

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ

4

1. ΒΑΡΝΑΒΑ, ΕΠΙΣΤΟΛΗ
2. ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ, ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ
3. ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ, ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΕΚΤΕΝΕΣΤΕΡΕΣ
4. ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΑΜΦΙΒΑΛΛΟΜΕΝΕΣ
5. ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ – ΜΑΡΤΥΡΙΟ
6. Ο ΠΟΙΜΗΝ ΤΟΥ ΕΡΜΑ
7. ΠΑΠΙΑ ΙΕΡΑΠΟΛΕΩΣ, ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΕΙΜΕΝΑ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ – ΣΧΟΛΙΑ
ἀπὸ τὸν
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
Διδάκτορα τῆς Θεολογίας

Ἐπόπτης Ἐκδόσεως

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Καθηγητής Πανεπιστημίου

Ἐπιμελητής Ἐκδόσεως

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Γ. ΜΕΡΕΤΑΚΗΣ, Πτυχιούχος Θεολογίας

Ε Π Ε

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ
«ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ»
ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1994

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ

ΠΑΤΕΡΕΣ

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ

4

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΒΑΡΝΑΒΑ

Με τὸν τίτλο αὐτὸν φέρεται ἀνώνυμη ἐπιστολὴ πού, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ περιεχόμενό της, ἀπευθύνεται σὲ ἄγνωστη χριστιανικὴ κοινότητα καὶ πραγματεύεται δύο θέματα, ἓνα θεολογικό, πὸ ἀναφέρεται στὴ σημασία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ ἓνα ἠθικολογικό, πὸ ἀναφέρεται στὶς δύο ὁδοὺς τῆς σωτηρίας.

Στὴν πραγματικότητα δὲν πρόκειται γιὰ ἐπιστολή, ἀλλὰ γιὰ πραγματεία, γιὰτὶ οὔτε τὴ συνηθισμένη ἐπιστολικὴ μορφή ἔχει, οἱ δὲ προσφωνήσεις αὐτῶν πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνεται («ἀδελφοί», «τέκνα εὐφροσύνης», «τέκνα ἀγάπης» κλπ.) δείχνουν ὅτι πρόκειται μᾶλλον γιὰ ὁμιλία παρὰ γιὰ ἐπιστολή. Τὸ πιθανότερο εἶναι νὰ πρόκειται γιὰ ὁμιλία πὸ ἐκφωνήθηκε σὲ κάποιο ἐκκλησίασμα ἀρχικὰ καὶ ἀργότερα στάλθηκε ὡς «καθολικὴ» (ἐγκύκλιος) Ἐπιστολή¹.

Ἡ λεγόμενη Ἐπιστολὴ τοῦ Βαρνάβα ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη. Τὸ πρῶτο περιλαμβάνει τὰ κεφάλαια 1–17 καὶ ἀσχολεῖται, ὅπως σημειώθηκε, μὲ τὴ σημασία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὴν ὁποία ὁ συγγραφέας της βλέπει ὡς σκιά καὶ ἀλληγορία τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ὄχι ὡς παιδαγωγὸν εἰς Χριστόν. Ὅλα σ' αὐτὴν (ἢ νηστεία, οἱ θυσίαι, ἡ περιτομὴ καὶ ὄλες οἱ νομικὲς διατάξεις) πρέπει νὰ ἐρμηνεύονται ἀλληγορικά.

Τὸ δεύτερο μέρος της (κεφ. 18–21) ἀναφέρεται στὴν περι

1. Βλ. Π. Χρήστου, *Ἑλληνικὴ Πατρολογία*, τόμ. Β', Θεσσ/νίκη 1978, σ. 399–402.

δύο ὁδῶν διδασκαλία, ἡ ὁποία θυμίζει τὴ «Διδαχὴ τῶν Ἀποστόλων»².

Ὡς συγγραφέα τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Ὠριγένης καὶ ἄλλοι ἀναφέρουν τὸν ἀπόστολο Βαρνάβα, ἀλλὰ αὐτὸ σήμερα δὲν γίνεται δεκτό, γιὰ τὸν ἀπλούστατο λόγο, ὅτι, ἂν ἦταν τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, θα περιλαμβανόταν στὸν κανόνα τῆς Καινῆς Διαθήκης, καὶ ὄχι μεταξὺ τῶν νόθων, ὅπως βλέπουμε στὸν Εὐσέβιο³. Ἐξάλλου ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας, πού ἦταν λευίτης, δὲν θὰ ἀγνοοῦσε τὰ ἰουδαϊκὰ ἔθιμα, ὅπως φαίνεται νὰ τὰ ἀγνοεῖ ὁ συγγραφέας τοῦ ἔργου αὐτοῦ, καὶ ὅπως δὴποτε ὁ Βαρνάβας ὡς ἀπόστολος δὲν θὰ μπορούσε νὰ πεῖ γιὰ τοὺς ἀποστόλους, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐξέλεξε τοὺς μαθητὲς του μεταξὺ τῶν πιὸ ἀμαρτωλῶν⁴. Πρόκειται λοιπὸν ὄχι περὶ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, τοῦ συνεργάτη καὶ συνοδοιπόρου τοῦ Παύλου⁵, πού ἦταν ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανός, ἀλλὰ γιὰ κάποιον ἄλλον Βαρνάβα, ἴσως Χριστιανὸ ἐξ ἐθνῶν, δάσκαλο στὸ ἐπάγγελμα.

Ὡς πρὸς τὸν χρόνο συγγραφῆς τὸ ἔργο αὐτὸ πρέπει νὰ γράφτηκε κατὰ τοὺς ἀμέσως μετααποστολικούς χρόνους, ὅπως δὴποτε μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων, πού ὡς γνωστὸν ἔγινε τὸ 70 μ.Χ., καὶ πρὶν ὁ Κέλσος συντάξει τὸ ἔργο του *Ἀληθὴς λόγος*, ὅπου ἀναφέρεται ἡ ὑποτιμητικὴ γιὰ τοὺς ἀποστόλους φράση τοῦ Βαρνάβα⁶. Ἔτσι φαίνεται ἐπικρατέστερη ἡ γνώμη ὅτι γράφτηκε γύρω στὰ ἔτη 96–98 μ.Χ.⁷

Ὡς τόπος, τέλος, συγγραφῆς του φαίνεται νὰ εἶναι ἡ Ἀλεξάνδρεια, καὶ ἐπειδὴ ἡ διάδοσή του στὴν Αἴγυπτο ἦταν μεγάλη, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ σ' αὐτὴν κυριαρχεῖ ἡ ἀλληγορικὴ ἐρμηνεία.

2. Κεφ. 1–6.

3. Εὐσεβίου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, 3,25. 6,13. κ.ἄ.

4. Βλ. κεφ. 5,9. «Τοὺς ἰδίους ἀποστόλους, τοὺς ὑπὲρ πᾶσαν ἀνομίαν ἀνωμωτέρους».

5. Πράξ. 14,4.

6. Βλ. Ὠριγένους, *Κατὰ Κέλσου*, 1,63.

7. Βλ. Π. Χρήστου, δ.π., σελ. 404.

2. ΤΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος ἤκμασε κατὰ τὰ τέλη τοῦ πρώτου καὶ τὶς ἀρχές τοῦ δευτέρου αἰώνα. Ἡ ἐμφάνισή του στὸ προσκῆνιο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας χαρακτηρίζεται ὡς ἐμφάνιση «διάπτοντος ἀστέρος»¹, γιατί πραγματικά, ἐνῶ ἔζησε καὶ ἔδρασε σ' ὅλη τὴ ζωὴ του στὴν Ἀντιόχεια ἀφανῆς, ἔφτασαν μερικὲς ἐβδομάδες ἀπὸ τὶς τελευταῖες τῆς ζωῆς του μὲ τὴ μαρτυρικὴ πορεία του στὴ Ρώμη καὶ τὶς ἐπιστολές πού ἔστειλε στὶς ἐκκλησίες τῶν πόλεων ἀπὸ τὶς ὁποῖες πέρασε, νὰ μείνει στὴ μνήμη τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὁ τὸν Χριστὸν ἔχων ἐν στέρνοις², ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου ἐπιχειρήθηκε νὰ τοῦ ἀποδοθεῖ καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς Θεοφόρος, τὸν ὁποῖο ὁ ἴδιος χρησιμοποιεῖ στὶς ἐπιστολές του.

Ὁ Ἰγνάτιος, ὕστερα ἀπὸ πολὺχρονη ἐπισκοπεία, συνελήφθη κατὰ τὸν διωγμὸ τοῦ Τραϊανοῦ, πού ἦταν σύντομος ἀλλὰ πολὺ σκληρὸς (μεταξὺ τῶν ἐτῶν 107–118), καὶ ἀφοῦ καταδικάστηκε στὴν Ἀντιόχεια, μεταφέρθηκε στὴ Ρώμη, γιὰ νὰ «θηριομαχήσει» στὸ ἀμφιθέατρο τῆς αἰώνιας πόλεως, συνοδευόμενος ἀπὸ δέκα στρατιῶτες, οἱ ὁποῖοι, δικαιώνοντας τὸ ὄνομα τῆς λεγεώνας στὴν ὁποία ἀνῆκαν, ἔδειξαν ἀπέναντι στὸν δέσμιο ἱεράρχη συμπεριφορὰ αὐτόχρονη λεοπαρδάλων³.

Ἡ πορεία πρὸς τὴ Ρώμη ἀκολοῦθησε ἀρχικὰ τὸν θαλάσσιο δρόμο. Στὴ συνέχεια ἢ συνοδεία διαπεραιώθηκε στὶς μικρασιατικὲς ἀκτές, πέρασε ἀπὸ τὴ Σμύρνη, τὴν Τροία, τοὺς Φιλίππους καὶ διασχίζοντας τὴ Μακεδονία καὶ τὴν Ἥπειρο, ἀπὸ τὸ Δυρράχιο ἔπλευσαν στὴ Ρώμη, στὸ ἀμφιθέατρο τῆς ὁποίας ὁ Ἰγνάτιος ἔγινε βορὰ τῶν θηρίων.

Κατὰ τὴ διαδρομὴ τῆς μεταφορᾶς του ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια

1. Βλ. Π. Χρήστου, *Ἑλληνικὴ Πατρολογία*, τόμ. Β', σελ. 408.

2. Βλ. *Μαρτύριον τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου*.

3. *Πρὸς Ρωμαίους*, 5,1.

στή Ρώμη ἔγινε ἕνας σταθμὸς στή Σμύρνη, ὅπου ὁ Ἰγνάτιος ἔγινε δεκτὸς μὲ ἐνθουσιασμὸ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο τῆς Σμύρνης Πολύκαρπο καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης, ἐνῶ ὁ γειτονικὲς Ἐκκλησίες μαθαίνοντας τὴν ἄφιξή του ἔστειλαν ἀντιπροσωπεῖες τους γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τὸν δεσμώτη ἐπίσκοπο ἀλλὰ καὶ νὰ δεχθοῦν συμβουλές του. Καὶ ἐκεῖνος, ὅταν ἔφευγαν γιὰ τὶς κοινότητές τους, τοὺς ἔδινε ἐπιστολές πρὸς αὐτές. Ἄλλος ἕνας σταθμὸς τῆς συνοδείας ἔγινε στήν Τροία, ὅπου ὁ Ἰγνάτιος βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ στείλει ἄλλες τρεῖς ἐπιστολές στοὺς Χριστιανούς τῆς Φιλαδέλφειας καὶ τῆς Σμύρνης, καθὼς καὶ στὸν ἐπίσκοπο τῆς Σμύρνης Πολύκαρπο.

Οἱ ἐπιστολές πού συνολικὰ ἔστειλε ὁ Ἰγνάτιος ἀπὸ τὴ Σμύρνη καὶ τὴν Τροία εἶναι ἑπτὰ. Πρὸς Ἐφεσίους, πρὸς Μαγνησεῖς, πρὸς Τραλλιανούς, πρὸς Ρωμαίους, πρὸς Φιλαδελφεῖς, πρὸς Σμυρναίους καὶ πρὸς Πολύκαρπον. Οἱ ἐπιστολές του αὐτὲς σώθηκαν μέχρι σήμερα στὰ ἑλληνικὰ σὲ δυὸ ἐκδόσεις, μιὰ σύντομη καὶ μιὰ ἐκτενέστερη. Ἡ γνώμη πού ἐπικρατεῖ σήμερα μεταξὺ τῶν εἰδικῶν εἶναι, ὅτι, ἀπὸ τὶς δύο μορφές τῶν ἑπτὰ ἐπιστολῶν τοῦ Ἰγνατίου, γνήσιες εἶναι οἱ ἐπιστολές τῆς σύντομης μορφῆς, ἐνῶ οἱ ἄλλες τῆς ἐκτενέστερης μορφῆς εἶναι νόθεσ⁴.

Στὴν παρούσα ἔκδοση δημοσιεύονται, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς δύο παραπάνω παραλλαγές τῶν ἑπτὰ ἐπιστολῶν τοῦ Ἰγνατίου, καὶ ἄλλες ἕξι ἐπιστολές, μία τῆς προσήλυτης Μαρίας πρὸς τὸν Ἰγνάτιο καὶ πέντε τοῦ Ἰγνατίου πρὸς τὴ Μαρία, τοὺς Ταρσιεῖς, τοὺς Ἀντιοχεῖς, τὸν διάκονο Ἀντιοχείας Ἡρώνα καὶ τοὺς Φιλιππησίους περὶ τοῦ βαπτίσματος, οἱ ὁποῖες χαρακτηρίζονται ἀμφιβαλλόμενες. Ὁ καθηγητὴς Π. Χρήστου ὁμοίως, ὁ ὁποῖος ἀσχολήθηκε ἀπὸ τὰ πρῶτα του ἐπιστημονικὰ βήματα μὲ τὸν Ἰγνάτιο καὶ τὶς ἐπιστολές του, διατυπώνει μὲ βεβαίωση τὴν ἄποψη, ὅτι ὁ Ἰγνάτιος ἔγραψε ὅπωςδῆποτε καὶ πολλὲς ἄλλες, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἑπτὰ, ἐπιστολές, οἱ ὁποῖες ἀπετέλεσαν δύο σὺλ-

4. Βλ. Π. Χρήστου, ὁ.π., σελ. 415. Δ. Σ. Μπαλάνου, *Πατρολογία*, Ἀθῆναι 1930, σελ. 44. Κ. Μ. Φούσκα, *Στόματα τοῦ Λόγου*, Ἀθῆναι 1975, σελ. 34.

λογές· μία τῆς Σμύρνης, πού ἔγινε αὐτόματα καί περιορίζεται στίς ἑπτὰ πρῶτες, καί μία τῶν Φιλίππων, οἱ ὅποια ἔγινε μέ ἐνέργειες τῶν προΐσταμένων τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, οἱ ὅποιοι ἀναζήτησαν καί περιέλαβαν στή συλλογή τους ἀντίγραφα ὅλων τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἰγνατίου⁵.

Τὸ περιεχόμενο τῶν ἕξι ἀπὸ τίς ἑπτὰ αὐτές ἐπιστολές τοῦ Ἰγνατίου ἔχουν τὸν ἴδιο σκοπὸ καί κατὰ κανόνα ἔχουν τὸ ἴδιο περιεχόμενο καί τίς ἴδιες κεντρικὲς ιδέες, πού εἶναι, ἡ ὁμόνοια καί ἐνότητα στήν Ἐκκλησία, ἡ ὑποταγή στὸν ἐπίσκοπο, χωρὶς τῆ γνώμη τοῦ ὁποίου δὲν πρέπει νὰ γίνεται τίποτε, ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους καί τοὺς διακόνους, ἡ ἀποφυγὴ τῶν ἑτεροδοξιῶν, καί ἡ ἐμμονὴ στήν ἀρετὴ καί στήν πίστη.

Μόνο ἡ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή, πού γράφτηκε καθ' ὁδὸν πρὸς τὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου, εἶχε ἀποκλειστικὸ σκοπὸ νὰ πείσει τοὺς Χριστιανούς τῆς Ρώμης, νὰ μὴ ἐπιχειρήσουν κανενὸς εἶδους μεσολάβηση γιὰ τὴ διάσωσή του ἀπὸ τὸ μαρτύριο, τὸ ὁποῖο ἐπιθυμεῖ μέ ὅλη τὴν καρδιά του, προκειμένου νὰ κερδίσει τὸν Θεό.

Τὸ *Μαρτύριο* τοῦ Ἰγνατίου, πού δημοσιεύουμε ἐδῶ, εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πέντε πού ὑπάρχουν, καί πού θεωρεῖται τὸ ἀρχαιότερο ἀπὸ ὅλα. Πρόκειται γιὰ τὸ Μαρτύριο πού ἐξέδωσε πρώτη φορὰ ὁ Th. Ruinart τὸ 1689 ἀπὸ χειρόγραφο τοῦ 10ου αἰ. τῆς Κολβερτινῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, γι' αὐτὸ καί λέγεται Κολβερτινὸ Μαρτύριο. Τὸ Μαρτύριο αὐτὸ ὅμως, ὅπως καί τὰ ἄλλα τέσσαρα, ἀνήκει στὸν 4ο ἢ 5ο αἰῶνα καί δὲν ἔχει γραφεῖ ἀπὸ αὐτόπτες, ὅπως ἀναφέρει.

3. ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

Ὁ ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος γεννήθηκε κατὰ πᾶσα

5. Π. Χρήστου, δ.π., σελ. 432–433.

πιθανότητα στη Σμύρνη γύρω στο 70 μ.Χ. και υπῆρξε μαθητής τῶν ἀποστόλων και ιδιαίτερα τοῦ Ἰωάννη, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ μαθητής του Εἰρηναῖος¹, ὁ ὁποῖος τὸν ἐμφανίζει ὡς τὸν πιὸ γνήσιο ἐκπρόσωπο τῆς διδασκαλίας τῶν ἀποστόλων².

Ὡς ἐπίσκοπος ὁ Πολύκαρπος ἀγωνίστηκε μὲ σθένος ἐναντίον τῶν αἰρέσεων, και ἐπέστρεψε πολλοὺς αἰρετικούς στην Ἐκκλησία. Ὅταν μάλιστα κάποτε συνάντησε τὸν αἰρεσιάρχη Μαρκίωνα, τὸν ἀποκάλεσε «πρωτότοκον τοῦ σατανᾶ»³.

Κατὰ τὸ ἔτος 155 σὲ γεροντική πᾶ ἡλικία ὁ Πολύκαρπος πῆγε στη Ρώμη, γιὰ νὰ τακτοποιήσει μὲ τὸν πάπα Ἀνίκητο τὴ διαφορὰ πὸ ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως και τῆς Μ. Ἀσίας ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα, και μερικὰ ἄλλα δευτερεύοντα ζητήματα. Και ἡ διαφορὰ βέβαια μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν διευθετήθηκε, ὅμως οἱ δύο ἐπίσκοποι ἀποχωρίστηκαν εἰρηνικά.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφή του ἀπὸ τὴ Ρώμη ὁ Πολύκαρπος, ἂν και ὑπέργηρος, συνέχισε τὴ δράση του, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συλληφθεῖ ἐπὶ Ἀντωνίου Πίου και νὰ μαρτυρήσει στὸ στάδιο τῆς Σμύρνης κατὰ τὸ ἔτος 156, στίς 23 Φεβρουαρίου, ὅποτε και τελεῖται ἡ μνήμη του.

Κατὰ τὴ μαρτυρία τοῦ Εἰρηναίου⁴, ὁ Πολύκαρπος εἶχε στείλει πολλὰς ἐπιστολὰς στίς γειτονικὰς Ἐκκλησίες, μὲ τίς ὁποῖες στήριζε τίς Ἐκκλησίες και ἔδινε συμβουλὰς στοὺς πιστοὺς. Ἀπὸ τίς ἐπιστολὰς του αὐτὲς, πὸ ὁ καθηγητὴς Π. Χρήστου τίς ὑπολογίζει σὲ δέκα⁵, διασώθηκε μόνο αὐτὴ πὸ ἀπευθύνεται στοὺς Χριστιανοὺς τῶν Φιλίππων.

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ τοῦ Πολυκάρπου πρέπει νὰ γράφτηκε κατὰ τὰ ἔτη 135–137, ἀποτελεῖται ἀπὸ 14 κεφάλαια, ἐνῶ κατὰ τοὺς εἰδικοὺς παρουσιάζει κάποια προβλήματα ἀκεραιότητας. Τὰ προβλήματα αὐτὰ ἔδωσαν ἀφορμὴ νὰ γίνεται λόγος γιὰ δύο

1. Ἐλεγχος, 3,3,4. Εὐσεβίου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία 4,14,3.

2. Ὁ.π.

3. Εὐσεβίου, ὁ.π., 5,24,15. 4. Εὐσεβίου, ὁ.π., 5,20.

5. Π. Χρήστου, Ἑλληνικὴ Πατρολογία, Β', σελ. 442.

ἐπιστολές, οἱ ὁποῖες ἐνώθηκαν ἀργότερα σὲ μία. Κατὰ τὴν ἄποψη αὐτὴ τὸ κεφάλαιο 13 ἀποτελεῖ τὴν πρώτη ἐπιστολὴ τοῦ Πολυκάρπου, καὶ τὰ κεφάλαια 1–12 τὴ δεύτερη, ἐνῶ τὸ 14ο κεφάλαιο γράφτηκε ὡς ὑστερόγραφο, γιὰ νὰ ἐνώσει τὶς δύο ἐπιστολές⁶. Ὅπως ὁμως καὶ ἂν ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἡ γνησιότητά της δὲν ἀμφισβητεῖται.

Ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου ἡ Ἐπιστολὴ αὐτὴ δὲν διακρίνεται γιὰ τὸν θεολογικὸ πλοῦτο καὶ τὴν πρωτοτυπία της· μᾶς παρέχει ὁμως ἀξιόλογες πληροφορίες γιὰ τὴν κατάστασι τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Στὴν ἀρχὴ ὁ Πολύκαρπος συγχαίρει τοὺς Φιλιπησίους, γιὰ τὴν συμπάθεια ποὺ δείχνουν πρὸς τοὺς μάρτυρες καὶ γιὰ τὴ σταθερὴ τους πίστι. Στὴ συνέχεια τοὺς συμβουλεύει νὰ ὑπηρετοῦν τὸν Θεὸ μὲ φόβο καὶ ἀλήθεια, ὑπενθυμίζει τὰ καθήκοντα κάθε τάξεως (συζύγων, γυναικῶν, διακόνων, νέων, παρθένων, πρεσβυτέρων), ἐκφράζει τὴ θλίψη του γιὰ τὴν περίπτωσι φιλαργυρίας κάποιου πρεσβυτέρου, ἀναφέρει ὅτι τοὺς στέλνει τὶς ἐπιστολές ποὺ τοῦ εἶχε στείλει ὁ Ἰγνάτιος, ζητᾷ πληροφορίες γιὰ τὸ μαρτύριον τοῦ Ἰγνατίου καὶ τελειώνει ἐπικαλούμενος τὴ χάρι τοῦ Κυρίου σ' αὐτούς.

ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

Πρόκειται γιὰ ἐπιστολὴ ποὺ ἔστειλε ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης στὴν Ἐκκλησία τοῦ Φιλομηλίου τῆς Φρυγίας, ποὺ συντάχθηκε ἀπὸ τὸν Εὐάρεστο καὶ στάλθηκε ὕστερα ἀπὸ παράκλησι τῶν παραληπτῶν της μέσω τοῦ Μαρκίωνος, στὴν ὁποία περιγράφεται τὸ μαρτυρικὸ τέλος τοῦ ἀγίου Πολυκάρπου.

Τὸ μαρτύριον αὐτὸ γράφτηκε λίγο μετὰ τὸ μαρτυρικὸ θρόνον τοῦ ἀγίου Πολυκάρπου καὶ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα μαρτυρολόγια ποὺ σώθηκαν μέχρι σήμερα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ χρονικὸ τοῦ μαρτυρίου, μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ἤδη κατὰ τὰ μέσα τοῦ δευτέρου

6. Κ. Φούσκα, *Στόματα Λόγου*, σ. 37.– Π. Χρήστου, δ.π., σ. 444–225.

αίωνα οἱ Χριστιανοὶ συνήθιζαν νὰ συναθροίζονται τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου τοῦ μάρτυρα, γιὰ νὰ θυμοῦνται ἐκείνους ποὺ ἄθλησαν καὶ νὰ προετοιμάζονται καὶ οἱ ἴδιοι νὰ κάνουν τὸ ἴδιο⁷. Μᾶς πληροφορεῖ ἀκόμα γιὰ τὴν τιμὴ τῶν ἱερῶν λειψάνων, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζονται *τιμιώτερα λίθων πολυτελῶν*⁸, καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν ἴδια ἀρχὴ γινόταν διάκριση ἀνάμεσα στὴν προσκύνηση ποὺ ἀνήκει στὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς ἀγάπης, ποὺ ἀνήκει στοὺς μάρτυρες *ὡς μαθητὰς καὶ μιμητὰς τοῦ Κυρίου*⁹.

4. Ο ΠΟΙΜΗΝ ΤΟΥ ΕΡΜΑ

Ὁ συγγραφέας τοῦ ἔργου αὐτοῦ Ἑρμᾶς ἦταν κατ' ἄλλους ἀδελφὸς τοῦ πάπα τῆς Ρώμης Πίου τοῦ Α', ποὺ πάπευσε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 142–155, καὶ κατ' ἄλλους ὁ Ἑρμᾶς στὸν ὁποῖο στέλνει χαιρετισμοὺς ὁ Παῦλος στὴν Πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴ του¹.

Ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας ἀναφέρει στὸ ἔργο του, ὅτι εἶναι σύγχρονος τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης Κλήμεντος², ὅτι ἦταν δοῦλος ποὺ πουλήθηκε στὴ Ρώμη σὲ κάποια κυρία Ρόδη, πρὸς τὴν ὁποῖα αἰσθάθηκε ἀρχικὰ ἓνα αἴσθημα ἀδελφικῆς ἀγάπης, ποὺ ἀργότερα ἐξελίχθηκε σὲ ἐπιθυμία νὰ τὴν κάνει σύζυγό του³. Ὁ ἴδιος ἐπίσης παρουσιάζει τὸν ἑαυτό του ἔγγαμο καὶ πατέρα παιδιῶν, τὰ ὁποῖα πῆραν στραβὸ δρόμο, ἐπειδὴ δὲν τὰ νοθετοῦσε κατάλληλα⁴. Ἔτσι, ἐνῶ ἀρχικὰ ἦταν πλούσιος, μὲ τὶς ἀσωτεῖες τῶν παιδιῶν του ἔγινε φτωχός⁵, καὶ κατέληξε νὰ ἀσχολεῖται μὲ τὴν καλλιέργεια κάποιου χωραφιοῦ⁶.

Ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα του, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ παρουσιάζει τὸν ἑαυτό του δίκαιο, ἐνάρετο καὶ ἐγκρατῆ, γεμάτο ἀπλότητα

7. Κεφ. 17.

8. Ὡ.π.

9. Ὡ.π.

1. Ρωμ. 16,14. Ὠριγένους, Ἑρμηνεία πρὸς Ρωμαίους, 10,31.

2. Ὡρασις 2,4. 3. Ὡρασις 1,1. 4. Ὡρασις 1,3.

5. Ὡρασις 1,2. 2,3. 3,6.

6. Ὡρασις 3,1. 7. Ὡρασις 1,2. 8. Ἐντολὴ 3η.

καὶ ἀκακία⁷, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ψεύτη καὶ ἄθρωπο ποὺ πάντοτε λαλεῖ πονηρά⁸.

Ὡς πρὸς τὸν χρόνο συγγραφῆς τοῦ ἔργου, ἂν δεχθοῦμε τὴ μαρτυρία τοῦ Ὁριγένη, ὅτι πρόκειται γιὰ τὸν Ἑρμᾶ ποὺ ἀναφέρει ὁ Παῦλος στὴν Πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή του, τότε θὰ πρέπει ὁ Ποιμὴν νὰ γράφτηκε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1ου αἰώνα. Ἄν ὅμως ὁ Ἑρμᾶς ἦταν ἀδελφὸς τοῦ πάπα Πίου τοῦ Α', τότε τὸ ἔργο πρέπει νὰ ἔχει γραφεῖ κατὰ τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰώνα, πράγμα ποὺ ὁ καθηγητὴς Δ. Μπαλᾶνος βρίσκει πιθανότερο⁹. Ἀντίθετα, ὁ καθηγητὴς Π. Χρήστου διατυπώνει τὴ γνώμη, ὅτι ἡ τοποθέτηση τοῦ ἔργου αὐτοῦ στὰ μέσα τοῦ 2ου αἰώνα ξεφεύγει ἀπὸ τὰ χρονικὰ ὄρια συντάξεώς του, καὶ ἀφήνει νὰ νοηθεῖ ὅτι ὁ Ποιμὴν γράφτηκε ἐνωρίτερα¹⁰.

Τὸ ὅλο ἔργο ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε ὁράσεις, δώδεκα ἐντολές καὶ δέκα παραβολές, καὶ θέλει νὰ καταδείξει ὅτι ἡ καθαρότητα τῆς Ἐκκλησίας κινδυνεύει, λόγω τῆς προόδου τῆς ἁμαρτίας, ἀποτελεῖ δὲ προτροπὴ πρὸς μετάνοια, ἐπειδὴ ἐγγίζει τὸ τέλος.

Στὶς τρεῖς πρῶτες ὁράσεις ἐμφανίζεται στὸν Ἑρμᾶ ἡ Ἐκκλησία διαδοχικὰ ὡς μιὰ γυναίκα ἀρχικὰ ἡλικιωμένη, ἔπειτα μεσόκοπη καί, τέλος, νεαρά, ἡ ὁποία τὸν κάνει νὰ συνειδητοποιήσῃ τὶς ἀτέλειές του, δηλαδὴ τὰ ὑποσυνείδητα ἁμαρτήματά του, καὶ τὸν ἐλέγχει γιὰ τὴν ἀδιαφορία ποὺ ἔδειξε στὸ θέμα τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν του¹¹, τοῦ δίνει ἐντολές σχετικὲς μὲ τὴ μετάνοια, γιὰ νὰ τὶς ἀνακοινώσῃ στοὺς πιστοὺς, καὶ τοῦ δείχνει τὴν Ἐκκλησία ὡς πύργον ποὺ κτίζεται μὲ πέτρες διαφόρων κατηγοριῶν, οἱ ὁποῖες συμβολίζουν τὶς ἀνάλογες ἠθικὲς καταστάσεις τῶν Χριστιανῶν. Στὴν τέταρτη ὄραση ἐμφανίζεται ἓνα πολὺ μεγάλο θηρίο, ποὺ προεικονίζει τὸν ἐπερχόμενο διωγμὸ, καὶ στὴν πέμπτη ὄραση ἐμφανίζεται ἓνδοξος ἄνδρας ντυμένος

9. Δ. Σ. Μπαλάνου, *Πατρολογία*, Ἀθῆναι 1930, σελ. 55.

10. Π. Χρήστου, ὁ.π., *Ἑλληνικὴ Πατρολογία*, τόμ. Β', σελ. 389.

11. Ὅρασις 1η.

ὡς ποιμένας, πὺ στήν πραγματικότητα εἶναι ὁ ἄγγελος τῆς μετάνοιας, ὁ ὁποῖος ὑπαγορεύει στὸν Ἑρμᾶ τὶς ἐντολὲς καὶ τὶς παραβολὰς πὺ ἀκολουθοῦν.

Ἄπὸ τὶς δώδεκα ἐντολές, ἡ πρώτη ἀναφέρεται στήν πίστη σὲ ἓνα Θεό, ἡ δευτέρη στήν ἀπλότητα, τὴν ἀκακία, τὴν κακολογία καὶ τὴ σεμνότητα, ἡ τρίτη στήν ἀλήθεια καὶ τὸ ψέμα, ἡ τέταρτη στήν ἀγνότητα, ἡ πέμπτη στὴ μακροθυμία καὶ τὴν ὀξύθυμία, ἡ ἕκτη στὶς δύο ὁδοὺς τῆς σωτηρίας, ἡ ἑβδόμη στὸν φόβο τοῦ Κυρίου, ἡ ὄγδοη στήν ἐγκράτεια, ἡ ἑνάτη στὴ διψυχία, ἡ δέκατη στὴ λύπη, ἡ ἐνδέκατη στοὺς προφῆτες καὶ ψευδοπροφῆτες, καὶ ἡ δωδέκατη στήν πονηρὴ ἐπιθυμία καὶ στήν ἐπιθυμία τῆς δικαιοσύνης.

Ἄπὸ τὶς δέκα παραβολὰς ἡ πρώτη διδάσκει γιὰ τὴν πολυτέλεια καὶ τὴν ὀλιγάρκεια, ἡ δευτέρη ὅτι, ὅπως ἡ κληματαριὰ ἔχει ἀνάγκη τῆς φτελιᾶς γιὰ νὰ στηριχθεῖ, ἔτσι καὶ οἱ πλούσιοι ἔχουν ἀνάγκη τῶν δεήσεων τῶν φτωχῶν· ἡ τρίτη ὅτι, ὅπως τὸν χειμῶνα τὰ δένδρα ἀποβάλλοντας τὰ φύλλα τοὺς δὲν διακρίνονται ποιά εἶναι ξερὰ καὶ ποιά χλωρὰ, ἔτσι καὶ στὸν κόσμο αὐτὸ δὲν φαίνονται ποιοὶ εἶναι δίκαιοι καὶ ποιοὶ ἁμαρτωλοί· ἡ τέταρτη ὅτι, ὅπως τὸ καλοκαίρι φαίνονται οἱ καρποὶ τοῦ κάθε δένδρου, ἔτσι θὰ γίνουν φανεροὶ καὶ οἱ καρποὶ τῶν ἀνθρώπων στὸν αἰῶνα εἰκεῖνον. Ἡ πέμπτη διδάσκει γιὰ τὴ νηστεία, ἡ ἕκτη γιὰ τὴν ἀμοιβὴ τῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν τιμωρία τῶν κακῶν, ἡ ἑβδομη γιὰ τὴ συντριβὴ καὶ τὴ μετάνοια, ἡ ὄγδοη γιὰ τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ μετάνοια, στήν ἑνάτη ἐμφανίζεται ἡ Ἐκκλησία ὡς πύργος, τοῦ ὁποῖου θεμέλια εἶναι οἱ προφῆτες καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ ἄκρογωνιαῖος λίθος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ στὴ δέκατη, τέλος, παραβολὴ ὁ Ποιμένας συμβουλεύει τὸν Ἑρμᾶ νὰ ἐφαρμόσει ὅσα τοῦ εἶπε καὶ νὰ μετανοήσει.

5. ΠΑΠΙΑ ΙΕΡΑΠΟΛΕΩΣ, ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Ὡς κατακλεῖδα τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἀποστολικῶν Πα-

τέρων, δημοσιεύονται στην παρούσα έκδοση όσα αποσπάσματα διασώθηκαν από τὸ ἔργο τοῦ Παπία *Λογίων Κυριακῶν ἐξηγήσεις*, τὸ ὁποῖο δυστυχῶς ἔχει ἀπολεσθεῖ.

Πότε καὶ ποῦ ἀκριβῶς γεννήθηκε, ἔζησε καὶ πέθανε ὁ Παπίας δὲν μᾶς εἶναι γνωστά. Ἀπὸ τὴ διασταύρωση ὅμως διαφόρων πληροφοριῶν ποὺ μᾶς παρέχουν οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας Εἰρηναῖος, Εὐσέβιος, Φώτιος κ.ἄ. οἱ ἐρευνητὲς συμφωνοῦν ὅτι γεννήθηκε γύρω στὸ 70 μ.Χ. καὶ πέθανε γύρω στὸ 150. Τὸ Πασχάλιο Χρονικὸ¹ μάλιστα ἀναφέρει ὅτι ὁ Παπίας μαρτύρησε στὴν Πέργαμο τὴν ἴδια ἐποχὴ μὲ τὸν Πολύκαρπο Σμύρνης (τὸ 156), πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ἀναφέρει καὶ ὁ Φώτιος². Γνωρίζουμε ἐπίσης ὅτι ὁ Παπίας ὑπῆρξε κατὰ πᾶσα πιθανότητα μαθητῆς τοῦ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη³ καὶ διετέλεσε ἐπίσκοπος τῆς Ἱεραπόλεως τῆς Φρυγίας⁴.

Ὅπως ἀναφέρθηκε ἤδη ὁ Παπίας συνέγραψε ἔργο μὲ τίτλο *Λογίων Κυριακῶν ἐξηγήσεις*⁵, τὸ ὁποῖο ἀπετελοῦνταν ἀπὸ πέντε βιβλία⁶, καὶ στὸ ὁποῖο συγκέντρωσε καὶ ἐρμήνευσε λόγους καὶ γεγονότα, συμπληρώνοντας ὅσα περιλαμβάνονται στὰ Εὐαγγέλια. Περιέλαβε στὸ ἔργο του αὐτὸ «ὅσα παρὰ τῶν πρεσβυτέρων καλῶς ἔμαθε καὶ ἐμνημόνευσε», γιατί δὲν περιοριζόταν μόνο στὶς γραπτὲς πηγές, ἀλλὰ ἔδινε μεγαλύτερη βαρύτητα καὶ ἐμπιστοσύνη σ' ἐκεῖνα ποὺ ἄκουε νὰ διηγοῦνται ἀπόστολοι ἢ ἄλλα πρόσωπα ποὺ βρίσκονταν κοντὰ σ' αὐτούς, ὅπως οἱ θυγατέρες τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου⁷.

Δυστυχῶς, ἀφοῦ τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Παπία δὲν διασώθηκε, δὲν μποροῦμε νὰ γνωρίζουμε καὶ τὸ περιεχομένό του στὸ συνολό του. Παίρνουμε ὅμως μιὰ ἰδέα γι' αὐτὸ ἀπὸ τὰ λίγα ἀποσπά-

1. P. G. 92,628. 2. *Μυριόβιβλος* 232.

3. Εἰρηναίου, *Ἐλεγχος*, 5,33. Πρβλ. Π. Χρήστου, ὁ.π., *Ἑλληνικὴ Πατρολογία*, τόμ. Β', σελ. 449.

4. Εὐσεβίου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, 3,36. Ἱερωνύμου, *De vir. ill.* 18,15.

5. Εὐσεβίου, *Ὁ.π.*, 3,39,13. 6. Εἰρηναίου, *Ὁ.π.*, 5,33,40.

7. Πράξ. 21,8. Ὁ Φίλιππος εἶχε τέσσερες θυγατέρες, οἱ ὁποῖες προφήτευαν.

σματά του πού σώζονται στὸν Εὐσέβιο⁸ καὶ σὲ ἄλλους ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς⁹, καὶ ἀναφέρονται σὲ διάφορα θέματα ἱστορικά, ἐρμηνευτικά καὶ μυθολογικά. Μερικὰ ἀπὸ τὰ πιὸ ἐνδιαφέροντα ἀπ' αὐτὰ εἶναι:

– “Ὅτι ὁ Εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος, «ἐβραΐδι διαλέκτῳ τὰ λόγια συνεγράψατο· ἠρμήνευσε δ' αὐτὰ ὡς ἦν δυνατὸς ἕκαστος»¹⁰.

– “Ὅτι ὁ εὐαγγελιστῆς Μᾶρκος «ἐρμηνευτῆς Πέτρου γενόμενος, ὅσα ἐμνημόνευσεν, ἀκριβῶς ἔγραψε...»¹¹

– “Ὅτι ὁ Χριστὸς πρὶν ἀπὸ τὴν τελικὴ κρίση θὰ βασιλεύσει ἐπὶ χίλια χρόνια ἐπάνω στὴ γῆ¹², καὶ πολλὰ ἄλλα.

Τὸ τελευταῖο αὐτό, γιὰ χιλιετῆ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω στὴ γῆ, ἔκανε τὸν Εὐσέβιο νὰ μὴ τρέφει καλὴ γνώμη γιὰ τὸν Παπία, τὸν ὁποῖο χαρακτηρίζει «σφόδρα σμικρὸν τὸν νοῦν», ἀφοῦ ἱστορεῖ «παράδοξά τινα καὶ ξένας τινὰς παραβολὰς τοῦ Σωτῆρος καὶ διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ τινα ἄλλα μυθικώτερα»¹³. Ὁ ἴδιος ἐπίσης λόγος συνετέλεσε, μεταξὺ ἄλλων, καὶ στὴν ἀπώλεια τοῦ ἔργου αὐτοῦ τοῦ Παπία.

Καὶ ὁ χρόνος συγγραφῆς τοῦ ἔργου αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὀρισθεῖ ἐπακριβῶς. Ἐφόσον ὁ Εἰρηναῖος, γράφοντας τὸ 180 μ.Χ., γνωρίζει τὸ ἔργο τοῦ Παπία, τὸν ὁποῖο ὀνομάζει «ἀρχαῖον ἄνδρα», δὲν εἶναι δυνατό νὰ γράφτηκε μετὰ τὸ 150.

Τὰ κείμενα λαμβάνονται ἀπὸ τὴν ΒΕΠ, στὰ ὁποῖα γίνεται νέα διάταξη.

8. Εὐσεβίου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, 3,39,13.

9. *Geschichte der altchr. Literatur*, 2,1,356. ε.

10. Εὐσεβίου, *Ὁ.π.*, 3,39,3–4.

11. Εἰρηναίου, *Ἐλεγχος*, 5,33,40.

12. Εἰρηναίου, *Ὁ.π.*, 5,33.

13. Εὐσεβίου, *Ὁ.π.*, 3,39.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΒΑΡΝΑΒΑ

ΒΑΡΝΑΒΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

1. Χαίρετε, υἱοὶ καὶ θυγατέρες, ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς ἐν εἰρήνῃ.

2. Μεγάλων μὲν ὄντων καὶ πλουσίων τῶν τοῦ Θεοῦ δικαιομάτων εἰς ὑμᾶς, ὑπὲρ τι καὶ καθ' ὑπερβολὴν ὑπερευφραίνομαι ἐπὶ τοῖς μακαρίοις καὶ ἐνδόξοις ὑμῶν πνεύμασιν, οὗ τὸ ἔμφυτον, τῆς δωρεᾶς πνευματικῆς χάριν εἰλήφατε. 3. Διὸ καὶ μᾶλλον συγχαίρω ἑμαυτῷ ἐλπίζων σωθῆναι, ὅτι ἀληθῶς βλέπω ἐν ὑμῖν ἐκκεχυμένον ἀπὸ τοῦ πλουσίου τῆς ἀγάπης Κυρίου Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς. Οὕτω με ἐξέπληξεν ἐπὶ ὑμῶν ἡ ἐπιπόθητη
10 ὄψις ὑμῶν. 4. Πεισμένος οὖν τοῦτο καὶ συνειδῶς ἑμαυτῷ, ὅτι ἐν ὑμῖν λαλήσας πολλὰ ἐπίσταμαι ὅτι ἐμοὶ συνώδευσεν ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης Κύριος, καὶ πάντως ἀναγκάζομαι κάγω εἰς τοῦτο, ἀγαπᾶν ὑμᾶς ὑπὲρ τὴν ψυχὴν μου, ὅτι μεγάλη πίστις καὶ ἀγάπη ἐγκατοικεῖ ἐν ὑμῖν ἐλπίδι ζωῆς αὐτοῦ.

15 5. Λογισάμενος οὖν τοῦτο, ὅτι εἰ μὲν μελήσει μοι περὶ ὑμῶν τοῦ μέρους τι μεταδοῦναι ἀφ' οὗ ἔλαβον, ὅτι ἔσται μοι τοιούτοις πνεύμασιν ὑπηρετήσαντι εἰς μισθόν, ἐσπούδασα κατὰ μικρὸν ὑμῖν πέμπειν, ἵνα μετὰ τῆς πίστεως ὑμῶν τελείαν ἔχητε τὴν γνῶσιν. 6. Τρία οὖν δόγματα ἔστι Κυρίου· ζωῆς ἐλπίς, ἀρχὴ καὶ
20 τέλος πίστεως ἡμῶν· καὶ δικαιοσύνη, κρίσεως ἀρχὴ καὶ τέλος· ἀγάπη εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως, ἔργων δικαιοσύνης μαρτυρία. 7. Ἐγνώρισε γὰρ ἡμῖν ὁ Δεσπότης διὰ τῶν προφητῶν τὰ παρεληλυθότα καὶ τὰ ἐνεστῶτα, καὶ τῶν μελλόντων δοῦς ἀπαρχὰς ἡμῖν γεύσεως, ὧν τὰ καθ' ἕκαστα βλέποντες ἐνεργού-

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΒΑΡΝΑΒΑ

1. Χαίρετε, υιοὶ καὶ θυγατέρες, στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ποὺ μᾶς ἀγάπησε, μὲ εἰρήνη.

2. Χαίρομαι περισσότερο καὶ πιὸ ὑπερβολικὰ γιὰ τὰ μακά-
ρια καὶ ἔνδοξα πνεύματά σας, ἐπειδὴ εἶναι μεγάλες καὶ πλου-
σιοπάροχες σὲ σᾶς οἱ δωρεές τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν ἔμφυτη
πνευματικὴ δωρεὰ τὴν ἔχετε λάβει ὡς χάρισμα. 3. Γι' αὐτὸ καὶ
χαίρομαι μαζί σας περισσότερο γιὰ τὸν ἑαυτό μου ἐλπίζοντας
νὰ σωθῶ, διότι βλέπω νὰ ἔχει πραγματικὰ χυθεῖ ἐπάνω σας τὸ
πλούσιο πνεῦμα τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου. Τόσο πολὺ μὲ ἔκανε
νὰ ἐκπλαγῶ γιὰ σᾶς τὸ πολυπόθητο πρόσωπό σας. 4. Ὦντας
λοιπὸν πεπεισμένος γι' αὐτὸ καὶ ἔχοντας συνείδηση τοῦ ἑαυτοῦ
μου, ὅτι, ἂν καὶ μίλησα σὲ σᾶς, γνωρίζω πολλά, διότι ὁ Κύριος
μὲ συνόδευσε στὸ δρόμο τῆς δικαιοσύνης, γι' αὐτὸ καὶ εἶμαι
ὀπωσδήποτε ἀναγκασμένος σ' αὐτὸ, νὰ σᾶς ἀγαπῶ περισσότε-
ρο καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου· διότι μέσα σας κατοικεῖ μεγάλη πί-
στη καὶ ἀγάπη μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς ζωῆς του.

5. Σκεπτόμενος λοιπὸν αὐτό, ὅτι, ἐὰν φροντίσω νὰ σᾶς με-
ταδώσω ἓνα μέρος ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἔλαβα, θὰ ἀνταμειφθῶ ἐπειδὴ
ὑπηρέτησα σὲ τέτοια πνεύματα, ἀποφάσισα νὰ σᾶς γράφω κάθε
λίγο, ὥστε μαζί μὲ τὴν πίστη σας νὰ ἔχετε καὶ τὴ γνώση τέλεια.
6. Τρία λοιπὸν εἶναι τὰ δόγματα τοῦ Κυρίου· ἡ ἐλπίδα τῆς
ζωῆς, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς εὐφροσύνης καὶ
τῆς ἀγαλλιάσεως, ποὺ εἶναι ἐπιβεβαίωση τῶν ἔργων τῆς δι-
καιοσύνης. 7. Διότι ὁ Κύριος μᾶς γνώρισε, μέσω τῶν προφη-
τῶν, τὰ περασμένα καὶ τὰ τωρινὰ καὶ τὰ μελλοντικά, δίνοντάς
μας μιὰ γεύση τῆς ἀρχῆς τους. Βλέποντας λοιπὸν τὸ καθένα

μενα, καθὼς ἐλάλησεν, ὀφείλομεν πλουσιώτερον καὶ ὑψηλότερον προσάγειν τῷ φόβῳ αὐτοῦ. 8. Ἐγὼ δὲ οὐχ ὡς διδάσκαλος ἀλλ' ὡς εἷς ἐξ ὑμῶν ὑποδείξω ὀλίγα, δι' ὧν ἐν τοῖς παροῦσιν εὐφρανθήσεσθε.

5 II. Ἡμερῶν οὖν οὐσῶν πονηρῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐνεργοῦντος ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν, ὀφείλομεν ἑαυτοῖς προσέχοντες ἐκζητεῖν τὰ δικαιώματα Κυρίου. 2. Τῆς οὖν πίστεως ἡμῶν εἰσιν βοηθοὶ φόβος καὶ ὑπομονή, τὰ δὲ συμμαχοῦντα ἡμῖν μακροθυμία καὶ ἐγκράτεια· 3. τούτων μενόντων τὰ πρὸς Κύριον ἀγνώως, 10 συνευφραίνονται αὐτοῖς σοφία, σύνεσις, ἐπιστήμη, γνῶσις. 4. Πεφανέρωκε γὰρ ἡμῖν διὰ πάντων τῶν προφητῶν, ὅτι οὔτε θυσιῶν οὔτε ὀλοκαυτωμάτων οὔτε προσφορῶν χρῆζει, λέγων ὅτε μὲν, 5. «τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; λέγει Κύριος. Πλήρης εἰμὶ ὀλοκαυτωμάτων, καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἷμα ταύ- 15 ρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι. Τίς γὰρ ἐξεζήτησεν ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; Πατεῖν μου τὴν αὐλὴν οὐ προσθήσεσθε», ὅτε δέ· «ἐὰν φέρητε σεμίδαλιν, μάταιον· θυμίαμα, βδέλυγμά μοι ἐστίν· τὰς νεομηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα οὐκ ἀνέχομαι». 6. Ταῦτα οὖν κατήργησεν, ἵνα ὁ καινὸς 20 νόμος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄνευ ἀνάγκης ὦν, μὴ ἀνθρωποποίητον ἔχη τὴν προσφορὰν. 7. Λέγει δὲ πάλιν πρὸς αὐτούς· «μὴ ἐγὼ ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν, ἐκπορευομένοις ἐκ γῆς Αἰγύπτου, προσενέγκαι μοι ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας; 8. ἀλλ' ἦ τοῦτο ἐνετειλάμην αὐτοῖς· Ἐκαστος ὑμῶν κατὰ 25 τοῦ πλησίον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ κακίαν μὴ μνησικακεῖτω, καὶ ὄρκον ψευδῆ μὴ ἀγαπᾶτε». 9. Αἰσθάνεσθαι οὖν ὀφείλομεν, μὴ ὄντες ἀσύνητοι, τὴν γνώμην τῆς ἀγαθωσύνης τοῦ Πατρὸς ἡμῶν· ὅτι ἡμῖν λέγει, θέλων ἡμᾶς μὴ ὁμοίως πλανωμένους ἐκείνοις ζητεῖν πῶς προσάγωμεν αὐτῷ. 10. Ἡμῖν οὖν οὕτω λέ- 30 γει· «θυσία τῷ Θεῷ καρδία συντετριμμένη», ὅσμη εὐωδίας τῷ Κυρίῳ καρδία δοξάζουσα τὸν πεπλακότα αὐτήν. Ἀκριβεύεσθαι

ἀπὸ αὐτὰ νὰ πραγματοποιεῖται, ὅπως μᾶς εἶπε, πρέπει περισσό-
τερο καὶ πιὸ ἐντονα νὰ προσέχουμε τὸν φόβο του. 8. Ἐγὼ ὅμως,
ὄχι σὰν δάσκαλος, ἀλλὰ σὰν ἓνας ἀπὸ σᾶς, θὰ σᾶς δείξω μερι-
κὰ μὲ τὰ ὁποῖα θὰ εὐχαριστηθεῖτε γιὰ τὰ τωρινά.

II. Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ ἡμέρες εἶναι πονηρὲς καὶ αὐτὸς ποὺ
τις κάνει ἔχει τὴν ἐξουσία, πρέπει, προσέχοντας τοὺς ἑαυτοὺς
μας, νὰ ἐπιδιώκουμε τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου.
2. Βοηθοὶ λοιπὸν τῆς πίστεώς μας εἶναι ὁ φόβος καὶ ἡ ὑπομονή,
καὶ ἐκεῖνα ποὺ μάχονται μὲ τὸ μέρος μας εἶναι ἡ μακροθυμία
καὶ ἡ ἐγκράτεια· 3. ὅταν αὐτὰ παραμένουν ὡς πρὸς τὸν Κύριο
ἀγνά, εὐφραίνονται μαζί μ' αὐτὰ ἡ σοφία, ἡ σύνεση, ἡ ἐπιστήμη
καὶ ἡ γνώση. 4. Διότι μᾶς φανέρωσε μέσω ὄλων τῶν προφητῶν,
ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ θυσίης καὶ ὀλοκαυτώματα, οὔτε ἀπὸ
προσφορῆς, λέγοντας ἄλλοτε, 5. «τί νὰ τὸ κάνω τό πλῆθος τῶν
θυσιῶν σας; λέει ὁ Κύριος· εἶμαι γεμάτος ἀπὸ ὀλοκαυτώματα,
καὶ δὲν θέλω λίπος ἀρνιῶν, οὔτε αἷμα ταύρων καὶ τράγων, οὔτε
ὅταν ἔρχεστε νὰ ἐμφανισθεῖτε μπροστά μου. Διότι ποιὸς τὰ
ζήτησε αὐτὰ ἀπὸ τὰ χέρια σας; Δὲν θὰ συνεχίσετε νὰ πατᾶτε
τὴν αὐλή μου»¹, καὶ ἄλλοτε πάλι· «ἐὰν μοῦ προσφέρετε σεμι-
γδάλι, εἶναι μάταιο· τὸ θυμίαμα μοῦ εἶναι σιχαμερό· δὲν ἀνέχο-
μαι πᾶ τὶς γιορτὲς στὴν πρώτη κάθε μηνός, οὔτε καὶ τῶν σαβ-
βάτων»². 6. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ κατάργησε, ὥστε ὁ καινούργιος νό-
μος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ δὲν ἐπιβάλλει ζυγὸ
ἐξαναγκασμοῦ, νὰ μὴ ἔχει προσφορῆς ἀνθρώπινες. 7. Γιατὶ λέει
πάλι σ' αὐτοῦς· «μήπως ἐγὼ ἔδωσα ἐντολὴ στοὺς πατέρες σας,
ὅταν ἔφευγαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, νὰ μοῦ προσφέρουν ὀλοκαυτῶ-
ματα καὶ θυσίης; 8. Ἀντίθετα, τοὺς διέταξα τὸ ἐξῆς· Ὁ καθένας
ἀπὸ σᾶς νὰ μὴ κρατᾷ στὴν καρδιά του κακία ἐναντίον τοῦ
πλησίον του, καὶ νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὴν ψευδορκία»³. 9. Πρέπει
λοιπὸν, ἂν δὲν εἶμαστε ἀπερίσκεπτοι, νὰ καταλαβαίνουμε τὴ
γνώμη τῆς καλωσύνης τοῦ Πατέρα μας· διότι μᾶς λέει, θέλο-
ντας νὰ μὴ πλανώμαστε ὅπως ἐκεῖνοι ἀναζητώντας τὸν τρόπο

1. Ἦσ. 1,11-12.

2. Ἦσ. 1,13.

3. Ἱερ. 7,22-23. Ζαχ. 8,17.

οὖν ὀφείλομεν, ἀδελφοί, περὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἵνα μὴ ὁ πονηρός, παρείσδυσιν πλάνης ποιήσας ἐν ἡμῖν, ἐκσφενδονήσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ζωῆς ὑμῶν.

III. Λέγει οὖν πάλιν περὶ τούτων πρὸς αὐτούς· «ἵνατί μοι
 5 νηστεύετε, λέγει Κύριος, ὡς σήμερον ἀκουσθῆναι ἐν κραυγῇ
 τὴν φωνὴν ὑμῶν; Οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐγὼ ἐξελεξάμην, λέ-
 γει Κύριος, οὐκ ἄνθρωπον ταπεινοῦντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ,
 2. οὐδ' ἂν κάμψητε ὡς κρίκον τὸν τράχηλον ὑμῶν καὶ σάκκον
 ἐνδύσησθε καὶ σποδὸν ὑποστρώσητε, οὐδ' οὕτως καλέσετε
 10 νηστείαν δεκτὴν». 3. Πρὸς ἡμᾶς δὲ λέγει· «ἰδοὺ αὕτη ἡ νηστεία
 ἦν ἐγὼ ἐξελεξάμην, λέγει Κύριος· οὐκ ἄνθρωπον ταπεινοῦντα
 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀλλά· λῦε πᾶν σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε
 στραγγαλιᾶς βιαίων συναλλαγμάτων, ἀπόστειλε τεθραυσμέ-
 νους ἐν ἀφέσει, καὶ πάσαν ἄδικον συγγραφὴν διάσπα. Διάθρυ-
 15 πτε πεινῶσι τὸν ἄρτον σου, καὶ γυμνὸν ἐὰν ἴδῃς, περίβαλε·
 ἀστέγους εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ἐὰν ἴδῃς ταπεινόν, οὐχ
 ὑπερόψη αὐτόν, οὐδὲ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου.
 4. Τότε ραγήσεται πρῶιμον τὸ φῶς σου, καὶ τὰ ἱμάτιά σου
 ταχέως ἀνατελεῖ, καὶ προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου ἡ δικαιο-
 20 σύνη, καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ περιστελεῖ σε· 5. τότε βοήσεις, καὶ ὁ
 Θεὸς ἐπακούσεταιί σου, ἔτι λαλοῦντός σου ἐρεῖ· Ἴδοὺ πάρειμι·
 ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον καὶ χειροτονίαν καὶ ρῆμα γογ-
 γυσμοῦ, καὶ δῶς πεινῶντι τὸν ἄρτον σου ἐκ ψυχῆς σου, καὶ ψυ-
 χὴν τεταπειωνένην ἐλεήσης». 6. Εἰς τοῦτο οὖν, ἀδελφοί, ὁ μα-
 25 κρόθυμος προβλέψας, ὡς ἐν ἀκεραιοσύνη πιστεύσει ὁ λαὸς ὃν
 ἠτοίμασεν ἐν τῷ ἡγαπημένῳ αὐτοῦ, προεφανέρωσεν ἡμῖν πάν-
 των, ἵνα μὴ προσρησώμεθα ὡς ἐπήλυτοι τῷ ἐκείνων νόμῳ.

τῆς προσφορᾶς μας πρὸς αὐτόν. 10. Λέει λοιπὸν σ' ἐμᾶς: «θυσία εὐπρόσδεκτη στὸν Θεὸ εἶναι ἡ συντριμμένη καρδιά»⁴, ὁσμὴ εὐωδίας ἀρεστὴ στὸν Κύριο εἶναι ἡ καρδιά πού δοξάζει αὐτόν πού τὴν ἔπλασε. Ἄρα ἔχομε ὑποχρέωση, ἀδελφοί, νὰ εἴμαστε προσεκτικοὶ γιὰ τὴ σωτηρία μας, γιὰ νὰ μὴ βάλει κρυφὰ μέσα μας ὁ πονηρὸς πλάνη καὶ μᾶς πετάξει μακριὰ ἀπὸ τὴ ζωὴ μας.

ΙΙΙ. Λέει λοιπὸν πάλι γι' αὐτὰ σ' αὐτούς: «γιατί νηστεύετε γιὰ μένα, λέει ὁ Κύριος, γιὰ νὰ ἀκουστεῖ σήμερα μὲ τις κραυγές σας ἡ φωνή σας; Ἐγὼ δὲν διάλεξα αὐτὴ τὴ νηστεία, λέει ὁ Κύριος, οὔτε ἄνθρωπο πού ταπεινώνει τὴν ψυχὴ του, 2. οὔτε ἂν σκύψετε σὰν κρίκο τὸν τράχηλό σας καὶ ντυθεῖτε σάκκο καὶ ἀπλώσετε στάχτη, οὔτε μὲ τὸν τρόπο αὐτόν μπορεῖτε νὰ ὀνομάσετε τὴ νηστεία αὐτὴ ἀποδεκτὴ»⁵. 3. Σὲ μᾶς ὁμως λέει: «ὀρίστε ποιά εἶναι ἡ νηστεία πού ἐγὼ διάλεξα, λέει ὁ Κύριος: ὄχι τὸν ἄνθρωπο πού ταπεινώνει τὴν ψυχὴ του, ἀλλὰ: κόψε κάθε δεσμὸ μὲ τὴν ἀδικία, διάλυσε τις διетραμμένες καὶ βίαιες συναλλαγές σου, ἄφησε ἐλεύθερους τοὺς καταπονημένους, καὶ σχίσε κάθε ἄδικο συμβόλαιο. Μοίραζε μὲ τοὺς πεινασμένους τὸ ψωμί σου, καὶ ἂν δεῖς γυμνόν, ντύσε τον· βάλε τοὺς ἄστεγους στὸ σπίτι σου, καὶ ἂν δεῖς ταπεινὸ, μὴ τὸν περιφρονήσεις, οὔτε καὶ ἂν εἶναι ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς σου. 4. Τότε θὰ λάμψει τὸ φῶς τῆς αὐγῆς σου, καὶ θὰ ἀνατείλουν γρήγορα τὰ ροῦχα σου, καὶ θὰ προπορεύεται μπροστὰ σου ἡ δικαιοσύνη καὶ θὰ σὲ τυλίξει ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. 5. Τότε θὰ φωνάξεις, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀκούσει, καὶ ἐνῶ ἀκόμα θὰ μιᾶς θὰ σοῦ πεῖ: νά, εἶμαι παρών· ἐὰν ἀπομακρύνεις ἀπὸ σένα κάθε σχέση μὲ τὴν ἀδικία καὶ ἀπειλητικὴ χειρονομία καὶ κάθε λόγο γογγυσμοῦ, καὶ δώσεις τὸ ψωμί σου στοὺς πεινασμένους μὲ τὴν ψυχὴ σου, καὶ ἐλεήσεις κάθε ψυχὴ ταπεινωμένη»⁶. 6. Ἀποβλέποντας λοιπὸν σ' αὐτό, ἀδελφοί, ὁ μακρόθυμος, ὅτι μὲ ἀκεραιότητα θὰ πιστέψει ὁ λαὸς τὸν ὁποῖο προετοίμασε μέσω τοῦ ἀγαπημένου του, μᾶς τὰ φανέρωσε ὅλα, γιὰ νὰ μὴ προσθέσουμε σὰν ξένοι στὸν νόμο ἐκείνων.

4. Ψαλμ. 50,19.

5. Ἦσ. 58,4-5.

6. Ἦσ. 58,6-10.

IV. Δεῑ οὖν ἡμᾶς περὶ τῶν ἐνεστώτων ἐπιπολὸν ἐρευνῶν-
 τας ἐκζητεῖν τὰ δυνάμενα ἡμᾶς σῶζειν. Φύγωμεν οὖν τελείως
 ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων τῆς ἀνομίας, μήποτε καταλάβῃ ἡμᾶς τὰ
 ἔργα τῆς ἀνομίας, καὶ μισήσωμεν τὴν πλάνην τοῦ νῦν καιροῦ,
 ἵνα εἰς τὸν μέλλοντα ἀγαπηθῶμεν. 2. Μὴ δῶμεν τῇ ἑαυτῶν
 5 ψυχῇ ἄνεσιν, ὥστε ἔχειν αὐτὴν ἐξουσίαν μετὰ ἀμαρτωλῶν καὶ
 πονηρῶν συντρέχειν, μήποτε ὁμοιωθῶμεν αὐτοῖς. 3. Τὸ τέλειον
 σκάνδαλον ἤγγικεν, περὶ οὗ γέγραπται, ὡς Ἐνώχ λέγει. Εἰς
 τοῦτο γὰρ ὁ Δεσπότης συντέτμηκε τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ἡμέρας,
 ἵνα ταχύνη ὁ ἠγαπημένος αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὴν κληρονομίαν ἦξη.
 10 4. Λέγει δὲ οὕτω καὶ ὁ προφήτης· «βασιλεῖαι δέκα ἐπὶ τῆς γῆς
 βασιλεύσουσιν, καὶ ἐξαναστήσεται ὀπισθεν αὐτῶν μικρὸς βασι-
 λεύς, ὃς ταπεινώσει τρεῖς ὑφ' ἐν τῶν βασιλέων». 5. Ὁμοίως
 περὶ τοῦ αὐτοῦ λέγει Δανιήλ· «καὶ εἶδον τὸ τέταρτον θηρίον πο-
 νηρὸν καὶ ἰσχυρὸν καὶ χαλεπώτερον παρὰ πάντα τὰ θηρία τῆς
 15 γῆς, καὶ ὡς ἐξ αὐτοῦ ἀνέτειλε δέκα κέρατα, καὶ ἐξ αὐτῶν μι-
 κρὸν κέρας παραφυάδιον, καὶ ὡς ἔταπεινώσεν ὑφ' ἐν τρία τῶν
 μεγάλων κεράτων».

6. Συνιέναι οὖν ὀφείλετε. Ἔτι δὲ καὶ τοῦτο ἐρωτῶ ὑμᾶς,
 ὡς εἷς ἐξ ὑμῶν ὢν, ἰδίως δὲ καὶ πάντας ἀγαπῶν ὑπὲρ τὴν ψυ-
 20 χὴν μου, προσέχειν νῦν ἑαυτοῖς καὶ μὴ ὁμοιοῦσθαί τισιν, ἐπι-
 σωρεύοντας ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν, λέγοντας ὅτι ἡ διαθήκη ἐκεῖ-
 νων καὶ ἡμῶν. Ἡμῶν μὲν· ἀλλ' ἐκεῖνοι οὕτως εἰς τέλος ἀπώ-
 λεσαν αὐτήν, λαβόντος ἤδη τοῦ Μωϋσέως. 7. Λέγει γὰρ ἡ Γρα-
 φή· «καὶ ἦν Μωϋσῆς ἐν τῷ ὄρει νηστεύων ἡμέρας τεσσαρά-
 25 κοντα καὶ νύκτας τεσσεράκοντα, καὶ ἔλαβε τὴν διαθήκην ἀπὸ
 τοῦ Κυρίου, πλάκας λιθίνας γεγραμμένας τῷ δακτύλῳ τῆς χει-
 ρὸς τοῦ Κυρίου». 8. Ἀλλὰ ἐπιστραφέντες ἐπὶ τὰ εἰδῶλα ἀπώ-
 λεσαν αὐτήν. Λέγει γὰρ οὕτω Κύριος· Μωϋσῆ Μωϋσῆ, κατά-

7. Πρβλ. Ἐνώχ 89,61–64.

8. Δαν. 7,24.

IV. Πρέπει λοιπὸν ἐμεῖς, ἐρευνώντας πάρα πολὺ τὰ παρόντα, νὰ ἀναζητοῦμε ἐκεῖνα ποὺ μποροῦν νὰ μᾶς σώσουν. Νὰ ἀποφύγουμε τελείως ὅλα τὰ ἔργα τῆς παρανομίας, γιὰ νὰ μὴ μᾶς κυριέψουν τὰ ἔργα τῆς παρανομίας, καὶ νὰ μισήσουμε τὴν πλάνη τοῦ καιροῦ αὐτοῦ, γιὰ νὰ ἀγαπηθοῦμε στὸν μέλλοντα αἰώνα. 2. Νὰ μὴ ἀφήσουμε τὴν ψυχὴ μας νὰ χαλαρώσει, γιὰ νὰ ἔχει περιθώριο νὰ τρέχει μαζὶ μὲ ἀμαρτωλοὺς καὶ πονηροὺς, γιὰ νὰ μὴ γίνουμε ὅμοιοι μ' αὐτούς. 3. Τὸ τέλειο σκάνδαλο, γιὰ τὸ ὁποῖο ἔχει γραφεῖ, ὅπως λέει ὁ Ἐνώχ, πλησιάζει⁷. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε ὁ δεσπότης συντόμευσε τοὺς χρόνους καὶ τὶς ἡμέρες, γιὰ νὰ βιαστεῖ ὁ ἀγαπημένος του νὰ ἔρθει στὴν κληρονομία του. 4. Ἄλλὰ καὶ ὁ προφήτης λέει τὰ ἐξῆς: «δέκα βασιλεῖες θὰ βασιλεύσουν στὴ γῆ, καὶ θὰ γεννηθεῖ μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς ἓνας μικρὸς βασιλιάς, ὁ ὁποῖος θὰ ταπεινώσει τρεῖς ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς κάτω ἀπὸ ἓνα βασίλειο»⁸. 5. Γιὰ τὸν ἴδιο λέει ἐπίσης ὁ Δανιήλ: «καὶ εἶδα τὸ τέταρτο θηρίο τὸ κακὸ καὶ ἰσχυρὸ καὶ τὸ πιὸ τρομερὸ περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ ὅτι ἀπὸ αὐτὸ φύτρωσαν δέκα κέρατα, καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἓνα μικρὸ κέρατο παρακλάδι, καὶ ὅτι ταπείνωσε κάτω ἀπὸ ἓνα τρία ἀπὸ τὰ μεγάλα κέρατα»⁹.

6. Πρέπει λοιπὸν νὰ καταλάβετε. Σᾶς παρακαλῶ ὅμως ἐπίσης καὶ αὐτό, ἐπειδὴ εἶμαι ἓνας σὰν καὶ σᾶς, καὶ ἰδίως ἐπειδὴ σᾶς ἀγαπῶ ὅλους περισσότερο ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου, νὰ προσέχετε τώρα τοὺς ἑαυτοὺς σας καὶ νὰ μὴ μοιάζετε μὲ μερικούς, προσθέτοντας στὶς ἀμαρτίες σας, λέγοντας ὅτι ἡ Διαθήκη εἶναι δική τους καὶ δική μας. Δικὴ μας ναί, ἀλλὰ ἐκεῖνοι μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὴν ἔχασαν, ἐνῶ τὴν εἶχε πάρει ἤδη ὁ Μωυσῆς. 7. Διότι λέει ἡ Γραφή: «καὶ ἔμεινε ὁ Μωυσῆς στὸ ὄρος νηστεύοντας σαράντα ἡμέρες καὶ σαράντα νύχτες, καὶ πῆρε τὴ διαθήκη ἀπὸ τὸν Κύριο, πλάκες λίθινες γραμμένες ἀπὸ τὸ δάκτυλο τοῦ χειροῦ τοῦ Κυρίου»¹⁰. 8. Ἄλλὰ στράφηκαν στὰ εἰδῶλα καὶ τὴν ἔχασαν. Διότι λέει ὁ Κύριος τὰ ἐξῆς: «Μωυσῆ, Μωυσῆ, κατέβα

9. Δαν. 7,7-8.

10. Ἐξ. 34,28. 31,18.

βηθι τὸ τάχος, ὅτι ἠνόμησεν ὁ λαός σου, οὗς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου». Καὶ συνῆκε Μωϋσῆς καὶ ἔρριψεν τὰς δύο πλάκας ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ συνετρίβη αὐτῶν ἡ διαθήκη, ἵνα ἡ τοῦ ἠγαπημένου Ἰησοῦ ἐγκατασφραγισθῆ εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν
5 ἐν ἐλπίδι τῆς πίστεως αὐτοῦ. 9. Πολλὰ δὲ θέλων γράφειν, οὐχ ὡς διδάσκαλος ἀλλ' ὡς πρέπει ἀγαπῶντι, ἀφ' ὧν ἔχομεν μὴ ἐλλείπειν, γράφειν ἐσπούδασα, περίψημα ὑμῶν. Διὸ προσέχωμεν ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις. Οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος τῆς πίστεως ἡμῶν, ἐὰν μὴ νῦν ἐν τῷ ἀνόμῳ καιρῷ καὶ
10 τοῖς μέλλουσι σκανδάλοις, ὡς πρέπει υἱοῖς Θεοῦ, ἀντιστῶμεν, ἵνα μὴ σχῆ παρείσδυσιν ὁ μέλας. 10. Φύγωμεν ἀπὸ πάσης ματαιότητος, μισήσωμεν τελείως τὰ ἔργα τῆς πονηρᾶς ὁδοῦ. Μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἐνδύνοντες μονάζετε, ὡς ἤδη δεδικαιωμένοι, ἀλλ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνεργόμενοι συζητεῖτε περὶ τοῦ κοινῆ συμφέροντος. 11. Λέγει γὰρ ἡ Γραφή· «οὐαὶ οἱ συνετοὶ ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον ἑαυτῶν ἐπιστήμονες». Γενώμεθα πνευματικοί, γενώμεθα
ναὸς τέλειος τῷ Θεῷ. Ἐφ' ὅσον ἐστὶν ἐν ἡμῖν, μελετῶμεν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσειν ἀγωνιζώμεθα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἐν τοῖς δικαιώμασιν αὐτοῦ εὐφρανθῶμεν. 12. Ὁ Κύριος
20 ἀπροσωπολήπτως κρινεῖ τὸν κόσμον. Ἐκαστος καθὼς ἐποίησε κομιεῖται. Ἐὰν ᾗ ἀγαθός, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ προηγήσεται αὐτοῦ· ἐὰν ᾗ πονηρός, ὁ μισθὸς τῆς πονηρίας ἔμπροσθεν αὐτοῦ· 13. Ἴνα μήποτε ἐπαναπαυόμενοι ὡς κλητοὶ ἐπικαθυπνώσωμεν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ὁ πονηρὸς ἄρχων λαβὼν τὴν
25 καθ' ἡμῶν ἐξουσίαν ἀπόσῃται ἡμᾶς ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Κυρίου. 14. Ἔτι δὲ κάκεῖνο, ἀδελφοί μου, νοεῖτε· ὅταν βλέπετε μετὰ τηλικαῦτα σημεῖα καὶ τέρατα τὰ γεγονότα ἐν τῷ Ἰσραήλ,

γρήγορα, γιατί παρανόμησε ὁ λαός σου, αὐτοὶ ποὺ ἔβγαλες ἀπὸ τῆ χώρα τῆς Αἰγύπτου»¹¹, καὶ ὅταν τὸ ἄκουσε ὁ Μωυσῆς, ἔρριξε τὶς δύο πλάκες ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ ἔτσι ἡ διαθήκη τους ἔγινε κομμάτια, γιὰ νὰ ἀποτυπωθεῖ μέσα στὴν καρδιά μας ἡ διαθήκη τοῦ ἀγαπημένου Ἰησοῦ μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς πίστεώς του.

9. Θέλοντας νὰ σᾶς γράψω πολλά, ὄχι ὡς δάσκαλος, ἀλλὰ ὅπως ταιριάζει σ' αὐτὸν ποὺ ἀγαπάει, προσπάθησα νὰ σᾶς γράψω, ἐγὼ τὸ σκουπίδι σας, νὰ μὴ ἐγκαταλείψουμε αὐτὰ ποὺ ἔχουμε. Γι' αὐτὸ νὰ προσέχουμε κατὰ τὶς τελευταῖες ἡμέρες. Διότι τίποτε δὲν θὰ μᾶς ὠφελήσει ὅλος ὁ χρόνος τῆς πίστεώς μας, ἐὰν δὲν ἀντισταθοῦμε τώρα στὸν παράνομο καιρὸ καὶ στὰ μελλοντικὰ σκάνδαλα, ὅπως ταιριάζει στοὺς υἱοὺς τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μὴ μπορέσει νὰ διεισδύσει ὁ μαῦρος. 10. Ἄς ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ κάθε ματαιοδοξία, ἃς μισήσουμε τελείως τὰ ἔργα τοῦ πονηροῦ δρόμου. Μὴ κλείνεστε στοὺς ἑαυτοὺς σας καὶ ἀπομονώνεστε, σὰν νὰ εἴστε ἤδη δικαιωμένοι, ἀλλὰ νὰ συναθροίζεστε ὅλοι μαζί καὶ νὰ συζητᾶτε γιὰ τὸ κοινὸ συμφέρον. 11. Διότι λέει ἡ Γραφή· «ἀλλοίμονο σ' ἐκείνους ποὺ πιστεύουν ὅτι εἶναι σοφοὶ καὶ αὐτοπαρουσιάζονται ὡς ἐπιστήμονες¹². Ἄς γίνουμε πνευματικοί, ἃς γίνουμε τέλειος ναὸς γιὰ τὸν Θεό. Ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ μᾶς, ἃς μελετοῦμε τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ ἃς ἀγωνιζόμαστε νὰ ἐφαρμόζουμε τὶς ἐντολές του, γιὰ νὰ εὐφραινόμαστε μὲ τὶς ἐντολές τῆς δικαιοσύνης του. 12. Ὁ Κύριος θὰ κρίνει τὸν κόσμον ἀπροκατάληπτα· ὁ καθένας θὰ ἀμειφθεῖ ἀνάλογα μ' αὐτὰ ποὺ ἔκανε. Ἐὰν εἶναι ἀγαθός, ἡ δικαιοσύνη του θὰ προπορεύεται μπροστὰ ἀπὸ αὐτόν· ἐὰν εἶναι κακός, ὁ μισθὸς τῆς κακίας του θὰ βρίσκεται μπροστὰ του, 14. γιὰ νὰ μὴ ἐπαναπαυόμαστε σὰν καλεσμένοι καὶ κοιμηθοῦμε μέσα στὶς ἁμαρτίες μας, καὶ ὁ πονηρὸς ἄρχοντας κυριεύοντάς μας μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴ βασιλεία τοῦ Κυρίου. 14. Ἐπίσης, ἀδελφοί μου, νὰ σκέφτεστε καὶ ἐκεῖνο· ὅταν βλέπετε, μετὰ ἀπὸ τόσο μεγάλα σημεῖα καὶ τέρατα ποὺ συνέβησαν στὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό, νὰ ἔχουν αὐτοὶ

11. Ἔξ. 32,7.

12. Ἦσ. 5,21.

καὶ οὕτως ἐνκαταλελειῖθαι αὐτούς, προσέχωμεν μήποτε, ὡς γέγραπται, «πολλοὶ κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ» εὐρεθῶμεν.

V. Εἰς τοῦτο γὰρ ὑπέμεινεν ὁ Κύριος παραδοῦναι τὴν σάρκα εἰς καταφθοράν, ἵνα τῇ ἀφέσει τῶν ἁμαρτιῶν ἀγνισθῶμεν, ὃ
5 ἔστιν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ραντίσματος αὐτοῦ. 2. Γέγραπται γὰρ περὶ αὐτοῦ ἃ μὲν πρὸς τὸν Ἰσραὴλ, ἃ δὲ πρὸς ἡμᾶς. Λέγει δὲ οὕτως· «ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἄφωνος ἐναντίον τοῦ
10 κείραντος αὐτόν». 3. Οὐκοῦν ὑπερευχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Κυρίῳ, ὅτι καὶ τὰ παρεληλυθότα ἡμῖν ἐγνώρισε, καὶ ἐν τοῖς ἐνεστῶσιν ἡμᾶς ἐσόφισε, καὶ εἰς τὰ μέλλοντα οὐκ ἔσμεν ἀσύνητοι. 4. Λέγει δὲ ἡ Γραφή· «οὐκ ἀδίκως ἐκτείνεται δίκτυα περρωτοῖς». Τοῦτο λέγει ὅτι δικαίως ἀπολεῖται ἄνθρωπος, ὅς,
15 ἔχων ὁδοῦ δικαιοσύνης γινῶσιν, ἑαυτὸν εἰς ὁδὸν σκότους ἀποσυνέχει.

5. Ἔτι δὲ καὶ τοῦτο, ἀδελφοί μου· Εἰ ὁ Κύριος ὑπέμεινε παθεῖν περὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ὧν παντὸς τοῦ κόσμου Κύριος, ᾧ εἶπεν ὁ Θεὸς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, «ποιήσωμεν ἄνθρωπον
20 κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν», πῶς οὖν ὑπέμεινεν ὑπὸ χειρὸς ἀνθρώπων παθεῖν; Μάθετε. 6. Οἱ προφῆται, ἀπ' αὐτοῦ ἔχοντες τὴν χάριν, εἰς αὐτὸν ἐπροφήτευσαν. Αὐτὸς δὲ ἵνα καταργήσῃ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν δείξῃ, ὅτι ἐν σαρκὶ ἔδει αὐτὸν φανερωθῆναι, ὑπέμεινεν, 7. ἵνα καὶ τοῖς
25 πατράσιν τὴν ἐπαγγελίαν ἀποδῶ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ τὸν λαὸν τὸ καινὸν ἐτοιμάζων ἐπιδείξῃ, ἐπὶ τῆς γῆς ὧν, ὅτι τὴν ἀνάστασιν αὐτὸς ποιήσας κρινεῖ. 8. Πέρασ γέ τοι διδάσκων τὸν Ἰσραὴλ καὶ τηλικαῦτα τέρατα καὶ σημεῖα ποιῶν ἐκήρυσσεν, καὶ ὑπερηγάπησεν αὐτόν. 9. Ὅτε δὲ τοὺς ἰδίους ἀποστόλους τοὺς μέλ-
30 λοντας κηρύσσειν τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ ἐξελέξατο, ὄντας ὑπὲρ

ἐγκαταλειφθεῖ, ἄς προσέχουμε μήπως, ὅπως ἔχει γραφεῖ, βρεθοῦμε «πολλοὶ κλητοί, ἀλλὰ λίγοι ἐκλεκτοί»¹³.

V. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε ἀνέχθηκε ὁ Κύριος νὰ παραδώσει τὸ σῶμα του στὸν θάνατο, γιὰ νὰ ἀγνισθοῦμε μὲ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, δηλαδή μὲ τὸ ράντισμα τοῦ αἵματός του. 2. Διότι γράφτηκαν γι' αὐτὸν ἄλλα πρὸς τὸν ἰσραηλιτικὸ λαὸ καὶ ἄλλα γιὰ μᾶς. Λέει δηλαδή τὰ ἐξῆς· «τραυματίστηκε γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας καὶ ὑπέστη κακώσεις γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας, καὶ μὲ τὸ πάθος ἐκείνου ἐμεῖς θεραπευθήκαμε. Ὁδηγήθηκε σὰν πρόβατο στὴ σφαγὴ καὶ σὰν ἀρνὶ ἄφωνο ἀπέναντι σ' αὐτὸν ποὺ τὸν κουρεύει»¹⁴. 3. Ὁφείλουμε λοιπὸν νὰ εὐχαριστοῦμε τὸν Κύριο μὲ τὸ παραπάνω, διότι μᾶς ἔκανε γνωστὰ καὶ αὐτὰ ποὺ πέρασαν, καὶ μὲ τὰ τωρινὰ μᾶς ἔκανε σοφοὺς, καὶ γιὰ τὰ μελλοντικὰ δὲν εἴμαστε χωρὶς γνώση. Καὶ ἡ Γραφὴ λέει· «δὲν ἀπλώνονται ἄδικα τὰ δίχτυα γιὰ τὰ πτηνά»¹⁵. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δίκαια χάνεται ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος, ἐνῶ γνωρίζει τὸν δρόμο τῆς δικαιοσύνης, ὁδηγεῖ τὸν ἑαυτό του στὸ δρόμο τοῦ σκότους.

5. Ἀκόμα καὶ τοῦτο, ἀδελφοί μου· ἐὰν ὁ Κύριος ἀνέχθηκε νὰ πάθει γιὰ τὴν ψυχὴ μας, ὄντας κύριος ὅλου τοῦ κόσμου, στὸν ὁποῖο ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς δημιουργίας εἶπε, «ἄς κάνομε ἄνθρωπο κατ' εἰκόνα μας καὶ ὁμοίωσή μας»¹⁶, σκεφθεῖτε πῶς ἀνέχθηκε νὰ πάθει ἀπὸ χέρι ἀνθρώπων. 6. Οἱ προφῆτες, ἔχοντας ἀπὸ αὐτὸν τὸ προφητικὸ χάρισμα, προφήτευσαν γι' αὐτόν. Αὐτὸς πάλι, γιὰ νὰ καταργήσει τὸν θάνατο καὶ νὰ ἀποδείξει τὴν ἀνάστασι ἀπὸ τοὺς νεκρούς, ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ γεννηθεῖ, τὰ ὑπέμεινε, 7. ὥστε καὶ τῶν πατέρων τὴν ὑπόσχεσι νὰ ἐκπληρώσει καὶ αὐτὸς, ἐτοιμάζοντας τὸν καινούργιο λαὸ γιὰ τὸν ἑατό του, ἐνῶ βρισκόταν πάνω στὴ γῆ, νὰ δείξει ὅτι αὐτὸς ποὺ ἔκανε τὴν ἀνάστασι θὰ κρίνει. 8. Καί, τέλος, διδάσκοντας τὸν ἰσραηλιτικὸ λαὸ, κήρυττε κάνοντας τόσο μεγάλα τέρατα καὶ σημεῖα, καὶ τὸν ἀγάπησε πάρα πολύ. 9. Καὶ ὅταν διάλεξε τοὺς ἀποστόλους του ποὺ ἐπρόκειτο νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιό του,

15. Παροιμ. 1,17.

16. Γέν. 1,26.

πᾶσαν ἁμαρτίαν ἀνομωτέρους, ἵνα δείξῃ ὅτι «οὐκ ἤλθε καλέσαι
 δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς», τότε ἐφανερώσεν ἑαυτὸν εἶναι
 Υἱὸν Θεοῦ. 10. Εἰ γὰρ μὴ ἤλθεν ἐν σαρκί, οὐδ' ἂν πως οἱ ἄν-
 θρωποι ἐσώθησαν βλέποντες αὐτόν, ὅτε τὸν μέλλοντα μὴ εἶναι
 5 ἥλιον, ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὑπάρχοντα, ἐμβλέποντες οὐκ
 ἰσχύουσιν εἰς τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ ἀντοφθαλμῆσαι. 11. Οὐκοῦν ὁ
 Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰς τοῦτο ἐν σαρκὶ ἤλθεν, ἵνα τὸ τέλειον τῶν
 ἁμαρτιῶν ἀνακεφαλαίωσῃ τοῖς διώξασιν ἐν θανάτῳ τοὺς προ-
 φήτας αὐτοῦ. 12. Οὐκοῦν εἰς τοῦτο ὑπέμεινεν. Λέγει γὰρ ὁ Θεὸς
 10 τὴν πληγὴν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ὅτι ἐξ αὐτῶν· «Ὅταν πατάξωσιν
 τὸν ποιμένα ἑαυτῶν, τότε ἀπολεῖται τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς».

13. Αὐτὸς δὲ ἠθέλησεν οὕτω παθεῖν. Ἔδει γὰρ ἵνα ἐπὶ ξύλου
 πάθῃ. Λέγει γὰρ ὁ προφητεύων ἐπ' αὐτῷ· «φεῖσαί μου τῆς ψυ-
 χῆς ἀπὸ ρομφαίας»· καί· «καθήλωσόν μου τὰς σάρκας, ὅτι πο-

15 νηρευομένων συναγωγὰ ἐπανέστησάν μοι». 14. Καὶ πάλιν λέ-
 γει· «ἰδοὺ τέθεικά μου τὸν νῶτον εἰς μάστιγας καὶ τὰς σιαγόνας
 μου εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου ἔθηκα ὡς στερεὰν πέ-
 τραν».

VI. Ὅτε οὖν ἐποίησεν τὴν ἐντολήν, τί λέγει; «Τίς ὁ κρινό-
 20 μενός μοι; ἀντιστήτω μοι· ἢ τίς ὁ δικαιούμενός μοι; Ἐγγισάτω
 τῷ παιδί Κυρίου. 2. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς πάντες ὡς ἱμάτιον πα-
 λαιωθήσεσθε, καὶ σῆς καταφάγεται ὑμᾶς». Καὶ πάλιν λέγει ὁ
 προφήτης, ἐπεὶ ὡς λίθος ἰσχυρὸς ἐτέθη εἰς συντριβήν· «ἰδοὺ
 ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια Σιών λίθον πολυτελεῆ, ἐκλεκτόν, ἀκρο-

25 γωνιαῖον, ἔντιμον». 3. Εἶτα τί λέγει; «Καὶ ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτόν,
 ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα». Ἐπὶ λίθον οὖν ἡμῶν ἡ ἐλπίς; Μὴ γέ-
 νοιτο. Ἄλλ' ἐπεὶ ἐν ἰσχύι τέθεικε τὴν σάρκα αὐτοῦ Κύριος. Λέ-

17. Ματθ. 9,13.

18. Ζαχ. 13,7.

19. Ψαλμ. 21,21.

ἄν καὶ ἦταν παράνομοι περισσότερο ἀπὸ κάθε ἁμαρτία, τὸ ἔκανε γιὰ νὰ δείξει ὅτι «δὲν ἦρθε νὰ καλέσει δίκαιους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς»¹⁷, τότε φανέρωσε τὸν ἑαυτό του, ὅτι εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. 10. Διότι, ἂν δὲν λάμβανε σᾶρκα, δὲν θὰ μπορούσαν νὰ σωθοῦν οἱ ἄνθρωποι χωρὶς νὰ τὸν βλέπουν, ἀφοῦ δὲν μπορούν νὰ κοιτοῦν οὔτε τὸν ἥλιο, ποὺ στὸ μέλλον δὲν θὰ ὑπάρχει καὶ εἶναι ἔργο τῶν χειρῶν του. 11. Λοιπὸν, γι' αὐτὸ ἔλαβε σᾶρκα ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὥστε τὸ τέλειο νὰ ἐξαγοράσει τὶς ἁμαρτίες γιὰ χάρη ἐκείνων ποὺ δίωξαν μέχρι θανάτου τοὺς προφήτες του. 12. Γι' αὐτὸ βέβαια καὶ τὰ ὑπέμεινε. Διότι λέει ὁ Θεός, ὅτι τὰ πάθη τῆς σᾶρκας του ὀφείλονται σ' αὐτούς· «ὅταν θὰ πατάξουν τὸν ποιμένα τους, τότε θὰ χαθοῦν τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς του»¹⁸. 13. Καὶ ὁ ἴδιος θέλησε νὰ πάθει μὲ τὸν τρόπο αὐτό. Διότι ἔπρεπε νὰ πεθάνει ἐπάνω σὲ ξύλο. Διότι ἐκεῖνος ποὺ προφητεύει γι' αὐτὸν λέει· «λυπήσου τὴν ψυχὴ μου ἀπὸ τὸ ξίφος»¹⁹, καί, «κάρφωσε τὶς σάρκες μου»²⁰, διότι «πλήθη κακῶν ἐπαναστάτησαν ἐναντίον μου»²¹. 14. Καὶ πάλι λέει· «νά, πρόσφερα τὴν πλάτη μου σὲ μαστίγια καὶ τὰ σαγόνια μου σὲ ραπίσματα, καὶ τὸ πρόσωπό μου τὸ ἔκανα στερεὸ σὰν πέτρα»²².

VI. Ὅταν λοιπὸν ἐκτέλεσε τὴν ἐντολὴ τί εἶπε· «ποιός εἶναι αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ ἀναμετρηθεῖ μαζί μου; Ἄς σταθεῖ ἀπέναντί μου· ἢ ποιός νομίζει ὅτι ἔχει δίκαιο ἀπέναντί μου; Ἄς πλησιάσει τὸ παιδί τοῦ Κυρίου. 2. Ἀλλοίμονο σὲ σᾶς, γιατί σεῖς ὅλοι θὰ παλιώσετε σὰν ἔνδυμα καὶ θὰ σᾶς καταφάει ὁ σκῶρος»²³. Καὶ πάλι λέει ὁ προφήτης, ἐπειδὴ προσφέρθηκε σὰν λίθος ἰσχυρὸς γιὰ νὰ συντριβεῖ· «νά, θὰ βάλω στὰ θεμέλια τῆς Σιών λίθο πολύτιμο, ἐκλεκτό, ἀκρογωνιαῖο, ἔντιμο»²⁴. 3. Καὶ ἔπειτα τί λέει; «Καὶ ὅποιος ἐλπίζει σ' αὐτὸν θὰ ζήσει αἰώνια»²⁵. Ἡ ἐλπίδα μας λοιπὸν στηρίζεται σὲ πέτρα; Μακριὰ μᾶ τέτοια σκέψη· ἀλλὰ τὸ λέει αὐτὸ ἐπειδὴ ὁ Κύριος πρόσφερε τὴ σᾶρκα του μὲ δύναμη. Διότι λέει· «καὶ τοποθέτησε τὴ

20. Ψαλμ. 118,120. 21. Ψαλμ. 21,17. 22. Ἦσ. 50,6-7.

23. Ἦσ. 50,8-9. 24. Ἦσ. 28,16. 25. Ἦσ. 28,16.

γει γάρ· «καὶ ἔθηκέ με ὡς στερεὰν πέτραν». 4. Λέγει δὲ πάλιν ὁ προφήτης· «λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας». Καὶ πάλιν λέγει· «αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη καὶ θαυμαστή, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος». 5. 5 Ἀπλούστερον ὑμῖν γράφω, ἵνα συνιῆτε, ἐγὼ περίψημα τῆς ἀγάπης ὑμῶν. 6. Τί οὖν λέγει πάλιν ὁ προφήτης; «Περιέσχε με συναγωγὴ πονηρευομένων, ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον»· καὶ· «ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον». 7. Ἐν σαρκὶ οὖν αὐτοῦ μέλλοντος φανεροῦσθαι καὶ πάσχειν, προεφα-
10 νερῶθη τὸ πάθος. Λέγει γὰρ ὁ προφήτης ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ· «οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, ὅτι βεβούλευνται βουλήν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν, εἰπόντες· Δήσωμεν τὸ δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστίν». 8. Τί λέγει ὁ ἄλλος προφήτης Μωϋσῆς αὐτοῖς; «Ἴδού τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός· Εἰσέλθατε εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν,
15 ἣν ὤμοσε Κύριος τῷ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ κατακληρονομήσατε αὐτήν, γῆν ρέουσαν γάλα καὶ μέλι». 9. Τί λέγει ἡ γυνῶσις; Μάθετε. Ἐλπίζατε, φησὶν, ἐπὶ τὸν ἐν σαρκὶ μέλλοντα φανεροῦσθαι ὑμῖν Ἰησοῦν. Ἄνθρωπος γὰρ γῆ ἐστὶν πάσχουσα· ἀπὸ προσώπου γὰρ τῆς γῆς ἡ πλάσις τοῦ Ἀδὰμ ἐγένετο. 10. Τί
20 οὖν λέγει; «Εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, γῆν ρέουσαν γάλα καὶ μέλι». Εὐλογητὸς ὁ Κύριος ἡμῶν, ἀδελφοί, ὁ σοφίαν καὶ νοῦν θέμενος ἐν ἡμῖν τῶν κρυφίων αὐτοῦ. Λέγει γὰρ ὁ προφήτης παραβολὴν Κυρίου· τίς νοήσει, εἰ μὴ σοφὸς καὶ ἐπιστήμων καὶ ἀγαπῶν τὸν Κύριον αὐτοῦ;

25 11. Ἐπεὶ οὖν ἀνακαινίσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἀφέσει τῶν ἀμαρτιῶν, ἐποίησεν ἡμᾶς ἄλλον τύπον, ὡς παιδίων ἔχειν τὴν ψυχὴν, ὡς ἂν δὴ ἀναπλάσσοντος αὐτοῦ ἡμᾶς. 12. Λέγει γὰρ ἡ Γραφὴ περὶ ἡμῶν, ὡς λέγει τῷ Υἱῷ· «ποιήσωμεν κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμῶν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν θη-

26. Ἦσ. 50,7.

27. Ψαλμ. 117,22.

28. Ψαλμ. 111,24.

29. Ψαλμ. 21,17.

30. Ψαλμ. 21,19.

31. Ἦσ. 3,9-10.

σάρκα μου σὰν στερεὰ πέτρα»²⁶. 4. Λέει πάλι ὁ προφήτης· «πέτρα, ποὺ τὴν ἀποδοκίμασαν οἱ οἰκοδόμοι, αὐτὴ τοποθετήθηκε ὡς ἀκρογωνιαίος λίθος»²⁷. Καὶ πάλι λέει· «αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη καὶ θαυμάσια ἡμέρα ποὺ ἔκανε ὁ Κύριος»²⁸. 5. Σᾶς τὰ γράφω πῶς ἀπλᾶ, ἐγὼ τὸ σκουπίδι τῆς ἀγάπης σας, γιὰ νὰ τὰ καταλάβετε. 6. Τί λέει λοιπὸν πάλι ὁ προφήτης; «Μὲ περιτριγύρισε πλῆθος κακῶν, μὲ περικύκλωσαν ὅπως οἱ μέλισσες τὸ κερύ»²⁹, καὶ «στὰ ροῦχα μου ἔβαλαν κλῆρο»³⁰. 7. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπρόκειτο νὰ ἐμφανισθεῖ μὲ σάρκα καὶ νὰ πάθει, προαναγγέλθηκε τὸ πάθος του. Διότι ὁ προφήτης λέει γιὰ τὸν Ἰσραήλ· ἀλλοίμονο στὴν ψυχὴ τους, διότι πῆραν κακὴ ἀπόφαση ἐναντίον τους, λέγοντας· «ἄς δέσουμε τὸν δίκαιο, γιὰτὶ μᾶς εἶναι ἄχρηστος»³¹. 8. Τί λέει καὶ ὁ ἄλλος προφήτης Μωυσῆς σ' αὐτούς; «Νὰ τί λέει ὁ Κύριος καὶ Θεός· εἰσελθετε στὴ γῆ, τὴν εὐφορη, τὴν ὁποία ὑποσχέθηκε μὲ ὄρκο στὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ, καὶ κληρονομήστε αὐτήν, τὴ γῆ ποὺ τρέχει γάλα καὶ μέλι»³². 9. Τί λέει λοιπὸν ἡ γνώση; Ἀκοῦστε· Ἐλπίζατε, λέει, στὸν Ἰησοῦ ποὺ πρόκειται νὰ ἐμφανισθεῖ μὲ σάρκα· διότι ὁ ἄνθρωπος εἶναι γῆ ποὺ ὑποφέρει, ἀφοῦ ἀπὸ τὴ γῆ ἔγινε ἡ πλάση τοῦ Ἀδάμ³³. 10. Τί λέει λοιπὸν; «Στὴ γῆ τὴν εὐφορη, τὴ γῆ ποὺ τρέχει γάλα καὶ μέλι»³⁴. Ἄς εἶναι εὐλογημένος ὁ Κύριός μας, ἀδελφοί, ὁ ὁποῖος ἔβαλε μέσα μας σοφία καὶ νοῦ γιὰ νὰ κατανοοῦμε τὰ ἀπόρρητα μυστήριά του. Διότι ὁ προφήτης λέει τὴν ἐξῆς παραβολὴ τοῦ Κυρίου· Ποιὸς καταλαβαίνει, παρὰ μόνον ὁ σοφὸς καὶ ὁ ἐπιστήμονας καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπάει τὸν Κύριό του;

11. Ἀφοῦ λοιπὸν μᾶς ἀνακαίνισε μὲ τὴν συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν, μᾶς ἄλλαξε τὴ μορφή, ὥστε νὰ ἔχουμε ψυχὴ παιδιῶν, ἐπειδὴ αὐτὸς μᾶς ἔπλασε ξανά. 12. Διότι ἡ Γραφὴ γιὰ μᾶς ἀναφέρει, ὅτι λέει στὸν Υἱό του· «ἄς κάνουμε τὸν ἄνθρωπο κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσή μας, γιὰ νὰ εἶναι ἀρχηγοὶ τῶν θηρίων τῆς

32. Ἔξ. 33,1-3.

33. Γεν. 2,7.

34. Ἔξ. 33,3.

35. Γέν. 1,26.

36. Γέν. 1,28.

37. Πρβλ. Ἀπ. 21,5.

ρίων τῆς γῆς καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης». Καὶ εἶπε Κύριος ἰδὼν τὸ καλὸν πλάσμα ἡμῶν· «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν». Ταῦτα πρὸς τὸν Υἱόν.

5 13. Πάλιν σοι ἐπιδείξω πῶς πρὸς ἡμᾶς λέγει. Δευτέραν πλάσιν ἐπ' ἐσχάτων ἐποίησεν. Λέγει δὲ Κύριος· «ἰδοὺ ποιῶ τὰ ἔσχατα ὡς τὰ πρῶτα». Εἰς τοῦτο οὖν ἐκήρυξεν ὁ προφήτης· «εἰσέλθετε εἰς γῆν ρέουσιν γάλα καὶ μέλι, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς». 14. Ἴδε οὖν, ἡμεῖς ἀναπεπλάσμεθα, καθὼς πάλιν ἐν ἐ-
10 τέρῳ προφήτη λέγει· «ἰδοὺ, λέγει Κύριος, ἐξελῶ τούτων», τουτέστιν ὧν προέβλεπε τὸ πνεῦμα Κυρίου, τὰς λιθίνας καρδίας, «καὶ ἐμβαλῶ σαρκίνας». Ὅτι αὐτὸς ἐν σαρκὶ ἔμελλε φανεροῦσθαι καὶ ἐν ἡμῖν κατοικεῖν. 15. Ναὸς γὰρ ἅγιος, ἀδελφοί μου, τῷ Κυρίῳ τὸ κατοικητήριον ἡμῶν τῆς καρδίας. 16. Λέγει
15 γὰρ Κύριος πάλιν· «καὶ ἐν τίνι ὀφθήσομαι τῷ Κυρίῳ τῷ Θεῷ μου καὶ δοξασθήσομαι;» Λέγει· «ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἐκκλησίᾳ ἀδελφῶν μου καὶ ψαλῶ σοι ἀναμέσον ἐκκλησίας ἀγίων». Οὐκοῦν ἡμεῖς ἐσμεν οὖς εἰσήγαγεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν. 17. Τί οὖν τὸ γάλα καὶ τὸ μέλι; Ὅτι πρῶτον τὸ παιδίον
20 μέλιτι, εἶτα γάλακτι ζωοποιεῖται. Οὕτως οὖν καὶ ἡμεῖς τῇ πίστει τῆς ἐπαγγελίας καὶ τῷ λόγῳ ζωοποιούμενοι, ζήσομεν κατακυριεύοντες τῆς γῆς. 18. Προειρήκαμεν δὲ ἐπάνω· «καὶ αὐξάνεσθωσαν καὶ πληθυνέσθωσαν καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων». Τίς οὖν ὁ δυνάμενος νῦν ἄρχειν θηρίων ἢ ἰχθύων ἢ πετεινῶν
25 τοῦ οὐρανοῦ; Αἰσθάνεσθαι γὰρ ὀφείλομεν, ὅτι τὸ ἄρχειν ἐξουσίας ἐστίν, ἵνα τις ἐπιτάξας κυριεύσῃ. 19. Εἰ οὖν οὐ γίνεται τοῦτο νῦν, ἄρα ἡμῖν εἴρηκε πότε· ὅταν καὶ αὐτοὶ τελειωθῶμεν κληρονόμοι τῆς διαθήκης Κυρίου γενέσθαι.

VII. Οὐκοῦν νοεῖτε, τέκνα εὐφροσύνης, ὅτι πάντα ὁ καλὸς

γῆς καὶ τῶν πτηνῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ψαριῶν τῆς θάλασσης»³⁵. Καὶ ὅταν ὁ Κύριος εἶδε τὴν καλὴ δημιουργία μας εἶπε· «νὰ αὐξάνεσθε καὶ νὰ πολλαπλασιάζεσθε καὶ νὰ γεμίσετε τὴ γῆ»³⁶. Αὐτὰ εἶπε στὸν Υἱό του.

13. Θὰ σοῦ δείξω τώρα τί λέει σὲ μᾶς· ἔκανε δεύτερη δημιουργία τὸν τελευταῖο καιρό. Λέει λοιπὸν ὁ Κύριος· «ὀρίστε, κάνω τὰ τελευταῖα, ὅπως ἦταν τὰ πρῶτα»³⁷. Γι' αὐτὸ λοιπὸν διακήρυξε ὁ προφήτης· «μπεῖτε στὴ γῆ πού τρέχει γάλα καὶ μέλι, καὶ κυριέψτε την»³⁸. 14. Νὰ λοιπὸν, ἐμεῖς ἔχουμε ἀναπλασθεῖ, ὅπως καὶ ἄλλοῦ λέει πάλι ὁ προφήτης· «νά, λέει ὁ Κύριος, θὰ βγάλω ἀπὸ αὐτοὺς, δηλαδὴ ἀπὸ αὐτοὺς πού προέβλεπε τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου, τὶς πέτρινες καρδιές καὶ θὰ βάλω σάρκινες»³⁹. Διότι ἐπρόκειτο ὁ ἴδιος νὰ ἐμφανισθεῖ μὲ σάρκα καὶ νὰ κατοικήσει μέσα μας. 15. Γιατὶ τὸ κατοικητήριό τῆς καρδιᾶς μας εἶναι, ἀδελφοί μου, ναὸς ἅγιος γιὰ τὸν Κύριο. 16. Διότι πάλι ὁ Κύριος λέει· «ποῦ νὰ ἐμφανισθῶ στὸν Κύριο καὶ Θεό μου, καὶ νὰ δοξασθῶ, λέει· θὰ σὲ διατρανώσω σὲ συνάθροιση τῶν ἀδελφῶν μου καὶ θὰ ψάλω γιὰ σένα μέσα σὲ συγκέντρωση ἀγίων»⁴⁰. Ἐμεῖς λοιπὸν εἴμαστε ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἔβαλε στὴν εὐφορὴ γῆ. 17. Τί σημαίνει ὁμως τὸ γάλα καὶ τὸ μέλι; Ὅτι τὸ παιδί στὴν ἀρχὴ ζωογονεῖται μὲ μέλι καὶ ἔπειτα μὲ γάλα. Ἔτσι λοιπὸν καὶ ἐμεῖς, ἀφοῦ ζωοποιηθοῦμε μὲ τὴν πίστη τῆς ὑποσχέσεως, θὰ ζήσουμε κυριεύοντας τὴ γῆ. 18. Εἶπαμε βέβαια πιὸ πάνω· «καὶ ἄς αὐξάνονται καὶ ἄς πληθύνονται καὶ ἄς εἶναι ἀρχηγοὶ τῶν ψαριῶν»⁴¹. Ποιὸς λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος πού μπορεῖ τώρα νὰ ἐξουσιάζει στὰ θηρία ἢ στὰ ψάρια ἢ στὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ; Διότι πρέπει νὰ καταλάβουμε ὅτι τὸ «ἀρχεῖν», εἶναι δηλωτικὸ ἐξουσίας, ὥστε κάποιος διατάζοντα· νὰ γίνεи κύριος. 19. Ἐὰν λοιπὸν αὐτὸ δὲν γίνεται τώρα, ὁμως σε μᾶς εἶπε πότε θὰ γίνεи· ὅταν τελειοποιηθοῦμε καὶ οἱ ἴδιοι, τότε θὰ γίνουμε κληρονόμοι τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίου.

VII. Καταλαβαίνετε λοιπὸν, παιδιὰ τῆς εὐφροσύνης, ὅτι ὁ

40. Ψαλμ. 41,21,23.

41. Γέν. 1,26,28.

Κύριος προεφάνερωσεν ἡμῖν, ἵνα γνῶμεν ᾧ κατὰ πάντα εὐχαριστοῦντες ὀφείλομεν αἰνεῖν. 2. Εἰ οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὢν Κύριος καὶ μέλλων κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, ἔπαθεν ἵνα ἡ πληγὴ αὐτοῦ ζωοποιήσῃ ἡμᾶς, πιστεύσωμεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ
 5 Θεοῦ οὐκ ἠδύνατο παθεῖν εἰ μὴ δι' ἡμᾶς. 3. Ἀλλὰ καὶ σταυρωθεὶς ἐποτίζετο ὄξει καὶ χολῇ. Ἀκούσατε πῶς πεφάνερωκαν οἱ ἱερεῖς τοῦ ναοῦ, γεγραμμένης ἐντολῆς· «ὅς ἂν μὴ νηστεύσῃ τὴν νηστείαν, θανάτῳ ἐξολεθρευθήσεται», ἐνετείλατο Κύριος, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν ἔμελλε τὸ
 10 σκεῦδος τοῦ Πνεύματος προσφέρειν θυσίαν, ἵνα καὶ ὁ τύπος ὁ γενόμενος ἐπὶ Ἰσαὰκ τοῦ προσενεχθέντος ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τελεσθῇ. 4. Τί οὖν λέγει ἐν τῷ προφήτῃ; «Καὶ φαγέτωσαν ἐκ τοῦ τράγου τοῦ προσφερομένου τῇ νηστείᾳ ὑπὲρ πασῶν τῶν ἀμαρτιῶν». Προσέχετε ἀκριβῶς· «καὶ φαγέτωσαν οἱ ἱερεῖς μό-
 15 νοι πάντες τὸ ἔντερον ἄπλυτον μετὰ ὄξους». 5. Πρὸς τί; Ἐπειδὴ ἐμέ, ὑπὲρ ἀμαρτιῶν μέλλοντα τοῦ λαοῦ μου τοῦ καινοῦ προσφέρειν τὴν σάρκα μου, μέλλετε ποτίζειν χολὴν μετὰ ὄξους, φάγετε ὑμεῖς μόνοι, τοῦ λαοῦ νηστεύοντος καὶ κοπτομένου ἐπὶ σάκκου καὶ σποδοῦ· ἵνα δείξῃ ὅτι δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν ὑπ'
 20 αὐτῶν. 6. Ἄ ἐνετείλατο προσέχετε· «λάβετε δύο τράγους καλοὺς καὶ ὁμοίους καὶ προσενέγκατε, καὶ λαβέτω ὁ ἱερεὺς τὸν ἕνα εἰς ὀλοκαύτωμα ὑπὲρ ἀμαρτιῶν». 7. Τὸν δὲ ἕνα τί ποιήσωμεν; Ἐπικατάρματος, φησὶν, ὁ εἷς. Προσέχετε πῶς ὁ τύπος τοῦ Ἰησοῦ φανεροῦται· 8. «καὶ ἐμπτύσατε πάντες καὶ κατακεντήσα-
 25 τε, καὶ περίθετε τὸ ἔριον τὸ κόκκινον περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ οὕτως εἰς ἔρημον βληθήτω». Καὶ ὅταν γένηται οὕτως, ἄγει ὁ βαστάζων τὸν τράγον εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἀφαιρεῖ τὸ ἔριον καὶ ἐπιτίθησιν αὐτὸ ἐπὶ φρύγανον τὸ λεγόμενον ραχία, οὗ καὶ τοὺς βλαστοὺς εἰώθαμεν τρώγειν ἐν τῇ χώρᾳ εὐρίσκοντες. Οὕτω

42. Πρβλ. Λευιτ. 23,29.

43. Χωρὶο μὴ ἀνιχνευθέν.

καλὸς Κύριος μᾶς τὰ φανέρωσε ὅλα, γιὰ νὰ γνωρίζουμε ποιὸν πρέπει νὰ ἐγκωμιάζουμε εὐχαριστώντας τον. 2. Ἐὰν λοιπὸν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὄντας κύριος καὶ αὐτὸς ποὺ πρόκειται νὰ κρίνει ζωντανοὺς καὶ νεκρούς, ἔπαθε, ὥστε ἡ δική του πληγὴ νὰ μᾶς δώσει ζωὴ, ἅς πιστέψουμε ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δὲν ἦταν δυνατόν νὰ πάθει, παρὰ μόνο γιὰ μᾶς. 3. Ἀλλὰ καὶ ὅταν σταυρώθηκε ποτίστηκε μὲ ξύδι καὶ χολή. Ἀκοῦστε πῶς μᾶς μίλησαν γι' αὐτὸ οἱ ἱερεῖς τοῦ ναοῦ. Ἐνῶ ὑπῆρχε γραμμένη ἐντολή· «ὅποιος δὲ θὰ νηστεύει τὴ νηστεία, θὰ τιμωρηθεῖ μὲ θάνατο»⁴², εἶπε ὁ Κύριος, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἐπρόκειτο νὰ προσφέρει θυσία τὸ σκεῦος τοῦ πνεύματός του γιὰ τὶς δικές μας ἁμαρτίες, ὥστε νὰ ἐκπληρωθεῖ ἡ προτύπωση ποὺ ἔγινε στὸν Ἰσαὰκ ποὺ προσφέρθηκε στὸ θυσιαστήριο. 4. Τί λέει λοιπὸν στὸν προφήτη; «Καὶ ἅς φᾶνε ἀπὸ τὸν τράγο ποὺ προσφέρεται στὴν περίοδο τῆς νηστείας γιὰ ὅλες τὶς ἁμαρτίες»⁴³. Προσέξτε καλά· «Καὶ ἅς φᾶνε μόνο οἱ ἱερεῖς ὅλοι τὸ ἄπλυτο ἔντερο μὲ ξύδι»⁴⁴. 5. Γιατί; Ἐπειδὴ ἐμένα, ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ προσφέρω τὴ σάρκα μου γιὰ τὶς ἁμαρτίες τοῦ καινούργιου λαοῦ μου, θὰ μὲ ποτίσετε χολὴ μὲ ξύδι, καὶ θὰ φᾶτε μόνο ἐσεῖς, ἐνῶ ὁ λαὸς θὰ νηστεύει καὶ θὰ θρηνεῖ μὲ σάκκο καὶ στάχτη, γιὰ νὰ δείξει ὅτι πρέπει αὐτὸς νὰ πάθει πολλὰ ἀπὸ ἐκείνους. 6. Προσέξτε αὐτὰ ποὺ εἶπε· «λάβετε δύο τράγους καλοῦς, ποὺ νὰ εἶναι ὅμοιοι, καὶ προσφέρατέ τους, καὶ ἅς πάρει ὁ ἱερέας τὸν ἕνα νὰ τὸν θυσιάσει γιὰ τὶς ἁμαρτίες»⁴⁵. 7. Καὶ τὸν ἄλλο τί νὰ τὸν κάνουν; Ὁ ἕνας εἶναι καταραμένος, λέει. Προσέξτε πῶς φανερώνεται ὁ τύπος τοῦ Ἰησοῦ. 8. «καὶ φτύστε τον ὅλοι καὶ τρυπεῖστε τον καὶ φορέστε του γύρω ἀπὸ τὸ κεφάλι του τὸ κόκκινο μαλλί, καὶ ἔτσι ἅς πεταχτεῖ στὴν ἔρημο»⁴⁶. Καὶ ὅταν γίνει αὐτό, πηγαίνει αὐτὸς ποὺ κρατᾷ τὸν τράγο στὴν ἔρημο, καὶ τοῦ ἀφαιρεῖ τὸ μαλλί καὶ τὸ βάζει ἐπάνω σὲ φρύγανο ποὺ λέγεται ραχία, τοὺς βλαστοὺς τοῦ ὁποίου συνηθίσαμε νὰ τρῶμε ὅταν τοὺς βρίσκουμε στὰ χωρά-

44. Χωρὶο μὴ ἀνιχνευθέν.

45. Λευιτ. 16,7. 46. Πρβλ. Λευιτ. 16,8.

μόνης τῆς ράχου οἱ καρποὶ γλυκεῖς εἰσιν. 9. Τί οὖν τοῦτό ἐστιν; Προσέχετε· Τὸν μὲν ἵνα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, τὸν δὲ ἕνα ἐπικατάρατον, καὶ ὅτι τὸν ἐπικατάρατον ἐστεφανωμένον· ἐπειδὴ ὄψονται αὐτὸν τότε τῇ ἡμέρᾳ τὸν ποδήρη ἔχοντα τὸν κόκκινον
 5 περὶ τὴν σάρκα, καὶ ἐρουῖσιν· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ποτε ἡμεῖς ἐσταυρώσαμεν ἐξουθενήσαντες καὶ κατακεντήσαντες καὶ ἐμπύσαντες; Ἀληθῶς οὗτος ἦν ὁ τότε λέγων ἑαυτὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι. 10. Πῶς γὰρ ὁμοιος ἐκείνῳ; Εἰς τοῦτο ὁμοίους τοὺς τράγους, καλοὺς, ἴσους, ἵνα ὅταν ἴδωσιν αὐτὸν τότε ἐρχόμενον,
 10 ἐκπλαγῶσιν ἐπὶ τῇ ὁμοιότητι τοῦ τράγου. Οὐκοῦν ἴδε τὸν τράγον τὸν τύπον τοῦ μέλλοντος πάσχειν Ἰησοῦ. 11. Τί δὲ ὅτι τὸ ἔριον μέσον τῶν ἀκανθῶν τιθέασιν; Τύπος ἐστὶ τοῦ Ἰησοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ θέμενος, ὅτι, ὅς ἐάν θέλῃ τὸ ἔριον ἄραι τὸ κόκκινον, δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν διὰ τὸ εἶναι φοβερὰν τὴν ἀκανθάν, καὶ
 15 θλιβέντα κυριεῦσαι αὐτοῦ. Οὕτω, φησὶν, οἱ θέλοντές με ἰδεῖν καὶ ἄψασθαί μου τῆς βασιλείας, ὀφείλουσι θλιβέντες καὶ παθόντες λαβεῖν με.

VIII. Τίνα δὲ δοκεῖτε τύπον εἶναι, ὅτι ἐντέταλται τῷ Ἰσραὴλ προσφέρειν δάμαλιν τοὺς ἄνδρας ἐν οἷς εἰσιν ἁμαρτίαι τέ-
 20 λειαι, καὶ σφάζαντας κατακαίειν, καὶ αἶρειν τότε τὰ παιδιά σποδὸν καὶ βάλλειν εἰς ἄγγην, καὶ περιτιθέναι τὸ ἔριον τὸ κόκκινον ἐπὶ ξύλου (ἴδε πάλιν ὁ τύπος ὁ τοῦ σταυροῦ καὶ τὸ ἔριον τὸ κόκκινον) καὶ τὸ ὑσσωπον, καὶ οὕτω ραντίζειν τὰ παιδιά καθ' ἕνα τὸν λαόν, ἵνα ἀγνίζωνται ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν; 2. Νοεῖτε πῶς
 25 ἐν ἀπλότῃ λέγει ὑμῖν· ὁ μόσχος ὁ Ἰησοῦς ἐστιν, οἱ προσφέροντες ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ οἱ προσενέγκαντες αὐτὸν ἐπὶ τὴν σφαγῆν. Εἶτα οὐκέτι ἄνδρες, οὐκέτι ἁμαρτωλῶν ἡ δόξα. 3. Οἱ ραντίζοντες παῖδες οἱ εὐαγγελιστάμενοι ἡμῖν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρ-

φια. Ἔτσι, μόνο οἱ καρποὶ τῆς ράχου εἶναι γλυκεῖς. 9. Τί σημαίνει ὁμως αὐτό; Προσέξτε· τὸν ἕνα τράγο τὸ προσφέρουν στὸ θυσιαστήριο, ἐνῶ τὸν ἄλλο τὸν θεωροῦν ἐπικατάρατο, καὶ ὅτι ὁ ἐπικατάρατος εἶναι στεφανωμένος, ἐπειδὴ θὰ τὸν δοῦν τότε ἐκείνη τὴν ἡμέρα νὰ ἔχει γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα του τὸν ποδήρη χιτῶνα, καὶ θὰ ποῦν· Δὲν εἶναι αὐτὸς τὸν ὁποῖο κάποτε ἐμεῖς σταυρώσαμε, ἀφοῦ τὸν ἐξουθενώσαμε καὶ τὸν τρυπήσαμε καὶ τὸν φτύσαμε; Ἀληθινὰ αὐτὸς ἦταν ποὺ τότε ἔλεγε ὅτι εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. 10. Πῶς ὁμως εἶναι ὁμοιος μ' ἐκεῖνον; Γι' αὐτὸ ἀναφέρει τοὺς τράγους ὁμοίους, ὠραίους, ἴσους, ὥστε, ὅταν θὰ τὸν δοῦν αὐτὸν νὰ ἔρχεται, νὰ ἐκπλαγοῦν ἀπὸ τὴν ὁμοιότητα τοῦ τράγου. Πρόσεξε λοιπὸν τὸν τράγο ὡς προτύπωση τοῦ Ἰησοῦ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ πάθει. 11. Γιατί ὁμως τοποθετοῦν τὸ μαλλὶ ἀνάμεσα στὰ ἀγκάθια; Εἶναι τύπος τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται στὴν Ἐκκλησία, δηλώνοντας ὅτι, ὁποῖος θέλει νὰ λάβει τὸ κόκκινο μαλλί, πρέπει νὰ πάθει πολλά, ἐπειδὴ τὸ ἀγκάθι εἶναι φοβερό, καὶ ἀφοῦ πονέσει πολύ, νὰ τὸ κυριεύσει. Ἔτσι, λέει, αὐτοὶ ποὺ θέλουν νὰ μὲ δοῦν καὶ νὰ πετύχουν τὴ βασιλεία μου, πρέπει νὰ μὲ λάβουν, ἀφοῦ πρῶτα πονέσουν καὶ πάθουν.

VIII. Καὶ τίνος τύπος νομίζετε ὅτι εἶναι ἡ ἐντολὴ ποὺ ἔδωσε στὸν Ἰσραὴλ νὰ προσφέρουν δαμάλι οἱ ἄνδρες στοὺς ὁποῖους ὑπάρχουν ἁμαρτίες σοβαρές, καὶ ἀφοῦ τὸ σφάξουν νὰ τὸ καῖνε καὶ τότε τὰ παιδιά νὰ παίρνουν στάχτη καὶ νὰ τὴ βάζουν σὲ ἀγγεῖα, καὶ νὰ τυλίγουν κόκκινο μαλλί γύρω ἀπὸ ξύλο (δὲς πάλι τὸν τύπο τοῦ σταυροῦ καὶ τὸ κόκκινο μαλλί) καὶ τὸ ὕσσωπο⁴⁷, καὶ νὰ ραντίζουν μ' αὐτὸ τὰ παιδιά τὸ λαὸ ἕνα πρὸς ἕνα γιὰ νὰ καθαρίζονται ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες τους⁴⁸; 2. Σκεφθεῖτε πῶς μὲ τρόπο ἀπλὸ σᾶς λέει, ὅτι τὸ μοσχάρι εἶναι ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ ἄνδρες εἶναι οἱ ἁμαρτωλοὶ ποὺ τὸν προσφέρουν γιὰ νὰ σφαιγιασθεῖ. Ἐπειτα ὁμως οὔτε οἱ ἄνδρες, οὔτε ἡ δόξα ἀνήκει στοὺς ἁμαρτωλοὺς. 3. Τὰ παιδιά ποὺ ραντίζουν εἶναι ἐκεῖνα ποὺ

47. Ἀρωματικὸ φυτό, ποὺ εἶναι, κατὰ τὴ ραββινικὴ ἐρμηνεία, τὸ θυμάρι.

48. Παρβ. Ἀριθμ. 19,1έ.

τιῶν καὶ τὸν ἀγνισμόν τῆς καρδίας, οἷς ἔδωκεν τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ἐξουσίαν, οὗσιν δεκαδύο εἰς μαρτύριον τῶν φυλῶν (ὅτι δεκαδύο φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ), εἰς τὸ κηρύσσειν. 4. Διατί δὲ τρεῖς παῖδες οἱ ραντίζοντες; Εἰς μαρτύριον Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ, 5 ὅτι οὗτοι μεγάλοι τῷ Θεῷ. 5. Ὅτι δὲ τὸ ἔριον ἐπὶ τὸ ξύλον· ὅτι ἡ βασιλεία Ἰησοῦ ἐπὶ ξύλου, καὶ ὅτι οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτὸν ζήσονται εἰς τὸν αἰῶνα. 6. Διατί δὲ ἅμα τὸ ἔριον καὶ τὸ ὕσσωπον; Ὅτι ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἡμέραι ἔσονται πονηραὶ καὶ ρυπαραὶ, ἐν αἷς ἡμεῖς σωθησόμεθα· ὅτι ὁ ἀλγῶν σάρκα διὰ τοῦ 10 ρύπου τοῦ ὕσσωπου ἰᾶται. 7. Καὶ διὰ τοῦτο οὕτω γενόμενα ἡμῖν μὲν ἔστιν φανερά, ἐκείνοις δὲ σκοτεινά, ὅτι οὐκ ἤκουσαν φωνῆς Κυρίου.

IX. Λέγει γὰρ πάλιν περὶ τῶν ὀπίων, πῶς περιέτεμεν ἡμῶν τὴν καρδίαν. Λέγει Κύριος ἐν τῷ προφήτῃ· «εἰς ἀκοὴν 15 ὀπίου ὑπήκουσάν μου»· καὶ πάλιν λέγει· «ἀκοῆ ἀκούσονται οἱ πόρρωθεν, ἃ ἐποίησα γνώσονται»· καί· «περιτμήθητε, λέγει Κύριος, τὰς καρδίας ὑμῶν». 2. Καὶ πάλιν λέγει· «ἄκουε, Ἰσραήλ, ὅτι τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός σου». Καὶ πάλιν τὸ Πνεῦμα προφητεύει· «τίς ἐστὶν ὁ θέλων ζῆσαι εἰς τὸν αἰῶνα; Ἀκοῆ. 20 ἀκουσάτω τῆς φωνῆς τοῦ παιδός μου». 3. Καὶ πάλιν λέγει· «ἄκουε, οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου, γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν ταῦτα εἰς μαρτύριον». Καὶ πάλιν λέγει· «ἀκούσατε λόγον Κυρίου, ἄρχοντες τοῦ λαοῦ τούτου». Καὶ πάλιν λέγει· «ἀκούσατε, τέκνα, φωνῆς βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ».

25 4. Οὐκοῦν περιέτεμεν ἡμῶν τὰς ἀκοάς, ἵνα, ἀκούσαντες

49. Ψαλμ. 17,45.

50. Ἦσ. 33,13.

51. Ἱερ. 4,4.

μᾶς ἔφεραν τὴν καλὴ ἀγγελία τῆς συγχωρήσεως τῶν ἀμαρτιῶν μας καὶ τὸν ἐξαγνισμὸ τῆς καρδιάς μας, στὰ ὁποῖα παιδιά ἔδωσε τὴν ἐξουσία τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ποὺ ἦταν δώδεκα, γιὰ νὰ βεβαιώσουν τὶς φυλές (διότι οἱ φυλές τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι δώδεκα), γιὰ νὰ κηρύττουν. 4. Καὶ γιατί τὰ παιδιά ποὺ ραντίζουν εἶναι τρία; Γιὰ νὰ συμβολίζουν τὸν Ἀβραάμ, τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ, ποὺ ἦταν μεγάλοι γιὰ τὸν Θεό. 5. Καὶ τὸ μαλλὶ στὸ ξύλο, ἐπειδὴ ἡ βασιλεία τοῦ Ἰησοῦ κρεμάστηκε πάνω στὸ ξύλο, καὶ γιὰ νὰ δηλωθεῖ ὅτι ὅσοι ἐλπίζουν σ' αὐτὸν θὰ ζήσουν αἰώνια. 6. Καὶ γιατί τὸ μαλλὶ μαζὶ μὲ τὸ ξύλο καὶ τὸ ὕσσωπο; Ἐπειδὴ στὴ βασιλεία του θὰ ὑπάρξουν ἡμέρες πονηρὲς καὶ βρώμικες, κατὰ τὶς ὁποῖες ἐμεῖς θὰ σωθοῦμε· διότι ὅποιος πονᾷει στὸ σῶμα του μὲ τὸν ρύπο τοῦ ὕσσωπου θεραπεύεται. 7. Καὶ γι' αὐτό, αὐτὰ ποὺ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἔγιναν, σὲ μᾶς εἶναι φανερά, ἐνῶ σ' ἐκείνους σκοτεινᾶ, ἐπειδὴ δὲν ἄκουσαν τὴ φωνὴ τοῦ Κυρίου.

IX. Μιλᾷει ἐπίσης καὶ γιὰ τὰ αὐτιά, ἐννοώντας ὅτι περιέτεμε τὴν καρδιά μας. Λέει ὁ Κύριος στὸν προφήτη· «μὲ ἄκουσαν μὲ τὰ αὐτιά τους»⁴⁹· καὶ πάλι· «θὰ ἀκούσουν μὲ τὰ αὐτιά τους, ὅσοι βρίσκονται μακριά, καὶ θὰ γνωρίσουν αὐτὰ ποὺ ἔκανα»⁵⁰· καί· «ἔχετε περιτμηθεῖ, λέει ὁ Κύριος, στὶς καρδιές σας»⁵¹. 2. Καὶ πάλι λέει· «ἄκουε, Ἰσραηλιτικὲ λαέ, ὅτι ὁ Κύριος ὁ Θεός σου λέγει τὰ ἐξῆς»⁵². Καὶ πάλι τὸ πνεῦμα τοῦ Κυρίου προφητεύει· «Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ ζήσει αἰώνια; ἃς ἀκούσει μὲ τὰ αὐτιά του τὴ φωνὴ τοῦ παιδιοῦ μου»⁵³. 3. Καὶ πάλι λέει· «ἄκουσε οὐρανέ, καὶ πρόσεξε γῆ, διότι ὁ Κύριος τὰ εἶπε αὐτὰ γιὰ νὰ ἀποτελοῦν μαρτυρία»⁵⁴. Καὶ πάλι λέει· «ἀκούστε τὸν λόγο τοῦ Κυρίου, ἄρχοντες τοῦ λαοῦ αὐτοῦ»⁵⁵. Καὶ πάλι λέει· «ἀκούστε, παιδιά, τὴ φωνὴ ποὺ φωνάζει στὴν ἔρημο»⁵⁶.

4. Λοιπὸν περιέτεμε τὰ αὐτιά μας, γιὰ νὰ ἀκούσουμε τὸν

52. Ἱερ. 7,2-3.

53. Ψαλμ. 33,13. Ἦσ. 50,10.

54. Ἦσ. 1,20.

55. Ἦσ. 1,10.

56. Ἦσ. 40,3.

λόγον, πιστεύσωμεν ἡμεῖς. Ἀλλὰ καὶ ἡ περιτομὴ ἐφ' ἧ̄ πεποι-
 θασιν κατήργηται· περιτομὴν γὰρ εἶρηκεν οὐ σαρκὸς γεννηθῆναι.
 Ἀλλὰ παρέβησαν, ὅτι ἄγγελος πονηρὸς ἐσόφριζεν αὐτούς. 5. Λέ-
 γει πρὸς αὐτούς· «τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν (ὧ̄δε εὐρί-
 5 σκω ἐντολήν)· Μὴ σπείρητε ἐπ' ἀκάνθαις, περιτιμήθητε τῷ
 Κυρίῳ ὑμῶν». Καὶ τί λέγει; «Περιτιμήθητε τὸ σκληρὸν τῆς
 καρδίας ὑμῶν καὶ τὸν τράχηλον ὑμῶν σκληρυνεῖτε». Λάβε πά-
 λιν· «ἰδοὺ, λέγει Κύριος· πάντα τὰ ἔθνη ἀπερίτμητα ἀκροβυ-
 στίαν, ὁ δὲ λαὸς οὗτος ἀπερίτμητος καρδίας». 6. Ἀλλ' ἐρεῖς·
 10 Καὶ μὴν περιτέτμηται ὁ λαὸς εἰς σφραγίδα. Ἀλλὰ καὶ πᾶς Σύ-
 ρος καὶ Ἰσραὴλ καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδώλων. Ἰσραὴλ οὖν
 κάκεῖνοι ἐκ τῆς διαθήκης αὐτῶν εἰσιν· ἀλλὰ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐν
 περιτομῇ εἰσιν. 7. Μάθετε οὖν, τέκνα ἀγάπης, περὶ πάντων
 πλουσίως, ὅτι Ἀβραὰμ πρῶτος περιτομὴν δούς ἐν Πνεύματι
 15 προβλέψας εἰς τὸν Ἰησοῦν περιέτεμεν, λαβὼν τριῶν γραμμά-
 των δόγματα. 8. Λέγει γάρ· «καὶ περιέτεμεν Ἀβραὰμ ἐκ τοῦ οἴ-
 κου αὐτοῦ ἄνδρας δεκαοκτὼ καὶ τριακοσίους». Τίς οὖν ἡ δο-
 θεῖσα αὐτῷ γνῶσις; Μάθετε ὅτι τοὺς δεκαοκτὼ πρῶτους, καὶ
 διάστημα ποιήσας, λέγει τριακοσίους. Τὸ δεκαοκτῶ, *I* δέκα, *H*
 20 *ὀκτώ*· ἔχεις Ἰησοῦν. Ὅτι δὲ ὁ σταυρὸς ἐν τῷ *T* ἤμελλεν ἔχειν
 τὴν χάριν, λέγει καὶ τριακοσίους. Δηλοῖ οὖν τὸν μὲν Ἰησοῦν ἐν
 τοῖς δυσὶν γράμμασιν, καὶ ἐν τῷ ἐνὶ τὸν σταυρόν. 9. Οἶδεν ὁ τὴν
 ἔμφυτον δωρεὰν τῆς διδαχῆς αὐτοῦ θέμενος ἐν ἡμῖν· οὐδεὶς
 γνησιώτερον ἔμαθεν ἀπ' ἐμοῦ λόγον· ἀλλὰ οἶδα ὅτι ἄξιοί ἐστε
 25 ὑμεῖς.

X. Ὅτι δὲ Μωϋσῆς εἶπεν, «οὐ φάγεσθε χοῖρον οὔτε ἀετὸν
 οὔτε ὄξυπτερον οὔτε κόρακα, οὔτε πάντα ἰχθὺν ὃς οὐκ ἔχει λε-
 πίδα ἐν ἑαυτῷ», τρία ἔλαβεν ἐν τῇ συνέσει δόγματα. 2. Πέρας
 γέ τοι λέγει αὐτοῖς ἐν τῷ Δευτερονομίῳ· «καὶ διαθήσομαι πρὸς

λόγο του και να πιστέψουμε κι εμεῖς. Ἀλλά και ἡ περιτομὴ στὴν ὁποία πίστευαν ἔχει καταργηθεῖ· διότι δὲν εἶπε νὰ γίνεται περιτομὴ τῆς σάρκα. Ἀλλά παρανόμησαν, διότι τοὺς παραπλανοῦσε πονηρὸς ἄγγελος. 5. Λέει σ' αὐτοὺς· τὰ ἐξῆς λέει ὁ Κύριος και Θεός σας (ἐδῶ βρίσκω ἐντολή)· «μὴ σπέρνετε πάνω σὲ ἀγκάθια, περιτιμηθεῖτε γιὰ τὸν Κύριό σας»⁵⁷. Καὶ τί ἐννοεῖ; «κόψετε τὴ σκληρότητα τῆς καρδιάς σας και μὴ σκληρύνετε τὸν τράχηλό σας»⁵⁸. Καὶ πάλι· «νά, λέει ὁ Κύριος· ὅλα τὰ ἔθνη εἶναι ἀπερίτμητα στὴν ἀκροβυστία τους, ἐνῶ ὁ λαὸς αὐτὸς εἶναι ἀπερίτμητος στὴν καρδιά»⁵⁹. 6. Ἀλλά θὰ πεῖς· Ὁ λαὸς περιτιμήθηκε γιὰ νὰ ἔχει τὴ σφραγίδα. Ἀλλά και κάθε Σύρος και Ἰσραβας και ὅλοι οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδώλων ἔχουν περιτιμηθεῖ· ἄρα λοιπὸν και ἐκεῖνοι προέρχονται ἀπὸ τὴ δική τους διαθήκη. Ἀλλά και οἱ Αἰγύπτιοι εἶναι περιτετμημένοι. 7. Μάθετε λοιπὸν, παιδιά τῆς ἀγάπης, γιὰ ὅλους καλά, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ πρῶτος καθιέρωσε τὴν περιτομὴ κατὰ θεῖαν ἐμπνευση και ἔκανε τὴν περιτομὴ προτυπώνοντας τὸν Ἰησοῦ, παίρνοντας τὴ σημασία τριῶν γραμμάτων. 8. Διότι λέει· «και περιέτεμε ὁ Ἀβραὰμ ἀπὸ τὴν οἰκία του τριακόσιους δέκα ὀκτῶ ἄνδρες»⁶⁰. Ποιὰ λοιπὸν ἦταν ἡ γνώση ποῦ τοῦ δόθηκε; Μάθετε ὅτι πρῶτα εἶπε δεκαοκτῶ και ἀφήνοντας κάποιο διάστημα εἶπε τριακόσιους. Μὲ τὸ δεκαοκτῶ, Ι ἴσον δέκα και Η ἴσον ὀκτῶ, ἔχεις τὸν Ἰησοῦ. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ σταυρὸς μὲ τὸ Τ ἐπρόκειτο νὰ ἔχει τὴ χάρη, γι' αὐτὸ εἶπε και τριακόσιους. Σημαίνει λοιπὸν τὸν Ἰησοῦ μὲ τὰ δύο γράμματα, και μὲ τὸ ἓνα τὸν σταυρό. 9. Γνωρίζει αὐτὸς ποῦ ἔβαλε μέσα μας τὴν ἐμφυτη δωρεὰ τῆς διδασκαλίας· κανεῖς δὲν ἔμαθε πὸ εἰλικρινῆ λόγο ἀπὸ μένα· γνωρίζω ὁμοῦς ὅτι σεῖς εἶστε ἄξιοι.

Χ. Ὅταν δὲ ὁ Μωυσῆς εἶπε, «δὲν θὰ φᾶτε χοῖρο, οὔτε ἀετό, οὔτε γύπα, οὔτε κόρακα, οὔτε κάθε ψάρι ποῦ δὲν ἔχει λέπια ἐπάνω του»⁶¹, περιέλαβε τρία πράγματα στὴ σύνεση. 2. Τὰ ἄλλα τοὺς τὰ λέει στὸ Δευτερονόμιο· «και θὰ δώσω ὡς διαθήκη

60. Γέν. 17,23. 14,14

61. Λευιτ. 11,1. Δευτ. 14,4έ.

τὸν λαὸν τοῦτον τὰ δικαιώματά μου». ἼΑρα οὖν οὐκ ἔστιν ἐντο-
 λὴ Θεοῦ τὸ μὴ τρώγειν, Μωϋσῆς δὲ ἐν Πνεύματι ἐλάλησεν.
 3. Τὸ οὖν χοιρίον πρὸς τοῦτο εἶπεν· οὐ κολληθήσῃ, φησίν, ἀν-
 θρώποις τοιούτοις, οἵτινές εἰσιν ὅμοιοι χοίρων· τουτέστιν ὅταν
 5 σπαταλῶσιν, ἐπιλανθάνονται τοῦ Κυρίου, ὅταν δὲ ὑστεροῦνται,
 ἐπιγινώσκουσιν τὸν Κύριον, ὡς καὶ ὁ χοῖρος ὅταν τρώγει, τὸν
 κύριον οὐκ οἶδεν, ὅταν δὲ πεινᾷ κραυγάζει, καὶ λαβῶν πάλιν
 σιωπᾷ. 4. «Οὔτε φάγη τὸν ἀετὸν οὐδὲ τὸ ὄξύπτερον οὐδὲ τὸν
 ἰκτίνα οὐδὲ τὸν κόρακα»· οὐ μὴ, φησίν, κολληθήσῃ οὐδὲ
 10 ὁμοιωθήσῃ ἀνθρώποις τοιούτοις, οἵτινες οὐκ οἶδασι διὰ κόπου
 καὶ ἰδρωῶτος πορίζειν ἑαυτοῖς τὴν τροφήν, ἀλλὰ ἀρπάζουσι τὰ
 ἀλλότρια ἐν ἀνομίᾳ αὐτῶν καὶ ἐπιτηροῦσιν ὡς ἐν ἀκεραιοσύνῃ
 περιπατοῦντες, καὶ περιβλέπονται τίνα ἐκδύσωσι διὰ τὴν πλεο-
 νεξίαν, ὡς καὶ τὰ ὄρνεα ταῦτα μόνᾳ ἑαυτοῖς οὐ πορίζει τὴν τρο-
 15 φήν, ἀλλὰ καθήμενα ἐκζητεῖ πῶς ἀλλοτρίας σάρκας καταφάγη,
 ὄντα λοιμὰ τῇ πονηρίᾳ αὐτῶν.

5. «Καὶ οὐ φάγη», φησίν, «σμύραινᾳ οὐδὲ πώλυπα οὐδὲ
 σηπίαν»· οὐ μὴ, φησίν, ὁμοιωθήσῃ κολλώμενος ἀνθρώποις
 τοιούτοις, οἵτινες εἰς τέλος εἰσὶν ἀσεβεῖς καὶ κεκριμένοι ἤδη τῷ
 20 θανάτῳ, ὡς καὶ ταῦτα τὰ ἰχθύδια μόνᾳ ἐπικατάρᾳ ἐν τῷ
 βυθῷ νήχεται, μὴ κολουμβῶντα ὡς τὰ λοιπά, ἀλλὰ ἐν τῇ γῆ
 κάτω τοῦ βυθοῦ κατοικεῖ. 6. Ἄλλὰ καὶ τὸν δασύποδα οὐ φάγη.
 Πρὸς τί; Οὐ μὴ γένη παιδοφθόρος, οὐδὲ ὁμοιωθήσῃ τοῖς τοιού-
 τοις. Ὅτι ὁ λαγῶδς κατ' ἐνιαυτὸν πλεονεκτεῖ τὴν ἀφόδευσιν·
 25 ὅσα γὰρ ἔτη ζῆ, τοσαύτας ἔχει τρύπας. 7. Ἄλλὰ οὐδὲ τὴν ὕαιναν
 φάγη. Οὐ μὴ, φησίν, γένη μοιχὸς οὐδὲ φθορεὺς, οὐδὲ ὁμοιω-
 θήσῃ τοῖς τοιούτοις. Πρὸς τί; Ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο παρ' ἐνιαυτὸν
 ἀλλάσσει τὴν φύσιν, καὶ ποτὲ μὲν ἄρρεν, ποτὲ δὲ θῆλυ γίνεται.
 8. Ἄλλὰ καὶ τὴν γαλῆν ἐμίσησε καλῶς. Οὐ μὴ, φησίν, γενηθῆς

στον λαὸ αὐτὸ τις ἐντολές μου»⁶². Ἐπομένως δὲν εἶναι ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ τὸ νὰ μὴ τρῶνε, ἀλλὰ τὰ εἶπε ὁ Μωυσῆς ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα. 3. Τὸν χοῖρο λοιπὸν τὸν εἶπε ἐννοώντας τὸ ἐξῆς· Νὰ μὴ προσκολληθεῖς σὲ τέτοιους ἀνθρώπους, ποῦ εἶναι ὅμοιοι μὲ χοίρους· δηλαδή, ὅταν σπαταλοῦν ξεχνοῦν τὸν Κύριο, καὶ ὅταν στεροῦνται ἀναγνωρίζουν τὸν Κύριο, ὅπως καὶ ὁ χοῖρος, ὅταν τρώει δὲν γνωρίζει τὸν κύριό του, ἐνῶ ὅταν πεινάει φωνάζει, καὶ ὅταν δέχεται τροφή πάλι σωμαίνει. 4. «Οὔτε νὰ τρῶς τὸν ἀετό, οὔτε τὸν γύπα, οὔτε τὸ γεράκι, οὔτε τὸν κόρακα»⁶³, ἐννοώντας νὰ μὴ προσκολλάσαι, οὔτε νὰ γίνεις ὅμοιος μὲ τέτοιους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι δὲν γνωρίζουν νὰ ἐξασφαλίζουν στοὺς ἑαυτοὺς τους τὴν τροφή, ἀλλὰ ἀρπάζουν τὰ ξένα μέσα στὴν ἀνομία τους καὶ παρατηροῦν, περπατώντας σὰν νὰ εἶναι ἄκακοι, καὶ κοιτάζουν ποιὸν νὰ γδύσουν ἀπὸ τὴν πλεονεξία τους, ὅπως καὶ τὰ ὄρνια αὐτὰ τὰ ὅποια δὲν ἐξασφαλίζουν μόνα γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς τους τὴν τροφή, ἀλλὰ κάθονται ἀκίνητα καὶ ψάχνουν πῶς θὰ φᾶνε τὶς σάρκες τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ εἶναι μολυσμένα μὲ τὴν πονηριά τους.

5. Καὶ νὰ μὴ τρῶς, λέει, σμύραινα⁶⁴, οὔτε χταπόδι⁶⁵, οὔτε σουπιά⁶⁶· δηλαδή, νὰ μὴ γίνεις ὅμοιος προσκολλώμενος σὲ τέτοιους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι τελικὰ εἶναι ἀσεβεῖς καὶ ἔχουν ἤδη κριθεῖ μὲ θάνατο, ὅπως καὶ αὐτὰ τὰ θαλασσινά, τὰ ὅποια εἶναι τὰ μόνα ποῦ καταραμένα κολυμποῦν στὸν βυθό, μὴ κολυμπώντας ὅπως τὰ ἄλλα ψάρια, ἀλλὰ κατοικοῦν στὴ γῆ κάτω ἀπὸ τὸν βυθό. 6. Ἀλλὰ καὶ τὸν λαγὸ νὰ μὴ τὸν τρῶς. Γιατί; Νὰ μὴ γίνεσαι διαφθορέας παιδιῶν, οὔτε νὰ μοιάσεις μ' αὐτούς. Ἐπειδὴ ὁ λαγὸς εἶναι πλεονέκτης κάθε χρόνο στὴν ἀφόδευση· γιατί ὅσα χρόνια ζεῖ, τόσες τρύπες ἔχει. 7. Ἀλλὰ οὔτε τὴν ὕαινα νὰ τὴν τρῶς. Νὰ μὴ γίνεσαι, λέει, μοιχὸς οὔτε διαφθορέας, οὔτε νὰ γίνεις ὅμοιος μ' αὐτούς. Γιὰ ποιό λόγο; Ἐπειδὴ τὸ ζῶο αὐτὸ χρόνο παρὰ χρόνο ἀλλάζει τὴ φύση του, καὶ ἄλλοτε γίνεται ἀρσενικό, καὶ ἄλλοτε θηλυκό. 8. Ἀλλὰ καὶ τὴν γάτα τὴν μίσησε

64. Εἶδος χελιοῦ.

65. Πολύποδας.

66. Λευιτ. 11,10.

τοιούτος, οἴους ἀκούομεν ἀνομίαν ποιοῦντας ἐν τῷ στόματι δι' ἀκαθαρσίαν, οὐδὲ κολληθήσῃ ταῖς ἀκαθάρτοις ταῖς τὴν ἀνομίαν ποιούσαις ἐν τῷ στόματι. Τὸ γὰρ ζῶον τοῦτο τῷ στόματι κύει.

9. Περὶ μὲν τῶν βρωμάτων λαβῶν Μωϋσῆς τρία δόγματα 5 οὕτως ἐν Πνεύματι ἐλάλησεν, οἱ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς ὡς περὶ βρώσεως προσεδέξαντο. 10. Λαμβάνει δὲ τῶν αὐτῶν τριῶν δογμάτων γνῶσιν Δαυὶδ καὶ λέγει ὁμοίως· «μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν», καθὼς οἱ ἰχθύες πορεύονται ἐν σκότει εἰς τὰ βάθη, «καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν οὐκ 10 ἔστη», καθὼς οἱ δοκοῦντες φοβεῖσθαι τὸν Κύριον ἀμαρτάνουσιν ὡς ὁ χοῖρος, «καὶ ἐπὶ καθέδραν λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν», καθὼς τὰ πετεινὰ τὰ καθήμενα εἰς ἀρπαγὴν. Ἔχετε τελείως καὶ περὶ τῆς βρώσεως.

11. Πάλιν λέγει Μωϋσῆς· «φάγεσθε πᾶν διχηλοῦν καὶ μα- 15 ρυκώμενον». Τί λέγει; Ὁ τὴν τροφήν λαμβάνων οἶδε τὸν τρέφοντα αὐτόν, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἀναπαυόμενος εὐφραίνεσθαι δοκεῖ. Καλῶς εἶπε βλέπων τὴν ἐντολήν. Τί οὖν λέγει; Κολλᾶσθε μετὰ τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, μετὰ τῶν μελετώντων ὃ ἔλαβον διάσταλμα ρήματος ἐν τῇ καρδίᾳ, μετὰ τῶν λαλούντων δικαιο- 20 ματα Κυρίου καὶ τηρούντων, μετὰ τῶν εἰδότων ὅτι ἡ μελέτη ἐστὶν ἔργον εὐφροσύνης καὶ ἀναμαρυκωμένων τὸν λόγον Κυρίου. Τί δὲ τὸ διχηλοῦν; Ὅτι ὁ δίκαιος καὶ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ περιπατεῖ καὶ τὸν ἅγιον αἰῶνα ἐκδέχεται. Βλέπετε πῶς ἐνομοθέτησεν ὁ Μωϋσῆς καλῶς; 12. Ἀλλὰ πόθεν ἐκείνοις ταῦτα 25 νοῆσαι ἢ συνιέναι; Ἡμεῖς δέ, δικαίως νοήσαντες τὰς ἐντολάς, λαλοῦμεν ὡς ἠθέλησε Κύριος. Διὰ τοῦτο περιέτεμε τὰς ἀκοὰς ἡμῶν καὶ τὰς καρδίας, ἵνα συνιῶμεν ταῦτα.

σωστά. Νὰ μὴ γίνεις, λέει, τέτοιος, σὰν αὐτοὺς ποὺ ἀκοῦμε ὅτι κάνουν παρανομία μὲ τὸ στόμα τους ἐξαιτίας τῆς ἀκαθαρσίας, οὔτε νὰ προσκολλᾶσαι στις ἀκάθαρτες, οἱ ὁποῖες κάνουν τὴν παρανομία μὲ τὸ στόμα τους. Διότι τὸ ζῶο αὐτὸ συλλαμβάνει μὲ τὸ στόμα.

9. Γιὰ τὶς τροφές λοιπὸν ὁ Μωυσῆς, παίρνοντας τρεῖς ἐντολές, μίλησε ἔτσι ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα· ἐκεῖνοι ὁμως, σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία τῆς σάρκας τὶς ἐξέλαβαν ὅτι μιλοῦν γιὰ τὴν τροφή. 10. Δέχεται ὁμως καὶ ὁ Δαβὶδ αὐτὲς τὶς τρεῖς ἐντολές καὶ λέει κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο· «εἶναι μακάριος ὁ ἄνδρας ποὺ δὲν πῆγε σὲ συνέδριο ἀσεβῶν»⁶⁷, ὅπως τὰ ψάρια ποὺ πηγαίνουν στὸ σκοτάδι στὰ βαθειά, «καὶ δὲν στάθηκε σὲ δρόμο ἀμαρτωλῶν, ὅπως ἐκεῖνοι ποὺ δείχνουν πὼς φοβοῦνται τὸν Κύριο καὶ ἀμαρτάνουν ὅπως ὁ χοῖρος, «καὶ δὲν κάθισε σὲ πολυθρόνα διεφθαρμένων»⁶⁸, ὅπως τὰ πτηνὰ ποὺ κάθονται γιὰ νὰ ἀρπάξουν. Εἶστε τέλειοι σχετικὰ μὲ τὴν τροφή.

11. Καὶ πάλι ὁ Μωυσῆς λέει· «νὰ τρῶτε κάθε ζῶο ποὺ εἶναι δίχηλο⁶⁹ καὶ εἶναι μυρικαστικό»⁷⁰. Τί ἐννοεῖ; Ἐκεῖνος ποὺ τρῶει, γνωρίζει αὐτὸν ποὺ τὸν τρέφει, καὶ ἔχοντας ἐμπιστοσύνη σ' αὐτὸν φαίνεται εὐχαριστημένος. Καλὰ εἶπε βλέποντας τὴν ἐντολή. Τί λέγει λοιπὸν; Νὰ προσκολλᾶσθε μ' ἐκείνους ποὺ φοβοῦνται τὸν Κύριο, μὲ ἐκείνους ποὺ μελετοῦν τὴν ἐντολή ποὺ πῆραν μέσα στὴν καρδιά τους, μ' ἐκείνους ποὺ κηρύττουν τὶς ἐντολές τοῦ Κυρίου καὶ τὶς τηροῦν, μὲ ἐκείνους ποὺ γνωρίζουν ὅτι ἡ μελέτη εἶναι ἔργο εὐφροσύνης καὶ ἐκείνων ποὺ ἀναμασοῦν τὸν λόγο τοῦ Κυρίου. Τί σημαίνει ὁμως τὸ δίχηλο; Ὅτι ὁ δίκαιος καὶ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον περπατεῖ, καὶ τὸν ἅγιον αἰῶνα περιμένει. Βλέπετε πόσο καλὰ νομοθέτησε ὁ Μωυσῆς; 12. Ἄλλὰ ἀπὸ ποῦ μπορούσαν ἐκεῖνοι νὰ τὰ κατανοήσουν καὶ νὰ τὰ καταλάβουν αὐτά; Ἐμεῖς ὁμως, κατανοώντας σωστά τὶς ἐντολές, μιλάμε ὅπως θέλησε ὁ Κύριος. Γι' αὐτὸ περιέτεμε τὰ αὐτιά καὶ τὶς καρδιές μας, γιὰ νὰ τὰ κατανοοῦμε αὐτά.

69. Ποὺ ἔχει σχιστὰ νύχια.

70. Λευιτ. 11,3.

XI. Ζητήσωμεν δὲ εἰ ἐμέλλησε τῷ Κυρίῳ προφανερῶσαι περὶ τοῦ ὕδατος καὶ περὶ τοῦ σταυροῦ. Περὶ μὲν τοῦ ὕδατος γέγραπται ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, πῶς τὸ βάπτισμα τὸ φέρον ἄφεςιν ἁμαρτιῶν οὐ μὴ προσδέξονται, ἀλλ' ἐαυτοῖς οἰκοδομήσωσιν.

5 2. Λέγει γὰρ ὁ προφήτης· «ἔκστηθι, οὐρανέ, καὶ ἐπὶ τούτῳ πλεῖον φριζάτω, ἢ γῆ, ὅτι δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαὸς οὗτος· ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς, καὶ ἐαυτοῖς ὠρυξαν βόθρον θανάτου». 3. «Μὴ πέτρα ἔρημός ἐστιν τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου Σινᾶ; Ἔσεσθε γὰρ ὡς πετεινοῦ νοσσοὶ ἀνιπτάμενοι νοσσιᾶς

10 ἀφηρημένης». 4. Καὶ πάλιν λέγει ὁ προφήτης· «Ἐγὼ πορεύσομαι ἔμπροσθέν σου καὶ ὄρη ὀμαλιῶ καὶ πύλας χαλκᾶς συντρίψω καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συγκλάσω, καὶ δώσω σοι θησυροὺς σκοτεινοῦς, ἀποκρύφους, ἀοράτους, ἵνα γινῶσιν ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός». καί· «κατοικήσεις ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας ἰσχυ-

15 ρᾶς». 5. καί· «τὸ ὕδωρ αὐτοῦ πιστόν· βασιλέα μετὰ δόξης ὤψεσθε, καὶ ἡ ψυχὴ ὑμῶν μελετήσῃ φόβον Κυρίου». 6. Καὶ πάλιν ἐν ἄλλῳ προφήτῃ λέγει· «ἔσται ὁ ταῦτα ποιῶν ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορυή-

20 σεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ κατενοδωθήσεται. 7. Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἢ ὡς ὁ χνοῦς ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται οἱ ἀσεβεῖς ἐν κρίσει, οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων· ὅτι γινώσκει Κύριος ὁδὸν δοκαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται». 8. Αἰσθάνε-

25 σθε πῶς τὸ ὕδωρ καὶ τὸν σταυρὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὤρισεν. Τοῦτο γὰρ λέγει· Μακάριοι οἱ ἐπὶ τὸν σταυρὸν ἐλπίσαντες κατέβησαν ἐπὶ τὸ ὕδωρ· ὅτι τὸν μὲν μισθὸν λέγει ἐν καιρῷ αὐτοῦ· τότε,

71. Ἱερ. 2,12-13.

72. Ἱεσ. 16,1-2.

73. Ἱεσ. 45,2-3.

XI. Ἐάν ἐρευνήσουμε ὁμῶς ἂν φρόντισε ὁ Κύριος νὰ μᾶς ἀποκαλύψει ἐκ τῶν προτέρων καὶ γιὰ τὸ νερὸ καὶ γιὰ τὸν σταυρὸ. Γιὰ τὸ νερὸ λοιπὸν ἔχει γραφεῖ στοὺς Ἰσραηλιῖτες, ὅτι τὸ βάπτισμα, ποὺ παρέχει συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν, δὲν θὰ τὸ δεχθοῦν, ἀλλὰ θὰ ἀνοίξουν λάκκο γιὰ τὸν ἑαυτό τους. 2. Διότι ὁ προφήτης λέει· «νοιῶσε κατάπληξη, οὐρανέ, καὶ ἃς φρίξει γι' αὐτὸ πάρα πολὺ ἡ γῆ, διότι ὁ λαὸς μου αὐτὸς διέπραξε δύο πονηρὲς πράξεις· ἐγκατέλειψαν ἐμένα τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, καὶ ἀνοίξαν γιὰ τὸν ἑαυτό τους λάκκο θανάτου»⁷¹. 3. «Μήπως τὸ ἅγιο ὄρος μου Σινᾶ εἶναι ἔρημος βράχος; Διότι θὰ εἴσαστε σὰν τὰ μικρὰ πουλιὰ ποὺ πετοῦν ὅταν τοὺς παίρνουν τὴ φωλιά»⁷². 4. Καὶ πάλι ὁ προφήτης λέει· «Ἐγὼ θὰ πηγαίνω μπροστὰ ἀπὸ σένα καὶ θὰ ἐξομαλύνω τὰ βουνὰ καὶ θὰ καταστρέψω τὶς χάλκινες πύλες καὶ θὰ σπάσω τὶς σιδερένιες ἀμπάρες, καὶ θὰ σοῦ δώσω θησαυροὺς σκοτεινοὺς, κρυμμένους, ἀόρατους, γιὰ νὰ μάθουν ὅτι ἐγὼ εἶμαι Κύριος καὶ Θεός»⁷³. Καὶ «θὰ κατοικήσεις σὲ σπήλαιο ψηλὸ πάνω σὲ στερεὰ πέτρα»⁷⁴. 5. καί· «τὸ νερὸ τοῦ θὰ εἶναι καθαρὸ· θὰ δεῖτε τὸ βασιλιὰ δοξασμένο καὶ ἡ ψυχὴ σας θὰ μελετήσῃ τὸν φόβο τοῦ Κυρίου»⁷⁵. 6. Καὶ σὲ ἄλλον προφήτη πάλι λέει· «Αὐτὸς ποὺ τὰ κάνει αὐτὰ θὰ εἶναι σὰν τὸ δένδρο τὸ φυτεμένο ἐκεῖ ποὺ χύνονται τὰ νερά, τὸ ὁποῖο θὰ δώσει τὸν καρπὸ τοῦ στὸν κατάλληλο καιρὸ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ δὲν θὰ πέσουν, καὶ ὅλα ὅσα θὰ κάνει θὰ ἔχουν καλὸ ἀποτέλεσμα. 7. Οἱ ἀσεβεῖς ὁμῶς δὲν εἶναι τέτοιοι, ἀλλὰ μοιάζουν μὲ χνούδι, τὸ ὁποῖο παρασύρει ὁ ἄνεμος ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Γι' αὐτὸ οἱ ἀσεβεῖς δὲν θὰ ἀναστηθοῦν κατὰ τὴν κρίση, οὔτε οἱ ἁμαρτωλοὶ θὰ βρεθοῦν στὴ σύναξη τῶν δικαίων· διότι ὁ Κύριος γνωρίζει τὴ συμπεριφορὰ τῶν δικαίων, ἐνῶ ἡ διαγωγὴ τῶν ἀσεβῶν θὰ τοὺς ὀδηγήσῃ στὴν ἀπώλεια»⁷⁶. 8. Βλέπετε ὅτι τὸ νερὸ καὶ τὸν σταυρὸ τὰ ἔβαλε μαζί. Καὶ αὐτὸ σημαίνει· εἶναι μακάριοι αὐτοὶ ποὺ κατέβηκαν στὸ νερὸ ἐλπίζοντας στὸν σταυρὸ· διότι τὸν μισθὸ λέει θὰ τὸν λάβῃ ὅταν ἔρθῃ ὁ κατάλληλος

74. Ἦσ. 33,16.

75. Ἦσ. 33,17-18.-

76. Ψαλμ. 1,3-6.

φησίν, ἀποδώσω. Νῦν δὲ ὁ λέγει· Τὰ φύλλα οὐκ ἀπορρησεται, τοῦτο λέγει, ὅτι πᾶν ρῆμα, ὃ ἐὰν ἐξελεύσεται ἐξ ὑμῶν διὰ τοῦ στόματος ὑμῶν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, ἔσται εἰς ἐπιστροφὴν καὶ ἐλπίδα πολλοῖς.

5 9. Καὶ πάλιν ἕτερος προφήτης λέγει· «καὶ ἦν ἡ γῆ τοῦ Ἰακώβ ἐπαινουμένη παρὰ πᾶσαν γῆν». Τοῦτο λέγει· Τὸ σκεῦος τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ δοξάζει. 10. Εἶτα τί λέγει; «Καὶ ἦν ποταμὸς ἔλκων ἐκ δεξιῶν καὶ ἀνέβαινεν ἐξ αὐτοῦ δένδρα ὠραῖα καὶ ὃς ἂν φάγη ἐξ αὐτῶν ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα». 11. Τοῦτο λέ-
10 γει, ὅτι ἡμεῖς μὲν καταβαίνομεν καρποφοροῦντες ἐν τῇ καρδίᾳ, τὸν φόβον καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ Πνεύματι ἔχοντες. «Καὶ ὃς ἂν φάγη ἀπὸ τούτων ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα», τοῦτο λέγει· Ὅς ἂν, φησίν, ἀκούσῃ τούτων λαλουμένων καὶ πιστεύσῃ, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

15 XII. Ὅμοίως πάλιν περὶ τοῦ σταυροῦ ὀρίζει ἐν ἄλλῳ προφήτῃ λέγοντι· «καὶ πότε ταῦτα συντελεσθήσεται; λέγει Κύριος· Ὅταν ξύλον κλιθῆ καὶ ἀναστῆ, καὶ ὅταν ἐκ ξύλου αἷμα στάξῃ». Ἔχεις πάλιν περὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ σταυροῦσθαι μέλλοντος.
2 2. Λέγει δὲ πάλιν ἐν τῷ Μωϋσῆ, πολεμουμένου τοῦ Ἰσραὴλ
20 ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἵνα ὑπομνήσῃ αὐτοῦς πολεμουμένους ὅτι διὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν παρεδόθησαν εἰς θάνατον· λέγει εἰς τὴν καρδίαν Μωϋσέως τὸ Πνεῦμα, ἵνα ποιήσῃ τύπον σταυροῦ καὶ τοῦ μέλλοντος πάσχειν, ὅτι ἐὰν μὴ, φησίν, ἐλπίσωμεν ἐπ' αὐτῷ, εἰς τὸν αἰῶνα πολεμηθήσονται. Τίθησιν οὖν Μωϋσῆς ἐν
25 ἐφ' ἐν ὄπλον ἐν μέσῳ τῆς πυγμαῆς, καὶ ὑψηλότερος σταθεὶς πάντων ἐξέτεινε τὰς χεῖρας. Καὶ οὕτω πάλιν ἐνίκα ὁ Ἰσραὴλ. Εἶτα, ὁπότεν καθεῖλε, πάλιν ἐθανατοῦντο. 3. Πρὸς τί; Ἴνα γινῶσιν ὅτι οὐ δύνανται σωθῆναι, ἐὰν μὴ ἐπ' αὐτῷ ἐλπίσωσιν.

4. Καὶ πάλιν ἐν ἐτέρῳ προφήτῃ λέγει· «ὄλην τὴν ἡμέραν

καιρός· τότε, λέει, θά τόν ανταποδώσω. Τώρα αὐτὸ πού λέει, «τὰ φύλλα του δὲν θά πέσουν», σημαίνει ὅτι, κάθε λόγος πού θά βγεῖ ἀπὸ σᾶς μέσα ἀπὸ τὸ στόμα σας μὲ πίστη καὶ ἀγάπη, θά εἶναι γιὰ τὴν ἐπιστροφή καὶ τὴν ἐλπίδα πολλῶν.

9. Καὶ ἄλλος πάλι προφήτης λέει· «Καὶ ἡ περιοχή τοῦ Ἰακώβ ἦταν φημισμένη περισσότερο ἀπὸ ὀλόκληρη τὴ γῆ». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δοξάζει τὸ δοχεῖο τοῦ πνεύματός του. 10. Ἐπειτα τί λέει; «Καὶ ὑπῆρχε ποταμὸς πού κατέβαινε ἀπὸ τὰ δεξιά, καὶ ὑψώνονταν ἀπὸ αὐτὸν ὠραῖα δένδρα, καὶ ὅποιος φάει ἀπὸ αὐτὰ θά ζήσει αἰώνια»⁷⁷. 11. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἐμεῖς κατεβαίνουμε στὸ νερὸ γεμάτοι ἁμαρτίες καὶ βρωμιά, καὶ ἀνεβαίνουμε παρουσιάζοντας καρπούς στὴν καρδιά μας, ἔχοντας στὸ πνεῦμα μας τὸν φόβο καὶ τὴν ἐλπίδα στὸν Ἰησοῦ. «Καὶ ὅποιος θά φάει ἀπὸ αὐτὰ θά ζήσει αἰώνια», σημαίνει αὐτό, ὅτι, ὅποιος ἀκούσει νὰ κηρύσσονται αὐτὰ καὶ πιστέψει, θά ζήσει αἰώνια.

XII. Τὰ ἴδια καθορίζει γιὰ τὸν Σταυρὸ καὶ σὲ ἄλλο προφήτη ὁ ὁποῖος λέει· «Καὶ πότε θά πραγματοποιηθοῦν αὐτά; λέγει ὁ Κύριος· Ὅταν ξύλο πέσει καὶ σηκωθεῖ, καὶ ὅταν ἀπὸ ξύλο στάξει αἷμα»⁷⁸. Καὶ ἐδῶ πάλι ἔχεις γιὰ τὸν σταυρὸ καὶ γι' αὐτὸν πού πρόκειται νὰ σταυρωθεῖ. 2. Λέει ἐπίσης στὸν Μωυσῆ, ἐνῶ ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς δεχόταν ἐπίθεση ἀπὸ τοὺς ἄλλοφύλους, γιὰ νὰ ὑπενθυμίσει σ' αὐτοὺς πού δέχονταν τὸν πόλεμο, ὅτι ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν τους παραδόθηκαν στὸ θάνατο. Λέει στὴν καρδιά τοῦ Μωυσῆ τὸ Πνεῦμα νὰ σχηματίσει τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ ἐκείνου πού ἐπρόκειτο νὰ πάθει, γιατί, ἐάν, λέει, δὲν ἐλπίσουμε σ' αὐτόν, θά πολεμοῦνται αἰώνια. Παίρνει λοιπὸν στὸ χέρι του ὁ Μωυσῆς ἓνα ὄπλο πάνω στὸ ἄλλο καὶ ἀφοῦ στάθηκε πρὸ ψηλὰ ἀπὸ ὄλους ἄπλωσε τὰ χέρια. Καὶ ἔτσι πάλι νικοῦσαν οἱ Ἰσραηλῖτες. Ὅταν πάλι τὰ κατέβαζε σκοτώονταν. 3. Γιατί; Γιὰ νὰ καταλάβουν ὅτι δὲν μποροῦν νὰ σωθοῦν, ἐάν δὲν ἐλπίσουν σ' αὐτόν.

4. Καὶ σὲ ἄλλο προφήτη πάλι λέει· «ὅλη τὴ μέρα ἄπλωσα

77. Ἰεζ. 47,1έ.

78. Χωρὶο μὴ ἀνιχνευθέν.

ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθῆ καὶ ἀντιλέγοντα ὁδῶ δικαίᾳ μου». 5. Πάλιν Μωϋσῆς ποιεῖ τύπον τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν παθεῖν καὶ αὐτὸς ζωοποιήσῃ ὃν δόξουσιν ἀπολωλέκειναι ἐν σημείῳ, πίπτοντος τοῦ Ἰσραήλ. Ἐποίησε γὰρ Κύριος 5 πάντα ὄφιν δάκνειν αὐτούς, καὶ ἀπέθνησκον (ἐπειδὴ ἡ παράβασις διὰ τοῦ ὄφρα ἐγένετο), ἵνα ἐλέγξῃ αὐτοὺς διὰ τὴν παράβασιν αὐτῶν εἰς θλιῦσιν θανάτου παραδοθήσονται. 6. Πέρας γέ τοι αὐτὸς Μωϋσῆς ἐντειλάμενος· «οὐκ ἔσται ὑμῖν οὔτε χωνευτὸν οὔτε γλυπτὸν εἰς θεὸν ὑμῖν», αὐτὸς ποιεῖ, ἵνα τύπον 10 Ἰησοῦ δείξῃ. Ποιεῖ οὖν Μωϋσῆς χαλκοῦν ὄφιν καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐδέοντο Μωϋσέως, ἵνα περὶ αὐτῶν ἀνενέγκῃ δέησιν περὶ τῆς ἰάσεως αὐτῶν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς Μωϋσῆς· Ὅταν, φησίν, δηχθῆ τις ὑμῶν, ἐλθέτω ἐπὶ τὸν ὄφιν τὸν ἐπὶ τοῦ ξύλου ἐπικείμενον, καὶ ἐλπυσάτω πιστεύσας, ὅτι αὐτὸς ὢν νεκρὸς δύναται 15 ζωοποιῆσαι, καὶ παραχρῆμα σωθήσεται. Καὶ οὕτως ἐποίουν. Ἐχειν πάλιν καὶ ἐν τούτοις τὴν δόξαν τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι ἐν αὐτῷ πάντα καὶ εἰς αὐτόν.

8. Τί λέγει πάλιν Μωϋσῆς Ἰησοῦ υἱῶ Ναυῆ, ἐπιθείς αὐτῷ τοῦτο τὸ ὄνομα, ὄντι προφήτῃ, ἵνα μόνον ἀκούσῃ πᾶς ὁ λαός, 20 ὅτι ὁ πατὴρ πάντα φανεροῖ περὶ τοῦ Υἱοῦ Ἰησοῦ; 9. Λέγει οὖν Μωϋσῆς Ἰησοῦ υἱῶ Ναυῆ, ἐπιθείς τοῦτο ὄνομα, ὅποτε ἔπεμψεν αὐτὸν κατάσκοπον τῆς γῆς· «λάβε βιβλίον εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ γράψον ἃ λέγει Κύριος, ὅτι ἐκκόψει ἐκ ριχῶν τὸν οἶκον πάντα τοῦ Ἀμαλήκ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμε- 25 ρῶν». 10. Ἴδε πάλιν Ἰησοῦς, οὐχὶ υἱὸς ἀνθρώπου, ἀλλὰ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τύπῳ δὲ ἐν σαρκὶ φανερωθείς. Ἐπεὶ οὖν μέλλουσι λέγειν ὅτι Χριστὸς υἱὸς Δαυίδ ἐστίν, αὐτὸς προφητεύει ὁ Δαυίδ, φοβούμενος καὶ συνίων τὴν πλάνην τῶν ἀμαρτωλῶν· «εἶπε Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς

τὰ χέρια μου σὲ λαὸ ἀπείθαρχο, πὺ εἶχε ἀντιρρήσεις γιὰ τὸν δίκαιο δρόμο μου»⁷⁹. 5. Πάλι ὁ Μωϋσῆς κάνει τὸν τύπο τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι δηλαδὴ πρέπει αὐτὸς νὰ πάθει καὶ ὁ ἴδιος νὰ ζωοποιήσῃ, αὐτὸν πὺ νομίζουν ὅτι χάθηκε, μὲ σημάδι, ἀφοῦ πέσει ὁ Ἰσραήλ. Ἔκανε λοιπὸν ὁ Κύριος κάθε φίδι νὰ τοὺς δαγκώνει καὶ νὰ πεθαίνουν (ἐπειδὴ ἡ παράβαση ἔγινε μέσω τοῦ φιδιοῦ στὴν Εὐα), γιὰ νὰ τοὺς κατηγορήσῃ, ὅτι ἐξαιτίας τῆς παράβασης τοὺς θὰ παραδοθοῦν σὲ θλίψη θανάτου. 6. Καὶ ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς διέταξε, «νὰ μὴν ὑπάρχει σὲ σᾶς οὔτε χωνευτὸ οὔτε γλυπτὸ ἄγαλμα στὸν Θεὸ γιὰ σᾶς»⁸⁰, ὁ ἴδιος κατασκευάζει, γιὰ νὰ δείξει τὸν τύπο τοῦ Ἰησοῦ. Κατασκευάζει λοιπὸν ὁ Μωϋσῆς χάλκινο φίδι καὶ τὸ τοποθετεῖ σὲ μέρος ἐμφανὲς καὶ μὲ κήρυκα καλεῖ τὸν λαό. 7. Ὅταν λοιπὸν συγκεντρώθηκαν ὅλοι μαζί παρακαλοῦσαν τὸν Μωϋσῆ νὰ ἀπευθύνει δέηση γι' αὐτούς, γιὰ νὰ θεραπευθοῦν. Καὶ ὁ Μωϋσῆς τοὺς εἶπε: Ὅταν, λέει, δαγκωθεῖ κάποιος ἀπὸ σᾶς, νὰ ἔρχεται στὸ φίδι πὺ βρίσκεται πάνω στὸ ξύλο καὶ πιστεύοντας νὰ ἐλπίζει, ὅτι αὐτὸ πὺ εἶναι νεκρὸ μπορεῖ νὰ δώσει ζωή, καὶ ἀμέσως θὰ σωθεῖ. Καὶ ἔτσι ἔκαμναν. Ἔχουμε πάλι καὶ ἐδῶ τὴ δόξα τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι δηλαδὴ ὅλα βρίσκονται μέσα σ' αὐτὸν καὶ ἀποδίδονται σ' αὐτόν.

8. Τί λέει πάλι ὁ Μωϋσῆς στὸν Ἰησοῦ, τὸν γιὸ τοῦ Ναυῆ, δίνοντάς του αὐτὸ τὸ ὄνομα, ἐνῶ ἦταν προφήτης, γιὰ νὰ ἀκούσῃ ὅλος ὁ λαός, ὅτι ὁ Πατέρας φανερώνει τὰ πάντα γιὰ τὸν Υἱὸ τοῦ Ἰησοῦ; 9. Λέει λοιπὸν ὁ Μωϋσῆς στὸν Ἰησοῦ τὸν γιὸ τοῦ Ναυῆ, δίνοντάς του αὐτὸ τὸ ὄνομα, ὅταν τὸν ἔστειλε νὰ κατασκοπεύσῃ τὴν χώρα: «πάρε βιβλίον στὰ χέρια σου καὶ γράψε αὐτὰ πὺ λέει ὁ Κύριος, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θὰ κόψει ἀπὸ τὶς ρίζες τῆς ὅλης τῆ φυλῆ τοῦ Ἀμαλήκ κατὰ τὶς ἔσχατες ἡμέρες»⁸¹. 10. Νὰ πάλι ὁ Ἰησοῦς, ὄχι γιὸς ἀνθρώπου, ἀλλὰ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τυπικὰ ἐμφανίστηκε μὲ σάρκα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπρόκειτο νὰ ποῦν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι γιὸς τοῦ Δαβίδ, ὁ ἴδιος ὁ Δαβίδ, ἐπειδὴ φοβόταν καὶ ἀντιλαμβανόταν τὴν πλάνη τῶν ἀμαρτωλῶν, προφητεύει: «εἶπε ὁ Κύριος στὸν Κύριό μου: κάθισε

79. Ἦσ. 65,2.

80. Δευτ. 27,15.

81. Ἔξ. 17,14.

ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου». 11. Καὶ πάλιν λέγει οὕτως Ἡσαΐας· «εἶπε Κύριος τῷ Χριστῷ μου Κυρίῳ, οὐ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαρρήξω». Ἴδε πῶς Δαυὶδ λέγει αὐτὸν Κύριον, καὶ υἱὸν οὐ λέγει.

XIII. Ἴδωμεν δὲ εἰ οὗτος ὁ λαὸς κληρονομεῖ ἢ ὁ πρῶτος, καὶ εἰ ἡ διαθήκη εἰς ἡμᾶς ἢ εἰς ἐκείνους. 2. Ἀκούσατε οὖν περὶ τοῦ λαοῦ τί λέγει ἡ Γραφή· «έδειτο δὲ Ἰσαὰκ περὶ Ρεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὅτι στεῖρα ἦν. Καὶ συνέλαβεν. Εἶτα ἐξῆλθε 10 Ρεβέκκα πυθέσθαι παρὰ Κυρίου. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτήν· Δύο ἔθνη ἐν τῇ γαστρὶ σου καὶ δύο λαοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ σου, καὶ ὑπερέξει λαὸς λαοῦ, καὶ ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι». 3. Αἰσθάνεσθε ὀφείλετε τίς ὁ Ἰσαὰκ καὶ τίς ἡ Ρεβέκκα, καὶ ἐπὶ τίνων δέδειχεν ὅτι μείζων ὁ λαὸς οὗτος ἢ ἐκεῖνος. 4. Καὶ ἐν 15 ἄλλῃ προφητεία λέγει φανερώτερον ὁ Ἰακώβ πρὸς Ἰωσήφ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· «ἰδού, οὐκ ἐστέρησέ με Κύριος τοῦ προσώπου σου· προσάγαγέ μοι τοὺς υἱούς σου, ἵνα εὐλογήσω αὐτούς». 5. Καὶ προσήγαγεν Ἐφραὶμ καὶ Μανασσῆ, τὸν Μανασσῆ θέλων ἵνα εὐλογηθῆ, ὅτι πρεσβύτερος ἦν· ὁ γὰρ Ἰωσήφ προσήγαγεν 20 εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ πατρὸς Ἰακώβ. Εἶδε δὲ Ἰακώβ τύπον τῷ Πνεύματι τοῦ λαοῦ τοῦ μεταξύ. Καὶ τί λέγει; «Καὶ ἐποίησεν Ἰακώβ ἐναλλάξ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἐπέθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἐφραὶμ τοῦ δευτέρου καὶ νεωτέρου, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. Καὶ εἶπεν Ἰωσήφ πρὸς Ἰακώβ· Μετάθες σου τὴν 25 δεξιὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Μανασσῆ, ὅτι πρωτότοκός μου υἱός ἐστιν. Καὶ εἶπεν Ἰακώβ πρὸς Ἰωσήφ· Οἶδα, τέκνον, οἶδα· ἀλλ' ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. Καὶ οὗτος δὲ εὐλογηθήσεται». 6. Βλέπετε ἐπὶ τίνων τέθεικε, τὸν λαὸν τοῦτον εἶναι πρῶτον καὶ τῆς διαθήκης κληρονόμον. 7. Εἰ οὖν ἔτι καὶ διὰ τοῦ

στά δεξιά μου, μέχρι να θέσω τους ἐχθρούς σου σὰν ὑποπόδιο στα πόδια σου»⁸². 11. Ἄλλα καὶ ὁ Ἡσαΐας λέει τὰ ἐξῆς· «εἶπε ὁ Κύριος στὸν χρισμένο Κύριό μου, τοῦ ὁποῖου κράτησα τὸ δεξιὸ χέρι, γιὰ νὰ ὑπακούσουν μπροστά του τὰ ἔθνη, καὶ θὰ συντρίψω τὴ δύναμη τῶν βασιλέων»⁸³. Πρόσεχε, ὅτι ὁ Δαβὶδ τὸν ὀνομάζει Κύριο, καὶ δὲν τὸν ὀνομάζει γιό του.

XIII. Ἄς δοῦμε λοιπὸν ἐὰν κληρονόμος γίνεται ὁ λαὸς αὐτὸς ἢ ὁ πρῶτος, καὶ ἐὰν ἡ διαθήκη ἀναφέρεται σ' ἐμᾶς ἢ σ' ἐκείνους. 2. Ἀκοῦστε λοιπὸν τί λέει ἡ Γραφή γιὰ τὸν λαό· «παρακαλοῦσε ὁ Ἰσαὰκ γιὰ τὴ γυναῖκα του Ρεβέκκα, ἐπειδὴ ἦταν στεῖρα. Καὶ συνέλαβε. Ἐπειτα βγήκε ἡ Ρεβέκκα νὰ μάθει ἀπὸ τὸν Κύριο, καὶ ὁ Κύριος τῆς εἶπε· Δύο ἔθνη ὑπάρχουν στὴ γαστέρα σου καὶ δύο λαοὶ στὴν κοιλιά σου, καὶ ὁ ἕνας λαὸς θὰ ξεπεράσει τὸν ἄλλο, καὶ ὁ ἀνώτερος θὰ γίνῃ δοῦλος στὸν κατώτερο»⁸⁴. 3. Πρέπει νὰ διαισθάνεσθε ποιὸς εἶναι ὁ Ἰσαὰκ καὶ ποιά ἡ Ρεβέκκα, καὶ γιὰ ποιὸς λέει ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ἐκείνον. 4. Καὶ σὲ ἄλλη προφητεία ὁ Ἰακώβ λέει στὸν γιό του Ἰωσήφ πὸ φανερά τὰ ἐξῆς· «νά, δὲν μὲ στέρησε ὁ Κύριος τὸ πρόσωπό σου· φέρε μου τοὺς γιούς σου νὰ τοὺς εὐλογήσω»⁸⁵. 5. Καὶ ἔφερε τὸν Ἐφραὶμ καὶ τὸν Μανασσῆ, θέλοντας νὰ εὐλογηθεῖ ὁ Μανασσῆς, ἐπειδὴ ἦταν μεγαλύτερος· διότι ὁ Ἰωσήφ τὸν ἔφερε στὸ δεξιὸ χέρι τοῦ πατέρα του Ἰακώβ. Ὁ Ἰακώβ ὅμως εἶδε μὲ τὸ πνεῦμα του τὴν προτύπωση τοῦ κάθε λαοῦ, καὶ τί λέει· «καὶ ἄλλαξε τὰ χέρια του ὁ Ἰακώβ καὶ ἔβαλε τὸ δεξιὸ στὸ κεφάλι τοῦ Ἐφραὶμ, πού ἦταν δεύτερος καὶ νεότερος, καὶ τὸν εὐλόγησε. Καὶ εἶπε ὁ Ἰωσήφ στὸν Ἰακώβ· Μετάφερε τὸ δεξιὸ σου χέρι στὸ κεφάλι τοῦ Μανασσῆ, διότι εἶναι ὁ πρωτότοκος γιός μου. Καὶ ὁ Ἰακώβ εἶπε στὸν Ἰωσήφ· Ξέρω, παιδί μου, ξέρω· ἀλλὰ ὁ μεγαλύτερος θὰ γίνῃ δοῦλος στὸν μικρότερο, καὶ αὐτὸς θὰ εὐλογηθεῖ»⁸⁶. 6. Βλέπετε σὲ ποιὸς ἔβαλε τὸ χέρι του, γιὰ νὰ εἶναι ὁ λαὸς αὐτὸς πρῶτος καὶ κληρονόμος τῆς διαθήκης. 7. Ἐὰν λοιπὸν ἀκόμα καὶ μέσω τοῦ Ἀβραὰμ

85. Γέν. 48,11,9.

86. Γέν. 48,14ε.

Ἄβρααμ ἐμνήσθη, ἀπέχομεν τὸ τέλειον τῆς γνῶσεως ἡμῶν. Τί οὖν λέγει τῷ Ἄβραάμ, ὅτε μόνος πιστεύσας ἐτέθη εἰς δικαιοσύνην; «Ἴδου τέθεικά σε, Ἄβραάμ, πατέρα ἐθνῶν τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας τῷ Θεῷ».

5 XIV. Ναί, ἀλλὰ τὴν διαθήκην ἣν ὤμοσε τοῖς πατράσι δοῦναι τῷ λαῷ, εἰ δέδωκε ζητῶμεν. Δέδωκεν· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐγένοντο ἄξιοι λαβεῖν διὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 2. Λέγει γὰρ ὁ προφήτης· «καὶ ἦν Μωϋσῆς νηστεύων ἐν ὄρει Σινᾶ, τοῦ λαβεῖν τὴν διαθήκην Κυρίου πρὸς τὸν λαόν, ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ
10 νύκτας τεσσαράκοντα. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς παρὰ Κυρίου τὰς δύο πλάκας τὰς γεγραμμένας τῷ δακτύλῳ τῆς χειρὸς Κυρίου ἐν Πνεύματι». Καὶ λαβὼν Μωϋσῆς κατέφερε πρὸς τὸν λαὸν δοῦναι. 3. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Μωϋσῆν· «Μωϋσῆ Μωϋσῆ, κατάβηθι τὸ τάχος, ὅτι ὁ λαός σου, ὃν ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἠνό-
15 μησεν. Καὶ συνῆκα Μωϋσῆς, ὅτι ἐποίησαν ἑαυτοῖς πάλιν χωνεύματα καὶ ἔρριψεν ἐκ τῶν χειρῶν τὰς πλάκας καὶ συνετρίβησαν αἱ πλάκες τῆς διαθήκης Κυρίου». 4. Μωϋσῆς μὲν ἔλαβεν, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐγένοντο ἄξιοι.

Πῶς δὲ ἡμεῖς ἐλάβομεν; Μάθετε. Μωϋσῆς θεράπων ὢν
20 ἔλαβεν, αὐτὸς δὲ Κύριος ἡμῖν ἔδωκεν εἰς λαὸν κληρονομίας, δι' ἡμᾶς ὑπομείνας. 5. Ἐφανερῶθη δὲ ἵνα κάκεῖνοι τελειωθῶσι τοῖς ἀμαρτήμασι καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ κληρονομοῦντος διαθήκην Κυρίου Ἰησοῦ λάβωμεν, ὃς εἰς τοῦτο ἠτοιμάσθη, ἵνα αὐτὸς φανεῖς τὰς ἤδη πλάνης ἀνομία λυτρωσάμενος ἐκ τοῦ σκότους,
25 διάθεται ἐν ἡμῖν διαθήκην λόγῳ. 6. Γέγραπται γὰρ πῶς αὐτῷ ὁ

τὸ ὑπενθύμισε, εἴμαστε μακριὰ ἀπὸ τὴν τέλεια γνώση μας. Τί λέει λοιπὸν στὸν Ἀβραάμ, ὅταν μόνος αὐτὸς εἶχε πιστέψει καὶ θεωρήθηκε αὐτὸ ὡς μεγάλη ἀρετή; «Νά, Ἀβραάμ, σὲ ὄρισα πατέρα τῶν ἐθνῶν ποὺ πιστεύουν μέσω τῆς ἀκροβυστίας στὸν Θεό»⁸⁷.

XIV. Ναί· ἀλλὰ ἐμεῖς ζητοῦμε νὰ βροῦμε ἐὰν ἔδωσε στὸν λαὸ τὴ διαθήκη ποὺ ὀρκίστηκε στοὺς πατέρες ὅτι θὰ δώσει. Τὴν ἔδωσε· ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν ἀποδείχθηκαν ἄξιοι νὰ τὴν λάβουν ἐξαιτίας τῶν ἀμαρτιῶν τους. 2. Διότι ὁ προφήτης λέει· «καὶ νήστεψε ὁ Μωυσῆς στὸ ὄρος Σινᾶ, γιὰ νὰ λάβει τὴ διαθήκη τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν λαό, σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες. Καὶ ἔλαβε ὁ Μωυσῆς ἀπὸ τὸν Κύριο τὶς δυὸ πλάκες ποὺ ἦταν γραμμένες μὲ τὸ δάχτυλο τοῦ χεριοῦ τοῦ Κυρίου μὲ τὸ Πνεῦμα»⁸⁸. Καὶ ἀφοῦ τὶς ἔλαβε ὁ Μωυσῆς τὶς κατέβασε γιὰ νὰ τὶς δώσει στὸν λαό. 3. Καὶ εἶπε ὁ Κύριος στὸν Μωυσῆ· «Μωυσῆ, Μωυσῆ, κατέβα γρήγορα, γιατί ὁ λαός σου, ποὺ ἔβγαλες ἀπὸ τὴ χώρα τῆς Αἰγύπτου, παρανόησε. Καὶ κατάλαβε ὁ Μωυσῆς ὅτι ἔκαναν γιὰ τὸν ἑαυτό τους πάλι χυτὰ ἀγάλματα, καὶ ἔρριξε τὶς πλάκες ἀπὸ τὰ χέρια του, καὶ κομματιάστηκαν οἱ πλάκες τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίου»⁸⁹. 4. Ὁ Μωυσῆς δηλαδὴ ἔλαβε τὴ διαθήκη, ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν φάνηκαν ἄξιοί της.

Καὶ πῶς τὴν ἐλάβαμε ἐμεῖς; Ἀκοῦστε. Ὁ Μωυσῆς τὴν ἔλαβε ὄντας δοῦλος, ἐνῶ σ' ἐμᾶς μᾶς τὴν ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος γιὰ νὰ γίνουμε λαὸς κληρονόμος, μὲ τὸ νὰ πάθει γιὰ χάρη μας. 5. Καὶ φανερώθηκε, ὥστε καὶ ἐκεῖνοι νὰ γίνουν τέλειοι ἀπαλλασσόμενοι ἀπὸ τὶς ἀμαρτίες, καὶ ἐμεῖς νὰ τὴν λάβουμε μέσω τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος κληρονόμησε τὴ διαθήκη, καὶ ὁ ὁποῖος γι' αὐτὸ ἐτοιμάσθηκε, ὥστε ἐρχόμενος, ἀφοῦ γλυτώσει ἀπὸ τὸ σκοτάδι τὶς ἤδη καταστραμμένες ἀπὸ τὸν θάνατο καρδιές μας καὶ παραδομένες στὴν παρανομία τῆς πλάνης, νὰ συνάψει μαζί μας διαθήκη μὲ τὸν λόγο. 6. Διότι εἶναι γραμμένο

87. Γέν. 15,6. Ρωμ. 4,9ε.

88. ᾠ. 24,18. 31,18.

89. ᾠ. 32,7,19.

Πατὴρ ἐντέλλεται, λυτρωσάμενον ἡμᾶς ἐκ τοῦ σκοτόυς, ἐτοιμάσαι ἑαυτῷ λαὸν ἅγιον. 7. Λέγει οὖν ὁ προφήτης· «Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου ἐκάλεσά σε ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ κρατήσω τῆς χειρός σου καὶ ἐνισχύσω σε, καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθήκην γένους, 5 εἰς φῶς ἐθνῶν, ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς τυφλῶν, καὶ ἐξαγαγεῖν ἐκ δεσμῶν πεπεδημένους καὶ ἐξ οἴκου φυλακῆς καθημένους ἐν σκότει». Γινῶσκομεν οὖν πόθεν ἐλυτρώθημεν. 8. Πάλιν ὁ προφήτης λέγει· «ἰδοὺ τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς· οὕτω λέγει Κύριος ὁ λυτρωσά- 10 μενός σε Θεός». 9. Καὶ πάλιν ὁ προφήτης λέγει· «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι ταπεινοῖς χάριν, ἀπέσταλκέ με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, καλέσαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτὸν καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως παρακαλέ- 15 σαι πάντας τοὺς πενθοῦντας».

XV. Ἔτι οὖν καὶ περὶ τοῦ Σαββάτου γέγραπται ἐν τοῖς δέκα λόγοις, ἐν οἷς ἐλάλησεν ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ πρὸς Μωϋσῆν κατὰ πρόσωπον· «καὶ ἀγιάσατε τὸ Σάββατον Κυρίου χερσὶ καθαραῖς καὶ καρδίᾳ καθαρᾷ». 2. Καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· «ἐὰν φυλά- 20 ξωσιν οἱ υἱοί μου τὸ Σάββατον, τότε ἐπιθήσω τὸ ἔλεός μου ἐπ' αὐτούς». 3. Τὸ Σάββατον λέγει ἐν ἀρχῇ τῆς κτίσεως· «καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός ἐν ἕξ ἡμέραις τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ συνετέλεσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ κατέπαυσεν ἐν αὐτῇ καὶ ἡγίασεν αὐτήν». 4. Προσέχετε, τέκνα, τί λέγει τό, «συνετέλεσεν 25 ἐν ἕξ ἡμέραις». Τοῦτο λέγει, ὅτι ἐν ἑξακισχιλίοις ἔτεσι συνετέλεσει Κύριος τὰ σύμπαντα. Ἡ γὰρ ἡμέρα παρ' αὐτῷ χίλια ἔτη.

90. Ἦσ. 42,6-7.

91. Ἦσ. 49,6-7.

92. Ἦσ. 61,1-2.

πῶς τοῦ δίνει ὁ Πατέρας ἐντολή, ἀφοῦ μᾶς γλυτώσει ἀπὸ τὸ σκοτάδι, νὰ μᾶς προετοιμασει γιὰ τὸν ἑαυτὸ του λαὸ ἅγιο. 7. Λέει λοιπὸν ὁ προφήτης· «Ἐγὼ ὁ Κύριος καὶ Θεὸς σου σὲ κάλεσα γιὰ δικαιοσύνη καὶ θὰ σὲ κρατήσω ἀπὸ τὸ χέρι καὶ θὰ σὲ ἐνισχύσω καὶ θὰ σοῦ δώσω γιὰ νὰ συνάψεις διαθήκη μὲ τὸ ἀνθρώπινο γένος, γιὰ νὰ εἶσαι φῶς τῶν ἐθνῶν, νὰ ἀνοίξεις τὰ μάτια τῶν τυφλῶν καὶ νὰ γλυτώσεις τοὺς δεμένους ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ ἀπὸ τῆ φυλακῆ ἐκείνους ποὺ κάθονται στὸ σκοτάδι»⁹⁰. Ἐπομένως γνωρίζουμε ἀπὸ ποῦ λυτρωθήκαμε. 8. Πάλι ὁ προφήτης λέει· «νά, σὲ ὄρισα νὰ εἶσαι φῶς τῶν ἐθνῶν, νὰ εἶσαι ὁ σωτήρας ὄλων τῶν λαῶν μέχρι τὰ πέρατα τῆς γῆς· αὐτὰ λέει ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ποὺ σὲ λύτρωσε»⁹¹. 9. Καὶ πάλι ὁ προφήτης λέει· «Πνεῦμα τοῦ Κυρίου ὑπάρχει σὲ μένα, ἐξαιτίας τοῦ ὁποῖου μὲ ἔχρισε καὶ μὲ ἔστειλε νὰ ἀναγγεῖλω τὸ χαρμόσυνο μήνυμα στοὺς ταπεινοὺς, νὰ θεραπεύσω αὐτοὺς ποὺ ἔχουν συντριμμένη τὴν καρδιά, νὰ κηρύξω στοὺς αἰχμαλώτους τὴν ἀπελευθέρωση καὶ στοὺς τυφλοὺς πῶς νὰ βροῦν τὸ φῶς τους, νὰ κηρύξω τὸν ἐρχομὸ νέας ἐποχῆς ποὺ θὰ εἶναι δεκτὴ ἀπὸ τὸν Κύριο, καὶ τὴν ἡμέρα τῆς ἀνταποδόσεως, καὶ νὰ παρηγορήσω ὄλους ὄσους πενθοῦν»⁹².

XV. Ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ Σάββατο ἔχει γραφεῖ στοὺς δέκα λόγους, μὲ τοὺς ὁποῖους μίλησε στὸ ὄρος Σινᾶ μὲ τὸν Μωυσῆ πρόσωπο πρὸς πρόσωπο· «νὰ τιμᾶτε τὸ Σάββατο τοῦ Κυρίου μὲ χέρια καθαρὰ καὶ καρδιᾶς καθαρές»⁹³. 2. Καὶ ἀλλοῦ λέει· «ἐάν οἱ υἱοὶ μου φυλάξουν τὸ Σάββατο, τότε θὰ προσφέρω τὴν εὐσπλαχνία μου σ' αὐτούς»⁹⁴. 3. Τὸ Σάββατο σημαίνει τὴν ἀρχὴ τῆς κτίσεως· «καὶ ἔκανε ὁ Θεὸς μέσα σὲ ἕξι μέρες τὰ ἔργα τῶν χειρῶν του, καὶ τελείωσε τὴν ἑβδομῆ ἡμέρα καὶ ἀναπαύθηκε κατ' αὐτὴν καὶ τὴν ἁγίασε»⁹⁵. 4. Προσέξτε, παιδιὰ μου, τί σημαίνει τό, «τελείωσε σὲ ἕξι μέρες». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι σὲ ἕξι χιλιάδες χρόνια θὰ τελειῶσει ὁ Κύριος τὰ πάντα. Διότι ἡ ἡμέρα σ' αὐτὸν ἀντιστοιχεῖ μὲ χίλια χρόνια· ὁ ἴδιος ἄλλωστε μὲ βε-

93. Πρβλ. ᾠδ. 20,8. Ψαλμ. 23,4.

94. Πρβλ. ᾠδ. 31,13. Ἱερ. 17,24

95. Γέν. 2,2.

Αὐτὸς δέ μοι μαρτυρεῖ λέγων· «ἰδοὺ σήμερον ἡμέρα ἔσται ὡς χίλια ἔτη». Οὐκοῦν, τέκνα, ἐν ἑξ ἡμέραις, ἐν τοῖς ἑξακισχιλίοις ἔτεσι συντελεσθήσεται τὰ σύμπαντα.

5. «Καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ». Τοῦτο λέγει·
 5 Ὅταν ἐλθὼν ὁ Υἱὸς αὐτοῦ καταργήσῃ τὸν καιρὸν τοῦ ἀνόμου καὶ κρινεῖ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἀλλάξει τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, τότε καλῶς καταπαύσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ. 6. Πέρασ γέ τοι λέγει· «ἀγιάσεις αὐτὴν χερσὶ καθαραῖς καὶ καρδίᾳ καθαρᾷ». Εἰ οὖν ἦν ὁ Θεὸς ἡμέραν ἡγίασεν, νῦν τις
 10 δύναται ἀγιάσαι εἰ μὴ καθαρὸς ὢν τῇ καρδίᾳ, ἐν πᾶσι πεπλανή-
 μεθα. 7. Ἴδε οὖν ἄρα τότε καλῶς καταπαυόμενοι ἀγιάσομεν αὐτὴν, ὅτε δυνησόμεθα αὐτοὶ δικαιωθέντες καὶ ἀπολαβόντες τὴν ἐπαγγελίαν, μηκέτι οὔσης τῆς ἀνομίας, καινῶν δὲ γεγονό-
 των πάντων ὑπὸ Κυρίου· τότε δυνησόμεθα αὐτὴν ἀγιάσαι, αὐ-
 15 τοὶ ἀγιασθέντες πρῶτον. 8. Πέρασ γέ τοι λέγει αὐτοῖς· «τὰς νεο-
 μηνίας ὑμῶν καὶ τὰ Σάββατα οὐκ ἀνέχομαι». Ὅρατε πῶς λέγει·
 Οὐ τὰ νῦν Σάββατα ἐμοὶ δεκτά, ἀλλὰ ὁ πεποίηκα, ἐν ᾧ κατα-
 παύσας τὰ πάντα, ἀρχὴν ἡμέρας ὀγδόης ποιήσω, ὃ ἐστὶν ἄλλου
 κόσμου ἀρχὴν. 9. Διὸ καὶ ἄγομεν τὴν ἡμέραν τὴν ὀγδόην εἰς εὐ-
 20 φροσύνην, ἐν ἧ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν καὶ φανερωθεὶς
 ἀνέβη εἰς οὐρανοῦς.

XVI. Ἔτι δὲ καὶ περὶ τοῦ ναοῦ ἐρῶ ὑμῖν, πῶς πλανώ-
 μενοι οἱ ταλαίπωροι εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἤλπισαν καὶ οὐκ ἐπὶ τὸν
 Θεὸν αὐτῶν τὸν ποιήσαντα αὐτούς, ὡς ὄντα οἶκον Θεοῦ.
 25 2. Σχεδὸν γὰρ ὡς τὰ ἔθνη ἀφιέρωσαν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. Ἀλλὰ
 πῶς λέγει Κύριος καταργῶν αὐτόν; Μάθετε. «Τίς ἐμέτρησε τὸν
 οὐρανὸν σπιθαμῇ, ἢ τίς τὴν γῆν δρακί; Οὐκ ἐγώ; Λέγει Κύριος.
 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἢ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·

βαιώνει λέγοντας· «νά, σήμερα ή ήμέρα θα είναι σαν χίλια χρόνια»⁹⁶. Έπομένως, παιδιά μου, σε έξι μέρες, σε έξι χιλιάδες χρόνια θα γίνουν τα πάντα.

5. Και σταμάτησε την έβδομη ήμέρα. Αυτό σημαίνει· όταν έρθει ο Υιός του καταργώντας την περίοδο του παράνομου, και κρίνει τους άσεβεις, και αλλάξει τον ήλιο και τη σελήνη και τα άστρα⁹⁷, τότε καλώς θα αναπαυθεί την έβδομη ήμέρα. 6. Και τελειώνοντας λέει· «νά την αγιάσεις την ήμέρα αυτή με καθαρά χέρια και καθαρή καρδιά»⁹⁸. Εάν λοιπόν ή ήμέρα την όποια αγίασε ο Θεός, τώρα μπορεί κάποιος να την αγιάσει μόνον όταν είναι καθαρός στη καρδιά, έχουμε πλανηθεί σε όλα. 7. Πρόσεξε λοιπόν πώς αναπαυόμενοι καλώς την αγιάζουμε, όταν μπορούμε εμείς, αφού δικαιωθούμε και δεχθούμε την υπόσχεση, και δεν θα υπάρχει πλέον άνομία, και ανακαινισθούν όλα από τον Κύριο· τότε θα μπορούμε να την αγιάσουμε, όταν πρώτα αγιασθούμε εμείς. 8. Και πάλι βέβαια λέει σ' αυτούς· Δεν άνεχομαι τις γιορτές της πρώτης του κάθε μήνα και τα Σάββατα. Προσέχετε τί λέει· Τα τωρινά Σάββατα δεν μου είναι αποδεκτά, αλλά εκείνο που έκανα, κατά το όποιο, αφού τελειώσω τα πάντα, θα κάνω την αρχή της όγδοης ήμέρας, που σημαίνει την αρχή άλλου κόσμου. 9. Γι' αυτό και γιορτάζουμε την όγδόη ήμέρα για να εύφραινόμαστε, κατά την όποια και ο Ίησους αναστήθηκε από τους νεκρούς και αφού έμφανίστηκε ανέβηκε στους ούρανούς.

XVI. Θα σās πω επίσης και για τον ναό, ότι εύρισκόμενοι οί ταλαίπωροι σε πλάνη, στήριξαν τις έλπίδες τους στο οικοδόμημα και όχι στον Θεό τους ό όποιος τους έπλασε, σαν να είναι πραγματικός ναός του Θεού. 2. Διότι σχεδόν, όπως οί είδωλολατρες, τον περιόρισαν στον ναό. Άλλά τί λέει ο Κύριος καταργώντας τον; Άκούστε· «ποιός μέτρησε τον ούρανό με τη σπιθαμή, ή με τη χούφτα του τη γη; Δεν είμαι εγώ αυτός; Λέει ο Κύριος. Ο ούρανός είναι για μένα θρόνος και ή γη το υποπό-

96. Ψαλμ. 89,4.

97. Πρβλ. Ματθ. 24,29.

98. Έξ. 20,8.

ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετε μοι; ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;». Ἐγνώκατε ὅτι ματαία ἡ ἐλπίς αὐτῶν. 3. Πέρασ γέ τοι πάλιν λέγει· «ἴδου οἱ καθελόντες τὸν ναὸν τοῦτον, αὐτοὶ αὐτὸν οἰκοδομήσουσιν». 4. Γίνεται. Διὰ γὰρ τὸ πολεμεῖν αὐτοῖς καθηρέθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. Νῦν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ τῶν ἐχθρῶν ὑπηρέται ἀνοικοδομήσουσιν αὐτόν. 5. Πάλιν ὡς ἔμελλεν ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς καὶ ὁ λαὸς Ἰσραὴλ παραδίδοσθαι ἐφανερώθη. Λέγει γὰρ ἡ Γραφή· «καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν καὶ παραδώσει Κύριος τὰ πρόβατα τῆς νομῆς καὶ τὴν μάνδραν καὶ τὸν πύργον αὐτῶν εἰς καταφθοράν». Καὶ ἐγένετο καθ' ἃ ἐλάλησε Κύριος. 6. Ζητήσωμεν οὖν εἰ ἔστι ναὸς Θεοῦ. Ἔστιν, ὅπου αὐτὸς λέγει ποιεῖν καὶ καταρτίζειν. Γέγραπται γάρ· «καὶ ἔσται τῆς ἐβδομάδος συντελουμένης, οἰκοδομηθήσεται ναὸς Θεοῦ ἐνδόξως ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου». 7. Εὐρίσκω οὖν ὅτι ἐστὶ ναός. 15 Πῶς οὖν οἰκοδομηθήσεται ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου; Μάθετε. Πρὸ τοῦ ἡμᾶς πιστεῦσαι τῷ Θεῷ ἦν ἡμῶν τὸ κατοικητήριον τῆς καρδίας φθαρτὸν καὶ ἀσθενές, ὡς ἀληθῶς οἰκοδομητὸς ναὸς διὰ χειρός· ὅτι ἦν πλήρης μὲν εἰδωλολατρίας καὶ ἦν οἶκος δαιμονίων, διὰ τὸ ποιεῖν ὅσα ἦν ἐναντία τῷ Θεῷ. 8. Οἰκοδομηθήσεται δὲ ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου. Προσέχετε, ἵνα ὁ ναὸς τοῦ Κυρίου ἐνδόξως οἰκοδομηθῇ. Πῶς; Μάθετε. Λαβόντες τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἐλπίσαντες ἐπὶ τὸ ὄνομα ἐγενόμεθα καινοί, πάλιν ἐξ ἀρχῆς κτιζόμενοι· διὸ ἐν τῷ κατοικητηρίῳ ἡμῶν ἀληθῶς ὁ Θεὸς κατοικεῖ ἐν ἡμῖν. 9. Πῶς; Ὁ λόγος αὐτοῦ 25 τῆς πίστεως, ἡ κλήσις αὐτοῦ τῆς ἐπαγγελίας, ἡ σοφία τῶν δικαιομάτων, αἱ ἐντολαὶ τῆς διδαχῆς, αὐτὸς ἐν ἡμῖν προφητεύων, αὐτὸς ἐν ἡμῖν κατοικῶν, τοὺς τῷ θανάτῳ δεδουλωμένους, ἀνοίγων ἡμῖν τὴν θύραν τοῦ ναοῦ, ὃ ἐστὶ στόμα, μετάνοιαν διδούς ἡμῖν, εἰσάγει εἰς τὸν ἀφθαρτον ναόν. 10. Ὁ γὰρ ποθῶν

διο τῶν ποδῶν μου· ποιόν λοιπὸν ναὸ θά οἰκοδομήσετε ἀντάξιόν μου, ἢ ποιὸς τόπος εἶναι κατάλληλος γιὰ νὰ ἀναπαυθῶ;»⁹⁹. Μάθατε ὅτι εἶναι μάταιη ἡ ἐλπίδα τους. 3. Καὶ πάλι βέβαια λέει· «νὰ αὐτοὶ ποὺ γκρέμισαν τὸν ναὸ αὐτόν, αὐτοὶ πάλι θὰ τὸν οἰκοδομήσουν»¹⁰⁰. 4. Γίνεται αὐτό. Ἐπειδὴ δηλαδὴ πολεμοῦσαν αὐτοί, γκρεμίστηκε ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Τώρα καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ὑπηρέτες τῶν ἐχθρῶν θὰ τὸν ξανακτίσουν. 5. Πάλι ἀποκαλύφθηκε, ὅτι ἐπρόκειτο ἡ πόλη καὶ ὁ ναὸς καὶ ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς νὰ παραδοθεῖ. Διότι ἡ Γραφὴ λέει· «κατὰ τὶς τελευταῖες μέρες ὁ Κύριος θὰ παραδώσει τὰ πρόβατα τῆς βοσκῆς καὶ τὸ μαντρί καὶ τὸν πύργο τοὺς στὴν καταστροφή»¹⁰¹. Καὶ ἐγίνε ὅπως τὸ εἶπε ὁ Κύριος. 6. Ἄς ἐρευνήσουμε λοιπὸν ἐὰν ὑπάρχει ναὸς τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχει, ἐκεῖ ὅπου αὐτὸς λέει ὅτι θὰ τὸν κάνει καὶ τὸν ἐτοιμάζει. Διότι ἔχει γραφεῖ· «ὅταν θὰ τελειώνει ἡ ἑβδομάδα, θὰ οἰκοδομηθεῖ ναὸς τοῦ Θεοῦ μεγαλοπρεπῆς στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου»¹⁰². 7. Βρίσκω λοιπὸν ὅτι ὑπάρχει ναὸς. Πῶς ὅμως θὰ οἰκοδομηθεῖ στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου; Ἀκοῦστε· Προτοῦ πιστέψουμε ἐμεῖς στὸν Θεὸ μας, ἡ κατοικία τῆς καρδιάς μας ἦταν φθαρτὴ καὶ ἀσθενικὴ, σὰν πραγματικὰ ναὸς κτισμένος μὲ τὸ χέρι· διότι ἦταν γεμάτος εἰδωλολατρία καὶ ἦταν κατοικία δαιμονίων, ἐπειδὴ ἔκανε ὅσα ἦταν ἀντίθετα πρὸς τὸν Θεό. 8. Θὰ οἰκοδομηθεῖ ὅμως στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Προσέχετε, ὥστε ὁ ναὸς τοῦ Κυρίου νὰ οἰκοδομηθεῖ μεγαλόπρεπα. Πῶς; Ἀκοῦστε. Ἀφοῦ πῆραμε τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ ἐλπίσαμε στὸ ὄνομά του, ἀνακαινιστήκαμε, κτιζόμενοι πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή· γι' αὐτὸ στὸ κατοικητήριό μας ἀληθινὰ κατοικεῖ ὁ Θεὸς μέσα μας. 9. Πῶς; Ὁ λόγος τῆς πίστεώς του, ἡ κλήση τῆς ὑποσχέσεώς του, ἡ σοφία τῶν παραγγελμάτων, οἱ ἐντολὲς τῆς διδασκαλίας, ὁ ἴδιος ποὺ προφητεύει μέσα μας, ὁ ἴδιος κατοικώντας μέσα σὲ μᾶς τοὺς ὑποδουλωμένους στὸν θάνατο, ἀνοίγοντάς μας τὴν πόρτα τοῦ ναοῦ, δηλαδὴ τὸ στόμα, δίνοντάς μας μετάνοια, μᾶς εἰσάγει στὸν ἄφθαρτο ναό. 10. Διότι ἐκεῖνος

101. Ἐνὸχ. 89,56.

102. Πρβλ. Δαν. 9,24.

σωθῆναι, βλέπει οὐκ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ εἰς τὸν ἐν αὐτῷ κατοικοῦντα καὶ λαλοῦντα, ἐπ' αὐτῷ ἐκπλησσομένους ἐπὶ τῷ μηδέποτε μήτε τοῦ λέγοντος τὰ ῥήματα ἀκηκοέναι ἐκ τοῦ στόματος, μήτε αὐτός ποτε ἐπιτεθυμηκέναι ἀκούειν. Τοῦτό ἐστι
5 πνευματικὸς ναὸς οἰκοδομούμενος τῷ Κυρίῳ.

XVII. Ἐφ' ὅσον ἦν ἐν δυνατῷ καὶ ἀπλότητι δηλωῶσαι ὑμῖν, ἐλπίζει μου ἡ ψυχὴ τῇ ἐπιθυμίᾳ μου μὴ παραλελοιπέναι τι τῶν ἀνηκόντων εἰς σωτηρίαν. 2. Ἐὰν γὰρ περὶ τῶν ἐνεστώτων ἢ μελλόντων γράφω ὑμῖν, οὐ μὴ νοήσητε, διὰ τὸ ἐν παραβολαῖς
10 κεῖσθαι. Ταῦτα μὲν οὕτως.

XVIII. Μεταβῶμεν δὲ καὶ ἐπὶ ἑτέραν γνῶσιν καὶ διδασχὴν. Ὅδοι δύο εἰσὶ διδασχῆς καὶ ἐξουσίας, ἢ τε τοῦ φωτός καὶ ἢ τοῦ σκότους. Διαφορὰ δὲ πολλὴ τῶν δύο ὁδῶν. Ἐφ' ἧς μὲν γὰρ εἰσὶ τεταγμένοι φωταγωγοὶ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ἧς δὲ ἄγγελοι
15 τοῦ σατανᾶ. 2. Καὶ ὁ μὲν ἐστὶ Κύριος ἀπὸ αἰώνων καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ δὲ ἄρχων καιροῦ τοῦ νῦν τῆς ἀνομίας.

XIX. Ἡ οὖν ὁδὸς τοῦ φωτός ἐστὶν αὕτη· Ἐὰν τις θέλων ὁδὸν ὁδεύειν ἐπὶ τὸν ὠρισμένον τόπον, σπεύσῃ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ἔστιν οὖν ἡ δοθεῖσα ἡμῖν γνῶσις τοῦ περιπατεῖν ἐν αὐτῇ
20 τοιαύτη· 2. Ἀγαπήσεις τὸν ποιήσαντά σε, φοβηθήσῃ τὸν σὲ πλάσαντα, δοξάσεις τὸν σὲ λυτρωσάμενον ἐκ θανάτου, ἔσῃ ἀπλοῦς τῇ καρδίᾳ καὶ πλούσιος τῷ πνεύματι· οὐ κολληθήσῃ μετὰ πορευομένων ἐν ὁδῷ θανάτου, μισήσεις πᾶν ὃ οὐκ ἔστιν ἀρεστὸν τῷ Θεῷ, μισήσεις πᾶσαν ὑπόκρισιν· οὐ μὴ ἐγκατα-
25 λίπῃς ἐντολὰς Κυρίου. 3. Οὐχ ὑψώσεις σεαυτόν, ἔσῃ δὲ ταπεινόφρονων κατὰ πάντα. Οὐκ ἀρεῖς ἐπὶ σεαυτὸν δόξαν. Οὐ λήμψῃ βουλήν πονηρὰν κατὰ τοῦ πλησίον σου· οὐ δώσεις τῇ ψυχῇ σου θράσος. 4. Οὐ πορνεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ παιδοφθορήσεις. Οὐ μὴ σου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξέλθῃ ἐν ἀκαθαρσίᾳ
30 τινῶν. Οὐ λήμψῃ πρόσωπον ἐλέγξαι τινὰ ἐπὶ παραπτώματι. Ἔσῃ πραῦς, ἔσῃ ἡσύχιος, ἔσῃ τρέμων τοὺς λόγους οὗς ἤκου-

πού ποθεῖ νὰ σωθεῖ, δὲν ἀποβλέπει στὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ σ' αὐτὸν πού κατοικεῖ μέσα σ' αὐτὸν καὶ μιλάει, ἔκπληκτος γι' αὐτόν, ἐπειδὴ οὔτε τὰ λόγια αὐτοῦ πού μιλάει ἄκουσε ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα του, οὔτε ὁ ἴδιος ἐπιθύμησέ ποτὲ νὰ ἀκούσει. Αὐτὸ εἶναι ναὸς πνευματικὸς οἰκοδομημένος γιὰ τὸν Κύριο.

XVII. Ὅσο μοῦ ἦταν δυνατὸ νὰ σὰς φανερώσω μὲ ἀπλότητα, ἡ ψυχὴ μου ἐλπίζει, ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία μου δὲν παρέλειψα κάτι ἀπὸ αὐτὰ πού ἀνήκουν στὴ σωτηρία. 2. Διότι, ἐὰν σὰς γράψω γιὰ τὰ τωρινὰ ἢ τὰ μελλοντικά, δὲν θὰ καταλάβετε, ἐπειδὴ διατυπώνονται μὲ παραβολές. Αὐτὰ λοιπὸν ἔχουν ἔτσι.

XVIII. Ἄς πᾶμε ὅμως καὶ σὲ ἄλλη γνώση καὶ διδαχὴ. Ὑπάρχουν δύο ὁδοὶ διδαχῆς καὶ ἐξουσίας, ἡ ὁδὸς τοῦ φωτὸς καὶ ἡ ὁδὸς τοῦ σκότους, καὶ ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο ὁδῶν. Διότι στὴ μία ὑπάρχουν παρατεταγμένοι ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, καὶ στὴν ἄλλη ἄγγελοι τοῦ Σατανᾶ. 2. Καὶ ὁ πρῶτος ἀπὸ αὐτοῦς εἶναι κύριος αἰώνιος, ἐνῶ ὁ ἄλλος τοῦ τωρινοῦ καιροῦ τῆς ἀνομίας.

XIX. Ἡ ὁδὸς λοιπὸν τοῦ φωτὸς εἶναι ὁ ἐξῆς: ἐὰν κάποιος θέλει νὰ βαδίσαι ἓνα δρόμο γιὰ ὀρισμένο τόπο, θὰ σπεύσει στὰ ἔργα του. Ἡ γνώση λοιπὸν πού μᾶς δόθηκε νὰ περπατᾶμε στὴν ὁδὸ αὐτὴ εἶναι ἡ ἐξῆς: 2. νὰ ἀγαπᾶς αὐτὸν πού σὲ ἔκανε, νὰ φοβᾶσαι αὐτὸν πού σὲ ἔπλασε, νὰ δοξάζεις αὐτὸν πού σὲ ἔσωσε ἀπὸ τὸν θάνατο· νὰ εἶσαι ἀπλὸς στὴν καρδιά καὶ πλούσιος στὸ πνεῦμα· νὰ μὴ προσκολλᾶσαι σ' αὐτοῦς πού βαδίζουν τὴν ὁδὸ τοῦ θανάτου, νὰ μισεῖς κάθε τι πού δὲν εἶναι ἀρεστὸ στὸν Θεό, νὰ μισεῖς κάθε ὑποκρισία· νὰ μὴ ἐγκαταλείψεις τις ἐντολές τοῦ Κυρίου. 3. Νὰ μὴ ὑπερηφανεύεσαι, ἀλλὰ νὰ εἶσαι ταπεινὸς σὲ ὅλα. Νὰ μὴ ἐπιδιώκεις γιὰ τὸν ἑαυτό σου δόξα. Νὰ μὴ παίρνεις κακὴ ἀπόφαση γιὰ τὸν πλησίον σου· νὰ μὴ ἀφήνεις νὰ μπεῖ στὴν ψυχὴ σου θράσος. 4. Νὰ μὴ πορνεύεις, νὰ μὴ μοιχεύεις, νὰ μὴ διαφθείρεις παιδί. Νὰ μὴ βγεῖ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ σου μέσα στὴν ἀκαθαρσία μερικῶν. Νὰ μὴ μεροληπτεῖς κρίνοντας κάποιον γιὰ παράπτωμα. Νὰ εἶσαι πρᾶος, νὰ εἶσαι ἡσυχος, νὰ τρέ-

σας. Οὐ μνησικακήσεις τῷ ἀδελφῷ σου. 5. Οὐ μὴ διψυχῆσης
 πότερον ἔσται ἢ οὐ. Οὐ μὴ λάβῃς ἐπὶ ματαίῳ τὸ ὄνομα Κυρίου.
 Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὑπὲρ τὴν ψυχὴν σου. Οὐ φονεύσεις
 τέκνον ἐν φθορᾷ, οὐδὲ πάλιν γεννηθὲν ἀποκτενεῖς. Οὐ μὴ ἄρῃς
 5 τὴν χεῖρά σου ἀπὸ τοῦ υἱοῦ σου ἢ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς σου, ἀλλὰ
 ἀπὸ νεότητος διδάξεις φόβον Θεοῦ. 6. Οὐ μὴ γένη ἐπιθυμῶν τὰ
 τοῦ πλησίον σου, οὐ μὴ γένη πλεονέκτης. Οὐδὲ κολληθήσῃ ἐκ
 ψυχῆς σου μετὰ ὑψηλῶν, ἀλλὰ μετὰ ταπεινῶν καὶ δικαίων
 ἀναστραφήσῃ. Τὰ συμβαίνοντά σοι ἐνεργήματα ὡς ἀγαθὰ
 10 προσδέξῃ, εἰδῶς ὅτι ἄνευ Θεοῦ οὐδὲν γίνεται. 7. Οὐκ ἔση δι-
 γνώμων οὐδὲ γλωσσώδης. Ὑποταγήσῃ κυρίοις, ὡς τόπῳ
 Θεοῦ, ἐν αἰσχύνῃ καὶ φόβῳ. Οὐ μὴ ἐπιτάξης δούλῳ σου ἢ παι-
 δίσκῃ ἐν πικρία, τοῖς ἐπὶ τὸν αὐτὸν Θεὸν ἐλπίζουσιν, μήποτε οὐ
 μὴ φοβηθήσονται τὸν ἐπ' ἀμφοτέροις Θεόν· ὅτι ἦλθεν οὐ κατὰ
 15 πρόσωπον καλέσαι, ἀλλ' ἐφ' οὗς τὸ Πνεῦμα ἠτοίμασεν. 8. Κοι-
 νωνήσεις ἐν πᾶσι τῷ πλησίον σου, καὶ οὐκ ἐρεῖς ἴδια εἶναι. Εἰ
 γὰρ ἐν τῷ ἀφθάρτῳ κοινωνοί ἐστε, πόσω μᾶλλον ἐν τοῖς φθαρ-
 τοῖς. Οὐκ ἔση πρόγλωσσος· παγίς γὰρ τὸ στόμα θανάτου.
 Ὅσον δύνασαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς σου ἀγνεύσεις. 9. Μὴ γίνου
 20 πρὸς μὲν τὸ λαβεῖν ἐκτείνων τὰς χεῖρας, πρὸς δὲ τὸ δοῦναι συ-
 σπῶν. Ἀγαπήσεις ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ σου πάντα τὸν λαλοῦν-
 τά σοι τὸν λόγον Κυρίου. 10. Μνησθήσῃ ἡμέραν κρίσεως νυ-
 κτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ ἐκζητήσεις καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὰ πρό-
 σωπα τῶν ἀγίων, ἢ διὰ λόγου κοπιῶν καὶ πορευόμενος εἰς τὸ
 25 παρακαλέσαι καὶ μελετῶν εἰς τὸ σῶσαι ψυχὴν τῷ λόγῳ, ἢ διὰ
 τῶν χειρῶν σου ἐργάσῃ εἰς λύτρον ἁμαρτιῶν σου. 11. Οὐ δι-
 στάσεις δοῦναι, οὐδὲ διδοὺς γογγύσεις, γνώση δὲ τίς ὁ τοῦ μι-
 σθοῦ καλὸς ἀνταποδότης. Φυλάξεις ἃ παρέλαβες, μήτε προστι-

μεις τὰ λόγια πού ἀκουσες. Νὰ μὴ κρατᾶς κακία ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου. 5. Νὰ μὴ ἀμφιβάλλεις ποιό ἀπὸ τὰ δύο θὰ γίνει ἢ ὄχι. Νὰ μὴ ἀναφέρεις ἀσκοπα τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, νὰ ἀγαπᾶς τὸν πλησίον σου περισσότερο ἀπὸ τὴ ζωὴ σου. Νὰ μὴ φονεύσεις παιδί διαφθείροντάς το, οὔτε πάλιν ὅταν γεννηθεῖ νὰ τὸ σκοτώσεις. Νὰ μὴ πάρεις τὸ χέρι σου ἀπὸ τὸν γιό ἢ ἀπὸ τὴ θυγατέρα σου, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ νεανικά τους χρόνια νὰ τοὺς διδάξεις τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ. 6. Νὰ μὴ ἐπιθυμεῖς τὰ ὑπάρχοντα τοῦ πλησίον σου, νὰ μὴ εἶσαι πλεονέκτης. Οὔτε νὰ προσκολλᾶσαι μὲ τὴν ψυχὴ σου στοὺς ἀνώτερους, ἀλλὰ νὰ συναναστρέφεται ταπεινοὺς καὶ δίκαιους. "Ὅσα σοῦ συμβαίνουν νὰ τὰ δέχεσαι ὡς καλά, γνωρίζοντας ὅτι χωρὶς τὸν Θεὸ τίποτε δὲν γίνεται. 7. Νὰ μὴ εἶσαι δίγνωμος, οὔτε φλύαρος, νὰ ὑποτάσσεσαι στοὺς κυρίους σου, σὰν ἀντίτυπο τοῦ Θεοῦ, μὲ ντροπὴ καὶ φόβο. Νὰ μὴ διατάξεις μὲ σκληρότητα τὸν δοῦλο ἢ τὴ δούλη σου, πού πιστεύουν στὸν ἴδιο Θεό, μήπως ὀδηγηθοῦν στὸ νὰ μὴ φοβοῦνται τὸν Θεὸ καὶ τῶν δύο· διότι δὲν ἦρθε νὰ καλέσει μεροληπτῶντας, ἀλλὰ ἐκείνους πού τὸ πνεῦμα προετοίμασε. 8. Νὰ μοιράζεσαι τὰ πάντα μὲ τὸν πλησίον σου καὶ νὰ μὴ λὲς ὅτι εἶναι δικά σου. Διότι, ἀφοῦ μοιράζεστε τὰ ἄφθαρτα, πόσο μᾶλλον τὰ φθαρτά. Νὰ μὴ εἶσαι κουτσομπόλης, γιατί τὸ στόμα εἶναι παγίδα θανάτου. "Ὅσο μπορεῖς νὰ διατηρεῖσαι γιὰ τὴν ψυχὴ σου ἀγνός. 9. Νὰ μὴ ἀπλώνεις τὸ χέρι σου ὅταν πρόκειται νὰ πάρεις, καὶ νὰ τὸ σφίγγεις ὅταν πρόκειται νὰ δώσεις¹⁰³. Νὰ ἀγαπᾶς σὰν κῶρη ὀφθαλμοῦ κάθε ἕναν πού σοῦ κηρῦττει τὸν λόγο τοῦ Κυρίου. 10. Νὰ θυμᾶσαι τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως νύχτα καὶ μέρα καὶ νὰ ἀποζητᾶς κάθε μέρα τὰ πρόσωπα τῶν ἁγίων, ἢ νὰ κοπιάζεις μὲ τὸ κήρυγμα καὶ νὰ πηγαίνεις γιὰ νὰ παρηγορήσεις καὶ νὰ σώσεις κάποια ψυχὴ μὲ τὸν λόγο, ἢ νὰ ἐργάζεσαι μὲ τὰ χέρια σου γιὰ νὰ λυτρωθεῖς ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες σου. 11. Νὰ μὴ διστάξεις νὰ δίνεις, οὔτε ὅταν δίνεις νὰ γογγίζεις, καὶ νὰ γνωρίζεις ποιός εἶναι ὁ καλὸς μισθανταποδότης. Νὰ κρατᾶς αὐτὰ πού

103. Πρβλ. Σοφ. Σολ. 4,31.

θεις μήτε αφαιρῶν. Εἰς τέλος μισήσεις τὸν πονηρόν. Κρινεῖς δικαίως. 12. Οὐ ποιήσεις σχίσμα, εἰρηνεύσεις δὲ μαχομένους συναγαγῶν. Ἐξομολογήση ἐπὶ ἀμαρτίαις σου. Οὐ προσήξεις ἐπὶ προσευχῆν ἐν συνηδείσει πονηρᾷ. Αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς τοῦ
5 φωτός.

ΧΧ. Ἡ δὲ τοῦ μέλανος ὁδὸς ἐστὶ σκολιὰ καὶ κατάρας μεστή. Ὅδὸς γάρ ἐστὶ θανάτου αἰωνίου μετὰ τιμωρίας, ἐν ἧ ἔστι τὰ ἀπολλύντα τὴν ψυχῆν αὐτῶν· εἰδωλολατρία, θρασύτης, ὕψος δυνάμεως, ὑπόκρισις, διπλοκαρδία, μοιχεία, φόνος, ἀρπαγή,
10 ὑπερηφανία, παράβασις, δόλος κακία, ἀθάρεια, φαρμακεία, μαγεία, πλεονεξία, ἀφοβία Θεοῦ. 2. Διῶκται τῶν ἀγαθῶν, μισοῦντες ἀλήθειαν, ἀγαπῶντες ψεύδη, οὐ γινώσκοντες μισθὸν δικαιοσύνης, οὐ κολλῶμενοι ἀγαθῶ, οὐ κρίσει δικαίᾳ, χήρᾳ καὶ ὀρφανῶ οὐ προσέχοντες, ἀγρυπνοῦντες οὐκ εἰς φόβον Θεοῦ,
15 ἀλλὰ ἐπὶ τὸ πονηρόν, ὧν μακρὰν καὶ πόρρω πραῢτης καὶ ὑπομονή, ἀγαπῶντες μάταια, διῶκοντες ἀνταπόδομα, οὐκ ἐλεοῦντες πτωχόν, οὐ πονοῦντες ἐπὶ καταπονουμένῳ, εὐχερεῖς ἐν καταλαλιᾷ, οὐ γινώσκοντες τὸν ποιήσαντα αὐτούς, φονεῖς τέκνων, φθορεῖς πλάσματος Θεοῦ, ἀποστρεφόμενοι τὸν ἐνδεόμενον καὶ
20 καταπονοῦντες τὸν θλιβόμενον, πλουσίων παράκλητοι, πενήτων ἄνομοι κριταί, πανθαμάρτητοι.

ΧΧΙ. Καλὸν οὖν ἐστὶ μαθόντα τὰ δικαιώματα τοῦ Κυρίου, ὅσα γέγραπται, ἐν τούτοις περιπατεῖν. Ὁ γὰρ ταῦτα ποιῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ δοξασθήσεται· ὁ ἐκεῖνα ἐκλεγόμενος μετὰ
25 τῶν ἔργων αὐτοῦ συναπολεῖται. Διὰ τοῦτο ἀνάστασις, διὰ τοῦτο ἀνταπόδομα. 2. Ἐρωτῶ τοὺς ὑπερέχοντας, εἴ τινά μου γνώμης ἀγαθῆς λαμβάνετε συμβουλίαν· ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν εἰς οὓς ἐργά-

παρέλαβες, χωρίς νὰ προσθέτεις ἢ νὰ ἀφαιρεῖς¹⁰⁴. Νὰ μισεῖς τελείως τὸ κακὸ. Νὰ κρίνεις δίκαια¹⁰⁵. 12. Νὰ μὴ κάνεις σχίσμα, ἀλλὰ νὰ μονοιάζεις αὐτοὺς ποὺ μάχονται συγκεντρώνοντάς τους. Νὰ ἐξομολογεῖσαι τὶς ἁμαρτίες σου. Νὰ μὴ προσέρχεται γιὰ προσευχὴ μέ πονηρὴ συνείδηση. Αὐτὴ εἶναι ἡ ὁδὸς τοῦ φωτός.

XX. Ἡ ὁδὸς πάλι τοῦ σκότους εἶναι διεστραμμένη καὶ γεμάτη κατάρα. Διότι εἶναι ὁδὸς αἰώνιου θανάτου μὲ τιμωρία, στὴν ὁποία βρίσκονται ἐκεῖνα ποὺ καταστρέφουν τὴν ψυχὴ τους· εἰδωλολατρία, θρασύτητα, ὑψηλοφροσύνη, ὑποκρισία, διπλοπροσωπία, μοιχεία, φόνος, ἀρπαγὴ, ὑπερηφάνεια, παρανομία, δολιότητα, κακία, ἀθάρεια, μαγικὰ φάρμακα, μαγεία, πλεοξενία, ἔλλειψη φόβου Θεοῦ. 2. Διῶκτες τῶν ἀγαθῶν, αὐτοὶ ποὺ μισοῦν τὴν ἀλήθεια, ἀγαποῦν τὰ ψέματα, δὲν γνωρίζουν τὴν ἀμοιβὴ τῆς δικαιοσύνης, δὲν προσκολλῶνται στὸ ἀγαθὸ¹⁰⁶, δὲν κρίνουν δίκαια, δὲν φροντίζουν τὴ χήρα καὶ τὸ ὄρφανό, δὲν ἀγρυπνοῦν γιὰ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ γιὰ τὸ κακὸ, αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι μακριὰ ἡ πραότητα καὶ ἡ ὑπομονή, ποὺ ἀγαποῦν τὰ μάταια¹⁰⁷, ἐπιδιώκουν τὴν ἀνταπόδοση¹⁰⁸, δὲν ἐλεοῦν τὸν φτωχό, δὲν πονοῦν γι' αὐτὸν ποὺ καταπονεῖται, εἶναι εὐκολοὶ στὴν καταλαλιά, δὲν γνωρίζουν αὐτὸν ποὺ τοὺς ἔκανε, εἶναι φονεῖς τῶν παιδιῶν, διαφθορεῖς τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ, ἀποστρέφονται αὐτὸν ποὺ ἔχει ἀνάγκη, καὶ καταπονοῦν ἐκεῖνον ποὺ ὑποφέρει, εἶναι συνήγοροι τῶν πλουσίων, παράνομοι κριτὲς τῶν φτωχῶν, γεμάτοι κάθε ἁμαρτία.

XXI. Εἶναι καλὸ λοιπόν, ἀφοῦ ἔμαθες τὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου, αὐτὰ ποὺ εἶναι γραμμένα, νὰ συμμορφώνεσαι μ' αὐτά. Διότι ὅποιος κάνει αὐτά, θὰ δοξασθεῖ στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ὅποιος ἐπιλέγει ἐκεῖνα θὰ ἀπολεσθεῖ μαζί μὲ τὰ ἔργα του. Γι' αὐτὸ θὰ γίνῃ ἡ ἀνάσταση, γι' αὐτὸ θὰ γίνῃ ἡ ἀνταπόδοση. 2. Παρακαλῶ ἐκείνους ποὺ ὑπερέχουν, ἂν ὑπάρχει κάποια γνῶμη μου καλὴ, δεχθεῖτε τὴν σὰν συμβουλή. Ἐχετε μαζί σας

106. Ρωμ. 12,9.

107. Ψαλμ. 4,3.

108. Ἦσ. 1,23.

σησθε τὸ καλόν· μὴ ἐλλείπητε. 3. Ἐγγὺς ἡ ἡμέρα ἐν ἣ συναπο-
 λειῖται πάντα τῷ πονηρῷ. Ἐγγὺς ὁ Κύριος καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ.
 4. Ἔτι καὶ ἔτι ἐρωτῶ ὑμᾶς· ἑαυτῶν γίνεσθε νομοθέται ἀγαθοί,
 ἑαυτῶν μένετε σύμβουλοι πιστοί, ἄρατε ἐξ ὑμῶν πᾶσαν ὑπό-
 5 κρισιν. 5. Ὁ δὲ Θεός, ὁ τοῦ παντὸς κόσμου κυριεύων, δώη ὑμῖν
 σοφίαν, σύνεσιν, ἐπιστήμην, γνῶσιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ,
 ὑπομονήν. 6. Γίνεσθε δὲ θεοδίδακτοι, ἐκζητοῦντες τί ζητεῖ Κύ-
 ριος ἀφ' ὑμῶν, καὶ ποιεῖτε ἵνα εὐρεθῆτε ἐν ἡμέρα κρίσεως. 7.
 Εἰ δέ τις ἐστὶν ἀγαθοῦ μνεία, μνημονεύετε μου μελετῶντες ταῦ-
 10 τα, ἵνα καὶ ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἀγρυπνία εἰς τι ἀγαθὸν χωρήσῃ.
 Ἐρωτῶ ὑμᾶς, χάριν αἰτούμενος. 8. Ἔως ἔτι τὸ καλὸν σκευδός
 ἐστὶ μεθ' ὑμῶν, μὴ ἐλλείπητε μηδενὶ ἑαυτῶν, ἀλλὰ συνεχῶς
 ἐκζητεῖτε ταῦτα καὶ ἀναπληροῦτε πᾶσαν ἐντολήν· ἔστι γὰρ
 ἄξια. 9. Διὸ μᾶλλον ἐσπούδασα γράψαι ἀφ' ὧν ἠδυνήθην, εἰς τὸ
 15 εὐφρᾶναι ὑμᾶς.

Σώζεσθε, ἀγάπης τέκνα καὶ εἰρήνης. Ὁ Κύριος τῆς δόξης
 καὶ πάσης χάριτος μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

Ἐπιστολὴ Βαρνάβα.

ἐκείνους στοὺς ὁποίους θὰ κάνετε τὸ καλό· μὴ τὸ παραλείπετε.
 3. Εἶναι κοντὰ ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία θὰ χαθοῦν ὅλα μαζί με τὸν πονηρό. Εἶναι κοντὰ ὁ Κύριος καὶ ἡ ἀνταπόδοσή του¹⁰⁹.
 4. Σᾶς παρακαλῶ πάλι καὶ πάλι· γίνετε καλοὶ νομοθέτες γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς σας, μείνετε πιστοὶ σύμβουλοι τῶν ἑαυτῶν σας, ἀφαιρέστε ἀπὸ σὰς κάθε ὑποκρισία. 5. Καὶ ὁ Θεός, ποῦ εἶναι Κύριος ὅλου τοῦ κόσμου, ἄς σὰς δώσει σοφία, σύνεση, ἐπιστήμη, γνώση τῶν νόμων του, ὑπομονή. 6. Νὰ γίνεστε μαθητὲς τοῦ Θεοῦ, ἀναζητώντας τί ζητᾶ ὁ Κύριος ἀπὸ σᾶς, καὶ κάνετε το γιὰ νὰ βρεθεῖτε τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως. 7. Ἐὰν δὲ ὑπάρχει κάποια μνεῖα τοῦ ἀγαθοῦ, νὰ μὲ μνημονεύετε μελετώντας αὐτά, ὥστε καὶ ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἀγρυπνία μου νὰ φέρει κάποιο καλό. Σᾶς παρακαλῶ, ζητώντας σας χάρη. 8. Ὅσο καιρὸ τὸ καλὸ σκεῦος εἶναι μαζί σας, μὴ παραλείπετε σὲ τίποτε τοὺς ἑαυτοὺς σας, ἀλλὰ συνεχῶς νὰ τὰ ἀναζητᾶτε καὶ νὰ ἐκπληρώνετε κάθε ἐντολή· διότι τὸ ἀξίζει. 9. Γι' αὐτὸ μᾶλλον ἔσπευσα νὰ σᾶς γράψω, ἀπὸ αὐτὰ ποῦ μπόρεσα, γιὰ νὰ σὰς χαροποιήσω.

Εἶθε νὰ σωθεῖτε, τέκνα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης. Ὁ Κύριος τῆς δόξας καὶ κάθε χάρης νὰ εἶναι μαζί σας.

Ἐπιστολὴ Βαρνάβα.

109. Ἦσ. 40,10.

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

2. ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ εὐλογημένη ἐν μεγέθει
Θεοῦ Πατρὸς πληρώματι, τῇ προωρισμένη πρὸ αἰώ-
νων εἶναι διὰ παντὸς εἰς δόξαν παράμονον, ἄτρεπτον,
ἠνωμένην καὶ ἐκλελεγμένην ἐν πάθει ἀληθινῶ, ἐν θε-
5 λήματι τοῦ Πατρὸς καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ
ἡμῶν, τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ ἀξιομακαρίστῳ, τῇ οὐσῃ ἐν
Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας, πλεῖστα ἐν Ἰησοῦ Χριστῶ καὶ ἐν
ἀμώμῳ χαρᾷ χαίρειν.

I. Ἀποδεξάμενος ἐν Θεῶ τὸ πολυαγάπητόν σου ὄνομα, ὃ
10 κέκτησθε φύσει δικαία κατὰ πίστιν καὶ ἀγάπην ἐν Χριστῶ Ἰη-
σοῦ, τῶ Σωτῆρι ἡμῶν, μιμηταὶ ὄντες Θεοῦ, ἀναζωπυρήσαντες
ἐν αἵματι Θεοῦ, τὸ συγγενικὸν ἔργον τελείως ἀπηρτίσατε..

2. Ἀκούσαντες γὰρ δεδεμένον ἀπὸ Συρίας ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ὀνό-
ματος καὶ ἐλπίδος, ἐλπίζοντα τῇ προσευχῇ ὑμῶν ἐπιτυχεῖν ἐν
15 Ρώμῃ θηριομαχῆσαι, ἵνα ἐπιτυχεῖν δυνηθῶ μαθητῆς εἶναι, ἰδεῖν
ἐσπουδάσατε. 3. Ἐπεὶ οὖν τὴν πολυπληθίαν ὑμῶν ἐν ὀνόματι
Θεοῦ ἀπέιληφα ἐν Ὀνησίμῳ, τῶ ἐν ἀγάπῃ ἀδιηγῆτω, ὑμῶν δὲ
ἐν σαρκὶ ἐπισκόπῳ, ὃν εἶχομαι κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν ὑμᾶς
ἀγαπᾶν καὶ πάντας ὑμᾶς αὐτῶ ἐν ὁμοιότητι εἶναι. Εὐλογητὸς
20 γὰρ ὁ χαρισάμενος ὑμῖν ἀξίοις οὖσι τοιοῦτον ἐπίσκοπον κερκτῆ-
σθαι.

II. Περὶ δὲ τοῦ συνδούλου μου Βούρρου, τοῦ κατὰ Θεὸν

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

1. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὺ ὄνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, στὴν εὐλογημένη γιὰ τὸ μέγεθος τοῦ πληρώματός της ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα, τὴν προορισμένη προαιώνια νὰ βρίσκεται γιὰ πάντα σὲ δόξα μόνιμη, ἀμετάβλητη, ἐνωμένη, καὶ ἐκλεγμένη μὲ τὸ ἀληθινὸ πάθος καὶ τὸ θελημα τοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μας, στὴν Ἐκκλησία τὴν ἀξιομακάριστη, πὺ βρίσκεται στὴν Ἐφεσο τῆς Ἀσίας, εἴθε νὰ δοκιμάζει πάρα πολὺ μεγάλη χαρὰ ἐνωμένη μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

I. Δέχθηκα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ πολυαγάπητο ὄνομά σου, τὸ ὁποῖο ἔχετε μὲ δίκαιη φύση, σύμφωνα μὲ τὴν πίστη καὶ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σωτήρα μας, καὶ ὄντας μιμητὲς τοῦ Θεοῦ, ὀλοκληρώσατε τελείως τὸ συγγενικὸ ἔργο ἀναζωογονώντας το μὲ τὸ αἷμα τοῦ Θεοῦ. 2. Διότι, ἐπειδὴ ἀκούσατε ὅτι ἔρχομαι δέσμιος ἀπὸ τὴ Συρία, γιὰ χάρη τοῦ κοινοῦ μας ὀνόματος καὶ τῆς ἐλπίδας, ἐλπίζοντας ὅτι μὲ τὴν προσευχή σας θὰ φτάσω στὴ Ρώμη νὰ ἀγωνιστῶ μὲ τὰ θηρία, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ γίνω μαθητής, τρέξατε νὰ μὲ δεῖτε. 3. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπόλαυσα τὸ μεγάλο πλῆθος σας στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, χάρη στὴν ἀπερίγραπτη ἀγάπη τοῦ Ὀνησίμου, πὺ εἶναι κατὰ σάρκα ἐπίσκοπός σας, καὶ τὸν ὁποῖο εὐχομαι νὰ ἀγαπᾶτε ὅπως θέλει ὁ Χριστός, καὶ ὅλοι σας νὰ τὸν μοιάσετε. Διότι εἶναι δοξασμένος ἐκεῖνος πὺ σᾶς ἔκανε τὴ χάρη, ἐπειδὴ εἴσαστε ἄξιοι, νὰ ἔχετε τέτοιον ἐπίσκοπο.

II. Ἐπίσης γιὰ τὸν σύνδουλό μου Βοῦρρο, ὁ ὁποῖος εἶναι

διακόνου ὑμῶν ἐν παῖσιν εὐλογημένου, εὐχομαι παραμεῖναι αὐτὸν εἰς τιμὴν ὑμῶν καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ Κρόκος δέ, ὁ τοῦ Θεοῦ ἄξιος καὶ ὑμῶν, ὃν ἐξεμπλάριον τῆς ἀφ' ὑμῶν ἀγάπης ἀπέλαβον, κατὰ πάντα με ἀνέπαυσεν, ὡς καὶ αὐτὸν ὁ Πατὴρ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναψύξαι, ἅμα Ὀνησίμῳ καὶ Βούρρῳ καὶ Εὐπλῳ καὶ Φρόντωνι, δι' ὧν πάντα ὑμᾶς κατὰ ἀγάπην εἶδον. 2. Ὀναίμην ὑμῶν διὰ παντός, ἐάνπερ ἄξιος ᾶ. Πρέπον οὖν ἐστὶν κατὰ πάντα τρόπον δοξάζειν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν δοξάσαντα ὑμᾶς, ἵνα ἐν μιᾷ ὑποταγῇ κατηρτισμένοι, ὑποτασσόμενοι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ
10 πρεσβυτερίῳ, κατὰ πάντα ἦτε ἡγιασμένοι.

III. Οὐ διατάσσομαι ὑμῖν ὡς ὧν τις. Εἰ γὰρ καὶ δέδεμαι ἐν τῷ ὀνόματι, οὐπω ἀπήρτισμαι ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ. Νῦν γὰρ ἀρχὴν ἔχω τοῦ μαθητεύεσθαι καὶ προσλαλῶ ὑμῖν ὡς συνδιδασκαλίταις μου. Ἐμὲ γὰρ ἔδει ὑφ' ὑμῶν ὑπαλειφθῆναι πίστει, νοουθε-
15 σία, ὑπομονῇ, μακροθυμία. 2. Ἄλλ' ἐπεὶ ἡ ἀγάπη οὐκ ἐᾷ με σιωπᾶν περὶ ὑμῶν, διὰ τοῦτο προέλαβον παρακαλεῖν ὑμᾶς, ὅπως συντρέχετε τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ. Καὶ γὰρ Ἰησοῦς Χριστός, τὸ ἀδιάκριτον ἡμῶν ζῆν, τοῦ Πατρὸς ἡ γνώμη, ὡς καὶ οἱ ἐπίσκοποι, οἱ κατὰ τὰ πέρατα ὀρισθέντες, ἐν Ἰησοῦ Χριστοῦ
20 γνώμη εἰσίν.

IV. Ὅθεν πρέπει ὑμῖν συντρέχειν τῇ τοῦ ἐπισκόπου γνώμῃ, ὅπερ καὶ ποιεῖτε. Τὸ γὰρ ἀξιονόμαστον ὑμῶν πρεσβυτερίον, τοῦ Θεοῦ ἄξιον, οὕτω συνήρμωσται τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς χορδαὶ κιθάρα. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν καὶ συμφώνῳ
25 ἀγάπῃ Ἰησοῦς Χριστὸς ἄδεται. 2. Καὶ οἱ κατ' ἄνδρα δὲ χορὸς γίνεσθε, ἵνα, σύμφωνοι ὄντες ἐν ὁμονοίᾳ, χρῶμα Θεοῦ λαβόντες, ἐν ἐνότητι ἄδετε ἐν φωνῇ μιᾷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Πατρί, ἵνα ὑμῶν καὶ ἀκούσῃ καὶ ἐπιγινώσκῃ, δι' ὧν εὖ πράσσετε, μέλη ὄντας τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. Χρήσιμον οὖν ἐστὶν, ὑμᾶς ἐν
30 ἀμώμῳ ἐνότητι εἶναι, ἵνα καὶ Θεοῦ πάντοτε μετέχετε.

διάκονός σας κατὰ Θεὸν καὶ εὐλογημένος σὲ ὅλα, εὐχομαι νὰ μείνει σταθερὸς γιὰ νὰ τιμᾷ καὶ σᾶς καὶ τὸν ἐπίσκοπο. Ἄλλὰ καὶ ὁ Κρόκος, ὁ ἀντάξιός τοῦ Θεοῦ καὶ δικός σας, τὸν ὁποῖο ἀπόλαυσα, ὑπόδειγμα τῆς δικῆς σας ἀγάπης, μὲ ξεκούρασε σὲ ὅλα, ὥστε καὶ αὐτὸν νὰ τὸν ἀκακουφίσει ὁ Πατέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί μὲ τὸν Ὀνήσιμο καὶ τὸν Βοῦρρο καὶ τὸν Εὐπλο καὶ τὸν Φρόντωνα, μέσω τῶν ὁποίων εἶδα ὅλους ἐσᾶς μὲ ἀγάπη. 2. Πολὺ θὰ ἤθελα νὰ σᾶς φανῶ ὠφέλιμος, ἐὰν φυσικὰ εἶμαι ἄξιος. Εἶναι πρέπον λοιπὸν νὰ δοξάζουμε μὲ κάθε τρόπο τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος σᾶς δόξασε, ὥστε, ὀργανωμένοι σὲ μιά ὑποταγή καὶ πειθαρχώντας στὸν ἐπίσκοπο καὶ τὸ πρεσβυτέριο, νὰ εἴστε ἀγιασμένοι σὲ ὅλα.

III. Δὲν σᾶς διατάζω σὰν νὰ εἶμαι κάποιος. Γιατί, ἂν καὶ εἶμαι δέσμιος στὸ ὄνομα του, δὲν ἔχω ἀκόμα ὀλοκληρωθεῖ στὴ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διότι τώρα ἀρχίζω νὰ γίνομαι μαθητής, καὶ σᾶς προσφωνῶ σὰν συμμαθητές μου, διότι ἔπρεπε ἐγὼ νὰ ἐπιχρισθῶ ἀπὸ σᾶς μὲ πίστη, νουθεσία, ὑπομονή καὶ μακροθυμία. 2. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη δὲν μὲ ἀφήνει νὰ σιωπήσω γιὰ σᾶς, γι' αὐτὸ προτίμησα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ συμβαδίξετε μὲ τὴ γνώμη τοῦ Θεοῦ. Διότι καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἡ ἀδιάσπαστη ζωὴ μας, ἡ γνώμη τοῦ Πατέρα, ὅπως καὶ οἱ ἐπίσκοποι, πού ἔχουν ὀρισθεῖ στὰ πέρατα τῆς γῆς, ἀκολουθοῦν τὴ γνώμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

IV. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ συμπορεύεσθε μὲ τὴ γνώμη τοῦ ἐπισκόπου, πρᾶγμα πού καὶ κάνετε. Διότι τὸ ἀξιόλογο πρεσβυτέριό σας, τὸ ἀντάξιο τοῦ Θεοῦ, εἶναι κατὰ τέτοιο τρόπο ἀφοσιωμένο στὸν ἐπίσκοπο, ὅπως οἱ χορδὲς στὴ κιθάρα. Γι' αὐτὸ μὲ τὴν ὁμόνοιά σας καὶ τὴν ὁμόφωνη ἀγάπη ὑμνεῖται ὁ Ἰησοῦς Χριστός. 2. Καὶ οἱ ἐπὶ μέρους ἄνδρες ὅμως νὰ συναθροίξεσθε, ὥστε ἀπὸ συμφώνου καὶ μὲ ὁμόνοια, ἔχοντας δεχθεῖ τὸν χαρακτήρα τοῦ Θεοῦ, νὰ ὑμνεῖτε ἔνωμένοι μὲ μιά φωνή, διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν Πατέρα, γιὰ νὰ σᾶς ἀκούσει καὶ νὰ σᾶς γνωρίσει, μέσω αὐτῶν πού κάνετε, ὄντας μέλη τοῦ Υἱοῦ του. Εἶναι λοιπὸν χρήσιμο νὰ βρίσκεσθε σὲ ἄψογη ἐνότητα, γιὰ νὰ εἴστε καὶ πάντοτε μέτοχοι τοῦ Θεοῦ.

V. Εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν μικρῷ χρόνῳ τοιαύτην συνήθειαν ἔσχον πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ὑμῶν, οὐκ ἀνθρωπίνην οὖσαν, ἀλλὰ πνευματικὴν, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς μακαρίζω, τοὺς ἐγκεκραμένους αὐτῷ, ὡς ἡ Ἐκκλησία Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὡς Ἰησοῦς Χριστὸς 5 τῷ Πατρὶ, ἵνα πάντα ἐν ἐνότητι σύμφωνα ᾗ. 2. Μηδεὶς πλανᾶσθω· ἐὰν μὴ τις ᾗ ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου, ὑστερεῖται τοῦ ἄρτου τοῦ Θεοῦ. Εἰ γὰρ ἐνὸς καὶ δευτέρου προσευχῆ τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει, πόσω μᾶλλον ἢ τε τοῦ ἐπισκόπου καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας. 3. Ὁ οὖν μὴ ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ αὐτό, οὗτος ἤδη ὑπερηφανεῖ 10 καὶ ἑαυτὸν διέκρινεν. Γέγραπται γάρ· «ὑπερηφάνοις ὁ Θεὸς ἀντιτάσσεται». Σπουδάσωμεν οὖν μὴ ἀντιτάσσεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ, ἵνα ὦμεν Θεῷ ὑποτασσόμενοι.

VI. Καὶ ὅσον βλέπει τις σιγῶντα ἐπίσκοπον, πλειόνως αὐτὸν φοβείσθω· πάντα γὰρ ὃν πέμπει ὁ οἰκοδεσπότης εἰς ἰδίαν 15 οἰκονομίαν, οὕτω δεῖ ἡμᾶς αὐτὸν δέχεσθαι, ὡς αὐτὸν τὸν πέμπαντα. Τὸν οὖν ἐπίσκοπον δῆλον ὅτι ὡς αὐτὸν τὸν Κύριον δεῖ προσβλέπειν. 2. Αὐτὸς μὲν οὖν Ὀνήσιμος ὑπερεπαινεῖ ὑμῶν τὴν ἐν Θεῷ εὐταξίαν, ὅτι πάντες κατὰ ἀλήθειαν ζῆτε, καὶ ὅτι ἐν ὑμῖν οὐδεμία αἴρεσις κατοικεῖ. Ἄλλ' οὐδὲ ἀκούετε τινος πλέον, 20 εἴπερ Ἰησοῦ Χριστοῦ λαλοῦντος ἐν ἀληθείᾳ.

VII. Εἰώθασι γὰρ τινες δόλω πονηρῷ τὸ ὄνομα περιφέρειν, ἄλλα τινᾶ πράσσοντες ἀνάξια Θεοῦ, οὓς δεῖ ὑμᾶς ὡς θηρία ἐκκλίνειν. Εἰσὶ γὰρ κύνες λυσσῶντες, λαθροδῆκται, οὓς δεῖ ὑμᾶς φυλάσσεσθαι, ὄντας δυσθεραπεύτους. 2. Εἷς ἰατρός ἐστι 25 σαρκικός τε καὶ πνευματικός, γεννητὸς καὶ ἀγέννητος, ἐν σαρκὶ γενόμενος Θεός, ἐν θανάτῳ ζωὴ ἀληθινή, καὶ ἐκ Μαρίας καὶ ἐκ Θεοῦ, πρῶτον παθητὸς καὶ τότε ἀπαθής, Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Κύριος ἡμῶν.

1. Πρβλ. Ματθ. 18,20. «Οὗ γὰρ εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν».

V. Διότι, ἐὰν ἐγὼ σὲ τόσο σύντομο χρόνο ἀπέκτησα τόση οἰκειότητα μὲ τὸν ἐπίσκοπο σας, ὄχι ἀνθρώπινη, ἀλλὰ πνευματική, πόσο περισσότερο μακαρίζω ἐσᾶς ποὺ εἶστε στενά μαζί του συνδεδεμένοι, ὅπως ἡ Ἐκκλησία μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, καὶ ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὸν Πατέρα, ὥστε ὅλα νὰ εἶναι σύμφωνα μὲ ἐνότητα. 2. Κανένας νὰ μὴ πλανᾶται· ἐὰν κανένας δὲν βρῆσκει μέσα στὸ θυσιαστήριο, στερεῖται τὸν ἄρτο τοῦ Θεοῦ. Διότι, ἐὰν ἡ προσευχὴ ἐνὸς καὶ δύο ἔχει τόσο μεγάλη δύναμη¹, πόσο μᾶλλον ἡ προσευχὴ τοῦ ἐπισκόπου καὶ ὁλόκληρης τῆς Ἐκκλησίας. 3. Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ δὲν ἔρχεται στὴ συνάθροιση, αὐτὸς ἤδη δείχνει ὑπερηφάνεια καὶ ξεχωρίζει τὸν ἑαυτό του. Διότι εἶναι γραμμένο· «ὁ Θεὸς ἀντιστέκεται στοὺς ὑπερήφανους»². Ἄς φροντίσουμε λοιπὸν νὰ μὴ ἀντιστεκόμαστε στὸν ἐπίσκοπο, γιὰ νὰ εἴμαστε ὑποταγμένοι στὸν Θεό.

VI. Καὶ ὅσο βλέπει κανεὶς τὸν ἐπίσκοπο νὰ σιωπᾷ, νὰ τὸν φοβᾶται περισσότερο· διότι αὐτὸν ποὺ στέλνει ὁ οἰκοδεσπότης ὡς οἰκονόμο του, πρέπει νὰ τὸν δεχόμαστε, ὅπως καὶ Ἐκεῖνον ποὺ τὸν ἔστειλε. Τὸν ἐπίσκοπο λοιπὸν εἶναι φανερό ὅτι πρέπει νὰ τὸν βλέπουμε σὰν τὸν ἴδιο τὸν Κύριο. 2. Ὁ ἴδιος λοιπὸν ὁ Ὁνήσιμος ἐπαινεῖ μὲ τὸ παραπάνω τὴν πειθαρχία σας στὸν Θεό, ὅτι ὅλοι ζεῖτε σύμφωνα μὲ τὴν ἀλήθεια καὶ ὅτι μεταξύ σας δὲν ὑπάρχει καμμιά αἵρεση. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἀκοῦτε κανέναν πιά, ἀφοῦ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μιλάει ἀληθινά.

VII. Διότι μερικοὶ συνηθίζουν νὰ περιφέρουν τὸ ὄνομα μὲ πονηρὸ δόλο, ἐνῶ κάνουν μερικὰ πράγματα ποὺ εἶναι ἀνάξια τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὺς ἐσεῖς πρέπει νὰ τοὺς ἀποφεύγετε, διότι εἶναι σκυλιὰ λυσσασμένα, ποὺ δαγκάνουν κρυφά, καὶ πρέπει νὰ προφυλάγεσθε ἀπὸ αὐτούς, γιατί εἶναι δύσκολο νὰ θεραπευθοῦν. 2. Ἕνας γιατρὸς ὑπάρχει σαρκικός καὶ πνευματικός, γεννημένος καὶ ἀγέννητος, ὁ ὁποῖος ἔγινε Θεὸς σαρκωμένος, ζωὴ ἀληθινὴ ποὺ θανατώθηκε, καὶ ἀπὸ τὴν Μαρία καὶ ἀπὸ τὸν Θεό, πρῶτα παθητὸς καὶ συγχρόνως ἀπαθῆς, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Κύριός μας.

2. Παροιμ. 3,34. Α' Πέτρ. 5,5.

VII. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς ἐξαπατάτω, ὥσπερ οὐδὲ ἐξαπατᾶσθε, ὅλοι ὄντες Θεοῦ. Ὅταν γὰρ μηδεμία ἔρις ἐνήρυσται ἐν ὑμῖν, ἢ δυναμένη ὑμᾶς βασανίσαι, ἄρα κατὰ Θεὸν ζητε. Περὶ ψημα ὑμῶν καὶ ἀγνίζομαι ὑπὲρ Ἐφεσίων, Ἐκκλησίας τῆς δια-
5 βοήτου τοῖς αἰῶσιν. 2. Οἱ σαρκικοὶ τὰ πνευματικὰ πράσσειν οὐ δύνανται, οὐδὲ οἱ πνευματικοὶ τὰ σαρκικά· ὥσπερ οὐδὲ ἡ πίστις τὰ τῆς ἀπιστίας, οὐδὲ ἡ ἀπιστία τὰ τῆς πίστεως. Ἄ δε καὶ κατὰ σάρκα πράσσετε, ταῦτα πνευματικὰ ἐστίν· ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ πάντα πράσσετε.

10 IX. Ἐγνων δὲ παροδεύσαντάς τινας ἐκεῖθεν, ἔχοντας κακὴν διδαχὴν, οὓς οὐκ εἰάσατε σπεῖραι εἰς ὑμᾶς, βύσαντες τὰ ὦτα, εἰς τὸ μὴ παραδέξασθαι τὰ σπειρόμενα ὑπ' αὐτῶν, ὡς ὄντες λίθοι ναοῦ Πατρὸς, ἡτοιμασμένοι εἰς οἰκοδομὴν Θεοῦ Πατρὸς, ἀναφερόμενοι εἰς τὰ ὕψη διὰ τῆς μηχανῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ,
15 ὃς ἐστὶ σταυρὸς, σχοινίῳ χρώμενοι τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ. Ἡ δὲ πίστις ὑμῶν ἀναγωγὸς ὑμῶν, ἢ δὲ ἀγάπη ὁδὸς ἢ ἀναφέρουσα εἰς Θεόν. 2. Ἔστὲ οὖν καὶ σύνοδοι πάντες, θεοφόροι καὶ ναοφόροι, χριστοφόροι, ἁγιοφόροι, κατὰ πάντα κεκοσμημένοι ἐν ταῖς ἐντολαῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἷς καὶ ἀγαλλιῶμαι, ὅτι ἤξιώθην,
20 δι' ὧν γράφω, προσομιλῆσαι ὑμῖν καὶ συγχαρῆναι, ὅτι καθ' ὅλον βίον οὐδὲν ἀγαπᾶτε, εἰ μὴ μόνον τὸν Θεόν.

X. Καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων δὲ ἀνθρώπων ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Ἔστι γὰρ ἐν αὐτοῖς ἐλπίς μετανοίας, ἵνα Θεοῦ τύχωσιν. Ἐπιτρέψατε οὖν αὐτοῖς κἂν ἐκ τῶν ἔργων ὑμῖν μαθη-
25 τευθῆναι. 2. Πρὸς τὰς ὀργὰς αὐτῶν ὑμεῖς πρᾶεῖς, πρὸς τὰς μεγαλορρημοσύνας αὐτῶν ὑμεῖς ταπεινόφρονες, πρὸς τὰς βλασφημίας αὐτῶν ὑμεῖς τὰς προσευχάς, πρὸς τὴν πλάνην αὐτῶν ὑμεῖς ἐδραῖοι τῇ πίστει, πρὸς τὸ ἄγριον αὐτῶν ὑμεῖς ἡμεροὶ, μὴ σπουδάζοντες ἀντιμιμήσασθαι αὐτούς. 3. Ἀδελφοὶ αὐτῶν εὔρε-

VIII. Νὰ μὴ σᾶς ἐξαπατᾶ λοιπὸν κανένας, ὅπως καὶ δὲν ἐξαπατᾶσθε; ὄντας ὅλοι τοῦ Θεοῦ. Διότι, ὅταν δὲ βρῖσκει ἔρρισμα καμμιά ἔριδα μεταξύ σας, ἢ ὁποία μπορεῖ νὰ σᾶς βασανίσει, τότε ζεῖτε σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἶμαι σκουπίδι σας καὶ ἐξαγνίζομαι γιὰ τὴν ξακουστὴ στοὺς αἰῶνες Ἐκκλησία τῶν Ἐφεσίων. 2. Οἱ σαρκικοὶ δὲν μποροῦν νὰ κάνουν τὰ πνευματικά, οὔτε οἱ πνευματικοὶ τὰ σαρκικά, ὅπως οὔτε ἡ πίστη τὰ ἔργα τῆς ἀπιστίας, οὔτε ἡ ἀπιστία τὰ ἔργα τῆς πίστεως. Αὐτὰ ὅμως ποὺ κάνετε σεῖς, αὐτὰ εἶναι πνευματικά· διότι τὰ κάνετε ὅλα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

IX. Ἔμαθα ὅμως ὅτι πέρασαν ὀρισμένοι ἀπὸ ἐκεῖ, ποὺ δίδασκαν διδασκαλία κακὴ, τοὺς ὁποίους δὲν ἀφήσατε νὰ σπείρουν σὲ σᾶς, κλείνοντας τὰ αὐτιά, γιὰ νὰ μὴ δεχθεῖτε αὐτὰ ποὺ σπέρνονταν ἀπὸ αὐτούς, ἐπειδὴ εἴσαστε πέτρες τοῦ ναοῦ τοῦ Πατέρα, ἐτοιμασμένοι γιὰ τὴν οἰκοδομὴ τοῦ Θεοῦ Πατέρα, ποὺ κατευθύνεστε στὰ ὕψη μὲ τὴ μηχανὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι ὁ σταυρὸς, χρησιμοποιοῦντας γιὰ σχοινὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα. Ἡ πίστη σας πάλι εἶναι ἐκείνη ποὺ σᾶς ἀνεβάζει πρὸς τὰ ἄνω, καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ δρόμος ποὺ σᾶς ὀδηγεῖ στὸν Θεό. 2. Καὶ ὅλοι εἴσαστε συνοδοί, ποὺ φέρετε μέσα σας τὸν Θεὸ καὶ τὸν ναό, τὸν Χριστὸ καὶ τοὺς ἁγίους; στολισμένοι σὲ ὅλα μὲ τὶς ἐντολὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιὰ τοὺς ὁποίους χαίρομαι, ἐπειδὴ ἀξιώθηκα, μ' αὐτὰ ποὺ γράφω, νὰ μιλήσω μαζί σας καὶ νὰ χαρῶ, διότι σ' ὅλη σας τὴ ζωὴ δὲν ἀγαπᾶτε τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνο τὸν Θεό.

X. Ἀλλὰ νὰ προσεύχεσθε ἀδιάκοπα καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Διότι ὑπάρχει σ' αὐτούς ἐλπίδα μετάνοιας, γιὰ νὰ κερδίσουν τὸν Θεό. Ἐπιτρέψετε λοιπὸν σ' αὐτούς νὰ μαθητεύσουν σὲ σᾶς ἔστω καὶ μὲ τὰ ἔργα τους αὐτά. 2. Στὶς ὀργές τους νὰ εἴσαστε πρᾶοι, στὶς καυχησιολογίες τους ἔσεῖς νὰ εἴσαστε ταπεινοί, στὶς βλασφημίες τους ἔσεῖς νὰ ἀντιτάσσετε τὶς προσευχές, στὴν πλάνη τους ἔσεῖς νὰ μένετε σταθεροὶ στὴν πίστη, στὴν ἀγριότητα τους ἔσεῖς νὰ εἴστε ἡρεμοὶ, χωρὶς νὰ σπεύδετε νὰ τοὺς μιμηθεῖτε. 3. Ἄς γίνουμε ἀδελφοὶ τους μὲ τὴν ἐπιείκεια

θῶμεν τῇ ἐπιεικείᾳ· μιμηταὶ δὲ τοῦ Κυρίου σπουδάζωμεν εἶναι
 —τίς πλέον ἀδικηθεῖς, τίς ἀποστερηθεῖς, τίς ἀθετηθεῖς—, ἵνα μὴ
 τοῦ διαβόλου βοτάνη τις εὔρεθῇ ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ
 καὶ σωφροσύνῃ μένετε ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ σαρκικῶς καὶ πνευ-
 5 ματικῶς.

XI. Ἐσχατοὶ καιροί· λοιπὸν αἰσχυρθῶμεν, φοβηθῶμεν
 τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα μὴ ἡμῖν εἰς κριμα γένηται. Ἡ
 γὰρ τὴν μέλλουσαν ὀργὴν φοβηθῶμεν, ἢ τὴν ἐνεστῶσαν χάριν
 ἀγαπήσωμεν· ἐν τῶν δύο· μόνον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εὔρεθῆναι
 10 εἰς τὸ ἀληθινὸν ζῆν. 2. Χωρὶς τούτου μηδὲν ὑμῖν πρεπέτω, ἐν ᾧ
 τὰ δεσμὰ περιφέρω, τοὺς πνευματικοὺς μαργαρίτας, ἐν οἷς γέ-
 νοιτό μοι ἀναστῆναι τῇ προσευχῇ ὑμῶν, ἧς γένοιτό μοι ἀεὶ μέ-
 τοχον εἶναι, ἵνα ἐνὶ κλήρῳ Ἐφεσίων εὔρεθῶ τῶν Χριστιανῶν,
 οἱ καὶ τοῖς ἀποστόλοις πάντοτε συνῆσαν ἐν δυνάμει Ἰησοῦ Χρι-
 15 στοῦ.

XII. Οἶδα τίς εἰμι καὶ τίσι γράφω. Ἐγὼ κατάκριτος, ὑμεῖς
 ἠλεημένοι· ἐγὼ ὑπὸ κίνδυνον, ὑμεῖς ἐστηριγμένοι. 2. Πάροδος
 ἔστε τῶν εἰς Θεὸν ἀναιρουμένων, Παύλου συμμύσται, τοῦ ἡγια-
 σμένου, τοῦ μεμαρτυρημένου, ἀξιομακαρίστου, οὗ γένοιτό μοι
 20 ὑπὸ τὰ ἴχνη εὔρεθῆναι, ὅταν Θεοῦ ἐπιτύχω, ὃς ἐν πάσῃ ἐπι-
 στολῇ μνημονεύει ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

XIII. Σπουδάζετε οὖν πυκνότερον συνέρχεσθαι εἰς εὐχαρι-
 στίαν Θεοῦ καὶ εἰς δόξαν. Ὅταν γὰρ πυκνῶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ γίνε-
 σθε, καθαιροῦνται αἱ δυνάμεις τοῦ σατανᾶ καὶ λύεται ὁ ὄλεθρος
 25 αὐτοῦ ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν τῆς πίστεως. 2. Οὐδὲν ἔστιν ἄμεινον
 εἰρήνης, ἐν ἧ ἅς πόλεμος καταργεῖται ἐπουρανίων καὶ ἐπι-
 γείων.

XIV. Ὅν οὐδὲν λανθάνει ὑμᾶς, ἐὰν τελείως εἰς Ἰησοῦν
 Χριστὸν ἔχητε τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην, ἣτις ἔστιν ἀρχὴ ζωῆς
 30 καὶ τέλος· ἀρχὴ μὲν πίστις, τέλος δὲ ἀγάπη. Τὰ δὲ δύο, ἐν ἐνό-
 τητι γενόμενα, Θεός ἐστιν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα εἰς καλοκάγαθίαν

καὶ νὰ προσπαθοῦμε νὰ εἶμαστε μιμητὲς τοῦ Κυρίου —ποιός ἀδικήθηκε περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνον, ποιός στερήθηκε, ποιός προδόθηκε—, γιὰ νὰ μὴ βρεθεῖ μέσα σας ζιζάνιο τοῦ διαβόλου, ἀλλὰ νὰ μένετε σαρκικὰ καὶ πνευματικὰ ἐνωμένοι μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ μὲ κάθε ἀγνεία καὶ σωφροσύνη.

XI. Οἱ καρφοὶ εἶναι ἔσχατοι· ἄς ντραποῦμε λοιπὸν, ἄς φοβηθοῦμε τὴ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μὴ ἀποβεῖ σὲ καταδίκη μας. Διότι ἢ θὰ φοβηθοῦμε τὴ μελλοντικὴ ὀργή, ἢ θὰ ἀγαπησομε τὴν παρούσα χάρη· ἓνα ἀπὸ τὰ δύο· ἀρκεῖ μόνο νὰ βρεθοῦμε μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, γιὰ νὰ ζήσομε ἀληθινά.
2. Χωρὶς αὐτὸν τίποτε νὰ μὴ θεωρεῖτε σὲ σᾶς πρέπον, γιὰ τὸν ὁποῖο περιφέρω τὰ δεσμά, τὰ πνευματικὰ μαργαριτάρια, μὲ τὰ ὁποῖα μακάρι νὰ ἀναστηθῶ μὲ τὴν προσευχή σας, στὴν ὁποῖα εὐχομαι νὰ μετέχω πάντοτε, γιὰ νὰ βρεθῶ σ' ἓνα κλῆρο τῶν Ἐφεσίων Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι ἦταν πάντοτε μαζί μὲ τοὺς ἀποστόλους, μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

XII. Γνωρίζω ποιός εἶμαι καὶ σὲ ποιούς γράφω. Ἐγὼ εἶμαι ἀξιοκατάκριτος, ἐσεῖς ἐλεημένοι· ἐγὼ βρίσκομαι σὲ κίνδυνο, ἐσεῖς εἶστε στηριγμένοι. 2. Εἶστε εἴσοδος αὐτῶν ποὺ θυσιάζονται γιὰ τὸν Θεό, ἔχετε μνηθεῖ μαζί μὲ τὸν Παῦλο, τὸν ἀγιασμένο, τὸν ἐπιβεβαιωμένο, τὸν ἀξιομακάριστο, στὰ ἴχνη τοῦ ὁποῖου μακάρι νὰ βρεθῶ, ὅταν θὰ κερδίσω τὸν Θεό, ὁ ὁποῖος σᾶς μνημονεύει σὲ κάθε ἐπιστολῇ του στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

XIII. Φροντίστε λοιπὸν νὰ συναθροίζεσθε συχνότερα γιὰ νὰ εὐχαριστεῖτε καὶ νὰ δοξάζετε τὸν Θεό. Διότι, ὅταν συγκεντρώνεσθε μαζί συχνά, καταργοῦνται οἱ δυνάμεις τοῦ σατανᾶ καὶ διαλύεται ὁ ὄλεθρός του μὲ τὴν ὁμόνοια τῆς πίστεώς σας.
2. Τίποτε δὲν εἶναι καλύτερο ἀπὸ τὴν εἰρήνη, μὲ τὴν ὁποῖα καταργεῖται κάθε πόλεμος ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων.

XIV. Ἀπὸ αὐτὰ τίποτε δὲν σᾶς διαφεύγει, ἐὰν ἔχετε ἀπόλυτη στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ πίστη καὶ ἀγάπη, ποὺ εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς· ἀρχὴ ἢ πίστη καὶ τέλος ἢ ἀγάπη. Τὰ δύο δὲ μαζί, ὅταν ἐνώνονται, εἶναι ὁ Θεός· ἐνῶ ὅλα τὰ ἄλλα ἔχουν σὰν

ἀκόλουθά ἐστίν. 2. Οὐδεὶς πίστιν ἐπαγγελλόμενος ἀμαρτάνει, οὐδὲ ἀγάπην κεκτημένος μισεῖ. «Φανερόν τὸ δένδρον ἀπὸ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ»· οὕτως οἱ ἐπαγγελλόμενοι Χριστοῦ εἶναι, δι' ὧν πράσσουσιν ὀφθήσονται. Οὐ γὰρ νῦν ἐπαγγελίας τὸ ἔργον, ἀλλ' 5 ἐν δυνάμει πίστεως, εἴαν τις εὐρεθῆ καὶ εἰς τέλος.

XV. Ἄμεινόν ἐστι σιωπᾶν καὶ εἶναι, ἢ λαλοῦντα μὴ εἶναι. Καλὸν τὸ διδάσκειν, εἴαν ὁ λέγων ποιῆ. Εἷς οὖν διδάσκαλος, ὃς «εἶπε καὶ ἐγένετο»· καὶ ἡ σιγῶν δὲ πεποίηκεν, ἄξια τοῦ Πατρὸς ἐστίν. 2. Ὁ λόγον Ἰησοῦ κεκτημένος ἀληθῶς, δύναται καὶ τῆς 10 ἡσυχίας αὐτοῦ ἀκούειν, ἵνα τέλειος ᾖ, ἵνα δι' ὧν λαλεῖ πράσση, καὶ δι' ὧν σιγᾷ γινώσκηται. 3. Οὐδὲν λανθάνει τὸν Κύριον, ἀλλὰ καὶ τὰ κρυπτὰ ἡμῶν ἐγγὺς αὐτῷ ἐστίν. Πάντα οὖν ποιῶμεν, ὡς αὐτοῦ ἐν ἡμῖν κατοικοῦντος, ἵνα ὦμεν αὐτοῦ ναοὶ καὶ αὐτὸς ᾖ ἐν ἡμῖν Θεὸς ἡμῶν, ὃπερ καὶ ἔσται καὶ φανήσεται πρὸ 15 προσώπου ἡμῶν, ἐξ ὧν δικαίως ἀγαπῶμεν αὐτόν.

XVI. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου. Οἱ οἰκοφθόροι «βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν». 2. Εἰ οὖν οἱ κατὰ σάρκα ταῦτα πράσσοντες ἀπέθανον, πόσω μᾶλλον, εἴαν τις πίστιν Θεοῦ ἐν κακῇ διδασκαλίᾳ φθείρῃ, ὑπὲρ ἧς Ἰησοῦς Χριστὸς 20 ἐσταυρώθη; Ὁ τοιοῦτος, ρυπαρὸς γενόμενος, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον χωρήσει, ὁμοίως καὶ ὁ ἀκούων αὐτοῦ.

XVII. Διὰ τοῦτο μύρον ἔλαβεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὁ Κύριος, ἵνα πνέῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀφθαρσίαν. Μὴ ἀλείφεσθε δυσωδίαν τῆς διδασκαλίας τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου, μὴ 25 αἰχμαλωτίσῃ ὑμᾶς ἐκ τοῦ προκειμένου ζῆν. 2. Διὰ τί δὲ οὐ πάντες φρόνιμοι γινόμεθα, λαβόντες Θεοῦ γνῶσιν, ὃ ἐστίν Ἰησοῦς Χριστός; Τί μωρῶς ἀπολλύμεθα, ἀγνοοῦντες τὸ χάρισμα, ὃ πέπομφεν ἀληθῶς ὁ Κύριος;

3. Ματθ. 12,33. 4. Ψαλμ. 32,9. 5. Πρβλ. Α' Κορ. 3,16. Ἀποκ. 21,3.

συνέπεια τὴν καλοκαγαθία. 2. Κανένας δὲν ἁμαρτάνει ὅταν ἔχει πίστη, οὔτε ὅταν ἔχει ἀγάπη μισεῖ. «Τὸ δέντρο γίνεται φανερό ἀπὸ τὸν καρπὸ του»³. ἔτσι αὐτοὶ ποὺ βεβαιώνουν ὅτι ἀνήκουν στὸν Χριστό, θὰ φανοῦν ἀπὸ τὰ ἔργα τους. Γιατὶ τώρα δὲν εἶναι ζήτημα διαβεβαιώσεως τὸ ἔργο, ἀλλὰ ἐὰν κανεῖς θὰ βρεθεῖ μέ δυνατὴ πίστη μέχρι τὸ τέλος.

XV. Εἶναι καλύτερο νὰ μὴ μιλάει κανεῖς καὶ νὰ εἶναι, παρὰ νὰ μιλάει καὶ νὰ μὴ εἶναι. Εἶναι καλὴ ἡ διδασκαλία, ὅταν αὐτὸς ποὺ διδάσκει τὰ ἐφαρμόζει. Ἕνας λοιπὸν εἶναι ὁ δάσκαλος, ὁ ὁποῖος «εἶπε καὶ ἔγινε»⁴, καὶ ἐκεῖνα ποὺ ἔκανε χωρὶς νὰ μιλάει, εἶναι ἔργα ἀντάξια τοῦ Πατέρα του. 2. Αὐτὸς ποὺ ἔχει πραγματικὰ λόγο τοῦ Ἰησοῦ, μπορεῖ νὰ ἀκούει καὶ τὴν ἡσυχία του, γιὰ νὰ εἶναι τέλειος, ὥστε ἀνάλογα μ' αὐτὰ ποὺ λέει νὰ πράττει, καὶ μὲ ὅσα σιωπᾶ νὰ ἀναγνωρίζεται. 3. Τίποτε δὲν διαφεύγει τὴν προσοχὴ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ οἱ κρυφές μας σκέψεις εἶναι κοντά του. Ἄς κάνουμε λοιπὸν τὰ παντα, σὰν νὰ κατοικεῖ αὐτὸς μέσα μας, γιὰ νὰ γίνουμε ναοὶ του, καὶ αὐτὸς νὰ εἶναι ὁ Θεὸς μας μέσα μας⁵, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο καὶ εἶναι καὶ θὰ φανεῖ μπροστά μας, ἀπὸ αὐτὰ ποὺ κάνουμε ἀγαπώντας αὐτὸν δίκαια.

XVI. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου. Αὐτοὶ ποὺ καταστρέφουν σπίτια, «δὲν θὰ κληρονομήσουν τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»⁶. 2. Ἐφόσον λοιπὸν πεθαίνουν ἐκεῖνοι ποὺ τὰ κάνουν αὐτὰ σαρκικά, πόσο μᾶλλον ὅταν κανεῖς καταστρέφει μέ τὴν κακὴ διδασκαλία τὴν πίστη τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν ὁποία σταυρώθηκε ὁ Ἰησοῦς Χριστός; Αὐτός, ἀφοῦ ἔγινε βρωμερός, θὰ ὀδηγηθεῖ στὴ φωτιὰ ποὺ δὲ σβήνει, ὅπως τὸ ἴδιο καὶ ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἀκούει.

XVII. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος δέχθηκε μύρο στὸ κεφάλι του⁷, γιὰ νὰ ἀναδίδει στὴν Ἐκκλησία ἀφθαρσία. Μὴν ἀλείφεσθε μέ τὴ δυσωδία τῆς διδασκαλίας τοῦ ἄρχοντα τοῦ αἰῶνα αὐτοῦ, γιὰ νὰ μὴ σᾶς αἰχμαλωτίσει ἀπὸ τώρα νὰ ζεῖτε. 2. Γιατὶ ὁμοῦς δὲν γινόμαστε ὅλοι φρόνιμοι, ἀφοῦ ἀποκτήσαμε τὴ γνώση τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός; Γιατὶ νὰ χανόμεστε ἀνόητα, ἀγνοώντας τὸ χάρισμα ποὺ μᾶς ἔστειλε ἀληθινὰ ὁ Κύριος;

6. Α' Κορ. 6,10.

7. Ματθ. 26,7ε.

XVIII. Περίψημα τὸ ἐμὸν πνεῦμα τοῦ σταυροῦ, ὃ ἐστὶ σκάνδαλον τοῖς ἀπιστοῦσιν, ἡμῖν δὲ σωτηρία καὶ ζωὴ αἰῶνιος. «Ποῦ σοφός; ποῦ συζητής;», ποῦ καύχησις τῶν λεγομένω συνετῶν; 2. Ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκυοφορήθη ὑπὸ 5 Μαρίας κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ἐκ σπέρματος μὲν Δαβίδ, Πνεύματος δὲ ἀγίου, ὃς ἐγεννήθη καὶ ἐβαπτίσθη, ἵνα τῷ πάθει τὸ ὕδωρ καθάρισι.

XIX. Καὶ ἔλαθε τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἢ παρθενία Μαρίας καὶ ὁ τοκετὸς αὐτῆς, ὁμοίως καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυ- 10 ρίου· τρία μυστήρια κραυγῆς, ἅτινα ἐν ἡσυχίᾳ Θεοῦ ἐπράχθη. 2. Πῶς οὖν ἐφανερῶθη τοῖς αἰῶσιν; Ἄστηρ ἐν οὐρανῷ ἔλαμψεν ὑπὲρ πάντα τοὺς ἀστέρας καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἀνεκκλάλητον ἦν, καὶ ξενισμὸν παρεῖχεν ἢ καινότης αὐτοῦ. Τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἄστρα ἅμα ἡλίῳ καὶ σελήνῃ χορὸς ἐγένετο τῷ ἀστέρι· αὐτὸς δὲ 15 ἦν ὑπερβάλλον τὸ φῶς αὐτοῦ ὑπὲρ πάντα· ταραχὴ τε ἦν, πόθεν ἢ καινότης ἢ ἀνόμοιος αὐτοῖς. 2. Ὅθεν ἐλύετο πᾶσα μαγεία καὶ πᾶς δεσμὸς ἠφανίζετο κακίας. Ἄγνοια καθηρεῖτο, παλαιὰ βασιλεία διεφθείρετο Θεοῦ ἀνθρωπίνως φανερούμενου εἰς κοινότητα αἰδίου ζωῆς, ἀρχὴν δὲ ἐλάμβανε τὸ παρὰ Θεῷ ἀπηρτισμέ- 20 νον, ἐνθεν τὰ πάντα συνεκινεῖτο, διὰ τὸ μελετᾶσθαι θανάτου κατάλυσιν.

XX. Ἐάν με καταξιώσῃ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν καὶ θέλημα ἦ, ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλιδίῳ, ὃ μέλλω γράφειν ὑμῖν, προσδηλώσω ὑμῖν, ἧς ἠρξάμην οἰκονομίας εἰς τὸν καινὸν 25 ἄνθρωπον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐν τῇ αὐτοῦ πίστει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ ἀγάπῃ, ἐν πάθει αὐτοῦ καὶ ἀναστάσει, μάλιστα ἔὰν ὁ Κύριός μοι ἀποκαλύψῃ τι. 2. Οἱ κατ' ἄνδρα κοινῇ πάντες ἐν χάριτι ἐξ ὀνό-

XVIII. Είναι άσήμαντο τὸ δικό μου πνεῦμα τοῦ σταυροῦ, πράγμα πὸ εἶναι σκάνδαλο γιὰ ἐκείνους πὸ ἀπιστοῦν, ἐνῶ γιὰ μᾶς εἶναι σωτηρία καὶ αἰώνια ζωή. «Ποῦ ὁ σοφός, πὸ ὁ ἔμπειρος συζητητής»⁸, πὸ ἡ καύχηση ἐκείνων πὸ ὀνομάζονται συνετοί; 2. Διότι ὁ Θεός μας Ἰησοῦς Χριστός κυοφορήθηκε ἀπὸ τὴ Μαρία κατ' οἰκονομία Θεοῦ, προερχόμενος ἀπὸ τὴ γενιὰ βέβαια τοῦ Δαβίδ, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὁ ὁποῖος γεννηθηκε καὶ βαπτίσθηκε, γιὰ νὰ καθαρίσει μὲ τὸ πάθος του τὸ νερό.

XIX. Καὶ διέφυγε τὴν προσοχὴ τοῦ ἄρχοντα τοῦ παρόντος κόσμου ἡ παρθενία τῆς Μαρίας καὶ ὁ τοκετός της, καθὼς καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου· τρία μυστήρια κραυγαλέα, πὸ ἔγιναν μὲ ἡσυχία Θεοῦ. 2. Πῶς λοιπὸν φανερώθηκαν στοὺς αἰῶνες; Ἄστρο ἔλαμψε στὸν οὐρανὸ περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἄστρα, καὶ τὸ φῶς του ἦταν ἀπερίγραπτο, καὶ τὸ πρωτοφανές αὐτὸ ἄστρο προκαλοῦσε ζωερὴ ἐντύπωση. Καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἄστρα μαζί μὲ τὸν ἥλιο καὶ τὴ σελήνη σχημάτισαν χορὸ γύρω ἀπὸ τὸ ἄστρο αὐτὸ, ἐνῶ τὸ φῶς αὐτοῦ ξεχώριζε ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα. Καὶ προκλήθηκε ταραχὴ, γιὰ τὸ πὸ ὀφειλόταν τὸ πρωτοφανές αὐτὸ φαινόμενο, πὸ ἦταν ἀνόμοιο μ' αὐτά. 3. Ἔτσι διαλύθηκε κάθε μαγεία καὶ ἐξαφανίστηκαν ὅλα τὰ δεσμὰ τῆς κακίας. Ἡ ἄγνοια καταργήθηκε, καταστράφηκε ἡ παλιὰ βασιλεία, καθὼς ὁ Θεὸς ἐμφανιζόταν μὲ ἀνθρώπινη μορφή, γιὰ νὰ φέρει τὴν καινοτομία τῆς αἰώνιας ζωῆς, πὸ ἄρχιζε ἀπὸ αὐτὸ πὸ ἦταν τελειωμένο κοντὰ στὸν Θεό, ἀπὸ ὅπου ξεκινούσαν τὰ πάντα, ἐπειδὴ σχεδιαζόταν ἡ κατάργηση τοῦ θανάτου.

XX. Ἐὰν μὲ ἀξιώσει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὴν προσευχή σας, καὶ εἶναι θέλημά του, στὸ δεῦτερο βιβλιαράκι πὸ θὰ σᾶς γράψω θὰ σᾶς φανερώσω, πῶς ἄρχισα νὰ στρέφομαι πρὸς τὸν καινούργιο ἄνθρωπο Ἰησοῦ Χριστόν, στὴν πίστη του καὶ στὴν ἀγάπη του, στὸ πάθος καὶ τὴν ἀναστασὴ του, καὶ μάλιστα ἐὰν ὁ Κύριος μου ἀποκαλύψει κάτι. 2. Οἱ ἄνδρες ὅλοι νὰ συναθροίζε-

8. Α' Κορ. 1,20.

ματος συνέρχεσθε ἐν μιᾷ πίστει καὶ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ κατὰ
 σάρκα ἐκ γένους Δαβίδ, τῷ υἱῷ ἀνθρώπου καὶ Υἱῷ Θεοῦ, εἰς
 τὸ ὑπακούειν ὑμᾶς τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ ἀπερι-
 σπάστῳ διανοίᾳ, ἓνα ἄρτον κλῶντες, ὃς ἐστὶ φάρμακον ἀθανά-
 5 σίας, ἀντίδοτον τοῦ μὴ ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῆν ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ
 διὰ παντός.

XXI. Ἀντίψυχον ὑμῶν ἐγώ, καὶ ὧν ἐπέμψατε εἰς Θεοῦ τι-
 μὴν εἰς Σμύρναν, ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ,
 ἀγαπῶν Πολύκαρπον ὡς καὶ ὑμᾶς. Μνημονεύετε μου, ὡς καὶ
 10 ὑμῶν Ἰησοῦς Χριστός. 2. Προσεύχεσθε ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας
 τῆς ἐν Συρίᾳ, ὅθεν δεδεμένος εἰς Ρώμην ἀπάγομαι, ἔσχατος ὢν
 τῶν ἐκεῖ πιστῶν, ὥσπερ ἠξιώθην εἰς τιμὴν Θεοῦ εὐρεθῆναι.

Ἔρρωσθε ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῇ κοινῇ
 ἐλπίδι ἡμῶν.

σθε ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὴ χάρη τοῦ ὀνόματος καὶ μὲ μὴ πίστη στὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος σαρκικὰ προέρχεται ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Δαβίδ, καὶ εἶναι υἱὸς ἀνθρώπου καὶ Υἱὸς Θεοῦ, γιὰ νὰ ὑπακούετε στὸν ἐπίσκοπο καὶ τὸ πρεσβυτέριο μὲ ἀπερίσπαστο τὸ νοῦ σας, προσφέροντας ἕναν ἄρτο, ποῦ εἶναι φάρμακο ἀθανασίας, ἀντίδοτο γιὰ νὰ μὴ πεθάνετε, ἀλλὰ νὰ ζεῖτε μὲ τὸν Χριστὸ γιὰ πάντα.

XXI. Ἐγὼ προσφέρομαι ἀντὶ γιὰ σᾶς καὶ γι' αὐτὰ ποῦ στείλατε πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ στὴ Σμύρνη, ἀπὸ ὅπου σᾶς γράφω, εὐχαριστώντας τὸν Κύριο, ἀγαπώντας τὸν Πολύκαρπο, ὅπως καὶ σᾶς. Νὰ μὲ μνημονεύετε, ὅπως καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσᾶς. 2. Νὰ προσεύχεσθε γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Συρίας, ἀπὸ ὅπου δεμένος ὀδηγοῦμαι στὴ Ρώμη, ἂν καὶ εἶμαι ὁ τελευταῖος ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ πιστοὺς, ὅπως ἀξιώθηκα νὰ βρεθῶ πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ.

Ἐγιαίνετε μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποῦ εἶναι ἡ ἐλπίδα ὅλων μας.

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

2. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ εὐλογημένῃ ἐν χάριτι
Θεοῦ Πατρὸς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν, ἐν
ᾧ ἀσπάζομαι τὴν Ἐκκλησίαν τὴν οὖσαν ἐν Μαγνησίᾳ
τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ, καὶ εὐχομαι ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ ἐν
5 Ἰησοῦ Χριστῷ πλεῖστα χαίρειν.

I. Γνοὺς ὑμῶν τὸ πολυεύτακτον τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης,
ἀγαλλιώμενος προειλόμην ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ προσλαλή-
σαι ὑμῖν. 2. Καταξιωθεὶς γὰρ ὀνόματος θεοπρεπεστάτου, ἐν οἷς
περιφέρω δεσμοῖς, ἰδὼν τὰς Ἐκκλησίας, ἐν αἷς ἔνωσιν εὐχομαι
10 σαρκὸς καὶ Πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ διὰ παντὸς ἡμᾶς
ζῆν, πίστεώς τε καὶ ἀγάπης, ἧς οὐδὲν προκέκριται, τὸ δὲ κυ-
ριώτερον Ἰησοῦ καὶ Πατρὸς, 3. ἐν ᾧ ὑπομένοντες τὴν πᾶσαν
ἐπήρειαν τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ διαφυγόντες,
Θεοῦ τευξόμεθα.

15 II. Ἐπεὶ οὖν ἤξιώθην ἰδεῖν διὰ Λαμᾶ τοῦ ἀξιοθέου ὑμῶν
ἐπισκόπου καὶ πρεσβυτέρων ἀξίων Βάσσου καὶ Ἀπολλωνίου
καὶ τοῦ συνδούλου μου διακόνου Ζωτίωνος, οὗ ἐγὼ ὄναίμην,

1. Ὁ γνωστὸς ποταμὸς τῆς Μ. Ἀσίας, ποὺ ἐμβάλλει στὸ Αἰγαῖο κοντὰ στὴ Μίλητο, ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐλιγμοὺς τοῦ ὁποῖου πήρε τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ὁμώνυ-

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

2. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΣ ΤΗΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πού λέγομαι καὶ Θεοφόρος, στήν εὐλογημένη μὲ τῆ χάρη τοῦ Θεοῦ Πατέρα μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτήρα μας, στοῦ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἀσπάζομαι τὴν Ἐκκλησία πού βρίσκεται στή Μαγνησία πού εἶναι κοντὰ στὸν Μαίανδρο¹, καὶ τῆς εὐχομαι νὰ ἔχει μεγάλη χαρὰ ἔνωμένη μὲ τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

I. Γνωρίζοντας τὴν πολὺ ἀρμονικὴ κατὰ Θεὸν ἀγάπη σας, μὲ ἀγαλλίαση προτίμησα νὰ σᾶς προσφωνήσω μὲ τὴν πίστη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 2. Διότι, ἐπειδὴ ἀξιώθηκα νὰ ἔχω ὄνομα πού ἀρμόζει στὸν Θεὸ, μὲ τὰ δεσμὰ πού περιφέρω, βλέποντας τὶς Ἐκκλησίες, εὐχομαι σ' αὐτές νὰ εἶναι ἔνωμένες μὲ τὴ σάρκα καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ ζοῦμε αἰώνια, καὶ μὲ πίστη καὶ ἀγάπη, ἀπὸ τὴν ὁποία τίποτε δὲν εἶναι προτιμώτερο, καὶ τὸ κυριώτερο, ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Πατέρα, 3. μὲ τὸν ὁποῖο ἔνωμένοι, ἀφοῦ ὑπομείνουμε τὴν κάθε ἐνόχληση τοῦ ἄρχοντα τοῦ παρόντος κόσμου καὶ τὸν ξεφύγουμε, θὰ κερδίσουμε τὸν Θεό.

II. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀξιώθηκα νὰ σᾶς δῶ μέσω τοῦ ἀξιόθεου ἐπισκόπου σας Δαμᾶ καὶ τῶν ἄξιων πρεσβυτέρων Βάσσου καὶ Ἀπολλωνίου καὶ τοῦ συνδούλου μου διακόνου Ζωτίωνα, τὸν ὁποῖο ἐγὼ ἐκτιμῶ, ἐπειδὴ πειθαρχεῖ στὸν ἐπίσκοπο, σὰν νὰ πει-

μο διακοσμητικὸ σχῆμα.

ὅτι ὑποτάσσεται τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς χάριτι Θεοῦ, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, ὡς νόμῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

20 III. Καὶ ὑμῖν δὲ πρέπει μὴ συγχρᾶσθαι τῇ ἡλικίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν Θεοῦ Πατρὸς πᾶσαν ἐντροπὴν
5 αὐτῷ ἀπονέμειν, καθὼς ἔγνω καὶ τοὺς ἀγίους πρεσβυτέρους οὐ προσειληφότας τὴν φαινομένην νεωτερικὴν τάξιν, ἀλλ' ὡς φρονίμους ἐν Θεῷ συγχωροῦντας αὐτῷ, οὐκ αὐτῷ δέ, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ πάντων ἐπισκόπῳ. 2. Εἰς τιμὴν οὖν ἐκείνου τοῦ θελήσαντος ἡμᾶς, πρέπον ἐστὶν ἐπακούειν κατὰ
10 μηδεμίαν ὑπόκρισιν· ἐπεὶ οὐχὶ τὸν ἐπίσκοπον τοῦτον τὸν βλέπόμενον πλανᾷ τις, ἀλλὰ τὸν ἀόρατον παραλογίζεται. Τὸ δὲ τοιοῦτον οὐ πρὸς σάρκα ὁ λόγος, ἀλλὰ πρὸς Θεόν, τὸν τὰ κρύφια εἰδότα.

IV. Πρέπον οὖν ἐστὶν, μὴ μόνον καλεῖσθαι Χριστιανούς,
15 ἀλλὰ καὶ εἶναι· ὥσπερ καὶ τινες ἐπίσκοπον μὲν καλοῦσιν, χωρὶς δὲ αὐτοῦ πάντα πράσσουν. Οἱ τοιοῦτοι δὲ οὐκ εὐσυνείδητοί μοι εἶναι φαίνονται, διὰ τὸ μὴ βεβαίως κατ' ἐντολὴν συναθροίζεσθαι.

V. Ἐπεὶ οὖν τέλος τὰ πράγματα ἔχει, καὶ προδκεῖται τὰ δύο
20 ὁμοῦ, ὃ τε θάνατος καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ἕκαστος «εἰς τὸν ἴδιον τόπον» μέλλει χωρεῖν· 2. ὥσπερ γάρ ἐστι νομίσματα δύο, ὃ μὲν Θεοῦ, ὃ δὲ κόσμου, καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἴδιον χαρακτῆρα ἐπικείμενον ἔχει, οἱ ἄπιστοι τοῦ κόσμου τούτου, οἱ δὲ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ χαρακτῆρα Θεοῦ Πατρὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ, ἐὰν
25 μὴ ἀφαιρέτως ἔχωμεν τὸ ἀποθανεῖν εἰς τὸ αὐτοῦ πάθος, τὸ ζῆν αὐτοῦ οὐκ ἐστὶν ἐν ἡμῖν.

VI. Ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς προγεγραμμένοις προσώποις τὸ πᾶν
πλῆθος ἐθεώρησα ἐν πίστει καὶ ἠγάπησα, παραινῶ, ἐν ὁμοιοῖα Θεοῦ σπουδάζετε πάντα πράσσειν, προκαθημένου τοῦ ἐπισκόπου
30 που εἰς τύπον Θεοῦ καὶ τῶν πρεσβυτέρων εἰς τύπον συνεδρίου τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν διακόνων, τῶν ἐμοὶ γλυκυτάτων, πε-

θαρχεῖ στή χάρη τοῦ Θεοῦ, καὶ στὸ πρεσβυτέριο, σὰν νὰ πειθαρχεῖ στὸν νόμο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

III. Ἀλλὰ καὶ σεῖς πρέπει νὰ μὴ ἐπηρεάζεστε ἀπὸ τὴν ἡλικία τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ κατὰ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ Πατέρα νὰ τοῦ ἀπονέμετε κάθε σεβασμό, ὅπως ἔμαθα ὅτι κάνουν καὶ οἱ πρεσβύτεροι, οἱ ὁποῖοι δὲν προσέχουν τὴν νεαρὴ ἡλικία ποὺ δείχνει, ἀλλὰ σὰν φρόνιμοι κατὰ Θεὸν τὸν ἀποδέχονται, ἢ καλύτερα ὄχι αὐτὸν ἀλλὰ τὸν Πατέρα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι ὁ ἐπίσκοπος ὅλων. 2. Πρὸς τιμὴν λοιπὸν ἐκείνου ποὺ μᾶς θέλησε, πρέπει νὰ ὑπακούετε χωρὶς καμμιά ὑποκρισία· διότι δὲν παραπλανᾷ κανεὶς τὸν ἐπίσκοπο αὐτὸν ποὺ βλέπεται, ἀλλὰ ἐξαπατᾷ τὸν ἀόρατο. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι κάτι ποὺ ἀναφέρεται σὲ ἄνθρωπο, ἀλλὰ στὸν Θεὸ ποὺ γνωρίζει τὰ κρυφά.

IV. Εἶναι πρέπον λοιπὸν, ὄχι μόνο νὰ ὀνομάζεσθε Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ νὰ εἴσαστε· ὅπως καὶ μερικοὶ τὸν ὀνομάζουν βέβαια ἐπίσκοπο, ἀλλὰ κάνουν τὰ πάντα χωρὶς τὴν ἄδειά του. Αὐτοὶ ὅμως δὲν μοῦ φαίνονται νὰ εἶναι εὐσυνείδητοι, ἀκριβῶς διότι δὲν συναθροίζονται σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολή.

V. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ πράγματα ἔχουν τέλος καὶ βρίσκονται ἐνώπιόν μας καὶ τὰ δύο μαζί, καὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ ζωὴ, γι' αὐτὸ ὁ καθένας πρόκειται νὰ πάει «στὴ θέση του»². 2. Διότι, ὅπως ὑπάρχουν δύο νομίσματα, τὸ ἓνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄλλο τοῦ κόσμου, καὶ τὸ καθένα ἔχει ἐπάνω του τὴ δική του εἰκόνα, ἔτσι καὶ οἱ ἄπιστοι ἔχουν τὴν εἰκόνα τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἐνῶ οἱ πιστοὶ μὲ ἀγάπη ἔχουν τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ Πατέρα μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐὰν δὲν μετασχουμε μέσω αὐτοῦ αὐτοπροαίρετα στὸ πάθος του, δὲν θα ὑπάρχει ἡ ζωὴ αὐτοῦ σὲ μᾶς.

VI. Ἐπειδὴ λοιπὸν στὰ προαναφερθέντα πρόσωπα σᾶς εἶδα ὅλους μὲ πίστη καὶ σᾶς ἀγάπησα, σᾶς προτρέπω νὰ φροντίζετε νὰ τὰ κάνετε ὅλα μὲ ὁμόνοια Θεοῦ· νὰ προΐσταται δηλαδὴ ὁ ἐπίσκοπος συμβολίζοντας τὸν Θεὸ καὶ οἱ πρεσβύτεροι συμβολίζοντας τοὺς ἀποστόλους, καὶ οἱ διάκονοι, οἱ ἰδιαί-

2. Πράξ. 1,25.

πιστευμένων διακονίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς πρὸ αἰώνων παρὰ τῷ Πατρὶ ἦν καὶ ἐν τέλει ἐφάνη. 2. Πάντες οὖν, ὁμοθήειαν Θεοῦ λαβόντες, ἐντρέπεσθε ἀλλήλους καὶ μηδεὶς κατὰ σάρκα βλεπέτω τὸν πλησίον, ἀλλ' ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ ἀλλήλους διὰ 5 παντὸς ἀγαπᾶτε. Μηδὲν ἔστω ἐν ὑμῖν, ὃ δυνήσεται ὑμᾶς μερίσαι, ἀλλ' ἐνώθητε τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς προκαθημένοις εἰς τύπον καὶ διδαχὴν ἀφθαρσίας.

VII. Ὡσπερ οὖν ὁ Κύριος ἄνευ τοῦ Πατρὸς οὐδὲν ἐποίησεν, ἠνωμένος ὢν, οὔτε δι' ἑαυτοῦ, οὔτε διὰ τῶν ἀποστόλων, 10 οὔτω μηδὲ ὑμεῖς ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν πρεσβυτέρων μηδὲν πράσσετε· μηδὲ πειράσητε εὐλογόν τι φαίνεσθαι ἰδίᾳ ὑμῖν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ αὐτό. Μία προσευχή, μία δέησις, εἷς νοῦς, μία ἐλπίς ἐν ἀγάπῃ, ἐν τῇ χαρᾷ τῇ ἀμώμῳ, ὃ ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός, οὗ ἄμεινον οὐδὲν ἐστίν. 2. Πάντες ὡς εἰς ἓνα ναὸν συντρέχετε 15 Θεοῦ, ὡς ἐπὶ ἐν θυσιαστήριον, ἐπὶ ἓνα Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἀφ' ἐνὸς Πατρὸς προελθόντα καὶ εἰς ἓνα ὄντα καὶ χωρήσαντα.

VIII. Μὴ πλανᾶσθε ταῖς ἑτεροδοξίαις, μηδὲ μυθεύμασι τοῖς παλαιοῖς, ἀνωφελέσιν οὖσιν. Εἰ γὰρ μέχρι νῦν κατὰ νόμον Ἰουδαϊκὸν ζῶμεν, ὁμολογοῦμεν χάριν μὴ εἰληφέναι. 2. Οἱ γὰρ 20 θειότατοι προφῆται κατὰ Χριστόν Ἰησοῦν ἔζησαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐδιώχθησαν, ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῆς χάριτος αὐτοῦ, εἰς τὸ πληροφορηθῆναι τοὺς ἀπειθοῦντας, ὅτι εἷς Θεός ἐστιν, ὁ φανερώσας ἑαυτὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὃς ἐστὶν αὐτοῦ Λόγος, ἀπὸ σιγῆς προελθὼν, ὃς κατὰ πάντα εὐηρέστησε τῷ 25 πέμψαντι αὐτόν.

IX. Εἰ οὖν οἱ ἐν παλαιοῖς πράγμασιν ἀναστραφέντες εἰς καινότητα ἐλπίδος ἤλθον, μηκέτι σαββατίζοντες, ἀλλὰ κατὰ

3. Πρβλ. Τίτ. 2,7.

4. Πρβλ. Α' Τιμ. 1,4.

τερα ἀγαπητοὶ σὲ μένα, νᾶ εἶναι ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴ διακονία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἦταν κοντὰ στὸν Πατέρα προαιώνια καὶ στὸ τέλος φανερώθηκε. 2. Ἀφοῦ λοιπὸν ὅλοι ἔχετε λάβει τὸν ἴδιο χαρακτήρα τοῦ Θεοῦ, νὰ σέβεσθε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, καὶ κανένας νὰ μὴ βλέπει τὸν πλησίον του σαρκικά, ἀλλὰ νὰ ἀγαπᾶτε παντοτινὰ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο ἐνωμένοι μὲ τὸν Χριστό. Νὰ μὴν ὑπάρχει τίποτε μεταξύ σας, πὺ θὰ μπορέσει νὰ σᾶς διχάσει, ἀλλὰ ἐνωθεῖτε μὲ τὸν ἐπίσκοπο καὶ τοὺς προκαθημένους, ὡς ὑπόδειγμα διδασκαλίας καὶ ἀθανασίας³.

VII. Ὅπως λοιπὸν ὁ Κύριος δὲν ἔκανε τίποτε χωρὶς τὸν Πατέρα, ἂν καὶ ἦταν ἐνωμένος μὲ αὐτόν, οὔτε ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, οὔτε μέσω τῶν ἀποστόλων, ἔτσι οὔτε ἐσεῖς νὰ κάνετε τίποτε χωρὶς τὸν ἐπίσκοπο καὶ τοὺς πρεσβυτέρους, οὔτε νὰ ἐπιχειρήσετε, κάτι πὺ φαίνεται φυσικό, ἰδιαίτερα μεταξύ σας, ἀλλὰ στὴ σύναξη. Μιὰ προσευχή, μιὰ δέηση, ἕνας νοῦς, μιὰ ἐλπίδα μὲ ἀγάπη, μὲ τὴν ἄψογη χαρά, πὺ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἀνώτερο ἀπὸ τὸν ὁποῖο δὲν ὑπάρχει. 2. Νὰ τρέχετε ὅλοι σὰν σὲ ἕνα νὰ στὸν Θεό, καὶ σὰν σὲ ἕνα θυσιαστήριον στὸν ἕνα Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος προῆλθε ἀπὸ ἕνα Πατέρα καὶ βρίσκεται καὶ χώρησε σὲ ἕνα.

VIII. Νὰ μὴ παρασύρεσθε ἀπὸ τὶς αἵρέσεις οὔτε ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα μυθεύματα, πὺ εἶναι ἀνώφελα. Διότι, ἐὰν μέχρι τώρα ζοῦμε κατὰ τρόπο ἰουδαϊκό, ὁμολογοῦμε ὅτι δὲν ἐλάβαμε χάρη⁴. 2. Διότι οἱ θεϊκότετοι προφῆτες ἔζησαν σύμφωνα μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Γι' αὐτὸ καὶ διώχτηκαν, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴ χάρη του, γιὰ νὰ πληροφορηθοῦν ὅσοι δὲν πειθαρχοῦσαν, ὅτι ἕνας Θεὸς ὑπάρχει, ὁ ὁποῖος φανέρωσε τὸν ἑαυτό του μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ του, πὺ εἶναι ὁ Λόγος του, ὁ ὁποῖος προῆλθε ἀπὸ τὴ σιγή καὶ εὐαρέστησε σὲ ὅλα ἐκεῖνον πὺ τὸν ἔστειλε⁵.

IX. Ἐφόσον λοιπὸν ἐκεῖνοι πὺ ἀνατράφηκαν μὲ τὰ παλιὰ πράγματα, προσηλθάν στὴ καινούργια ἐλπίδα, καὶ δὲν τηροῦν

5. Πρβλ. Ἰω. 8,29.

Κυριακὴν ζῶντες, ἐν ἧ καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἀνέτειλε δι' αὐτοῦ καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ — 2. ὃ τινες ἀρνοῦνται· δι' οὗ μυστηρίου ἐλάβομεν τὸ πιστεύειν, καὶ διὰ τοῦτο ὑπομένομεν, ἵνα εὐρεθῶμεν μαθηταὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μόνου διδασκάλου ἡμῶν—, πῶς
 5 ἡμεῖς δυνησόμεθα ζῆσαι χωρὶς αὐτοῦ, 2. οὗ καὶ οἱ προφῆται μαθηταὶ ὄντες τῷ Πνεύματι, ὡς διδάσκαλον αὐτὸν προσεδόκων, καὶ διὰ τοῦτο, ὃν δικαίως ἀνέμεινον, παρῶν ἤγειρεν αὐτοὺς ἐκ νεκρῶν;

X. Μὴ οὖν ἀναισθητῶμεν τῆς χρηστότητος αὐτοῦ. Ἄν
 10 γὰρ ἡμᾶς μιμήσεται, καθὰ πράσσομεν, οὐκέτι ἐσμέν. Διὰ τοῦτο, μαθηταὶ αὐτοῦ γενόμενοι, μάθωμεν κατὰ Χριστιανισμὸν ζῆν. Ὅς γὰρ ἄλλῳ ὀνόματι καλεῖται πλέον τούτου, οὐκ ἔστι τοῦ Θεοῦ. 2. Ὑπέρθεσθε οὖν τὴν κακὴν ζύμην, τὴν παλαιωθεῖσαν καὶ ἐνοξίσασαν, καὶ μεταβάλεσθε εἰς νέαν ζύμην, ὃ ἐστὶν Ἰη-
 15 σοῦς Χριστός. Ἀλίσθητε ἐν αὐτῷ, ἵνα μὴ διαφθαρή τις ἐν ὑμῖν, ἐπεὶ ἀπὸ τῆς ὀσμῆς ἐλεγχθήσεσθε. 3. Ἄτοπόν ἐστὶν, Χριστὸν Ἰησοῦν λαλεῖν καὶ ἰουδαΐζειν. Ὁ γὰρ Χριστιανισμὸς οὐκ εἰς Ἰουδαϊσμὸν ἐπίστευσεν, ἀλλ' Ἰουδαϊσμὸς εἰς Χριστιανισμὸν, εἰς ὃν πᾶσα γλῶσσα πιστεύσασα εἰς Θεὸν συνήχθη.

20 XI. Ταῦτα δέ, ἀγαπητοί μου, οὐκ ἐπεὶ ἔγνωσιν τινὰς ἐξ ὑμῶν οὕτως ἔχοντας, ἀλλ' ὡς μικρότερος ὑμῶν θέλω προφυλάσσεσθαι ὑμᾶς, μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τὰ ἄγκιστρα τῆς κενοδοξίας, ἀλλὰ πεπληροφορηθῆσαι ἐν τῇ γεννήσει καὶ τῷ πάθει καὶ τῇ ἀναστάσει τῇ γενομένη ἐν καιρῷ τῆς ἡγεμονίας Ποντίου Πιλά-
 25 του, πραχθέντα ἀληθῶς καὶ βεβαίως ὑπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ἧς ἐκτραπήναι μηδενὶ ὑμῶν γένοιτο.

XII. Ὀναίμην ὑμῶν κατὰ πάντα, ἐάνπερ ἄξιος ὢ. Εἰ γὰρ καὶ δέδεμαι, πρὸς ἓνα τῶν λελυμένων ὑμῶν οὐκ εἰμι. Οἶδα ὅτι

τὸ Σάββατο πιά, ἀλλὰ ζοῦν σύμφωνα μὲ τὴν Κυριακή, κατὰ τὴν ὁποία ἀνέτειλε καὶ ἡ ζωὴ μας μέσω αὐτοῦ καὶ τοῦ θανάτου του 2. —πρᾶγμα ποὺ κάποιοι τὸ ἀρνοῦνται· μὲ τὸ μυστήριον αὐτὸ λάβαμε τὴν πίστη καὶ γι' αὐτὸ ὑπομένουμε, γιὰ νὰ γίνουμε μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μοναδικοῦ δασκάλου μας—, πῶς θὰ μπορέσουμε ἐμεῖς νὰ ζήσουμε χωρὶς αὐτόν, 3. τὸν ὁποῖο καὶ οἱ προφῆτες, ὄντας μαθητὲς του μὲ τὸ Πνεῦμα, τὸν περίμεναν ὡς δάσκαλον, καὶ γι' αὐτό, αὐτὸς τὸν ὁποῖο δίκαια περίμεναν, ὅταν ἦρθε τοὺς ἀνέστησε ἀπὸ τοὺς νεκρούς⁶;

X. Ἄς μὴ δείχνουμε λοιπὸν ἀναισθησία ἀπέναντι στὴ καλωσύνη του. Διότι, ἂν μᾶς μιμηθεῖ σ' αὐτὰ ποὺ κάνουμε, δὲν θὰ ὑπάρχουμε πιά. Γι' αὐτό, ἀφοῦ γίναμε μαθητὲς του, ἄς μάθουμε νὰ ζοῦμε κατὰ τρόπο χριστιανικό. Διότι, ὁποῖος ἐπικαλεῖται ἄλλο ὄνομα πέρα ἀπὸ αὐτόν, δὲν ἀνήκει στὸν Θεό. 2. Παρατήσατε λοιπὸν τὴν κακὴ ζύμη, ἣ ὁποία πάλιωσε καὶ ξίνισε, καὶ μεταβληθεῖτε σὲ νέα ζύμη, ποὺ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἀλατισθεῖτε μὲ αὐτόν, γιὰ νὰ μὴ σαπίσει κανένας μεταξύ σας, γιὰτὶ ἀπὸ τὴ μυρουδιά θὰ κριθεῖτε. 3. Εἶναι ἄτοπο, νὰ μιλάτε γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό καὶ νὰ ἰουδαΐζετε. Διότι δὲν πίστεψε ὁ Χριστιανισμὸς στὸν Ἰουδαϊσμό, ἀλλὰ ὁ Ἰουδαϊσμὸς στὸ Χριστιανισμό, στὸν ὁποῖο, ἀφοῦ πίστεψαν ὅλες οἱ γλῶσσες, συγκεντρώθηκαν στὸν Θεό.

XI. Αὐτὰ ὁμῶς τὰ γράφω, ἀγαπητοί μου, ὄχι ἐπειδὴ ἔμαθα ὅτι κάποιοι ἀπὸ σᾶς βρίσκονται στὴν κατάστασιν αὐτῆ, ἀλλὰ σὰν μικρότερός σας θέλω νὰ σᾶς προφυλάξω νὰ μὴ πέσετε στὰ ἄγκιστρα τῆς ματαιοδοξίας, ἀλλὰ νὰ πληροφορηθεῖτε γιὰ τὴ γέννησιν καὶ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάστασιν, ποὺ ἔγινε κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Πόντιου Πιλάτου· ὅτι ἔγιναν πραγματικὰ καὶ ὅπωςδήποτε ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ἐλπίδα μας, ἀπὸ τὴν ὁποία νὰ μὴ συμβεῖ νὰ ἐκτραπεῖ κανένας ἀπὸ σᾶς.

XII. Θὰ ἤθελα νὰ σᾶς εἶμαι ὠφέλιμος γιὰ πάντα, ἐὰν βέβαια εἶμαι ἄξιος. Γιατί, ἂν καὶ εἶμαι δέσμιος, δὲν εἶμαι σὰν ἓνα

6. Ματθ. 27,52.

οὐ φυσιοῦσθε· Ἰησοῦν γὰρ Χριστὸν ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς· καὶ μᾶλλον, ὅταν ἐπαινῶ ὑμᾶς, οἶδα ὅτι ἐντρέπεσθε, ὡς γέγραπται, ὅτι «ὁ δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος».

XIII. Σπουδάζετε οὖν βεβαιωθῆναι ἐν τοῖς δόγμασι τοῦ
 5 Κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων, ἵνα «πάντα, ὅσα ποιῆτε, κατευ-
 δωθῆ» σαρκὶ καὶ πνεύματι, πίστει καὶ ἀγάπῃ, ἐν Υἱῷ καὶ Πα-
 τρὶ καὶ ἐν Πνεύματι, ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει, μετὰ τοῦ ἀξιοπρεπε-
 στάτου ἐπισκόπου ὑμῶν καὶ ἀξιοπλόκου πνευματικοῦ στεφάνου
 τοῦ πρεσβυτερίου ὑμῶν καὶ τῶν κατὰ Θεὸν διακόνων. 2.
 10 Ὑποτάγητε τῷ ἐπισκόπῳ καὶ ἀλλήλοις, ὡς ὁ Χριστὸς τῷ Πα-
 τρὶ κατὰ σάρκα, καὶ οἱ ἀπόστολοι τῷ Χριστῷ καὶ τῷ Πατρὶ
 καὶ τῷ Πνεύματι, ἵνα ἔνωσις ᾗ σαρκικῆ τε καὶ πνευματικῆ.

XIV. Εἰδὼς ὅτι Θεοῦ γέμετε, συντόμως παρεκέλευσα
 ὑμᾶς. Μνημονεύετε μου ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν, ἵνα Θεοῦ
 15 ἐπιτύχω, καὶ τῆς ἐν Συρίᾳ Ἐκκλησίας—ὅθεν οὐκ ἄξιός εἰμι κα-
 λεῖσθα· ἐπιδέομαι γὰρ τῆς ἠνωμένης ὑμῶν ἐν Θεῷ προσευχῆς
 καὶ ἀγάπης— εἰς τὸ ἀξιοθῆναι τὴν ἐν Συρίᾳ Ἐκκλησίαν διὰ τῆς
 Ἐκκλησίας ὑμῶν δροσισθῆναι.

XV. Ἀσπάζονται ὑμᾶς Ἐφέσιοι ἀπὸ Σμύρνης, ὅθεν καὶ
 20 γράφω ὑμῖν, παρόντες εἰς δόξαν Θεοῦ, ὥσπερ καὶ ὑμεῖς, οἱ
 κατὰ πάντα με ἀνέπαυσαν ἅμα Πολυκάρπῳ, ἐπισκόπῳ Σμυρα-
 ναίων. Καὶ αἱ λοιπαὶ δὲ Ἐκκλησίαι ἐν τιμῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ
 ἀσπάζονται ὑμᾶς.

Ἔρρωσθε ἐν ὁμοσίᾳ Θεοῦ, κεκτημένοι ἀδιάκριτον
 25 Πνεῦμα, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός.

ἀπὸ σα̃ς τοὺς λυτούς. Γνωρίζω ὅτι δὲν ὑπερηφανεύεσθε· διότι ἔχετε μέσα σας τὸν Χριστό· καὶ μᾶλλον, ὅταν σα̃ς ἐπαινῶ, ξέρω ὅτι ντρέπεστε, ὅπως ἔχει γραφεῖ, ὅτι «ὁ δίκαιος εἶναι κατήγορος τοῦ ἑαυτοῦ του»⁷.

XIII. Νὰ φροντίζετε λοιπὸν νὰ πεισθεῖτε ἀπόλυτα γιὰ τὰ δόγματα τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων, γιὰ νὰ «εὐοδωθοῦν ὅλα ὅσα κάνετε»⁸, σαρκικά καὶ πνευματικά, μὲ πίστη καὶ ἀγάπη, ἐνωμένοι μὲ τὸν Υἱὸ καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα, στὴν ἀρχὴ καὶ στὸ τέλος, μαζί μὲ τὸν πολὺ ἀξιοπρεπῆ ἐπίσκοπό σας καὶ τὸν ἀξιόπλοκο πνευματικὸ στεφάνι τοῦ πρεσβυτερίου σας καὶ τῶν κατὰ Θεὸν διακόνων. 2. Πειθαρχήσετε στὸν ἐπίσκοπο καὶ μεταξύ σας, ὅπως πειθάρχησε ὁ Χριστὸς στὸν Πατέρα ὡς ἄνθρωπος, καὶ οἱ ἀπόστολοι στὸν Χριστὸ καὶ στὸν Πατέρα καὶ στὸ Πνεῦμα, γιὰ νὰ ὑπάρξει ἔνωση σαρκικὴ καὶ πνευματικὴ.

XIV. Γνωρίζοντας ὅτι εἴσασθε γεμάτοι ἀπὸ τὸν Θεό, σα̃ς ἀπηύθυνα μερικὲς σύντομες νουθεσίες. Νὰ μὲ μνημονεύετε στὶς προσευχὲς σας, γιὰ νὰ κερδίσω τὸν Θεό, καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς Συρίας –ἀπὸ ὅπου δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ ὀνομάζομαι· διότι ἔχω μεγάλη ἀνάγκη τῆς ἐνωμένης μὲ τὸν Θεὸ προσευχῆς καὶ ἀγάπης σας–, γιὰ νὰ ἀξιωθεῖ, μέσω τῆς δικῆς σας Ἐκκλησίας, νὰ δροσισθεῖ ἡ Ἐκκλησία τῆς Συρίας.

XV. Σα̃ς ἀσπάζονται οἱ Ἐφέσιοι ἀπὸ τὴ Σμύρνη, ἀπὸ ὅπου σα̃ς γράφω, πὺ εἶναι ἐδῶ γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, ὅπως καὶ σεῖς, οἱ ὅποιοι μοῦ ἔδωσαν ἀνάπαυση καθόλα μαζί μὲ τὸν ἐπίσκοπο τῶν Σμυρναίων Πολύκαρπο. Σα̃ς ἀσπάζονται ἐπίσης καὶ οἱ ὑπόλοιπες Ἐκκλησίες πὺ τιμοῦν τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Νὰ ὑγιαίνετε μὲ ὁμόνοια κατὰ Θεόν, ἔχοντας τὸ πνεῦμα πὺ δὲν κάνει διακρίσεις, καὶ πὺ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

7. Παροιμ. 18,17.

8. Ψαλμ. 1,3.

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

3. ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΙΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, ἠγαπημένη Θεῶ, Πατρὶ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἐκκλησίᾳ ἁγία, τῇ οὔσῃ ἐν Τράλλε-
σιν τῆς Ἀσίας, ἐκλεκτῇ καὶ ἀξιοθέῳ, εἰρηνευούσῃ ἐν
σαρκὶ καὶ πνεύματι τῷ πάθει Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλ-
5 πίδος ἡμῶν ἐν τῇ εἰς αὐτὸν ἀναστάσει, ἣν καὶ ἀσπάζο-
μαι ἐν τῷ πληρώματι, ἐν ἀποστολικῷ χαρακτῆρι, καὶ
εὐχομαι πλεῖστα χαίρειν.

I. Ἄμωμον διάνοιαν καὶ ἀδιάκριτον ἐν ὑπομονῇ ἔγνω-
ν ὑμᾶς ἔχοντας, οὐ κατὰ χρῆσιν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν, καθὼς ἐδήλω-
10 σέ μοι Πολύβιος, ὁ ἐπίσκοπος ὑμῶν, ὃς παρεγένετο θελήματι
Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν Σμύρνῃ, καὶ οὕτω μοι συνεχάρη
δεδεμένῳ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὥστε με τὸ πᾶν πλῆθος ὑμῶν ἐν
αὐτῷ θεωρεῖσθαι. 2. Ἀποδεξάμενος οὖν τὴν κατὰ Θεὸν εὐνοίαν
δι' αὐτοῦ, ἐδόξασα, εὐρῶν ὑμᾶς ὡς ἔγνω μμητὰς ὄντας Θεοῦ.

15 II. Ὅταν γὰρ τῷ ἐπισκόπῳ ὑποτάσσεσθε ὡς Ἰησοῦ
Χριστῷ, φαίνεσθέ μοι οὐ κατὰ ἀνθρώπους ζῶντες, ἀλλὰ κατὰ
Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν δι' ἡμᾶς ἀποθανόντα, ἵνα, πιστεύσαντες
εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ, τὸ ἀποθανεῖν ἐκφύγητε. 2. Ἀναγκαῖον
οὖν ἐστίν, ὥσπερ ποιεῖτε, ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου μηδὲν πράσσειν
20 ὑμᾶς, ἀλλ' ὑποτάσσεσθε καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, ὡς τοῖς ἀποστό-

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

3. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πού λέγομαι καὶ Θεοφόρος, στήν ἀγαπημένη ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἁγία Ἐκκλησία πού βρίσκεται στὶς Τράλλεις τῆς Ἀσίας, τὴν ἐκλεκτὴ καὶ ἀντάξια τοῦ Θεοῦ, πού εἰρηνεύει σαρκικὰ καὶ πνευματικὰ μὲ τὸ πάθος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἐλπίδα μας ὅτι θὰ βρεθοῦμε μαζί του κατὰ τὴν ἀνάσταση, τὴν ὁποία καὶ ἀσπάζομαι στὸν σύνολό της σύμφωνα μὲ τὸν ἀποστολικὸ χαρακτήρα, καὶ εὐχομαι νὰ ἔχει μεγάλη χαρά.

I. Γνωρίζω ὅτι ἔχετε ἀψεγάδιαστη διάνοια καὶ ἀδιάκριτη σὲ ὑπομονή, ὄχι ἀπὸ τὴ χρησιμοποίηση, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ φύση, ὅπως μοῦ φανέρωσε ὁ ἐπίσκοπός σας Πολύβιος, ὁ ὁποῖος ἦρθε μὲ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴ Σμύρνη καὶ χάρηκε τόσο πολὺ μαζί μου πού εἶμαι δέσμιος γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὥστε στὸ πρόσωπο αὐτοῦ νὰ βλέπω ὄλο τὸ πλῆθος σας. 2. Ἀφοῦ λοιπὸν δέχθηκα τὴν εὐνοια τοῦ Θεοῦ μέσω αὐτοῦ, δόξασα τὸν Θεὸ πού σᾶς βρῆκα νὰ εἴστε μιμητὲς τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἔμαθα.

II. Διότι, ὅταν πειθαρχεῖτε στὸν ἐπίσκοπο, σὰν νὰ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν ζεῖτε ὅπως οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος πέθανε γιὰ μᾶς, ὥστε, πιστεύοντας στὸν θάνατο του, νὰ ἀποφύγετε τὸν θάνατο. 2. Διότι εἶναι ἀναγκαῖο, ὅπως καὶ κάνετε, χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου νὰ μὴ κάνετε τίποτε, ἀλλὰ νὰ πειθαρχ-

λοις Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ἐν ᾧ διάγοντες εὐρεθη-
 σόμεθα. 3. Δεῖ δὲ καὶ τοὺς διακόνους ὄντας μυστηρίων Ἰησοῦ
 Χριστοῦ κατὰ πάντα τρόπον πᾶσιν ἀρέσκειν. Οὐ γὰρ βρωμά-
 των καὶ ποτῶν εἰσι διάκονοι, ἀλλ' Ἐκκλησίας Θεοῦ ὑπηρεταί.
 5 Δέον οὖν αὐτοὺς φυλάσσεσθαι τὰ ἐγκλήματα ὡς πῦρ.

III. Ὅμοίως πάντες ἐντρεπέσθωσαν τοὺς διακόνους ὡς
 Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς καὶ τὸν ἐπίσκοπον, ὄντα τύπον τοῦ Πα-
 τρός, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους ὡς συνέδριον Θεοῦ καὶ ὡς σύνδε-
 σμον ἀποστόλων. Χωρὶς τούτων Ἐκκλησία οὐ καλεῖται. 2.
 10 Περὶ ὧν πέπεισμαι ὑμᾶς οὕτως ἔχειν. Τὸ γὰρ ἐξεμπλᾶριον τῆς
 ἀγάπης ὑμῶν ἔλαβον καὶ ἔχω μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῷ ἐπισκόπῳ
 ὑμῶν, οὗ αὐτὸ τὸ κατάστημα μεγάλη μαθητεία, ἡ δὲ πρᾶότης
 αὐτοῦ δύναμις, ὃν λογίζομαι καὶ τοὺς ἀθέους ἐντρέπεσθαι. 3.
 Ἀγαπῶν ὑμᾶς φείδομαι, συντονώτερον δυνάμενος γράφειν ὑπὲρ
 15 τούτου· οὐκ εἰς τοῦτο ᾤήθην, ἵνα, ὧν κατάκριτος, ὡς ἀπόστο-
 λος ὑμῖν διατάσσομαι.

IV. Πολλὰ φρονῶ ἐν Θεῷ, ἀλλ' ἑμαυτὸν μετρῶ, ἵνα μὴ ἐν
 καυχῇσι ἀπόλωμαι. Νῦν γὰρ με δεῖ πλέον φοβεῖσθαι καὶ μὴ
 προσέχειν τοῖς φυσιοῦσί με. Οἱ γὰρ λέγοντές μοι μαστιγοῦσί με.
 20 2. Ἀγαπῶ μὲν γὰρ τὸ παθεῖν, ἀλλ' οὐκ οἶδα, εἰ ἄξιός εἰμι. Τὸ
 γὰρ ζῆλος πολλοῖς μὲν οὐ φαίνεται, ἐμὲ δὲ πλέον πολεμεῖ.
 Χρήζω οὖν πρᾶότητος, ἐν ἧ καταλύεται ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος
 τούτου.

V. Μὴ οὐ δύναμαι τὰ ἐπουράνια γράψαι; Ἀλλὰ φοβοῦμαι,
 25 μὴ, νηπίοις οὖσιν ὑμῖν, βλάβην παραθῶ. Καὶ συγγνωμονεῖτέ
 μοι, μήποτε, οὐ δυνηθέντες χωρῆσαι, στραγγαλωθῆτε. 2. Καὶ
 γὰρ ἐγὼ οὐ καθότι δέδεμαι καὶ δύναμαι νοεῖν τὰ ἐπουράνια καὶ
 τὰς τοποθεσίας τὰς ἀγγελικὰς καὶ τὰς συστάσεις τὰς ἀρχοντι-

χειτε και στο πρεσβυτέριο, σαν να είναι οι απόστολοι του Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδας μας, μέσα στον ὁποῖο θὰ βρεθοῦμε νὰ ζοῦμε. 3. Ἀλλὰ πρέπει και αὐτοὶ ποὺ εἶναι ὑπηρέτες τῶν μυστηρίων του Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ ἀρέσουν σὲ ὅλους μὲ κάθε τρόπο. Διότι δὲν εἶναι ὑπηρέτες φαγητῶν και πιωτῶν, ἀλλὰ ὑπηρέτες τῆς Ἐκκλησίας του Θεοῦ. Πρέπει λοιπὸν και αὐτοὶ νὰ φυλάγονται ἀπὸ τὶς παρανομίες, ὅπως ἀπὸ τὴ φωτιά.

III. Ἐπίσης ὅλοι νὰ σέβονται τοὺς διακόνους, σαν τὸν Ἰησοῦ Χριστο, ὅπως και τὸν ἐπίσκοπο, ποὺ εἶναι σύμβολο του Πατέρα, και τοὺς πρεσβυτέρους, σαν τὸ συνέδριο του Θεοῦ και σύνδεσμο τῶν ἀποστόλων. Χωρὶς αὐτοὺς Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει. 2. Γι' αὐτὰ εἶμαι πεπεισμένος ὅτι σεῖς ἔτσι φέρεσθε. Διότι τὸ δεῖγμα τῆς ἀγάπης σας τὸ ἔλαβα και τὸ ἔχω μαζί μου, στὸ πρόσωπο του ἐπισκόπου σας, του ὁποῖου ἢ ἴδια ἢ ἔκφραση ἀποτελεῖ μεγάλη διδασκαλία, και ἡ πραότητά του δύναμη, τὸν ὁποῖο σκέπτομαι ὅτι σέβονται ἀκόμα και οἱ ἄθεοι. 3. Ἐπειδὴ σᾶς ἀγαπῶ ἀποφεύγω, ἂν και μπορῶ, νὰ γράψω γι' αὐτὸν περισσότερο· δὲν ἦταν τέτοια ἡ πρόθεσή μου, ὥστε, ἐνῶ εἶμαι ἀξιοκατάκριτος, νὰ σᾶς διατάζω σαν νὰ εἶμαι ἀπόστολος.

IV. Πιστεύω πολλὰ μὲ τὴ θέληση του Θεοῦ, ἀλλὰ προσέχω τὸν ἑαυτό μου, γιὰ νὰ μὴ χαθῶ ἀπὸ καύχηση. Διότι τώρα πρέπει νὰ φοβᾶμαι περισσότερο και νὰ μὴ προσηλώνομαι σ' αὐτοὺς ποὺ μὲ κάνουν νὰ υπερηφανεύομαι. Γιατὶ αὐτοὶ ποὺ μοῦ τὰ λένε μὲ μαστιγώνουν. 2. Βέβαια ἀγαπῶ τὸ μαρτύριο, ἀλλὰ δὲν γνωρίζω ἂν εἶμαι ἄξιος. Διότι ὁ ζῆλος στοὺς πολλοὺς δὲν φαίνεται, ἐμένα ὁμως μὲ πολεμᾷ. Γι' αὐτὸ ἔχω ἀνάγκη πραότη-
τας, μὲ τὴν ὁποία καταργεῖται ὁ ἄρχοντας του κόσμου αὐτοῦ.

V. Μήπως δὲν μπορῶ νὰ σᾶς περιγράψω τὰ ἐπουράνια πράγματα; Φοβᾶμαι ὁμως μήπως, ἐπειδὴ εἶστε ἀκόμα νήπιοι, σᾶς προκαλέσω βλάβη. Καὶ συγχωρεῖστε με, ἂν κάποτε, μὴ μπορώντας νὰ τὰ καταλάβετε, μπερδευθεῖτε. 2. Ἀλλὰ και ἐγώ, ἐπειδὴ εἶμαι δέσμιος, δὲν σημαίνει ὅτι μπορῶ νὰ κατανοῶ τὰ ἐπουράνια πράγματα και τὶς τοποθεσίες τῶν ἀγγέλων και τοὺς σχηματισμοὺς τῶν ἀρχόντων, και τὰ ὄρατὰ και ἀόρατα, και γι'

κάς, ὀρατά τε καὶ ἀόρατα, παρὰ τοῦτο ἤδη καὶ μαθητῆς εἰμι. Πολλὰ γὰρ ἡμῖν λείπει, ἵνα Θεοῦ μὴ λειπώμεθα.

VI. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ἡ ἀγάπη Ἰησοῦ Χριστοῦ, μόνη τῇ χριστιανῇ τροφῇ χρῆσθαι, ἀλλοτρίας δὲ βοτάνης ἀπέχεσθαι, ἣτις ἐστὶν αἵρεσις. 2. Οἱ ἑαυτοῖς παρεμπλέκουσιν Ἰησοῦν Χριστὸν καταξιοπιστευόμενοι, ὥσπερ θανάσιμον φάρμακον δίδόντες μετὰ οἴνομέλιτος, ὅπερ ὁ ἀγνοῶν ἠδέως λαμβάνει ἐν ἡδονῇ κακῇ τὸ ἀποθανεῖν.

VII. Φυλάττεσθε οὖν τοὺς τοιοῦτους. Τοῦτο δὲ ἔσται ὑμῖν 10 μὴ φυσιουμένοις, καὶ οὖσιν ἀχωρίστοις Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν διαταγμάτων τῶν ἀποστόλων. 2. Ὁ ἐντὸς θυσιαστηρίου ὢν καθαρὸς ἐστίν, τούτέστιν ὁ χωρὶς ἐπισκόπου καὶ πρεσβυτερίου καὶ διακόνου πράσσων τι, οὗτος οὐ καθαρὸς ἐστὶ τῇ συνειδήσει.

15 VIII. Οὐκ ἐπεὶ ἔγνων τοιοῦτόν τι ἐν ὑμῖν, ἀλλὰ προφυλάσσω ὑμᾶς ὄντας μου ἀγαπητούς, προορῶν τὰς ἐνέδρας τοῦ διαβόλου. Ὑμεῖς οὖν τὴν πρᾶϋπάθειαν ἀναλαβόντες ἀνακτίσασθε ἑαυτοὺς ἐν πίστει, ὃ ἐστὶ σὰρξ τοῦ Κυρίου, καὶ ἐν ἐγάπῃ, ὃ ἐστὶν αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ. 2. Μηδεὶς ὑμῶν κατὰ τοῦ πλησίον 20 ἐχέτω. Μὴ ἀφορμὰς δίδοτε τοῖς ἔθνεσιν, ἵνα μὴ δι' ὀλίγους ἄφρονας τὸ ἐν Θεῷ πλῆθος βλασφημεῖται. «Οὐαὶ γάρ, δι' οὗ ἐπὶ ματαιότητι τὸ ὄνομά μου ἐπὶ τινῶν βλασφημεῖται».

IX. Κωφώθητε οὖν, ὅταν ὑμῖν χωρὶς Ἰησοῦ Χριστοῦ λαλῆτις, τοῦ ἐκ γένους Δαβίδ, τοῦ ἐκ Μαρίας, ὃς ἀληθῶς ἐγεννήθη, 25 ἔφαγέ τε καὶ ἔπιεν, ἀληθῶς ἐδιώχθη ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου,

αὐτὸ εἶμαι ταυτόχρονα καὶ μαθητής. Διότι πολλὰ μᾶς λείπουν, γιὰ νὰ μὴ εἴμαστε μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεό.

VI. Σᾶς παρακαλῶ λοιπόν, ὄχι ἐγώ, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ χρησιμοποιεῖτε μόνο τὴ χριστιανικὴ τροφή, καὶ νὰ ἀποφεύγετε τὰ ξένα βότανα, δηλαδή τοὺς αἰρετικούς, 2. οἱ ὅποιοι ἐμπλέκουν στοὺς ἑαυτοὺς τους τὸν Ἰησοῦ Χριστό, πιστεύοντας ὅτι εἶναι καταξιωμένοι, σὰν νὰ δίνουν θανάσιμο δηλητήριο μαζί μὲ μῖγμα κρασιοῦ καὶ μελιοῦ, τὸ ὁποῖο παίρνει εὐχαρίστως ὁποῖος τὸ ἀγνοεῖ, παίρνοντας ἔτσι μὲ τὴν κακὴ ἡδονὴ τὸν θάνατο.

VII. Νὰ φυλάγεσθε λοιπόν ἀπὸ αὐτούς. Καὶ αὐτὸ θὰ γίνεῖ ἐὰν δὲν ὑπερηφανεύεσθε καὶ μένετε ἀχώριστοι ἀπὸ τὸν Θεὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο καὶ τὶς ἀποστολικὰς διατάξεις. 2. Ἐκεῖνος ποὺ βρίσκεται μέσα στὸ θυσιαστήριο εἶναι καθαρὸς, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ κάνει κάτι χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ πρεσβυτερίου καὶ τοῦ διακόνου, αὐτὸ δὲν ἔχει καθαρὴ τὴ συνείδησή του.

VIII. Δὲν τὰ γράφω αὐτὰ ἐπειδὴ ἔμαθα ὅτι συμβαίνει κάτι τέτοιο μεταξύ σας, ἀλλὰ γιὰ νὰ σᾶς προφυλάξω, ἐπειδὴ μοῦ εἴσθε ἀγαπητοί, προβλέποντας τὶς παγίδες τοῦ διαβόλου. Ἐσεῖς λοιπόν, ἀφοῦ ἀναλάβετε καὶ πάλι τὴν πραότητα, ξανακτίστε τοὺς ἑαυτοὺς σας μὲ πίστη, ποὺ εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, καὶ μὲ ἀγάπη, ποὺ εἶναι τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 2. Κανένας σας νὰ μὴ ἔχει τίποτε ἐναντίον τοῦ πλησίον τοῦ. Νὰ μὴ δίνετε ἀφορμὰς στοὺς ἐθνικούς, γιὰ νὰ μὴ βλασφημεῖται τὸ πλῆθος τῶν ἀφοσιωμένων στὸν Θεὸ ἐξαιτίας λίγων ἀνοήτων. Διότι «ἀλλοίμονο σ' ἐκεῖνον ἐξαιτίας τῆς ματαιότητος τοῦ ὁποίου βλασφημεῖται τὸ ὄνομά μου σὲ κάποιους»¹.

IX. Γίνετε κουφοὶ λοιπόν, ὅταν σᾶς μιλάει κάποιος χωρὶς τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Δαβὶδ καὶ τὴ Μαρία, γεννήθηκε ἀληθινὰ, ἔφαγε καὶ ἤπιε, διώχθηκε πραγματικὰ ἀπὸ τὸν Πόντιο Πιλάτο, σταυρώθηκε πραγματι-

1. Ἦσ. 52,2.

ἀληθῶς ἐσταυρώθη καὶ ἀπέθανεν, βλεπόντων τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ ὑποχθονίων, 2. ὃς καὶ ἀληθῶς ἠγέρθη ἀπὸ νεκρῶν, ἐγείραντος αὐτὸν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, οὗ καὶ κατὰ τὸ ὁμοίωμα ἡμᾶς, τοὺς πιστεύοντας αὐτῷ, οὕτως ἐγερεῖ ὁ Πατὴρ 5 αὐτοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οὗ χωρὶς τὸ ἀληθινὸν ζῆν οὐκ ἔχομεν.

X. Εἰ δέ, ὡσπερ τινές, ἄθεοι ὄντες, τούτέστιν ἄπιστοι, λέγουσι, τὸ δοκεῖν πεπονθέναι αὐτόν, αὐτοὶ ὄντες τὸ δοκεῖν, ἐγὼ τί δέδεμαι, τί δὲ καὶ εὐχομαι θηριομαχῆσαι; Δωρὲν οὖν ἀποθνήσκω· ἄρα οὖν καταψεύδομαι τοῦ Κυρίου.

10 XI. Φεύγετε οὖν τὰς κακὰς παραφυάδας, τὰς γεννώσας καρπὸν θανατηφόρον, οὗ ἂν γεύσηται τις, παρ' αὐτὰ ἀποθνήσκει. Οὗτοι γὰρ «οὐκ εἰσι φυτεία Πατρὸς». 2. Εἰ γὰρ ἦσαν, ἐφαίνοντο ἂν κλάδοι τοῦ σταυροῦ, καὶ ἦν ἂν ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄφθαρτος, δι' οὗ ἐν τῷ πάθει αὐτοῦ προσκαλεῖται ὑμᾶς, ὄντας 15 μέλη αὐτοῦ. Οὐ δύναται οὖν κεφαλὴ χωρὶς γεννηθῆναι ἄνευ μελῶν, τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν ἐπαγγελλομένου, ὃς ἐστιν αὐτός.

XII. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἀπὸ Σμύρνης, ἅμα ταῖς συμπαρούσαις μοι Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, οἱ κατὰ πάντα με ἀνέπαυσαν σαρκί τε καὶ πνεύματι. 2. Παρακαλεῖ ὑμᾶς τὰ δεσμά μου, ἃ ἔνεκεν 20 Ἰησοῦ Χριστοῦ περιφέρω, αἰτούμενος Θεοῦ ἐπιτυχεῖν· διαμένετε ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν καὶ τῇ μετ' ἀλλήλων προσευχῇ. Πρέπει γὰρ ὑμῖν τοῖς καθ' ἓνα, ἐξαιρέτως καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ἀναψύχειν τὸν ἐπίσκοπον εἰς τιμὴν Πατρὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστολῶν. 3. Εὐχομαι ὑμᾶς ἐν ἀγάπῃ ἀκοῦσαι 25 μου, ἵνα μὴ εἰς μαρτύριον ᾧ ἐν ὑμῖν γράψας. Καὶ περὶ ἐμοῦ δὲ προσεύχεσθε, τῆς ἀφ' ὑμῶν ἀγάπης χρήζοντος ἐν τῷ ἔλεει τοῦ

καὶ καὶ πέθανε, ἐνῶ ἔβλεπαν τὰ ἐπουράνια καὶ τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ ὑποχθόνια. 2. Αὐτὸς καὶ ἀληθινὰ ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκρούς, πὺ τὸν ἀνάστησε ὁ Πατέρας του, καὶ κατὰ τὸ πρότυπο αὐτοῦ θὰ ἀναστήσει καὶ ἐμᾶς, πὺ πιστεύουμε σ' αὐτόν, ὁ Πατέρας μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, χωρὶς τὸν ὁποῖο δὲν μπορούμε νὰ ζήσουμε ἀληθινὰ.

X. Ἐὰν ὁμως, ὅπως λένε κάποιοι πὺ εἶναι ἄθεοι, δηλαδὴ ἄπιστοι, αὐτὸς (ὁ Χριστὸς) ἔπαθε φαινομενικά, ὄντας αὐτοὶ φαινομενικοί, τότε γιατί ἐγὼ εἶμαι δέσμιος, καὶ γιατί προσεύχομαι νὰ ἀγωνιστῶ μὲ τὰ θηρία; Ἐπομένως πεθαίνω ἄδικα, καὶ ἄρα λέω ψέματα γιὰ τὸν Κύριο.

XI. Ἀποφεύγετε λοιπὸν τὶς κακὲς παραφυάδες, οἱ ὁποῖες παράγουν θανατηφόρο καρπὸ, τὸν ὁποῖον ἐὰν τὸν γευθεῖ κάποιος, πεθαίνει ἀμέσως. Διότι αὐτοὶ «δὲν εἶναι φυτεία τοῦ Πατέρα»². 2. Γιατί, ἂν ἦταν, θὰ φαίνονταν κλαδιὰ τοῦ σταυροῦ καὶ θὰ ἦταν ὁ καρπὸς τους ἀθάνατος, ἀφοῦ μέσω αὐτοῦ (τοῦ σταυροῦ) μᾶς προσκαλεῖ στὸ πάθος του, ἐφόσον εἶμαστε μέλη του. Δὲν μπορεῖ λοιπὸν νὰ γεννηθεῖ κεφάλι χωρὶς μέλη, ἀφοῦ ὁ Θεὸς ὑπόσχεται τὴν ἐνῶση τῶν μελῶν μὲ τὸ κεφάλι, πὺ εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος.

XII. Σᾶς ἀσπάζομαι ἀπὸ τὴ Σμύρνη, μαζί μὲ τὶς Ἐκκλησίες τοῦ Θεοῦ πὺ εἶναι ἐδῶ παρούσες, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ὁποίων μὲ ἀνακούφισαν σὲ ὅλα, σωματικά καὶ πνευματικά. 2. Σᾶς παρακαλοῦν τὰ δεσμὰ μου, τὰ ὁποῖα περιφέρω γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, καὶ ζητῶ νὰ κερδίσω τὸν Θεό. Νὰ ἐπιμένετε στὴν ὁμόνοιάν σας καὶ νὰ προσεύχεσθε ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο. Διότι πρέπει ὁ καθένας ἀπὸ σᾶς καὶ ἰδιαίτερα οἱ πρεσβύτεροι νὰ ἀνακουφίζετε τὸν ἐπίσκοπο, πρὸς τιμὴν τοῦ Πατέρα, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων. 3. Προσεύχομαι νὰ μὲ ἀκούσετε μὲ ἀγάπη, γιὰ νὰ μὴ βρεθῶ κατηγορούμενος μεταξύ σας ἐπειδὴ σᾶς ἔγραψα. Νὰ προσεύχεσθε ὁμως καὶ γιὰ μένα, ὁ ὁποῖος ἔχω ἀνάγκη τὴν ἀγάπη σας μαζί μὲ τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ, ὥστε ν' ἀξιωθῶ

Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι με τοῦ κλήρου, οὐ περίκειμαι ἐπιτυχεῖν, «ἵνα μὴ ἀδόκιμος εὐρεθῶ».

XIII. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη Συρναίων καὶ Ἐφεσίων. Μνημονεύετε ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν τῆς ἐν Συρία Ἐκκλησίας, ὅθεν καὶ οὐκ ἄξιός εἰμι λέγεσθαι, ὦν ἔσχατος ἐκείνων..
 2. Ἐρρωσθε ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὑποτασσόμενοι τῷ ἐπισκόπῳ ὡς τῇ ἐντολῇ, ὁμοίως καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ· καὶ οἱ κατ' ἄνδρα ἀλλήλοις ἀγαπᾶτε ἐν ἀμερίστῳ καρδίᾳ. 3. Ἀγνίζεται ὑπὲρ ὑμῶν τὸ ἐμὸν πνεῦμα, οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ὅταν Θεοῦ ἐπιτύχω.
 10 Ἔτι γὰρ ὑπὸ κίνδυνόν εἰμι· ἀλλὰ πιστὸς ὁ Πατὴρ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, πληρῶσαί μου τὴν αἴτησιν καὶ ὑμῶν, ἐν ᾧ εὐρεθείητε ἄμωμοι.

νὰ πετύχω τὸν κλῆρο ποὺ μὲ περιβάλλει, «για νὰ μὴ βρεθῶ ἀνάξιος»³.

XIII. Σᾶς ἀσπάζεται ἡ ἀγάπη τῶν Συρναίων καὶ τῶν Ἐφεσίων. Νὰ μνημονεύετε στίς προσευχές σας τὴν Ἐκκλησία τῆς Συρίας, ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ λέω ὅτι προέρχομαι, ἐπειδὴ εἶμαι ὁ τελευταῖος ἐκείνων. 2. Νὰ ὑγιαίνετε ὡς πρὸς τὴν πίστη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ πειθαρχεῖτε στὸν ἐπίσκοπο σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολή, καθὼς ἐπίσης καὶ στὸ πρεσβυτέριο, καὶ οἱ ἄνδρες νὰ ἀγαπᾶτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μὲ ἀκέραιη καρδιά. 3. Ἐξαγνίζεται τὸ πνεῦμα μου γιὰ σᾶς, ὄχι μόνο τώρα, ἀλλὰ καὶ ὅταν θὰ πετύχω τὸν Θεό, γιατί ἀκόμα βρίσκομαι σὲ κίνδυνο. Ὅμως εἶναι ἀξιόπιστος ὁ Πατέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ θὰ ἐκπληρώσει τὴν αἴτηση τῆ δική μου καὶ τῆ δική σας, μπροστὰ στὸν ὁποῖο εἶθε νὰ βρεθεῖτε ἄμεμπτοι.

3. Α' Κορ. 9,27.

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

4. ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ ἠλεημένῃ ἐν μεγαλειότη-
τι Πατρὸς Ὑψίστου καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μόνου
Υἱοῦ αὐτοῦ, Ἐκκλησίᾳ ἠγαπημένη καὶ πεφωτισμένη
ἐν θελήματι τοῦ θελήσαντος τὰ πάντα, ἃ ἐστὶ κατὰ
5 ἀγάπην Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἥτις καὶ προ-
κάθεται ἐν τόπῳ χωρίου Ρωμαίων, ἀξιόθεος, ἀξιο-
πρεπής, ἀξιομακάριστος, ἀξιέπαινος, ἀξιοεπίτευκτος,
ἀξιοάγνος καὶ προκαθημένη τῆς ἀγάπης, χριστόνομος,
πατρώνυμος, ἣν καὶ ἀσπάζομαι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ
10 Χριστοῦ, Υἱοῦ Πατρὸς, κατὰ σάρκα καὶ πνεῦμα
ἠνωμένοις πάσῃ ἐντολῇ αὐτοῦ, πεπληρωμένοις χάρι-
τος Θεοῦ ἀδιακρίτως καὶ ἀποδιῶλισμένοις ἀπὸ παντὸς
ἀλλοτρίου χρώματος, πλεῖστα ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ
Θεῷ ἡμῶν, ἀμώμως χαίρειν.

15 I. Ἐπεὶ εὐξάμενος Θεῷ ἐπέτυχον ἰδεῖν ὑμῶν τὰ ἀξιόθεα
πρόσωπα, οὗς καὶ πλεόν ἠτούμην λαβεῖν, δεδεμένος γὰρ ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ ἐλπίζω ὑμᾶς ἀσπάσασθαι, εἴνπερ θέλημα ἦ τοῦ
ἀξιοθῆναί με εἰς τέλος εἶναι. 2. Ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ εὐοικονόμητός
ἐστίν, εἴνπερ χάριτος ἐπιτύχω, εἰς τὸ τὸν κλῆρον μου ἀνεμπο-
20 δίστως ἀπολαβεῖν. Φοβοῦμαι γὰρ τὴν ὑμῶν ἀγάπην, μὴ αὐτή

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

4. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὸν ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, στὴν ἐλεημένη ἀπὸ τὴ μεγαλειότητα τοῦ ὕψιστου Πατέρα καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μοναδικοῦ Υἱοῦ του, Ἐκκλησία, τὴν ἀγαπημένη καὶ φωτισμένη μὲ τὸ θέλημα ἐκείνου πὸν θέλησε τὰ πάντα, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μας, πὸν προΐσταται στὴ θέση τῆς χώρας τῶν Ρωμαίων, τὴν ἀντάξια τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀξιοπρεπῆ, τὴν ἀξιομακάριστη, τὴν ἀξιέπαινη, τὴν ἀξια ἐπιτυχίας, τὴν ἐπάξια ἀγνὴ καὶ προηγούμενη στὴν ἀγάπη, αὐτὴν πὸν ἀκολουθεῖ τὸν νόμο τοῦ Χριστοῦ καὶ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Πατέρα, τὴν ὁποία καὶ ἀσπάζομαι στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Πατέρα, πὸν σωματικὰ καὶ πνευματικὰ εἶναι ἐνωμένοι μὲ κάθε ἐντολὴ αὐτοῦ, τοὺς γεμάτους ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ χωρὶς διακρίσεις καὶ ἀποκαθαρισμένους ἀπὸ κάθε ξένο χαρακτηριστικό, εἶθε νὰ δοκιμάζουν πάρα πολὺ μεγάλη χαρὰ ἐνωμένοι ἀμεμπτα μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν Θεό μας.

1. Ἀφοῦ προσευχήθηκα στὸν Θεό, πέτυχα νὰ δῶ τὰ ἀξιόλογα πρόσωπά σας, τὰ ὁποῖα ζητοῦσα πολὺ νὰ συναντήσω. Διότι ὡς δέσμιος γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἐλπίζω νὰ σᾶς ἀσπασθῶ, ἐὰν βέβαια εἶναι θέλημα νὰ ἀξιοθῶ νὰ φτάσω στὸ τέλος.

2. Διότι ἡ ἀρχὴ εἶναι εὐκόλη, ἐὰν βέβαια ἐπιτύχω τὴ χάρη στὸ νὰ ἀπολαύσω τὸν κλῆρο μου χωρὶς ἐμπόδια. Γιατὶ φοβᾶμαι τὴ

με ἀδικήση. Ὑμῖν γὰρ εὐχερές ἐστιν, ὃ θέλετε ποιῆσαι, ἐμοὶ δὲ δύσκολόν ἐστι τοῦ Θεοῦ ἐπιτυχεῖν, ἐάνπερ ὑμεῖς μὴ φείσησθέ με.

II. Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀνθρωπαρεσκῆσαι, ἀλλὰ Θεῷ ἀρέσαι, ὡσπερ καὶ ἀρέσκετε. Οὐ γὰρ ἐγὼ ποτε ἔξω καιρὸν τοιοῦτον Θεοῦ ἐπιτυχεῖν, οὔτε ὑμεῖς, ἐὰν σιωπήσετε, κρεῖττονι ἔργῳ ἔχετε ἐπιγραφῆναι. Ἐὰν γὰρ σιωπήσητε ἀπ' ἐμοῦ, λόγος γενήσομαι Θεοῦ, ἐὰν δὲ ἐρασθῆτε τῆς σαρκός μου, πάλιν ἔσομαι ἡχώ. 2. Πλέον μοι μὴ παράσχησθε τοῦ σπονδισθῆναι Θεῷ, ὡς
10 ἔτι θυσιαστήριον ἔτοιμόν ἐστιν, ἵνα ἐν ἀγάπῃ χορὸς γενόμενοι ἄσητε τῷ Πατρὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὸν ἐπίσκοπον Συρίας ὁ Θεὸς κατηξίωσεν εὐρεθῆναι εἰς δύοσιν, ἀπὸ ἀνατολῆς μεταπεμψάμενος. Καλὸν τὸ δῦναι ἀπὸ κόσμου πρὸς Θεόν, ἵνα εἰς αὐτὸν ἀνατείλω.

15 III. Οὐδέποτε ἐβασκάνατε οὐδένα· ἄλλους ἐδιδάξατε. Ἐγὼ δὲ θέλω, ἵνα κάκεῖνα βέβαια ἦ, ἃ μαθητεύοντες ἐντέλλεσθε. 2. Μόνον μοι δύναμιν αἰτεῖσθε ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν, ἵνα μὴ μόνον λέγω, ἀλλὰ καὶ θέλω, ἵνα μὴ μόνον λέγωμαι Χριστιανός, ἀλλὰ καὶ εὐρεθῶ. Ἐὰν γὰρ εὐρεθῶ, καὶ λέγεσθαι δύναμαι,
20 καὶ τότε πιστὸς εἶναι, ὅταν κόσμῳ μὴ φαίνωμαι. 3. Οὐδὲν φαινόμενον ἀγαθόν. Ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν Πατρὶ ὦν μᾶλλον φαίνεται. Οὐ πεισμονῆς τὸ ἔργον, ἀλλὰ μεγέθους ἐστὶν ὁ Χριστιανισμός, ὅταν μισῆται ὑπὸ κόσμου.

IV. Ἐγὼ γράφω πάσαις ταῖς Ἐκκλησίας καὶ ἐντέλλομαι
25 πᾶσιν, ὅτι ἐγὼ ἐκὼν ὑπὲρ Θεοῦ ἀποθνήσκω, ἐάνπερ ὑμεῖς μὴ κωλύσητε. Παρακαλῶ ὑμᾶς, μὴ εὐνοια ἄκαιρος γένησθέ μοι. Σιτός εἰμι Θεοῦ καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὐρεθῶ τοῦ Χριστοῦ. 2. Μᾶλλον κολακεύσατε τὰ θηρία,

δική σας αγάπη, μήπως με άδικήσει αυτή. Διότι σέ σᾶς εἶναι εὐκόλο νὰ κάνετε ὅ,τι θέλετε, σέ μένα ὁμως εἶναι δύσκολο νὰ ἐπιτύχω τὸν Θεό, ἐὰν σεῖς δὲν με σπλαχνισθεῖτε.

II. Διότι δὲν θέλω νὰ ἀρέσετε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ νὰ ἀρέσετε τὸν Θεό, ὅπως καὶ ἀρέσετε. Γιατὶ ἐγὼ ποτὲ δὲν θὰ ἔχω τέτοια εὐκαιρία νὰ ἐπιτύχω τὸν Θεό, οὔτε σεῖς, ἐὰν σωπάσετε, ἔχετε τὴν εὐκαιρία νὰ ἐγγράψετε στὸ ἐνεργητικό σας ἀνώτερο ἔργο. Διότι, ἐὰν δὲν μιλήσετε γιὰ μένα, θὰ γίνω λόγος τοῦ Θεοῦ, ἐὰν ὁμως ἀγαπήσετε τὴ σάρκα μου, ἐγὼ θὰ γίνω πάλι ἡχώ. 2. Μὴ μοῦ δώσετε περισσότερα ἀπὸ τοῦ νὰ προσφερθῶ σπονδὴ στὸν Θεό, ἀφοῦ ἤδη τὸ θυσιαστήριο εἶναι ἔτοιμο, ὥστε με ἀγάπη, ἀφοῦ σχηματίσετε χορωδία, νὰ ψάλετε τὸν Πατέρα μαζί με τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὅτι ὁ Θεὸς ἀξίωσε τὸν ἐπίσκοπο τῆς Συρίας νὰ βρεθεῖ στὴ Δύση, ἀφοῦ τὸν προσκάλεσε ἀπὸ τὴν Ἀνατολή. Εἶναι ὠραῖο νὰ δύσω ἀπὸ τὸν κόσμο πρὸς τὸν Θεό, γιὰ νὰ ἀνατείλω σ' αὐτόν.

III. Δὲν βλάψατε ποτὲ κανένα· ἄλλους τοὺς διδάξατε. Ἐγὼ ὁμως θέλω νὰ εἶναι βεβαιωμένα καὶ ἐκεῖνα ποὺ δίνετε ὡς ἐντολὲς διδάσκοντας. 2. Μόνο δύναμη ζητεῖστε γιὰ μένα, ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ, γιὰ νὰ μὴ λέω μόνο, ἀλλὰ καὶ νὰ θέλω, ὥστε νὰ μὴ ὀνομάζομαι μόνο Χριστιανός, ἀλλὰ καὶ νὰ εἶμαι. Διότι ἐὰν εἶμαι, μπορῶ καὶ νὰ ὀνομάζομαι, καὶ τότε θὰ εἶμαι πιστός, ὅταν δὲν φαίνομαι στὸν κόσμο ὅτι εἶμαι. 3. Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ποὺ φαίνονται δὲν εἶναι ἀγαθό. Διότι ὁ Θεὸς μας Ἰησοῦς Χριστός, ποὺ βρίσκεται στὸν Πατέρα του, φαίνεται περισσότερο. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι ἔργο πειστικότητας, ἀλλὰ μεγαλείου, ὅταν μισεῖται ἀπὸ τὸν κόσμο.

IV. Ἐγὼ γράφω σέ ὅλες τὶς Ἐκκλησίες καὶ παραγγέλλω σέ ὅλους, ὅτι ἐγὼ πεθαίνω γιὰ τὸν Θεὸ θεληματικά, ἐὰν βέβαια ἐσεῖς δὲν με ἐμποδίσετε. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ μοῦ γίνετε εὐνοια ποὺ ἐκδηλώνεται σὲ ἀκατάλληλο καιρό. Ἀφῆστε με νὰ γίνω τροφή τῶν θηρίων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ μπορέσω νὰ ἐπιτύχω τὸν Θεό. Εἶμαι σιτάρι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀλέθομαι με τὰ δόντια τῶν θηρίων, γιὰ νὰ γίνω καθαρὸ σιτάρι τοῦ Χριστοῦ. 2. Καλύ-

ἵνα μοι τάφος γένωνται καὶ μηδὲν καταλίπωσι τῶν τοῦ σώματος μου, ἵνα μὴ κοιμηθεῖς βαρὺς τινι γένωμαι. Τότε ἔσομαι μαθητῆς ἀληθῆς τοῦ Χριστοῦ, ὅτε οὐδὲ τὸ σῶμά μου ὁ κόσμος ὄψεται. Λιτανεύσατε τὸν Χριστὸν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα διὰ τῶν ὀργάνων τούτων Θεῷ θυσία εὔρεθῶ. 3. Οὐχ ὡς Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομαι ὑμῖν. Ἐκεῖνοι ἀπόστολοι, ἐγὼ κατάκριτος· ἐκεῖνοι ἐλεύθεροι, ἐγὼ δὲ μέχρι νῦν δοῦλος. Ἄλλ' ἐὰν πάθω, ἀπελεύθερος Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀναστήσομαι ἐν αὐτῷ ἐλεύθερος. Νῦν μανθάνω δεδεμένος μηδὲν ἐπιθυμεῖν.

10 V. Ἀπὸ Συρίας μέχρι Ρώμης θηριομαχῶ διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, νυκτὸς καὶ ἡμέρας δεδεμένος δέκα λεοπαρδάλοις, ὃ ἐστὶ στρατιωτικὸν τάγμα, οἳ καὶ εὐεργετούμενοι χεῖρους γίνονται. Ἐν δὲ τοῖς ἀδικήμασιν αὐτῶν μᾶλλον μαθητεύομαι, «ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο δεδικαίωμαι». 2. Ὀναίμην τῶν θηρίων τῶν ἐμοὶ 15 ἠτοιμασμένων καὶ εὔχομαι σύντομά μοι εὔρεθῆναι, ἃ καὶ κολακεύσω συντόμως με καταφαγεῖν, οὐχ ὥσπερ τινῶν δειλαινόμενα οὐχ ἦψαντο. Κἂν αὐτὰ δὲ ἐκόντα μὴ θελήσῃ, ἐγὼ παραβιάσομαι. 3. Συγγνώμην μοι ἔχετε· τί μοι συμφέρει, ἐγὼ γινώσκω. Νῦν ἄρχομαι μαθητῆς εἶναι. Μηδὲν με ζηλώσαι τῶν ὀρατῶν 20 καὶ ἀοράτων, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω. Πῦρ καὶ σταυρός, θηρίων τε συστάσεις, ἀνατομαί, διαιρέσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, συγκοπὴ μελῶν, ἀλεσμοὶ ὄλου τοῦ σώματος, κακαὶ κολάσεις τοῦ διαβόλου ἐπ' ἐμὲ ἐρχέσθωσαν, μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω.

1. Οἱ λεοπαρδάλεις ποὺ ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Ἰγνάτιος ἦταν στρατιῶτες, ποὺ ἀνῆκαν σὲ μονάδα ποὺ εἶχε ὡς ἔμβλημα τῆς, κατὰ τὴ συνήθεια τῶν Ρωμαίων, τὴ

τερα νὰ καλοπιάσετε τὰ θηρία γιὰ νὰ γίνουν τάφος μου καὶ νὰ μὴ ἀφήσουν τίποτε ἀπὸ τὸ σῶμα μου, γιὰ νὰ μὴ γίνω βάρος σὲ κανέναν ὅταν κοιμηθῶ. Τότε θὰ γίνω ἀληθινὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ὁ κόσμος δὲ δεῖ οὔτε τὸ σῶμα μου. Ἐκλιπαρήστε τὸν Χριστὸ γιὰ μένα, ὥστε μέσω τῶν ὀργάνων αὐτῶν (τῶν θηρίων) νὰ γίνω θυσία στὸν Θεό. 3. Δὲν σᾶς διατάζω ὅπως ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος. Ἐκεῖνοι ἦταν ἀπόστολοι, ἐγὼ κατάδικος· ἐκεῖνοι ἦταν ἐλεύθεροι, ἐνῶ ἐγὼ μέχρι τῶρα εἶμαι δούλος. Ἐὰν ὁμως πάθω, θὰ γίνω δούλος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πὺ ἐλευθερώθηκε, καὶ θὰ ἀναστηθῶ μαζί του ἐλεύθερος. Τώρα πὺ εἶμαι δέσμιος ἔμαθα νὰ μὴ ἐπιθυμῶ τίποτε.

V. Ἀπὸ τὴ Συρία μέχρι τὴ Ρώμη δίνω μάχη μὲ τὰ θηρία στὴ γῆ καὶ στὴ θάλασσα, δεμένος νύχτα καὶ μέρα μὲ δέκα λεοπαρδάλεις¹, πὺ εἶναι στρατιωτικὸ τμημα, οἱ ὅποιοι ὅταν εὐεργετοῦνται γίνονται χειρότεροι. Ἀπὸ τὰ ἀδικήματά τους ὁμως διδάσκομαι περισσότερο, «χωρὶς ὁμως μὲ αὐτὸ νὰ δικαιώνομαι»². 2. Θὰ προτιμοῦσα τὰ θηρία³ πὺ εἶναι ἐτοιμασμένα γιὰ μένα, καὶ προσεύχομαι νὰ τὰ συναντήσω σύντομα, καὶ θὰ τὰ παρακαλέσω⁴ γιὰ νὰ μὲ καταβροχθίσουν, καὶ ὄχι ὅπως συνέβηκε μὲ μερικὸς, πὺ ἀπὸ δειλία δὲν τοὺς ἄγγιξαν. Καὶ ἂν αὐτὰ δὲν θελήσουν, θὰ τὰ ἐξαναγκάσω ἐγὼ. 3. Νὰ μὲ συγχωρήσετε· ἐγὼ γνωρίζω τί μὲ συμφέρει. Τώρα ἀρχίζω νὰ γίνομαι μαθητὴς. Τίποτε νὰ μὴ μὲ ἐλκύσει ἀπὸ τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, γιὰ νὰ ἐπιτύχω τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἄς ἔρθουν ἐπάνω μου φωτιὰ καὶ σταυρὸς καὶ συμπλοκὲς θηρίων, κομματιάσματα, διαμελισμοὶ καὶ διασκορπισμοὶ τῶν ὀστέων μου, τεμαχισμὸς τῶν μελῶν, ἀλεσμοὶ ὄλου τοῦ σώματος, κακὰ βασανιστήρια τοῦ διαβόλου, ἀρκεῖ μόνο νὰ κερδίσω τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

λεοπάρδαλη. Ἀλλὰ καὶ ἡ συμπεριφορὰ τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν ἀπέναντί του ἦταν ἀνάλογη πρὸς ἐκείνη τῶν λεοπαρδάλεων.

2. Α' Κορ. 4,4.

3. Ὁ ἱερός πατήρ προτιμᾷ τὰ πραγματικὰ θηρία πὺ τὸν περιμένουν στὴ Ρώμη, ἀπὸ τὴν θηριώδη συμπεριφορὰ τῶν συνοδῶν του στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι ξεπερνοῦν τὰ ὁμώνυμα θηρία σὲ ἀγριότητα.

4. Δηλαδή θὰ τὰ ἐξαγριώσει προκαλώντας τα νὰ τὸν κατασπαράξουν.

VI. «Οὐδέν μοι ὠφελήσει τὰ τερπνὰ τοῦ κόσμου», οὐδὲ αἰ βασιλεῖαι τοῦ αἰῶνος τούτου. Καλόν μοι ἀποθανεῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, ἢ βασιλεύειν τῶν περάτων τῆς γῆς. Ἐκεῖνον ζητῶ, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα· ἐκεῖνον θέλω, τὸν δι' ἡμᾶς ἀναστάντα. 5 Ὁ δὲ τοκετός μοι ἐπίκειται. 2. Σύγγνωτέ μοι, ἀδελφοί· μὴ ἐμποδίσητέ μοι ζῆσαι, μὴ θελήσητέ με ἀποθανεῖν· τὸν τοῦ Θεοῦ θέλοντα εἶναι, κόσμῳ μὴ χαρίσησθε, μηδὲ ὕλη ἐξαπατήσητε· ἄφετέ με καθαρὸν φῶς λαβεῖν· ἐκεῖ παραγενόμενος ἄνθρωπος ἔσομαι. 3. Ἐπιτρέσατέ μοι μιμητὴν εἶναι τοῦ πάθους τοῦ Θεοῦ 10 μου. Εἴ τις αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχει, νοησάτω ὃ θέλω καὶ συμπαθεῖτω μοι, εἰδὼς τὰ συνέχοντά με.

VII. Ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος τούτου διαρπάσαι με βούλεται καὶ τὴν εἰς Θεόν μου γνώμην διαφθεῖραι. Μηδεὶς οὖν τῶν παρόντων ὑμῶν βοηθεῖτω αὐτῷ· μᾶλλον ἐμοῦ γίνεσθε, τούτέστι 15 τοῦ Θεοῦ. Μὴ λαλεῖτε Ἰησοῦν Χριστόν, κόσμον δὲ ἐπιθυμεῖτε. 2. Βασκανία ἐν ὑμῖν μὴ κατοικεῖτω. Μηδ' ἂν ἐγὼ παρῶν παρακαλῶ ὑμᾶς, πείσθητέ μοι· τούτοις δὲ μᾶλλον πείσθητε, οἷς γράφω ὑμῖν. Ζῶν γὰρ γράφω ὑμῖν, ἐρῶν τοῦ ἀποθανεῖν. Ὁ ἐμὸς ἔρωσ ἐσταύρωται καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ πῦρ φιλόῦλον· «ὕδωρ 20 δὲ ζῶν» καὶ λαλοῦν ἐν ἐμοί, ἔσωθέν μοι λέγον· Δεῦρο πρὸς τὸν Πατέρα. 3. Οὐχ ἡδομαι τροφῇ φθορᾶς, οὐδὲ ἡδοναῖς τοῦ βίου τούτου. Ἄρτον Θεοῦ θέλω, ὃ ἐστι σὰρξ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐκ σπέρματος Δαβίδ, καὶ πόμα θέλω τὸ αἷμα αὐτοῦ, ὃ ἐστιν ἀγάπη ἄφθαρτος.

VIII. Οὐκέτι θέλω κατὰ ἀνθρώπους ζῆν. Τοῦτο δὲ ἔσται, 25 ἔὰν ὑμεῖς θελήσητε. Θελήσατε, ἵνα καὶ ὑμεῖς θεληθῆτε. 2. Δι' ὀλίγων γραμμάτων αἰτοῦμαι ὑμᾶς· πιστεύσατέ μοι. Ἰησοῦς δὲ Χριστὸς ὑμῖν ταῦτα φανερώσει, ὅτι ἀληθῶς λέγω, τὸ ἀψεudes

VI. «Τίποτε δὲν θὰ μὲ ὠφελήσουν τὰ εὐχάριστα τοῦ κόσμου»⁵, οὔτε οἱ βασιλεῖες τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Εἶναι προτιμότερο νὰ πεθάνω γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, παρὰ νὰ βασιλεύω στὰ πέρατα τῆς γῆς. Ζητῶ Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος πέθανε γιὰ μᾶς· θέλω Ἐκεῖνον, πὸν ἀναστήθηκε γιὰ μᾶς. Καὶ ἡ γέννηση γιὰ μένα ὅπου νᾶναι πλησιάζει. 2. Συγχωρῆστε με, ἀδελφοί· μὴ μὲ ἐμποδίσετε νὰ ζήσω, μὴ θελεήσετε νὰ πεθάνω· αὐτὸν πὸν θέλει νὰ ἀνήκει στὸν Θεό, μὴ τὸν χαρίσετε στὸν κόσμο, οὔτε νὰ τὸν ἐξαπατήσετε μὲ τὴν ὕλη. 3. Ἐπιτρέψτε μου νὰ γίνω μιμητῆς τοῦ πάθους τοῦ Θεοῦ μου. Ἐὰν κάποιος τὸν ἔχει μέσα του, ἄς καταλάβει αὐτὸ πὸν θέλω καὶ ἄς μὲ συμπαθήσει, γνωρίζοντας αὐτὰ πὸν μὲ ἔχουν κυριευμένο.

VII. Ὁ ἄρχοντας τοῦ κόσμου αὐτοῦ θέλει νὰ μὲ ἀρπάζει καὶ νὰ καταστρέψει τὴ γνώμη μου γιὰ τὸν Θεό. Κανένας λοιπὸν ἀπὸ σᾶς τοὺς παρόντες νὰ μὴ τὸν βοηθήσει· γίνετε μᾶλλον δικοί μου, δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ. Μὴ κηρύσσετε τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλὰ ἐπιθυμεῖτε τὸν κόσμο. 2. Νὰ μὴ ὑπάρχει μέσα σας φθόνος. Οὔτε καὶ ἂν ἀκόμα ἐγὼ εἶμαι παρὼν καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ πεστέψετε· νὰ πιστέψετε μᾶλλον σ' αὐτὰ πὸν σᾶς γράφω. Γιατὶ σᾶς γράφω ζωντανός, ἐπιθυμῶντας νὰ πεθάνω. Ὁ δικός μου ἕρωτας (δηλ. ὁ Χριστός) σταυρώθηκε καὶ δὲν ὑπάρχει μέσα μου φωτιὰ σαρκική, ἀλλὰ «νερὸ ζωντανό»⁶, πὸν μιλάει σὲ μένα ἀπὸ μέσα μου καὶ λέει· Ἔλα στὸν Πατέρα. 3. Δὲν εὐχαριστιέμαι μὲ τροφή θανάτου, οὔτε μὲ τίς ἡδονές τῆς ζωῆς αὐτῆς. Θέλω τὸν ἄρτο τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πὸν κατάγεται ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Δαβίδ, καὶ πιοτὸ θέλω τὸ αἷμα του, πὸν εἶναι ἀγάπη ἀθάνατη.

VIII. Δὲν θέλω πιά νὰ ζῶ ὅπως ζοῦν οἱ ἄνθρωποι. Καὶ αὐτὸ θὰ γίνει, ἐὰν σεῖς τὸ θελήσετε. Θεληστε το, γιὰ νὰ θεληθεῖτε καὶ σεῖς. 2. Σᾶς παρακαλῶ μὲ λίγα γράμματα· πιστέψτε με. Καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός θὰ σᾶς τὰ φανερώσει αὐτὰ, ὅτι τὰ λέω ἀληθινά, τὸ στόμα πὸν δὲν λέει ψέματα, μὲ τὸ ὁποῖο μίλη-

5. Ματθ. 16,26.

6. Ἰω. 4,10.

στόμα, ἐν ᾧ ὁ Πατήρ ἐλάλησεν ἀληθῶς. 3. Αἰτήσασθε περὶ ἐμοῦ, ἵνα ἐπιτύχω. Οὐ κατὰ σάρκα ὑμῖν ἔγραψα, ἀλλὰ κατὰ γνώμην Θεοῦ. Ἐὰν πάθω, ἠθελήσατε· ἐὰν ἀποδοκιμασθῶ, ἐμισήσατε.

5 IX. Μνημονεύετε ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν τῆς ἐν Συρίᾳ Ἐκκλησίας, ἣτις ἀντὶ ἐμοῦ ποιμένοι τῷ Θεῷ χρῆται. Μόνος αὐτὴν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπισκοπήσει καὶ ἡ ὑμῶν ἀγάπη. 2. Ἐγὼ δὲ αἰσχύνομαι ἐξ αὐτῶν λέγεσθαι· οὐδὲ γὰρ ἄξιός εἰμι, «ὢν ἔσχατος αὐτῶν καὶ ἔκτρωμα», ἀλλ' ἠλέημαί τις εἶναι, ἐὰν Θεοῦ ἐπιτύ-
10 χω. 3. Ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ ἡ ἀγάπη τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν δεξαμένων με εἰς ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐχ ὡς παροδεύοντα. Καὶ γὰρ αἱ μὴ προσήκουσαί μοι τῇ ὁδῷ, τῇ κατὰ σάρκα, κατὰ πόλιν με προῆγον.

X. Γράφω δὲ ὑμῖν ταῦτα ἀπὸ Σμύρνης δι' Ἐφεσίων τῶν
15 ἀξιομακαρίστων. Ἔστι δὲ καὶ ἅμα ἐμοὶ σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ Κρόκος, τὸ ποθητὸν μοι ὄνομα. 2. Περὶ τῶν προελθόντων με ἀπὸ Συρίας εἰς Ρώμην εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ, πιστεύω ὑμᾶς ἐπεγνωκέναι, οἷς καὶ δηλώσατε ἐγγύς με ὄντα. Πάντες γὰρ εἰσιν ἄξιοι τοῦ Θεοῦ καὶ ὑμῶν, οὗς πρέπον ὑμῖν ἐστὶ κατὰ πάντα
20 ἀναπαῦσαι. 3. Ἐγραψα δὲ ὑμῖν ταῦτα τῇ πρὸ ἐννέα καλανδῶν Σεπτεμβρίων.

Ἔρρωσθε εἰς τέλος ἐν ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

σε ὁ Πατέρας ἀληθινά. 3. Ζητεῖστε γιὰ μένα νὰ ἐπιτύχω. Δὲν σᾶς ἔγραψα σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν πεθάνω, μὲ θέλατε· ἐὰν ἀποδοκιμαστῶ, μὲ μισήσατε.

IX. Νὰ μνημονεύετε στὴν προσευχή σας γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Συρίας, ἡ ὁποία στὴ θέση μου χρησιμοποιεῖ ὡς ποιμένα τῆς τὸν Θεό. Μόνο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θὰ εἶναι γι' αὐτὴν ἐπίσκοπος καὶ ἡ ἀγάπη σας. 2. Ἐγὼ ὅμως ντρέπομαι νὰ λέγομαι ὅτι εἶμαι ἀπὸ αὐτούς· διότι δὲν εἶμαι ἄξιος, «ἐπειδὴ εἶμαι ὁ τελευταῖος ἀπὸ αὐτούς καὶ ἔκτρωμα»⁷. Ἀλλὰ ἐλεήθηκα νὰ γίνω κάτι, ἐὰν ἐπιτύχω τὸν Θεό. 3. Σᾶς ἀσπάζεται τὸ πνεῦμα μου καὶ ἡ ἀγάπη τῶν Ἐκκλησιῶν ποὺ μὲ δέχθηκαν στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὄχι σὰν τυχαῖο διαβάτη. Διότι καὶ ἐκεῖνες ποὺ δὲν ἦταν στὸν δρόμο, ποὺ ἀκολουθοῦσα σωματικά, μὲ συναυτοῦσαν στὶς πόλεις.

X. Σᾶς τὰ γράφω αὐτὰ ἀπὸ τὴ Σμύρνη, μέσω τῶν ἀξιομακάριστων Ἐφεσίων. Μαζί μου εἶναι μεταξὺ ἄλλων πολλῶν καὶ ὁ Κρόκος, τὸ ποθητό μου ὄνομα. 2. Γι' αὐτούς ποὺ ἦρθαν πρὶν ἀπὸ μένα στὴ Ρώμη ἀπὸ τὴ Συρία πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, νομίζω ὅτι τοὺς ἔχετε γνωρίσει, νὰ πεῖτε σ' αὐτούς ὅτι βρίσκομαι κοντά. Διότι ὅλοι τους εἶναι ἀντάξιοι ἀπέναντι στὸν Θεὸ καὶ σὲ σᾶς, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ τοὺς ἀναπαύσετε σὲ ὅλα. 3. Τὰ ἔγραψα αὐτὰ σὲ σᾶς τὴν προηγούμενη μέρα τῶν καλανδῶν τοῦ Σεπτεμβρίου.

Νὰ ὑγιαίνετε καὶ νὰ χαίρεσθε μέχρι τέλους, δείχνοντας ὑπομονὴ στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7. Α' Κορ. 15,8.

5. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣΙΝ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, Ἐκκλησίᾳ Θεοῦ Πατρὸς
 καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ οὔσῃ ἐν Φιλαδελφείᾳ τῆς
 Ἀσίας, ἡλεημένη καὶ ἠδρασμένη ἐν ὁμονοίᾳ Θεοῦ καὶ
 ἀγαλλιωμένη ἐν τῷ πάθει τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀδιακρί-
 5 τως, καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ πεπληροφορημένη ἐν
 παντὶ ἐλέει, ἣν καὶ ἀσπάζομαι ἐν αἵματι Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, ἣτις ἐστὶ χαρὰ αἰώνιος καὶ παράμονος, μάλιστα
 εἰάν ἐν ἐνὶ ὧσι σὺν τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ
 πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις, ἀποδεδειγμένοις ἐν
 10 γνώμῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὓς κατὰ τὸ ἴδιον θέλημα
 ἐστήριξεν ἐν βεβαιωσύνῃ τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ Πνεύματι.

I. Ὅν ἐπίσκοπον ἔγνων οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ «οὐδὲ δι' ἀνθρώ-
 πων κεκτῆσθαι τὴν διακονίαν», τὴν εἰς τὸ κοινὸν ἀνήκουσαν,
 οὐδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλ' ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου
 15 Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗ καταπέπληγμαι τὴν ἐπιείκειαν, ὅς σιγῶν
 πλείονα δύναται τῶν μάταια λαλούντων. 2. Συνευρύθμισται γὰρ
 ταῖς ἐντολαῖς, ὡς χορδαῖς κιθάρα. Διὸ μακαρίζει μου ἡ ψυχὴ
 τὴν εἰς Θεὸν αὐτοῦ γνώμην, ἐπιγνοὺς ἐνάρετον καὶ τέλειον οὖ-
 σαν, τὸ ἀκίνητον αὐτοῦ καὶ τὸ ἀόργητον αὐτοῦ, ἐν πάσῃ ἐπιει-
 20 κείᾳ Θεοῦ ζῶντος.

5. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὸν ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, πρὸς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, πὸν βρίσκεται στὴ Φιλαδέλφεια τῆς Ἀσίας, τὴν ἐλεημένη καὶ στηριγμένη στὴν ὁμόνοια τοῦ Θεοῦ, ἣ ὁποία χαίρεται μὲ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου μας χωρὶς διακρίσεις καὶ εἶναι βεβαιωμένη γιὰ τὴν ἀνάσταση μὲ κάθε εὐσπλαχνία, τὴν ὁποία ἀσπάζομαι μὲ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πὸν ἀποτελεῖ χαρὰ αἰῶνια καὶ μόνιμη, ἰδιαίτερα μάλιστα ὅταν εἶναι ἐνωμένοι μὲ τὸν ἐπίσκοπο καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, πὸν εἶναι μαζί του ἀφοσιωμένοι στὴ γνώμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοὺς ὁποίους, σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα του, τοὺς στήριξε στὴν πίστη μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα του.

1. Ὁ ἐπίσκοπος αὐτὸς ξέρω ὅτι δὲν ἀπέκτησε ἀπὸ μόνος του «οὔτε μέσω ἀνθρώπων τὴ διακονία»¹, ἣ ὁποία ἀνήκει στὸ κοινό, οὔτε μὲ ματαιοδοξία, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἐπιείκεια μένω κατάπληκτος, διότι αὐτὸς ὅταν σιωπᾷ, λέει περισσότερα ἀπὸ ἐκείνους πὸν μιλοῦν ἀπερίσκεπτα. 2. Διότι ἐναρμονίστηκε μὲ τὶς ἐντολές, ὅπως ἡ κιθάρα μὲ τὶς χορδές. Γι' αὐτὸ μακαρίζει ἡ ψυχὴ μου τὴ σταθερότητα καὶ τὴν ψυχραιμία του, μέσα στὰ πλαίσια κάθε ἐπιείκειας τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ.

1. Γαλ. 1,1.

II. Τέκνα οὖν φωτὸς ἀληθείας, φεύγετε τὸν μερισμὸν καὶ τὰς κακοδιδασκαλίας· ὅπου δὲ ὁ ποιμὴν ἐστίν, ἐκεῖ ὡς πρόβατα ἀκολουθεῖτε. 2. Πολλοὶ γὰρ λύκοι ἀξιοπίστοι ἡδονῇ κακῆ ἀιμαλωτίζουσι τοὺς θεοδρόμους, ἀλλ' ἐν τῇ ἐνότητι ὑμῶν οὐκ ἔχουσι τόπον.

III. Ἀπέχεσθε τῶν κακῶν βοτάνων, ἅστινας οὐ γεωργεῖ Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτοῦς φυτεῖαν Πατρός. Οὐχ ὅτι παρ' ὑμῖν μερισμὸν εὗρον, ἀλλ' ἀποδιῦλισμὸν. 2. Ὅσοι γὰρ Θεοῦ εἰσι καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτοι μετὰ τοῦ ἐπισκόπου εἰσίν·
10 καὶ ὅσοι ἂν μετανοήσαντες ἔλθωσιν ἐπὶ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὗτοι Θεοῦ ἔσονται, ἵνα ὧσι κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν ζῶντες. 3. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου· εἴ τις σχίζοντι ἀκολουθεῖ, «βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομεῖ»· εἴ τις ἐν ἀλλοτρίᾳ γνώμῃ περιπατεῖ, οὗτος τῷ πάθει οὐ συγκατατίθεται.

15 IV. Σπουδάσατε οὖν μιᾷ εὐχαριστίᾳ χρῆσθαι· μία γὰρ σὰρξ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ποτήριον εἰς ἔνωσιν τοῦ αἵματος αὐτοῦ, ἐν θυσιαστήριον, ὡς εἶς ἐπίσκοπος ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καὶ διακόνοις, τοῖς συνδούλοις μου, ἵνα, ὃ ἐὰν πράσσητε, κατὰ Θεὸν πράσσητε.

20 V. Ἀδελφοί μου, λίαν ἐκκέχυμαι ἀγαπῶν ὑμᾶς, καὶ ὑπε-
20 ραγαλλόμενος ἀσφαλίζομαι ὑμᾶς· οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' Ἰησοῦς Χριστός, ἐν ᾧ δεδεμένος φοβοῦμαι μᾶλλον, ὡς ἔτι ὢν ἀναπάρτιστος, ἀλλ' ἢ προσευχὴ ὑμῶν εἰς Θεὸν με ἀπαρτίσει, ἵνα ἐν ᾧ κλήρω ἠλεήθην ἐπιτύχω, προσφυγὼν τῷ Εὐαγγελίῳ ὡς σαρκὶ
25 Ἰησοῦ, καὶ τοῖς ἀποστόλοις ὡς πρεσβυτερίῳ Ἐκκλησίας. 2. Καὶ τοὺς προφήτας δὲ ἀγαπῶμεν, διὰ τὸ καὶ αὐτοῦς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον κατηγγελκέναι καὶ εἰς αὐτὸν ἐλπίζειν καὶ αὐτὸν

II. Τέκνα λοιπὸν τοῦ φωτὸς τῆς ἀλήθειας, νὰ ἀποφεύγετε τὴ διαίρεση καὶ τὶς κακὲς διδασκαλίαις, καὶ ὅπου βρίσκεται ὁ ποιμένας, ἐκεῖ νὰ πηγαίνετε σὰν πρόβατα. 2. Διότι πολλοὶ λύκοι, πὺ ἐμπνέουν ἐμπιστοσύνη μὲ τὴν κακὴ ἡδονή, αἰχμαλωτίζουν ἐκείνους πὺ ἀκολουθοῦν τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ· ὅταν ὅμως εἴστε ἐνωμένοι, δὲν ἔχουν θέση ἀνάμεσά σας.

III. Ἀποφεύγετε τὰ κακὰ ζιζάνια, τὰ ὁποῖα δὲν τὰ καλλιεργεῖ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, διότι δὲν εἶναι αὐτὰ φυτεῖα τοῦ Πατέρα². Καὶ τὰ γράφω αὐτὰ ὄχι ἐπειδὴ βρῆκα ἀνάμεσα σας διαίρεση, ἀλλὰ ἀποκαθάρισμα. 2. Διότι ὅσοι εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, αὐτοὶ βρίσκονται μαζὶ μὲ τὸν ἐπίσκοπο, καὶ ὅσοι πάλι μετανοήσουν καὶ ἐπιστρέψουν στὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ αὐτοὶ θὰ γίνουν τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ ζήσουν σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 2. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου· ὅποιος ἀκολουθεῖ αὐτὸν πὺ προκαλεῖ σχῆμα, «δὲν κληρονομεῖ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»³. Ὅποιος ἀκολουθεῖ ξένη γνώμη, αὐτὸς δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸ πάθος.

IV. Φροντίστε λοιπὸν νὰ συμμετέχετε σὲ μιὰ εὐχαριστία· διότι ἓνα εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἓνα ποτήρι πὺ ἐνώνει μὲ τὸ αἷμα του· ἓνα θυσιασθηριο, ὅπως ἓνας ἐπίσκοπος μαζὶ μὲ τὸ πρεσβυτέριο καὶ τοὺς διακόνους, τοὺς ὁμοδούλους μου, ὥστε ὅ,τι κάνετε, νὰ τὸ κάνετε ὅπως θέλει ὁ Θεός.

V. Ἀδελφοί μου, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος, ἐπειδὴ σᾶς ἀγαπῶ καὶ μὲ ὑπερβολικὴ ἀγαλλίαση σᾶς ἀσφαλίζω· ὄχι βέβαια ἐγώ, ἀλλὰ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, γιὰ τὸν ὁποῖο εἶμαι δέσμιος, καὶ ὅμως φοβᾶμαι ἐπειδὴ ἀκόμα δὲν εἶμαι ὀλοκληρωμένος. Ἡ δική σας προσευχὴ ὅμως θὰ μὲ ὀλοκληρώσει κατὰ Θεόν, ὥστε νὰ ἐπιτύχω τὸν κλῆρο πὺ μοῦ ἔλαχε, ἔχοντας καταφύγει στὸ Εὐαγγέλιο, σὰν νὰ εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ στοὺς ἀποστόλους, σὰν νὰ εἶναι τὸ πρεσβυτέριο τῆς Ἐκκλησίας. 2. Νὰ ἀγαπᾶμε ὅμως καὶ τοὺς προφῆτες, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ κήρυξαν στὸ

2. Ματθ. 15,13.

3. Α' Κορ. 6,9,10.

ἀναμένειν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσώθησαν, ἐν ἐνότητι Ἰησοῦ Χριστοῦ ὄντες, ἀξιαγάπητοι καὶ ἀξιοθαύμαστοι ἅγιοι, ὑπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ μεμαρτυρημένοι καὶ συνηριθμημένοι ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τῆς κοινῆς ἐλπίδος.

5 VI. Ἐὰν δέ τις Ἰουδαϊσμὸν ἐρμηνεύῃ ὑμῖν, μὴ ἀκούετε αὐτοῦ. Ἄμεινον γάρ ἐστι παρὰ ἀνδρὸς περιτομὴν ἔχοντος Χριστιανισμὸν ἀκούειν, ἢ παρὰ ἀκροβύστου Ἰουδαϊσμόν. Ἐὰν δὲ ἀμφότεροι περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὴ λαλῶσιν, οὗτοι ἐμοὶ στῆλαι εἰσι καὶ τάφοι νεκρῶν, ἐφ' οἷς γέγραπται μόνον ὀνόματα ἀν-
10 θρώπων. 2. Φεύγετε οὖν τὰς κακοτεχνίας καὶ ἐνέδρας τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου, μήποτε, θλιβέντες τῇ γνώμῃ αὐτοῦ, ἐξασθενήσετε ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἀλλὰ πάντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθε ἐν ἀμερίστῳ καρδίᾳ. 3. Εὐχαριστῶ δὲ τῷ Θεῷ μου, ὅτι εὐσυνειδητός εἰμι ἐν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἔχει τις καυχῆσασθαι οὔτε λάθρα,
15 οὔτε φανερῶς, ὅτι ἐβάρησά τινα ἐν μικρῷ ἢ ἐν μεγάλῳ, καὶ πᾶσι δέ, ἐν οἷς ἐλάλησα, εὐχομαι ἵνα μὴ εἰς μαρτύριον αὐτὸ κτήσωνται.

VII. Εἰ γὰρ καὶ κατὰ σάρκα μέ τινες ἠθέλησαν πλανῆσαι, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα οὐ πλανᾶται, ἀπὸ Θεοῦ ὄν· «οἶδε γὰρ πόθεν ἔρ-
20 χεται καὶ ποῦ ὑπάγει», καὶ τὰ κρυπτὰ ἐλέγχει. Ἐκραύγασα, μεταξὺ ὧν ἐλάλουν, μεγάλη φωνῆ, Θεοῦ φωνῆ· τῷ ἐπισκόπῳ προσέχετε καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ καὶ διακόνοις. 2. Εἰ δὲ ὑπώπτευσάν τινές με ὡσπερ εἰδότα τὸν μερισμὸν τινῶν λέγειν ταῦτα, μάρτυς δέ μοι, ἐν ᾧ δέδεμαι, ὅτι ἀπὸ σαρκὸς ἀνθρωπίνης
25 οὐκ ἔγνων. Τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκήρυσσε λέγον τάδε· Χωρὶς ἐπισκόπου μηδὲν ποιεῖτε· τὴν σάρκα ὑμῶν ὡς ναὸν Θεοῦ τηρεῖτε· τὴν ἔνωσιν ἀγαπᾶτε, τοὺς μερισμοὺς φεύγετε· μιμηταὶ γίνεσθε Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ.

Εὐαγγέλιο καὶ ἤλπιζαν σ' αὐτὸν καὶ τὸν περίμεναν, καὶ ἀφοῦ πίστεψαν σ' αὐτὸν σώθηκαν, ὄντας ένωμενοι μετὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἀξιαγάπητοι καὶ ἀξιοθαύμαστοι ἅγιοι, μαρτυρημένοι ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ συναριθμημένοι στὸ Εὐαγγέλιο τῆς κοινῆς ἐλπίδας.

VI. Ἐὰν ὁμως κάποιος σᾶς ἐρμηνεύει τὸν Ἰουδαϊσμό, νὰ μὴ τὸν ἀκούετε. Διότι εἶναι καλύτερα ἓνας ἄνδρας, πὺ ἔχει περιτομή, νὰ ἀκούει γιὰ τὸν Χριστιανισμό, παρὰ αὐτὸς πὺ ἔχει ἀκροβυστία νὰ ἀκούει γιὰ Ἰουδαϊσμό. Ἐὰν πάλι καὶ οἱ δύο δὲν μιλοῦν γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, αὐτοὶ γιὰ μένα εἶναι στῆλες καὶ τάφοι νεκρῶν, πάνω στοὺς ὁποίους εἶναι γραμμένα ὀνόματα ἀνθρώπων. 2. Νὰ ἀποφεύγετε ἐπομένως τὰ κακὰ τεχνάσματα καὶ τὶς ἐνέδρες τοῦ ἄρχοντα τοῦ κόσμου αὐτοῦ, μήπως πιεζόμενοι ἀπὸ τὴ γνώμη του ἐξασθενήσει ἡ ἀγάπη σας, καὶ νὰ συναθροίζεστε ὅλοι μαζί μετὰ ἀχώριστη καρδιά. 2. Εὐχαριστῶ τὸν Θεό μου, ὅτι ἔχω ἐλαφρὴ τὴ συνείδησή μου μ' ἐσᾶς, καὶ δὲν μπορεῖ κανένας νὰ καυχηθεῖ, οὔτε κρυφὰ οὔτε φανερά, ὅτι ἔγινα βάρος σὲ κάποιον, μικρὸ ἢ μεγάλο, καὶ εὐχομαι ὅλα ὅσα εἶπα νὰ μὴ τὰ κρατήσουν ὡς ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα.

VII. Διότι, ἂν καὶ μερικοὶ θέλησαν σὰν ἄνθρωπο νὰ μὲ παραπλανήσουν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα πὺ εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸ δὲν παραπλανιέται. «Γιατὶ γνωρίζει ἀπὸ ποῦ ἔρχεται καὶ ποῦ ποηγαίνει»⁴, καὶ ἐλέγχει τὰ κρυφὰ. Φώναξα δυνατὰ μεταξὺ ἐκείνων πὺ μιλοῦσα, μετὰ δυνατὴ φωνή, μετὰ φωνὴ Θεοῦ. Νὰ εἴστε ἀφοσιωμένοι στὸν ἐπίσκοπο καὶ στὸ πρεσβυτέριο καὶ στοὺς διακόνους. 2. Ἐὰν ὁμως κάποιοι ὑποπτεύθηκαν ὅτι τὰ λέω αὐτά, ἐπειδὴ γνωρίζω τὴν ἀπόσχιση ὀρισμένων, μάρτυράς μου αὐτὸς γιὰ τὸν ὁποῖο εἶμαι δέσμιος, ὅτι δὲν τὸ ἔμαθα ἀπὸ ἄνθρωπο, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα κήρυξε λέγοντας τὰ ἐξῆς: χωρὶς τὸν ἐπίσκοπο νὰ μὴ κάνετε τίποτε· νὰ διατηρεῖτε τὸ σῶμα σας σὰν ναὸ τοῦ Θεοῦ· ἀγαπάτε τὴν ἐνότητα, ἀποφεύγετε τὶς διαιρέσεις· γίνετε μιμητὲς τοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ αὐτὸς εἶναι μιμητὴς τοῦ Πατέρα του.

4. Ἰω. 3,8.

VIII. Ἐγὼ μὲν οὖν τὸ ἴδιον ἐποίουν, ὡς ἄνθρωπος εἰς ἔνωσιν κατηρτισμένος. Οὐδὲ μερισμὸς ἐστὶ καὶ ὀργή, Θεὸς οὐ κατοικεῖ. Πᾶσιν οὖν μετανουῶσιν ἀφίει ὁ Κύριος, ἐὰν μετανοήσωσιν εἰς ἐνότητα Θεοῦ καὶ συνέδριον τοῦ ἐπισκόπου. Πιστεύω τῇ χάριτι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς λύσει ἀφ' ὑμῶν πάντα δεσμὸν. 2. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, μηδὲν κατ' ἐρίθειαν πράσσειν, ἀλλὰ κατὰ χριστομαθίαν· ἐπεὶ ἤκουσά τινων λεγόντων ὅτι 'Ἐὰν μὴ ἐν τοῖς ἀρχαίοις εὖρω, ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, οὐ πιστεύω', καὶ λέγοντός μου αὐτοῖς, ὅτι «γέγραπται», ἀπεκρίθησάν μοι, ὅτι 10 'Πρόκειται'. Ἐμοὶ δὲ ἀρχεῖά ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός, τὰ ἄθικτα ἀρχεῖα ὁ σταυρὸς αὐτοῦ καὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ, ἐν οἷς θέλω ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν δικαιωθῆναι.

IX. Καλοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς, κρείσσων δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ὁ πεπιστευμένος τὰ ἅγια τῶν ἀγίων, ὃς μόνος πεπίστευται τὰ κρυπτὰ τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς ὢν θύρα τοῦ Πατρὸς, δι' ἧς εἰσέρχεται Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ οἱ προφῆται καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ ἡ Ἐκκλησία. Πάντα ταῦτα εἰς ἐνότητα Θεοῦ. 2. Ἐξαιρετον δέ τι ἔχει τὸ Εὐαγγέλιον, τὴν παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος, 20 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ πάθος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνάστασιν. Οἱ γὰρ ἀγαπητοὶ προφῆται κατήγγειλαν εἰς αὐτόν, τὸ δὲ Εὐαγγέλιον ἀπάρτισμά ἐστὶν ἀφθαρσίας. Πάντα ὁμοῦ καλά ἐστὶν, ἐὰν ἐν ἀγάπῃ πιστεύητε.

X. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν προσευχὴν ὑμῶν καὶ κατὰ τὰ σπλάγχνα, ἃ ἔχετε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀπηγγέλη μοι, εἰρηνεύειν τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, πρέπον ἐστὶν ὑμῖν ὡς Ἐκκλησίᾳ Θεοῦ, χειροτονῆσαι διάκονον εἰς τὸ πρεσβεῦσαι ἐκεῖ Θεοῦ πρεσβείαν, εἰς τὸ συγχαρῆναι αὐτοῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ γενομένοις καὶ δοξάσαι τὸ ὄνομα. 2. Μακάριος ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὃς 30 καταξιοθήσεται τῆς τοιαύτης διακονίας, καὶ ὑμεῖς δοξασθήσε-

VIII. Καὶ ἐγὼ ἔκανα τὸ ἴδιο, σὰν ἄνθρωπος ἐκπαιδευμένος γιὰ ἐνότητα. Γιατὶ ἐκεῖ πού ὑπάρχει διαίρεση καὶ ὀργή, δὲν κατοικεῖ ὁ Θεός. “Ὀλους λοιπὸν ὅσοι μετανοοῦν τοὺς συγχωρεῖ ὁ Κύριος ἐφόσον μετανοήσουν γιὰ νὰ ἐνωθοῦν μετὸν Θεὸ καὶ νὰ ἀκλουθοῦν τὸν ἐπίσκοπο. Πιστεύω στὴ χάρη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ διαλύσει ἀπὸ σᾶς κάθε δεσμό. 2. Σᾶς παρακαλῶ ἐπίσης νὰ μὴ κάνετε τίποτε μὲ ἐριστικὴ διάθεση, ἀλλὰ ὡς μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ· γιὰτὶ ἀκουσα κάποιους πού ἔλεγαν, ὅτι ‘ἂν δὲν τὸ βρῶ στὰ ἀρχεῖα, δὲν πιστεύω στὸ Εὐαγγέλιο’, καὶ ὅταν τοὺς εἶπα ὅτι «εἶναι γραμμένο», μοῦ ἀποκρίθηκαν ὅτι ‘εἶναι ὑπὸ συζήτηση’. Γιὰ μένα ἀρχεῖα εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὰ ἄθικτα ἀρχεῖα ὁ σταυρὸς του καὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασή του καὶ ἡ πίστη μέσω αὐτοῦ, γιὰ τὰ ὁποῖα θέλω νὰ δικαιωθῶ μετὴν προσευχῆ σας.

IX. Εἶναι καλοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς, ἀλλὰ ἀνώτερος εἶναι ὁ ἀρχιερέας, στὸν ὁποῖο εἶναι ἐμπιστευμένα τὰ ἅγια τῶν ἀγίων, στὸν μόνο πού ἔχουν ἐμπιστευθεῖ τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς εἶναι ἡ πόρτα τοῦ Πατέρα, μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία μπαίνουν ὁ Ἄβραάμ καὶ ὁ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Ἰακώβ καὶ οἱ προφῆτες καὶ οἱ ἀποστολοὶ καὶ ἡ Ἐκκλησία. “Ὀλα αὐτὰ γιὰ τὴν ἐνότητα τοῦ Θεοῦ. 2. Τὸ Εὐαγγέλιο ὅμως ἔχει κάτι τὸ ξεχωριστό, τὴν παρουσία τοῦ Σωτήρα, τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ πάθος του καὶ τὴν ἀνάσταση. Διότι οἱ ἀγαπητοὶ προφῆτες τὸν κήρυξαν, τὸ Εὐαγγέλιο ὅμως εἶναι συμπλήρωση ἀθανασίας. “Ὀλα μαζί εἶναι καλά, ἐὰν πιστεύετε μετὰ ἀγάπη.

X. Ἐπειδὴ, σύμφωνα μετὴν προσευχῆ σας καὶ τὴν ἀγάπη πού ἔχετε ἐνωμένοι μετὸν Ἰησοῦ Χριστό, μοῦ ἀναφέρθηκε ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας τῆς Συρίας εἰρηνεύει, εἶναι πρέπον σὲ σᾶς, ὡς Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, νὰ ὀρίσετε ἓνα διάκονο πού νὰ σταλεῖ ἐκεῖ ὡς πρεσβευτὴς τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ χαρεῖ μαζί τους ὅταν συγκεντρωθοῦν ὅλοι καὶ νὰ δοξάσουν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. 2. Εἶναι μακάριος στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνος πού θὰ ἀξιωθεῖ νὰ ἀναλάβει τὴ διακονία αὐτή, ἀλλὰ καὶ ἐσεῖς θὰ δοξαστεῖτε. Ἐὰν θέλετε σεῖς, δὲν εἶναι ἀδύνατο νὰ σταλεῖ γιὰ

σθε. Θέλουσι δὲ ὑμῖν οὐκ ἔστιν ἄδύνατον ὑπὲρ ὀνόματος Θεοῦ, ὡς καὶ αἱ ἔγγιστα Ἐκκλησίαι ἔπεμψαν ἐπισκόπους, αἱ δὲ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους.

XI. Περὶ δὲ Φίλωνος τοῦ διακόνου ἀπὸ Κιλικίας, ἀνδρὸς
 5 μεμαρτυρημένου, ὃς καὶ νῦν ἐν λόγῳ Θεοῦ ὑπηρετεῖ μοι ἅμα
 Ρέῳ Ἀγαθόποδι, ἀνδρὶ ἐκλεκτῷ, ὃς ἀπὸ Συρίας μοι ἀκολουθεῖ,
 ἀποταξάμενος τῷ βίῳ, οἱ καὶ μαρτυροῦσιν ὑμῖν, κἀγὼ τῷ Θεῷ
 εὐχαριστῶ ὑπὲρ ὑμῶν, ὅτι ἐδέξασθε αὐτούς, ὡς καὶ ὑμᾶς ὁ Κύ-
 ριος. Οἱ δὲ ἀτιμάσαντες αὐτοὺς λυτρωθεῖσαν ἐν τῇ χάριτι τοῦ
 10 Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν Τρωάδι,
 ὄθεν καὶ γράφω ὑμῖν διὰ Βούρρου, πεμφθέντος ἅμα ἐμοὶ ἀπὸ
 Ἐφεσίων καὶ Σμυρναίων εἰς λόγον τιμῆς, τιμήσει αὐτοὺς ὁ Κύ-
 ριος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς ὃν ἐλπίζουσι σαρκί, ψυχῇ, πίστει,
 15 ἀγάπῃ, ὁμοιοῖα.

Ἔρρωσθε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῇ κοινῇ ἐλπίδι ἡμῶν.

τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, πράγμα πὸ ἔκαναν καὶ οἱ κοντινὲς Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες ἔστειλαν ἐπισκόπους, καὶ ἄλλες πρεσβυτέρους καὶ διακόνους.

ΧΙ. Γιὰ τὸν Φίλωνα τὸν διάκονο ἀπὸ τὴν Κιλικία, ἄνδρα δοκιμασμένο, ὁ ὁποῖος καὶ τῶρα μὲ ὑπηρετεῖ στὸν λόγο τοῦ Θεοῦ μαζί μὲ τὸν Ρέο τὸν Ἀγαθόποδα, ἄνδρα ἐκλεκτό, ὁ ὁποῖος μὲ ἀκολουθεῖ ἀπὸ τὴ Συρία, ἐγκαταλείποντας τὴ ζωὴ, οἱ ὁποῖοι καὶ σᾶς δίνουν τὶς διαβεβαιώσεις, καὶ ἐγὼ εὐχαριστῶ τὸν Θεὸ γιὰ σᾶς πὸ τοὺς δεχθήκατε, ὅπως καὶ ἐσᾶς σᾶς δέχθηκε ὁ Κύριος. Ἐκεῖνοι ὅμως πὸ τοὺς ἀτίμασαν, εἶθε νὰ λυτρωθοῦν μὲ τὴ χάρη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 2. Σᾶς ἀσπάζεται ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τῆς Τρωάδας, ἀπὸ ὅπου σᾶς γράφω μέσω τοῦ Βούρρου, πὸ στάλθηκε μαζί μου ἀπὸ τοὺς Ἐφεσίους καὶ τοὺς Σμυρναίους τιμητικά. Εἶθε νὰ τοὺς τιμησεὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, στὸν ὁποῖο ἐλπίζουν μὲ τὸ σῶμα, τὴν ψυχὴ, τὴν πίστη, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ὁμονοία.

Ἵγιαίνετε ἐνωμένοι μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ, πὸ εἶναι ἡ κοινὴ ἐλπίδα μας.

6. ΣΜΥΡΝΑΙΟΙΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, Ἐκκλησία Θεοῦ Πατρὸς
 καὶ τοῦ ἠγαπημένου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἠλεημένη ἐν παν-
 τὶ χαρίσματι, πεπληρωμένη ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, ἀνυ-
 στερήτῳ οὖσῃ παντὸς χαρίσματος, θεοπρεπεστάτη καὶ
 5 ἀγιοφόρῳ, τῇ οὖσῃ ἐν Σμύρνῃ τῆς Ἀσίας, ἐν ἀμώμῳ
 Πνεύματι καὶ λόγῳ Θεοῦ πλεῖστα χαίρειν.

I. Δοξάζων Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Θεόν, τὸν οὕτως ὑμᾶς
 σοφίσαντα, ἐνόησα γὰρ ὑμᾶς κατηρτισμένους ἐν ἀκινήτῳ πί-
 στει, ὡσπερ καθηλωμένους ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ
 10 Χριστοῦ σαρκί τε καὶ Πνεύματι καὶ ἠδρασμένους ἐν ἀγάπῃ ἐν
 τῷ αἵματι Χριστοῦ, πεπληροφορημένους εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν,
 ἀληθῶς ὄντα «ἐκ γένους Δαβὶδ κατὰ σάρκα», Υἱὸν Θεοῦ κατὰ
 θέλημα καὶ δύναμιν Θεοῦ γεγεννημένον ἀληθῶς ἐκ Παρθένου,
 βεβαπτισμένον ὑπὸ Ἰωάννου, «ἵνα πληρωθῇ πᾶσα δικαιοσύνη
 15 ὑπ' αὐτοῦ», 2. ἀληθῶς ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ Ἡρώδου τε-
 τράρχου καθηλωμένον ὑπὲρ ἡμῶν ἐν σαρκὶ – ἀφ' οὗ καρποῦ
 ἡμεῖς, ἀπὸ τοῦ θεομακαρίστου αὐτοῦ πάθους–, «ἵνα ἄρῃ σύσση-
 μον» εἰς τοὺς αἰῶνας διὰ τῆς ἀναστάσεως εἰς τοὺς ἀγίους καὶ
 πιστοὺς αὐτοῦ ἐν Ἰουδαίοις, εἴτε ἐν ἔθνεσιν ἐν ἐνὶ σώματι τῆς
 20 Ἐκκλησίας αὐτοῦ.

1. Ρωμ. 1,4.

6. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὸν ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, πρὸς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ ἀγαπημένου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν προικισμένη με κάθε χάρισμα, γεμάτη πίστη καὶ ἀγάπη, πὸν δὲν ὑστερεῖ σὲ κανένα χάρισμα, τὴ θεοπρεπάστατη καὶ ἀγιοφόρα, πὸν βρίσκεται στὴ Σμύρνη τῆς Ἀσίας, με ἄμεμπτο πνεῦμα καὶ λόγο Θεοῦ, εἶθε νὰ χαίρεται πάρα πολὺ.

1. Δοξάζω τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν Θεό, ὁ ὁποῖος σᾶς ἔκανε τόσο σοφοὺς· διότι κατάλαβα ὅτι εἴστε ἐκπαιδευμένοι σὲ ἀμετακίνητη πίστη, σὰν νὰ εἴσαστε καρφωμένοι στὸν σταυρὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, σωματικὰ καὶ πνευματικὰ, καὶ στερεωμένοι με ἀγάπη στὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, βεβαιωμένοι γιὰ τὸν Κύριό μας, ὅτι προέρχεται ἀληθινὰ «ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Δαβὶδ κατὰ σάρκα»¹, καὶ εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ σύμφωνα με τὸ θέλημα καὶ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, γεννημένος ἀληθινὰ ἀπὸ τὴν Παρθένο, καὶ βαπτισμένος ἀπὸ τὸν Ἰωάννη, «γιὰ νὰ ἐκπληρωθεῖ ὅ,τι προβλέπει ὁ νόμος ἀπὸ αὐτόν»². 2. σταυρωμένος ἀληθινὰ ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ τοῦ τετράρχη Ἡρώδη γιὰ χάρη μας σαρκικὰ –ἀπὸ τὸν καρπὸ αὐτοῦ θεομακάριστου πάθους του προερχόμεστε ἐμεῖς– «γιὰ νὰ ὑψώσει σημεῖο»³ αἰώνιο με τὴν ἀνάσταση στοὺς ἀγίους καὶ πιστοὺς του, εἴτε μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων, εἴτε μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν, στὸ ἓνα σῶμα τῆς Ἐκκλησίας του.

2. Ματθ. 3,15.

3. Ἦσ. 5,26.

II. Ταῦτα γὰρ πάντα ἔπαθε δι' ἡμᾶς, ἵνα σωθῶμεν, καὶ ἀληθῶς ἔπαθεν ὡς καὶ ἀληθῶς ἀνέστησεν ἑαυτόν, οὐχ ὡσπερ ἄπιστοὶ τινες λέγουσι, τὸ δοκεῖν αὐτὸν πεπονθέναι, αὐτοὶ τὸ δοκεῖν ὄντες, καὶ καθὼς φρονοῦσι καὶ συμβήσεται αὐτοῖς, οὖσιν
5 ἀσωμάτοις καὶ δαιμονικοῖς.

III. Ἐγὼ γὰρ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐν σαρκὶ αὐτὸν οἶδα καὶ πιστεύω ὄντα. 2. Καὶ ὅτε πρὸς τοὺς περὶ τὸν Πέτρον ἦλθεν, ἔφη αὐτοῖς· λάβετε, «ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι οὐκ εἰμι δαιμόνιον ἀσώματον». Καὶ εὐθύς αὐτοῦ ἤψαντο καὶ ἐπίστευσαν,
10 κραθέντες τῇ σαρκὶ αὐτοῦ καὶ τῷ Πνεύματι. Διὰ τοῦτο καὶ θανάτου κατεφρόνησαν, ἠύρέθησαν δὲ ὑπὲρ θάνατον. 3. «Μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν συνέφαγεν αὐτοῖς καὶ συνέπιεν» ὡς σαρκικός, καίπερ πνευματικῶς ἠνωμένος τῷ Πατρί.

IV. Ταῦτα δὲ παραινῶ ὑμῖν, ἀγαπητοί, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑμεῖς
15 οὕτως ἔχετε. Προφυλάσσω δὲ ὑμᾶς ἀπὸ τῶν θηρίων τῶν ἀνθρωπομόρφων, οὓς οὐ μόνον δεῖ ὑμᾶς μὴ παραδέχεσθαι, ἀλλ' εἰ δυνατόν μηδὲ συναντᾶν, ὅπερ δύσκολον. Τούτου δὲ ἔχει ἐξουσίαν Ἰησοῦς Χριστός, τὸ ἀληθινὸν ἡμῶν ζῆν. 2. Εἰ γὰρ τὸ δοκεῖν ταῦτα ἐπράχθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, κάγὼ τὸ δοκεῖν
20 δέδεμαι. Τί δὲ καὶ ἑαυτὸν ἔκδοτον δέδωκα τῷ θανάτῳ, πρὸς πῦρ, πρὸς μάχαιραν, πρὸς θηρία; Ἄλλ' ἐγγὺς μαχαίρας, ἐγγὺς Θεοῦ, μεταξὺ θηρίων, μεταξὺ Θεοῦ, μόνον ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὸ συμπαθεῖν αὐτῷ πάντα ὑπομενῶ, αὐτοῦ με ἐνδυναμοῦντος τοῦ τελείου ἀνθρώπου γενομένου.

V. Ὅν τινες ἀγνοοῦντες ἀρνοῦνται, μᾶλλον δὲ ἠρνήθησαν
25 ὑπ' αὐτοῦ, ὄντες συνήγοροι τοῦ θανάτου μᾶλλον ἢ τῆς ἀληθείας, οὓς οὐκ ἔπεισαν αἱ προφητεῖαι, οὐδὲ ὁ νόμος Μωυσέως, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι νῦν τὸ Εὐαγγέλιον, οὐδὲ τὰ ἡμέτερα τῶν κατ' ἄνδρα

II. Διότι ὅλα αὐτὰ τὰ ἔπαθε γιὰ μᾶς, γιὰ νὰ σωθοῦμε· καὶ ἔπαθε ἀληθινά, ὅπως καὶ ἀληθινὰ ἀνέστησε τὸν ἑαυτό του, ὄχι ὅπως λένε μερικοὶ ἄπιστοι, ὅτι φαινομενικὰ αὐτὸς ἔπαθε, ἐνῶ αὐτοὶ εἶναι φαινομενικοί, καὶ ὅπως πιστεύουν, θὰ τοὺς συμβεῖ, ἐπειδὴ εἶναι ἀσώματοι καὶ δαιμονικοί.

III. Διότι ἐγὼ τὸν γνώρισα καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασις σωματικὰ καὶ πιστεύω ὅτι ὑπάρχει. 2. Καὶ ὅταν ἦρθε σ' αὐτοὺς πού ἦταν γύρω ἀπὸ τὸν Πέτρο, τοὺς εἶπε· «Πάρτε με, ψηλαφήστε με καὶ δέστε, ὅτι δὲν εἶμαι ἀσώματο δαιμόνιο»⁴. Καὶ ἀμέσως τὸν ἔπιασαν καὶ πίστεψαν, ἐπειδὴ ἀναμίχθηκαν μὲ τὴ σάρκα καὶ τὸ πνεῦμα του. Γι' αὐτὸ καταφρόνησαν καὶ τὸν θάνατο καὶ ἀποδείχθηκαν ἀνώτεροι ἀπὸ τὸν θάνατο. 2. «Ἐπίσης μετὰ τὴν ἀνάστασις ἔφαγε μαζὶ μ' αὐτοὺς καὶ ἤπιε» ὡς σαρκικός, ἂν καὶ πνευματικὰ ἦταν ἐνωμένος μὲ τὸν Πατέρα.

IV. Αὐτὰ σᾶς τὰ συμβουλεύω, ἀγαπητοί, γνωρίζοντας ὅτι καὶ σεῖς ἔτσι πιστεύετε. Σᾶς προφυλάσσω ὁμως ἀπὸ τὰ ἀνθρωπόμορφα θηρία, τοὺς ὁποίους ὄχι μόνο δὲν πρέπει ἐσεῖς νὰ τοὺς παραδέχεστε, ἀλλὰ ἂν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ τοὺς συναντᾶτε, πρᾶγμα δύσκολο. Αὐτὸ ὁμως τὸ μπορεῖ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἡ ἀληθινὴ ζωὴ μας. 2. Διότι, ἐὰν αὐτὰ ἐγίναν ἀπὸ τὸν Κύριο φαινομενικὰ, τότε κι ἐγὼ φαινομενικὰ εἶμαι δέσμιος. Τότε ὁμως γιατί παρέδωσα τὸν ἑαυτό μου στὸν θάνατο, στὴ φωτιά, στὸ μαχαίρι, στὰ θηρία; Ἀλλὰ ὄντας κοντὰ στὸ μαχαίρι εἶμαι κοντὰ στὸν Θεό, ὄντας μαζὶ μὲ τὰ θηρία εἶμαι μαζὶ μὲ τὸν Θεό, μόνο στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γιὰ νὰ πάθω μαζὶ μ' αὐτὸν θὰ ὑπομείνω τὰ πάντα, ἐπειδὴ μὲ δυναμώνει ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐγίνε τέλειος ἄνθρωπος.

V. Αὐτὸς πού τὸν ἀρνοῦνται μερικοὶ ἀγνοώντας τον, ἢ καλύτερα ἀρνήθηκαν ἀπὸ αὐτόν, ἐπειδὴ εἶναι συνήγοροι τοῦ θανάτου μᾶλλον παρὰ τῆς ἀλήθειας, καὶ τοὺς ὁποίους δὲν τοὺς ἔπεισαν οὔτε οἱ προφητεῖες, οὔτε ὁ νόμος τοῦ Μωυσῆ, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸ Εὐαγγέλιο μέχρι τώρα, οὔτε τὰ παθήματα τοῦ καθε-

4. Πράξ. 10,41.

παθήματα. 2. Καὶ γὰρ περὶ ἡμῶν τὸ αὐτὸ φρονοῦσιν. Τί γάρ με ὠφελεῖ τις, εἰ ἐμὲ ἐπαινεῖ, τὸν δὲ Κύριόν μου βλασφημεῖ, μὴ ὁμολογῶν αὐτὸν σαρκοφόρον; Ὁ δὲ τοῦτο μὴ λεγων τελείως αὐτὸν ἀπήρνηται, ὧν νεκροφόρος. 3. Τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν, ὄντα ἄπιστα, οὐκ ἔδοξέ μοι ἐγγράψαι. Ἀλλὰ μηδὲ γένοιτό μοι αὐτῶν μνημονεύειν, μέχρις οὗ μετανοήσωσιν εἰς τὸ πάθος, ὃ ἐστὶν ἡμῶν ἀνάστασις.

VI. Μηδεὶς πλανάσθω· καὶ τὰ ἐπουράνια καὶ ἡ δόξα τῶν ἀγγέλων καὶ οἱ ἄρχοντες ὄρατοί τε καὶ ἀόρατοι, ἐὰν μὴ πιστεύσωσιν εἰς τὸ αἷμα Χριστοῦ, κάκεινοις κρίσις ἐστίν. «Ὁ χωρῶν χωρεῖτω». Τόπος μηδένα φυσιούτω· τὸ γὰρ ὄλον ἐστὶ πίστις καὶ ἀγάπη, ὧν οὐδὲν προκέκριται. 2. Καταμάθετε δὲ τοὺς ἑτεροδοξοῦντας εἰς τὴν χάριν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν εἰς ἡμᾶς ἐλθοῦσαν, πῶς ἐναντίοι εἰσὶ τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ. Περὶ ἀγάπης οὐ μέλοι αὐτοῖς, οὐ περὶ χήρας, οὐ περὶ ὄρφανου, οὐ περὶ θλιβομένου, οὐ περὶ δεδεμένου ἢ λελωμένου, οὐ περὶ πεινῶντος ἢ διψῶντος.

VII. Εὐχαριστίας καὶ προσευχῆς ἀπέχονται διὰ τὸ μὴ ὁμολογεῖν, τὴν εὐχαριστίαν σάρκα εἶναι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν παθοῦσαν, ἣν τῇ χρηστότητι ὁ Πατὴρ ἤγειρεν. Οἱ οὖν ἀντιλέγοντες τῇ δωρεᾷ τοῦ Θεοῦ συζητοῦντες ἀποθνήσκουσιν. Συνέφερε δὲ αὐτοῖς ἀγαπᾶν, ἵνα καὶ ἀναστῶσιν. 2. Πρέπον οὖν ἐστὶν ἀπέχεσθαι τῶν τοιούτων καὶ μήτε κατ' ἰδίαν περὶ αὐτῶν λαλεῖν μήτε κοινῇ, προσέχειν δὲ τοῖς προφήταις, ἐξαιρέτως δὲ τῷ Εὐαγγελίῳ, ἐν ᾧ τὸ πάθος ἡμῖν δεδήλωται, καὶ ἡ ἀνάστασις τετελείωται. Τοὺς δὲ μερισμοὺς φεύγετε ὡς ἀρχὴν κακῶν.

VII. Πάντες τῷ ἐπισκόπῳ ἀκολουθεῖτε, ὡς Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ Πατρί, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ ὡς τοῖς ἀποστόλοις· τοὺς δὲ διακόνους ἐντρέπεσθε, ὡς Θεοῦ ἐντολήν. Μηδεὶς χωρὶς τοῦ

νός ἀπό μᾶς. 2. Γιατί τὸ ἴδιο πιστεύουν καὶ γιὰ μᾶς. Γιατί τί μὲ ὠφελεῖ κάποιος ἐὰν ἐπαινεῖ ἐμένα καὶ βλασφημεῖ τὸν Κύριό μου, μὴ ὁμολογώντας ὅτι ἔφερε σάρκα; Ἐκεῖνος ποὺ δὲν ὁμολογεῖ αὐτό, τὸν ἔχει ἀρνηθεῖ τελείως, ὄντας νεκροφόρος. 2. Τὰ ὀνόματα ὁμῶς αὐτῶν, ἐπειδὴ εἶναι ἄπιστα, δὲν θεώρησα καλὸ νὰ τὰ γράψω. Ἀλλὰ οὔτε νὰ συμβεῖ νὰ τὰ ἀναφέρω, μέχρι νὰ μετανοήσουν γιὰ τὸ πάθος, ποὺ εἶναι ἡ ἀνάστασή μας.

VI. Κανέναν νὰ μὴ πλανᾶται καὶ τὰ ἐπουράνια, καὶ ἡ δόξα τῶν ἀγγέλων, καὶ οἱ ἄρχοντες, ὄρατοὶ καὶ ἀόρατοι, ἐὰν δὲν πιστέψουν στὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐκεῖνοι θὰ κριθοῦν. «Ὅποιος μπορεῖ νὰ βαδίσει ἄς προχωρήσει»⁵. Ἡ θέση νὰ μὴ κάνει κανέναν νὰ φουσκώνει· διότι τὸ πᾶν εἶναι ἡ πίστη καὶ ἡ ἀγάπη, χωρὶς τίς ὁποῖες τίποτε δὲν προτιμᾶται. 2. Προσέξτε αὐτοὺς ποὺ πιστεύουν διαφορετικὰ γιὰ τὴ χάρη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ποὺ ἦρθε σὲ μᾶς, πόσο ἀντίθετοι εἶναι μὲ τὴ γνώμη τοῦ Θεοῦ. Δὲν τοὺς μέλει γιὰ τὴν ἀγάπη, οὔτε γιὰ τὴ χήρα, οὔτε γιὰ τὸ ὄρφανό, οὔτε γιὰ ἐκεῖνον ποὺ εἶναι λυπημένος, οὔτε γιὰ τὸν δεμένο ἢ λυμένο, οὔτε γι' αὐτὸν ποὺ πεινάει ἢ διψάει.

VII. Ἀποφεύγει τὴ θεία Εὐχαριστία καὶ τὴν προσευχὴ ἐπειδὴ δὲν πιστεύει ὅτι ἡ Εὐχαριστία εἶναι σῶμα τοῦ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἔπαθε γιὰ τίς ἁμαρτίες μας, καὶ τὸ ὁποῖο ἀνάστησε ὁ Πατέρας μὲ τὴν ἀγαθότητά του. Αὐτοὶ λοιπὸν ποὺ ἀντιλέγουν στὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ πεθαίνουν συζητώντας, ἐνῶ τοὺς συνέφερε νὰ ἀγαποῦν, γιὰ νὰ ἀναστηθοῦν. 2. Εἶναι πρέπον λοιπὸν νὰ τοὺς ἀποφεύγετε αὐτοὺς καὶ οὔτε ἰδιαιτέρως νὰ μιλάτε γι' αὐτούς, οὔτε ἀπὸ κοινοῦ, καὶ νὰ προσέχετε στοὺς προφῆτες, καὶ προπαντὸς στὸ Εὐαγγέλιο, στὸ ὁποῖο φανερώνεται σὲ μᾶς τὸ πάθος καὶ τελειοποιεῖται ἡ ἀνάστασις. Ἐπίσης νὰ ἀποφεύγετε τίς διαιρέσεις ὡς ἀρχὴ κακῶν.

VIII. Ὅλοι νὰ ἀκολουθεῖτε τὸν ἐπίσκοπο, ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν Πατέρα, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὅπως τοὺς ἀποστόλους, ἐνῶ τοὺς διακόνους νὰ τοὺς σέβετε σὰν ἐντολοδό-

5. Ματθ. 19,12.

ἐπισκόπου τι πρᾶστέω τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκείνη βεβαία εὐχαριστία ἡγείσθω, ἢ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον οὐσα, ἢ ᾧ ἂν αὐτὸς ἐπιτρέψῃ. 2. Ὅπου ἂν φανῇ ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἔστω· ὡσπερ ὅπου ἂν ᾗ Χριστὸς Ἰησοῦς, ἐκεῖ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία. Οὐκ ἔξόν ἐστι χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου οὔτε βαπτίζειν οὔτε ἀγάπην ποιεῖν, ἀλλ' ὃ ἂν ἐκεῖνος δοκιμάσῃ, τοῦτο καὶ τῷ Θεῷ εὐάρεστον, ἵνα ἀσφαλὲς ᾗ καὶ βέβαιον πᾶν ὃ πράσσετε.

IX. Εὐλογόν ἐστι λοιπὸν ἀνανῆσαι καί, ὡς ἔτι καιρὸν ἔχομεν, εἰς Θεὸν μετανοεῖν. Καλῶς ἔχει, Θεὸν καὶ ἐπίσκοπον εἶδέναι. Ὁ τιμῶν ἐπίσκοπον ὑπὸ Θεοῦ τετίμηται· ὁ λάθρα ἐπίσκοπου τι πράσσων τῷ διαβόλῳ λατρεύει. 2. Πάντα οὖν ὑμῖν ἐν χάριτι περισσευέτω· ἄξιοι γάρ ἐστε. Κατὰ πάντα με ἀνεπαύσατε, καὶ ὑμᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀπόντα με καὶ παρόντα ἠγαπήσατε· ἀμείβοι ὑμῖν Θεός, δι' ὃν πάντα ὑπομένοντες αὐτοῦ τεύξεσθε.

X. Φίλωνα καὶ Ρέον Ἀγαθόπου, οἱ ἐπηκολούθησάν μοι εἰς λόγον Θεοῦ, καλῶς ἐποιήσατε ὑποδεξάμενοι ὡς διακόνους Χριστοῦ Θεοῦ, οἱ καὶ εὐχαριστοῦσι τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ ὑμῶν, ὅτι αὐτοὺς ἀνεπαύσατε κατὰ πάντα τρόπον. Οὐδὲν ὑμῖν οὐ μὴ ἀπολείται. 2. Ἀντίψυχον ὑμῶν τὸ πνεῦμά μου καὶ τὰ δεσμά μου, ἃ οὐχ ὑπερηφανήσατε οὐδὲ ἐπησχύνθητε. Οὐδὲ ὑμᾶς ἐπαισχυνθήσεται ἡ τελεία πίστις, Ἰησοῦ Χριστοῦ.

XI. Ἡ προσευχὴ ὑμῶν ἀπῆλθεν ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, ὅθεν δεδεμένος θεοπρεπεστάτοις δεσμοῖς, πάντας ἀσπάζομαι, οὐκ ὦν ἄξιος ἐκεῖθεν εἶναι, ἔσχατος αὐτῶν ὦν· κατὰ θέλημα δὲ κατηξιώθην, οὐκ ἐκ συνειδότος, ἀλλ' ἐκ χάριτος Θεοῦ, ἣν εὐχομαι τελείαν μοι δοθῆναι, ἵνα ἐν τῇ

χους τοῦ Θεοῦ. Κανένας νὰ μὴ κάνει τίποτε χωρὶς τὸν ἐπίσκοπο ἀπὸ αὐτὰ πού ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησία. Ἐγκυρη νὰ θεωρεῖται ἡ Εὐχαριστία ἐκείνη πού τελεῖται ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο, ἢ ἀπὸ ἐκεῖνον στὸν ὁποῖο θὰ δώσει τὴν ἄδεια αὐτός. 2. Ὃπου ἐμφανίζεται ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ νὰ βρίσκεται τὸ πλῆθος, ὅπως ἀκριβῶς ὅπου βρίσκεται ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἐκεῖ βρίσκεται ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία. Δὲν ἐπιτρέπεται χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου οὔτε νὰ βαπτίζετε, οὔτε νὰ τελεῖτε τὴ θεία Εὐχαριστία, ἀλλὰ αὐτὸ πού ἐκεῖνος θὰ θεωρήσει γνήσιο, αὐτὸ εἶναι ἀρεστὸ καὶ στὸν Θεό, γιὰ νὰ εἶναι ἀκίνδυνο καὶ ἀναμφίβολο κάθε τι πού κάνετε.

IX. Εἶναι λοιπὸν εὐλογο νὰ ἀνανήψουμε καί, ὅσο ἀκόμη ἔχουμε καιρὸ, νὰ μετανοήσουμε στὸν Θεό. Εἶναι καλὸ νὰ ἀναγνωρίζουμε τὸν Θεὸ καὶ τὸν ἐπίσκοπο. Αὐτὸς πού τιμᾷ τὸν ἐπίσκοπο, τιμᾶται ἀπὸ τὸν Θεό, κι αὐτὸς πού κάνει κάτι κρυφὰ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο, λατρεύει τὸν διάβολο. 2. Ὃλα λοιπὸν νὰ σᾶς δίνονται πλουσιοπάροχα μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ· διότι εἴστε ἄξιοι. Μὲ ἀνακουφίσατε σὲ ὅλα, καὶ εἴθε νὰ σᾶς ἀνακουφίσει καὶ σᾶς ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Καὶ ἀπόντα καὶ παρόντα μοῦ δείξατε τὴν ἀγάπη σας· εἴθε νὰ σᾶς ἀμείβει ὁ Θεός, γιὰ τὸν ὁποῖο ἂν ὑπομένετε τὰ πάντα, θὰ ἐπιτύχετε αὐτόν.

X. Τὸν Φίλωνα καὶ τὸν Ρέο τὸν Ἀγαθόποδα, οἱ ὁποῖοι μὲ ἀκολούθησαν στὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, κάνατε καλὰ πού τοὺς ὑποδεχθήκατε ὡς διακόνους τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, οἱ ὁποῖοι εὐχαριστοῦν τὸν Κύριο γιὰ σᾶς, ἐπειδὴ τοὺς ἀναπαύσατε μὲ κάθε τρόπο. Τίποτε δὲν θὰ χαθεῖ γιὰ σᾶς. 2. Ὡς ἀνταπόδοσή σας σᾶς προσφέρω τὸ πνεῦμα μου καὶ τὰ δεσμά μου, τὰ ὁποῖα δὲν τὰ περιφρονήσατε, οὔτε τὰ ντραπήκατε. Οὔτε ἐσᾶς θὰ σᾶς ντραπεῖ ἡ τέλεια πίστη, ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

XI. Ἡ προσευχή σας ἔφτασε στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας τῆς Συρίας· ἀπὸ ὅπου, δεμένος μὲ τὰ δεσμά πού πρέπουν στὸν Θεό, σᾶς ἀσπάζομαι ὅλους, ἂν καὶ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ προέρχομαι ἀπὸ ἐκεῖ, γιὰτὶ εἶμαι ὁ τελευταῖος ἀπὸ αὐτούς· ἀλλὰ ἀξιώθηκα ὅπως ἤθελα, ὄχι μὲ τὴ συνείδησή μου, ἀλλὰ μὲ τὴ

προσευχῇ ὑμῶν Θεοῦ ἐπιτύχω. 2. Ἴνα οὖν τέλειον ὑμῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν οὐρανῶ, πρέπει εἰς τιμὴν Θεοῦ χειροτονῆσαι τὴν Ἐκκλησίαν ὑμῶν θεοπρεσβευτήν, εἰς τὸ γενόμενον ἕως Συρίας συγχαρῆναι αὐτοῖς, ὅτι εἰρηνεύουσι καὶ ἀπέ-
 5 λαβον τὸ ἴδιον μέγεθος, καὶ ἀπεκατεστάθη αὐτοῖς τὸ ἴδιον σωματίον. 3. Ἐφάνη μοι οὖν ἄξιον πράγμα, πέμψαι τινὰ τῶν ὑμετέρων μετ' ἐπιστολῆς, ἵνα συνδοξάσῃ τὴν κατὰ Θεὸν αὐτοῖς γενομένην εὐδίαν, καὶ ὅτι λιμένος ἤδη ἐτύγχανε τῇ προσευχῇ ὑμῶν. Τέλειοι ὄντες, τέλεια καὶ φρονεῖτε. Θέλουσι γὰρ ὑμῖν εὐ-
 10 πράσσειν Θεὸς ἔτοιμος εἰς τὸ παρασχεῖν.

XII. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν Τρωάδι, ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν διὰ Βούρρου, ὃν ἀπεστείλατε μετ' ἐμοῦ ἅμα Ἐφεσίοις, τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν, ὃς κατὰ πάντα με ἀνέπαυσεν. Καὶ ὄφελον πάντες αὐτὸν ἐμιμοῦντο, ὄντα ἐξεμπλά-
 15 ριον Θεοῦ διακονίας. Ἀμείψεται αὐτὸν ἡ χάρις κατὰ πάντα. 2. Ἀσπάζομαι τὸν ἀξιόθεον ἐπίσκοπον καὶ θεοπρεπὲς πρεσβυτέριον, τοὺς συνδούλους μου διακόνους καὶ τοὺς κατ' ἄνδρα καὶ κοινῇ πάντας ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ σαρκὶ αὐτοῦ καὶ τῷ αἵματι, πάθει τε καὶ ἀναστάσει, σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ
 20 ἐνότητι Θεοῦ καὶ ὑμῶν. Χάρις ὑμῖν, ἔλεος, εἰρήνη, ὑπομονὴ διὰ παντός.

XIII. Ἀσπάζομαι τοὺς οἴκους τῶν ἀδελφῶν μου σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις καὶ τὰς παρθένους, τὰς λεγομένας χήρας. Ἐρρωσθέ μοι ἐν δυνάμει Πνεύματος. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Φίλων, σὺν
 25 ἐμοὶ ὦν. 2. Ἀσπάζομαι τὸν οἶκον Ταουῖας, ἣν εἶχομαι ἐδρᾶσθαι πίστει καὶ ἀγάπῃ σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ. Ἀσπάζομαι Ἄλκην, τὸ ποθητὸν μοι ὄνομα, καὶ Δάφνον, τὸν ἀσύγκριτον καὶ εὐτεκνον, καὶ πάντας κατ' ὄνομα.

Ἐρρωσθε ἐν χάριτι Θεοῦ.

χάρη τοῦ Θεοῦ, πού προσεύχομαι νὰ μοῦ δοθεῖ πλήρης, ὥστε μὲ τὴ δική σας προσευχὴ νὰ κερδίσω τὸν Θεό. 2. Γιὰ νὰ γίνῃ λοιπὸν τὸ ἔργο σας τέλειο καὶ στὴ γῆ καὶ στὸν οὐρανό, πρέπει γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ Θεοῦ νὰ ὀρίσει ἡ Ἐκκλησία σας ἓνα ἀπεσταλμένο, ὁ ὁποῖος νὰ πάει στὴ Συρία καὶ νὰ τοὺς συγχαρεῖ πού ἔχουν εἰρήνη καὶ ἀπόλαυσαν τὰ ἴσα καὶ ἀποκαταστάθηκε ἀνάμεσα τους τὸ μικρό μου σῶμα. 3. Θεώρησα λοιπὸν ὅτι ἀξίζει νὰ στείλετε κάποιον ἀπὸ τοὺς δικούς σας μὲ ἐπιστολή, γιὰ νὰ δοξάσει μαζί μ' αὐτοὺς γιὰ τὴν κατὰ Θεὸν γαλήνη πού ἐπικράτησε σ' αὐτοὺς, καὶ ἐπειδὴ μὲ τὴν προσευχὴ σας βρῆκε αὐτὴ λιμάνι. Ἐπειδὴ εἶστε τέλειοι, πιστεύετε καὶ τέλεια. Διότι, ἂν ἐσεῖς θέλετε νὰ εὐτυχήσετε, ὁ Θεὸς εἶναι ἔτοιμος νὰ σᾶς δώσει τὴν εὐτυχία.

XII. Σᾶς ἀσπάζεται ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν πού βρίσκονται στὴν Τρωάδα, ἀπὸ ὅπου καὶ σᾶς γράφω μέσω τοῦ Βούρρου, τὸν ὁποῖο στείλατε μαζί μου μαζί μὲ τοὺς Ἐφεσίους τοὺς ἀδελφούς σας, ὁ ὁποῖος μὲ ἀνακούφισε σὲ ὅλα, καὶ μακάρι νὰ ἀκολουθοῦσαν τὸ παράδειγμα τοῦ ὅλοι, διότι εἶναι ὑπόδειγμα διακονίας τοῦ Θεοῦ. Εἶθε νὰ τὸν ἀνταμείψει ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ γιὰ ὅλα. 2. Ἀσπάζομαι τὸν ἀξιόθεο ἐπίσκοπο καὶ τὸ θεοπρεπὲς πρεσβυτέριο, τοὺς ὁμοδούλους μου διακόνους καὶ τὸν καθένα σας χωριστὰ καὶ ὅλους μαζί στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, στὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα του, στὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάσταση, καὶ στὴ σαρκικὴ καὶ πνευματικὴ ἐνότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ δική σας. Εἶθε νὰ ὑπάρχει σὲ σᾶς ἡ χάρη, ἡ εὐσπλαχνία, ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ὑπομονὴ γιὰ πάντα.

XIII. Ἀσπάζομαι τὰ σπίτια τῶν ἀδελφῶν μου μαζί μὲ τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά τους, καὶ τὶς παρθένους, καὶ τὶς λεγόμενες χῆρες. Νὰ ὑγιαίνετε μὲ τὴ δύναμη τοῦ Πνεύματος. Σᾶς ἀσπάζεται ὁ Φίλωνας, πού εἶναι μαζί μου. 2. Ἀσπάζομαι τὸ σπίτι τῆς Ταουῖας, ἡ ὁποία εὐχομαι νὰ εἶναι ἐδραία στὴν πίστη καὶ στὴν ἀγάπη, τὴ σαρκικὴ καὶ τὴν πνευματικὴ. Ἀσπάζομαι τὸν Ἄλκη, τὸ ἀγαπητό μου ὄνομα, καὶ τὸν Δάφνο, τὸν ἀσύγκριτο καὶ μὲ τὰ καλὰ παιδιά, καὶ ὅλους ὀνομαστικά.

Νὰ ὑγιαίνετε μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ.

Στοὺς Σμυρναίους ἀπὸ τὴν Τρωάδα.

7. ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΝ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, Πολυκάρπῳ ἐπισκόπῳ
Ἐκκλησίας Σμυρναίων, μᾶλλον ἐπισκοπημένῳ ὑπὸ
Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, πλεῖστα
χαίρειν..

5 I. Ἀποδεχόμενός σου τὴν ἐν Θεῷ γνώμην, ἠδρασμένην
ὡς ἐπὶ πέτραν ἀκίνητον, ὑπερδοξάζω, καταξιωθείς τοῦ προ-
σώπου σου τοῦ ἀμώμου, οὗ ὀναίμην ἐν Θεῷ. 2. Παρακαλῶ σε
ἐν χάριτι, ἧ ἐνδέδυσαι, προσθεῖναι τῷ δρόμῳ σου καὶ πάντας
παρακαλεῖν, ἵνα σώζωνται. Ἐκδίκησόν σου τὸν τόπον ἐν πάσῃ
10 ἐπιμελείᾳ σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ. Τῆς ἐνώσεως φρόντιζε,
ἧς οὐδὲν ἄμεινον. Πάντας βάσταζε, ὡς καὶ σὲ ὁ Κύριος. Πάν-
των ἀνέχου ἐν ἀγάπῃ, ὡσπερ καὶ ποιεῖς. 3. Προσευχαῖς σχόλα-
ζε ἀδιαλείπτως. Αἰτοῦ σύνεσιν πλείονα ἧς ἔχεις. Γρηγόρει,
ἀκοίμητον πνεῦμα κεκτημένος. Τοῖς κατ' ἄνδρα κατὰ ὁμοή-
15 θειαν Θεοῦ λάλει. Πάντων «τὰς νόσους βάσταζε» ὡς τέλειος
ἀθλητής. Ὅπου πλείων κόπος, πολὺ κέρδος.

II. Καλοὺς μαθητὰς εἶναι φιλήεις, χάρις σοι οὐκ ἔστιν· μᾶλ-

7. ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πού ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, πρὸς τὸν ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Σμυρναίων Πολύκαρπο, ὁ ὁποῖος μᾶλλον ἐπισκοπεῖται ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστόν, στὸν ὁποῖο εὐχόμαι ἡ χαρὰ νὰ εἶναι μεγάλη.

I. Ἐπιδοκιμάζοντας τὴ σύμφωνη μὲ τὸν Θεὸ γνώμη σου, πού στηρίζεται σὰν σὲ ἀμετακίνητη πέτρα, σὲ ὑπερτιμῶ, ἀφοῦ ἀξιώθηκα νὰ δῶ τὸ ἄμεμπτο πρόσωπό σου, τὸ ὁποῖου τὴν ὠφέλεια θὰ ἐπιθυμοῦσα στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. 2. Σὲ παρακαλῶ στὸ ὄνομα τῆς χάριτος πού φέρεις, νὰ συνεχίσῃς τὸν δρόμο σου καὶ νὰ τοὺς στηρίζῃς ὅλους στὴν πίστη, γιὰ νὰ σωθοῦν. Νὰ ὑπερασπίζεσαι τὸν τόπο μὲ κάθε ἐπιμέλεια σαρκικὴ καὶ πνευματικὴ. Νὰ φροντίζῃς τὴν ἐνότητα, ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν ὑπάρχει ἀνώτερο πρᾶγμα. Νὰ τοὺς ὑπομένῃς ὅλους, ὅπως καὶ ὁ Κύριος ὑπομένει ἐσένα. Νὰ τοὺς ἀνέχεσαι ὅλους μὲ ἀγάπη, ὅπως βέβαια καὶ κάνεις. 3. Νὰ ἀφοσιώνεσαι σὲ ἀδιάλειπτες προσευχές. Νὰ ζητᾶς περισσότερη σύνεση ἀπὸ αὐτὴν πού ἔχεις. Νὰ μένῃς ἀγρυπνος, ἔχοντας πνεῦμα ἀκοίμητο. Στὸν κάθε ἄνδρα νὰ μιᾶς κατὰ τρόπο πού ταιριάζει στὸν Θεό. «Νὰ ὑπομένῃς τὶς ἀσθένειες»¹ ὅλων, σὰν τέλειος ἀθλητής. Ὅπου καταβάλλεται περισσότερο κόπος, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ πολὺ κέρδος.

II. Ἐὰν ἀγαπᾶς τοὺς καλοὺς μαθητές, δὲν θὰ ἔχεις χάρη.

1. Ματθ. 8,17.

λον τοὺς λοιμοτέρους ἐν πραότητι ὑπότασσε. Οὐ πᾶν τραῦμα τῆ
 αὐτῆ ἔμπλάστρω θεραπεύεται. Τοὺς παροξυσμοὺς ἐμβροχαῖς
 παῦε. 2. «Φρόνιμος γίνου ὡς ὄφιν ἐν ἅπασιν καὶ ἀκέραιος εἰς ἀεὶ
 ὡς ἡ περιστερά». Διὰ ταῦτα σαρκικὸς εἶ καὶ πνευματικὸς, ἵνα
 5 τὰ φαινόμενά σου εἰς πρόσωπον κολακεύῃς, τὰ δὲ ἀόρατα αἶτει,
 ἵνα σοι φανερωθῆ, ὅπως μηδενὸς λείπη καὶ παντὸς χαρίσματος
 περισσεύῃς. 3. Ὁ καιρὸς ἀπαιτεῖ σε, ὡς κυβερνῆται ἀνέμους
 καὶ ὡς χειμαζόμενος λιμένα, εἰς τὸ Θεοῦ ἐπιτυχεῖν. Νῆφε ὡς
 Θεοῦ ἀθλητῆς· τὸ θέμα ἀφθαρσίας ζωὴ αἰώνιος, περὶ ἧς καὶ σὺ
 10 πέπεισαι. Κατὰ πάντα σου ἀντίψυχον ἐγὼ καὶ τὰ δεσμὰ μου, ἃ
 ἠγάπησας.

III. Οἱ δοκοῦντες ἀξιοπίστοι εἶναι καὶ ἕτεροδιδασκαλοῦν-
 τες μὴ σε καταπλησέτωσαν. Στήθι ἐδραῖος ὡς ἄκμων τυπτό-
 μενος. Μεγάλου ἐστὶν ἀθλητοῦ τὸ δέρεσθαι καὶ νικᾶν. Μάλιστα
 15 δὲ ἕνεκεν Θεοῦ πάντα ὑπομένειν ἡμᾶς δεῖ, ἵνα καὶ αὐτὸς ἡμᾶς
 ὑπομείνη. 2. Πλέον σπουδαῖος γίνου οὐ εἶ. Τοὺς καιροὺς κατα-
 μάθανε. Τὸν ὑπὲρ καιρὸν προσδόκα, τὸν ἄχρονον, τὸν ἀόρα-
 τον, τὸν δι' ἡμᾶς παθητόν, τὸν κατὰ πάντα τρόπον δι' ἡμᾶς
 ὑπομείναντα.

20 IV. Χῆραι μὴ ἀμελείσθωσαν. Μετὰ τὸν Κύριον σὺ αὐτῶν
 φροντιστῆς ἔσο. Μηδὲν ἄνευ γνώμης σου γινέσθω, μηδὲ σὺ
 ἄνευ Θεοῦ τι πράσσει, ὅπερ οὐδὲ πράσσεις. Εὐστάθει. 2. Πυ-
 κνότερον συναγωγὰι γινέσθωσαν, ἐξ ὀνόματος πάντας ζητεῖ.
 3. Δούλους καὶ δούλας μὴ ὑπερηφάνει, ἀλλὰ μηδὲ αὐτοὶ φυσιοῦ-
 25 σθωσαν, ἀλλ' εἰς δόξαν Θεοῦ πλέον δουλευέτωσαν, ἵνα κρείτ-
 τονος ἐλευθερίας ἀπὸ Θεοῦ τύχωσιν. Μὴ ἐράτωσαν ἀπὸ τοῦ

Νὰ ὑποτάσσεις τοὺς πιὸ ἀρρώστους μὲ πραότητα. Κάθε τραῦμα δὲν θεραπεύεται μὲ τὸ ἴδιο ἔμπλαστρο. Τοὺς παροξυσμοὺς νὰ τοὺς σταματᾷς μὲ κομπρέσες. 2. «Νὰ εἶσαι σὲ ὄλα φρόνιμος ὅπως τὸ φίδι, καὶ ἀγνὸς ὅπως τὸ περιστέρου»². Γι' αὐτὸ εἶσαι σαρκικὸς καὶ πνευματικὸς, ὥστε ὅσα σοῦ φαίνονται νὰ τὰ κολακεύεις κατὰ πρόσωπο· καὶ τὰ ἀόρατα νὰ ζητᾷς νὰ σοῦ φανερωθοῦν, γιὰ νὰ μὴ ὑπολείπεται σὲ τίποτε καὶ νὰ ἔχεις περίσσια κάθε χαρίσματος. 2. Οἱ περιστάσεις σὲ ζητοῦν, ὅπως οἱ κυβερνήτες τοὺς ἀνέμους καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἀντιμετωπίζει τρικυμία τὸ λιμάνι, γιὰ νὰ ἐπιτύχεις τὸν Θεό. Νὰ εἶσαι νηφάλιος σὰν ἀθλητῆς τοῦ Θεοῦ. Τὸ θέμα τῆς ἀφθαρσίας εἶναι ζωὴ αἰώνια, γιὰ τὴν ὁποία καὶ σὺ εἶσαι πεπεισμένος. Ἐγγύηση γιὰ ὄλα σοῦ εἶμαι ἐγὼ καὶ τὰ δεσμὰ μου, τὰ ὁποῖα ἀγάπησες.

III. Αὐτοὶ ποὺ φαίνονται ὅτι εἶναι ἀξιόπιστοι καὶ διδάσκουν διαφορετικὰ πράγματα νὰ μὴ σὲ ἐκπλήττουν. Στάσου σταθερὸς σὰν ἀμόνι ποὺ χτυπιέται. Εἶναι γνώρισμα μεγάλου ἀθλητῆ τὸ νὰ χτυπιέται καὶ νὰ νικᾷ. Πρέπει μάλιστα ἐμεῖς νὰ τὰ ὑπομένουμε ὄλα γιὰ τὸν Θεό, γιὰ νὰ ὑπομείνει καὶ αὐτὸς ἐμᾶς. 2. Γίνε πιὸ σπουδαῖος ἀπὸ ὅ,τι εἶσαι. Νὰ μελετᾷς τοὺς χρόνους. Νὰ περιμένεις αὐτὸν ποὺ εἶναι πάνω ἀπὸ τὸν χρόνο, τὸν ἀόρατο, αὐτὸν ποὺ γιὰ μᾶς ἔγινε ὁρατός, τὸν ἀψηλάφητο, τὸν ἀπαθῆ, αὐτὸν ποὺ γιὰ μᾶς ἔγινε παθητός, ποὺ ὑπέφερε γιὰ μᾶς μὲ κάθε τρόπο.

IV. Οἱ χῆρες νὰ μὴ παραμελοῦνται. Μετὰ τὸν Κύριο νὰ φροντίζεις ἐσὺ γι' αὐτές. Νὰ μὴ γίνεται τίποτε χωρὶς τὴν ἔγκρισή σου, οὔτε ἐσὺ νὰ κάνεις κάτι χωρὶς τὴν συγκατάθεση τοῦ Θεοῦ, πρᾶγμα ποὺ δὲν κάνεις. Νὰ εἶσαι σταθερός. 2. Νὰ γίνονται συχνότερα συναθροίσεις· νὰ τοὺς ἀναζητᾷς ὄλους ὀνομαστικά. 3. Νὰ μὴ περιφρονεῖς τοὺς δούλους καὶ τίς δοῦλες, ἀλλὰ οὔτε καὶ αὐτοὶ νὰ φουσκώνουν ἀπὸ ὑπερηφάνεια, ἀλλὰ νὰ δουλεύουν γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ περισσότερο, γιὰ νὰ κερδίσουν μεγαλύτερη ἐλευθερία ἀπὸ τὸν Θεό. Νὰ μὴ ἐπιθυμοῦν νὰ ἐλευ-

2. Ματθ. 10,16.

κοινου ἐλευθεροῦσθαι, ἵνα μὴ δοῦλοι εὐρεθῶσιν ἐπιθυμίας.

V. Τὰς κακοτεχνίας φεῦγε· μᾶλλον δὲ περὶ τούτων ὁμιλίαν ποιῶ. Ταῖς ἀδελφαῖς μου προσλάλει, ἀγαπᾶν τὸν Κύριον, καὶ τοῖς συμβίοις ἀρκεῖσθαι σαρκὶ καὶ πνεύματι. Ὁμοίως καὶ 5 τοῖς ἀδελφοῖς μου παράγγελλε ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγαπᾶν τὰς συμβίους, ὡς ὁ Κύριος τὴν Ἐκκλησίαν. 2. Εἴ τις δύναται ἐν ἀγνείᾳ μένειν, εἰς τιμὴν τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου ἐν ἀκαυχησίᾳ μενέτω. Ἐὰν καυχῆσῃται, ἀπῶλετο· καὶ ἐὰν γνωσθῇ πλεόν τοῦ ἐπισκόπου, ἔφθαρται. Πρέπει δὲ τοῖς γαμοῦσι καὶ 10 ταῖς γαμουμέναις μετὰ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου τὴν ἔνωσιν ποιεῖσθαι, ἵνα ὁ γάμος ᾗ κατὰ Κύριον, καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν. Πάντα εἰς τιμὴν Θεοῦ γινέσθω.

VI. Τῷ ἐπισκόπῳ προσέχετε, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ὑμῖν. Ἀντίψυχον ἐγὼ τῶν ὑποτασσομένων τῷ ἐπισκόπῳ, πρεσβυτέ- 15 ροις, διακόνοις, καὶ μετ' αὐτῶν μοι τὸ μέρος γένοιτο σχοῖν ἐν Θεῷ. Συγκοπιᾶτε ἀλλήλοις, συναθλεῖτε, συντρέχετε, συμπάσχετε, συσκοιμᾶσθε, συνεγείρεσθε ὡς Θεοῦ οἰκονόμοι καὶ πάρεδροι καὶ ὑπηρέται. 2. Ἀρέσκετε ὧ στρατεύεσθε, ἀφ' οὗ καὶ τὰ ὄψωνια κομίζεσθε. Μὴ τις ὑμῶν δεσέρτωρ εὐρεθῇ. Τὸ βά- 20 πτισμα ὑμῶν μενέτω ὡς ὄπλα, ἡ πίστις ὡς περικεφαλαία, ἡ ἀγάπη ὡς δόρυ, ἡ ὑπομονὴ ὡς πανοπλία. Τὰ δεπόσιτα ὑμῶν τὰ ἔργα ὑμῶν, ἵνα τὰ ἄκκεπτα ὑμῶν ἄξια κομίσησθε. Μακροθυμήσατε οὖν μετ' ἀλλήλων ἐν πραότητι, ὡς ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν. Ὁναίμην ὑμῶν διὰ παντός.

25 VII. Ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας εἰρη-

θερωθοῦν ἀπὸ τὸ κοινὸ Κύριο, γιὰ νὰ μὴ γίνουν δοῦλοι τῆς ἐπιθυμίας.

V. Νὰ ἀποφεύγεις τὰ δόλια τεχνάσματα, ἢ μᾶλλον νὰ κάνεις γι' αὐτὰ ὁμιλία. Στις ἀδελφές μου νὰ λές νὰ ἀγαποῦν τὸν Κύριο, καὶ στοὺς συζύγους τους νὰ ἀρκοῦνται στὴ σάρκα καὶ στὸ πνεῦμα. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο νὰ συνιστᾶς καὶ στοὺς ἀδελφούς μου, στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀγαποῦν τὶς συζύγους τους ὅπως ὁ Κύριος ἀγάπησε τὴν Ἐκκλησία³. 2. Ἐὰν κάποιος μπορεῖ νὰ μένει ἀγνός, ἅς μένει πρὸς τιμὴν τῆς σάρκας τοῦ Κυρίου χωρὶς νὰ καυχιέται. Ἐὰν καυχηθεῖ, χάθηκε, καὶ ἐὰν γίνῃ γνωστὸ πέρα ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο, καταστάφηκε. Ἐκείνους καὶ ἐκεῖνες ποὺ συνάπτουν γάμο νὰ ἐνώνονται μὲ τὴν ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου, γιὰ νὰ εἶναι ὁ γάμος τους σύμφωνος μὲ τὸν Κύριο, καὶ ὄχι μὲ τὴ σαρκικὴ ἐπιθυμία. Ὅλα νὰ γίνονται πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ.

VI. Νὰ προσέχετε τὸν ἐπίσκοπο, γιὰ νὰ προσέχει καὶ ὁ Θεὸς ἐσᾶς. Ἀντίδωρο γίνομαι ἐγὼ ἐκείνων ποὺ ὑποτάσσονται στὸν ἐπίσκοπο, στοὺς πρεσβυτέρους καὶ στοὺς διακόνους, καὶ μακάρι νὰ ἔχω μαζί μ' αὐτοὺς μερίδιο στὸν Θεό. Νὰ κοπιᾶτε ὁ ἓνας μαζί μὲ τοὺς ἄλλους, νὰ ἀγωνίζεστε μαζί, νὰ τρέχετε μαζί, νὰ πάσχετε μαζί, νὰ κοιμᾶστε καὶ νὰ σηκώνεστε ὡς οἰκονόμοι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντιπρόσωποι καὶ ὑπηρέτες του. 2. Νὰ γίνεστε ἀρεστοὶ σ' αὐτὸν ποὺ στρατευθήκατε, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἀποκομίζετε καὶ τὰ τρόφιμα. Κανένας ἀπὸ σᾶς νὰ μὴ βρεθεῖ λιποτάκτης⁴. Τὸ βάπτισμά σας νὰ μένει σὰν τὰ ὄπλα, ἢ πίστη ὡς περικεφαλαία, ἢ ἀγάπη ὡς δόρυ, ἢ ὑπομονὴ ὡς πανοπλία⁵, παρακαταθῆκες⁶ σας νὰ εἶναι τὰ ἔργα σας, ὥστε νὰ τὰ λάβετε πίσω ἐπάξια, σὰν χρήματα κατατεθημένα πρὸς φύλαξη⁷. Νὰ δείχνετε λοιπὸν μακροθυμία μεταξύ σας μὲ πραότητα, ὅπως ὁ Θεὸς μὲ σᾶς. Θὰ ἤθελα πολὺ νὰ σᾶς φανῶ ὠφέλιμος γιὰ πάντα.

VII. Ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας τῆς Συρίας εἰρη-

3. Ἐφεσ. 5,25.

4. Δεσέρτωρ· λέξη λατινικὴ (desertor).

5. Ἐφεσ. 6,11έ.

6. Λέξη ἐπίσης λατινικὴ (depositum).

7. Λατιν. accepta, χρήματα τοποθετημένα σὲ πίστωση στρατιώτη.

νεύει, ὡς ἐδηλώθη μοι, διὰ τὴν προσευχὴν ὑμῶν, κἀγὼ εὐθυ-
 μότερος ἐγενόμην ἐν ἀμεριμνία Θεοῦ, ἐάνπερ διὰ τοῦ παθεῖν
 Θεοῦ ἐπιτύχω, εἰς τὸ εὐρεθῆναί με ἐν τῇ ἀναστάσει ὑμῶν μα-
 θητὴν. 2. Πρέπει, Πολύκαρπε θεομακαριστότατε, συμβούλιον
 5 ἀγαγεῖν θεοπρεπέστατον καὶ χειροτονῆσαί τινα, ὃν ἀγαπητὸν
 λίαν ἔχετε καὶ ἄοκνον, ὃς δυνήσεται θεοδρόμος καλεῖσθαι· τοῦ-
 τον καταξιοῦσθαι, ἵνα πορευθεὶς εἰς Συρίαν δοξάσῃ ὑμῶν τὴν
 ἄοκνον ἀγάπην εἰς δόξαν Θεοῦ. 3. Χριστιανὸς ἑαυτοῦ ἐξουσίαν
 οὐκ ἔχει, ἀλλὰ Θεῷ σχολάζει. Τοῦτο τὸ ἔργον Θεοῦ ἐστὶ καὶ
 10 ὑμῶν, ὅταν αὐτὸ ἀπαρτίσητε. Πιστεύω γὰρ τῇ χάριτι, ὅτι ἔτοι-
 μοὶ ἐστε εἰς εὐποιίαν Θεῷ ἀνήκουσαν. Εἰδῶς ὑμῶν τὸ σύντο-
 νον τῆς ἀληθείας, δι' ὀλίγων ὑμᾶς γραμμάτων παρεκάλεσα.

VIII. Ἐπεὶ οὖν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις οὐκ ἠδυνήθην
 γράψαι διὰ τὸ ἐξαίφνης πλεῖν με ἀπὸ Τρωάδος εἰς Νεάπολιν,
 15 ὡς τὸ θέλημα προστάσσει, γράψεις ταῖς ἔμπροσθεν Ἐκκλη-
 σίαις, ὡς Θεοῦ γνώμην κεκτημένος, εἰς τὸ καὶ αὐτοὺς τὸ αὐτὸ
 ποιῆσαι, οἱ μὲν δυνάμενοι πεζοὺς πέμψαι, οἱ δὲ ἐπιστολὰς διὰ
 τῶν ὑπὸ σοῦ πεμπομένων, ἵνα δοξασθῆτε αἰωνίῳ ἔργῳ, ὡς
 ἄξιος ὢν.

20 Ἀσπάζομαι πάντας ἐξ ὀνόματος, καὶ τὴν τοῦ Ἐπιτρόπου
 σὺν ὄλω τῷ οἴκῳ αὐτῆς καὶ τῶν τέκνων. Ἀσπάζομαι Ἄττα-
 λον τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάζομαι τὸν μέλλοντα καταξιοῦσθαι
 τοῦ εἰς Συρίαν πορεύεσθαι. Ἔσται ἡ χάρις μετ' αὐτοῦ διὰ παν-
 τὸς καὶ τοῦ πέμποντος αὐτὸν Πολυκάρπου. 3. Ἐρρωσθαι ὑμᾶς
 25 διὰ παντὸς ἐν Θεῷ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ εὐχομαι, ἐν ᾧ διαμεί-
 νητε ἐν ἐνότητι Θεοῦ καὶ ἐπισκοπῆ. Ἀσπάζομαι Ἄλκην, τὸ πο-
 θητόν μοι ὄνομα.

Ἐρρωσθε ἐν Κυρίῳ.

νεύει, ὅπως μὲ πληροφορήσαν, μὲ τὴν προσευχή σας, καὶ ἐγὼ ἔγινα πῶς εὐθυμὸς μὲ τὴν ἀμεριμνησία τοῦ Θεοῦ, ἐὰν βέβαια μὲ τὸ πάθος μου κερδίσω τὸν Θεό, γὰρ νὰ βρεθῶ τὴν ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως μαθητῆς σας. 2. Πρέπει, θεομακάριστε Πολύκαρπε, νὰ κάνεις συνάθροιση ἀρεστῆ στὸν Θεό καὶ νὰ χειροτονήσεις κάποιον, πὺ ἔχετε ἀγαπητὸ καὶ ἀκούραστον, ὁ ὁποῖος θὰ μπορέσει νὰ ὀνομαζεταὶ θεοδρόμος⁸, καὶ αὐτὸς νὰ ἀναδειχθεῖ ἄξιὸς νὰ πάει στὴ Συρία, νὰ ἐγκωμιάσει τὴν ἀκούραστη ἀγάπη σας γὰρ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. 3. Ὁ Χριστιανὸς δὲν ἐξουσιάζει τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ εἶναι στὴ διάθεση τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἔργο αὐτὸ θὰ εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ δικό σας, ὅταν τὸ ὀλοκληρώσετε. Διότι πιστεύω στὴ χάρη, ὅτι εἴσαστε ἔτοιμοι νὰ κάνετε εὐεργεσία πὺ ἀνήκει στὸν Θεό. Γνωρίζοντας τὴ γεμάτη δύναμη ἀλήθειά σας, σᾶς παρακάλεσα μὲ λίγα γράμματα.

VIII. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν μπόρεσα νὰ γράψω σ' ὅλες τὶς Ἐκκλησίες, ἐπειδὴ πλέω ξαφνικὰ ἀπὸ τὴν Τρωάδα στὴν Νεάπολη, ὅπως προστάζει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, νὰ γράψεις στὶς προηγούμενες Ἐκκλησίες, ὡς ἔχοντας τὴ γνώμη τοῦ Θεοῦ, νὰ κάνουν καὶ αὐτοὶ τὸ ἴδιο, ὥστε ὅσοι μποροῦν νὰ στείλουν πεζοπόρους, καὶ ἄλλοι νὰ στείλουν ἐπιστολὰς μέσω αὐτῶν πὺ στέλνεις ἐσύ, γὰρ νὰ δοξασθεῖτε μὲ αἰώνιο ἔργο, ἐπειδὴ εἶσαι ἄξιὸς. 2. Τοὺς ἀσπάζομαι ὅλους ὀνομαστικά, καὶ τὴ γυναίκα τοῦ Ἐπιτρόπου μαζί μὲ τὸ σπῖτι της καὶ τὰ παιδιά της. Ἀσπάζομαι τὸν ἀγαπητό μου Ἄτταλο. Ἀσπάζομαι αὐτὸν πὺ πρόκειται νὰ γίνεῖ ἄξιὸς νὰ πάει στὴ Συρία. Εἶθε νὰ εἶναι ἡ χάρη μαζί μ' αὐτὸν γὰρ πάντα καὶ μὲ τὸν Πολύκαρπο πὺ τὸν στέλνει. 2. Προσεύχομαι νὰ εἴστε ὑγιεῖς πάντοτε ἐνωμένοι μὲ τὸν Θεό μας Ἰησοῦ Χριστό, στὸν ὁποῖο νὰ παραμείνετε μὲ τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἐπίβλεψη τοῦ Θεοῦ. Ἀσπάζομαι τὸν Ἄλκη, τὸ ἀγαπητό μου ὀνομα.

Ἐυχαριστετε στὸ ὀνομα τοῦ Κυρίου.

8. Θεοδρόμος· αὐτὸς πὺ βαδίζει στὸν δρόμο τοῦ Θεοῦ.

ΕΚΤΕΝΕΣΤΕΡΗ ΜΟΡΦΗ
ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ

1. ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ εὐλογημένη ἐν μεγέθει
Θεοῦ Πατρὸς καὶ πληρώματι, τῇ καὶ προωρισμένη
πρὸ αἰῶνων εἶναι διὰ παντὸς εἰς δόξαν παράμονον,
ἀτρεπτον, ἠνωμένην καὶ ἐκλελεγμένην, ἐν πάθει ἀλη-
5 θινῶ, ἐν θελήματι Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ, τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ ἀξιο-
μακαρίστῳ, τῇ οἴσῃ ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας, πλεῖστα ἐν
Ἰησοῦ Χριστῶ καὶ ἐν ἀμῶμῳ χαρᾷ χαίρειν.

1. Ἀποδεξάμεν ὑμῶν ἐν Θεῶ τὸ πολυπόθητον ὄνομα, ὃ
10 κέκτησθε φύσει δικαία κατὰ πίστιν καὶ ἀγάπην ἐν Χριστῶ Ἰη-
σοῦ, τῶ Σωτῆρι ἡμῶν, μιμηταὶ ὄντες Θεοῦ φιλανθρωπίας,
ἀναζωπυρήσαντες ἐν αἵματι Θεοῦ, τὸ συγγενικὸν ἔργον τελείως
ἀπηρτίσατε. Ἀκούσαντες γάρ με δεδεμένον ἀπὸ Συρίας ὑπὲρ
Χριστοῦ, τῆς κοινῆς ἐλπίδος, πεποιθότα τῇ προσευχῇ ὑμῶν
15 ἐπιτυχεῖν ἐν Ρώμῃ θηριομαχεῖν, ἵνα διὰ τοῦ μαρτυρίου δυνη-
θῶ μαθητῆς εἶναι τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν «ἀνενεγκόντος Θεῶ
προσφορὰν καὶ θυσίαν»· ἐγὼ μὲν οὖν τὴν πολυπληθίαν ὑμῶν
ἐν ὀνόματι Θεοῦ ἀπείληφα ἐν Ὀνησίμῳ, τῶ ἐν ἀγάπῃ ἀδιη-
γήτῳ, ὑμῶν δὲ ἐπισκόπῳ, ὃν εὐχομαι κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν
20 ὑμᾶς ἀγαπᾶν καὶ πάντας ὑμᾶς ἐν ὁμοιότητι αὐτοῦ εἶναι. Εὐλο-
γητὸς γὰρ ὁ Θεός, ὁ χαρισάμενος ὑμῖν, τοιούτοις οὖσι, τοιοῦτον
ἐπίσκοπον κεκτῆσθαι ἐν Χριστῶ.

1. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὺν ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, πρὸς τὴν εὐλογημένη γιὰ τὸ μέγεθος τοῦ πληρώματός της ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα, τὴν προορισμένη προαιώνια νὰ ἔχει δόξα μόνιμη, ἀμετάβλητη, ἐνωμένη καὶ ἐκλεγμένη μὲ τὸ ἀληθινὸ πάθος καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ Πατέρα, καὶ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Σωτήρα μας· στὴν ἄξια μακαρισμοῦ Ἐκκλησία, πὺν βρίσκεται στὴν Ἔφεσο τῆς Ἀσίας, εἶθε ἡ χαρὰ στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ εἶναι πολὺ μεγάλη καὶ ἄμεμπτη.

1. Δέχθηκα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ πολυπόθητο ὄνομα πὺν ἔχετε μὲ δίκαιη φύση, σύμφωνα μὲ τὴν πίστη καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σωτήρα μας· ὄντας μιμητὲς τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, ὀλοκληρώσατε τελείως τὸ συγγενικὸ ἔργο, ἀναζωογονώντας το μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ ἀκούσατε ὅτι ἔρχομαι ἀπὸ τὴ Συρία δέσμιος γιὰ τὸν Χριστό, τὴν κοινὴ μας ἐλπίδα, βέβαιος ὅτι μὲ τὴν προσευχὴ σας θὰ φτάσω στὴ Ρώμη νὰ ἀγωνιστῶ μὲ τὰ θηρία, γιὰ νὰ μπορέσω μὲ τὸ μαρτύριο νὰ γίνω μαθητὴς ἐκείνου ὁ ὁποῖος πρόσφερε γιὰ μᾶς τὸν ἑαυτό του προσφορά καὶ θυσία στὸν Θεό¹. Ἐγὼ λοιπὸν ἀπόλαυσα τὸ μεγάλο πλῆθος σας στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, χάρη στὴν ἀπερίγραπτη ἀγάπη τοῦ Ὀνησίμου, τοῦ ἐπισκόπου σας, πὺν εὔχομαι νὰ τὸν ἀγαπᾶτε ἔτσι ὅπως θέλει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὅλοι νὰ τὸν μοιάσετε. Διότι εἶναι δοξασμένος ὁ Θεὸς πὺν, ἐπειδὴ εἴσαστε τέτοιοι, σᾶς χάρισε μὲ τὴ δύναμη τοῦ Χριστοῦ τέτοιον ἐπίσκοπο..

2. *Περὶ δὲ τοῦ συνδούλου ἡμῶν Βίρρου, τοῦ κατὰ Θεὸν διακόνου ὑμῶν καὶ ἐν πᾶσιν εὐλογημένου, εὐχομαι παραμεῖναι αὐτὸν ἄμωμον εἰς τιμὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐπισκόπου ὑμῶν τοῦ μακαριωτάτου. Κρόκος δέ, ὁ Θεοῦ ἄξιος καὶ ὑμῶν, ὄν ἐξεμπλᾶριον τῆς ἀφ' ὑμῶν ἀγάπης ἀπελάβομεν, «κατὰ πάντα με ἀνέπαυσε καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπησχύνθη», ὡς καὶ αὐτὸν ὁ Πατὴρ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναψύξει, ἅμα Ὀνησίμῳ καὶ Βίρρῳ καὶ Εὐπλοῖ καὶ Φρόντωνι, δι' ὧν πάντα ὑμᾶς κατὰ ἀγάπην εἶδον. Ὀναίμην ὑμῶν διὰ παντός, ἐάνπερ ἄξιος ᾦ. Πρέπον οὖν ὑμᾶς ἐστὶ κατὰ πάντα τρόπον δοξάζειν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν δοξάσαντα ὑμᾶς, ἵνα ἐν μιᾷ ὑποταγῇ «ἦτε κατηρτισμένοι τῷ αὐτῷ νοῖ καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ», καὶ τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἵνα, ὑποτασσόμενοι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, κατὰ πάντα ἦτε ἡγιασμένοι.*

15 3. *Οὐ διατάσσομαι ὑμῖν ὡς ὧν τι. Ἐἰ γὰρ καὶ δέδεμαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἴπω ἀπήρτισμαι ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ. Νῦν γὰρ ἀρχὴν ἔχω τοῦ μαθητεύεσθαι καὶ προσλαλῶ ὑμῖν ὡς ὁμοδούλοις. Ἐμὲ γὰρ ἔδει παρ' ὑμῶν ὑπομνησθῆναι πίστει, νουθεσίᾳ, ὑπομονῇ, μακροθυμίᾳ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη οὐκ ἔῃ με σιωπᾶν περὶ ὑμῶν, διὰ τοῦτο προέλαβον παρακαλεῖν ὑμᾶς, ὅπως συντρέχητε τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ. Καὶ γὰρ Ἰησοῦς Χριστός, πάντα κατὰ γνώμην πράττει τοῦ Πατρός, ὡς αὐτός που λέγει· «Ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε». Οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς χρὴ ζῆν κατὰ γνώμην Θεοῦ ἐν Χριστῷ, καὶ ζηλοῦν ὡς Παῦλος· «μιμη- 25 ταὶ γὰρ μου», φησί, «φαίνεσθε, καθὼς καὶ ἐγὼ Χριστοῦ».*

4. *Ὅθεν καὶ ὑμῖν πρέπει συντρέχειν τῇ τοῦ ἐπισκόπου γνώμῃ, τοῦ κατὰ Θεὸν ποιμαίνοντος ὑμᾶς, ὅπερ καὶ ποιεῖτε ἀ-*

2. Α' Τιμ. 1,16.

3. Α' Κορ. 1,10.

2. Για τὸν σύνδουλό μας Βίρρο, ὁ ὁποῖος εἶναι διάκονός σας σύμφωνα με τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ καθ' ὅλα εὐλογημένος, εὐχομαι νὰ παραμείνει ἄμεμπτος, πρὸς τιμὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ μακαριωτάτου ἐπισκόπου σας. Ἐπίσης ὁ Κρόκος, πού εἶναι ἀντάξιός τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ καὶ δικός σας, τὸν ὁποῖο ἀπολαύσαμε ὡς ὑπόδειγμα τῆς δικῆς σας ἀγάπης, «μὲ ἀνακούφισε σὲ ὅλα καὶ δὲν ντράπηκε τὴν ἀλυσίδα μου»², ὥστε καὶ αὐτὸν νὰ τὸν ἀνακουφίσει ὁ Πατέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μαζί με τὸν Ὁνήσιμο καὶ τὸν Βίρρο καὶ τὸν Εὐπλου καὶ τὸν Φρόντωνα, μέσω τῶν ὁποίων σᾶς εἶδα ὅλους με ἀγάπη. Εἶθε νὰ μπορούσα νὰ σᾶς εἶμαι χρήσιμος γιὰ πάντα, ἐὰν βέβαια εἶμαι ἄξιος. Πρέπει λοιπὸν νὰ δοξάζετε με κάθε τρόπο τὸν Ἰησοῦ Χριστό, πού σᾶς δόξασε, ὥστε, ἐνωμένοι σὲ μιὰ ὑποταγή, «νὰ εἶστε καταρτισμένοι με τὸν ἴδιο νοῦ καὶ τὴν ἴδια γνώμη»³, καὶ νὰ λέτε τὸ ἴδιο ὅλοι γι' αὐτόν, ὥστε, ὑποτασσόμενοι στὸν ἐπίσκοπο καὶ στὸ πρεσβυτέριο, νὰ εἶστε ἀγιασμένοι.

3. Δὲν σᾶς δίνω διαταγές, σὰν νὰ εἶμαι κάτι· διότι, ἂν καὶ εἶμαι δέσμιος γιὰ τὸ ὄνομά του, δὲν εἶμαι ἀκόμα τέλειος γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· γιατί τώρα ἀρχίζω νὰ μαθητεύω, καὶ σᾶς προσφωνῶ ὡς ὁμοδούλους· κανονικὰ ἔπρεπε ἐγὼ νὰ δεχθῶ ἀπὸ σᾶς ὑποδείξεις γιὰ τὴν πίστη, τὴν νοουθεσία, τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν μακροθυμία. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀγάπη δὲν με ἀφήνει νὰ σιωπήσω γιὰ τὸ καλὸ σας, γι' αὐτὸ πρόλαβα καὶ σᾶς νουθετῶ νὰ συμβαδίζετε με τὴ γνώμη τοῦ Πατέρα. Γιατί καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὅλα τὰ κάμνει σύμφωνα με τὴ γνώμη τοῦ Πατέρα, ὅπως λέει κάπου ὁ ἴδιος· «Ἐγὼ κάνω πάντοτε ἐκεῖνα πού ἀρέσουν σ' αὐτόν»⁴. Συνεπῶς καὶ ἐμεῖς πρέπει νὰ ζοῦμε σύμφωνα με τὴ γνώμη τοῦ Θεοῦ, ἐνωμένοι με τὸν Χριστό, καὶ νὰ τὸ μιμούμαστε ὅπως ὁ Παῦλος· διότι λέει· «νὰ γίνετε μιμητές μου, ὅπως καὶ ἐγὼ εἶμαι μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ»⁵.

4. Γι' αὐτὸ καὶ σεῖς πρέπει νὰ συμβαδίζετε με τὴ γνώμη τοῦ ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος σᾶς ποιμαίνει σύμφωνα με αὐτὸ πού

4. Ἰω. 8,29.

5. Α' Κορ. 11,1.

τοιί, σοφισθέντες ὑπὸ τοῦ Πνεύματος. Τὸ γὰρ ἀξιονόμαστον
 πρεσβυτέριον, ἄξιον ὄν τοῦ Θεοῦ, οὕτω συνήρμωσται τῷ ἐπι-
 σκόπῳ, ὡς χορδαὶ κιθάρα· συνδεδεμένοι οὕτω τῇ ὁμονοίᾳ καὶ
 συμφώνῳ ἀγάπῃ, ἧς ἐστὶν ἀρχηγὸς καὶ φύλαξ Ἰησοῦς Χριστός.
 5 Καὶ οἱ κατ' ἄνδρα δὲ χορὸς γένεσθε εἷς, ἵνα, σύμφωνοι ὄντες ἐν
 ὁμονοίᾳ, συνάφειαν Θεοῦ λαβόντες, ἐν ἐνότητι ἐν γένησθε τῇ
 συμφωνίᾳ, τῷ Θεῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἠγαπημένῳ Υἱῷ αὐτοῦ Ἰη-
 σοῦ Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· «δὸς γὰρ αὐτοῖς», φησί, «Πάτερ
 ἄγιε, ἵνα ὡς ἐγὼ καὶ σὺ ἐν ἐσμεν, καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσι».
 10 Χρήσιμον οὖν ἐστὶν ὑμᾶς, ἐν ἀμώμῳ ἐνότητι συνημμένους
 Θεῷ, μιμητὰς εἶναι Χριστοῦ, οὗ καὶ μέλη ὑπάρχετε.

5. Εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν μικρῷ χρόνῳ τοιαύτην συνήθειαν ἔσχον
 πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ὑμῶν, οὐκ ἀνθρωπίνην οὕσαν, ἀλλὰ πνευ-
 ματικὴν, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς μακαρίζω τοὺς ἐγκεκραμένους
 15 αὐτῷ, ὡς ἡ Ἐκκλησία τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ ὁ Κύριος τῷ Θεῷ
 καὶ Πατρὶ αὐτοῦ, ἵνα πάντα ἐν ἐνότητι σύμφωνα ᾗ. Μηδεὶς
 πλανάσθω· ἐὰν μὴ τις ἐντὸς ἧ τοῦ θυσιαστηρίου, ὑστερεῖται τοῦ
 ἄρτου τοῦ Θεοῦ. Εἰ γὰρ ἐνὸς καὶ δευτέρου προσευχῆ τοσαύτην
 ἰσχὺν ἔχει, ὥστε τὸν Χριστὸν ἐν αὐτοῖς ἐστάναι, πόσω μᾶλλον
 20 ἢ τε τοῦ ἐπισκόπου καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας προσευχῆ, σύμ-
 φωνος ἀνιούσα πρὸς Θεόν, πείσει παρασχεθῆναι αὐτοῖς πάντα
 τὰ ἐν Χριστῷ αἰτήματα· Ὁ οὖν τῶν τοιούτων χωριζόμενος καὶ
 μὴ συνερχόμενος ἐν βουλῇ θυσιῶν «καὶ Ἐκκλησία πρωτοτό-
 κων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανῷ», λύκος ἐστὶν ἐν προβάτου
 25 δορᾷ, ἡμερον ἐπιδεικνὺς μορφήν. Σπουδάσατε, ἀγαπητοί, ὑπο-
 ταγῆναι τῷ ἐπίσκοπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς διακό-

θέλει ὁ Θεός, πράγμα ποῦ κάνετε καὶ σεῖς, φωτισμένοι ἀπὸ τὸ Πνεῦμα· διότι τὸ ἀξιόλογο πρεσβυτέριο, ποῦ εἶναι ἀντάξιο τοῦ Θεοῦ, εἶναι μὲ τέτοιο τρόπο ταιριασμένο μὲ τὸν ἐπίσκοπο, ὅπως οἱ χορδές μὲ τὴν κιθάρα· ἔτσι εἶναι συνδεδεμένοι μὲ τὴν ὁμόνοια καὶ τὴν ὁμόφωνη ἀγάπη, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς καὶ φύλακας εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἀλλὰ καὶ ὁ καθένας χωριστὰ νὰ ἀποτελεῖτε μιὰ χορωδία, ὥστε, ὄντας σύμφωνοι μὲ ὁμόνοια, ἐρχόμενοι σὲ συνάφεια μὲ τὸν Θεό, νὰ γίνεστε μὲ τὴν ἐνότητα ἓνα, μέσω τῆς συμφωνίας, μὲ τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὸν ἀγαπημένο Υἱὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸν Κύριό μας· διότι λέει· «κάνε τους, ἅγιο Πατέρα, ὥστε, ὅπως ἐγὼ καὶ σὺ εἴμαστε ἓνα, ἔτσι καὶ αὐτοὶ νὰ εἶναι ἓνα μὲ ἐμᾶς»⁶· εἶναι ἐπομένως σὲ σᾶς χρήσιμο, ἐνωμένοι μὲ ἄμεμπτη ἐνότητα μὲ τὸν Θεό, νὰ εἴστε μιμητὲς τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου εἴσαστε καὶ μέλη.

5. Διότι, ἐὰν ἐγὼ μέσα σὲ τόσο μικρὸ χρονικὸ διάστημα ἀπέκτησα τόση οἰκειότητα μὲ τὸν ἐπίσκοπό σας, οἰκειότητα ὄχι ἀνθρώπινη, ἀλλὰ πνευματική, πόσο μᾶλλον μακαρίζω ἐσᾶς ποῦ εἴστε τόσο στενὰ συνδεδεμένοι μαζί του, ὅπως ἡ Ἐκκλησία μὲ τὸν Κύριο Ἰησοῦ, καὶ ὁ Κύριος μὲ τὸν Θεὸ καὶ Πατέρα του, ὥστε, ὅλα νὰ εἶναι σύμφωνα μὲ ἐνότητα; Κανένας νὰ μὴ πλανᾶται· ἐὰν κάποιος δὲν βρίσκεται μέσα στὸ θυσιαστήριο, στερεῖται τὸν ἄρτο τοῦ Θεοῦ· διότι, ἐφόσον ἡ προσευχὴ τοῦ ἐνὸς καὶ τῶν δύο ἔχει τόση δύναμη, ὥστε νὰ βρίσκεται ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ὁ Χριστός⁷, πόσο μᾶλλον ἡ προσευχὴ τοῦ ἐπισκόπου καὶ ὁλόκληρης τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεβαίνοντας μὲ συμφωνία πρὸς τὸν Θεό, θὰ τὸν πείσει νὰ τοὺς δοθοῦν ὅλα τὰ κατὰ Χριστὸν αἰτήματα; Ἐκεῖνος λοιπὸν ποῦ ἀποκόπτεται ἀπὸ αὐτὲς (τὶς προσευχὲς) καὶ δὲν προσέρχεται θεληματικὰ στὶς θυσίες «καὶ στὴ σύναξη τῶν πρωτοτόκων, ποῦ εἶναι γραμμένοι στὸν οὐρανὸ»⁸, εἶναι λύκος μὲ προβεῖα προβάτου, δείχνοντας ἥπια μορφή. Φροντίστε, ἀγαπητοί, νὰ πειθαρχεῖτε στὸν ἐπίσκοπο καὶ στοὺς

7. Πρβλ. Ματθ. 18,20. «οὐ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσφ αὐτῶν».

8. Ἐβρ. 12,23.

νοις· ὁ γὰρ τούτοις ὑποτασσόμενος, ὑπακούει Χριστῷ τῷ προχειρισμένῳ αὐτούς, ὁ δὲ ἀπειθῶν αὐτοῖς, ἀπειθεῖ Χριστῷ Ἰησοῦ, «ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ, οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν», ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν. Αὐθάδης γάρ ἐστι καὶ δύσερις, ὑπερήφανος, ὁ μὴ πειθαρχῶν τοῖς κρείττοσιν. «Ἵπερηφάνοις δέ», φησὶν, «ὁ Θεὸς ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν». Καὶ «ὑπερήφανοι παρηγόμενοι ἕως σφόδρα». Λέγει δὲ καὶ ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἱερεῖς· «ὁ ὑμῶν ἀκούων, ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἐμοῦ ἀκούων, ἀκούει τοῦ πέμψαντός με Πατρός· ὁ ὑμᾶς ἀθε-
10 τῶν, ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν πέμψαντά με.

6. Ὅσον οὖν βλέπετε σιωπῶντα τὸν ἐπίσκοπον, πλεῖον αὐτὸν φοβεῖσθε· πάντα γὰρ ὃν πέμπει ὁ οἰκοδεσπότης εἰς ἰδίαν οἰκονομίαν, οὕτως αὐτὸν δεῖ ἡμᾶς δέχεσθαι, ὡς αὐτὸν τὸν πέμψαντα. Τὸν οὖν ἐπίσκοπον δῆλον ὅτι ὡς αὐτὸν τὸν Κύριον δεῖ
15 προσβλέπειν, τῷ Κυρίῳ παρεστῶτα. «Ὅρατικὸν δὲ ἄνδρα καὶ ὄξυν τοῖς ἔργοις, βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι, καὶ μὴ παρεστάναι ἀνθρώποις νωθροῖς». Αὐτὸς μέντοι Ὀνήσιμος ὑπερεπαινεῖ ὑμῶν τὴν ἐν Θεῷ εὐταξίαν, ὅτι πάντες κατὰ ἀλήθειαν ζῆτε, καὶ ὅτι ἐν ὑμῖν οὐδεμία αἵρεσις κατοικεῖ. Ἄλλ' οὐδὲ ἀκούετε τινος,
20 ἢ μόνου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος καὶ διδασκάλου, καὶ ἐστέ, ὡς Παῦλος ὑμῖν ἔγραφεν, «ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, διὰ τὸ καὶ ἐν μιᾷ ἐλπίδι κεκλήσθαι τῆς πίστεως. Ἐπεὶπερ καὶ εἷς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν». Ὑμεῖς
25 μὲν οὖν ἐστε τοιοῦτοι, ὑπὸ τοιῶνδε παιδευτῶν στοιχειωθέντες, Παύλου τοῦ Χριστοφόρου καὶ Τιμοθέου τοῦ πιστοτάτου.

9. Ἰω. 3,36.

10. Παροιμ. 3,34.

11. Ψαλμ. 118,51.

πρεσβυτέρους και στους διακόνους· διότι, όποιος ύποτάσσεται σε αυτούς, ύπακούει στον Χριστό που τους ανέδειξε· ένώ εκείνος που δέν πειθαρχεί σ' αυτούς, δέν πειθαρχεί στον Ίησου Χριστό. «Και εκείνος που δέν πειθαρχεί στον Υιό, δέν θα δει τη ζωή»⁹, αλλά θα μένει επάνω του ή όργή του Θεού· διότι είναι αυθάδης και φίλερις και υπερήφανος, εκείνος που δέν πειθαρχεί στους ανωτέρους. Και λέει ότι «στους υπερήφανους ό Θεός αντιστέκεται, ένώ στους ταπεινούς δίνει χάρη»¹⁰, Και επίσης, «οί υπερήφανοι παρανομοῦσαν πάρα πολύ»¹¹. Άλλά και προς τους ιερείς ό Κύριος λέει· «αὐτός που άκούει έσᾶς, άκούει έμένα· και αυτός που άκούει έμένα, άκούει τον Πατέρα που με έστειλε· και όποιος άθετεϊ έσᾶς, άθετεϊ έμένα· και εκείνος που άθετεϊ έμένα, άθετεϊ εκείνον που με έστειλε»¹².

6. Όσο λοιπόν βλέπετε τον έπίσκοπο να σιωπᾶ, να τον φοβᾶστε περισσότερο· γιατί εκείνον που στέλνει ό οικοδεσπότης ως οικονόμο του, πρέπει να τον δέχεστε έτσι, όπως θα δεχόσασταν τον ίδιο τον οικοδεσπότη. Τον έπίσκοπο έπομένως πρέπει να τον βλέπετε σαν να είναι ό ίδιος ό Κύριος, που στέκεται κοντά στον Κύριο. «Ό διορατικός άνδρας που ενεργεί με έτοιμότητα πρέπει να παραστέκεται κοντά στους βασιλείς, και να μη υπηρετεϊ νωθρούς ανθρώπους»¹³. Ό ίδιος βέβαια ό Όνήσιμος επαινεί πάρα πολύ την πειθαρχία σας στον Θεό, ότι δηλαδή όλοι ζείτε σύμφωνα με την αλήθεια και ότι δέν ύπάρχει μεταξύ σας καμμιά αίρεση· επίσης ότι δέν άκούτε κανέναν, παρά μόνο τον Ίησου Χριστό, τον άληθινό ποιμένα και δάσκαλο, και είσαστε, όπως σᾶς έγραψε ό Παῦλος, «ένα σῶμα και ένα πνεῦμα, επειδή και μία είναι ή έλπίδα της πίστεως στην όποία έχετε κληθει. Διότι και ένας Κύριος ύπάρχει, μία πιστη, ένα βάπτισμα, ένας Θεός και Πατέρας όλων, ό όποιος είναι πάνω από όλους και περνᾶ μέσα από όλους και βρίσκεται μέσα σε όλους»¹⁴. Έσεϊς βέβαια είστε τέτοιοι, αφού διδαχθήκατε από τέτοιους δασκάλους, τον Παῦλο που είναι Χριστοφόρος και τον Τιμόθεο τον πιστότατο.

12. Λουκᾶ 10,16.

13. Παροιμ. 22,29.

14. Έφεσ. 4,4-6.

7. Τινὲς δὲ φαυλότατοι εἰώθασι δόλω πονηρῶ τὸ ὄνομα περιφέρειν, ἄλλα τινὰ πράσσοντες ἀνάξια Θεοῦ, καὶ φρονοῦντες ἐναντία τῆς τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας, ἐπ' ὀλέθρῳ ἑαυτῶν καὶ τῶν πειθομένων αὐτοῖς, οὓς δεῖ ὑμᾶς ὡς θηρία ἐκκλίνειν. «Δί-
 5 καιος γὰρ ἐκκλίνας, σώσεται εἰς τὸν αἰῶνα· πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια». Εἰσὶ γὰρ κύνες ἐνεοί, οὐ δυνάμενοι ὑλακτεῖν, λυσσωντες, λαθροδῆκται, οὓς φυλάσσεσθαι χρή· ἀνίατα γὰρ νοσοῦσιν. Ἰατρὸς δὲ ἡμῶν ἐστὶν ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεός, ὁ ἀγέννητος καὶ ἀπρόσιτος, ὁ τῶν ὄλων Κύ-
 10 ριος, τοῦ δὲ Μονογενοῦς Πατῆρ καὶ γεννήτωρ. Ἔχομεν ἰατρὸν καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Θεὸν Ἰησοῦν τὸν Χριστόν, τὸν πρὸ τῶν αἰώνων Υἱὸν μονογενῆ καὶ Λόγον, ὕστερον δὲ καὶ ἄνθρωπον ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου. «Ὁ Λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο», ὁ ἀσώματος ἐν σώματι, ὁ ἀπαθὴς ἐν παθητῶ σώματι, ὁ ἀθάνα-
 15 τος ἐν θνητῶ σώματι, ἡ ζωὴ ἐν φθορᾷ, ὅπως θανάτου καὶ φθορᾶς ἐλευθερώσῃ καὶ ἰατρεύσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ ἰᾶσῃται αὐτὰς νοσηλευθείσας ἐν ἀσεβείᾳ καὶ πονηραῖς ἐπιθυμίαις.

8. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς ἐξαπατάτω, ὡσπερ οὐδὲ ἐξαπατᾶσθε· ὅλοι γὰρ ἐστε Θεοῦ. Ὅταν γὰρ μηδεμία ἐπιθυμία ἐν ὑμῖν
 20 ὑπάρχη, δυναμένη ὑμᾶς ρυπᾶναι καὶ βάσανον ἐπαγαγεῖν, ἄρα κατὰ Θεὸν ζῆτε καὶ ἐστὲ Χριστοῦ. Περίψημα δὲ ὑμῶν καὶ τῆς ἀγνοιάτης Ἐφεσίων Ἐκκλησίας τῆς διαβοήτου καὶ πολυῶμνήτου τοῖς αἰῶσιν, ἐκβάλλετε. Οἱ σαρκικοὶ τὰ πνευματικὰ πράσσειν οὐ δύνανται, οὐδὲ οἱ πνευματικοὶ τὰ σαρκικά· ὡσπερ οὐδὲ
 25 ἡ πίστις τὰ τῆς ἀπιστίας, οὐδὲ ἡ ἀπιστία τὰ τῆς πίστεως. Ὑμεῖς

71. Μερικοί διεστραμμένοι ὁμως συνηθίζουν νὰ περιφέρουν τὸ χριστιανικὸ τους ὄνομα μὲ πονηρὸ δόλο, κάνοντας κάποια ἄλλα πράγματα ἀνάξια τοῦ Θεοῦ καὶ πιστεύοντας ἀντίθετα πρὸς τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα τὸν ὄλεθρο καὶ τοῦ ἑαυτοῦ τους, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ποὺ πείθονται σ' αὐτούς, τοὺς ὁποίους πρέπει ἐσεῖς νὰ τοὺς ἀποφεύγετε σὰν νὰ εἶναι θηρία. «Διότι ὁ δίκαιος ποὺ ἀποφεύγει, σώζεται αἰώνια, ἐνῶ ἡ ἀπώλεια τῶν ἀσεβῶν γίνεται ἀμέσως καὶ μὲ χαρὰ δεκτῆ»¹⁵. Διότι εἶναι σκυλιὰ κωφάλαλα, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ γαυγίσουν¹⁶, λυσσασμένα, ποὺ δαγκάνουν κρυφά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ φυλάγεσθε· διότι εἶναι ἀθεράπευτα ἄρρωστοι. Γιατρός σας εἶναι ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεός, ὁ ἀγέννητος καὶ ἀπλησίαστος, ὁ Κύριος τῶν ὄλων καὶ Πατέρας καὶ γεννήτορας τοῦ Μονογενοῦς. Ἔχουμε ἐπίσης γιατρὸ καὶ τὸν Κύριό μας καὶ Θεὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ποὺ εἶναι ὁ προαιώνιος μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος, ὁ ὁποῖος ὕστερα ἔγινε καὶ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴ Μαρία τὴν Παρθένο. «Ὁ Λόγος ἔγινε ἄνθρωπος»¹⁷. ὁ ἀσώματος μὲ σῶμα, ὁ ἀπαθὴς μὲ παθητὸ σῶμα, ὁ ἀθάνατος μὲ σῶμα θνητὸ, ἡ ζωὴ μὲ φθορά, γιὰ νὰ ἐλευθερώσει καὶ γιατρέψει τὶς ψυχές μας ἀπὸ τὸν θάνατο καὶ τὴ φθορά, καὶ νὰ θεραπεύσει αὐτὲς ποὺ εἶχαν νοσηλευθεῖ μέσα στὴν ἀσέβεια καὶ τὶς πονηρὲς ἐπιθυμίες.

8. Ἄς μὴ σὰς ἐξαπατᾶ λοιπὸν κανένας, ὅπως καὶ δὲν ἐξαπατᾶσθε· διότι ὅλοι ἀνήκετε στὸν Θεό. Γιατί, ὅταν δὲν ὑπάρχει μέσα σας καμμιά σαρκικὴ ἐπιθυμία ποὺ μπορεῖ νὰ σὰς ρυπαίνει καὶ νὰ σὰς φέρει βάσανα, τότε ζεῖτε σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνήκετε στὸν Χριστό. Κάθε σκουπίδι δικό σας καὶ τῆς ἀγνότατης Ἐκκλησίας τῶν Ἐφεσίων, τῆς περιβόητης καὶ πολυφημισμένης στοὺς αἰῶνες, νὰ τὸ ἀποβάλλετε. Οἱ σαρκικοὶ δὲν μποροῦν νὰ κάνουν τὰ πνευματικά, οὔτε οἱ πνευματικοὶ τὰ σαρκικά· ἄρα οὔτε ἡ πίστις τὰ ἔργα τῆς ἀπιστίας, οὔτε ἡ ἀπιστία τὰ ἔργα τῆς πίστεως. Ἐσεῖς ὁμως ποὺ εἴστε γεμάτοι ἀπὸ ἅγιο Πνεῦμα, δὲν κάνετε τίποτε τὸ σαρκικό,

15. Παροιμ. 10,25. 11,3.

16. Ἦσ. 56,10.

17. Ἰω. 1,14.

δέ, πλήρεις ὄντες τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὐδὲν σαρκικόν, ἀλλὰ πνευματικὰ πάντα πράσσετε. Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τελειοῦσθε, «ὅς ἐστι Σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν».

9. Ἐγνων δέ τινας παροδεύσαντας δι' ὑμῶν, ἔχοντας κα-
 5 κὴν διδαχὴν ἀλλοκότου καὶ πονηροῦ πνεύματος, οἷς οὐκ ἐδώ-
 κατε πάροδον σπεῖραι τὰ ζιζάνια, βύσαντες τὰ ὦτα, εἰς τὸ μὴ
 παραδέξασθαι τὴν ὑπ' αὐτῶν καταγγελλομένην πλάνην, πεπει-
 σμένοι τὸ λαοπλάνον πνεῦμα, οὐ τὰ Χριστοῦ, ἀλλὰ τὰ ἴδια λα-
 λεῖν· ψευδολόγον γάρ ἐστι. Τὸ δὲ ἅγιον Πνεῦμα οὐ τὰ ἴδια, ἀλλὰ
 10 τὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὡς
 καὶ ὁ Κύριος τὰ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἡμῖν κατήγγελλεν. «Ὁ λό-
 γος», γάρ φησιν, «ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμ-
 ψαντός με Πατρὸς». Καὶ περὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου· «οὐ
 λαλήσει», φησί, «ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ παρ' ἐμοῦ».
 15 Καὶ περὶ ἑαυτοῦ φησὶ πρὸς τὸν Πατέρα· «Ἐγὼ σε», φησὶν,
 «ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον, ὃ ἔδωκάς μοι, ἐτελείωσα· ἐφα-
 νέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις». Καὶ περὶ τοῦ ἁγίου
 Πνεύματος· «Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει».

Τὸ δὲ πλάνον πνεῦμα ἑαυτὸ κηρύττει, τὰ ἴδια λαλεῖ (αὐτά-
 20 ρεσκον γάρ ἐστιν), ἑαυτὸ δοξάζει (τύφου γάρ ἐστι μεστόν), ψευ-
 δολόγον ὑπάρχει, ἀπατηλόν, θωπευτικόν, κολακευτικόν, ὕπου-
 λον, ραψωδόν, φλύαρον, ἀσύμφωνον, ἀμετροεπές, γλισχρόν,
 ψοφοδεές, οὗ τῆς ἐνεργείας ρύσεται ὑμᾶς Ἰησοῦ Χριστός, ὁ θε-
 μελιώσας ὑμᾶς ἐπὶ τὴν πέτραν ὡς λίθους ἐκλεκτούς, εὐαρμολο-
 25 γουμένους εἰς οἰκοδομὴν θείαν Πατρὸς, ἀναφερομένους εἰς τὰ
 ὕψη διὰ Χριστοῦ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν σταυρωθέντος, σχοίνῳ
 χρωμένους τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, πίστει δὲ ἀναγομένους, καὶ
 ἀγάπῃ κουφιζομένους ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν, συνοδοιποροῦντας

ἀλλὰ ὅλα τὰ πνευματικά. Νὰ γίνεστε τέλειοι με τὴ δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, «ὁ ὁποῖος εἶναι Σωτῆρας ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν πιστῶν»¹⁸.

9. Ἔμαθα ὅτι πέρασαν μερικοὶ ἀπὸ σᾶς, οἱ ὁποῖοι διδάσκουν κακὴ διδασκαλία, ἀλλόκοτου καὶ πονηροῦ πνεύματος, στοὺς ὁποίους δὲν ἐπιτρέψατε νὰ περάσουν καὶ νὰ σπεῖρουν ζιζάνια, κλείνοντας τὰ αὐτιά, γιὰ νὰ μὴ δεχθεῖτε τὴν πλάνη πού κηρυσσόταν ἀπὸ αὐτούς, πιστεύοντας στὸ λαοπλάνο πνεῦμα τους, καὶ νὰ διδάσκετε τὰ δικά σας καὶ ὄχι τοῦ Χριστοῦ· διότι λέει ψέματα. Ἐνῶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα δὲν κηρύττει τὰ δικά του, ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Κύριο, ὅπως καὶ ὁ Κύριος μᾶς κήρυξε τὰ τοῦ Πατέρα του. Διότι λέει· «ὁ λόγος πού ἀκοῦτε δὲν εἶναι δικός μου, ἀλλὰ τοῦ Πατέρα μου πού μὲ ἔστειλε»¹⁹. Καὶ γιὰ τὸ ἅγιο Πνεῦμα λέει· «δὲν θὰ μιλήσει ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ ὅσα θὰ ἀκούσει ἀπὸ μένα»²⁰. Καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του λέει στὸν Πατέρα του· «Ἐγώ», λέει, «σὲ δόξασα πάνω στὴ γῆ· τὸ ἔργο πού μοῦ ἀνάθεσες τὸ τελείωσα· φανέρωσα τὸ ὄνομά σου στοὺς ἀνθρώπους»²¹. Καὶ γιὰ τὸ ἅγιο Πνεῦμα· «Ἐκεῖνος θὰ δοξάσει ἐμένα, διότι ἀπὸ ἐμένα λαμβάνει»²².

Ἐνῶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης κηρύττει τὸν ἑαυτό του, διαλαλεῖ τὰ δικά του, διότι εἶναι αὐτάρεσκο· δοξάζει τὸν ἑαυτό του, ἐπειδὴ εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἀλαζονεία· εἶναι ψευδολόγο, ἀπατηλό, θωπευτικό, κολακευτικό, ὕπουλο, ἀπαγγέλλει ραψωδίες, εἶναι φλύαρο, ἀσύμφωνο, ἀθυρόστομο, γλοιῶδες, δειλό, ἀπὸ τίς ἐνέργειες τοῦ ὁποῖου εἶθε νὰ σᾶς σώσει ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος σᾶς θεμελίωσε ἐπάνω στὴν πέτρα, σὰν πέτρες ἐκλεκτές, οἱ ὁποῖες συναρμολογοῦνται εὐκόλα στὴ θεϊκὴ οἰκοδομὴ τοῦ Πατέρα, ἀνέρχονται στὰ ὕψη μέσω τοῦ Χριστοῦ, πού σταυρώθηκε γιὰ μᾶς, χρησιμοποιοῦν ὡς σχοινὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, ἀνεβαίνουν με τὴν πίστη καὶ πετοῦν ἀνάλαφρες ἀπὸ τὴ γῆ στὸν οὐρανὸ με τὴν ἀγάπη, συμβαδίζοντας μαζὶ με τοὺς ἄμεμπτους.

21. Ἰω. 17,4,6.

22. Ἰω. 16,14.

ἄμα ἁμώμοις. «Μακάριοι», γάρ, φησίν, «οἱ ἁμωμοὶ ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου». Ὁδὸς δέ ἐστιν ἀπλανὴς Ἰησοῦ Χριστός· «Ἐγώ», γάρ, φησίν, «εἰμὶ ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ζωή». Ὁδηγεῖ δὲ ἡ ὁδὸς πρὸς τὸν Πατέρα· «οὐδεὶς», γάρ, φησίν, «ἔρχεται
5 πρὸς τὸν Πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ». Μακάριοι οὖν ἐστε ὑμεῖς οἱ θεοφόροι, πνευματοφόροι, ναοφόροι, ἅγιοφόροι, κατὰ πάντα κεκοσμημένοι ἐν ταῖς ἐντολαῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ, «βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν», δι' οὗς ἀγαλλιώμενος ἤξιώθη, δι' ὧν γράφω προσομιλῆσαι τοῖς ἀγίοις τοῖς οὖσιν
10 ἐν Ἐφέσῳ, «τοῖς πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ». Χαίρω οὖν ἐφ' ὑμῖν, ὅτι μὴ τῇ ματαιότητι προσέχετε· οὐδὲν γὰρ ἀγαπᾶτε, εἰ μὴ μόνον τὸν Θεόν.

10. Καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων δὲ ἀνθρώπων ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Ἔστι γὰρ αὐτοῖς ἐλπίς μετανοίας, ἵνα Θεοῦ τύ-
15 χωσιν. «Μὴ ὁ πίπτων γὰρ οὐκ ἀνίσταται, ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφει;». Ἐπιτρέψατε οὖν αὐτοὺς μαθητευθῆναι ὑμῖν. Γίνεσθε οὖν διάκονοι Θεοῦ καὶ στόμα Χριστοῦ. Λέγει γὰρ ὁ Κύριος· «ἐὰν ἐξαγάγητε ἐξ ἀναξίου τίμιον, ὡς στόμα μου ἔσεσθε». Γίνεσθε πρὸς τὰς ὀργὰς αὐτῶν ὑμεῖς ταπεινόφρονες· ἀντιτάξατε
20 πρὸς τὰς βλασφημίας αὐτῶν ὑμεῖς τὰς ἐκτενεῖς εὐχάς· αὐτῶν πλανωμένων, στήκετε ὑμεῖς ἐν τῇ πίστει ἐδραῖοι· νικήσατε τὸ ἄγριον ἦθος ἐν ἡμερότητι, τὸ ὀργίλον ἐν πραότητι· «μακάριοι γὰρ οἱ πρᾶεῖς»· καὶ «Μωϋσῆς πρᾶος παρὰ πάντας ἀνθρώπους»· καὶ Δαβὶδ πρᾶος σφόδρα. Διὸ παραινεῖ Παῦλος· «δοῦ-
25 λον, λέγων, Κυρίου, οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἡπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς

23. Ψαλμ. 118,1. 24. Ἰω. 14,6. 25. Α' Πέτρ. 2,9.
26. Ἐφεσ. 1,1. 27. Ἰερ. 8,4. 28. Ἰερ. 15,19.

Διότι λέει, «εἶναι μακάριοι αὐτοὶ ποὺ πορεύονται ἄμεμπτοι στὴ ζωὴ, αὐτοὶ ποὺ βαδίζουν σύμφωνα μὲ τὸν νόμο τοῦ Κυρίου»²³. Καὶ ὁδὸς ἀλάνθαστη εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός· διότι λέει, «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ζωὴ». Καὶ ἡ ὁδὸς ὀδηγεῖ στὸν Πατέρα. Διότι λέει, «κανένας δὲν ἔρχεται στὸν Πατέρα, παρὰ μόνο μέσω ἐμοῦ»²⁴. Εἶστε μακάριοι λοιπὸν σεῖς οἱ θεοφόροι, οἱ πνευματοφόροι, οἱ ναοφόροι, οἱ ἀγιοφόροι, οἱ στολισμένοι καθόλα μὲ τὶς ἐντολὲς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ «βασιλικὸ ἱερατεῖο, τὸ ἔθνος τὸ ἅγιο, ὁ λαὸς ποὺ διάλεξε ὁ Θεός»²⁵, γιὰ τοὺς ὁποίους ἀξιώθηκα μὲ ἀγαλλίαση, μὲ ὅσα γράφω, νὰ συνομιλήσω μὲ τοὺς ἁγίους ποὺ βρίσκονται στὴν Ἔφεσο, «τοὺς πιστοὺς τοὺς ἐνωμένους μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό»²⁶. Χαίρομαι λοιπὸν γιὰ σᾶς, ἐπειδὴ δὲν δίνετε προσοχὴ στὴ ματαιότητα, γιὰτὶ δὲν ἀγαπᾶτε τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνο τὸν Θεό.

10. Ὅμως νὰ προσεύχεσθε συνεχῶς καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· διότι ὑπάρχει γι' αὐτοὺς ἐλπίδα μετάνοιας, γιὰ νὰ κερδίσουν τὸν Θεό. Διότι λέει, «μήπως αὐτὸς ποὺ πέφτει δὲν σηκώνετε; Ἢ μήπως αὐτὸς ποὺ φεύγει δὲ ἐπιστρέφει;»²⁷. Ἐπιτρέψετε λοιπὸν αὐτοὺς γιὰ νὰ μαθητεύσουν σὲ σᾶς· γίνετε διάκονοι τοῦ Θεοῦ καὶ στόμα τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁ Κύριος λέει· «ἐὰν βγάλετε ἀπὸ ἀνάξιον τίμιον, θὰ εἴσαστε σὰν τὸ δικό μου στόμα»²⁸. Στὴν ὀργὴ τους σεῖς νὰ εἶστε ταπεινόφρονες· στὶς βλασφημίες τους ἐσεῖς νὰ ἀντιτάσσετε τὶς ἐκτενεῖς προσευχῆς· ὅταν αὐτοὶ πλανῶνται, ἐσεῖς νὰ στέκεστε σταθεροὶ στὴν πίστη· νικῆστε τὸ ἄγριο ἦθος μὲ ἠπιότητα· τὴν ὀργὴ μὲ πραότητα· διότι «οἱ πρᾶοι εἶναι μακάριοι»²⁹, καὶ «ὁ Μωϋσῆς ἦταν πρᾶος περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους»³⁰, καὶ ὁ Δαβὶδ ἦταν πάρα πολὺ πρᾶος³¹· ὁ Παῦλος συμβουλεύει λέγοντας· «τὸν δοῦλο τοῦ Κυρίου δὲν πρέπει νὰ τὸν πολεμᾶς, ἀλλὰ νὰ εἶσαι ἠπιος πρὸς ὅλους, πρόθυμος νὰ διδάξεις, ἀνεξίκακος, καὶ νὰ διαπαιδαγωγεῖς μὲ πραότητα ἐκείνους ποὺ εἶναι ἀντίθετοι»³². Νὰ μὴ

29. Ματθ. 5,4. 30. Ἀριθμ. 12,3.

31. Πρβλ. Α' Βασ. 24,7ε. 32. Α' Τιμ. 2,24–25.

ἀντιδιατιθεμένους». Μὴ σπουδάζοντες ἀμύνεσθαι τοὺς ἀδικούντας ὑμᾶς. «Εἰ ανταπέδωκα», γάρ, φησί, «τοῖς ἀνταποδοῦσί μοι κακά». Ἀδελφοὺς αὐτοὺς ποιήσωμεν τῇ ἐπιεικείᾳ. Εἶπατε γὰρ τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς· Ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐστε, ἵνα τὸ
 5 ὄνομα τοῦ Κυρίου δοξασθῆ, καὶ μιμησώμεθα τὸν Κύριον, «ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, σταυρούμενος οὐκ ἀντεῖπε, πάσχων οὐκ ἠπεῖλει», ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν προσηύχετο· «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐκ οἶδασιν ὃ ποιοῦσιν». Ἐάν τις πλέον ἀδικηθεῖς, πλείονα ὑπομείνη, οὗτος μακάριος· ἐάν τις ἀποστε-
 10 ρηθῆ, ἐάν τις ἀθετηθῆ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, οὗτος ὄντως Χριστοῦ ἐστι. Βλέπετε μὴ τοῦ διαβόλου βοτάνη εὐρεθῆ ἐν ὑμῖν· πικρὰ γάρ ἐστι καὶ ἀλμυρὰ τις αὕτη. «Νήψατε, σωφρονήσατε» ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

11. Ἔσχατοι καιροὶ λοιπὸν εἰσιν· αἰσχυνθῶμεν, φοβηθῶ-
 15 μεν τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ· μὴ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καταφρονήσωμεν. Ἦ γὰρ τὴν μέλλουσαν ὀργὴν φοβηθῶμεν, ἢ τὴν ἐνεστῶσαν χαρὰν ἀγαπήσωμεν ἐν τῷ βίῳ· ἔστω δὲ ἡ ἐνεστῶσα χαρὰ καὶ ἡ ἀληθινή, τὸ μόνον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εὐρεθῆναι εἰς τὸ ἀληθῶς ζῆν. Χωρὶς
 20 τούτου μηδ' ἂν ἀναπνεῦσαί ποτε ἔλησθε· οὗτος γάρ μου ἡ ἐλπίς, οὗτος τὸ καύχημα, οὗτος ἀνελλιπῆς πλοῦτος, ἐν ᾧ τὰ δεσμὰ ἀπὸ Συρίας μέχρι Ρώμης περιφέρω, τοὺς πνευματικοὺς μαργαρίτας, ἐν οἷς γένοιτό μοι τελειωθῆναι τῇ προσευχῇ ὑμῶν, μέτοχον τῶν παθημάτων Χριστοῦ, καὶ κοινωνὸν τοῦ θανάτου αὐτοῦ
 25 γενέσθαι, καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, καὶ τῆς ἀνεκλιποῦς ζωῆς, ἧς γένοιτό μοι ἐπιτυχεῖν, ἵνα ἐν κλήρῳ Ἐφεσίων εὐρεθῶ τῶν Χριστιανῶν, οἱ καὶ τοῖς ἀποστόλοις πάντοτε συνῆσαν ἐν δυνάμει Ἰησοῦ Χριστοῦ, Παύλω, Ἰωάννῃ, Τιμοθέῳ τῷ πιστοτάτῳ.

σπεύδετε νὰ ἀμυνθεῖτε ἀπέναντι σ' ἐκείνους πού σᾶς ἀδικοῦν. Διότι λέει, «μήπως ἀνταπέδωσα σ' αὐτούς πού μου προξένησαν κακά;»³³. Ἦς τοὺς κάνουμε αὐτούς ἀδελφούς μὲ τὴν ἐπιείκειά μας. Πέστε δηλαδή σ' αὐτούς πού σᾶς μισοῦν· Εἴσαστε ἀδελφοί μας, γιὰ νὰ δοξασθεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ νὰ μιμηθοῦμε τὸν Κύριο, «ὁ ὁποῖος ὅταν τὸν ἔβριζαν δὲν ἀνταπέδιδε τίς βρισιές· ὅταν σταυρωνόταν δὲν ἀντιμίλησε· ὅταν ἔπασχε, δὲν ἀπειλοῦσε»³⁴, ἀλλὰ προσευχόταν γιὰ τοὺς ἐχθρούς του· «Πατέρα, συγχωρησέ τους, δὲν καταλαβαίνουν αὐτὸ πού κάνουν»³⁵. Ἐὰν κάποιος ἀδικηθεῖ περισσότερο καὶ ὑπομείνει περισσότερο, αὐτὸς εἶναι μακάριος³⁶. Ἐὰν κάποιος στερηθεῖ, ἂν κάποιος ἀπορριφθεῖ ἐξαιτίας τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου, αὐτὸς ἀνήκει πραγματικὰ στὸν Χριστό. Προσέχετε νὰ μὴ βρεθεῖ ζιζάνιο τοῦ διαβόλου μεταξύ σας· γιὰ εἶναι ἀλμυρὸ καὶ πικρὸ. «Γίνετε νηφᾶλιοι καὶ ἐγκρατεῖς»³⁷ ἐνωμένοι μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

11. Οἱ ἔσχατοι καιροὶ ἔφθασαν· ἂς ντραποῦμε λοιπόν, ἂς φοβηθοῦμε τὴ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ· ἂς μὴ περιφρονήσουμε τὸν πλοῦτο τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς ἀνοχῆς του³⁸· διότι ἢ θὰ φοβηθοῦμε τὴ μελλοντικὴ ὀργή, ἢ θὰ ἀγαπήσουμε τὴν τωρινὴ χαρὰ στὴν ἐδῶ ζωὴ. Ἡ τωρινὴ χαρὰ καὶ ἡ ἀληθινὴ ἂς εἶναι μόνο τὸ νὰ βρεθοῦμε ἐνωμένοι μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, γιὰ νὰ ζήσουμε ἀληθινά· χωρὶς αὐτὸν νὰ μὴ προτιμήσετε οὔτε νὰ ἀναπνεύσετε ποτέ· διότι αὐτὸς εἶναι ἡ ἐλπίδα μου, αὐτὸς τὸ καύχημα μου, αὐτὸς ὁ ἀνεξάντλητος πλοῦτος, στὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου περιφέρω τὰ δεσμὰ μου ἀπὸ τὴ Συρία μέχρι τὴ Ρώμη, τὰ πνευματικὰ μαργαριτάρια, μὲ τὰ ὁποῖα μακάρι νὰ πεθάνω, μὲ τὴ δική σας προσευχή, νὰ γίνω μέτοχος τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ καὶ κοινωνὸς τοῦ θανάτου του καὶ τῆς ἀναστάσεως ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ τῆς αἰώνιας ζωῆς, τὴν ὁποία εἶθε νὰ ἐπιτύχω, γιὰ νὰ βρεθῶ στὸ μερίδιο τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἐφέσου, οἱ ὁποῖοι ἦταν πάντοτε μαζί καὶ μὲ τοὺς ἀποστόλους, μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸν Παῦλο, τὸν Ἰωάννη καὶ τὸν πολὺ πιστὸ Τιμόθεο.

36. Πρβλ. Μαθ. 5,11.

37. Α' Πέτρ. 4,7.

38. Ρωμ. 2,24.

12. Οἶδα τίς εἰμι καὶ τίσι γράφω. Ἐγὼ μὲν ἐλάχιστος Ἰγνάτιος καὶ τοῖς ὑπὸ κίνδυνον καὶ κρίσιν παρόμοιος, ὑμεῖς δὲ ἠλεημένοι, ἐστηριγμένοι ἐν Χριστῷ. Παραδοθεῖς γε ἐγώ, ἀλλὰ τῶν διὰ Χριστοῦ ἀναιρουμένων, «ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἰβελ τοῦ
5 δικαίου» ἕως τοῦ αἵματος Ἰγνατίου, ἐλάχιστος. Ὑμεῖς δὲ Παύλου συμμύσται ἐστέ, ἡγιασμένου, μεμαρτυρημένου ὅτι σκευδός ἐστιν ἐκλογῆς, οὗ γένοιτό μοι ὑπὸ τὰ ἴχνη εὐρεθῆναι, καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων, ὅταν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω, ὃς πάντοτε ἐν ταῖς δεήσεσιν αὐτοῦ μνημονεύει ὑμῶν.

10 13. Σπουδάζετε οὖν πυκνότερον συνέρχεσθαι εἰς εὐχαριστίαν Θεοῦ καὶ δόξαν. Ὅταν γὰρ συνεχῶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ γένησθε, καθαιροῦνται αἱ δυνάμεις τοῦ Σατανᾶ καὶ ἄπρακτα αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὰ «πεπυρωμένα βέλη» πρὸς ἀμαρτίαν· ἡ γὰρ ὑμετέρα ὁμόνοια καὶ σύμφωνος πίστις, αὐτοῦ μὲν ἔστιν ὄλεθρος, τῶν δὲ
15 ὑπασπιστῶν αὐτοῦ βάσανος. Οὐδὲν ἄμεινον τῆς κατὰ Χριστὸν εἰρήνης, ἐν ἧ ἡ πᾶς πόλεμος καταργεῖται ἀερίων καὶ ἐπιγείων πνευμάτων. «Οὐ γὰρ ἐστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ πρὸς ἐξουσίας καὶ πρὸς τοὺς κοσμοκράτορα τοῦ σκότους, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς
20 ἐπουρανίοις».

14. Οὐκοῦν οὐ λήσεται ὑμᾶς τι τῶν νοημάτων τοῦ διαβόλου, ἐάν, ὡς Παῦλος, τελείως εἰς Χριστὸν ἔχητε τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶν ἀρχὴ ζωῆς καὶ τέλος. Ἀρχὴ ζωῆς πίστις, τέλος δὲ ἀγάπη. Τὰ δὲ δύο, ἐν ἐνότητι γενόμενα, Θεοῦ ἀν-
25 θρωπον ἀποτελεῖ· τὰ δὲ ἄλλα πάντα εἰς καλοκάγαθίαν ἀκόλουθά ἐστιν. Οὐδεὶς, πίστιν ἐπαγγελόμενος, ὀφείλει ἀμαρτάνειν, οὐδὲ ἀγάπην κεκτημένος, μισεῖν τὸν ἀδελφόν. Ὁ γὰρ εἰπών, «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου», εἶπε, «καὶ τὸν πλησίον σου

12. Γνωρίζω ποιός είμαι και σε ποιούς γράφω. Έγώ είμαι ό Ίγνάτιος, ό πιό άσημος και όμοιος με τούς βρισκόμενους σε κίνδυνο και υπόδικους, ένώ έσεις είστε οί έλεημένοι και στηριγμένοι στον Χριστό. Έγώ βέβαια έχω παραδοθει, άλλ' είμαι από εκείνους που σκοτώνονται για τον Χριστό, «από τό αίμα του δίκαιου "Αβελ»³⁹, μέχρι τό αίμα του Ίγνατίου, και είμαι άσήμαντος. Ένώ έσεις έχετε μνηθει στα μυστήρια μαζί με τον Παύλο, τον άγιασμένο, τον βεβαιωμένο ότι είναι σκευός έκλογής, στα ίχνη του όποιου μακάρι να βρεθώ, αλλά και άλλων άγίων, όταν θα κερδίσω τον Ίησου Χριστό· είμαι αυτός που πάντοτε στις προσευχές του σās μνημονεύει.

13. Φροντίστε λοιπόν να συναθροίζεσθε πιό συχνά για να ευχαριστείτε και να δοξάζετε τον Θεό· διότι όταν συγκεντρωσθε όλοι μαζί, καταργούνται οί δυνάμεις του σατανά και τὰ «πεπυρωμένα βέλη του»⁴⁰ επιστρέφουν άπρακτα στην άμαρτία· διότι ή δική σας όμόνοια και όμόφωνη πίστη είναι γι' αυτόν καταστροφή, ένώ για τούς ύπασπιστές του βάσανο· τίποτε δέν είναι καλύτερο από την ειρήνη του Χριστού, με την όποία καταργείται κάθε πόλεμος, αερίων και έπιγείων πνευμάτων. «Διότι δέν έχουμε να παλέψουμε με ανθρώπους, αλλά με άρχές και έξουσίες και με τούς κοσμοκράτορες του σκότους, με τὰ πνεύματα τής πονηρίας στα έπουράνια»⁴¹.

14. Δέν θα σās διαφύγει λοιπόν κανένα από τὰ σχέδια του διαβόλου, εάν έχετε, όπως ό Παύλος, στηριγμένη τελείως στον Χριστό την πίστη και την άγάπη, που είναι ή άρχή και τό τέλος τής ζωής. Αρχή τής ζωής είναι ή πίστη, ένώ τέλος ή άγάπη· όταν αυτά τὰ δύο γίνουν ένα, αποτελούν άνθρωπο του Θεού· ένώ όλα τὰ άλλα είναι αποτελέσματα καλοκαγαθίας. Αυτός που έχει πίστη όφείλει να μη άμαρτάνει, ούτε αυτός που έχει άγάπη να μισεί τον άδελφό του. Διότι εκείνος που είπε, «να αγαπάς τον Κύριο και Θεό σου», είπε· «και τον πλησίον σου όπως τον έαυτό σου»⁴². Αυτοί που λένε ότι ανήκουν στον

39. Ματθ. 22,35. 40. Έφεσ. 6,16.

41. Έφεσ. 6,12. 42. Λουκά 10,27.

ὡς σεαυτόν». Οἱ ἐπαγγελλούμενοι Χριστοῦ εἶναι, οὐκ ἐξ ὧν λέγουσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν πράττουσι γνωρίζονται. «Ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται»..

15. Ἔμεινόν ἐστι σιωπᾶν καὶ εἶναι, ἢ λαλεῖν καὶ μὴ εἶναι.
 5 «Οὐκ ἐν λόγῳ ἢ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει»· «καρδίᾳ πιστεύεται, στόματι δὲ ὁμολογεῖται»· τῇ μὲν εἰς δικαιοσύνην, τῷ δὲ εἰς σωτηρίαν. Καλὸν τὸ διδάσκειν, ἐὰν ὁ λέγων ποιῇ.
 «Ὅς γὰρ ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας ἐν τῇ βασιλείᾳ». Ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ
 10 τοῦ ζῶντος, πρῶτον ἐποίησε, καὶ τότε ἐδίδαξεν, ὡς μαρτυρεῖ Λουκᾶς, οὗ ἔπαινος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Οὐδὲν λανθάνει τὸν Κύριον, ἀλλὰ καὶ τὰ κρυπτὰ ἡμῶν ἐγγὺς αὐτοῦ ἐστίν. Πάντα οὖν ποιῶμεν, ὡς αὐτοῦ ἐν ἡμῖν κατοικοῦντος, ἵνα ὦμεν αὐτοῦ ναοὶ καὶ αὐτὸς ἦ ἐν ἡμῖν Θεός. Χρι-
 15 στὸς ἐν ἡμῖν λαλείτω, ὡς καὶ ἐν Παύλῳ· τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διδασκέτω ἡμᾶς τὰ Χριστοῦ φθέγγεσθαι, παραπλησίως αὐτῷ.

16. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου, οἰκοφθόροι «βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν». Εἰ δὲ οἱ τοὺς ἀνθρωπίνους οἴκους διαφθείροντες θανάτῳ καταδικάζονται, πόσω μᾶλλον οἱ τὴν
 20 Χριστοῦ Ἐκκλησίαν νοθεύειν ἐπιχειροῦντες αἰωνίαν τίσουσι δίκην, ὑπὲρ ἧς σταυρὸν καὶ θάνατον ὑπέμεινεν ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ὁ τοῦ Θεοῦ μονογενῆς Υἱός, οὗ τὴν διδασκαλίαν ὁ ἀθετήσας, λιπανθεὶς καὶ παχυνθεὶς, εἰς γέενναν χωρήσει. Ὅμοίως δὲ καὶ πᾶς ἄνθρωπος, ὁ τὸ διακρίνειν παρὰ Θεοῦ εἰληφώς, κολασθή-
 25 σεται, ἀπείρω ποιμένι ἐξακολουθήσας καὶ ψευδῆ δόξαν ὡς ἀληθῆ δεξάμενος. «Τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος, ἢ Χριστῷ

43. Ματθ. 12,33.

44. Α' Κορ. 4,20.

45. Ρωμ. 10,10.

Χριστό, αναγνωρίζονται ὄχι μόνο ἀπὸ αὐτὰ πού λένε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰ πού κάνουν. «Διότι τὸ δένδρο ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὸν καρπὸ του»⁴³.

15. Εἶναι καλύτερα νὰ σιωπᾶ κανεὶς καὶ νὰ εἶναι, παρὰ νὰ μιλάει καὶ νὰ μὴ εἶναι. «Διότι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν παρουσιάζεται μὲ λόγια, ἀλλὰ μὲ δύναμη»⁴⁴. «πιστεύεται μὲ τὴν καρδιά καὶ ὁμολογεῖται μὲ τὸ στόμα»⁴⁵. μὲ τὴ μιὰ γιὰ τὴ δικαίωση καὶ μὲ τὸ ἄλλο γιὰ τὴ σωτηρία· εἶναι καλὸ νὰ διδάσκει κανεὶς, ἐὰν ἐφαρμόζει αὐτὰ πού διδάσκει. «Διότι ὅποιος θὰ κάνει καὶ θὰ διδάξει, αὐτὸς θὰ ἀνακηρυχθεῖ μέγας στὴ βασιλεία»⁴⁶. Ὁ Κύριός μας καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ, πρῶτα ἐφάρμοσε καὶ ἔπειτα δίδαξε, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ Λουκᾶς⁴⁷, τοῦ ὁποίου ὁ ἔπαινος μέσα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο γίνεται σὲ ὅλες τὶς Ἐκκλησίες. Τίποτε δὲν ξεφεύγει τὸν Κύριο, ἀλλὰ καὶ ὅσα κάνουμε κρυφὰ βρίσκονται κοντὰ του. Νὰ κάνουμε λοιπὸν τὰ πάντα, σὰν αὐτὸς νὰ κατοικεῖ μέσα μας, γιὰ νὰ γίνουμε ναοὶ του, καὶ αὐτὸς νὰ εἶναι μέσα μας Θεός. Ὁ Χριστὸς νὰ μιλάει μέσα μας, ὅπως καὶ στὸν Παῦλο. Τὸ ἅγιο Πνεῦμα νὰ μᾶς διδάσκει τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ὅμοια μ' ἐκεῖνον.

16. Μὴν ἐξαπατᾶσθε, ἀδελφοί μου, ἐκεῖνοι πού καταστρέφουν τὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ κληρονομήσουν τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»⁴⁸. Ἐὰν ἐκεῖνοι πού καταστρέφουν τὰ ἀνθρώπινα σπίτια καταδικάζονται σὲ θάνατο⁴⁹, πόσο περισσότερο αὐτοὶ πού ἐπιχειροῦν νὰ νοθεύσουν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θὰ ὑποστοῦν αἰώνια τιμωρία, ἀφοῦ γι' αὐτὴν ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὑπέμεινε σταυρὸ καὶ θάνατο; Αὐτὸς πού ἀθετεῖ τὴ διδασκαλία του, ἀφοῦ «λιπάνθηκε καὶ πάχυνε»⁵⁰, θὰ ὀδηγηθεῖ στὴ γέεννα τοῦ πυρός. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ κάθε ἄνθρωπος, πού ἔλαβε ἀπὸ τὸν Θεὸ τὸ χάρισμα νὰ ξεχωρίζει, θὰ τιμωρηθεῖ, ἐὰν ἀκολουθήσει ἄπειρο ποιμένα καὶ ἀποδεχθεῖ ψεύτικη διδασκαλία ὡς ἀληθινή. «Ποιὰ ἡ σχέση τοῦ

46. Ματθ. 5,19. 47. Πράξ. 1,1. 48. Πρβλ. Α' Κορ. 6,9.

49. Α' Κορ. 10,8. 50. Δευτ. 32,15.

πρὸς Βελίαν; Ἦ τίς μερίς πιστοῦ πρὸς ἄπιστον, ἢ ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων;». Φημι δὲ κάγώ· Τίς κοινωνία ἀληθείας πρὸς ψεῦδος, ἢ δικαιοσύνης πρὸς ἀδικίαν, ἢ δόξης πρὸς ψευδοδοξίαν;

5 17. Διὰ τοῦτο μύρον ἔλαβεν ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἵνα ἡ Ἐκκλησία πνέῃ τὴν ἀφθαρσίαν. «Μύρον» γάρ, φησίν, «έκκενωθὲν ὄνομά σου»· «διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε, εἴλκυσάν σε, ὀπίσω εἰς ὄσμην μύρων σου δραμούμεθα». Μὴ ἀλειφέσθω τις δυσωδίαν διδασκαλίας τοῦ αἰῶνος τούτου, ἢ ἀγία τοῦ Θεοῦ
10 Ἐκκλησία μὴ αἰχμαλωτισθῆ ὑπὸ τῆς πανουργίας αὐτοῦ, ὡς ἡ πρώτη γυνή. Διὰ τί, λογικοὶ ὄντες, οὐ γινόμεθα φρόνιμοι; Διὰ τί ἔμφυτον τὸ περὶ Θεοῦ παρὰ Χριστοῦ λαβόντες κριτήριον, εἰς ἄγνοιαν καταπίπτομεν καὶ ἐξ ἀμελείας ἀγνοοῦντες τὸ χάρισμα ὃ εἰλήφαμεν, ἀνοήτως ἀπολλύμεθα;

15 18. «Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ τοῖς ἀπίστοις σκάνδαλόν ἐστι, τοῖς δὲ πιστοῖς σωτηρία καὶ ζωὴ αἰώνιος. Ποῦ σοφός; ποῦ συζητής;», ποῦ καύχησις τῶν λεγομένων δυνατῶν; Ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ Υἱός, ὁ πρὸ αἰώνων γεννηθεὶς καὶ τὰ πάντα γνώμη τοῦ Πατρὸς συστησάμενος, οὗτος ἐκυοφορήθη ἐκ Μαρίας, κατ'
20 οἰκονομίαν Θεοῦ, ἐκ σπέρματος μὲν Δαβίδ, διὰ Πνεύματος δὲ ἀγίου· «ίδού», γάρ, φησίν, «ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται Υἱόν, καὶ κληθήσεται Ἐμμανουήλ». Οὗτος ἐγεννήθη καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου, ἵνα πιστοποιήσητε τὴν διάταξιν τὴν ἐγχειρισθεῖσαν τῷ προφήτῃ.

25 19. Καὶ ἔλαθε τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἢ παρθενία Μαρίας καὶ ὁ τοκετὸς αὐτῆς, ὁμοίως καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου· τρία μυστήρια κραυγῆς, ἅτινα ἐν ἡσυχίᾳ ἐπράχθη, ἡμῖν δὲ ἐφανερῶθη. Ἀστὴρ ἐν οὐρανῷ ἔλαμψεν ὑπὲρ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἀνεκλάλητον ἦν, καὶ ξενισμὸν παρεῖχεν ἢ

φωτὸς μὲ τὸ σκοτάδι; Ἦ τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸν διάβολο; Ἦ τί ἔχει νὰ μοιράσει ὁ πιστὸς μὲ τὸν ἄπιστο; Ἦ ποιά σχέση ἔχει ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ εἶδωλα;»⁵¹. Καὶ ἐγὼ προσθέτω· Ποιά ἡ σχέση τῆς ἀλήθειας μὲ τὸ ψέμα, ἢ τῆς δικαιοσύνης μὲ τὴν ἀδικία, ἢ τῆς πίστεως πρὸς τὴν ψευδῆ πίστη;

17. Γι' αὐτὸ ἔβαλε μῦρο στὸ κεφάλι του ὁ Κύριος, γιὰ νὰ μυρίζει ἡ Ἐκκλησία ἀθανασία. Διότι λέει, «τὸ ὄνομά σου εἶναι μῦρο ποὺ χύθηκε· «γι' αὐτὸ σὲ ἀγάπησαν οἱ νέες, σὲ προσεῖλκυσαν, θὰ τρέξουμε πίσω ἀπὸ τὴ μυρουδιά τῶν μύρων σου»⁵². Νὰ μὴ ἀλείφετε κανέναν μὲ τὴ δυσωδία τῆς διδασκαλίας τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἢ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ αἰχμαλωτισθεῖ ἀπὸ τὴν πανουργία αὐτοῦ, ὅπως ἡ πρώτη γυναίκα. Γιατί, ἐνῶ εἴμαστε λογικοί, δὲν γινόμαστε συνετοί; Γιατί, ἀφοῦ ἔχουμε ἔμφυτο τὸ κριτήριο γιὰ τὸν Θεὸ ἀπὸ τὸν Χριστό, πέφτουμε σὲ ἄγνοια καὶ ἀπὸ τὴν ἀμέλειά μας, ἀγνοώντας τὸ χάρισμα ποὺ πήραμε, χανόμαστε ἀνόητα;

18. «Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ γιὰ τοὺς ἄπιστους ἀποτελεῖ σκάνδαλο, ἀλλὰ γιὰ τοὺς πιστοὺς εἶναι σωτηρία καὶ αἰώνια ζωή. Ποῦ εἶναι ὁ σοφός; ποῦ εἶναι ὁ συζητητής⁵³; Ποῦ εἶναι ἡ καύχηση αὐτῶν ποὺ λέγονται δυνατοί; Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ γεννήθηκε προαιώνια καὶ μὲ τὴ βούληση τοῦ Θεοῦ ἔκανε τὰ πάντα, αὐτὸς κυοφορήθηκε ἀπὸ τὴ Μαρία, κατ' οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Δαβίδ, ἀλλὰ μέσω τοῦ ἁγίου Πνεύματος· διότι, λέει· «νά, ἡ Παρθένος θὰ συλλάβει καὶ θὰ γεννήσει Υἱὸ καὶ θὰ ὀνομασθεῖ Ἐμμανουήλ»⁵⁴. Αὐτὸς γεννήθηκε καὶ βαπτίστηκε ἀπὸ τὸν Ἰωάννη, γιὰ διαπιστώσετε τὴν ἐντολὴ ποὺ δόθηκε στὸν προφήτη.

19. Καὶ διέφυγε τὴν προσοχὴ τοῦ ἄρχοντα τοῦ παρόντος κόσμου ἢ παρθενία τῆς Μαρίας καὶ ὁ τοκετός της, ὅπως καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου· τρία μυστήρια κραυγαλέα, τὰ ὁποῖα ἔγιναν ἀθόρυβα, ἀλλὰ φανερώθηκαν σὲ μᾶς. Ἦ ἄστρο ἔλαμψε στὸν οὐρανὸ περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ πρὶν ἀπὸ αὐτό, καὶ τὸ φῶς του

53. Α' Κορ. 1,18. 23-24.

54. Ἦσ. 7,14.

καινότης αὐτοῦ τοῖς ὀρώσιν αὐτον, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἄστρα, ἄμα ἡλίῳ καὶ σελήνῃ, χορὸς ἐγίνοντο τῷ ἀστέρι· αὐτὸς δὲ ἦν ὑπερβάλλων αὐτὰ τὸ φανῶ· ταραχὴ τε ἦν, πόθεν ἢ καινότης ἢ φαινομένη. Ἐνθεν ἐμωραίνεται σοφία κοσμική, γοητεία ὕθλος 5 ἦν, καὶ γέλως ἢ μαγεία· πᾶς θεσμὸς κακίας ἠφανίζετο, ἀγνοίας ζόφος διεσκεδάννυτο, καὶ τυραννικὴ ἀρχὴ καθηρεῖτο, Θεοῦ ὡς ἀνθρώπου φαινομένου, καὶ ἀνθρώπου ὡς Θεοῦ ἐνεργοῦντος. Ἄλλ' οὔτε τὸ πρότερον δόξα, οὔτε τὸ δεύτερον ψιλότης, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀλήθεια, τὸ δὲ οἰκονομία. Ἀρχὴν δὲ ἐλάμβανε τὸ παρὰ 10 Θεῷ ἀπηρτισμένον, ἐνθεν τὰ πάντα συνεκινεῖτο, διὰ τὸ μελετᾶσθαι θανάτου κατάλυσιν.

20. Στήκετε, ἀδελφοί, ἐδραῖοι ἐν τῇ πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ ἀγάπῃ, ἐν πάθει αὐτοῦ καὶ ἀναστάσει, πάντες ἐν χάριτι ἐξ ὀνόματος συναθροίζεσθε κοινῇ, ἐν μιᾷ πίστει Θεοῦ 15 Πατρὸς καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, «τοῦ καὶ πρωτοτόκου πάσης κτίσεως», κατὰ σάρκα δὲ ἐκ γένους Δαβίδ, ἐφοδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Παρακλήτου, ὑπακούοντες τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ ἀπερισπάστῳ διανοίᾳ, ἓνα ἄρτον κλῶντες, ὃ ἐστὶ φάρμακον ἀθανασίας, ἀντίδοτον τοῦ μὴ 20 ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῆν ἐν Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθαρτήριον ἀλεξίκακον.

21. Εἶην ὑμῶν ἀντίψυχον, καὶ ὧν ἐπέμψατε εἰς Θεοῦ τιμὴν εἰς Σμύρναν, ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ, ἀγαπῶν Πολύκαρπον ὡς καὶ ὑμᾶς. Μνημονεύετε μου, ὡς καὶ 25 ὑμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Προσεύχε-

ἦταν ἀπερίγραπτο καὶ τὸ πρωτοφανὲς αὐτὸ γεγονός προκαλοῦσε ζωηρὴ ἐντύπωση σὲ ὄσους τὸ ἔβλεπαν, ἐνῶ ὅλα τὰ ἄλλα ἄστρα, μαζὶ μὲ τὸν ἥλιο καὶ τὴ σελήνη σχημάτισαν χορὸ γύρω ἀπὸ τὸ ἄστρο, ἐκεῖνο ὅμως τὰ ὑπερέβαλλε σὲ φωτεινότητα· καὶ ὑπῆρχε ἀναταραχὴ γιὰ τὸ ποῦ ὀφειλόταν τὸ πρωτοφανὲς αὐτὸ φαινόμενο. Ἀπὸ τότε μωράθηκε ἡ κοσμικὴ σοφία, ἡ γοητεία ἐθεωρεῖτο μωρολογία καὶ ἡ μαγεία γιὰ γέλια. Κάθε θεσμὸς κακίας ἐξαφανιζόταν, τὸ σκοτάδι τῆς ἄγνοιας διαλυόταν, καὶ ἡ τυραννικὴ ἐξουσία καταργήθηκε, καθὼς ὁ Θεὸς ἐμφανιζόταν ὡς ἄνθρωπος καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐνεργοῦσε ὡς Θεός. Ὅμως οὔτε τὸ πρῶτο ἦταν φαινομενικό, οὔτε τὸ δεύτερο ἀπλὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ ἓνα ἦταν ἀλήθεια καὶ τὸ ἄλλο οἰκονομία. Ἄρχιζε αὐτὸ πού ἦταν ὀλοκληρωμένο στὸ Θεό, καὶ ἀπὸ τότε τὰ πάντα συνταράσσονταν, ἐπειδὴ σχεδιαζόταν ἡ κατάργηση τοῦ θανάτου.

20. Μείνετε, ἀδελφοί, σταθεροὶ στὴν πίστη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ στὴν ἀγάπη του, στὸ πάθος καὶ στὴν ἀνάστασή του· νὰ συναθροίξεσθε ὅλοι ἀπὸ κοινού μὲ τὴ χάρη τοῦ ὀνόματος, ἐνωμένοι μὲ τὴ μιὰ πίστη τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ του, «ὁ ὁποῖος εἶναι πρωτότοκος ὅλης τῆς κτίσεως»⁵⁵, καὶ ὡς ἄνθρωπος ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Δαβὶδ, καθοδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Παράκλητο. Νὰ ὑπακοῦτε στὸν ἐπίσκοπο καὶ στὸ πρεσβυτέριο μὲ ἀπερίσπαστη σκέψη, νὰ προσφέρετε ἓναν ἄρτο, πού εἶναι φάρμακο ἀθανασίας καὶ ἀντίδοτο γιὰ νὰ μὴ πεθάνετε, ἀλλὰ νὰ ζεῖτε ἐνωμένοι μὲ τὸν Θεὸ, μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μέσο ἐξαγνισμοῦ πού ἀπομακρύνει τὸ κακό.

21. Εἴθε νὰ μποροῦσα νὰ δώσω τὴ ζωὴ μου γιὰ σᾶς καὶ γι' αὐτοὺς πού στείλατε πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ στὴ Σμύρνη, ἀπὸ ὅπου καὶ σᾶς γράφω, εὐχαριστώντας τὸν Κύριο, ἀγαπώντας τὸν Πολύκαρπο, ὅπως καὶ σᾶς. Νὰ μὲ μνημονεύετε, ὅπως μνημονεύει καὶ σᾶς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πού εἶναι δοξασμένος στοὺς αἰῶνες. Νὰ προσεύχεσθε γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας τῆς

55. Κολ. 1,15.

σθε ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείων τῆς ἐν Συρίᾳ, ὅθεν δεδε-
μένος εἰς Ρώμην ἀπάγομαι, ἔσχατος ὢν τῶν ἐκεῖ πιστῶν,
ὡσπερ ἠξιώθην εἰς Θεοῦ τιμὴν φερέσαι ταυτασὶ τὰς ἀλύσεις.
Ἔρρωσθε ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῇ κοινῇ
5 ἐλπίδι ἡμῶν ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.

Ἔρρωσθε. Ἀμήν. Ἡ Χάρις.

Ἰγνατίου Ἐφεσίοις.

Συρίας, ἀπὸ οὗ οὐκ ὀδηγοῦμαι δέσμιος εἰς τὴν Ῥώμην, ἅν καὶ εἶμαι ὁ
πιὸ ἀσήμαντος ἀπὸ τῶν ἐκεῖ πιστῶν, πὸ ἀξιῶθηκα πρὸς τιμὴν
τοῦ Θεοῦ νὰ φορέσω αὐτὰς ἐδῶ τὰς ἀλυσίδας. Νὰ ὑγιαίνατε
ἐνωμένοι μετὰ τὸν Θεὸν Πατέρα καὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, μετὰ
τὴν κοινὴν ἐλπίδα μας εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα.

Ἵγιαίνατε. Ἀμήν. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

Ἰγνατίου ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Ἐφεσίους.

2. ΠΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΟΥΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ εὐλογημένῃ ἐν χάριτι
Θεοῦ Πατρὸς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν, ἐν
ᾧ ἀσπάζομαι τὴν Ἐκκλησίαν τὴν οὖσαν ἐν Μαγνησίᾳ
τῇ πρὸς Μαιάνδρω, καὶ εὐχομαι ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ
5 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ πλεῖστα χαίρειν
ὑμᾶς εἶη.

1. Γνοὺς ὑμῶν τὸ πολυεύτακτον τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης,
ἀγαλλιῶμενος προειλόμην ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ προσλαλῆ-
σαι ὑμῖν. Ἀξιοθεὶς γὰρ ὀνόματος θείου καὶ ποθεινοῦ, ἐν οἷς πε-
10 ριφέρω δεσμοῖς, ἄδω τὰς Ἐκκλησίας, ἐν αἷσι ἐνωσιν εὐχομαι
σαρκὸς καὶ Πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, «ὅς ἐστι Σωτὴρ πάν-
των ἀνθρώπων, μάλιστα δὲ πιστῶν», οὗ τῷ αἵματι ἐλυτρώθη-
τε, δι' οὗ ἐγνωτε Θεόν, μᾶλλον δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἐγνώσθητε, ἐν ᾧ
ὑπομένοντες, τὴν πᾶσαν ἐπήρειαν τοῦ αἰῶνος τούτου διαφεύξε-
15 σθε. «Πιστὸς γάρ, ὅς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνα-
σθε».

2. Ἐπεὶ οὖν ἤξιώθην ἰδεῖν διὰ Δαμαῖ τοῦ ἀξιοθέου ὑμῶν
ἐπισκόπου καὶ πρεσβυτέρων Θεοῦ ἀξίων Βάσσου καὶ Ἀπολ-
λωνίου καὶ τοῦ συμβιωτοῦ μου διακόνου Ζωτίωνος, οὗ ἐγὼ

1. Α' Τμ. 4,10.

2. Πρβλ. Γαλ. 4,9.

2. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΓΝΗΣΙΟΥΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὺ ὄνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, πρὸς τὴν εὐλογημένη μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτήρα, στὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἀσπάζομαι τὴν Ἐκκλησία πὺ βρίσκεται στὴ Μαγνησία, κοντὰ στὸν ποταμὸ Μαίανδρο, καὶ προσεύχομαι στὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν Κύριό μας, μὲ τὸν ὁποῖο ἐνωμένοι εὐχομαι νὰ δοκιμάζετε πολὺ μεγάλη χαρά.

1. Γνωρίζοντας τὴν πολὺ ἀκριβὴ ἀγάπη σας κατὰ Θεόν, μὲ ἀγαλλίαση προτίμησα νὰ συνομιλήσω μαζί σας μὲ πίστη στὸν Ἰησοῦ Χριστό. Διότι, ἀφοῦ ἀξιώθηκα νὰ φέρω τὸ θεϊκὸ καὶ ποθητὸ ὄνομα, μὲ τὰ δεσμὰ πὺ περιφέρω, ἐπαινῶ τὶς Ἐκκλησίες, στὶς ὁποῖες εὐχομαι ἔνωση σαρκικὴ καὶ πνευματικὴ μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, «ὁ ὁποῖος εἶναι Σωτήρας ὄλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ προπαντὸς τῶν πιστῶν»¹, μὲ τοῦ ὁποίου τὸ αἷμα λυτρωθήκατε, καὶ μέσω τοῦ ὁποίου γνωρίσατε τὸν Θεό, ἢ καλύτερα γνωριστήκατε ἀπὸ αὐτόν², στὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ὑπομένοντας, θὰ ἀποφύγετα κάθε πειρασμὸ τοῦ κόσμου αὐτοῦ. «Διότι κρατάει τὶς ὑποσχέσεις του καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψει νὰ δοκιμασθεῖτε περισσότερο ἀπὸ ὅσο μπορεῖτε νὰ ἀντέξετε»³.

2. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀξιώθηκα νὰ σᾶς δῶ μέσω τοῦ ἀξίου γιὰ τὸν Θεὸ ἐπισκόπου σας καὶ τῶν ἐπίσης ἀξίων τοῦ Θεοῦ πρεσβυτέρων Βάσσου καὶ Ἀπολλωνίου καὶ τοῦ συντρόφου μου

3. Α' Κορ. 10,13.

όναίμην, ὅτι ὑποτάσσεται τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, χάριτι Θεοῦ, ἐν νόμῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3. Καὶ ὑμῖν δὲ πρέπει μὴ καταφρονεῖν τῆς ἡλικίας τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ κατὰ γνώμην Θεοῦ Πατρὸς πᾶσαν ἐντροπὴν
 5 αὐτῷ ἀπονέμειν, καθὼς ἔγνων καὶ τοὺς ἀγίους πρεσβυτέρους οὐ πρὸς τὴν φαινομένην ἀφορῶντας νεότητα, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐν Θεῷ φρόνησιν, ἐπεὶπερ «οὐ οἱ πολυχρόνιοί εἰσι σοφοί, οὐδὲ οἱ γέροντες ἐπίστανται σύνεσιν, ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς». Δανιὴλ μὲν γὰρ ὁ σοφός, δωδεκαετῆς γέγονε κάτοχος τῷ θείῳ
 10 Πνεύματι, καὶ τοὺς μάτην τὴν πολὺὰ φέροντας πρεσβύτας, συκοφάντας καὶ ἐπιθυμητὰς ἀλλοτρίου κάλλους ἀπήλεγξε. Σαμουὴλ δὲ παιδάριον ὦν μικρόν, τὸν ἐνενηκονταετῆ Ἥλει διελέγει, τοῦ Θεοῦ προτετιμηκότα τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας. Ὡσαύτως καὶ Ἰερεμίας ἀκούει πρὸς τοῦ Θεοῦ· «μὴ λέγε ὅτι νεώτερός
 15 εἰμι». Σολομῶν δὲ καὶ Ἰωσίας· ὁ μὲν, δωδεκαετῆς βασιλεύσας, τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ δυσερμήνευτον ἐπὶ ταῖς γυναιξὶ κρίσιν ἔνεκα τῶν παιδίων ἐποίησατο· ὁ δέ, ὀκταετῆς ἄρξας, τοὺς βωμοὺς καὶ τὰ τεμένη κατέρριπτε, καὶ τὰ ἄλση κατεπίμπρα (δαίμοσι γὰρ ἦν, ἀλλ' οὐ Θεῷ ἀνακείμενα), καὶ τοὺς ψευδιερεῖς
 20 κατέσφαττεν, ὡς ἂν φθορέας καὶ ἀπατεῶνας ἀνθρώπων, οὐ θειότητος λατρευτάς. Τοιγαροῦν οὐ τὸ νέον εὐκαταφρόνητον, ὅτ' ἂν Θεῷ ἀνακείμενον ἦ, ἀλλ' ὁ τὴν γνώμην μοχθηρός, κἂν πεπαλαιωμένος ἦ ἡμερῶν κακῶν. Νέος ἦν ὁ Χριστοφόρος Τιμόθεος, ἀλλ' ἀκούσατε οἷα γράφει αὐτῷ ὁ διδάσκαλος· «μηδεὶς
 25 σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ». Πρέπον οὖν ἐστὶ καὶ ὑμᾶς ὑπακούειν

4. Ἰωβ 32,9.

5. Δαν. 13,1ε.

διακόνου Ζωτίωνα, τὸν ὁποῖον ἐγὼ συμπάθησα, διότι πειθαρχεῖ στὸν ἐπίσκοπο καὶ στὸ πρεσβυτέριο, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν νόμο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3. Ὅμως καὶ σεῖς πρέπει νὰ μὴ περιφρονεῖτε τὴν ἡλικία τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ μὲ τὴ γνώμη τοῦ Θεοῦ Πατέρα νὰ τοῦ ἀπονέμετε κάθε σεβασμό, ὅπως ἔμαθα ὅτι κάνουν καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ἀποβλέποντας ὄχι στὴ νεαρῆ του ἡλικία ποὺ φαίνεται, ἀλλὰ στὴ φρόνηση ποὺ ἔχει κατὰ Θεόν· διότι «δὲν εἶναι σοφοὶ ὅσοι ἔχουν ζήσει πολλὰ χρόνια, οὔτε οἱ γέροντες γνωρίζουν νὰ κρίνουν σωστά, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα ποὺ ὑπάρχει μέσα στοὺς ἀνθρώπους»⁴. Γιατὶ ὁ σοφὸς Δανιὴλ στὰ δώδεκά του χρόνια ἔγινε κάτοχος τοῦ θείου Πνεύματος καὶ ἀπέδειξε, ὅτι οἱ πρεσβύτες, ποὺ ἄσκοπα ἔφεραν τὶς λευκὲς τρίχες, ἦταν συκοφάντες καὶ ἐπιθυμοῦσαν τὴν ὁμορφιὰ ποὺ ἀνῆκε σὲ ἄλλον⁵. Ἀλλὰ καὶ ὁ Σαμουὴλ ποὺ ἦταν μικρὸ παιδάκι, ἔψεξε τὸν Ἥλει ποὺ ἦταν ἐνενήντα χρόνων, διότι ὁ Θεὸς ἐκτιμᾷ περισσότερο τὰ παιδιά του⁶. Καὶ ὁ Ἱερεμίας ἐπίσης ἀκουσε ἀπὸ τὸν Θεό· «μὴ λές ὅτι εἶσαι νεώτερος»⁷. Ἀλλὰ καὶ ὁ Σολομῶν καὶ ὁ Ἰωσίας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ πρῶτος, ποὺ ἔγινε βασιλιάς στὰ δώδεκά του χρόνια, ἔκανε ἐκείνη τὴ φοβερὴ καὶ δυσκολοερμηνευτὴ κρίση τῶν γυναικῶν ἐξαιτίας τῶν παιδιῶν τους⁸, ἐνῶ ὁ δεῦτερος, ποὺ ἔγινε βασιλιάς ὀκτῶ χρόνων, γκρέμισε τοὺς βῶμους καὶ τὰ τεμένη, καὶ κατέκαψε τὰ ἄλση, διότι ἦταν ἀφιερωμένα στοὺς δαίμονες καὶ ὄχι στὸν Θεό, καὶ ἔσφαξε τοὺς ψευτοἱερεῖς, σὰν διαφθορεῖς καὶ ἀπατεῶνες τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι λάτρεις τοῦ Θεοῦ. Ὡστε λοιπὸν ἡ νεότητα δὲν εἶναι ἄξια περιφρονησεως, ὅταν εἶναι στηριγμένη στὸν Θεό, ἀλλὰ ὁ μοχθηρὸς στὴ γνώμη, ἔστω καὶ ἂν εἶναι πολὺ παλιὸς μὲ μέρες κακές. Νέος ἦταν καὶ ὁ Χριστοφόρος Τιμόθεος, ἀλλὰ ἀκούστε τί τοῦ γράφει ὁ δάσκαλος· «κανεῖς νὰ μὴ σὲ περιφρονεῖ ἐπειδὴ εἶσαι νέος, ἀλλὰ νὰ εἶσαι ὑπόδειγμα τῶν πιστῶν μὲ τὸν λόγο καὶ τὴ συμπεριφορά σου»¹⁰. Πρέπει λοιπὸν καὶ σεῖς νὰ ὑπακούετε στὸν ἐπί-

6. Α' Βασ. 3,4-19. 7. Ἱερ. 1,6.

8. Γ' Βασ. 3,1έ. 9. Δ' Βασ. 22,1έ. 10. Α' Τιμ. 4,12.

τῷ ἐπισκόπῳ ὑμῶν, καὶ κατὰ μηδὲν αὐτῷ ἀντιλέγειν· φοβερὸν γάρ ἐστι τῷ τοιούτῳ ἀντιλέγειν· οὐ γὰρ τουτονὶ τὸν βλεπόμενον πλανᾷ τις, ἀλλὰ τὸν ἀόρατον παραλογίζεται, τὸν μὴ δυνάμενον παρά τινος παραλογισθῆναι. Τὸ δὲ τοιοῦτο, οὐ πρὸς ἄνθρωπον, 5 ἀλλὰ πρὸς Θεὸν ἔχει τὴν ἀναφορὰν. Τῷ γὰρ Σαμουήλ λέγει ὁ Θεός· «οὐ σὲ παρελογίσαντο, ἀλλ' ἐμέ». Καὶ ὁ Μωσῆς φησιν· «οὐ γὰρ καθ' ἡμῶν ὁ γογγυσμός, ἀλλὰ κατὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ». Οὐδεὶς ἔμεινεν ἀτιμώρητος, ἐπαρθεὶς κατὰ τῶν κρείττωνων. Οὔτε γὰρ τῷ νόμῳ Δαθὰν καὶ Ἀβειρῶν ἀντεῖπον, ἀλλὰ Μωσεῖ, 10 καὶ ζῶντες εἰς ἄδου κατηνέχθησαν. Κορὲ δὲ καὶ οἱ συμφρονησαντες αὐτῷ κατὰ Ἀαρῶν διακόσιοι πεντήκοντα, πυρίφλεκτοι γεγόνασιν. Ἀβεσσαλώμ, πατραλοίας γενόμενος, ἐκκρεμῆς ἐν φυτῷ γέγονε καὶ ἀκίσιν ἐβλήθη τὴν κακόβουλον καρδίαν. Ἀβεδδαδὰν ὡσαύτως τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεῖται δι' ὅμοιαν αἰτίαν. 15 Ὀζίας λεπροῦται, κατατολμήσας ἱερέων καὶ ἱερωσύνης. Σαοῦλ ἀτιμοῦται, μὴ περιμείνας τὸν ἀρχιερέα Σαμουήλ. Χρὴ οὖν καὶ ὑμᾶς αἰδεῖσθαι τοὺς κρείττονας.

4. Καὶ πρέπον ἐστὶν μὴ μόνον καλεῖσθαι Χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ εἶναι. Οὐ γὰρ τὸ λέγεσθαι, ἀλλὰ τὸ εἶναι, μακάριον 20 ποιεῖ. Εἴ τινες ἐπίσκοπον μὲν λέγουσι, χωρὶς δὲ αὐτοῦ πάντα ποιοῦσι, τοῖς τοιούτοις ἐρεῖ καὶ αὐτός, ὃς καὶ ὁ ἀληθινὸς καὶ πρῶτος ἐπίσκοπος καὶ μόνος φύσει ἀρχιερεύς· «τί με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω;». Οἱ γὰρ τοιοῦτοι οὐκ εὐσυνείδητοι, ἀλλ' εἴρωνές τινες καὶ μόρφωνες εἶναί μοι φαίνονται.

25 5. Ἐπεὶ οὖν τέλος τὰ πράγματα ἔχει, καὶ πρόκειται ζωὴ ἢ ἐκ φυλακῆς, καὶ θάνατος ὁ ἐκ παρακοῆς, καὶ ἕκαστος τῶν

11. Α' Βασ. 8,7. 12. Ἔξ. 16,8. 13. Ἀριθμ. 16,1ε.

14. Β' Βασ. 18,1ε. Ὁ Ἀβεσσαλώμ δὲν σκότωσε τὸν πατέρα του, ἀλλ' ἐπαστάτησε ἐναντίον του.

σκοπό σας και να μη τοῦ φέρνετε ἀντιρρήσεις σὲ τίποτε· διότι εἶναι φοβερὸ νὰ ἀντιλέγετε σ' αὐτόν· γιατί δὲν ἐξαπατᾷ κανεὶς αὐτὸν ἐδῶ πού φαίνεται, ἀλλὰ σκέφτεται δόλια ἐναντίον ἐκείνου πού εἶναι ἀόρατος, τὸν ὁποῖο κανένας δὲν μπορεῖ νὰ ἐξαπατήσει. Ἡ πράξη αὐτή δὲν ἀναφέρεται σὲ ἄνθρωπο, ἀλλὰ στὸν Θεό. Διότι ὁ Θεὸς λέει στὸν Σαμουήλ: «δὲν ἐξαπάτησαν ἐσένα, ἀλλὰ ἐμένα»¹¹. Καὶ ὁ Μωυσῆς λέει: «διότι ὁ γογγυσμός σας δὲν στρέφεται ἐναντίον μας, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ»¹². Κανένας δὲν ἔμεινε ἀτιμώρητος, ὅταν ἀλαζονεύθηκε ἐναντίον τῶν ἀνωτέρων. Οὔτε βέβαια ὁ Δαθὰν καὶ ὁ Ἀβειρῶν ἀντιμίλησαν ἐναντίον τοῦ Νόμου, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ Μωυσῆ· καὶ ὁμοίως κατέβηκαν ζωντανοὶ στὸν ᾅδη. Ἐπίσης ὁ Κορὲ καὶ οἱ διακόσιοι πενήντα πού συμφώνησαν μ' αὐτὸν ἐναντίον τοῦ Ἀαρὼν κήκαν στὴ φωτιά¹³. Ὁ Ἀβεσσαλώμ, πού ἔγινε πατροκτόνος, κρεμάστηκε σὲ δένδρο καὶ χτυπήθηκε μὲ βέλη στὴν κακόβουλη καρδιά του¹⁴. Καὶ ὁ Ἀβεδδαδὰν ἐπίσης ἀποκεφαλίστηκε γιὰ τὴν ἴδια αἰτία¹⁵. Ὁ Ὄζιας ἔγινε λεπρός, ἐπειδὴ φέρθηκε μὲ ἀυθάδεια στοὺς ἱερεῖς καὶ τὴν ἱερωσύνη¹⁶. Ὁ Σαοὺλ ἀτιμάστηκε ἐπειδὴ δὲν περίμενε τὸν ἀρχιερέα Σαμουήλ¹⁷. Πρέπει λοιπὸν καὶ σεῖς νὰ σέβεστε τοὺς ἀνωτέρους.

4. Καὶ πρέπει ὄχι μόνο νὰ ὀνομάζεσθε Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ νὰ εἴστε. Διότι δὲν κάνει μακάριο τὸν ἄνθρωπο τὸ νὰ λέγεται, ἀλλὰ νὰ εἶναι. Ἐὰν μερικοὶ τὸν ὀνομάζουν βέβαια ἐπίσκοπο, ἀλλὰ κάνουν τὰ πάντα χωρὶς τὴν ἄδεια αὐτοῦ, σ' αὐτοὺς θὰ πεῖ καὶ ἐκεῖνος, πού εἶναι καὶ ὁ ἀληθινός, καὶ πρῶτος ἐπίσκοπος καὶ ὁ μόνος ἀπὸ τῆ φύση του ἀρχιερέας: «γιατί μὲ ὀνομάζετε, Κύριε, Κύριε, καὶ δὲν κάνετε αὐτὰ πού λέγω;»¹⁸. Διότι αὐτοὶ δὲν εἶναι εὐσυνείδητοι, ἀλλὰ μοῦ φαίνονται ὅτι εἶναι κάποιοι εἴρωνες καὶ ὑποκριτές.

5. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ πράγματα ἔχουν τέλος καὶ βρίσκεται μπροστά μας ἡ ζωὴ ἀπὸ τὴν τήρηση τῶν ἐντολῶν, καὶ ὁ θάνα-

15. Β' Βασ. 20,1έ.

16. Β' Παραλ. 26,1έ.

17. Α' Βασ. 13,1έ.

18. Λουκᾶ 6,46.

ἡρημένων εἰς τόπον τοῦ εὐρεθέντος μέλλει χωρεῖν, φύγωμεν τὸν θάνατον, καὶ ἐκλεξώμεθα τὴν ζωὴν· δύο γὰρ λέγω χαρακτηῖρας ἐν ἀνθρώποις εὐρίσκεισθαι· καὶ τὸν μὲν τοῦ νομίσματος, τὸν δὲ παραχαράγματος. Ὁ θεοσεβῆς ἄνθρωπος νόμισμά ἐστιν
 5 ὑπὸ Θεοῦ χαραχθέν, ὁ ἀσεβῆς ψευδώνυμον νόμισμα, κίβδηλον, νόθον, παραχάραγμα, οὐχ ὑπὸ Θεοῦ, ἀλλ' ὑπὸ διαβόλου ἐνηργεθέν. Οὐ δύο φύσεις ἀνθρώπων λέγω, ἀλλὰ τὸν ἓνα ἄνθρωπον, ποτέ μὲν Θεοῦ, ποτέ δὲ διαβόλου γίνεσθαι. Ἐὰν εὐσεβῆ τις, ἄνθρωπος Θεοῦ ἐστιν, ἐὰν δὲ ἀσεβῆ τις, ἄνθρωπος τοῦ διαβόλου,
 10 οὐκ ἄπο τῆς φύσεως, ἀλλ' ἀπο τῆς ἑαυτοῦ γνώμης γινόμενος. Οἱ ἄπιστοι εἰκόνα ἔχουσι τοῦ ἄρχοντος τῆς πονηρίας, οἱ πιστοὶ εἰκόνα ἔχουσι τοῦ ἄρχοντος Θεοῦ Πατρὸς καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ, ἐὰν μὴ αὐθαιρέτως ἔχωμεν τὸ ὑπὲρ ἀληθείας ἀποθανεῖν εἰς τὸ αὐτοῦ πάθος, τὸ ζῆν αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

15 6. Ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς προγεγραμμένοις προσώποις τὸ πᾶν πλῆθος ἐθεώρησα ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, παραινῶ, ἐν ὁμοιοῖα Θεοῦ σπουδάσατε πάντα πράσσειν, προκαθημένου τοῦ ἐπισκόπου εἰς τόπον Θεοῦ καὶ τῶν πρεσβυτέρων εἰς τόπον συνεδρίου τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν διακόνων, τῶν ἐμοὶ γλυκυτάτων, πε-
 20 πιστευμένων διακονίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς πρὸ αἰῶνος παρὰ τῷ Πατρὶ γεννηθεὶς, ἦν Λόγος Θεός, μονογενῆς Υἱός, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων ὁ αὐτὸς διαμένει. Τῆς γὰρ βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος, φησὶ Δανιῆλ ὁ προφήτης. Παντες οὖν ἐν ὁμοιοῖα ἀλλήλους ἀγαπήσωμεν καὶ μηδεὶς κατὰ σάρκα βλέ-
 25 τω τὸν πλησίον, ἀλλ' ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ. Μηδὲν ἔστω ἐν ὑμῖν, ὃ δυνήσεται ὑμᾶς μερίσαι, ἀλλ' ἐνώθητε τῷ ἐπισκόπῳ, ὑποτασσόμενοι τῷ Θεῷ δι' αὐτοῦ ἐν Χριστῷ.

19. Ἀναφέρεται στοὺς ἀπεσταλμένους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μαγνησίας, στὰ πρόσωπα τῶν ὁποίων ὁ Ἰγνάτιος εἶδε ὄλους τοὺς πιστοὺς τῆς. Βλ. κεφ. 2.

τος ἀπὸ τὴν παρακοή, καὶ ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ εἰπώθηκαν πρόκειται νὰ πάει στὸν τόπο ποὺ θὰ βρεθεῖ, ἄς ἀποφύγουμε τὸν θάνατο καὶ ἄς ἐπιλέξουμε τὴ ζωὴ· διότι λέγω ὅτι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχουν δύο ὄψεις· ἡ μιὰ τοῦ γνήσιου νομίσματος καὶ ἡ ἄλλη τοῦ κίβδηλου. Ὁ θεοσεβῆς ἄνθρωπος εἶναι νόμισμα ποὺ χαράχθηκε ἀπὸ τὸν Θεό, ἐνῶ ὁ ἀσεβῆς εἶναι ψεύτικο νόμισμα, κίβδηλο, νόθο, παραχάραγμα, ποὺ ἔγινε ὄχι ἀπὸ τὸν Θεό, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν διάβολο· δὲν ἐννοῶ δύο φύσεις ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὁ ἓνας ἄνθρωπος γίνεται ἄλλοτε τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλοτε τοῦ διαβόλου. Ἐὰν κάποιος ζεῖ μὲ τρόπο εὐσεβῆ, εἶναι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἐὰν ὅμως ζεῖ μὲ ἀσέβεια, γίνεται ἄνθρωπος τοῦ διαβόλου, ὄχι ἀπὸ τὴ φύση του, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ δική του γνώμη. Οἱ ἄπιστοι ἔχουν τὴν εἰκόνα τοῦ ἄρχοντα τῆς πονηριᾶς, ἐνῶ οἱ πιστοὶ ἔχουν τὴν εἰκόνα τοῦ ἄρχοντα Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέσω τοῦ ὁποίου, ἐὰν δὲν πάρουμε αὐτοπροαίρετα τὴν ἀπόφαση νὰ πεθάνουμε γιὰ τὴν ἀλήθεια συμμετέχοντας στὸ πάθος του, δὲν θὰ ὑπάρχει μέσα μας ἡ ζωὴ του.

6. Ἐπειδὴ λοιπὸν στὰ προαναφερθέντα πρόσωπα¹⁹ εἶδα ὄλο τὸ πλῆθος, μὲ πίστη καὶ ἀγάπη σᾶς συμβουλεύω νὰ ἐπιδιώξετε νὰ κάνετε τὰ πάντα μὲ ὁμόνοια τοῦ Θεοῦ, μὲ προκαθήμενο τὸν ἐπίσκοπο στὴ θέση τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν πρεσβυτέρων στὴ θέση τοῦ συνεδρίου τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν ἰδιαίτερα ἀγαπητῶν σὲ μένα διακόνων, ποὺ ἔχουν ἐπιφορτισθεῖ μὲ τὴ διακονία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε προαιώνια κοντὰ στὸν Πατέρα, καὶ ἦταν Θεὸς Λόγος, μονογενῆς Υἱός, καὶ μέχρι τὴ συντέλεια τῶν αἰώνων παραμένει ὁ ἴδιος. Διότι τῆς βασιλείας του δὲν ὑπάρχει τέλος²⁰, λέει ὁ προφήτης Δαυὶδ. Ὅλοι λοιπὸν ἄς ἀγαπήσουμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μὲ ὁμόνοια, καὶ κανένας νὰ μὴ βλέπει τὸν πλησίον του σαρκικά, ἀλλὰ σὲ σχέση μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Νὰ μὴ ὑπάρχει τίποτε ἀνάμεσα σας, ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ σᾶς χωρίσει, ἀλλὰ ἐνωθεῖτε μὲ τὸν ἐπίσκοπο, ὑποτασσόμενοι στὸν Θεό, μέσω αὐτοῦ, ἐνωμένοι μὲ τὸν Χριστό.

20. Δαν. 2,44.

7. Ὡσπερ οὖν ὁ Κύριος ἄνευ τοῦ Πατρὸς οὐδὲν ποιεῖ, «οὐ δύναμαι», γάρ, φησί, «ποιεῖν ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν», οὕτω καὶ ὑμεῖς ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου, μηδὲ πρεσβύτερος, μηδὲ διάκονος, μηδὲ λαϊκός. Μηδέ τι φαινέσθω ὑμῖν εὐλογον, παρὰ τὴν ἐκείνου γνώμην· τὸ γὰρ τοιοῦτον παράνομον καὶ Θεοῦ ἐχθρόν. Πάντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῇ προσευχῇ ἅμα συνέρχεσθε· μία δέησις ἔστω κοινή, εἰς νοῦς, μία ἐλπίς, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει τῇ ἀμώμῳ, τῇ εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, οὗ ἄμεινον οὐδέν ἐστι. Πάντες ὡς εἰς εἰς τὸν ναὸν Θεοῦ συντρέχετε, ὡς ἐπὶ ἐν θυσιαστήριον, ἐπὶ ἓνα ¹⁰ Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἀρχιερέα τοῦ ἀγεννήτου Θεοῦ.

8. Μὴ πλανᾶσθε ταῖς ἑτεροδοξίαις, μηδὲ μύθοις ἐνέχετε καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις καὶ ἰουδαϊκοῖς τύφοις. «Τὰ ἀραχαῖα παρῆλθεν· ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα». Εἰ γὰρ μέχρι νῦν κατὰ νόμον Ἰουδαϊκὸν καὶ περιτομὴν σαρκὸς ζῶμεν, ἀρνούμε- ¹⁵θα τὴν χάριν εἰληφέναι. Οἱ γὰρ θειότατοι προφήται κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν ἔζησαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐδιώχθησαν, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τῆς χάριτος, εἰς τὸ πληροφορηθῆναι τοὺς ἀπειθοῦντας, ὅτι εἰς Θεός ἐστιν ὁ παντοκράτωρ, ὁ φανερώσας ἑαυτὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὃς ἐστιν αὐτοῦ Λόγος, οὐ ρητός, ἀλλ' οὐσιώδης· οὐ γὰρ ἐστι λαλιᾶς ἐνάρθρου φώνημα, ἀλλ' ἐνεργείας θεϊκῆς οὐσία γεννητή, ὃς πάντα κατευηρέστησε τῷ πέμψαντι αὐτόν. ²⁰

9. Εἰ οὖν οἱ παλαιοῖς γράμμασιν ἀναστραφέντες εἰς καινότητα ἐλπίδος ἦλθον, ἐκδεχόμενοι Χριστόν, ὡς ὁ Κύριος διδάσκει λέγων, «εἰ ἐπιστεύετε Μωσεῖ, ἐπιστεύσατε ἂν ἐμοί», περὶ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψε, καὶ «Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη· πρὶν γὰρ Ἀβραὰμ ἐγὼ εἰμι», πῶς ἡμεῖς δυνησόμεθα ζῆσαι χωρὶς αὐτοῦ,

21. Ἰω. 5,30.

22. Α' Τιμ. 1,4.

23. Β' Κορ. 5,17.

7. Ὅπως λοιπὸν ὁ Κύριος χωρὶς τὸν Πατέρα δὲν κάνει τίποτε, γιὰτὶ λέει, «δὲν μπορῶ ἀπὸ μόνος μου νὰ κάνω τίποτε»²¹, ἔτσι καὶ σεῖς χωρὶς τὸν ἐπίσκοπο, οὔτε πρεσβύτερος, οὔτε διάκονος, οὔτε λαϊκός. Οὔτε νὰ σᾶς φαίνεται κάτι εὐλογο χωρὶς τὴ γνώμη ἐκείνου, διότι αὐτὸ εἶναι παράνομο καὶ ἐχθρικὸ στὸν Θεό. Νὰ συναθροίξετε ὅλοι στὴν προσευχή· νὰ ὑπάρχει μιὰ κοινὴ δέηση, ἓνας νοῦς, μιὰ ἐλπίδα, μὲ ἀγάπη καὶ πίστη ἀμεμπτη, τὴν πίστη στὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀνώτερο. Νὰ τρέχετε ὅλοι μαζὶ στὸν ναὸ τοῦ Θεοῦ σὰν ἓνας ἄνθρωπος, σὲ ἓνα θυσιαστήριο, σὲ ἓναν Ἰησοῦ Χριστόν, τὸν ἀρχιερέα τοῦ ἀγέννητου Θεοῦ.

8. Νὰ μὴ παρασύρεσθε ἀπὸ ἄλλες δοξασίες, οὔτε νὰ δίνετε σημασία σὲ μύθους καὶ ἀπέραντες γενεαλογίες καὶ σὲ ἰουδαϊκὲς κομπορρημοσύνες²². «Τὰ παλιὰ πέρασαν, τώρα ἔγιναν ὅλα καινούργια»²³. Διότι, ἐὰν μέχρι τώρα ζοῦμε σύμφωνα μὲ τὸν ἰουδαϊκὸ νόμο καὶ τὴν περιτομὴ τῆς σάρκας, ἀρνούμαστε ὅτι δεχθήκαμε τὴ χάρη. Καθόσον οἱ θειότατοι προφῆτες ἔζησαν σύμφωνα μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό· γι' αὐτὸ καὶ διώχθηκαν, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴ χάρη, γιὰ νὰ πληροφορηθοῦν ὅσοι δὲν πειθαρχοῦν, ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, ὁ Παντοκράτορας, ποῦ φανέρωσε τὸν ἑαυτό του μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ του, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Λόγος του, ὄχι προφορικός, ἀλλὰ πραγματικός· διότι δὲν εἶναι ἐκφώνηση ἑναρθρῆς φωνῆς, ἀλλὰ γεννητὴ οὐσία θεϊκῆς ἐνέργειας, ὁ ὁποῖος σὲ ὅλα εὐαρέστησε αὐτὸν ποῦ τὸν ἔστειλε.

9. Ἐφόσον λοιπὸν αὐτοὶ ποῦ ἀνατράφηκαν μὲ τὰ παλιὰ γράμματα ἦρθαν στὴν καινούργια ἐλπίδα, περιμένοντας τὸν Χριστό, ὅπως διδάσκει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, λέγοντας, «ἐὰν πιστεύατε στὸν Μωυσῆ, θὰ πιστεύατε καὶ σὲ μένα»²⁴, διότι ἐκεῖνος γιὰ μένα ἔγραψε, καὶ «ὁ πατέρας σας Ἀβραὰμ ἐννοίωσε ἀγαλλίαση μὲ τὴ σκέψη ὅτι μπορεῖ νὰ δεῖ τὴ δική μου μέρα, τὴν ὁποία εἶδε καὶ χάρηκε, γιὰτὶ ἐγὼ ὑπάρχω πρὶν ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ»²⁵, πῶς ἐμεῖς θὰ μπορέσουμε νὰ ζήσουμε χωρὶς αὐτόν;

24. Ἰω. 5,46.

25. Ἰω. 8,56, 58.

οὐ καὶ οἱ προφηῆται ὄντες δοῦλοι, τῷ Πνεύματι προεώρων αὐ-
 τὸν καὶ ὡς διδάσκαλον ἀνέμενον καὶ προσεδόκων ὡς Κύριον
 καὶ Σωτῆρα, λέγοντες, «Αὐτὸς ἤξει καὶ σώσει ἡμᾶς»; Μηκέτι
 οὖν σαββατίζωμεν ἰουδαϊκῶς καὶ ἀργίαις χαίροντες· «ὁ μὴ ἐρ-
 5 γαζόμενος γάρ, μὴ ἐσθιέτω». «Ἐν ἰδρῶτι γὰρ τοῦ προσώπου
 σου φάγη τὸν ἄρτον σου», φασὶ τὰ Λόγια, ἀλλ' ἕκαστος ὑμῶν
 σαββατιζέτω πνευματικῶς, μελέτη νόμου χαίρων, οὐ σώματος
 ἀνέσει, δημιουργίαν Θεοῦ θαυμάζων, οὐχ ἔωλα ἐσθίων, καὶ
 χλιαρὰ πίνων, καὶ μεμετρημένα βαδίζων, καὶ ὀρχήσει καὶ κρό-
 10 τοις νοῦν οὐκ ἔχουσι χαίρων. Καὶ μετὰ τὸ σαββατίσαι, ἑορταζέ-
 τω πᾶς φιλόχριστος τὴν Κυριακὴν τὴν ἀναστάσιμον, τὴν βασι-
 λίδα, τὴν ὑπατον πασῶν τῶν ἡμερῶν, ἣν περιμένων ὁ Προφή-
 της ἔλεγεν· «εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῆς ὀγδόης», ἐν ἣ καὶ ἡ ζωὴ
 ἡμῶν ἀνέτειλε, καὶ τοῦ θανάτου γέγονε νίκη ἐν Χριστῷ, ὃν τὰ
 15 «τέκνα τῆς ἀπωλείας» ἀρνοῦνται, οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σωτῆρος, «ὧν
 ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες», οἱ φιλήδονοι καὶ οὐ
 φιλόθεοι· «μόρφωσιν εὐσεβείας ἔχοντες, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς
 ἠρνημένοι»· οἱ χριστέμποροι, «τὸν λόγον καπηλεύοντες» καὶ
 τὸν Ἰησοῦν πωλοῦντες· οἱ τῶν γυναικῶν φθορεῖς καὶ τῶν ἀλ-
 20 λοτριῶν ἐπιθυμηταί, οἱ χρηματολαίλαπες, ὧν ρυσθειῆτε ἐλέει
 Θεοῦ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

10. Μὴ οὖν ἀναισθητῶμεν τῆς χρηστότητος αὐτοῦ. Ἐὰν
 μιμήσεται ἡμᾶς καθὰ πράσσομεν, οὐκ ἔτι ἐσμέν. «Ἐὰν γὰρ ἀνο-
 μίας παρατηρήσης, Κύριε, Κύριε, τίς ὑποστήσεται;». Γενώμεθα
 25 οὖν ἄξιοι τῆς ἐπωνυμίας ἧς εἰλήφαμεν. Ὅς γὰρ ἂν ἄλλῳ ὀνό-
 ματι καλεῖται πλέον τούτου, οὗτος οὐκ ἔστι τοῦ Θεοῦ. Οὐ γὰρ

26. Ἦσ. 35,4.

27. Β' Θεσσ. 3,10.

28. Γέν. 3,19.

Και οἱ προφῆτες, πού ἦταν δοῦλοι του, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὸ πνεῦμα τὸν προέβλεπαν καὶ τὸν περίμεναν ὡς δάσκαλο καὶ τὸν περίμεναν ὡς Κύριο καὶ Σωτήρα, λέγοντας· «θὰ ἔρθει αὐτὸς καὶ θὰ μᾶς σώσει»²⁶. Ἄς μὴ τηροῦμε λοιπὸν τὴν ἀργία τοῦ Σαββάτου κατὰ τρόπο ἰουδαϊκὸ καὶ νὰ ἀρεσκόμεσθε μὲ τὶς ἀργίες, διότι λέει, «αὐτὸς πού δὲν ἐργάζεται, οὔτε νὰ τρώει»²⁷, καὶ οἱ Γραφεῖς λένε, «μὲ τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου σου θὰ τρῶς τὸ ψωμί σου»²⁸, ἀλλὰ ὁ καθένας ἀπὸ σᾶς νὰ ἀργεῖ τὸ Σάββατο πνευματικά, ἐπιδιδόμενος στὴ μελέτη τοῦ νόμου, καὶ ὄχι στὴ σωματικὴ ἄνεση, θαυμάζοντας τὴ δημιουργία τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι τρώγοντας ἀνούσια καὶ πίνοντας χλιαρὰ καὶ βαδίζοντας μὲ μετροφροσύνη, καὶ νὰ μὴ ἐπιδίδεται σὲ χοροὺς καὶ θορυβούς ἀνόητους. Καὶ ἀφοῦ σαββατίσει, νὰ γιορτάζει κάθε φιλόχριστος τὴν Κυριακὴ, τὴν ἀναστάσιμη, τὴ βασίλισσα, τὴν ἀνώτερη ὄλων τῶν ἡμερῶν, τὴν ὁποία περιμένοντας ὁ προφήτης ἔλεγε· «στὸ τέλος, γιὰ τὴν ὀγδόη ἡμέρα»²⁹, κατὰ τὴν ὁποία ἀνέτειλε καὶ ἡ ζωὴ μας καὶ ἔγινε ἡ νίκη τοῦ θανάτου μὲ τὸν Χριστό, τὸν ὁποῖο «τὰ παιδιά τῆς ἀπωλείας»³⁰ ἀρνοῦνται, οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σωτήρα, αὐτοὶ «τῶν ὁποίων Θεὸς εἶναι ἡ κοιλιὰ καὶ πιστεύουν τὰ ἐπίγεια»³¹. οἱ φιλήδονοι καὶ ὄχι φιλόθεοι, «οἱ ὁποῖοι ἔχουν μόρφωση εὐσέβειας, ἀλλὰ ἀρνοῦνται τὴ δύναμή της»³². οἱ χριστέμποροι, «οἱ ὁποῖοι καπηλεύονται τὸν λόγο»³³ καὶ πωλοῦν τὸν Ἰησοῦ· οἱ διαφθορεῖς τῶν γυναικῶν καὶ αὐτοὶ πού ἐπιθυμοῦν τὰ ξένα πράγματα· οἱ λαίλαπες τοῦ χρήματος, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶθε νὰ γλυτώσετε μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, μέσω τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

10. Νὰ μὴ εἴμαστε λοιπὸν ἀναίσθητοι ἀπέναντι στὴν καλωσύνη του. Ἐὰν μᾶς ἐλέγξει σύμφωνα μὲ αὐτὰ πού κάνουμε, δὲν θὰ ὑπάρξουμε πιά. «Διότι, ἐὰν ἐλέγξεις τὶς ἀνομίες μας, Κύριε, Κύριε, ποιὸς θὰ ἐξακολουθήσει νὰ ὑπάρχει;»³⁴. Ἄς γίνουμε λοιπὸν ἀντάξιοι τοῦ ὀνόματος πού λάβαμε· διότι ὁποῖος ὀνο-

29. Ψαλμ. 6,1. 11,1.

30. Ἰω. 17,12.

31. Φιλίπ. 3,18–19.

32. Α' Τιμ. 3,5.

33. Β' Κορ. 2,17.

34. Ψαλμ. 129,3.

δέδεκται τὴν προφητεία τὴν λέγουσαν περὶ ἡμῶν· «ὄτι κληθήσεται ὀνόματι καινῷ, ὃ ὁ Κύριος ὀνομάσει αὐτόν, καὶ ἔσται λαὸς ἅγιος», ὅπερ καὶ πεπλήρωται πρῶτως ἐν Συρία· ἐν Ἀντιοχείᾳ γὰρ ἐχρημάτισαν οἱ μαθηταὶ Χριστιανοί, Παύλου καὶ 5 Πέτρου θεμελιούντων τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀπόθεσθε οὖν τὴν κακὴν ζύμην, τὴν παλαιωθεῖσαν τὴν σεσηπυῖαν, καὶ μεταβάλεσθε εἰς νέαν ζύμην χάριτος. Αὐλίσθητε ἐν Χριστῷ, ἵνα μὴ ὁ ἀλλότριος ὑμῶν κυριεύσῃ. Ἐτοπὸν ἐστὶν Ἰησοῦν Χριστὸν λαλεῖν ἐπὶ γλώσσης καὶ τὸν παυσθέντα Ἰουδαϊσμὸν ἐπὶ διανοίας ἔχειν. 10 Οὗ γὰρ Χριστιανισμὸς, οὐκ ἐστὶν Ἰουδαϊσμὸς· εἷς γὰρ ἐστὶν ὁ Χριστός, εἰς ὃν πᾶν ἔθνος πιστεῦσαν καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογησαμένη, εἰς Θεὸν συνήχθη καὶ γεγόνασιν οἱ λιθῶδεις τῇ καρδίᾳ τέκνα τοῦ Θεοῦ, φίλοι Ἀβραάμ, καὶ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἐνευλογήθησαν πάντες οἱ τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον ἐν 15 Χριστῷ.

11. Ταῦτα δέ, ἀγαπητοί μου, οὐκ ἐπεὶ ἔγνω τινὰς ἐξ ὑμῶν οὕτως ἔχοντας, ἀλλ' ὡς μικρότερος ὑμῶν θέλω προφυλάσσεσθαι ὑμᾶς, μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τὰ ἄγκιστρα τῆς κενοδοξίας, ἀλλὰ πληροφορηθῆσθαι ἐν Χριστῷ, τῷ πρὸ πάντων μὲν αἰώνων 20 γεννηθέντι παρὰ τοῦ Πατρός, γεννωμένου δὲ ὕστερον ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου δίχα ὁμιλίας ἀνδρός, καὶ πολιτευσαμένῳ ὀσίως, «καὶ πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν θεραπεύσαντι ἐν τῷ λαῷ», καὶ σημεῖα καὶ τέρατα ποιήσαντι ἐπ' εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπων, καὶ τοῖς ἐξοκείλασιν εἰς πολυθεΐαν τὸν ἕνα καὶ μόνον 25 ἀληθινὸν Θεὸν καταγγείλαντι, τὸν ἑαυτοῦ Πατέρα, καὶ τὸ πάθος ὑποστάντι καὶ πρὸς τῶν χριστοκτόνων Ἰουδαίων ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμόνος καὶ Ἡρώδου βασιλέως, καὶ σταυρὸν ὑπομείναντι, καὶ ἀποθανόντι, καὶ ἀναστάντι, καὶ ἀνελθόντι εἰς

μάζεται με ἄλλο ὄνομα πέρα ἀπὸ αὐτό, αὐτὸς δὲν εἶναι τοῦ Θεοῦ. Διότι δὲν δέχθηκε τὴν προφητεία ποὺ λέει γιὰ μᾶς· «ὅτι θὰ ὀνομασθεῖ με καινούργιο ὄνομα, ποὺ ὁ Κύριος θὰ τοῦ δώσει, καὶ θὰ γίνεи λαὸς ἅγιος»³⁵, πρᾶγμα ποὺ ἐκπληρώθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴ Συρία· διότι στὴν Ἀντιόχεια ὀνομάστηκαν οἱ μαθητὲς Χριστιανοί³⁶, ὅταν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Πέτρος θεμελίωσαν τὴν Ἐκκλησία. Ἀπορρίψτε λοιπὸν τὴν κακὴ ζύμη, τὴν παλιά, τὴ σάπια, καὶ μεταβληθεῖτε σὲ νέα ζύμη τῆς χάριτος³⁷. Μπεῖτε στὴν αὐλὴ τοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ μὴ σᾶς κυριεύσει ὁ διάβολος. Εἶναι ἀνάρμοστο νὰ ἀναφέρετε μετὰ τὴ γλώσσα σας τὸν Ἰησοῦ Χριστό, καὶ στὸ νοῦ σας νὰ ἔχετε τὸν Ἰουδαϊσμὸ ποὺ παύθηκε. Διότι ὅπου ὑπάρχει Χριστιανισμὸς, δὲν ὑπάρχει Ἰουδαϊσμὸς· γιὰτὶ ἓνας εἶναι ὁ Χριστός, στὸν ὁποῖο πιστεύοντας κάθε ἔθνος καὶ ἀναγνωρίζοντάς τον κάθε γλώσσα, συναθροίζεται στὸν Θεό, καὶ γίνονται αὐτοὶ ποὺ ἔχουν πέτρινη καρδιὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, φίλοι τοῦ Ἀβραάμ, καὶ μετὰ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ εὐλογήθηκαν ὅλοι ὅσοι ἐντάχθηκαν στὴν αἰώνια ζωὴ ἐνωμένοι μετὰ τὸν Χριστό.

11. Αὐτὰ βέβαια, ἀγαπητοί μου, τὰ γράφω ὄχι ἐπειδὴ ἔμαθα ὅτι μερικοὶ ἀπὸ σᾶς φέρεσθε ἔτσι, ἀλλὰ σὰν μικρότερος ἀπὸ σᾶς, θέλω νὰ προφυλάγεσθε, γιὰ νὰ μὴ πέσετε στὶς παγίδες τῆς κενοδοξίας, ἀλλὰ νὰ βεβαιωθεῖτε γιὰ τὸν Χριστό, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε προαιώνια ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ ἔπειτα γεννήθηκε ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία χωρὶς ἐπαφὴ μετὰ ἄνδρα, καὶ ἀφοῦ ἔζησε ἅγια «καὶ θεράπευσε κάθε ἀρρώστια καὶ ἀδυναμία στὸν λαό»³⁸, καὶ ἔκανε θαῦματα καὶ ὑπερφυσικὲς ἐνέργειες εὐεργετώντας τοὺς ἀνθρώπους, καὶ κήρυξε σ' αὐτοὺς ποὺ εἶχαν ἐξοκεῖλει στὴν πολυθεΐα τὸν ἓνα καὶ μόνον ἀληθινὸ Θεό, τὸν Πατέρα του, καὶ ἀφοῦ ὑπέστη τὸ πάθος καὶ ἀπὸ τοὺς χριστοκτόνους Ἰουδαίους, ὅταν ἦταν ἡγεμόνας ὁ Πόντιος Πιλάτος καὶ βασιλιάς ὁ Ἡρώδης, ἀφοῦ ὑπέμεινε σταυρό, καὶ πέθανε καὶ ἀναστήθηκε καὶ ἀνέβηκε στοὺς οὐρανοὺς σ' αὐτὸν ποὺ τὸν εἶχε στείλει, καὶ

37. Α' Κορ. 5,7.

38. Ματθ. 4,23.

τοὺς οὐρανοὺς πρὸς τὸν ἀποστείλαντα, καὶ καθεσθέντι ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ ἐρχομένῳ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων μετὰ δόξης πατρικῆς «κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς», καὶ «ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ». Ταῦτα ὁ γνοὺς ἐν πληροφορίᾳ 5 καὶ πιστεύσας, μακάριος, ὡσπερ νῦν καὶ ὑμεῖς φιλόθεοι καὶ φιλόχριστοί ἐστε ἐν πληροφορίᾳ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ἧς ἐκτραπῆναι μηδενὶ ἡμῶν γένηται.

12. Ὀναίμην ὑμῶν κατὰ πάντα, ἐάνπερ ἄξιος ᾧ. Εἰ γὰρ καὶ δέδεμαι, πρὸς ἓνα τῶν λελυμένων ὑμῶν οὐκ εἰμι. Οἶδα ὅτι 10 οὐ φυσιοῦσθε (Ἰησοῦν γὰρ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς), καὶ μᾶλλον, ὅταν ἐπαινῶ ὑμᾶς, οἶδα ὅτι ἐντρέπεσθε, ὡς γέγραπται· «δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος»· καὶ «λέγε σὺ τὰς ἀμαρτίας σου πρῶτον, ἵνα δικαιωθῆς»· καὶ· «ὅταν ποιήσετε πάντα τὰ διατεταγμένα ὑμῖν, λέγετε, ὅτι δοῦλοὶ ἐσμεν ἀχρεῖοι». «Ἵτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψη- 15 λόν, βδέλυγμα παρὰ Θεῶν». Ὁ Θεὸς γάρ, φησὶν, «ἰλάσθητί μοι τῶ ἀμαρτωλῶ». Διὰ τοῦτο οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι Ἀβραὰμ καὶ Ἰακώβ, γῆν καὶ σπονδὸν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἑαυτοὺς ὠνόμαζον. Καὶ ὁ Δαβὶδ· «τίς εἰμι ἐγὼ ἐναντίον σου, Κύριε, ὅτι ἐδόξασάς με ἕως τούτου;». Καὶ Μωσῆς, «ὁ παρὰ πάντας ἀνθρώπους 20 πρῶτος», λέγει πρὸς τὸν Θεόν· «ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσός εἰμι ἐγὼ». Ταπεινοφρονεῖτε οὖν καὶ αὐτοί, ἵνα ὑψωθῆτε. «Ὁ ταπεινῶν γὰρ ἑαυτόν, ὑψωθήσεται, καὶ ὁ ὑψῶν ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται».

13. Σπουδάσατε οὖν βεβαιωθῆναι ἐν τοῖς δόγμασι τοῦ Κυ- 25 ρίου καὶ τῶν ἀποστόλων, ἵνα πάντα, ὅσα ποιεῖτε, κατενοδωθήσεται, σαρκί τε καὶ πνεύματι, πίστει καὶ ἀγάπῃ, μετὰ τοῦ ἀξιοπρεπεστάτου ἐπισκόπου ὑμῶν καὶ ἀξιοπλόκου καὶ πνευματικοῦ

39. Β' Τιμ. 4,1.

40. Ρωμ. 2,6.

41. Παρμ. 18,17.

42. Ἦσ. 43,26.

43. Λουκᾶ 17,10.

44. Λουκᾶ 16,15.

κάθισε στα δεξιά του, θὰ ἔρθει κατὰ τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου μὲ τὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ Πατέρα του «γιὰ νὰ κρίνει ζωντανούς καὶ νεκρούς»³⁹, καὶ νὰ ἀνταποδώσει στὸν καθένα ἀνάλογα μὲ τὰ ἔργα του»⁴⁰. Ἐκεῖνος ποὺ θὰ μάθει αὐτὰ μὲ βεβαιότητα καὶ θὰ τὰ πιστέψει, εἶναι μακάριος· ὅπως τώρα καὶ σεῖς εἶστε φιλόθεοι καὶ φιλόχριστοι, μὲ βεβαιότητα γιὰ τὴν ἐλπίδα μας, ἀπὸ τὴν ὁποία εἶθε νὰ μὴ ξεφύγει κανεὶς.

12. Θὰ ἤθελα νὰ σᾶς ὠφελήσω σὲ ὅλα, ἐὰν βέβαια εἶμαι ἄξιος. Γιατί, ἂν καὶ εἶμαι δέσμιος, δὲν εἶμαι σὰν ἕναν ἀπὸ σᾶς τοὺς ἐλεύθερους. Γνωρίζω ὅτι δὲν ὑπερηφανεύεσθε· διότι ἔχετε μέσα σας τὸν Χριστό. Γνωρίζω ἐπίσης ὅτι μᾶλλον ντρέπεστε ὅταν σᾶς ἐπαινῶ, ὅπως ἔχει γραφεῖ· «ὁ δίκαιος εἶναι κατήγορος τοῦ ἑαυτοῦ του»⁴¹, καί· «νὰ λὲς ἐσὺ πρῶτος τὶς ἁμαρτίες σου, γιὰ νὰ δικαιωθείς»⁴²· καί· «ὅταν κάνετε ὅλα ὅσα σᾶς προστάζει ὁ Θεός, νὰ λέτε· εἴμαστε δοῦλοι ἀσήμαντοι»⁴³. «Διότι ἐκεῖνο ποὺ θεωροῦν ὑψηλὸ οἱ ἄνθρωποι, ὁ Θεὸς τὸ σιχαίνεται»⁴⁴. Διότι ὁ Θεὸς λέει· «Θεέ, ἐλέησέ με τὸν ἁμαρτωλό»⁴⁵. Γι' αὐτὸ ἐκεῖνοι οἱ μεγάλοι, ὁ Ἄβραάμ καὶ ὁ Ἰακώβ, μπροστὰ στὸν Θεὸ χαρακτηρίζαν τοὺς ἑαυτοὺς τους χῶμα καὶ στάχτη. Καὶ ὁ Δαβὶδ λέει· «ποιὸς εἶμαι ἐγὼ μπροστὰ σου, Κύριε, ποὺ μὲ δόξασες ὅσο κι αὐτόν;»⁴⁶. Καὶ ὁ Μωυσῆς, «αὐτὸς ποὺ ἦταν ὁ πιὸ πρᾶος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους»⁴⁷, λέει στὸν Θεό· «ἔχω ἰσχνὴ φωνὴ καὶ εἶμαι βραδύγλωσσος ἐγώ»⁴⁸. Νὰ εἶστε λοιπὸν καὶ σεῖς ταπεινόφρονες, γιὰ νὰ δοξασθεῖτε· διότι λέει, «αὐτὸς ποὺ ταπεινώνει τὸν ἑαυτό του θὰ ὑψωθεί, καὶ ἐκεῖνος ποὺ ὑψώνει τὸν ἑαυτό του θὰ ταπεινωθεῖ»⁴⁹.

13. Σπεῦστε λοιπὸν νὰ γίνετε σταθεροὶ ὡς πρὸς τὰ δόγματα τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων, ὥστε νὰ εὐοδωθοῦν ὅλα ὅσα κάνετε, μὲ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, μὲ πίστη καὶ ἀγάπη, μαζί μὲ τὸν τόσο ἀξιοπρεπῆ ἐπίσκοπό σας καὶ τὸ ἀξιοπλεκτο καὶ πνευματικὸ στεφάνι τοῦ πρεσβυτερίου σας, καὶ τῶν ὑπά-

45. Λουκᾶ 19,13.

46. Α' Παραλ. 17,16.

47. Ἄριθμ. 12,3.

48. Ἐξ. 4,10.

49. Λουκᾶ 14,11.

στεφάνου τοῦ πρεσβυτερίου ὑμῶν καὶ τῶν κατὰ Θεὸν διακό-
νων. Ὑποτάγητε τῷ ἐπισκόπῳ καὶ ἀλλήλοις, ὡς ὁ Χριστὸς τῷ
Πατρὶ, ἵνα ἔνωσις ᾗ κατὰ Θεὸν ἐν ὑμῖν.

14. Εἰδὼς ὑμᾶς πεπληρωμένους παντὸς ἀγαθοῦ, συντό-
5 μως παρεκάλεσα ὑμᾶς ἐν ἀγάπῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μνημονεῦτέ
μου ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν, ἵνα Θεοῦ ἐπιτύχω, καὶ τῆς ἐν
Συρία Ἐκκλησίας, ἧς οὐκ ἄξιός εἰμι καλεῖσθαι ἐπίσκοπος.
Ἐπιδέομαι γὰρ τῆς ἠνωμένης ὑμῶν ἐν Θεῷ προσευχῆς καὶ
ἀγάπης, εἰς τὸ ἀξιωθῆναι τὴν ἐν Συρία Ἐκκλησίαν διὰ τῆς εὐ-
10 ταξίας ὑμῶν ποιμανθῆναι ἐν Χριστῷ.

15. Ἀσπάζονται ὑμᾶς Ἐφέσιοι ἀπὸ Σμύρνης, ὅθεν καὶ
γράφω ὑμῖν, παρόντες εἰς δόξαν Θεοῦ, ὡσπερ καὶ ὑμεῖς, οἱ
κατὰ πάντα με ἀνεπαύσατε, ἅμα Πολυκάρπῳ, καὶ αἱ λοιπαὶ δὲ
Ἐκκλησίαι ἐν τιμῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀσπάζονται ὑμᾶς.

15 Ἔρρωσθε ἐν ὁμονοίᾳ Θεοῦ, πνεῦμα κεκτημένοι ἀδιάκρι-
τον, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ.

κουων στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ διακόνων· ὑποταγεῖτε στὸν ἐπίσκοπο καὶ μεταξύ σας, ὅπως ὑποτάσσετε ὁ Χριστὸς στὸν Πατέρα, γιὰ νὰ ὑπάρχει μεταξύ σας ἐνότητα ὅπως τὴ θέλει ὁ Θεός.

14. Γνωρίζοντας ὅτι εἶστε γεμάτοι ἀπὸ κάθε ἀγαθό, σᾶς νουθέτησα μὲ συντομία μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Νὰ μὲ μνημονεύετε στὶς προσευχῆς σας, γιὰ νὰ κερδίσω τὸν Θεό. Νὰ μνημονεύετε καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς Συρίας, τῆς ὁποίας δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ ὀνομάζομαι ἐπίσκοπος. Διότι ἔχω ἀνάγκη τῆς ἐνωμένης μὲ τὸν Θεὸ προσευχῆς καὶ ἀγάπης σας γιὰ νὰ ἀξιωθεῖ ἡ Ἐκκλησία τῆς Συρίας μὲ τὴ δική σας εὐταξία νὰ ποιμανθεῖ ὅπως θέλει ὁ Χριστός.

15. Σᾶς ἀσπάζονται οἱ Ἐφέσιοι ἀπὸ τὴ Σμύρνη, ἀπὸ ὅπου καὶ σᾶς γράφω, πὺ εἶναι παρόντες πρὸς δόξα τοῦ Θεοῦ, ὅπως καὶ ἐσεῖς, οἱ ὁποῖοι μὲ ἀνακουφίσατε σὲ ὅλα μαζί μὲ τὸν Πολύκαρπο, ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ ἄλλες Ἐκκλησίες σᾶς ἀσπάζονται τιμώντας τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Νὰ ὑγιαίνετε μὲ ὁμόνοια, ἔχοντας πνεῦμα πὺ δὲν κάνει διακρίσεις, ἐνωμένοι μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

3. ΠΡΟΣ ΤΡΑΛΛΗΣΙΟΥΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ ἠγαπημένη παρὰ Θεοῦ
Πατρὸς καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἀγία, τῇ οὔσῃ
ἐν Τράλλεσιν, ἐκλεκτῇ καὶ ἀξιοθέῳ, εἰρηνευούσῃ ἐν
σαρκὶ καὶ πνεύματι «Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος
5 ἡμῶν», ἐν πάθει τῷ διὰ σταυροῦ καὶ θανάτου καὶ
ἀναστάσει, ἣν καὶ ἀσπάζομαι ἐν τῷ πληρώματι, ἐν
ἀποστολικῷ χαρακτῆρι, καὶ εὐχομαι πλεῖστα χαίρειν.

1. Ἄμωμον διάνοιαν καὶ ἀδιάκριτον ἐν ὑπομονῇ ἔγνων
ὑμᾶς ἔχοντας, οὐ κατὰ χρῆσιν, ἀλλὰ κατὰ κτῆσιν, καθὼς ἐδή-
10 λωσε Πολύβιος, ὁ ἐπίσκοπος ὑμῶν, ὃς παρεγένετο θελήματι
Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, συνεργεῖα
Πνεύματος, ἐν Σμύρνῃ, καὶ οὕτω μοι συνεχάρη δεδεμένῳ ἐν
Ἰησοῦ Χριστῷ, ὥστε με τὸ πᾶν πλῆθος ὑμῶν ἐν αὐτῷ θεωρῆ-
σαι. 2. Ἀποδεξάμενος οὖν τὴν κατὰ Θεὸν εὐνοίαν δι' αὐτοῦ,
15 ἐδόξασα, εὐρῶν ὑμᾶς ὡς ἔγνων μιμητὰς ὄντας Θεοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος.

2. Τῷ ἐπισκόπῳ ὑποτάσσεσθε ὡς τῷ Κυρίῳ. «Αὐτὸς γὰρ
ἀγρυπνεῖ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσων Θεῷ».
Διὸ καὶ φαίνεσθέ μοι οὐ κατὰ ἄνθρωπον ζῶντες, ἀλλὰ κατὰ

3. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὸν λέγομαι καὶ Θεοφόρος, στὴν ἀγαπημένη ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ἀγία Ἐκκλησία, πὸν βρίσκεται στὶς Τράλλεις, τὴν ἐκλεκτὴ καὶ ἀντάξια τοῦ Θεοῦ, πὸν εἰρηνεύει ἐνωμένη καὶ μὲ πίστη στὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα «τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πὸν εἶναι ἡ ἐλπίδα μας»¹, καὶ στὸ πάθος του, μέσω τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ θανάτου, καὶ στὴν ἀνάστασή του, τὴν ὁποία ἀσπάζομαι γιὰ τὸν πνευματικὸ πλοῦτο καὶ τὸν ἀποστολικὸ χαρακτήρα της καὶ τῆς εὐχομαι νὰ ἔχει χαρὰ μεγάλη.

1. Γνωρίζω ὅτι ἔχετε ἄμεμπτη καὶ ἀνυπόκριτη σὲ ὑπομονὴ σκέψη, ὄχι ὡς πρὸς τὴ χρῆση, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴ φύση σας, ὅπως μὲ πληροφόρησε ὁ ἐπίσκοπός σας Πολύβιος, πὸν ἦρθε, μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ του καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ἀγίου Πνευματος, στὴ Σμύρνη καὶ χάρηκε τόσο πολὺ μαζί μου πὸν εἶμαι δέσμιος γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὥστε στὸ πρόσωπό του νὰ δῶ ἐγὼ ὄλο τὸ πλῆθος σας. Ἀφοῦ λοιπὸν δέχθηκα τὴν σύμφωνη μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ εὐνοιά σας μέσω αὐτοῦ, σχημάτισα τὴ γνώμη πὸς σᾶς βρῆκα νὰ εἴστε μιμητὲς τοῦ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2. Νὰ ὑποτάσσεσθε στὸν ἐπίσκοπο σὰν νὰ εἶναι ὁ Κύριος. «Διότι αὐτὸς ἀγρυπνεῖ γιὰ τίς ψυχές σας, ἐπειδὴ θὰ δώσει λόγο στὸν Θεό»². Γι' αὐτὸ καὶ μοῦ φαίνεστε ὅτι δὲν ζεῖτε σύμφωνα

2. Ἐβρ. 13,17.

Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν δι' ἡμᾶς ἀποθανόντα, ἵνα, πιστεύοντες εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ, διὰ τοῦ βαπτίσματος κοινωνοὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γένησθε. Ἀναγκαῖον οὖν ἔστιν, ὅσω περ ποιεῖτε, ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου μηδὲν πράττειν ὑμᾶς, ἀλλ' ὑποτάσσεσθε 5 καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, ὡς ἀποστόλοις Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ἐν ᾧ διάγοντες, ἐν αὐτῷ εὐρεθησόμεθα. Δεῖ δὲ καὶ τοὺς διακόνους, ὄντας μυστηρίων Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πάντα τρόπον ἀρέσκειν. Οὐ γὰρ βρωτῶν καὶ ποτῶν εἰσι διάκονοι, ἀλλ' Ἐκκλησίας Θεοῦ ὑπηρέται. Δέον οὖν αὐτῶν τὰ ἐγκλήματα 10 φυλάσσεσθαι ὡς πῦρ φλέγον· αὐτοὶ μὲν οὖν ἔστωσαν τοιοῦτοι.

3. Ὑμεῖς δὲ ἐντρέπεσθε αὐτοὺς ὡς Ἰησοῦν Χριστόν, σὺ φύλακές εἰσι τοῦ τόπου, ὡς καὶ ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Πατρὸς τῶν ὄλων τύπος ὑπάρχει, οἱ δὲ πρεσβύτεροι ὡς συνέδριον Θεοῦ καὶ σύνδεσμον ἀποστόλων Χριστοῦ. Χωρὶς τούτων Ἐκκλησία 15 ἐκλεκτὴ οὐκ ἔστιν, οὐ συνάθροισμα ἀγίων, οὐ συναγωγὴ ὁσίων. Πέπεισμαι δὲ καὶ ὑμᾶς οὕτω διακεῖσθαι. Τὸ γὰρ ἐξεμπλᾶριον τῆς ἀγάπης ἔλαβον καὶ ἔχω μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῷ ἐπισκόπῳ ὑμῶν, οὗ αὐτὸ τὸ κατάστημα μεγάλη μαθητεία, ἡ δὲ πρῶτης αὐτοῦ δύναμις, ὃν λογίζομαι καὶ τοὺς ἀθέους ἐντρέπε- 20 σθαι. Ἀγαπῶν ὑμᾶς, φείδομαι συντονώτερον ἐπιστεῖλαι, ἵνα μὴ δόξω τισὶν εἶναι προσάντης ἢ ἐπιδεής. Δέδεμαι μὲν διὰ Χριστόν, ἀλλ' οὐδέπω Χριστοῦ ἄξιός εἰμι· ἐὰν δὲ τελειωθῶ, τάχα γενήσομαι. Οὐχ ὡς ἀπόστολος διατάσσομαι.

4. Ἄλλ' ἑμαυτὸν μετρῶ, ἵνα μὴ ἐν καυχῇσει ἀπόλωμαι. 25 Καλὸν δὲ τῷ ἐν Κυρίῳ καυχᾶσθαι. Κἂν ἐρρωμένος ᾧ τὰ κατὰ Θεόν, πλεῖόν με δεῖ φοβεῖσθαι, καὶ μὴ προσέχειν τοῖς εἰκῃ φυ-

μὲ θέλημα ἀνθρώπινον, ἀλλὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος πέθανε γιὰ μᾶς, ὥστε, πιστεύοντες στὸ θάνατό του, μέσω τοῦ βαπτίσματος νὰ γίνετε μέτοχοι καὶ τῆς ἀναστάσεώς του. Εἶναι λοιπὸν ἀναγκαῖο, ὅτιδῆποτε κάνετε, χωρὶς τὸν ἐπίσκοπο νὰ μὴ κάνετε τίποτε. Ἀλλὰ νὰ ὑπακούετε καὶ στοὺς πρεσβυτέρους, σὰν νὰ εἶναι ἀπόστολοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πὺ εἶναι ἡ ἐλπίδα μας, πὺ ὅταν ζοῦμε ἐνωμένοι μ' αὐτόν, θὰ βρεθοῦμε μαζί του. Πρέπει ὁμως καὶ αὐτοὶ πὺ εἶναι διάκονοι τῶν μυστηρίων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ ἀρέσουν μὲ κάθε τρόπο, διότι δὲν εἶναι διάκονοι τροφῶν καὶ ποιοτῶν, ἀλλὰ ὑπηρέτες τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτοὶ λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ φυλάγονται ἀπὸ τὶς παρανομίες, σὰν νὰ εἶναι φωτιὰ πὺ καίει. Αὐτοὶ λοιπὸν ἄς εἶναι τέτοιοι.

3. Ἐσεῖς πάλι νὰ τοὺς σέβεστε σὰν τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τῆς θέσεως τοῦ ὁποίου εἶναι φύλακες, ὅπως καὶ ὁ ἐπίσκοπος εἶναι σύμβολο τοῦ Πατέρα τῶν ὄλων, ἐνῶ οἱ πρεσβύτεροι εἶναι σύμβολο τοῦ συνεδρίου τοῦ Θεοῦ καὶ σύνδεσμος τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ. Χωρὶς αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει Ἐκκλησία ἐκλεκτή, οὔτε συνάθροιση ἀγίων, οὔτε σύναξη ὁσίων. Εἶμαι ὁμως πεπεισμένος ὅτι καὶ σεῖς ἔτσι συμπεριφέρεσθε. Διότι τὸ δεῖγμα τῆς ἀγάπης σας τὸ ἔλαβα καὶ τὸ ἔχω μαζί μου, στὸ πρόσωπο τοῦ ἐπισκόπου σας, τοῦ ὁποίου ἡ ἴδια του ἡ ἔκφραση ἀποτελεῖ μεγάλη διδασκαλία, ἐνῶ ἡ πραότητά του δύναμή, πὺ σκέφτομαι ὅτι τὸν σέβονται ἀκόμα καὶ οἱ ἄθεοι. Ἐπειδὴ σᾶς ἀγαπῶ, ἀποφεύγω νὰ σᾶς γράψω πὺ ἐντονα, γιὰ νὰ μὴ θεωρηθῶ ὅτι εἶμαι ἀντίθετος σὲ κάποιους ἢ ὅτι ὑστερῶ. Εἶμαι βέβαια δέσμιος γιὰ τὸν Χριστό, ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἀκόμα ἀντάξιος τοῦ Χριστοῦ· ἐὰν ὁμως πεθάνω, ἴσως νὰ γίνω. Δὲν σᾶς διατάζω σὰν νὰ εἶμαι ἀπόστολος.

4. Ἀντίθετα προσέχω τὸν ἑαυτό μου, γιὰ νὰ μὴ χαθῶ ἀπὸ καύχηση. Εἶναι βέβαια καλὸ νὰ καυχιέται κανεὶς ἐνωμένος μὲ τὸν Κύριο³. Καὶ ἂν ἀκόμα γίνω δυνατὸς σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν Θεό,

3. Α' Κορ. 1,31.

σιοῦσί με. Οἱ γάρ με ἐπαινοῦντες, μαστιγοῦσι. Ἄλλ' οὐκ οἶδα, εἰ ἄξιός εἰμι. Ὁ γὰρ ζῆλος τοῦ ἐχθροῦ πολλοῖς μὲν οὐ φαίνεται, ἐμὲ δὲ πολεμεῖ. Χρήζω οὖν πραότητος, ἐν ἣ καταλύεται ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος τούτου, ὁ διάβολος.

5 5. Μῆ γὰρ οὐκ ἐβουλόμην ὑμῖν μυστικώτερα γράψαι; Ἄλλὰ φοβοῦμαι, μή, νηπίοις οὖσιν ὑμῖν, βλάβην παραθῶμαι. Καὶ σύγγνωτέ μοι, μή, οὐ δυνηθέντες χωρῆσαι τὴν ἐνέργειαν, στραγγαλωθῆτε. Καὶ γὰρ ἐγὼ οὐ, καθότι δέδεμαι, καὶ δύναμαι νοεῖν τὰ ἐπουράνια καὶ τὰς ἀγγελικὰς τάξεις καὶ τὰς τῶν ἀγγέ-
10 λων καὶ στρατιῶν ἐξαλλαγὰς, δυνάμεών τε καὶ κυριοτήτων διαφορὰς, θρόνων τε καὶ ἐξουσιῶν παραλλαγὰς, αἰώνων τε μεγαλότητας, τῶν τε Χερουβιμ καὶ Σεραφεῖμ τὰς ὑπεροχὰς, τοῦ τε Πνεύματος τὴν ὑψηλότητα καὶ τοῦ Κυρίου τὴν βασιλείαν, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ ἀπαράθετον· ταῦτα γινώ-
15 σκων ἐγὼ, οὐ πάντως ἤδη τετελείωμα, ἢ μαθητῆς εἰμι οἶος Παῦλος καὶ Πέτρος· πολλὰ γὰρ μοι λείπει, ἵνα Θεοῦ μὴ ἀπολειφθῶ.

6. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ἡ ἀγάπη Ἰησοῦ Χριστοῦ, «ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἦ ὑμῖν σχίσματα·
20 ἦτε δὲ κατηρτισμένοι τῇ αὐτῇ γνώμῃ καὶ τῷ αὐτῷ νοῖ». Εἰσὶ γὰρ τινες ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, οὐ Χριστιανοί, ἀλλὰ χριστέμποροι, ἀπάτη περιφέροντες τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ «καπηλεύοντες τὸν λόγον» τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὸν ἰὸν προσπλέκοντες τῆς πλάνης τῇ γλυκεῖα προσηγορίᾳ, ὥσπερ οἰνομέλιτι κώνειον κεραυνῶντες, ἵνα ὁ πίνων, τῇ γλυκυτάτῃ κλαπῆς ποιό-
25 τητι τὴν γευστικὴν αἴσθησιν, ἀφυλάκτως τῷ θανάτῳ περιπαρῆ.

πρέπει να φοβᾶμαι περισσότερο και να μη δίνω σημασία σ' εκείνους που ἄσκοπα με κάνουν να φουσκώνω· διότι αὐτοὶ που με ἐπαινοῦν, με μαστιγώνουν. Ὅμως δὲν γνωρίζω ἂν εἶμαι ἄξιος· διότι ὁ φθόνος τοῦ ἐχθροῦ στοὺς πολλοὺς βέβαια δὲν φαίνεται, ἐμένα ὅμως με πολεμᾷ. Ἐχω λοιπὸν ἀνάγκη ἀπὸ πρα-
ότητα, με τὴν ὁποία καταργεῖται ὁ ἄρχοντας τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ὁ διάβολος.

5. Μήπως δηλαδή δὲν ἤθελα νὰ σᾶς γράψω περισσότερα μυστικά; Ὅμως φοβᾶμαι μήπως, ἐπειδὴ εἶστε νήπιοι, σᾶς βλάψω· καί, συγχωρεῖστε με· μήπως, μὴ μπορώντας νὰ σηκώσετε τὴν ἐνέργειά μου, μπερδευτεῖτε. Διότι καὶ ἐγώ, ἐπειδὴ εἶμαι δέσμιος, δὲν σημαίνει ὅτι μπορῶ νὰ κατανοῶ τὰ ἐπουράνια καὶ τὶς ἀγγελικὲς τάξεις, τὶς ποικιλίες τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν οὐράνιων στρατιῶν, τὶς διαφορὲς τῶν δυνάμεων καὶ κυριοτήτων, τὶς παραλλαγές τῶν θρόνων καὶ τῶν ἐξουσιῶν, τὸ μέγεθος τῶν αἰώνων καὶ τὶς ὑπεροχές τῶν Χερουβείμ καὶ Σεραφεῖμ, καθὼς καὶ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ Πνεύματος καὶ τῆ βασιλεία τοῦ Κυρίου, καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα τὸ ἀσύγκριτο τοῦ παντοκράτορα Θεοῦ. Γνωρίζοντάς τα αὐτὰ ἐγώ, δὲν εἶμαι ὅπωςδήποτε τέλειος, οὔτε εἶμαι μαθητὴς ὅπως ὁ Παῦλος καὶ ὁ Πέτρος· διότι μοῦ λείπουν πολλά, γιὰ νὰ μὴ ὑστερῶ στὴ γνώση τοῦ Θεοῦ.

6. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν, ὄχι ἐγώ, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, «νὰ λέτε ὅλοι τὸ ἴδιο καὶ νὰ μὴ ὑπάρχουν μεταξύ σας διαιρέσεις· νὰ εἶστε ἐνωμένοι με τὴν ἴδια γνώμη καὶ τὴν ἴδια σκέψη»⁴. Διότι ὑπάρχουν ὀρισμένοι ἀνόητοι καὶ ἀπατεῶνες, ὄχι Χριστιανοί, ἀλλὰ Χριστέμποροι, οἱ ὁποῖοι γιὰ ἐξαπάτηση φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ «νοθεύουν τὸ κήρυγμα»⁵ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ περιπλέκουν τὸ δηλητήριο τῆς ἀπάτης με τὸ γλυκὸ ὄνομα (τοῦ Χριστιανοῦ), ἀναμιγνύοντάς το σὰν κώνειο με οἶνόμελι⁶, ὥστε αὐτὸς που τὸ πίνει, ξεγελασμένος ἀπὸ τὴ πολὺ γλυκεῖα ποιότητα, ὡς πρὸς τὴν γευστικὴ αἴσθηση τοῦ μίγματος, νὰ ὑφίσταται τὸν θάνατο χωρὶς καμμιά προφύλα-

4. Α' Κορ. 1,10.

5. Β' Κορ. 2,17.

6. Μῖγμα κρασιοῦ με μέλι.

Παραινεῖ τις τῶν παλαιῶν· Μηδεὶς ἀγαθὸς λεγέσθω, κακῶ τὸ ἀγαθὸν κερανύς. Λέγουσι γὰρ Χριστὸν, οὐχ ἵνα Χριστὸν κηρύξωσιν, ἀλλ' ἵνα Χριστὸν ἀθετήσωσι· καὶ οὐ νόμον συστήσουσιν, ἀλλ' ἵνα ἀνομίαν καταγγείλωσι. Τὸν μὲν Χριστὸν ἀλλοτριουῖσι τοῦ Πατρὸς, τὸν δὲ νόμον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἐκ Παρθένου γέννησιν διαβάλλουσιν· ἐπαισχυνόμενοι τὸν σταυρόν, τὸ πάθος ἀρνοῦνται, τὸν Χριστὸν ἀγέννητον νομίζουσι, τὸ δὲ Πνεῦμα οὐδὲ ὅτι ἐστὶν ὁμολογοῦσι. Τινὲς δὲ αὐτῶν τὸν μὲν Υἱὸν ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι λέγουσι, ταύτῃ δὲ εἶναι Πατέρα
 10 καὶ Υἱὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον· καὶ τὴν κτίσιν ἔργον Θεοῦ οὐ διὰ Χριστοῦ, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς ἀλλοτρίας δυνάμεως.

7. Ἀσφαλίξεσθε οὖν τοὺς τοιούτους, ἵνα μὴ λάβητε βρόχον ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς· καὶ τὸν βίον ὑμῶν ἀπρόσκοπον τίθεσθε πᾶσιν ἀνθρώποις, «ἵνα μὴ γένησθε παγὶς τῇ σκοπιᾷ καὶ ὡς δίκτυον ἐκτεταμένον». «Ὁ μὴ ἰώμενος γὰρ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἔργοις ἑαυτοῦ, ἀδελφός ἐστι τοῦ λυμαινομένου ἑαυτόν». Ἐὰν οὖν καὶ ὑμεῖς ἀποθῆσθε φυσίωσιν, ἀλαζονείαν, τύφον, ὑπεροψίαν, δυνατὸν ὑμῖν ἐστὶν εἶναι ἀχωρίστοις Θεοῦ. «Ἐγγὺς γὰρ ἐστὶ τοῖς φοβουμένοις αὐτόν»· καί· «ἐπὶ τίνα», φησὶν, «ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ
 20 ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;». Αἰδεῖσθε δὲ καὶ τὸν ἐπίσκοπον ὑμῶν, ὡς Χριστόν, καθ' ὃ ὑμῖν οἱ μακάριοι διετάξαντο ἀπόστολοι. Ὁ ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου ὢν, καθαρὸς ἐστὶ· διὸ καὶ ὑπακούει τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις· ὁ δὲ ἐκτὸς ὢν, οὗτός ἐστιν ὁ χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου
 25 καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν διακόνων τι πράσσω· ὁ τοιοῦ-

ξη. Κάποιος ἀπὸ τοὺς παλιοὺς συμβουλεύει· Κανένας νὰ μὴ ὀνομάζεται ἀγαθός, ὅταν ἀναμιγνύει τὸ καλὸ μὲ τὸ κακό. Διότι ἀναφέρουν τὸν Χριστό, ὄχι γιὰ νὰ κηρύξουν τὸν Χριστόν, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀθετήσουν τὸν Χριστό· καὶ ὄχι γιὰ νὰ συστήσουν τὸν νόμο, ἀλλὰ γιὰ νὰ κηρύξουν τὴν παρανομία. Διότι τὸν Χριστό τὸν ἀποξενώνουν ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ διαβάλλουν τὸν νόμο τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴ γέννησή του ἀπὸ τὴν Παρθένο· νοιώθοντας ντροπὴ γιὰ τὸν σταυρό, ἀρνοῦνται τὸ πάθος καὶ δὲν πιστεύουν στὴν ἀνάσταση· διδάσκουν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἄγνωστος, πιστεύουν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἀγέννητος, καὶ δὲν ὁμολογοῦν ὅτι τὸ ἅγιο Πνεῦμα ὑπάρχει. Μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ἀπλὸς ἄνθρωπος καὶ ὅτι εἶναι ἓνα καὶ τὸ ἴδιο πράγμα ὁ Πατέρας καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, καὶ ὅτι ἡ κτίσις εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐγίνε ὄχι διὰ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μέσω κάποιας ἄλλης ξένης δυνάμεως.

7. Νὰ φυλάγεσθε λοιπὸν ἀπὸ αὐτούς, γιὰ νὰ μὴ βάλετε θηλειὰ στὶς ψυχές σας· καὶ τὴ ζωὴ σας νὰ τὴν ἐμφανίζετε ἄμεμπτη σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, «γιὰ νὰ μὴ γίνεστε παγίδα στὴ θέση τῆς προφύλαξης καὶ δίχτυ ἀπλωμένο»⁷. «Διότι αὐτὸς ποὺ δὲν θεραπεύει μὲ τὰ ἔργα του τὸν ἑαυτό του, εἶναι ἀδελφὸς ἐκείνου ποὺ καταστρέφει τὸν ἑαυτό του»⁸. Ἐὰν λοιπὸν καὶ σεῖς ἀποβάλετε τὴν ὑπερηφάνεια, τὴν ἀλαζονεία, τὸν τύφο, τὴν ὑπεροψία, εἶναι δυνατὸ νὰ γίνετε ἀχώριστοι ἀπὸ τὸν Θεό. «Διότι ὁ Θεὸς εἶναι κοντὰ σ' αὐτούς ποὺ τὸν φοβοῦνται»⁹· καί· «σὲ ποιόν», λέει, «νὰ κοιτάξω, παρὰ στὸν ταπεινὸ καὶ φρόνιμο, ποὺ τρέμει τὰ λόγια μου»¹⁰. Νὰ σέβεσθε ὁμῶς καὶ τὸν ἐπίσκοπό σας, σὰν νὰ εἶναι ὁ Χριστός, σύμφωνα μὲ ὅσα σᾶς ὄρισαν οἱ μακάριοι ἀπόστολοι. Αὐτὸς ποὺ βρίσκεται μέσα στὸ θυσιαστήριο εἶναι καθαρὸς· γι' αὐτὸ καὶ ὑπακούει στὸν ἐπίσκοπο καὶ στοὺς πρεσβυτέρους· ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ βρίσκεται ἔξω, αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ κάνει κάτι χωρὶς τὸν ἐπίσκοπο καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς διακόνους· αὐτὸς ἔχει μολυσμένη τὴ συνεί-

8. Παρμ. 18,9.

9. Ψαλμ. 84,10.

10. Ἦσ. 66,2.

τος μεμΐανται τῇ συνειδήσει, «καὶ ἔστιν ἀπίστου χεΐρων». Τί γάρ ἐστιν ἐπίσκοπος, ἀλλ' ἢ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας ἐπέκεινα πάντων κρατῶν, ὡς οἷόν τε ἄνθρωπον κρατεῖν μιμητὴν γινόμενον κατὰ δύναμιν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ; Τί δὲ πρεσβυτέριον, 5 ἀλλ' ἢ σύστημα ἱερόν, σύμβουλοι καὶ συνεδρευταὶ τοῦ ἐπισκόπου; Τί δὲ διάκονοι, ἀλλ' ἢ μιμηταὶ τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων, λειτουργοῦντες αὐτῷ λειτουργίαν καθαρὰν καὶ ἄμωμον, ὡς Στέφανος ὁ ἅγιος Ἰακώβω τῷ μακαρίῳ, καὶ Τιμόθεος καὶ Λίνος Παύλῳ, καὶ Ἀνέγκλητος καὶ Κλήμης Πέτρῳ; Ὁ τοίνυν 10 τούτων παρακούων, ἄθεος πάμπαν εἶη ἂν καὶ δυσσεβής, καὶ ἀθετῶν Χριστὸν καὶ τὴν αὐτοῦ διάταξιν σμικρύνων.

8. Ἐγὼ δὲ ταῦτα ὑμῖν ἐπιστέλλω, οὐχ ὅτι ἔγνων τοιούτους τινὰς ἐν ὑμῖν, ἀλλὰ μηδὲ συγχωρήσειέ ποτὲ ὁ Θεὸς τοιοῦτον εἰς ἀκοὰς ἐλθεῖν τὰς ἐμάς, «ὁ μὴ φεισάμενος τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ» διὰ 15 τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ προορῶν τὰς ἐνέδρας τοῦ Πονηροῦ, ταῖς παραγγελίαις προασφαλίζομαι ὑμᾶς, ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ καὶ πιστὰ ἐν Χριστῷ· προποτίζων ὑμᾶς τὰ συλακτικὰ τῆς λοιμικῆς τῶν ἀνυποτάκτων νόσου, ἧς ὑμεῖς ἀποφεύγετε τὴν νόσον, εὐδοκία Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ὑμεῖς οὖν ἀνα- 20 λαβόντες πρᾶότητα, γίνεσθε μιμηταὶ παθημάτων καὶ ἀγάπης αὐτοῦ, ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, δοὺς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν λύτρον, ἵνα τῷ αἵματι αὐτοῦ καθάρισις ἡμᾶς παλαιᾶς δυσσεβείας καὶ ζωὴν ἡμῖν παράσχηται, μέλλοντας ὅσον οὐδέπω ἀπόλλισθαι ὑπὸ τῆς ἐν ἡμῖν κακίας. Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τι κατὰ τοῦ πλησίον ἐχέτω. 25 «Ἄφετε», γάρ, φησὶν ὁ Κύριος ἡμῶν, «καὶ ἀφεθῆσεται ὑμῖν». Μὴ ἀφορμὰς δίδοτε τοῖς ἔθνεσιν, ἵνα μὴ δι' ὀλίγων τινῶν ἀφρόνων εἴνεκεν ὁ λόγος καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. «Οὐαὶ» γάρ, φησὶν ὁ προφήτης, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ, «δι' οὗ τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι».

11. Α' Τψ. 5,8.

12. Ρωμ. 8,32.

13. Πρβλ. Ματθ. 6,14.

δηση «καὶ εἶναι χειρότερος ἀπὸ τὸν ἄπιστο»¹¹. Διότι τί εἶναι ὁ ἐπίσκοπος, παρὰ ἐκεῖνος ποὺ κατέχει κάθε ἀρχὴ καὶ ἐξουσία περισσότερο ἀπὸ ὄλους, ὅσο μπορεῖ νὰ κατέχει ἄνθρωπος ποὺ γίνεται μιμητῆς, ἀνάλογα μὲ τὴ δύναμή του, τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ; Καὶ τί εἶναι πρεσβυτέριο, παρὰ ἱερὸ σύνολο, σύμβουλοι καὶ συνέδριοι τοῦ ἐπισκόπου; Καὶ τί εἶναι οἱ διάκονοι, παρὰ μιμητῆς τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων, ποὺ προσφέρουν σ' αὐτὸν ὑπηρεσία καθαρὴ καὶ ἄμεμπτη, ὅπως ὁ ἅγιος Στέφανος στὸν μακάριο Ἰάκωβο, καὶ ὁ Τιμόθεος καὶ ὁ Λῖνος στὸν Παῦλο, καὶ ὁ Ἀνέγκλητος καὶ ὁ Κλήμης στὸν Πέτρο; Αὐτὸς ἐπομένως ποὺ παρακούει αὐτούς, θὰ ἦταν τελείως ἄθεος καὶ ἀσεβής, ποὺ ἀθετεῖ τὸν Χριστὸ καὶ μειώνει τὴν ἐντολὴ του.

8. Ἐγὼ βέβαια σᾶς τὰ γράφω αὐτὰ, ὄχι ἐπειδὴ ἔμαθα ὅτι ὑπάρχουν μερικοὶ τέτοιοι ἀνάμεσά σας, ἀλλὰ οὔτε θὰ ἐπέτρεπε ποτὲ ὁ Θεὸς νὰ φτάσει κάτι τέτοιο στὰ αὐτιά μου, «αὐτὸς ποὺ δὲν λυπήθηκε τὸν Υἱὸ του»¹² γιὰ χάρι τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, ἀλλὰ, προβλέποντας τὶς ἐνέδρες τοῦ πονηροῦ, μὲ τὶς συμβουλές μου σᾶς προφυλάσσω ἀπὸ πρὶν, σὰν παιδιὰ μου ἀγαπητὰ καὶ πιστὰ στὸν Χριστό, ποτίζοντάς σας ἀπὸ πρὶν αὐτὰ ποὺ θὰ συλήσουν τὴ μολυσματικὴ ἀρρώστια τῶν ἀνυπότακτων, τὴν ὁποία νὰ ἀποφεύγετε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου μας. Ἐσεῖς λοιπὸν, ἀποκτώντας πραότητα, γίνεσθε μιμητῆς τῶν παθημάτων καὶ τῆς ἀγάπης του, μὲ τὴν ὁποία ἀγάπησε ἐμᾶς, δίνοντας τὸν ἑαυτό του λύτρο γιὰ μᾶς, γιὰ νὰ μᾶς καθαρῖσει μὲ τὸ αἷμα του ἀπὸ τὴν παλιὰ ἀσέβεια, καὶ νὰ χορηγήσει ζωὴ σὲ μᾶς ποὺ ἐπρόκειτο ὅπου νᾶναι νὰ χαθοῦμε ἀπὸ τὴν κακία ποὺ εἶχαμε μέσα μας. Κανεῖς λοιπὸν ἀπὸ σᾶς νὰ μὴ ἔχει κάτι ἐναντίον τοῦ πλησίον του. Διότι ὁ Κύριός μας λέει· «συγχωρῆστε καὶ θὰ συγχωρηθεῖτε»¹³. Μὴ δίνετε ἀφορμὲς στοὺς ἐθνικούς, γιὰ νὰ μὴ βλασφημεῖται, ἐξαιτίας λίγων ἀνοήτων, ὁ λόγος καὶ ἡ διδασκαλία¹⁴. Διότι ὁ προφήτης λέει· «ἀλλοίμονο σὲ σένα, ἐκπρόσωπε τοῦ Θεοῦ, ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου βλασφημεῖται τὸ ὄνομά μου μεταξὺ τῶν ἐθνῶν»¹⁵.

14. Πρβλ. Τίτ. 2,5.

15. Ἦσ. 52,5.

9. Κωφώθητε οὖν, ὅταν ὑμῖν χωρὶς Ἰησοῦ Χριστοῦ λαλή-
 τισ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ Δαβίδ, τοῦ ἐκ Μα-
 ρίας, ὃς ἀληθῶς ἐγεννήθη, καὶ ἐκ Θεοῦ καὶ ἐκ Παρθένου, ἀλλ'
 οὐχ ὡσαύτως· οὐδὲ γὰρ ταῦτὸ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος· ἀληθῶς
 5 ἀνέλαβε σῶμα· «ὁ Λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο», καὶ ἐπολιτεύσατο
 ἄνευ ἁμαρτίας· ἔφαγε καὶ ἔπιεν ἀληθῶς· ἐσταυρώθη καὶ ἀπέ-
 θανεν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου· ἀληθῶς δὲ καὶ οὐ δοκῆσει ἐσταυ-
 ρώθη καὶ ἀπέθανε, βλεπόντων οὐρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ κα-
 ταχθονίων· οὐρανίων μὲν, ὡς τῶν ἀσωμάτων φύσεων· ἐπι-
 10 γείων δέ, Ἰουδαίων καὶ Ρωμαίων καὶ τῶν παρόντων κατ' ἐκεί-
 νου καιροῦ ἀνθρώπων σταυρουμένου τοῦ Κυρίου· καταχθονίων
 δέ, ὡς τοῦ πλήθους τοῦ συναναστάντος τῷ Κυρίῳ· «πολλὰ
 γάρ», φησί, «σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἠγέρθη», τῶν
 μνημείων ἀνεωχθέντων καὶ κατῆλθεν εἰς ἄδην μόνος, ἀνῆλθε
 15 δὲ μετὰ πλήθους, καὶ ἔσχισε τὸν ἀπ' αἰῶνος φραγμὸν καὶ τὸ
 μεσότοιχον αὐτοῦ ἔλυσε· καὶ ἀνέστη διὰ τριῶν ἡμερῶν, ἐγεί-
 ραντος αὐτὸν τοῦ Πατρός, καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας συνδιατρί-
 ψας τοῖς ἀποστόλοις, ἀνηλήφθη πρὸς τὸν Πατέρα, «καὶ ἐκάθι-
 σεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, περιμένων ἕως ἂν τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐ-
 20 τοῦ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ». Τῇ οὖν Παρασκευῇ, τρίτῃ ὥρᾳ
 ἀπόφασιν ἐδέξατο παρὰ τοῦ Πιλάτου, συγχωρήσαντος τοῦ Πα-
 τρός· ἕκτη ὥρᾳ ἐσταυρώθη· ἐνάτῃ ἀπέπνευσε· πρὸς ἡλίου δύ-
 σεως ἐτάφη· τὸ Σάββατον ὑπὸ γῆν μένει ἐν τῷ μνημείῳ, ᾧ
 ἀπέθετο αὐτὸν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθίας· ἐπιφωσκούσης Κυ-
 25 ριακῆς ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπ' αὐτοῦ·
 «ὡσπερ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ
 τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρ-
 δία τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας». Περιέχει οὖν, ἢ μὲν
 Παρασκευῇ τὸ πάθος, τὸ Σάββατον τὴν ταφήν, ἢ Κυριακῇ τὴν
 30 ἀνάστασιν.

16. Ἰω. 1,14.

17. Ἰω. 8,46.

18. Ματθ. 27,52.

9. Γίνετε κουφοί λοιπόν, όταν σᾶς μιλάει κανείς μακριὰ ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὸν Δαβίδ, καὶ γεννήθηκε ἀπὸ τὴ Μαρία, ὁ ὁποῖος ἀληθινὰ γεννήθηκε καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἀπὸ τὴν Παρθένο, ἀλλὰ ὄχι κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, οὔτε βέβαια εἶναι τὸ ἴδιο Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. Ἔλαβε ἀληθινὰ σῶμα, διότι λέει, «ὁ Λόγος ἔγινε ἄνθρωπος»¹⁶, καὶ ἔζησε ἀναμάρτητα¹⁷. ἔφαγε καὶ ἤπιε ἀληθινὰ· σταυρώθηκε καὶ πέθανε κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ποντίου Πιλάτου· σταυρώθηκε ἀληθινὰ καὶ ὄχι φαινομενικά, καὶ πέθανε, ἐνῶ τὸν ἔβλεπαν τὰ οὐράνια, τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ καταχθόνια· οὐράνια, δηλαδὴ οἱ ἀσώματες φύσεις· ἐπίγεια, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Ρωμαῖοι καὶ ὅλοι οἱ παρόντες τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἄνθρωποι, ὅταν σταυρωνόταν ὁ Κύριος· καὶ καταχθόνια, τὸ πλῆθος ἐκείνων ποὺ ἀναστήθηκαν μαζί μὲ τὸν Κύριο· διότι λέει, «πολλὰ σώματα τῶν νεκρῶν ἁγίων ἀναστήθηκαν»¹⁸ καθὼς ἀνοίχτηκαν τὰ μνημεῖα· καὶ κατέβηκε στὸν ἄδη μόνος, ἀνέβηκε ὁμως μαζί μὲ πλῆθος· καὶ ἔσχισε τὸν προαιώνιο φράχτη καὶ γκρέμισε τὸν μεσότοιχό του· καὶ ἀναστήθηκε μετὰ ἀπὸ τρεῖς μέρες, ἀνασταίνοντάς τον ὁ Πατέρας· καί, ἀφοῦ συναναστράφηκε ἐπὶ σαράντα ἡμέρες τοὺς ἀποστόλους, ἀναλήφθηκε πρὸς τὸν Πατέρα, «καὶ κάθισε στὰ δεξιὰ του, περιμένοντας νὰ ὑποταχθοῦν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του οἱ ἐχθροὶ του»¹⁹. Τὴν Παρασκευὴ λοιπόν, τὴν τρίτη ὥρα, δέχθηκε τὴν ἀπόφαση ἀπὸ τὸν Πιλάτο, μὲ τὴν ἄδεια τοῦ Πατέρα, τὴν ἕκτη ὥρα σταυρώθηκε, τὴν ἑνατὴ ἐξέπνευσε, πρὶν ἀπὸ τὴ δύση τοῦ ἡλίου θάφτηκε, τὸ Σάββατο ἔμεινε κάτω ἀπὸ τὴ γῆ στὸ μνῆμα, στὸ ὁποῖο τὸν ἔβαλε ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τὴν Ἀριμαθία, καὶ ὅταν ἄρχισε νὰ ξημερώνει ἡ Κυριακὴ ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκρούς, ὅπως εἶχε πεῖ ὁ ἴδιος· «ὅπως ὁ Ἰωνᾶς ἦταν στὴν κοιλιὰ τοῦ κήτους τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες, ἔτσι θὰ μείνει καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου στὴν καρδιὰ τῆς γῆς τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες»²⁰. Ὡστε λοιπόν ἡ Παρασκευὴ περιέχει τὸ πάθος, τὸ Σάββατο τὴν ταφή, καὶ ἡ Κυριακὴ τὴν ἀνάσταση.

19. Ἐβρ. 10,13.

20. Ματθ. 12,40.

10. *Εἰ δέ, ὡσπερ τινές, ἄθεοι ὄντες, τούτέστιν ἄπιστοι, λέγουσι τῷ δοκήσει γεγενῆσθαι αὐτὸν ἄνθρωπον, οὐκ ἀληθῶς ἀνειληφέναι σῶμα, καὶ τῷ δοκεῖν τεθνηκέναι, πεπονθέναι οὐ τῷ ὄντι, τίνος ἕνεκεν ἐγὼ δέδεμαι καὶ εὐχομαι θηριομαχῆσαι;*
5 Δωρὲν οὖν ἀποθνήσκω· ἄρα καταψεύδομαι τοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου, καὶ περιττὸς ὁ προφήτης· «ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐφ' ἑαυτοῖς ὡς ἐπὶ ἀγαπητῷ». Οὐκοῦν ἄπιστοι αὐτοί, οὐχ ἦττον τῶν σταυρωσάντων αὐτόν. Ἐγὼ δὲ οὐ τῷ δοκεῖν ἔχω τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τῷ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποθανόντι, ἀλλὰ τῷ
10 ὄντι. Ἀληθείας γὰρ ἀλλότριον τὸ ψεῦδος. Ἀληθῶς τοίνυν ἐγέννησε Μαρία σῶμα, Θεὸν ἔνοικον ἔχον, καὶ ἀληθῶς ἐγεννήθη ὁ Θεὸς Λόγος ἐκ τῆς Παρθένου, σῶμα ὁμοιοπαθὲς ἡμῖν ἡμφιεσμένος· ἀληθῶς γέγονεν ἐν μήτρᾳ, ὁ πάντας ἀνθρώπους ἐν μήτρᾳ διαπλάττων, καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σῶμα ἐκ τῶν τῆς
15 Παρθένου σπερμάτων πλὴν ὅσον ἀνευ ὁμιλίας ἀνδρός· ἐκυφορήθη, ὡς καὶ ἡμεῖς, χρόνου περιόδους, καὶ ἀληθῶς ἐτέχθη ὡς καὶ ἡμεῖς, καὶ ἀληθῶς ἐγαλακτοτροφήθη καὶ τροφῆς κοινῆς καὶ πότου μετέσχεν ὡς καὶ ἡμεῖς, καὶ τρεῖς δεκάδας ἐτῶν πολιτευσάμενος, ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου, ἀληθῶς καὶ οὐ δοκήσει, καὶ
20 τρεῖς ἔνιαυτοὺς κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ποιήσας σημεῖα καὶ τέρατα, ὑπὸ τῶν Ψευδο-Ἰουδαίων καὶ Πιλάτου τοῦ ἡγεμόνος ὁ κριτῆς ἐκρίθη, ἐμαστιγώθη, ἐπὶ κόρης ἐρραπίσθη, ἐνεπτύσθη, ἀκάνθινον στέφανον καὶ πορφυροῦν ἱμάτιον ἐφόρησε, κατεκρίθη, ἐσταυρώθη ἀληθῶς, οὐ δοκήσει, οὐ φαντασίᾳ, οὐκ ἀπάτη·
25 ἀπέθανεν ἀληθῶς καὶ ἐτάθη, καὶ ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν, καθὼς που προσηύχετο λέγων· «Σὺ δέ, Κύριε, ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς». Καὶ πάντοτε ἐπακούων αὐτῷ Πατήρ,

10. Ἐὰν ὁμως, ὅπως λένε μερικοὶ ποὺ εἶναι ἄθεοι, δηλαδὴ ἄπιστοι, γεννήθηκε φαινομενικὰ ὡς ἄνθρωπος, καὶ δὲν ἔλαβε ἀληθινὰ σῶμα, καὶ πέθανε φαινομενικά, χωρὶς νὰ ἔπαθε πραγματικᾶ, τότε γιὰ ποιόν ἐγὼ εἶμαι δέσμιος καὶ προσεύχομαι νὰ θηριομαχήσω; Πεθαίνω ἄσκοπα λοιπόν· ἄρα εἶναι ψευδῆ αὐτὰ ποὺ λέγω γιὰ τὸν σταυρὸ τοῦ Κυρίου, καὶ εἶναι περιττὸς ὁ προφήτης ποὺ λέει, «θὰ στρέψουν τὰ βλέμματά τους σ' αὐτὸν ποὺ κέντησαν, καὶ θὰ θρηνήσουν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους, σὰν νὰ πρόκειται γιὰ ἀγαπητὸ τους πρόσωπο»²¹. Ἐπομένως αὐτοὶ εἶναι ἄπιστοι ὄχι λιγότερο ἀπὸ ἐκείνους ποὺ τὸν σταύρωσαν· ἐγὼ ὁμως δὲν στηρίζω τὶς ἐλπίδες μου σ' αὐτὸν ποὺ πέθανε γιὰ μένα κατὰ φαντασία, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα. Διότι τὸ ψέμα εἶναι ξένο πρὸς τὴν ἀλήθεια. Ἀληθινὰ λοιπὸν γέννησε ἡ Μαρία σῶμα, τὸ ὁποῖο εἶχε ἔνοικό του τὸν Θεό· καὶ ἀληθινὰ γεννήθηκε ὁ Θεὸς Λόγος ἀπὸ τὴν Παρθένο, ντυμένος μὲ σῶμα ὅμοιο μ' ἐμᾶς· ἀληθινὰ ἔμεινε στὴ μήτρα, αὐτὸς ποὺ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς διαπλάθει μέσα στὴ μήτρα, καὶ ἔκανε γιὰ τὸν ἑαυτὸ του σῶμα ἀπὸ τὰ σπέρματα τῆς Παρθένου, ὁμως χωρὶς ἐπαφὴ ἀνδρός· κυοφορήθηκε, ὅπως καὶ ἐμεῖς, τὸ ἴδιο χρονικὸ διάστημα, καὶ γεννήθηκε ἀληθινὰ, ὅπως καὶ ἐμεῖς· καὶ ἀληθινὰ τράφηκε μὲ γάλα καὶ πῆρε μέρος σὲ κοινὴ τροφή καὶ πιτό, ὅπως καὶ ἐμεῖς, καὶ ἀφοῦ ἔζησε τρεῖς δεκάδες χρόνων, βαπτίστηκε ἀπὸ τὸν Ἰωάννη, ἀληθινὰ καὶ ὄχι φαινομενικά· καὶ ἀφοῦ ἐπὶ τρία χρόνια κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ἔκανε θαύματα καὶ ἀσυνήθιστες ἐνέργειες, δικάστηκε ὁ Κριτῆς ἀπὸ τοὺς ψευδοϊουδαίους καὶ τὸν ἡγεμόνα Πιλάτο, μαστιγώθηκε, ραπίστηκε στὸ μάγουλο, φτύστηκε, φόρεσε ἀγκάθινο στεφάνι καὶ πορφυρὸ ἱμάτιο, καταδικάστηκε, σταυρώθηκε ἀληθινὰ, ὄχι φαινομενικά, ὄχι κατὰ φαντασίαν, ὄχι μὲ ἀπάτη· πέθανε ἀληθινὰ, καὶ θάφτηκε, καὶ ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκρούς, ὅπως ἔλεγε κάποιος προσευχόμενος· «Σὺ ὁμως, Κύριε, ἀνάστησέ με, καὶ θὰ τοὺς τὸ ἀνταποδώσω»²². Καὶ ὁ Πατέρας, ποὺ πάντοτε τὸν ἄκουε, ἀπαντῶ-

21. Ζαχ. 12,10.

22. Ψαλμ. 40,11.

ἀποκριθεὶς λέγει· «Ἀνάστα, ὦ Θεός, κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν». Ὁ τοίνυν ἀναστήσας αὐτὸν Πατῆρ, καὶ ἡμᾶς δι' αὐτοῦ ἐγερεῖ, οὐ χωρὶς τὸ ἀληθινῶς ζῆν οὐχ ἔξει τις. Λέγει γάρ, ὅτι «Ἐγὼ εἰμι ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων
5 εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα». Φεύγετε οὖν τὰς ἀθέους αἰρέσεις· τοῦ διαβόλου γάρ εἰσιν ἐφευρέσεις, τοῦ ἀρχεκάκου ὄψεως, τοῦ διὰ τῆς γυναικὸς ἀπατήσαντος Ἀδὰμ τὸν πατέρα τοῦ γένους ἡμῶν.

10 11. Φεύγετε δὲ αὐτοῦ καὶ τὰς κακὰς παραφυάδας, Σίμωνα τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱόν, καὶ Μένανδρον καὶ Βασιλίδην καὶ ὄλον αὐτοῦ τὸν ὀρυγμαδὸν τῆς κακίας, τοὺς ἀνθρωπολάτρας, οὓς καὶ ἐπικαταράτους λέγει Ἰερεμίας ὁ προφήτης. Φεύγετε καὶ τοὺς ἀκαθάρτους Νικολαῖτας, τοὺς ψευδωνύμους, τοὺς φιληδό-
15 νους, τοὺς συκοφάντας. Φεύγετε καὶ τὰ τοῦ πονηροῦ ἔγγονα, Θεόδοτον καὶ Κλεόβουλον, τὰ γεννῶντα καρπὸν θανατηφόρον, οὐ ἂν τις γεύσῃται, παραυτίκα ἀποθνήσκει, οὐ τὸν πρόσκαιρον θάνατον, ἀλλὰ τὸν αἰώνιον. Οὗτοι «οὐκ εἰσι φυτεία Πατρὸς», ἀλλ' ἔγγονα κατηραμένα. «Πᾶσα δέ», φησὶν ὁ Κύριος, «φυτεία,
20 ἦν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ Πατῆρ μου ὁ ἐπουράνιος, ἐκριζωθήτω». Εἰ γὰρ ἦσαν τοῦ Πατρὸς κλάδοι, οὐκ ἂν ἦσαν «ἐχθροὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ», ἀλλὰ τῶν ἀποκτεινάντων «τὸν τῆς δόξης Κύριον». Νῦν δέ, τὸν σταυρὸν ἀρνούμενοι καὶ τὸ πάθος ἐπαισχυνόμενοι, καλύπτουσι τὴν Ἰουδαίων παρανομίαν, τῶν θεομά-
25 χων, τῶν κυριοκτόνων· μικρὸν γὰρ εἶπεῖν, προφητοκτόνων. Ὑμᾶς δὲ παρακαλεῖ Χριστὸς εἰς τὴν αὐτοῦ ἀφθαρσίαν, διὰ τοῦ πάθους αὐτοῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως, ὄντας μέλη αὐτοῦ.

12. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἀπὸ Σμύρνης, ἅμα ταῖς συμπαρούσαις μοι Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὧν οἱ ἡγούμενοί με κατὰ πᾶν

ντας λέει· «ἀναστήσου, Θεέ, κρίνε τὴ γῆ, διότι σὺ θὰ κληρονομήσεις ὅλα τὰ ἔθνη»²³. Ὁ πατέρας λοιπὸν ποὺ ἀνέστησε αὐτόν, θὰ ἀναστήσει καὶ ἐμὰς μέσω αὐτοῦ, χωρὶς τὸν ὁποῖο δὲν θὰ ἔχει κανεὶς τὴν ἀληθινὴ ζωὴ. Διότι λέει· «ἐγὼ εἶμαι ἡ ζωὴ· ὅποιος πιστεύει σὲ μένα, καὶ ἂν ἀκόμα πεθάνει, θὰ ζήσει· καὶ καθένας ποὺ ζεῖ καὶ πιστεύει σὲ μένα, καὶ ἂν ἀκόμα πεθάνει, θὰ ζήσει αἰῶνια»²⁴. Ἀποφεύγετε λοιπὸν τὶς ἄθεες αἱρέσεις· διότι εἶναι ἐφευρέσεις τοῦ διαβόλου, τοῦ πρώτου κακοῦ φιδιοῦ, τὸ ὁποῖο μέσω τῆς γυναίκας ἐξαπάτησε τὸν Ἀδάμ, τὸν πατέρα τοῦ γένους μας.

11. Ἀποφεύγετε ὅμως καὶ τὶς κακὲς παραφυάδες του. Τὸν Σίμωνα, τὸν πρωτότοκο γιὸ τοῦ διαβόλου, καὶ τὸν Μένανδρο, καὶ τὸν Βασιλίδη, καὶ ὀλόκληρο τὸν χεῖμαρρο τῆς κακίας αὐτοῦ, τοὺς ἀνθρωπολάτρες, τοὺς ὁποίους ὁ προφήτης Ἰερεμίας ὀνομάζει καὶ ἐπικατάρατους²⁵. Ἀποφεύγετε καὶ τοὺς ἀκάθαρτους Νικολαῖτες, τοὺς ψεύτικους, τοὺς φιλήδονους, τοὺς συκοφάντες. Ἀποφεύγετε καὶ τὰ γεννήματα τοῦ πονηροῦ, τὸν Θεόδοτο καὶ τὸν Κλεόβουλο, ποὺ γεννοῦν θανατηφόρο καρπὸ, τὸν ὁποῖο ἐὰν κάποιος τὸν γευθεῖ, πεθαίνει ἀμέσως, ὄχι τὸν πρόσκαιρο θάνατο, ἀλλὰ τὸν αἰώνιο. Αὐτοὶ δὲν εἶναι φυτεῖα τοῦ Πατέρα, ἀλλὰ γεννήματα καταραμένα. «Κάθε φυτεῖα, λέει ὁ Κύριος, ποὺ δὲν τὴν φύτευσε ὁ Πατέρας μου ὁ ἐπουράνιος, νὰ ξερριζωθεῖ»²⁶. Διότι, ἂν ἦταν κλαδιὰ τοῦ Πατέρα, δὲν θὰ ἦσαν «ἐχθροὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ»²⁷, ἀλλὰ ἐκείνων ποὺ σκότωσαν «τὸν Κύριο τῆς δόξας»²⁸. Ἐνῶ μὲ τὸ νὰ ἀρνοῦνται τὸν σταυρὸ καὶ νὰ ντρέπονται τὸ πάθος, καλύπτουν τὴν παρανομία τῶν Ἰουδαίων, τῶν θεομάχων, τῶν δολοφόνων τοῦ Κυρίου, καὶ παρὰ λίγο νὰ πῶ, προφητοκτόνων. Ἐνῶ ἐσᾶς σᾶς παρακαλεῖ ὁ Χριστὸς νὰ ἔλθετε στὴν ἀθανασία του, μὲ τὸ πάθος του καὶ τὴν ἀνάστασή του, ἐπειδὴ εἴσαστε μέλη του.

12. Σᾶς ἀσπάζομαι ἀπὸ τὴν Σμύρνη, μαζί μὲ τὶς Ἐκκλησίες τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶναι μαζί μου παροῦσες, τῶν ὁποίων οἱ προκα-

26. Ματθ. 15,13.

27. Φιλιπ. 3,18.

28. Α' Κορ. 2,8.

ἀνέπαυσαν σαρκί τε καὶ πνεύματι. Παρακαλεῖ ὑμᾶς τὰ δεσμά μου, ἃ ἔνεκεν Ἰησοῦ Χριστοῦ περιφέρω, αἰτούμενος Θεοῦ ἐπιτυχεῖν· διαμένετε ἐν τῇ ὁμονοίᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους καὶ τῇ προσευχῇ. Πρέπει γὰρ ὑμῖν τοῖς καθ' ἓνα, ἐξαιρέτως καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ἀναψύχειν τὸν ἐπίσκοπον εἰς τιμὴν τοῦ Πατρὸς καὶ εἰς τιμὴν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστολῶν. Εὐχομαι ὑμᾶς ἐν ἀγάπῃ ἀκοῦσαί μου, ἵνα μὴ εἰς μαρτύριον ᾧ ὑμῖν γράψας. Καὶ περὶ ἐμοῦ δὲ προσεύχεσθε, τῆς ἀφ' ὑμῶν ἀγάπης χρήζοντος ἐν τῷ ἐλέει τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναί με τοῦ κλήρου, οὐ περι-
10 ρίκειμαι ἐπιτυχεῖν, «ἵνα μὴ ἀδόκιμος εὔρεθῶ».

13. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη Συρναίων καὶ Ἐφεσίων. Μνημονεύετε ἡμῶν, τῆς ἐν Συρίᾳ Ἐκκλησίας, ὅθεν οὐκ ἄξιός εἰμι λέγεσθαι, ὧν ἔσχατος τῶν ἐκεῖ. Ἔρρωσθε ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ὑποτασσόμενοι τῷ ἐπισκόπῳ, ὁμοίως καὶ τοῖς
15 πρεσβυτέροις καὶ τοῖς διακόνοις, καὶ οἱ κατ' ἄνδρα ἀλλήλους ἀγαπᾶτε ἐν ἀμερίστῳ καρδίᾳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμὸν πνεῦμα, οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ὅταν Θεοῦ ἐπιτύχω. Ἔτι γὰρ ἐπικίνδυνός εἰμι· ἀλλὰ πιστὸς ὁ Πατὴρ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πληρῶσαί μου τὴν αἴτησιν καὶ ὑμῶν, ἐν ᾧ εὔρεθείημεν ἅμωμοι. Ὀναίμην
20 ὑμῶν ἐν Κυρίῳ.

θήμενοι με ἀνακούφισαν σὲ ὅλα, σωματικὰ καὶ πνευματικά. Σᾶς παρακαλοῦν τὰ δεσμὰ μου, τὰ ὅποια περιφέρω γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ζητώντας νὰ κερδίσω τὸν Θεό, νὰ ἐπιμένετε στὴν ὁμόνοια μεταξύ σας καὶ στὴν προσευχή. Διότι πρέπει στὸν καθένα ἀπὸ σᾶς, καὶ κατεξοχὴν στοὺς πρεσβυτέρους, νὰ ἀνακουφίζετε τὸν ἐπίσκοπο πρὸς τιμὴν τοῦ Πατρὸς καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων. Εὐχομαι νὰ με ἀκούσετε με ἀγάπη, γιὰ νὰ μὴ βρεθῶ μάρτυρας γι' αὐτὸ πὺ σᾶς ἔγραψα. Νὰ προσεύχεσθε ὅμως καὶ γιὰ μένα, ὁ ὁποῖος ἔχω ἀνάγκη τῆς δικῆς σας ἀγάπης με τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ φανῶ ἄξιος νὰ πετύχω τὸν κλῆρο πὺ περιφέρω, γιὰ νὰ μὴ βρεθῶ ἀνάξιος.

13. Σᾶς ἀσπάζεται ἡ ἀγάπη τῶν Σμυρναίων καὶ τῶν Ἐφεσίων. Νὰ μνημονεύετε ἐμᾶς, τὴν Ἐκκλησία τῆς Συρίας, ἀπὸ ὅπου δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ ὀνομάζομαι, διότι εἶμαι ὁ τελευταῖος τῶν ἐκεῖ πιστῶν. Νὰ εἴστε ὑγιεῖς ἐνωμένοι με τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, ὑποτασσόμενοι στὸν ἐπίσκοπο, καθὼς καὶ στοὺς πρεσβυτέρους καὶ στοὺς διακόνους, καὶ ὁ καθένας χωριστὰ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο με ἀχώριστη καρδιά. Σᾶς ἀσπάζεται τὸ πνεῦμα μου, ὄχι μόνο τώρα, ἀλλὰ καὶ ὅταν θὰ ἐπιτύχω τὸν Θεό· γιατί ἀκόμα κινδυνεύω· ἀλλ' εἶναι ἀξιόπιστος ὁ Πατέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ ικανοποιήσῃ τὸ αἶτημα τὸ δικό μου καὶ τὸ δικό σας, στὸν ὁποῖο εἶθε νὰ βρεθοῦμε ἄμεμπτοι. Θὰ ἤθελα πολὺ νὰ σᾶς φανῶ ὠφέλιμος με τὴ βοήθεια τοῦ Κυρίου.

4. ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ ἠλεημένῃ ἐν μεγαλειότη-
τι Ὑψίστου Θεοῦ Πατρὸς καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μο-
νογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, Ἐκκλησίᾳ ἡγιασμένη καὶ πεφω-
τισμένη ἐν θελήματι Θεοῦ τοῦ ποιήσαντος τὰ πάντα, ἃ
5 ἐστὶ κατὰ πίστιν καὶ ἀγάπην Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ
Σωτῆρος ἡμῶν, ἧτις προκάθηται ἐν τόπῳ χωρίου
Ρωμαίων, ἀξιόθεος, ἀξιοπρεπής, ἀξιομακάριστος,
ἀξιεπάινος, ἀξιοεπίτευκτος, ἀξίαγνος καὶ προκαθημέ-
10 νη τῆς ἀγάπης, χριστώνυμος, πατρώνυμος, πνευματο-
φόρος, ἣν καὶ ἀσπάζομαι ἐν ὀνόματι Θεοῦ παντοκρά-
τορος καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, τοῖς κατὰ
σάρκα καὶ πνεῦμα ἠνωμένοις πάσῃ ἐντολῇ αὐτοῦ, πε-
πληρωμένοις πάσης χάριτος Θεοῦ ἀδιακρίτως καὶ
15 ἀποδιῦλισμένοις ἀπὸ παντὸς ἀλλοτρίου χρώματος,
πλεῖστα ἐν Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστῷ, ἀμώμως χαίρειν.

1. Ἐπευξάμενος τῷ Θεῷ, ἐπέτυχον ἰδεῖν ὑμῶν τὰ ἀξιόθεα
πρόσωπα, οὗς καὶ πλέον ἠτούμην λαβεῖν. Δεδεμένος γὰρ ἐν
20 Χριστῷ Ἰησοῦ ἐλπίζω ὑμᾶς ἀσπάσασθαι, ἐάνπερ θέλημα ἦ τοῦ
ἀξιοθῆναί με εἰς τέλος εἶναι. Ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ εὐοικονόμητός

4. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὺ ὄνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, στὴν ἐλεημένη ἀπὸ τὴ μεγαλειότητα τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ του, καὶ ἀγιασμένη καὶ φωτισμένη Ἐκκλησία μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πὺ ἔκανε τὰ πάντα, ὅσα ὑπάρχουν σύμφωνα μὲ τὴν πίστη καὶ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτήρα μας, πὺ εἶναι προκαθήμενη στὴ θέση τῆς χώρας τῶν Ρωμαίων, τὴν ἀντάξια τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀξιοπρεπῆ, τὴν ἀξιομακάριστη, τὴν ἀξιέπαινη, τὴν ἄξια ἐπιτυχίας, τὴν ἐπάξια ἀγνὴ καὶ προηγούμενη στὴν ἀγάπη, αὐτὴν πὺ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ Πατέρα καὶ εἶναι πνευματοφόρα, τὴν ὁποία ἀσπάζομαι στὸ ὄνομα τοῦ παντοκράτορα Θεοῦ καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ του, καὶ τὴν ὁποία ἀποτελοῦν οἱ κατὰ σάρκα καὶ πνεῦμα ἐνωμένοι μὲ κάθε ἐντολὴ αὐτοῦ, ὄντας γεμάτοι ἀπὸ κάθε χάρη τοῦ Θεοῦ χωρὶς διακρίσεις καὶ καθαρισμένοι ἀπὸ κάθε ξένο χαρακτηριστικό, οἱ ὁποῖοι εἶθε νὰ ἔχουν μεγάλη χαρὰ ἐνωμένοι ἄμεμπτα μὲ τὸν Θεὸ καὶ Πατέρα καὶ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό.

1. Ἀφοῦ προσευχήθηκα στὸν Θεό, πέτυχα νὰ δῶ τὰ ἀντάξια τοῦ Θεοῦ πρόσωπά σας, αὐτὰ πὺ πάρα πολὺ ζητοῦσα νὰ συναντήσω. Διότι, ὄντας δέσμιος γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἐλπίζω νὰ σᾶς ἀσπασθῶ, ἐὰν εἶναι θέλημά του νὰ ἀξιωθῶ νὰ φτάσω στὸ τέλος. Διότι ἡ ἀρχὴ εἶναι εὐκολη, ἐὰν βέβαια πετύχω τὴ

έστιν, εάνπερ χάριτος έπιτύχω, εις τὸ τὸν κλη̄ρον μου εις πέρας
 άνεμποδίστως άπολαβεῖν. Φοβοῦμαι γάρ τὴν άγάπην ὑμῶν, μὴ
 αὐτὴ με άδικήσῃ. Ὑμῖν γάρ εύχερές έστιν, ὃ θέλετε ποιῆσαι,
 έμοι δὲ δύσκολόν έστι τοῦ Θεοῦ έπιτυχεῖν, εάνπερ ὑμεῖς μὴ φεί-
 5 σησθέ μου προφάσει φιλίας σαρκίνης.

2. Οὐ θέλω γάρ ὑμᾶς άνθρωπαρεσκῆσαι, αλλά Θεῷ άρέ-
 σαι, ὡσπερ καὶ άρέσκετε. Οὐ γάρ έγὼ έξω ποτὲ καιρὸν τοιοῦ-
 τον, ὡστε Θεοῦ έπιτυχεῖν, οὔτε ὑμεῖς, εάν σιωπήσετε, κρείττονι
 έργῳ έχετε έπιγραφῆναι. Έάν τε γάρ σιωπήσητε άπ' έμοῦ, έγὼ
 10 γενήσομαι Θεοῦ, εάν δὲ έρασθῆτε τῆς σαρκός μου, πάλιν έσο-
 μαι τρέχων. Πλέον δὲ με παρέχεσθε τοῦ σπονδισθῆναι Θεῷ,
 ὡς έτι θυσιαστήριον έτοιμόν έστιν, ἴνα έν άγάπῃ χορὸς γενόμε-
 νοι ᾄσητε τῷ Πατρὶ έν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὸν έπίσκοπον Συ-
 ρίας κατηξίωσεν ὁ Θεὸς εύρεθῆναι εις δύσιν άπὸ άνατολῆς με-
 15 ταπεμψάμενος καὶ τῶν αὐτοῦ παθημάτων μάρτυρα καλῶν, τοῦ
 διελθεῖν αὐτὸν άπὸ κόσμου πρὸς Θεόν, ἴνα εις αὐτὸν άνατείλω.

3. Οὐδέποτε έβασκάνατε οὐδένα· ἄλλους έδιδάξατε. Έγὼ
 δὲ θέλω, ἴνα κάκεῖνα βέβαια ἦ, ἃ μαθητεύοντες έντέλλεσθε.
 Μόνον δύναμιν αίτεῖσθε μοι έσωθέν τε καὶ έξωθεν, ἴνα μὴ μό-
 20 νον λέγω, αλλά καὶ θέλω, ἴνα μὴ μόνον λέγωμαι Χριστιανός,
 αλλά καὶ εύρεθῶ. Έάν γάρ εύρεθῶ, καὶ λέγεσθαι δύναμαι, καὶ
 τότε πιστὸς εἶναι, ὅταν κόσμῳ μὴ φαίνωμαι. Οὐδέν φαινόμενον
 αίώνιον. «Τὰ γάρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα
 αίώνια». Οὐ πεισμονῆς τὸ έργον, αλλά μεγέθους έστιν ὁ Χρι-
 25 στιανός· ὅταν μισῆται ὑπὸ κόσμου, φιλεῖται παρὰ Θεοῦ. «Εἰ έκ
 τοῦ κόσμου», γάρ, φησί, «τούτου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν έφίλει τὸ
 ἴδιον· νυνὶ δὲ οὐκ έστὲ έκ τοῦ κόσμου, άλλ' έγὼ έξελεξάμην
 ὑμᾶς· μένιντε παρ' έμοί».

χάρη να απολαύσω άνεμπόδιστα μέχρι τέλους τὸ μερίδιό μου, φοβᾶμαι ὅμως τὴν ἀγάπη σας, μήπως μὲ ἀδικήσει αὐτή. Γιατὶ σὲ σᾶς εἶναι εὐκόλο νὰ κάνετε ὅ,τι θέλετε, σὲ μένα ὅμως εἶναι δύσκολο νὰ ἐπιτύχω τὸν Θεό, ἐὰν φυσικὰ δὲν μὲ λυπηθεῖτε, μὲ δικαιολογία τὴν ἀνθρώπινη φιλία.

2. Διότι δὲν θέλω νὰ ἀρέσετε στοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ νὰ ἀρέσετε στὸν Θεό, ὅπως καὶ ἀρέσετε. Οὔτε καὶ ἐγὼ ἄλλωστε θὰ ἔχω ποτὲ τέτοιο καιρό, ὥστε νὰ κερδίσω τὸν Θεό· οὔτε ἐσεῖς, ἐὰν σιωπήσετε, ἔχετε νὰ ἐγγράψετε στὸ ἐνεργητικό σας ἀνώτερο ἔργο· διότι, ἐὰν σιωπήσετε γιὰ μένα, ἐγὼ θὰ γίνω ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἐὰν ἀγαπήσετε τὴ σάρκα μου, ἐγὼ πάλι θὰ συνεχίσω νὰ τρέχω. Ἀλλὰ μοῦ δίνετε περισσότερα μὲ τὸ νὰ προσφερθῶ σπονδὴ στὸν Θεό, ἀφοῦ ἤδη τὸ θυσιαστήριο εἶναι ἔτοιμο, ὥστε, ἀφοῦ μὲ ἀγάπη συστήσετε χορωδία, νὰ ψάλετε στὸν Πατέρα μαζί μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὅτι τὸν ἐπίσκοπο τῆς Συρίας ὁ Θεὸς τὸν ἀξίωσε νὰ βρεθεῖ στὴ Δύση, καλώντας τον ἀπὸ τὴν Ἀνατολή καὶ κάνοντάς τον μάρτυρα τῶν δικῶν του παθημάτων, γιὰ νὰ περάσει ἀπὸ τὸν κόσμο στὸν Θεό, γιὰ νὰ ἀνατεῖλω σ' αὐτόν.

3. Δὲν βλάψατε ποτὲ κανένα· ἄλλους τοὺς διδάξατε· ἐγὼ ὅμως θέλω, καὶ αὐτὰ ποὺ παραγγέλλετε διδάσκοντας, νὰ εἶναι βεβαιωμένα. Παρακαλεῖτε μόνο νὰ ἔχω δύναμη ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ, ὥστε, ὄχι μόνο νὰ λέω, ἀλλὰ καὶ νὰ θέλω, καὶ ὄχι μόνο νὰ λέγομαι Χριστιανός, ἀλλὰ καὶ νὰ εἶμαι. Διότι, ἐὰν βρεθῶ νὰ εἶμαι, μπορῶ καὶ νὰ λέγομαι, καὶ τότε θὰ εἶμαι πιστός, ὅταν δὲν φαίνομαι στὸν κόσμο ὅτι εἶμαι. Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ποὺ φαίνονται δὲν εἶναι αἰώνιο. «Διότι αὐτὰ ποὺ φαίνονται εἶναι πρόσκαιρα, ἐνῶ αὐτὰ ποὺ δὲν βλέπονται εἶναι αἰώνια»¹. Ὁ Χριστιανὸς δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα πειστικότητος, ἀλλὰ μεγαλείου· ὅταν μισεῖται ἀπὸ τὸν κόσμο, ἀγαπιέται ἀπὸ τὸν Θεό. Διότι λέει, «ἐὰν ἦσασταν ἀπὸ τὸν κόσμο, τότε ὁ κόσμος θὰ ἀγαποῦσε τὸ δικό του· τώρα ὅμως δὲν εἴστε ἀπὸ τὸν κόσμο, ἀλλὰ ἐγὼ σᾶς διάλεξα· μείνετε κοντά μου»².

1. Β' Κορ. 4,18.

2. Ἰω. 15,19.

4. Ἐγὼ γράφω πάσαις ταῖς Ἐκκλησίας καὶ ἐντέλλομαι πᾶσιν, ὅτι ἐγὼ ἐκὼν ὑπὲρ Θεοῦ ἀποθνήσκω, ἐάνπερ ὑμεῖς μὴ κωλύσητε. Παρακαλῶ ὑμᾶς, μὴ εὐνοια ἄκαιρος γένησθέ μοι. Ἄφετέ με θηρίων εἶναι βρῶμα, δι' ὧν ἔστι Θεοῦ ἐπιτυχεῖν. Σί-
 5 τός εἰμι τοῦ Θεοῦ καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὔρεθῶ. Μᾶλλον κολακεύσατε τὰ θηρία, ἵνα μοι τάφος γένωνται καὶ μηδὲν καταλίπωσι τῶν τοῦ σώματός μου, ἵνα μὴ κοιμηθεῖς βαρὺς τινι εὔρεθήσομαι. Τότε δὲ ἔσομαι μαθητῆς ἀληθῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτε οὐδὲ τὸ σῶμά μου ὁ κόσμος ὄψε-
 10 ται. Λιτανεύσατε τὸν Κύριον ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα διὰ τῶν ὀργάνων τούτων Θεῷ θυσία εὔρεθῶ. Οὐχ ὡς Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομαι ὑμῖν. Ἐκεῖνοι ἀπόστολοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγὼ δὲ ἐλάχιστος· ἐκεῖνοι ἐλεύθεροι, ὡς δοῦλοι Θεοῦ, ἐγὼ δὲ μέχρι νῦν δοῦλος. Ἀλλὰ ἐὰν πάθω, ἀπελεύθερος γενήσομαι Ἰησοῦ Χρι-
 15 στοῦ καὶ ἀναστήσομαι ἐν αὐτῷ ἐλεύθερος. Νῦν μανθάνω ἐν αὐτῷ δεδεμένος μηδὲν ἐπιθυμεῖν κοσμικὸν ἢ μάταιον.

5. Ἀπὸ Συρίας μέχρι Ρώμης θηριομαχῶ διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐνδεδεμένος δέκα λεοπαρδάλοις, ὅ ἐστι στρατιωτικὸν τάγμα, οἳ καὶ εὐεργετούμενοι χεῖρους γίνονται. Ἐν δὲ τοῖς ἀδικήμασιν αὐτῶν μᾶλλον μαθητεύομαι, «ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο δεδικαίωμαι». Ὀναίμην τῶν θηρίων τῶν ἐμοὶ ἠτοιμασμένων, ἃ καὶ εὐχομαι σύντομά μοι εὔρεθῆναι, ἃ καὶ κολακεύσω συντόμως με καταφαγεῖν, οὐχ ὥσπερ τινῶν δειλαινό-
 20 μενα οὐχ ἤψαντο. Κἂν αὐτὰ δὲ ἐκόντα μὴ θελήσῃ, ἐγὼ προσ-
 25 βιάσομαι. Συγγνώμην μοι ἔχετε· τί μοι συμφέρει, ἐγὼ γινώσκω. Νῦν ἄρχομαι μαθητῆς εἶναι. Μηδὲν με ζηλώσαι τῶν ὀρα-

4. Ἐγὼ γράφω σὲ ὅλες τὶς Ἐκκλησίες καὶ παραγγέλλω σὲ ὅλους, ὅτι ἐγὼ πεθαίνω γιὰ τὸν Θεὸ θεληματικά, ἐὰν βέβαια δὲν μὲ ἐμποδίσετε ἐσεῖς. Σᾶς παρακαλῶ, μὴ μοῦ γίνετε εὐνοια πὺ ἐκδηλώνεται σὲ ἀκατάλληλη στιγμή. Ἀφήστε μὲ νὰ γίνω τροφή τῶν θηρίων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ μπορέσω νὰ καρδίσω τὸν Θεό. Εἶμαι σιτάρι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀλέθομαι μὲ τὰ δόντια τῶν θηρίων, γιὰ νὰ γίνω καθαρὸς ἄρτος τοῦ Θεοῦ. Καλύτερα νὰ καλοπιάσετε τὰ θηρία, ὥστε νὰ γίνουν τάφος μου καὶ νὰ μὴ ἀφήσουν τίποτε ἀπὸ τὸ σῶμα μου, γιὰ νὰ μὴ γίνω βάρος σὲ κανέναν ὅταν κοιμηθῶ. Καὶ τότε θὰ γίνω ἀληθινὸς μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅταν ὁ κόσμος δὲν θὰ δεῖ οὔτε τὸ σῶμα μου. Ἐκλιπαρεῖστε τὸν Κύριο γιὰ μένα, ὥστε μέσω τῶν ὀργάνων αὐτῶν νὰ γίνω θυσία στὸν Θεό. Δὲν σᾶς διατάζω ὅπως ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος· ἐκεῖνοι ἦταν ἀπόστολοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ἐγὼ εἶμαι ἀσήμαντος· ἐκεῖνοι ἦταν ἐλεύθεροι, ὡς δοῦλοι τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἐγὼ μέχρι τώρα εἶμαι δοῦλος· ἐὰν ὅμως πεθάνω, θὰ γίνω δοῦλος πὺ ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστό³, καὶ θὰ ἀναστηθῶ μαζί του ἐλεύθερος. Τώρα μόλις, ὄντας δεμένος γι' αὐτόν, μαθαίνω νὰ μὴ ἐπιθυμῶ τίποτε τὸ κοσμικὸ ἢ τὸ ἀνώφελο.

5. Ἀπὸ τὴ Συρία μέχρι τὴ Ρώμη δίνω μάχη μὲ τὰ θηρία, στὴ γῆ καὶ στὴ θάλασσα, νύχτα καὶ μέρα, δεμένος μὲ δέκα λεοπαρδάλεις, πὺ εἶναι στρατιωτικὸ τμήμα, οἱ ὁποῖοι καὶ ὅταν εὐεργετοῦνται γίνονται χειρότεροι. Ἀπὸ τὰ ἀδικήματά τους ὅμως διδάσκομαι περισσότερο, «χωρὶς ὅμως μὲ αὐτὸ νὰ πετυχαίνω τὴ δικαίωσή μου»⁴. Θὰ προτιμοῦσα τὰ θηρία πὺ εἶναι ἔτοιμα γιὰ μένα καὶ προσεύχομαι νὰ τὰ συναντήσω γρήγορα, τὰ ὁποῖα καὶ θὰ καλοπιάσω γιὰ νὰ μὲ καταφάγουν γρήγορα, καὶ ὅχι ὅπως συνέβηκε μὲ μερικοὺς πὺ ἀπὸ δειλία δὲν τοὺς ἄγγιξαν. Καὶ ἐὰν αὐτὰ δὲν θελήσουν, ἐγὼ θὰ τὰ ἐξαναγκάσω. Νὰ μὲ συγχωρήσετε· ἐγὼ γνωρίζω τί εἶναι αὐτὸ πὺ μὲ συμφέρει· τώρα ἀρχίζω νὰ γίνομαι μαθητῆς· εἶθε νὰ μὴ ἐπιθυμήσω τίποτε ἀπὸ τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, γιὰ νὰ κερδίσω τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

3. Πρβλ. Α' Κορ. 7,22.

4. Α' Κορ. 4,4.

τῶν καὶ ἀοράτων, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω. Πῦρ καὶ σταυρός, θηρίων τε συστάσεις, ἀνατομαί, διαιρέσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, συγκοπαὶ μελῶν, ἀλεσμοὶ ὄλου τοῦ σώματος, καὶ κόλασις τοῦ διαβόλου ἐπ' ἐμὲ ἐρχέσθω, μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ
5 ἐπιτύχω.

6. Οὐδέν μοι ὠφελήσει τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, οὐδὲ αἱ βασιλεῖαι τοῦ αἰῶνος τούτου. Καλόν μοι ἀποθανεῖν διὰ Ἰησοῦν Χριστόν, ἢ βασιλεύειν τῶν περάτων τῆς γῆς. «Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσῃ;». Τὸν Κύριον ποθῶ, τὸν Υἱὸν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. Ἐκεῖνον ζητῶ, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα καὶ ἀναστάντα. Συγγνωμονεῖτέ μοι, ἀδελφοί· μὴ ἐμποδίσητέ μοι εἰς ζωὴν φθάσαι. Ἰησοῦς γὰρ ἐστὶν ἡ ζωὴ τῶν πιστῶν. Μὴ θελήσητέ με ἀποθανεῖν· θάνατος γὰρ ἐστὶν ἡ
15 ἄνευ Χριστοῦ ζωή. Τοῦ Θεοῦ θέλοντά με εἶναι, κόσμῳ μὴ χάρισησθε. Ἄφετέ με καθαρὸν φῶς λαβεῖν. Ἐκεῖ παραγενόμενος, ἄνθρωπος Θεοῦ ἔσομαι. Ἐπιτρέψατέ μοι μιμητὴν εἶναι πάθους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μου. Εἴ τις αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχει, νοησάτω ὃ θέλω καὶ συμπαθείτω μοι, εἰδὼς τὰ συνέχοντά με.

20 7. Ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος τούτου διαρπάσαι με βούλεται καὶ τὴν εἰς Θεόν μου γνώμην διαφθεῖραι. Μηδεὶς οὖν τῶν παρόντων ὑμῶν βοηθεῖτω αὐτῷ· μᾶλλον ἐμοῦ γένεσθε, τοῦτ' ἐστὶ τῷ Θεῷ. Μὴ λαλεῖτε Ἰησοῦν Χριστόν, κόσμον δὲ προτιμᾶτε. Βασκανία ἐν ὑμῖν μὴ κατοικεῖτω. Μηδὲ ἐὰν ἐγὼ ὑμᾶς παρῶν πα-
25 ρακαλῶ, πεισθῆτε· τούτοις δὲ μᾶλλον πιστεύσατε, οἷς γράφω ὑμῖν. Ζῶν γὰρ γράφω ὑμῖν, ἐρῶν τοῦ διὰ Χριστόν ἀποθανεῖν. Ὁ ἐμὸς ἔρωσ ἐσταύρωται καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν ἐμοὶ πῦρ φιλοῦν τι· ὕδωρ δὲ ζῶν, ἀλλόμενον ἐν ἐμοί, ἔσωθέν μοι λέγει· Δεῦρο πρὸς τὸν Πατέρα. Οὐχ ἡδομαι τροφῇ φθορᾶς, οὐδὲ ἡδοναῖς τοῦ βίου

Φωτιά και σταυρός και συμπλοκές θηρίων, κομματιάσματα, διαμελισμοί, σκορπισμοί τῶν ὀστέων μου, τεμαχισμοί τῶν μελῶν μου, ἄλεσμοί ὄλου τοῦ σώματος και βασανισμὸς τοῦ διαβόλου, ἄς ἔρθουν ἐπάνω μου, ἀρκεῖ μόνον νὰ κερδίσω τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

6. Σὲ τίποτε δὲν θὰ μὲ ὠφελήσουν τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, οὔτε οἱ βασιλεῖες τοῦ κόσμου αὐτοῦ· εἶναι γιὰ μένα καλύτερο νὰ πεθάνω γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, παρὰ νὰ βασιλεύω στὰ πέρατα τῆς γῆς. «Διότι τί θὰ ὠφεληθεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν κερδίσει ὀλόκληρο τὸν κόσμο και χάσει τὴν ψυχὴ του;»⁵. Τὸν Κύριο ἐπιθυμῶ, τὸν Υἱὸ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ και Πατέρα τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἐκεῖνον ἀναζητῶ, ὁ ὁποῖος πέθανε και ἀναστήθηκε γιὰ μᾶς. Νὰ μὲ συγχωρήσετε, ἀδελφοί μου, μὴ μὲ ἐμποδίσετε νὰ φτάσω στὴ ζωὴ. Διότι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἡ ζωὴ τῶν πιστῶν. Μὴ θελήσετε νὰ πεθάνω· διότι ἡ χωρὶς Χριστοῦ ζωὴ εἶναι θάνατος. Ἐμένα πού θέλω νὰ ἀνήκω στὸν Θεό, μὴ μὲ χαρίσετε στὸν κόσμο. Ἀφῆστε με νὰ λάβω καθαρὸ φῶς. Ὅταν φθάσω ἐκεῖ θὰ γίνω ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Ἐπιτρέψτε με νὰ γίνω μιμητὴς τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μου· ἐὰν κανεῖς τὸν ἔχει μέσα του, ἄς καταλάβει αὐτὸ πού θέλω, και ἄς μὲ συμπαθήσει, γνωρίζοντας αὐτὰ πού μὲ διακατέχουν.

7. Ὁ ἄρχοντας τοῦ κόσμου αὐτοῦ θέλει νὰ μὲ ἀρπάξει και νὰ διαστρέψει τὴ γνώμη μου γιὰ τὸν Θεό. Κανένας λοιπὸν ἀπὸ σᾶς τοὺς παρόντες ἄς μὴ τὸν βοηθήσει· γίνετε μᾶλλον δικοί μου, δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ. Μὴ κηρύσσετε τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλὰ προτιμᾶτε τὸν κόσμο· νὰ μὴ ὑπάρχει μέσα σας φθόνος· οὔτε ἐὰν εἶμαι ἐγὼ ὁ ἴδιος παρὼν και σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ πιστέψετε· νὰ πιστέψετε μᾶλλον σ' αὐτὰ πού σᾶς γράφω. Διότι σᾶς γράφω ζωντανός, ἐπιθυμώντας νὰ πεθάνω γιὰ τὸν Χριστό. Ὁ δικὸς μου ἔρωτας σταυρώθηκε και δὲν ὑπάρχει μέσα μου φωτιά πού νὰ ἐπιθυμεῖ κάτι, ἀλλὰ ὑπάρχει νερὸ ζωντανό, πού ἀναπηδάει μέσα μου και μοῦ λέει· Ἔλα στὸν Πατέρα. Δὲν εὐχαριστιέμαι μὲ τρο-

5. Ματθ. 16,26. Λουκᾶ 9,25.

τούτου. Ἄρτον τοῦ Θεοῦ θέλω, ἄρτον οὐράνιον, ἄρτον ζωῆς, ὃ ἐστὶ σὰρξ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ γενομένου ἐν ὑστέρω ἐκ σπέρματος Δαβὶδ καὶ Ἀβραάμ, καὶ πόμα θέλω τὸ αἷμα αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἀγάπη ἀφθαρτος καὶ ἀέναος ζωῆ.

5 8. Οὐκ ἔτι θέλω κατὰ ἀνθρώπους ζῆν. Τοῦτο δὲ ἔσται, ἐὰν ὑμεῖς θελήσητε. «Χριστῶ συνεσταύρωμαι· ζῶ δέ, οὐκ ἔτι ἐγώ, ἐπειδήπερ ζῆ ἐν ἐμοὶ ὁ Χριστός». Δι' ὀλίγων γραμμάτων αἰτοῦμαι ὑμᾶς· μὴ παραιτήσασθέ με· πιστεύσατέ μοι, ὅτι τὸν Ἰησοῦν φιλῶ, τὸν ὑπὲρ ἐμοῦ παραδοθέντα. «Τί ἀνταποδώσω
10 τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι;». Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς φανερώσει ὑμῖν ταῦτα, ὅτι ἀληθῶς λέγω. Καὶ ὑμεῖς συνεύξασθέ μοι, ἵνα τοῦ σκοποῦ τύχω ἐν Πνεύματι ἀγίῳ. Οὐ κατὰ σάρκα ὑμῖν ἔγραψα, ἀλλὰ κατὰ γνώμην Θεοῦ. Ἐὰν πάθω, ἠγαπήσατε· ἐὰν ἀπο-
15 δοκιμασθῶ, ἐμισήσατε.

9. Μνημονεύετε ἐν τῇ εὐχῇ ὑμῶν τῆς ἐν Συρίᾳ Ἐκκλησίας, ἣτις ἀντ' ἐμοῦ ποιμένι χρῆται τῷ Κυρίῳ, τῷ εἰπόντι, «Ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός», καὶ μόνος αὐτὴν ἐπισκοπήσει καὶ ἡ ὑμῶν εἰς αὐτὸν ἀγάπη. Ἐγὼ δὲ αἰσχύνομαι ἐξ αὐτῶν λέ-
20 γεσθαι· οὐ γὰρ εἶμι ἄξιος, ὧν ἔσχατος αὐτῶν καὶ ἔκτρομα, ἀλλ' ἠλέημαί τις εἶναι, ἐὰν Θεοῦ ἐπιτύχω. Ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ ἡ ἀγάπη τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν δεξαμένων με εἰς ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐχ ὡς παροδεύοντα. Καὶ γὰρ αἱ μὴ προσήκουσαί μοι τῇ ὁδῷ, κατὰ πόλιν με προήγαγον.

25 10. Γράφω δὲ ὑμῖν ταῦτα ἀπὸ Σμύρνης δι' Ἐφεσίων τῶν ἀξιομακαρίστων. Ἔστι δὲ ἅμα ἐμοὶ σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ ἄλλοις Κρόκος, τὸ ποθητὸν ὄνομα. Περὶ τῶν προσελθόντων ἀπὸ

φή φθορᾶς, οὔτε μὲ τις ἡδονὲς τῆς ζωῆς αὐτῆς· θέλω τὸν ἄρτο τοῦ Θεοῦ, τὸν ἄρτο τὸν οὐράνιο, τὸν ἄρτο τῆς ζωῆς, δηλαδὴ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, πού ἦρθε ὕστερα ἀπὸ τῆ γενιὰ τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Ἀβραάμ· καὶ πιστὸ θέλω τὸ αἷμα του, πού εἶναι ἀθάνατη ἀγάπη καὶ αἰώνια ζωή.

8. Δὲν θέλω πιά νὰ ζῶ σὰν ἄνθρωπος· καὶ αὐτὸ θὰ γίνει ἐὰν σεῖς τὸ θελήσετε. «Ἔχω σταυρωθεῖ μαζί μὲ τὸν Χριστό· δὲν ζῶ πλέον ἐγώ, ἐπειδὴ μέσα μου ζεῖ ὁ Χριστός»⁶. Μὲ λίγα γράμματα σᾶς ζητῶ νὰ μὴ μὲ ἐγκαταλείψετε· πιστέψτε με, ὅτι ἀγαπῶ τὸν Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος παραδόθηκε γιὰ μᾶς. «Τί νὰ ἀνταποδώσω στὸν Κύριο γιὰ ὅλα ὅσα μοῦ ἔχει δώσει;»⁷. Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς καὶ Πατέρας, καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, θὰ σᾶς τᾶ φανερώσει αὐτά, ὅτι δηλαδὴ λέω τὴν ἀλήθεια. Καὶ σεῖς προσευχηθεῖτε μαζί μου γιὰ νὰ ἐπιτύχω τὸν σκοπὸ μου μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Δὲν σᾶς ἔγραψα σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία τῆς σάρκας, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν πεθάνω, σημαίνει ὅτι μὲ ἀγαπήσατε· ἐὰν ἀποδοκιμασθῶ ἀπὸ τὰ θηρία, ὅτι μὲ μισήσατε.

9. Νὰ μνημονεῦετε στὴν προσευχή σας τὴν Ἐκκλησία τῆς Συρίας, ἡ ὁποία ὡς ποιμένα της στὴ θέση μου ἔχει τὸν Κύριο, πού εἶπε· «ἐγὼ εἶμαι ὁ καλὸς ποιμένας»⁸, καὶ μόνος αὐτὸς θὰ τὴν ἐπιβλέπει καὶ ἡ ἀγάπη ἡ δική σας σ' αὐτόν. Ὅσο γιὰ μένα, ντρέπομαι νὰ λέω ὅτι προέρχομαι ἀπὸ αὐτοῦς· διότι δὲν εἶμαι ἀντάξιός τους, γιὰτὶ εἶμαι ὁ τελευταῖος ἀπὸ αὐτοῦς καὶ ἔκτρωμα· ἀλλὰ ἐλεήθηκα νὰ γίνω κάτι, ἐὰν κερδίσω τὸν Θεό. Σᾶς ἀσπάζεται τὸ πνεῦμα μου καὶ ἡ ἀγάπη τῶν Ἐκκλησιῶν πού μὲ ὑποδέχθηκαν στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὄχι σὰν τυχαῖο διαβάτη· διότι καὶ ἐκεῖνες πού δὲν ἦταν στὸ δρόμο μου, μὲ συναντοῦσαν σὲ κάθε πόλη πού περνοῦσα.

10. Σᾶς τὰ γράφω αὐτὰ ἀπὸ τὴ Σμύρνη μέσω τῶν ἀξιωμακάριστων Ἐφεσίων. Μαζί μου εἶναι, μαζί μὲ πολλοὺς ἄλλους, καὶ ὁ Κρόκος, τὸ ἀγαπητό μου ὄνομα. Αὐτοῦς πού ἦρθαν στὴ

6. Γαλ. 2,19-20.

7. Ψαλμ. 115,3.

8. Ἰω. 10,11.

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Συρίας εἰς Ρώμην εἰς δόξαν Θεοῦ, πιστεύω ὑμᾶς ἐπεγνωκέναι, οἷς καὶ δηλώσετε, ἐγγύς με ὄντα. Πάντες γάρ εἰσιν ἄξιοι τοῦ Θεοῦ καὶ ὑμῶν, οὗς πρέπον ἐστὶ ὑμῖν κατὰ πάντα ἀναπαῦσαι. Ἔγραψα δὲ ὑμῖν ταῦτα τῇ πρὸ ἐννέα καλανδῶν Σεπτεμβρίων.

Ἔρρωσθε εἰς τέλος ἐν ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ρώμη ἀπὸ τὴν Συρία γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, πιστεύω νὰ τοὺς γνωρίσατε, καὶ νὰ τοὺς πεῖτε ὅτι βρίσκομαι κοντὰ· διότι ὅλοι εἶναι ἀντάξιοι τοῦ Θεοῦ καὶ δικοὶ σας. Αὐτοὺς πρέπει νὰ τοὺς ἀνακουφίσετε ὡς πρὸς ὅλα. Σᾶς τὰ ἔγραψα αὐτὰ τὴν προηγούμενη τῆς ἑνάτης μέρας τῶν Καλανδῶν τοῦ Σεπτεμβρίου.

Νὰ ὑγιαίνετε μέχρι τέλους, μετὰ τὴν ὑπομονὴ τοῦ Χριστοῦ.

5. ΠΡΟΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, Ἐκκλησία Θεοῦ Πατρὸς
καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ οὔσῃ ἐν Φιλαδελφείᾳ,
ἐν ἀγάπῃ ἠλεημένη καὶ ἠδρασμένη ἐν ὁμονοίᾳ Θεοῦ
καὶ ἀγαλλομένη ἐν τῷ πάθει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
5 ἀδιακρίτως, καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ πεπληροφορη-
μένη ἐν παντὶ ἐλέει, ἣν ἀσπάζομαι ἐν αἵματι Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἣτις ἐστὶ χαρὰ αἰώνιος καὶ παράμονος, μάλι-
στα ἐν ἐνὶ οὔσι σὺν τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέ-
ροις καὶ διακόνοις, ἀποδεδειγμένοις ἐν Θεοῦ Πατρὸς
10 διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ τὸ ἴδιον βού-
λημα ἐστήριξεν αὐτοῦ βεβαίως τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ
πέτρᾳ, οἰκοδομῇ πνευματικῇ, ἀχειροποιήτῳ, ἣ συγκ-
κλύσαντες οἱ ἄνεμοι καὶ οἱ ποταμοὶ οὐκ ἴσχυσαν αὐτὴν
ἀνατρέψαι, ἀλλὰ μηδὲ ἰσχύσειάν ποτε τὰ πνευματικὰ
15 τῆς πονηρίας, ἀλλ' ἐξασθενήσειαν δυνάμει Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

1. Θεασάμενος ὑμῶν τὸν ἐπίσκοπον, ἔγνων ὅτι οὐκ ἀφ'
ἑαυτοῦ, οὐδὲ δι' ἀνθρώπων ἠξιώθη τὴν διακονίαν, τὴν εἰς τὸ
κοινὸν ἀνήκουσαν, ἐγχειρισθῆναι, οὐδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλ'
20 ἐν ἀγάπῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ Πατρὸς, «τοῦ ἐγείραντος

5. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὸν ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, πρὸς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πὸν βρίσκεται στὴ Φιλαδέλφεια, ἐλεημένη μὲ ἀγάπη καὶ στερεωμένη στὴν ὁμόνοια τοῦ Θεοῦ, πὸν ἀγάλλεται μὲ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ χωρὶς νὰ ἔχει διασπάσεις, καὶ εἶναι βεβαιωμένη γιὰ τὴν ἀνάσταση αὐτοῦ μὲ κάθε εὐσπλαχνία, τὴν ὁποία ἀσπάζομαι μὲ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πὸν εἶναι αἰώνια καὶ μόνιμη χαρά· ἰδιαίτερα μάλιστα ἐπειδὴ ὅλοι εἶναι ἐνωμένοι μὲ τὸν ἐπίσκοπο καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, πὸν εἶναι δοκιμασμένοι στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ Πατέρα, μέσω τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃ ὁποῖος σύμφωνα μὲ τὴ δική του θέληση στερέωσε σταθερά τὴν Ἐκκλησία του πάνω στὴν πέτρα¹, μὲ οἰκοδομὴ πνευματικὴ καὶ ἀχειροποίητη, ἐναντίον τῆς ὁποίας ἐπέπεσαν ἀπὸ παντοῦ ἄνεμοι καὶ ποταμοί, ἀλλὰ δεν μπόρεσαν νὰ τὴν ἀνατρέψουν, καὶ οὔτε θὰ μπορέσουν ποτὲ τὰ πονηρὰ πνεύματα, ἀλλὰ θὰ ἀποδειχθοῦν ἀδύνατα, μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας.

1. Μόλις εἶδα τὸν ἐπίσκοπό σας, κατάλαβα ὅτι τὴ διακονία πὸν ἀνήκει στὸ κοινὸ δὲν τὴν ἔλαβε ἀπὸ μόνος του, οὔτε ἀπὸ ἀνθρώπους, οὔτε ἀπὸ κενοδοξία, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ Πατέρα, «ὃ ὁποῖος τὸν ἀνέστησε

1. Ματθ. 16,18.

αὐτὸν ἐκ νεκρῶν», οὗ καταπέπληγμαί τὴν ἐπιείκειαν, ὃς σιγῶν πλείονα δύναται τῶν πλέον λαλούντων. Συνήρμοσται γὰρ ταῖς ἐντολαῖς Κυρίου καὶ τοῖς δικαιώμασιν, ὡς χορδαῖς τῆ κιθάρα, καὶ ἔστιν ἄμεμπτος οὐχ ἦττον Ζαχαρίου τοῦ ἱερέως. Διὸ μακα-
 5 ρίζει μου ἡ ψυχὴ τὴν εἰς Θεὸν αὐτοῦ γνώμην, ἐπιγνοὺς ἐνάρετον καὶ τελείαν οὕσαν, τὸ ἀκίνητον αὐτοῦ καὶ τὸ ἀόργητον ἐν πάσῃ ἐπιεικείᾳ Θεοῦ ζῶντος.

2. Ὡς τέκνα οὖν φωτὸς ἀληθείας, φεύγετε τὸν μερισμὸν τῆς ἐνότητος καὶ τὴν κακοδιδασκαλίαν τῶν αἵρεσιωτῶν, ἐξ ὧν
 10 «μολυσμὸς ἐξῆλθεν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν». Ὅπου δὲ ὁ ποιμὴν ἐστίν, ἐκεῖ ὡς πρόβατα ἀκολουθεῖτε. Πολλοὶ γὰρ λύκοι κωδίοις ἠμφιεσμένοι, ἡδονῇ κακῆ αἰχμαλωτίζουν τοὺς θεοδρόμους, ἀλλ' ἐν τῇ ἐνότητι ὑμῶν οὐχ ἔξουσι τόπον.

3. Ἀπέχεσθε οὖν τῶν κακῶν βοτανῶν, ἄστινας Ἰησοῦς
 15 Χριστὸς οὐ γεωργεῖ, ἀλλ' ὁ ἀνθρωποκτόνος θῆρ, διὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτὰς φυτεῖαν Πατρός, ἀλλὰ σπέρμα τοῦ πονηροῦ. Οὐχ ὅτι παρ' ὑμῖν μερισμὸν εὗρον, ταῦτα γράφω, ἀλλὰ προασφαλίζομαι ὑμᾶς ὡς τέκνα Θεοῦ. Ὅσοι γὰρ Χριστοῦ εἰσιν, οὗτοι μετὰ τοῦ ἐπισκόπου εἰσίν· ὅσοι δ' ἂν ἐκκλίνωσιν αὐτοῦ καὶ τὴν κοινω-
 20 νίαν ἀσπάσωνται μετὰ τῶν κατηραμένων, οὗτοι σὺν αὐτοῖς ἐκκοπήσονται· οὐ γὰρ ἐστὶ γεώργιον Χριστοῦ, ἀλλ' ἐχθροῦ σπορά, οὗ ρυσθείητε πάντοτε εὐχαῖς τοῦ προκαθεζομένου ὑμῶν ποιμένος, τοῦ πιστοτάτου καὶ πραοτάτου. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅσοι ἂν μετανοήσαντες ἔλθωσιν εἰς τὴν ἐνότητα τῆς
 25 Ἐκκλησίας, προσδέχεσθε αὐτοὺς μετὰ πάσης πραότητος, ἵνα διὰ τῆς χρηστότος καὶ τῆς ἀνεξικακίας «ἀνανήψαντες ἐκ τῆς

2. Γαλ. 1,1.

3. Ἰερ. 23,15.

ἀπὸ τοὺς νεκρούς»². Ἐμείνα κατάπληκτος ἀπὸ τὴν ἐπιείκειά του, ὁ ὁποῖος σιωπώντας κατορθώνει περισσότερο ἀπὸ ἐκείνους πὺ μιλοῦν πολλά. Διότι εἶναι ἐναρμονισμένος μὲ τὶς ἐντολὲς τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς νόμους του, ὅπως οἱ χορδὲς μὲ τὴ κιθάρα, καὶ εἶναι ἄμεμπτος ὄχι λιγότερο ἀπὸ τὸν ἱερέα Ζαχαρία. Γι' αὐτὸ ἡ ψυχὴ μου μακαρίζει τὴν ἀφοσιωμένη γνώμη του στὸν Θεό, πὺ ὅπως κατάλαβα εἶναι ἐνάρετη καὶ τέλεια, καὶ τὴ σταθερότητά του καὶ τὸ ὅτι δὲν ὀργίζεται ἐνστερνισμένος τὴν ἐπιείκεια τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ.

2. Ὡς παιδιὰ τοῦ φωτὸς πὺ εἴσαστε καὶ τῆς ἀλήθειας, νὰ ἀποφεύγετε τὸν διαμερισμὸ τῆς ἐνότητος καὶ τὴν κακοδιδασκαλία τῶν αἰρετικῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους «ξαπλώθηκε μόλυνση σ' ὅλη τὴ γῆ»³. Ὅπου βρίσκεται ὁ ποιμένας, ἐκεῖ νὰ ἀκολουθεῖτε σὰν πρόβατα. Διότι πολλοὶ λύκοι ντυμένοι μὲ προβιές⁴ αἰχμαλωτίζουν μὲ τὴν κακὴ ἡδονὴ αὐτοὺς πὺ βαδίζουν στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, ὅμως μὲ τὴν ἐνότητά σας δὲν θὰ ἔχουν θέση ἀνάμεσά σας.

3. Ἀπομακρυνθεῖτε λοιπὸν ἀπὸ τὰ κακὰ ζιζάνια, τὰ ὁποῖα δὲν σπέρνει ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἀλλὰ τὸ ἀνθρωποκτόνο θηρίο, ἐπειδὴ δὲν εἶναι φυτεῖες τοῦ Πατέρα, ἀλλὰ σπορὰ τοῦ πονηροῦ. Δὲν τὰ γράφω αὐτὰ ἐπειδὴ βρῆκα σὲ σᾶς διαίρεση, ἀλλὰ σὰς προφυλάσσω ὡς παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Διότι ὅσοι εἶναι τοῦ Χριστοῦ, αὐτοὶ βρίσκονται μαζὶ μὲ τὸν ἐπίσκοπο, ἐνῶ ὅσοι παρεκκλίνουν ἀπὸ αὐτὸν καὶ δεχθοῦν τὴν ἐπαφὴ μὲ τοὺς καταραμένους, αὐτοὶ μαζὶ μ' ἐκείνους θ' ἀποκοποῦν, διότι δὲν εἶναι καλλιέργεια τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ σπορὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο εἶθε νὰ γλυτώσετε μὲ τὶς προσευχὲς τοῦ προκαθημένου ἐπισκόπου σας, τοῦ τόσο πιστοῦ καὶ πράου. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὅσοι τυχὸν μετανοήσουν καὶ ἔρθουν στὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας νὰ τοὺς ὑποδέχεσθε μὲ κάθε πραότητα, ὥστε μὲ τὴν καλοσύνη καὶ τὴν ἀνεξικακία, «ἀφοῦ ἀνανήψουν ἀπὸ τὴν παγίδα τοῦ διαβόλου»⁵ καὶ γίνουν ἀντάξιοι τοῦ Ἰησοῦ

4. Ματθ. 7,15.

5. Β' Τιμ. 2,26.

τοῦ διαβόλου παγίδος», ἄξιοι Ἰησοῦ Χριστοῦ γενόμενοι, σωτηρίας αἰωνίου τύχωσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ.

Ἀδελφοί, μὴ πλανᾶσθε. Εἴ τις σχίζοντι ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἀκολουθεῖ, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσει· καὶ εἴ τις οὐκ ἀφίσταται τοῦ ψευδολόγου κήρυκος, εἰς γέενναν κατακριθήσεται. Οὔτε γὰρ εὐσεβῶν ἀφίστασθαι χρή, οὔτε δὲ δυσσεβέσι συγκεῖσθαι δεῖ. Εἴ τις ἐν ἀλλοτρίᾳ γνώμῃ περιπατεῖ, οὗτος οὐκ ἔστι Χριστοῦ, οὔτε τοῦ πάθους αὐτοῦ κοινωνός, ἀλλ' ἐστὶν ἀλώπηξ, φθορεὺς ἀμπελῶνος Χριστοῦ. Τῷ τοιούτῳ μὴ συναναμίγνυσθε, ἵνα μὴ συναπόλησθε αὐτῷ· κἂν πατὴρ ἦ, κἂν υἱός, κἂν ἀδελφός, κἂν οἰκεῖος. «Οὐ φείσεται γὰρ σου», φησὶν, «ὁ ὀφθαλμὸς ἐπ' αὐτῷ». Τοὺς μισοῦντας οὖν τὸν Θεὸν μισεῖν χρή καὶ ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ ἐκτῆκεσθαι· οὐ μὴν καὶ τύπτειν αὐτοὺς ἢ διώκειν, καθὼς «τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Κύριον καὶ Θεόν», ἀλλ' ἐχθροὺς μὲν ἠγεῖσθαι καὶ χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῶν, νουθετεῖν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐπὶ μετάνοιαν παρακαλεῖν, ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν, ἐὰν ἄρα ἐνδῶσι. Φιλάνθρωπος γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν». Διὸ «τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει τὸν ὑέτον ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους», οὗ τῆς χρηστότητος θέλων καὶ ἡμᾶς εἶναι μιμητὰς ὁ Κύριος, λέγει· «γίνεσθε τέλειοι, καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν».

4. Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε. Διὸ καὶ θαρρῶν γράφω τῇ ἀξιοθέῳ ἀγάπῃ ὑμῶν, παρακαλῶν ὑμᾶς μιᾷ πίστει καὶ ἐνὶ κηρύγματι καὶ μιᾷ εὐχαριστίᾳ χρῆσθαι. Μία γὰρ ἐστὶν ἡ σὰρξ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἐν αὐτοῦ τὸ αἷμα τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἐκχυθέν· εἰς καὶ ἄρτος τοῖς πᾶσιν ἐθρύ-

6. Δευτ. 13,9.

7. Ψαλμ. 138,21.

8. Α' Θεσσ. 4,5.

Χριστοῦ, νὰ ἐπιτύχουν τὴν αἰώνια σωτηρία στὴ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ.

Ἄδελφοί, μὴν ἐξαπαταῖσθε. Ὅποιος ἀκολουθεῖ ἐκεῖνον ποὺ ἀποσχίζει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, δὲν θὰ κληρονομήσει τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅποιος δὲν ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὸν κήρυκα ποὺ διδάσκει ψέματα, θὰ καταδικασθεῖ στὴ γέεννα. Διότι οὔτε νὰ ἀποκόπτεστε ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς πρέπει, οὔτε νὰ συνυπάρχετε μὲ τοὺς ἀσεβεῖς εἶναι σωστό. Ὅποιος βαδίζει ἀκολουθώντας ξένη γνώμη, αὐτὸς δὲν εἶναι τοῦ Χριστοῦ, οὔτε εἶναι μέτοχος τοῦ πάθους του, ἀλλ' εἶναι ἀλεποῦ, καταστροφέας τοῦ ἀμπελώνα τοῦ Χριστοῦ. Νὰ μὴ ἀναμιγνύεσθε μὲ αὐτόν, γιὰ νὰ μὴ χαθεῖτε μαζὶ μ' αὐτόν, ἔστω καὶ ἂν εἶναι πατέρας σας ἢ γιὸς σας ἢ ἀδελφὸς ἢ συγγενής. Γιατὶ λέει, «νὰ μὴ τὸν λυπηθεῖ τὸ μάτι σου»⁶. Ἐκείνους λοιπὸν ποὺ μισοῦν τὸν Θεό, πρέπει καὶ σεῖς νὰ τοὺς μισεῖτε, καὶ γιὰ τοὺς ἐχθροὺς του νὰ λειώνετε⁷, ὄχι ὁμως καὶ νὰ τοὺς χτυπᾶτε ἢ νὰ τοὺς διώχνετε, ὅπως κάνουν «οἱ ἐθνικοὶ ποὺ δὲν γνωρίζουν τὸν Κύριο καὶ Θεό»⁸, ἀλλὰ νὰ τοὺς θεωρεῖτε βέβαια ἐχθροὺς καὶ νὰ ἀπομακρύνεσθε ἀπὸ αὐτούς, ὁμως νὰ τοὺς συμβουλευετέ καὶ νὰ τοὺς προτρέπετε νὰ μετανοήσουν, ἐὰν φυσικὰ σᾶς ἀκούσουν καὶ ἐὰν ἐνδώσουν. Διότι ὁ Θεὸς μας εἶναι φιλόανθρωπος καὶ «θέλει νὰ σωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθεια»⁹. Γι' αὐτὸ «ἀνατέλλει τὸν ἥλιο του γιὰ τοὺς κακοὺς καὶ τοὺς καλοὺς, καὶ βρέχει γιὰ τοὺς δίκαιους καὶ τοὺς ἀδίκους»¹⁰. θέλοντας καὶ ὁ Κύριος νὰ εἴμαστε καὶ ἐμεῖς μιμητὲς τῆς καλωσύνης του, λέει· «νὰ εἴσθε τέλειοι, ὅπως καὶ Πατέρας σας ὁ οὐράνιος εἶναι τέλειος»¹¹.

4. Ἐγὼ ἔχω ἐμπιστοσύνη σὲ σᾶς στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὅτι δὲν θὰ πιστέψετε τίποτε ἄλλο. Γι' αὐτὸ παίρνω τὸ θάρρος καὶ γράφω στὴν ἀξιόθεη ἀγάπη σας, παρακαλώντας σας νὰ ἔχετε μιὰ πίστη, καὶ ἓνα κήρυγμα, καὶ μιὰ Εὐχαριστία. Διότι ἓνα εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἓνα τὸ αἷμα του ποὺ χύθηκε γιὰ μᾶς· ἓνας ἄρτος κομματιάστηκε γιὰ ὅλους, καὶ ἓνα πο-

9. Α' Τιμ. 2,4.

10. Ματθ. 5,45.

11. Ματθ. 5,48.

φθη καὶ ἐν ποτήριον τοῖς ὄλοις διενεμήθη· ἐν θυσιαστήριον πάση τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ εἷς ἐπίσκοπος, ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καὶ τοῖς διακόνοις τοῖς συνδούλοις μου. Ἐπεὶπερ καὶ εἷς ἀγέννητος, ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ, καὶ εἷς μονογενῆς Υἱός, Θεὸς Λόγος καὶ ἄν-
 5 θρωπος, καὶ εἷς Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας· ἐν δὲ καὶ τὸ κήρυγμα, «καὶ ἡ πίστις μία καὶ τὸ βάπτισμα ἓν», καὶ μία ἡ Ἐκκλησία, ἣν ἰδρύσαντο οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι ἀπὸ περάτων ἕως περάτων ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ, οἰκείοις ἰδρῶσι καὶ πόνοις.

10 Καὶ ὑμᾶς οὖν χρή, ὡς «λαὸν περιούσιον καὶ ἔθνος ἅγιον», ἐν ὁμοιοῖα πάντα ἐν Χριστῷ ἐπιτελεῖν. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδρά-
 σιν ὑποτάγητε ἐν φόβῳ Θεοῦ· αἱ παρθένοι τῷ Χριστῷ ἐν ἀφθαρσίᾳ· οὐ βδελυσσόμεναι γάμον, ἀλλὰ τοῦ κρείσσονος ἐφιέ-
 15 μελέτης. Τὰ τέκνα πειθαρχεῖτε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν καὶ στέργετε αὐτοὺς ὡς συνεργοὺς Θεοῦ εἰς τὴν ὑμετέραν γέννησιν. Οἱ δοῦ-
 λοι ὑποτάγητε τοῖς κυρίοις ἐν Θεῷ, ἵνα Χριστοῦ ἀπελεύθεροι γένησθε. Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ὑμῶν ὡς ὁμοδούλους Θεῷ, ὡς οἰκεῖον σῶμα, ὡς κοινωνοὺς βίου καὶ συνεργάτας τε-
 20 κνογονίας. Αἱ παρθένοι μόνον τὸν Χριστὸν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχετε καὶ τὸν αὐτοῦ Πατέρα, ἐν ταῖς εὐχαῖς φωτιζόμεναι ὑπὸ τοῦ Πνεύματος. Ὀναίμην ὑμῶν τῆς ἀγιωσύνης, ὡς Ἡλία, ὡς Ἰη-
 σου τοῦ Ναυῆ, ὡς Μελχισεδέκ, ὡς Ἐλισσαίου, ὡς Ἰερεμίου, ὡς τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ὡς τοῦ ἠγαπημένου μαθητοῦ, ὡς
 25 Τιμοθέου, ὡς Τίτου, ὡς Εὐδοίου, ὡς Κλήμεντος, τῶν ἐν ἀγνεῖα ἐξεληθόντων τὸν βίον· οὐ ψέγω δὲ τοὺς λοιποὺς μακα-
 ρίους, ὅτι γάμοις προσωμίλησαν, ὧν ἐμνήσθη ἄρτι. Εὐχομαι γάρ, ἄξιος Θεοῦ εὐρεθεῖς, πρὸς τοῖς ἴχνεσιν αὐτῶν εὐρεθῆναι ἐν τῇ βασιλείᾳ, ὡς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὡς Ἰωσήφ καὶ

12. Ἐφεσ. 4,5.

13. Τίτ. 2,14. Α' Πέτρ. 2,6.

τήρι μοιράστηκε σὲ ὄλους· ἓνα θυσιαστήριο ὑπάρχει γιὰ ὅλη τὴν Ἐκκλησία καὶ ἓνας ἐπίσκοπος, μαζὶ μὲ τὸ πρεσβυτέριο καὶ τοὺς διακόνους τοὺς συνδούλους μου. Διότι καὶ ἓνας ἀγέννητος ὑπάρχει, ὁ Θεὸς καὶ Πατέρας, καὶ ἓνας μονογενῆς Υἱός, Θεὸς Λόγος καὶ ἄνθρωπος, καὶ ἓνας Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀλήθειας· ἀλλὰ καὶ ἓνα κήρυγμα, «καὶ ἡ πίστη εἶναι μία καὶ τὸ βάπτισμα ἓνα»¹², καὶ μία ἡ Ἐκκλησία, ποὺ ἵδρυσαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι ἀπὸ τῆ μιᾶ ἄκρη ὡς τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ κόσμου μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸν ἰδρώτα καὶ τοὺς κόπους τους.

Πρέπει λοιπὸν καὶ σεῖς, «ὡς λαὸς περιούσιος καὶ ἔθνος ἅγιο»¹³, νὰ τὰ κάνετε ὅλα μὲ ὁμόνοια ἐνωμένοι μὲ τὸν Χριστό. Οἱ γυναῖκες νὰ ὑποτάσσεσθε στοὺς ἄνδρες μὲ φόβο Θεοῦ¹⁴. Οἱ παρθένες στὸν Χριστὸ μὲ ἀφθαρσία, χωρὶς νὰ μισοῦν τὸν γάμο, ἀλλὰ ἐπιθυμώντας τὸ ἀνώτερο· ὄχι γιὰ νὰ διαβάλουν τὴν σακρικὴ ἔνωση, ἀλλὰ γιὰ νὰ μελετοῦν τὸν νόμο. Τὰ παιδιά νὰ πειθαρχεῖτε στοὺς γονεῖς σας καὶ νὰ τοὺς ἀγαπᾶτε ὡς συνεργάτες τοῦ Θεοῦ στὸ νὰ γεννηθεῖτε ἐσεῖς· οἱ δοῦλοι νὰ ὑποτάσσεσθε στοὺς κυρίους σας ποὺ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἔχετε, γιὰ νὰ γίνετε ἐλεύθεροι τοῦ Χριστοῦ¹⁵. Οἱ ἄνδρες νὰ ἀγαπᾶτε τὶς γυναῖκες σας, ὡς σύνδουλες στὸ Θεό, ὡς δικό σας σῶμα, ὡς μετόχους τῆς ζωῆς καὶ συνεργάτες τῆς τεκνογονίας. Οἱ παρθένες νὰ ἔχετε προστὰ στὰ μάτια σας μόνο τὸν Χριστὸ καὶ τὸν Πατέρα του στὶς προσευχῆς σας, φωτιζόμενες ἀπὸ τὸ Πνεῦμα. Θὰ ἤθελα νὰ εἶχα τὴν ἀγιωσύνη σας, ὅπως τοῦ Ἡλία, τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, τοῦ Μελχισεδέκ, τοῦ Ἐλισσαίου, τοῦ Ἰερεμία, τοῦ Βαπτιστῆ Ἰωάννη, τοῦ ἀγαπημένου μαθητῆ, τοῦ Τιμοθέου, τοῦ Τίτου, τοῦ Εὐδοίου, τοῦ Κλήμεντα, οἱ ὁποῖοι ἐφυγαν ἀπὸ τὴ ζωὴ ἀγνοί. Δὲν κατηγορῶ ὅμως καὶ τοὺς ἄλλους μακάριους, ἐπειδὴ παντρεύτηκαν, τοὺς ὁποίους ἀνέφερα τελευταῖα. Διότι προσεύχομαι, ἀφοῦ βρεθῶ ἀντάξιος τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀκολουθήσω τὰ ἴχνη αὐτῶν στὴ βασιλεία, ὅπως ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Ἰακώβ καὶ ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Ἡσαΐας καὶ οἱ ἄλλοι προφῆτες, καὶ ὅπως ὁ

14. Ἐφεσ. 5,21.

15. Πρβλ. Α' Κορ. 7,22.

Ἡσαΐου καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, ὡς Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων, τῶν γάμοις προσομιλησάντων· οὐχ ὑπὸ προθυμίας δὲ τῆς περὶ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐπ' ἐννοίας ἑαυτῶν τοῦ γένους, ἔσχον ἐκείνους. «Οἱ πατέρες ἐκτρέφετε τοὺς ἑαυ-
 5 τῶν παιδας ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» καὶ διδάσκετε αὐ-
 τοὺς τὰ ἱερὰ γράμματα καὶ τέχνας, πρὸς τὸ μὴ ἀργία χαίρειν. Καλῶς δέ, φησὶν, ἐκτρέφει πατὴρ δίκαιος· ἐπὶ νιῶ συνετῶ εὐ-
 φρανθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ. Οἱ κύριοι εὐμενῶς τοῖς οἰκέταις
 προσέχετε, ὡς ὁ ἅγιος Ἰὼβ ἐδίδαξε. Μία γὰρ φύσις καὶ ἐν τῷ
 10 γένος τῆς ἀνθρωπότητος. «Ἐν γὰρ Χριστῷ οὔτε δοῦλος, οὔτε
 ἐλεύθερος». Οἱ ἄρχοντες πειθαρχεῖτωσαν τῷ Καίσαρι, οἱ στρα-
 τιῶται τοῖς ἄρχουσιν, οἱ διάκονοι τοῖς πρεσβυτέροις ἀρχιερεῦ-
 σιν. Οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι καὶ ὁ λοιπὸς κληρὸς, ἅμα
 παντὶ τῷ λαῷ καὶ τοῖς στρατιώταις καὶ τοῖς ἄρχουσι καὶ τῷ
 15 Καίσαρι, τῷ ἐπισκόπῳ· ὁ ἐπίσκοπος τῷ Χριστῷ, ὡς ὁ Χρι-
 στὸς τῷ Πατρὶ. Καὶ οὕτως ἡ ἐνότης διὰ πάντων σώζεται.
 Ἔστωσαν δὲ καὶ αἱ χῆραι μὴ ρέμβαι, μὴ λίχναι, μὴ περιτροχά-
 δες, ἀλλ' ὡς Ἰουδὶθ ἡ σεμνοτάτη, ὡς ἡ Ἄννα ἡ σωφρονεστά-
 τη. Ταῦτα οὐχ ὡς ἀπόστολος διατάσσομαι (τίς γάρ εἰμι ἐγώ; ἢ
 20 τίς ὁ οἶκος τοῦ πατρός μου, ἵνα ἰσότιμον ἑμαυτὸν ἐκείνων
 εἶπω;), ἀλλ' «ὡς στρατιώτης ὑμῶν», ὑποφωνητοῦ τάξιν ἐπέ-
 χων.

5. Ἀδελφοί μου, λίαν ἐκκέχυμαι ἀγαπῶν ὑμᾶς, καὶ ὑπερα-
 γαλλόμενος ἀσφαλίζομαι ὑμᾶς. Οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλὰ δι' ἐμοῦ ὁ
 25 Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ἐν ᾧ δεδεμένος φοβοῦμαι μᾶλλον.
 Ἔτι γάρ εἰμι ἀναπάρτιστος, ἀλλ' ἡ προσευχὴ ὑμῶν εἰς Θεόν με
 ἀπαρτίσει, ἵνα ἐν ᾧ ἐκλήθην ἐπιτύχω, προσφυγὼν τῷ Εὐαγγε-
 λίῳ ὡς σαρκὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῖς ἀποστόλοις ὡς πρεσβυ-
 τερίῳ Ἐκκλησίας. Καὶ τοὺς προφήτας δὲ ἀγαπῶ, ὡς Χριστὸν

16. Ἀπὸ αὐτὰ φαίνεται ὅτι ὁ Ἰγνάτιος ἦταν ἐγγαμος, ἂν καὶ ἐπίσκοπος.

Πέτρος και ὁ Παῦλος και οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι ποῦ συνῆψαν γάμο¹⁶. ὄχι ἀπὸ ἐπιθυμία γιὰ τὸν γάμο, ἀλλὰ ἀπὸ φροντίδα γιὰ τὸ γένος τους. «Οἱ πατέρες νὰ τρέφετε τὰ παιδιὰ σας μὲ τὴν παιδεία και τὴ νουθεσία τοῦ Κυρίου¹⁷ και νὰ τὰ διδάσκετε τὰ ἱερὰ γράμματα και τὶς τέχνες, γιὰ νὰ μὴ μένουν ἄνεργα. Τὰ ἀνατρέφει σωστά, λέει, ὁ δίκαιος πατέρας, και γιὰ τὸν συνετὸ γιό του εὐφραίνεται ἡ καρδιά του. Οἱ κύριοι νὰ φροντίζετε τοὺς ὑπηρέτες μὲ εὐμένεια, ὅπως δίδαξε ὁ ἅγιος Ἰώβ¹⁸. Διότι μία εἶναι ἡ φύση και ἓνα τὸ γένος τῆς ἀνθρωπότητας. Γιατὶ «στὸ Χριστὸ δὲν ὑπάρχει οὔτε δούλος οὔτε ἐλεύθερος»¹⁹. Οἱ ἄρχοντες νὰ πειθαρχοῦν στὸν Καίσαρα, οἱ στρατιῶτες στοὺς ἄρχοντες, οἱ διάκονοι στοὺς πρεσβυτέρους τοὺς ἀρχιερεῖς. Οἱ πρεσβύτεροι και οἱ διάκονοι και ὁ ὑπόλοιπος κλῆρος, μαζί μὲ ὅλο τὸν λαὸ και τοὺς στρατιῶτες και τοὺς ἄρχοντες και τὸν Καίσαρα, στὸν ἐπίσκοπο· ὁ ἐπίσκοπος νὰ ὑποτάσσεται στὸν Χριστό, ὅπως ὁ Χριστὸς στὸν Πατέρα. Ἔτσι διασώζεται ἡ ἐνότητα ὅλων. Ἄλλὰ και οἱ χῆρες νὰ μὴ εἶναι περιφερόμενες, λαίμαργες, περιπλανώμενες, ἀλλὰ νὰ εἶναι σὰν τὴν Ἰουδιθ τὴ σεμνότατη, σὰν τὴν Ἄννα τὴ σωφρονέστατη. Αὐτὰ δὲν τὰ διατάζω σὰν ἀπόστολος· διότι ποιὸς εἶμαι ἐγώ; Ἡ ποιὸ εἶναι τὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου, γιὰ νὰ θεωρῆσω τὸν ἑαυτο μου ἰσότιμο μ' ἐκείνους; Ἄλλὰ σᾶς τὰ λέω «σὰν συστρατιώτης σας»²⁰, λαμβάνοντας θέση ὑποβολέα.

5. Ἀδελφοί μου, ἐπεκτάθηκα πολὺ ἐπειδὴ σᾶς ἀγαπῶ, και μὲ πολὺ μεγάλη ἀγαλλίαση σᾶς προφυλάσσω. Ὁχι ἐγὼ ὅμως, ἀλλὰ μέσω ἐμοῦ ὁ Κύριος Ἰησοῦς, μὲ τὸν ὁποῖο ὄντας δεμένος, φοβᾶμαι περισσότερο. Διότι ἀκόμα εἶμαι ἀτελής, ἡ προσευχὴ σας ὅμως στὸν Θεὸ θὰ μὲ κάνει ὀλοκληρωμένο, γιὰ νὰ ἐπιτύχω αὐτὸν στὸν ὁποῖο ἔχω κληθεῖ, ἔχοντας καταφύγει στὸ Εὐαγγέλιο, ὡς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, και στοὺς ἀποστόλους, ὡς τὸ πρεσβυτέριο τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ἀγαπῶ και τοὺς προφῆτες,

17. Ἐφεσ. 6,4. 18. Ἰώβ 31,13.

19. Γαλ. 3,28. 20. Φιλίπ. 2,25.

καταγγείλαντας, ὡς τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος μετασχόντας, οὗ καὶ οἱ ἀπόστολοι. Ὡς γὰρ οἱ ψευδοπροφήται καὶ οἱ ψευδαπόστολοι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ εἴλκυσαν πονηρὸν καὶ ἀπατηλὸν καὶ λαοπλάνον πνεῦμα, οὕτω καὶ οἱ προφήται καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
 5 ἅγιον Πνεῦμα, ἀγαθὸν καὶ ἡγεμονικόν, ἀληθές τε διδασκαλικὸν ἔλαβον παρὰ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἷς γὰρ ὁ Θεὸς παλαιᾶς καὶ καινῆς Διαθήκης· «εἷς ὁ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων», εἷς τε δημιουργίαν νοητῶν καὶ αἰσθητῶν, καὶ πρόνοιαν πρόσφορον καὶ κατάλληλον, εἷς δὲ καὶ Παράκλητος, ὁ ἐνεργήσας ἐν
 10 Μωσῆ καὶ προφήταις καὶ ἀποστόλοις. Πάντες οὖν οἱ ἅγιοι ἐν Χριστῷ ἐσώθησαν, ἐλπίσαντε εἰς αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἀναμείναντες, καὶ δι' αὐτοῦ σωτηρίας ἔτυχον, ὄντες ἀξιαγάπητοι καὶ ἀξιοθαύμαστοι ἅγιοι, ὑπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ μεμαρτυρημένοι ἐν τῷ Ἐυαγγελίῳ τῆς κοινῆς ἐλπίδος.

15 6. Ἐάν τις Θεὸν νόμου καὶ προφητῶν κηρύτῃ ἓνα, Χριστὸν δὲ ἀρνήται Υἱὸν εἶναι Θεοῦ, ψεύστης ἐστίν, ὡς καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ ὁ διάβολος, καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος τῆς κάτω περιτομῆς ψευδοϊουδαῖος. Ἐάν τις ὁμολογῇ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον, ἀρνήται δὲ τὸν Θεὸν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, οὐκ εἶναι λέ-
 20 γων τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητὴν, Πατέρα τοῦ Χριστοῦ, ὁ τοιοῦτος ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἔστηκεν, ὡς καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ ὁ διάβολος, καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος Σίμωνος τοῦ Μάγου, ἀλλ' οὐ τοῦ ἀγίου Πνεύματος μαθητής. Ἐάν τις λέγῃ μὲν ἓνα Θεόν, ὁμολογῇ δὲ καὶ Χριστὸν Ἰησοῦν, ψιλὸν δὲ ἄνθρωπον εἶναι νο-
 25 μίζῃ τὸν Κύριον, οὐχὶ Θεὸν μονογενῆ, καὶ σοφίαν, καὶ Λόγον Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος αὐτὸν μόνον εἶναι νομίζῃ, ὁ τοιοῦτος ὄφρις ἐστίν, ἀπάτην καὶ πλάνην κηρύττων ἐπ' ἀπωλείᾳ ἀνθρώπων, καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος πένης τὴν διάνοιαν, ὡς ἐπικα-

21. Πρβλ. Ψαλμ. 50,13. Ἰω. 16,13.

22. Α' Τιμ. 2,5.

ἐπειδὴ κήρυξαν τὸν Χριστό, ἐπειδὴ ἔγιναν μέτοχοι τοῦ ἰδίου Πνεύματος, πὺ μετεῖχαν καὶ οἱ ἀπόστολοι. Διότι, ὅπως οἱ ψευδοπροφήτες καὶ οἱ ψευδαπόστολοι ἀπέσπασαν ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πονηρὸ καὶ ἀπατηλὸ καὶ λαοπλάνο πνεῦμα, ἔτσι καὶ οἱ προφῆτες καὶ οἱ ἀπόστολοι δέχθηκαν ἀπὸ τὸν Θεό, μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ²¹, ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ ἅγιο Πνεῦμα, τὸ ἀγαθὸ καὶ καθοδηγητικὸ, τὸ ἀληθινὸ καὶ διδακτικὸ. Διότι ἓνας εἶναι ὁ Θεὸς τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης· «ἓνας εἶναι ὁ μεσίτης μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων»²², στή δημιουργία τῶν νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν, καὶ στήν πρόσφορη καὶ κατάλληλη Πρόνοια· ἓνας ἐπίσης εἶναι ὁ Παράκλητος, ὁ ὁποῖος ἐνήργησε μὲ τὸν Μωυσῆ, τοὺς προφῆτες καὶ τοὺς ἀποστόλους· διότι ὅλοι οἱ ἅγιοι μὲ τὸν Χριστὸ σῶθηκαν, ἐπειδὴ στήριξαν τὶς ἐλπίδες τους σ' αὐτὸν καὶ τὸν περίμεναν, καὶ σῶθηκαν δι' αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦταν ἀξιαγάπητοι καὶ ἀξιοθαύμαστοι ἅγιοι, βεβαιωμένοι ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ μέσα στὸ Εὐαγγέλιο τῆς κοινῆς ἐλπίδας.

6. Ἐὰν κάποιος κηρύττει ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν εἶναι ἓνας, ἀλλὰ ἀρνεῖται τὸν Χριστό, τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, εἶναι ψεύτης, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του ὁ διάβολος²³, καὶ εἶναι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ψευτοϊουδαῖος τῆς σαρκικῆς περιτομῆς. Ἐὰν κάποιος ὁμολογεῖ τὸν Χριστὸ Ἰησοῦ τὸν Κύριο, ἀλλὰ ἀρνεῖται τὸν Θεὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, λέγοντας ὅτι δὲν εἶναι δημιουργὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁ Πατέρας τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς δὲν βρίσκεται στήν ἀλήθεια, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του ὁ διάβολος, καὶ εἶναι αὐτὸς τοῦ Σίμωνα τοῦ Μάγου καὶ ὄχι τοῦ ἁγίου Πνεύματος μαθητῆς. Ἐὰν κάποιος λέει ὅτι ὑπάρχει ἓνας Θεός, καὶ ὁμολογεῖ καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλὰ πιστευεῖ ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ἀπλὸς ἄνθρωπος καὶ ὄχι Θεὸς μονογενῆς καὶ Σοφία καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ νομίζει ὅτι αὐτὸς ἀποτελεῖται μόνο ἀπὸ ψυχὴ καὶ σῶμα, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι φίδι, πὺ κηρύττει ἁπάτη καὶ πλάνη γιὰ τὴν ἀπώλεια τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἶναι αὐτὸς φτωχὸς στὸ μυαλό, ὅπως ἐπονομάζε-

23. Ἰω. 8,44.

λείπεται Ἐβίων. Ἐάν τις ταῦτα μὲν ὁμολογῆ, φθορὰν δὲ καὶ μο-
 λυσμὸν καλῆ τὴν νόμιμον μίξιν καὶ τὴν τῶν παιδῶν γένεσιν, ἢ
 τινα τῶν βρωμάτων βδελυκτά, ὁ τοιοῦτος ἔνοικον ἔχει τὸν δρᾶ-
 κοντα τὸν ἀποστάτην. Ἐάν τις Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον
 5 Πνεῦμα ὁμολογῆ καὶ τὴν κτίσιν ἐπαινῆ, δόκησιν δὲ λέγῃ τὴν
 ἐνσωμάτωσιν καὶ τὸ πάθος ἐπαισχύνεται, ὁ τοιοῦτος ἡρνηται
 τὴν πίστιν οὐχ ἦττον τῶν χριστοφόνων Ἰουδαίων. Ἐάν τις ταῦ-
 τα μὲν ὁμολογῆ καὶ ὅτι Θεὸς Λόγος ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι
 κατώκει, ὦν ἐν αὐτῷ ὁ Λόγος ὡσπερ καὶ ψυχὴ ἐν σώματι, διὰ
 10 τὸ ἔνοικον εἶναι Θεόν, ἀλλ' οὐχὶ ἀνθρωπεῖαν ψυχὴν, λέγῃ δὲ
 τὰς παρανόμους μίξεις ἀγαθόν τι εἶναι καὶ τέλος εὐδαιμονίας
 ἡδονὴν τίθηται, οἷος ὁ ψευδώνυμος Νικολαΐτης, οὗτος οὔτε φι-
 λόθεος, οὔτε φιλόχριστος εἶναι δύναται, ἀλλὰ φθορεὺς τῆς οἰ-
 κείας σαρκός, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ἁγίου Πνεύματος κενὸς καὶ τοῦ
 15 Χριστοῦ ἀλλότριος. Οἱ τοιοῦτοι πάντες στῆλαι εἰσι καὶ τάφοι
 νεκρῶν, ἐφ' οἷς γέγραπται μόνον ὀνόματα νεκρῶν ἀνθρώπων.
 Φεύγετε οὖν τὰς κακοτεχνίας καὶ ἐνέδρας «τοῦ πνεύματος τοῦ
 νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ αἰῶνος τούτου», μὴ ποτε οἱ
 θλιβέντες ἐξασθενήσετε ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλὰ πάντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ
 20 γίνεσθε ἐν ἀμερίστῳ καρδίᾳ καὶ ψυχῇ θελούσῃ, «σύμψυχοι, τὸ
 ἐν φρονουῦντες», πάντοτε τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν δοξάζοντες,
 ἐν τε ἀνέσει καὶ κινδύνοις, καὶ ἐν λύπαις καὶ ἐν χαρμοναῖς. Εὐ-
 χαριστῶ τῷ Θεῷ μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι εὐσυνείδητός
 εἰμι ἐν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἔχει τις καυχῆσασθαι, οὔτε λάθρα, οὔτε
 25 φανερῶς, ὅτι ἐβάρησά τινα ἢ ἐν μικρῷ ἢ ἐν μεγάλῳ, καὶ πᾶσιν
 ἐν οἷς ἐλάλησα εὐχομαι, ἵνα μὴ εἰς μαρτύριον αὐτὸ κτήσωνται.

7. Εἰ γὰρ καὶ κατὰ σάρκα με ἠθέλησάν τινες πλανῆσαι,
 ἀλλὰ τὸ πνεῦμα μου οὐ πλανᾶται. Παρὰ Θεοῦ αὐτὸ εἴληφα.
 Οἶδε γὰρ «πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει», καὶ τὰ κρυπτὰ ἐλέγ-

ται ὁ Ἐβίων. Ἐὰν κάποιος αὐτὰ βέβαια τὰ ὁμολογεῖ, ἀποκαλεῖ ὁμως διαφθορὰ καὶ μολυσμὸ τῆ νόμιμη ἐπαφὴ καὶ τῆ γέννηση τῶν παιδιῶν, ἢ ὀρισμένες ἀπὸ τὶς τροφὲς σιχαμερές, αὐτὸς ἔχει μέσα του τὸν δράκο τὸν ἀποστάτη. Ἐὰν κάποιος ὁμολογεῖ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸ καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, καὶ ἐπαινεῖ τὴ δημιουργία, ἀλλὰ ὀνομάζει φαινομενικὴ τὴν ἐνσάρκωση, καὶ ντρέπεται τὸ πάθος, αὐτὸς ἀρνεῖται τὴν πίστη, ὄχι λιγότερο ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ποὺ σκότωσαν τὸν Χριστό. Ἐὰν κάποιος αὐτὰ βέβαια τὰ ὁμολογεῖ, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς Λόγος κατοικοῦσε σὲ ἀνθρώπινο σῶμα, εὐρισκόμενος μέσα σ' αὐτὸ ὁ Λόγος ὅπως καὶ ἡ ψυχὴ μέσα στὸ σῶμα, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι ἔνοικος καὶ ὄχι ἀνθρώπινη ψυχὴ, καὶ λέει ὅτι οἱ παράνομες μίξεις εἶναι κάτι ἀγαθὸ καὶ τοποθετεῖ τὴν ἡδονὴ σκοπὸ τῆς εὐτυχίας, σὰν τὸν ψευδώνυμο Νικολαῖτη, αὐτὸς οὔτε φιλόθεος, οὔτε φιλόχριστος μπορεῖ νὰ εἶναι, ἀλλὰ καταστροφέας τοῦ δικοῦ του σώματος, καὶ ἐξαιτίας αὐτοῦ ἄδειος ἀπὸ ἅγιο Πνεῦμα καὶ ξένος τοῦ Χριστοῦ. Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι στῆλές καὶ τάφοι νεκρῶν, πάνω στὰ ὅποια εἶναι γραμμένα μόνο τὰ ὀνόματα νεκρῶν ἀνθρώπων. Ἀποφεύγετε λοιπὸν τὰ κακὰ τεχνάσματα καὶ τὶς ἐνέδρες «τοῦ πνεύματος ποὺ τώρα ἐνεργεῖ μέσα στοὺς υἱοὺς αὐτοῦ τοῦ κόσμου»²⁴, ἀπὸ φόβο μήπως ὅσοι πεισθεῖτε χάσετε τὴν ἀγάπη σας. Ἀντίθετα ὅλοι νὰ συνάξεσθε μαζί με ἀδιαίρετη καρδιὰ καὶ πρόθυμη ψυχὴ, «ἔχοντας μιὰ ψυχὴ καὶ μιὰ πίστη»²⁵, πιστεύοντας πάντοτε τὰ ἴδια γιὰ τὰ ἴδια πράγματα, καὶ στὴν ἀνεση καὶ στοὺς κινδύνους, καὶ στὶς λύπες καὶ στὶς χαρές. Εὐχαριστῶ τὸν Θεό, διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἔχω ἡσυχὴ τὴ συνείδηση γιὰ σᾶς, καὶ δὲν μπορεῖ κανένας νὰ καυχηθεῖ, οὔτε κρυφὰ οὔτε φανερά, ὅτι ἐπεβάρυνα κάποιον σὲ κάτι μικρὸ ἢ μεγάλο. Καὶ ὅλα ὅσα εἶπα εὐχομαι νὰ μὴ τὰ χρησιμοποιοῦσιν ὡς ἀπόδειξη.

7. Διότι, ἐὰν μερικοὶ θέλησαν σὰν ἄνθρωπο νὰ με παραπλανήσουν, ὁμως τὸ πνεῦμα μου δὲν παρασύρεται· διότι αὐτὸ τὸ ἔλαβα ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ γνωρίζει «ἀπὸ ποῦ προέρχεται καὶ

24. Ἐφεσ. 2,2.

25. Φίλιπ. 2,2.

χει. Ἐκραύγασα γάρ, μεταξύ ὧν ἐλάλουν, μεγάλη φωνῆ, οὐκ ἐμὸς λόγος, ἀλλὰ Θεοῦ· Τῷ ἐπισκόπῳ προσέχετε καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ καὶ τοῖς διακόνοις. Εἰ δὲ ὑποπτευέτέ με, ὡς προμαθόντα τὸν μερισμὸν τινῶν, λέγειν ταῦτα, μάρτυς μοι δι' ὃν δέδε-
 5 μαι, ὅτι ἀπὸ στόματος ἀνθρώπου οὐκ ἔγνων. Τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκήρυξέ μοι λέγον τάδε· Χωρὶς ἐπισκόπου μηδὲν ποιεῖτε. Τὴν σάρκα ὑμῶν ὡς ναὸν Θεοῦ τηρεῖτε· τὴν ἔνωσιν ἀγαπᾶτε, τοὺς μερισμοὺς φεύγετε. Μιμηταὶ γίνεσθε Παύλου καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων, ὡς καὶ αὐτοὶ τοῦ Χριστοῦ.

10 8. Ἐγὼ μὲν οὖν τὸ ἴδιον ἐποίουν, ὡς ἄνθρωπος εἰς ἔνωσιν κατηρτισμένος ἐπιλέγων καὶ τοῦτο, ὅτι οὐ διάστασις γνώμης καὶ ὀργῆ καὶ μῖσος, ἐκεῖ Θεὸς οὐ κατοικεῖ. Πᾶσιν οὖν τοῖς μετανοοῦσιν ἀφήσιν ὁ Θεός, ἐὰν συνδράμωσιν εἰς ἐνότητα Χριστοῦ καὶ συνεδρεῖαν τοῦ ἐπισκόπου. Πιστεύω τῇ χάριτι Ἰη-
 15 σοῦ Χριστοῦ, ὅτι «λύσει ἀφ' ἡμῶν πάντα δεσμὸν ἀδικίας». Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μηδὲν «κατ' ἐρίθειαν πράσσετε», ἀλλὰ κατὰ χριστομάθειαν. Ἦκουσα γάρ τινῶν λεγόντων ὅτι «Ἐὰν μὴ ἐν τοῖς ἀρχείοις εὔρω τὸ Εὐαγγέλιον, οὐ πιστεύω». Τοῖς δὲ τοιούτοις ἐγὼ λέγω, ὅτι ἐμοὶ ἀρχεῖά ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός, οὐ πα-
 20 ρακοῦσαι πρόδηλος ὄλεθρος. Αὐθεντικὸν μοί ἐστιν ἀρχεῖον ὁ σταυρὸς αὐτοῦ καὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ καὶ ἡ πίστις ἢ περὶ τούτων, ἐν οἷς θέλω ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν δικαιωθῆναι. Ὁ ἀπιστῶν τῷ Εὐαγγελίῳ, πᾶσιν ὁμοῦ ἀπιστεῖ. Οὐ γὰρ προκρίνεται τὰ ἀρχεῖα τοῦ Πνεύματος. «Σκληρὸν τὸ πρὸς κέν-
 25 τρα λακτίζειν», σκληρὸν τῷ Χριστῷ ἀπιστεῖν, σκληρὸν τὸ ἀθετεῖν τὸ κήρυγμα τῶν ἀποστόλων.

9. Καλοὶ μὲν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ τοῦ λόγου διάκονοι, κρεῖσ-

26. Ἰω. 3,8.

27. Ἦσ. 58,6.

ποῦ πηγαίνει»²⁶ καὶ ἐξετάζει τὰ κρυφά. Διότι φώναξα δυνατὰ εὐρισκόμενος ἀνάμεσά τους, μιλοῦσα μὲ δυνατὴ φωνή· δὲν εἶναι δικός μου ὁ λόγος, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ. Νὰ εἶστε προσκολλημένοι στὸν ἐπίσκοπο καὶ στὸ πρεσβυτέριο καὶ στοὺς διακόνους. Ἐὰν ὑποψιάξετε ὅτι τὰ λέω αὐτὰ ἐπειδὴ ἔχω πληροφορηθεῖ τὴν ἀπόσχιση μερικῶν, μάρτυς μου ὁ Θεός, γιὰ τὸν ὁποῖο εἶμαι δέσμιος, ὅτι δὲν τὰ ἔμαθα ἀπὸ στόμα ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα κήρυξε μέσα μου λέγοντας τὰ ἐξῆς· «χωρὶς ἐπίσκοπο νὰ μὴ κάνετε τίποτε. Νὰ διατηρεῖτε τὸ σῶμα σας σὰν νὰ εἶναι ναὸς τοῦ Θεοῦ. Νὰ ἀγαπᾶτε τὴν ἐνότητα, νὰ ἀποφεύγετε τὶς διαιρέσεις. Νὰ γίνεσθε μιμητὲς τοῦ Παύλου καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων, ὅπως καὶ αὐτοὶ ἔγιναν μιμητὲς τοῦ Χριστοῦ».

8. Καὶ ἐγὼ λοιπὸν ἔκανα τὸ ἴδιο, ὡς ἄνθρωπος, ἐκπαιδευμένος γιὰ τὴν ἐνότητα, προσθέτοντας καὶ τὸ ἐξῆς· ὅτι ὅπου ὑπάρχει διαφορὰ γνώμης καὶ ὀργή καὶ μῖσος, ἐκεῖ δὲν κατοικεῖ ὁ Θεός. Ὅλους λοιπὸν ὄσους μετανοοῦν ὁ Θεὸς τοὺς συγχωρεῖ, ἐὰν συντρέξουν στὴν ἐνότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴ συνεργασία μὲ τὸν ἐπίσκοπο. Πιστεύω στὴ χάρις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι «θὰ καταργήσει ἀπὸ σαῶς κάθε δεσμὸ μὲ τὴν ἀδικία»²⁷. Σὰς παρακαλῶ λοιπὸν «νὰ μὴ κάνετε τίποτε μὲ ἐριστικὴ διάθεση»²⁸, ἀλλὰ ὡς μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ. Διότι ἄκουσα μερικὸς νὰ λένε, ὅτι ἂν δὲν βρῶ τὸ Εὐαγγέλιο στὰ ἀρχεῖα, δὲν πιστεύω. Σ' αὐτοὺς λέγω ἐγώ, ὅτι γιὰ μένα ἀρχεῖα εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἡ παράκοή στὸν ὁποῖο εἶναι ὀλοφάνερη καταστροφή. Αὐθεντικὸ γιὰ μένα ἀρχεῖο εἶναι ὁ σταυρός του καὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασή του καὶ ἡ πίστη γι' αὐτά, μὲ τὰ ὁποῖα θέλω νὰ δικαιωθῶ μὲ τὴν προσευχή σας. Αὐτὸς ποὺ ἀπιστεῖ στὸ Εὐαγγέλιο, ἀπιστεῖ σὲ ὅλα μαζί. Διότι δὲν προτιμᾷ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Πνεύματος. «Εἶναι σκληρὸ νὰ λακτίζεις σὲ καρφιά»²⁹, εἶναι σκληρὸ νὰ ἀπιστεῖς στὸν Χριστό, σκληρὸ νὰ ἀθετεῖς τὸ κήρυγμα τῶν ἀποστόλων.

9. Εἶναι καλοὶ βέβαια οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέτες τοῦ λόγου,

28. Φίλιπ. 2,3.

29. Πράξ. 9,5. 26,14ς.

σων δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ὁ πεπιστευμένος τὰ Ἅγια τῶν ἀγίων, ὃς
 μόνος πεπίστευται τὰ κρυπτὰ τοῦ Θεοῦ. Καλαὶ αἱ λειτουργικαὶ
 τοῦ Θεοῦ δυνάμεις, ἅγιος δὲ ὁ Παράκλητος καὶ ἅγιος ὁ Λόγος,
 ὁ τοῦ Πατρὸς Υἱός, δι' οὗ ὁ Πατὴρ τὰ πάντα πεποίηκε καὶ τῶν
 5 ὄλων προνοεῖ. Οὗτός ἐστιν ἡ πρὸς τὸν Πατέρα ἄγουσα ὁδός, ἡ
 πέτρα, ὁ φραγμός, ἡ κλείς, ὁ ποιμὴν, τὸ ἱερεῖον, ἡ θύρα τῆς
 γνώσεως, δι' ἧς εἰσῆλθον Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ
 Μωσῆς καὶ ὁ σύμπας τῶν προφητῶν χορὸς καὶ οἱ στῦλοι τοῦ
 κόσμου οἱ ἀπόστολοι, καὶ ἡ νύμφη τοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ ἧς, φερ-
 10 νῆς λέγω, ἐξέχεε τὸ οἰκεῖον αἷμα, ἵνα αὐτὴν ἐξαγοράσῃ. Πάντα
 ταῦτα εἰς ἐνότητα τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἐξαίρε-
 τον δέ τι ἔχει τὸ Εὐαγγέλιον, τὴν παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ πάθος, αὐτὴν τὴν ἀνάστασιν. Ἄ γὰρ οἱ προ-
 φῆται κατήγγειλλον, λέγοντες, «ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ
 15 αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν», ταῦτα ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ πεπλήρω-
 ται· «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐ-
 τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύ-
 ματος». Πάντα οὖν ὁμοῦ καλά, ὁ νόμος, οἱ προφῆται, οἱ ἀπό-
 στολοι, τὸ πᾶν συνάθροισμα τὸ δι' αὐτῶν πιστεῦσαν· μόνον ἂν
 20 ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

10. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν προσευχὴν ὑμῶν καὶ κατὰ τὰ
 σπλάγχνα, ἃ ἔχετε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀπηγγέλη μοι εἰρηνεύειν
 τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, πρέπον ἐστὶν ὑμῖν
 ὡς Ἐκκλησίᾳ Θεοῦ, χειροτονῆσαι ἐπίσκοπον εἰς τὸ πρεσβεῦ-
 25 σαι ἐκεῖ Θεοῦ πρεσβείαν, εἰς τὸ συγχωρηθῆναι αὐτοῖς ἐπὶ τὸ
 αὐτὸ γενομένοις καὶ δοξάσαι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Μακάριος ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς καταξιώθη τῆς τοιαύτης διακονίας, καὶ
 ὑμεῖς δὲ σπουδάσαντες ἐν Χριστῷ δοξασθῆσεσθε. Θέλουσι δὲ

30. Ἰω. 14,6.

31. Α' Κορ. 10,14.

32. Ἰω. 10,11.

άνώτερος ὅμως εἶναι ὁ ἀρχιερέας, αὐτὸς στὸν ὁποῖο ἔχουν ἐμπιστευθεῖ τὰ ἅγια τῶν ἀγίων, στὸν μόνο πού ἔχουν ἐμπιστευθεῖ τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Εἶναι καλὲς οἱ λειτουργικὲς δυνάμεις τοῦ Θεοῦ, ἅγιος ὁ Παράκλητος, καὶ ἅγιος ὁ Λόγος, ὁ Υἱὸς τοῦ Πατέρα, μέσῳ τοῦ ὁποῖου ὁ Πατέρας ἔκανε τὰ πάντα καὶ φροντίζει γιὰ ὅλα. Αὐτὸς εἶναι ὁ ὁδὸς πού ὀδηγεῖ στὸν Πατέρα³⁰, ἡ πέτρα³¹, ὁ φραγμὸς, τὸ κλειδί, ὁ ποιμένας³², τὸ θῦμα, ἡ θύρα³³ τῆς γνώσεως, ἀπὸ τὴν ὁποία πέρασαν ὁ Ἄβρααμ καὶ ὁ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Ἰακώβ, ὁ Μωυσῆς καὶ ὁλος ὁ χορὸς τῶν προφητῶν καὶ οἱ στύλοι τοῦ κόσμου, οἱ ἀπόστολοι, καὶ ἡ νύφη τοῦ Χριστοῦ, γιὰ τὴν ὁποία, ὡς προῖκα, ἔχυσε τὸ αἷμα του, γιὰ νὰ τὴν ἐξαγοράσει. Ὅλα αὐτὰ γιὰ τὴν ἐνότητα τοῦ ἐνὸς καὶ μόνο ἀληθινοῦ Θεοῦ. Τὸ Εὐαγγέλιο ὅμως ἔχει κάτι τὸ ἐξαιρετικὸ, τὴν παρουσία τοῦ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ πάθος, τὴν ἴδια τὴν ἀνάσταση. Διότι αὐτὰ πού κήρυξαν οἱ προφῆτες, λέγοντας, «μέχρι νὰ ἔρθει αὐτὸ πού εἶναι ἀποταμιευμένο, καὶ αὐτὸς εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν»³⁴, αὐτὰ ἐκπληρώθηκαν στὸ Εὐαγγέλιο· «πηγαίνετε λοιπὸν καὶ κάνετε ὅλα τὰ ἔθνη μαθητές μου, βαπτίζοντάς τους στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος»³⁵. Ὅλα μαζὶ λοιπὸν εἶναι καλά, ὁ νόμος, οἱ προφῆτες, οἱ ἀπόστολοι, ὅλο τὸ σύνολο ἐκείνων πού πίστεψαν μέσῳ αὐτῶν· ἀρκεῖ μόνο νὰ ἀγαπᾶμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο.

10. Ἐπειδὴ σύμφωνα μὲ τὴν προσευχή σας καὶ τὴν ἀγάπη πού ἔχετε ἐνωμένοι μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, μοῦ ἀναφέρθηκε ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας τῆς Συρίας εἰρηνεύει, εἶναι πρέπον σὲ σᾶς, ὡς Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, νὰ χειροτονήσετε ἓνα ἐπίσκοπο, γιὰ νὰ μεταφέρει ἐκεῖ τὴν πρεσβεία τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ μπορέσουν αὐτοὶ νὰ συγκεντρωθοῦν ὅλοι μαζὶ καὶ νὰ δοξάσουν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι μακάριος στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ αὐτὸς πού θὰ ἀξιωθεῖ νὰ ἀναλάβει αὐτὴ τὴ διακονία, ἀλλὰ καὶ σεῖς πού θὰ ἀναλάβετε αὐτὴ τὴ φροντίδα θὰ δοξασθεῖτε ἀπὸ τὸν Χριστό. Διότι ἐὰν θέλετε, δὲν εἶναι σὲ ὅλους ἀδύνατο, γιὰ

33. Ἰω. 10,9.

34. Γέν. 49,10.

35. Ματθ. 28,19.

ὑμῖν οὐ πᾶσιν ἀδύνατον, ὑπὲρ ὀνόματος Θεοῦ, ὡς καὶ ἀεὶ αἱ ἔγ-
γιστα Ἐκκλησίαι ἔπεμψαν ἐπισκόπους, αἱ δὲ πρεσβυτέρους καὶ
διακόνους.

11. Περὶ δὲ Φίλωνος τοῦ διακόνου, ἀνδρὸς ἀπὸ Κιλικίας,
5 μεμαρτυρημένου, ὃς καὶ νῦν ἐν λόγῳ Θεοῦ ὑπηρετεῖ μοι ἅμα
Γαῖῳ καὶ Ἀγαθόποδι, ἀνδρὶ ἐκλεκτῷ, ὃς ἀπὸ Συρίας μοι ἀκο-
λουθεῖ, ἀποταξάμενοι τῷ βίῳ, οἱ καὶ μαρτυροῦσιν ὑμῖν, κἀγὼ
τῷ Θεῷ εὐχαριστῶ ὑπὲρ ὑμῶν, ὑπὲρ ὧν ἐδέξασθε αὐτούς,
προσδέξεται καὶ ὑμᾶς ὁ Κύριος. Οἱ δὲ ἀτιμάσαντες αὐτούς λυ-
10 τρωθείησαν ἐν τῇ χάριτι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, «τοῦ μὴ βουλομέ-
νου τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν».

Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν Τρωάδι,
ἔθεν καὶ γράφω ὑμῖν διὰ Βούργου, πεμφθέντος ἅμα ἀπὸ Ἐφε-
σίων καὶ Σμυρναίων εἰς λόγον τιμῆς, οὗς ἀμείψεται ὁ Κύριος
15 Ἰησοῦς Χριστός, εἰς ὃν ἐλπίζουσι σαρκί, ψυχῇ, πνεύματι, πίστει,
ἀγάπῃ, ὁμοιοίᾳ.

Ἔρρωσθε ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῇ κοινῇ ἐλπίδι
ἡμῶν, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι.

τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἔκαναν καὶ οἱ πλησιέστερες Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες ἔστειλαν ἐπισκόπους, καὶ ἄλλες πρεσβυτέρους καὶ διακόνους.

11. Γιὰ τὸν Φίλωνα τὸν διάκονο, ἄνδρα ἀπὸ τὴν Κιλικία δοκιμασμένο, ὁ ὁποῖος καὶ τώρα μὲ ὑπηρετεῖ στὸν λόγο, μαζί μὲ τὸν Γάιο καὶ τὸν Ἀγαθόποδα, ἄνδρα ἐκλεκτό, ὁ ὁποῖος μὲ ἀκολουθεῖ ἀπὸ τὴ Συρία, ἐγκαταλείποντας τὴ ζωὴ, οἱ ὁποῖοι καὶ σᾶς βεβαιώνουν, καὶ ἐγὼ εὐχαριστῶ τὸν Θεὸ γιᾶ σᾶς, ποὺ τοὺς δεχθήκατε, καὶ θὰ σᾶς δεχθεῖ καὶ σᾶς ὁ Κύριος. Ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ τοὺς ἀτίμασαν, εἶθε νὰ λυτρωθοῦν μὲ τὴ χάρη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, «ὁ ὁποῖος δὲν θέλει τὸν θάνατο τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴ μετάνοια»³⁶. Σᾶς ἀσπάζεται ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τῆς Τρωάδας, ἀπὸ ὅπου καὶ σᾶς γράφω μέσω τοῦ Βούργου, ποὺ στάλθηκε σὲ ἔνδειξη τιμῆς ἀπὸ τοὺς Ἐφεσίους καὶ Σμυρναίους μαζί, τοὺς ὁποῖους θὰ τοὺς ἀνταμείψει ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, στὸν ὁποῖο ἐλπίζουν, μὲ τὸ σῶμα, τὴν ψυχὴ, τὸ πνεῦμα, μὲ πίστη, ἀγάπη καὶ ὁμόνοια.

Νὰ εἴσταστε ὑγιεῖς ἐνωμένοι μὲ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, τὴν κοινὴ ἐλπίδα μας, μαζί μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα.

36. Ἰεζ. 18,23, 32.

6. ΠΡΟΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, Ἐκκλησίᾳ Θεοῦ Πατρὸς Ὑψίστου καὶ τοῦ ἠγαπημένου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἠλη-
μένη ἐν παντὶ χαρίσματι, πεπληροφορημένη ἐν πίστει
καὶ ἀγάπῃ, ἀνυστερήτῳ οὐσῇ παντὸς χαρίσματος, θεο-
5 πρεπεστάτῃ καὶ ἀγιοφόρῳ, τῇ οὐσῇ ἐν Σμύρνῃ τῆς
Ἀσίας, ἐν ἀμῶμῳ Πνεύματι καὶ Λόγῳ Θεοῦ πλεῖστα
χαίρειν.

1. Δοξάζω τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστοῦ, τὸν δι' αὐτοῦ οὕτως ὑμᾶς σοφίσαντα. Ἐνόησα γὰρ
10 ὑμᾶς κατηρτισμένους ἐν ἀκινήτῳ πίστει, ὡσπερ καθηλωμένους
ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σαρκί τε καὶ
πνεύματι καὶ ἠδρασμένους ἐν ἀγάπῃ ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ,
πεπληροφορημένους ὡς ἀληθῶς, εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστόν, τὸν τοῦ Θεοῦ Υἱόν, «τὸν πρωτότοκον πάσης κτίσε-
15 ως», τὸν Θεὸν Λόγον, τὸν μονογενῆ Υἱόν, ὄντα δὲ ἐκ γένους
«Δαβὶδ κατὰ σάρκα», ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου, βεβαπτισμέ-
νον ὑπὸ Ἰωάννου, «ἵνα πληρωθῇ πᾶσα δικαιοσύνη ὑπ' αὐτοῦ»,
πολιτευσάμενον ὁσίως ἄνευ ἀμαρτίας καὶ ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου
καὶ Ἡρώδου τοῦ τετράρχου καθηλωμένον ὑπὲρ ἡμῶν ἐν σαρκὶ
20 ἀληθῶς, ἀφ' οὗ καὶ ἡμεῖς ἐσμεν, ἀπὸ τοῦ θεομακαρίστου αὐτοῦ
πάθους, «ἵνα ἄρῃ σύσσημον» εἰς τοὺς αἰῶνας διὰ τῆς ἀναστά-

1. Κολ. 1,15.

2. Ρωμ. 1,3.

6. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὺν ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, πρὸς τὴν Ἐκκλησία τοῦ ὑψίστου Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ ἀγαπημένου Υἱοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν προικισμένη με κάθε χάρισμα, τὴν σταθερὴ στὴν πίστη καὶ τὴν ἀγάπη, ἡ ὁποία δὲν ὑστερεῖ σὲ κανένα χάρισμα, τὴ θεοπρεπέστατη καὶ ἀγιοφόρα, πὺν βρίσκεται στὴ Σμύρνη τῆς Ἀσίας, εἶθε ἡ χαρὰ της νὰ εἶναι πολὺ μεγάλη ἐνωμένη με τὸ ἄμεμπτο Πνεῦμα καὶ τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ.

1. Δοξάζω τὸν Θεὸ καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος μέσω αὐτοῦ σᾶς ἔκανε τόσο πολὺ σοφούς. Διότι κατάλαβα ὅτι εἶστε ἐκπαιδευμένοι στὴν ἀμετακίνητη πίστη, σὰν νὰ εἶστε καρφωμένοι στὸν σταυρὸ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, σωματικὰ καὶ πνευματικὰ, καὶ ἐδραιωμένοι με ἀγάπη στὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, βεβαιωμένοι ἀπόλυτα γιὰ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, «τὸν πρωτότοκο ὄλης τῆς κτίσεως»¹, τὸν Θεὸ Λόγο, τὸν μονογενῆ Υἱό, ὁ ὁποῖος κατάγεται ἀπὸ τὸ γένος τοῦ «Δαβὶδ σωματικὰ»², ἀπὸ τὴν παρθένο Μαρία· τὸν βαπτισμένο ἀπὸ τὸν Ἰωάννη, «γιὰ νὰ ἐκπληρωθεῖ κάθε ἐντολὴ ἀπὸ αὐτόν»³, ὁ ὁποῖος ἔζησε με ὀσιότητα χωρὶς ἁμαρτία, καὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ Πόντιου Πιλάτου καὶ τοῦ τετράρχη Ἡρώδη καρφώθηκε γιὰ μᾶς ἀληθινά. Ἀπὸ αὐτὸν προερχόμαστε καὶ ἐμεῖς, ἀπὸ τὸ θεομακάριστο πάθος του, γιὰ νὰ μᾶς ὑψώσει ὡς σημάδι⁴ αἰώνιο, με τὴν ἀνάστασή του, στοὺς

3. Ματθ. 3,15.

4. Ἦσ. 5,26. 49,22.

σεως εἰς τοὺς ἀγίους καὶ πιστοὺς αὐτοῦ, εἴτε ἐν Ἰουδαίοις, εἴτε ἐν ἔθνεσιν, ἐν ἐνὶ σώματι τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ.

2. Ταῦτα γὰρ πάντα ἔπαθε δι' ἡμᾶς, καὶ ἀληθῶς ἔπαθε καὶ οὐ δοκῆσει, ὡς καὶ ἀληθῶς ἀνέστη. Ἄλλ' οὐχ ὥσπερ τινες
5 τῶν ἀπίστων, ἐπαισχυνόμενοι τὴν τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν καὶ τὸν σταυρὸν καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, λέγουσιν, ὅτι δοκῆσει καὶ οὐκ ἀληθείᾳ ἀνείληφε τὸ ἐκ τῆς Παρθένου σῶμα, καὶ τῷ δοκεῖν πέπονθεν, ἐπιλαθόμενοι τοῦ εἰπόντος· «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο»· καί, «λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν
10 ἐγερῶ αὐτόν»· καί, «ἐὰν ὑψωθῶ ἀπὸ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτόν». Οὐκοῦν ὁ Λόγος ἐν σαρκὶ ὤκησεν· «ἡ Σοφία γὰρ ἑαυτῇ ὠκοδόμησεν οἶκον». Ὁ Λόγος τὸν ἑαυτοῦ ναόν, λυθέντα ἀπὸ τῶν χριστομάχων Ἰουδαίων, ἀνέστησε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Ὁ Λόγος ὑψωθείσης τῆς σαρκός, κατὰ τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ
15 χαλκοῦν ὄφιν, πάντα εἴλκυσε πρὸς ἑαυτόν εἰς σωτηρίαν αἰώνιον.

3. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐν τῷ γεννᾶσθαι καὶ σταυροῦσθαι γινώσκω αὐτὸν ἐν σώματι γεγονέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐν σαρκὶ αὐτὸν οἶδα καὶ πιστεύω ὄντα. Καὶ ὅτε πρὸς
20 τοὺς περὶ Πέτρον ἦλθεν, ἔφη αὐτοῖς· «λάβετε, ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι οὐκ εἰμι δαιμόνιον ἀσώματον. Πνεῦμα γὰρ σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα». Καὶ τῷ Θωμᾷ λέγει· «φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε εἰς τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, καὶ φέρε τὴν χειρὰ σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου».
25 Καὶ εὐθὺς ἐπίστευσαν ὡς αὐτὸς εἶη ὁ Χριστός. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ θανάτου κατεφρόνησαν, μικρῶν γὰρ εἶπεῖν, ὕβρεων καὶ πληγῶν. Οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ ἐπιδειῆσαι ἑαυτόν αὐτοῖς, ὅτι ἀληθῶς ἀλλ' οὐ τῷ δοκεῖν ἐγήγερται, καὶ συνέφαγεν αὐτοῖς καὶ συνέπιεν ἄχρις ἡμερῶν ὄλων τεσσαράκοντα. Καὶ οὕτω σὺν

5. Ἰω. 1,14.

6. Ἰω. 2,19.

7. Ἰω. 12,32.

8. Παρμ. 9,1.

9. Πρβλ. Ἀριθμ. 21,9. Ἰω. 3,19.

ἀγίους καὶ πιστούς του, εἴτε μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων, εἴτε μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν, στὸ ἓνα σῶμα τῆς Ἐκκλησίας του.

2. Διότι ὅλα αὐτὰ τὰ ἔπαθε γιὰ μᾶς. Καὶ τὰ ἔπαθε ἀληθινὰ καὶ ὄχι φαινομενικά, ὅπως καὶ ἀληθινὰ ἀναστήθηκε. Καὶ ὄχι ὅπως μερικοὶ ἄπιστοι πού, ἐπειδὴ ντρέπονται τὴν πλάση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν σταυρὸ καὶ τὸν ἴδιο τὸν θάνατο, λένε ὅτι φαινομενικά καὶ ὄχι πραγματικά ἔλαβε τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν Παρθένο, καὶ φαινομενικά ἔπαθε, ξεχνώντας αὐτὸν πού εἶπε, «ὁ Λόγος σαρκώθηκε»⁵, καὶ «γκρεμίστε τὸ ναὸ αὐτὸν καὶ σὲ τρεῖς μέρες θὰ τὸν κτίσω»⁶, καὶ «ἐὰν ὑψωθῶ ἀπὸ τῆ γῆ, θὰ σᾶς τραβήξω ὅλους σὲ μένα»⁷. Ἄρα λοιπὸν ὁ Λόγος κατοίκησε μέσα σὲ σῶμα, διότι «ἡ Σοφία ἔκτισε γιὰ τὸν ἑαυτὸ της σπίτι»⁸. Ὁ Λόγος τὸν ναὸ του, πού γκρεμίστηκε ἀπὸ τοὺς χριστομάχους Ἰουδαίους, τὸν ἀνέστησε τὴν τρίτη μέρα. Ὁ Λόγος, ὅταν ἀνυψώθηκε τὸ σῶμα του, ὅπως τὸ χάλκινο φίδι στὴν ἔρημο, μᾶς τράβηξε ὅλους στὸν ἑαυτὸ του γιὰ νὰ σωθοῦμε αἰώνια⁹.

3. Ἐγὼ μάλιστα δὲν γνωρίζω μόνο ἀπὸ τὴ γέννηση καὶ τὴ σταύρωσή του ὅτι σαρκώθηκε, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνάσταση τὸν γνωρίζω καὶ πιστεύω ὅτι ἦταν μὲ σῶμα. Καὶ ὅταν πῆγε σ' ἐκείνους πού ἦταν γύρω ἀπὸ τὸν Πέτρο τοὺς εἶπε· «πιάστε, ψηλαφήστε με καὶ δέστε, ὅτι δὲν εἶμαι ἀσώματο δαιμόνιο. Διότι τὸ δαιμόνιο δὲν ἔχει σάρκα καὶ ὀστά, ὅπως βλέπετε ὅτι ἔχω ἐγώ»¹⁰. Καὶ στὸν Θωμᾶ λέει· «φέρε τὸ δάκτυλό σου ἐδῶ στὸ σημάδι τῶν καρφιῶν, καὶ φέρε τὸ χέρι σου καὶ βάλλτο στὴν πλευρά μου»¹¹. Καὶ ἀμέσως πίστεψαν, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θωμᾶς τοῦ λέει· «εἶσαι ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου». Γι' αὐτὸ καὶ περιφρόνησαν τὸν θάνατο· παρ' ὀλίγο νὰ πῶ καὶ τὶς βρισιές καὶ τὰ χτυπήματα. Καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ ἔδειξε τὸν ἑαυτὸ του σ' αὐτούς, ὅτι ἀληθινὰ καὶ ὄχι φαινομενικά ἀναστήθηκε, καὶ ἔφαγε μαζί τους καὶ ἤπιε μαζί τους, ἐπὶ σαράντα ὀλόκληρες ἡμέρες¹², ἔτσι μὲ τὸ σῶμα, ἐνῶ

10. Λουκᾶ 24,39.

11. Ἰω. 20,27-28.

12. Πράξ. 1,3. 10,41.

τῆ σαρκί, βλεπόντων αὐτῶν, ἀνελήφθη πρὸς τὸν ἀποστείλαντα αὐτόν, σὺν αὐτῇ πάλιν ἐρχόμενος μετὰ δόξης καὶ δυνάμεως. Φασὶ γὰρ τὰ Λόγια: «οὗτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν 5 πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν». Εἰ δὲ ἄνευ σώματός φασιν ἔρχεσθαι ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος, πῶς αὐτὸν καὶ «ὄψονται οἱ ἐκκεντήσαντες» καὶ ἐπιγνόντες κόψονται ἐφ' ἑαυτοῖς; Ἀσωμάτων γὰρ οὔτε εἶδος, οὔτε χαρακτήρ ἐστίν, ἢ σῆμα ζώου μορφήν ἔχοντος, διὰ τὸ ἀπλοῦν τῆς φύσεως.

10 4. Ταῦτα δὲ παραινῶ ὑμῖν, ἀγαπητοί, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑμεῖς οὕτως ἔχετε. Προφυλάσσω δὲ ὑμᾶς ἀπὸ τῶν θηρίων τῶν ἀνθρωπομόρφων, οὓς οὐ μόνον ἀποστρέφεσθαι χρή, ἀλλὰ καὶ φεύγειν· μόνον δὲ προσεύχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, ἐάν πως μετανοήσωσιν. Εἰ γὰρ τὸ δοκεῖν ἐν σώματι γέγονεν ὁ Κύριος καὶ τῷ 15 δοκεῖν ἐσταυρώθη, κάγὼ τῷ δοκεῖν δέδεμαι. Τί δὲ καὶ ἑμαυτὸν ἐκδοτον δέδωκα τῷ θανάτῳ, πρὸς πῦρ, πρὸς μάχαιραν, πρὸς θηρία; Ἀλλ' οὐ τῷ δοκεῖν, ἀλλὰ τῷ ὄντι πάντα ὑπομένω διὰ Χριστόν, εἰς τὸ συμπαθεῖν αὐτῷ, αὐτοῦ με ἐνδυναμοῦντος· οὐ γὰρ μοι τοσοῦτον σθένος.

20 5. Ὅν τινες ἀγνοοῦντες ἠρνήσαντο καὶ συνηγουροῦσι τῷ ψεύδει μᾶλλον ἢ τῇ ἀληθείᾳ, οὓς οὐκ ἔπεισαν αἱ προφητεῖαι, οὐδὲ ὁ νόμος Μωσέως, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι νῦν τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἡμέτερα τῶν κατ' ἄνδρα παθήματα. Καὶ γὰρ περὶ ἡμῶν τὸ αὐτὸ φρονοῦσιν. Τί γὰρ με ὠφελεῖ, εἰ ἐμὲ ἐπαινεῖ τις, 25 τὸν δὲ Κύριόν μου βλασφημεῖ, μὴ ὁμολογῶν αὐτὸν σαρκόφορον Θεόν; Ὁ δὲ τοῦτο μὴ λέγων, τελείως αὐτὸν ἀπῆρνηται, ὧν νεκροφόρος. Τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν, ὄντα ἄπιστα, νῦν οὐκ ἔδοξέ μοι ἐγγράψαι, μηδὲ γένοιτό με αὐτῶν μνημονεύειν, μέχρις οὗ μετανοήσωσιν.

αὐτοὶ τὸν ἔβλεπαν, ἀναλήφθηκε πρὸς Ἐκεῖνον ποὺ τὸν ἔστειλε, καὶ μὲ τὸ σῶμα θὰ ἔρθει πάλι μὲ δόξα καὶ δύναμη. Διότι λένε τὰ Λόγια: «Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, ποὺ ἀναλήφθηκε ἀπὸ σαῶς στὸν οὐρανὸ, θὰ ἔρθει ἔτσι, ὅπως τὸν εἶδατε νὰ πηγαίνει στὸν οὐρανὸ»¹³. Ἐὰν ἰσχυρίζονται κάποιοι, ὅτι θὰ ἔρθει κατὰ τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου χωρὶς σῶμα, πῶς θὰ τὸν δοῦν αὐτοὶ ποὺ τὸν τρύπησαν¹⁴, καὶ ἀφοῦ τὸν ἀναγνωρίσουν θὰ θρηνήσουν γιὰ τοὺς ἑαυτούς τους; Διότι τὰ ἀσώματα δὲν ἔχουν οὔτε μορφή οὔτε χαρακτηριστικὰ, ἢ σημάδι ποὺ νὰ ἔχει μορφή ζωντανῆς ὑπαρξῆς, λόγῳ τῆς ἀπλῆς φύσεώς τους.

4. Αὐτὰ σαῶς τὰ συμβουλεύω, ἀγαπητοί μου, γνωρίζοντας ὅτι καὶ σεῖς ἔτσι πιστεύετε. Ἄλλὰ σαῶς προφυλάσσω ἀπὸ τὰ ἀνθρωπόμορφα θηρία, τὰ ὅποια ὄχι μόνο πρέπει νὰ τὰ ἀποστρέψετε, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ἀποφεύγετε. Μόνο νὰ προσεύχεσθε γι' αὐτούς, μήπως μετανοήσουν. Διότι, ἐὰν φαινομενικὰ σαρκώθηκε ὁ Κύριος καὶ φαινομενικὰ σταυρώθηκε, τότε καὶ ἐγὼ φαινομενικὰ εἶμαι δέσμιος. Ἄλλὰ τότε γιατί ἄφησα τὸν ἑαυτό μου νὰ παραδοθεῖ στὸν θάνατο, στὴ φωτιά, στὴ μάχαιρα, στὰ θηρία; Ὅμως ὄχι φαινομενικὰ, ἀλλὰ πραγματικὰ ὑπομένω τὰ πάντα γιὰ τὸν Χριστό, γιὰ νὰ πάθω μαζί μ' αὐτόν, λαμβάνοντας δύναμη ἀπὸ αὐτόν, διότι δὲν ἔχω τόση δύναμη.

5. Αὐτὸν μερικοὶ ἀγνοώντας τον τὸν ἀρνήθηκαν καὶ συνηγοροῦν μὲ τὸ ψέμα μᾶλλον παρά μὲ τὴν ἀλήθεια, τοὺς ὁποίους δὲν ἔπεισαν οἱ προφητεῖες, οὔτε ὁ νόμος τοῦ Μωυσῆ, ἀλλὰ οὔτε μέχρι τώρα τὸ Εὐαγγέλιο, οὔτε καὶ τὰ δικὰ μας, τοῦ κάθε ἀνδρα, παθήματα. Γιατὶ καὶ γιὰ μᾶς τὸ ἴδιο πιστεύουν. Τί ὠφελεῖ ὅμως, ἐὰν ἐμένα κάποιος μὲ ἐπαινεῖ, καὶ βλασφημεῖ τὸν Κύριό μου, μὴ ὁμολογώντας τον Θεὸν ἐνσαρκωμένο; Καὶ αὐτὸς ποὺ δὲν λέει αὐτό, ἔχει ἀρνηθεῖ τελείως αὐτόν, ὄντας νεκροφόρος. Τὰ ὀνόματα αὐτῶν ὅμως, ἐπειδὴ εἶναι ἄπιστα, δὲν θεώρησα καλὸ νὰ τὰ γράψω τώρα, καὶ μακάρι νὰ μὴ τὰ μνημονεύσω ποτέ, μέχρι νὰ μετανοήσουν.

13. Πράξ. 1,11. 14. Ζαχ. 12,10.

6. Μηδεὶς πλανάσθω· ἐὰν μὴ πιστεύσῃ Χριστὸν Ἰησοῦν ἐν σαρκὶ πεπολιτεῦσθαι καὶ ὁμολογήσῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ τὸ πάθος καὶ τὸ αἷμα ὃ ἐξέχεεν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας, οὐ τῆς ζωῆς αἰωνίου τεύξεται, κἂν βασιλεὺς ᾦ, κἂν ἱερεὺς, κἂν ἄρχων, κἂν ἰδιώτης, κἂν δεσπότης ἢ δοῦλος ἢ γυνή. «Ὁ χωρῶν χωρεῖτω, ὁ ἀκούων ἀκουέτω». Τόπος καὶ ἀξίωμα καὶ πλοῦτος μηδένα φυσιοῦτω· ἀδοξία καὶ πενία μηδένα ταπεινούτω. Τὸ γὰρ ὄλον ἐστι, πίστις ἢ εἰς Θεόν, καὶ ἡ εἰς Χριστὸν ἐλπίς, ἢ τῶν προσδοκομένων ἀγαθῶν ἀπόλαυσις, ἀγάπη τε περὶ 10 τὸν Θεὸν καὶ τὸ ὁμόφυλον. «Ἀγαπήσεις γὰρ Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν». Καὶ ὁ Κύριός φησιν· «αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωή, τὸ γινώσκειν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν»· καί· «ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν 15 ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὄλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται». Καταμάθετε δὲ τοὺς ἑτεροδοξοῦντας, πῶς νομοθετοῦσιν ἄγνωστον εἶναι τὸν Πατέρα τοῦ Χριστοῦ, πῶς ἄπιστον ἐχθραν μετ' ἀλλήλων ἔχουσιν. Ἀγάπης αὐτοῖς οὐ μέλει· τῶν προσδοκωμένων ἀλογοῦσι, τὰ παρόντα ὡς ἐστῶτα λογίζονται, 20 τὰς ἐντολὰς παρορῶσι, χήραν καὶ ὄρφανὸν περιορῶσι, θλιβόμενον διαπτύουσι, δεδεμένον γελῶσι.

7. Τὸν σταυρὸν ἐπαισχύνονται, τὸ πάθος χλευάζουσι, τὴν ἀνάστασιν κωμωδοῦσιν. Ἐγγονοὶ εἰσι τοῦ ἀρχεκάκου πνεύματος, τοῦ τὸν Ἀδὰμ διὰ τῆς γυναικὸς τῆς ἐντολῆς ἐξώσαντος, 25 τοῦ τὸν Ἄβελ διὰ τοῦ Κάιν ἀποκτείναντος, τοῦ τῷ Ἰὼβ ἐπιστρατεύσαντος, τοῦ κατηγοροῦντος Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ Ἰωσεδέκ, τοῦ ἐξαιτησαμένου «σινιασθῆναι τῶν ἀποστόλων τὴν πίστιν»,

15. Ματθ. 19,12. 13,43.

16. Λουκᾶ 10,27.

17. Ἰω. 17,3.

6. Κανέναν να μὴ πλανᾶται· ἐὰν δὲν πιστέψει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔζησε μὲ σῶμα, καὶ δὲν ὁμολογήσει τὸν σταυρὸ του καὶ τὸ πάθος καὶ τὸ αἷμα ποὺ ἔχυσε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου, δὲν θὰ κερδίσει τὴν αἰώνια ζωὴ, ἔστω κι ἂν εἶναι βασιλιάς, ἢ ἱερέας, ἢ ἄρχοντας, ἢ ιδιώτης, ἢ κύριος, ἢ δούλος, ἢ γυναίκα. «Ὅποιος μπορεῖ νὰ προχωρήσει, ἄς προχωρεῖ, ὅποιος μπορεῖ νὰ ἀκούσει, ἄς ἀκούει»¹⁵. Ὁ τόπος καὶ τὸ ἀξίωμα καὶ ὁ πλοῦτος νὰ μὴ κάνει κανέναν νὰ φουσκώνει ἀπὸ ἀλαζονεία· ἡ ἔλλειψη δόξας καὶ ἡ φτώχεια κανέναν νὰ μὴ ταπεινώνει. Γιατὶ τὸ πᾶν εἶναι ἡ πίστη στὸ Θεὸ καὶ ἡ ἐλπίδα στὸν Χριστό, ἡ ἀπόλαυση τῶν ἀγαθῶν ποὺ περιμένουμε, καὶ ἡ ἀγάπη στὸν Θεὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους μας· γιατί λέει, «νὰ ἀγαπήσεις τὸν Κύριο καὶ Θεὸ σου μὲ ὅλη τὴν καρδιά σου, καὶ τὸ πλησίον σου ὅπως τὸν ἑαυτὸ σου»¹⁶. Καὶ ὁ Κύριος λέει· «αὕτὴ εἶναι ἡ αἰώνια ζωὴ· τὸ νὰ γνωρίζεις τὸν μόνο ἀληθινὸ Θεὸ καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ποὺ ἔστειλε»¹⁷· καί· «σᾶς δίνω καινούργια ἐντολή, νὰ ἀγαπᾶτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο»¹⁸. «Ἀπὸ αὐτὲς τὶς δύο ἐντολὲς ἐξαρτῶνται ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆτες»¹⁹. Προσέξτε λοιπὸν αὐτοὺς ποὺ πιστεύουν ἄλλα, ὅτι νομοθετοῦν πῶς εἶναι ἄγνωστος ὁ Πατέρας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ἔχουν ἄπιστη ἔχθρα μεταξύ τους. Γιὰ τὴν ἀγάπη δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει· περιφρονοῦν τὰ ἀναμενόμενα, ἐνῶ τὰ παρόντα τὰ θεωροῦν μόνιμα· τὶς ἐντολὲς τὶς παραβλέπουν, περιφρονοῦν τὴ χήρα καὶ τὸ ὄρφανό, τὸν θλιμμένο τὸν φτύνουν, τὸν δέσμιο τὸν περιγελοῦν.

7. Τὸν σταυρὸ τὸν ντρέπομαι, τὸ πάθος τὸ χλευάζουν, τὴν ἀνάσταση τὴν διακωμωδοῦν. Εἶναι ἀπόγονοι τοῦ πνεύματος ποὺ ἐγινε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κακοῦ, αὐτοῦ ποὺ ὤθησε τὸν Ἀδὰμ στὴν παράβαση τῆς ἐντολῆς μέσω τῆς Εὕας, αὐτοῦ ποὺ σκότωσε τὸν Ἄβελ μέσω τοῦ Κάϊν, αὐτοῦ ποὺ ἐξεστράτευσε ἐναντίον τοῦ Ἰώβ, αὐτοῦ ποὺ κατηγορήσε τὸν γιὸ τοῦ Ἰωσεδὲκ Ἰησοῦ²⁰, αὐτοῦ ποὺ ζήτησε νὰ κοσκινισθεῖ ἡ πίστη τῶν ἀποστόλων²¹, αὐ-

18. Ἰω. 13,34. 19. Ματθ. 22,40.

20. Πρβλ. Ζαχ. 3,1έ. 21. Λουκᾶ 22,31.

τοῦ «τὸ ἰουδαϊκὸν πλῆθος ἐπεγείραντος τῷ Κυρίῳ», τοῦ καὶ νῦν «ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας», ὧν ρύσεται ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦ Χριστός, ὁ δεηθεὶς μὴ ἐκλείπειν τὴν πίστιν τῶν ἀποστόλων, οὐχ ὡς μὴ αὐταρκῶν φυλάξαι αὐτήν, ἀλλ' ὡς χαίρων τῇ τοῦ Πατρὸς ὑπεροχῇ. Πρέπον οὖν ἐστὶν ἀπέχεσθαι τῶν τοιούτων καὶ μῆτε κατ' ἰδίαν περὶ αὐτῶν λαλεῖν μῆτε κοινῇ, προσέχειν δὲ τοῖς προφήταις καὶ τοῖς εὐαγγελισαμένοις ὑμῖν τὸν σωτήριον λόγον. Τὰς δὲ δυσωνύμους αἵρέσεις καὶ τοὺς τὰ σχίσματα ποιοῦντας φεύγετε, ὡς ἀρχὴν κακῶν.

10 8. Πάντες τῷ ἐπισκόπῳ ἀκολουθεῖτε, ὡς Χριστὸς Ἰησοῦς τῷ Πατρί, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ δὲ ὡς τοῖς ἀποστόλοις, τοὺς δὲ διακόνους ἐντρέπεσθε, ὡς Θεοῦ ἐντολὴν διακονοῦντας. Μηδεὶς χωρὶς ἐπισκόπου τι πρᾶστέτω τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκείνη βεβαία εὐχαριστία ἡγείσθω, ἢ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον 15 οὔσα, ἢ ᾧ ἂν αὐτὸς ἐπιτρέψῃ. Ὅπου ἂν φανῇ ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἔστω, ὡσπερ ὅπου Χριστός, πᾶσα ἢ οὐράνιος στρατιὰ παρέστηκεν, ὡς ἀρχιστρηγίου τῆς δυνάμεως Κυρίου καὶ διακοσμεῖ πάσης νοητῆς φύσεως. Οὐκ ἐξόν ἐστὶ χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου οὔτε βαπτίζειν, οὔτε προσφέρειν, οὔτε θυσίαν προσ- 20 κομίζειν οὔτε δοχὴν ἐπιτελεῖν, ἀλλ' ὁ ἂν ἐκεῖνω δοκῇ, κατ' εὐαρέστησιν Θεοῦ, ἵνα ἀσφαλὲς ᾗ καὶ βέβαιον πᾶν ὁ ἂν πράσσετε.

9. Εὐλογόν ἐστὶ λοιπὸν ἀνανῆσαι ἡμᾶς ὡς ἔτι καιρὸν ἔχομεν, εἰς Θεὸν μετανοεῖν. «Ἐν γὰρ τῷ ᾄδῃ οὐκ ἔστιν ὁ ἐξομολο- 25 γούμενος». Ἴδου γὰρ ἄνθρωπος, «καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ πρὸ προσώπου αὐτοῦ». «Τίμα», φησὶν, «υἱέ, τὸν Θεὸν καὶ βασιλέα». Ἐγὼ δὲ φημι· Τίμα μὲν τὸν Θεόν, ὡς αἴτιον τῶν ὄλων καὶ Κύ-

22. Ἐφ. 2,2.

23. Λουκᾶ 22,32.

24. Ψαλμ. 6,6.

τοῦ πού ξεσήκωσε τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Κυρίου, αὐτοῦ πού καὶ τώρα «δρᾶ μεταξὺ τῶν υἱῶν τῆς ἀπειθείας»²², ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ μᾶς σώσει ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος παρακάλεσε νὰ μὴ χαθεῖ ἡ πίστη τῶν ἀποστόλων²³, ὅχι ἐπειδὴ δὲν ἦταν ἱκανοὶ νὰ τὴν φυλάξουν, ἀλλὰ ἐπειδὴ χαιρόταν γιὰ τὴν ὑπεροχὴ τοῦ Πατέρα του. Πρέπει λοιπὸν νὰ μένετε μακριὰ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ μὴ μιλάτε μαζί τους οὔτε ἰδιαιτέρως, οὔτε ὁμαδικά. Νὰ εἴστε ἀφοσιωμένοι στὸν νόμο καὶ τοὺς προφῆτες, καὶ σ' ἐκείνους πού σᾶς διέδωσαν τὸν σωτήριο λόγο. Ἐνῶ τὶς κακόφημες αἰρέσεις καὶ ἐκείνους πού προκαλοῦν σχίσματα νὰ τοὺς ἀποφεύγετε ὡς ἀρχὴ κακῶν.

8. Ὅλοι νὰ ἀκολουθεῖτε τὸν ἐπίσκοπο, ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν Πατέρα, ἀλλὰ ν' ἀκολουθεῖτε καὶ τὸ πρεσβυτέριο, σὰν νὰ εἶναι οἱ ἀπόστολοι, ὅπως καὶ τοὺς διακόνους νὰ τοὺς σέβεσθε, ἐπειδὴ ἐκτελοῦν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Κανένας; χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου, νὰ μὴ κάνει τίποτε ἀπὸ αὐτὰ πού ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησία. Νὰ θεωρεῖται ἀσφαλῆς ἡ Εὐχαριστία ἐκείνη πού τελεῖται ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο, ἢ ἀπὸ ἐκεῖνον στὸν ὁποῖο αὐτὸς θὰ ἐπιτρέψει. Ὅπου καὶ ἂν ἐμφανισθεῖ ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ νὰ εἶναι καὶ τὸ πλῆθος, ὅπως ἐκεῖ ὅπου ἐμφανίζεται ὁ Χριστὸς, ἐκεῖ εἶναι παρούσα καὶ ὀλόκληρη ἡ ἐπουράνια στρατιά, ἐπειδὴ εἶναι ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμεως τοῦ Κυρίου, καὶ διακοσμεῖ κάθε νοητὴ φύση. Δὲν ἐπιτρέπεται χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου οὔτε νὰ βαπτίζετε, οὔτε νὰ προσφέρετε, οὔτε νὰ κάνετε θυσία, οὔτε νὰ ὑποδέχεστε, ἀλλὰ νὰ κάνετε αὐτὸ πού φαίνεται καλὸ σ' ἐκεῖνον, πού ἀποβλέπει στὴν εὐαρέστηση τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ εἶναι κάθε τι πού κάνετε σίγουρο καὶ βεβαιωμένο.

9. Εἶναι καλὸ λοιπὸν νὰ ἀνανήψουμε, καὶ ὅσο ἀκόμα ἔχουμε καιρὸ νὰ μετανοήσουμε στὸν Θεὸ, ἀφοῦ «στὸν ἄδη δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐξομολογηθεῖ»²⁴. Διότι νὰ ὁ ἄνθρωπος, «καὶ τὸ ἔργο του βρίσκεται μπροστά του»²⁵. «Νὰ τιμᾶς», λέει, «γιέ μου, τὸν Θεὸ καὶ τὸν βασιλιά»²⁶. Ἐγὼ ὁμως λέγω· Τίμα τὸν Θεὸ ὡς

25. Ἦσ. 62,11.

26. Παρμ. 24,21.

ριον, ἐπίσκοπον δὲ ὡς ἀρχιερέα, Θεοῦ εἰκόνα φέροντα· κατὰ μὲν τὸ ἄρχειν, Θεοῦ, κατὰ δὲ τὸ ἱερατεύειν, Χριστοῦ. Καὶ μετὰ τοῦτον τιμᾶν χρῆ καὶ βασιλέα. Οὔτε γὰρ Θεοῦ τις κρείττων ἢ παραπλήσιος ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν, οὔτε δὲ ἐν Ἐκκλησίᾳ ἐπισκόπου τι μεῖζον, ἱερωμένου Θεῶ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου παντὸς σωτηρίας· οὔτε βασιλέως τις παραπλήσιος ἐν ἄρχουσιν, εἰρήνην καὶ εὐνομίαν τοῖς ἀρχομένοις πρυτανεύοντος. Ὁ τιμῶν ἐπίσκοπον ὑπὸ Θεοῦ τιμηθήσεται, ὡσπερ οὖν ὁ ἀτιμάζων αὐτόν, ὑπὸ Θεοῦ κολασθήσεται. Εἰ γὰρ ὁ βασιλεύσιν ἐπεχειρόμενος
10 κολάσεως ἄξιος δικαίως γενήσεται, ὡς γε παραλύων τὴν κοινὴν εὐνομίαν, πόσω δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ ἄνευ ἐπισκόπου τι ποιεῖν προαιρούμενος καὶ τὴν ὁμόνοιαν διασπῶν καὶ τὴν εὐταξίαν συγγέων; Ἰερωσύνη γὰρ ἐστὶ, τὸ πάντων ἀγαθῶν ἐν ἀνθρώποις ἀναβεβηκός, ἧς ὁ καταμανεὶς οὐκ
15 ἄνθρωπον ἀτιμάζει, ἀλλὰ Θεὸν καὶ Χριστὸν Ἰησοῦν, τὸν πρωτότοκον καὶ μόνον τῆ φύσει τοῦ Πατρὸς ἀρχιερέα. Πάντα οὖν ὑμῖν μετ' εὐταξίας ἐπιτελείσθω ἐν Χριστῶ. Οἱ λαϊκοὶ τοῖς διακόνους ὑποτασσέσθωσαν, οἱ διάκονοι τοῖς πρεσβυτέροις, οἱ πρεσβύτεροι τῷ ἐπισκόπῳ, τῷ Χριστῶ, ὡς αὐτὸς τῷ Πατρί.

20 Καθό με ἀναπαύσατε, ἀδελφοί, καὶ ὑμᾶς Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Ἀπόντα με καὶ παρόντα ἠγαπήσατε· ἀμείψεται ὑμᾶς ὁ Θεός, δι' ὃν ταῦτα εἰς τὸν δέσμιον αὐτοῦ ἐνεδείξασθε. Εἰ γὰρ καὶ μὴ εἶμι ἰκανός, ἀλλὰ τὸ τῆς προθυμίας ὑμῶν μέγα. «Ὁ τιμῶν γὰρ προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου
25 λήψεται». Δῆλον ὅτι καὶ ὁ τιμῶν δέσμιον Ἰησοῦ Χριστοῦ μαρτύρων λήψεται μισθόν.

αἴτιο ὄλων καὶ Κύριο, καὶ τὸν ἐπίσκοπο ὡς ἀρχιερέα, πού φέρει τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ· ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἄρχει, τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἱερατεύει, τοῦ Χριστοῦ. Καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὸν πρέπει νὰ τιμᾶς καὶ τὸν βασιλιά. Διότι οὔτε ἀπὸ τὸν Θεὸ εἶναι κανένας ἀνώτερος ἢ ἰσότιμος μεταξὺ ὄλων τῶν ὄντων, οὔτε καὶ στὴν Ἐκκλησία ὑπάρχει κάτι τὸ ἀνώτερο ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο, πού εἶναι ἀφιερωμένος στὸν Θεό, γιὰ τὴ σωτήρια ὄλου τοῦ κόσμου· οὔτε εἶναι κανεὶς ἰσότιμος πρὸς τὸν βασιλιά μεταξὺ τῶν ἀρχόντων, ὁ ὁποῖος ἐξασφαλίζει εἰρήνη καὶ εὐνομία στοὺς ἀρχομένους.

Ἐκεῖνος πού τιμᾶ τὸν ἐπίσκοπο, θὰ τιμηθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό, ὅπως βέβαια καὶ ἐκεῖνος πού τὸν προσβάλλει, θὰ τιμωρηθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό. Διότι, ἐὰν ἐκεῖνος πού ἐξεγείρεται ἐναντίον τοῦ βασιλιά δίκαια γίνεται ἄξιος τιμωρίας, ἐπειδὴ παραλύει τὴν κοινὴ εὐνομία, πόσο πιὸ χειρότερη τιμωρία νομίζετε ὅτι θὰ ὑποστεῖ ἐκεῖνος πού ἐπιχειρεῖ χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου νὰ κάνει κάτι, διασπώντας ἔτσι τὴν ὁμόνοια καὶ συγχέοντας τὴν εὐταξία; Διότι ἡ ἱερωσυνὴ εἶναι τὸ πιὸ ἀνώτερο ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁποῖος στρέφεται μὲ μανία ἐναντίον τῆς δὲν ἀτιμάζει ἄνθρωπο, ἀλλὰ τὸν Θεὸ καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν πρωτότοκο, πού εἶναι ὁ μοναδικὸς ἐκ φύσεως ἀρχιερέας τοῦ Πατέρα. Ὅλα λοιπὸν μεταξὺ σας νὰ τελοῦνται μὲ τάξη ὅπως θέλει ὁ Χριστός. Οἱ λαϊκοὶ νὰ ὑποτάσσονται στοὺς διακόνους, οἱ διάκονοι στοὺς πρεσβυτέρους, οἱ πρεσβύτεροι στὸν ἐπίσκοπο, ὁ ἐπίσκοπος στὸν Χριστό, ὅπως αὐτὸς ὑποτάσσεται στὸν Πατέρα του.

Γιὰ τὴν ἀνακούφιση πού μοῦ προσφέρατε, ἀδελφοί, νὰ σᾶς ἀναπαύσει καὶ σᾶς ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἀπόντα καὶ παρόντα μὲ ἀγαπήσατε· θὰ σᾶς ἀνταμείψει ὁ Θεός, γιὰ τὸν ὁποῖο ἐπιδείξατε τὰ αἰσθήματα αὐτὰ στὸν δέσμιό του. Διότι, ἂν καὶ δὲν εἶμαι ἱκανός, ἀλλὰ ἡ προθυμία σας εἶναι μεγάλη. Διότι λέει, «αὐτὸς πού τιμᾶ προφήτη στὸ ὄνομα προφήτη, θὰ ἔχει μισθὸ προφήτη»²⁷. Εἶναι φανερό ὅτι καὶ ἐκεῖνος πού τιμᾶ ἕναν δέσμιο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, θὰ ἔχει ἀνταμοιβὴ μαρτύρων.

10. Φίλωνα καὶ Γάιον καὶ Ἀγαθόποδα, οἱ ἐπηκολούθησάν μοι εἰς λόγον Θεοῦ, διάκονοι Χριστοῦ ὄντες, καλῶς ἐποιήσατε ὑποδεξάμενοι ὡς διακόνους Χριστοῦ, οἱ καὶ σφόδρα εὐχαριστοῦσι τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ ὑμῶν, ὅτι αὐτοὺς ἀνεπαύσατε κατὰ
5 πάντα τρόπον. Οὐδὲν ὑμῖν παραλογισθήσεται ὧν εἰς αὐτοὺς ἐποιήσατε. «Δῶν ὑμῖν ὁ Κύριος εὐρεῖν ἔλεος παρα Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ». Ἀντίψυχον ὑμῶν τὸ πνεῦμά μου καὶ τὰ δεσμά μου, ἃ οὐχ ὑπερηφανήσατε οὐδὲ ἐπησχύνθητε. Διὸ οὐδὲ ὑμᾶς ἐπαισχυνθήσεται ἡ τελεία ἐλπίς, Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

10 11. Αἱ προσευχαὶ ὑμῶν ἤγγισαν εἰς τὴν Ἀντιοχείων Ἐκκλησίαν καὶ εἰρηνεύεται, ὅθεν δεδεμένος πάντας ἄσπάζομαι, οὐκ ὧν ἄξιος ἐκεῖθεν, ἔσχατος αὐτῶν ὧν· κατὰ δὲ θέλημα τοῦ Θεοῦ κατηξιώθην, οὐκ ἐκ συνειδήσεως ἐμῆς, ἀλλ' ἐκ χάριτος Θεοῦ, ἣν εἶχομαι τελείαν μοι δοθῆναι, ἵνα ἐν ταῖς προσευχαῖς
15 ὑμῶν Θεοῦ ἐπιτύχω. Ὅπως οὖν ὑμῶν τὸ ἔργον τέλειον γένηται ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν οὐρανῷ, πρέπει εἰς Θεοῦ τιμὴν χειροτονῆσαι τὴν Ἐκκλησίαν ὑμῶν θεοπρεσβύτην, εἰς τὸ γενόμενον ἐν Συρίᾳ συγχαρῆναι αὐτοῖς, ὅτι εἰρηνεύουσι καὶ ἀπέλαβον τὸ ἴδιον μέγεθος, καὶ ἀπεκατεστάθη αὐτοῖς τὸ ἴδιον σωματίον. Ὅ ἐφάνη μοι
20 ἄξιον, τοῦτό ἐστιν, ὥστε πέμψαι τινὰ τῶν ὑμετέρων μετ' ἐπιστολῆς, ἵνα συνδοξάσῃ τὴν κατὰ Θεὸν αὐτοῖς γενομένην εὐδίαν, καὶ ὅτι λιμένος εὐόρμου τετύχηκα, Χριστοῦ, διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν. Τέλειοι ὄντες, τέλεια καὶ φρονεῖτε. Θέλουσι γὰρ ὑμῖν εὖ πράττειν, καὶ ἔτοιμός ἐστιν ὁ Θεὸς εἰς τὸ παρασχεῖν.

25 12. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν τῶν ἐν Τρωάδι, ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν διὰ Βούργου, ὃν ἀπεστείλατε μετ' ἐμοῦ ἄμα Ἐφεσίοις, τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν, ὃς κατὰ πάντα με

10. Τὸν Φίλωνα καὶ τὸν Γάϊο καὶ τὸν Ἀγαθόποδα, ποὺ μὲ ἀκολούθησαν γιὰ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, ὄντας διάκονοι τοῦ Χριστοῦ, κάνατε καλὰ ποὺ τοὺς ὑποδεχτήκατε ὡς διακόνους τοῦ Χριστοῦ. Αὐτοὶ εὐχαριστοῦν τὸν Κύριο γιὰ σᾶς, ἐπειδὴ τοὺς ἀνακουφίσατε μὲ κάθε τρόπο. Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ποὺ κάνατε γι' αὐτοὺς δὲν θὰ πάει χαμένο γιὰ σᾶς. «Εἶθε νὰ δώσει ὁ Κύριος νὰ βρεῖτε ἔλεος ἀπὸ τὸν Κύριο τὴν ἡμέρα ἐκείνη»²⁸. Ὡς ἀντίδωρο σας ἔχετε τὸ πνεῦμα μου καὶ τὰ δεσμά μου, τὰ ὁποῖα δὲν περιφρονήσατε, οὔτε τὰ ντραπήκατε. Γι' αὐτὸ οὔτε ἐσᾶς θὰ σᾶς ντραπεῖ ἢ τέλεια ἐλπίδα μας, ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

11. Οἱ προσευχές σας ἔφτασαν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας καὶ βρίσκεται σὲ εἰρήνη· γι' αὐτὸ ὄντας δέσμιος σᾶς ἀσπάζομαι ὄλους, ἂν καὶ δὲν εἶμαι ἀντάξιος ἐκείνων, ἐπειδὴ εἶμαι ὁ τελευταῖος ἀπὸ αὐτοῦς· ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀξιώθηκα, ὄχι ἀπὸ τὴ δική μου συνείδηση, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, ἢ ὁποῖα προσεύχομαι νὰ μοῦ δοθεῖ τέλεια, ὥστε μὲ τίς δικές σας προσευχές νὰ κερδίσω τὸν Θεό. Γιὰ νὰ γίνει λοιπὸν τὸ ἔργο σας τέλειο πάνω στὴ γῆ καὶ στὸν οὐρανό, πρέπει πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ νὰ χειροτονήσει ἢ Ἐκκλησία σας ἓνα εὐσεβῆ γέροντα καὶ νὰ μεταβεῖ αὐτὸς στὴ Συρία γιὰ νὰ τοὺς συγχαρεῖ, ἐπειδὴ εἰρηνεύουν καὶ ἀπόλαυσαν τὸ μεγαλεῖο ποὺ τοὺς ἀνήκει, καὶ ἀποκαταστάθηκε ἀνάμεσά τους τὸ μικρὸ μου σῶμα. Αὐτὸ ποὺ μοῦ φάνηκε ἄξιο εἶναι τὸ ἐξῆς· Νὰ στείλετε κάποιον ἀπὸ τοὺς δικούς σας μὲ ἐπιστολή, γιὰ νὰ δοξάσει μαζί μ' ἐκείνους τὴν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ γαλήνη ποὺ ἐπικράτησε μεταξὺ αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ μὲ τίς προσευχές σας βρῆκα λιμάνι κατάλληλο, τὸν Χριστό. Ὅντας τέλειοι, νὰ πιστεύετε καὶ τέλεια. Διότι, ἐὰν ἐσεῖς θέλετε νὰ ἐνεργεῖτε σωστά, καὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἔτοιμος νὰ σᾶς βοηθήσει σ' αὐτό.

12. Σᾶς ἀσπάζεται ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν σας ποὺ ζοῦν στὴν Τρωάδα, ἀπὸ ὅπου σᾶς γράφω μέσω τοῦ Βούργου, τὸν ὁποῖο στείλατε μαζί μου, μαζί μὲ τοὺς Ἐφεσίους ἀδελφούς σας,

28. Β' Τιμ. 1,18.

ἀνέπαυσεν. Καὶ ὄφελον πάντες αὐτὸν ἐμιμοῦντο, ὄντα ἐξεμπλά-
 ριον Θεοῦ διακονίας. Ἀμείψεται αὐτὸν ἡ χάρις τοῦ Κυρίου κατὰ
 πάντα. Ἀσπάζομαι τὸν ἀξιόθεον ἐπίσκοπον ὑμῶν Πολύκαρπον
 καὶ τὸ θεοπρεπὲς πρεσβυτέριον, καὶ τοὺς Χριστοφόρους διακό-
 5 νους τοὺς συνδούλους μου, καὶ τοὺς κατ' ἄνδρα καὶ κοινῇ πάν-
 τας, ἐν ὀνόματι Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ τῷ
 αἵματι, πάθει τε καὶ ἀναστάσει, σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ ἐνό-
 τητι Θεοῦ καὶ ὑμῶν. Χάρις ὑμῖν, ἔλεος, εἰρήνη, ὑπομονὴ διὰ
 παντὸς ἐν Χριστῷ.

10 13. Ἀσπάζομαι τοὺς οἴκους τῶν ἀδελφῶν μου σὺν γυναιξὶ
 καὶ τέκνοις καὶ ἀειπαρθένους καὶ τὰς χήρας. Ἔρρωσθέ μοι ἐν
 δυνάμει Πνεύματος. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Φίλων ὁ συνδιάκονος, ὦν
 σὺν ἐμοί. Ἀσπάζομαι τὸν οἶκον Γαῦϊας, ἣν εὐχόμαι ἠδρᾶσθαι
 πίστει καὶ ἀγάπῃ σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ. Ἀσπάζομαι Ἄλ-
 15 κην, τὸ ποθητὸν μοι ὄνομα, καὶ Δάφνον τὸν ἀσύγκριτον, καὶ
 Εὔτεκνον, καὶ πάντας κατ' ὄνομα.

Ἔρρωσθε ἐν χάριτι Θεοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, πεπληρωμένοι Πνεύματος ἀγίου καὶ σοφίας θείας καὶ ἱε-
 ρᾶς.

ὁ ὁποῖος μὲ ἀνακούφισε σὲ ὅλα. Καὶ μακάρι νὰ τὸν μιμηθοῦν ὅλοι, γιατί εἶναι ὑπόδειγμα διακόνου τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖο θ' ἀνταμείψει ἡ χάρη τοῦ Κυρίου γιὰ ὅλα. Ἀσπάζομαι τὸν ἀντάξιο τοῦ Θεοῦ ἐπίσκοπό σας Πολύκαρπο καὶ τὸ θεόπρεπο πρεσβυτέριο καὶ τοὺς χριστοφόρους διακόνους, τοὺς συνδούλους μου, καὶ τὸν καθένα σας χωριστὰ καὶ ὅλους μαζί, στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ σώματός του, τοῦ αἵματος, τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως, σωματικῆς καὶ πνευματικῆς, καὶ τῆς ἐνότητος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς δικῆς σας. Εἶθε ἡ χάρη, τὸ ἔλεος, ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ὑπομονὴ τοῦ Χριστοῦ νὰ εἶναι παντοτινὰ μαζί σας.

13. Ἀσπάζομαι τὰ σπίτια τῶν ἀδελφῶν μου, μαζί μὲ τις γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά τους, τις παρθένους καὶ τις χῆρες. Τίς εὐχές μου γιὰ ὑγεία μὲ τὴ δύναμη τοῦ Πνεύματος. Σᾶς ἀσπάζεται ὁ Φίλων ὁ συνδιάκονος, ὁ ὁποῖος εἶναι μαζί μου. Ἀσπάζομαι τὸ σπίτι τῆς Γαῦιας, ἡ ὁποία εὐχομαι νὰ μένει ἐδραία στὴν πίστη καὶ στὴν ἀγάπη, σαρκικὴ καὶ πνευματικὴ. Ἀσπάζομαι τὸν Ἄλκη, τὸ ἀγαπητό μου ὄνομα, καὶ τὸν Δάφνο τὸν ἀσύγκριτο, καὶ τὸν Εὐτεκνο καὶ ὅλους ὀνομαστικά.

Νὰ ὑγιαίνετε μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, γεμάτοι ἅγιο Πνεῦμα καὶ θεϊκὴ καὶ ἱερὴ σοφία.

7. ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΝ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΣΜΥΡΝΗΣ

Ἰγνάτιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὁ καὶ μάρτυς Ἰησοῦ Χριστοῦ, Πολυκάρπῳ ἐπισκόπῳ Ἐκκλησίας Σμυρναίων, μᾶλλον ἐπισκοπημένῳ ὑπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, πλεῖστα χαίρειν.

5 1. Ἀποδεχόμενος τὴν ἐν Θεῷ σου γνώμην, ἠδρασμένην ὡς ἐπὶ πέτραν ἀκίνητον, ὑπερδοξάζω, καταξιωθείς τοῦ προσώπου σου τοῦ ἀνώμου, ὃν ὀναίμην ἐν Θεῷ. Παρακαλῶ σε ἐν χάριτι, ἧ ἐνδέδυσαι, προσθεῖναι τῷ δρόμῳ σου καὶ πάντα παρακαλεῖν ἵνα σώζωνται. Ἐκδίκη σου τὸν τόπον ἐν πάσῃ ἐπιμε-
10 λεία σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ. Τῆς ἐνώσεως φρόντιζε, ἧς οὐδὲν ἄμεινον. Πάντας βάσταζε, ὡς καὶ σὲ ὁ Κύριος. Πάντων ἀνέχου ἐν ἀγάπῃ, ὥσπερ καὶ ποιεῖς. 3. Προσευχαῖς σχόλαζε ἀδιαλείπτως. Αἰτοῦ σύνεσιν πλείονα ἧς ἔχεις. Γρηγόρει, ἀκοίμητον πνεῦμα κεκτημένος. Τοῖς κατ' ἄνδρα κατὰ ὁμοίθειαν λά-
15 λει Θεοῦ. Πάντων «τὰς νόσους βάσταζε» ὡς τέλειος ἀθλητής, ὡς καὶ ὁ Κύριος πάντων. «Αὐτὸς», γάρ, φησί, «τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἡμῶν ἐβάστασεν». Ὅπου πλείων κόπος, πολὺ κέρδος.

2. Καλοὺς μαθητὰς ἐὰν φιλήσῃ, χάρις σοι οὐκ ἔστιν· μᾶλλον

1. Ἦσ. 53,4. Ματθ. 8,17.

7. ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟ

ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΣΜΥΡΝΗΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιόχειας καὶ μάρτυρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρὸς τὸν Πολύκαρπο, τὸν ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Σμυρναίων, ὁ ὁποῖος ἐπισκοπεῖται μᾶλλον ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, πού εὐχομαι νὰ εἶναι ἡ χαρὰ του πολὺ μεγάλη.

1. Ἐπιδοκιμάζοντας τὴν σύμφωνη μὲ τὸν Θεὸ γνώμη σου, πού εἶναι βασισμένη σὰν σὲ πέτρα ἀμετακίνητη, ὑπερδοξάζω τὸν Θεό, ἐπειδὴ ἀξιώθηκα νὰ δῶ τὸ πρόσωπό σου τὸ ἄμεμπτο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο εὐχομαι νὰ ὠφεληθῶ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Σὲ παρακαλῶ, στὸ ὄνομα τῆς χάριτος μὲ τὴν ὁποία εἶσαι ἐνδεδυμένος, νὰ συνεχίσεις τὸν δρόμο σου καὶ νὰ τοὺς στηρίξεις γιὰ νὰ σωθοῦν. Νὰ ὑπερασπίζεσαι τὴ θέση σου μὲ κάθε φροντίδα, σωματικὴ καὶ πνευματικὴ. Φρόντιζε τὴν ἐνότητα, ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀνώτερο. Νὰ τοὺς ὑπομένεις ὄλους, ὅπως καὶ ὁ Κύριος ὑπομένει ἐσένα· νὰ τοὺς ἀνέχεσαι ὄλους μὲ ἀγάπη, ὅπως καὶ κάνεις. Νὰ ἀφοσιώνεσαι σὲ ἀδιάκοπες προσευχές· νὰ ζητᾷς σύνεση περισσότερὴ ἀπὸ ὅσην ἔχεις· νὰ μένεις ἄγρυπνος, ἔχοντας πνεῦμα ἀκοίμητο. Σὲ κάθε ἄνδρα χωριστὰ νὰ μιλᾷς κατὰ τρόπο πού ταιριάζει στὸν Θεό. Νὰ βαστάξεις τὶς ἀδυναμίες ὄλων, σὰν τέλειος ἀθλητῆς, ὅπως καὶ ὁ Κύριος ὄλων. Διότι λέει, «αὐτὸς ἀνέλαβε τὶς ἀδυναμίες μας καὶ σήκωσε τὶς ἀρρώστιες μας»¹. Ὅπου καταβάλλεται πολὺς κόπος, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ μεγάλο κέρδος.

2. Ἐὰν ἀγαπᾷς τοὺς καλοὺς μαθητές, δὲν θὰ ἔχεις χάρη· νὰ

δὲ τοὺς λοιμοτέρους ἐν πραότητι ὑπότασσε. Οὐ πᾶν τραῦμα τῇ αὐτῇ ἐμπλάστρω θεραπεύεται. Τοὺς παροξυσμοὺς ἐμβροχαῖς παῦε. «Φρόνιμος γίνου ὡς ὄφις ἐν πᾶσι, καὶ ἀκέραιος εἰσαεὶ ὡς ἡ περιστερά». Διὰ τοῦτο ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος εἶ, σαρκικὸς 5 καὶ πνευματικὸς, ἵνα τὰ φαινόμενά σου εἰς πρόσωπον ἐπανορθώσης, τὰ δὲ ἀόρατα αἰτῆς, ἵνα σοι φανερωθεῖ, ἵνα μηδὲν σοι λείπη καὶ παντὸς χαρίσματος περισσεύης. Ὁ καιρὸς ἀπαιτεῖ σε εὐχεσθαι. Ὡσπερ γὰρ κυβερνήτη ἄνεμος συμβάλλεται καὶ ὡς νηϊ χειμαζομένη λιμένες εὐθετοὶ εἰς σωτηρίαν, οὕτω καὶ σοὶ ἡ 10 εὐχὴ πρὸς τὸ περιτυχεῖν Θεοῦ. Νῆφε ὡς Θεοῦ ἀθλητῆς, οὐ τὸ θέλημα ἀφθαρσία καὶ ζωὴ αἰώνιος, περὶ ἧς καὶ σὺ πέπεισαι. Κατὰ πάντα σου ἀντίψυχος ἐγὼ καὶ τὰ δεσμά μου, ἃ ἠγάπησας.

3. Οἱ δοκοῦντες ἀξιόπιστοι εἶναι καὶ ἑτεροδιδασκαλοῦντες μὴ σε καταπληστέωσαν. Στήθι ἐδραῖος ὡς ἄκμων τυπτόμε- 15 νος. Μεγάλου ἐστὶν ἀθλητοῦ δέρεσθαι καὶ νικᾶν. Μάλιστα δὲ ἔνεκεν Θεοῦ πάντα ὑπομένειν ἡμᾶς δεῖ, ἵνα καὶ αὐτὸς ἡμᾶς ἀναμείνη εἰς τὴν βασιλείαν. Πλέον πρόσθεσ τῇ σπουδῇ οὐ εἶ, συντονώτερον δράμε, τοὺς καιροὺς καταμάνθανε. Ὡς ἐνταῦθα εἶ, νίκησον· ὧδε γάρ ἐστι τὸ στάδιον, ἐκεῖ δὲ οἱ στέφανοι. Προσ- 20 δόκα Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἄχρονον ἐν χρόνῳ, τὸν ἀόρατον τῇ φύσει, ὀρατὸν ἐν σαρκί, τὸν ἄψηλάφητον καὶ ἀναφῆ, ὡς ἀσώματον, δι' ἡμᾶς δὲ ἀπτὸν καὶ ψηλαφητὸν ἐν σώματι, τὸν ἀπαθῆ ὡς Θεόν, δι' ἡμᾶς δὲ παθητόν, ὡς ἄνθρωπον, τὸν κατὰ πάντα τρόπον δι' ἡμᾶς ὑπομείναντα.

25 4. Αἱ χῆραι μὴ ἀμελείσθωσαν. Μετὰ τὸν Κύριον σὺ αὐτῶν φροντιστῆς ἔσο. Μηδὲν ἄνευ γνώμης σου γινέσθω, μηδὲ σὺ ἄνευ Θεοῦ τι πράσσει, ὅπερ οὐδὲ πράττεις. Εὐστάθει. Πυκνότερον συναγωγαὶ γινέσθωσαν, ἐξ ὀνόματος πάντας ζῆτει. Δούλους

ὑποτάσσεις μᾶλλον τοὺς πιὸ μολυσμένους μὲ πραότητα. Δὲν θεραπεύεται κάθε τραῦμα μὲ τὸ ἴδιο ἔμπλαστρο. Τοὺς παροξυσμοὺς νὰ τοὺς σταματᾷς μὲ κομπρέσες. «Νὰ εἶσαι φρόνιμος σὲ ὄλα σὰν τὸ φίδι, καὶ ἀγνὸς παντοτινά, σὰν τὸ περιστέρι»². Γι' αὐτὸ εἶσαι καμωμένος ἀπὸ ψυχὴ καὶ σῶμα, σαρκικὸς καὶ πνευματικὸς, γιὰ νὰ ἐπανορθῶνεις ὅσα σοῦ φανερώνονται κατὰ πρόσωπο, ἐνῶ τὰ ἀόρατα νὰ ζητᾷς νὰ σοῦ φανερωθοῦν, γιὰ νὰ μὴ σοῦ λείπει τίποτε καὶ νὰ ἔχεις περισσευμα κάθε χαρίσματος. Ὁ καιρὸς ἐπιβάλλει νὰ προσεύχεσαι. Διότι, ὅπως ὁ ἄνεμος βοηθάει τὸν κυβερνήτη, καὶ ὅπως στὸ πλοῖο πὺ δοκιμάζεται τὰ κατάλληλα λιμάνια συμβάλλουν στὴ σωτηρία του, ἔτσι καὶ σὲ σένα ἡ προσευχὴ βοηθάει νὰ ἐπιτύχεις τὸν Θεό. Νὰ εἶσαι νηφάλιος σὰν ἀθλητῆς τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸ θέλημα εἶναι ἀθανασία καὶ ζωὴ αἰώνια, γιὰ τὴν ὁποία καὶ σὺ εἶσαι πεπεισμένος. Σὲ ὄλα ἐγγύηση σοῦ εἶμαι ἐγὼ καὶ τὰ δεσμά μου πὺ ἀγάπησες.

3. Αὐτοὶ πὺ δείχνουν ὅτι εἶναι ἀξιόπιστοι καὶ διδάσκουν διαφορετικὰ πράγματα, νὰ μὴ σὲ ἐκπλήσσουν. Νὰ παραμένεις σταθερὸς, σὰν ἀμόνι πὺ χτυπιέται. Εἶναι γνώρισμα τοῦ μεγάλου ἀθλητῆ τὸ νὰ δέρνεται καὶ νὰ νικᾷ. Καὶ μάλιστα πρέπει ἐμεῖς νὰ ὑπομένουμε τὰ πάντα γιὰ χάρη τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μᾶς περιμένει κι αὐτὸς στὴ βασιλεία του. Νὰ γίνεις πιὸ σπουδαῖος ἀπὸ ὅ,τι εἶσαι, τρέξε μὲ πιὸ ἔντονες τὶς δυνάμεις σου, καὶ νὰ προσέχεις τοὺς καιρούς. Ὅσο εἶσαι ἐδῶ, νίκησε, διότι ἐδῶ εἶναι τὸ στάδιο, ἐνῶ ἐκεῖ τὰ στεφάνια. Νὰ περιμένεις τὸν Χριστὸ, τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ· τὸν ἄχρονο σὲ ὀρισμένο χρόνο· αὐτὸν πὺ εἶναι κατὰ φύση ἀόρατος, ὀρατὸν μὲ σῶμα· τὸν ἀψηλάφητο καὶ ἀνέγγιχτο, ὡς ἀσώματο, ἀλλὰ γιὰ μᾶς χειροπιαστὸ καὶ ψηλαφητὸν μὲ σῶμα· τὸν ἀπαθῆ ὡς Θεὸ, ἀλλὰ γιὰ μᾶς παθητὸν, ὡς ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ὑπέμεινε μὲ κάθε τρόπο γιὰ μᾶς.

4. Οἱ χῆρες νὰ μὴ παραμελοῦνται. Μετὰ τὸν Κύριο νὰ εἶσαι σὺ ὁ φροντιστῆς τους. Νὰ μὴ γίνεται τίποτε χωρὶς τὴν ἐγκρισὴ σου· νὰ μὴ κάνεις καὶ σὺ τίποτε χωρὶς τὴ γνώμη τοῦ Θεοῦ, πρᾶγμα πὺ δὲν τὸ κάνεις. Νὰ εἶσαι σταθερὸς. Νὰ γίνο-

καὶ δούλας μὴ ὑπερηφάνει, ἀλλὰ μηδὲ αὐτοὶ φυσιούσθωσαν, ἀλλ' εἰς δόξαν Θεοῦ πλεῖον δουλευέτωσαν, ἵνα κρείττονος ἐλευθερίας τύχωσιν ἀπὸ Θεοῦ. Μὴ αἰρέτωσαν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐλευθεροῦσθαι, ἵνα μὴ δοῦλοι εὐρεθῶσιν ἐπιθυμίας.

5 5. Τὰς κακοτεχνίας φεῦγε· μᾶλλον δὲ περὶ τούτων ὁμιλίαν μὴ ποιοῦ. Ταῖς ἀδελφαῖς μου προσλάλει ἀγαπᾶν τὸν Κύριον, καὶ τοῖς συμβίοις ἀρκεῖσθαι σαρκὶ καὶ πνεύματι. Ὁμοίως καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου παράγγελλε ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγαπᾶν τὰς συμβίους, «ὡς ὁ Κύριος τὴν Ἐκκλησίαν». Εἴ τις δύνα-
10 ται ἐν ἀγνείᾳ μένειν, εἰς τιμὴν τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου, ἐν ἀκαυχησίᾳ μενέτω. Ἐὰν καυχῆσθαι, ἀπώλετο, καὶ ἐὰν γνωσθῆ ἡ πλὴν τοῦ ἐπισκόπου, ἔφθαρται. Πρέπει δὲ τοῖς γαμοῦσι καὶ ταῖς γαμούσαις μετὰ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου τὴν ἔνωσιν ποιεῖσθαι, ἵνα ὁ γάμος ᾗ κατὰ Κύριον, καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν. Πάντα εἰς
15 τιμὴν Θεοῦ γινέσθω.

6. Τῷ ἐπισκόπῳ προσέχετε, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ὑμῖν. Ἀντίψυχον ἐγὼ τῶν ὑποτασσομένων ἐπισκόπῳ, πρεσβυτερίῳ, διακόνοις· μετ' αὐτῶν μοι τὸ μέρος γένοιτο ἔχειν παρὰ Θεοῦ. Συγκοπιᾶτε ἀλλήλοις, συναθλεῖτε, συντρέχετε, συμπάσχετε, συσκοι-
20 μᾶσθε, συνεγείρεσθε ὡς Θεοῦ οἰκονόμοι καὶ πάρεδροι καὶ ὑπηρέται. Ἀρέσκετε ὡς στρατεύεσθε, ἀφ' οὗ καὶ τὰ ὄψωνια κομίζεσθε. Μὴ τις ὑμῶν δεσέρτωρ εὐρεθῆ. Τὸ βάπτισμα ὑμῶν μενέτω ὡς ὄπλον, ἡ πίστις ὡς περικεφαλαία, ἡ ἀγάπη ὡς δόρυ, ἡ ὑπομονὴ ὡς πανοπλία. Τὰ δεπόσιτα ὑμῶν τὰ ἔργα ὑμῶν, ἵνα
25 τὰ ἄκκεπτα ὑμῶν ἄξια Θεοῦ κομίσθησθε. Μακροθυμεῖτε οὖν

νται συνάξεις πιό συχνά. Νὰ τοὺς ἀναζητᾶς ὄλους μὲ τὸ ὄνομά τους. Νὰ μὴ περιφρονεῖς τοὺς δούλους καὶ τὶς δοῦλες· ὅμως οὔτε κι αὐτοὶ νὰ φουσκώνουν ἀπὸ ὑπερηφάνεια, ἀλλὰ γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ νὰ δουλεύουν περισσότερο, γιὰ νὰ κερδίσουν περισσότερη ἐλευθερία ἀπὸ τὸν Θεό. Νὰ μὴ ἐπιθυμοῦν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὸν κοινὸ Κύριο, γιὰ νὰ μὴ γίνουν δοῦλοι τῆς ἐπιθυμίας τους.

5. Νὰ ἀποφεύγεις τὰ δόλια τεχνάσματα, ἢ καλύτερα νὰ μὴ κάνεις λόγο γι' αὐτά. Στὶς ἀδελφές μου νὰ λές νὰ ἀγαποῦν τὸν Κύριο καὶ στοὺς συζύγους τους, καὶ νὰ ἀρκοῦνται στοὺς συζύγους τους σαρκικὰ καὶ πνευματικὰ. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ στοὺς ἀδελφούς μου νὰ συνιστᾶς, στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀγαποῦν τὶς συζύγους τους, «ὅπως ὁ Κύριος ἀγαπᾶ τὴν Ἐκκλησία»³. Ἐὰν κάποιος μπορεῖ νὰ μένει ἀγνός, πρὸς τιμὴν τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, νὰ μὴ καυχιέται· ἐὰν καυχηθεῖ, χάθηκε, καὶ ἐὰν γίνει γνωστὸ πέρα ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο, καταστράφηκε. Πρέπει ἐπίσης ἐκεῖνοι καὶ ἐκεῖνες ποὺ συνάπτουν γάμο, νὰ κάνουν τὴν ἔνωσή τους ὕστερα ἀπὸ ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου, ὥστε ὁ γάμος τους νὰ εἶναι ὅπως θέλει ὁ Κύριος, καὶ ὄχι σύμφωνα μὲ τὴ σαρκικὴ ἐπιθυμία. Ὅλα νὰ γίνονται πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ.

6. Νὰ προσέχετε τὸν ἐπίσκοπο, γιὰ νὰ προσέχει καὶ ὁ Θεὸς ἐσᾶς. Ἐγγυητὴς ἐκείνων ποὺ ὑποτάσσονται στὸν ἐπίσκοπο, στὸ πρεσβυτέριο καὶ στοὺς διακόνους γίνομαι ἐγώ, καὶ μακάρι νὰ ἔχω κι ἐγὼ μαζί τους μερίδιο κοντὰ στὸν Θεό. Νὰ κοπιάζετε μαζί ὁ ἓνας μὲ τὸν ἄλλον, νὰ ἀγωνίζεστε μαζί, νὰ τρέχετε μαζί, νὰ πάσχετε μαζί, νὰ κοιμᾶστε μαζί, νὰ σηκώνεστε μαζί σὰν οἰκονόμοι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντιπρόσωποι καὶ ὑπηρέτες. Νὰ γίνεστε ἀρεστοὶ σ' αὐτὸν ποὺ στρατευθήκατε, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἀποκομίζετε καὶ τὰ τρόφιμα. Κανένας ἀπὸ σᾶς νὰ μὴ βρεθεῖ λιποτάκτης. Τὸ βάπτισμά σας νὰ τὸ κρατᾶτε ὅπως τὰ ὄπλα, τὴν πίστη σὰν περικεφαλαία, τὴν ἀγάπη σὰν δόρυ, τὴν ὑπομονὴ σὰν πανοπλία. Οἱ παρακαταθῆκες σας νὰ εἶναι τὰ ἔργα σας, ὥστε νὰ τὰ πάρετε ἐπάξια ἀπὸ τὸν Θεὸ πίσω, ὡς χρήματα κατατεθειμένα γιὰ φύλαξη. Νὰ δείχνετε λοιπὸν μακροθυμία με-

μετ' ἀλλήλων ἐν πραΰτητι, καὶ ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν. Ὀναίμην ὑμῶν διὰ παντός.

7. Ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας εἰρηνεύει, ὡς ἐδηλώθη μοι, διὰ τῆς προσευχῆς ὑμῶν, κἀγὼ εὐθυμότερος ἐγενόμην ἐν ἀμεριμνίᾳ Θεοῦ, ἐάν περ διὰ τοῦ παθεῖν Θεοῦ ἐπιτύχω, εἰς τὸ εὐρεθῆναι με ἐν τῇ αἰτήσει ὑμῶν μαθητήν. Πρέπει, Πολύκαρπε θεομακαριστότατε, συμβούλιον ἀγαγεῖν θεοπρεπέστατον καὶ χειροτονῆσαι, εἴ τινα ἀγαπητὸν λίαν ἔχετε καὶ ἄοκνον, ὃς δυνήσεται θεοδρόμος καλεῖσθαι· τοῦτον
10 καταξιῶσαι πορευθῆναι εἰς Συρίαν, ἵνα πορευθεῖς εἰς Συρίαν, δοξάσῃ ὑμῶν τὴν ἄοκνον ἀγάπην εἰς δόξαν Θεοῦ. Ὁ Χριστιανὸς ἐξουσίαν ἑαυτοῦ οὐκ ἔχει, ἀλλὰ Θεῷ σχολάζει. Τοῦτο τὸ ἔργον Θεοῦ ἐστὶ καὶ ὑμῶν, ὅταν αὐτὸ ἀπαρτίσητε. Πιστεύω γὰρ τῇ χάριτι, ὅτι ἔτοιμοί ἐστε εἰς εὐποιίαν Θεῷ ἀνήκουσαν. Εἰδὼς
15 ὑμῶν τὸ σύντονον τῆς ἀληθείας, δι' ὀλίγων ὑμᾶς γραμμάτων παρεκάλεσα.

8. Ἐπεὶ οὖν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις οὐκ ἠδυνήθην γράψαι διὰ τὸ ἐξαίφνης πλεῖν με ἀπὸ Τρωάδος εἰς Νεάπολιν, ὡς τὸ θέλημα προστάσσει, γράψεις ταῖς ἔμπροσθεν Ἐκκλησίαις,
20 ὡς Θεοῦ γνώμην κεκτημένος, εἰς τὸ καὶ αὐτοὺς τοῦτο ποιῆσαι, οἱ μὲν δυνάμενοι πεζοὺς πέμψαι, οἱ δὲ ἐπιστολᾶς διὰ τῶν ὑπὸ σοῦ πεμπομένων, ἵνα δοξασθῆτε ἐν αἰωνίῳ ἔργῳ, ὡς ἄξιός ὢν.

Ἀσπάζομαι πάντας ἐξ ὀνόματος, καὶ τὴν τοῦ Ἐπιτρόπου
25 σὺν ὄλω τῷ οἴκῳ αὐτῆς καὶ τῶν τέκνων. Ἀσπάζομαι Ἄτταλον τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάζομαι τὸν μέλλοντα καταξιοῦσθαι εἰς Συρίαν πορεύεσθαι. Ἔσται ἡ χάρις μετ' αὐτοῦ διὰ παντός καὶ τοῦ πέμποντος αὐτὸν Πολυκάρπου. Ἐρρωῶσθαι ὑμᾶς διὰ παντός ἐν Θεῷ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ εὐχομαι, ἐν ᾧ διαμείνατε
30 ἐν ἐνότητι Θεοῦ καὶ ἐπισκοπῇ. Ἀσπάζομαι Ἄλκην, τὸ ποθητὸν μοι ὄνομα. Ἀμήν. Ἡ χάρις.

Ἐρρωσθε ἐν Κυρίῳ.

ταξύ σας και ὁ Θεὸς νὰ εἶναι μαζί σας. Μακάρι νὰ μπορούσα νὰ σᾶς εἶμαι ὠφέλιμος γιὰ πάντα.

7. Ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας τῆς Συρίας εἰρηνεύει, ὅπως μὲ πληροφορήσαν, μὲ τὴν προσευχή σας, καὶ ἐγὼ ἔγινα πιὸ εὐθυμος μὲ τὴν ἀμεριμνησία τοῦ Θεοῦ, ἐὰν βέβαια μὲ τὸ νὰ πάθω κερδίσω τὸν Θεό, ὥστε νὰ βρεθῶ μὲ τὴν αἴτησή σας μαθητής. Πρέπει, Πολύκαρπε, θεομακάριστε, νὰ συγκαλέσεις συμβούλιο θεοπρεπέστατο καὶ νὰ χειροτονήσετε, ἂν ἔχετε κάποιον πολὺ ἀγαπητὸ καὶ ἀκούραστο, ὁ ὁποῖος θὰ μπορέσει νὰ ὀνομάζεται θεόδρομος· αὐτὸν ἀξιώσέ τον νὰ πάει στὴ Συρία, ὥστε πηγαίνοντας στὴ Συρία νὰ ἐγκωμιάσει τὴν ἄοκνη ἀγάπη σας πρὸς δόξα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστιανὸς δὲν ἐξουσιάζει τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ εἶναι στὴ διάθεση τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ τὸ ἔργο εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ δικό σας, ὅταν τὸ ὀλοκληρώσετε. Διότι πιστεύω στὴ χάρη, ὅτι εἶστε ἔτοιμοι νὰ κάνετε εὐεργεσία πού ἀνήκει στὸν Θεό. Γνωρίζοντας τὴ δυναμικὴ ἀλήθεια σας, σᾶς παρακάλεσα μὲ λίγα γράμματα.

8. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν μπόρεσα νὰ γράψω σὲ ὅλες τὶς Ἐκκλησίες, διότι ἔπλευσα ξαφνικὰ ἀπὸ τὴν Τρωάδα στὴ Νεάπολη, ὅπως προστάζει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, νὰ γράψεις στίς παραπάνω Ἐκκλησίες, ὡς ἔχοντας τὴ γνώμη τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ κάνουν καὶ αὐτοὶ τὸ ἴδιο. Ὅσοι μποροῦν νὰ στείλουν πεζοὺς, ἐνῶ οἱ ἄλλοι νὰ στείλουν ἐπιστολές, μέσω αὐτῶν πού στέλνεις ἐσύ, γιὰ νὰ δοξασθεῖτε μὲ αἰώνιο ἔργο, ἐπειδὴ εἶσαι ἄξιος.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὅλους ὀνομαστικὰ καὶ τὴ γυναῖκα τοῦ Ἐπιτρόπου μαζί μὲ ὀλόκληρο τὸ σπίτι καὶ τὰ παιδιά του. Ἀσπάζομαι τὸν ἀγαπητό μου Ἄτταλο. Ἀσπάζομαι αὐτὸν πού θὰ ἀναδειχθεῖ ἄξιος νὰ πάει στὴ Συρία. Νὰ εἶναι ἡ χάρη μαζί του γιὰ πάντα, καὶ μὲ τὸν Πολύκαρπο πού τὸν στέλνει. Προσεύχομαι νὰ ὑγιαίνετε παντοτινά, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον νὰ μένετε ἐνωμένοι μὲ τὴν ἐπίβλεψη τοῦ Θεοῦ. Ἀσπάζομαι τὸν Ἄλκη, τὸ ἀγαπητό μου ὄνομα. Ἀμήν. Ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ.

Νὰ ὑγιαίνετε στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

**ΑΜΦΙΒΑΛΛΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ
ΤΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ**

ΜΑΡΙΑΣ ΠΡΟΣΗΛΥΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΝ

Ἰγνατίῳ Μαρία ἐκ Κασσοβήλων.

Μαρία προσήλυτος Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἰγνατίῳ Θεο-
φόρῳ, μακαριωτάτῳ, ἐπισκόπῳ Ἐκκλησίας ἀποστο-
λικῆς τῆς κατὰ Ἀντιόχειαν, ἐν Θεῷ Πατρί, Ἰησοῦ
5 ἠγαπημένῳ, χαίρειν καὶ ἔρρωσθαι, πάντες τε σοι εὐχό-
μεθα, τὴν ἐν αὐτῷ χαρὰν τε καὶ ὑγίαν.

1. Ἐπειδὴ θαυμασίως παρ' ἡμῖν ὁ Χριστὸς ἐγνωρίσθη
Υἱὸς εἶναι τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ ἐν ὑστέροις χρόνοις ἐνην-
θρωπηκεῖν διὰ Παρθένου Μαρίας καὶ σπέρματος Δαβὶδ καὶ
10 Ἀβραάμ, κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ ὑπ' αὐτοῦ προρρηθείσας φωνὰς
παρὰ τοῦ τῶν προφητῶν χοροῦ, τούτου ἔνεκεν παρακαλοῦμεν
ἀξιοῦντες ἀποσταλῆναι ἡμῖν παρὰ τῆς σῆς συνέσεως Μάριν τὸν
ἐταῖρον ὑμῶν, ἐπίσκοπον τῆς Ἡμελάπης Νέας πόλεως τῆς
πρὸς τῷ Ζαρβῷ, καὶ Εὐλόγιον, καὶ Σόβηλον πρεσβύτερον,
15 ὅπως μὴ ὤμεν ἔρημοι τῶν προστατῶν τοῦ θείου λόγου. Καθά-
περ καὶ Μωυσῆς λέγει· «ἐπισκεψάσθω Κύριος ὁ Θεὸς ἄνθρω-
πον, ὃς ὀδηγήσει τὸν λαὸν τοῦτον καὶ οὐκ ἔσται ἡ Συναγωγὴ
Κυρίου ὡσεὶ πρόβατα οἷς οὐκ ἔστι ποιμὴν».

2. Ὑπὲρ δὲ τοῦ νέους εἶναι τοὺς προγεγραμμένους, δεῖσεις

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΗΛΥΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΓΝΑΤΙΟΝ

Ἡ Μαρία ἀπὸ τὰ Κασσόβηλα, πρὸς τὸν Ἰγνάτιο.
Ἡ προσήλυτη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Μαρία, πρὸς τὸν
Θεοφόρο Ἰγνάτιο, μακαριώτατο ἐπίσκοπο τῆς ἀποστο-
λικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιόχειας, στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ
Πατέρα καὶ τοῦ ἀγαπημένου τοῦ Ἰησοῦ, σοῦ εὐχόμε-
στε ὅλοι νὰ χαίρεσαι καὶ νὰ ὑγιαίνεις, μὲ τὴν χαρὰ καὶ
τὴν ὑγεία ποὺ ἐκεῖνος χαρίζει.

1. Ἐπειδὴ κατὰ τρόπο θαυματουργικὸ γνωρίστηκε ἀπὸ μᾶς
ὁ Χριστὸς ὅτι εἶναι Υἱὸς τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τοὺς κα-
τοπινούς χρόνους ἐνανθρώπησε μέσω τῆς Παρθένου Μαρίας
καὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Ἀβραάμ, σύμφωνα μὲ τὶς
περὶ αὐτοῦ μαρτυρίες, οἱ ὁποῖες προειπώθηκαν ἀπὸ τὸν ἴδιο
μέσω τοῦ χοροῦ τῶν προφητῶν, γι' αὐτὸ σὲ παρακαλοῦμε νὰ
ἀξιώσετε νὰ μᾶς σταλοῦν ἀπὸ τὴ συνέσή σου ὁ συνεργάτης σας
Μάρις, ἐπίσκοπος τῆς Ἡμελάπης Νέας πόλεως ποὺ βρίσκεται
κοντὰ στὸν Ζαρβό, καὶ ὁ Εὐλόγιος καὶ ὁ πρεσβύτερος Σόβηλος,
γιὰ νὰ μὴ εἴμαστε ἐγκαταλελειμένοι ἀπὸ προστάτες τοῦ θείου
λόγου. Ὅπως λέει καὶ ὁ Μωυσῆς: «ὡς ἀναζητήσῃ ὁ Κύριος
καὶ Θεὸς ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος θὰ ὀδηγήσῃ τὸν λαὸ αὐτόν, γιὰ
νὰ μὴ εἶναι οἱ πιστοὶ τοῦ Κυρίου σὰν πρόβατα ποὺ δὲν ἔχουν
ποιμένα»¹.

2. Γιὰ τὸ ὅτι οἱ προαναφερόμενοι εἶναι νέοι, μὴ φοβᾶσαι

1. Ἀριθμ. 27,16-17.

μηδέν, ὦ μακάριε. Γινώσκεις γάρ σε θέλω ὡς ὑπερφρονοῦσαν σαρκός τε καὶ τῶν ταύτης παθῶν ἀλογοῦσαν, αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς, προσφάτω νεότητι ἱερωσύνης ἀστράπτοντες πολιάν. Ἀνακάλεσον δὲ τῶν λογισμῶν σου διὰ τοῦ δοθέντος σοι παρὰ τοῦ Θεοῦ
 5 διὰ Χριστοῦ Πνεύματος αὐτοῦ, καὶ γνώση ὡς Σαμουὴλ μικρὸν παοδάριον ὦν, ὁ «Βλέπων» ἐκλήθη, καὶ τῷ χορῷ τῶν προφητῶν ἐγκαταλεχθεῖς, τὸν πρεσβύτην Ἥλει παρανομίας ἐξελέγχει, ὅτι παραπλήγας υἱεῖς, Θεοῦ τοῦ πάντων αἰτίου προτετιμῆκει, καὶ παίζοντας εἰς τὴν ἱερωσύνην, εἰς τὸν λαὸν ἀσελγαίνοντας
 10 εἶασεν ἀτιμωρήτους.

3. Δανιὴλ δὲ ὁ σοφός, νέος ὦν, ἔκρινεν ὠμογέροντάς τινας δείξας ἐξώλεις αὐτοὺς καὶ οὐ πρεσβυτέρους εἶναι καί, τῷ γένει Ἰουδαίους ὄντας, τῷ τρόπῳ Χαναναίους ὑπάρχειν. Καὶ Ἰερεμίας διὰ τὸ νέον παραιτούμενος τὴν ἐγχειριζομένην αὐτῷ πρὸς τοῦ
 15 Θεοῦ προφητείαν, ἄκουε· «Μὴ λέγε, Νεώτερός εἰμι. Διότι πρὸς πάντας οὐς εἰς ἐξαποστελῶ σε, πορεύση· καὶ κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι, λαλήσης, ὅτι μετὰ σοῦ ἐγὼ εἰμι». Σολομῶν δὲ ὁ σοφός, δυοκαίδεκα τυγχάνων ἐτῶν, συνῆκε τὸ μέγα τῆς ἀγνωσίας τῶν γυναικῶν ἐπὶ τοῖς σφετέροις τέκνοις ζήτημα, ὡς
 20 πάντα τὸν λαὸν ἐκστῆναι ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ τοῦ παιδὸς σοφίᾳ καὶ φοβηθῆναι οὐχ ὡς μειράκιον, ἀλλ' ὡς τέλειον ἄνδρα. Τὰ δὲ αἰνίγματα τῆς Αἰθιοπῶν βασιλίδος, φορὰν ἔχοντα ὡσπερ τὰ τοῦ Νείλου ρεύματα, οὕτως ἐπελύσατο, ὡς ἐξ ἑαυτῆς γενέσθαι τὴν οὕτω σοφὴν.

25 4. Ἰωσίας δὲ ὁ θεοφιλής, ἔναρθρα σχεδὸν ἔτι φθεγγόμενος, ἐλέγχει τοὺς τῷ πονηρῷ πνεύματι κατόχους, ὡς ψευδολόγοι καὶ λαοπλάνοι τυγχάνουσιν, δαιμόνων τε ἐκκαλύπτει τὴν ἄπάτην, καὶ τοὺς οὐκ ὄντας θεοὺς παραδειγματίζει, καὶ τοὺς ἱε-

2. Α' Βασ. 9,9. «Δεῦρο πορευθῶμεν πρὸς τὸν βλέποντα· ὅτι τὸν προφήτην ἐκάλεε ὁ λαὸς ἔμπροσθεν, "Ὁ βλέπων". Πρβλ. Α' Βασ. 3,21.

καθόλου, μακάριε. Διότι θέλω νὰ γνωρίζεις ὅτι περιφρονοῦν τὴ σάρκα καὶ ἀδιαφοροῦν γιὰ τὰ πάθη της, ἀκτινοβολώντας οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς ἑαυτοὺς τους, ἂν καὶ πρόσφατα δέχθηκαν τὴν ἱερωσύνη, σύνεση ἡλικιωμένων. Ἀνακάλεσε στὴ μνήμη σου, μὲ τὸ πνεῦμα ποῦ σοῦ δόθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ διὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ θὰ δεῖς, ὅτι ὁ Σαμουήλ, ἐνῶ ἦταν μικρὸ παιδάκι, ὀνομάστηκε προφήτης², καὶ ἀφοῦ κατατάχθηκε στὴ χορεία τῶν προφητῶν ἤλεγξε τὸν ἡλικιωμένον Ἡλεὶ γιὰ παρανομία, ἐπειδὴ ἀντὶ τοῦ Θεοῦ, ποῦ εἶναι αἴτιος ὄλων, προτίμησε τοὺς παράφρονες γιούς του, οἱ ὅποιοι ἐμπαίζοντας τὴν ἱερωσύνη ἀσελγοῦσαν εἰς βάρος τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς ἄφησε ἀτιμώρητους³.

3. Ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς Δανιήλ, ἐνῶ ἦταν νέος, δίκασε κάποιους ζωηροὺς γέροντες, ἀποδεικνύοντας ὅτι εἶναι διεφθαρμένοι καὶ ὄχι πρεσβύτεροι, καὶ ὅτι, ἐνῶ ἀνῆκαν στὴ γενιὰ τῶν Ἰουδαίων, στὴ συμπεριφορὰ ἦταν Χαναναῖοι⁴. Καὶ ὁ Ἱερεμίας, ὁ ὅποιος, ἐξαιτίας τῆς νεαρῆς ἡλικίας του, ἀρνιόταν τὸ προφητικὸ χάρισμα ποῦ τοῦ ἔδινε ὁ Θεός, ἄκουσε νὰ τοῦ λέει· «μὴ λές, Εἶμαι νεώτατος. Διότι θὰ πᾶς σὲ ὄλους ὄσους σὲ στείλω, καὶ θὰ πεῖς ὅλα ὅσα θὰ σοῦ δώσω ἐντολὴ νὰ πεῖς, διότι ἐγὼ εἶμαι μαζί σου»⁵. Καὶ ὁ σοφὸς Σολομῶν, ἐνῶ ἦταν δώδεκα χρόνων, κατάλαβε τὸ μεγάλο πρόβλημα τῆς ἀγνοίας τῶν γυναικῶν γιὰ τὰ παιδιά τους, ὥστε νὰ μείνει ἐκπληκτος ὄλος ὁ λαὸς ἀπὸ τὴν τόσο μεγάλη σοφία τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ τὸν φοβηθοῦν ὄχι σὰν παιδί, ἀλλὰ σὰν ὀλοκληρωμένο ἄνδρα⁶. Ἀλλὰ καὶ τὰ αἰνίγματα τῆς βασίλισσας τῶν Αἰθιοπῶν, ποῦ ἦταν ὀρμητικὰ σὰν τὰ ρεύματα τοῦ Νείλου, τὰ ἐπέλυσε μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ μείνει ἐκστατικὴ ἢ τόσο σοφὴ.

4. Καὶ ὁ θεοφιλὴς Ἰωσίας, ἐνῶ ἀκόμα μιλοῦσε σχεδὸν ψελλίζοντας, ἤλεγξε ἐκείνους ποῦ ἦταν κυριευμένοι ἀπὸ τὸ πονηρὸ πνεῦμα, ὅτι εἶναι ψεῦστες καὶ λαοπλάνοι, ἀποκάλυψε τὴν ἀπάτη τους καὶ διαπόμπευσε αὐτοὺς ποῦ δὲν ἦταν θεοί, καὶ τοὺς

3. Α' Βασ. 3,13.

4. Σωσάννα 45έξ.

5. Ἱερ. 1,7.

6. Γ' Βασ. 3,16-18.

ρωμένους αὐτοῖς, νήπιος ὢν, κατασφάζει, βωμούς τε αὐτῶν ἀνατρέπει, καὶ θυσιαστήρια νεκροῖς λειψάνοις μαιίνει, τεμένη τε καθαιρεῖ, καὶ τὰ ἄλση ἐκκόπτει, καὶ τὰς στήλας συντρίβει, καὶ τοὺς τῶν ἀσεβῶν τάφους ἀνορύττει, ἵνα μηδὲ σημεῖον ἔτι
 5 τῶν πονηρῶν ὑπάρχη. Οὕτω τις ζηλωτῆς ἦν τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν ἀσεβῶν τιμωρός, ἔτι ψελλίζων τῇ γλώττῃ Δαβίδ, ὁ προφήτης ὁμοῦ καὶ βασιλεύς, ἢ τοῦ σωτηρίου κατὰ σάρκα ρίζα, μειράκιον χρίεται ὑπὸ Σαμουὴλ εἰς βασιλέα. Φησὶ γάρ που αὐτός, ὅτι «μικρὸς ἤμην ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ νεώτερος ἐν
 10 τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου».

5. Καὶ ἐπιλείψει με ὁ χρόνος, εἰ πάντας ἀνιχνεύειν βουλοίμην τοὺς ἐν νεότητι εὐαρεστήσαντας Θεῷ, προφητείαν τε καὶ ἱερωσύνην καὶ βασιλείαν ὑπὸ Θεοῦ ἐγχειρισθέντας. Ὑπομνήσεως δὲ ἔνεκα αὐτάρκη καὶ τὰ εἰρημένα. Ἀλλά σε ἀντιβολῶ, μή
 15 σοὶ τις περιττός εἶναι δόξω καὶ φανητιῶσα. Οὐ γὰρ διδάσκουσα σε, ἀλλ' ὑπομιμνήσκουσα τὸν ἐμὸν ἐν Θεῷ πατέρα, τούτους παρεθέμην τοὺς λόγους. Γινώσκω γὰρ τὰ ἐμαυτῆς μέτρα καὶ οὐ συμπαρακτείνω ἐμαυτὴν τοῖς τηλικούτοις ὑμῖν.

Ἀσπάζομαί σου τὸν ἅγιον κληρὸν καὶ τὸν φιλόχριστόν σου
 20 λαόν, τὸν ὑπὸ τὴν σὴν κηδεμονίαν ποιμαινόμενον. Πάντες οἱ παρ' ἡμῖν πιστοὶ προσαγουρεύουσί σε. Ὑγιαίνει με κατὰ Θεὸν προσεύχου, μακάριε ποιμὴν.

ιερωμένους αὐτῶν, ἐνῶ ἦταν νήπιο, τοὺς κατέσφαξε, τοὺς βωμούς τοὺς γκρέμισε, τὰ θυσιαστήριά τοὺς τὰ μόλυνε μὲ λείψανα νεκρῶν, τὰ τεμένη τοὺς τὰ κατέστρεψε, τὰ ἄλση τοὺς τὰ ἔκοψε, τὶς ἀφιερωματικὲς στῆλες τὶς συνέτριψε, καὶ τοὺς τάφους τῶν ἀσεβῶν τοὺς ἀνέσκαψε, γιὰ νὰ μὴ ὑπάρχει στὸ ἐξῆς οὔτε ἵχνος τῶν πονηρῶν⁷. Τόσο πολὺ ἦταν ζηλωτῆς τῆς εὐσέβειας καὶ τιμωρὸς τῶν ἀσεβῶν, ἐνῶ ἀκόμα ψέλλιζε μὲ τὴ γλώσσα του. Ὁ Δαβίδ, ὁ προφήτης μαζί καὶ βασιλιάς, ἡ ρίζα τοῦ Σωτήρα μας σωματικά, ἐνῶ ἦταν μεράκιο χρίστηκε ἀπὸ τὸν Σαμουὴλ βασιλιάς⁸. Διότι λέει κάπου ὁ ἴδιος· «ἤμουν μικρὸς μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν μου, καὶ ὁ πιὸ νέος στὴν οἰκογένεια τοῦ πατέρα μου»⁹.

5. Καὶ δὲν θὰ μὲ πάρει ὁ χρόνος ἐὰν θελήσω νὰ ἀναφέρω ὄλους ὅσοι ἀπὸ τὴ νεότητα τοὺς εὐαρέστησαν τὸν Θεὸ καὶ δέχθηκαν ἀπὸ αὐτὸν τὸ χάρισμα τῆς προφητείας, τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς βασιλείας. Ἀλλὰ γιὰ ἀπλῆ ὑπόμνηση εἶναι ἀρκετὰ ὅσα εἰπώθηκαν. Ὅμως σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ νομίσεις ὅτι εἶμαι ὑπερβολικὴ καὶ ἐπιδεικτικὴ. Διότι παρέθεσα αὐτοὺς τοὺς λόγους, ὄχι γιὰ νὰ διδάξω ἐσένα τὸν πατέρα μου κατὰ Θεόν, ἀλλὰ γιὰ νὰ σοῦ τοὺς ὑπενθυμίσω. Διότι γνωρίζω τὶς ἰκανότητές μου καὶ δὲν συμπαραβάλλω σὲ τόσο μεγάλα θέματα τὸν ἑαυτό μου μὲ σᾶς.

Ἀσπάζομαι τὸν ἅγιο κλῆρο σου καὶ τὸν φιλόχριστο λαό σου, ὁ ὁποῖος ποιμαίνεται κάτω ἀπὸ τὴ δική σου φροντίδα. Ὅλοι οἱ δικοί μας πιστοὶ σὲ χαιρετίζουν. Νὰ προσεύχεσαι, μακάριε ποιμένα, γιὰ νὰ ἔχω ὑγιῆ τὴν πίστη μου στὸν Θεό.

7. Δ' Βασ. 23,1έ.

8. Α' Βασ. 16,1έ.

9. Ψαλμ. 151,1.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ

ΠΡΟΣ ΜΑΡΙΑΝ

ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΤΩ, ΖΑΡΒΩ, ΕΙΣ ΝΕΑΠΟΛΙΝ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ ἡλεημένη χάριτι Θεοῦ
Πατρὸς Ὑψίστου καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ὑπὲρ
ἡμῶν ἀποθανόντος, πιστοτάτη, ἀξιοθέω, χριστοφόρω
θυγατρὶ Μαρίᾳ, πλεῖστα ἐν Θεῷ χαίρειν.

5 1. Κρεῖττον μὲν γράμματος ὄψις, ὅσῳ περ μέρος οὔσα τοῦ
χοροῦ τῶν αἰσθήσεων, οὐ μόνον οἷς μεταδίδοι τὰ φιλικά, τιμᾶ
τὸν λαμβάνοντα, ἀλλὰ καὶ οἷς ἀντιδέχεται, τὸν ἐπὶ τοῖς κρεῖττο-
σι πόθον πλουτεῖ. Πλὴν δεύτερος, φασί, λιμὴν, καὶ ὁ τῶν γραμ-
μάτων τρόπος, ὧν ὥσπερ ἀγαθὸν ὄρμον δεδέγμεθα παρὰ τῆς
10 σῆς πίστεως πόρρωθεν, ὥσπερ δι' ἑαυτῶν εἰδότες τὸ ἐν σοὶ
καλόν. Αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν, ὧ πάνσοφε γύναι, ψυχαὶ ταῖς κα-
θαρωτάταις ἐοίκασι πηγαῖς. Ἐκεῖναί τε γὰρ τοὺς παριόντας,
κἂν μὴ διψῶσι, τῷ εἶδει ἐφέκκονται αὐτοὺς ἀρύσασθαι τοῦ
πότου. Ἦ τε σὴ σύνεσις παρεγγυᾶ, μετασχεῖν ἡμᾶς παρακελευ-
15 ομένη τῶν ἐν τῇ ψυχῇ σου βλυζόντων θείων ναμάτων.

2. Ἐγὼ δέ, ὧ μακαρία, οὐκ ἑμαυτοῦ νῦν τοσοῦτον, ὅσον
ἄλλων γενόμενος, ταῖς πολλαῖς τῶν ἐναντίων γνώμαις ἐλαύνο-
μαι· τὰ μὲν φυγαῖς, τὰ δὲ φρουραῖς, τὰ δὲ δεσμοῖς. Ἄλλ' οὐδενὸς

Ο ΙΓΝΑΤΙΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΑΡΙΑ

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΖΑΡΒΟ, ΣΤΗ ΝΕΑΠΟΛΗ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, ποὺ ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, πρὸς τὴν προικισμένη μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ Πατέρα τοῦ Ὑψίστου, καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ πέθανε γιὰ μᾶς, τὴν πάρα πολὺ πιστὴ καὶ ἀντάξια τοῦ Θεοῦ, στὴν Χριστοφόρο θυγατέρα Μαρία, εὐχομαι νὰ ἔχει πολὺ μεγάλη τὴν κατὰ Θεὸν χαρὰ.

1. Προτιμότερο ἀπὸ τὸ γράμμα βέβαια εἶναι τὸ πρόσωπο, στὸ βαθμὸ ποὺ ἀνήκει στὴ χορεία τῶν αἰσθήσεων, ὄχι μόνο ἐπειδὴ μὲ τὰ φιλικὰ αἰσθήματα ποὺ μεταδίδει τιμᾶ ἐκεῖνον ποὺ τὰ λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ μὲ αὐτὰ ποὺ δέχεται ὡς ἀνταπόδοση αὐξάνει τὸν πόθο γιὰ τὰ ἀνώτερα. Πλὴν ὁμως, λένε, ὅτι δεύτερο λιμάνι εἶναι καὶ ὁ τρόπος ἐπικοινωνίας μὲ γράμματα, τὸν ὁποῖο δεχθήκαμε ἀπὸ τὴ δική σου πίστη ἀπὸ μακριὰ σὰν ὄρμος ἀγαθός, σὰν νὰ γνωρίζουμε μέσω τοῦ ἑαυτοῦ μας τὸ καλὸ ποὺ ὑπάρχει μέσα σου. Καθόσον οἱ ἀγαθὲς ψυχές, πάνσοφη γυναίκα, μοιάζουν μὲ τὶς πεντακάθαρες πηγές. Διότι οἱ πηγές ἐκεῖνες μὲ τὴν ὄψη τους τραβοῦν τοὺς περαστικούς, ἔστω καὶ ἂν δὲν διψοῦν, νὰ δοκιμάσουν τὸ νερό τους. Καὶ ἡ δική σου φρόνηση μᾶς ἐγγυᾶται, παρακινώντας μας νὰ δοκιμάσουμε τὰ θεϊκὰ ποτὰ ποὺ ἀναβλύζουν μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴ σου.

2. Ἐγὼ τῶρα, βέβαια, μακαρία, ἐπειδὴ δὲν ἀνήκω στὸν ἑαυτό μου, ὅσο ἀνήκω στοὺς ἄλλους, κατευθύνομαι ἀπὸ τὶς πολλὲς γνῶμες τῶν ἀντιθέτων· ἄλλοτε μὲ βιαστικὴ ἀναχώρηση,

τούτων ἐπιστρέφομαι. Ἐν δὲ τοῖς ἀδικήμασιν αὐτῶν μᾶλλον μαθητεύομαι, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω. Ὀναίμην τῶν δεινῶν τῶν ἐμοὶ ἤτοιμασμένων· «ἐπειδὴ οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλύπτεσθαι εἰς 5 ἡμᾶς».

3. Τὰ δὲ ὑπὸ σοῦ διὰ τῆς ἐπιστολῆς κελευσθέντα, ἀσμένως ἐπλήρωσα· ἐν οὐδενὶ ἀμφιβάλλων, ὧν αὐτὴ καλῶς ἔχειν δεδοκίμακα. Ἐγνων γὰρ σε κρίσει Θεοῦ τὴν μαρτυρίαν τοῖς ἀνράσι πεποιῆσθαι, ἀλλ' οὐ χάριτι σαρκικῇ. Πάνυ δέ με ἦσαν καὶ 10 αἱ συνεχεῖς σου τῶν γραφικῶν χωρίων μνημαι, ἅς ἀναγνοῦς, οὐδὲ μέχρῃς ἐννοίας ἐνεδοίασα περὶ τὸ πρᾶγμα. Οὐ γὰρ εἶχόν τισιν ὄφθαλμοῖς ἐκδραμεῖν, ὧν εἶχον ἀνατίρρητον ὑπὸ σοῦ τὴν ἀπόδειξιν. Ἀντίψυχόν σου γενοίμην ἐγώ, ὅτι φιλεῖς Ἰησοῦν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Διὸ καὶ αὐτὸς ἐρεῖ σοι· «Ἐγὼ τοὺς 15 ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ· οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες, εὐρήσουσιν εἰρήνην».

4. Ἐπέρχεται δέ μοι λέγειν, ὅτι ἀληθινὸς ὁ λόγος, ὃν ἤκουον περὶ σοῦ, ἔτι οὔσης σοῦ ἐν τῇ Ρώμῃ παρὰ τῷ μακαρίῳ πάπα Λίνῳ, ὃν διεδέξατο τὰ νῦν ὁ ἀξιομακάριστος Κλήμης, ὁ 20 Πέτρου καὶ Παύλου ἀκουστής. Καὶ νῦν προσέθηκας ἐπ' αὐτῷ ἑκατονταπλασίως, καὶ προσθείης γε ἔτι, ὧ αὐτῇ. Σφόδρα ἐπεθύμουν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ὥστε συναναπαύσασθαι ὑμῖν, ἀλλ' «οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ ἢ ὁδὸς αὐτοῦ». Ἐπέχει γὰρ μου τὴν πρόθεσιν, οὐ συγχωροῦσα εἰς πέρας ἐλθεῖν, ἢ στρατιωτικὴ φρουρά. 25 Ἀλλ' οὔτε ἐν οἷς εἰμι, δρᾶν τι ἢ παθεῖν οἷός τε ἐγώ. Διὸ δεύτερον τῆς ἐν φίλοις παραμυθίας τὸ γράμμα λογιζόμενος, κατασπάζομαι τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, παρακαλῶν προσθεῖναι τῷ τόνῳ. Ὁ γὰρ παρῶν πόνος ὀλίγος, ὁ δὲ προσδοκώμενος μισθὸς πολὺς.

ἄλλοτε μὲ φρουρὲς καὶ ἄλλοτε μὲ δεσμὰ. Ἄλλὰ γιὰ κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν μετανοῶ. Μὲ τὰ ἀδικήματα αὐτῶν μάλιστα διδάσκομαι, γιὰ νὰ κερδίσω τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Προτιμῶ τὰ δεινὰ ποὺ εἶναι ἐτοιμασμένα γιὰ μένα· «διότι τὰ παθήματα τοῦ παρόντος καιροῦ δὲν ἔχουν καμμιά ἀξία σὲ σύγκριση μὲ τῆ δόξα ποὺ πρόκειται νὰ μᾶς φανερωθεῖ»¹.

3. Αὐτὰ ὅμως ποὺ μοῦ παρήγγειλες μὲ τὸ γράμμα σου, τὰ ἱκανοποίησα μὲ εὐχαρίστηση, χωρὶς νὰ ἀμφιβάλλω γιὰ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἐσὺ βρῆκες ὅτι εἶναι καλά. Διότι γνωρίζω ὅτι τῆ μαρτυρία γιὰ τοὺς ἄνδρες τὴν ἔχεις κάνει μὲ κρίση τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι μὲ χάρη σαρκική. Ἐπίσης ἦταν γιὰ μένα πολὺ καλὲς οἱ συνεχεῖς ὑπομνήσεις τῶν γραφικῶν χωρίων, τίς ὅποιες, ἀφοῦ διάβασα, δὲν δίστασα καθόλου γιὰ τὸ θέμα ποὺ θίγεις. Ἄλλωστε δὲν εἶχα σὲ ποιά μάτια νὰ προστρέξω, γιὰ πράγματα ποὺ εἶχα ἀναντίρρητη ἀπόδειξη ἀπὸ σένα. Θὰ ἔδινά τὴν ψυχὴ μου ἐγώ, ὅτι ἀγαπᾶς τὸν Ἰησοῦ τὸν Υἱὸ τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ αὐτὸς θὰ σοῦ πεῖ· «ἐγὼ ἐκείνους ποὺ μὲ ἀγαποῦν τοὺς ἀγαπῶ, καὶ ἐκεῖνοι ποὺ μὲ ζητοῦν, θὰ βροῦν εἰρήνη»².

4. Φθάνω νὰ λέω, ὅτι ἦταν ἀληθινὸς ὁ λόγος ποὺ ἄκουα γιὰ σένα, ὅταν ἀκόμα βρισκόσουν στὴ Ρώμη, κοντὰ στὸν μακάριο πάπα Λῖνο, τὸν ὁποῖο τώρα δὲ διαδέχθηκε ὁ ἀξιομακάριστος Κλήμης, ὁ ἀκροατὴς τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Παύλου. Ἄλλὰ τώρα πρόσθεσες σ' αὐτὸ ποὺ ἄκουσα ἑκατὸ φορές περισσότερα, καὶ θὰ προσθέτεις ἀκόμα κι ἄλλα, καλὴ μου. Ἦθελα πολὺ νὰ ἔρθω σὲ σᾶς, γιὰ νὰ ἀνακουφιστῶ κοντὰ σας, ἀλλὰ «ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι κύριος τῆς πορείας του»³. Διότι τὴν πρόθεσή μου τὴ συγκρατεῖ ἡ στρατιωτικὴ φρουρά, ποὺ δὲν ἐπιτρέπει νὰ πραγματοποιηθεῖ. Ἄλλὰ οὔτε καὶ στὴν κατάσταση ποὺ βρίσκομαι μπορῶ ἐγὼ νὰ κάνω κάτι ἢ νὰ δεχθῶ. Γι' αὐτὸ, θεωρώντας τὸ γράμμα δεύτερο τρόπο παρηγοριᾶς γιὰ τοὺς φίλους, ἀσπάζομαι θερμὰ τὴν ἱερὴ σου ψυχὴ, παρακαλώντας νὰ ἐντείνει τὴν προσπάθεια. Διότι ὁ τωρινὸς κόπος εἶναι λίγος, ἐνῶ ἡ ἀνταμοιβὴ ποὺ περιμένουμε μεγάλη.

1. Ρωμ. 8,18.

2. Παρμ. 8,17.

3. Ἱερ. 10,23.

5. Φεύγετε τοὺς ἀρνούμενους τὸ πάθος Χριστοῦ, καὶ τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν· πολλοὶ δὲ εἰσιν ἄρτι οἱ ταύτην νοσοῦντες τὴν ἀρρωστίαν. Τὰ δὲ ἄλλα σοι παραινεῖν εὐηθες· κατηρτισμένη μὲν ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ, δυναμένη δὲ καὶ ἄλλοις λους νοουθετεῖν ἐν Χριστῷ.

Ἄσπασαι πάντας τοὺς ὁμοίους σου, ἀντεχομένους τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ἐν Χριστῷ. Ἀσπάζονται σε οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι καὶ πρὸ πάντων ὁ ἱερός Ἦρων. Ἀσπάζεται σε Κασσιανὸς ὁ ξένος μου καὶ ἡ ἀδελφή μου ἡ γαμετὴ αὐτοῦ καὶ τὰ φίλτατα αὐτῶν τέκνα. Ἐρρωμένην σαρκικὴν καὶ πνευματικὴν ὑγείαν ὁ Κύριος ἀγίασῃ ἀεὶ καὶ ἴδοιμί σε ἐν Χριστῷ τυγχάνουσαν τοῦ στεφάνου.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΑΡΣΩ.

15 Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ σεσωσμένη ἐν Χριστῷ Ἐκκλησίᾳ, ἀξιεπαίνῳ καὶ ἀξιομνημονεύτῳ καὶ ἀξιαγαπήτῳ, τῇ οὔσῃ ἐν Ταρσῷ, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, πληθυνθεῖν διὰ παντός.

20 1. Ἀπὸ Συρίας μέχρι Ρώμης θηριομαχῶ· οὐχ ὑπὸ ἀλόγων θηρίων βιβρωσκόμενος (ταῦτα γάρ, ὡς ἴστε, Θεοῦ θελήσαντος, ἐφείσαντο τοῦ Δανιήλ), ὑπὸ δὲ ἀνθρωπομόρφων, οἷς ὁ ἀνήμερος θῆρ ἐμφωλεύων νύττει με ὀσημέραι καὶ τιτρώσκει· ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι τῶν δεινῶν, «οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν τι-
25 μίαν ἑμαυτῷ», ὡς ἀγαπῶν αὐτὴν μᾶλλον ἢ τὸν Κύριον. Διὸ

5. Νὰ ἀποφεύγετε αὐτοὺς ποὺ ἀρνοῦνται τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴ σωματικὴ του γέννηση, καὶ εἶναι πολλοὶ τελευταῖα ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν προσβληθεῖ ἀπὸ τὴν ἀρρώστια αὐτῆ. Γιὰ τὰ ἄλλα τὸ θεωρῶ ἀνόητο νὰ σὲ συμβουλεύσω, διότι εἶσαι καταρτισμένη σὲ κάθε ἔργο καὶ λόγο ἀγαθό, καὶ μπορεῖς νὰ νοθετεῖς καὶ ἄλλους στὸν Χριστό.

Ἄσπασου ὄλους τοὺς ὁμοίους σου, ποὺ εἶναι ἀφοσιωμένοι στὴ σωτηρία τους μὲ τὸν Χριστό. Σὲ ἀσπάζονται ὄλοι οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι, καὶ πρὸ πάντων ὁ ἱερός Ἴηρων. Σὲ ἀσπάζεται ὁ Κασσιανός ὁ φιλοξενούμενός μου καὶ ἡ ἀδελφὴ μου ἡ γυναῖκα του, καὶ τὰ ἀγαπημένα παιδιὰ τους. Νὰ εὐλογεῖ ὁ Κύριος παντοτινὰ τὴ δυνατὴ σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ὑγεία σου, καὶ εἶθε νὰ σὲ δοῦμε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Χριστοῦ νὰ κερδίσεις τὸ στεφάνι.

Ο ΙΓΝΑΤΙΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΣ ΤΗΣ ΤΑΡΣΟΥ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, ποὺ ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, στὴ σωσμένη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀξιέπαινη καὶ ἀξιομνημόνευτη καὶ ἀξιαγάπητη, ποὺ βρίσκεται στὴν Ταρσό, εὐχομαι νὰ δίνεται παντοτινὰ πλούσιο τὸ ἔλεος καὶ ἡ εἰρήνη ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό.

1. Ἀπὸ τὴ Συρία μέχρι τὴ Ρώμη δίνω μάχη μὲ θηρία· καὶ δὲν κατατρώγομαι ἀπὸ ἄλογα θηρία, διότι αὐτὰ, ὅπως γνωρίζετε, μὲ τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ λυπήθηκαν τὸν Δανιήλ, ἀλλὰ ἀπὸ ἀνθρωπόμορφα θηρία, στὰ ὁποῖα, φωλιάζοντας τὸ ἀνήμερο θηρίο, μὲ τρυπάει καθημερινὰ καὶ μὲ πληγώνει· ὅμως δὲν κάνω κανένα λόγο γιὰ τὰ δεινὰ «οὔτε θεωρῶ τὴ ζωὴ μου πολύτιμη»¹, σὰν ν' ἀγαπῶ τάχα αὐτὴν περισσότερο ἀπὸ τὸν Κύριο. Γι' αὐτὸ

ἔτοιμός εἰμι πρὸς πῦρ, πρὸς θηρία, πρὸς ζῖφος, πρὸς σταυρόν, μόνον ἵνα τὸν Χριστὸν ἴδω τὸν Σωτήρά μου καὶ Θεόν, τὸν ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποθανόντα. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος Χριστοῦ, ὁ διὰ γῆς καὶ θαλάττης ἐλαυνόμενος· «στήκετε ἐν τῇ πίστει», ἔδραῖοι γίνεσθε, ὅτι «δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται»· γίνεσθε ἀκλινεῖς, «ὅτι Κύριος κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ».

2. Ἔγνω ὅτι τινὲς τῶν τοῦ Σατανᾶ ὑπηρετῶν ἐβουλήθησαν ὑμᾶς ταραξαι· οἱ μὲν ὅτι Ἰησοῦς δοκήσει ἐσταυρώθη καὶ δοκήσει ἀπέθανεν, οἱ δὲ ὅτι οὐκ ἔστιν Υἱὸς Δημιουργοῦ, οἱ δὲ ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ἐπὶ πάντων Θεός, ἄλλοι δὲ ὅτι ψιλὸς ἄνθρωπος ἐστι, ἕτεροι δὲ ὅτι ἡ σὰρξ αὐτῆ οὐκ ἐγείρεται καὶ δεῖ τὸν ἀπολαυστικὸν βίον ζῆν καὶ μετιέναι· τοῦτο γὰρ εἶναι πέρας τῶν ἀγαθῶν τοῖς μετ' οὐ πολὺ φθαρησομένοις. Τοσούτων κακῶν ἔσμος εἰσεκώμισεν. Ἄλλ' ὑμεῖς οὐδὲ πρὸς «ᾧραν εἶζατε τῇ ὑποταγῇ αὐτῶν». Παύλου γὰρ ἐστε πολῖται καὶ μαθηταί, τοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκότος τὸ Εὐαγγέλιον καὶ «τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκὶ περιφεροντος».

3. Οὗ μεμνημένοι, πάντως γινώσκετε ὅτι Ἰησοῦς ὁ Κύριος ἀληθῶς ἐγενήθη ἐκ Μαρίας, γενόμενος ἐκ γυναικός, καὶ ἀληθεία ἐσταυρώθη. «Ἐμοί», γὰρ φησι, «μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου τοῦ Ἰησοῦ». Καὶ ἀληθεία ἔπαθε καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη· «εἰ παθητός», γὰρ φησίν, «ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν»· καί· «ὁ ἀπέθανε, τῇ ἀμαρτία ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῆ, τῷ Θεῷ ζῆ». Ἐπεὶ τίς χρεια δεσμῶν, Χριστοῦ μὴ ἐπιθανόντος; Τίς χρεια ὑπομονῆς; Τίς χρεια

2. Α' Κορ. 16,13.

3. Ἀββακ. 2,4.

4. Ψαλμ. 67,7.

εἶμαι ἔτοιμος γιὰ τὴ φωτιά, τὰ θηρία, τὸ ξίφος, γιὰ τὸν σταυρό, ἀρκεῖ νὰ δῶ τὸν Χριστό, τὸν Σωτήρα μου καὶ Θεό, πὺ πέθανε γιὰ μένα. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν ἐγὼ ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ, πὺ ὀδηγοῦμαι μέσω ξηρᾶς καὶ θαλάσσης· «παραμένετε σταθεροὶ στὴν πίστη»², μείνετε ἐδραιωμένοι, διότι «ὁ δίκαιος θὰ ζήσει ἀπὸ τὴν πίστη»³· γίνετε ἀμετάκλιτοι, «διότι ὁ Κύριος ἐκείνους πὺ ἀκολουθοῦν τὸν ἕνα σωστὸ τρόπο ζωῆς τοὺς ἐγκαθιστᾶ σὲ οἶκο»⁴.

2. Ἔμαθα ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτες τοῦ Σατανᾶ θέλησαν νὰ σᾶς ἀναταράξουν, διδάσκοντας ἄλλοι ὅτι ὁ Ἰησοῦς σταυρώθηκε φαινομενικά, καὶ φαινομενικά πέθανε, ἄλλοι ὅτι δὲν εἶναι Υἱὸς τοῦ Δημιουργοῦ, ἄλλοι ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Θεὸς τῶν ὄλων, ἄλλοι πάλι ὅτι εἶναι ἀπλὸς ἄνθρωπος καὶ ἄλλοι ὅτι τὸ σῶμα αὐτὸ δὲν θὰ ἀναστηθεῖ, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ζοῦμε καὶ νὰ ἐπιδιώκουμε τὴν ἀπολαυστικὴ ζωὴ, διότι αὐτὸ εἶναι τὸ τέλος τῶν ἀγαθῶν, ἐκείνων πὺ σὲ λίγο θὰ πεθάνουν. Τόσο μεγάλο πλῆθος κακῶν εἰσόρμησε ξαφνικά. Ἀλλὰ ἐσεῖς οὔτε γιὰ μιὰ «ῥα δὲν ὑποχωρήσατε στὴν ὑποταγὴ αὐτῶν»⁵. Διότι εἴσαστε φοιτητὲς καὶ μαθητὲς τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος διέδωσε τὸ Εὐαγγέλιο ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ γύρω ἀπὸ αὐτὰ μέχρι τὸ Ἰλλυρικό⁶, καὶ ὁ ὁποῖος περιέφερε «τὰ σημάδια τοῦ Χριστοῦ στὸ σῶμα του»⁷.

3. Ἐνθυμούμενοι αὐτὸν ὀπωσδήποτε γνωρίζετε ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς γεννήθηκε ἀληθινὰ ἀπὸ τὴ Μαρία, ἐρχόμενος ἀπὸ γυναίκα, καὶ ὅτι ἀληθινὰ σταυρώθηκε. Διότι λέει, «σὲ μένα εἶθε νὰ μὴ συμβεῖ νὰ καυχηθῶ γιὰ τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνο γιὰ τὸν σταυρὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ»⁸. Καὶ ἀληθινὰ ἔπαθε καὶ πέθανε καὶ ἀναστήθηκε. Διότι λέει, «ὁ Χριστὸς θὰ πάθει καὶ θὰ ἀναστηθεῖ πρῶτος ἀπὸ τοὺς νεκρούς»⁹, καί· «τὸ θάνατο πὺ ὑπέστη γιὰ τὴν ἁμαρτία, τὸν ὑπέστη μιὰ γιὰ πάντα· τὴ ζωὴ ὁμως πὺ ζεῖ, τὴν ζεῖ γιὰ τὸν Θεό»¹⁰. Διότι ποιά θὰ ἦταν ἡ ἀνάγκη τῶν δεσμῶν, ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν πέθανε; Ποιά ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπομονῆς;

5. Γαλ. 2,5.

6. Ρωμ. 15,19..

7. Γαλ. 6,17.

8. Γαλ. 6,14.

9. Πράξ. 26,23.

10. Ρωμ. 6,10.

μαστίγων; Τί δήποτε, Πέτρος μὲν ἐσταυροῦτο, Παῦλος δὲ καὶ Ἰάκωβος μαχαίρα ἐτέμνοντο, Ἰωάννης δὲ ἐφυγαδεύετο ἐν Πάτμῳ, Στέφανος δὲ ἐν λίθοις ἀνηρεῖτο παρὰ τῶν κυριοκτόνων Ἰουδαίων; Ἄλλ' οὐδὲν τούτων εἰκῆ. Ἀληθεία γὰρ ἐσταυρώθη ὁ Κύριος ὑπὸ τῶν δυσσεβῶν.

4. Καὶ ὅτι οὗτος ὁ γεννηθεὶς ἐκ γυναικὸς Υἱὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ σταυρωθεὶς πρωτότοκος πάσης κτίσεως καὶ Θεὸς Λόγος, καὶ αὐτὸς ἐποίησε τὰ πάντα. Λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος: «εἷς Θεὸς ὁ Πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα». Καὶ πάλιν: «εἷς γὰρ Θεός, καὶ εἷς μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός», καὶ «ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ὄρατὰ καὶ ἀόρατα, καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε».

5. Καὶ ὅτι οὐκ αὐτός ἐστὶν ὁ ἐπὶ πάντων Θεὸς καὶ Πατήρ, ἀλλ' Υἱὸς ἐκείνου, λέγει: «ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν»; καὶ: «ὅταν ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἦ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν». Οὐκοῦν ἕτερός ἐστὶν ὁ ὑποτάξας, καὶ ὢν τὰ πάντα ἐν πᾶσι καὶ ἕτερος, ὃ ὑπετάγη, ὃς καὶ μετὰ πάντων ὑποτάσσεται.

6. Καὶ οὔτε ψιλὸς ἄνθρωπος, ὁ δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ γέγονε τὰ πάντα. «Πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο». «Ἦνίκα ἐποίει τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην αὐτῷ, καὶ ἐκεῖ ἤμην παρ' αὐτῷ ἀρμόζουσα, καὶ προσέχαιρέ μοι καθ' ἡμέραν». Πῶς δ' ἂν ὁ ψιλὸς ἄνθρωπος ἤκουσε, «κάθου ἐκ δεξιῶν μου»; Πῶς δὲ καὶ ἔλεγε,

11. Πράξ. 12,2.

12. Ἀποκ. 1,9.

13. Α' Κορ. 8,6.

14. Α' Τιμ. 2,5.

15. Κολ. 1,16-17.

16. Ἰω. 20,18.

Ποιά ἡ ἀνάγκη τῶν μαστιγώσεων; Καὶ γιατί τότε ὁ Πέτρος σταυρώθηκε, ὁ Παῦλος καὶ ὁ Ἰάκωβος σφάχτηκαν μὲ μαχαίρι¹¹, ὁ Ἰωάννης φυγαδεύτηκε στὴν Πάτμο¹², καὶ ὁ Στέφανος φονεύθηκε μὲ πέτρες ἀπὸ τοὺς φονιάδες τοῦ Κυρίου Ἰουδαίους; Ὅμως τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἦταν μάταιο. Διότι ὁ Κύριος σταυρώθηκε ἀληθινὰ ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς.

4. Ἐπίσης αὐτὸς ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ γυναίκα, εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ποὺ σταυρώθηκε, εἶναι πρωτότοκος ὅλης τῆς κτίσεως καὶ Θεὸς Λόγος καὶ αὐτὸς ἐδημιούργησε τὰ πάντα. Διότι ὁ ἀπόστολος λέει· «ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, ὁ Πατέρας, ἀπὸ τὸν ὁποῖο προέρχονται ὅλα· καὶ ἓνας Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐγιναν τὰ πάντα»¹³. Καὶ πάλι· «διότι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, καὶ ἓνας μεσίτης μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός»¹⁴· καὶ· «δι' αὐτοῦ δημιουργήθηκαν τὰ πάντα, στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ, τὰ ὄρατα καὶ τὰ ἀόρατα, καὶ αὐτὸς ὑπάρχει πρὶν ἀπὸ ὅλα καὶ ὅλα ἀπὸ αὐτὸν συγκρατοῦνται»¹⁵.

5. Καὶ ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι ὁ Θεὸς καὶ Πατέρας ὅλων, ἀλλὰ ὁ Υἱὸς ἐκείνου, τὸ λέει ὡς ἐξῆς· «ἀνεβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα σας, καὶ Θεὸ μου καὶ Θεὸ σας»¹⁶. Καὶ· «ὅταν ὑποταχθοῦν ὅλα σ' αὐτόν, τότε καὶ αὐτὸς θὰ ὑποταχθεῖ σ' ἐκεῖνον ποὺ ὑπέταξε τὰ πάντα σ' αὐτόν, γιὰ νὰ εἶναι ὁ Θεὸς τὰ πάντα σὲ ὅλα»¹⁷. Ἐπομένως ἄλλος εἶναι αὐτὸς ποὺ ὑπέταξε, καὶ εἶναι τὰ πάντα σὲ ὅλα, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος στὸν ὁποῖο ὑποτάχθηκε, ὁ ὁποῖος ὑποτάσσεται μαζί μὲ ὅλα.

6. Καὶ δὲν εἶναι ἀπλὸς ἄνθρωπος, ἐκεῖνος διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ μὲ τὸν ὁποῖο ἐγιναν ὅλα. «Διότι ὅλα ἐγιναν δι' αὐτοῦ»¹⁸. «Ὅταν δημιουργοῦσε τὸν οὐρανὸ ἡμουν καὶ ἐγὼ μαζί μ' αὐτόν, καὶ ἡμουν ἐκεῖ κοντὰ του ἐναρμονίζοντάς τα, καὶ χαιρόταν γιὰ μένα κάθε μέρα»¹⁹. Πῶς ἄλλωστε ὁ ἀπλὸς ἄνθρωπος θὰ ἄκουε, «κάθισε στὰ δεξιὰ μου»²⁰, καὶ πῶς θὰ ἔλεγε, «πρὶν νὰ γεννηθεῖ

17. Α' Κορ. 15,28.

18. Ἰω. 1,3.

19. Παρμ. 8,27-28.

20. Ψαλμ. 109,1.

«πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι», καὶ «δόξασόν με τῇ δόξῃ σου ἧ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι»; Ποῖος δὲ ἄνθρωπος ἔλεγεν, «καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με»; Περὶ ποίου δὲ ἀν-
 5 θρώπου ἔλεγεν, «ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον· ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω· εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον»; Πῶς οὖν ὁ τοιοῦτος ψιλὸς ἄνθρωπος καὶ ἐκ Μαρίας ἔχων τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι,
 10 ἀλλ' οὐχὶ Θεὸς Λόγος, καὶ μονογενὴς Υἱός; «Ἐν ἀρχῇ γὰρ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος». Καὶ ἐν ἄλλοις· «Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, εἰς ἔργα αὐτοῦ· πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με· πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με».

15 7. Ὅτι δὲ καὶ ἀνίσταται τὰ σώματα ἡμῶν, λέγει· «ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ἧ ἅπαντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούοντες ζήσονται». Καὶ ὁ Ἀπόστολος· «δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν».
 20 Καὶ ὅτι δεῖ σωφρόνως ζῆν καὶ δικαίως πάλιν λέγει· «μὴ πλανᾶσθε, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενικοῖται, οὔτε πόρνοι, οὔτε λοῖδοροι, οὔτε μέθυσοι, οὔτε κλέπται βασιλείαν Θεοῦ κληρονομησαὶ δύνανται»· καί· «εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ
 25 πίστις ἡμῶν. Ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὐριον

21. Ἰω. 8,58.

22. Ἰω. 17,5.

23. Ἰω. 6,38.

24. Ἰω. 1,9-11.

25. Ἰω. 1,1.

26. Παρμ. 8,22-25.

ὁ Ἀβραάμ, ἐγὼ ὑπάρχω»²¹, καὶ «δόξασέ με μὲ τὴ δόξα ποῦ εἶχα πρὶν δημιουργηθεῖ ὁ κόσμος»²²; Ποιὸς ἄνθρωπος θὰ ἔλεγε, «κατέβηκα ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ὄχι γιὰ νὰ κάνω τὸ δικό μου θέλημα, ἀλλὰ τὸ θέλημα ἐκείνου ποῦ μὲ ἔστειλε»²³; Καὶ γιὰ ποιὸν ἄνθρωπο ἔλεγε, «ἦταν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸ, ποῦ φωτίζει κάθε ἄνθρωπο ποῦ ἔρχεται στὸν κόσμο· στὸν κόσμο ἦταν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ δημιουργήθηκε, ἀλλ' ὁ κόσμος δὲν τὸν ἀναγνώρισε· στοὺς δικούς του ἦρθε καὶ οἱ δικοὶ του δὲν τὸν δέχθηκαν»²⁴; Πῶς λοιπὸν αὐτὸς εἶναι ἀπλὸς ἄνθρωπος, καὶ ἄρχισε νὰ ὑπάρχει ἀπὸ τὴν Μαρία, καὶ δὲν εἶναι Θεὸς Λόγος καὶ Υἱὸς μονογενής; Διότι λέγει, «ὁ Λόγος ὑπῆρχε στὴν ἀρχή, καὶ ὁ Λόγος ἦταν κοντὰ στὸν Θεό, καὶ ὁ Λόγος ἦταν Θεός»²⁵. Καὶ ἀλλοῦ· «ὁ Κύριος μὲ γέννησε πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες, καὶ μὲ ὄρισε δημιουργὸ τῶν ἔργων του· μὲ ὄρισε θεμέλιο καὶ ἀρχὴ τῶν πάντων προαιώνια· μὲ ἐγέννησε πρὶν ἀπὸ ὅλα τὰ βουνά»²⁶.

7. Γιὰ τὸ ὅτι δὲ ἀνασταίνονται καὶ τὰ σώματά μας, λέει· «ἀλήθεια σᾶς λέγω, ὅτι ἔρχεται ὥρα, κατὰ τὴν ὁποία ὅλοι ὅσοι βρίσκονται στὰ μνημεῖα θὰ ἀκούσουν τὴ φωνὴ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνοι ποῦ θὰ τὴν ἀκούσουν θὰ ζήσουν»²⁷. Καὶ ὁ Ἀπόστολος λέει· «πρέπει αὐτὸ ποῦ εἶναι φθαρτὸ νὰ ντυθεῖ ἀφθαρσία, καὶ αὐτὸ ποῦ εἶναι θνητὸ νὰ ντυθεῖ ἀθανασία»²⁸. Καὶ γιὰ τὸ ὅτι πρέπει νὰ ζοῦμε μὲ σωφροσύνη καὶ μὲ δικαιοσύνη λέει· «μὴ τρέφετε αὐταπάτες· οὔτε οἱ μοιχοί, οὔτε οἱ θηλυπρεπεῖς, οὔτε ὁ ἀρσενοκοῖτες, οὔτε οἱ πόρνοι, οὔτε οἱ βλάσφημοι, οὔτε οἱ μέθυσοι, οὔτε οἱ κλέφτες, μποροῦν νὰ κληρονομήσουν τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»²⁹. Καί· «ἐὰν οἱ νεκροὶ δὲν ἀνασταίνονται, οὔτε ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε, ἐπομένως τὸ κήρυγμά μας εἶναι χωρὶς νόημα, ἀλλὰ καὶ ἡ πίστη μας εἶναι χωρὶς νόημα, καὶ ζεῖτε ἀκόμα μέσα στὶς ἁμαρτίες σας. Ἐπομένως καὶ οἱ Χριστιανοὶ ποῦ πέθαναν ἔχουν χαθεῖ. Ἐὰν μόνο γιὰ τὴ ζωὴ αὐτὴ στηρίξαμε τὶς ἐλπίδες μας στὸν Χριστό, τότε εἴμαστε οἱ πρὸ ἀξιολύπητοι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄνθρώπους. Διότι, ἐὰν οἱ νεκροὶ δὲν ἀνα-

27. Ἰω. 5,25,28.

28. Α' Κορ. 15,53.

29. Α' Κορ. 6,9-10.

γὰρ ἀποθνήσκομεν». Οὕτω δὲ διακείμενοι, τί διοίσομεν ὄνων καὶ κυνῶν, οἳ μηδὲν τοῦ μέλλοντος φροντίζοντες, μόνον τοῦ φαγεῖν φροντίζουσιν, εἰς ὄρεξιν ἐρχόμενοι καὶ τῶν μετὰ τὸ φαγεῖν; Ἀνεπίστητοι γὰρ εἰσι τοῦ ναοῦ, τοῦ κινουῦντος ἔνδοθεν.

5 8. Ὀναίμην ὑμῶν ἐν Κυρίῳ. Νήφατε· πᾶσαν ἕκαστος κακίαν ἀπόθεσθε, καὶ τὸν θηριώδη θυμόν, καταλαλιάν, συκοφαντίαν, αἰσχρολογίαν, εὐτραπελίαν, ψυθιρισμόν, φυσίωσιν, μέθην λαγνείαν, φιλαργυρίαν, φιλοδοξίαν, φθόνον, καὶ πᾶν τὸ τούτοις συνωδόν. «Ἐνδύσασθε δὲ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν,
10 καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας». Οἱ πρεσβύτεροι ὑποτάσσεσθε τῷ ἐπισκόπῳ· οἱ διάκονοι τοῖς πρεσβυτέροις· ὁ λαὸς τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς διακόνοις. Ἀντίψυχος ἐγὼ τῶν φυλαττόντων ταύτην τὴν εὐταξίαν, καὶ ὁ Κύριος εἶη μετ' αὐτῶν διηνεκῶς.

15 9. Οἱ ἄνδρες στέργετε τὰ γαμετὰς ὑμῶν· αἱ γυναῖκες τοὺς ὁμοζύγους. Οἱ παῖδες τοὺς γονεῖς αἰδεῖσθε· οἱ γονεῖς «τὰ τέκνα ἐκτρέφετε ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου». Τὰς ἐν παρθενίᾳ τιμᾶτε, ὡς ἱερείας Χριστοῦ· τὰς ἐν σεμνότητι χήρας ὡς θυσιαστήριον Θεοῦ. Οἱ δοῦλοι μετὰ φόβου τοῖς κυρίοις ἐξυπηρετεῖτε,
20 οἱ κύριοι μετὰ φειδοῦς τοῖς δούλοις ἐπιτάσσετε. Μηδεὶς ἐν ὑμῖν ἀργὸς ἔστω· μήτηρ γὰρ τῆς ἐνδείας ἡ ἀργία. Ταῦτα οὐκ ἐπιτάττω, ὡς ὢν τι, εἰ καὶ δέδεμαι, ἀλλ' ὡς ἀδελφὸς ὑπομιμνήσκω. Εἶη Κύριος μεθ' ὑμῶν.

10. Ὀναίμην ὑμῶν τῶν προσευχῶν. Προσεύχεσθε, ἵνα
25 Ἰησοῦ ἐπιτύχω. Παρατίθεμαι ὑμῖν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησίαν. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ Ἐκκλησίαι Φιλιππησίων, ὅθεν καὶ

σταίνονται, τότε ἄς φᾶμε καὶ ἄς πιοῦμε, διότι αὔριο θὰ πεθάνουμε»³⁰. Καὶ ἐὰν βρισκόμαστε σ' αὐτὴν τὴν κατάσταση, σὲ τί διαφέρουμε ἀπὸ τοὺς ὄνους καὶ τοὺς σκύλους, τὰ ὁποῖα, μὴ φροντίζοντας καθόλου γιὰ τὸ μέλλον, φροντίζουν μόνο γιὰ νὰ φάνε, καὶ ἔρχονται σὲ ὄρεξη καὶ ἐκείνων ποὺ ἀκολουθοῦν μετὰ τὸ φαγητό; Διότι δὲν γνωρίζουν τὸν νοῦ, ὁ ὁποῖος τὰ κινεῖ ἀπὸ μέσα.

8. Εὐχομαι ὅμως ἐσεῖς νὰ στηρίζετε τὶς ἐλπίδες σας στὸν Κύριο. Νὰ εἶστε νηφάλιοι· νὰ ἀποβάλλει ὁ καθένας σας κάθε κακία καὶ τὸν θηριώδη θυμό, τὴν κακολογία, τὴ συκοφαντία, τὴν αἰσχρολογία, τὴ βωμολογία, τὴ συκοφαντία, τὴν ἀλαζονεία, τὴ μέθη, τὴ φιληδονία, τὴ φιλαργυρία, τὴ φιλοδοξία, τὸν φθόνο καὶ κάθε τι ποὺ τὰ συνοδεύει αὐτά. «Φορέστε τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστόν, καὶ νὰ μὴ φροντίζετε γιὰ τὶς ἐπιθυμίες τῆς σάρκας»³¹. Οἱ πρεσβύτεροι νὰ ὑποτάσσεσθε στὸν ἐπίσκοπο, οἱ διάκονοι στοὺς πρεσβυτέρους, καὶ ὁ λαὸς στοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς διακόνους. Ἐγγύηση γιὰ ὅσους κρατοῦν αὐτὴ τὴν τάξη εἶμαι ἐγώ, καὶ ὁ Κύριος εἶθε νὰ εἶναι μαζί τους γιὰ πάντα.

9. Οἱ ἄνδρες νὰ ἀγαπᾶτε τὶς γυναῖκες σας, καὶ οἱ γυναῖκες τοὺς συζύγους σας. Τὰ παιδιά νὰ σέβεσθε τοὺς γονεῖς σας καὶ οἱ γονεῖς «νὰ ἀνατρέφετε τὰ παιδιά σας μὲ τὴν παιδεία καὶ τὴ νοθεσία τοῦ Κυρίου»³². Νὰ τιμᾶτε αὐτὲς ποὺ ἀσκοῦν τὴν παρθενία, σὰν νὰ εἶναι ἱέρειες τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὶς σεμνὲς χῆρες σὰν νὰ εἶναι θυσιαστήριο τοῦ Θεοῦ. Οἱ δοῦλοι νὰ ὑπηρετεῖτε τοὺς κυρίους μὲ φόβο καὶ οἱ κύριοι νὰ διατάζετε τοὺς δούλους μὲ καλωσύνη. Κανένας ἀνάμεσά σας νὰ μὴ μένει ἄργός, διότι ἡ ἄργια εἶναι μητέρα τῆς φτώχειας. Αὐτὰ δὲν σᾶς τὰ διατάζω, σὰν νὰ εἶμαι κάτι, ἂν καὶ δέσμιος, ἀλλὰ σᾶς τὰ ὑπενθυμίζω ὡς ἀδελφός σας. Ὁ Κύριος νὰ εἶναι μαζί σας.

10. Θὰ εὐχόμεθα νὰ μὲ συνοδεύουν οἱ προσευχὲς σας. Νὰ προσεύχεσθε, γιὰ νὰ κερδίσω τὸν Χριστό. Σὲ σᾶς παραδίνω τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας. Σᾶς ἀσπάζονται οἱ Ἐκκλησίες

31. Ρωμ. 13,14. 32. Ἐφεσ. 6,4.

γράφω ὑμῖν. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Φίλων ὁ διάκονος ὑμῶν, ᾧ καὶ ἐγὼ εὐχαριστῶ, σπουδαίως ὑπηρετοῦντί μοι ἐν πᾶσιν. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἀγαθόπους ὁ διάκονος, ὁ ἐκ Συρίας, ὃς ἀκολουθεῖ μοι ἐν Χριστῷ. «Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι». Ἀσπά-
 5 ζομαι πάντας καὶ πάσας, τοὺς ἐν Χριστῷ. Ἔρρωσθε σώματι καὶ ψυχῇ καὶ πνεύματι ἐνί, καὶ ἐμοῦ μὴ ἐπιλάθησθε. Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ

10 Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, Ἐκκλησίᾳ ἡλεημένη ὑπὸ Θεοῦ, ἐκλελεγμένη ὑπὸ Χριστοῦ, παροικούση ἐν Συρίᾳ, καὶ πρώτη Χριστοῦ ἐπωνυμίαν λαβούση, τῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, χαίρειν.

15 1. Ἐλαφρά μοι καὶ κοῦφα τὰ δεσμὰ ὁ Κύριος πεποίηκε, μαθόντα εἰρηνεύειν ὑμᾶς καὶ ἐν πάσῃ ὁμοιοῖα σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ διάγειν. «Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε», φυλαττόμενοι τὰς εἰσκομισάσας αἰρέσεις τοῦ πονηροῦ, ἐπ' ἀπάτη καὶ
 20 ἀπωλείᾳ τῶν πειθομένων αὐτῷ, προσέχειν δὲ τῇ τῶν ἀποστόλων διδαχῇ καὶ νόμῳ καὶ προφήταις πιστεύειν· πᾶσαν ἰουδαϊκὴν καὶ ἑλληνικὴν ἀπορρίψαι πλάνην καὶ μῆτε πλῆθος θεῶν ἐπεισάγειν, μῆτε τὸν Χριστὸν ἀρνεῖσθαι προφάσει τοῦ ἐνὸς Θεοῦ.

33. Α' Πέτρ. 5,14.

1. Πράξ. 11,26· «χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανοὺς».

τῶν Φιλιππησίων, ἀπὸ ὅπου σᾶς γράφω. Σᾶς ἀσπάζεται ὁ διάκονός σας Φίλων, τὸν ὁποῖο καὶ ἐγὼ τὸν εὐχαριστῶ, πὺ πρόθυμα μὲ ἐξυπηρετεῖ σὲ ὅλα. Σᾶς ἀσπάζεται ὁ διάκονος Ἀγαθόπους, ἀπὸ τῆ Συρία, ὁ ὁποῖος μὲ ἀκολουθεῖ στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. «Ἀσπασθεῖτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μὲ φιλι ἀγάπης»³³. Ἀσπάζομαι ὅλους καὶ ὅλες πὺ εἶναι πιστοὶ τοῦ Χριστοῦ. Νὰ υἱγιαίνετε σωματικὰ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ καὶ μὲ ἓνα πνεῦμα, καὶ νὰ μὴ μὲ ξεχνᾶτε. Ὁ Κύριος μαζί σας.

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πὺ ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, στὴν Ἐκκλησία τὴν ἐλεημένη ἀπὸ τὸν Θεό, τὴν ἐκλεγμένη ἀπὸ τὸν Χριστό, πὺ βρίσκεται στὴ Συρία καὶ ἡ ὁποία ἔλαβε πρῶτη τὴν ὀνομασία τοῦ Χριστοῦ¹, τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας, εὐχομαι στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ χαίρεται.

1. Ἐλαφρὰ καὶ εὐκολα ἔκανε ὁ Κύριος τὰ δεσμά μου, μὲ τὸ νὰ μάθω ὅτι ἔχετε εἰρήνη καὶ ζεῖτε μὲ κάθε ὀμόνοια σαρκική καὶ πνευματική. «Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν ἐγὼ ὁ δέσμιος τοῦ Κυρίου, νὰ συμπεριφέρεσθε ὅπως ταιριάζει στὴν κλήση πὺ ἔχετε κληθεῖ»², προφυλασσόμενοι ἀπὸ τίς αἱρέσεις τοῦ πονηροῦ πὺ ἔχουν εἰσορμήσει, γιὰ νὰ ἐξαπατήσουν καὶ νὰ καταστρέψουν αὐτοὺς πὺ πείθονται σ' αὐτόν· νὰ ἀφοσιώνεσθε στὴ διδασκαλία τῶν ἀποστόλων, καὶ νὰ πιστεύετε στὸν νόμο καὶ τοὺς προφῆτες· νὰ ἀπορρίψετε κάθε ἰουδαϊκή καὶ ἑλληνική πλάνη, καὶ νὰ μὴ εἰσάγετε οὔτε πολλοὺς θεοὺς, οὔτε νὰ ἀρνεῖσθε τὸν Χριστό, μὲ τὴν πρόφαση τοῦ ἑνὸς Θεοῦ.

2. Ἐφεσ. 4,1.

2. Μωυσῆς τε γάρ, ὁ πιστὸς θεράπων τοῦ Θεοῦ, εἰπὼν, «Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστι», καὶ τὸν ἕνα καὶ μόνον κηρύξας Θεόν, ὡμολόγησεν εὐθέως καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν, λέγων· «Κύριος ἔβρεξεν ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα παρὰ Κυρίου
5 πῦρ καὶ θεῖον»· καὶ πάλιν· «καὶ εἶπεν ὁ Θεός, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν· καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον· κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν». Καὶ ἐξῆς· «ἐν εἰκόνι Θεοῦ ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον». Καὶ ὅτι γενήσεται ἄνθρωπος, φησί· «προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ἐκ τῶν ἀδελφῶν
10 ὑμῶν, ὡς ἐμέ».

3. Οἱ δὲ προφήται, εἰπόντες ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ. «Ἐγὼ Θεὸς πρῶτος, καὶ ἐγὼ μετὰ ταῦτα, καὶ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι θεός», περὶ τοῦ Πατρὸς τῶν ὄλων, λέγουσι καὶ περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· «Υἱός», φησίν, «ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ
15 ἀρχὴ ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ ἐστὶν ἄνωθεν· καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Μεγάλης βουλήs ἄγγελος, θαυμαστός, σύμβουλος, Θεός, ἰσχυρός, ἐξουσιαστήs»· καὶ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ· «ἰδοῦ, ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται Υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ»· καὶ περὶ τοῦ πάθους·
20 «ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐνατίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφρονος»· «κάγῳ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι».

4. Οἱ τε Εὐαγγελισταί, εἰπόντες τὸν ἕνα Πατέρα μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ τὰ μετὰ τὸν Κύριον ἡμῶν οὐ παρέλιπον,
25 ἀλλ' ἔγραψαν· «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονε». Καὶ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως· «ὁ Λόγος», φησί, «σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν»· καὶ «βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ
10 Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ». Οἱ δὲ ἀπόστολοι, εἰπόντες

3. Δευτ. 6,4.

4. Γέν. 19,24.

5. Γέν. 1,26.

6. Γέν. 1,27.

7. Δευτ. 18,15.

8. Ἦσ. 44,6.

2. Διότι και ὁ Μωυσῆς, ὁ πιστὸς ὑπηρετὴς τοῦ Θεοῦ, λέγοντας, «ὁ Κύριος καὶ Θεὸς σου, εἶναι ἓνας Κύριος»³, καὶ κηρύττοντας τὸν ἓνα καὶ μόνον Θεό, ὁμολόγησε εὐθέως καὶ τὸν Κύριό μας, λέγοντας· «ὁ Κύριος ἔβρεξε στὰ Σόδομα καὶ Γόμορρα φωτιά καὶ θειάφι ἀπὸ τὸν Κύριο»⁴. Καὶ πάλι· «καὶ εἶπε ὁ Θεός· Ἄς κάνουμε ἄνθρωπο ὅμοιο μ' ἐμᾶς, καὶ ἔκανε ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπο· τὸν ἔκανε ὅμοιο μὲ τὸν Θεό»⁵. Καὶ παρακάτω· «ἔκανε τὸν ἄνθρωπο ὅμοιο μὲ τὸν Θεό»⁶. Καὶ γιὰ τὸ ὅτι θὰ γίνεαι ἄνθρωπος, λέει· «ὁ Κύριος θὰ ἀναδείξει προφήτη ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς σας, ὅμοιον μὲ μένα»⁷.

3. Καὶ οἱ προφῆτες, μιλώντας ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν Πατέρα τῶν ὄλων, «ἐγὼ εἶμαι Θεὸς πρῶτος, καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι καὶ στοὺς αἰῶνες, καὶ ἐκτὸς ἀπὸ μένα δὲν ὑπάρχει ἄλλος Θεός»⁸, μιλούν καὶ γιὰ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό· «θὰ σᾶς δοθεῖ υἱός, τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχὴ θὰ ὑπάρχει πάνω στοὺς ὠμούς του ἀπὸ τὴν ἀρχή, καὶ τὸ ὄνομά του θὰ εἶναι ἀγγελιοφόρος τῆς μεγάλης βουλής τοῦ Θεοῦ, θαυμαστός, σύμβουλος, Θεὸς ἰσχυρός, ἐξουσιαστής»⁹· καὶ γιὰ τὴν ἐνανθρώπηση του· «νά, ἡ Παρθένος θὰ συλλάβει καὶ θὰ γεννήσει Υἱὸ καὶ θὰ τὸν ὀνομάσουν Ἐμμανουήλ»¹⁰· καὶ γιὰ τὸ πάθος· «ὀδηγήθηκε σὰν πρόβατο στὴ σφαγὴ, καὶ σὰν ἀρνὶ ἄφωνο μπροστὰ σ' ἐκεῖνον ποὺ τὸ κουρεύει»¹¹, «καὶ ἐγὼ σὰν ἀρνὶ ἄκακο ποὺ τὸ πηγαίνουν γιὰ θυσία»¹².

4. Καὶ οἱ εὐαγγελιστές, λέγοντας τὸν ἓνα Πατέρα μόνον ἀληθινὸ Θεό, δὲν παρέλειψαν στὴ συνέχεια καὶ τὸν Κύριό μας, ἀλλὰ ἔγραψαν· «στὴν ἀρχὴ ὑπῆρχε ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦταν κοντὰ στὸν Θεό, καὶ ὁ Λόγος ἦταν Θεός. Αὐτὸς ὑπῆρχε στὴν ἀρχὴ κοντὰ στὸν Θεό. Ὅλα ἔγιναν δι' αὐτοῦ, καὶ χωρὶς αὐτὸν δὲν ἔγινε τίποτε ἀπὸ ὅσα ἔχουν γίνεαι»¹³. Καὶ γιὰ τὴν ἐνανθρώπηση λέει· «ὁ Λόγος σαρκώθηκε καὶ ἔζησε μαζί μας»¹⁴. Καὶ «βιβλίον τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Δαβὶδ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀβραάμ»¹⁵. Καὶ οἱ ἀπόστολοι, ἀφοῦ εἶπαν ὅτι

9. Ἦσ. 9,6.

10. Ἦσ. 7,14.

11. Ἦσ. 53,7.

12. Ἰερ. 11,9.

13. Ἰω. 1,1.

14. Ἰω. 1,14.

15. Ματθ. 1,1.

ὅτι «Θεὸς εἷς ἐστίν», εἶπον οἱ αὐτοὶ ὅτι εἷς καὶ «μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων», καὶ τὴν ἐνσωμάτωσιν καὶ τὸ τὸ πάθος οὐκ ἐπηρεχύνθησαν. Τί γάρ φησιν; Ἴσχυρος Ἰησοῦς Χριστός, «ὁ δοὺς ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας».

5 5. Πᾶς οὖν ὅστις ἓνα καὶ μόνον καταγγέλλει Θεὸν ἐπ' ἀναιρέσει τῆς τοῦ Χριστοῦ θεότητος, ἐστὶ διάβολος καὶ ἐχθρὸς πάσης δικαιοσύνης· ὃ τε ὁμολογῶν Χριστόν, οὐ τοῦ ποιήσαντος ὄν κόσμον Υἱόν, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς ἀγνώστου, παρ' ὃν ἐκήρυν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται, οὗτος ὄργανόν ἐστίν αὐτοῦ τοῦ ἰβόλου. Ὁ τε τὴν ἐνανθρώπησιν παραιτούμενος καὶ τὸν ταυρὸν ἐπαισχυνόμενος, δι' ὃν δέδεμαι, «οὗτός ἐστιν ἀντίχριστος». Ὁ τε ψιλὸν ἄνθρωπον λέγων τὸν Χριστόν, «ἐπάρατός ἐστι κατὰ τὸν προφήτην, οὐκ ἐπὶ Θεῷ πεποιθώς, ἀλλ' ἐπὶ ἀνθρώπῳ· διὸ καὶ ἄκαρπός ἐστι, παραπλησίως τῇ ἀγριομυρικήῃ».

15 6. Ταῦτα γράφω ὑμῖν, ὧ τοῦ Χριστοῦ νεολαία, οὐ συνειδὼς ὑμῖν τὸ τοιοῦτο φρόνημα, ἀλλὰ προφυλαττόμενος ὑμᾶς, ὡς πατὴρ τὰ ἑαυτοῦ τέκνα. Βλέπετε οὖν τοὺς κακεντρεχεῖς ἐργάτας, «τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνη αὐτῶν». Βλέπετε «τοὺς κύ-
20 νας τοὺς ἐνεούς», τοὺς ὄφεις τοὺς συρομένους, τὰ φιλόδορα δρακόντια, τὰς ἀσπίδας, τοὺς βασιλίσκους, τοὺς σκορπίους. Οὗτοι γάρ εἰσι θῶες, ἀλωποί, ἀνθρωπόμιμοι πίθηκοι.

7. Παύλου καὶ Πέτρου γεγόνατε μαθηταί· μὴ ἀπολέσητε τὴν παραθήκην. Μνημονεύτε Εὐδορίου τοῦ ἀξιομακαρίστου ποι-
25 μένος ὑμῶν, ὃς πρῶτος ἐνεχειρίσθη παρὰ τῶν ἀποστόλων τὴν ὑμετέραν προστασίαν. Μὴ καταισχύνωμεν τὸν Πατέρα. Γενώμεθα γνήσιοι παῖδες, ἀλλὰ μὴ νόθοι. Οἴδατε ὅπως συναναστρά-

16. Α' Κορ. 8,4.

17. Ἐφεσ. 4,5. Α' Τιμ. 2,5.

18. Α' Τιμ. 2,5.

19. Α' Ἰω. 2,22.

20. Ἰερ. 17,5-6.

«ένας Θεός υπάρχει»¹⁶, οί ίδιοι εἶπαν ὅτι υπάρχει καὶ ἕνας «μεσίτης μεταξύ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων»¹⁷, καὶ δὲν ντράπηκαν τὴν ἐνανθρώπηση καὶ τὸ πάθος. Τί δηλαδὴ λέει; Εἶναι ἄνθρωπος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς «αὐτὸς ποὺ ἔδωσε τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου»¹⁸.

5. Καθένας λοιπὸν ποὺ κηρύττει ἕνα καὶ μόνο Θεό, γιὰ νὰ ἀνατρέψει τὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι διάβολος καὶ ἐχθρὸς κάθε δικαιοσύνης. Καὶ αὐτὸς ποὺ ὁμολογεῖ ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Υἱὸς ἐκείνου ποὺ ἔκανε τὸν κόσμον, ἀλλὰ κάποιου ἄλλου ἀγνώστου, διαφορετικοῦ ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ κήρυξε ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆτες, αὐτὸς εἶναι ὄργανο τοῦ ἰδίου τοῦ διαβόλου. Καὶ αὐτὸς ποὺ ἀρνεῖται τὴν ἐνανθρώπηση καὶ ντρέπεται τὸν σταυρό, γιὰ τὸν ὁποῖο εἶμαι δέσμιος, «αὐτὸς εἶναι ἀντίχριστος»¹⁹. Καὶ ἐκεῖνος ποὺ ὀνομάζει τὸν Χριστὸ ἀπλὸ ἄνθρωπο, σύμφωνα μὲ τὸν προφῆτη «εἶναι καταραμένος, ἐπειδὴ δὲν πιστεύει σὲ Θεό, ἀλλὰ σὲ ἄνθρωπο· γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἄκαρπος, σὰν τὴν ἄγρια μυρική»²⁰.

6. Τὰ γράφω αὐτὰ σὲ σᾶς, νεολαία τοῦ Χριστοῦ, ὄχι ἐπειδὴ ἔμαθα ὅτι υπάρχει τέτοιο φρόνημα, ἀλλὰ προφυλάσσοντάς σας, ὅπως ὁ πατέρας τὰ παιδιά του. Προσέχετε λοιπὸν τοὺς κακεντρεχεῖς ἐργάτες, «τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, τῶν ὁποίων τὸ τέλος θὰ εἶναι ἡ ἀπώλεια, αὐτοὺς ποὺ καυχῶνται γιὰ τὴν ἀδιαντροπιά τους»²¹. Προσέχετε «τὰ σκυλιὰ ποὺ δὲν γαυγίζουν»²², τὰ φίδια ποὺ ἔρπουν στὴ γῆ, τὰ πανοῦργα φιδάκια, τὶς ἀσπίδες, τοὺς βασιλίσκους, τοὺς σκορπιούς. Διότι αὐτοὶ εἶναι τσακάλια, ἀλεποῦδες, ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι.

7. Ὑπήρξατε μαθητὲς τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Πέτρου· μὴ χάσετε τὴν παρακαταθήκη. Θυμηθεῖτε τὸν ἀξιομακάριστο ποιμένα σας Εὐδόδιο, ποὺ πρῶτος παρέλαβε ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους τὴν προστασία σας. Νὰ μὴ ντροπιάσουμε τὸν πατέρα. Ἄς γίνουμε γνήσια παιδιά του, καὶ ὄχι νόθα. Γνωρίζετε πῶς συναναστράφηκα μαζί σας· αὐτὰ ποὺ σᾶς ἔλεγα ὅταν ἤμουν παρών, αὐτὰ

21. Φιλίπ. 3,18-19.

22. Ἦσ. 56,10.

φην μεθ' ὑμῶν· ἃ παρῶν ἔλεγον ὑμῖν, ταῦτα καὶ ἀπὼν γράφω· «εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ἔστω ἀνάθεμα. Μιμηταὶ μου γίνεσθε». Ἀντίψυχον ὑμῶν γενοίμην, ὅταν Ἰησοῦ ἐπιτύχω. «Μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν».

5 8. Οἱ πρεσβύτεροι «ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον», ἕως ἀναδείξῃ ὁ Θεὸς τὸν μέλλοντα ἄρχειν ὑμῶν. «Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω». Οἱ διάκονοι γινωσκέτωσαν οἴου εἰσὶν ἀξιώματος, καὶ σπουδαζέτωσαν ἄμεμπτοι εἶναι, ἵνα ὡς μιμηταὶ Χριστοῦ. Ὁ λαὸς ὑποτασσέσθω τοῖς πρεσβυτέροις
10 καὶ τοῖς διακόνοις. Αἱ παρθένοι γινωσκέτωσαν τίνι καθιέρωσαν ἑαυτάς.

9. Οἱ ἄνδρες στεργέτωσαν τὰς ὁμοζύγους, μνημονεύοντες ὅτι μία ἐνί, οὐ πολλαὶ ἐνὶ ἐδόθησαν ἐν τῇ κτίσει. Αἱ γυναῖκες τιμάτωσαν τοὺς ἄνδρας ὡς σάρκα ἰδίαν· μηδὲ ἐξ ὀνόματος αὐτοὺς
15 τολμάτωσαν καλεῖν· σωφρονίζέτωσαν δέ, μόνους ἄνδρας τοὺς ὁμοζύγους εἶναι νομίζουσαι, οἷς καὶ ἠνώθησαν κατὰ γνώμην Θεοῦ. Οἱ γονεῖς τὰ τέκνα παιδεύετε παιδείαν ἱεράν. Τὰ τέκνα τιμᾶτε τοὺς γονεῖς, ἵνα εὖ ὑμῖν ᾗ.

10. Οἱ δεσπότες μὴ ὑπερηφάνως τοῖς δούλοις προσέχετε,
20 μιμούμενοι τὸν τλητικὸν Ἰὼβ εἰπόντα· «εἰ δὲ καὶ ἐφάυλισα κρῖμα θεράποντός μου ἢ θεραπαίνης μου, κρινομένων αὐτῶν πρὸς με, τί γὰρ ποιήσω, ἐὰν ἔτασίν μου ὁ Κύριος ποιήσῃται;»· καὶ τὰ ἐξῆς ἐπίστασθε. Οἱ δοῦλοι μὴ παροργίζετε τοὺς δεσπότες ἐν μηδενί, ἵνα μὴ κακῶν ἀνηκέστων ἑαυτοῖς αἴτιοι γένησθε.

25 11. Μηδεὶς ἀργὸς ἐσθιέτω, ἵνα μὴ ρέμβος γένηται καὶ πορνοσκόπος. Μέθη, ὀργή, φθόνος, λοιδορία, κραυγή, βλασφημία, μηδὲ ὀνομαζέσθω ὑμῖν. Αἱ χῆραι «μὴ σπαταλάτωσαν, ἵνα μὴ καταστρηνιάσωσι τοῦ λόγου». Τῷ Καίσαρι ὑποτάγητε, ἐν

23. Α' Κορ. 16,22. 4,16.

24. Κολ. 4,18.

25. Α' Πέτρ. 5,2.

26. Β' Τιμ. 4,6. Φιλ. 3,8.

27. Πρβλ. Ἐφ. 5,25.

28. Πρβλ. Ἐφ. 6,1-3.

σᾶς γράφω καὶ ἀπὼν· «ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ τὸν Κύριο Ἰησοῦ, νὰ εἶναι ἀναθεματισμένος. Νὰ γίνεστε μαθητὲς μου»²³. Εἶθε νὰ μποροῦσα νὰ γίνω ἀντίδωρό σας, ὅταν θὰ ἐπιτύχω τὸν Χριστό. «Νὰ θυμᾶστε στὶς προσευχὲς σας τὰ δεσμὰ μου»²⁴.

8. Οἱ πρεσβύτεροι «νὰ ποιμάνετε τὸ ποίμνιό σας»²⁵, μέχρις ὅτου ὁ Θεὸς ἀναδείξει ἐκεῖνον πὺ θὰ εἶναι ἀρχηγός σας. «Διότι ἐγὼ ἤδη προσφέρομαι ὡς σπονδή, γιὰ νὰ κερδίσω τὸν Χριστό»²⁶. Οἱ διάκονοι νὰ γνωρίζουν ποιό εἶναι τὸ ἀξίωμα τους, καὶ νὰ φροντίζουν νὰ εἶναι ἄμεμπτοι, γιὰ νὰ εἶναι μιμητὲς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ λαὸς νὰ ὑποτάσσεται στοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς διακόνους. Οἱ παρθένες νὰ γνωρίζουν σὲ ποιὸν ἔχουν ἀφιερῶσει τοὺς ἑαυτοὺς τους.

9. Οἱ ἄνδρες νὰ ἀγαποῦν τίς συζύγους τους, καὶ νὰ θυμοῦνται ὅτι στὸν κόσμον στὸν καθένα δόθηκε μία, καὶ ὄχι πολλές. Οἱ γυναῖκες νὰ τιμοῦν τοὺς ἄνδρες, σὰν νὰ εἶναι δική τους σάρκα, νὰ μὴ τολμοῦν νὰ τοὺς φωνάζουν μὲ τὸ ὄνομά τους, καὶ νὰ φέρονται μὲ σωφροσύνη, πιστεύοντας ὅτι οἱ σύζυγοί τους εἶναι οἱ μόνοι ἄνδρες, μὲ τοὺς ὁποίους ἐνώθηκαν μὲ τὴ συγκατάθεση τοῦ Θεοῦ²⁷. Οἱ γονεῖς νὰ διδάσκετε τὰ παιδιά σας τὴν ἱερὴ παιδεία, καὶ τὰ παιδιά νὰ τιμᾶτε τοὺς γονεῖς, γιὰ νὰ εὐτυχήσετε²⁸.

10. Οἱ κύριοι νὰ μὴ φέρεστε στοὺς δούλους μὲ ὑπερηφάνεια, καὶ νὰ μιμεῖσθε τὸν καρτερικὸ Ἰώβ, πὺ εἶπε· «καὶ ἂν ἐγὼ καταπάτησα τὸ δίκαιο τοῦ δούλου μου ἢ τῆς δούλης μου, ὅταν εἶχαν διαφορὲς μαζί μου, τί θὰ κάνω ὅταν μὲ δικάσει ὁ Κύριος;»²⁹, καὶ τὰ παρακάτω πὺ τὰ γνωρίζετε. Οἱ δοῦλοι νὰ μὴ ἐξοργίζετε τοὺς κυρίους σὲ τίποτε, γιὰ νὰ μὴ γίνετε αἷτιοι ἀθεράπευτων κακῶν στοὺς ἑαυτοὺς σας.

11. Κανεῖς πὺ δὲν ἐργάζεται νὰ μὴ τρώει³⁰, γιὰ νὰ μὴ περιφέρεται ἄσκοπα καὶ συναναστρέφεται μὲ πόρνες. Μέθη, θυμὸς, φθόνος, βρισιά, κραυγή, βλασφημία, οὔτε κἂν νὰ ἀναφέρονται μεταξύ σας. Οἱ χῆρες «νὰ μὴ εἶναι σπάταλες, γιὰ νὰ μὴ

29. Ἰώβ 31,13-14.

30. Β' Θεσσ. 3,10.

οἷς ἀκίνδυνος ἢ ὑποταγή. Τοὺς ἄρχοντας μὴ ἐρεθίζετε εἰς παροξυσμόν, ἵνα μὴ δῶτε ἀφορμὴν τοῖς ζητοῦσι καθ' ὑμῶν. Περὶ δὲ γοητείας ἢ παιδεραστίας ἢ φόνου περιττὸν τὸ γράφειν, ὅποτε ταῦτα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπηγόρευται πράττειν. Ταῦτα οὐχ ὥς
5 ἀπόστολος παρακελεύομαι, ἀλλ' ὡς σύνδουλος ὑμῶν ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς.

12. Ἀσπάζομαι τὸ ἅγιον πρεσβυτέριον. Ἀσπάζομαι τοὺς ἱεροὺς διακόνους καὶ τὸ ποθεινόν μοι ὄνομα, ὃν ἐπίδοιμι ἀντὶ ἐμοῦ ἐν Πνεύματι ἀγίῳ, ὅταν Χριστοῦ ἐπιτύχω, οὗ ἀντίψυχον
10 γενοίμην. Ἀσπάζομαι ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας, πυλωρούς, τοὺς κοπιῶντας, ἐπιορκιστάς, ὁμολογητάς. Ἀσπάζομαι τοὺς φρουροὺς τῶν ἀγίων πυλώνων, τὰς ἐν Χριστῷ διακόνους. Ἀσπάζομαι τὰς χριστολήπτους παρθένους, ὧν ὀναίμην ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ. Ἀσπάζομαι τὸν λαὸν Κυρίου ἀπὸ μικροῦ ἕως
15 μεγάλου, καὶ πάσας τὰς ἀδελφάς μου ἐν Κυρίῳ.

13. Ἀσπάζομαι Κασσιανόν, καὶ τὴν ὁμόζυγον αὐτοῦ καὶ τὰ φίλτατα αὐτοῦ τέκνα. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Πολύκαρπος, ὁ ἀξιοπρεπὴς ἐπίσκοπος, ὃς καὶ μέλει περὶ ὑμῶν, ᾧ καὶ παρεθέμην ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ. Καὶ πᾶσα δὲ ἡ Ἐκκλησία Σμυρναίων μνημο-
20 νεύει ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ὀνήσιμος ὁ Ἐφεσίων ποιμὴν. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Δημᾶς, ὁ Μαγνησίας ἐπίσκοπος. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Πολύβιος, ὁ Τραλλαίων. Ἀσπάζονται ὑμᾶς Φίλων καὶ Ἀγαθόπους, οἱ διάκονοι, οἱ συνακόλουθοί μου «Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι».

25 14. Ταῦτα ἀπὸ Φιλίππων γράφω ὑμῖν. Ἐρρωμένους ὑμᾶς ὁ ὢν μόνος ἀγέννητος, διὰ τοῦ πρὸ αἰώνων γεγεννημένου, διαφυλάξοι πνεύματι καὶ σαρκί, καὶ ἴδοιμι ὑμᾶς ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ

ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸν λόγο»³¹. Νὰ ὑποτάσσεσθε στὸν Καίσαρα, σὲ πράγματα ποὺ ἡ ὑποταγὴ εἶναι ἀκίνδυνη. Νὰ μὴ ἐξοργίζετε τοὺς ἄρχοντες ὥστε νὰ φτάνουν σὲ παροξυσμό, γιὰ νὰ μὴ δίνετε ἀφορμὴ σ' αὐτοὺς ποὺ ζητοῦν ἐναντίον σας. Γιὰ τὴ μαγεία ἢ τὴν παιδεραστία καὶ τὸν φόνο, θεωρῶ περιττὸ νὰ σᾶς γράψω, τὴ στιγμή ποὺ αὐτὰ ἀπαγορεύεται νὰ τὰ κάνουν καὶ στὰ ἔθνη. Αὐτὰ δὲν τὰ παραγγέλλω ὡς ἀπόστολος, ἀλλὰ σᾶς τὰ ὑπενθυμίζω σὰν σύνδουλός σας.

12. Ἀσπάζομαι τὸ ἅγιο πρεσβυτέριο. Ἀσπάζομαι τοὺς ἱεροὺς διακόνους, καὶ τὸ ποθητό μου ὄνομα, τὸν ὁποῖο μακάρι νὰ τὸν δῶ στὴ θέση μου μέσω τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅταν θὰ κερδίσω τὸν Χριστό, γιὰ τὸν ὁποῖο θὰ ἔδωκα τὴ ζωὴ μου. Ἀσπάζομαι τοὺς ὑποδιακόνους, τοὺς ἀναγνώστες, τοὺς ψάλτες, τοὺς θυρωροὺς, αὐτοὺς ποὺ κοπιᾶζουν, τοὺς ἐξορκιστές, τοὺς ὁμολογητές. Ἀσπάζομαι τοὺς φρουροὺς τῶν ἱερῶν πυλῶν, καὶ τὶς διακόνισσες τοῦ Χριστοῦ. Ἀσπάζομαι τὶς χριστόληπτες παρθένους, οἱ ὁποῖες εὐχόμεαι νὰ χαίρονται στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Ἀσπάζομαι τὸν λαὸ τοῦ Κυρίου, ἀπὸ τὸν μικρὸ μέχρι τὸν μεγάλο, καὶ ὅλες τὶς ἀδελφές μου ἐν Κυρίῳ.

13. Ἀσπάζομαι τὸν Κασσιανὸ καὶ τὴ σύζυγό του καὶ τὰ ἀγαπητά του παιδιά. Σᾶς ἀσπάζεται ὁ Πολύκαρπος, ὁ ἀξιοπρεπὴς ἐπίσκοπος, ὁ ὁποῖος καὶ φροντίζει γιὰ σᾶς, στὸν ὁποῖο καὶ σᾶς ἐμπιστεύθηκα μὲ τὴν συγκατάθεση τοῦ Κυρίου. Καὶ ὁλόκληρη ἡ Ἐκκλησία τῶν Σμυρναίων σᾶς ἀναφέρει στὶς προσευχὲς τῆς στὸν Κύριο. Σᾶς ἀσπάζεται ὁ Ὀνήσιμος ὁ ποιμένας τῶν Ἐφεσίων. Σᾶς ἀσπάζεται ὁ Δημᾶς, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Μαγνησίας. Σᾶς ἀσπάζεται ὁ ἐπίσκοπος τῶν Τραλλαίων Πολύβιος. Σᾶς ἀσπάζονται ὁ Φίλων καὶ ὁ Ἀγαθόπους, οἱ διάκονοι ποὺ μὲ ἀκολουθοῦν. «Ἀσπασθεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μὲ φιλὶ ἀγάπης»³².

14. Αὐτὰ σᾶς τὰ γράφω ἀπὸ τοὺς Φιλίππους. Εἶθε νὰ σᾶς διαφυλάξει ὑγιεῖς ὁ μόνος ἀγέννητος, μέσω τοῦ γεννημένου προαιώνια, πνευματικὰ καὶ σαρκικά, καὶ εἶθε νὰ σᾶς δῶ στὴ βα-

31. Α' Τιμ. 5,6,11.

32. Β' Κορ. 13,12.

βασιλεία. Ἀσπάζομαι τὸν ἀντ' ἐμοῦ μέλλοντα ἄρχειν ὑμῶν, οὐ καὶ ὀναίμην ἐν Χριστῷ.

Ἔρρωσθε Θεῷ καὶ Χριστῷ, πεφωτισμένοι τῷ ἁγίῳ Πνεύματι,

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΗΡΩΝΑ, ΔΙΑΚΟΝΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῷ θεοτιμήτῳ καὶ ποθεινοτάτῳ, σεμνοτάτῳ, Χριστοφόρῳ, Πνευματοφόρῳ, γνησίῳ τέκνῳ, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, Ἡρωὶ διακόνῳ
 10 Χριστοῦ, ὑπηρέτῃ Θεοῦ, χάρις, ἔλεος καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, «τοῦ δίδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλῃται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ», καὶ σῶση εἰς τὴν
 15 βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον.

1. Παρακαλῶ σε ἐν Θεῷ προσθεῖναι τῷ δρόμῳ σου καὶ ἐκδικεῖν σου τὸ ἀξίωμα. Τῆς συμφωνίας τῆς πρὸς τοὺς ἁγίους φρόντιζε. Τοὺς ἀσθενεστέρους βάσταζε, ἵνα πληρώσης τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Νηστεῖαις καὶ δεήσεσι σχόλαζε, ἀλλὰ μὴ ἀμέτρως, ἵνα μὴ σεαυτὸν καταβάλης. Οἴνου καὶ κρεῶν μὴ πάντῃ ἀπέχου· οὐ γὰρ ἐστὶ βδελυκτά· «τὰ γὰρ ἀγαθὰ τῆς γῆς», φησί, «φάγεσθε», καὶ «ἔδεσθε κρέα ὡς λάχανα», καὶ «οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου καὶ ἔλαιον ἰλαρύνει καὶ ἄρτος στηρίζει»,

σιλεία τοῦ Χριστοῦ. Ἀσπάζομαι αὐτὸν ποὺ θὰ γίνει ἀρχηγός σας στὴ θέση μου, τὸν ὁποῖο εὐχομαι νὰ χαίρει ἐν Χριστῶ.

Νὰ ὑγιαίνετε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, φωτισμένοι μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα.

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΑΚΟΝΟ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΗΡΩΝΑ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, ποὺ ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, στὸ θεοτίμητο καὶ πολυπόθητο, χριστοφόρο, πνευματοφόρο, γνήσιο τέκνο μου στὴν πίστη καὶ ἀγάπη, στὸν διάκονο τοῦ Χριστοῦ καὶ ὑπηρέτη τοῦ Θεοῦ Ἡρώνα, εὐχομαι νὰ ἔχει χάρη, ἔλεος καὶ εἰρήνη ἀπὸ τὸν παντοκράτορα Θεὸ καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν Κύριό μας, τὸν μονογενῆ του Υἱό, «ὁ ὁποῖος ἔδωσε τὸν ἑαυτό του γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας, μὲ σκοπὸ νὰ μᾶς γλυτώσει ἀπὸ τὸν παρόντα πονηρὸ αἰῶνα»¹, καὶ νὰ μᾶς σώσει στὴν ἐπουράνια βασιλεία του.

1. Σὲ παρακαλῶ μὲ τὴ συγκατάθεση τοῦ Θεοῦ, νὰ αὐξήσεις τὸ δρόμο σου καὶ νὰ ἀνταποκριθεῖς στὸ ἀξίωμα σου. Νὰ φροντίζεις γιὰ τὴν ὁμοφωνία μὲ τοὺς ἁγίους. Νὰ ὑπομένεις τοὺς πιὸ ἀδύνατους στὴν πίστη², γιὰ νὰ ἐκπληρώσεις τὸν νόμο τοῦ Χριστοῦ. Νὰ ἐπιδίδεσαι στὶς νηστεῖες καὶ στὶς δεήσεις, ἀλλὰ ὄχι χωρὶς μέτρο, γιὰ νὰ μὴ καταβάλεις τὸν ἑαυτό σου. Νὰ μὴ ἀποφεύγεις τελείως τὸ κρασί καὶ τὰ κρέατα, διότι δὲν εἶναι βδελυκτά. Γιατὶ λέει, «νὰ τρῶτε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς»³ καὶ «νὰ τρῶτε τὰ κρέατα ὅπως τὰ λαχανικά»⁴ καὶ «τὸ κρασί εὐφραίνει τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, τὸ λάδι τὴν χαροποιεῖ, καὶ τὸ ψωμί

1. Γαλ. 1,4.

2. Πρβλ. Γαλ. 6,2.

3. Ἦσ. 1,19.

4. Γέν. 9,3.

ἀλλὰ μεμετρημένως καὶ εὐτάκτως, ὡς Θεοῦ χορηγοῦντος. «Τίς γὰρ φάγεται, ἢ τίς πίεται παρὲξ αὐτοῦ;». Ὅτι «εἴ τι καλόν, αὐτοῦ· καὶ εἴ τι ἀγαθόν, αὐτοῦ». Τῇ ἀναγνώσει πρόσεχε, ἵνα μὴ μόνον αὐτὸς εἰδῆς τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις αὐτοὺς ἐξηγῆ, 5 ὡς Θεοῦ ἀθλητῆς. «Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείας, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέση. Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ». Ἀντίψυχόν σου ἐγὼ ὁ δέσμιος.

2. Πᾶς ὁ λέγων παρὰ τὰ διατεταγμένα, κἂν ἀξιόπιστος ἦ, 10 κἂν νηστεύῃ, κἂν παρθενεύῃ, κἂν σημεῖα ποιῆ, κἂν προφητεύῃ, λύκος σοι φαινέσθω, ἐν προβάτου δορᾶ, προβάτων φθορὰν κατεργαζόμενος. Εἴ τις ἀρνεῖται τὸν σταυρὸν καὶ τὸ πάθος ἐπαισχύνεται, ἔστω σοι ὡς αὐτὸς ὁ ἀντικείμενος· «κἂν ψωμίση τὰ ὑπάρχοντα πτωχοῖς, κἂν ὄρη μεθιστᾶ, κἂν παραδῶ τὸ σῶμα 15 εἰς καῦσιν», ἔστω σοι βδελυκτός. Εἴ τις φαυλίζει τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας, οὓς ὁ Χριστὸς παρὼν ἐπλήρωσεν, ἔστω σοι ἀντίχριστος. Εἴ τις ἄνθρωπον ψιλὸν λέγῃ τὸν Κύριον, Ἰουδαῖός ἐστι Χριστοκτόνος

3. «Χήρας τίμα, τὰς ὄντως χήρας». Ὁρφανῶν προΐστασο. 20 Ὁ Θεὸς γάρ ἐστι «Πατὴρ τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν». Μηδὲν ἀνευ τῶν ἐπισκόπων πράττε· ἱερεῖς γάρ εἰσι, σὺ δὲ διάκονος τῶν ἱερέων. Ἐκεῖνοι βαπτίζουσιν, ἱεουργοῦσι, χειροτονοῦσι, χειροθετοῦσι, σὺ δὲ αὐτοῖς διακονεῖς, ὡς Στέφανος ὁ ἅγιος ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰακώβω καὶ τοῖς πρεσβυτέροις. 25 Τῶν συνάξεων μὴ ἀμέλει. Ἐξ ὀνόματος πάντας ἐπιζητεῖ.

5. Ψαλμ. 103,15.

6. Ἐκκλ. 2,25.

7. Ζαχ. 9,15.

τὴν στηρίζου»⁵. ἀλλὰ μὲ μέτρο καὶ τάξῃ, ἐπειδὴ τὰ χορηγεῖ ὁ Θεός. Διότι λέει, «ποιός τρώει καὶ ποιός πίνει χωρὶς αὐτόν»⁶. Διότι, «ἐὰν κάτι εἶναι καλό, εἶναι δικό του· καὶ ὅ,τι εἶναι καλό, εἶναι δικό του»⁷. Νὰ ἀφοσιώνεσαι στὴν ἀνάγνωσι, γιὰ νὰ μὴ γνωρίζεις μόνο ἐσὺ τοὺς νόμους, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἐξηγεῖς καὶ σὲ ἄλλους, ὡς ἀθλητὲς τοῦ Θεοῦ. «Κανένας στρατιώτης δὲν ἐμπλέκεται στὶς βιοτικὲς ὑποθέσεις, γιὰ νὰ γίνῃ ἀρεστὸς σ' ἐκεῖνον ποῦ τὸν στρατολόγησε. Καὶ ἐὰν κανεῖς συμμετέχει σὲ ἀγῶνες, δὲν στεφανώνεται, ἐὰν δὲν ἀγωνισθεῖ σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες»⁸. Ἐγγυητὴς σου ἐγὼ ὁ δέσμιος.

2. Καθένας ποῦ λέει διαφορετικὰ πράγματα ἀπὸ αὐτὰ ποῦ εἶναι καθορισμένα, ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἀξιόπιστος, καὶ ἂν νηστεύει, καὶ ἂν μένει παρθένος, καὶ ἂν κάνει θαύματα, καὶ ἂν προφητεύει, νὰ σοῦ φαίνεται λύκος μὲ προβεῖα προβάτου, ποῦ δουλεύει γιὰ τὴν καταστροφή τῶν προβάτων⁹. Ἐὰν κάποιος ἀρνεῖται τὸν σταυρὸ καὶ ντρέπεται τὸ πάθος, νὰ θεωρεῖται ἀπὸ σένα ὡς ὁ ἴδιος ὁ σατανᾶς· «καὶ ἂν μοιράσει τὰ ὑπάρχοντά του στοὺς φτωχοὺς, καὶ ἂν μετακινεῖ βουνά, καὶ ἂν παραδώσει τὸ σῶμα του νὰ καεῖ»¹⁰, νὰ εἶναι γιὰ σένα μισητός. Ἐὰν κάποιος χλευάζει τὸν νόμο ἢ τοὺς προφῆτες, τοὺς ὁποίους ἐκπλήρωσε ὁ Χριστὸς ὅταν ἦταν ἐδῶ, νὰ εἶναι γιὰ σένα ὡς ἀντίχριστος. Ἐὰν κάποιος λέει τὸν Κύριο ἀπλὸ ἄνθρωπο, εἶναι Ἰουδαῖος χριστοκτόνος.

3. «Ὡς χῆρες νὰ τιμᾶς τὶς πραγματικὲς χῆρες»¹¹. Νὰ προστατεύεις τὰ ὀρφανὰ. Διότι ὁ Θεὸς εἶναι «πατέρας τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν»¹². Νὰ μὴ κάνεις τίποτε χωρὶς τοὺς ἐπισκόπους· διότι εἶναι ἱερεῖς, καὶ σὺ διάκονος τῶν ἱερέων. Ἐκεῖνοι βαπτίζουν, ἱεουργοῦν, χειροτονοῦν, χειροθετοῦν, ἐνῶ σὺ τοὺς ὑπηρετεῖς, ὅπως ὁ ἅγιος Στέφανος στὰ Ἱεροσόλυμα τὸν Ἰάκωβο καὶ τοὺς πρεσβυτέρους. Νὰ μὴ παραμελεῖς τὶς συνάξεις. Νὰ τοὺς ἀναζητᾶς ὅλους μὲ τὸ ὄνομά τους. «Κανένας νὰ

8. Β' Τιμ. 2,4.

9. Πρβλ. Ματθ. 7,15.

10. Α' Κορ. 13,3.

11. Α' Τιμ. 5,3.

12. Ψαλμ. 67,6.

13. Α' Τιμ. 4,12.

«Μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ».

4. Οἰκέτας μὴ ἐπαισχύνου· κοινωνεῖ γὰρ ἡμῖν καὶ αὐτοῖς ἡ φύσις. Γυναῖκας μὴ βδελύττου· αὐταὶ σε γὰρ γεγεννήκασιν καὶ
5 ἐξέθρεψαν. Ἀγαπᾶν οὖν χρὴ τὰς αἰτίας τῆς γεννήσεως, μόνον δὲ ἐν Κυρίῳ· ἄνευ δὲ γυναικὸς ἀνὴρ οὐ παιδοποιήσει· τιμᾶν οὖν χρὴ τὰς συνεργοὺς τῆς γεννήσεως. «Οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός», εἰ μὴ ἐπὶ τῶν πρωτοπλάστων. Τοῦ γὰρ Ἀδάμ τὸ σῶμα ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων· τῆς δὲ Εὔας,
10 ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδάμ. Καὶ ὁ παράδοξος δὲ τοκετὸς τοῦ Κυρίου, ἐκ μόνης τῆς Παρθένου· οὐ βδελυκτικῆς οὔσης τῆς νομίμου μίξεως, ἀλλὰ θεοπρεποῦς τῆς γεννήσεως. Ἐπρεπε γὰρ τῷ Δημιουργῷ, μὴ τῇ συνήθει ἀποχρήσασθαι γεννήσει, ἀλλὰ τῇ παραδόξῳ καὶ ξένη, ὡς δημιουργῷ.

15 5. Ὑπερηφανίαν φεῦγε. Ὑπερηφάνοις γὰρ ἀντιτάσσεται Κύριος. Ψευδολογίαν βδελύττου· «ἀπολεῖς», γάρ, φησί, «πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος». Φθόνον φυλάττου· ἀρχηγὸς γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν ὁ διάβολος, καὶ διάδοχος τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. Ὁμοίως καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου παραίνει ἀρκεῖσθαι ταῖς ὁμοζύ-
20 γοις. Παρθένους φύλαττε, ὡς Χριστοῦ κειμήλια. Μακρόθυμος ἔσο, ἵνα ἦς πολὺς ἐν φρονήσει. Τῶν πενήτων μὴ ἀμέλει, ἐν οἷς ἂν εὐπορήσῃ· «ἐλεημοσύναις γὰρ καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι».

6. Σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει, ὡς Θεοῦ οἰκητήριον ναὸς Χριστοῦ ὑπάρχεις· ὄργανον εἶ τοῦ Πνεύματος. Οἶδας ὅπως σε ἀνέθρεψα. Εἰ καὶ ἐλάχιστός εἰμι, ζηλωτῆς μου γενοῦ, μίμησαί μου τὴν ἀναστροφὴν. Οὐ καυχῶμαι ἐν κόσμῳ, ἀλλ' ἐν Κυρίῳ·

14. Α' Κορ. 11,11.

15. Ἰακ. 4,6. Α' Πέτρ. 5,5.

μὴ περιφρονεῖ τὴ νεαρὴ ἡλικία σου, ἀλλὰ νὰ εἶσαι ὑπόδειγμα τῶν πιστῶν στὸ λόγο καὶ στὴ συναναστροφῆ»¹³.

4. Τοὺς ὑπηρέτες νὰ μὴ τοὺς ντρέπεσαι· διότι εἶναι κοινὴ ἡ φύση ἀνάμεσα σὲ μᾶς καὶ σ' αὐτούς. Τὶς γυναῖκες νὰ μὴ τὶς βδελύσσεσαι· διότι αὐτὲς σὲ γέννησαν καὶ σὲ ἀνέθρεψαν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀγαπᾶμε τὶς αἰτίες τῆς γεννήσεώς μας, ἀλλὰ μόνο ὅπως θέλει ὁ Κύριος· χωρὶς γυναῖκα ἄλλωστε ὁ ἄνδρας δὲ κάνει παιδιά· πρέπει λοιπὸν νὰ τιμᾶμε τοὺς συνεργάτες τῆς γεννήσεως. «Οὔτε ἄνδρας κάνει χωρὶς γυναῖκα, οὔτε γυναῖκα χωρὶς ἄνδρα»¹⁴, παρὰ μόνο οἱ πρωτόπλαστοι. Διότι τὸ σῶμα τοῦ Ἀδάμ εἶχε γίνει ἀπὸ τὰ τέσσερα στοιχεῖα, ἐνῶ τῆς Εὕας ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Ἀδάμ. Καὶ ὁ παράδοξος τοκετὸς τοῦ Κυρίου μόνο ἀπὸ τὴν Παρθένο, ὅχι ἐπειδὴ ἡ νόμιμη ἐπαφὴ εἶναι βδελυκτὴ, ἀλλ' ἐξαιτίας τῆς θεοπρεποῦς γεννήσεως. Διότι ἔπρεπε στὸν Δημιουργὸ νὰ μὴ χρησιμοποιήσῃ τὴ συνηθισμένη γέννηση, ἀλλὰ παράδοξη καὶ θαυματουργικὴ, ὡς Δημιουργός.

5. Νὰ ἀποφεύγεις τὴν ὑπερηφάνεια. Διότι ὁ Κύριος ἀντιστέκεται στοὺς ὑπερήφανους¹⁵. Νὰ μισεῖς τὴν ψευδολογία. Διότι λέει, «θὰ ἐξολοθρεύσεις ὅλους ἐκείνους ποὺ λένε ψέματα»¹⁶. Νὰ φυλάγῃσαι ἀπὸ τὸν φθόνον· διότι ἀρχηγὸς του εἶναι ὁ διάβολος, καὶ διάδοχός του ὁ Κάϊν, ὁ ὁποῖος ζήλεψε τὸν ἀδελφὸ του καὶ ἀπὸ φθόνον ἔκανε φόνο. Τὶς ἀδελφές μου συμβούλεψέ τις νὰ ἀγαποῦν τὸν Θεὸ καὶ νὰ περιορίζονται μόνο στοὺς ἄνδρες τους. Τὸ ἴδιο καὶ τοὺς ἀδελφούς μου συμβούλευε νὰ ἀρκοῦνται σὶς γυναῖκες τους. Φύλαγε τὶς παρθένας ὡς κειμήλια τοῦ Χριστοῦ. Νὰ εἶσαι ὑπομονητικὸς, γιὰ νὰ εἶσαι πολὺ συνετός. Νὰ μὴ παραμελεῖς τοὺς φτωχοὺς, ἀνάλογα μ' αὐτὰ ποὺ ἔχεις. «Διότι μὲ ἐλεημοσύνες καὶ πίστεις καθαρίζονται οἱ ἁμαρτίες»¹⁷.

6. Νὰ τηρεῖς τὸν ἑαυτό σου ἄγνόν, ἐπειδὴ ὡς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ εἶσαι ναὸς τοῦ Χριστοῦ, εἶσαι ὄργανον τοῦ Πνεύματος. Γνωρίζεις πῶς σὲ ἀνέθρεψα. Ἄν καὶ εἶμαι τιποτένιος, γίνε μιμητὴς μου, μιμήσου τὴ συμπεριφορὰ μου. Δὲν καυχῶμαι κατὰ

16. Ψαλμ. 5,7

17. Παρμ. 15,27.

Ἦρωσι τῶ ἐμῶ τέκνω παραινῶ· «ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ
καυχάσθω». Ὀναίμην σου, παιδίον ποθεινόν· οὗ φύλαξ γένηται
ὁ μόνος ἀγέννητος Θεός, καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Μὴ
πᾶσι πίστευε, μὴ πᾶσι θάρρει, μηδὲ ἂν τις ὑποκορίζηταί σε.
5 Πολλοὶ γὰρ εἰσιν ὑπηρέται τοῦ Σατανᾶ· «καὶ ὁ ταχὺ ἐμπιστεύ-
ων, κοῦφος τῆ καρδίᾳ».

7. Μέμνησο τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχ ἁμαρτήσεις ποτέ. Μὴ γίνου
δίψυχος ἐν προσευχῇ σου. Μακάριος γὰρ ὁ μὴ διστάσας. Πι-
στεύω γὰρ εἰς τὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς
10 τὸν μονογενῆ Υἱόν, ὅτι δείξει μοι ὁ Θεὸς Ἦρωνα ἐπὶ τοῦ θρό-
νου μου. Πρόσθεσ οὖν ἐπὶ τῶ δρόμῳ· παραγγέλλω σοι ἐπὶ τοῦ
Θεοῦ τῶν ὄλων καὶ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ, παρόντος καὶ τοῦ ἀγίου
Πνεύματος καὶ τῶν λειτουργικῶν ταγμάτων, φύλαξόν μου τὴν
παραθήκην, ἣν ἐγὼ καὶ ὁ Χριστὸς παρεθέμεθά σοι, καὶ μὴ ἐαυ-
15 τὸν ἀνάξιον κρίνης τῶν δειχθέντων περὶ σοῦ τῶ Θεῶ. Παρατί-
θημί σοι τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχέων. Πολυκάρπῳ παρεθέμην
ὕμᾱς ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8. Ἀσπάζονται σε οἱ ἐπίσκοποι, Ὀνήσιμος, Βίτος, Δάμας,
Πολύβιος, καὶ πάντες οἱ ἀπὸ Φιλίππων, ἐν Χριστῶ, ὅθεν καὶ
20 ἐπέστειλά σοι. Ἀσπασαι τὸ θεοπρεπὲς πρεσβυτέριον. Ἀσπα-
σαι τοὺς ἀγίους συνδιακόνους σου, ὧν ἐγὼ Ὀναίμην ἐν Χριστῶ,
σαρκί τε καὶ πνεύματι, οὓς παρατίθημί σοι, ὡς Μωσῆς Ἰησοῦ
τῶ μετ' αὐτὸν στρατηγῶ. Καὶ μὴ σοι φανῆ βαρὺ τὸ λεχθέν. Εἰ
γὰρ καὶ μὴ ἐσμεν τοιοῦτοι, οἷοι ἐκεῖνοι, ἀλλ' οὖν γε εὐχόμεθα
25 γενέσθαι, ἐπειδὴ καὶ τοῦ Ἀβραάμ ἐσμεν παῖδες. Ἴσχυε οὖν, ὧ

18. Α' Κορ. 1,31.

19. Σοφ. Σειρ. 19,4.

κόσμον, ἀλλὰ ὅπως θέλει ὁ Κύριος· συμβουλεύω τὸν Ἡρώνα, τὸ παιδί μου. «Ἐκεῖνος ποὺ καυχιέται, ἄς καυχιέται γιὰ τὸν Κύριο»¹⁸. Μοῦ εἶσαι περιπόθητο, ἀγαπημένο μου παιδί· ἄς γίνῃ φύλακάς σου ὁ μόνος ἀγέννητος Θεὸς καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Νὰ μὴ πιστεύεις σὲ ὄλους, νὰ μὴ ἔχεις ἐμπιστοσύνη σὲ ὄλους, οὔτε καὶ ἂν κάποιος σὲ καλοπιάνει. Διότι πολλοὶ εἶναι ὑπηρέτες τοῦ Σατανᾶ· «καὶ ἐκεῖνος ποὺ τοὺς ἐμπιστεύεται εἶναι ἐλαφρὸς στὴν καρδιά»¹⁹.

7. Νὰ θυμᾶσαι τὸν Θεὸ καὶ ποτὲ δὲν θὰ ἁμαρτήσεις. Νὰ μὴ εἶσαι στὴν προσευχὴ σου ἄστατος²⁰. Διότι εἶναι μακάριος ἐκεῖνος ποὺ δὲν διστάζει. Διότι ἔχω ἐμπιστοσύνη στὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ στὸν μονογενῆ Υἱό του, ὅτι θὰ ἀναδείξει γιὰ χάρη μου ὁ Θεὸς τὸν Ἡρώνα στὸ θρόνο μου. Ἐντείνε λοιπὸν τὶς προσπάθειές σου· σοῦ παραγγέλλω στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τῶν ὄλων καὶ τοῦ Χριστοῦ, παρόντος καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τῶν λειτουργικῶν ταγμάτων, φύλαξε γιὰ χάρη μου τὴν παρακαταθήκη ποὺ σοῦ δώσαμε ἐγὼ καὶ ὁ Χριστός, καὶ μὴ θεωρεῖς τὸν ἑαυτὸ σου ἀνάξιο αὐτῶν ποὺ δείξαμε γιὰ σένα στὸν Θεό. Σοῦ παραδίνω τὴν Ἐκκλησία τῶν Ἀντιοχέων. Σᾶς παρέδωσα στὸν Πολύκαρπο μὲ τὴ θέληση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8. Σὲ ἀσπάζονται οἱ ἐπίσκοποι Ὀνήσιμος, Βίτος, Δάμας, Πολύβιος καὶ ὄλοι οἱ Χριστιανοὶ τῶν Φιλίππων, ἀπὸ ὅπου καὶ σοῦ γράφω. Ἀσπάσου τὸ θεοπρεπὲς πρεσβυτέριο. Ἀσπάσου τοὺς ἁγίους συνδιακόνους σου, τοὺς ὁποίους εὐχομαί μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Χριστοῦ νὰ χαίρουν σωματικὰ καὶ πνευματικὰ. Ἀσπάσου τὸν λαὸ τοῦ Κυρίου, ἀπὸ τὸν μικρὸ μέχρι τὸν μέγαλο, ὀνομαστικὰ, τοὺς ὁποίους σοῦ παραδίνω, ὅπως ὁ Μωυσῆς στὸν Ἰησοῦ, τὸν μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνο στρατηγός²¹. Καὶ ἄς μὴ σοῦ φανεῖ βαρὺ αὐτὸ ποὺ εἶπα. Γιατί, ἂν καὶ δὲν εἶμαστε τέτοιοι, σὰν ἐκείνους, ἀλλ' ὅμως εὐχόμεστε νὰ γίνουμε, διότι εἶμαστε παιδιὰ τοῦ Ἀβραάμ. Νὰ εἶσαι λοιπὸν δυνατός, Ἡρώνα, σὲ ἥρωισμό καὶ

20. Πρβλ. Ἰακ. 1,6,8.

21. Πρβλ. Δευτ. 31,1ε.

Ἦρων, ἠρωϊκῶς καὶ ἀνδρικῶς. Σὺ γὰρ εἰσάξεις ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐξάξεις τὸν λαὸν Κυρίου τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ· «καὶ οὐκ ἔσται ἡ Συναγωγὴ Κυρίου, ὡς πρόβατα οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν».

9. Ἄσπασαι Κασσιανὸν τὸν ξένον μου καὶ τὴν σεμνοτά-
 5 τὴν αὐτοῦ ὁμόζυγον καὶ τὰ φίλτατα αὐτῶν παιδιά, οἷς «δῶη ὁ
 Θεὸς εὐρεῖν ἔλεον παρὰ Κυρίου, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ», τῆς εἰς
 ἡμᾶς διακονίας, οὗς καὶ παρατίθημί σοι ἐν Χριστῷ. Ἄσπασαι
 τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ πιστοὺς ἅπαντας, κατ' ὄνομα, ἐν Χριστῷ.
 Τῶν ἐν Ταρσῷ μὴ ἀμέλει, ἀλλὰ συνεχέστερον αὐτοὺς ἐπίβλεπε,
 10 ἐπιστηρίζων αὐτοὺς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Μάριν τὸν ἐν Νεαπόλει
 τῇ πρὸς Ἀναζαρβῶ ἐπίσκοπον, προσαγορεύω. Πρόσειπε δὲ καὶ
 τὴν σεμνοτάτην Μαρίαν, τὴν θυγατέρα μου, τὴν πολυμαθεστά-
 την, «καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν», ἧς ἀντίψυχον γε-
 νοίμην, τὸ ἐξεμπλᾶριον τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν. Ὑγιαίνοντά σε
 15 καὶ ἐν πᾶσιν εὐδοκιμοῦντα ὁ Πατὴρ τοῦ Χριστοῦ δι' αὐτοῦ τοῦ
 Μονογενοῦς φυλάττοι ἐπὶ μήκιστον βίου χρόνον, εἰς ὠφέλειαν
 τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐρρωσο ἐν Κυρίῳ καὶ προσεύχου, ἵνα τελειωθῶ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, Ἐκκλησίᾳ Θεοῦ ἠλεημένη,
 ἐν πίστει καὶ ὑπομονῇ καὶ ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, τῇ
 οὔσῃ ἐν Φιλίπποις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς
 καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, «ὃς ἐστι Σωτὴρ πάντων
 25 ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

22. Ἐβλ. Δευτ. 31,7.

23. Ἀριθμ. 27,17.

θάρρος. Διότι ἀπὸ τώρα²² ἐσὺ θὰ ὀδηγήσεις τὸν λαὸ τοῦ Κυρίου πρὸς ζεῖ στην Ἀντιόχεια, «καὶ δὲν θὰ εἶναι τὸ πλῆθος τοῦ Κυρίου σὰν πρόβατα, στὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει ποιμένας»²³.

9. Ἀσπάσου τὸν φίλο μου Κασσιανὸ καὶ τὴ σεμνότατη γυναῖκα του καὶ τὰ ἀγαπητὰ τους παιδιά, στοὺς ὁποίους «εὐχομαι νὰ δώσει ὁ Θεὸς νὰ βροῦν εὐσπλαχνία ἀπὸ τὸν Κύριο ἐκείνη τὴν ἡμέρα»²⁴ γιὰ τὶς ὑπηρεσίες πρὸς μᾶς πρόσφεραν, καὶ τοὺς ὁποίους παραδίνω σὲ σένα στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Ἀσπάσου τοὺς πιστοὺς τῆς Λαοδικείας ὄλους, τὸν καθένα μὲ τὸ ὄνομά του, στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Νὰ μὴ παραμελεῖς τοὺς πιστοὺς τῆς Ταρσοῦ, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἐπιβλέπεις πιὸ συχνὰ καὶ νὰ τοὺς στηρίζεις στὸ Εὐαγγέλιο. Τὸν Μάρι, τὸν ἐπίσκοπο τῆς Νεαπόλεως, πρὸς εἶναι κοντὰ στὸν Ἀναζαρβό, τὸν χαιρετίζω. Χαιρετίσε καὶ τὴν σεμνότατη Μαρία, τὴ θυγατέρα μου, τὴν πολυμαθέστατη, «καὶ τὴν Ἐκκλησία τοῦ σπιτιοῦ της»²⁵, γιὰ τὴν ὁποία θὰ γινῶνται θυσία, τὸ ὑπόδειγμα αὐτὸ τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν. Νὰ σὲ φυλάει ὑγιὴ καὶ γεμάτον προκοπὴ σὲ ὅλα ὁ Πατέρας τοῦ Χριστοῦ, μέσω τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ του, ἐπὶ μακρὰ χρόνια ζωῆς, γιὰ τὴν ὠφέλεια τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

Νὰ ὑγιαίνεις ἐνωμένος μὲ τὸν Κύριο, καὶ νὰ προσεύχεσαι γιὰ νὰ τελειώσω μαρτυρικά.

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ

Ἐγὼ ὁ Ἰγνάτιος, πρὸς ὀνομάζομαι καὶ Θεοφόρος, στην Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ τὴν προικισμένη μὲ πίστη καὶ ὑπομονὴ καὶ ἀνυπόκριτη ἀγάπη, πρὸς βρίσκεται στοὺς Φιλίππους, εὐχομαι ν' ἀπολαμβάνει εὐσπλαχνία καὶ εἰρήνη ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, «ὁ ὁποῖος εἶναι σωτήρας ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν πιστῶν»¹.

24. Β' Τιμ. 1,18.

25. Κολ. 4,15.

1. Α' Τιμ. 4,10.

1. Μεμνημένοι τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ τῆς ἐν Χριστῶ σπουδῆς, ἧς ἐνεδείξασθε εἰς ἡμᾶς, πρέπον ἠγησάμεθα γράψαι πρὸς τὴν φιλάδελφον ὑμῶν κατὰ Θεὸν ψυχικὴν ἀγάπην, ὑπομιμνήσκειν ὑμᾶς τοῦ ἐν Χριστῶ ὑμῶν δρόμου, ἵνα τὸ αὐτὸ λέ-
5 γητε πάντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονουῦντες, τῷ αὐτῷ κανόνι τῆς πίστεως στοιχοῦντες, ὡς Παῦλος ὑμᾶς ἐνουθέτει· «εἰ γὰρ εἷς ἐστὶν ὁ τῶν ὄλων Θεός, ὁ Πατὴρ τοῦ Χριστοῦ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, εἷς δὲ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ τῶν ὄλων Κύριος, δι' οὗ τὰ πάντα», ἐν δὲ καὶ Πνεῦμα ἅγιον, τὸ ἐνεργῆσαν ἐν
10 Μωσῆ καὶ προφήταις καὶ ἀποστόλοις· ἐν δὲ καὶ τὸ βάπτισμα, τὸ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου διδόμενον· μία δὲ καὶ ἡ ἐκλεκτὴ Ἐκκλησία, μία ὀφείλει εἶναι καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν πίστις· «εἷς γὰρ Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν».

15 2. Εἷς οὖν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ καὶ οὐ δύο, οὐδὲ τρεῖς· εἷς ὁ ὢν, καὶ οὐκ ἔστι πλὴν αὐτοῦ, ὁ μόνος ἀληθινός· «Κύριος», γάρ, φησὶν, «ὁ Θεὸς σου, Κύριος εἷς ἐστι». Καὶ πάλιν· «οὐχ εἷς Θεὸς ἔκτισεν ἡμᾶς; οὐχ εἷς Πατὴρ πάντων ἡμῶν;». Εἷς δὲ καὶ Υἱός, Λόγος Θεός. Ὁ Μονογενὴς γάρ, φησὶν, «ὁ ὢν εἰς τοὺς κόλπους
20 τοῦ Πατρός». Καὶ πάλιν· «εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός». Καὶ ἐν ἄλλῳ· «τί ὄνομα αὐτῷ, ἢ τί ὄνομα τῷ Υἱῷ, ἵνα γνῶμεν;». Εἷς δὲ καὶ ὁ Παράκλητος· «ἐν», γάρ, φησί, «καὶ Πνεῦμα», ἐπειδὴ ἐκλήθημεν ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν. Καὶ πάλιν· «ἐν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν» καὶ τὰ ἐξῆς. Πάντα δὲ ταῦτα τὰ χαρί-
25 σματα δῆλον, ὅτι ἐνεργεῖ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα. Οὕτε οὖν τρεῖς πατέρες, οὐ τρεῖς υἱοί, οὕτε τρεῖς παράκλητοι, ἀλλὰ εἷς Πατὴρ, καὶ εἷς Υἱός, καὶ εἷς Παράκλητος. Διὸ καὶ ὁ Κύριος ἀποστέλ-

2. Πρβλ. Α' Κορ. 1,10. Φίλιπ. 2,2. 3,16.

3. Α' Κορ. 8,6.

4. Α' Κορ. 12,1.

5. Ἐφεσ. 4,5.

6. Δευτ. 6,4.

1. Ἐνθυμούμενος τὴν ἀγάπη σας καὶ τὴ χριστιανικὴ προθυμία ποῦ μᾶς δείξατε, θεώρησα ὅτι εἶναι πρέπον νὰ γράψω στὴ κατὰ Θεὸν ἀδελφικὴ ψυχικὴ ἀγάπη σας, ὑπενθυμίζοντάς σας τὸν δρόμο τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ λέτε ὅλοι τὰ ἴδια, νὰ εἴστε ὁμόψυχοι, νὰ πιστεύετε τὸ ἴδιο καὶ νὰ βαδίζετε σύμφωνα μὲ τὸν ἴδιο κανόνα τῆς πίστεως, ὅπως σᾶς νουθετοῦσε ὁ Παῦλος². «Διότι, ἐὰν ἓνας εἶναι ὁ Θεὸς τῶν ὄλων, ὁ πατέρας τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο προέρχονται τὰ πάντα, καὶ ἓνας ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Κύριος τῶν ὄλων, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐγιναν τὰ πάντα»³, καὶ ἓνα ἅγιο Πνεῦμα⁴, ἐκεῖνο ποῦ ἐνεργοῦσε μὲ τὸν Μωυσῆ καὶ τοὺς προφῆτες καὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἓνα τὸ βάπτισμα, ποῦ γίνεται στὸν θάνατο τοῦ Κυρίου, καὶ μία ἡ ἐκλεκτὴ Ἐκκλησία, πρέπει μία νὰ εἶναι καὶ ἡ σύμφωνη μὲ τὸν Χριστὸ πίστη· «Διότι ἓνας Κύριος, μία πίστη, ἓνα βάπτισμα, ἓνας Θεὸς καὶ Πατέρας ὄλων καὶ διὰ μέσου ὄλων καὶ σὲ ὄλους»⁵.

2. Ἕνας λοιπὸν εἶναι ὁ Θεὸς καὶ Πατέρας καὶ ὄχι δύο, οὔτε τρεῖς· ἓνας αὐτὸς ποῦ ὑπάρχει, καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει ἄλλος, ὁ μόνος ἀληθινός. Διότι λέει, «ὁ Κύριος καὶ Θεὸς σου εἶναι ἓνας Κύριος»⁶. Καὶ πάλι· «δὲν μᾶς δημιούργησε ἓνας Θεός; Δὲν ὑπάρχει ἓνας Πατέρας ὄλων μας;»⁷. Ἕνας ἐπίσης ὑπάρχει Υἱός, Λόγος Θεός. Διότι λέει, «ὁ Μονογενής, ποῦ βρίσκεται στοὺς κόλπους τοῦ Πατέρα»⁸. Καὶ πάλι· «ἓνας Κύριος Ἰησοῦς Χριστός»⁹. Καὶ σὲ ἄλλο σημεῖο· «ποιό εἶναι τὸ ὄνομά του, ἢ ποιό εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ, γιὰ νὰ τὸ γνωρίσουμε;»¹⁰. Ἕνας ἐπίσης εἶναι καὶ ὁ Παράκλητος. Διότι λέει, καὶ ἓνα Πνεῦμα¹¹, ἐπειδὴ ἔχουμε κληθεῖ σὲ μιὰ ἐλπίδα τῆς κλήσεώς μας. Καὶ πάλι· Ἕνα Πνεῦμα ποτιστήκαμε, καὶ τὰ λοιπά. Ὅλα αὐτὰ τὰ χαρίσματα εἶναι φανερό ὅτι τὰ χορηγεῖ ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα¹². Οὔτε τρεῖς Πατέρες λοιπὸν, οὔτε τρεῖς Υἱοί, οὔτε τρεῖς Παράκλητοι, ἀλλὰ ἓνας Πατέρας, καὶ ἓνας Υἱός, καὶ ἓνας Παράκλητος. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος, στέλνοντας τοὺς ἀποστό-

7. Ματ. 2,10. 8. Ἰω. 1,18. 9. Α' Κορ. 8,6. 10. Παρμ. 30,4.

11. Ἐφεσ. 4,4. 12. Α' Κορ. 12,13,11.

λων τοὺς ἀποστόλους μαθητεῦσαι πάντα τὰ ἔθνη, ἐνετείλατο αὐτοῖς «βαπτίζειν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος»· οὔτε εἰς ἓνα τριώνυμον, οὔτε εἰς τρεῖς ἐνανθρωπήσαντας, ἀλλ' εἰς τρεῖς ὁμοτίμους.

5 3. Εἷς γὰρ ὁ ἐνανθρωπήσας, οὔτε ὁ Πατήρ, οὔτε ὁ Παράκλητος, ἀλλὰ μόνος ὁ Υἱός· οὐ δοκῆσει, οὐ φαντασίᾳ, ἀλλ' ἀληθείᾳ· «ὁ Λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο»· «ἢ γὰρ Σοφία ὠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον». Καὶ ἐγενήθη ὡς ἄνθρωπος, ὁ Θεὸς Λόγος, μετὰ σώματος, ἐκ τῆς Παρθένου, ἄνευ ὁμιλίας ἀνδρός· «ἢ Παρθένος
10 γὰρ ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται Υἱόν». Ἀληθῶς οὖν ἐγεννήθη, ἀληθῶς ἠϋξήθη, ἀληθῶς ἔφαγε καὶ ἔπιεν, ἀληθῶς ἐσταυρώθη καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη. Ὁ ταῦτα πιστεύσας, ὡς ἔχει, ὡς γεγένηται, μακάριος. Ὁ ταῦτα μὴ πιστεύων, ἐναγής, οὐχ ἧττον τῶν τὸν Κύριον σταυρωσάντων. Ὁ γὰρ ἄρχων τοῦ κόσμου
15 τούτου χαίρει, ὅταν τις ἀρνήται τὸν σταυρόν. Ὁλεθρον γὰρ ἑαυτοῦ γινώσκει τὴν ὁμολογίαν τοῦ σταυροῦ· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ τρόπαιον κατὰ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως, ὅπερ ὀρῶν φρίττει, καὶ ἀκούων φοβεῖται.

4. Καὶ πρὶν μὲν γένηται ὁ σταυρὸς ἔσπευδε γενέσθαι τοῦ-
20 τον καὶ ἐνήργει ἐν «τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας»· ἐνήργει ἐν Ἰουδα, ἐν Φαρισαίοις, ἐν Σαδδουκαίοις, ἐν πρεσβύταις, ἐν νέοις, ἐν ἱερεῦσι. Μέλλοντος δὲ γίνεσθαι, θορυβεῖται καὶ μετὰμελον ἐμβάλλει τῷ προδότῃ, καὶ βρόχον αὐτῷ δείκνυσι, καὶ ἀγχόνην διδάσκει· φοβεῖ δὲ καὶ τὸ γύναιον, ἐν ὀνείροις αὐτὸ καταταράττων
25 καὶ παύειν πειρᾶται τὰ μετὰ τὸν σταυρόν, ὁ πάντα κάλων κινῶν εἰς τὴν αὐτοῦ κατασκευὴν, οὐ μεταγινώσκων ἐπὶ τῷ τοσούτῳ κακῷ· ἢ γὰρ ὢν, οὐ πάντα ἦν πονηρός· ἀλλ' ἐπήσθετο τῆς ἑαυτοῦ ἀπωλείας. Ἀρχὴ γὰρ αὐτῷ καταδίκης, ὁ τοῦ Χρι-

13. Ματθ. 28,19.

14. Ἰω. 1,14.

15. Παρμ. 9,17.

λους νὰ διδάξουν ὅλα τὰ ἔθνη, τοὺς ἔδωσε τὴν ἐντολὴ «νὰ βαπτίζουσιν στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος»¹³. οὔτε σὲ ἓνα τριώνυμο, οὔτε σὲ τρεῖς ἐνανθρωπήσαντες, ἀλλὰ σὲ τρεῖς ἰσότητους.

3. Διότι ἓνας εἶναι αὐτὸς ποὺ ἔγινε ἄνθρωπος, οὔτε ὁ Πατέρας, οὔτε ὁ Παράκλητος, ἀλλὰ μόνο ὁ Υἱός· ὄχι φαινομενικά, οὔτε φανταστικά, ἀλλὰ ἀληθινά. Διότι λέει, «ὁ Λόγος ἔλαβε σάρκα»¹⁴, καὶ «ἡ Σοφία ἔκτισε σπίτι γιὰ τὸν ἑαυτὸ της»¹⁵. Καὶ γεννήθηκε ὡς ἄνθρωπος ὁ Θεὸς Λόγος, μὲ σῶμα ἀπὸ τὴν Παρθένο, χωρὶς νὰ ἔρθει σὲ ἐπαφὴ μὲ ἄνδρα. Διότι λέει, «ἡ Παρθένος θὰ συλλάβει καὶ θὰ γεννήσει Υἱό»¹⁶. Ἀληθινὰ γεννήθηκε λοιπόν, ἀληθινὰ μεγάλωσε, ἀληθινὰ ἔφαγε καὶ ἤπια, ἀληθινὰ σταυρώθηκε καὶ πέθανε καὶ ἀναστήθηκε. Αὐτὸς ποὺ τὰ πίστεψε αὐτά, ὅπως εἶναι, ὅπως ἔγιναν, εἶναι μακάριος, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν τὰ πιστεύει αὐτά, εἶναι βδελυρὸς, ὄχι λιγότερο ἀπὸ ἐκείνους ποὺ σταύρωσαν τὸν Κύριο. Διότι ὁ ἄρχοντας τοῦ κόσμου αὐτοῦ χαίρεται, ὅταν κάποιος ἀρνεῖται τὸν σταυρό, ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι ἡ ὁμολογία τοῦ σταυροῦ εἶναι καταστροφή του· διότι αὐτὸ εἶναι τὸ τρόπαιο ἐναντίον τῆς δυνάμεώς του, τὸ ὁποῖο βλέποντάς το τρέμει καὶ ἀκούοντάς το φοβᾶται.

4. Καὶ πρὶν βέβαια γίνεи ἡ σταύρωση, βιαζόταν νὰ γίνεи καὶ ἐνεργοῦσε μὲ «τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας»¹⁷, ἐνεργοῦσε μὲ τὸν Ἰούδα, μὲ τοὺς Φαρισαίους, μὲ τοὺς Σαδδουκαίους, μὲ τοὺς ἠλικιωμένους, μὲ τοὺς νέους, μὲ τοὺς ἱερεῖς. Ὄταν ὁμως ἐπρόκειτο νὰ γίνεи, θορυβήθηκε καὶ βάζει μέσα στὸν προδρότη μεταμέλεια καὶ τοῦ ὑποδεικνύει θηλειὰ καὶ τοῦ μαθαίνει τὴν ἀγχόνη· φοβερίζεи ἐπίσης καὶ τὴ γυναικούλα, καὶ σὲ ὄνειρο τὴν ἀναστατώνει καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ σταματήσει αὐτὰ ποὺ ἀκολούθησαν τὴν Σταύρωση, αὐτὸς ποὺ ἔκανε τὸ πᾶν γιὰ νὰ γίνεи ἡ σταύρωση, χωρὶς νὰ μετανοεῖ γιὰ τὸ τόσο μεγάλο κακό· γιατί, ἀληθινά, δὲν ἦταν σὲ ὅλα πονηρός, ἀλλὰ αἰσθάνθηκε τὴν ἀπώλειά του. Διότι ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου ἦταν γι' αὐτὸν ἀρχὴ καταδί-

16. Ἦσ. 7,14.

17. Ἐφ. 2,2.

στοῦ σταυρός, ἀρχὴ θανάτου, ἀρχὴ ἀπωλείας. Διὸ καὶ ἔν τισιν ἐνεργεῖ ἀρνεῖσθαι τὸν σταυρόν, τὸ πάθος ἐπαισχύνεσθαι, τὸν θάνατον δόκησιν καλεῖν, τὴν ἐκ Παρθένου γέννησιν περικόπτειν, τὴν φύσιν αὐτὴν διαβάλλειν ὡς μυσαράν. Ἰουδαίοις συμμαχεῖ εἰς ἄρνησιν τοῦ σταυροῦ, Ἕλλησιν εἰς συκοφαντίαν μαγείας, αἰρετικοῖς εἰς φαντασίαν. Ποικίλος γάρ ἐστιν ὁ τῆς κακίας στρατηγός, κλεψίνους, ἄστατος, ἑαυτῷ ἐναντίος· καὶ ἄλλα μὲν προβαλλόμενος, ἕτερα δὲ δεικνύς. Σοφὸς γάρ ἐστι τοῦ κακοποιῆσαι, τὸ δὲ καλὸν ὅ,τι ποτέ ἐστιν ἀγνοεῖ. Ἀγνοίας γὰρ πε-
10 πλήρωται, δι' ἐκούσιον παράνοϊαν· πῶς γὰρ οὐκ ἔστι τοιοῦτος, ὃς μηδὲ πρὸ ποδῶν τῶν ἑαυτοῦ λόγον βλέπει;

5. Εἰ γὰρ ψιλὸς ἄνθρωπος ὁ Κύριος, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος μόνον, τί περικόπτεις τὴν γέννησιν τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως; Τί δέ, ὡς παράδοξόν τι ἐπ' ἀνθρώπου γενόμενον,
15 τὸ πάθος, δόκησιν καλεῖς, καὶ τὸν θάνατον τοῦ θνητοῦ δόξαν νομίζεις; Εἰ δὲ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, τί παράνομον καλεῖς «τὸν τῆς δόξης Κύριον», τὸν τῇ φύσει ἄτρεπτον; Τί παράνομον λέγεις τὸν νομοθέτην, τὴν ἀνθρωπειάν ψυχὴν ἔχοντα; «Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο», καὶ τέλειος ἄνθρωπος, οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ κατοικῆσας.
20 Πῶς δὲ καὶ μάγος οὗτος, ὁ πάλαι μὲν πᾶσαν αἰσθητὴν καὶ νοητὴν φύσιν κατασκευᾶσας γνώμη Πατρός, ἐν δὲ τῇ ἐνανθρωπήσει, «πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν θεραπεύσας»;

6. Πῶς δὲ οὐχ οὗτος Θεός, ὁ νεκροὺς ἀνιστῶν, χωλοὺς ἀρτίους ἀποστέλλων, λεπροὺς καθαρίζων, τυφλοὺς ὀμματῶν,
25 τὰ ὄντα ἢ αὐξῶν ἢ μεταβάλλων, ὡς τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας καὶ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον, τὸν σὸν στρατὸν ῥήματι μόνον φυγαδεύων; Τί δὲ κακίζεις τὴν φύσιν τῆς Παρθένου καὶ τὰ

κης, ἀρχὴ ἀπώλειας. Γι' αὐτὸ ἐπηρεάζει μερικοὺς νὰ ἀρνοῦνται τὴ σταύρωση, νὰ ντρέπονται τὸ πάθος, νὰ ὀνομάζουν τὸν θάνατο φαινομενικό, νὰ ἀπορρίπτουν τὴ γέννηση ἀπὸ Παρθένο, νὰ κατηγοροῦν τὴν ἴδια τὴ φύση ὡς σιχαμερὴ. Συμμαχεῖ μὲ τοὺς Ἰουδαίους γιὰ νὰ ἀρνηθοῦν τὴ Σταύρωση, μὲ τοὺς Ἑλληνας γιὰ νὰ τὴν συκοφαντήσουν ὡς μαγεία, καὶ μὲ τοὺς αἰρετικούς, ὅτι εἶναι φανταστική. Διότι ὁ στρατηγὸς τῆς κακίας εἶναι ποικιλόμορφος, κλεψίνους, ἄστατος, ἀντίθετος μὲ τὸν ἑαυτό του, πὺ ἀλλὰ προβάλλει, καὶ ἄλλα δείχνει. Διότι εἶναι σοφὸς στὸ νὰ κακοποιεῖ, καὶ ἀγνοεῖ τελείως τί εἶναι τὸ καλό. Διότι εἶναι γεμάτος ἀγνοία, ἐξαιτίας τῆς θεληματικῆς του παραφροσύνης· πῶς δηλαδὴ νὰ μὴ εἶναι τέτοιος, αὐτὸς πὺ δὲν βλέπει τὸ λόγο του οὔτε μπροστὰ στὰ πόδια του;

5. Διότι, ἐὰν ὁ Κύριος εἶναι ἀπλὸς ἄνθρωπος, ἀποτελούμενος μόνο ἀπὸ σῶμα καὶ ψυχὴ, γιατί ἀπορρίπτεις τὴ γέννηση, πὺ εἶναι ἡ κοινὴ φύση τῶν ἀνθρώπων; Καὶ γιατί ἀποκαλεῖς τὸ πάθος φαινομενικό, σὰν νὰ εἶναι κάτι παράδοξο πὺ συνέβη σὲ ἄνθρωπο, καὶ τὸν θάνατο τοῦ θνητοῦ τὸν θεωρεῖς φαντασία; Ἐὰν πάλι εἶναι Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, γιατί ἀποκαλεῖς παράνομο «τὸν Κύριο τῆς δόξας»¹⁸, αὐτὸν πὺ εἶναι ἐκ φύσεως ἀμετάβλητος; Γιατί ὀνομάζεις τὸν νομοθέτη παράνομο, αὐτὸν πὺ ἔχει ἀνθρώπινη ψυχὴ; «Ὁ Λόγος σαρκώθηκε»¹⁹ καὶ ἔγινε τέλειος ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ κατοικήσει μέσα σὲ ἄνθρωπο. Καὶ πῶς εἶναι μάγος αὐτός, πὺ παλιά, μὲ τὴ συγκατάθεση τοῦ Πατέρα, δημιούργησε ὅλη τὴν ὄρατὴ καὶ νοητὴ φύση, καὶ μὲ τὴν ἐνανθρώπησή του «θεράπευσε κάθε ἀρρώστια καὶ ἀσθένεια»²⁰;

6. Καὶ πῶς δὲν εἶναι Θεός, αὐτὸς πὺ ἀνασταίνει νεκρούς, στέλνει τοὺς κουτσοὺς ἀρτιμελεῖς, καθαρίζει τοὺς λεπρούς, κάνει τοὺς τυφλοὺς νὰ βλέπουν, αὐξάνει ἢ μεταβάλλει τὰ ὑπάρχοντα, ὅπως τὰ πέντε ψωμιᾶ καὶ τὰ δύο ψάρια, καὶ τὸ νερὸ σὲ κρασί, καὶ φυγαδεύει μὲ ἓνα του μόνο λόγο τὸν στρατό σου; Καὶ γιατί κακίζεις τὴ φύση τῆς Παρθένου καὶ ἀποκαλεῖς τὰ

18. Α' Κορ. 2,8.

19. Ἰω. 1,14.

20. Ματθ. 4,23.

μόρια ἀποκαλεῖς αἰσχρά, πάλαι ταῦτα πομπεύων καὶ γυμνοῦσθαι κελεύων, ἄρρενας μὲν εἰς ὄψιν θηλειῶν, θηλείας δὲ εἰς ἀκόλαστον ἐπιθυμίαν ἀρρένων; Νῦν αἰσχρά σοι ταῦτα νενόμισται καὶ σεμνὸς εἶναι προσποιῆ, σὺ τὸ τῆς πορνείας πνεῦμα, 5 ἀγνοῶν ὅτι τότε γίνεται αἰσχρόν τι, ὅταν παρανομία ρυπανθῇ· ἀμαρτίας δὲ ἀπούσης, οὐδὲν τῶν γενομένων αἰσχρόν, οὐδὲν φαῦλον, ἀλλὰ πάντα καλὰ λίαν. Καὶ σὺ μὴ βλέπων, κακίζεις αὐτά.

7. Πως δὲ πάλιν οὐκ ἔτι σοι δοκεῖ ὁ Χριστὸς εἶναι ἐκ τῆς 10 Παρθένου, ἀλλ' ὁ ἐπὶ πάντων Θεός, ὁ ὢν, ὁ παντοκράτωρ; Τίς οὖν ὁ τοῦτον ἀποστείλας, εἶπέ· τίς ὁ τούτου κυριεύων; Γνώμη δὲ τίνος οὗτος ἐπειθάρχησε; Νόμων δὲ ποίων πληρωτῆς γέγονεν, ὁ μήτε γνώμη τινὸς μήτε ἐξουσία εἴκων καὶ τὸν Χριστὸν ἐξαιρῶν τῆς γεννήσεως, τὸν ἀγέννητον νομοθετεῖς γεγενῆσθαι 15 καὶ σταυρῷ προσηλωθῆναι τὸν ἄναρχον; Τίνος συγχωρήσαντος, οὐκ ἔχω εἰπεῖν. Ἀλλὰ γὰρ οὐ λέληθάς με τοῦ παλιμβόλου· οὐδ' ἀγνοῶ, ὅτι διὰ λοξὰ καὶ δίδυμα βαίνεις. Ἀγνοεῖς δὲ σὺ τίς ὁ γεννηθεὶς, ὁ πᾶν εἰδέναι προσποιούμενος.

8. Πολλὰ γὰρ σε λανθάνει· ἡ παρθενία Μαρίας, ὁ παράδο- 20 ξος τοκετός, ὅστις ὁ ἐν τῷ σώματι, ὁ ἡγούμενος ἀστήρ τῶν ἐν ἀνατολῇ, τῶν τὰ δῶρα κομιζόντων μάγων, ἀρχαγγέλου ἀσπασμὸς πρὸς Παρθένον. Παρθένου παράδοξος σύλληψις μεμνηστευμένης, παιδὸς προδρόμου κηρυκεία ἐπὶ τῷ ἐκ τῆς Παρθένου, καὶ ἐν κοιλίᾳ σκίρτησις ἐκ τοῦ προθεωρημένου, ἀγγέλων 25 ὕμνοι ἐπὶ τῷ τεχθέντι, ποιμένων εὐαγγέλια. Ἡρώδου φόβος ἐπὶ ἀφαιρέσει βασιλείας, νηπιοκτόνων πρόσταγμα, εἰς Αἴγυπτον μετανάστασις, ἐκεῖθεν ἐπὶ τὰ τῆδε ἐπάνοδος, σπάργανα παιδικά, ἀπογραφή ἀνθρωπίνη, γαλακτοτροφία, ὄνομα πατρὸς οὐ

γεννητικὰ μόρια αἰσχρά, ἐνῶ παλιὰ αὐτὰ τὰ παρουσίαζες σὲ πομπές καὶ εἶχες δώσει ἐντολὴ νὰ ξεγυμνῶνονται οἱ ἀρσενικοὶ γιὰ νὰ τοὺς βλέπουν οἱ γυναῖκες, καὶ οἱ γυναῖκες γιὰ νὰ προκαλέσουν τὴν ἀκόλαστη ἐπιθυμία τῶν ἀρσενικῶν; Τώρα αὐτὰ σοῦ φαίνονται αἰσχρά καὶ προσποιεῖσαι ὅτι εἶσαι σεμνός, ἐσὺ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας, ἀγνοώντας ὅτι κάτι γίνεται αἰσχρὸ τότε, ὅταν ρυπανθεῖ μὲ παρανομία, ἐνῶ ὅταν ἀπουσιάζει ἡ ἁμαρτία, τίποτε ἀπὸ ὅσα γίνονται δὲν εἶναι αἰσχρὸ, τίποτε κακό, ἀλλὰ ὅλα εἶναι πολὺ καλά. Καὶ σὺ μὴ βλέποντας, τὰ κακίζεις αὐτά.

7. Καὶ πῶς πάλι δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἀπὸ τὴν Παρθένο, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τῶν ὅλων, αὐτὸς ποὺ ὑπάρχει, ὁ Παντοκράτορας; Πὲς λοιπὸν, ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἔστειλε, ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἐξουσιάζει; Καὶ στή γνώμη τίνος πειθάρχησε αὐτός; Καὶ ποιῶν τοὺς νόμους ἐκπλήρωσε, αὐτὸς ποὺ οὔτε στή γνώμη κανενὸς οὔτε στήν ἐξουσία πειθαρχεῖ, καὶ ἐξαιρώντας τὸν Χριστὸ ἀπὸ τὴ γέννηση, νομοθετεῖς ὅτι ὁ ἀγέννητος δημιουργήθηκε καὶ ὁ ἄναρχος καρφώθηκε στὸν σταυρό; μὲ τὴν ἄδεια τίνος, δὲν μπορῶ νὰ πῶ. Ἀλλὰ δὲν μοῦ διαφεύγει ἡ ἀστάθειά σου, οὔτε ἀγνοῶ ὅτι βαδίζεις πλάγια καὶ διπλοπρόσωπα. Ἀγνοεῖς ὅμως ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ γεννήθηκε, σὺ ποὺ προσποιεῖσαι ὅτι γνωρίζεις τὰ πάντα.

8. Διότι πολλὰ σοῦ διαφεύγουν· ἡ παρθενία τῆς Μαρίας, ὁ θαυματουργικὸς τοκετός, αὐτὸς ποὺ ἦταν μέσα στὸ σῶμα, τὸ ἀστέρι ποὺ ὀδηγοῦσε τοὺς Μάγους τῆς ἀνατολῆς ποὺ ἔφερναν τὰ δῶρα, ὁ ἀσπασμὸς τοῦ ἀρχαγγέλου στήν Παρθένο. Ἐπίσης ἡ θαυμαστὴ σύλληψη τῆς Παρθένου ποὺ ἦταν ἀρραβωνιασμένη, ἡ διακήρυξη τοῦ παιδιοῦ Προδρόμου γιὰ τὸν Υἱὸ τῆς Παρθένου, ἡ σκίρτηση μέσα στήν κοιλιά ποὺ παρατηρήθηκε ἀπὸ πρὶν, οἱ ὕμνοι τῶν ἀγγέλων γι' αὐτὸν ποὺ εἶχε γεννηθεῖ, ὁ εὐαγγελισμὸς τῶν ποιμένων. Ἀκόμη ὁ φόβος τοῦ Ἡρώδη γιὰ τὴν ἀφαίρεση τῆς βασιλείας του, τὸ διάταγμα τῆς σφαγῆς τῶν νηπίων, ἡ μετανάστευση στήν Αἴγυπτο, καὶ ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ ἐκεῖ ἐδῶ, τὰ παιδικὰ σπάργανα, ἡ ἀπογραφή τῶν ἀνθρώπων, ἡ γαλακτοτροφία, τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα ποὺ δὲν εἶχε συμβάλει στή σύλληψη,

σπεύραντος, φάτναι διὰ τὸ μὴ εἶναι τόπον· οὐδεμία παρασκευὴ ἀνθρωπίνη, αὐξήσεως προκοπή, ἀνθρώπινα ῥήματα, πείνα, δίψα, ὁδοιπορία, κόπος, θυσιῶν προσδοκία· ἔπειτα καὶ περιτομή, βάπτισμα, φωνὴ Θεοῦ ἐπὶ τῷ βαπτιζομένῳ, ὅστις καὶ πό-
 5 θεν, μαρτυρία Πνεύματος καὶ Πατρὸς ὑπεράνωθεν, φωνὴ Ἰω-
 ἀννου προφήτου, σημαίνουσα πάθος διὰ τῆς τοῦ Ἀμνοῦ προση-
 γορίας· σημείων διαφόρων ἐνέργειαι, ἰάσεις ποικίλαι, ἐπιτίμη-
 σις δεσποτική, προστάττουσα θαλάττη καὶ ἀνέμοις, πνεύματα
 πονηρὰ φυγαδεύόμενα, σεαυτὸν στρεβλούμενον, ἐκ τῆς τοῦ φαι-
 10 νομένου δυνάμεως αἰκίζόμενον, οὐκ ἔχοντα ὅ,τι ποιήσης.

9. Ταῦθ' ὁρῶν, ἰλιγγιᾶς. Καὶ ὅτι Παρθένος ἢ τεκοῦσα, ἠγνόεις· ἀλλ' ἐξέπληττέ σε ἢ τῶν ἀγγέλων ὑμνολογία, ἢ τῶν μάγων προσκύνησις, ἢ τοῦ ἀστέρος ἐπιτολή. Εἰς ἄγνοιαν σὺ παλινδρομεῖς διὰ τὰ εὐτελῆ· μικρὰ γάρ σοι δοκεῖ σπάργανα,
 15 πάθη, περιτομή, γαλακτοτροφία· ἀνάξιά σοι ταῦτα κατὰ Θεὸν κατεφαίνετο. Πάλιν εἶδες ἄνθρωπον, τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας ἄγευστον μείναντα τροφῆς ἀνθρωπίνης, ἀγγέλους δια-
 κονοῦντας, οὓς καὶ ἔφριπτες, ἰδὼν πρῶτον, ὡς κοινὸν ἄνθρω-
 πον, βαπτιζόμενον, καὶ τὴν αἰτίαν ἀγνοῶν. Μετὰ δὲ τὴν
 20 νηστείαν πεινῶντα κατεθάρσεις πάλιν, καὶ ἐπείραζες ὡς κοινὸν ἄνθρωπον, ἀγνοῶν ὅστις εἶη. Ἔλεγες γάρ· «εἰ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἶπέ, ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται». Τὸ γάρ, «εἰ Υἱὸς εἶ», ἀγνοίας ἐστίν. Εἰ γὰρ ὄντως ἐγίνωσκες, ἠπίστω ὅτι δημιουργῶ καὶ τὸ μὴ ὄν ποιῆσαι καὶ τὸν ὄν μεταβαλεῖν, ἐπ' ἴσης δυνατόν.
 25 Καὶ διὰ γαστρὸς πειράζεις τὸν τρέφοντα πάντας τοὺς τροφῆς δεομένους· καὶ πειράζεις «τὸν τῆς δόξης Κύριον», ἐπιλαθόμε-
 ονος ἐκ κακονοίας, ὅτι «οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ». Εἰ

οί φάτνες, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε τόπος, καμμιά προετοιμασία ἀνθρώπινη, ἢ πρόοδος τῆς ἐνηλικίωσης, τὰ ἀνθρώπινα λόγια, ἢ πεῖνα, ἢ δίψα, ἢ ὁδοιπορία, ἢ κούραση, οἱ προσφορὲς τῶν θυσιῶν· ἔπειτα καὶ ἡ περιτομή, τὸ βάπτισμα, ἢ φωνὴ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν βαπτιζόμενο, γιὰ τὸ ποιὸς εἶναι καὶ ἀπὸ ποῦ, ἢ μαρτυρία τοῦ Πνεύματος καὶ τοῦ Πατέρα ἀπὸ πάνω, ἢ φωνὴ τοῦ προφήτη Ἰωάννη ποὺ φανέρωνε τὸ πάθος μὲ τὴν ὀνομασία τοῦ Ἀμνοῦ, οἱ πραγματοποιήσεις διαφόρων θαυμάτων, οἱ ποικίλες θεραπείες, ἢ διαταγὴ τοῦ Κυρίου ποὺ πρόσταζε τὴ θάλασσα καὶ τοὺς ἀνέμους, τὰ πονηρὰ πνεύματα ποὺ φυγαδεύονταν, ὁ ἑαυτός σου ποῦ ἐξαρθρωνόταν καὶ βασανιζόταν ἀπὸ τὴ δύναμη αὐτοῦ ποὺ φαινόταν, μὴ μπορώντας ὀτιδήποτε νὰ κάνεις.

9. Βλέποντάς τα αὐτὰ ζαλίζεσαι. Καὶ ἀγνοοῦσες ὅτι αὐτὴ ποὺ γέννησε ἦταν παρθένος· σὲ ἐξέπληττε ὁμοῦς ὁ ὕμνος τῶν ἀγγέλων, ἢ προσκύνηση τῶν μάγων, ἢ ἀνατολὴ τοῦ ἄστρου. Ἐπανερχεσαι πάλι ἐσὺ στὴν ἀγνοία ἐξαιτίας τῶν εὐτελεῶν, σοῦ φαίνονται μικρὰ τὰ σπάργανα, τὰ πάθη, ἢ περιτομή, ἢ γαλακτοτροφία· σοῦ φαίνονταν αὐτὰ ἀνάξια γιὰ τὸν Θεό. Πάλι εἶδες ἀνθρώπο, ποὺ ἐπὶ σαράντα μέρες καὶ νύχτες δὲ γεύθηκε ἀνθρώπινη τροφή, ἀγγέλους νὰ ὑπηρετοῦν, ποὺ τοὺς ἔτρεμες, βλέποντάς τον προηγουμένως νὰ βαπτίζεται ὡς κοινὸς ἀνθρώπος καὶ ἀγνοώντας τὴν αἰτία. Μετὰ τὴ νηστεία καθὼς πεινοῦσε, πῆρες θάρρος πάλι καὶ τὸν πείραζες ὡς κοινὸ ἀνθρώπο, ἀγνοώντας ποιὸς εἶναι. Διότι ἔλεγες· «ἐὰν εἶσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, πᾶς νὰ γίνουν οἱ πέτρες αὐτὲς ψωμιά»²¹. Γιατὶ τό, «ἐὰν εἶσαι Υἱός», εἶναι δηλωτικὸ ἀγνοίας. Διότι, ἐὰν πραγματικὰ ἤξερες, θὰ γνώριζες ὅτι στὸ Δημιουργὸ εἶναι ἐξίσου δυνατὸ καὶ ἐκεῖνο ποὺ δὲν ὑπάρχει νὰ τὸ δημιουργήσει, καὶ ἐκεῖνο ποὺ ὑπάρχει νὰ τὸ μεταβάλει. Καὶ μέσω τῆς κοιλιᾶς δοκιμάζεις αὐτὸν ποὺ τρέφει ὄλους ὄσους ἔχουν ἀνάγκη τροφῆς, καὶ δοκιμάζεις «τὸν Κύριο τῆς δόξας»²², ξεχνώντας ἀπὸ κακόνοια, ὅτι «ὁ ἀνθρώπος δὲν ζεῖ μόνο μὲ ψωμί, ἀλλὰ μὲ κάθε λόγο ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ

21. Ματθ. 4,3.

22. Α' Κορ. 2,8.

γὰρ ἐγίνωσκες ὅτι Υἱὸς Θεοῦ ἦν, ἐγίνωσκες ὅτι ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις καὶ ἰσαριθμοῖς νυξὶ ἀνενδεὲς ποιήσας τὸ σῶμα, καὶ εἰς τὸ διηνεκὲς ἐδύνατο τοῦτο ποιῆσαι. Διὰ τί οὖν πεινᾷ; Ἴνα δείξῃ, ὅτι κατ' ἀλήθειαν ἀνέλαβε σῶμα ὁμοιοπαθὲς ἀνθρώποις. Διὰ μὲν τοῦ πρώτου ἔδειξεν ὅτι Θεός, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου ὅτι καὶ ἄνθρωπος.

10. Σὺ οὖν ὁ ἐπεσὼν ἐκ τῆς ὑψηλοτάτης δόξης ὡς ἀστραπή, τολμᾷς λέγειν τῷ Κυρίῳ, «βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω», ὧ̄ τὰ ἐνόητα λελόγισται ὡς μὴ ὄντα καὶ εἰς κενοδοξίαν προκαλέσαι τὸν οὐκ ἐπίδεικτιῶντα; Καὶ προσποιῇ τὴν Γραφὴν ἀναγινώσκειν περὶ αὐτοῦ· «ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σου καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, τοῦ μὴ προσκόψαι πρὸς λίθον τὸν πόδα σου»; Καὶ τὰ λοιπὰ προσποιῇ ἀγνοεῖν, κλέπτων ἃ περὶ σου καὶ τῶν σῶν προπόλων προεφήτευσεν· «ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα».

11. Εἰ τοίνυν σὺ πάτημα τῶν ποδῶν τοῦ Κυρίου, πῶς πειράζεις τὸν ἀπείραστον, ἐπιλαθόμενος τοῦ νομοθέτου παρακελευομένου, ὅτι «οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου»; Ἀλλὰ καὶ τολμᾷς, ἐναγέστατε, τὰ τοῦ Θεοῦ ἔργα οἰκειοῦσθαι καὶ σοὶ παραδεδόσθαι λέγειν τὴν τούτων ἀρχήν, καὶ τὴν σὴν πτώσιν προτείνεις τῷ Κυρίῳ καὶ διδόναι τὰ αὐτοῦ αὐτῷ ἐπαγγέλλῃ, «ἐὰν πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς προσκυνήσῃ σοι». Καὶ πῶς οὐκ ἔφριξας τοιαύτην φωνὴν κατὰ τοῦ Δεσπότη προῖέσθαι, ὧ̄ πάντων πονηρῶν πνευμάτων πονηρότερον ἐκ κακονοίας πνεῦμα; Διὰ γαστρὸς ἠττήθης, καὶ διὰ κενοδοξίας ἠτιμάσθης, διὰ φιλοχρηματίας καὶ φιλαρχίας εἰς ἀσέβειαν ἐφέλκῃ. Σὺ ὁ Βελίαρ, ὁ δράκων, ὁ ἀποστάτης, ὁ σκολιὸς ὄφις, ὁ τοῦ Θεοῦ ἀποστάς, ὁ τοῦ Χριστοῦ χωρισθεὶς, ὁ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀλλοτριωθεὶς, ὁ

23. Ματθ. 4,4. 24. Λουκᾶ 10,18. 25. Ματθ. 5,6.

26. Πρβλ. Ρωμ. 4,17. 27. Ματθ. 4,6. 28. Ψαλμ. 90,13.

Θεοῦ»²³. Διότι, ἐὰν γνώριζες ὅτι ἦταν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, θὰ γνώριζες ὅτι αὐτός, πού ἐπὶ σαράντα μέρες καὶ ἰσάριθμες νύχτες ἔκανε τὸ σῶμα του νὰ μὴ ἔχει ἀνάγκες, μποροῦσε νὰ τὸ κάνει αὐτὸ καὶ γιὰ πάντα. Ἄλλὰ τότε γιατί πεινᾷ; Γιὰ νὰ δείξει, ὅτι ἀληθινὰ ἔλαβε σῶμα ὅμοιο μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Μὲ τὸ πρῶτο ἔδειξε ὅτι εἶναι Θεός, ἐνῶ μὲ τὸ δεύτερο, ὅτι εἶναι καὶ ἄνθρωπος.

10. Ἐσὺ λοιπὸν πού ἐξέπεσες ἀπὸ τὴν πιὸ ψηλὴ δόξα, σὰν ἀστραπή²⁴, τολμᾷς νὰ λές στὸν Κύριο, «πέσε ἀπὸ ἐδῶ κάτω»²⁵, σ' αὐτὸν πού αὐτὰ πού ὑπάρχουν ὑπολογίζονται σὰν νὰ μὴ ὑπάρχουν²⁶, καὶ νὰ προκαλεῖς σὲ κενοδοξία αὐτὸν πού δὲν ἐπιδεικνύεται; Καὶ προσποιεῖσαι ὅτι διαβάζεις τὴ Γραφή γι' αὐτόν· «ὅτι θὰ δώσει ἐντολὴ στοὺς ἀγγέλους του γιὰ σένα, καὶ θὰ σὲ πάρουν στὰ χέρια νὰ μὴ σκοντάψει σὲ πέτρα τὸ πόδι σου»²⁷; Καὶ προσποιεῖσαι ὅτι ἀγνοεῖς τὰ ὑπόλοιπα, κρύβοντας ἐκεῖνα πού προφήτεψε γιὰ σένα καὶ τοὺς ὑπηρέτες σου· «θὰ περπατήσεις ἐπάνω σὲ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκο καὶ θὰ καταπατήσεις λιοντάρη καὶ δράκο»²⁸.

11. Ἐὰν λοιπὸν ἐσὺ εἶσαι πάτημα τῶν ποδιῶν τοῦ Κυρίου, πῶς πειράζεις τὸν ἀπειραστὸν, ξεχνώντας τὸν νομοθέτη πού διατάζει λέγοντας, «δὲν θὰ ὑποβάλεις σὲ πειρασμὸ τὸν Κύριο καὶ Θεό σου»²⁹; Ἄλλὰ τολμᾷς ὡστόσο, μυσαρὲ, νὰ οἰκειοποιεῖσαι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ λές νὰ σοῦ παραδώσει τὴν ἐξουσία αὐτῶν, καὶ προτείνεις στὸν Κύριο τὴ δική σου πτώση, καὶ τοῦ ὑπόσχεσαι ὅτι θὰ τοῦ δώσεις αὐτὰ πού εἶναι δικά του, «ἐὰν πέσει στὴ γῆ καὶ σὲ προσκυνήσῃ»³⁰. Καὶ πῶς δὲν τρῶμαξες βγάζοντας τέτοια φωνὴ ἐναντίον τοῦ Κυρίου, ἐσὺ τὸ πνεῦμα τὸ πιὸ πονηρὸ ἀπὸ ὅλα τὰ πονηρὰ πνεύματα ἀπὸ κακόνοια; Μὲ τὴν κοιλιὰ νικήθηκες, μὲ τὴν κενοδοξία ἀτιμάστηκες, καὶ μὲ τὴ φιλοχρηματία καὶ τὴ φιλαρχία ἐξωθεῖς στὴν ἀσέβεια. Ἐσὺ ὁ Βελίαρ, ὁ δράκος, ὁ ἀποστάτης, τὸ στραβὸ φίδι, πού ἀποστάτησες ἀπὸ τὸν Θεό, πού χωρίστηκες ἀπὸ τὸν Χριστό, πού ἀποξενώθηκες ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, πού ἀποβλήθηκες ἀπὸ τὴ χορεία τῶν

29. Δευτ. 6,16.

30. Ματθ. 4,10.

τοῦ χοροῦ τῶν ἀγγέλων ἐξωσθεῖς, ὁ τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ ὑβριστής, ὁ τῶν νομίμων ἐχθρός, ὁ τοῖς πρωτοπλάστοις ἐπαναστάς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἐξώσας τοὺς οὐδὲν ἀδικήσαντάς σε, ὁ τῷ Ἄβελ ἐπαναστήσας τὸν ἀνθρωποκτόνον Κάϊν, ὁ τῷ Ἰὼβ ἐπιστρατεύσας, λέγεις τῷ Κυρίῳ, «ἐὰν πεσὼν προσκυνήσης μοι»; ὦ τῆς τόλμης, ὦ τῆς παραπληξίας! Δοῦλος δραπέτης, δοῦλος μαστιγίας, ἀφηνιᾶς τοῦ καλοῦ Δεσπότου; Δεσπότη τηλικούτω, Θεῷ πάντων τῶν νοητῶν καὶ αἰσθητῶν λέγεις, «ἐὰν πεσὼν προσκυνήσης μοι».

10 12. Ὁ δὲ Κύριος μακροθυμεῖ, καὶ οὐκ εἰς τὸ μὴ ὄν ἀναιρεῖ τὸν ἀπὸ ἀγνοίας τοιαῦτα θρασυνόμενον, ἀλλὰ πρῶως ἀποκρίνεται· «ὑπαγε, Σατανᾶ». Οὐκ εἶπεν, “Ἐπαγε ὀπίσω μου”· οὐ γὰρ ὑποστρέψαι οἶός τε, ἀλλά, Ἐπαγε, Σατανᾶ, ἐν οἷς ἐπελέξω, ὑπαγε ἐν οἷς ἠρεθίσθης ἐκ κακονοίας. Ἐγὼ γὰρ ὅστις εἰμι
15 γινώσκω, καὶ ὑπὸ τίνος ἀπέσταλμαι, καὶ ὄν χρή προσκυνεῖν ἐπίσταμαι. «Κύριον γὰρ τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις». Οἶδα τὸν ἕνα, ἐπίσταμαι τὸν μόνον, οὐ σὺ ἀποστάτης γέγονας. Οὐκ εἰμι ἀντίθεος. Ὁμολογῶ τὴν ὑπεροχήν· ἐπίσταμαι τὸν τῆς ἐμῆς γεννήσεως αἴτιον, τὸν Πατέρα,

20 13. Ταῦτα, ἀδελφοί, ἀπὸ διαθέσεως τῆς πρὸς ὑμᾶς, ἠναγκάσθην ἐπιστεῖλαι, εἰς δόξαν Θεοῦ παραινῶν, οὐχ ὡς ὢν τι, ἀλλ’ ὡς ἀδελφός. Ὑποτάσσεσθε τῷ ἐπισκόπῳ, τοῖς πρεσβυτέροις, τοῖς διακόνοις. Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους ἐν Κυρίῳ, ὡς Θεοῦ ἀγάλματα. Ὁρᾶτε, οἱ ἄνδρες, ὡς ἴδια μέλη τὰς γαμετὰς στέργετε.
25 τε. Αἱ γυναῖκες, ὡς ἐν οὖσαι τῇ συναφείᾳ, στέργετε τοὺς ἑαυτῶν ἄνδρας. Εἴ τις ἀγνεύει ἢ ἀγκρατεύεται, μὴ ἐπαιρέσθω, ἵνα μὴ ἀπολέση τὸν μισθόν. Τὰς ἐορτὰς μὴ ἀτιμάζετε. Τὴν Τεσσαρα-

ἀγγέλων, ὁ ὑβριστῆς τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐχθρὸς τῶν νόμιμων, ποὺ ἐπαναστάτησες κατὰ τῶν πρωτοπλάστων καὶ μὲ τὴν ἐντολὴν ἔβγαλες ἀπὸ τὸν παράδεισο αὐτοὺς ποὺ δὲν σὲ ἀδίκησαν καθόλου, ποὺ ξεσήκωσες τὸν ἀνθρωποκτόνο Κάιν ἐναντίον τοῦ Ἰβελ, ποὺ ἐξεστράτευσες ἐναντίον τοῦ Ἰώβ, λὲς στὸν Κύριο, «ἐὰν πέσεις καὶ μὲ προσκυνήσεις»; Πῶ πῶ τόλμη, πῶ πῶ παραφροσύνη! Δοῦλος ποὺ δραπέτευσες, δοῦλος ἐλεεινός, ἀφηνιάζεις μπροστὰ στὸν καλὸ Δεσπότη; Στὸν τόσο μεγάλο Δεσπότη, Θεὸ ὄλων τῶν νοητῶν καὶ αἰσθητῶν λὲς, «ἐὰν πέσεις καὶ μὲ προσκυνήσεις»;

12. Καὶ ὁ Κύριος μακροθυμεῖ καὶ δὲν ἐξαφανίζει στὴν ἀνυπαρξία αὐτὸν ποὺ ἀπὸ ἄγνοια δείχνει τέτοιο θράσος, ἀλλὰ μὲ πραότητα τοῦ ἀπαντᾷ: «φύγε, Σατανᾶ»³¹. Δὲν εἶπε, 'πήγαινε πίσω μου', διότι δὲν μπορούσε νὰ ἐπιστρέψει, ἀλλὰ, Πήγαινε, Σατανᾶ, σ' αὐτοὺς ποὺ διάλεξες, πήγαινε σ' αὐτοὺς ποὺ ἐρεθίστηκες ἀπὸ κακόνοια. Διότι ἐγὼ γνωρίζω ποιὸς εἶμαι καὶ ἀπὸ ποιὸν ἔχω σταλεῖ, καὶ ξέρω καλὰ ποιὸν πρέπει νὰ προσκυνῶ· διότι λέει, «τὸν Κύριο καὶ Θεὸ σου θὰ προσκυνᾷς καὶ μόνο αὐτὸν θὰ λατρεύεις»³². Γνωρίζω τὸν ἕνα, ξέρω καλὰ τὸν μόνο, τοῦ ὁποῖου ἐσὺ ἔγινες ἀποστάτης. Δὲν εἶμαι ἀντίθετος. Ὁμολογῶ τὴν ὑπεροχὴν του· γνωρίζω καλὰ τὸν αἴτιο τῆς γεννήσεώς μου, τὸν Πατέρα μου.

13. Αὐτά, ἀδελφοί μου, ἀπὸ διάθεση τῆς ψυχῆς μου γιὰ σᾶς ἀναγκάστηκα νὰ τὰ γράψω, παραινώντας σας γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, ὄχι ἐπειδὴ εἶμαι κάτι, ἀλλὰ ὡς ἀδελφός. Νὰ ὑποτάσσεσθε στὸν ἐπίσκοπο, στοὺς πρεσβυτέρους, στοὺς διακόνους. Νὰ ἀγαπᾶτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο ἐνωμένοι μὲ τὸν Κύριο, σὰν νὰ εἶναι ἀγάλματα τοῦ Θεοῦ. Προσέχετε, οἱ ἄνδρες, νὰ ἀγαπᾶτε τὶς γυναῖκες σας σὰν δικά σας μέλη. Οἱ γυναῖκες, ἐπειδὴ γίνεστε ἕνα μὲ τὴν ἔνωση, νὰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἄνδρες σας. Ἐὰν κάποιος παραμένει ἀγνός ἢ ἐγκρατεῦεται νὰ μὴ ὑπερηφανεῖται, γιὰ νὰ μὴ χάσει τὴν ἀνταμοιβή. Νὰ μὴ ἀτιμάζετε τὶς γιορτές. Τὴν

31. Ματθ. 4,9.

32. Δευτ. 6,13. Ματθ. 4,10.

κοστήν μὴ ἐξουθενεῖτε, μίμησιν γὰρ περιέχει τῆς τοῦ Κυρίου πολιτείας. Μετὰ τὴν τοῦ Πάθους ἑβδομάδα μὴ παρορᾶτε Τετράδα καὶ Παρασκευὴν, νηστεύοντες, πένησιν ἐπιχορηγοῦντες τὴν περισσεΐαν. Εἴ τις Κυριακὴν ἢ Σάββατον νηστεύει, πλὴν
5 ἐνδὸς Σαββάτου τοῦ Πάσχα, οὗτος Χριστοκτόνος ἐστίν.

14. Αἱ προσευχαὶ ὑμῶν ἑκταθείησαν εἰς τὴν Ἀντιοχείας Ἐκκλησίαν, ὅθεν καὶ δέσμιος ἀπάγομαι εἰς Ρώμην. Ἀσπάζομαι τὸν ἅγιον ἐπίσκοπον Πολύκαρπον· ἀσπάζομαι τὸν ἅγιον ἐπίσκοπον Βιτάλιον καὶ τὸ ἱερὸν πρεσβυτέριον καὶ τοὺς συνδού-
10 λους μου τοὺς διακόνους, ὧν ἐγὼ ἀντίψυχος γενοίμην. Ἔτι συντάσσομαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἐν Κυρίῳ. Εἴ τις μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελεῖ τὸ Πάσχα, ἢ τὰ σύμβολα τῆς ἑορτῆς αὐτῶν δέχεται, κοινωνός ἐστι τῶν ἀποκτεινάντων τὸν Κύριον καὶ τοὺς ἀποστόλους αὐτοῦ.

15 15. Ἀσπάζονται ὑμᾶς Φίλων καὶ Ἀγαθόπους οἱ διάκονοι. Ἀσπάζομαι τὸ σύστημα τῶν παρθένων, τὸ τάγμα τῶν χηρῶν, ὧν καὶ ὄναίμην. Ἀσπάζομαι τὸν λαὸν Κυρίου, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. Ἀπέστειλα ὑμῖν ταῦτά μου τὰ γράμματα διὰ Εὐφανίου τοῦ ἀναγνώστου, ἀνδρὸς θεοτιμήτου καὶ πιστοτάτου, συντυχῶν
20 περὶ Ρηγειόνα, ἀναγομένου ἐν πλοίῳ. «Μέμνησθέ μου τῶν δεσμῶν», ἵνα τελειωθῶ ἐν Χριστῷ.

Ἔρρωσθε σαρκί, ψυχῇ, πνεύματι, τέλεια φρονοῦντες, ἀποστρεφόμενοι τοὺς ἐργάτας τῆς ἀνομίας καὶ τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας φθορεῖς, ἐνδυναμούμενοι ἐν τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου
25 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τεσσαρακοστή νὰ μὴ τὴν περιφορνέιτε, διότι ἀποτελεῖ μίμηση τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου. Μετὰ τὴν ἑβδομάδα τοῦ πάθους, νὰ μὴ παραβλέπετε τὴν Τετάρτη καὶ τὴν Παρασκευή, νηστεύοντας καὶ δίνοντας τὸ περισσεύμα στοὺς φτωχοὺς. Ἐὰν κανεὶς νηστεύει τὴν Κυριακὴ ἢ τὸ Σάββατο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Σάββατο τοῦ Πάσχα³³, αὐτὸς εἶναι Χριστοκτόνος.

14. Οἱ προσευχῆς σας ἃς ἐπεκταθοῦν καὶ στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας, ἀπὸ ὅπου δέσμιος ὀδηγοῦμαι στὴ Ρώμη. Ἀσπάζομαι τὸν ἅγιο ἐπίσκοπο Πολύκαρπο· ἀσπάζομαι τὸν ἅγιο ἐπίσκοπο Βιτάλιο καὶ τὸ ἱερὸ πρεσβυτέριο καὶ τοὺς συνδούλους μου διακόνους, γιὰ τοὺς ὁποίους ἐγὼ θὰ ἔδωκα τὴν ζωὴ μου. Ἀκόμα συμφωνῶ μὲ τὸν ἐπίσκοπο καὶ τοὺς πρεσβυτέρους μὲ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Ἐὰν κανεὶς γιορτάζει τὸ Πάσχα μαζί μὲ τοὺς Ἰουδαίους, ἢ δέχεται τὰ σύμβολα τῶν ἑορτῶν τους, εἶναι μέτοχος μὲ ἐκείνους ποὺ σκότωσαν τὸν Κύριο καὶ τοὺς ἀποστόλους του.

15. Σᾶς ἀσπάζονται ὁ Φίλων καὶ ὁ Ἀγαθόπους, οἱ διάκονοι. Ἀσπάζομαι τὴ χορεία τῶν παρθένων, τὸ τάγμα τῶν χηρῶν, τίς ὁποῖες εὐχομαι νὰ χαίρουν. Ἀσπάζομαι τὸν λαὸ τοῦ Κυρίου, ἀπὸ τὸν μικρὸ μέχρι τὸν μεγάλο. Σᾶς ἔστειλα τὰ γράμματά μου αὐτὰ μὲ τὸν Εὐφάνιο τὸν ἀναγνώστη, ἄνδρα θεοτίμητο καὶ πιστότατο, ποὺ τὸν συνάντησα κοντὰ στὴ Ρηγειόνα, καθὼς ἔπλεε μὲ τὸ πλοῖο. «Νὰ μνημονεύετε τὰ δεσμά μου»³⁴, γιὰ νὰ τελειωθῶ ἔνωμένος μὲ τὸν Χριστὸ.

Νὰ ὑγιαίνετε στὸ σῶμα, στὴν ψυχὴ, στὸ πνεῦμα, πιστεύοντας τέλεια, ἀποστρεφόμενοι αὐτοὺς ποὺ ἐργάζονται τὴν ἀνομία³⁵ καὶ τοὺς διαφθορεῖς τοῦ λόγου τῆς ἀλήθειας, ἐνισχυόμενοι μὲ τὴ χάρη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

33. Ἐννοεῖ τὸ Μέγα Σάββατο. 34. Κολ. 4,18.

35. Πρβλ. Ματθ. 7,23. Λουκᾶ 13,17.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΦΟΡΟΥ

1. Ἄρτι διαδεξαμένων τὴν Ρωμαίων ἀρχὴν Τραϊανοῦ, Ἰγνάτιος ὁ τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου μαθητής, ἀνὴρ ἦν τοῖς πᾶσιν ἀποστολικός, καὶ ἐκυβέρνα τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχέων ἐπιμελῶς, τοὺς πάσαι χειμῶνας μόνις παραγαγὼν τῶν πολλῶν ἐπὶ
5 Δομετιανοῦ διωγμῶν, καθάπερ κυβερνήτης ἀγαθός, τῷ οἴακι τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας, καὶ τῇ συνεχείᾳ τῆς διδασκαλίας, τῷ τόνῳ τῷ πνευματικῷ, πρὸς τὴν ζάλην τὴν ἀντικειμένην ἀντεῖχεν, δεδοικῶς, μὴ τινα τῶν ὀλιγοψύχων ἢ ἀκεραιτέρων ἀποβάλλῃ. Τοιγαροῦν ἠύφραίνετο μὲν ἐπὶ τῷ τῆς Ἐκκλησίας ἀσα-
10 λεύτῳ, λωφῆσαντος πρὸς ὀλίγον τοῦ διωγμοῦ, ἥσχαλλε δὲ καθ' ἑαυτόν, ὡς μήπω τῆς ὄντως εἰς Χριστὸν ἀγάπης ἐφασάμενος, μηδὲ τῆς τελείας τοῦ μαθητοῦ τάξεως. Ἐνενόει γὰρ τὴν διὰ μαρτυρίου γινομένην ὁμολογίαν πλεῖον αὐτὸν προσοικειοῦσαν τῷ Κυρίῳ. Ὅθεν ἔτεσιν ὀλίγοις ἔτι παραμένων τῇ Ἐκκλη-
15 σίᾳ καὶ λύχνον δίκην θεϊκοῦ τὴν ἐκάστου φωτίζων διάνοιαν διὰ τῆς τῶν θείων Γραφῶν ἐξηγήσεως, ἐπετύγγανε τῶν κατ' εὐχὴν.

2. Τραϊανοῦ γὰρ μετὰ ταῦτα ἐνάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐπαρθέντος ἐπὶ τῇ νίκῃ τῇ κατὰ Σκυθῶν καὶ Δακῶν καὶ ἐτέρων πολλῶν ἔθνῶν, καὶ νομίσαντος ἔτι λείπειν αὐτῷ πρὸς
20 πᾶσαν ὑποταγὴν τὸ τῶν Χριστιανῶν θεοσεβὲς σύστημα, καὶ εἰ μὴ τὴν τῶν δαιμόνων ἔλοιντο λατρείαν μετὰ πάντων ὑπεισιέναι τῶν ἔθνῶν, διωγμὸν ὑπομένειν ἀπειλήσαντος, πάντας τοὺς εὐσεβῶς ζῶντας ἢ θύειν ἢ τελευτᾶν κατηνάγκαζεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΑ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΦΟΡΟΥ

1. Ὄταν ανέλαβε τὴν ἐξουσία τῶν Ρωμαίων ὁ Τραϊανὸς, ὁ Ἰγνάτιος, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννη, ἦταν ἄνδρας καθ' ὅλα ἀποστολικὸς καὶ κυβερνοῦσε μὲ ἐπιμέλεια τὴν Ἐκκλησία τῶν Ἀντιοχέων, μόλις πέρασε ἀπὸ τὶς μακρὲς θεομηνίες τῶν πολλῶν διωγμῶν ποὺ ἔγιναν ἐπὶ Δομετιανοῦ, ἀντιμετωπίζοντας τὴν ἐχθρική παραζάλη σὰν καλὸς κυβερνήτης, μὲ τὸ τιμόνι τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας, μὲ τὴν συνεχῆ διδασκαλία καὶ μὲ τὴν πνευματικὴ ἀνάταση, φοβούμενος μήπως χάσει κανέναν ἀπὸ τοὺς ὀλιγόψυχους ἢ ἀπὸ τοὺς πιὸ γνήσιους. Καὶ εὐφραίνονταν βέβαια γιὰ τὴν ἡρεμία τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ κώπασε γιὰ λίγο ὁ διωγμὸς, στενοχωριόταν ὅμως μέσα του, φοβούμενος ὅτι δὲν πέτυχε ἀκόμα τὴν πραγματικὴ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, οὔτε νὰ γίνεи τέλειος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ. Διότι σκεπτόταν, ὅτι ἡ ὁμολογία ποὺ γίνεται μὲ μαρτύριο τὸν συνδέει περισσότερο μὲ τὸν Κύριο. Γι' αὐτὸ παραμένοντας γιὰ λίγα ἀκόμα χρόνια στὴν Ἐκκλησία καὶ σὰν θεϊκὸ λυχνάρι φωτίζοντας τὴ διάνοια τοῦ καθενὸς μὲ τὴν ἐξήγησιν τῶν θείων Γραφῶν, πετύχαινε αὐτὰ ποὺ εὐχόταν.

2. Διότι ὁ Τραϊανὸς μετὰ ἀπὸ αὐτὰ, κατὰ τὸ ἕνατο ἔτος τῆς βασιλείας του, ἐπαιρόμενος γιὰ τὴ νίκη του ἐναντίον τῶν Σκυθῶν καὶ τῶν Δακῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ἐθνῶν, καὶ νομίζοντας ὅτι τοῦ μένει ἀκόμα, γιὰ νὰ τοὺς ὑποτάξει ὅλους, τὸ θεοσεβὲς πλῆθος τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἀπειλήσε πῶς, ἐὰν δὲν προτιμήσουν νὰ πάρουν μέρος στὴ λατρεία τῶν διαμόνων μαζὶ μὲ ὅλα τὰ ἔθνη, θὰ ὑποστοῦν διωγμὸ, ἀνάγκαζε ὅλους ὅσους ἤθελαν νὰ ζοῦν εὐσεβῶς, ἢ νὰ θυσιάσουν ἢ νὰ πεθάνουν.

Τότε τοίνυν φοβηθεῖς ὑπὲρ τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ στρασιώτης, ἐκουσίως ἤγετο πρὸς Τραϊανόν, διάγοντα μὲν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, σπουδάζοντα δὲ ἐπὶ Ἀρμενίαν καὶ Πάρθους. Ὡς δὲ κατὰ
5 πρόσωπον ἔστη Τραϊανοῦ τοῦ βασιλέως,

Ἔτις εἶ, κακόδαιμον, τὰς ἡμετέρας σπουδάζων διατάξεις ὑπερβαίνειν, μετὰ τὸ καὶ ἑτέρους ἀναπείθειν, ἵνα κακῶς ἀπολῶνται;'

Ἰγνάτιος εἶπεν·

10 «Οὐδεὶς Θεοφόρον ἀποκαλεῖ κακοδαίμονα· ἀφεστήκασι γὰρ ἀπὸ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τὰ δαιμόνια. Εἰ δέ, ὅτι τούτοις ἐπαχθῆς εἰμι καὶ κακόν με πρὸς τοὺς δαίμονας ἀποκαλεῖς, συνομολογῶ. Χριστὸν γὰρ ἔχων ἐπουράνιον βασιλέα, τὰς τούτων καταλύω ἐπιβουλάς».

15 Τραϊανὸς εἶπεν·

Ἔτις ἐστὶ Θεοφόρος;'

Ἰγνάτιος ἀπεκρίνατο·

«Ὁ Χριστὸς ἔχων ἐν στέρνοις».

Τραϊανὸς εἶπεν·

20 Ἔμεῖς οὖν σοι δοκοῦμεν κατὰ νοῦν μὴ ἔχειν θεοὺς, οἷς καὶ χρώμεθα συμμάχοις πρὸς τοὺς πολεμίους.'

Ἰγνάτιος εἶπεν·

25 «Τὰ δαιμόνια τῶν ἐθνῶν θεοὺς προσαγορεύεις πλανώμενος· εἷς γὰρ ἐστὶν ὁ Θεός, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· καὶ εἷς Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μονογενῆς, οὐ τῆς βασιλείας ὀναίμην!».

Τραϊανὸς εἶπεν·

Ἔτὸν σταυρωθέντα λέγεις ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου;'

Τότε λοιπόν, ἐπειδὴ φοβήθηκε γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῶν Ἀντιοχέων ὁ γενναῖος στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ, πῆγε θεληματικὰ στὸν Τραϊανό, πού ἐκεῖνο τὸν καιρὸ βρισκόταν στὴν Ἀντιόχεια καὶ ἐτοιμαζόταν νὰ φύγει γιὰ τὴν Ἀρμενία καὶ τοὺς Πάρθους. Ὄταν λοιπὸν στάθηκε μπροστὰ στὸ βασιλιὰ Τραϊανό, ὁ βασιλιάς τὸν ρώτησε·

Ἐπιτίμησά σοι, πονηρὸ πνεῦμα, πού προσπαθεῖς νὰ παραβεῖς τὶς διαταγές μου, καὶ συγχρόνως πείθοντας καὶ ἄλλους, γιὰ νὰ χαθοῦν κακῶς;

Καὶ ὁ Ἰγνάτιος εἶπε·

«Κανένας δὲν ἀποκαλεῖ ἕνα Θεοφόρο πονηρὸ πνεῦμα· διότι τὰ δαιμόνια ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ὁμοίως, ἐπειδὴ εἶμαι σ' αὐτοὺς ἐνοχλητικός, γι' αὐτὸ μὲ ἀποκαλεῖς κακὸ πρὸς τοὺς δαίμονες, συμφωνῶ. Διότι, ἔχοντας τὸν Χριστὸ ἐπουράνιο βασιλιά, διαλύω τὶς ἐπιθέσεις τους».

Ὁ Τραϊανὸς εἶπε·

Ἐπιτίμησά σοι, «Θεοφόρος»;

Ὁ Ἰγνάτιος ἀπάντησε·

«Αὐτὸς πού ἔχει τὸν Χριστὸ στὸ στέρνο του».

Ὁ Τραϊανὸς εἶπε·

Ἐμεῖς λοιπὸν σοὺ φαινόμαστε ὅτι δὲν ἔχουμε θεοὺς, τοὺς ὁποίους χρησιμοποιοῦμε ὡς συμμάχους πρὸς τοὺς ἐχθρούς;

Ὁ Ἰγνάτιος εἶπε·

«Ὀνομάζεις τὰ δαιμόνια τῶν εἰδωλολατρῶν θεοὺς, εὐρισκόμενος σὲ πλάνη· διότι ἕνας εἶναι ὁ Θεός, αὐτὸς πού ἔκανε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ καὶ τὴ θάλασσα καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν σ' αὐτά· καὶ ἕνας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου τὴ βασιλεία ποθῶ!»

Ὁ Τραϊανὸς εἶπε·

Ἐπιτίμησά σοι αὐτὸν πού σταυρώθηκε ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ποντίου Πιλάτου;

Ἰγνάτιος εἶπεν·

«Τὸν ἀνασταυρώσαντα τὴν ἐμὴν ἁμαρτίαν μετὰ τοῦ
ταύτης εὐρετοῦ καὶ πᾶσαν καταδικάσαντα δαιμονικὴν
πλάνην καὶ κακίαν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν αὐτὸν ἐν καρ-
5 δία φορούντων».

Τραϊανὸς εἶπεν·

‘Σὺ οὖν ἐν ἑαυτῷ φέρεις τὸν σταυρωθέντα;’

Ἰγνάτιος εἶπεν·

«Ναί· γέγραπται γάρ· ‘Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπερι-
10 πατήσω».

Τραϊανὸς ἀπεφήνατο·

‘Ἰγνάτιον προσετάξαμεν, τὸν ἐν ἑαυτῷ λέγοντα περιφέ-
ρειν τὸν ἐσταυρωμένον, δέσμιον ὑπὸ στρατιωτῶν γε-
νόμενον ἄγεσθαι παρὰ τὴν μεγάλην Ρώμην, βρῶμα γε-
15 νησόμενον θηρίων εἰς τέρψιν τοῦ δήμου’.

Ταύτης ὁ ἅγιος μάρτυς ἐπακούσας τῆς ἀποφάσεως μετὰ χαρᾶς
ἐβόησεν·

«Εὐχαριστῶ σοι, Δέσποτα, ὅτι με τελεία τῇ πρὸς σὲ
ἀγάπῃ τιμῆσαι κατηξίωσας, τῷ ἀποστόλῳ σου Παύλῳ
20 δεσμοῖς συνδήσας σιδηροῖς».

Ταῦτα εἰπὼν καὶ μετ’ εὐφροσύνης περιθέμενος τὰ δεσμά,
ἐπευξάμενος πρότερον τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ταύτην παραθέμενος
μετὰ δακρῶν τῷ Κυρίῳ, ὡσπερ κριδὸς ἐπίσημος, ἀγέλης καλῆς
ἡγούμενος, ὑπὸ θηριώδους στρατιωτικῆς δεινότητος συνηρπά-
25 ζετο, θηρίοις αἰμοβόροις ἐπὶ τὴν Ρώμην ἀπαχθησόμενος πρὸς
βοράν.

3. Μετὰ πολλῆς τοίνυν προθυμίας καὶ χαρᾶς, ἐπιθυμία τοῦ
πάθους, κατελθὼν ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰς τὴν Σελεύκειαν, ἐκεῖθεν
εἶχετο τοῦ πλοός, καὶ προσχῶν μετὰ πολλὸν κάματον τῇ Σμυρ-
30 ναίων πόλει, σὺν πολλῇ χαρᾷ καταβάς τῆς νηός, ἔσπευδε τὸν
ἅγιον Πολύκαρπον, τὸν Σμυρναίων ἐπίσκοπον, τὸν συνακροα-
τήν, θεάσασθαι· ἐγεγόνεισαν γὰρ πάλαι μαθηταὶ τοῦ ἀγίου ἀπο-
στόλου Ἰωάννου. Παρ’ ᾧ καταχθεὶς καὶ πνευματικῶν αὐτῷ κοι-

1. Λευιτ. 26,12. Β’ Κορ. 6,16.

Ὁ Ἰγνάτιος εἶπε·

«Αὐτὸν ποὺ ξανασταύρωσε τὴν ἁμαρτία μου μαζί με τὸν ἐφευρέτη της καὶ καταδίκασε κάθε δαιμονικὴ πλάνη καὶ κακία κάτω ἀπὸ τὰ πόδια ἐκείνων ποὺ τὸν ἔχουν στὴν καρδιά τους».

Ὁ Τραιανὸς εἶπε·

Ἔσὺ λοιπὸν ἔχεις μέσα σου αὐτὸν ποὺ σταυρώθηκε;»

Ὁ Ἰγνάτιος εἶπε·

«Ναί· διότι εἶναι γραμμένο· ἴθά κατοικήσω μέσα σ' αὐτούς καὶ ἴθα περπατήσω μέσα τους'!»

Ὁ Τραιανὸς ἀποφάσισε·

Ἐπιτάξαμε ὁ Ἰγνάτιος, ὁ ὁποῖος εἶπε ὅτι φέρει μέσα του τὸν Ἐσταυρωμένο, ἀφοῦ δεθεῖ ἀπὸ στρατιῶτες, νὰ ὀδηγηθεῖ στὴ μεγάλη Ρώμη καὶ νὰ γίνῃ τροφή τῶν θηρίων, γιὰ εὐχαρίστηση τοῦ λαοῦ'.

Ὅταν ὁ ἅγιος μάρτυρας ἄκουσε αὐτὴν τὴν ἀπόφαση φώναξε μετὰ χαρὰ·

«Σ' εὐχαριστῶ, Κύριε, ποὺ με ἀξίωσες νὰ τιμηθῶ μετὰ τὴν τέλεια ἀγάπη γιὰ σένα, δένοντάς με μαζί με τὸν ἀπόστολό σου Παῦλο με σιδερένια δεσμὰ».

Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ καὶ ἔβαλε μετὰ χαρὰ τὰ δεσμὰ, ἀφοῦ πρῶτα προσευχήθηκε στὴν Ἐκκλησία, καὶ ἀφοῦ τὴν ἐμπιστεύθηκε μετὰ δάκρυα στὸν Κύριο, σὰν κριὰρι διακεκριμένο, ποὺ ὀδηγοῦσε καλὸ κοπάδι, ἀρπάχτηκε ἀπὸ θηριώδη στρατιωτικὴ αὐστηρότητα, γιὰ νὰ ὀδηγηθεῖ στὴ Ρώμη νὰ γίνῃ τροφή αἰμοβόρων θηρίων.

3. Μετὰ πολλὴ λοιπὸν προθυμία καὶ χαρὰ, ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία γιὰ τὸ πάθος, ἀφοῦ κατέβηκε ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια στὴ Σελεύκεια, ἀπὸ ἐκεῖ ἄρχισε τὸ θαλάσσιο ταξίδι· καὶ ἀφοῦ ἔφτασε μετὰ ἀπὸ πολλὴ ταλαιπωρία στὴν πόλη τῶν Σμυρναίων, μετὰ πολλὴ χαρὰ κατέβηκε ἀπὸ τὸ πλοῖο καὶ ἔσπευσε νὰ δεῖ τὸν συμμαθητὴ του Πολύκαρπο, ποὺ ἦταν ἐπίσκοπος τῶν Σμυρναίων· διότι παλιὰ ἦταν μαθητὲς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰωάννη. Ἀφοῦ κατέλυσε σ' αὐτὸν καὶ μοιράστηκε μαζί του πνευματικὰ χαρίσματα, καυχώ-

νωνήσας χαρισμάτων καὶ τοῖς δεσμοῖς ἐγκαυχώμενος, παρεκά-
 λει συναθλεῖν τῇ αὐτοῦ προθέσει, μάλιστα μὲν κοινῇ πᾶσαν Ἐκ-
 κλησίαν (ἐδεξιοῦντο γὰρ τὸν ἅγιον διὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ πρε-
 σβυτέρων καὶ διακόνων αἱ τῆς Ἀσίας πόλεις καὶ Ἐκκλη-
 5 σίαι, πάντων ἐπειγομένων πρὸς αὐτόν, εἴ πως μέρος χαρίσματος
 λάβωσι πνευματικοῦ), ἐξαιρέτως δὲ τὸν ἅγιον Πολύκαρπον, ἵνα,
 διὰ τῶν θηρίων θᾶπτον ἀφανῆς τῷ κόσμῳ γενόμενος, ἐμφα-
 νισθῇ τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ.

4. Καὶ ταῦτα οὕτως ἔλεγε καὶ οὕτω διεμαρτύρατο, τοσοῦ-
 10 τον ἐπεκτείνων τὴν πρὸς Χριστὸν ἀγάπην, ὡς οὐρανοῦ μέλλων
 ἐπιλαμβάνεσθαι διὰ τῆς καλῆς ὁμολογίας καὶ τῆς τῶν συνευχο-
 μένων ὑπὲρ τῆς ἀθλήσεως σπουδῆς, ἀποδοῦναι δὲ τὸν μισθὸν
 ταῖς Ἐκκλησίαις ταῖς ὑπαντησάσαις αὐτῷ διὰ τῶν ἡγουμένων,
 γραμμάτων εὐχαρίστων ἐκπεμφθέντων πρὸς αὐτάς, πνευματι-
 15 κὴν μετ' εὐχῆς καὶ παραινέσεως ἀποσταζόντων χάριν. Τοιγα-
 ροῦν τοὺς πάντας ὁρῶν εὐνοικῶς διακειμένους περὶ αὐτόν,
 φοβηθεῖς μή ποτε ἢ τῆς ἀδελφότητος στοργὴ τὴν πρὸς Κύριον
 αὐτοῦ σπουδὴν ἐκκόψη, καλῆς ἀνεωχθείσης αὐτῷ θύρας τοῦ
 μαρτυρίου, οἷα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπιστέλλει Ρωμαίων, ὑπο-
 20 τέτακται.

5. Καταρτίσας τοίνυν, ὡς ἠβούλετο, τοὺς ἐν Ρώμῃ τῶν
 ἀδελφῶν ἄκοντας διὰ τῆς ἐπιστολῆς, οὕτως ἀναχθεῖς ἀπὸ τῆς
 Σμύρνης (κατεπείγετο γὰρ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ὁ Χριστοφόρος
 φθάσαι τὰς φιλοτιμίας ἐν τῇ μεγάλῃ Ρώμῃ, ἵνα ἐπ' ὄψεσι τοῦ
 25 δήμου Ρωμαίων θηρσὶν ἀγρίοις παραδοθεῖς, τοῦ σταφάνου τῆς
 ἀθλήσεως ἐπιτύχη), προσέσχε τῇ Τρωάδι. Εἶτα ἐκεῖθεν κατα-
 χθεῖς ἐπὶ τὴν Νεάπολιν, διὰ Φιλίππων παρώδευε Μακεδονίαν
 καὶ περὶ τὴν Ἥπειρον τὴν πρὸς Ἐπίδαμον, ἐν τοῖς παραθαλατ-
 τίοις νηὸς ἐπιτυχῶν, ἔπλει τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, κάκειθεν
 30 ἐπιβὰς τοῦ Τυρρηνικοῦ καὶ παραμείβων νήσους τε καὶ πό-

μενος για τὰ δεσμά του, παρακαλοῦσε νὰ συμεριστεῖ τὴν πρόθεσή του για ἄθληση μαζί του, καὶ μάλιστα ἀπὸ κοινοῦ, ὅλη ἡ Ἐκκλησία (διότι τὸν ἅγιο τὸν ὑποδέχθηκαν μὲ ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους οἱ πόλεις καὶ Ἐκκλησίες τῆς Ἀσίας, πὺ ἔσπευσαν σ' αὐτὸν μήπως τυχὸν καὶ παρουν κάποιο μέρος πνευματικοῦ χαρίσματος), ἰδιαίτερα ὁμως ὁ ἅγιος Πολύκαρπος, ὥστε, ἐξαφανιζόμενος τὸ γρηγορότερο ἀπὸ τὸν κόσμον μὲ τὰ θηρία, νὰ ἐμφανισθεῖ μπροστὰ στὸν Χριστό.

4. Καὶ αὐτὰ τὰ ἔλεγε μὲ τέτοιο τρόπο καὶ τὰ ὑποστήριζε, ἐπεκτείνοντας τόσο πολὺ τὴν ἀγάπη του για τὸν Χριστό, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ κερδίσει τὸν οὐρανὸ μὲ τὴν καλὴ ὁμολογία καὶ τὴν προθυμία αὐτῶν πὺ προσεῦχονταν μαζί του για τὸ μαρτύριο, καὶ νὰ ἀνταποδώσει τὴν ἀμοιβὴ στὶς Ἐκκλησίες πὺ τὸν ὑποδέχθηκαν μὲ τοὺς ἀρχηγούς τους, στέλνοντας εὐχαριστήρια γράμματα σ' αὐτές, πὺ ἀπέπνεαν πνευματικὴ χάρη μαζί μὲ εὐχὲς καὶ παραινέσεις. Γι' αὐτό, βλέποντας ὅλους νὰ διάκεινται μὲ συμπάθεια ἀπέναντί του, καὶ φοβούμενος μήπως ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη τους ἀνακόψει τὴν πρὸς τὸν Κύριο πορεία του, τώρα πὺ τοῦ παρουνσιάστηκε ἡ εὐκαιρία τοῦ μαρτυρίου, αὐτὰ πὺ ἔγραψε μὲ ἐπιστολὴ του πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῶν Ρωμαίων, ἐκτέθηκαν.

5. Ἀφοῦ λοιπὸν προετοίμασε, ὅπως ἤθελε, τοὺς ἀδελφούς τῆς Ρώμης παρὰ τὴ θέλησή τους μὲ τὴν ἐπιστολὴ, ἔπειτα ἀναχωρώντας ἀπὸ τὴν Σμύρνη (διότι βιαζόταν ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες ὁ Χριστοφόρος νὰ προλάβει τίς ἐκδηλώσεις στὴ μεγάλη Ρώμη, ὥστε, ἀφοῦ παρδοθεῖ, μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης, στὰ ἄγρια θηρία, νὰ κερδίσει τὸ στεφάνι τῆς ἀθλήσεως), σταμάτησε στὴν Τρωάδα. Ἐπειτα ἀπὸ ἐκεῖ, ἀφοῦ προσορμίστηκε στὴ Νεάπολη², μέσω τῶν Φιλίππων, διέσχισε τὴ Μακεδονία καὶ τὴν Ἡπειρο, καὶ ἔφθασε στὴν Ἐπίδαμνο³, ὅπου πετυχαίνοντας στὰ παράλια κάποιο πλοῖο, ἔπλευσε τὸ Ἀδριατικὸ πέλαγος, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μπῆκε στὸ Τυρρηρικὸ καὶ καθὼς περνοῦ-

3. Ἀρχαία ἑλληνικὴ πόλη στὰ παράλια τῆς Ἰλλυρίας, τὸ γνωστὸ Δυρράχιο.

λεις, ὑποδειχθέντων τῷ ἀγίῳ Ποτιόλων, αὐτὸς μὲν ἐξελθεῖν ἔσπευδεν, κατ' ἴχνος βαδίζειν ἐθέλων τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Ὡς δὲ ἐπιπεσὸν βίαιον πνεῦμα οὐ συνεχώρει, τῆς νηὸς ἐκ πρῶ-
 5 μνης ἐπειγομένης, μακαρίσας τὴν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ τῶν ἀδελ-
 φῶν ἀγάπην, οὕτω παρέπλει. Τοιγαροῦν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ
 τῇ αὐτῇ, οὐρίοις ἀνέμοις προσχησάμενοι, ἡμεῖς μὲν ἄκοντες ἀπη-
 γόμεθα, στένοντες ἐπὶ τῷ ἀφ' ἡμῶν μέλλοντι χωρισμῷ τοῦ δι-
 καίου γίνεσθαι. Τῷ δὲ κατ' εὐχὴν ἀπέβαινε, σπεύδοντι θᾶπτον
 ἀναχωρῆσαι τοῦ κόσμου, ἵνα φθάσῃ πρὸς ὃν ἠγάπησε Κύριον.
 10 Καταπλεύσας γοῦν εἰς τοὺς λιμένας Ρωμαίων, μελλούσης
 λέγειν τῆς ἀκαθάρτου φιλοτιμίας, οἱ μὲν στρατιῶται ὑπὲρ τῆς
 βραδύτητος ἤσχαλλον, ὁ δὲ ἐπίσκοπος χαίρων κατεπείγουσιν
 ὑπήκουσεν.

6. Ἐκεῖθεν οὖν ἐώσθησαν ἀπὸ τοῦ καλουμένου Πόρτου
 15 (διεπεφήμιστο γὰρ ἤδη τὰ κατὰ τὸν ἅγιον μάρτυρα)· συναντῶμεν
 τοῖς ἀδελφοῖς φόβῳ καὶ χαρᾷ πεπληρωμένοις, χαίρουσι μὲν ἐφ'
 οἷς ἠξίωnton τῆς τοῦ θεοφόρου συντυχίας, φοβούμενοις δέ, διότι
 περ ἐπὶ θάνατον ὁ τοιοῦτος ἤγετο. Τισὶ δὲ καὶ παρήγγελλεν ἡσυ-
 χάζειν, ζέουσι καὶ λέγουσι καταπαύειν τὸν δῆμον πρὸς τὸ μὴ ἐπι-
 20 ζητεῖν ἀπολέσθαι τὸν δίκαιον. Ὅς εὐθὺς γνοὺς τῷ πνεύματι καὶ
 πάντας ἀσπασάμενος, αἰτήσας τε παρ' αὐτῶν τὴν ἀληθινὴν ἀγά-
 πην, πλείονά τε τῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ διαλεχθεὶς καὶ πείσας μὴ
 φθονῆσαι τῷ σπεύδοντι πρὸς τὸν Κύριον, οὕτω μετὰ γονυκλι-
 σίας πάντων τῶν ἀδελφῶν, παρακαλέσας τὸν Υἱὸν τοῦ
 25 Θεοῦ ὑπὲρ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπὲρ τῆς τοῦ διωγμοῦ καταπαύσε-
 ως, ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν εἰς ἀλλήλους ἀγάπης, ἀπήχθη μετὰ
 σπουδῆς εἰς τὸ ἀμφιθέατρον. Εἶτα εὐθὺς ἐμβληθεὶς, κατὰ τὸ πά-
 λαι πρόσταγμα τοῦ Καίσαρος, μελλουσῶν καταπαύειν τῶν φιλο-
 τιμιῶν (ἦν γὰρ ἐπιφανής, ὡς ἐδόκουν, ἡ λεγομένη τῇ ρωμαϊκῇ

σε νησιά και πόλεις, ύποδείχθηκε στὸν ἅγιο ἢ πόλη Ποτίολοι, ἀλλ' αὐτὸς βιαζόταν νὰ βγεῖ, θέλοντας νὰ βαδίσει στὰ ἴχνη τοῦ ἀποστόλου Παύλου⁴. Ἐπειδὴ ὁμως σηκώθηκε βίαιος ἄνεμος καὶ δὲν τοῦ ἐπέτρεπε τὴν ἀποβίβαση, διότι τὸ πλοῖο ἐπειγόταν νὰ συνεχίσει, ἀφοῦ μακάρισε τὴν ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τοῦ τόπου ἐκείνου, συνέχισε τὸ ταξίδι. Ἔτσι μέσα σὲ μιά μέρα καὶ τὴν ἴδια νύχτα, ἔχοντας οὐριους ἀνέμους, ἐμεῖς βέβαια ὀδηγούμασταν ἄθελά μας, ἀναστενάζοντας γιὰ τὸν ἐπικείμενο χωρισμὸ τοῦ δικαίου ἀπὸ μᾶς, γιὰ ἐκεῖνον ὁμως ὅλα πῆγαιναν κατ' εὐχὴν, διότι βιαζόταν ν' ἀναχωρήσει τὸ γρηγορότερο ἀπὸ τὸν κόσμο, γιὰ νὰ φτάσει στὸν Κύριο πὺ ἀγάπησε. Ἀφοῦ λοιπὸν κατέπλευσε στὸ λιμάνι τῆς Ρώμης, ὅπου θὰ μιλήσουμε γιὰ τὴν ἀκάθαρτη φιλοτιμία της, οἱ στρατιῶτες ἀδημονοῦσαν γιὰ τὴν καθυστέρηση, ἐνῶ ὁ ἐπίσκοπος μὲ χαρὰ ὑπάκουε σ' αὐτοὺς πὺ βιάζονταν.

6. Ἀπὸ ἐκεῖ λοιπὸν ὠθήθησαν ἀπὸ τὸν λεγόμενον Πόρτο (διότι ἤδη εἶχαν διαδοθεῖ τὰ σχετικὰ μὲ τὸν ἅγιο μάρτυρα) ἐκεῖ συναντοῦμε τοὺς ἀδελφοὺς γεμάτους φόβο καὶ χαρὰ, χαρὰ γιὰ τὸ ὅτι ἀξιώθηκαν νὰ συναντήσουν τὸν Θεοφόρο, καὶ φόβο, ἐπειδὴ ὁ Θεοφόρος πῆγαινε γιὰ θάνατο. Σὲ μερικοὺς μάλιστα θερμόαιμους, πὺ ἔλεγαν νὰ παύσει ὁ ὄχλος καὶ νὰ μὴ ζητᾶ νὰ φονευθεῖ ὁ δίκαιος, παράγγελλε νὰ ἡρεμήσουν. Αὐτὸς ἀμέσως, ἀφοῦ γνῶρισε μὲ τὸ πνεῦμα του καὶ τοὺς ἀσπάσθηκε ὄλους, καὶ ἀφοῦ ζήτησε ἀπὸ αὐτοὺς τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη, καὶ συζήτησε μαζί τους περισσότερα ἀπὸ ὅσα εἶχε γράψει στὴν ἐπιστολή του, καὶ τοὺς ἔπεισε νὰ μὴ ζηλέψουν πὺ πῆγαινε στὸν Κύριο, μὲ γονατισμένους ὄλους τοὺς ἀδελφοὺς, παρακάλεσε τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ γιὰ τίς Ἐκκλησίες, γιὰ τὴν κατάπαυση τοῦ διωγμοῦ, γιὰ τὴν ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν μεταξύ τους, καὶ ὀδηγήθηκε βιαστικὰ στὸ ἀμφιθέατρο. Ἐπειτα ρίχτηκε ἀμέσως, σύμφωνα μὲ τὸ παλιὸ διάταγμα τοῦ Καίσαρα, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ σταματήσουν οἱ ἐκδηλώσεις (γιατὶ ἦταν ξεχωριστὴ, ὅπως πίστευαν, ἢ λεγόμενὴ στή

4. Πράξ. 28,13-14.

φωνῇ τρισκαιδεκάτῃ, καθ' ἣν σπουδαίως συνήεσαν), οὕτω θηρ-
 σὶν ὡμοῖς παρὰ τῷ ναῷ παρεβάλλετο, ὡς παρ' αὐτὰ τοῦ ἀγίου
 μάρτυρος Ἰγνατίου πληροῦσθαι τὴν ἐπιθυμίαν, κατὰ τὸ γεγραμ-
 μένον, «ἐπιθυμία δικαίου δεκτὴ», ἵνα μηδενὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπα-
 5 χθῆς διὰ τῆς συλλογῆς τοῦ λειψάνου γένηται, καθὼς φθάσας ἐν
 τῇ ἐπιστολῇ τὴν ἰδίαν ἐπεθύμει γενέσθαι τελείωσιν. Μόνα
 γὰρ τὰ τραχύτερα τῶν ἀγίων αὐτοῦ λειψάνων περιελείφθη, ἅτινα
 εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀπεκομίσθη καὶ ἐν λίνῳ κατετέθη, θησαυρὸς
 ἀτίμητος, ὑπὸ τῆς ἐν τῷ μάρτυρι χάριτος τῇ ἀγίᾳ Ἐκκλησίᾳ κα-
 10 ταλειφθέντα.

7. Ἐγένετο δὲ ταῦτα τῇ πρὸ δεκατριῶν Καλανδῶν Ἰανουα-
 ρίων, τούτέστι Δεκεμβρίῳ εἰκάδι, ὑπατευόντων παρὰ Ῥωμαίοις
 Σύρα καὶ Σενεκίου τὸ δεύτερον. Τούτων αὐτόπται γενόμενοι,
 μετὰ δακρύων κατ' οἶκόν τε παννυχίσαντες τὸν Κύριον πληρο-
 15 φορῆσαι τοὺς ἀσθενεῖς ἡμᾶς ἐπὶ τοῖς προγεγονόσιν, μικρὸν ἀφυ-
 πνώσαντες, οἱ μὲν ἐξαίφνης ἐπιστάντα καὶ περιπτυσσόμενον
 ἡμᾶς ἐβλέπομεν, οἱ δὲ πάλιν ἐπευχόμενον ἡμῖν ἐωρῶμεν τὸν μα-
 κάριον Ἰγνάτιον, ἄλλοι δὲ σταζόμενον ὑφ' ἰδρῶτος ὡς ἐκ
 καμάτου πολλοῦ παραγενόμενον, καὶ παρεστῶτα τῷ Κυρίῳ.
 20 Μετὰ πολλῆς τοίνυν χαρᾶς ταῦτα ἰδόντες καὶ συμβαλόντες τὰς
 ὄψεις τῶν ὄνειράτων, ὑμνήσαντες τὸν Θεόν, τὸν δοτῆρα τῶν
 ἀγαθῶν, καὶ μακαρίσαντες τὸν ἅγιον, ἐφανερῶσαμεν ὑμῖν καὶ
 τὴν ἡμέραν καὶ τὸν χρόνον, ἵνα, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ μαρτυρίου
 συναγόμενοι, κοινωνῶμεν τῷ ἀθλητῇ καὶ γενναίῳ μάρτυρι Χρι-
 25 στοῦ, καταπατήσαντι τὸν διάβολον καὶ τὸν τῆς φιλοχρίστου αὐ-
 τοῦ ἐπιθυμίας τελειώσαντι δρόμον, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ
 ἡμῶν, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ
 ἀγίῳ Πνεύματι, εἰς αἰῶνας. Ἀμήν.

ρωμαϊκή γλώσσα δέκατη τρίτη, κατά την ὁποία κατέληγαν σὲ συμφωνία μὲ βιασύνη), ἔτσι ρίχτηκε σὲ ἄγρια θηρία κοντὰ στὸ ναό, ὥστε ἀμέσως νὰ ἐκπληρωθεῖ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἁγίου μάρτυρα Ἰγνατίου, σύμφωνα μὲ αὐτὸ ποὺ εἶναι γραμμένο, «ἡ ἐπιθυμία τοῦ δικαίου εἶναι δεκτή»⁵, γιὰ νὰ μὴ γίνεи βᾶρος σὲ κανένα ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, μὲ τὴν περισυλλογὴ τοῦ λειψάνου, ὅπως πρόφτασε καὶ ἔγραψε στὴν ἐπιστολὴ του, πῶς θέλει νὰ γίνεи τὸ τέλος του. Διότι μόνο τὰ πιὸ σκληρὰ ἀπὸ τὰ ἅγια λείψανά του ἀπέμειναν, τὰ ὁποῖα μεταφέρθηκαν στὴν Ἀντιόχεια καὶ κατατέθηκαν σὲ λίνον⁶, θησαυρὸς ἀνεκτίμητος⁷, ποὺ ἀπὸ τὴ χάρις τοῦ μάρτυρα κληροδοτήθηκαν στὴν ἁγία Ἐκκλησία.

7. Αὐτὰ ἔγιναν τὴν προηγούμενη τῆς δέκατης τρίτης τῶν Καλανδῶν τοῦ Ἰανουαρίου, δηλαδὴ τὴν εἰκοστὴ Δεκεμβρίου, ὅταν ὑπατοὶ στὴ Ρώμη ἦταν ὁ Σύρας καὶ ὁ Σενέκιος γιὰ δεύτερη φορά. Ἐπειδὴ γίναμε αὐτόπτες αὐτῶν, μὲ δάκρυα ξενυχτήσαμε στὸ σπίτι καὶ ἀφοῦ παρακαλέσαμε πολὺ τὸν Κύριο μὲ γονυκλισίες καὶ δεήσεις νὰ πληροφορήσει ἐμᾶς τοὺς ἀσθενεῖς γι' αὐτὰ ποὺ εἶχαν γίνεи προηγουμένως, ὅταν κοιμηθήκαμε γιὰ λίγο, ἄλλοι τὸν εἶδαμε νὰ ἔρχεται ξαφνικὰ καὶ νὰ μᾶς ἀγκαλιάζει, καὶ ἄλλοι πάλι βλέπαμε τὸν μακάριο Ἰγνάτιο νὰ προσεύχεται μαζί μας, ἄλλοι νὰ στάζει ἀπὸ ἰδρώτα, σὰν νὰ ἦρθε ἀπὸ κούραση μεγάλη, καὶ νὰ στέκεται κοντὰ στὸν Κύριο. Μὲ πολλὴ χαρὰ λοιπὸν βλέποντας αὐτὰ καὶ ἀφοῦ ἀντιπαραβάλαμε ὅσα εἶδαμε στὰ ὄνειρά μας, καὶ ὑμνήσαμε τὸν Θεό, αὐτὸν ποὺ δίνει τὰ ἀγαθὰ, καὶ μακαρίσαμε τὸν ἅγιο, φανερώσαμε σὲ σᾶς καὶ τὴν ἡμέρα καὶ τὸν χρόνο, ὥστε, συναθροιζόμενοι τὴν ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου του, νὰ ἐπικοινωνοῦμε μὲ τὸν ἀθλητὴ καὶ γενναῖο μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος καταπάτησε τὸν διάβολο, καὶ τελείωσε τὸ δρόμο τῆς φιλόχριστης ἐπιθυμίας του, ἐνωμένος μὲ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ μαζί μὲ τὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη στὸν Πατέρα καὶ στὸ ἅγιο Πνεῦμα στοὺς αἰῶνες. Ἀμήν.

5. Παρμ. 10,24.

6. Λειψανοθήκη κατασκευασμένη ἀπὸ λινάρι.

7. Ἀρχαιοτάτη μαρτυρία γιὰ τὴν τιμὴ τῶν λειψάνων.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Πολύκαρπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρεσβύτεροι, τῇ Ἐκ-
κλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ παροικούσῃ Φιλίπποις, ἔλεος
ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν πληθυνθείη.

5 I. Συνεχάρην ὑμῖν μεγάλως ἐν Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστῷ, δεξαμένοις τὰ μιμήματα τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης καὶ προ-
πέμψασιν, ὡς ἐπέβαλεν ὑμῖν, τοὺς ἐνειλιγμένους τοῖς ἀγιοπρε-
πέσι δεσμοῖς, ἃτινά ἐστι διαδήματα τῶν ἀληθῶς ὑπὸ Θεοῦ καὶ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐκλεγμένων, 2. καὶ ὅτι ἡ βεβαία τῆς πίστεως
10 ὑμῶν ρίζα, ἐξ ἀρχαίων καταγγελλομένη χρόνων, μέχρι νῦν δια-
μένει καὶ καρποφορεῖ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς
ὑπέμεινε ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἕως θανάτου καταντῆσαι,
«ὃν ἤγειρεν ὁ Θεός, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ ᾄδου», 3. «εἰς ὃν οὐκ
εἰδόντες πιστεύετε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ», εἰς ἣν
15 πολλοὶ ἐπιθυμοῦσιν εἰσελθεῖν, εἰδότες ὅτι «χάριτί ἐστε σεσω-
σμένοι, οὐκ ἐξ ἔργων», ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ διὰ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ.

II. «Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας ὑμῶν δουλεύσατε τῷ
Θεῷ ἐν φόβῳ» καὶ ἀληθείᾳ, ἀπολιπόντες τὴν κενὴν ματαιολο-

1. Πράξ. 2,24.

2. Α' Πέτρ. 1,8.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

Ὁ Πολύκαρπος καὶ οἱ πρεσβύτεροι ποὺ εἶναι μαζί του, πρὸς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ποὺ βρίσκεται στοὺς Φιλίππους, εὐχονται νὰ δίνεται πλούσιο τὸ ἔλεος καὶ ἡ εἰρήνη ἀπὸ τὸν παντοκράτορα Θεὸ καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν Σωτήρα μας.

I. Χάρηκα μαζί σας στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ ὑποδεχθήκατε τὰ ὑποδείγματα τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης καὶ προπέμψατε, ὅπως ἐπιβαλόταν σὲ σᾶς, τοὺς τυλιγμένους μὲ τὰ ἀγιόπρεπα δεσμὰ, τὰ ὁποῖα εἶναι διαδήματα ἐκείνων ποὺ εἶναι ἀληθινὰ ἐκλεγμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ Κύριό μας, 2. καὶ διότι ἡ σταθερὴ ρίζα τῆς πίστεώς σας, ποὺ διακηρύσσεται ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια, παραμένει μέχρι τώρα καὶ καρποφορεῖ στὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος ἀνέχθηκε γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας νὰ φτάσει μέχρι τὸ θάνατο, «τὸν ὁποῖο ἀνέστησε ὁ Θεός, δαλύοντας τὴν ἀγωνία τοῦ ἄδη»¹, 3. «στὸν ὁποῖο πιστέψατε χωρὶς νὰ τὸν δεῖτε μὲ ἀνείπωτη καὶ δοξασμένη χαρά»², στὴν ὁποία πολλοὶ ἐπιθυμοῦν νὰ εἰσέλθουν, γνωρίζοντας ὅτι «μὲ τὴ χάρη εἴσαστε σωσμένοι καὶ ὄχι μὲ τὰ ἔργα», ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

II. «Γι' αὐτὸ περιζώνοντας τὶς μέσες σας, ὑπηρετῆστε τὸν Θεὸ μὲ φόβο»⁴ καὶ ἀλήθεια, ἐγκαταλείποντας τὴν ἄσκοπη

3. Ἐφεσ. 2,8,9.

4. Α' Πέτρ. 1,13. Ψαλμ. 2,11.

γίαν καὶ τὴν τῶν πολλῶν πλάνην, «πιστεύσαντες εἰς τὸν ἐγείραντα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόντα αὐτῷ δόξαν» καὶ θρόνον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, ᾧ ὑπετάγη τὰ πάντα, ἐπουράνια καὶ ἐπίγεια, ᾧ πᾶσα πνοὴ λατρεύει, ὃς ἔρχεται κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν, οὗ τὸ αἷμα ἐκζητήσῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων αὐτῷ. 2. Ὁ δὲ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ ἡμᾶς ἐγερεῖ, ἐὰν ποιῶμεν αὐτοῦ τὸ θέλημα καὶ πορευώμεθα ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἃ ἠγάπησεν, ἀπεχόμενοι πάσης ἀδικίας, πλεονεξίας, φιλαργυρίας, καταλαλιᾶς, ψευδομαρτυρίας, «μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας», ἢ γρόνθον ἀντὶ γρόνθου, ἢ κατάραν ἀντὶ κατάρας· 3. μνημονεύοντες δὲ ὧν εἶπεν ὁ Κύριος διδάσκων· «μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἀφίετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν· ἐλεᾶτε, ἵνα ἐλεηθῆτε· ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν· καὶ ὅτι μακάριοι οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ διωκόμενοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ».

III. Ταῦτα, ἀδελφοί, οὐκ ἐμαυτῷ γράφω ὑμῖν περὶ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' ἐπεὶ ὑμεῖς προεπελακτίσασθέ με. 2. Οὔτε γὰρ ἐγώ, οὔτε ἄλλος ὁμοιος ἐμοὶ δύναται κατακολουθῆσαι τῇ σοφίᾳ τοῦ μακαρίου καὶ ἐνδόξου Παύλου, ὃς, γενόμενος ἐν ὑμῖν κατὰ πρόσωπον τῶν τότε ἀνθρώπων, ἐδίδαξεν ἀκριβῶς καὶ βεβαίως τὸν περὶ ἀληθείας λόγον, ὃς καὶ ἀπὸν ὑμῖν ἔγραψεν ἐπιστολάς, εἰς ἃς ἐὰν ἐγκύπτετε, δυνήσεσθε οἰκοδομεῖσθαι εἰς τὴν δοθεῖσαν ὑμῖν πίστιν, 3. «ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν», ἐπακολουθούσης τῆς ἐλπίδος, προαγούσης τῆς ἀγάπης, τῆς εἰς Θεὸν καὶ Χριστὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον. Ἐὰν γὰρ τις τούτων ἐντὸς ἧ, πεπλήρωκεν ἐντολὴν δικαιοσύνης· ὁ γὰρ ἔχων ἀγάπην, μακρὰν ἐστὶ πάσης ἀμαρτίας.

φλυαρία και την πλάνη τῶν πολλῶν, «ἀφοῦ πιστέψατε σ' αὐτὸν ποὺ ἀνέστησε τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστὸ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ τοῦ ἔδωσε δόξα»⁵ καὶ θρόνο στὰ δεξιὰ του, στὸν ὁποῖο ὑποτάχθηκαν τὰ πάντα, ἐπουράνια καὶ ἐπίγεια, τὸν ὁποῖο λατρεύει κάθε τι ποὺ ἀναπνέει, ὁ ὁποῖος ἔρχεται νὰ κρίνει ζωντανοὺς καὶ νεκροὺς, καὶ τοῦ ὁποῖου τὸ αἷμα θὰ ζητήσῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ δὲν πειθαρχοῦν σ' αὐτόν. 2. Ἐκεῖνος ποὺ ἀνάστησε αὐτόν ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, θὰ ἀναστήσῃ καὶ ἐμᾶς, ἐὰν κάνουμε τὸ θέλημά του καὶ βαδίζουμε σύμφωνα μὲ τὶς ἐντολές του, καὶ ἀγαποῦμε αὐτὰ ποὺ ἀγάπησε, ἀποφεύγοντας κάθε ἀδικία, πλεονεξία, φιλαργυρία, κατηγορία, ψευδομαρτυρία, «μὴ ἀνταποδίδοντας κακὸ ἀντὶ κακοῦ, ἢ βρισιὰ ἀντὶ βρισιᾶς»⁶, ἢ γροθιὰ ἀντὶ γροθιᾶς, ἢ κατάρα ἀντὶ κατάρας, 3. ἐνθυμούμενοι αὐτὰ ποὺ εἶπε ὁ Κύριος διδάσκοντας· «μὴ κατακρίνετε, γιὰ νὰ μὴ κατακριθεῖτε· συγχωρεῖτε καὶ θὰ συγχωρηθεῖτε· ἐλεεῖτε, γιὰ νὰ ἐλεηθεῖτε· μὲ ὅποιο μέτρο μετρᾶτε, θὰ μετρηθεῖτε καὶ σεῖς· καὶ ὅτι εἶναι μακάριοι οἱ φτωχοὶ καὶ αὐτοὶ ποὺ διώκονται γιὰ χάρη τῆς δικαιοσύνης, διότι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ θὰ εἶναι δική τους»⁷.

III. Αὐτὰ, ἀδελφοί μου, γιὰ τὴ δικαιοσύνη δὲν σᾶς τὰ γράφω, ἔχοντας πάρει ἀπὸ μόνος μου τὴν ἀπόφαση, ἀλλὰ ἐπειδὴ σεῖς πρῶτοι μὲ παρακινήσατε. 2. Διότι οὔτε ἐγώ, οὔτε ἄλλος ὅμοιος μὲ μένα μπορεῖ νὰ συναγωνισθεῖ τὴ σοφία τοῦ μακαρίου καὶ ἐνδόξου Παύλου, ὁ ὁποῖος ὅταν ἦρθε σὲ σᾶς δίδαξε αὐτοπροσώπως στοὺς τότε ἀνθρώπους μὲ ἀκρίβεια καὶ βεβαιότητα τὸν λόγο τῆς ἀλήθειας, καὶ ὅταν ἦταν ἀπὸν σᾶς ἔγραψε ἐπιστολές, τὶς ὁποῖες ἐὰν τὶς μελετήσετε θὰ μπορέσετε νὰ οἰκοδομηθεῖτε στὴν πίστη ποὺ σᾶς δόθηκε, 3. «ἢ ὁποῖα εἶναι ἡ μητέρα ὅλων μας»⁸, μὲ δεύτερη τὴν ἐλπίδα καὶ προπορευόμενη τὴν ἀγάπη, πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν Χριστὸ καὶ τὸν πλησίον. Διότι, ἐὰν κάποιος ζεῖ μέσα σ' αὐτές, ἐκπληρώνει τὴν ἐντολὴ τῆς δικαιοσύνης· διότι αὐτὸς ποὺ ἔχει ἀγάπη, βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ κάθε ἁμαρτία.

7. Ματθ. 7,1. Λουκᾶ 6,37. Ματθ. 5,3,10.

8. Γαλ. 4,26.

IV. «Ἀρχὴ δὲ πάντων χαλεπῶν φιλαργυρία». Εἰδότες οὖν, ὅτι «οὐδὲν εἰσενέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι ἔχομεν», ὀπλισώμεθα τοῖς ὅπλοις τῆς δικαιοσύνης καὶ διδάξωμεν ἑαυτοὺς πρῶτον πορεύεσθαι ἐν τῇ ἐντολῇ τοῦ Κυρίου· 2. ἔπειτα καὶ τὰς γυναῖκας ὑμῶν ἐν τῇ δοθείσῃ αὐταῖς πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγνείᾳ, στεργούσας τοὺς ἑαυτῶν ἄνδρας ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ καὶ ἀγαπώσας πάντα ἐξ Ἰσου ἐν πάσῃ ἐγκρατεία, καὶ τὰ τέκνα παιδεύειν τὴν παιδείαν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ· 3. τὰς χήρας σωφρονούσας περὶ τὴν τοῦ Κυρίου πίστιν, ἐντυχα-
10 νούσας ἀδιαλείπτως περὶ πάντων, μακρὰν οὔσας πάσης διαβολῆς, καταλαλιᾶς, ψευδομαρτυρίας, φιλαργυρίας, καὶ παντὸς κακοῦ, γινωσκούσας ὅτι εἰσὶ θυσιαστήριον Θεοῦ καὶ ὅτι πάντα μωμοσκοπεῖται καὶ λέληθεν αὐτὸν οὐδέν, οὔτε λογισμῶν, οὔτε ἐννοιῶν, οὔτε τι τῶν κρυπτῶν τῆς καρδίας.

15 V. Εἰδότες οὖν, ὅτι «Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται», ὀφείλομεν ἀξίως τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ καὶ δόξης περιπατεῖν. 2. Ὅμοίως διάκονοι ἄμεμπτοι κατενώπιον αὐτοῦ τῆς δικαιοσύνης, ὡς Θεοῦ καὶ Χριστοῦ διάκονοι, καὶ οὐκ ἀνθρώπων· μὴ διάβολοι, μὴ δίλογοι, ἀφιλάργυροι, ἐγκρατεῖς περὶ πάντα, εὐσπλαγχοι, ἐπιμε-
20 λεῖς, πορευόμενοι κατὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Κυρίου, ὃς ἐγένετο διάκονος πάντων, ᾧ ἂν εὐαρεστήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἀποληψόμεθα καὶ τὸν μέλλοντα, καθὼς ὑπέσχετο ἡμῖν ἐγεῖραι ἡμᾶς ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι, ἂν πολιτευσώμεθα ἀξίως αὐτοῦ, καὶ συμβασιλεύσομεν αὐτῷ, εἴ γε πιστεύομεν. 3. Ὅμοίως καὶ νεῶ-
25 τεροι ἄμεμπτοι ἐν πᾶσι, πρὸ παντὸς προνοοῦντες ἀγνείας καὶ χαλιναγωγοῦντες ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Καλὸν γὰρ τὸ ἀνακόπτεσθαι ἀπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι πᾶσα «ἐπιθυμία κατὰ τοῦ Πνεύματος στρατεύται, καὶ οὔτε πόρνοι, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται βασιλείαν Θεοῦ κληρονομή-

IV. «Ἀρχὴ ὄλων τῶν δεινῶν εἶναι ἡ φιλαργυρία»⁹. Γνωρίζοντας λοιπὸν ὅτι «τίποτε δὲν ἔχομε φέρει στὸν κόσμο, καὶ ἄρα δὲν ἔχομε καὶ τίποτε νὰ βγάλουμε»¹⁰, ἃς ὀπλισθοῦμε μὲ τὰ ὄπλα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἃς διδάξουμε πρῶτα τοὺς ἑαυτοὺς μας νὰ βαδίζουμε σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, 2. ἔπειτα καὶ οἱ γυναῖκες σας, μὲ τὴν πίστη καὶ ἀγάπη καὶ ἀγνεία πού δόθηκε σ' αὐτὲς νὰ ἔχουν τοὺς ἄνδρες τους μὲ κάθε ἀλήθεια, νὰ ἀγαποῦν ὄλους ἐξίσου μὲ κάθε ἐγκράτεια, καὶ νὰ ἐκπαιδεύουν τὰ παιδιά τὴν παιδεία τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ· 3. οἱ χῆρες νὰ εἶναι συνετὲς σ' ὅτι ἀφορᾷ τὴν πίστη τοῦ Κυρίου, νὰ προσεύχονται ἀσταμάτητα γιὰ ὄλους, μένοντας μακριὰ ἀπὸ κάθε διαβολή, κακοβουλία, ψευδομαρτυρία, φιλαργυρία καὶ ἀπὸ κάθε κακό, γνωρίζοντας ὅτι εἶναι θυσιαστήριο τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ὄλα τὰ παραπεῖ, καὶ δὲν τοῦ διαφεύγει κανένας λογισμὸς, οὔτε σκέψη, οὔτε τίποτε ἀπὸ τὰ κρυφὰ τῆς καρδιάς.

V. Γνωρίζοντας λοιπὸν, ὅτι «ὁ Θεὸς δὲν ἐμπαίζεται»¹¹, ὀφείλουμε νὰ συμπεριφερόμαστε ἀντάξια πρὸς τὴν ἐντολὴ καὶ τὴ δόξα του. 2. Τὸ ἴδιο καὶ οἱ διάκονοι νὰ εἶναι ἄμεμπτοι μπροστὰ στὴ δικαιοσύνη του, ὡς ὑπηρέτες τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι τῶν ἀνθρώπων. Νὰ μὴ εἶναι συκοφάντες, οὔτε διαφορούμενοι, ἀλλὰ ἀφιλάργυροι, ἐγκρατεῖς σὲ ὄλα, εὐσπλαχνοί, ἐπιμελεῖς, νὰ βαδίζουν σύμφωνα μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος ἔγινε ὑπηρέτης ὄλων, τὸν ὁποῖο, ἐὰν τὸν εὐαρεστήσουμε στὸν κόσμον αὐτόν, θὰ ἀπολαύσουμε καὶ τὸν μελλοντικό, ὅπως μᾶς ὑποσχόταν ὅτι θὰ μᾶς ἀναστήσει ἀπὸ τοὺς νεκρούς, καὶ ὅτι, ἐὰν ζήσουμε ἀντάξια πρὸς αὐτόν, θὰ βασιλέψουμε καὶ μαζὶ μ' αὐτόν, ἐὰν φυσικὰ πιστεύουμε. 3. Ἐπίσης καὶ οἱ νεώτεροι νὰ εἶναι ἄμεμπτοι σὲ ὄλα, φροντίζοντας πρὶν ἀπ' ὄλα νὰ εἶναι ἀγνοί, καὶ νὰ χαλιναγωγοῦν τοὺς ἑαυτοὺς τους ἀπὸ κάθε κακό. Διότι εἶναι καλὸ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὶς ἐπιθυμίες τοῦ κόσμου, διότι κάθε «ἐπιθυμία ἀντιστρατεύεται κατὰ τοῦ πνεύματος, καὶ διότι οὔτε οἱ πόρνοι, οὔτε οἱ κίνοιδοι, οὔτε οἱ παιδε-

9. Α' Τμ. 6,10.

10. Α' Τμ. 6,7.

11. Γαλ. 6,7.

σουσιν», οὔτε οἱ ποιουῶντες τὰ ἄτοπα. Διὸ δέον ἀπέχεσθαι ἀπὸ πάντων τούτων, ὑποτασσομένους τοῖς πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις ὡς Θεῷ καὶ Χριστῷ. Τὰς παρθέτους ἐν ἀμώμῳ καὶ ἀγνῇ συνειδήσει περιπατεῖν.

5 VI. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι δὲ εὐσπλαγχοὶ, εἰς πάντας ἐλεήμονες, ἐπιστρέφοντες τὰ ἀποπεπλανημένα, ἐπισκεπτόμενοι πάντας ἀσθενεῖς, μὴ ἀμελοῦντες χήρας ἢ ὀρφανοῦ ἢ πένητος, ἀλλὰ «προνοοῦντες αἰεὶ τοῦ καλοῦ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων», ἀπεχόμενοι πάσης ὀργῆς, προσωποληψίας, κρίσεως
10 ἀδίκου, μακρὰν ὄντες πάσης φιλαργυρίας, μὴ ταχέως πιστεύοντες κατὰ τινος, μὴ ἀπότομοι ἐν κρίσει, εἰδότες ὅτι πάντες ὀφείλεται ἐσμὲν ἀμαρτίας. 2. Εἰ οὖν δεόμεθα τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡμῖν ἀφῆ, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς ἀφιέναι· ἀπέναντι γὰρ τῶν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἐσμεν ὀφθαλμῶν, καὶ «πάντας δεῖ παραστῆναι τῷ
15 βήματι τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἕκαστον ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον δοῦναι». 3. Οὕτως οὖν δουλεύσωμεν αὐτῷ μετὰ φόβου καὶ πάσης εὐλαβείας, καθὼς αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ οἱ εὐαγγελιστάμενοι ἡμᾶς ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, οἱ προκηρύξαντες τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ζηλωταὶ περὶ τὸ καλόν, ἀπεχόμενοι σκανδάλων
20 καὶ τῶν ψευδαδέλφων καὶ τῶν ἐν ὑποκρίσει φερόντων τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, οἵτινες ἀποπλανῶσι κενοῦς ἀνθρώπους.

VII. Πᾶς γάρ, «ὃς ἂν μὴ ὁμολογῆ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι, ἀντίχριστός ἐστιν»· καὶ ὃς ἂν μὴ ὁμολογῆ τὸ μαρτύριον τοῦ σταυροῦ, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· καὶ ὃς ἂν μεθο-
25 δεύῃ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου πρὸς τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας καὶ λέγῃ, μήτε ἀνάστασιν, μήτε κρίσιν εἶναι, οὗτος πρωτότοκός ἐστι τοῦ Σατανᾶ. 2. Διὸ, ἀπολιπόντες τὴν ματαιότητα τῶν πολλῶν καὶ τὰς ψευδοδιδασκαλίας, ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν παραδοθέντα λό-

12. Α' Πέτρ. 2,11. Α' Κορ. 6,9,10. Ἐφ. 5,5.

13. Παρμ. 3,4. Α' Κορ. 8,21.

ραστὲς θὰ κληρονομήσουν τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»¹², οὔτε ὅσοι κάνουν πράξεις ἄτοπες. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀπομακρύνονται ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, ὑποτασσόμενοι στοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς διακόνους, ὅπως στὸν Θεὸ καὶ τὸν Χριστό. Οἱ παρθένες νὰ ζοῦν μὲ καθαρὴ καὶ ἀγνή συνείδηση.

VI. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι νὰ εἶναι εὐσπλαχνοί, ἐλεήμονες σὲ ὅλους, νὰ φροντίζουν γιὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν παραπλανημένων, νὰ ἐπισκέπτονται τοὺς ἀσθενεῖς, νὰ μὴ ἀμελοῦν τίς χῆρες ἢ τὸ ὄρφανὸ ἢ τὸν φτωχό, ἀλλὰ νὰ φροντίζουν πάντοτε τὸ καλὸ μπροστὰ στὸν Θεὸ καὶ στοὺς ἀνθρώπους»¹³, νὰ μένουν μακριὰ ἀπὸ κάθε θυμὸ, μεροληψία, ἄδικη κρίση, μακριὰ ἀπὸ κάθε φιλαργυρία, νὰ μὴ πιστεύουν γρήγορα κάτι ἐναντίον κάποιου, νὰ μὴ εἶναι ἀπότομοι στὶς κρίσεις τους, γνωρίζοντας ὅτι ὅλοι εἴμαστε ἔνοχοι ἀμαρτίας. 2. Ἐφόσον λοιπὸν παρακαλοῦμε τὸν Κύριο νὰ μᾶς συγχωρήσει, πρέπει καὶ ἐμεῖς νὰ συγχωροῦμε· διότι βρισκόμαστε ἀπέναντι στὰ μάτια τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ «ὅλοι πρέπει νὰ παρουσιαστοῦμε στὸ βῆμα τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ δώσουμε ὁ καθένας μας λόγο γιὰ τὸν ἑαυτό του»¹⁴. 3. Ἔτσι λοιπὸν ἄς τὸν ὑπηρετήσουμε μὲ φόβο καὶ κάθε εὐλάβεια, ὅπως μᾶς παράγγειλε ὁ ἴδιος καὶ οἱ ἀπόστολοι ποὺ μᾶς κήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο καὶ οἱ προφῆτες, οἱ ὁποῖοι προκατήγγειλαν τὸν ἐρχομὸ τοῦ Κυρίου μας, νὰ εἴμαστε ζηλωτὲς γιὰ τὸ καλὸ, νὰ ἀποφεύγουμε τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ψευδάδελφους καὶ ἐκείνους ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μὲ ὑποκρισία καὶ παραπλανοῦν τοὺς ἀδαεῖς ἀνθρώπους.

VII. Διότι καθένας «ποὺ δὲν ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔγινε ἄνθρωπος, εἶναι ἀντίχριστος»¹⁵, καὶ ὅποιος δὲν ὁμολογεῖ τὸ μαρτύριο τοῦ σταυροῦ, προέρχεται ἀπὸ τὸν διάβολο, ἐνῶ ὅποιος προσαρμόζει τὰ λόγια τοῦ Κυρίου στὶς δικές του ἐπιθυμίες καὶ λέει, ὅτι οὔτε ἀνάσταση οὔτε κρίση ὑπάρχει, αὐτὸς εἶναι πρωτότοκος τοῦ Σατανᾶ. 2. Γι' αὐτὸ, ἐγκαταλείποντας τὴ ματαιότητα τῶν πολλῶν καὶ τίς ψευδοδιδασκαλίες, ἄς ἐπι-

14. Ρωμ. 14,10,12.

15. Α' Ἰω. 4,2-3. Β' Ἰω. 7.

γον ἐπιστρέψωμεν, «νήφοντες πρὸς τὰς εὐχὰς» καὶ προσκαρτεροῦντες νηστείαις, δεήσεσιν αἰτούμενοι τὸν παντεπόπτην Θεόν, «μὴ εἰσενεγκεῖν ἡμᾶς εἰς πειρασμόν», καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· «τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής».

5 VIII. Ἀδιαλείπτως οὖν προσκαρτεροῦμεν τῇ ἐλπίδι ἡμῶν καὶ τῷ ἀρραβῶνι τῆς δικαιοσύνης ἡμῶν, ὅς ἐστι Χριστὸς Ἰησοῦς, «ὅς ἀνήνεγκεν ἡμῶν τὰς ἀμαρτίας τῷ ἰδίῳ σώματι ἐπὶ τὸ ξύλον», ὅς «ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ», ἀλλὰ δι' ἡμᾶς, ἵνα ζήσωμεν ἐν αὐτῷ, πάντα
10 ὑπέμεινεν. 2. Μιμηταὶ οὖν γενώμεθα τῆς ὑπομονῆς αὐτοῦ, καὶ ἐὰν πάσχωμεν διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, δοξάζωμεν αὐτόν. Τοῦτον γὰρ ἡμῖν τὸν ὑπογραμμὸν ἔθηκε δι' ἑαυτοῦ, καὶ ἡμεῖς τοῦτο ἐπιστεύσαμεν.

IX. Παρακαλῶ οὖν πάντας ὑμᾶς πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ τῆς
15 δικαιοσύνης καὶ ἀσκεῖν πᾶσαν ὑπομονήν, ἣν καὶ εἶδετε κατ' ὀφθαλμούς, οὐ μόνον ἐν τοῖς μακαρίοις Ἰγνατίῳ καὶ Ζωσίμῳ καὶ Ρούφῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις τοῖς ἐξ ὑμῶν καὶ ἐν αὐτῷ Παύλῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις, 2. πεπεισμένους, ὅτι οὗτοι πάντες «οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον», ἀλλ' ἐν πίστει καὶ δικαιοσύνῃ,
20 καὶ ὅτι εἰς τὸν ὀφειλόμενον αὐτοῖς τόπον εἰσὶ παρὰ τῷ Κυρίῳ, ᾧ καὶ συνέπαθον. Οὐ γὰρ τὸν νῦν ἠγάπησαν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα καὶ δι' ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀναστάντα.

X. Ἐμμείνατε οὖν τούτοις καὶ ἀκολουθήσατε τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου, ὄντες σταθεροὶ εἰς τὴν πίστιν καὶ ἀμετάθετοι,
25 ἐρασταὶ τῆς ἀδελφότητος, ἀγαπῶντες ἀλλήλους, ἠνωμένοι τῇ ἀληθείᾳ, δεικνύοντες ἀλλήλοις τὴν χρηστότητα τοῦ Κυρίου καὶ οὐδένα περιφρονοῦντες. 2. Δυνάμενοι εὐεργετεῖν, μὴ ἀδιάφοροι γίνεσθε, ἐπεὶ «ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου ρύεται». Πάντες ὑποτάσσεσθε ἀλλήλοις, «τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν
30 ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐκ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων» καὶ ὑμεῖς ἔπαι-

16. Α' Πέτρ. 4,7.

17. Ματθ. 6,13.

18. Ματθ. 26,41.

19. Α' Πέτρ. 2,24.

20. Α' Πέτρ. 2,22.

21. Φιλιπ. 2,16.

στρέψουμε στὸν λόγο πού ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μᾶς παραδόθηκε, «μένοντας νηφάλιοι στὶς προσευχές»¹⁶, καὶ ἐπιμένοντας στὶς νηστεῖες, ζητώντας μὲ δεήσεις ἀπὸ τὸν παντεπόπτη Θεὸ «νὰ μὴ ἐπιτρέψει νὰ πέσουμε σὲ πειρασμό»¹⁷, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος: «διότι τὸ πνεῦμα εἶναι πρόθυμο, ἀλλὰ τὸ σῶμα ἀδύναμο»¹⁸.

VIII. Ἀσταμάτητα λοιπὸν ἄς ἐπιμένουμε στὴν ἐλπίδα μας καὶ στὴν ἐγγύηση τῆς δικαιοσύνης, πού εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, «ὁ ὁποῖος ἀνύψωσε τὶς ἁμαρτίες μας μὲ τὸ ἴδιο του τὸ σῶμα πάνω στὸν σταυρό»¹⁹, καὶ ὁ ὁποῖος «δὲν ἔκανε ἁμαρτία, οὔτε βρέθηκε λόγος δόλιος στὸ στόμα του»²⁰, ἀλλὰ γιὰ χάρη μας, γιὰ νὰ ζήσουμε μὲ αὐτόν, ὑπέμεινε τὰ πάντα. 2. Ἄς γίνουμε, ἐπομένως, μιμητὲς τῆς ὑπομονῆς του, καὶ ἐὰν ὑποφέρουμε γιὰ τὸν ὄνομά του, ἄς τὸν δοξάζουμε. Διότι αὐτὸ τὸ παράδειγμα μᾶς ἔδωσε μὲ τὸν ἑαυτό του, καὶ ἐμεῖς σ' αὐτὸ πιστέψαμε.

IX. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν ὅλους νὰ πειθαρχεῖτε στὸν λόγο τῆς δικαιοσύνης καὶ νὰ ἀσκεῖτε κάθε ὑπομονή, τὴν ὁποία ἔχετε μάλιστα δεῖ μὲ τὰ μάτια σας ὄχι μόνο στοὺς μακάριους Ἰγνάτιο καὶ Ζώσιμο καὶ Ροῦφο, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλους ἀπὸ τοὺς δικούς σας καὶ στὸν ἴδιο τὸν Παῦλο καὶ στοὺς ἄλλους ἀποστόλους, 2. καὶ νὰ εἴστε πεπεισμένοι ὅτι ὅλοι βρίσκονται στὸν τόπο πού τοὺς ὀφείλεται κοντὰ στὸν Κύριο, μαζὶ μὲ τὸν ὁποῖο καὶ ἔπαθαν. Διότι δὲν ἀγάπησαν τὸν τωρινὸ κόσμο, ἀλλὰ ἐκεῖνον πού πέθανε γιὰ μᾶς, καὶ γιὰ χάρη μας ἀναστήθηκε ἀπὸ τὸν Θεό.

X. Νὰ ἐπιμένετε λοιπὸν σ' αὐτὰ καὶ νὰ ἀκολουθεῖτε τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου, νὰ εἴστε σταθεροὶ καὶ ἀμετακίνητοι στὴν πίστη, ἐραστὲς τῆς ἀδελφότητος, νὰ ἔχετε ἀγάπη ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο, νὰ εἴστε ἐνωμένοι στὴν ἀλήθεια, νὰ δείχνετε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο τὴν καλωσύνη τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ μὴ περιφρονεῖτε κανέναν. 2. Ὅταν μπορεῖτε νὰ εὐεργετεῖτε, καὶ νὰ μὴ ἀδιαφορεῖτε, «διότι ἡ ἐλεημοσύνη σώζει ἀπὸ τὸν θάνατο»²². Νὰ ὑποτάσσεσθε ἀμοιβαῖα ὁ ἕνας στὸν ἄλλο, «νὰ δείχνετε καλὴ διαγωγή στοὺς ἐθνικούς, ὥστε, ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα σας»²³ καὶ σεῖς νὰ

22. Τωβ. 4,10.

23. Α' Πέτρ. 2,12.

νον ἔχητε, καὶ ὁ Κύριος μὴ βλασφημῆται δι' ὑμᾶς. 3. «Οὐαὶ δι' οὗ βλασφημεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου». Πᾶσι οὖν διδάσκετε ἐν νήψει διάγειν, δι' ἧς καὶ ὑμεῖς διάγετε.

XI. Πολλὴν λύπην ἐποίησέ μοι Οὐάλης, ὅς ποτε ἦν πρεσβύτερος ὑμῶν, ἀγνοῶν οὕτω τὴν θέσιν τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ. Ὅθεν παραινῶ· ἀπέχεσθε ἀπὸ τῆς φιλαργυρίας καὶ γίνεσθε ἀγνοὶ καὶ φιλαλήθεις, ἀπέχοντες ἀπὸ παντὸς κακοῦ. 2. Ὁ μὴ γὰρ δυνάμενος κυβερνᾶν ἐπὶ τούτοις ἑαυτόν, πῶς οὗτος τοῦτο εἰς ἄλλον συμβουλευῶσαι δυνήσεται; Ὁ μὴ ἀπεχόμενος τῆς φιλαργυρίας, μολύνεται τῇ εἰδολολατρίᾳ καὶ οὕτω κριθήσεται μετὰ τῶν ἐθνικῶν, τῶν ἀγνούοντων τὴν κρίσιν τοῦ Κυρίου. «Ἦ οὐκ οἶδαμεν ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν», ὡς Παῦλος διδάσκει; 3. Ἐγὼ δὲ περὶ ὧν ὁ μακάριος Παῦλος ἠσχολήθη οὐδὲν ἔγνων ἢ ἤκουσα περὶ ὑμῶν τῶν μνημονευομένων ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Περὶ ὑμῶν γὰρ σεμνύνεται πρὸς πάσας τὰς Ἐκκλησίας, αἵτινες τότε μόναι ἔγνωσαν τὸν Θεόν, ὃν οὐκ ἐγνώκαμεν ἡμεῖς ἔτι. 4. Πολλῇ οὖν, ἀδελφοί, ἢ θλιῖψις ἐν ἔμοι περὶ ἐκείνου καὶ τῆς συμβίου αὐτοῦ, εἰς οὓς ὁ Κύριος δώη ἀληθῆ μετάνοιαν. Νήφετε οὖν καὶ ὑμεῖς περὶ τούτου καὶ «μὴ ὡς ἐχθροὺς ἠγεῖσθε», ἀλλ' ὡς πάσχοντα μέλη καὶ ἐν πλάνῃ ὄντα ἀνακαλεῖτε αὐτούς, ἵνα σωτηρίαν παράσχητε ἐν τῷ σώματι ὄλων ὑμῶν. Ἐπεὶ, τοῦτο ποιοῦντες, ἑαυτοὺς ὑμῶν ἐποικοδομεῖτε.

XII. Πέποιθα γάρ, ὅτι ὑμεῖς καλῶς ἠσκήθητε τοῖς ἱεροῖς γράμμασι καὶ οὐδὲν ὑμῖν διαφεύγει, ὅπερ οὐκ ἔλαχε ἔμοι. Ἄλλ' ἐν ταῖς Γραφαῖς ταύταις εἴρηται· «ὀργίξεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε» καὶ «ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῶ ὑμῶν». Μακάριος ὅστις ἐν μνήμῃ τοῦτο ἔχει, ὅπερ πέποιθα ἐγὼ ὅτι οὐκ ἔστι ὑμῖν. 2. Ὁ Θεὸς δὲ καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

ἐπαινεῖσθε, καὶ ὁ Κύριος νὰ μὴ βλασφημεῖται ἐξαιτίας σας. 3. «Ἄλλοίμονο σ' ἐκεῖνον ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου βλασφημεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου»²⁴. Νὰ διδάσκετε λοιπὸν τὴ νηφαλιότητα, μὲ τὴν ὁποία ζεῖτε καὶ σεῖς.

XI. Πολὺ λυπήθηκα γιὰ τὸν Οὐάλεντα, ὁ ὁποῖος κάποτε ὑπῆρξε πρεσβύτερός σας, διότι αὐτὸς ἀγνοεῖ τελείως τὴ θέση ποῦ τοῦ δόθηκε. Γι' αὐτὸ σᾶς συμβουλεύω νὰ ἀποφεύγετε τὴ φιλαργυρία καὶ νὰ εἶστε ἀγνοὶ καὶ φιλαλήθεις. Νὰ ἀποφεύγετε κάθε κακό. 2. Γιατὶ ἐκεῖνος ποῦ δὲν μπορεῖ σ' αὐτὰ νὰ κυβερνήσει τὸν ἑαυτό του, πῶς θὰ συμβουλεύει αὐτὸ στὸν ἄλλο; Ἐὰν κάποιος δὲν ἀποφεύγει τὴ φιλαργυρία, μολύνεται ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία, καὶ κατὰ κάποιο τρόπο θὰ κριθεῖ μαζὶ μὲ τοὺς ἐθνικούς, οἱ ὁποῖοι ἀγνοοῦν τὴν κρίση τοῦ Κυρίου. «Ἦ μήπως δὲν γνωρίζουμε ὅτι οἱ ἅγιοι θὰ κρίνουν τὸν κόσμον²⁵; ὅπως διδάσκει ὁ Παῦλος; 3. Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ ἐκεῖνα μὲ τὰ ὁποῖα ἀσχολήθηκε ὁ μακάριος Παῦλος δὲν ἀντιλήφθηκα οὔτε ἄκουσα τίποτε γιὰ σᾶς, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρεσθε στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς του. Διότι γιὰ σᾶς σεμνύνεται σ' ὅλες τὶς Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες μόνες τότε εἶχαν γνωρίσει τὸν Θεό, ἐνῶ ἐμεῖς δὲν τὸν εἶχαμε ἀκόμα γνωρίσει. 4. Θλίβομαι λοιπὸν πολὺ, ἀδελφοί, γιὰ ἐκεῖνον καὶ γιὰ τὴ γυναῖκα του, στοὺς ὁποίους μακάρι νὰ δῶσει ὁ Θεὸς μετάνοια εἰλικρινῆ. Νὰ εἶστε λοιπὸν καὶ σεῖς προσεκτικοὶ σ' αὐτό, «καὶ νὰ μὴ τοὺς θεωρεῖτε ἐχθρούς σας»²⁶, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀνακαλεῖτε σὰν μέλη ποῦ πάσχουν καὶ ἔχουν πλανηθεῖ, ὥστε νὰ σώσετε τὸ σῶμα ὄλων σας. Γιατὶ κάνοντας αὐτό, οἰκοδομεῖτε τοὺς ἑαυτούς σας.

XII. Διότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἐσεῖς ἔχετε ἀσκηθεῖ καλὰ στὰ ἱερὰ γράμματα καὶ δὲν σᾶς διαφεύγει τίποτε, ἐνῶ αὐτὸ δὲν ἔτυχε σὲ μένα. Ὅμως στὶς Γραφές αὐτές λέγεται: «νὰ ὀργίζεσθε καὶ νὰ μὴ ἀμαρτάνετε, καὶ ὁ ἥλιος νὰ μὴ δύει, ἐνῶ διαρκεῖ ἀκόμα ἡ ὀργή σας»²⁷. Εἶναι μακάριος ἐκεῖνος ποῦ τὸ θυμᾶται αὐτό, τὸ ὁποῖο πιστεύω ὅτι δὲν ὑπάρχει σὲ σᾶς. 2. Ὅμως ὁ

26. Β' Θεσσ. 3,15.

27. Ψαλμ. 4,5 Ἐφ. 4,26.

ἐποικοδομήτω ὑμᾶς ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ, ἐπὶ πᾶσαν πραότητα
 ἄνευ παροργισμοῦ, ὑπομονὴν τε καὶ μακροθυμίαν, ἀνοχήν τε
 καὶ ἀγνότητα, δῶη δὲ ὑμῖν κληῖρον καὶ τόπον μετὰ τῶν ἀγίων
 αὐτοῦ, ὡς καὶ εἰς ἡμᾶς μεθ' ὑμῶν καὶ εἰς πάντας τοὺς ὄντας
 5 ὑπὸ τὸν οὐρανόν, τοὺς μέλλοντας πιστεῦσαι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ τῷ Πατρὶ αὐτοῦ, ὃς ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νε-
 κρῶν. 3 Προσεύχεσθε ὑπὲρ πάντων τῶν ἀγίων. Ἔτι εὐχέσθε
 ὑπὲρ τῶν βασιλέων καὶ ἀρχόντων καὶ τῶν ἡγουμένων, καὶ
 ὑπὲρ ἐκείνων οἵτινες καταδιώκουσι ὑμᾶς καὶ μισοῦσι, καὶ ὑπὲρ
 10 τῶν ἐχθρῶν τοῦ σταυροῦ, ἵνα φανερὸς ᾗ κατὰ πάντα ὁ καρπὸς
 ὑμῶν καὶ ἵνα ᾗτε τέλειοι ἐν ἐκείνῳ.

XII. Ἐγράψατέ μοι ὑμεῖς τε καὶ Ἰγνάτιος, ἵνα, ἐάν τις ἀπέρ-
 χηται εἰς Συρίαν, καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἀποκομίση γράμματα, ὅπερ
 ποιήσω ἐὰν λάβω καιρὸν εὐθετον εἴτε ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνος ὃν πέμ-
 15 ψω πρεσβεύσοντα καὶ περὶ ὑμῶν. 2. Τὰς ἐπιστολάς Ἰγνατίου τὰς
 πεμφθείσας ἡμῖν ὑπ' αὐτοῦ, ὡς καὶ ἄλλας, ὅσας εἶχομεν παρ'
 ἡμῖν, ἐπέμψαμεν ὑμῖν, καθὼς ἐνετείλασθε, αἵτινες ὑποτεταγμέ-
 ναι εἰσὶ τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ, ἐξ ὧν μεγάλα ὠφεληθῆναι δυνήσε-
 σθε. Περιέχουσι γὰρ πίστιν καὶ ὑπομονὴν καὶ πᾶσαν οἰκοδομήν,
 20 τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν ἀνήκουσαν. Ὅτι ἀκριβέστερον μάθητε
 περὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰγνατίου καὶ περὶ ἐκείνων, οἵτινές εἰσι μετ' αὐ-
 τοῦ, δηλώσατε ἡμῖν.

XIV. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν διὰ Κρεσκέντου, ὃν συνέστησα
 ὑμῖν καὶ νῦν συνιστῶ, ἐπεὶ ἡ πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ συμπεριφορὰ ἦν
 25 ἄμεμπτος, καὶ πέποιθα ὅτι ὅμοια ἔσται καὶ πρὸς ὑμᾶς. Τὴν δὲ
 ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔξετε μετὰ συστάσεων, ὅτε αὕτη ἔλθῃ πρὸς
 ὑμᾶς. Ἐδραῖοι γίγνεσθε ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ ἡ χάρις
 αὐτοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Θεὸς καὶ Πατέρας τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτὸς ὁ αἰώνιος ἀρχιερέας, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Ἰησοῦς Χριστός, ἃς σᾶς οἰκοδομεῖ στὴν πίστη καὶ τὴν ἀλήθεια καὶ σὲ κάθε πραότητα καὶ χωρὶς παροργισμό, καὶ στὴν ὑπομονὴ καὶ τὴ μακροθυμία καὶ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν ἀγνότητα, καὶ εἶθε νὰ σᾶς δώσει μερίδιο καὶ θέση μεταξὺ τῶν ἁγίων του, καὶ μαζί μὲ σᾶς καὶ σὲ ὄλους ὅσους εἶναι κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανό, αὐτοὺς ποὺ θὰ πιστέψουν στὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ στὸν Πατέρα του, ὁ ὁποῖος τὸν ἀνάστησε ἀπὸ τοὺς νεκρούς. 3. Νὰ προσεύχεσθε γιὰ ὄλους τοὺς ἁγίους. Νὰ προσεύχεσθε ἐπίσης καὶ γιὰ τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντες καὶ τοὺς ἀρχηγούς²⁸, καὶ γιὰ ἐκείνους ποὺ σᾶς καταδιώκουν καὶ σᾶς μισοῦν²⁹, καὶ γιὰ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ³⁰, γιὰ νὰ εἶναι φανερὸς κατὰ πάντα ὁ καρπὸς σας, καὶ νὰ εἴστε τέλειοι σ' ἐκεῖνον.

XIII. Μοῦ γράψατε καὶ σεῖς καὶ ὁ Ἰγνάτιος, ἐὰν κάποιος πάει στὴ Συρία νὰ μεταφέρει καὶ τὰ δικά σας γράμματα, πράγμα ποὺ θὰ τὸ κάνω, ἐὰν βρῶ κατάλληλη εὐκαιρία, εἴτε ἐγώ, εἴτε αὐτὸς τὸν ὁποῖο θὰ στείλω νὰ μεσολαβήσει καὶ γιὰ σᾶς. 2. Τὶς ἐπιστολὲς τοῦ Ἰγνατίου ποὺ μᾶς ἔστειλε ὁ ἴδιος καὶ ἄλλες, αὐτὲς ποὺ εἶχαμε μαζί μας, σᾶς τὶς στείλαμε, ὅπως μᾶς εἶπατε. Αὐτὲς ἔχουν συναφθεῖ μαζί μὲ τὴν ἐπιστολή μας αὐτή, καὶ θὰ μπορέσετε νὰ ὠφεληθεῖτε πολὺ ἀπὸ αὐτὲς. Διότι περιέχουν πίστη, ὑπομονὴ καὶ κάθε οἰκοδομή, ποὺ ἀνήκει στὸν Κύριό μας. Καὶ ὅ,τι νεώτερο μάθετε γιὰ τὸν ἴδιο τὸν Ἰγνάτιο καὶ ἐκείνους ποὺ εἶναι μαζί του, νὰ μᾶς τὸ γνωρίσετε.

XIV. Αὐτὰ σᾶς τὰ ἔγραψα μέσω τοῦ Κρεσκέντου, τὸν ὁποῖο σᾶς τὸν σύστησα καὶ τώρα τὸν συστήνω. Διότι φέρθηκε σὲ μᾶς ἄψογα, καὶ πιστεύω ὅτι καὶ σὲ σᾶς θὰ φερθεῖ ὁμοια. Καὶ τὴν ἀδελφὴ του θὰ τὴν ἔχετε μὲ συστάσεις, ὅταν θὰ ἔρθει σὲ σᾶς. Νὰ εἴστε ἐδραῖοι! ἐνωμένοι μὲ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ ἡ χάρις του νὰ εἶναι μαζί μὲ ὄλους σας. Ἀμήν.

28. Πρβλ. Α' Τιμ. 2,2. 29. Πρβλ. Λουκᾶ 6,27.

30. Φιλίπ. 3,18. 31. Α' Κορ. 15,58.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἡ παροικοῦσα Σμύρναν,
τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, τῇ παροικούσῃ ἐν Φιλομηλίῳ
καὶ πάσαις ταῖς κατὰ πάντα τόπον τῆς ἀγίας καὶ κα-
θολικῆς Ἐκκλησίας παροικίαις, ἔλεος καὶ εἰρήνη καὶ
5 ἀγάπη Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
πληθυνθείη.

I. Ἐγράψαμεν ὑμῖν, ἀδελφοί, τὰ κατὰ τοὺς μαρτυρήσαντας
καὶ τὸν μακάριον Πολύκαρπον, ὅστις ὡσπερ ἐπισφραγίσας διὰ
τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ κατέπαυσε τὸν διωγμὸν. Σχεδὸν γὰρ πάν-
10 τα τὰ προάγοντα ἐγένετο, ἵνα ἡμῖν ὁ Κύριος ἄνωθεν ἐπιδείξῃ τὸ
κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον μαρτύριον. 2. Περιέμενε γάρ, ἵνα παρα-
δοθῇ, ὡς καὶ ὁ Κύριος, ἵνα μιμηταὶ καὶ ἡμεῖς αὐτοῦ γενώμεθα,
«μὴ μόνον σκοποῦντες τὸ καθ' ἑαυτούς, ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ τοὺς
πέλας». Ἀγάπης γὰρ ἀληθοῦς καὶ βεβαίας ἐστὶ, μὴ μόνον ἑαυ-
15 τὸν θέλειν σφῆζεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς.

II. Μακάρια μὲν οὖν καὶ γενναῖα τὰ μαρτύρια πάντα τὰ
κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γεγονότα. Δεῖ γάρ, εὐλαβεστέρους
ἡμᾶς ὑπάρχοντας, τῷ Θεῷ τὴν κατὰ πάντων ἐξουσίαν ἀνατιθέ-
ναι. 2. Τὸ γὰρ γενναῖον αὐτῶν καὶ ὑπομονητικὸν καὶ φιλοδέ-
20 σποτον τίς οὐκ ἂν θαυμάσειεν, οἱ μάλιστα μὲν καταξανθέντες,
ὥστε μέχρι τῶν ἔσω φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τὴν τῆς σαρκὸς οἰ-
κονομίαν θεωρεῖσθαι, ὑπέμειναν, ὡς καὶ τοὺς περιεσιῶτας
ἐλεῖν καὶ ὀδύρεσθαι; Τοὺς δὲ καὶ εἰς τοσοῦτον γενναιότητος ἐλ-
θεῖν, ὥστε μήτε γρύξαι μήτε στενάξαι τινὰ αὐτῶν, ἐπιδεικνυμέ-

ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, πού παροικεῖ στή Σμύρνη, πρὸς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ πού παροικεῖ στὸ Φιλομήλιο καὶ σὲ ὅλες τὶς παροικίες πού εἶναι σὲ κάθε τόπο τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας, εὐχεται νὰ περισσεύσει τὸ ἔλεος καὶ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

I. Σᾶς γράψαμε, ἀδελφοί, τὰ σχετικὰ μὲ ἐκείνους πού μαρτύρησαν καὶ τὸν μακάριο Πολύκαρπο, ὁ ὁποῖος, σὰν νὰ σφράγισε, κατὰ κάποιο τρόπο, αὐτοὺς μὲ τὸ μαρτύριό του, σταμάτησε τὸ διωγμό. Διότι σχεδὸν ὅλα τὰ προηγούμενα ἔγιναν, γιὰ νὰ μᾶς δείξει ἀπὸ πάνω ὁ Κύριος τὸ σύμφωνο μὲ τὸ Εὐαγγέλιο μαρτύριο. 2. Διότι περίμενε νὰ παραδοθεῖ, ὅπως καὶ ὁ Κύριος, γιὰ νὰ γίνουμε καὶ ἐμεῖς μιμητές του, «γιὰ νὰ μὴ βλέπουμε μόνο τὸ δικό μας συμφέρον, ἀλλὰ καὶ τοῦ πλησίον μας»¹. Διότι εἶναι δεῖγμα ἀγάπης ἀληθινῆς καὶ σταθερῆς, τὸ νὰ μὴ θέλει κανεὶς νὰ σώσει μόνο τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς ἀδελφούς.

II. Εἶναι βέβαια μακάρια καὶ γενναῖα ὅλα τὰ μαρτύρια πού ἔγιναν σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διότι πρέπει ἐμεῖς, ὄντας εὐλαβέστεροι, νὰ ἀναθέτουμε στὸν Θεὸ τὴν ἐξουσία σὲ ὅλα. 2. Διότι τὴ γενναιότητα αὐτῶν καὶ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὸν Κύριο ποιὸς δὲν θὰ τὰ θαύμαζε; ἄλλοι ἀπὸ αὐτούς, ἐνῶ κατασχίσθηκαν μὲ τὰ μαστίγια κατὰ τρόπο, ὥστε νὰ φαίνεται μέχρι τὶς ἐσωτερικὲς φλέβες καὶ ἀρτηρίες ἢ διάταξη τῆς σάρκας τους, ἄντεξαν, ὥστε καὶ οἱ παρευρισκόμενοι νὰ λυποῦνται καὶ νὰ ὀδύρονται· ἄλλοι πάλι ἔφτασαν σὲ τέτοιο σημεῖο γενναιότητας, ὥστε οὔτε νὰ γογγύσει, οὔτε νὰ στενάξει

νους ἅπασιν ἡμῖν, ὅτι ἐκείνη τῇ ὥρᾳ βασανιζόμενοι, τῆς σαρκὸς ἀπεδήμουν οἱ μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ, μᾶλλον δὲ ὅτι παρεστῶς ὁ Κύριος ὠμίλει αὐτοῖς; 3. Καὶ προσέχοντες τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι τῶν κοσμικῶν κατεφρόνουν βασάνων, διὰ μιᾶς ὥρας τὴν 5 αἰῶνιον κόλασιν ἐξαγοραζόμενοι. Καὶ τὸ πῦρ ἦν αὐτοῖς ψυχρὸν τὸ τῶν ἀπανθρώπων βασανιστῶν. Πρὸ ὀφθαλμῶν γὰρ εἶχον φυγεῖν τὸ αἰῶνιον καὶ μηδέποτε σβεννύμενον πῦρ, καὶ τοῖς τῆς καρδίας ὀφθαλμοῖς ἀνέβλεπον τὰ τηρούμενα τοῖς ὑπομείνασιν ἀγαθά, «ἃ οὔτε οὐδὲ ἤκουσεν, οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε ἐπὶ 10 καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη», ἐκείνοις δὲ ὑπεδείκνυτο ὑπὸ τοῦ Κυρίου, οἷπερ μηκέτι ἄνθρωποι, ἀλλ' ἤδη ἄγγελοι ἦσαν. 4. Ὅμοίως δὲ καὶ οἱ εἰς τὰ θηρία κριθέντες ὑπέμειναν δεινὰς κολάσεις, κήρυκας ὑποστρωννύμενοι καὶ ἄλλαις ποικίλων βασάνων ἰδέαις κολαζόμενοι, ἵνα, εἰ δυνηθείη, ὁ τύραννος διὰ τῆς 15 ἐπιμόνου κολάσεως εἰς ἄρνησιν αὐτοῦς τρέψη.

III. Πολλὰ γὰρ ἐμηχανᾶτο κατ' αὐτῶν ὁ διάβολος· ἀλλὰ χάρις τῷ Θεῷ· κατὰ πάντων γὰρ οὐκ ἴσχυσεν. Ὁ γὰρ γενναιότατος Γερμανικὸς ἐπερρώννυεν αὐτῶν τὴν δειλίαν διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ὑπομονῆς, ὃς καὶ ἐπισήμως ἐθηριομάχησεν. Βουλομένου 20 γὰρ τοῦ ἀνθυπάτου πείθειν αὐτὸν καὶ λέγοντος, τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ κατοικτεῖραι, ἑαυτῷ ἐπεσπάσατο τὸ θηρίον προσβιασάμενος, τάχιον τοῦ ἀδίκου καὶ ἀνόμου βίου αὐτῶν ἀπαλλαγῆναι βουλόμενος. Ἐκ τούτου οὖν πᾶν τὸ πλῆθος, θαυμάσαν τὴν γενναιότητα τοῦ θεοφιλοῦς καὶ θεοσεβοῦς γένους τῶν Χριστιανῶν, 25 ἐπεβόησεν· «αἶρε τοὺς ἀθέους· ζητείσθω Πολύκαρπος».

IV. Εἷς δε, ὀνόματι Κόϊντος, Φρύξ, προσφάτως ἐληλυθὼς ἀπὸ τῆς Φρυγίας, ἰδὼν τὰ θηρία ἐδειλίασεν. Οὗτος δὲ ἦν ὁ παραβιασάμενος ἑαυτὸν τε καὶ τινὰς προσελθεῖν ἐκόντας. Τοῦτον

κάνεις ἀπὸ αὐτοὺς, δείχνοντας σὲ ὄλους ἐμᾶς, ὅτι ἐκείνη τὴν ὥρα, πὸν βασανίζονταν σωματικά, ἀποδημοῦσαν οἱ μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ, ἢ καλύτερα, ὅτι ἦταν παρῶν ὁ Κύριος καὶ συνομιλοῦσε μαζί τους. 3. Καὶ ἀφοσιωμένοι στὴ χάρη τοῦ Θεοῦ περιφρονοῦσαν τὰ κοσμικὰ βασανιστήρια, ἐξαγοράζοντας μὲ μιὰ ὥρα τὴν αἰώνια κόλαση. Καὶ ἡ φωτιά τῶν ἀπάνθρωπων βασανιστῶν ἦταν ψυχρή. Διότι μπροστὰ στὰ μάτια τους εἶχαν τὸ νὰ ἀποφύγουν τὸ αἰώνιο πῦρ, πὸν ποτὲ δὲν σβήνει, καὶ μὲ τὰ μάτια τῆς καρδιάς τους ἔβλεπαν τὰ ἀγαθὰ πὸν φυλάσσονται γι' αὐτοὺς πὸν ὑπομένουν, «τὰ ὁποῖα οὔτε αὐτὶ ἄκουσε, οὔτε μάτι ἀνθρώπου εἶδε, οὔτε νοῦς ἀνθρώπου διανοήθηκε»², ἀλλὰ δείχνονταν σ' ἐκείνους ἀπὸ τὸν Κύριο, οἱ ὁποῖοι φυσικὰ δὲν ἦταν πιά ἀπάνθρωποι, ἀλλ' ἤδη ἄγγελοι. 4. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ αὐτοὶ πὸν καταδικάστηκαν νὰ ριχθοῦν στὰ θηρία, ὑπέμειναν φρικτὲς κολάσεις, βομβαρδιζόμενοι ἀπὸ κήρυκες καὶ βασανιζόμενοι ἀπὸ ποικίλες ἄλλες ιδέες βασανιστηρίων, μὲ σκοπὸ, μήπως μπορέσει ὁ τύραννος, μὲ τὸν ἐπίμονο βασανισμό, νὰ τοὺς ἀναγκάσει σὲ ἄρνηση.

III. Διότι ὁ διάβολος ἐπινοοῦσε πολλὰ ἐναντίον τους. Ἄλλὰ δόξα τῷ Θεῷ, καθόσον δὲν μπόρεσε νὰ νικήσει κανέναν. Διότι ὁ γενναιότατος Γερμανικὸς ἐνίσχυε τὴ δειλία τους μὲ τὴν ὑπομονή του, ὁ ὁποῖος ἔδωσε μάχη μὲ τὰ θηρία καὶ ἐπισήμως. Διότι, ἐνῶ ὁ ἀνθύπατος προσπαθοῦσε νὰ τὸν πείσει καὶ τοῦ ἔλεγε νὰ λυπηθεῖ τὴν ἡλικία του, τράβηξε ἐπάνω του τὸ θηρίο βιάζοντάς το, θέλοντας νὰ ἀπαλλαγεῖ ὅσο γρηγορότερα γινόταν ἀπὸ τὴν ἄδικη καὶ παράνομη ζωή. Ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ λοιπὸν ὄλο τὸ πλῆθος, θαυμάζοντας τὴ γενναιότητα τοῦ θεοφιλοῦς καὶ θεοσεβοῦς γένους τῶν Χριστιανῶν, φώναζε: «θάνατος στοὺς ἄθεους· νὰ ζητηθεῖ ὁ Πολύκαρπος».

IV. Ἕνας ὁμως, πὸν λεγόταν Κόϊντος, Φρύγιος, πὸν πρόσφατα εἶχε ἔρθει ἀπὸ τὴ Φρυγία, βλέποντας τὰ θηρία δείλιασε. Καὶ ἦταν αὐτὸς πὸν παρακινούσε τὸν ἑαυτό του καὶ μερικοὺς

2. Α' Κορ. 2,9.

ὁ ἀνθύπατος πολλὰ ἐκλιπαρήσας ἐπεισεν ὁμόσαι καὶ ἐπιθῦσαι. Διὰ τοῦτο οὖν, ἀδελφοί, οὐκ ἐπαινοῦμεν τοὺς προσιόντας ἐκουσίως, ἐπειδὴ οὐχ οὕτω διδάσκει τὸ Εὐαγγέλιον.

V. Ὁ δὲ θαυμασιώτατος Πολύκαρπος τὸ μὲν πρῶτον
5 ἀκούσας οὐκ ἐταράχθη, ἀλλ' ἐβούλετο κατὰ πόλιν μένειν· οἱ
πλείους ἐπειθον αὐτὸν ὑπεξελεθεῖν. Καὶ ὑπεξῆλθεν εἰς ἀγρίδιον,
οὐ μακρὰν ἀπέχον ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ διέτριβε μετ' ὀλίγων,
νύκτα καὶ ἡμέραν οὐδὲν ἕτερον ποιῶν, ἢ προσευχόμενος περὶ
πάντων καὶ τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησιῶν, ὅπερ ἦν σύν-
10 ηθες αὐτῷ. 2. Καὶ προσευχόμενος ἐν ὄπτασίᾳ γέγονε πρὸ
τριῶν ἡμερῶν τοῦ συλληφθῆναι αὐτόν, καὶ εἶδε τὸ προσκεφάλαιον
αὐτοῦ ὑπὸ πυρὸς κατακαίόμενον· καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς
τοὺς σὺν αὐτῷ· «Δεῖ με ζῶντα καυθῆναι».

VI. Καὶ ἐπιμενόντων τῶν ζητούντων αὐτόν, μετέβη εἰς
15 ἕτερον ἀγρίδιον· καὶ εὐθέως ἐπέστησαν οἱ ζητοῦντες αὐτόν, καὶ
μὴ εὐρόντες, συνελάβοντο παιδάρια δύο, ὧν τὸ ἕτερον βασανι-
ζόμενον ὠμολόγησεν. Ἦν γὰρ καὶ ἀδύνατον λαθεῖν αὐτόν, ἐπεὶ
καὶ οἱ προδιδόντες αὐτόν οἰκεῖοι ὑπῆρχον. 2. Καὶ ὁ εἰρήναρχος,
ὁ κεκληρωμένος τὸ αὐτὸ ὄνομα Ἡρώδη, ἔσπευσεν εἰς τὸ στά-
20 διον αὐτόν εἰσαγαγεῖν, ἵνα ἐκεῖνος μὲν τὸν ἴδιον κληρὸν ἀπαρ-
τίσῃ, Χριστοῦ κοινωνὸς γενόμενος, οἱ δὲ προδόντες αὐτόν τὴν
αὐτὴν τῷ Ἰουδα ὑπόσχοιεν τιμωρίαν.

VII. Ἐχοντες οὖν τὸ παιδάριον, τῇ Παρασκευῇ περὶ δεῖ-
πνου ὥραν ἐξῆλθον διωγμῖται καὶ ἰππεῖς μετὰ τῶν συνήθων
25 αὐτοῖς ὄπλων, «ὡς ἐπὶ ληστὴν τρέχοντες», καὶ ὅψε τῆς ὥρας
συνεπελθόντες, ἐκεῖνον μὲν εὗρον ἐν τινι δωματίῳ κατακείμε-
νον ὑπερῶψ· κάκειθεν δὲ ἠδύνατο εἰς ἕτερον χωρίον ἀπελθεῖν,
ἀλλ' οὐκ ἐβουλήθη, εἰπὼν· «Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γενέσθω».
2. Ἀκούσας δὲ αὐτοὺς παρόντας, καταβὰς διελέχθη αὐτοῖς, θαυ-

ἄλλους νὰ προσέλθουν θεληματικά. Αὐτόν, ἀφοῦ ὁ ἀνθύπατος τὸν παρακάλεσε πολὺ, τὸν ἔπεισε νὰ ὀρκιστεῖ καὶ νὰ θυσιάσει. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς, ἀδελφοί, δὲν ἐπικροτοῦμε αὐτοὺς ποὺ προσέρχονται θεληματικά, διότι τὸ Εὐαγγέλιο δὲν διδάσκει ἔτσι.

V. Ὁ θαυμάσιος ὁμως Πολύκαρπος, ὅταν ἄκουσε στὴν ἀρχὴ γιὰ τὸν διωγμὸ δὲν ταραχτήκε, καὶ ἤθελε νὰ μείνει στὴν πόλη, τὸ πλῆθος ὁμως τὸν ἔπεισε νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν πόλη κρυφά, καὶ κατέφυγε σ' ἓνα μικρὸ ἀγρό, ποὺ δὲν ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ τὴν πόλη, καὶ ἔμεινε ἐκεῖ μαζὶ μὲ ἄλλους λίγους, νύχτα καὶ μέρα, μὴ κάνοντας τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ προσεύχεται γιὰ ὅλους καὶ γιὰ τὶς Ἐκκλησίες τῆς οἰκουμένης, πρᾶγμα ποὺ συνήθιζε νὰ τὸ κάνει. 2. Καὶ καθὼς προσευχόταν, τρεῖς μέρες πρὶν συλληφθεῖ, εἶδε σὲ ὄπτασία τὸ προσκέφαλό του νὰ καίεται ἀπὸ φωτιά, καὶ στρεφόμενος πρὸς ἐκείνους ποὺ ἦταν μαζὶ του εἶπε· «πρέπει νὰ καῶ ζωντανός».

VI. Καὶ ἐπειδὴ ἐπέμεναν αὐτοὶ ποὺ τὸν ἀναζητοῦσαν, πῆγε σὲ ἄλλο μικρὸν ἀγρό· μόλις ἔφυγε πῆγαν αὐτοὶ ποὺ τὸν ἀναζητοῦσαν καί, ἐπειδὴ δὲν τὸν βρῆκαν, συνέλαβαν δύο μικρὰ παιδιὰ, ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ ἓνα καθὼς βασανιζόταν ὁμολόγησε. Ἄλλωστε ἦταν ἀδύνατο νὰ τοὺς ξεφύγει αὐτός, διότι καὶ αὐτοὶ ποὺ τὸν πρόδωσαν ἦταν γνωστοί. 2. Καὶ ὁ εἰρήναρχος, ποὺ ἔλαχε νὰ φέρει τὸ ἴδιο ὄνομα μὲ τὸν Ἡρώδη, βιάστηκε νὰ τὸν φέρει στὸ στάδιο, ὥστε ἐκεῖνος (ὁ Πολύκαρπος) νὰ ὀλοκληρῶσει τὸν κλῆρο του, καὶ αὐτοὶ ποὺ τὸν πρόδωσαν νὰ ὑποστοῦν τὴν ἴδια μὲ τὸν Ἰούδα τιμωρία.

VII. Ἐχοντας λοιπὸν τὸ παιδί, τὴν Παρασκευή, κατὰ τὴν ὥρα τοῦ δείπνου, βγῆκαν οἱ διῶκτες καὶ ἰππεῖς μὲ τὰ συνηθισμένα ὄπλα τους, «τρέχοντας σὰν σὲ ληστή»³, καὶ φτάνοντας σὲ προχωρημένη ὥρα, ἐκεῖνον τὸν βρῆκαν νὰ εἶναι ξαπλωμένος σὲ κάποιο δωμάτιο στὸ ὑπερῶο, ἀπὸ ἐκεῖ ὁμως μπορούσε νὰ φύγει σὲ ἄλλο χωριό, ἀλλὰ δὲν θέλησε, λέγοντας· «Ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ»⁴. 2. Ὅταν μάλιστα ἄκουσε ὅτι ἦρθαν, κατέ-

3. Ματθ. 26,55.

4. Πράξ. 21,14.

μαζόντων τῶν παρόντων τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ καὶ τὸ εὐσταθές, καὶ ἧ̄ τοσαύτη σπουδὴ ἧ̄ τοῦ συλληφθῆναι τοιοῦτον πρεσβύτην ἄνδρα. Εὐθέως οὖν αὐτοῖς ἐκέλευσε παρατεθῆναι φαγεῖν καὶ πιεῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ὅσον ἂν βούλωνται· ἐξητήσατο δὲ αὐ-
 5 τούς, ἵνα δώσωσιν αὐτῷ ὥραν πρὸς τὸ προσεύξασθαι ἀδεῶς. Τῶν δὲ ἐπιτρεψάντων, σταθεῖς προσηύξατο πλήρης ὦν τῆς χά-
 ριτος τοῦ Θεοῦ οὕτως, ὡς ἐπὶ δύο ὥρας μὴ δύνασθαι σιγῆσαι καὶ ἐκπλήττεσθαι τοὺς ἀκούοντας, πολλοὺς τε μετανοεῖν ἐπὶ τῷ ἐληλυθέναι ἐπὶ τοιοῦτον θεοπρεπῆ πρεσβύτην.

10 VIII. Ἐπεὶ δὲ ποτε κατέπαυσε τὴν προσευχὴν, μνημονεύ-
 σας ἀπάντων καὶ τῶν πώποτε συμβεβληκότων αὐτῷ, μικρῶν
 τε καὶ μεγάλων, ἐνδόξων τε καὶ ἀδόξων καὶ πάσης τῆς κατὰ
 τὴν οἰκουμένην Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὥρας ἐλθούσης τοῦ
 ἐξιέναι ἐν ὄνῳ καθίσαντες αὐτὸν ἤγαγον εἰς τὴν πόλιν, ὄντος
 15 Σαββάτου Μεγάλου. 2. Καὶ ὑπήντα αὐτῷ ὁ εἰρήναρχος
 Ἡρώδης καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Νικήτης, οἱ καὶ μεταθέντες αὐτὸν
 ἐπὶ τὴν καροῦχαν, ἔπειθον παρακαθεζόμενοι καὶ λέγοντες·

Ἔτι γὰρ κακὸν ἐστὶν εἰπεῖν, Κύριος Καῖσαρ, καὶ ἐπιθῶ-
 σαι καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα καὶ διασώζεσθαι·

20 Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα οὐκ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ἐπιμενόντων δὲ αὐ-
 τῶν ἔφη·

«Οὐ μέλλω ποιεῖν ὃ συμβουλεύετέ μοι».

Οἱ δὲ ἀποτυχόντες τοῦ πείσαι αὐτόν, δεινὰ ῥήματα ἔλεγον καὶ
 μετὰ σπουδῆς καθήρουν αὐτόν, ὡς κατιόντα ἀπὸ τῆς καρούχας
 25 ἀποσῦραι τὸ ἀντικνήμιον. Καὶ μὴ ἐπιστραφεῖς, ὡς οὐδὲν πε-
 πονθῶς προθύμως μετὰ σπουδῆς ἐπορεύετο, ἀγόμενος εἰς τὸ
 στάδιον, θορύβου τηλικούτου ὄντος ἐν τῷ σταδίῳ, ὡς μηδὲ
 ἀκουσθῆναί τινα δύνασθαι.

IX. Τῷ δὲ Πολυκάρπῳ εἰσιόντι εἰς τὸ στάδιον φωνὴ ἐξ
 30 οὐρανοῦ ἐγένετο·

«Ἴσχυε, Πολύκαρπε, καὶ ἀνδρίζου».

Καὶ τὸν μὲν εἰπόντα οὐδεὶς εἶδεν, τὴν δὲ φωνὴν τῶν ἡμετέρων

βηκε καὶ μίλησε μαζί τους, ἐνῶ οἱ παρόντες θαύμαζαν τὴν ἡλικία του καὶ τὴ σταθερότητα καὶ τὴν τόση προθυμία του νὰ συλληφθεῖ ἄνθρωπος τόσο ἡλικιωμένος. Ἀμέσως λοιπὸν διέταξε νὰ τοὺς δώσουν νὰ φᾶνε καὶ νὰ πιοῦν ἐκείνη τὴν ὥρα, ὅσο θέλουν, καὶ τοὺς ζήτησε νὰ τοῦ δώσουν ὥρα γιὰ νὰ προσευχηθεῖ ἄφοβα. Καὶ ὅταν ἐκεῖνοι τοῦ ἐπέτρεψαν, στάθηκε καὶ προσευχήθηκε ἔτσι, γεμάτος ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, ὥστε ἐπὶ δύο ὥρες νὰ μὴ μπορεῖ νὰ σιγήσει, καὶ νὰ ἐκπλήσσονται ὅσοι τὸν ἄκουαν, καὶ πολλοὶ νὰ μετανοοῦν ποὺ ἦρθαν νὰ συλλάβουν ἓνα τόσο θεοπρεπῆ γέροντα.

VIII. Ὅταν ὁμως κάποτε σταμάτησε τὴν προσευχή, ἀφοῦ μνημόνευσε ὅλους, ἀκόμα καὶ αὐτοὺς ποὺ δὲν εἶχαν συναντηθεῖ μαζί του, μικροὺς καὶ μεγάλους, ἐνδοξοὺς καὶ ἄδοξοὺς, καὶ ὀλοκλήρη τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία τῆς οἰκουμένης, ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ βγοῦν, τὸν κάθισαν πάνω σὲ γαῖδαρο καὶ τὸν ἔφεραν στὴν πόλη, ἐνῶ ἦταν Μεγάλο Σάββατο. 2. Καὶ τὸν προῦπάντησε ὁ εἰρήναρχος Ἡρώδης καὶ ὁ πατέρας του Νικήτης, οἱ ὁποῖοι τὸν μετέφεραν στὴν ἄμαξα⁵, καὶ προσπαθοῦσαν νὰ τὸν μεταπίσουν λέγοντάς του· «Τί κακὸ εἶναι νὰ πεῖς, Κύριος Καίσαρας, καὶ νὰ θυσιάσεις καὶ νὰ κάνεις ὅλα τὰ ἄλλα ἐπακόλουθα σ' αὐτὰ καὶ νὰ σωθεῖς;».

Ἐκεῖνος στὴν ἀρχὴ βέβαια δὲν τοὺς ἀπάντησε, ἐπειδὴ ὁμως ἐπέμειναν, εἶπε· «Δὲν πρόκειται νὰ κάνω αὐτὸ ποὺ μὲ συμβουλεύετε».

3. Ἐκεῖνοι τότε, ὅταν ἀπέτυχαν νὰ τὸν μεταπίσουν, τοῦ εἶπαν φοβερά λόγια καὶ μὲ βιασύνη τὸν κατέβασαν, ὥστε κατεβαίνοντας νὰ γδαρθεῖ ἡ γάμπα του. Ἐκεῖνος ὁμως χωρὶς νὰ γυρίσει πίσω, σὰν νὰ μὴ ἔπαθε τίποτε, προχωροῦσε πρόθυμα βιαστικά, ὀδηγούμενος στὸ στάδιο, ἐνῶ γινόταν τόσο πολὺς θόρυβος στὸ στάδιο, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀκουστεῖ.

IX. Καθὼς ὁμως ὁ Πολύκαρπος ἔμπαινε στὸ στάδιο ἀκούστηκε φωνὴ ἀπὸ τὸν οὐρανό·

«Πολύκαρπε, γίνε δυνατὸς καὶ γενναῖος».

Καὶ αὐτὸν βέβαια ποὺ εἶπε αὐτὰ κανεὶς δὲν τὸν εἶδε, τὴ φωνὴ

οί παρόντες ἤκουσαν. Καὶ λοιπὸν προσαχθέντος αὐτοῦ, θόρυβος ἦν μέγας ἀκουσάντων, ὅτι Πολύκαρπος συνείληπται.

2. Προσαχθέντα οὖν αὐτὸν ἀνηρώτα ὁ ἀνθύπατος, εἰ αὐτὸς εἶη Πολύκαρπος. Τοῦ δὲ ὁμολογοῦντος, ἔπειθεν ἀρνεῖσθαι, λέγων·

5 'Αἰδέσθητί σου τὴν ἡλικίαν',

καὶ ἕτερα τούτοις ἀκόλουθα, ὡς ἔθος αὐτοῖς λέγειν·

"Ὅμοσον τὴν Καίσαρος τύχην, μετανόησον, εἶπον·
Αἶρε τοὺς ἀθέους'.

Ὁ δὲ Πολύκαρπος ἐμβριθεῖ τῷ προσώπῳ εἰς πάντα τὸν ὄχλον
10 τὸν ἐν τῷ σταδίῳ ἀνόμων ἐθνῶν ἐμβλέψας καὶ ἐπισείσας αὐ-
τοῖς τὴν χειρὰ, στενάξας τε καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶ-
πεν·

«Αἶρε τοὺς ἀθέους».

3. Ἐγκειμένου δὲ τοῦ ἡγουμένου καὶ λέγοντος·

15 "Ὅμοσον καὶ ἀπολύω σε· λοιδόρησον τὸν Χριστόν',

"Ἐφη ὁ Πολύκαρπος·

«Ὅγδοήκοντα καὶ ἕξ ἔτη δουλεύω αὐτῷ, καὶ οὐδέν με
ἠδίκησεν· καὶ πῶς δύναμαι βλασφημηῆσαι τὸν βασιλέα
μου, τὸν σώσαντά με;».

20 Χ. Ἐπιμένοντος δὲ πάλιν αὐτοῦ καὶ λέγοντος·

"Ὅμοσον τὴν Καίσαρος τύχην',

Ἄπεκρίνατο·

«Εἰ κενοδοξεῖς, ἵνα ὁμόσω τὴν Καίσαρος τύχην, ὡς
σὺ λέγεις, προσποιεῖ δὲ ἀγνοεῖν με, τίς εἰμι, μετὰ παρ-
ρησίας ἄκουε, Χριστιανός εἰμι. Εἰ δὲ θέλεις τὸν τοῦ
25 Χριστιανισμοῦ μαθεῖν λόγον, δὸς ἡμέραν καὶ ἄκου-
σον».

2. Ἐφη ὁ ἀνθύπατος·

'Πεῖσον τὸν δῆμον'.

30 Ὁ δὲ Πολύκαρπος εἶπεν·

«Σὲ μὲν καὶ λόγου ἠξίωσα· δεδιδάγμεθα γὰρ ἀρχαῖς

ὅμως τὴν ἄκουσαν ὅσοι ἦσαν παρόντες ἀπὸ τοὺς δικούς μας. Καὶ ὅταν πλησίασε, ἔγινε μεγάλο θόρυβος ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἄκουσαν ὅτι συνελήφθη ὁ Πολύκαρπος. 2. Ὅταν λοιπὸν πλησίασε τὸν ρώτησε ὁ ἀνθύπατος, ἂν εἶναι αὐτὸς ὁ Πολύκαρπος. Καὶ ὅταν αὐτὸς ὁμολόγησε ὅτι εἶναι, προσπαθοῦσε νὰ τὸν μεταπείσει λέγοντάς του,

‘Σεβάσου τὴν ἡλικία σου’,

καὶ ἄλλα παρόμοια μ’ αὐτά, ὅπως συνηθίζουν αὐτοὶ νὰ λένε·

‘Ὁρκίσου στὴν τύχη τοῦ Καίσαρα, μετανόησε, πές· θάνατος στοὺς ἄθεους’!

Ὁ Πολύκαρπος ὅμως μὲ σοβαρὸ τὸ πρόσωπό του, στρέφοντας τὸ βλέμμα του σ’ ὄλο τὸ πλῆθος τῶν ἄνομων ἐθνικῶν ποὺ βρισκόταν στὸ στάδιο, καὶ σείοντάς τους τὸ χέρι του, στέναξε, κοίταξε στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε·

«Θάνατος στοὺς ἄθεους».

3. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀνθύπατος ἐπέμεινε λέγοντας,

«Ὁρκίσου καὶ θὰ σὲ ἀπολύσω· βλαστήμησε τὸν Χριστό»,

Ὁ Πολύκαρπος εἶπε·

«Ὁγδόντα ἔξι χρόνια τὸν ὑπηρετῶ καὶ δὲν μὲ ἀδίκησε καθόλου· πῶς μπορῶ νὰ ἀδικήσω τὸν βασιλιά μου, ποὺ μὲ ἔσωσε;».

Χ. Ἐπειδὴ ὅμως αὐτὸς ἐπέμεινε καὶ ἔλεγε· Ὁρκίσου στὴν τύχη τοῦ Καίσαρα’, ἀπάντησε·

«Ἐφόσον ματαιοπονεῖς νὰ ὀρκισθῶ στὴν τύχη τοῦ Καίσαρα, ὅπως λές, καὶ προσποιεῖσαι ὅτι ἀγνοεῖς ποιὸς εἶμαι, ἄκουσε μὲ θάρρος· Εἶμαι Χριστιανός. Καὶ ἂν θέλεις νὰ ἀκούσεις τὸ Χριστιανικὸ κήρυγμα, δόσμου καιρὸ καὶ ἄκουσε».

Καὶ ὁ ἀνθύπατος εἶπε·

‘Πεῖσε τὸ πλῆθος’.

Καὶ ὁ Πολύκαρπος εἶπε·

«Ἐσένα σοῦ ἔδωσα τὸν λόγο, ἐπειδὴ ἔχουμε διδαχθεῖ,

καὶ ἐξουσίαις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναις τιμὴν κατὰ τὸ προσῆκον, τὴν μὴ βλάπτουσιν ἡμᾶς, ἀπονέμειν', ἐκείνους δὲ οὐχ ἡγοῦμαι ἀξιόους τοῦ ἀπολογεῖσθαι αὐτοῖς».

XI. Ὁ δὲ ἀνθύπατος εἶπε·

5 Ἐπιφάνεια ἔχω· τούτοις σε παραβαλῶ, εἰ μὴ μετανοήσῃ'.

Ὁ δὲ εἶπεν·

«Κάλει· ἀμετάθετος γὰρ ἡμῖν ἢ ἀπὸ τῶν κρείττωνων ἐπὶ τὰ χεῖρα μετάνοια· καλὸν δὲ μετατίθεσθαι ἀπὸ
10 τῶν χαλεπῶν ἐπὶ τὰ δίκαια».

Ὁ δὲ πάλιν πρὸς αὐτόν·

Ἐπιφάνεια σε ποιῶ δαπανηθῆναι, εἰ τῶν θηρίων καταφρονεῖς, εἰ μὴ μετανοήσῃς'.

Ὁ δὲ Πολύκαρπος εἶπεν·

15 «Πῦρ ἀπειλεῖς τὸ πρὸς ὄραν καιόμενον καὶ μετ' ὀλίγον σβεννύμενον· ἀγνοεῖς γὰρ τὸ τῆς μελλούσης κρίσεως καὶ αἰωνίου κολάσεως τοῖς ἀσεβέσι τηρούμενον πῦρ. Ἀλλὰ τί βραδύνεις; Φέρε ὃ βούλει».

XII. Ταῦτα δὲ καὶ ἕτερα πλείονα λέγων, θάρσους καὶ χα-
20 ρᾶς ἐνεπίμπλατο καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ χάριτος ἐπληροῦτο, ὥστε οὐ μόνον μὴ συμπεσεῖν ταραχθέντα ὑπὸ τῶν λεγομένων πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ τούναντίον τὸν ἀνθύπατον ἐκστῆναι, πέμψαι τε τὸν ἑαυτοῦ κήρυκα, ἐν μέσῳ τοῦ σταδίου κηρῦξαι τρίς·

«Πολύκαρπος ὡμολόγησεν ἑαυτὸν Χριστιανὸν εἶναι».

25 2. Τούτου λεχθέντος ὑπὸ τοῦ κήρυκος, ἅπαν τὸ πλῆθος ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων τῶν τὴν Σμύρναν κατοικούντων, ἀκατασχέτω θυμῷ καὶ μεγάλη φωνῇ ἐβόα·

Ὁὗτός ἐστιν ὁ τῆς Ἀσίας διδάσκαλος, ὁ πατὴρ τῶν Χριστιανῶν, ὁ τῶν ἡμετέρων θεῶν καθαιρέτης, ὁ
30 πολλοὺς διδάσκων μὴ θύειν μηδὲ προσκυνεῖν'.

Ταῦτα λέγοντες ἐπεβόων καὶ ἠρώτων τὸν Ἀσιάρχην Φίλιππον,

στις ἀρχές καὶ τὶς ἐξουσίες, ποὺ ἔχουν ὀρισθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό, νὰ ἀπονέμουμε τὴν τιμὴν ποὺ τοὺς πρέπει, ἢ ὁποία δὲν βλάπτει ἐμᾶς⁶. Ἐκείνους ὁμῶς δὲν τοὺς θεωρῶ ἀξιους νὰ ἀπολογηθῶ σ' αὐτούς».

XI. Ὁ ἀνθύπατος τότε εἶπε·

“Ἐχω θηρία, θὰ σὲ ρίξω σ' αὐτά, ἐὰν δὲν μετανοήσεις’.

Καὶ ἐκεῖνος εἶπε·

«Κάλεσέ τα· διότι σὲ μᾶς εἶναι ἀμετακίνητη ἢ μετάνοια ἀπὸ τὰ ἀνώτερα πρὸς τὰ χειρότερα· καλὸ εἶναι νὰ μετακινούμαστε ἀπὸ τὰ φοβερὰ πρὸς τὰ δίκαια».

2. Καὶ ἐκεῖνος πάλι σ' αὐτόν·

‘Θὰ σὲ κάνω νὰ σὲ φάει ἡ φωτιά, ἐφόσον περιφρονεῖς τὰ θηρία, ἂν δὲν μετανοήσεις’.

Καὶ ὁ Πολύκαρπος εἶπε·

«Ἀπειλεῖς μὲ φωτιά αὐτὸ ποὺ καίεται προσωρινὰ καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο σβήνει· διότι ἀγνοεῖς τὴν φωτιά τῆς μέλλουσας κρίσης καὶ τῆς αἰώνιας κόλασης ποὺ ἐπιφυλάσσεται γιὰ τοὺς ἀσεβεῖς. Ἀλλὰ γιατί ἀργοπορεῖς; Φέρε αὐτὸ ποὺ θέλεις».

XII. Λέγοντας αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλά, γέμισε μὲ θάρρος καὶ χαρά, καὶ τὸ πρόσωπό του γέμισε χάρη, ὥστε ὄχι μόνο νὰ μὴ καταρρεύσει ταραγμένος ἀπὸ αὐτὰ ποὺ τοῦ εἰπώθηκαν, ἀλλὰ ἀντίθετα ὁ ἀνθύπατος μένοντας ἐκπληκτος νὰ στείλει τὸν κήρυκά του στὴ μέση τοῦ σταδίου νὰ κηρύξει τρεῖς φορές·

«Ὁ Πολύκαρπος ὁμολόγησε ὅτι εἶναι Χριστιανός».

2. Ὄταν εἰπώθηκε αὐτὸ ἀπὸ τὸν κήρυκα, ὅλο τὸ πλῆθος τῶν ἐθνικῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων, ποὺ κατοικοῦσαν στὴ Σμύρνη, φώναζε μὲ ἀσυγκράτητο θυμὸ καὶ δυνατὴ φωνή·

«Αὐτὸς εἶναι ὁ δάσκαλος τῆς Ἀσίας, ὁ πατέρας τῶν Χριστιανῶν, αὐτὸς ποὺ καταργεῖ τοὺς δικούς μας θεούς, ποὺ διδάσκει σὲ πολλοὺς νὰ μὴ θυσιάζουν, οὔτε νὰ προσκυνοῦν».

Λέγοντας αὐτὰ φώναζαν καὶ παρακαλοῦσαν τὸν ἀσιάρχη Φίλιπ-

ἵνα ἐπαφῇ τῷ Πολυκάρπῳ λέοντα. Ὁ δὲ ἔφη, μὴ εἶναι ἐξὸν αὐτῷ, ἐπειδὴ πεπληρώκει τὰ κυνηγέσια. 3. Τότε ἔδοξεν αὐτοῖς ὁμοθυμαδὸν ἐπιβοῆσαι, ὥστε τὸν Πολύκαρπον ζῶντα κατακαυθῆναι. Ἔδει γὰρ τὸ τῆς φανερωθείσης ἐπὶ τοῦ προσκεφα-
5 λαιίου ὀπτασίας πληρωθῆναι, ὅτε ἰδὼν αὐτὸ καιόμενον προσευ-
χόμενος, εἶπεν ἐπιστραφεὶς τοῖς σὺν αὐτῷ πιστοῖς προφητικῶς·
«Δεῖ με ζῶντα καῆναι».

XIII. Ταῦτα οὖν μετὰ τοσοῦτου τάχους ἐγένετο, θᾶπτον ἢ ἐλέγετο, τῶν ὄχλων παραχρῆμα συναγαγόντων ἕκ τε τῶν ἐργα-
10 στηρίων καὶ βαλανείων ζύλα καὶ φρύγανα, μάλιστα Ἰουδαίων
προθύμως, ὡς ἔθος αὐτοῖς, εἰς ταῦτα ὑπουργούντων. 2. Ὅτε δὲ
ἡ πυρὰ ἠτοιμάσθη, ἀποθέμενος ἑαυτῷ πάντα τὰ ἱμάτια καὶ λύ-
σας τὴν ζώνην, ἐπειρᾶτο καὶ ὑπολύειν ἑαυτόν, μὴ πρότερον
τοῦτο ποιῶν, διὰ τὸ ἀεὶ ἕκαστον τῶν πιστῶν σπουδάζειν, ὅστις
15 τάχιον τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ ἄψηται. Παντὶ γὰρ καλῷ ἀγαθῆς ἐνε-
κεν πολιτείας καὶ πρὸ τῆς μαρτυρίας ἐκεκόσμητο. 3. Εὐθέως
οὖν αὐτῷ περιετίθετο τὰ πρὸς τὴν πυρὰν ἠρμοσμένα ὄργανα.
Μελλόντων δὲ αὐτῶν καὶ προσηλοῦν, εἶπεν·

«Ἄφετέ με οὕτως· ὁ γὰρ δοὺς ὑπομεῖναι τὸ πῦρ,
20 δώσει καὶ χωρὶς τῆς ὑμετέρας ἕκ τῶν ἡλῶν ἀσφα-
λείας ἄσχυλον ἐπιμεῖναι τῇ πυρᾷ».

XIV. Οἱ δὲ οὐ καθήλωσαν, προσέδησαν δὲ αὐτόν. Ὁ δὲ
ὀπίσω τὰς χεῖρας ποιήσας καὶ προσδεθείς, ὥσπερ κριὸς ἐπίση-
μος ἕκ μεγάλου ποιμνίου εἰς προσφοράν, ὀλοκαύτωμα δεκτὸν
25 τῷ Θεῷ ἠτοιμασμένον, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπε·

«Κύριε ὁ Θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ
εὐλογητοῦ παιδός σου Ἰησοῦ Χριστοῦ Πατῆρ, δι' οὗ
τὴν περὶ σοῦ ἐπίγνωσιν εἰλήφαμεν, ὁ Θεὸς ἀγγέλων
καὶ δυνάμεων καὶ πάσης κτίσεως παντός τε τοῦ γέ-
30 νους τῶν δικαίων, οἱ ζῶσιν ἐνώπιόν σου. 2. Εὐλογῶ
σε, ὅτι ἠξίωσάς με τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας ταύτης, τοῦ

πο, νὰ παραδώσει τὸν Πολύκαρπο σὲ λιοντάρη. Καὶ ἐκεῖνος εἶπε, ὅτι δὲν τοῦ εἶναι δυνατὸ, ἐπειδὴ ἔχει συμπληρώσει τὰ θηράματα τῆς ἡμέρας. 3. Τότε ἀποφάσισαν νὰ φωνάξουν ὄλοι μαζί, νὰ καυθεῖ ὁ Πολύκαρπος ζωντανός. Διότι ἔπρεπε νὰ ἐκπληρωθεῖ ἡ ὄπτασία πού εἶχε φανερωθεῖ στὸ μαξιλάρι του, τότε πού τὸ εἶδε, ἐνῶ προσευχόταν, νὰ καίεται, καὶ γυρίζοντας εἶπε σ' αὐτοὺς πού ἦταν μαζί του προφητικά:

«Πρέπει νὰ καῶ ζωντανός».

XIII. Αὐτὰ λοιπὸν ἐγιναν μὲ πολὺ μεγάλη ταχύτητα, πὶο γρήγορα καὶ ἀπὸ ὅ,τι λέγονταν, ἀφοῦ τὸ πλῆθος ἀμέσως συγκέντρωσε ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰ λουτρὰ ξύλα καὶ φρύγανα, μὲ τὴν πρόθυμη μάλιστα βοήθεια σ' αὐτά, ὅπως συνήθιζαν, τῶν Ἰουδαίων. 2. Καὶ ὅταν ἐτοιμάστηκε ἡ φωτιά, ἐβγαλε ὄλα τὰ ροῦχα καὶ λύνοντας τὴ ζώνη, προσπαθοῦσε νὰ λύσει καὶ τὰ ὑποδήματά του, πού δὲν τὸ ἔκανε πὶο μπροστά, ἐπειδὴ πάντοτε καθένας ἀπὸ τοὺς πιστοὺς βιάζονταν, ποιὸς θὰ ἀκουμπήσει τὴν ἐπίδερμίδα του. Ἐπειδὴ καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ μαρτύριό του ἦταν στολισμένος, λόγω τῆς ἀγαθῆς ζωῆς του, μὲ κάθε καλὸ. 3. Ἀμέσως λοιπὸν τοῦ φόρεσαν τὰ κατάλληλα γιὰ τὴ φωτιὰ ὄργανα, καὶ τὴ στιγμή πού θὰ τὸν κάρφωσαν, τοὺς εἶπε:

«Ἀφῆστε με ἔτσι, διότι αὐτὸς πού μοῦ ἔδωσε τὴ δύναμη νὰ ὑπομείνω τὴ φωτιά, θὰ μοῦ δώσει τὴ δύναμη νὰ παραμείνω στὴ φωτιά καὶ χωρὶς τὴ δική σας ἀσφάλεια μὲ τὰ καρφιά».

XIV. Καὶ ἐκεῖνοι δὲν τὸν κάρφωσαν, ἀλλὰ τὸν ἔδεσαν. Ἐκεῖνος τότε, ἀφοῦ ἔβαλε τὰ χέρια του πίσω καὶ δέθηκε, σὰν κριάρι διακεκρυμμένο ἀπὸ μεγάλο κοπάδι γιὰ προσφορά, ἐτοιμασμένο ὀλοκαύτωμα γιὰ τὸν Θεό, κοίταξε στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε:

«Κύριε Θεέ, Παντοκράτορα, Πατέρα τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ εὐλογημένου παιδιοῦ σου Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέσω τοῦ ὁποίου ἀποκτήσαμε τὴ γνώση μας γιὰ σένα, Θεέ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν δυνάμεων καὶ ὄλης τῆς κτίσεως καὶ κάθε γενιᾶς δικαίων πού ζοῦν κοντὰ σου· 2. σὲ δοξολογῶ πού μὲ ἀξίωσες τὴν ἡμέρα καὶ τὴν ὥρα αὐτή, γιὰ

λαβεῖν μέρος ἐν ἀριθμῷ τῶν μαρτύρων ἐν τῷ ποτη-
 ρίῳ τοῦ Χριστοῦ σου εἰς ἀνάστασιν ζωῆς αἰωνίου ψυ-
 χῆς τε καὶ σώματος ἐν ἀφθαρσίᾳ Πνεύματος ἀγίου, ἐν
 οἷς προσδεχθεῖν ἐνώπιόν σου σήμερον ἐν θυσίᾳ πίονι
 5 καὶ προσδεκτῇ, καθὼς προητοίμασας καὶ προεφανέ-
 ρωσας καὶ ἐπλήρωσας, ὁ ἀψευδῆς καὶ ἀληθινὸς Θεός.
 3. Διὰ τοῦτο καὶ περὶ πάντων σε αἰνῶ, σὲ εὐλογῶ, σὲ
 δοξάζω διὰ τοῦ αἰωνίου καὶ ἐπουρανίου ἀρχιερέως
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγαπητοῦ σου παιδός, δι' οὗ σοὶ σὺν
 10 αὐτῷ καὶ Πνεύματι ἀγίῳ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς τοὺς
 μέλλοντας αἰῶνας. Ἀμήν».

XV. Ἀναπέμψαντος δὲ αὐτοῦ τὸ ἀμήν καὶ πληρώσαντος
 τὴν εὐχήν, οἱ τοῦ πυρὸς ἄνθρωποι ἐξῆψαν τὸ πῦρ. Μεγάλῃ δὲ
 ἐκλαμψάσης φλογός, θαῦμα εἶδομεν, οἷς ἰδεῖν ἐδόθη, οἱ καὶ
 15 ἐτηρήθημεν εἰς τὸ ἀναγγεῖλαι τοῖς λοιποῖς τὰ γινόμενα. 2. Τὸ
 γὰρ πῦρ καμάρας εἶδος ποιῆσαν, ὥσπερ ὀθόνη πλοίου ὑπὸ
 πνεύματος πληρουμένη, κύκλῳ περιετείχισε τὸ σῶμα τοῦ μάρ-
 τυρος· καὶ ἦν μέσον οὐχ ὡς σὰρξ καιομένη, ἀλλ' ὡς ἄρτος
 ὀπτώμενος, ἢ ὡς χρυσὸς καὶ ἄργυρος ἐν καμίνῳ πυρούμενος.
 20 Καὶ γὰρ εὐωδίας τοσαύτης ἀντελαβόμεθα, ὡς λιβανωτοῦ πνέ-
 οντος ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τιμίων ἀρωμάτων.

XVI. Πέρασ οὖν ἰδόντες οἱ ἄνομοι μὴ δυνάμενον αὐτοῦ τὸ
 σῶμα ὑπὸ τοῦ πυρὸς δαπανηθῆναι, ἐκέλευσαν προσελθόντα
 αὐτῷ κομφέκτορα παραβῦσαι ξιφίδιον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντος,
 25 ἐξῆλθε περὶ στύρακα πλῆθος αἵματος, ὥστε κατασβέσαι τὸ πῦρ
 καὶ θαυμάσαι πάντα τὸν ὄχλον, εἰ τοσαύτη τις διαφορὰ μεταξὺ
 τῶν τε ἀπίστων καὶ τῶν ἐκλεκτῶν, 2. ὧν εἷς καὶ οὗτος γηγόνει
 ὁ θαυμασιώτατος μάρτυς Πολύκαρπος, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρό-
 νοῖς διδάσκαλος ἀποστολικὸς καὶ προφητικὸς γενόμενος, ἐπί-
 30 σκοπος τῆς ἐν Σμύρνῃ Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Πᾶν γὰρ ρῆμα,
 ὃ ἀφήκεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἐτελειώθη καὶ τελειωθήσε-
 ται.

νά συναριθμηθῶ μεταξὺ τῶν μαρτύρων, μὲ τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ σου, γιὰ νὰ ἀναστηθῶ στὴν αἰώνια ζωὴ μὲ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα στὴν ἀθανασία τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μαζὶ μὲ τοὺς ὁποίους εἶθε νὰ γίνω δεκτὸς μπροστὰ σου σήμερα, θυσία λιπαρὴ καὶ εὐπρόσδεκτη, ὅπως τὴν προετοίμασες καὶ μοῦ τὴ φανέρωσες καὶ τὴν ἐκπλήρωσες, ἀληθινὴ Θεὲ πού δὲν διαψεύδεις. 3. Γι' αὐτὸ καὶ σὲ δοξολογῶ γιὰ ὅλα, σὲ εὐλογῶ, σὲ δοξάζω μέσω τοῦ αἰώνιου καὶ ἐπουράνιου ἀρχιερέα Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀγαπητοῦ σου παιδιοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου μαζὶ μ' αὐτὸν καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα σοῦ πρέπει δόξα καὶ τώρα καὶ στοὺς μελλοντικούς αἰῶνες. Ἀμήν.

XV. Ὄταν ἀνέπεμψε τὸ ἀμῆν καὶ ὀλοκλήρωσε τὴν προσευχὴ του, οἱ ἄνθρωποι τῆς φωτιᾶς ἀναψαν τὴ φωτιά. Καὶ ὅταν ἔλαμψε μεγάλη φλόγα, εἶδαμε θαῦμα, σὲ μᾶς πού δόθηκε τὸ χάρισμα νὰ τὸ δοῦμε, οἱ ὅποιοι καὶ διατηρηθήκαμε γιὰ νὰ ἀναγγεῖλουμε καὶ στοὺς ἄλλους αὐτὰ πού ἔγιναν. 2. Διότι ἡ φωτιά, ἀφοῦ σχημάτισε ἓνα εἶδος καμάρας, σὰν πανὶ πλοίου πού εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἀέρα, περιέβαλε κυκλοτερῶς τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρα, καὶ βρισκόταν στὴ μέση ὄχι σὰν σάρκα πού καιόταν, ἀλλὰ σὰν ψωμί πού ψηνόταν, ἢ σὰν χρυσάφι καὶ ἀσῆμι πού πυρακτωνόταν. Πραγματικὰ αἰσθανθήκαμε τόσο ἔντονη εὐωδιά, σὰν νὰ ἀναδιδόταν λιβάνι ἢ κάποιο ἄλλο ἀπὸ τὰ πολύτιμα ἀρώματα.

XVI. Τελικά, βλέποντας οἱ παράνομοι ὅτι δὲν μπορεῖ τὸ σῶμα του νὰ καεῖ ἀπὸ τὴ φωτιά, διέταξαν ἓνα κομφέκτορα νὰ τὸν πλησιάσει καὶ νὰ τοῦ μπήξει ἓνα μικρὸ ξίφος. Καὶ ὅταν τὸ ἔκανε αὐτὸ βγήκε γύρω ἀπὸ τὴν αἰχμὴ τοῦ ξίφους πολὺ αἷμα, πού ἔσβησε τὴ φωτιά καὶ ἔκανε ὅλο τὸ πλῆθος νὰ θαυμάσει, γιὰ τὸ ὅτι πράγματι ὑπάρχει τόσο μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἀπίστων καὶ των ἐκλεκτῶν, 2. ἓνας ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀναδείχθηκε ὁ θαυμάσιος μάρτυρας Πολύκαρπος, ὁ ὁποῖος στὰ χρόνια μας ὑπῆρξε ἀποστολικὸς καὶ προφητικὸς δάσκαλος, ἐπίσκοπος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης. Διότι κάθε λόγος πού βγήκε ἀπὸ τὸ στόμα του ἐκπληρώθηκε καὶ θὰ ἐκπληρωθεῖ.

XVII. Ὁ δὲ ἀντίζηλος καὶ βάσκανος καὶ πονηρός, ὁ ἀντικείμενος τῷ γένει τῶν δικαίων, ἰδὼν τό τε μέγεθος αὐτοῦ τῆς μαρτυρίας καὶ τὴν ἀπ' ἀρχῆς ἀνεπίληπτον πολιτείαν, ἐστεφανωμένον τε τὸν τῆς ἀφθαρσίας στέφανον καὶ βραβεῖον ἀναντίρρητον ἀπενηνεγμένον, ἐπετήδευσεν, ὡς μηδὲ τὸ σωματίον αὐτοῦ ὑφ' ἡμῶν ληφθῆναι, καίπερ πολλῶν ἐπιθυμούντων τοῦτο ποιῆσαι καὶ κοινωνῆσαι τῷ ἀγίῳ αὐτοῦ σαρκίῳ. 2. Ὑπέβαλον γοῦν Νικήτην τὸν τοῦ Ἡρώδου πατέρα, ἀδελφὸν δὲ Ἄλκης, ἐντυχεῖν τῷ ἄρχοντι, ὥστε μὴ δοῦναι αὐτοῦ τὸ σῶμα, 'Μή, 10 φησὶν, ἀφέντες τὸν ἐσταυρωμένον, τοῦτον ἄρξονται σέβεσθαι' καὶ ταῦτα ὑποβαλλόντων καὶ ἐνισχυομένων Ἰουδαίων, οἱ καὶ ἐτήρησαν, μελλόντων ἡμῶν ἐκ τοῦ πυρὸς αὐτὸ λαμβάνειν, ἀγνοοῦντες ὅτι οὔτε τὸν Χριστὸν ποτε καταλιπεῖν δυνησόμεθα, τὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ παντὸς κόσμου τῶν σωζομένων σωτηρίας 15 παθόντα ἄμωμον ὑπὲρ ἀμαρτωλῶν, οὔτε ἕτερόν τινα σέβεσθαι. 3. Τοῦτον μὲν γὰρ Υἱὸν ὄντα τοῦ Θεοῦ προσκυνοῦμεν, τοὺς δὲ μάρτυρας ὡς μαθητὰς καὶ μιμητὰς τοῦ Κυρίου ἀγαπῶμεν ἀξίως ἕνεκα εὐνοίας ἀνυπερβλήτου τῆς εἰς τὸν ἴδιον βασιλέα καὶ διδάσκαλον, ὧν γένοιτο καὶ ἡμᾶς κοινωνοὺς τε καὶ συμμα- 20 θητὰς γενέσθαι.

XVIII. Ἰδὼν οὖν ὁ κεντερίων τὴν τῶν Ἰουδαίων γενομένην φιλονεικίαν, θεὸς αὐτὸν ἐν μέσῳ, ὡς ἔθος αὐτοῖς, ἔκαυσεν. Οὕτω τε ἡμεῖς ὕστερον ἀνελόμενοι τὰ τιμιώτερα λίθων πολυτελῶν καὶ δοκιμώτερα ὑπὲρ χρυσίου ὅστις αὐτοῦ, ἀπεθέμεθα 25 ὅπου καὶ ἀκόλουθον ἦν. 2. Ἐνθα ὡς δυνατὸν ἡμῖν συναγομένοις ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ περέξει ὁ Κύριος ἐπιτελεῖν τὴν τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ ἡμέραν γενέθλιον, εἴ τε τὴν τῶν προηθληκῶν μνημῆν καὶ τῶν μελλόντων ἀσκησὶν τε καὶ ἐτοιμασίαν.

XIX. Ταῦτα τὰ κατὰ τὸν μακάριον Πολύκαρπον, δς σὺν

ΧVII. Ὁ δὲ ἀντίζηλος καὶ φθονερός καὶ πονηρός, ποῦ ἀντιστρατεύεται στὸ γένος τῶν δικαίων, βλέποντας τὸ μέγεθος τοῦ μαρτυρίου του καὶ τὴν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀνεπίληπτη διαγωγὴ του, στεφανωμένον μὲ τὸ στεφάνι τῆς ἀφθαρσίας, καὶ κομιστὴ ἀναντίρρητα τοῦ βραβείου, φρόντισε ὥστε οὔτε τὸ σῶμα του νὰ μὴ παρθεῖ ἀπὸ μᾶς, ἂν καὶ πολλοὶ ἐπιθυμούσαμε νὰ τὸ κάνουμε αὐτὸ καὶ νὰ ἔρθουμε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ ἅγιο σῶμα του. 2. Παρακίνησαν⁷ λοιπὸν τὸν Νικήτη, τὸν πατέρα τοῦ Ἡρώδη καὶ ἀδελφὸ τῆς Ἄλκης, νὰ παρακαλέσει τὸν ἄρχοντα νὰ μὴ δώσει τὸ σῶμα του, «Μήπως, λέει, ἀφήνοντας τὸν Σταυρωμένο, ἀρχίσουν νὰ σέβονται αὐτόν»· ἔτσι μὲ τὴν παρακίνηση αὐτῶν καὶ τὴν ἐνίσχυση τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι τὸν φύλαξαν, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο ἡμεῖς νὰ τὸν παραλάβουμε ἀπὸ τὴ φωτιὰ, ἀγνοώντας, ὅτι οὔτε τὸν Χριστὸ μπορούσαμε ποτε νὰ ἐγκαταλείψουμε, αὐτὸν ποῦ ἔπαθε γιὰ τὴ σωτηρία ὅλου τοῦ κόσμου τῶν σωζομένων, τὸν ἄμωμο γιὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, οὔτε νὰ σεβαστοῦμε κάποιον ἄλλο. 3. Διότι αὐτὸν τὸν προσκυνοῦμε ἐπειδὴ εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ τοὺς μάρτυρες, ὡς μαθητὲς καὶ μιμητὲς τοῦ Κυρίου, τοὺς ἀγαποῦμε ἐπάξια ἐξαιτίας τῆς ἀνυπέβλητης ἀγάπης τους στὸν ἴδιο τὸ βασιλιά καὶ δάσκαλο, τῶν ὁποίων μακάρι νὰ γίνουμε καὶ ἡμεῖς μέτοχοι καὶ συμμαθητὲς.

ΧVIII. Βλέποντας λοιπὸν ὁ ἑκατόνταρχος τὴ λογομαχία τῶν Ἰουδαίων, βάζοντάς τον στὴ μέση, ὅπως συνήθιζαν, τὸν ἔκαψε. Καὶ ἔτσι ἡμεῖς ὕστερα, περισυλλέγοντας τὰ τιμιώτερα καὶ ἀπὸ πολύτιμους λίθους καὶ δοκιμασμένα περισσότερο ἀπὸ χρυσάφι ὀστά του, τὰ ἀποθέσαμε ὅπου ἦταν φυσικό. 2. Συναθροιζόμενοι ἐκεῖ ὅσο μᾶς εἶναι δυνατὸ μὲ ἀγαλλίαση καὶ χαρὰ, νὰ δώσει ὁ Κύριος νὰ γιορτάζουμε τὴ γενέθλια μέρα τοῦ μαρτυρίου του, γιὰ νὰ θυμόμαστε τὴ μνήμη αὐτῶν ποῦ ἄθλησαν προηγουμένως καὶ νὰ ἀσκοῦνται καὶ προετοιμάζονται αὐτοὶ ποῦ πρόκειται νὰ ἀθλήσουν στὸ μέλλον.

ΧΙΧ. Αὐτὰ εἶναι τὰ σχετικὰ μὲ τὸν μακάριο Πολύκαρπο, ὁ

7. Ἐννοεῖ προφανῶς τοὺς ἐθνικούς.

τοῖς ἀπὸ Φιλαδελφείας δωδέκατος ἐν Σμύρνη μαρτυρήσας, μόνος ὑπὸ πάντων μᾶλλον μνημονεύεται, ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν ἔθνῶν ἐν παντὶ τόπῳ λαλεῖσθαι· οὐ μόνον διδάσκαλος γενόμενος ἐπίσημος, ἀλλὰ καὶ μάρτυς ἔξοχος, οὗ τὸ μαρτύριον πάντες ἐπιθυμοῦσι μιμεῖσθαι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον Χριστοῦ γενόμενον.

2. Διὰ τῆς ὑπομονῆς καταγωνισάμενος τὸν ἄδικον ἄρχοντα καὶ οὕτω τὸν τῆς ἀφθαρσίας στέφανον ἀπολαβών, σὺν τοῖς ἀποστόλοις καὶ πᾶσι δικαίοις ἀγαλλιώμενος δοξάζει τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα παντοκράτορα καὶ εὐλογεῖ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ κυβερνήτην τῶν σωματίων ἡμῶν καὶ ποιμένα τῆς κατὰ τὴν οἰκουμένην Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

XX. Ὑμεῖς μὲν οὖν ἤξιώσατε διὰ πλειόνων δηλωθῆναι ὑμῖν τὰ γενόμενα· ἡμεῖς δὲ κατὰ τὸ παρὸν ὡς ἐν κεφαλαίῳ μεμνηνύκαμεν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν Μαρκίωνος. Μαθόντες οὖν ταῦτα καὶ τοῖς ἐπέκεινα ἀδελφοῖς τὴν ἐπιστολὴν διαπέμψασθε, ἵνα καὶ ἐκεῖνοι δοξάσωσι τὸν Κύριον, τὸν ἐκλογὰς ποιῶντα ἀπὸ τῶν ἰδίων δούλων. 2. Τῷ δὲ δυναμένῳ πάντας ἡμᾶς εἰσαγαγεῖν ἐν τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ δωρεᾷ εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ βασιλείαν, διὰ παιδὸς αὐτοῦ τοῦ μονογενοῦς Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ δόξα, τιμὴ, κράτος, μεγαλωσύνη εἰς τοὺς αἰῶνας. Προσαγορεύετε πάντας τοὺς ἀγίους. Ὑμᾶς οἱ σὺν ἡμῖν προσαγορεύουσι καὶ Εὐάρεστος, ὁ γράψας, πανοικεῖ.

XXI. Μαρτυρεῖ δὲ ὁ μακάριος Πολύκαρπος μηνὸς Ξανθικοῦ δευτέρᾳ ἰσταμένου, πρὸς ἑπτὰ καλανδῶν Μαρτίων. Σαββάτῳ Μεγάλῳ, ὥρα ὀγδὴ συνελήφθη ὑπὸ Ἡρώδου ἐπὶ ἀρχιερέως Φιλίππου Τραλλιανοῦ, ἀνθυπατεύοντος Στατίου Κοδράτου, βασιλεύοντος δὲ εἰς τοὺς αἰῶνας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, τιμὴ, μεγαλωσύνη, θρόνος αἰώνιος ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν.

30 Ἀμήν.

XXII. Ἐρρωῶσθαι ὑμᾶς εὐχόμεθα, ἀδελφοί, στοιχοῦντας τῷ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον λόγῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ δόξα τῷ

ὁποῖος, ἂν καὶ μαρτύρησε μαζί με τοὺς ἄλλους ἀπὸ τὴ Φιλαδέλφεια δωδέκατος, μόνο αὐτὸς μνημονεύεται ἀπὸ ὄλους περισσότερο, ὥστε ἀκόμα καὶ ἀπὸ τοὺς ἔθνικοὺς νὰ ἀναφέρεται σὲ κάθε τόπο. Διότι δὲν ὑπῆρξε μόνο διακεκριμένος δάσκαλος, ἀλλὰ καὶ ἔξοχος μάρτυρας, τὸ μαρτύριο τοῦ ὁποίου ἐπιθυμοῦν ὄλοι νὰ μιμηθοῦν, ἐπειδὴ ἔγινε σύμφωνα με τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ. 2. Ἀφοῦ ἀντιμετώπισε με τὴν ὑπομονὴ τὸν ἄδικο ἄρχοντα καὶ δέχθηκε ἔτσι τὸ στεφάνι τῆς ἀφθαρσίας, δοκιμάζοντας ἀγαλλίαση μαζί με τοὺς ἀποστόλους καὶ ὄλους τοὺς δικαίους, δοξάζει τὸν Θεὸ καὶ Πατέρα Παντοκράτορα καὶ εὐλογεῖ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, τὸν σωτήρα τῶν ψυχῶν μας καὶ κυβερνήτη τῶν σωμάτων μας καὶ ποιμένα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Οἰκουμένης.

XX. Ἐσεῖς βέβαια ζητήσατε νὰ σᾶς φανερώσουμε με περισσότερα λόγια ὅσα ἔγιναν· ἐμεῖς ὁμως πρὸς τὸ παρὸν σᾶς τὰ φανερώνουμε περιληπτικὰ με τὸν ἀδελφὸ μας Μαρκίωνα. Ἀφοῦ τὰ μάθετε λοιπὸν αὐτά, στεῖλτε καὶ στοὺς παραπέρα ἀδελφοὺς τὴν ἐπιστολή, γιὰ νὰ δοξάσουν καὶ ἐκεῖνοι τὸν Κύριο, ὁ ὁποῖος κάνει ἐπιλογὲς ἀπὸ τοὺς δούλους του. 2. Σ' ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ σᾶς εἰσαγάγει στὴ χάρη του καὶ τὴ δωρεὰ του στὴν αἰώνια βασιλεία του, μέσω τοῦ μονογενοῦς του Υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀνήκει ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, ἡ δύναμη καὶ ἡ μεγαλωσύνη στοὺς αἰῶνες. Νὰ χαιρετίσετε ὄλους τοὺς ἀγίους. Ἐσᾶς σᾶς χαιρετοῦν αὐτοὶ ποὺ βρίσκονται μαζί μας καὶ ὁ Εὐάρεστος, ποὺ τὰ ἔγραψε, μαζί με ὄλη τὴν οἰκογένειά του.

XXI. Μαρτύρησε ὁ μακάριος Πολύκαρπος στὶς δύο τοῦ μήνα Ξανθικοῦ, πρὶν ἑπτὰ καλένδες τοῦ Μαρτίου, τὸ Μεγάλο Σάββατο, κατὰ τὴν ὄγδοη ὥρα, συνελήφθη ἀπὸ τὸν Ἡρώδη ὅταν ἀρχιερέας ἦταν ὁ Φίλιππος ἀπὸ τὶς Τράλλεις, ἀνθύπατος ὁ Στάτιος Κορδάτος, καὶ βασίλευε στοὺς αἰῶνες ὁ Ἰησοῦς Χριστός, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα, τιμὴ, μεγαλωσύνη καὶ ὁ αἰώνιος θρόνος ἀπὸ τὴ μιὰ γενιὰ στὴ ἄλλη. Ἀμήν.

XXII. Εὐχόμεσθε νὰ εἴστε ὑγιεῖς, ἀδελφοί, ἀκολουθώντας τὸν σύμφωνο πρὸς τὸ Εὐαγγέλιο λόγο τοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν

Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆ τῶν ἀγίων
 ἐκλεκτῶν, καθὼς ἐμαρτύρησεν ὁ μακάριος Πολύκαρπος, οὗ
 10 γένοιτο ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τὰ ἴχνη εὐρεθῆναι
 ἡμᾶς.

5 2. Ταῦτα μετεγράψατο μὲν Γάϊος ἐκ τῶν Εἰρηναίου, μαθη-
 τοῦ τοῦ Πολυκάρπου, δς καὶ συνεπολιτεύσατο τῷ Εἰρηναίῳ.
 Ἐγὼ δὲ Σωκράτης ἐν Κορίνθῳ ἐκ τῶν Γαῖου ἀντιγράφων ἔγρα-
 ψα. Ἡ χάρις μετὰ πάντων.

3. Ἐγὼ δὲ πάλιν Πιόνιος ἐκ τοῦ προγεγραμμένου ἔγραψα
 10 ἀναζητήσας αὐτά, κατὰ ἀποκάλυψιν φανερώσαντός μοι μακα-
 ρίου Πολυκάρπου, καθὼς δηλώσω ἐν τῷ καθεξῆς, συναγαγὼν
 αὐτὰ ἤδη σχεδὸν ἐκ τοῦ χρόνου κεκμηκότα, ἵνα κάμῃ συναγάγη
 Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ εἰς τὴν οὐρά-
 νιον βασιλείαν αὐτοῦ, ᾧ ἡ δόξα σὺν Πατρὶ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι
 15 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ὁποῖο ἀνήκει δόξα στὸν Θεὸ καὶ Πατέρα καὶ στὸ ἅγιο Πνεῦμα γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἐκλεκτῶν, ὅπως μαρτύρησε ὁ μακάριος Πολύκαρπος, στὰ ἴχνη τοῦ ὁποίου εἶθε νὰ βρεθοῦμε καὶ ἐμεῖς στὴ βασιλεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2. Αὐτὰ τὰ ἀντέγραψε ὁ Γάιος ἀπὸ τὰ χειρόγραφα τοῦ Εἰρηναίου, ποὺ ἦταν μαθητὴς τοῦ Πολυκάρπου, ὁ ὁποῖος (Γάιος) ἔζησε μαζί με τὸν Εἰρηναῖο, καὶ ἐγὼ ὁ Σωκράτης τὰ ἔγραψα στὴ Κόρινθο ἀπὸ τὰ ἀντίγραφα τοῦ Γαΐου. Εἶθε νὰ εἶναι ἡ χάρις με ὄλους.

3. Καὶ ἐγὼ ὁ Πιόνιος πάλι τὰ ἔγραψα ἀπὸ τὸν προαναφερθέντα, ὕστερα ἀπὸ ἀναζήτησή τους, σύμφωνα με ἀποκάλυψη κατὰ τὴν ὁποία μοῦ τὰ φανέρωσε ὁ μακάριος Πολύκαρπος, ὅπως θὰ σημειώσω παρακάτω, συγκεντρώνοντάς τα, ἂν καὶ ἤμουν ἀπὸ τὸν χρόνο ἤδη καταβεβλημένος, με σκοπὸ νὰ με συμπεριλάβει καὶ ἐμένα ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν του στὴν οὐράνια βασιλεία του, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα μαζί με τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΤΕΡΟΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ
ΕΚ ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

Ταῦτα μετεγράψατο μὲν Γάϊος ἐκ τῶν Εἰρηναίου συγγραμμάτων, ὃς καὶ συνεπολιτεύσατο τῷ Εἰρηναίῳ, μαθητῇ γεγονότι τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου. Οὗτος γὰρ ὁ Εἰρηναῖος κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἐπίσκοπου Πολυκάρπου γενόμενος ἐν
5 Ρώμῃ, πολλοὺς ἐδίδαξεν, οὗ καὶ πολλὰ συγγράμματα κάλλιστα καὶ ὀρθότατα φέρεται, ἐν οἷς μέμνηται Πολυκάρπου, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἔμαθεν· ἱκανῶς τε πᾶσαν αἵρεσιν ἤλεγξε καὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα καὶ καθολικόν, ὡς παρέλαβε παρὰ τοῦ ἁγίου καὶ παρέδωκεν.

10 2. Λέγει δὲ καὶ τοῦτο· ὅτι συναντήσαντός ποτε τῷ ἁγίῳ Πολυκάρπῳ Μαρκίωνος, ἀφ' οὗ οἱ λεγόμενοι Μαρκιωνισταί, καὶ εἰπόντος, «ἐπιγίνωσκε ἡμᾶς, Πολύκαρπε», εἶπεν αὐτὸς τῷ Μαρκίῳνι· «Ἐπιγινώσκω, ἐπιγινώσκω τὸν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ».

15 3. Καὶ τοῦτο δὲ φέρεται ἐν τοῖς τοῦ Εἰρηναίου συγγράμμασιν, ὅτι ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα ἐν Σμύρνῃ ἐμαρτύρησεν ὁ Πολύκαρπος, ἤκουσε φωνὴν ἐν τῇ Ρωμαίων πόλει ὑπάρχων ὁ Εἰρηναῖος ὡς σάλπιγγος λεγούσης· «Πολύκαρπος ἐμαρτύρησεν».

4. Ἐκ τούτων οὖν, ὡς προλέλεκται, τῶν τοῦ Εἰρηναίου
20 συγγραμμάτων Γάϊος μετεγράψατο, ἐκ δὲ τῶν Γαῖου ἀντιγράφων Ἰσοκράτης ἐν Κορίνθῳ. Ἐγὼ δὲ πάλιν Πιόνιος ἐκ τῶν Ἰσοκράτους ἀντιγράφων ἔγραψα κατὰ ἀποκάλυψιν τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου ζητήσας αὐτά, συναγαγὼν αὐτὰ ἤδη σχεδὸν ἐκ τοῦ χρόνου κεκμηκότα, ἵνα κάμῃ συναγάγῃ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χρι-
25 στὸς μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπουράνιον αὐτοῦ βασιλείαν, ᾧ ἡ δόξα σὺν τῷ Πατρὶς καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΑΛΛΟΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ
ΑΠΟ ΚΩΔΙΚΑ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

Αὐτὰ τὰ ἀντέγραψε ὁ Γάϊος ἀπὸ τὰ συγγράμματα τοῦ Εἰρηναίου, ὁ ὁποῖος (Γάϊος) ἔζησε μαζί με τὸν Εἰρηναῖο, πού ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου. Διότι αὐτὸς ὁ Εἰρηναῖος, κατὰ τὴν ἐποχὴ του μαρτυρίου τοῦ ἐπισκόπου Πολυκάρπου ἦρθε στὴ Ρώμη καὶ δίδαξε πολλούς, τοῦ ὁποῖου βέβαια ὑπάρχουν καὶ πολλὰ συγγράμματα, πάρα πολὺ καλὰ καὶ ὀρθά, στὰ ὁποῖα ἀναφέρει ὅτι τὰ ἔμαθε ἀπὸ τὸν Πολύκαρπο· ἐπίσης ἐπολέμησε ἱκανοποιητικὰ κάθε αἵρεση, καὶ παρέδωσε τὸν ἐκκλησιαστικὸ κανόνα καὶ τὸν καθολικὸ, ὅπως τὰ παρέλαβε ἀπὸ τὸν ἅγιο.

2. Λέει ἐπίσης καὶ τὸ ἐξῆς· Ὅταν κάποτε συνάντησε τὸν ἅγιο Πολύκαρπο ὁ Μαρκίων, ἀπὸ τὸν ὁποῖο προέρχονται οἱ λεγόμενοι Μαρκιωνιστές, καὶ τοῦ εἶπε, «ἀναγνώρισέ μας, Πολύκαρπε», ἐκεῖνος ἀπάντησε στὸν Μαρκίωνα· «Ἀναγνωρίζω, ἀναγνωρίζω τὸν πρωτότοκο τοῦ Σατανᾶ».

3. Ἀναφέρεται ἀκόμη καὶ τὸ ἐξῆς στὰ συγγράμματα τοῦ Εἰρηναίου· ὅτι τὴν ἡμέρα καὶ τὴν ὥρα κατὰ τὴν ὁποία μαρτύρησε ὁ Πολύκαρπος στὴ Σμύρνη, ἄκουσε φωνὴ ὁ Εἰρηναῖος, ἐνῶ βρισκόταν στὴ Ρώμη, ἡ ὁποία σὰν σάλπιγγα ἔλεγε· «Ὁ Πολύκαρπος μαρτύρησε».

4. Ἀπὸ αὐτὰ λοιπόν, ὅπως προειπώθηκε, τὰ συγγράμματα τοῦ Εἰρηναίου ἀντέγραψε ὁ Γάϊος, καὶ ἀπὸ τὰ ἀντίγραφα τοῦ Γαῖου ὁ Ἰσοκράτης στὴν Κόρινθο. Καὶ ἐγὼ ὁ Πιόνιος τὰ ἔγραψα ἀπὸ τὰ ἀντίγραφα τοῦ Ἰσοκράτη, ἀφοῦ τὰ ἀναζήτησα ὕστερα ἀπὸ ἀποκάλυψη τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου, καὶ τὰ συγκέντρωσα αὐτά, ἐνῶ ἀπὸ τὸν χρόνον ἦταν σχεδὸν κατεστραμμένα, γιὰ νὰ με συμπεριλάβει καὶ ἐμένα ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μαζί με τοὺς ἐκλεκτοὺς του στὴν ἐπουράνια βασιλεία του, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα μαζί με τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸ καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ο ΠΟΙΜΗΝ
ΤΟΥ ΕΡΜΑ

ΠΟΙΜΗΝ ΕΡΜΑ

1. Ὁ θρέψας με πέπρακέ με Ρόδη τινὶ εἰς Ρώμην. Μετὰ πολλὰ ἔτη ταύτην ἀνεγνωρισάμην καὶ ἠρξάμην αὐτὴν ἀγαπᾶν ὡς ἀδελφὴν. 2. Μετὰ χρόνον τινὰ λουομένην εἰς τὸν ποταμὸν τὸν Τίβεριν εἶδον, καὶ ἐπέδωκα αὐτῇ τὴν χεῖρα καὶ ἐξήγαγον αὐτὴν
5 ἐκ τοῦ ποταμοῦ. Ταύτης οὖν ἰδὼν τὸ κάλλος διελογιζόμενη ἐν τῇ καρδίᾳ μου λέγων·

Μακάριος ἦμην εἰ τοιαύτην γυναῖκα εἶχον καὶ τῷ κάλλει καὶ τῷ τρόπῳ.

Μόνον τοῦτο ἐβουλεύσάμην, ἕτερον οὐδέν.

10 3. Μετὰ χρόνον τινὰ πορευομένου μου εἰς Κούμας καὶ δοξάζοντος τὰς κτίσεις τοῦ Θεοῦ, ὡς μεγάλαι καὶ ἐκπρεπεῖς καὶ δυναταί εἰσιν, περιπατῶν ἀφύπνωσα. Καὶ πνεῦμά με ἔλαβε καὶ ἀπήνεγκέ με δι' ἀνοδίας τινός, δι' ἧς ἄνθρωπος οὐκ ἐδύνατο ὀδεῦσαι· ἦν δὲ ὁ τόπος κρημνώδης καὶ ἀπερρηγῶς ἀπὸ τῶν ὑδάτων.
15 Διαβὰς οὖν τὸν ποταμὸν ἐκεῖνον ἦλθον εἰς τὰ ὄμαλά, καὶ τιθῶ τὰ γόνατα καὶ ἠρξάμην προσεύχεσθαι τῷ Κυρίῳ καὶ ἐξομολογεῖσθαι μου τὰς ἁμαρτίας. 4. Προσευχομένου δέ μοι ἠνοιγή ὁ οὐρανός, καὶ βλέπω τὴν γυναῖκα ἐκείνην ἣν ἐπεθύμησα ἀσπασομένην με ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν· Ἐρμᾶ, χαῖρε.

20 5. Βλέψας δὲ εἰς αὐτὴν λέγω αὐτῇ· Κυρία, τί σὺ ὧδε ποιεῖς; Ἡ δὲ ἀπεκρίθη μοι· Ἀνελήφθην, ἵνα σου τὰς ἁμαρτίας σου ἐλέγξω πρὸς τὸν Κύριον.

6. Λέγω αὐτῇ· Νῦν σὺ μου ἔλεγχος εἶ;

Ο ΠΟΙΜΕΝΑΣ ΤΟΥ ΕΡΜΑ

1. Αὐτὸς ποὺ μὲ ἀνέθρεψε μὲ πούλησε σὲ κάποια Ρόδη στὴ Ρώμη. Μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια τὴν ἀναγνώρισα καὶ ἄρχισα νὰ τὴν ἀγαπῶ σάν ἀδελφή. 2. Ὑστερα ἀπὸ κάποιο χρονικὸ διάστημα τὴν εἶδα νὰ λούζεται στὸν ποταμὸ Τίβερι καὶ δίνοντάς της τὸ χέρι μου τὴν ἔβγαλα ἀπὸ τὸ ποτάμι. Βλέποντας λοιπὸν τὴν ὀμορφιά της σκεφτόμουν μέσα μου λέγοντας·

Θὰ ἦμουν εὐτυχισμένος ἂν εἶχα μιὰ τέτοια γυναίκα καὶ στὴν ὀμορφιά καὶ στὴ συμπεριφορά.

Μόνο αὐτὸ σκέφτηκα, τίποτε ἄλλο.

3. Ὑστερα ἀπὸ κάποιο χρονικὸ διάστημα καθὼς περπατοῦσα στὶς Κοῦμες καὶ θαύμαζα τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, τὸ πόσο μεγάλα καὶ ὠραῖα καὶ δυνατὰ εἶναι, περπατώντας κοιμήθηκα. Μὲ παρέλαβε τότε ὁ ἀέρας καὶ μὲ μετέφερε ἀπὸ κάποιο μέρος ποὺ δὲν εἶχε δρόμο, ἀπὸ ὅπου δὲν μπορούσε νὰ περάσει ἄνθρωπος· ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦταν ἀπόκρημνος καὶ ἀποχωρισμένος ἀπὸ τὰ νερά. Ἀφοῦ λοιπὸν πέρασα ἐκεῖνο τὸ ποτάμι ἦρθα σὲ ἕδαφος ὀμαλό, καὶ γονατίζοντας ἄρχισα νὰ προσεύχομαι στὸν Κύριο καὶ νὰ ἐξομολογοῦμαι τὶς ἁμαρτίες μου. 4. Ἐνῶ λοιπὸν προσευχόμεον ἀνοίχτηκε ὁ οὐρανὸς καὶ βλέπω τὴ γυναίκα ἐκείνη, ποὺ εἶχα ἐπιθυμήσει, νὰ μὲ χαιρετᾷ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ λέγοντας· Ἐρμᾶ, χαῖρε.

5. Κοιτάζοντας τότε σ' αὐτὴν τῆς λέω· Κυρία, τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ;

Καὶ ἐκείνη μοῦ ἀποκρίθηκε· Ἀναλήφθηκα γιὰ νὰ καταγγείλω τὶς ἁμαρτίες σου στὸν Κύριο.

6. Καὶ ἐγὼ τῆς λέω· Ἐσὺ τώρα εἶσαι κριτὴς μου;

Οὐ, φησίν, ἀλλὰ ἄκουσον τὰ ρήματα ἃ σοι μέλλω λέγειν. Ὁ Θεός, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατοικῶν καὶ κτίσας ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὰ ὄντα καὶ πληθύνας καὶ αὐξήσας ἕνεκεν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ὀργίζεται σοι, ὅτι ἡμαρτες εἰ ἐμέ.

5 7. Ἀποκριθεὶς αὐτῇ λέγω· Εἰς σὲ ἡμαρτον; Ποίω τρόπῳ; ἢ πότε σοι αἰσχρὸν ρῆμα ἐλάλησα; Οὐ πάντοτέ σε ὡς θεὰν ἠγησάμην; Οὐ πάντοτέ σε ἐνετράπην ὡς ἀδελφὴν; Τί μου καταψεύδη, ὦ γύναι, τὰ πονηρὰ ταῦτα καὶ ἀκάθαρτα;

8. Γελάσασά μοι λέγει· Ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀνέβη ἡ ἐπιθυμία τῆς πονηρίας. Ἦ οὐ δοκεῖ σοι ἀνδρὶ δικαίῳ πονηρὸν πρᾶγμα εἶναι ἐὰν ἀναβῆ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν ἡ πονηρὰ ἐπιθυμία; Ἄμαρτία γέ ἐστιν, καὶ μεγάλη, φησίν. Ὁ γὰρ δίκαιος ἀνὴρ δίκαια βουλευέται. Ἐν τῷ οὖν δίκαια βουλευέσθαι αὐτὸν κατορθοῦται ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ εὐκατάλλακτον ἔχει τὸν Κύριον
15 ἐν παντὶ πράγματι αὐτοῦ, οἱ δὲ πονηρὰ βουλευόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν θάνατον καὶ αἰχμαλωτισμὸν ἑαυτοῖς ἐπισπῶνται, μάλιστα οἱ τὸν αἰῶνα τοῦτον περιποιούμενοι καὶ γαυριῶντες ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν καὶ μὴ ἀντεχόμενοι τῶν ἀγαθῶν τῶν μελλόντων. 9. Μετανοήσουσιν αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, οἵτινες οὐκ ἔχουσιν
20 ἐλπίδα, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἀπεγνώκασιν καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν. Ἀλλὰ σὺ προσεύχου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἰάσεται τὰ ἁμαρτήματά σου καὶ ὄλου τοῦ οἴκου σου καὶ πάντων τῶν ἁγίων.

II. Μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτὴν τὰ ρήματα ταῦτα ἐκλείσθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ γὰρ ὄλος ἦμην πεφρικῶς καὶ λυπούμενος. Ἐλεγον
25 δὲ ἐν ἑμαυτῷ· Εἰ αὕτη μοι ἡ ἁμαρτία ἀναγράφεται, πῶς δυνήσομαι σωθῆναι; Ἦ πῶς ἐξιλάσομαι τὸν Θεὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου τῶν τελείων; Ἦ ποίοις ρήμασιν ἐρωτήσω τὸν Κύριον ἵνα ἰλατεύσεται μοι;

2. Ταῦτα μου συμβουλευομένου καὶ διακρίνοντος ἐν τῇ καρδίᾳ μου, βλέπω κατέναντί μου καθέδραν λευκὴν ἐξ ἐρίων χιονίων γεγонуῖαν μεγάλην· καὶ ἦλθε γυνὴ προσβῦτις ἐν ἱματισμῷ λαμπροτάτῳ, ἔχουσα βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἐκάθισε μόνη καὶ ἀσπάζεται με· Ἐρμᾶ, χαῖρε.

“Οχι, λέει, ἀλλὰ ἄκουσε τὰ λόγια πού θὰ σοῦ πῶ. Ὁ Θεὸς πού κατοικεῖ στοὺς οὐρανοὺς καὶ ἔκτισε τὰ ὄντα ἀπὸ τὸ τίποτε καὶ τὰ πολλαπλασίασε καὶ τὰ αὗξησε γιὰ τὴν ἁγία του Ἐκκλησία, εἶναι θυμωμένος μαζί σου ἐπειδὴ ἀμάρτησες σὲ μένα.

7. Ἀπαντώντας τῆς εἶπα· Σὲ σένα ἀμάρτησα; Μὲ ποιό τρόπο; Ἦ πότε σοῦ εἶπα αἰσχρὸ λόγο; Δὲν σὲ θεωροῦσα πάντοτε σὰν θεά; Δὲν σὲ σεβόμουνα πάντοτε σὰν ἀδελφή; Γιατί μοῦ καταλογίζεις, κυρία, αὐτὰ τὰ πονηρὰ καὶ ἀκάθαρτα;

8. Γελώντας ἐκείνη μοῦ εἶπε· Μπῆκε στὴν καρδιά σου ἡ ἐπιθυμία τῆς πονηριᾶς, ἢ δὲν νομίζεις ὅτι γιὰ τὸν δίκαιο ἄνδρα εἶναι πονηρὸ πρᾶγμα ἐὰν μπεῖ στὴν καρδιά του ἡ πονηρὴ ἐπιθυμία; Εἶναι ἁμαρτία, λέει, καὶ μεγάλη μάλιστα. Διότι ὁ δίκαιος ἄνδρας σκέφτεται δίκαια. Μὲ τὸ νὰ σκέφτεται λοιπὸν δίκαια κατορθώνεται ἡ δόξα του στοὺς οὐρανοὺς καὶ ἔχει τὸν Κύριο εὐδιάλακτο σὲ κάθε πράξη του, ἐνῶ ἐκεῖνοι πού σκέφτονται πονηρὰ μὲ τὸ νοῦ τους ἐπισύρουν ἐναντίον τους θάνατο καὶ αἰχμαλωσία, καὶ προπάντων ἐκεῖνοι πού φροντίζουν πάρα πολὺ τὴ ζωὴ αὐτῆ, ὑπερηφανεύονται γιὰ τὸν πλοῦτο τους καὶ δὲν προσηλώνονται στὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ. 9. Θὰ μετανοήσουν οἱ ψυχὲς αὐτῶν, αὐτοὶ πού δὲν ἔχουν ἐλπίδα, ἀλλὰ φτάνουν σὲ ἀπόγνωση τοῦ ἑαυτοῦ τους καὶ τῆς ζωῆς τους. Ἐσὺ ὅμως νὰ προσεύχεσαι στὸν Θεὸ καὶ θὰ θεραπεύσει τὰ ἁμαρτήματά σου καὶ ὄλου τοῦ σπιτιοῦ σου καὶ ὄλων τῶν ἁγίων.

II. Ἀφοῦ μοῦ εἶπε αὐτὴ τὰ λόγια αὐτὰ κλείστηκαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἐγὼ ἔμεινα τρέμοντας καὶ λυπημένος καὶ ἔλεγα στὸν ἑαυτό μου· Ἐὰν αὐτὴ ἡ ἁμαρτία μου εἶναι γραμμένη, πῶς θὰ μπορέσω νὰ σωθῶ; Ἦ πῶς θὰ μπορέσω νὰ ἐξιλεώσω τὸν Θεὸ γιὰ τὶς σοβαρὲς μου ἁμαρτίες; Ἦ μὲ ποιά λόγια νὰ παρακαλέσω τὸν Κύριο νὰ γίνει εὐμενὴς σὲ μένα;

2. Ἐνῶ σκεφτόμουν αὐτὰ καὶ τὰ συζητοῦσα μὲ τὸ νοῦ μου, βλέπω ἀπέναντί μου μιὰ ἄσπρη πολυθρόνα μεγάλη καὶ καμωμένη ἀπὸ μαλλιά χιονιοῦ, καὶ ἦρθε μιὰ γυναίκα ἡλικιωμένη μὲ ἐνδύματα πολυτελῆ καὶ κρατώντας στὰ χέρια τῆς βιβλίον, κάθισε μόνη καὶ μὲ χαιρέτισε· Ἐρμᾶ, χαῖρε.

Κάγὼ λυπούμενος καὶ κλαίων εἶπον· Κυρία, χαῖρε.

3. Καὶ εἶπέ μοι· Τί στυγνός, Ἐρμᾶ, ὁ μακρόθυμος καὶ ἄστομάχητος; Ὁ πάντοτε γελῶν, τί οὕτω κατηφής τῇ ιδέᾳ καὶ οὐχ ἰλαρός;

5 Κάγὼ εἶπον αὐτῇ· Ὑπὸ γυναικὸς ἀγαθωτάτης λεγούσης ὅτι ἤμαρτον εἰς αὐτήν.

4. Ἡ δὲ ἔφη· Μηδαμῶς ἐπὶ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Ἀλλὰ πάντως ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀνέβη περὶ αὐτῆς. Ἔστι μὲν τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ ἡ τοιαύτη βουλή ἀμαρτίαν ἐπι-
10 φέρουσα· πονηρὰ γὰρ βουλή καὶ ἔκπληκτος, εἰς πάνσεμνον πνεῦμα καὶ ἤδη δεδοκιμασμένον, ἐὰν ἐπιθυμήσῃ πονηρὸν ἔργον, καὶ μάλιστα Ἐρμᾶς ὁ ἐγκρατής, ὁ ἀπεχόμενος πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς καὶ πλήρης πάσης ἀπλότητος καὶ ἀκακίας μεγάλης.

III. Ἀλλ' οὐχ ἔνεκα τοῦτου ὀργίζεται σοι ὁ Θεός, ἀλλ' ἵνα
15 τὸν οἶκόν σου τὸν ἀνομήσαντα εἰς τὸν Κύριον καὶ εἰς ὑμᾶς τοὺς γονεῖς αὐτῶν ἐπιστρέψῃς. Ἀλλὰ φιλότεκνος ὢν οὐκ ἐνουθέτεις σου τὸν οἶκον, ἀλλὰ ἀφῆκας αὐτὸν καταφθαρῆναι δεινῶς· διὰ τοῦτό σοι ὀργίζεται ὁ Κύριος· ἀλλὰ ἰάσεται σοι πάντα τὰ προγεγονότα πονηρὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου· διὰ γὰρ τὰς ἐκείνων ἀμαρτίας
20 καὶ ἀνομήματα σὺ κατεφθάρης ἀπὸ τῶν βιωτικῶν πράξεων.

2. Ἀλλ' ἡ πολυσπλαγχνία τοῦ Κυρίου ἠλέησέ σε καὶ τὸν οἶκον σου καὶ ἰσχυροποιήσει σε καὶ θεμελιώσει σε ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Σὺ μόνον μὴ ραθυμήσῃς, ἀλλὰ εὐψύχει καὶ ἰσχυροποιεῖ σου τὸν οἶκον. Ὡς γὰρ ὁ χαλκεὺς σφυροκοπῶν τὸ ἔργον αὐτοῦ περιγίνε-
25 ται τοῦ πράγματος οὐ θέλει, οὕτω καὶ ὁ λόγος ὁ καθημερινὸς ὁ δίκαιος περιγίνεται πάσης πονηρίας. Μὴ διαλίπῃς οὖν νοουθετῶν σου τὰ τέκνα· οἶδα γὰρ ὅτι, ἐὰν μετανοήσουσιν ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν, ἐγγραφήσονται εἰς τὰς βίβλους τῆς ζωῆς μετὰ τῶν ἀγίων.

30 3. Μετὰ τὸ παυθῆναι αὐτῆς τὰ ρήματα ταῦτα λέγοι μοι· Θέλεις ἀκοῦσαί μου ἀναγινωσκούσης;

Λέγω κάγώ· Θέλω, κυρία.

Λέγει μοι· Γενοῦ ἀκροατῆς καὶ ἄκουε τὰς δόξας τοῦ Θεοῦ.

Κι ἐγὼ λυπημένος καὶ κλαίοντας εἶπα· Κυρία, χαῖρε.

3. Καὶ μοῦ εἶπε· Γιατί εἶσαι σκυθρωπός, Ἑρμᾶ, ἐσὺ ὁ ἀνεξίκακος, πὺ δὲν ὀργίζεσαι καὶ πὺ πάντοτε γελαῖς; Γιατί εἶσαι τόσο κατηφῆς στὴν ὄψη καὶ ὄχι χαρούμενος;

Καὶ ἐγὼ τῆς εἶπα· Ἐξαιτίας μιᾶς πολὺ ἀγαθῆς γυναίκας πὺ μοῦ εἶπε ὅτι ἀμάρτησα σ' αὐτήν.

4. Καὶ ἐκείνη εἶπε· Ποτὲ στὸν δούλο τοῦ Θεοῦ τὸ πρᾶγμα αὐτό· ὅπως δὴποτε ὁμως μπῆκε στὸ νοῦ σου ἢ σκέψη αὐτή, καὶ αὐτή ἢ σκέψη φέρνει ἀμαρτία στοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. διότι εἶναι πονηρῆ σκέψη καὶ τρομερῆ σὲ πάνσεμνο πνεῦμα καὶ ἤδη δοκιμασμένο, ἐὰν ἐπιθυμήσει ἔργο πονηρό, καὶ μάλιστα ὁ ἐγκρατῆς Ἑρμᾶς, αὐτὸς πὺ ἀποφεύγει κάθε πονηρῆ ἐπιθυμία καὶ εἶναι γεμάτος ἀπλότητα καὶ μεγάλη ἀκακία.

ΙΙΙ. Ἄλλὰ δὲν ὀργίζεται γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἐναντίον σου, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐπιστρέψεις τὸ σπίτι σου, πὺ παρανόμησε στὸν Κύριο καὶ σὲ σᾶς τοὺς γονεῖς τους. Διότι, ἂν καὶ ἀγαποῦσες τὰ παιδιά, δὲν συμβούλευες τὸ σπίτι σου, ἀλλὰ τὸ ἄφησες νὰ νὰ διαφθαρεῖ φοβερά. Γι' αὐτὸ ὀργίζεται ἐναντίον σου ὁ Κύριος· ὁμως θὰ σοῦ θεραπεύσει ὅλα τὰ πονηρὰ πὺ ἔχουν γίνει προηγουμένως στὸ σπίτι σου· γιὰτι ἐξαιτίας τῶν ἀμαρτιῶν ἐκείνων καὶ τῶν ἀνομημάτων τους ἔχεις διεφθαρεῖ καὶ σὺ μὲ τις βιοτικές πράξεις. 2. Ἄλλὰ ἢ μεγάλη εὐσπλαχνία τοῦ Κυρίου λυπήθηκε καὶ σένα καὶ τὸ σπίτι σου, καὶ θὰ σὲ δυναμώσει καὶ θὰ σὲ θεμελιώσει στὴ δόξα του. Ἐσὺ μόνο νὰ μὴ δείξεις ραθυμία, ἀλλὰ νὰ ἐμψυχώνεις καὶ νὰ δυναμώνεις τὸ σπίτι σου. Διότι, ὅπως ὁ χαλκωματᾶς σφυροκοπώντας τὸ ἔργο του νικᾷ τὸ ὑλικὸ πὺ θέλει, ἔτσι καὶ ὁ καθημερινὸς καὶ δίκαιος λόγος νικᾷ κάθε πονηριά. Νὰ μὴ παραλείπεις λοιπὸν νὰ νουθετεῖς τὰ παιδιά σου· διότι γνωρίζω ὅτι, ἂν μετνοήσουν μὲ ὀλη τὴν καρδιά τους, θὰ ἐγγραφοῦν στὰ βιβλία τῆς ζωῆς μὲ τοὺς ἀγίους.

3. Μόλις τελείωσε τὰ λόγια τῆς αὐτᾶ μοῦ εἶπε· Θέλεις νὰ μὲ ἀκούσεις νὰ διαβάζω;

Καὶ ἐγὼ εἶπα· Θέλω, κυρία.

Μοῦ λέει τότε· Γίνε ἀκροατῆς καὶ ἄκουσε τις γνῶμες τοῦ Θεοῦ.

Ἦκουσα μεγάλως καὶ θαυμαστῶς ὃ οὐκ ἴσχυσα μνημονεῦσαι· πάντα γὰρ τὰ ρήματα ἐκφρικτα, ἃ οὐ δύναται ἄνθρωπος βαστάσαι. Τὰ οὖν ἔσχατα ρήματα ἐμνημόνευσα· ἦν γὰρ ἡμῖν σύμφορα καὶ ἡμερα· 4. Ἴδου ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ ἀοράτῳ δυνάμει καὶ κραταιῷ καὶ τῇ μεγάλῃ συνέσει αὐτοῦ κτίσας τὸν κόσμον καὶ τῇ ἐνδόξῳ βουλῇ περιθεὶς τὴν εὐπρέπειαν τῇ κτίσει αὐτοῦ, καὶ τῷ ἰσχυρῷ ρήματι πῆξας τὸν οὐρανὸν καὶ θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ ὑδάτων, καὶ τῇ ἰδίᾳ σοφίᾳ καὶ προνοίᾳ κτίσας τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἦν καὶ ηὐλόγησεν, ἰδοὺ μεθιστάνει τοὺς οὐρα-
10 νοὺς καὶ τὰ ὄρη καὶ τοὺς βουνοὺς καὶ τὰς θαλάσσας, καὶ πάντα ὁμαλὰ γίνεται τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, ἵνα ἀποδοῶ αὐτοῖς τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγείλατο μετὰ πολλῆς δόξης καὶ χαρᾶς, ἐὰν τηρήσωσι τὰ νόμιμα τοῦ Θεοῦ, ἃ παρέλαβον ἐν μεγάλῃ πίστει.

IV. Ὅτε οὖν ἐτέλεσεν ἀναγινώσκουσα καὶ ἠγέρθη ἀπὸ τῆς
15 καθέδρας, ἦλθαν τέσσαρες νεανίαὶ καὶ ἦραν τὴν καθέδραν καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὴν ἀνατολήν.

2. Προσκαλεῖται δέ με καὶ ἤψατο τοῦ στήθους μου καὶ λέγει μοι· Ἦρεσέ σοι ἡ ἀνάγνωσίς μου;

Καὶ λέγω αὐτῇ· Κυρία, ταῦτά μοι τὰ ἔσχατα ἀρέσκει, τὰ δὲ
20 πρότερα χαλεπὰ καὶ σκληρά.

Ἡ δὲ ἔφη μοι λέγουσα· Ταῦτα τὰ ἔσχατα τοῖς δικαίοις, τὰ δὲ πρότερα τοῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς ἀποστάταις.

3. Λαλούσης αὐτῆς μετ' ἐμοῦ δύο τινὲς ἄνδρες ἐφάνησαν καὶ ἦραν αὐτὴν τῶν ἐγκώνων καὶ ἀπῆλθον, ὅπου καὶ ἡ καθέδρα,
25 πρὸς τὴν ἀνατολήν.

Ἰλαρὰ δὲ ἀπῆλθεν, καὶ ὑπάγουσα λέγει μοι· Ἀνδρίζου, Ἐρμᾶ.

Ὅρασις β'

I. Πορευομένου μου εἰς Κούμας κατὰ τὸν καιρὸν ὃν καὶ πέ-
30 ρυσι, περιπατῶν ἀνεμνήσθην τῆς περυσινῆς ὀράσως, καὶ πάλιν με αἴρει πνεῦμα καὶ ἀποφέρει εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ὅπου καὶ πέ-
ρυσι. 2. Ἐλθὼν οὖν εἰς τὸν τόπον τιθῶ τὰ γόνατα καὶ ἠρξά-

ἸΑκουσα με προσοχῇ καὶ θαυμασμό, κάτι τὸ ὁποῖο δὲν μπο-
ρεσα νὰ ἀπομνημονεύσω· γιατί ὅλα τὰ λόγια ἦταν τρομερά, πού
δὲν μπορεῖ ἄνθρωπος νὰ τὰ συγκρατήσῃ. Τὰ τελευταῖα ὁμως λό-
για τὰ ἀπομνημόνευσα· διότι ἦταν εὐνοϊκὰ γιὰ μᾶς καὶ ἤπια. 4.
Νά, ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, αὐτὸς πού με τὴν ἀόρατη δύναμη καὶ
τὴν ἰσχυρὴ καὶ μεγάλη σύνεσή του ἔκτισε τὸν κόσμον, καὶ με τὴ
δοξασμένη θέλησή του διακόσμησε τὴ γῆ ἐπάνω στὰ ὕδατα, καὶ
με τὴ σοφία καὶ πρόνοιά του ἴδρυσε τὴν ἁγία Ἐκκλησία του, τὴν
ὁποία καὶ εὐλόγησε, νά, μετακινεῖ τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὰ ὄρη καὶ
τὰ βουνὰ καὶ τὶς θάλασσες, καὶ ὅλα γίνονται ὁμαλὰ γιὰ τοὺς
ἐκλεκτοὺς του, γιὰ νὰ τοὺς ἀνταποδώσῃ τὴν ὑπόσχεση πού ὑπο-
σχέθηκε με πολλὴ δόξα καὶ χαρὰ, ἐὰν φυλάξουν τοὺς νόμους τοῦ
Θεοῦ πού παρέλαβαν με μεγάλη πίστη.

IV. Ὅταν λοιπὸν τελείωσε τὴν ἀνάγνωσι καὶ σηκώθηκε
ἀπὸ τὴν πολυθρόνα, ἦρθαν τέσσερις νεαροὶ καὶ πῆραν τὴν πο-
λυθρόνα καὶ ἔφυγαν πρὸς τὴν ἀνατολή.

2. Προσκάλεσε τότε ἐμένα, ἔπιασε τὸ στῆθος μου καὶ μοῦ
εἶπε· Σοῦ ἄρεσε ἡ ἀνάγνωσή μου;

Καὶ ἐγὼ τῆς λέω· Κυρία, αὐτὰ τὰ τελευταῖα μοῦ ἀρέσουν,
τὰ προηγούμενα ὁμως εἶναι φοβερὰ καὶ σκληρά.

Καὶ ἐκείνη μοῦ εἶπε· Αὐτὰ τὰ τελευταῖα εἶναι γιὰ τοὺς δί-
καιους, ἐνῶ τὰ προηγούμενα γιὰ τοὺς ἐθνικοὺς καὶ τοὺς ἀπο-
στάτες.

3. Καὶ ἐνῶ αὐτὴ μιλοῦσε μαζί μου, ἐμφανίσθηκαν δύο ἄν-
δρες πού τὴν πῆραν ἀπὸ τοὺς ἀγκῶνες καὶ ἔφυγαν πρὸς τὰ ἐκεῖ
πού πῆγε καὶ ἡ πολυθρόνα, δηλαδὴ πρὸς τὴν ἀνατολή.

Ἐφυγε δὲ χαρούμενη καὶ ἀναχωρώντας μοῦ εἶπε· Γίνε ἀν-
δρεῖος, Ἑρμᾶ.

ἮΟραση 2η

I. Καθὼς πῆγαινα στὶς Κοῦμες τὴν ἴδια ἐποχὴ ὅπως καὶ
πέρυσι, περπατώντας θυμήθηκα τὴν περυσινὴ ὄραση, καὶ πάλι
με ἄρπαξε ἀέρας καὶ με μετέφερε στὸν ἴδιο τόπον, ὅπου καὶ πέρυ-
σι. 2. Φθάνοντας στὸν τόπον γονάτισα καὶ ἄρχισα νὰ προσεύ-

μην προσεύχεσθαι τῷ Κυρίῳ καὶ δοξάζειν αὐτοῦ τὸ ὄνομα, ὅτι με ἄξιον ἠγήσατο καὶ ἐγνώρισέ μοι τὰς ἁμαρτίας μου τὰς πρότερον. 3. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με ἀπὸ τῆς προσευχῆς βλέπω ἀπέναντί μου τὴν πρεσβυτέραν ἣν καὶ πέρυσιν ἐωράκειν, περιπατοῦσαν καὶ ἀναγινώσκουσαν βιβλαρίδιον. Καὶ λέγει μοι· Δύνη ταῦτα τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ Θεοῦ ἀναγγεῖλαι;

Λέγω αὐτῇ· Κυρία, τοσαῦτα μνημονεῦσαι οὐ δύναμαι· δὸς δέ μοι τὸ βιβλίδιον, ἵνα μεταγράψωμαι αὐτό.

Λάβε, φησί, καὶ ἀποδώσεις μοι.

10 4. Ἔλαβον ἐγὼ καὶ εἰς τινα τόπον τοῦ ἀγροῦ ἀναχωρήσας μετεγραψάμην πάντα πρὸς γράμμα· οὐχ ἠῤῥισκον γὰρ τὰς συλλαβάς. Τελέσαντος οὖν μου τὰ γράμματα τοῦ βιβλιδίου ἐξαίφνης ἠρπάγη μου ἐκ τῆς χειρὸς τὸ βιβλίδιον· ὑπὸ τίνος δὲ οὐκ εἶδον.

15 II. Μετὰ δὲ δέκα καὶ πέντε ἡμέρας νηστεύσαντός μου καὶ πολλὰ ἐρωτήσαντος τὸν Κύριον ἀπεκαλύφθη μοι ἡ γνῶσις τῆς γραφῆς. Ἦν δὲ γεγραμμένα ταῦτα· 2. Τὸ σπέρμα σου, Ἐρμᾶ, ἠθέτησαν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐβλασφήμησαν εἰς τὸν Κύριον καὶ προέδωκαν τοὺς γονεῖς αὐτῶν ἐν πονηρίᾳ μεγάλη καὶ ἤκουσαν
20 προδόται γονέων, καὶ προδόντες οὐκ ὠφελήθησαν, ἀλλὰ ἔτι προσέθηκαν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν τὰς ἀσελγείας καὶ συμφυρομὸς πονηρίας, καὶ οὕτως ἐπλήσθησαν αἱ ἀνομίαι αὐτῶν. 3. Ἀλλὰ γνώρισον ταῦτα τὰ ρήματα τοῖς τέκνοις σου πᾶσι καὶ τῇ συμβίῳ σου τῇ μελλούσῃ σου ἀδελφῇ· καὶ γὰρ αὕτη οὐκ ἀπέχε-
25 ται τῆς γλώσσης, ἐν ἧ ἡ πονηρεύεται, ἀλλὰ ἀκούσασα τὰ ρήματα ταῦτα ἀφέξεται καὶ ἔξει ἔλεος. 4. Μετὰ τὸ γνωρίσαι σε ταῦτα τὰ ρήματα αὐτοῖς, ἃ ἐνετείλατό μοι ὁ Δεσπότης ἵνα σοι ἀποκαλωφθῇ, τότε ἀφίενται αὐτοῖς αἱ ἁμαρτίαι πᾶσαι ὡς πρότερον ἡμαρτον, καὶ πᾶσι τοῖς ἀγίοις τοῖς ἁμαρτάνουσι καὶ ἄρῳσιν ἀπὸ
30 τῆς καρδίας αὐτῶν τὰς διψυχίας. 5. Ὡμοσε γὰρ ὁ Δεσπότης κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ, ἐὰν ὠρισμέ-

1. Ὡμοσοὶ ἐδῶ νοοῦνται οἱ Χριστιανοί.

χομαι στὸν Κύριο καὶ νὰ δοξάζω τὸ ὄνομά του, ἐπειδὴ μὲ θεώρησε ἄξιο καὶ μοῦ ἔκανε γνωστὲς τὶς προηγούμενες ἁμαρτίες μου. 3. Ὅταν σηκώθηκα ἀπὸ τὴν προσευχή, βλέπω ἀπέναντί μου τὴν ἡλικιωμένη γυναίκα, πὺ εἶχα δεῖ καὶ πέρυσι, νὰ περπατεῖ διαβάζοντας ἓνα βιβλιαράκι, καὶ μοῦ λέει· Μπορεῖς νὰ τὰ ἀναγγεῖλεις αὐτὰ στοὺς ἐκλεκτούς;

Καὶ ἐγὼ τῆς λέω· Κυρία, δὲν μπορῶ νὰ ἀπομνημονεύσω τόσα πολλὰ· δῶσε μου ὅμως τὸ βιβλιαράκι νὰ τὸ ἀντιγράψω.

Πάρε το, μοῦ λέει, καὶ νὰ μοῦ τὸ ἐπιστρέψεις.

4. Τὸ πῆρα ἐγὼ καὶ πηγαίνοντας σὲ κάποια τοποθεσία τοῦ ἀγροῦ τὸ ἀντέγραψα κατὰ γράμμα, ἐπειδὴ δὲν καταλάβαινα τὶς συλλαβές. Ὅταν λοιπὸν τελείωσα τὸ γράψιμο τοῦ βιβλίου ξαφνικὰ ἀρπάχτηκε ἀπὸ τὸ χέρι μου τὸ βιβλιαράκι, ἀπὸ ποιὸν ὅμως δὲν εἶδα.

II. Μετὰ ἀπὸ δέκα πέντες μέρες, ἀφοῦ νήστεψα καὶ παρακάλεσα τὸν Κύριο πολὺ, μοῦ φανερώθηκε ἡ γνώση τῆς γραφῆς. Αὐτὰ πὺ ἦταν γραμμένα ἔλεγαν τὰ ἐξῆς· 2. Οἱ ἀπόγονοί σου, Ἐρμᾶ, παρανόμησαν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ βλασφήμησαν τὸν Κύριο καὶ πρόδωσαν τοὺς γονεῖς τους μὲ μεγάλη πονηριά, καὶ τὸ ἄκουσαν οἱ προδότες τῶν γονέων, καὶ αὐτοὶ πὺ πρόδωσαν δὲ διδάχθηκαν, ἀλλὰ πρόσθεσαν στὶς ἁμαρτίες τους καὶ ἀσελγείες καὶ ἀνακατωμένες πονηριές, καὶ ἔτσι ὀλοκληρώθηκαν οἱ παρανομίες τους. 3. Ἀλλὰ κάνε τα τὰ λόγια αὐτὰ γνωστὰ σὲ ὅλα τὰ παιδιά σου καὶ στὴ γυναίκα σου, τὴν μέλλουσα ἀδελφή σου· γιατί κι αὐτὴ δὲν συγκρατεῖ τὴ γλώσσα της μὲ τὴν ὁποία κάνει πονηριές, ὅταν ὅμως ἀκούσει τὰ λόγια αὐτὰ θὰ τὴν συγκρατήσουν καὶ θὰ ἐλεηθεῖ. 4. Ὅταν τοὺς κάνεις γνωστὰ τὰ λόγια αὐτά, πὺ μὲ διέταξε ὁ Δεσπότης νὰ σοῦ φανερώσω, τότε θὰ συγχωρηθοῦν ὅλες οἱ ἁμαρτίες τους, αὐτὲς πὺ ἔχουν κάνει προηγουμένως, καθὼς καὶ οἱ ἁμαρτίες ὅλων τῶν ἁγίων¹, πὺ ἁμάρτησαν μέχρι τὴ μέρα αὐτὴ, ἐὰν μετανοήσουν ἀπὸ τὰ βᾶθη τῆς καρδιᾶς τους καὶ βγάλουν ἀπὸ τὴν καρδιά τους τὶς ἄστατες γνῶμες. 5. Διότι ὁ Δεσπότης ὀρκίστηκε στὴ δόξα του γιὰ τοὺς ἐκλεκτούς του· ἐὰν μετὰ τὸν ὀρισμὸ τῆς ἡμέρας αὐτῆς ἁμαρτή-

νης τῆς ἡμέρας ταύτης ἔτι ἀμάρτησις γένηται, μὴ ἔχειν αὐτοὺς σωτηρίαν· ἢ γὰρ μετάνοια τοῖς δικαίοις ἔχει τέλος· πεπλήρωνται αἱ ἡμέραι μετανοίας πᾶσι τοῖς ἀγίοις· καὶ τοῖς δὲ ἔθνεσι μετάνοιά ἐστιν ἕως ἐσχάτης ἡμέρας. 6. Ἐρεῖς οὖν τοῖς προηγουμέ-
 5 νοις τῆς Ἐκκλησίας ἵνα κατορθώσωνται, τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἀπολάβωσιν ἐκ πλήρους τὰς ἐπαγγελίας μετὰ πολλῆς δόξης. 7. Ἐμμείνατε οὖν οἱ ἐργαζόμενοι τὴν δικαιοσύνην καὶ μὴ διψυχήσητε, ἵνα γένηται ὑμῶν ἡ πάροδος μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἀγίων. Μακάριοι ὑμεῖς ὅσοι ὑπομένετε τὴν θλί-
 10 ψιν τὴν ἐρχομένην τὴν μεγάλην καὶ ὅσοι οὐκ ἀρνήσονται τὴν ζωὴν αὐτῶν. 8. Ὡμοσε γὰρ Κύριος κατὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, τοὺς ἀρνησαμένους τὸν Κύριον αὐτῶν ἀπεγνωρίσθαι ἀπὸ τῆς ζωῆς αὐτῶν, τοὺς νῦν μέλλοντας ἀρνεῖσθαι ταῖς ἐρχομέναις ἡμέραις, τοῖς δὲ πρότερον ἀρνησαμένοις, διὰ τὴν πολυσπλαγχνίαν ἵλεως
 15 ἐγένετο αὐτοῖς.

II. Σὺ δέ, Ἐρμᾶ, μηκέτι μνησικακῆσης τοῖς τέκνοις σου, μηδὲ τὴν ἀδελφὴν σου ἐάσης, ἵνα καθαρισθῶσιν ἀπὸ τῶν προτέρων ἀμαρτιῶν αὐτῶν. Παιδευθήσονται γὰρ παιδεῖα δικαία, ἐὰν σὺ μὴ μνησικακῆσης αὐτοῖς. Μνησικακία θάνατον κατερ-
 20 γάζεται. Σὺ δέ, Ἐρμᾶ, μεγάλας θλίψεις ἔσχες ἰδιωτικᾶς, διὰ τὰς παραβάσεις τοῦ οἴκου σου, ὅτι οὐκ ἐμέλησέ σοι περὶ αὐτῶν. Ἀλλὰ παρενεθυμήθης καὶ ταῖς πραγματεῖαις σου συνανεφύρης ταῖς πονηραῖς· 2. ἀλλὰ σώζει τὸ μὴ ἀποστῆναί σε ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος, καὶ ἡ ἀπλότης σου καὶ ἡ πολλὴ ἐγκράτεια· ταῦτα σέ-
 25 σωκέ σε, ἐὰν ἐμμείνης, καὶ πάντας σώζει τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐργαζομένους καὶ πορευομένους ἐν ἀκακίᾳ καὶ ἀπλότητι. Οὗτοι κατισχύσουσι πάσης πονηρίας καὶ παραμενοῦσιν εἰς ζωὴν αἰώνιον. 3. Μακάριοι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν δικαιοσύνην. Οὐ διαφθαρήσονται ἕως αἰῶνος. 4. Ἐρεῖς δὲ Μαξίμω· Ἴδου θλίψις
 30 ἔρχεται· ἐὰν σοι φανῇ, πάλιν ἀρνησαι. Ἐγγὺς Κύριος τοῖς ἐπιστρεφομένοις, ὡς γέγραπται ἐν τῷ Ἐλδὰδ καὶ Μωδάτ, τοῖς προφητεύσασιν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῷ λαῷ.

σουν και πάλι, δὲν θὰ ἔχουν σωτηρία· διότι ἡ μετάνοια γιὰ τοὺς δίκαιους τελειώνει· ἔχουν συμπληρωθεῖ οἱ ἡμέρες τῆς μετάνοιας γιὰ τοὺς ἀγίους, ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐθνικοὺς ὑπάρχει μετάνοια μέχρι τὴν τελευταία ἡμέρα. 6. Νὰ πεῖς λοιπὸν στοὺς προκαθημένους τῆς Ἐκκλησίας νὰ διορθώσουν τὴ διαγωγή τους μὲ δικαιοσύνη, γιὰ νὰ ἀπολαύσουν πλήρως τὶς ὑποσχέσεις μὲ πολλὴ δόξα. 7. Νὰ ἐπιμείνετε λοιπὸν ὅσοι ἐργάζεσθε τὴ δικαιοσύνη καὶ νὰ μὴ ρέπετε πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ, γιὰ νὰ εἰσέλθετε μαζί μὲ τοὺς ἀγίους ἀγγέλους. Εἴστε μακάριοι ἐσεῖς ποὺ ὑπομένετε τὴ θλίψη τὴ μεγάλη ποὺ ἔρχεται, καὶ ὅσοι δὲν θὰ ἀρνηθοῦν τὴ ζωὴ τους. 8. Διότι ὁ Κύριος ὀρκίστηκε στὸν Υἱό του, ὅτι ἐκείνους ποὺ ἀρνήθηκαν τὸν Κύριό τους, θὰ τοὺς ἀπορρίψει ἀπὸ τὴ ζωὴ τους, αὐτοὺς δηλαδὴ ποὺ τώρα πρόκειται νὰ ἀρνηθοῦν τὶς μέρες ποὺ ἔρχονται· ἐνῶ ἐκείνους ποὺ τὸν ἀρνήθηκαν προηγουμένως, ἐξαιτίας τῆς εὐσπλαχνίας του θὰ τοὺς λυπηθεῖ.

III. Ἐσὺ ὅμως, Ἐρμᾶ, νὰ μὴ κρατήσεις τὶς κακίες τῶν παιδιῶν σου, οὔτε νὰ ἐγκαταλείψεις τὴν ἀδελφὴ σου, γιὰ νὰ καθαρισθοῦν ἀπὸ τὶς προηγούμενες ἀμαρτίες τους. Διότι θὰ δοκιμαστοῦν μὲ δίκαιη δοκιμασία, ἐὰν ἐσὺ δὲν μνησικακήσεις ἐναντίον τους. Διότι ἡ μνησικακία φέρνει θάνατο. Ἐσὺ ὅμως, Ἐρμᾶ, ὑπέφερες μεγάλες στενοχώριες προσωπικῆς, ἐξαιτίας τῶν παρανομιῶν τοῦ σπιτιοῦ σου, ἐπειδὴ δὲν φρόντισες γι' αὐτὲς, ἀλλὰ ὀλιγόρησες καὶ ζυμώθηκες μὲ τὶς πονηρὲς ὑποθέσεις σου. 2. Σὲ σώζει ὅμως τὸ ὅτι δὲν ἀπομακρύνθηκες ἀπὸ τὸν ζωντανὸ Θεό, καὶ ἡ ἀπλότητά σου καὶ ἡ μεγάλη ἐγκράτειά σου. Αὐτὰ σὲ ἔσωσαν, ἐφόσον παραμείνεις σ' αὐτά, καὶ θὰ σώσουν ὅλους ὅσους τὰ τηροῦν αὐτὰ καὶ φέρονται χωρὶς κακία καὶ μὲ ἀπλότητα. Αὐτοὶ θὰ ὑπερνικήσουν κάθε πονηριὰ καὶ θὰ παραμείνουν στὴν αἰώνια ζωὴ. 3. Μακάριοι εἶναι ὅσοι τηροῦν τὴ δικαιοσύνη. Δὲν θὰ πεθάνουν μέχρι νὰ ἔλθει τὸ τέλος τοῦ κόσμου. 4. Καὶ νὰ πεῖς στὸν Μάξιμο· Νά, ἔρχεται θλίψη· ἐὰν σοῦ ἐμφανισθεῖ, πάλι νὰ τὸν ἀρνηθεῖς. Ὁ Κύριος εἶναι κοντὰ σ' αὐτοὺς ποὺ ἐπιστρέφουν, ὅπως γράφεται γιὰ τὸν Ἑλδὰδ καὶ τὸν Μωδάτ, ποὺ προφήτευσαν στὴν ἔρημο γιὰ τὸν λαό².

IV. Ἀπακαλύφθη δέ μοι, ἀδελφοί, κοιμωμένω ὑπὸ νεανίσκου εὐεϊδεστάτου λέγοντός μοι· Τὴν πρεσβυτέραν, παρ' ἧς ἔλαβες τὸ βιβλίδιον, τίνα δοκεῖς εἶναι;

Ἐγὼ φημι· Τὴν Σιβύλλαν.

5 Πλανᾶσαι, φησίν, οὐκ ἔστιν.

Τίς οὖν ἐστίν; φημί.

Ἡ Ἐκκλησία, φησίν.

Εἶπον αὐτῶ· Διατί οὖν πρεσβυτέρα; }

Ἵτι, φησί, πάντων πρώτη ἐκτίσθη· διὰ τοῦτο πρεσβυτέρα
10 καὶ διὰ ταύτην ὁ κόσμος κατηρτίσθη. }

2. Μετέπειτα δὲ ὄρασιν εἶδον ἐν τῷ οἴκῳ μου. Ἦλθεν ἡ πρεσβυτέρα καὶ ἠρώτησέ με εἰ ἤδη τὸ βιβλίον δέδωκα τοῖς πρεσβυτέροις. Ἦρνησάμην δεδωκέναί.

Καλῶς, φησί, πεποίηκας· ἔχω γὰρ ρήματα προσθεῖναι.
15 Ὅταν οὖν ἀποτελέσω τὰ ρήματα πάντα, διὰ σοῦ γνωρισθήσεται τοῖς ἐκλεκτοῖς παῖσιν. 3. Γράψεις οὖν δύο βιβλαρίδια καὶ πέμψεις ἐν Κλήμεντι καὶ ἐν Γραπτῇ. Πέμψει οὖν Κλήμης εἰς τὰς ἔξω πόλεις, ἐκείνῳ γὰρ ἐπιτέτραπται· Γραπτῇ δὲ νουθετήσῃ τὰς χήρας καὶ τοὺς ὀρφανούς. Σὺ δὲ ἀναγνώσῃ εἰς ταύτην τὴν πόλιν μετὰ
20 τῶν πρεσβυτέρων τῶν προϊσταμένων τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅρασις γ'

I. Ἦν εἶδον, ἀδελφοί, τοιαύτη. 2. Νηστεύσας πολλάκις καὶ δεηθεὶς τοῦ Κυρίου, ἵνα μοι φανερώσῃ τὴν ἀποκάλυψιν ἣν μοι ἐπηγγείλατο δεῖξαι διὰ τῆς πρεσβυτέρας ἐκείνης, αὐτῇ νυκτί μοι
25 ὤπται ἡ πρεσβυτέρα καὶ εἶπέ μοι· Ἐπεὶ οὖν ἐνδεὴς εἶ καὶ σπουδαῖος εἰς τὸ γινῶναι πάντα, ἐλθὲ εἰς τὸν ἀγρὸν ὅπου χονδρίζεις, καὶ περὶ ὧραν πέμπτην ἐμφανισθήσομαί σοι καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ σε ἰδεῖν.

IV. Μοῦ ἀποκαλύφθηκε ἐπίσης, ἀδελφοί, ἐνῶ κοιμόμουν, ἀπὸ ἓνα ὠραιότατο νέον, ὁ ὁποῖος μοῦ εἶπε· Ποιὰ νομίζεις ὅτι εἶναι ἡ ἡλικιωμένη γυναῖκα ἀπὸ τὴν ὁποία πῆρες τὸ βιβλιαράκι;

Ἐγὼ εἶπα· Ἡ Σίβυλλα.

Πέφτεις ἔξω, μοῦ λέει, δὲν εἶναι.

Ποιὰ εἶναι λοιπόν, λέω;

Ἡ Ἐκκλησία, μοῦ λέει.

Τοῦ εἶπα τότε· Γιατί εἶναι ἡλικιωμένη;

Ἐπειδὴ, λέει, δημιουργήθηκε πρώτη ἀπὸ ὅλα· γι' αὐτὸ εἶναι ἡλικιωμένη καὶ γι' αὐτὴν ἔγινε ὁ κόσμος.

2. Ἀργότερα πάλι εἶδα ὄραμα στὸ σπίτι μου. Ἦρθε ἡ ἡλικιωμένη καὶ μὲ ρώτησε ἐὰν ἔχω δώσει τὸ βιβλίον στοὺς πρεσβυτέρους, καὶ ἐγὼ ἀρνήθηκα ὅτι τὸ ἔδωσα.

Καλὰ ἔκανες, μοῦ λέει· διότι ἔχω νὰ προσθέσω καὶ ἄλλα λόγια. Ὅταν λοιπὸν τελειώσω ὅλα τὰ λόγια, μέσω σοῦ θὰ γίνουν γνωστὰ σ' ὅλους τοὺς ἐκλεκτούς. 3. Θὰ γράψεις λοιπὸν δύο βιβλιαράκια καὶ θὰ στείλεις ἓνα στὸν Κλήμεντα καὶ ἓνα στὴν Γραπτή, καὶ ὁ Κλήμης θὰ τὸ στείλει στις ἄλλες πόλεις, διότι σ' ἐκεῖνον ἐπιτρέπεται νὰ τὸ κάνει αὐτό. Ἡ Γραπτή πάλι θὰ συμβουλέψει τίς χῆρες καὶ τὰ ὄρφανά, ἐνῶ ἐσὺ θὰ τὸ διαβάσεις σ' αὐτὴ τὴν πόλιν μαζί μὲ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς προΐσταμένους τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅραση 3η

I. Ἡ τρίτη ὄραση ποὺ εἶδα, ἀδελφοί, εἶναι ἡ ἐξῆς. 2. Ἀφοῦ νῆστεψα πολλὰς φορὰς καὶ παρακάλεσα τὸν Κύριον νὰ μοῦ φανερώσει τὴν ἀποκάλυψη ποὺ ὑποσχέθηκε νὰ μοῦ δείξει μέσω ἐκείνης τῆς ἡλικιωμένης κυρίας, ἐμφανίστηκε αὐτὴ τῆ νύχτα ἡ ἡλικιωμένη κυρία καὶ μοῦ εἶπε· Ἐπειδὴ εἶσαι τόσο ἀτελής καὶ βιάζεσαι νὰ τὰ μάθεις ὅλα, ἔλα στὸ χωράφι ὅπου μαζεύεις χόρτα καὶ κατὰ τίς πέντε θὰ σοῦ ἐμφανισθῶ καὶ θὰ σοῦ δείξω αὐτὰ ποὺ πρέπει νὰ δεῖς.

3. Ἠρώτησα αὐτὴν λέγων· Κυρία, εἰς ποῖον τόπον τοῦ ἀγροῦ;

Ἔου, φησὶν, θέλεις.

Ἐξελεξάμην τόπον καλὸν ἀνακεχωρηκότα. Πρὶν δὲ λαλῆσαι αὐτῇ καὶ εἰπεῖν τὸν τόπον, λέγει μοι· Ἦξω ἐκεῖ ὅπου θέλεις.

4. Ἐγενόμην οὖν, ἀδελφοί, εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ συνεψίφησα τὰς ὥρας καὶ ἤλθον εἰς τὸν τόπον ὅπου διαταξάμην αὐτῇ ἐλθεῖν, καὶ βλέπω συμψέλλιον κείμενον ἐλεφάντινον καὶ ἐπὶ τοῦ συμψελλίου ἔκειτο κερβικάριον λινούν, καὶ ἐπάνω λέντιον ἐξηπλωμένον λινούν καρπάσινον. 5. Ἴδὼν ταῦτα κείμενα καὶ μηδένα ὄντα ἐν τῷ τόπῳ ἐκθαμβος ἐγενόμην καὶ ὡσεὶ τρόμος με ἔλαβεν καὶ αἱ τρίχες μου ὀρθαὶ καὶ ὡσεὶ φρίκη μοι προσῆλθε, μόνου μου ὄντος. Ἐν ἑμαυτῷ οὖν γενόμενος καὶ μνησθεὶς τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ λαβῶν θάρσος, θεὶς τὰ γόνατα ἐξωμολογούμην τῷ Κυρίῳ πάλιν τὰς ἀμαρτίας μου ὡς καὶ πρότερον. 6. Ἡ δὲ ἤλθε μετὰ νεανίσκων ἕξ, οὓς καὶ πρότερον ἐωράκειν, καὶ ἐπεστάθη μοι καὶ κατηκροῶτο προσευχομένου μου καὶ ἐξομολογημένου τῷ Κυρίῳ τὰς ἀμαρτίας μου.

Καὶ ἀψαμένη μου λέγει· Ἐρμᾶ, παῦσαι περὶ τῶν ἀμαρτιῶν σου πάντα ἐρωτῶν· ἐρώτα καὶ περὶ δικαιοσύνης, ἵνα λάβῃς μέρος τι ἐξαυτῆς εἰς τὸν οἶκόν σου.

7. Καὶ ἐξεγείρει με τῆς χειρὸς καὶ ἄγει με πρὸς τὸ συμψέλλιον καὶ λέγει τοῖς νεανίσκοις· Ὑπάγετε καὶ οἰκοδομεῖτε.

8. Καὶ μετὰ τὸ ἀναχωρῆσαι τοὺς νεανίσκους καὶ μόνων ἡμῶν γεγονότων λέγει μοι· Κάθισον ὧδε.

Λέγω αὐτῇ· Κυρία, ἄφες τοὺς πρεσβυτέρους πρῶτον καθίσαι.

Ὅ σοι λέγω, φησὶν, κάθισον.

9. Θέλοντος οὖν μου καθίσαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη οὐκ εἴασέ με, ἀλλ' ἐννεύει μοι τῇ χειρὶ ἵνα εἰς τὰ ἀριστερὰ μέρη καθίσω. Διαλογιζομένου μου οὖν καὶ λυπούμενου, ὅτι οὐκ εἴασέ με εἰς τὰ δε-

3. Τὴν ρώτησα λέγοντας· Κυρία, σὲ ποιό σημεῖο τοῦ χωραφιοῦ;

Ἔοπου θέλεις, μοῦ εἶπε.

Διάλεξα λοιπὸν ἓνα σημεῖο καλὸ καὶ ἀπομονωμένο. Πρὶν ὁμως τῆς μιλήσω καὶ πῶ τὸν τόπο, μοῦ λέει· Θὰ ἔρθω ἐκεῖ πού θέλεις.

4. Πῆγα λοιπὸν, ἀδελφοί, στὸ χωράφι καὶ ὑπολόγισα τὶς ὥρες, καὶ ἦρθα στὸ σημεῖο ὅπου τῆς ὄρισα νὰ ἔρθει, καὶ βλέπω νὰ ὑπάρχει ἐκεῖ ἓνα κάθισμα ἀπὸ ἔλεφαντοστοῦν, καὶ ἐπάνω στὸ κάθισμα μαξιλάρι λινό, καὶ πάνω του ἦταν ἀπλωμένο ὕφασμα καμωμένο ἀπὸ λεπτὸ λινό. 5. Βλέποντας αὐτὰ νὰ βρίσκονται ἐκεῖ καὶ νὰ μὴ ὑπάρχει κανένας στὸν τόπο ἐκεῖνο, ἔμεινα ἐκπληκτος, μὲ κυρίεψε κάτι σὰν φόβος, οἱ τρίχες μου σηκώθηκαν ὄρθιες, καὶ μοῦ ἦρθε κάτι σὰν φρίκη, ἐπειδὴ ἤμουν μόνος. Ἔοταν ὁμως συνῆλθα καὶ σκέφθηκα τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ πῆρα θάρρος, γονάτισα καὶ ἄρχισα νὰ ἐξομολογοῦμαι στὸν Κύριο πάλι τὶς ἁμαρτίες μου, ὅπως καὶ προηγουμένως. 6. Καὶ ἦρθε ἐκείνη μὲ ἕξι νεαρούς, τοὺς ὁποίους εἶχα δεῖ καὶ πρὸ μπροστά, καὶ στάθηκε ἀπὸ πάνω μου καὶ μὲ ἄκουε νὰ προσεύχομαι καὶ νὰ ἐξομολογοῦμαι στὸν Κύριο τὶς ἁμαρτίες μου.

Ἄκουμπώντας με τότε μοῦ λέει· Ἐρμᾶ, πάψε νὰ παρακαλεῖς πάντοτε γιὰ τὶς ἁμαρτίες σου· παρακάλεσε καὶ γιὰ τὴ δικαιοσύνη, γιὰ νὰ λάβεις ἓνα μέρος ἀπὸ αὐτὴν στὸ σπίτι σου.

7. Μὲ σηκώνει τότε κρατώντας ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μὲ πηγαίνει στὸ κάθισμα καὶ λέει στοὺς νεαρούς· Πηγαίετε καὶ νὰ οἰκοδομεῖτε.

8. Ἀφοῦ ἀναχώρησαν οἱ νεαροὶ καὶ μέναμε μόνοι μοῦ λέει· Κάθισε ἐδῶ.

Καὶ ἐγὼ τῆς λέω· Κυρία, ἄφησε νὰ καθίσουν πρῶτα οἱ μεγαλύτεροι.

Αὐτὸ ποῦ σοῦ εἶπα, λέει, κάθισε.

9. Καὶ ἐπειδὴ ἤθελα νὰ καθίσω στὸ δεξιὸ μέρος, δὲν μὲ ἄφησε, ἀλλὰ μοῦ ἔκανε νεῦμα μὲ τὸ χέρι νὰ καθίσω στὸ ἀριστερὸ μέρος, καὶ καθὼς ἐγὼ σκεπτόμουν καὶ λυπόμουνα πού δὲν

ξιά μέρη καθίσαι, λέγει μοι· Λυπηῆ, Ἐρμᾶ; Ὁ εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τόπος ἄλλων ἐστίν, τῶν ἤδη εὐαρεστηκότων τῷ Θεῷ καὶ παθόντων εἵνεκα τοῦ ὀνόματος· σοὶ δὲ πολλὰ λείπει ἵνα μετ' αὐτῶν καθίσῃς· ἀλλὰ ὡς ἐμμένεις τῇ ἀπλότητί σου, μεῖνον, καὶ καθιῆ 5 μετ' αὐτῶν, καὶ ὅσοι ἐὰν ἐργάζωνται τὰ ἐκείνων ἔργα καὶ ὑπενέγκωσιν ἃ καὶ ἐκεῖνοι ὑπήνεγκαν.

II. Τί, φημί, ὑπήνεγκαν;

Ἄκουε, φησὶν· Μάστιγας, φυλακάς, θλίψεις μεγάλας, σταυρούς, θηρία εἵνεκεν τοῦ ὀνόματος· διὰ τοῦτο ἐκείνων ἐστὶν 10 τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ ἀγιάσματος, καὶ ὅς ἐὰν πάθῃ διὰ τὸ ὄνομα· τῶν δὲ λοιπῶν τὰ ἀριστερὰ μέρη ἐστίν. Ἀλλὰ ἀμφοτέρων καὶ τῶν ἐκ δεξιῶν καὶ τῶν ἐξ ἀριστερῶν καθημένων, τὰ αὐτὰ δῶρα καὶ αἱ αὐταὶ ἐπαγγελίαι· μόνον ἐκεῖνοι ἐκ δεξιῶν κάθηνται καὶ ἔχουσι δόξαν τινά. 2. Σὺ δὲ κατεπίθυμος εἶ καθίσαι ἐκ δεξιῶν 15 μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ ὑστερήματά σου πολλά· καθαρισθῆσις δὲ ἀπὸ τῶν ὑστερημάτων σου καὶ πάντες δὲ οἱ μὴ διψυχοῦντες καθαρισθῆσονται ἀπὸ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν.

3. Ταῦτα εἶπασα ἤθελεν ἀπελθεῖν· πεσὼν δὲ αὐτῆς πρὸς 20 τοὺς πόδας ἠρώτησα αὐτὴν κατὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα μοι ἐπιδείξῃ ὃ ἐπηγγείλατο ὄραμα. 4. Ἡ δὲ πάλιν ἐπελάβετό μου τῆς χειρὸς καὶ ἐγείρει με καὶ καθίζει ἐπὶ τὸ συμψέλλιον ἐξ εὐωνύμων· ἐκαθέζετο δὲ καὶ αὐτὴ ἐκ δεξιῶν. Καὶ ἐπάρασα ράβδον τινὰ λαμπράν, λέγει μοι· Βλέπεις μέγα πρᾶγμα;

25 Λέγω αὐτῇ· Κυρία, οὐδὲν βλέπω.

Λέγει μοι· Σὺ, ἴδου οὐχ ὄραῖς κατέναντί σου πύργον μέγαν οἰκοδομούμενον ἐπὶ ὑδάτων λίθοις τετραγώνοις λαμπροῖς;

5. Ἐν τετραγῶνῳ δὲ ὠκοδομεῖτο ὁ πύργος ὑπὸ τῶν ἐξ νεανίσκων τῶν ἐληλυθόντων μετ' αὐτῆς· ἄλλαι δὲ μυριάδες ἀνδρῶν 30 παρέφερον λίθους, οἱ μὲν ἐκ τοῦ βυθοῦ, οἱ δὲ ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπέδιδουν τοῖς ἐξ νεανίσκοις. Ἐκεῖνοι δὲ ἐλάμβανον καὶ ὠκοδό-

μὲ ἄφησε νὰ καθίσω στὸ δεξιὸ μέρος, μοῦ λέει· Λυπᾶσαι, Ἐρμᾶ; Ἡ θέση στὸ δεξιὸ μέρος ἀνήκει σὲ ἄλλους, ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἤδη εὐαρεστήσει τὸν Θεὸ καὶ πέθαναν γιὰ τὸ ὄνομά του· σὲ σένα ὅμως ὑπολείπονται πολλὰ ἀκόμα γιὰ νὰ καθίσεις μαζί μ' αὐτούς, ἀλλά, ἐπειδὴ ἐπιμένεις στὴν ἀπλότητά σου, μεῖνε, καὶ θὰ καθίσεις μαζί τους, ὅπως καὶ ὅλοι ὅσοι θὰ κάνουν τὰ ἔργα ἐκείνων καὶ θὰ ὑποφέρουν αὐτὰ ποὺ ὑπέφεραν ἐκεῖνοι.

II. Τί ὑπέφεραν, ἐρωτῶ.

Ἄκουσε μοῦ λέει· μαστιγώσεις, φυλακίσεις, μεγάλες σταυρώσεις, σταυρώσεις, θηρία ἐξαιτίας τοῦ ὀνόματός του· γι' αὐτὸ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ ἀγιάσματος εἶναι γιὰ ἐκείνους καὶ γιὰ ὅποιον πάθει ἐξαιτίας τοῦ ὀνόματός του, ἐνῶ γιὰ τοὺς ἄλλους εἶναι τὰ ἀριστερὰ μέρη. Ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς δύο, καὶ γι' αὐτούς ποὺ κάθονται στὰ δεξιὰ καὶ γι' αὐτούς ποὺ κάθονται στὰ ἀριστερὰ, ὑπάρχουν τὰ ἴδια δῶρα καὶ οἱ ἴδιες ὑποσχέσεις, μόνο ποὺ ἐκεῖνοι κάθονται στὰ δεξιὰ καὶ ἔχουν κάποια δόξα. 2. Σὺ βέβαια ἐπιθυμεῖς διακαῶς νὰ καθίσεις στὰ δεξιὰ μαζί τους, ἀλλὰ ὑστερεῖς σὲ πολλά· ὅμως θὰ καθαριστεῖς ἀπὸ αὐτὰ στὰ ὁποῖα ὑστερεῖς. Ἀλλὰ καὶ ὅλοι ὅσοι δὲν εἶναι ἄστατοι θὰ καθαριστοῦν ἀπὸ ὅλες τὶς ἁμαρτίες τους τὴν ἡμέρα αὐτή.

3. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ἤθελε νὰ φύγει· πέφτοντας ὅμως στὰ πόδια της τὴν παρακάλεσα στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου νὰ μοῦ δείξει τὸ ὄραμα ποὺ μοῦ ὑποσχέθηκε. 4. Καὶ ἐκείνη μὲ ἔπιασε πάλι ἀπὸ τὸ χέρι, μὲ σήκωσε καὶ μὲ κάθισε στὰ ἀριστερὰ τοῦ καθίσματος, ἐνῶ ἢ ἴδια κάθισε δεξιὰ. Σηκώνοντας τότε ἓνα ραβδί γυαλιστερό μοῦ λέει· Βλέπεις ἓνα πρᾶγμα μεγάλο;

Τῆς λέω· Κυρία, δὲν βλέπω τίποτε.

Μοῦ λέει· Δὲν βλέπεις ἐσὺ ἀπέναντί σου ἓνα μεγάλο πύργο, ποὺ χτιζεται πάνω στὰ νερὰ μὲ τετράγωνες γυαλιστερές πέτρες;

5. Πράγματι μέσα σὲ τετράγωνο χτιζόταν ὁ πύργος ἀπὸ τοὺς ἔξι νεαροὺς ποὺ εἶχαν ἔρθει μαζί της, ἐνῶ ἄλλες μυριάδες ἀνδρῶν κουβαλοῦσαν πέτρες, ἄλλοι ἀπὸ τὸν βυθό, ἄλλοι ἀπὸ τὴ γῆ, καὶ τὶς ἔδιναν στοὺς νεαροὺς, καὶ ἐκεῖνοι τὶς ἔπαιρναν καὶ

μουν. 6. Τοὺς μὲν ἐκ τοῦ βυθοῦ λίθους ἐλκομένους πάντα οὕτως ἐτίθεσαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν· ἤρμοσμένοι γὰρ ἦσαν καὶ συνεφώνουν τῇ ἀρμογῇ μετὰ τῶν ἐτέρων λίθων, καὶ οὕτως ἐκολλῶντο ἀλλήλοις, ὥστε τὴν ἀρμογὴν αὐτῶν μὴ φαίνεσθαι. Ἐφαίνετο δὲ 5 ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου ὡς ἐξ ἑνὸς λίθου ὠκοδομημένη. 7. Τοὺς δὲ ἐτέρους λίθους τοὺς φερομένους ἀπὸ τῆς ξηρᾶς τοὺς μὲν ἀπέβαλλον, τοὺς δὲ ἐτίθουν εἰς τὴν οἰκοδομὴν· ἄλλους δὲ κατέκοπτον καὶ ἔρριπτον μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου. 8. Ἄλλοι δὲ λίθοι πολλοὶ κύκλω τοῦ πύργου ἔκειντο καὶ οὐκ ἐχρῶντο αὐτοῖς εἰς 10 τὴν οἰκοδομὴν· ἦσαν γὰρ τινες ἐξ αὐτῶν ἐψωριακότες, ἕτεροι δὲ σχισμὰς ἔχοντες, ἄλλοι δὲ κεκολωβωμένοι, ἄλλοι δὲ λευκοὶ καὶ στρογγύλοι, μὴ ἀρμόζοντες εἰς τὴν οἰκοδομὴν. 9. Ἐβλεπον δὲ ἐτέρους λίθους ριπτομένους μακρὰν τοῦ πύργου καὶ ἐρχομένους εἰς τὴν ὁδὸν καὶ μὴ μένοντας ἐν τῇ ὁδῷ, ἀλλὰ κυλιομένους ἐκ 15 τῆς ὁδοῦ εἰς τὴν ἀνοδίαν· ἐτέρους δὲ ἐπὶ πῦρ ἐμπίπτοντας καὶ καιομένους· ἐτέρους δὲ πίπτοντας ἐγγὺς ὑδάτων καὶ μὴ δυναμένους κυλισθῆναι εἰς τὸ ὕδωρ, καίπερ θελόντων κυλισθῆναι καὶ ἐλθεῖν εἰς τὸ ὕδωρ.

III. Δείξασά μοι ταῦτα ἤθελεν ἀποτρέχειν. Λέγω αὐτῇ· Κυ-
20 ρία, τί μοι ὄφελος ταῦτα ἐωρακότι καὶ μὴ γινώσκοντι τί ἐστὶ τὰ πράγματα;

Ἀποκριθεῖσα μοι λέγει· Πανοῦργος εἶ, ἄνθρωπε, θέλων γινώσκειν τὰ περὶ τὸν πύργον.

Ναί, φημί, κυρία, ἵνα τοῖς ἀδελφοῖς ἀναγγείλω καὶ ἰλαρώτε-
25 ροι γίνωνται, καὶ ταῦτα ἀκούσαντες γινώσκωσι τὸν Κύριον ἐν πολλῇ δόξῃ.

2. Ἡ δὲ ἔφη· Ἀκούσονται μὲν πολλοί, ἀκούσαντες δὲ τινες ἐξ αὐτῶν χαρήσονται, τινὲς δὲ κλαύσονται· ἀλλὰ καὶ οὗτοι, ἐὰν ἀκούσωσι καὶ μετανοήσωσι, καὶ αὐτοὶ χαρήσονται. Ἄκουε οὖν 30 τὰς παραβολὰς τοῦ πύργου· ἀποκαλύψω γὰρ σοι πάντα. Καὶ μηκέτι μοι κόπους πάρεχε παρὶ ἀποκαλύψεως· αἱ γὰρ ἀποκαλύψεις αὐταὶ τέλος ἔχουσι· παπληρωμένοι γὰρ εἰσιν. Ἄλλ' οὐ παύση αἰτούμενος ἀποκαλύψεις· ἀναιδὴς γὰρ εἶ.

ἔχτιζαν. 6. Καὶ τὶς πέτρες ποὺ προέρχονταν ἀπὸ τὸ βυθὸ τὶς τοποθετοῦσαν ὅπως ἦταν στὴν οἰκοδομὴ, γιὰτὶ ἦταν ἐφαρμοσμένες καὶ ταίριαζαν στὴν ἐφαρμογὴ μὲ τὶς ἄλλες πέτρες, καὶ κολλοῦσαν μεταξύ τους ἔτσι, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται τὸ σημεῖο τῆς ἐφαρμογῆς τους, καὶ φαινόταν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου σὰ νὰ ἦταν καμωμένη ἀπὸ μιὰ πέτρα. 7. Ἐνῶ τὶς ἄλλες πέτρες, ποὺ τὶς ἔφερναν ἀπὸ τὴ στεριά, ἄλλες τὶς πετοῦσαν, ἄλλες τὶς τοποθετοῦσαν στὴν οἰκοδομὴ, καὶ ἄλλες τὶς ἔκοβαν καὶ τὶς πετοῦσαν μακριὰ ἀπὸ τὸν πύργο. 8. Πολλὲς ἄλλες πάλι πέτρες βρισκόταν γύρω ἀπὸ τὸν πύργο καὶ δὲν τὶς χρησιμοποιοῦσαν στὴν οἰκοδομὴ· γιὰτὶ μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς ἦταν ψωριάρικες, ἄλλες εἶχαν σχισμές, ἄλλες ἦταν κομματιασμένες, καὶ ἄλλες ἄσπρες καὶ στρογγυλές, ποὺ δὲν ἐφάρμοζαν στὴν οἰκοδομὴ. 9. Ἐβλεπα ἐπίσης καὶ ἄλλες πέτρες ποὺ τὶς πετοῦσαν μακριὰ ἀπὸ τὸν πύργο καὶ πῆγαιναν στὸ δρόμο, ποὺ ὅμως δὲν ἔμεναν στὸ δρόμο, ἀλλὰ κυλοῦσαν ἀπὸ τὸ δρόμο ἐκεῖ ποὺ δὲν ὑπῆρχε δρόμος· ἄλλες πάλι ἔπεφταν στὴ φωτιὰ καὶ καίονταν, ἄλλες ἔπεφταν κοντὰ σὲ νερὰ καὶ δὲν μπορούσαν νὰ κυλίσουν στὸ νερό, ἂν καὶ ἤθελαν νὰ κυλίσουν καὶ νὰ φτάσουν στὸ νερό.

ΙΙΙ. Ἄφοῦ μοῦ τὰ ἔδειξε αὐτὰ ἤθελε νὰ φύγει τρέχοντας. Τῆς λέω ἐγὼ· Κυρία, ποῖό τὸ ὄφελος γιὰ μένα ποὺ τὰ εἶδα, χωρὶς νὰ ξέρω τί σημαίνουν τὰ πράγματα αὐτά;

Ἄπαντώντας μοῦ εἶπε· Εἶσαι πανοῦργος, ἄνθρωπε, θέλοντας νὰ μάθεις τὰ σχετικὰ μὲ τὸν πύργο.

Ναί, λέω, κυρία, γιὰ νὰ τὰ ἀνακοινώσω στοὺς ἀδελφοὺς καὶ νὰ χαροῦν, καὶ ἀκούοντας αὐτὰ νὰ γνωρίσουν τὸν Κύριο μὲ πολλὴ δόξα.

2. Καὶ ἐκείνη εἶπε· Θὰ τὰ ἀκούσουν βέβαια πολλοί, ὅταν ὅμως τὰ ἀκούσουν μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς θὰ χαροῦν, καὶ μερικοὶ θὰ κλάψουν· ἀλλὰ καὶ αὐτοί, ἐὰν ἀκούσουν καὶ μετανοήσουν, θὰ χαροῦν καὶ αὐτοί. Ἄκου λοιπὸν τὶς παραβολὰς τοῦ πύργου· διότι θὰ σοῦ τὰ ἀποκαλύψω ὅλα, καὶ νὰ μὴ μὲ ταλαιπωρήσεις στὸ ἐξῆς γιὰ ἀποκάλυψη· διότι οἱ ἀποκαλύψεις αὐτὲς ἔχουν τελειώσει, διότι συμπληρώθηκαν. Ἀλλὰ δὲν θὰ παύσεις νὰ ζητᾶς ἀποκαλύψεις, διότι εἶσαι θρασύς.

3. Ὁ μὲν πύργος, ὃν βλέπεις οἰκοδομούμενον, ἐγὼ εἰμι ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὀφθειῖσά σοι καὶ νῦν καὶ τὸ πρότερον· ὃ ἂν οὖν θελήσης ἐπερώτα περὶ τοῦ πύργου, καὶ ἀποκαλύψω σοι, ἵνα χαρῆς μετὰ τῶν ἀγίων.

5 4. Λέγω αὐτῇ· Κυρία, ἐπεὶ ἅπαξ ἄξιόν σε ἠγήσω τοῦ πάντα μοι ἀποκαλύψαι, ἀποκάλυψον.

Ἡ δὲ λέγει μοι· Ὁ ἐὰν ἐνδέχεται σοι ἀποκαλυφθῆναι, ἀποκαλυφθήσεται. Μόνον ἡ καρδία σου πρὸς τὸν Θεὸν ἦτω καὶ μὴ διψυχήσεις ὃ ἂν ἴδης.

10 5. Ἐπερώτησα αὐτήν· Διατί ὁ πύργος ἐπὶ ὑδάτων ὠκοδομηται, κυρία;

Εἶπά σοι, φησί, καὶ τὸ πρότερον καὶ ἐκζητεῖς ἐπιμελῶς· ἐκζητῶν οὖν εὐρίσκεις τὴν ἀλήθειαν· διατί οὖν ἐπὶ ὑδάτων ὠκοδομηται ὁ πύργος, ἄκουε· ὅτι ἡ ζωὴ ὑμῶν διὰ ὕδατος ἐσώθη καὶ
15 σωθήσεται. Τεθεμελίωται δὲ ὁ πύργος τῷ ῥήματι τοῦ παντοκράτορος καὶ ἐνδόξου ὀνόματος, κρατεῖται δὲ ὑπὸ τῆς ἀοράτου δυνάμεως τοῦ Δεσπότη.

IV. Ἀποκριθεὶς λέγω αὐτῇ· Κυρία, μεγάλως καὶ θαυμαστῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Οἱ δὲ νεανίσκοι οἱ ἐξ οἱ οἰκοδομοῦν-
20 τες τίνες εἰσί, κυρία;

Οὗτοί εἰσιν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ οἱ πρῶτοι κτισθέντες, οἷς παρέδωκε ὁ Κύριος πᾶσαν τὴν κτίσιν αὐτοῦ, αὔξειν καὶ οἰκοδομεῖν καὶ δεσπόζειν τῆς κτίσεως πάσης. Διὰ τούτων οὖν τελεσθήσεται ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου.

25 2. Οἱ δὲ ἕτεροι οἱ παραφέροντες τοὺς λίθους τίνες εἰσίν;

Καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ· οὗτοι δὲ οἱ ἐξ ὑπερέχοντες αὐτοῦ εἰσιν. Συντελεσθήσεται οὖν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου καὶ πάντες ὁμοῦ εὐφρανθήσονται κύκλω τοῦ πύργου καὶ δοξάσουσι τὸν Θεόν, ὅτι ἐτελέσθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου.

30 3. Ἐπηρώτησα αὐτήν λέγων· Κυρία, ἤθελον γνῶναι τῶν λίθων τὴν ἐξοδὸν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ποταπὴ ἐστίν.

Ἀποκριθεῖσά μοι λέγει· Οὐχ ὅτι σὺ ἐκ πάντων ἀξιώτερος εἶ, ἵνα σοι ἀποκαλυφθῇ· ἄλλοι γάρ σου πρότεροί εἰσι καὶ βελτίο-

3. Ὁ Πύργος λοιπὸν ποὺ βλέπεις νὰ χτίζεται εἶμαι ἐγὼ ἡ Ἐκκλησία, ποὺ σοῦ φανερώθηκε καὶ τώρα καὶ προηγουμένως· ὅ,τι λοιπὸν θέλεις ρῶτα γιὰ τὸν πύργο, καὶ θὰ σοῦ το φανερώσω, γιὰ νὰ χαρεῖς μαζί μὲ τοὺς ἁγίους.

4. Τῆς λέω· Κυρία, μιὰ καὶ μὲ θεώρησες ἄξιον νὰ μοῦ τὰ φανερώσεις ὅλα, φανέρωσέ μου τα.

Καὶ ἐκείνη μοῦ εἶπε· Ὅ,τι ἐπιτρέπεται νὰ σοῦ ἀποκαλυφθεῖ, θὰ ἀποκαλυφθεῖ. Μόνο ἡ καρδιά σου νὰ εἶναι ἀφοσιωμένη στὸν Θεὸ καὶ νὰ μὴ ἀμφιβάλλεις ὅ,τι καὶ νὰ δεῖς.

5. Τὴν ρώτησα τότε· Γιατί ὁ πύργος, κυρία, χτίστηκε πάνω σὲ νερά;

Σοῦ τὸ εἶπα, λέει, καὶ πρὶν καὶ ἐξακολουθεῖς νὰ ἐπιμένεις. Ζητώντας λοιπὸν θὰ βρεῖς τὴν ἀλήθεια. Ἄκουσε λοιπὸν, γιατί ὁ πύργος χτίστηκε πάνω σὲ νερά· ἐπειδὴ ἡ ζωὴ σας σώθηκε καὶ θὰ σωθεῖ μέσα ἀπὸ τὸ νερὸ. Ὅμως ὁ πύργος θεμελιώθηκε μὲ τὸ λόγο τοῦ Παντοκράτορα καὶ τοῦ ἐνδόξου ὀνόματός του καὶ συγκρατεῖται ἀπὸ τὴν ἀόρατη δύναμη τοῦ Δεσπότη.

IV. Ἀπαντώντας τῆς λέω· Κυρία, τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἶμαι μεγάλο καὶ θαυμαστὸ. Ποιοὶ ὅμως, κυρία, εἶναι οἱ ἕξι νεαροὶ ποὺ τὸ οἰκοδομοῦν;

Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἅγιοι ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, ποὺ δημιουργήθηκαν πρῶτοι, στοὺς ὁποίους ὁ Κύριος παρέδωσε ὅλη τὴν κτίση του, γιὰ νὰ τὴν αὐξήσουν καὶ νὰ τὴν οἰκοδομήσουν καὶ νὰ εἶναι κύριοι ὅλης τῆς κτίσεως. Μὲ αὐτοὺς λοιπὸν θὰ ὀλοκληρωθεῖ ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ πύργου.

2. Καὶ οἱ ἄλλοι ποὺ μεταφέρουν τὶς πέτρες ποιοὶ εἶναι;

Καὶ αὐτοὶ εἶναι ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐκεῖνοι οἱ ἕξι εἶναι ἄνωτεροι ἀπὸ αὐτούς. Θὰ ὀλοκληρωθεῖ λοιπὸν ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ πύργου καὶ θὰ εὐφρανθοῦν ὅλοι μαζί ἀπὸ τὸν πύργο καὶ θὰ δοξάσουν τὸν Θεὸ, ἐπειδὴ τελείωσε τὸ χτίσιμο τοῦ πύργου.

3. Τὴν ρώτησα καὶ πάλι λέγοντας· Κυρία, ἤθελα νὰ μάθω ποιά εἶναι ἡ ἐρμηνεία καὶ ἡ σημασία ποὺ ἔχουν οἱ πέτρες.

Μοῦ ἀπάντησε λέγοντας· Δέν εἶσαι βέβαια ἐσὺ πιὸ ἄξιος ἀπὸ ὄλους, γιὰ νὰ σοῦ φανερωθεῖ αὐτό· διότι ἄλλοι εἶναι πιὸ

νές σου, οἷς ἔδει ἀποκαλυφθῆναι τὰ ὄραματα ταῦτα· ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, σοὶ ἀπεκαλύφθη καὶ ἀποκαλυφθήσεται διὰ τοὺς διψύχους, τοὺς διαλογιζομένους ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, εἰ ἄρα ἔστι ταῦτα ἢ οὐκ ἔστιν. Λέγε αὐτοῖς, ὅτι ταῦτα πάντα
5 ἔστιν ἀληθῆ, καὶ οὐθὲν ἔξωθὲν ἔστι τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ πάντα ἰσχυρὰ καὶ βέβαια καὶ τεθεμελιωμένα ἐστίν.

V. Ἦκουε νῦν περὶ τῶν λίθων τῶν ὑπαγόντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν. Οἱ μὲν οὖν λίθοι οἱ τετράγωνοι καὶ λευκοὶ καὶ συμφωνοῦντες ταῖς ἀρμογαῖς αὐτῶν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀπόστολοι καὶ ἐπίσκοποι καὶ διδάσκαλοι καὶ διάκονοι οἱ πορευθέντες κατὰ τὴν
10 σεμνότητα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπισκοπήσαντες καὶ διδάξαντες καὶ διακονήσαντες ἀγνῶς καὶ σεμνῶς τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ Θεοῦ, οἱ μὲν κεκοιμημένοι, οἱ δὲ ἔτι ὄντες, καὶ πάντοτε ἑαυτοῖς συνεφώνησαν καὶ ἐν ἑαυτοῖς εἰρήνην ἔσχον καὶ ἀλλήλων ἤκουον· διὰ
15 τοῦτο ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου συμφωνοῦσιν αἱ ἀρμογαὶ αὐτῶν.

2. Οἱ δὲ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἐλκόμενοι καὶ ἐπιτιθέμενοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ συμφωνοῦντες ταῖς ἀρμογαῖς αὐτῶν μετὰ τῶν ἐτέρων λίθων τῶν ἤδη ὠκοδομημένων τίνες εἰσιν;

20 Οὗτοί εἰσιν οἱ παθόντες ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου.

3. Τοὺς δὲ ἐτέρους λίθους τοὺς φερομένους ἀπὸ τῆς ξηρᾶς θέλω γνῶναι τίνες εἰσι, κυρία.

Ἔφη· Τοὺς μὲν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ὑπάγοντας καὶ μὴ λατομουμένους, τοὺτους ὁ Κύριος ἔδοκίμασεν, ὅτι ἐπορεύθησαν ἐν τῇ
25 εὐθύτητι τοῦ Κυρίου καὶ κατωρθώσαντο τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.

4. Οἱ δὲ ἀγόμενοι καὶ τιθέμενοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τίνες εἰσίν;

Νέοι εἰσὶν ἐν τῇ πίστει καὶ πιστοί. Νουθετοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν, διότι εὐρέθη ἐν αὐτοῖς πονηρία.

30 5. Οὗς δὲ ἀπέβαλλον καὶ ἐρρίπτουν, τίνες εἰσίν;

Οὗτοί εἰσιν ἡμαρτηκότες καὶ θέλοντες μετανοῆσαι· διὰ τοῦτο μακρὰν οὐκ ἀπερρίφησαν ἔξω τοῦ πύργου, ὅτι εδχρηστοί

μπροστὰ ἀπὸ σένα καὶ πιὸ καλῦτεροί σου, στοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ ἀποκαλυφθοῦν τὰ ὄραματα αὐτά. Ὅμως γιὰ νὰ δοξασθεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ φανερώθηκαν σὲ σένα καὶ θὰ φανερωθοῦν ἐξαιτίας τῶν ἀμφισβητιῶν, οἱ ὁποῖοι σκέφτονται μὲ τὸν νοῦ τους, ἐὰν πράγματι αὐτὰ ὑπάρχουν ἢ ὄχι.

V. Ἄκουε τώρα γιὰ τὶς πέτρες ποὺ χρησιμοποιοῦνται στὴν οἰκοδομῆ. Οἱ τετράγωνες καὶ ἄσπρες πέτρες ποὺ ταιριάζουν στὴν ἐφαρμογῆ τους, αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ διάκονοι, οἱ ὁποῖοι σύμφωνα μὲ τὴ σεμνότητα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπισκόπευσαν καὶ δίδαξαν καὶ ὑπηρέτησαν εἰλικρινὰ καὶ σεμνὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἄλλοι εἶναι πεθαμένοι καὶ ἄλλοι ἀκόμα ζωντανοί, καὶ οἱ ὁποῖοι πάντοτε συμφωνοῦσαν μεταξὺ τους, εἶχαν εἰρήνη μεταξὺ τους καὶ ἄκουαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Γι' αὐτὸ στὴν οἰκοδόμηση τοῦ πύργου συμφωνοῦν οἱ ἐφαρμογές τους.

2. Καὶ ἐκεῖνες ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τὸ βυθὸ καὶ τοποθετοῦνται στὴν οἰκοδομῆ καὶ ἐφαρμόζουν μὲ τὶς ἄλλες πέτρες ποὺ ἤδη εἶναι χτισμένος, ποιοὶ εἶναι;

Αὐτοὶ εἶναι ὅσοι δεινοπάθησαν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

3. Θέλω τώρα, κυρία, νὰ μάθω ποιές εἶναι οἱ ἄλλες πέτρες, ποὺ μεταφέρονται ἀπὸ τὴ στεριά.

Εἶπε· Αὐτὲς ποὺ χρησιμοποιοῦνται στὴν οἰκοδομῆ καὶ δὲν κομματιάζονται, εἶναι αὐτοὶ ποὺ τοὺς δοκίμασε ὁ Κύριος, διότι πορεύθηκαν στὸν ἴσιο δρόμο τοῦ Κυρίου καὶ ἐφάρμοσαν τὶς ἐντολές του.

4. Καὶ αὐτοὶ ποὺ τὶς φέρνουν καὶ τὶς τοποθετοῦν στὴν οἰκοδομῆ ποιοὶ εἶναι;

Εἶναι νέοι στὴν πίστη καὶ πιστοί. Συμβουλευόνται ὁμῶς ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους στὸ νὰ κάνουν ἀγαθοεργίες, ἐπειδὴ βρέθηκε μέσα τους πονηριά.

5. Καὶ ἐκεῖνες ποὺ τὶς ἀπέρριπταν καὶ τὶς πετοῦσαν, ποιοὶ εἶναι;

Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἀμάρτησαν καὶ θέλουν νὰ μετανοήσουν· γι' αὐτὸ δὲν πετάχτηκαν μακριὰ ἔξω ἀπὸ τὸν πύργο, διότι

ἔσονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν, ἐὰν μετανοήσωσιν. Οἱ οὖν μέλλοντες μετανοεῖν, ἐὰν μετανοήσωσιν, ἰσχυροὶ ἔσονται ἐν τῇ πίστει, ἐὰν νῦν μετανοήσωσιν ἐν ᾧ οἰκοδομεῖται ὁ πύργος. Ἐὰν δὲ τελεσθῇ ἡ οἰκοδομή, οὐκέτι ἔχουσι τόπον, ἀλλ' ἔσονται ἔκβολοι. Μόνον
5 δὲ τοῦτο ἔχουσι, παρὰ τῷ πύργῳ κεῖσθαι.

VI. Τοὺς δὲ κατακοπτομένους καὶ μακρὰν ριπτομένους ἀπὸ τοῦ πύργου θέλεις γνῶναι; Οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς ἀνομίας· ἐπίστευσαν δὲ ἐν ὑποκρίσει καὶ πάσα πονηρία οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν· διὰ τοῦτο οὐκ ἔχουσι σωτηρίαν, ὅτι οὐκ εἰσιν εὐχρηστοί
10 εἰς οἰκοδομὴν διὰ τὰ πονηρίας αὐτῶν. Διὰ τοῦτο συνεκόπησαν καὶ πόρρω ἀπερρίφησαν διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ Κυρίου, ὅτι παρώργισαν αὐτόν. 2. Τοὺς δὲ ἑτέρους, οὓς ἐώρακας πολλοὺς κειμένους, μὴ ὑπάγοντας εἰς τὴν οἰκοδομὴν, οὗτοι μὲν ἐψωριακότες εἰσίν, οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, μὴ ἐπιμείναντες δὲ ἐν αὐτῇ
15 μηδὲ κολλώμενοι τοῖς ἀγίοις· διὰ τοῦτο ἄχρηστοί εἰσίν.

3. Οἱ δὲ τὰς σχισμὰς ἔχοντες τίνες εἰσίν;

Οὗτοί εἰσιν οἱ κατ' ἀλλήλων ἐν ταῖς καρδίαις ἔχοντες καὶ μὴ εἰρηνεύοντες ἐν ἑαυτοῖς, οἱ εἰς μὲν πρόσωπον εἰρήνην ἔχοντες, ὅταν δὲ ἀπ' ἀλλήλων ἀποχωρήσωσιν, αἱ πονηρίαι αὐτῶν ἐν ταῖς
20 καρδίαις ἐμμένουσιν. Αὗται οὖν αἱ σχισμαί εἰσιν ἃς ἔχουσι οἱ λίθοι. 4. Οἱ δὲ κεκολωβημένοι, οὗτοί εἰσι πεπιστευκότες μὲν καὶ τὸ πλεῖον μέρος ἔχοντες ἐν τῇ δικαιοσύνῃ, τινὰ δὲ μέρη ἔχουσι τῆς ἀνομίας· διὰ τοῦτο κολοβοὶ καὶ οὐχ ὀλοτελεῖς εἰσίν.

5. Οἱ δὲ λευκοὶ καὶ στρογγύλοι καὶ μὴ ἀρμόζοντες εἰς τὴν
25 οἰκοδομὴν τίνες εἰσί, κυρία;

Ἄποκριθεῖσά μοι λέγει· Ἔως πότε μωρὸς εἶ καὶ ἀσύνητος καὶ πάντα ἐπερωτᾶς καὶ οὐδὲν νοεῖς; Οὗτοί εἰσιν ἔχοντες μὲν πίστιν, ἔχοντες δὲ καὶ πλοῦτον τοῦ αἰῶνος τούτου. Ὅταν γένηται θλίψις, διὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν καὶ διὰ τὰς πραγματείας ἀπαρ-
30 νοῦνται τὸν Κύριον αὐτῶν

θὰ χρησιμοποιοῦν στὴν οἰκοδομή, ἐὰν μετανοήσουν. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ποὺ θὰ μετανοήσουν, ἐὰν μετανοήσουν, θὰ γίνουν δυνατοὶ στὴν πίστη, ἐὰν μετανοήσουν τώρα ποὺ χτίζεται ὁ πύργος. Ἐνῶ ὅταν τελειώσει χτίσιμο, δὲν θὰ ἔχουν θέση πιά, καὶ θὰ ριχτοῦν ἔξω. Τὸ μόνον ποὺ θὰ ἔχουν εἶναι ὅτι θὰ βρίσκονται κοντὰ στὸν πύργο.

VI. Καὶ ἐκεῖνες ποὺ κομματιάζονται καὶ ρίχνονται μακριὰ ἀπὸ τὸν πύργο θέλεις νὰ τίς μάθεις; Αὐτοὶ εἶναι οἱ υἱοὶ τῆς παρανομίας· πίστευαν μὲ ὑποκρισία, καὶ κάθε πονηριὰ δὲν ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ αὐτούς· γι' αὐτὸ δὲν ἔχουν σωτηρία, διότι δὲν εἶναι χρήσιμοι γιὰ τὸ χτίσιμο, ἐξαιτίας τῆς πονηριᾶς τους. Γι' αὐτὸ κομματιάστηκαν καὶ πετάχτηκαν μακριὰ ἐξαιτίας τῆς ὀργῆς τοῦ Κυρίου, διότι τὸν ἐξόργισαν. 2. Τίς ἄλλες πάλι τίς πολλές, ποὺ τίς εἶδες νὰ βρίσκονται ἐκεῖ χωρὶς νὰ χρησιμοποιοῦνται στὸ κτίσιμο, ἀπὸ αὐτοὺς ἄλλοι εἶναι ψωριάρηδες, αὐτοὶ ποὺ γνώρισαν τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ δὲν ἔμειναν σ' αὐτὴν, οὔτε προσκολλήθηκαν στοὺς ἀγίους, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἄχρηστοι.

3. Καὶ ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν τίς σχισμὲς ποιοὶ εἶναι;

Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ἔχουν κάτι στὴν καρδιὰ μεταξύ τους καὶ δὲν ἔχουν εἰρήνη μέσα τους· εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἐξωτερικὰ βέβαια ἔχουν εἰρήνη, ἀλλὰ ὅταν ἀποχωριστοῦν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο οἱ κακίες τους μένουν στὶς καρδιές τους. Αὐτές εἶναι οἱ σχισμὲς ποὺ ἔχουν οἱ πέτρες. 4. Οἱ κομμένες πάλι εἶναι αὐτοὶ ποὺ πίστεψαν καὶ ἔχουν τὸ μεγαλύτερο μέρος στὴ δικαιοσύνη, ἀλλὰ ἔχουν καὶ μερικὰ μέρη τῆς παρανομίας· γι' αὐτὸ εἶναι κολοβοὶ καὶ ὄχι ὀλοκληρωμένοι.

5. Καὶ οἱ λευκὲς καὶ στρόγγυλες ποὺ δὲν ἐφαρμόζουν στὴν οἰκοδομή, ποιοὶ εἶναι, κυρία;

Ἀποκρίθηκε καὶ μοῦ εἶπε· Μέχρι πότε θὰ εἶσαι μωρὸς καὶ ἀσύνητος καὶ ὄλα τὰ ρωτᾶς καὶ τίποτε δὲν καταλαβαίνεις; Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν βέβαια πίστη, ἀλλὰ ἔχουν καὶ πλοῦτο τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Ὅταν λοιπὸν γίνεται θλίψη, ἐξαιτίας τοῦ πλούτου καὶ τῶν ἐπιχειρήσεών τους ἀπαρνοῦνται τὸν Κύριό τους.

6. Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῇ λέγω· Κυρία, πότε οὖν εὐχρηστοὶ ἔσονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν;

Ἔως, φησί, περικοπῇ αὐτῶν ὁ πλοῦτος ὁ ψυχαγωγῶν αὐτοῦς, τότε εὐχρηστοὶ ἔσονται τῷ Θεῷ. Ὡσπερ γὰρ ὁ λίθος ὁ στρογγύλος ἂν μὴ περικοπῇ καὶ ἀποβάλη ἐξ αὐτοῦ τι, οὐ δύναται τετράγωνος γενέσθαι, οὕτω καὶ οἱ πλουτοῦντες ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, ἂν μὴ περικοπῇ αὐτῶν ὁ πλοῦτος, οὐ δύναται τῷ Κυρίῳ εὐχρηστοὶ γενέσθαι. 7. Ἀπὸ σεαυτοῦ πρῶτον γινῶθι· ὅτε ἐπλούτεις, ἄχρηστος ἦς, νῦν δὲ εὐχρηστος εἶ καὶ ὠφέλιμος τῇ ζωῇ. Εὐχρηστοὶ γίνεσθε τῷ Θεῷ· καὶ γὰρ σὺ αὐτὸς χρᾶσαι ἐκ τῶν αὐτῶν λίθων.

VII. Τοὺς δὲ ἐτέρους λίθους, οὓς εἶδες μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου ριπτομένους καὶ πίπτοντας εἰς τὴν ὁδὸν καὶ κυλιομένους ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰς τὰς ἀνοδίας, οὗτοί εἰσιν οἱ πεπιστευκότες μὲν, ἀπὸ δὲ τῆς διψυχίας αὐτῶν ἀφίουσι τὴν ὁδὸν αὐτῶν τὴν ἀληθινήν· δοκοῦντες οὖν βελτίονα ὁδὸν δύνασθαι εὑρεῖν, πλανῶνται καὶ ταλαιπωροῦσι περιπατοῦντες ἐν ταῖς ἀνοδίαις. 2. Οἱ δὲ πίπτοντες εἰς τὸ πῦρ καὶ καιόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τέλος ἀποστάντες τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ οὐκέτι αὐτοῖς ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν τοῦ μετανοῆσαι διὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀσελγείας αὐτῶν καὶ τῶν πονηριῶν ὧν εἰργάσαντο. 3. Τοὺς δὲ ἐτέρους τοὺς πίπτοντας ἐγγὺς τῶν ὑδάτων καὶ μὴ δυναμένους κυλισθῆναι εἰς τὸ ὕδωρ, θέλεις γινῶναι τίνες εἰσίν; Οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες καὶ θέλοντες βαπτισθῆναι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου· εἶτα, ὅταν αὐτοῖς ἔλθῃ εἰς μνειάν ἢ ἀγνότης τῆς ἀληθείας, μετανοοῦσι καὶ πορεύονται πάλιν ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῶν τῶν πονηρῶν.

4. Ἐτέλεσεν οὖν τὴν ἐξήγησιν τοῦ πύργου. 5. Ἀναιδευσάμενος ἔτι αὐτὴν ἐπηρώτησα, εἰ ἄρα πάντες οἱ λίθοι οὗτοι ἀποβλημένοι καὶ μὴ ἀρμόζοντες εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, εἴ ἔστιν αὐτοῖς μετάνοια καὶ ἔχουσι τόπον εἰς τὸν πύργον τοῦτον.

Ἔχουσιν φησί, μετάνοιαν, ἀλλὰ εἰς τοῦτον τὸν πύργον οὐ δύναται ἀρμόσαι. 6. Ἐτέρῳ δὲ τόπῳ ἀρμόσουσι πολὺ ἐλάττονι,

6. Ἀποκρίθηκα τότε καὶ εἶπα· Κυρία, πότε θὰ γίνουν αὐτοὶ χρήσιμοι γιὰ τὴν οἰκοδομῆ;

Ὅταν, λέει, περικοπεῖ ὁ πλοῦτος τους καὶ αὐτὸς πού τοὺς ψυχαγωγεῖ, τότε θὰ γίνουν χρήσιμοι στὸν Θεό. Ὅπως δηλαδὴ καὶ ἡ πέτρα ἢ στρογγυλὴ, ἐὰν δὲν κοπεῖ καὶ ἀποβάλλει ἓνα μέρος της, δὲν μπορεῖ νὰ γίνει τετράγωνη, ἔτσι καὶ αὐτοὶ πού εἶναι πλούσιοι στὸν κόσμον αὐτόν, ἐὰν δὲν περικοπεῖ ὁ πλοῦτος τους, δὲν μποροῦν νὰ γίνουν χρήσιμοι γιὰ τὸν Κύριο. 7. Κρίνε πρῶτα ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου· ὅταν ἦσουν πλούσιος, ἦσουν ἄχρηστος, ἐνῶ τώρα εἶσαι χρήσιμος καὶ ὠφέλιμος στὴ ζωὴ. Νὰ γίνετε χρήσιμοι στὸ Θεό· διότι καὶ σὺ ὁ ἴδιος χρησιμοποιεῖς ἀπὸ αὐτὲς τὶς πέτρες.

VII. Οἱ ἄλλες πέτρες, πού εἶδες νὰ πετᾶγονται μακριὰ ἀπὸ τὸν πύργον καὶ νὰ πέφτουν στὸ δρόμον καὶ νὰ κυλοῦν ἀπὸ τὸν δρόμον, σὲ μέρος πού δὲν ὑπῆρχε δρόμος, αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πού πίστεψαν βέβαια, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀμφιβολία τους ἀφήνουν τὸν δρόμον τὸν ἀληθινόν, καί, νομίζοντας ὅτι θὰ μπορέσουν νὰ βροῦν καλύτερο δρόμον, περιπλανῶνται καὶ ταλαιπωροῦνται περπατώντας ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει δρόμος. 2. Ἐκεῖνες πάλι πού πέφτουν στὴ φωτιὰ καὶ καίονται, εἶναι αὐτοὶ πού τελικὰ ἀποστατοῦν ἀπὸ τὸν ζωντανὸ Θεὸ καὶ δὲν ἔρχεται ποτέ στὸ νοῦ τους νὰ μετανοήσουν γιὰ τὶς ἐπιθυμίες τῆς ἀσέλγειά τους καὶ τὰ κακὰ πού ἔκαναν. 3. Οἱ ἄλλες πού πέφτουν κοντὰ στὸ νερό καὶ δὲν μποροῦν νὰ κυλήσουν στὸ νερό θέλεις νὰ μάθεις ποιοὶ εἶναι; Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πού ἄκουσαν τὸ κήρυγμα καὶ θέλουν νὰ βαπτισθοῦν στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου· ἔπειτα ὅμως, ὅταν θυμηθοῦν τὴν ἀγιότητα τῆς ἀλήθειας, μετανοοῦν καὶ πηγαίνουν πάλι πίσω ἀπὸ τὶς πονηρὲς ἐπιθυμίες τους.

4. Τελείωσε λοιπὸν τὴν ἐξήγησιν τοῦ πύργου. 5. Αὐθαδιάζοντας καὶ πάλι τὴν ρώτησα· Ἐὰν ὅλες αὐτὲς οἱ πέτρες οἱ πεταμένες, πού δὲν ἐφαρμόζουν στὴν οἰκοδόμησιν τοῦ πύργου, μποροῦν νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ἔχουν θέση στὸν πύργον αὐτόν.

Μποροῦν, λέει, νὰ μετανοήσουν, ἀλλὰ στὸν πύργον αὐτό δὲν μποροῦν νὰ ἐφαρμόσουν. 6. Θὰ ἐφαρμόσουν ὅμως σὲ ἄλλη

καὶ τοῦτο ὅταν βασανισθῶσι καὶ ἐκπληρώσωσι τὰς ἡμέρας τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Καὶ διὰ τοῦτο μετατεθήσονται, ὅτι μετέλαβον τοῦ ρήματος τοῦ δικαίου. Καὶ τότε αὐτοῖς συμβήσεται μετατεθῆναι ἐκ τῶν βασάνων αὐτῶν, ἐὰν ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν
5 τὰ ἔργα ἃ εἰργάσαντο πονηρά. Ἐὰν δὲ μὴ ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν, οὐ σῶζονται διὰ τὴν σκληροκαρδίαν αὐτῶν.

VIII. Ὅτε οὖν ἐπαυσάμην ἐρωτῶν περὶ πάντων τούτων, λέγει μοι· Θέλεις ἄλλο ἰδεῖν;

Κατεπίθυμος ὢν τοῦ θεάσασθαι, περιχαρῆς ἐγενόμην τοῦ
10 ἰδεῖν.

2. Ἐμβλεψασά μοι ὑπεμειδίασε καὶ λέγει μοι· Βλέπεις ἐπτὰ γυναῖκας κύκλῳ τοῦ πύργου;

Βλέπω, φημί, κυρία.

Ὁ πύργος οὗτος ὑπὸ τούτων βαστάζεται κατ' ἐπιταγὴν τοῦ
15 Κυρίου. 3. Ἄκουε νῦν τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. Ἡ μὲν πρώτη αὐτῶν, ἡ κρατοῦσα τὰς χεῖρας, Πίστις καλεῖται· διὰ ταύτης σῶζονται οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ. 4. Ἡ δὲ ἑτέρα, ἡ περιεζωσμένη καὶ ἀνδριζομένη, Ἐγκράτεια καλεῖται· αὕτη θυγάτηρ ἐστὶ τῆς Πίστεως. Ὅς ἂν οὖν ἀκολουθήσῃ αὐτῇ, μακάριος γίνεται ἐν τῇ ζωῇ
20 αὐτοῦ, ὅτι πάντων τῶν πονηρῶν ἔργων ἀφέξεται, πιστεύων ὅτι, ἐὰν ἀφέξῃται πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς, κληρονομήσει ζωὴν αἰώνιον.

5. Αἱ δὲ ἕτεραι, κυρία, τίνες εἰσίν;

Θυγατέρες ἀλλήλων εἰσίν· καλοῦνται δὲ ἡ μὲν Ἀπλότης, ἡ
25 δὲ Ἐπιστήμη, ἡ δὲ Ἀκακία, ἡ δὲ Σεμνότης, ἡ δὲ Ἀγάπη. Ὅταν οὖν τὰ ἔργα τῆς μητρὸς αὐτῶν πάντα ποιήσῃς, δύνασαι ζῆσαι.

6. Ἦθελον, φημί, γινῶναι, κυρία, τίς τίνα δύναμιν ἔχει αὐτῶν.

Ἄκουε, φησί, τὰς δυνάμεις ἃς ἔχουσιν. 7. Κρατοῦνται δὲ
30 ὑπ' ἀλλήλων αἱ δυνάμεις αὐτῶν καὶ ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλαις, καθὼς καὶ γεγεννημένοι εἰσίν. Ἐκ τῆς Πίστεως γεννᾶται Ἐγκράτεια, ἐκ τῆς Ἐγκρατείας Ἀπλότης, ἐκ τῆς Ἀπλότης Ἀκακία, ἐκ τῆς Ἀκακίας Σεμνότης, ἐκ τῆς Σεμνότητος Ἐπιστήμη, ἐκ

θέση πιὸ κατώτερη, καὶ αὐτὸ ἀφοῦ βασανισθοῦν καὶ ἐκπληρώσουν τὶς ἡμέρες τῆς ἀμαρτίας τους. Καὶ γι' αὐτὸ θὰ μετατεθοῦν, ἐπειδὴ ἔγιναν μέτοχοι τοῦ λόγου τοῦ δικαίου. Καὶ θὰ γίνει ἡ μετάθεσή τους ἀπὸ τὰ βασανιστήριά τους τότε, ὅταν ἀναλογισθοῦν τὰ πονηρὰ ἔργα ποὺ ἔκαναν. Ἐὰν ὅμως δὲν τὰ ἀναλογισθοῦν, δὲν σώζονται, ἐξαιτίας τῆς σκληροκαρδίας τους.

VIII. Ὅταν λοιπὸν ἔπαυσα νὰ τὴν ἐρωτῶ γιὰ ὅλα αὐτά, μοῦ εἶπε· Θέλεις νὰ δεῖς ἄλλο τίποτε;

Ἐπειδὴ ἤμουν γεμάτος ἐπιθυμία νὰ δῶ, χάρηκα πολὺ ποὺ θὰ ἔβλεπα.

2. Κοιτάζοντάς με μειδίασε ἐλαφρὰ καὶ μοῦ εἶπε· Βλέπεις ἐφτὰ γυναῖκες γύρω ἀπὸ τὸν πύργο;

Βλέπω, κυρία, εἶπα.

Ὁ πύργος αὐτὸς κρατιέται ἀπὸ αὐτὲς μὲ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου. 3. Ἄκουσε τώρα τὶς ἐνέργειές τους. Ἡ πρώτη ἀπὸ αὐτὲς ποὺ κρατᾷ τὰ χέρια, ὀνομάζεται πίστη· μὲ αὐτὴν σώζονται οἱ πιστοὶ τοῦ Θεοῦ. 4. Ἡ ἄλλη ποὺ εἶναι ζωσμένη καὶ γενναία, ὀνομάζεται ἐγκράτεια· αὐτὴ εἶναι θυγατέρα τῆς πίστεως. Ὅποιος λοιπὸν τὴν ἀκολουθήσει γίνεται εὐτυχῆς στὴ ζωὴ του, διότι θὰ ἀποστραφεῖ ὅλα τὰ πονηρὰ ἔργα, πιστεύοντας ὅτι, ἐὰν ἀπέχει ἀπὸ κάθε ἐπιθυμία πονηρῆ, θὰ κληρονομήσει αἰώνια ζωὴ.

5. Οἱ ἄλλες ὅμως, κυρία, ποιὲς εἶναι;

Εἶναι θυγατέρες ἢ μιὰ τῆς ἄλλης, καὶ ὀνομάζονται ἢ μιὰ Ἀπλότητα, ἢ ἄλλη Ἐπιστήμη, ἢ ἄλλη Σεμνότητα καὶ ἢ ἄλλη Ἀγάπη. Ὅταν λοιπὸν κάνεις ὅλα τὰ ἔργα τῆς μητέρας τους, μπορεῖς νὰ ζήσεις.

6. Ἦθελα, κυρία, νὰ μάθω, εἶπα, ποιά δύναμη ἔχει ἢ κάθε μιὰ ἀπὸ αὐτὲς.

Ἄκουσε, λέει, τὶς δυνάμεις ποὺ ἔχουν. 7. Οἱ δυνάμεις τους κρατοῦνται ἢ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ ἀκολουθοῦν ἢ μιὰ τὶς ἄλλες, ὅπως εἶναι γεννημένες. Ἀπὸ τὴν πίστη γεννιέται ἢ Ἐγκράτεια, ἀπὸ τὴν Ἐγκράτεια ἢ Ἀπλότητα, ἀπὸ τὴν Ἀπλότητα ἢ Ἀκακία, ἀπὸ τὴν Ἀκακία ἢ Σεμνότητα, ἀπὸ τὴν Σεμνότητα ἢ Ἐπιστήμη,

τῆς Ἐπιστήμης Ἀγάπῃ. Τούτων οὖν τὰ ἔργα ἀγνὰ καὶ σεμνὰ καὶ θεϊὰ ἐστίν. 8. Ὃς ἂν οὖν δουλεύσῃ ταύταις καὶ ἰσχύσῃ κρατῆσαι τῶν ἔργων αὐτῶν, ἐν τῷ πύργῳ ἔξει τὴν κατοίκησιν μετὰ τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ.

5 9. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὴν περὶ τῶν καιρῶν, εἰ ἤδη συντέλειά ἐστιν.

Ἡ δὲ ἀνέκραγε φωνῇ μεγάλη λέγουσα· Ἀσύνετε ἄνθρωπε, οὐχ ὄρας τὸν πύργον ἔτι οἰκοδομούμενον; Ὡς ἐὰν οὖν συντελεσθῇ ὁ πύργος οἰκοδομούμενος, ἔχει τέλος. Ἀλλὰ ταχὺ ἐποικοδομηθήσεται. Μηκέτι με ἐπερώτα μηδέν· ἀρκετὴ σοι ἡ ὑπόμνησις αὕτη καὶ τοῖς ἀγίοις, καὶ ἡ ἀνακαίνωσις τῶν πνευμάτων ὑμῶν. 10. Ἀλλ' οὐ σοὶ μόνῳ ἀπεκαλύφθη, ἀλλ' ἵνα πᾶσι δηλώσῃς αὐτά. 11. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας –νοῆσαι σε γὰρ δεῖ πρῶτον– ἐντέλλομαί σοι πρῶτον, Ἐρμᾶ, τὰ ρήματα ταῦτα ἃ σοι μέλλω λέγειν, λαλήσαι αὐτὰ πάντα εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀγίων, ἵνα, ἀκούσαντες αὐτὰ καὶ ποιήσαντες, καθαρισθῶσιν ἀπὸ τῶν πονηριῶν αὐτῶν, καὶ σὺ δὲ μετ' αὐτῶν.

IX. Ἀκούσατέ μου, τέκνα. Ἐγὼ ὑμᾶς ἐξέθρεψα ἐν πολλῇ ἀπλότητι καὶ ἀκακίᾳ καὶ σεμνότητι διὰ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου τοῦ 20 ἐφ' ὑμᾶς στάξαντος τὴν δικαιοσύνην, ἵνα δικαιωθῆτε καὶ ἀγιασθῆτε ἀπὸ πάσης πονηρίας καὶ ἀπὸ πάσης σκολιότητος. Ὑμεῖς δὲ οὐ θέλετε παῖναι ἀπὸ τῆς πονηρίας ὑμῶν. 2. Νῦν οὖν ἀκούσατέ μου καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐπισκέπτεσθε ἀλλήλους καὶ ἀντιλαμβάνεσθε ἀλλήλων, καὶ μὴ μόνοι τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ 25 μεταλαμβάνετε ἐκ καταχύματος, ἀλλὰ μεταδίδοτε καὶ τοῖς ὑστερουμένοις. 3. Οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐδεσμάτων ἀσθένειαν τῇ σαρκὶ αὐτῶν ἐπισπῶνται καὶ λυμαίνονται τὴν σὰρκα αὐτῶν, τῶν δὲ μὴ ἐχόντων ἐδέσματα λυμαίνεται ἡ σὰρξ αὐτῶν διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸ ἀρκετὸν τῆς τροφῆς καὶ διαφθείρεται τὸ σῶμα αὐτῶν. 30 4. Αὕτη οὖν ἡ ἀσυγκρασία βλαβερὰ ὑμῖν τοῖς ἔχουσι καὶ μὴ μεταδιδούσι τοῖς ὑστερουμένοις. 5. Βλέπετε τὴν κρίσιν τὴν ἐπερχοιμέ-

ἀπὸ τὴν Ἐπιστήμη ἢ Ἀγάπη. Τὰ ἔργα αὐτῶν λοιπὸν εἶναι ἀγνὰ καὶ σεμνὰ καὶ θεϊκά. 8. Ἐπομένως ὅποιος πειθαρχήσει σ' αὐτὲς καὶ μπορέσει νὰ τηρήσει τὰ ἔργα τους, θὰ κατοικήσει στὸν πύργο μαζὶ μὲ τοὺς ἀγίους τοῦ Θεοῦ.

9. Τὴν ρώτησα ἐπίσης καὶ γιὰ τὸν χρόνο, μήπως ἤδη γίνεται ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου.

Καὶ ἐκείνη φώναξε μὲ δυνατὴ φωνὴ λέγοντας· Ἀπερίσκεπτε ἄνθρωπε, δὲν βλέπεις ὅτι ἀκόμα ὁ πύργος οἰκοδομεῖται; Ἐπομένως ὅταν τελειώσει ὁ πύργος νὰ οἰκοδομεῖται, τότε θὰ εἶναι τὸ τέλος. Ἀλλὰ θὰ οἰκοδομηθεῖ πολὺ γρήγορα. Μὴ μὲ ρωτᾷς λοιπὸν γιὰ τίποτε ἄλλο· εἶναι ἀρκετὴ ἡ ὑπόμνηση αὐτὴ γιὰ σένα καὶ τοὺς ἀγίους, καὶ ἡ ἀνακαίνιση τῶν πνευμάτων σας.

10. Ὅμως δὲν ἀποκαλύφθηκαν μόνο σὲ σένα, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὰ φανερώσεις αὐτὰ σὲ ὄλους. 11. Μετὰ ἀπὸ τρεῖς μέρες –διότι πρέπει πρῶτα νὰ κατανοήσεις– σοῦ παραγγέλλω, Ἐρμᾶ, τὰ λόγια αὐτὰ πού πρόκειται νὰ σοῦ πῶ, νὰ τὰ πεῖς γιὰ πρώτη φορὰ ὅλα στὰ αὐτιά τῶν ἀγίων, γιὰ νὰ τὰ ἀκούσουν, καὶ ἀφοῦ τὰ ἐφαρμόσουν νὰ καθαρισθοῦν ἀπὸ τὶς πονηριές τους, καὶ μαζὶ μ' αὐτοὺς καὶ σύ.

IX. Ἀκοῦστε με, παιδιά. Ἐγὼ σᾶς ἀνάθρεψα μὲ μεγάλη ἀπλότητα καὶ ἀκακία καὶ σεμνότητα ἐξαιτίας τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Κυρίου, ὁ ὅποιος στάλαξε ἐπάνω σας τὴ δικαιοσύνη, γιὰ νὰ δικαιωθεῖτε καὶ νὰ ἀγιασθεῖτε ἀπὸ κάθε πονηριά καὶ ἀπὸ κάθε λοξοδρόμηση. Ἐσεῖς ὅμως δὲν θέλετε νὰ ἀπαλλαγεῖτε ἀπὸ τὴν πονηριά σας. 2. Τώρα λοιπὸν ἀκοῦστε με· Νὰ εἶστε εἰρηνικοὶ μεταξύ σας, νὰ χαιρετᾶτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, νὰ βοηθᾶτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, καὶ νὰ μὴ ἀπολαμβάνετε μόνοι σας τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ πού ἄφθονα σᾶς παρέχει, ἀλλὰ νὰ δίνετε καὶ σ' αὐτοὺς πού στεροῦνται. 3. Διότι ἄλλοι ἀπὸ τὰ πολλὰ φαγητὰ προκαλοῦν ἀρρώστια στὸ σῶμα τους καὶ φθείρουν τὴ σάρκα τους, ἐνῶ ἐκείνων πού δὲν ἔχουν τροφές φθείρεται ἡ σάρκα τους ἐπειδὴ δὲν ἔχουν ἀρκετὴ τροφή καὶ καταστρέφεται τὸ σῶμα τους. 4. Ἐπομένως αὐτὴ ἡ ἀσυμβίβαστη συμπεριφορὰ εἶναι βλαβερὴ γιὰ σᾶς πού ἔχετε καὶ δὲν δίνετε στοὺς στερημένους. 5. Βλέπετε τὴν κρίση πού ἔρχεται. Ὅσοι λοιπὸν ὑπερέχετε νὰ

νην. Οἱ ὑπερέχοντες οὖν ἐκζητεῖτε τοὺς πεινῶντας ἕως οὐπω ὁ
 πύργος ἐτελέσθη· μετὰ γὰρ τὸ τελεσθῆναι τὸν πύργον θελήσετε
 ἀγαθοποιεῖν, καὶ οὐχ ἔξετε τόπον. 6. Βλέπετε οὖν ὑμεῖς οἱ γαυ-
 5 ρούμενοι ἐν τῷ πλούτῳ ὑμῶν, μήποτε στενάξουσιν οἱ ὑστερού-
 μενοι καὶ ὁ στεναγμὸς αὐτῶν ἀναβήσεται πρὸς τὸν Κύριον, καὶ
 ἐκκλεισθησεσθε μετὰ τῶν ἀγαθῶν ὑμῶν ἔξω τῆς θύρας τοῦ
 πύργου. 7. Νῦν οὖν ὑμῖν λέγω τοῖς προηγουμένοις τῆς Ἐκκλη-
 σίας καὶ τοῖς πρωτοκαθεδρίταις· Μὴ γίνεσθε ὅμοιοι τοῖς φαρμα-
 κοῖς. Οἱ φαρμακοὶ μὲν οὖν τὰ φάρμακα ἑαυτῶν εἰς τὰς πυξίδας
 10 βαστάζουσιν, ὑμεῖς δὲ τὸ φάρμακον ὑμῶν καὶ τὸν ἰὸν εἰς τὴν
 καρδίαν. 8. Ἐνεσκιρωμένοι ἐστὲ καὶ οὐ θέλετε καθαρίσαι τὰς
 καρδίας ὑμῶν καὶ συγκεράσαι ὑμῶν τὴν φρόνησιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν
 καθαρᾷ καρδίᾳ, ἵνα σχῆτε ἔλεος παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ μεγά-
 λου. 9. Βλέπετε οὖν, τέκνα, μήποτε αὐταὶ αἱ διχοστασίαι ὑμῶν
 15 ἀποστερήσουσι τὴν ζωὴν ὑμῶν. 10. Πῶς ὑμεῖς παιδεύειν θέλετε
 τοὺς ἐκλεκτοὺς Κυρίου, αὐτοὶ μὴ ἔχοντες παιδείαν; Παιδεύετε
 οὖν ἀλλήλους καὶ εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖς, ἵνα καγὼ, κατέναντι τοῦ
 Πατρὸς ἰλαρᾶ σταθεῖσα, λόγον ἀποδῶ ὑπὲρ ὑμῶν πάντων τῷ
 Κυρίῳ ὑμῶν.

20 Χ. Ὅτε οὖν ἐπαύσατο μετ' ἐμοῦ λαλοῦσα, ἦλθον οἱ ἐξ νεα-
 νίσκοι οἱ οἰκοδομοῦντες καὶ ἀπήνεγκαν αὐτὴν πρὸς τὸν πύργον,
 καὶ ἄλλοι τέσσαρες ἦσαν τὸ συμπέλλιον καὶ ἀπήνεγκαν καὶ αὐτὸ
 πρὸς τὸν πύργον. Τούτων τὸ πρόσωπον οὐκ εἶδον, ὅτι ἀπε-
 στραμμένοι ἦσαν. 2. Ὑπάγουσαν δὲ αὐτὴν ἠρώτων, ἵνα μοι ἀπο-
 25 καλύψη περὶ τῶν τριῶν μορφῶν ἐν αἷς μοι ἐνεφανίσθη.

Ἄποκριθεῖσά μοι λέγει· Περὶ τούτων ἕτερον δεῖ σε ἐπερω-
 τῆσαι, ἵνα σοὶ ἀποκαλυφθῇ.

3. Ὡφθη δέ μοι, ἀδελφοί, τῇ μὲν πρώτῃ ὀράσει τῇ περυσινῇ
 λίαν πρεσβυτέρα καὶ ἐν καθέδρᾳ καθημένη. 4. Τῇ δὲ ἐτέρᾳ ὀρά-
 30 σει τὴν μὲν ὄψιν νεωτέραν εἶχε, τὴν δὲ σάρκα καὶ τὰς τρίχας
 πρεσβυτέρας, καὶ ἐστηκυῖά μοι ἐλάλει. Ἰλαρωτέρα δὲ ἦν ἢ τὸ
 πρότερον. 5. Τῇ δὲ τρίτῃ ὀράσει ὄλη νεωτέρα καὶ κάλλει ἐκπρε-
 πεστάτη, μόνας δὲ τὰς τρίχας πρεσβυτέρας εἶχεν· ἰλαρὰ δὲ εἰς τέ-

ἀναζητεῖτε τοὺς πεινασμένους πρὶν νὰ τελειώσει ὁ πύργος· διότι, ὅταν ὀλοκληρωθεῖ ὁ πύργος, θὰ θέλετε νὰ κάνετε ἀγαθοεργίες καὶ δὲν θὰ ἔχετε τόπο. 6. Προσέχετε λοιπὸν ἐσεῖς ποὺ ὑπερηφανεύεστε γιὰ τὸν πλοῦτο σας, μήπως κάποτε ἀναστενάξουν οἱ στερημένοι καὶ ἀνεβεῖ ὁ ἀναστεναγμὸς τοὺς στὸν Κύριο καὶ κλειστεῖτε μαζί μὲ τὰ ἀγαθὰ σας ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ πύργου. 7. Τώρα λοιπὸν λέω στοὺς προῖσταμένους τῆς Ἐκκλησίας καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν τὴν πρωτοκαθεδρία· μὴ μοιάζετε τοὺς δηλητηριαστές. Καὶ οἱ δηλητηριαστές βέβαια φυλάγουν τὰ δηλητήριά τους σὲ μικρὰ κουτιά, ἐνῶ ἐσεῖς ἔχετε τὸ φαρμάκι καὶ τὸ δηλητήριό σας στὴν καρδιά. 8. Εἶστε ἀποσκληρωμένοι καὶ δὲν θέλετε νὰ καθαρῖσετε τὶς καρδιές σας καὶ νὰ ἀναμίξετε τὴ φρόνησή σας μαζί μὲ καθαρὴ καρδιά, γιὰ νὰ σᾶς σπλαχνισθεῖ ὁ μέγας βασιλιάς. 9. Προσέχετε λοιπὸν, παιδιά, μήπως αὐτὲς οἱ διχόνοιές σας σᾶς στερήσουν τὴ ζωὴ σας. 10. Πῶς θέλετε σεῖς νὰ ἐκπαιδεύετε τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Κυρίου, ἀφοῦ οἱ ἴδιοι εἶστε ἀπαίδευτοι; Νὰ διδάσκετε λοιπὸν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ εἰρηνεύετε μεταξύ σας, ὥστε καὶ ἐγὼ νὰ σταθῶ μπροστὰ στὸν Κύριο χαρωπὴ καὶ νὰ δώσω λόγο γιὰ ὅλους σας στὸν Κύριό σας.

Χ. Ὅταν λοιπὸν σταμάτησε νὰ μιλάει μαζί μου, ἦρθαν οἱ ἕξι νεαροὶ ποὺ ἔχτιζαν καὶ τὴν πῆραν πρὸς τὸν πύργο, καὶ ἄλλοι τέσσερις πῆραν τὸ κάθισμα καὶ τὸ πῆγαν πρὸς τὸν πύργο. Τὸ πρόσωπο αὐτῶν δὲν τὸ εἶδα, διότι ἦταν στραμμένοι. 2. Καθὼς ὁμως αὐτὴ πῆγαινε τὴν παρακάλεσα νὰ μοῦ φανερώσει τὶς τρεῖς μορφές μὲ τὶς ὁποῖες μοῦ ἐμφανίστηκε.

Ἄπαντώντας αὐτὴ μοῦ εἶπε· Γι' αὐτοὺς πρέπει νὰ ρωτήσεις ἄλλον γιὰ νὰ σοῦ φανερωθοῦν.

3. Μοῦ ἐμφανίστηκε, ἀδελφοί, μὲ τὴν περυσινὴ πρώτη ὄραση ἡλικιωμένη καὶ καθισμένη σὲ πολυθρόνα. 4. Μὲ τὴν ἄλλη ὄραση εἶχε τὸ πρόσωπό της νεώτερο, ἐνῶ τὸ σῶμα καὶ τὰ μαλλιά ἡλικιωμένα, καὶ μοῦ μιλοῦσε ὀρθια, καὶ ἦταν πιὸ χαρωπὴ ἀπὸ ὅ,τι τὴν πρώτη φορά. 5. Μὲ τὴν τρίτη ὄραση ἦταν ὀλόκληρη πιὸ νέα καὶ ὑπέροχη καὶ μόνο τὰ μαλλιά της ἦταν μαλλιά ἡλικιωμένης· καὶ ἦταν ἡ τελευταία χαρούμενη καὶ καθισμένη

λος ἦν καὶ ἐπὶ συμπελλίου καθημένη. 6. Περὶ τούτων περίλυπος ἤμην λίαν τοῦ γνῶναί με τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην.

Καὶ βλέπω τὴν πρεσβυτέραν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς λέγουσάν μοι· Πᾶσα ἐρώτησις ταπεινοφροσύνης χρήζει· νήστευσον 5 οὖν καὶ λήψη ὁ αἰτεῖς παρὰ τοῦ Κυρίου.

7. Ἐνήστευσα οὖν μίαν ἡμέραν καὶ αὐτῇ τῇ νυκτί μοι ὤφθη νεανίσκος καὶ λέγει μοι· Τί σὺ ὑπὸ χεῖρας αἰτεῖς ἀποκαλύψεις ἐν δεήσει; Βλέπε μήποτε, πολλὰ αἰτούμενος, βλάβης σου τὴν σάρκα. 8. Ἀρκοῦσί σοι αἱ ἀποκαλύψεις αὗται. Μὴ τι δύνη ἰσχυροτέ- 10 ας ἀποκαλύψεις ὧν ἐώρακας ἰδεῖν;

9. Ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγω· Κύριε, τοῦτο μόνον αἰτοῦμαι, περὶ τῶν τριῶν μορφῶν τῆς πρεσβυτέρας, ἵνα ἀποκάλυψις ὀλοτελῆς γένηται.

Ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Μέχρι τίνος ἀσύνετοί ἐστε; Ἄλλ' αἱ 15 διψυχίαι ὑμῶν ἀσυνέτους ὑμᾶς ποιοῦσι καὶ τὸ μὴ ἔχειν τὴν καρδίαν ὑμῶν πρὸς τὸν Κύριον.

10. Ἀποκριθεὶς αὐτῷ πάλιν εἶπον· Ἄλλ' ἀπὸ σοῦ, Κύριε, ἀκριβέστερον αὐτὰ γνωσόμεθα.

XI. Ἄκουε, φησί, περὶ τῶν τριῶν μορφῶν ὧν ἐπιζητεῖς. 20 2. Τῇ μὲν πρώτη ὁράσει διατί πρεσβυτέρα ὤφθη σοι καὶ ἐπὶ καθέδραν καθημένη. Ὅτι τὸ πνεῦμα ὑμῶν πρεσβύτερον καὶ ἤδη μεμαραμμένον καὶ μὴ ἔχον δύναμιν ἀπὸ τῶν μαλακιῶν ὑμῶν καὶ διψυχιῶν. 3. Ὡσπερ γὰρ οἱ πρεσβύτεροι, μηκέτι ἔχοντες ἐλπίδα τοῦ ἀνενεῶσαι, οὐδὲν ἄλλο προσδοκῶσιν, εἰ μὴ τὴν κοίμησιν 25 αὐτῶν, οὕτω καὶ ἡμεῖς μαλακισθέντες ἀπὸ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων παρεδώκατε ἑαυτοὺς εἰς τὰς ἀκηδίας καὶ οὐκ ἐπερρίψατε ἑαυτῶν τὰς μερίμνας ἐπὶ τὸν Κύριον· ἀλλὰ ἐθραύσθη ὑμῶν ἡ διάνοια καὶ ἐπαλαιώθητε ταῖς λύπαις ὑμῶν.

4. Διατί οὖν ἐν καθέδρᾳ ἐκάθητο, ἤθελον γνῶναι, κύριε.

30 Ὅτι πᾶς ἀσθενὴς εἰς καθέδραν καθέζεται διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ, ἵνα συγκρατηθῇ ἡ ἀσθένεια τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἐχεις τὸν τύπον τῆς πρώτης ὁράσεως.

σὲ κάθισμα. 6. Γι' αὐτὰ ἤμουν λυπημένος πολὺ θέλοντας νὰ μάθω τὴν ἀποκάλυψη αὐτή.

Βλέπω λοιπὸν τὴν ἡλικιωμένη σὲ ὄραμα τῆ νύχτα νὰ μοῦ λέει· Κάθε ἐρώτηση ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ταπεινοφροσύνη· νήστεψε λοιπὸν, καὶ θὰ πάρεις ἀπὸ τὸν Κύριο αὐτὸ ποὺ ζητᾶς.

7. Νήστεψα λοιπὸν μιὰ μέρα καὶ τὴν ἴδια νύχτα μοῦ φανερώθηκε ἓνας νεαρὸς καὶ μοῦ εἶπε· Γιατί ἐσὺ ζητᾶς ἀμέσως ἀποκαλύψεις παρακαλώντας; Πρόσεχε μήπως, ζητώντας πολλά, βλάψεις τὸ σῶμα σου. 8. Σοῦ φτάνουν αὐτὲς οἱ ἀποκαλύψεις. Μήπως μπορεῖς νὰ δεῖς δυνατότερες ἀποκαλύψεις ἀπὸ αὐτὲς ποὺ εἶδες;

9. Ἀποκρίθηκα καὶ τοῦ εἶπα· Κύριε, μόνο αὐτὸ ζητῶ, νὰ μοῦ φανερωθοῦν οἱ τρεῖς μορφὲς τῆς ἡλικιωμένης γυναίκα.

Μοῦ ἀπάντησε λέγοντάς μου· Μέχρι πότε θὰ εἴσαστε ἀνόητοι; Ἀλλὰ οἱ ἀστάθειές σας σᾶς κάνουν ἀνόητους καὶ νὰ μὴ ἔχετε τὴν καρδιά σας στραμμένη στὸν Κύριο.

10. Ἀπαντώντας πάλι τοῦ εἶπα· Ὅμως ἀπὸ σένα, Κύριε, θὰ τὰ μάθουμε καλύτερα.

XI. Ἦκουσε, μοῦ λέει, γιὰ τὶς τρεῖς μορφὲς ποὺ ζητᾶς. 2. Γιατί στὴν πρώτη ὄραση σοῦ ἐμφανίστηκε ἡλικιωμένη καὶ καθισμένη σὲ πολυθρόνα. Ἐπειδὴ καὶ τὸ πνεῦμα σας εἶναι ἡλικιωμένο καὶ μαραμένο πιά καὶ δὲν ἔχει δύναμη ἐξαιτίας τῆς ἀσθένειας καὶ τῆς ἀστάθειάς σας. 3. Διότι, ὅπως οἱ ἡλικιωμένοι, μὴ ἔχοντας ἐλπίδα νὰ ξαναγιώσουν πιά, δὲν περιμένουν παρὰ τὸν θάνατό τους, ἔτσι καὶ σεῖς ἐξασθενημένοι ἀπὸ τὶς βιοτικὲς ὑποθέσεις σας παραδώσατε τοὺς ἑαυτοὺς σας σὲ ἀμεριμνησίες, καὶ δὲν ἀναθέσατε τὶς φροντίδες σας στὸν Κύριο, ἀλλὰ τσακίστηκε ὁ νοῦς σας καὶ παλιώσατε μέσα στὶς λύπες σας.

4. Ἦθελα ὁμως, Κύριε, νὰ μάθω γιὰτί καθόταν σὲ πολυθρόνα.

Διότι κάθε ἀσθενὴς κάθεται σὲ πολυθρόνα ἐξαιτίας τῆς ἀσθένειάς του, γιὰ νὰ συγκρατεῖται ἢ ἀδυναμία τοῦ σώματός του. Ἔχεις τὸν συμβολισμό τῆς πρώτης ἡμέρας.

XII. Τῇ δευτέρᾳ ὀράσει εἶδες αὐτὴν ἐστηκυῖαν καὶ τὴν ὄψιν νεωτέραν ἔχουσαν καὶ ἰλαρωτέραν παρὰ τὸ πρότερον, τὴν δὲ σάρκα καὶ τὰς τρίχας πρεσβυτέρας. Ἔκουε, φησί, καὶ ταύτην τὴν παραβολὴν. 2. Ὅταν πρεσβύτερός τις, ἤδη ἀφηλπικῶς ἐαυ-
 5 τὸν διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ καὶ τὴν πτωχότητα, οὐδὲν ἕτερον προσδέχεται, εἰ μὴ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς ζωῆς αὐτοῦ· εἶτα ἐξαίφνης κατελείφθη αὐτῷ κληρονομία, καὶ οὐκέτι ἀνακεῖται, ἀλλὰ ἔστηκε καὶ ἀνανεοῦται αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἤδη ἐφθαρμένον ἀπὸ τῶν προτέρων αὐτοῦ πράξεων καὶ οὐκέτι κάθηται, ἀλλὰ
 10 ἀνδρίζεται· οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὴν ἀποκάλυψιν, ἦν ὑμῖν ὁ Κύριος ἀπεκάλυψεν. 3. Ὅτι ἐσπλαχνίσθη ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἀνενεώσατο τὰ πνεύματα ὑμῶν καὶ ἀπέθεσθε τὰς μαλακίας ὑμῶν καὶ προσῆλθεν ὑμῖν ἰσχυρότης καὶ ἐνεδυναμώθητε ἐν τῇ πίστει, καὶ ἰδὼν ὁ Κύριος τὴν ἰσχυροποίησιν ὑμῶν ἐχάρη· καὶ διὰ τοῦτο
 15 ἐδήλωσεν ὑμῖν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου καὶ ἕτερα δηλώσει, ἐὰν ἐξ ὅλης καρδίας εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.

XIII. Τῇ δὲ τρίτῃ ὀράσει εἶδες αὐτὴν νεωτέραν καὶ καλὴν καὶ ἰλαρὰν καὶ καλὴν τὴν μορφήν αὐτῆς, 2. ὡς ἐὰν γάρ τινι λυ-
 20 πουμένῳ ἔλθῃ ἀγγελία ἀγαθὴ τις, εὐθὺς ἐπελάθετο τῶν προτέρων λυπῶν καὶ οὐδὲν ἄλλο προσδέχεται, εἰ μὴ τὴν ἀγγελίαν ἣν ἤκουσε, καὶ ἰσχυροποιεῖται λοιπὸν εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀνανεοῦται αὐτοῦ τὸ πνεῦμα διὰ τὴν χαρὰν ἣν ἔλαβεν· οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀνανέωσιν εἰλήφατε τῶν πνευμάτων ὑμῶν, ἰδόντες ταῦτα τὰ ἀγαθὰ.
 3. Καὶ ὅτι ἐπὶ συμπελίου εἶδες καθημένην, ἰσχυρὰ ἢ θέσις· ὅτι
 25 τέσσαρας πόδας ἔχει τὸ συμπέλλιον καὶ ἰσχυρῶς ἔστηκεν· καὶ γὰρ ὁ κόσμος διὰ τεσσάρων στοιχείων κρατεῖται. 4. Οἱ οὖν μετανοήσαντες ὀλοτελῶς νέοι ἔσονται καὶ τεθεμελιωμένοι, οἱ ἐξ ὅλης καρδίας μετανοήσαντες. Ἀπέχεις ὀλοτελῆ τὴν ἀποκάλυψιν· μηκέτι μηδὲν αἰτήσεις περὶ ἀποκαλύψεως, ἐὰν τι δὲ δέῃ, ἀ-
 30 ἀποκαλυφθήσεται σοι.

XII. Στὴ δευτέρα ὄραση τὴν εἶδες νὰ στέκεται, ἔχοντας τὸ πρόσωπό της νεώτερο, καὶ περισσότερο χαρούμενη ἀπὸ τὴν πρώτη φορά, ἐνῶ τὸ σῶμα της καὶ τὰ μαλλιά της ἦταν ἡλικιωμένα. Ἔκουσε, λέει, καὶ τὴν παραβολὴ αὐτῆ. 2. Ὅπως ἓνας ἡλικιωμένος, ἤδη ἀπελπισμένος ἐξαιτίας τῆς ἀσθένειας καὶ τῆς φτώχειας του, δὲν περιμένει παρὰ μόνο τὴν τελευταία μέρα τῆς ζωῆς του, καὶ ἔπειτα ξαφνικὰ γίνεται κληρονόμος μεγάλης κληρονομιάς καὶ ἀκούοντάς τὴν σηκώνεται καὶ γεμάτος χαρὰ ἀνακτᾷ τὶς δυνάμεις του καὶ δὲν ξαπλώνει πιά, ἀλλὰ στέκεται καὶ ἀνανεώνεται τὸ πνεῦμα του ποῦ ἦταν ἤδη φθαρμένο ἀπὸ τὶς προηγούμενες πράξεις του, καὶ δὲν κάθεται πιά, ἀλλὰ δυναμώνει· ἔτσι καὶ σεῖς, ἀκούοντας τὴν ἀποκάλυψη ποῦ σᾶς φανέρωσε ὁ Κύριος. 3. Γιατὶ σᾶς λυπήθηκε καὶ ἀνανέωσε τὰ πνεύματά σας, καὶ σεῖς ἀποβάλατε τὶς ἀδυναμίες σας καὶ ἀποκτήσατε ἰσχὺ καὶ δυναμωθῆκατε στὴν πίστη, καὶ βλέποντας ὁ Κύριος τὴν ἐνδυνάμωσή σας χάρηκε· καὶ γι' αὐτὸ σᾶς φανέρωσε τὸ χτίσιμο τοῦ πύργου, καὶ θὰ σᾶς φανερώσει καὶ ἄλλα, ἐὰν εἰρηνεύετε μεταξύ σας μὲ ὅλη τὴν καρδιά σας.

XIII. Καὶ κατὰ τὴν τρίτη ὄραση τὴν εἶδες πῶς νέα καὶ ὠραία καὶ χαρούμενη καὶ ὠραία στὸ πρόσωπό της. 2. Διότι, ὅπως κάποιος, ποῦ εἶναι λυπημένος, ὅταν τοῦ ἔρθει μιὰ εὐχάριστη εἶδηση, ἀμέσως ξεχνᾷ τὶς προηγούμενες λύπες του καὶ δὲν περιμένει τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνο τὴν εἶδηση ποῦ ἄκουσε, καὶ δυναμώνει πρὸς τὸ καλύτερο καὶ ἀνανεώνεται τὸ πνεῦμα του ἐξαιτίας τῆς χαρᾶς ποῦ ἔλαβε· ἔτσι καὶ σεῖς εἶδατε τὰ πνεύματά σας νὰ ἀνανεώνονται βλέποντας αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ. 3. Καὶ τὸ ὅτι τὴν εἶδες νὰ κάθεται σὲ κάθισμα, αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ θέση της εἶναι σταθερὴ· ἐπειδὴ τὸ κάθισμα ἔχει τέσσερα πόδια καὶ στέκεται καλά· διότι καὶ ὁ κόσμος συγκρατεῖται ἀπὸ τέσσερα στοιχεῖς. 4. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ποῦ μετανόησαν τελείως θὰ γίνουν νέοι καὶ γερὰ θεμελιωμένοι, ὅσοι μετανοήσουν μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους. Εἶσαι ἀκόμα μακριὰ ἀπὸ τὴν πλήρη ἀποκάλυψη· νὰ μὴ ζητήσεις τίποτε πιά γιὰ ἀποκάλυψη, ἐὰν ὁμως σοῦ χρειάζεται κάτι ἀκόμα θὰ σοῦ φανερωθεῖ.

ὙΟρασις δ'

1. Ἦν εἶδον, ἀδελφοί, μετὰ ἡμέρας εἴκοσι τῆς προτέρας ὀράσεως τῆς γενομένης εἰς τύπον τῆς θλίψεως τῆς ἐπερχομένης.
2. Ὑπῆγον εἰς ἀγρὸν τῆ ὁδῶ τῆ Καμπανῆ. Ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς δημοσίας ἐστὶν ὡσεὶ στάδια δέκα· ραδίως δὲ ὀδεύεται ὁ τόπος.
3. Μόνος οὖν περιπατῶν ἀξιῶ τὸν Κύριον, ἵνα τὰς ἀποκαλύψεις καὶ τὰ ὀράματα ἃ μοι ἔδειξε διὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ τελειώσῃ, ἵνα με ἰσχυροποιήσῃ καὶ δῶ τὴν μετάνοιαν τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοῖς ἐσκανδαλισμένοις, ἵνα δοξασθῆ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τὸ μέγα καὶ ἔνδοξον, ὅτι με ἀξιὸν ἠγήσατο τοῦ δεῖξαι μοι τὰ θαυμάσια αὐτοῦ.
4. Καὶ δοξάζοντός μου καὶ εὐχαριστοῦντος αὐτῶ, ὡς ἦχος φωνῆς μοι ἀπεκρίθη· Μὴ διψυχῆσεις, Ἐρμᾶ.

Ἐν ἑμαυτῶ ἠρξάμην διαλογίζεσθαι καὶ λέγειν· Ἐγὼ τί ἔχω διψυχῆσαι, οὕτω τεθεμελιωμένος ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ ἰδὼν ἔνδοξα πράγματα; 2. Καὶ προέβην μικρὸν, ἀδελφοί, καὶ ἰδοὺ βλέπω κονιορτὸν ὡς εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἠρξάμην λέγειν ἐν ἑαυτῶ· Μήποτε κτήνη ἔρχονται καὶ κονιορτὸν ἐγείρουσιν; Οὕτω δὲ ἦν ἀπ' ἐμοῦ ὡς ἀπὸ σταδίου. 6. Γινομένου μείζονος καὶ μείζονος κονιορτοῦ ὑπενόησα εἶναι τι θεῖον· μικρὸν ἐξέλαμψεν ὁ ἥλιος, καὶ ἰδοὺ βλέπω θηρίον μέγιστον, ὡσεὶ κῆτός τι, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀκρίδες πύρινα ἐξεπορεύοντο. Ἦν δὲ τὸ θηρίον τῶ μήκει ὡσεὶ ποδῶν ρ', τὴν δὲ κεφαλὴν εἶχεν ὡς κεράμου. 7. Καὶ ἠρξάμην κλαίειν καὶ ἐρωτᾶν τὸν Κύριον, ἵνα με λυτρώσῃται ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ἐπενεμνήσθην τοῦ ρήματος οὗ ἀκηκόειν· Μὴ διψυχῆσεις, Ἐρμᾶ. 8. Ἐνδυσάμενος οὖν, ἀδελφοί, τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου καὶ μνησθεὶς ὧν ἐδίδαξέ με μεγαλείων, θαρσήσας εἰς τὸ θηρίον ἑμαυτὸν ἔδωκα. Οὕτω δὲ ἦρχετο τὸ θηρίον ροίζω, ὥστε δύνασθαι αὐτὸ πόλιν λυμᾶναι. 9. Ἔρχομαι ἐγγὺς αὐτοῦ καὶ τὸ τηλι-

ὙΟραση 4η

1. Τὴν ὄραση αὐτὴ τὴν εἶδα, ἀδελφοί, εἴκοσι μέρες μετὰ τὴν προηγούμενη ὄραση, ὡς σημάδι τῆς θλίψεως πού ἔρχεται. 2. Πήγαινα σὲ χωράφι στὸ δρόμο τῆς Καμπανίας, πού ἀπέχει ἀπὸ τὸν δημόσιο δρόμο δέκα περίπου στάδια, καὶ ὁ τόπος περπατιέται εὐκόλα. 3. Καθὼς λοιπὸν περπατοῦσα μόνος ζητοῦσα ἀπὸ τὸν Κύριο νὰ συμπληρώσει τὶς ἀποκαλύψεις καὶ τὰ ὄραματα πού μοῦ ἔδειξε μέσω τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ μὲ ἐνδυναμώσει καὶ νὰ δώσει εὐκαρία μετάνοιας στοὺς δούλους του πού ἔχουν σκανδαλισθεῖ, γιὰ νὰ δοξασθεῖ τὸ μεγάλο καὶ ἐνδοξοδνομά του, ἀφοῦ μὲ θεώρησε ἄξιο νὰ μοῦ δείξει τὰ θαυμάσιά του. 4. Καὶ καθὼς τὸν δόξαζα καὶ τὸν εὐχαριστοῦσα, μοῦ ἀπάντησε ὡς ἦχος φωνῆς· Νὰ μὴ γίνεις δύσπιστος, Ἐρμᾶ.

Ἐγὼ ἄρχισα νὰ σκέφτομαι μέσα μου καὶ νὰ λέω· Ἐγὼ γιὰ ποιό λόγο νὰ δυσπιστήσω, ἀφοῦ εἶμαι τόσο καλὰ θεμελιωμένος ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ εἶδα τόσο ἐνδοξα πράγματα; 5. Καὶ προχώρησα λίγο, ἀδελφοί, καὶ νά, βλέπω σκόνη πού ἔφτανε μέχρι τὸν οὐρανὸ καὶ ἄρχισα νὰ λέω στὸν ἑαυτό μου· Μήπως ἔρχονται ζῶα καὶ σηκώνουν σκόνη; Αὐτὸ συνέβαινε μακριὰ ἀπὸ μένα περίπου ἓνα στάδιο. 6. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ σκόνη μεγάλωνε ὄλο καὶ πιὸ πολὺ, ἀντιλήφθηκα ὅτι εἶναι κάτι τὸ θεϊκό· σὲ λίγο ἔλαμψε ὁ ἥλιος καὶ βλέπω ἓνα θηρίο πολὺ μεγάλο, σὰν κάποιον θαλάσσιο κῆτος, ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ὁποίου ἔβγαιναν πύρινες ἀκρίδες. Τὸ μῆκος τοῦ θηρίου ἦταν ἑκατὸ περίπου πόδια³, ἐνῶ τὸ κεφάλι του ἔμοιαζε μὲ μεγάλο πῆλινο δοχεῖο. 7. Ἄρχισα τότε νὰ κλαίω καὶ νὰ παρακαλῶ τὸν Κύριο νὰ μὲ γλυτώσει ἀπὸ αὐτό. Τότε θυμήθηκα τὰ λόγια πού εἶχα ἀκούσει· Νὰ μὴ δυσπιστήσεις, Ἐρμᾶ. 8. Ὅπλισμένος λοιπὸν, ἀδελφοί, μὲ τὴν πίστη τοῦ Κυρίου καὶ ἀναπολώντας τὰ μεγαλεῖα πού μὲ δίδαξε, παίρνοντας θάρρος παρέδωσα τὸν ἑαυτό μου στὸ θηρίο. Καὶ τὸ θηρίο ἔρχόταν μὲ τόσο μεγάλη ὄρμη, ὥστε μπορούσε νὰ καταστρέψει ὀλόκληρη πόλη. 9. Ἐρχομαι κοντὰ του, καὶ τὸ τόσο μεγάλο κῆτος ἄπλωσε τὸν ἑαυτό του κάτω καὶ δὲν ἔκανε τίποτε ἄλλο,

κοῦτο κῆτος ἐκτείνει ἑαυτὸ χαμαὶ καὶ οὐδέν, εἰ μὴ τὴν γλῶσσαν προέβαλλε, καὶ ὅλως οὐκ ἐκινήθη μέχρις ὅτε παρῆλθον αὐτό· 10. εἶχε δὲ τὸ θηρίον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς χρώματα τέσσαρα· μέλαν, εἶτα πυροειδὲς καὶ αἱματῶδες, εἶτα χρυσοῦν, εἶτα λευκόν.

5 II. Μετὰ δὲ τὸ παρελθεῖν με τὸ θηρίον καὶ προελθεῖν ὡσεὶ πόδας λ', ἰδοὺ ὑπαντᾷ μοι παρθένος κεκοσμημένη ὡς ἐκ νυμφῶνος ἐκπορευομένη, ὅλη ἐν λευκοῖς καὶ ὑποδήμασι λευκοῖς, κατακεκαλυμμένη ἕως τοῦ μετώπου, ἐν μίτρᾳ δὲ ἦν ἡ κατακάλυψις αὐτῆς· εἶχε δὲ τὰς τρίχας αὐτῆς λευκάς. 2. Ἔγνων ἐγὼ ἐκ τῶν 10 προτέρων ὀραμάτων, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐστίν, καὶ ἰλαρώτερος ἐγενόμην. Ἀσπάζεται με λέγουσα· Χαῖρε, σὺ ἄνθρωπε.

Καὶ ἐγὼ αὐτὴν ἀντησπασάμην· Κυρία, χαῖρε.

3. Ἀποκριθεῖσά μοι λέγει· Οὐδέν σοι ἀπήντησεν;

Λέγω αὐτῇ· Κυρία, τηλικοῦτο θηρίον, δυνάμενον λαοὺς δια- 15 φθεῖραι· ἀλλὰ τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου καὶ τῇ πολὺσπλαγχνίᾳ αὐτοῦ ἐξέφυγον αὐτό.

4. Καλῶς ἐξέφυγες, φησὶν, ὅτι τὴν μέριμνάν σου ἐπὶ τὸν Θεὸν ἐπέρριψας καὶ τὴν καρδίαν σου ἤνοιξας πρὸς τὸν Κύριον, πιστεύσας, ὅτι δι' οὐδενὸς δύνῃ σωθῆναι, εἰ μὴ διὰ τοῦ μεγάλου 20 καὶ ἐνδόξου ὀνόματος. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῶν θηρίων ὄντα, οὗ τὸ ὄνομά ἐστι Θεογρί, καὶ ἐνέφραξε τὸ στόμα αὐτοῦ, ἵνα μὴ σε λυμάνῃ. Μεγάλῃν θλίψιν ἐκπέφευγας διὰ τὴν πίστιν σου καὶ ὅτι τηλικοῦτο θηρίον ἰδὼν οὐκ ἐδιψύχησας. 5. Ὑπαγε οὖν καὶ ἐξήγησαι τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ Κυ- 25 ρίου τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ, καὶ εἶπε αὐτοῖς, ὅτι τὸ θηρίον τοῦτο τύπος ἐστὶ θλίψεως τῆς μελλούσης τῆς μεγάλης· ἐὰν οὖν προετοιμάσησθε καὶ μετανοήσητε ἐξ ὅλης καρδίας ὑμῶν πρὸς τὸν Κύριον, δυνήσεσθε ἐκφυγεῖν αὐτὴν, ἐὰν ἡ καρδία ὑμῶν γένηται καθαρὰ καὶ ἄμωμος, καὶ τὰς λοιπὰς τῆς ζωῆς ἡμέρας ὑμῶν δου- 30 λεύσητε τῷ Κυρίῳ ἀμέμπτως. Ἐπιρρίψατε τὰς μερίμνας ὑμῶν ἐπὶ τὸν Κύριον καὶ αὐτὸς κατορθώσει αὐτάς. 6. Πιστεύσατε τῷ Κυρίῳ, οἱ δίψυχοι, ὅτι πάντα δύναται, καὶ ἀποστρέψαι τὴν ὀργὴν

παρὰ μόνο ἔβγαλε ἔξω τὴ γλῶσσα του καὶ δὲν κινήθηκε καθόλου μέχρι πὺ τὸ προσπέρασα· 10. ἐπάνω στὸ κεφάλι του τὸ θηρίο εἶχε τέσσερα χρώματα· μαῦρο, ἔπειτα κόκκινο σὰν φωτιά καὶ αἷμα, ἔπειτα χρυσαφί, καὶ ἔπειτα λευκό.

II. Ὅταν προσπέρασα τὸ θηρίο καὶ προχώρησα καμμιὰ τριάντα πόδια, μὲ συνάντησε μιὰ παρθένος στολισμένη, σὰν νὰ ἔβγαινε ἀπὸ νυφικὸ δωμάτιο, ὀλόκληρη ντυμένη ἄσπρα καὶ μὲ παπούτσια ἄσπρα, σκεπασμένη μέχρι τὸ μέτωπο, καὶ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς της ἦταν μίτρα. Τὰ μαλλιά ἦταν ἄσπρα. 2. Κατάλαβα ἐγὼ ἀπὸ τὰ προηγούμενα ὁράματα ὅτι εἶναι ἡ Ἐκκλησία, καὶ χάρηκα περισσότερο. Μὲ χαιρέτισε λέγοντας· Χαῖρε, ἄνθρωπέ μου.

Τὴν ἀντιχαιρέτισα κι ἐγὼ· Χαῖρε, Κυρία.

3. Ἀπαντώντας μοῦ λέγει· Δὲν σὲ συνάντησε τίποτε;

Τῆς λέω· Κυρία, μὲ συνάντησε ἓνα τόσο μεγάλο θηρίο, πὺ μπορεῖ νὰ καταστρέψει ὀλόκληρους λαούς, ἀλλὰ μὲ τὴ δύναμη τοῦ Κυρίου καὶ τὴν πολλὴ εὐσπλαχνία του τὸ ξέφυγα.

4. Τὸ ξέφυγες καλά, εἶπε, ἐπειδὴ ἀνέθεσες τὴ φροντίδα σου στὸν Θεὸ καὶ ἄνοιξες τὴν καρδιά σου στὸν Κύριο, πιστεύοντας, ὅτι μὲ τίποτε ἄλλο δὲν μπορεῖς νὰ σωθεῖς, παρὰ μόνο μὲ τὸ μεγάλο καὶ ἔνδοξο ὄνομα. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος ἔστειλε τὸν ἄγγελό του, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ τὰ θηρία, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα εἶναι Θεγρί, καὶ ἔφραξε τὸ στόμα του γιὰ νὰ μὴ σὲ ἀφανίσει. Ξέφυγες ἀπὸ μεγάλη θλίψη ἐξαιτίας τῆς πίστεώς σου καὶ ἐπειδὴ, ἂν καὶ εἶδες τόσο μεγάλο θηρίο, δὲν λιποψύχησες· 5. πῆγαινε λοιπὸν καὶ ἐξῆγησε στοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Κυρίου τὰ μεγαλεῖα του, καὶ πὲς τους ὅτι τὸ θηρίο αὐτὸ εἶναι σύμβολο τῆς μεγάλης θλίψεως πὺ πρόκειται νὰ ἔρθει· ἐὰν λοιπὸν προετοιμασθεῖτε καὶ μετανοήσετε μὲ ὅλη τὴν καρδιά σας στὸν Κύριο, θὰ μπορέσετε νὰ τὴν ξεφύγετε, ἐὰν ἡ καρδιά σας γίνεи καθαρὴ καὶ ἄσπιλη, καὶ τίς ὑπόλοιπες μέρες τῆς ζωῆς σας ὑπηρετήστε τὸν Κύριο ἄμεμπτα. Ἀναθέστε τίς φροντίδες σας στὸν Κύριο καὶ αὐτὸς θὰ τίς ἐπιλύσει. 9. Πιστέψτε στὸν Κύριο, οἱ δύσπιστοι, διότι ὅλα τὰ μπορεῖ, καὶ νὰ ἀπομακρύνει τὴν ὀργὴ του

αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν καὶ ἀποστεῖλαι μάστιγας ὑμῖν τοῖς διψύχοις. Οὐαὶ τοῖς ἀκούσασι τὰ ρήματα ταῦτα καὶ παρακούσασι· αἰρετώτερον ἦν αὐτοῖς τὸ μὴ γεννηθῆναι.

III. Ἡρώτησα αὐτὴν περὶ τῶν τεσσάρων χρωμάτων ὧν
5 εἶχε τὸ θηρίον εἰς τὴν κεφαλὴν, ἢ δὲ ἀποκριθεῖσά μοι λέγει· Πάλιν περιέργος εἶ περὶ τοιούτων πραγμάτων.

Ναί, φημί, κυρία· γνώρισόν μοι τί ἐστι ταῦτα.

2. Ἔκουε, φησὶν· Τὸ μὲν μέλαν οὗτος ὁ κόσμος ἐστίν, ἐν ᾧ κατοικεῖτε· 3. τὸ δὲ πυροειδὲς καὶ αἱματῶδες, ὅτι δεῖ τὸν κόσμον
10 τοῦτον δι' αἵματος καὶ πυρὸς ἀπόλλυσθαι· 4. τὸ δὲ χρυσοῦν μέρος ὑμεῖς ἐστε οἱ ἐκφυγόντες τὸν κόσμον τοῦτον. Ὡσπερ γὰρ τὸ χρυσίον δοκιμάζεται διὰ τοῦ πυρὸς καὶ εὐχρηστον γίνεται, οὕτω καὶ ὑμεῖς δοκιμάζεσθε οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῷ. Οἱ οὖν μείναντες καὶ πυρωθέντες ὑπ' αὐτοῦ καθαρισθήσεσθε. Ὡσπερ τὸ χρυ-
15 σίον ἀποβάλλει τὴν σκωρίαν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀποβαλεῖτε πᾶσαν λύπην καὶ στενοχωρίαν καὶ καθαρισθήσεσθε καὶ χρήσιμοι ἔσεσθε εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. 5. Τὸ δὲ λευκὸν μέρος ὁ αἰὼν ὁ ἐπερχόμενός ἐστιν, ἐν ᾧ κατοικήσουσιν οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ· ὅτι ἄσπιλοι καὶ καθαροὶ ἔσονται οἱ ἐκλελεγμένοι ὑπὸ τοῦ
20 Θεοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 6. Σὺ οὖν μὴ διαλίπης λαλῶν εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀγίων. Ἐχετε καὶ τὸν τύπον τῆς θλίψεως τῆς ἐρχομένης μεγάλης. Ἐὰν δὲ ὑμεῖς θελήσετε, οὐδὲν ἔσται. Μνημονεύετε τὰ προγεγραμμένα.

7. Ταῦτα εἶπασα ἀπῆλθε καὶ οὐκ εἶδον ποίῳ τόπῳ ἀπῆλ-
25 θεν· ψόφος γὰρ ἐγένετο· καὶ γὰρ ἐπεστράφην εἰς τὰ ὀπίσω φοβηθεὶς, δοκῶν ὅτι τὸ θηρίον ἔρχεται.

Ἀποκάλυψις 8'

1. Προσευξαμένου μου ἐν τῷ οἴκῳ καὶ καθίσαντος εἰς τὴν κλίνην, εἰσῆλθεν ἀνὴρ τις ἐνδοξος τῇ ὄψει, σχήματι ποιμενικῷ,
30 περικείμενος δέρμα λευκόν, καὶ πήραν ἔχων ἐπὶ τῶν ὠμων καὶ

ἀπὸ σαῶς, καὶ νὰ στείλει συμφορὰς σὲ σαῶς τοὺς δύσπιστους. Ἄλλοίμονο σ' αὐτοὺς ποὺ ἄκουσαν τὰ λόγια αὐτὰ καὶ παράκουσαν· θὰ ἦταν προτιμώτερο γι' αὐτοὺς νὰ μὴ εἶχαν γεννηθεῖ.

III. Τὴν ρώτησα γιὰ τὰ τέσσερα χρώματα ποὺ εἶχε τὸ θηρίο στὸ κεφάλι του, καὶ ἐκεῖνη ἀπαντώντας μοῦ εἶπε· Πάλι περιέργος εἶσαι γιὰ τέτοια πράγματα.

Ναί, λέω, κυρία· μάθε με τί σημαίνουν αὐτά.

2. Ἄκουσε, λέει· Τὸ μαῦρο εἶναι ὁ κόσμος αὐτός, στὸν ὁποῖο κατοικεῖτε· 3. τὸ κόκκινο τῆς φωτιᾶς καὶ τοῦ αἵματος σημαίνει, ὅτι ὁ κόσμος αὐτός πρέπει νὰ καταστραφεῖ μὲ αἷμα καὶ φωτιά· 4. τὸ μέρος τὸ χρυσαφὶ εἶσατε σεῖς ποὺ ξεφύγατε τὸν κόσμο αὐτόν. Διότι, ὅπως τὸ χρυσάφι δοκιμάζεται μὲ τὴ φωτιά καὶ γίνεται πιὸ χρήσιμο, ἔτσι καὶ σεῖς ποὺ κατοικεῖτε στὸν κόσμο αὐτὸ δοκιμάζεσθε. Ὅσοι λοιπὸν ἐπιμείνατε καὶ πυρακτωθήκατε ἀπὸ αὐτόν θὰ καθαρισθεῖτε. Ὅπως τὸ χρυσάφι ἀποβάλλει τὴ σκουριά του, ἔτσι καὶ σεῖς θὰ ἀποβάλετε κάθε λύπη καὶ στενοχώρια καὶ θὰ καθαρισθεῖτε καὶ θὰ γίνετε χρήσιμοι στὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ πύργου. 5. Τὸ μέρος πάλι ποὺ εἶναι λευκὸ συμβολίζει τὸν κόσμο ποὺ ἔρχεται, στὸν ὁποῖο θὰ κατοικήσουν οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ· διότι θὰ γίνουν ἀμόλυντοι καὶ καθαροὶ ὅσοι ἔχουν ἐκλεγεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ τὴν αἰώνια ζωή. 6. Ἐσὺ λοιπὸν νὰ μὴ παραλείπεις νὰ μιλάς στὰ αὐτιά τῶν ἁγίων. Ἐχετε καὶ τὸν συμβολισμό τῆς μεγάλης θλίψεως ποὺ ἔρχεται. Ἐὰν ὁμως θελήσετε, δὲν θὰ συμβεῖ τίποτε. Νὰ θυμόσαστε αὐτὰ ποὺ γράφτηκαν προηγουμένως.

7. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ἔφυγε, καὶ δὲν εἶδα σὲ ποιό τόπο πῆγε· διότι γινόταν θόρυβος· κι ἐγὼ γύρισα πρὸς τὰ πίσω φοβισμένος, νομίζοντας ὅτι ἔρχεται τὸ θηρίο.

Ἀποκάλυψη 5η

1. Ἀφοῦ προσευχήθηκα στὸ σπίτι καὶ κάθισα στὸ κρεβάτι, μπῆκε κάποιος ἄνδρας ἐντυπωσιακὸς στὸ πρόσωπο, μὲ ἐμφάνιση βοσκοῦ, ντυμένος προβειὰ ἄσπρη καὶ ἔχοντας στοὺς

ράβδον εἰς τὴν χειρα. Καὶ ἠσπάσατό με, κάγῳ ἀντησπασάμην αὐτόν. 2. Καὶ εὐθὺς παρεκάθισέ μοι καὶ λέγει μοι· Ἀπαστάλην ὑπὸ τοῦ σεμνοτάτου ἀγγέλου, ἵνα μετὰ σοῦ οἰκήσω τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.

5 3. Ἔδοξα ἐγὼ ὅτι πάρεστιν ἐκπειράζων με καὶ λέγω αὐτῷ· Σὺ γὰρ τίς εἶ; Ἐγὼ γάρ, φημί, γινώσκω ᾧ παρεδόθην.

Λέγει μοι· Οὐκ ἐπιγινώσκει με;

Οὕ, φημί.

Ἐγὼ, φησίν, εἰμὶ ὁ ποιμὴν ᾧ παρεδόθης.

10 4. Ἐτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἡ ἰδέα αὐτοῦ καὶ ἐπέγνω αὐτόν, ὅτι ἐκεῖνος ἦν ᾧ παρεδόθην, καὶ εὐθὺς συνεχύθη καὶ φόβος με ἔλαβε καὶ ὄλος συνεκόπη ἀπὸ τῆς λύπης, ὅτι οὕτως αὐτῷ ἀπεκρίθη πονηρῶς καὶ ἀφρόνως.

5. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Μὴ συγχύννου, ἀλλὰ ἰσχυρο-
15 ποιοῦ ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου, αἷς σοι μέλλω ἐντέλλεσθαι. Ἀπεστάλην γάρ, φησίν, ἵνα, ἃ εἶδες πρότερον, πάντα σοι πάλιν δείξω, αὐτὰ τὰ κεφάλαια τὰ ὄντα ὑμῖν σύμφορα. Πρῶτον πάντων τὰς ἐντολάς μου γράψον καὶ τὰς παραβολάς· τὰ δὲ ἕτερα καθὼς σοι δείξω, οὕτω γράψεις· διὰ τοῦτο, φησίν, ἐντέλλομαί σοι
20 πρῶτον γράψαι τὰς ἐντολάς καὶ παραβολάς, ἵνα ὑπὸ χειρα ἀναγινώσκῃ αὐτὰς δυνηθῆς φυλάξαι αὐτάς.

6. Ἐγραψα οὖν τὰς ἐντολάς καὶ παραβολὰς καθὼς ἐνετείλατό μοι. Ἐὰν οὖν ἀκούσαντες αὐτὰς φυλάξῃτε καὶ ἐν αὐταῖς πορευθῆτε καὶ ἐργάσησθε αὐτὰς ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, ἀπολήψε-
25 σθε ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὅσα ἐπηγγείλατο ὑμῖν· ἐὰν δὲ ἀκούσαντες μὴ μετανοήσητε, ἀλλ' ἔτι προσθῆτε ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν, ἀπολήψεσθε παρὰ τοῦ Κυρίου τὰ ἐναντία.

8. Ταῦτά μοι πάντα οὕτω γράψαι ὁ ποιμὴν ἐνετείλατο, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας.

Ἐντολὴ α'.

1. Πρῶτον πάντων πιστεῦσον, ὅτι εἷς ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα

ᾧμους του ταγάρι καὶ στὸ χέρι του ραβδί. Μὲ χαιρέτισε καὶ τὸν ἀντιχαιρέτισα κι ἐγώ. 2. Καὶ ἀμέσως κάθισε δίπλα μου καὶ μοῦ εἶπε· Στάλθηκα ἀπὸ τὸν πῶ σεμνὸ ἄγγελο γιὰ νὰ μείνω μαζί σου τὶς ὑπόλοιπες μέρες τῆς ζωῆς σου.

3. Ἐγὼ νόμισα ὅτι ἦρθε νὰ μὲ δοκιμάσει καὶ τοῦ εἶπα· Ποιὸς εἶσαι λοιπὸν ἐσύ; Διότι ἐγώ, λέγω, γνωρίζω αὐτὸν στὸν ὁποῖο παραδόθηκα.

Μοῦ λέει· Δὲν μὲ γνωρίζεις;

Ἦ Οχι, τοῦ λέγω.

Ἐγὼ, μοῦ λέει, εἶμαι ὁ ποιμένας στὸν ὁποῖο παραδόθηκες.

4. Καθὼς ὅμως μιλοῦσε ἀλλοιώθηκε τὸ πρόσωπό του καὶ τὸν γνώρισα, ὅτι ἦταν ἐκεῖνος στὸν ὁποῖο παραδόθηκα, καὶ ἀμέσως ταραχτήκα καὶ μὲ κυρίεψε φόβος καὶ ἔλειωσα ἀπὸ τὴ στενοχώρια, ἐπειδὴ τοῦ μίλησα ἔτσι, μὲ πονηριὰ καὶ ἀφροσύνη.

5. Καὶ ἐκεῖνος ἀπαντώντας μοῦ εἶπε· Μὴ ταραζέσαι, ἀλλὰ γίνε δυνατὸς στὶς ἐντολές μου, τὶς ὁποῖες θὰ σοῦ δώσω. Διότι ἔχω ἀποσταλεῖ, εἶπε, μὲ σκοπὸ αὐτὰ ποὺ εἶδες προηγουμένως νὰ σοῦ τὰ δείξω ὅλα ξανά, δηλαδὴ αὐτὰ τὰ σπουδαῖα ποὺ εἶναι συμφέροντα γιὰ σᾶς. Πρὶν ἀπὸ ὅλα γράψε τὶς ἐντολές καὶ τὶς παραβολές μου, ἐνῶ τὰ ἄλλα νὰ τὰ γράψεις ὅπως θὰ σοῦ τὰ δείξω. Γι' αὐτό, λέει, σοῦ δίνω ἐντολὴ νὰ γράψεις πρῶτα τὶς ἐντολές καὶ τὶς παραβολές, γιὰ νὰ τὶς διαβάξεις πρόχειρα καὶ νὰ μπορέσεις νὰ τὶς τηρήσεις.

6. Ἐγραψα λοιπὸν τὶς ἐντολές καὶ τὶς παραβολές ὅπως μὲ διέταξε. 7. Ἐὰν λοιπὸν τὶς ἀκούσετε καὶ τὶς τηρήσετε καὶ βαδίσετε σύμφωνα μ' αὐτὲς καὶ τὶς ἐφαρμόσετε μὲ καθαρὴ καρδιά, θὰ ἀπολαύσετε ἀπὸ τὸν Κύριο ὅσα σᾶς ὑποσχέθηκε, ἐὰν ὅμως τὶς ἀκούσετε καὶ δὲν μετανοήσετε, ἀλλὰ προσθέσετε καὶ ἄλλες στὶς ἁμαρτίες σας, θὰ λάβετε ἀπὸ τὸν Κύριο τὰ ἀντίθετα.

8. Αὐτὰ ὅλα ἔτσι μοῦ παρήγγειλε νὰ σᾶς τὰ γράψω ὁ ποιμένας, ὁ ἄγγελος τῆς μετάνοιας.

Ἐντολὴ 1η

1. Πρῶτο ἀπὸ ὅλα πίστεψε ὅτι ἕνας εἶναι ὁ Θεός, αὐτὸς

κτίσας καὶ καταρτίσας καὶ ποιήσας ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα καὶ πάντα χωρῶν, μόνος δὲ ἀχώρητος ὢν. 2. Πίστευσον οὖν αὐτῷ καὶ φοβῆθητι αὐτόν, φοβηθεῖς δὲ ἐγκράτευσαι. Ταῦτα φύλασσε καὶ ἀποβαλεῖς πᾶσαν πονηρίαν ἀπὸ σεαυτοῦ καὶ ἐνδύσῃ πᾶσαν ἀρετὴν δικαιοσύνης καὶ ζήσῃ τῷ Θεῷ, ἐὰν φυλάξῃς τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Ἐντολὴ β'.

1. Λέγει μοι· Ἀπλότητα ἔχε καὶ ἄκακος γίνου καὶ ἔση ὡς τὰ νήπια τὰ μὴ γινώσκοντα τὴν πονηρίαν τὴν ἀπολλύουσαν τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. 2. Πρῶτον μὲν μηδενὸς καταλάλει, μηδὲ ἠδέως ἄκουε καταλαλοῦντος· εἰ δὲ μή, καὶ σὺ ὁ ἀκούων ἔνοχος ἔση τῆς ἀμαρτίας τοῦ καταλαλοῦντος, ἐὰν πιστεύσῃς τῇ καταλαλιᾷ ἢ ἂν ἀκούσῃς· πιστεύσας γὰρ καὶ σὺ αὐτὸς ἔξεις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Οὕτως οὖν ἔνοχος ἔση τῆς ἀμαρτίας τοῦ καταλαλοῦντος. 3. Πονηρὰ ἢ καταλαλιά, ἀκατάστατον δαιμόνιον ἐστὶ, μηδέποτε εἰρηνεῦον, ἀλλὰ πάντοτε ἐν διχοστασίαις κατοικοῦν. Ἀπέχου οὖν ἀπ' αὐτοῦ καὶ εὐθηνίαν πάντοτε ἔξεις μετὰ πάντων. 4. Ἐνδύσαι δὲ τὴν σεμνότητα, ἐν ἣ ἢ οὐδὲν πρόσκομμά ἐστὶ πονηρόν, ἀλλὰ πάντα ὀμαλὰ καὶ ἰλαρά. Ἐργάζου τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐκ τῶν κόπων σου, ὧν ὁ Θεὸς δίδωσί σοι, πᾶσιν ὑστερημένοις δίδου ἀπλῶς, μὴ διαστάζων τίνι δῶς ἢ τίνι μὴ δῶς. Πᾶσι δίδου· πᾶσι γὰρ ὁ Θεὸς δίδοσθαι θέλει ἐκ τῶν ἰδίων δωρημάτων. 5. Οἱ οὖν λαμβάνοντες ἀποδώσουσι λόγον τῷ Θεῷ, διατί ἔλαβον καὶ εἰς τί· οἱ μὲν γὰρ λαμβάνοντες θλιβόμενοι οὐ δικασθήονται, οἱ δὲ ἐν ὑποκρίσει λαμβάνοντες τίσουσι δίκην. 6. Ὁ οὖν διδοὺς ἀθῶός ἐστίν· ὡς γὰρ ἔλαβε παρὰ τοῦ

πού ἔκτισε καὶ ὀργάνωσε ὅλα, καὶ ἔφερε τὰ πάντα ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία στὴν ὕπαρξη, καὶ τὰ χωράει ὅλα, ἐνῶ εἶναι ὁ μόνος ἀχώρητος. 2. Νὰ τὸν πιστέψεις λοιπὸν καὶ νὰ τὸν φοβᾶσαι, καὶ φοβούμενος νὰ ἐγκρατεύεσαι. Νὰ τὰ τηρεῖς αὐτὰ καὶ νὰ ἀποβάλεις κάθε πονηριὰ ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου καὶ νὰ ἐνδυθεῖς κάθε ἀρετὴ δικαιοσύνης, καὶ θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό, ἐὰν φυλάξεις τὴν ἐντολὴ αὐτή.

Ἐντολὴ 2η

1. Μοῦ λέει· Νὰ ἔχεις ἀπλότητα καὶ νὰ εἶσαι ἄκακος καὶ νὰ γίνεις σὰν τὰ νήπια πού δὲν γνωρίζουν τὴν πονηριὰ, αὐτὴν πού καταστρέφει τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. 2. Καὶ πρῶτα— πρῶτα νὰ μὴ κατακρίνεις κανέναν, οὔτε νὰ ἀκοῦς μὲ εὐχαρίστηση ὅποιον κατακρίνει· γιατί ἀλλιῶς καὶ σὺ πού ἀκοῦς θὰ εἶσαι ἔνοχος τῆς ἁμαρτίας πού κάνει αὐτὸς πού κατακρίνει, ἐὰν πιστέψεις στὴν κατάκριση πού θὰ ἀκούσεις· διότι, ἐὰν πιστέψεις, θὰ ἔχεις καὶ σὺ κάτι ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου. Γι' αὐτὸ θὰ γίνεις καὶ σὺ ἔνοχος τῆς ἁμαρτίας ἐκείνου πού κακολογεῖ. 2. Ἡ κακολογία εἶναι πονηρὴ, εἶναι ἀκατάστατο δαιμόνιο, πού δὲν ἠσυχάζει ποτέ, ἀλλὰ κατοικεῖ πάντοτε μέσα σὲ φιλονεικίες. Μεῖνε λοιπὸν μακριὰ ἀπὸ αὐτό, καὶ θὰ ἔχεις ἀφθονία πάντοτε μαζί μὲ ὄλους. 3. Νὰ ντυθεῖς τὴ σεμνότητα, στὴν ὁποία δὲν ὑπάρχει κανένα ἐμπόδιο πονηρό, ἀλλὰ ὅλα εἶναι ὁμαλὰ καὶ χαρωπά. Νὰ κάνεις τὸ καλό, καὶ ἀπὸ τοὺς κόπους σου, πού ὁ Θεὸς σου δίνει, νὰ δίνεις μὲ ἀπλότητα σὲ ὄλους ὅσους ἔχουν στερήσεις, χωρὶς νὰ διστάζεις σὲ ποιόν νὰ δώσεις καὶ σὲ ποιόν νὰ μὴ δώσεις. Νὰ δίνεις σὲ ὄλους· διότι ὁ Θεὸς θέλει νὰ δίνονται σὲ ὄλους ἀπὸ τὰ δικά του δῶρα. 4. Ἐκεῖνοι ὁμως πού παίρνουν, θὰ δώσουν λόγο στὸν Θεό, γιατί τὰ πῆραν καὶ σὲ τί τὰ χρησιμοποίησαν· καὶ ἐκεῖνοι πού παίρνουν ἐπειδὴ ἔχουν ἀνάγκες δὲν θὰ καταδικαστοῦν, ἐκεῖνοι ὁμως πού παίρνουν μὲ ὑποκρισία, θὰ τιμωρηθοῦν. 5. Ἐκεῖνος λοιπὸν πού δίνει εἶναι ἀθῶος· διότι τὴ διακονία πού πῆρε ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ νὰ τὴν ἐκτελέσει, ἀπλῶς

Κυρίου τὴν διακονίαν τελέσαι, ἀπλῶς αὐτὴν ἐτέλεσεν, μὴθὲν διακρίνων τίνι δῶ ἢ μὴ δῶ. Ἐγένετο οὖν ἡ διακονία αὕτη ἀπλῶς τελεσθεῖσα ἐνδοξος παρὰ τῷ Θεῷ. Ὁ οὖν οὕτως ἀπλῶς διακονῶν τῷ Θεῷ ζήσεται. 7. Φύλασσε οὖν τὰς ἐντολὰς ταύτας, ὡς
5 σοι λελάληκα, ἵνα ἡ μετάνοιά σου καὶ τοῦ οἴκου σου ἐν ἀπλότητι εὐρεθῇ καὶ ἡ καρδιά σου καθαρὰ καὶ ἀμίαντος.

Ἐντολὴ γ'.

1. Πάλιν μοι λέγει· Ἀλήθειαν ἀγάπα καὶ πᾶσα ἀλήθεια ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορευέσθω, ἵνα τὸ πνεῦμα, ὃ ὁ Θεὸς κατοικήσεν ἐν τῇ σαρκὶ ταύτῃ, ἀληθὲς εὐρεθῇ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ οὕτω δοξασθήσεται ὁ Κύριος ὁ ἐν σοὶ κατοικῶν· ὅτι ὁ Κύριος ἀληθινὸς ἐν παντὶ ῥήματι καὶ οὐδὲν παρ' αὐτῷ ψεῦδος.

2. Οἱ οὖν ψευδόμενοι ἀθετοῦσι τὸν Κύριον καὶ γίνονται ἀποστερηταὶ τοῦ Κυρίου, μὴ παραδιδόντες αὐτῷ τὴν παρακαταθήκην
15 ἣν ἔλαβον. Ἔλαβον γὰρ παρ' αὐτοῦ πνεῦμα ἀψευστον. Τοῦτο ἐὰν ψευδὲς ἀποδώσωσιν, ἐμίαναν τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου καὶ ἐγένοντο ἀποστερηταί.

3. Ταῦτα οὖν ἀκούσας ἐγὼ ἔκλαυσα λίαν. Ἰδὼν δέ με κλαίοντα λέγει· Τί κλαίεις;

20 Ὅτι, φημί, κύριε, οὐκ οἶδα εἰ δύναμαι σωθῆναι.

Διατί; φησίν.

Οὐδέπου γάρ, φημί, κύριε ἐν τῇ ἐμῇ ζωῇ ἀληθὲς ἐλάλησα ῥῆμα, ἀλλὰ πάντοτε πανούργως ἐλάλησα μετὰ πάντων καὶ τὸ ψεῦδος μου ἀληθὲς ἐπέδειξα παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις· καὶ οὐδέ-
25 ποτέ μοι οὐδεὶς ἀντεῖπεν, ἀλλ' ἐπιστεύθη τῷ λόγῳ μου. Πῶς οὖν, φημί, κύριε δύναμαι ζῆσαι ταῦτα πράξας;

4. Σὺ μὲν, φησί, καλῶς καὶ ἀληθῶς φρονεῖς· ἔδει γάρ σε ὡς Θεοῦ δοῦλον ἐν ἀληθείᾳ πορεύεσθαι καὶ πονηρὰν συνείδησιν μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας μὴ κατοικεῖν, μηδὲ λύπην
30 ἐπάγειν τῷ πνεύματι τῷ σεμνῷ καὶ ἀληθεῖ.

Οὐδέποτε, φημί, κύριε τοιαῦτα ῥήματα ἀκριβῶς ἤκουσα.

τὴν ἐκτέλεσε, χωρὶς νὰ κάνει διάκριση σὲ ποιόν νὰ δώσει καὶ σὲ ποιόν ὄχι. Ἡ διακονία λοιπὸν αὐτὴ ποὺ ἐκτελέστηκε ἔτσι ἀπλᾶ ἔγινε ἔνδοξη στὸν Θεό. Αὐτὸς λοιπὸν ποὺ διακονεῖ ἔτσι ἀπλᾶ τὸν Θεό, θὰ ζήσει. 6. Φύλαγε λοιπὸν τὶς ἐντολὲς αὐτές, ὅπως σοῦ εἶπα, ὥστε ἡ μετάνοια ἢ δική σου καὶ τοῦ σπιτιοῦ σου νὰ βρεθεῖ ὅτι εἶναι ἀπλῆ καὶ ἡ καρδιά σου καθαρὴ καὶ ἀμόλυντη.

Ἐντολὴ 3η

1. Καὶ πάλι μοῦ εἶπε· Νὰ ἀγαπᾶς τὴν ἀλήθεια καὶ ἀπὸ τὸ στόμα σου νὰ βγαίνει πάντα ἡ ἀλήθεια, ὥστε τὸ πνεῦμα ποὺ ὁ Θεὸς ἐγκατέστησε σ' αὐτὸ τὸ σῶμα νὰ ἀποδειχθεῖ ἀληθινὸ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔτσι νὰ δοξασθεῖ ὁ Κύριος ποὺ κατοικεῖ μέσα σου· διότι ὁ Κύριος εἶναι ἀληθινὸς σὲ κάθε λόγο του καὶ δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸν ψέμα. 2. Αὐτοὶ λοιπὸν ποὺ ψεύδονται ἀθετοῦν τὸν Κύριο καὶ γίνονται ἀποστερητὲς τοῦ Κυρίου, ἀφοῦ δὲν τοῦ ἐπιστρέφουν τὴν παρακαταθήκη ποὺ ἔλαβαν. Διότι ἔλαβαν ἀπὸ αὐτὸν πνεῦμα ποὺ δὲν ψεύδεται. Ἐὰν λοιπὸν τὸ ἐπιστρέψουν αὐτὸ ψεύτικο, μολύνουν τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου καὶ γίνονται ἀποστερητὲς.

3. Ἀκούοντάς τα αὐτὰ ἐγὼ ἔκλαψα πολὺ, καὶ βλέποντάς με νὰ κλαίω μοῦ εἶπε· Γιατί κλαῖς;

Ἐπειδὴ, κύριε, τοῦ λέγω, ποτὲ στὴ ζωὴ μου δὲν εἶπα λόγο ἀληθινόν, ἀλλὰ πάντοτε μιλῶ μὲ πανουργία σὲ ὅλους καὶ παρουσιάζω τὸ ψέμα μου ὡς ἀληθινὸ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ποτὲ κανεὶς δὲν μοῦ ἀντιμίλησε, ἀλλὰ ἔδειξε ἐμπιστοσύνη στὰ λόγια μου. Πῶς λοιπόν, κύριε, μπορῶ νὰ ζήσω ἔχοντας κάνει τέτοια;

4. Ἐσὺ βέβαια, λέει, καλὰ καὶ σωστὰ πιστεύεις, διότι ἔπρεπε ὡς δοῦλος τοῦ Θεοῦ νὰ βαδίζεις στὴν ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ συνυπάρχει πονηρὴ συνείδηση μαζί μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἀλήθειας, οὔτε νὰ προκαλεῖς λύπη στὸ σεμνὸ καὶ εἰλικρινὲς πνεῦμα.

Ποτὲ, λέγω, Κύριε, δὲν ἄκουσα τέτοια λόγια μὲ ἀκρίβεια.

5. Νῦν οὖν, φησίν, ἀκούεις· φύλασσε αὐτά, ἵνα καὶ τὰ πρό-
 τερον ἃ ἐλάλησας ψεύδη ἐν ταῖς πραγματείαις σου, τούτων εὐ-
 ρεθέντων ἀληθινῶν, κάκεινα πιστὰ γένηται· δύναται γὰρ κάκει-
 να πιστὰ γενέσθαι. Ἐὰν ταῦτα φυλάξης καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν πᾶσαν
 5 ἀλήθειαν λαλήσης, δυνήσῃ σευτῶ ζωὴν περιποιήσασθαι. Καὶ
 ὃς ἂν ἀκούσῃ τὴν ἐντολὴν ταύτην καὶ ἀπέχῃται τοῦ πονηροτά-
 του ψεύσματος, ζήσεται τῷ Θεῷ.

Ἐντολὴ δ'.

1. Ἐντέλλομαί σοι, φησί, φυλάσσειν τὴν ἀγνείαν καὶ μὴ
 10 ἀναβαινέτω σου ἐπὶ τὴν καρδίαν περὶ γυναικὸς ἀλλοτρίας ἢ
 περὶ πορνείας τινὸς ἢ περὶ τοιούτων τινῶν ὁμοιωμάτων πονη-
 ρῶν. Τοῦτο γὰρ ποιῶν μεγάλην ἀμαρτίαν ἐργάζῃ. Τῆς δὲ σῆς
 μνημονεύων πάντοτε γυναικὸς οὐδέποτε διαμαρτήσεις. 2. Ἐὰν
 γὰρ αὕτη ἢ ἐνθύμησις ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, διαμαρτύ-
 σεις, καὶ ἐὰν ἕτερα οὕτω πονηρά, ἀμαρτίαν ἐργάζῃ· ἢ γὰρ ἐνθύ-
 15 μησις αὕτη Θεοῦ δούλω ἀμαρτία μεγάλη ἐστίν· ἐὰν δέ τις ἐργά-
 σῃται τὸ ἔργον τὸ πονηρὸν τοῦτο, θάνατον ἑαυτῷ κατεργάζεται.
 3. Βλέπε οὖν σύ· ἀπέχου ἀπὸ τῆς ἐνθυμήσεως ταύτης· ὅπου γὰρ
 σεμνότης κατοικεῖ, ἐκεῖ ἀνομία οὐκ ὀφείλει ἀναβαίνειν ἐπὶ καρ-
 δίαν ἀνδρὸς δικαίου.

20 4. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ὀλίγα ἐπερωτῆσαί σε.
 Λέγε, φησίν.

Κύριε, φημί, εἰ γυναῖκα ἔχη τις πιστὴν ἐν Κυρίῳ καὶ ταύ-
 την εὖρη ἐν μοιχείᾳ τινί, ἄρα ἀμαρτάνει ὁ ἀνὴρ συζῶν μετ' αὐ-
 τῆς;

25 5. Ἄχρι τῆς ἀγνοίας, φησίν, οὐχ ἀμαρτάνει· ἐὰν δὲ γνῶ ὁ
 ἀνὴρ τὴν ἀμαρτίαν αὐτῆς καὶ μὴ μετανοήσῃ ἢ γυνή, ἀλλ' ἐπι-
 μένη τῇ πορνείᾳ αὐτῆς καὶ συζῆ ὁ ἀνὴρ μετ' αὐτῆς, ἔνοχος γίνε-
 ται τῆς ἀμαρτίας αὐτῆς καὶ κοινωνὸς τῆς μοιχείας αὐτῆς.

6. Τί οὖν, φημί, κύριε, ποιήσῃ ὁ ἀνὴρ, ἐὰν ἐπιμείνῃ τῷ πά-
 30 θει τούτῳ ἢ γυνή;

5. Τώρα όμως, λέει, άκοϋς· φύλαγέ τα αυτά, ὥστε και τὰ ψέματα πού εἶπες προηγουμένως στις δωσοληψίες σου, ἐάν αυτά βρεθοῦν σωστα νὰ γίνουν πιστευτά και ἐκεῖνα· διότι μποροῦν και ἐκεῖνα νὰ γίνουν πιστευτά. Ἐάν τὰ τηρήσεις αυτά και ἀπό τῶρα μιλάς πάντα τὴν ἀλήθεια, θὰ μπορέσεις νὰ ἐξασφαλίσεις για τὸν ἑαυτό σου τὴ ζωή. Και ὅποιος ἀκούσει τὴν ἐντολή αὐτὴ και ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸ πονηρότατο ψέμα, θὰ ζήσει μετὸν Θεό.

Ἐντολή 4η

1. Σοῦ παραγγέλλω, λέει νὰ τηρεῖς τὴν ἀγνότητα και νὰ μὴ σοῦ ἔρχονται σκέψεις για ξένη γυναῖκα ἢ για κάποια πόρνη ἢ για κάποια τέτοια παρόμοια πονηρά. Διότι κάνοντας αὐτό, κάνεις μεγάλη ἁμαρτία, ἐνῶ ἐάν ἔχεις πάντοτε στο νοῦ σου τὴ δικὴ σου γυναῖκα, δὲν θὰ ἁμαρτήσεις ποτέ. 2. Διότι, ἐάν ἔρθει στο νοῦ σου ἡ σκέψη αὐτὴ, θὰ ἁμαρτήσεις, και ἂν κάνεις ἄλλα ἐξίσου πονηρά, θὰ κάνεις ἁμαρτία· διότι ἡ σκέψη αὐτὴ για τὸν δοῦλο τοῦ Θεοῦ εἶναι μεγάλη ἁμαρτία, και ἐάν κάποιος κάνει τὸ πονηρὸ αὐτὸ ἔργο ἐτοιμάζει για τὸν ἑαυτό του θάνατο. 3. Πρόσεχε λοιπὸν και σύ· νὰ μένεις μακριὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴ σκέψη· διότι, ἐκεῖ ὅπου κατοικεῖ ἡ σεμνότητα, ἐκεῖ δὲν πρέπει ἡ παρανομία νὰ εἰσχωρεῖ στο νοῦ τοῦ δίκαιου ἄνδρα.

4. Τοῦ λέω· Κύριε, ἐπίτρεπέ μου νὰ ρωτήσω μερικὰ πράγματα.

Λέγε, μοῦ εἶπε.

Κύριε, λέγω, ἐάν κάποιος ἔχει γυναῖκα πιστὴ στον Κύριο και τὴν συλλάβει νὰ διαπράττει κάποια μοιχεία, μήπως ἁμαρτάνει ὁ ἄνδρας συζώνοντας μαζί της;

5. Ὅσο διάστημα τὸ ἀγνοεῖ, λέει, δὲν ἁμαρτάνει, ἐάν όμως ὁ ἄνδρας της πληροφορηθεῖ τὴν ἁμαρτία της και ζεῖ ὁ ἄνδρας μαζί της, γίνεται ἔνοχος τῆς ἁμαρτίας της και συνένοχος τῆς μοιχείας της.

6. Τί νὰ κάνει λοιπὸν ὁ ἄνδρας, κύριε, εἶπα, ἐάν ἡ γυναῖκα ἐπιμένει στο πάθος της αὐτό;

Ἀπολυσάτω, φησίν, αὐτήν καὶ ὁ ἀνὴρ ἐφ' ἑαυτῷ μενέτω· ἂν δὲ ἀπολύσας τὴν γυναῖκα ἑτέραν γαμήσῃ, καὶ αὐτὸς μοιχᾶται.

7. Ἐὰν οὖν, φημί, κύριε, μετὰ τὸ ἀπολυθῆναι τὴν γυναῖκα μετανοήσῃ ἢ γυνὴ καὶ θελήσῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα ὑποστρέψαι, οὐ παραδεχθήσεται;

8. Καὶ μὴν, φησίν, ἂν μὴ παραδέξῃται αὐτὴν ὁ ἀνὴρ, ἀμαρτάνει καὶ μεγάλην ἀμαρτίαν ἑαυτῷ ἐπισπᾶται, ἀλλὰ δεῖ παραδεχθῆναι τὸν ἡμαρτηκότα καὶ μετανοοῦντα· μὴ ἐπὶ πολὺ δέ· τοῖς γὰρ δούλοις τοῦ Θεοῦ μετάνοιά ἐστι μία. Διὰ τὴν μετάνοιαν οὖν οὐκ ὀφείλει γαμεῖν ὁ ἀνὴρ. Αὕτη ἡ πρᾶξις ἐπὶ γυναικὶ καὶ ἀνδρὶ κεῖται. 9. Οὐ μόνον, φησί, μοιχεία ἐστίν, ἂν τις τὴν σάρκα αὐτοῦ μιάνῃ, ἀλλὰ καὶ ὅς ἂν τὰ ὁμοιώματα ποιῇ τοῖς ἔθνεσιν, μοιχᾶται. Ὡστε καὶ ἐν τοῖς τοιαύτοις ἔργοις ἂν ἐμμένῃ τις καὶ μὴ μετανοῇ, ἀπέχου ἀπ' αὐτοῦ καὶ μὴ σύζυθι αὐτῷ· εἰ δὲ μὴ, καὶ σὺ μέτοχος εἶ τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ. 10. Διὰ τοῦτο προσετάγη ὑμῖν ἐφ' ἑαυτοῖς μένειν, εἴτε ἀνὴρ εἴτε γυνή· δύναται γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις μετάνοια εἶναι. 11. Ἐγὼ οὖν, φησίν, οὐ δίδωμι ἀφορμὴν ἵνα αὕτη ἡ πρᾶξις οὕτω συντελεῖται, ἀλλὰ εἰς τὸ μηκέτι ἀμαρτάνειν τὸν ἡμαρτηκότα. Περὶ δὲ τῆς προτέρας ἀμαρτίας αὐτοῦ ἐστὶν ὁ δυνάμενος ἴασιν δοῦναι. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν.

II. Ἠρώτησα αὐτὸν πάλιν λέγων· Ἐπεὶ ὁ Κύριος ἄξιόν με ἠγήσατο ἵνα μετ' ἐμοῦ πάντοτε κατοικῆς, ὀλίγα μου ρήματα ἔτι ἀνάσχου, ἐπεὶ οὐ συνίω οὐδέν, καὶ ἡ καρδία μου πεπώρωται ἀπὸ τῶν προτέρων μου πράξεων· συνέτισόν με, ὅτι λίαν ἄφρων εἰμὶ καὶ ὄλως οὐθέν νοῶ.

2. Ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Ἐγὼ, φησίν, ἐπὶ τῆς μετάνοίας εἰμὶ καὶ πᾶσι τοῖς μετανοοῦσι σύνεσιν δίδωμι. Ἡ οὐ δοκεῖ σοι, φησίν, αὐτὸ τοῦτο τὸ μετανοῆσαι σύνεσιν εἶναι; Τὸ μετανοῆσαι, φησί, σύνεσις ἐστὶ μεγάλη· συνίει γὰρ ὁ ἀμαρτήσας ὅτι πεποίη-

Νὰ τὴν χωρίσει, λέει, καὶ νὰ μείνει ὁ ἄνδρας μόνος· ἐὰν ὁμως χωρίσει τὴ γυναῖκα του καὶ παντρευτεῖ ἄλλην, κάνει καὶ αὐτὸς μοιχεία.

7. Ἐὰν ὁμως, λέγω, κύριε, μετὰ τὸν χωρισμὸ τῆς γυναῖκας μετανοήσει ἡ γυναῖκα καὶ θελήσει νὰ ἐπιστρέψει στὸν ἄνδρα της, νὰ μὴ τὴν δεχθεῖ;

8. Φυσικά, λέει, ἐὰν δὲν τὴν δεχθεῖ ὁ ἄνδρας της ἀμαρτάνει καὶ ἐπισύρει ἐπάνω του μεγάλη ἀμαρτία, ἀλλὰ πρέπει νὰ δεχθεῖ αὐτὸν ποὺ ἔχει ἀμαρτήσῃ καὶ μετανοεῖ· ὄχι ὁμως γιὰ πολὺ· διότι γιὰ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ μιὰ μετάνοια ὑπάρχει. Ἐξαιτίας λοιπὸν τῆς μετάνοιας δὲν πρέπει νὰ παντρευτεῖ ὁ ἄνδρας. Ἡ πρακτικὴ αὐτὴ ἰσχύει καὶ γιὰ τὴ γυναῖκα καὶ γιὰ τὸν ἄντρα.

9. Δὲν εἶναι μόνο μοιχεία, λέει, ἐὰν κάποιος μολύνει τὸ σῶμα του, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ποὺ διαπράττει ὅμοια μ' αὐτὰ ποὺ κάνουν οἱ εἰδωλολάτρεις, διαπράττει μοιχεία. Ὡστε καὶ σ' αὐτὰ τὰ ἔργα ἐὰν κάποιος ἐπιμένει καὶ δὲν μετανοεῖ, νὰ τὸν ἀποφεύγεις καὶ νὰ μὴ συζεῖς μαζί του· ἀλλιῶς θὰ εἶσαι καὶ σὺ συνένοχος τῆς ἀμαρτίας του. 10. Γι' αὐτὸ σαῶς δόθηκε ἡ ἐντολὴ νὰ μένετε μόνοι σας, εἴτε ἄνδρας εἴτε γυναῖκα· διότι σ' αὐτοὺς μπορεῖ νὰ συμβεῖ μετάνοια. 11. Ἐγὼ λοιπὸν, λέει, δὲν δίνω ἀφορμὴ, ὥστε ἡ πράξις αὐτὴ νὰ γίνεται ἔτσι, ἀλλὰ στὸ νὰ μὴ ἀμαρτάνει ποτε πιά αὐτὸς ποὺ εἶχε ἀμαρτήσῃ. Γιὰ τὴν προηγούμενη ἀμαρτία του ὁμως μπορεῖ ὁ παντοδύναμος νὰ δώσει ἄφεση· διότι αὐτὸς εἶναι ποὺ ἔχει ἐξουσία σὲ ὅλα.

II. Τὸν ξαναρώτησα πάλι λέγοντας· Ἐπειδὴ, κύριε, μὲ θεώρησες ἄξιο νὰ κατοικεῖς πάντοτε μαζί μου, ἀνέξου ἀκόμα λίγα λόγια μου, ἐπειδὴ τίποτε δὲν καταλαβαίνω, καὶ ἡ καρδιά μου ἔχει πωρωθεῖ ἀπὸ τίς προηγούμενες πράξεις μου· βάλε μου μυαλό, γιατί εἶμαι τελείως ἄμυαλος καὶ δὲν καταλαβαίνω ἐντελῶς τίποτε.

2. Ἀπαντώντας μοῦ εἶπε· Ἐγὼ, λέει, εἶμαι ὁ ὑπεύθυνος γιὰ τὴ μετάνοια, καὶ σὲ ὅλους ὄσους μετανοοῦν δίνω σύνεση. Ἡ μήπως δὲν νομίζεις, λέει, ὅτι αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ μετάνοια ἀποτελεῖ σύνεση; Τὸ νὰ μετανοήσῃ κανεὶς, λέει ἀποτελεῖ μεγάλη σύνε-

κε τὸ πονηρὸν ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου καὶ ἀναβαίνει ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἢ πρᾶξις ἦν ἔπραξε, καὶ μετανοεῖ καὶ οὐκέτι ἐργάζεται τὸ πονηρὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν πολυτελῶς ἐργάζεται καὶ ταπεινοῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ βασανίζει, ὅτι ἤμαρτεν. Βλέπεις
5 οὖν ὅτι ἡ μετάνοια σύνεσις ἐστὶ μεγάλη.

3. Διὰ τοῦτο οὖν, φημί, κύριε ἐξακριβάζομαι παρὰ σοῦ πάντα· πρῶτον μὲν ὅτι ἁμαρτωλός εἰμι, ἵνα γνῶ ποία ἔργα ἐργαζόμενος ζήσομαι, ὅτι πολλαί μού εἰσιν αἱ ἁμαρτίαι καὶ ποικίλαι,

10 4. Ζήση, φησίν, ἐὰν τὰς ἐντολάς μου φυλάξης καὶ πορευθῆς ἐν αὐταῖς· καὶ ὃς ἂν ἀκούσας τὰς ἐντολάς ταύτας φυλάξη, ζήσεται τῷ Θεῷ.

III. Ἔτι, φημί, κύριε, προσθήσω τοῦ ἐπερωτῆσαι.

Λέγε, φησίν.

15 Ἦκουσα, φημί, κύριε, παρά τινων διδασκάλων, ὅτι ἑτέρα μετάνοια οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ ἐκείνη, ὅτε εἰς ὕδωρ κατέβημεν καὶ ἐλάβομεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τῶν προτέρων.

2. Λέγει μοι· Καλῶς ἤκουσας· οὕτω γὰρ ἔχει. Ἔδει γὰρ τὸν εἰληφότα ἄφεσιν ἁμαρτιῶν μηκέτι ἁμαρτάνειν, ἀλλ' ἐν
20 ἀγνεῖα κατοικεῖν. 3. Ἐπεὶ δὲ πάντα ἐξακριβάζη, καὶ τοῦτό σοι δηλώσω, μὴ διδοὺς ἀφορμὴν τοῖς μέλλουσι πιστεύειν ἢ τοῖς νῦν πιστεύουσι εἰς τὸν Κύριον. Οἱ γὰρ νῦν πιστεύσαντες ἢ μέλλοντες πιστεύειν μετάνοιαν ἁμαρτιῶν οὐκ ἔχουσιν, ἄφεσιν δὲ ἔχουσι τῶν προτέρων ἁμαρτιῶν αὐτῶν. 4. Τοῖς οὖν κληθεῖσι πρὸ
25 τούτων τῶν ἡμερῶν ἔθηκεν ὁ Κύριος μετάνοιαν. Καρδιογνώστης γὰρ ὢν ὁ Κύριος καὶ πάντα προγινώσκων, ἔγνω τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πολυπλοκίαν τοῦ διαβόλου, ὅτι ποιήσει τι κακὸν τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ καὶ πονηρεύσεται εἰς αὐτούς. 5. Πολύσπλαγχνος οὖν ὢν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη
30 ἐπὶ τὴν ποιήσιν αὐτοῦ καὶ ἔθηκεν τὴν μετάνοιαν ταύτην, καὶ

ση· διότι κατανοεῖ αὐτὸς ποὺ ἀμάρτησε, ὅτι ἔκανε κάτι τὸ πονηρὸ προστὰ στὸν Κύριο, καὶ ἀναλογίζεται τὴν πράξη ποὺ ἔκανε, καὶ μετανοεῖ καὶ δὲν ξανακάνει τὸ πονηρὸ, ἀλλὰ κάνει τὸ καλὸ μὲ προθυμία, καὶ ταπεινώνει τὴν ψυχὴ του καὶ τὴν βασανίζει, ἐπειδὴ ἀμάρτησε. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι ἡ μετάνοια ἀποτελεῖ μεγάλη σύνεση.

3. Γι' αὐτὸ λοιπὸν, κύριε, εἶπα, προσπαθῶ νὰ τὰ ἐξακριβώσω ἀπὸ σένα ὅλα· πρῶτον ὅτι εἶμαι ἀμαρτωλός, γιὰ νὰ μάθω ποιά ἔργα κάνοντας θὰ σωθῶ, διότι ὁ ἀμαρτίες μου εἶναι πολλές καὶ μεγάλες.

4. Θὰ ζήσεις, λέει, ἐὰν φυλάξεις τὶς ἐντολές μου καὶ βαδίσεις σύμφωνα μ' αὐτές· καὶ ὅποιος ἀκούσει τὶς ἐντολές αὐτές καὶ τὶς φυλάξει, θὰ ζήσει μὲ τὸν Θεό.

III. Θὰ προσθέσω ἀκόμα μιὰ ἐρώτηση, κύριε.

Λέγε, εἶπε.

Ἄκουσα, κύριε, ἀπὸ μερικοὺς δασκάλους, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη μετάνοια, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνη, ὅταν βαπτιστήκαμε καὶ λάβαμε ἄφεση τῶν ἀμαρτιῶν ποὺ πρὶν εἶχαμε κάνει.

2. Μοῦ λέει· Καλὰ ἄκουσες· γιατί ἔτσι εἶναι. Διότι ἔπρεπε αὐτὸς ποὺ ἔλαβε συγχώρηση τῶν ἀμαρτιῶν του νὰ μὴ ξανααμαρτήσῃ πιά, ἀλλὰ νὰ ζεῖ μὲ ἀγνότητα. 3. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὅλα θέλεις νὰ τὰ ἐξακριβώσεις, θὰ σοῦ τὸ φανερώσω κι αὐτό, χωρὶς νὰ δίνω δικαιολογία σ' αὐτοὺς ποὺ πρόκειται νὰ πιστέψουν ἢ σ' αὐτοὺς ποὺ τώρα πίστεψαν στὸν Κύριο. Διότι αὐτοὶ ποὺ πίστεψαν τώρα, ἢ πρόκειται νὰ πιστέψουν, δὲν ἔχουν δικαίωμα μετανοίας γιὰ τὶς ἀμαρτίες τους, ἔχουν ὁμοῦς συγχώρηση τῶν προηγούμενων ἀμαρτιῶν τους. 4. Γι' αὐτοὺς ὁμοῦς ποὺ κλήθηκαν πρὶν ἀπὸ τὶς μέρες αὐτές ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε τὴ μετάνοια. Διότι, ὄντας καρδιογνώστης ὁ Κύριος καὶ γνωρίζοντας τὰ πάντα ἐκ τῶν προτέρων, γνῶριζε τὴν ἀδυναμία τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πανουργία τοῦ διαβόλου, ὅτι δηλαδὴ θὰ κάνει κακὸ στοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ τοὺς πονηρέψῃ. 5. Ὄντας λοιπὸν πολυεὐσπλαχνος ὁ Κύριος, σπλαχνίστηκε τὸ δημιούργημά του καὶ ἐπέτρεψε τὴ μετάνοια αὐτή, καὶ δόθηκε σὲ μένα ἡ ἐξουσία τῆς

έμοι ἢ ἐξουσία τῆς μετανοίας ταύτης ἐδόθη. 6. Ἄλλα ἐγώ σοι λέγω, φησί· μετὰ τὴν κλήσιν ἐκείνην τὴν μεγάλην καὶ σεμνὴν ἐάν τις ἐκπειρασθεὶς ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἀμαρτήσῃ, μίαν μετανοίαν ἔχει. Ἐὰν δὲ ὑπὸ χεῖρα ἀμαρτάνῃ καὶ μετανοήσῃ, ἄσύμφορόν ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τοιούτῳ· δυσκόλως γὰρ ζήσεται.

7. Λέγω αὐτῷ· Ἐζωοποιήθην ταῦτα παρὰ σοῦ ἀκούσας οὕτως ἀκριβῶς· οἶδα γὰρ ὅτι, ἐὰν μηκέτι προσθήσω ταῖς ἀμαρτίαις μου, σωθήσομαι.

Σωθήσῃ, φησί, καὶ πάντες ὅσοι ἐὰν ταῦτα ποιήσωσιν.

10 IV. Ἠρώτησα πάλιν αὐτὸν λέγων· Κύριε, ἐπεὶ ἅπαξ ἀνέχη μου, ἔτι μοι καὶ τοῦτο δήλωσον.

Λέγε, φησὶν.

Ἐὰν γυνή, φημί, κύριε, ἢ πάλιν ἀνὴρ τις κοιμηθῆ καὶ γαμήσῃ τις ἐξ αὐτῶν, μηκέτι ἀμαρτάνει ὁ γαμῶν;

15 2. Οὐχ ἀμαρτάνει, φησὶν· ἐὰν δὲ ἐφ' ἑαυτῷ μείνη τις περισσότεράν ἑαυτῷ τιμὴν καὶ μεγάλην δόξαν περιποιεῖται πρὸς τὸν Κύριον· ἐὰν δὲ καὶ γαμήσῃ, οὐχ ἀμαρτάνει. 3. Τήρει οὖν τὴν ἀγνείαν καὶ τὴν σεμνότητα, καὶ ζήσῃ τῷ Θεῷ. Ταῦτά σοι ὅσα λαλῶ ἢ καὶ μέλλω λαλεῖν, φύλασσε ἀπὸ τοῦ νῦν, ἀφ' ἧς μοι 20 παρεδόθης ἡμέρας, καὶ εἰς τὸν οἶκόν σου κατοικήσω. 4. Τοῖς δὲ προτέροις σου παραπτώμασιν ἄφεσις ἔσται, ἐὰν τὰς ἐντολάς μου φυλάξῃς. Καὶ πᾶσι δὲ ἄφεσις ἔσται, ἐὰν τὰς ἐντολάς μου ταύτας φυλάξωσι καὶ πορευθῶσιν ἐν τῇ ἀγνότητι ταύτῃ.

Ἐντολὴ ε'.

25 I. Μακρόθυμος, φησί, γίνου καὶ συνετός, καὶ πάντων τῶν πονηρῶν ἔργων κατακυριεύσεις καὶ ἐργάσῃ πᾶσαν δικαιοσύνην. 2. Ἐὰν γὰρ μακροθυμὸς ἔσῃ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κατοικοῦν ἐν σοὶ καθαρὸν ἔσται, μὴ ἐπισκοτούμενον ὑπὸ ἐτέρου πονηροῦ πνεύματος, ἀλλ' ἐν εὐρυχώρῳ κατοικοῦν ἀγαλλιάσεται 30 καὶ εὐφρανθήσεται μετὰ τοῦ σκεύους ἐν ᾧ κατοικεῖ, καὶ λει-

μετάνοιας αὐτῆς. 6. Ἄλλὰ ἐγὼ σοῦ λέω, εἶπε, ὅτι μετὰ τὴν κλήση ἐκείνη τῇ μεγάλῃ καὶ σεμνῇ, ἐὰν κανεῖς δοκιμαστεῖ ἀπὸ τὸν διάβολο καὶ ἁμαρτήσῃ, ἔχει μιὰ ἀκόμα μετάνοια. Ἐὰν ὁμως ἁμαρτάνει ἐπιπόλαια καὶ μετανοήσῃ, εἶναι ἀσύμφορο γιὰ τὸν ἄνθρωπο· διότι δύσκολα θὰ ζήσῃ.

7. Τοῦ εἶπα: Ἐμψυχώθηκα ἀκούοντας αὐτὰ ἀπὸ σένα με τόση λεπτομέρεια· διότι γνωρίζω ὅτι, ἐὰν δὲν αὐξήσω τις ἁμαρτίες μου, θὰ σωθῶ.

Θὰ σωθεῖς, λέει, καὶ ὅλοι ὅσοι θὰ τὰ κάνουν αὐτά.

IV. Τὸν ξαναρώτησα πάλι λέγοντας: Κύριε, μιὰ καὶ με ἀνέχεσαι, φανέρωσέ μου ἀκόμα καὶ αὐτό.

Λέγε, μοῦ εἶπε.

Ἐὰν μιὰ γυναίκα, κύριε, ἢ ἓνας ἄνδρας πεθάνει καὶ κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς παντρευτεῖ, μήπως ἁμαρτάνει αὐτὸς ποὺ παντρεύεται;

2. Δὲν ἁμαρτάνει, λέει· ἐὰν ὁμως μείνει μόνος του, ἐξασφαλίζει περισσότερη τιμὴ γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ ἀποδίδει μεγάλη δόξα στὸν Κύριο. Ἄλλὰ καὶ νὰ παντρευτεῖ δὲν ἁμαρτάνει. 3. Νὰ τηρεῖς λοιπὸν τὴν ἀγνότητα καὶ τὴ σεμνότητα, καὶ θὰ ζήσεις με τὸν Θεό. Ὅλα αὐτὰ ποὺ σοῦ λέω καὶ θὰ σοῦ πῶ, φύλαγέ τα ἀπὸ τώρα, ἀπὸ τὴ μέρα ποὺ μοῦ παραδόθηκες, καὶ θὰ κατοικήσω στὸ σπίτι σου. 4. Γιὰ τὰ προηγούμενα ὁμως παραπτώματά σου θὰ ὑπάρξει συγχώρηση, ἐφόσον φυλάξεις τις ἐντολές μου. Ἄλλὰ καὶ σέ ὅλους θὰ δοθεῖ συγχώρηση, ἐὰν φυλάξουν αὐτές τις ἐντολές μου καὶ πορευθοῦν με τὴν ἀγνότητα αὐτή.

Ἐντολὴ 5η

1. Νὰ εἶσαι, λέει, μακρόθυμος καὶ συνετὸς καὶ νὰ γίνεις κύριος ὅλων τῶν πονηρῶν ἔργων καὶ νὰ ἐφαρμόξεις κάθε δικαιοσύνη. 2. Διότι, ἐὰν εἶσαι μακρόθυμος, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο ποὺ κατοικεῖ μέσα σου θὰ εἶναι καθαρὸ καὶ δὲν θὰ σκιάζεται ἀπὸ ἄλλο πνεῦμα πονηρό, ἀλλὰ κατοικώντας με εὐρυχωρία θὰ χαίρεται καὶ θὰ εὐφραίνεται μαζί με τὸ σκεῦος μέσα στὸ ὅποιο

τουργήσει τῷ Θεῷ ἐν ἰλαρότητι, ἔχον τὴν εὐθηνίαν ἐν ἑαυτῷ.
 3. Ἐὰν δὲ ὀξύχολία τις προσέλθῃ, εὐθὺς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον,
 τρυφερὸν ὄν, στενοχωρεῖται, μὴ ἔχον τὸν τόπον καθαρὸν, καὶ
 ζητεῖ ἀποστῆναι ἐκ τοῦ τόπου· πνίγεται γὰρ ὑπὸ τοῦ πονηροῦ
 5 πνεύματος, μὴ ἔχον λειτουργῆσαι τῷ Κυρίῳ καθὼς βούλεται,
 μαινόμενον ὑπὸ τῆς ὀξύχολίας. Ἐν γὰρ τῇ μακροθυμίᾳ ὁ Κύ-
 ριος κατοικεῖ, ἐν δὲ τῇ ὀξύχολίᾳ ὁ διάβολος. 4. Ἀμφότερα οὖν
 τὰ πνεύματα ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατοικοῦντα, ἀσύμφορόν ἐστι καὶ
 πονηρὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ ἐν ᾧ κατοικοῦσιν. 5. Ἐὰν γὰρ
 10 λαβὼν ἀψινθίου μικρὸν λίαν εἰς κεράμιον μέλιτος ἐπιχέῃς, οὐχὶ
 ὄλον τὸ μέλι ἀφανίζεται, καὶ τοσοῦτον μέλι ὑπὸ τοῦ ἐλαχίστου
 ἀψινθίου ἀπόλλυται καὶ ἀπόλλυσι τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος
 καὶ οὐκέτι τὴν αὐτὴν χάριν ἔχει παρὰ τῷ δεσπότῃ, ὅτι ἐπικράν-
 θη καὶ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἀπώλεσεν; Ἐὰν δὲ εἰς τὸ μέλι μὴ
 15 βληθῇ τὸ ἀψίνθιον, γλυκὺ εὐρίσκεται τὸ μέλι καὶ εὐχρηστον γί-
 νεται τῷ δεσπότῃ αὐτοῦ. 6. Βλέπεις οὖν ὅτι ἡ μακροθυμία γλυ-
 κυτάτη ἐστὶν ὑπὲρ τὸ μέλι καὶ εὐχρηστός ἐστιν. Ἐὰν οὖν μιγῇ ἡ
 ὀξύχολία τῇ μακροθυμίᾳ, μαινεται ἡ μακροθυμία καὶ οὐκ ἔστιν
 εὐχρηστος τῷ Θεῷ ἢ ἔντευξις αὐτῆς.

20 7. Ἦθελον, φημί, κύριε, γινῶναι τὴν ἐνέργειαν τῆς ὀξύχο-
 λίας, ἵνα φυλάξωμαι ἀπ' αὐτῆς.

Καὶ μὴν, φησὶν, ἐὰν μὴ φυλάξῃ ἀπ' αὐτῆς σὺ καὶ ὁ οἶκός
 σου, ἀπώλεσάς σου τὴν πᾶσαν ἐλπίδα. Ἀλλὰ φύλαξαι ἀπ' αὐ-
 τῆς· ἐγὼ γὰρ μετὰ σοῦ εἰμι. Καὶ πάντες δὲ ἀφέζονται ἀπ' αὐτῆς,
 25 ὅσοι ἂν μετανοήσωσιν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῶν· μετ' αὐτῶν
 γὰρ ἔσομαι καὶ συντηρήσω αὐτούς· ἐδικαιώθησαν γὰρ πάντες
 ὑπὸ τοῦ σεμνοτάτου ἀγγέλου.

II. Ἄκουε νῦν, φησί, τὴν ἐνέργειαν τῆς ὀξύχολίας, πῶς
 πονηρά ἐστι καὶ πῶς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ καταστρέφει τῇ
 30 ἑαυτῆς ἐνεργείᾳ, καὶ πῶς ἀποπλανᾷ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς δικαιοσύ-
 νης. Οὐκ ἀποπλανᾷ δὲ τοὺς πλήρεις ὄντας ἐν τῇ πίστει, οὐδὲ

4. Οἰνοπνευματῶδες ποτό, γνωστὸ ὡς ἀψέντι.

κατοικεῖ, καὶ θὰ λειτουργεῖ στὸν Θεὸ μὲ εὐθυμία, ἔχοντας ἀφθονία μέσα σ' αὐτό. 3. Ἐὰν ὁμοίως κάποιος προσέλθει μὲ ὀξύθυμία, ἀμέσως τὸ ἅγιο Πνεῦμα, ἐπειδὴ εἶναι εὐαίσθητο, στενοχωριέται, μὴ ἔχοντας τόπο καθαρὸ, καὶ ζητᾷ νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν τόπο ἐκεῖνο· διότι πνίγεται ἀπὸ τὸ πονηρὸ πνεῦμα, μὴ ἔχοντας τόπο νὰ λειτουργήσῃ γιὰ τὸν Θεὸ ὅπως θέλει, ἐπειδὴ μολύνεται ἀπὸ τὴν ὀξύθυμία. Διότι μέσα στὴν μακροθυμία κατοικεῖ ὁ Θεός, ἐνῶ μέσα στὴν ὀξύθυμία ὁ διαβόλος. 4. Εἶναι ἀσύμφορο λοιπὸν καὶ κακό, τὸ νὰ κατοικοῦν καὶ τὰ δυὸ πνεύματα μαζί, γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἐκεῖνο μέσα στὸν ὁποῖο κατοικοῦν. Ἐὰν δηλαδὴ πάρεις πολὺ λίγο ἀψίνθιο⁵ καὶ τὸ χύσεις μέσα σὲ δοχεῖο μὲ μέλι, δὲν καταστρέφεται ὅλο τὸ μέλι καὶ χάνεται τόσο πολὺ μέλι ἀπὸ ἐλάχιστο ἀψίνθιο, καὶ καταστρέφει τὴ γλυκύτητα τοῦ μελιού, καὶ δὲν ἔχει πιά τὴν ἴδια χάρη στὸν δεσπότη, ἐπειδὴ πικρᾶθηκε καὶ ἔχασε τὴ χρησιμότητά του; Ἐὰν ὁμοίως δὲν χυθεῖ μέσα στὸ μέλι τὸ ἀψίνθιο, τὸ μέλι εἶναι γλυκὸ καὶ γίνεται χρήσιμο στὸν κάτοχό του. 6. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι ἡ μακροθυμία εἶναι πιὸ γλυκειὰ καὶ ἀπὸ τὸ μέλι καὶ χρήσιμη στὸν Κύριο, καὶ κατοικεῖ μέσα της. Ἐνῶ ἡ ὀξύθυμία εἶναι πικρὴ καὶ ἄχρηστη. Ἐὰν λοιπὸν ἀναμιχθεῖ ἡ ὀξύθυμία μὲ τὴν μακροθυμία, μολύνεται ἡ μακροθυμία, καὶ δὲν εἶναι χρήσιμη στὸν Θεὸ ἢ προσευχὴ της.

7. Ἦθελα, εἶπα, κύριε νὰ μάθω τὴν ἐνέργεια τῆς ὀξύθυμίας γιὰ νὰ φυλάγομαι ἀπὸ αὐτήν.

Καὶ βέβαια, λέει, ἐὰν δὲν φυλαχτεῖς ἀπὸ αὐτήν σὺ καὶ τὸ σπίτι σου, ἔχασες κάθε σου ἐλπίδα. Ἀλλὰ φυλάξου ἀπὸ αὐτήν· διότι ἐγὼ εἶμαι μαζί σου. Ἀλλὰ καὶ ὅλοι θὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ αὐτήν, ὅσοι θὰ μετανοήσουν μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους· διότι θὰ εἶμαι μαζί τους καὶ θὰ τοὺς προφυλάξω· διότι δικαιώθηκαν ὅλοι ἀπὸ τὸν σεμνότατο ἄγγελο.

II. Ἄκουσε τώρα τὴν ἐνέργεια τῆς ὀξύθυμίας, πῶς εἶναι πονηρὴ, καὶ πῶς καταστρέφει τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἐνέργειά της, καὶ πῶς τοὺς παραπλανᾷ ἀπὸ τὴ δικαιοσύνη. Καὶ δὲν παραπλανᾷ αὐτοὺς ποὺ εἶναι σωστοὶ στὴν πίστη, οὔτε μπο-

ἐνεργῆσαι δύναται εἰς αὐτούς, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου μετ' αὐ-
 τῶν ἐστίν· ἀποπλανᾷ δὲ τοὺς ἀποκένους καὶ διψύχους ὄντας.
 2. Ὅταν γὰρ ἴδῃ τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους εὐσταθοῦντας, πα-
 ρεμβάλλει ἑαυτὴν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου καὶ ἐκ
 5 τοῦ μηδενὸς ἢ γυνῆ ἢ ὁ ἀνὴρ ἐν πικρία γίνεται ἔνεκεν βιωτικῶν
 πραγμάτων, ἢ περὶ ἐδεσμάτων, ἢ μικρολογίας τινός, ἢ περὶ φί-
 λου τινός, ἢ περὶ δόσεως ἢ λήψεως, ἢ περὶ τοιούτων μωρῶν
 πραγμάτων. Ταῦτα γὰρ πάντα μωρά ἐστι καὶ κενὰ καὶ ἀσύμφο-
 ρα τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ. 3. Ἡ δὲ μακροθυμία μεγάλη ἐστὶ καὶ
 10 ὀχυρά, καὶ ἰσχυρὰν δύναμιν ἔχουσα καὶ στιβαράν, καὶ εὐθηνου-
 μένη ἐν πλατυσμῷ μεγάλῳ, ἰλαρά, ἀγαλλιωμένη, ἀμέριμνος
 οὔσα, δοξάζουσα τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, μηδὲν ἐν ἑαυτῇ
 ἔχουσα πικρόν, παραμένουσα διὰ παντὸς πραεῖα καὶ ἡσύχιος.
 Αὕτη οὖν ἡ μακροθυμία κατοικεῖ μετὰ τῶν τὴν πίστιν ἐχόντων
 15 ὀλόκληρον.

4. Ἡ δὲ ὄξυχολία πρῶτον μὲν μωρά ἐστίν, ἐλαφρά τε καὶ
 ἄφρων. Εἶτα ἐκ τῆς ἀφροσύνης γίνεται πικρία, ἐκ δὲ τῆς πι-
 κρίας θυμός, ἐκ δὲ τοῦ θυμοῦ ὀργή, ἐκ δὲ τῆς ὀργῆς μῆνις· εἶτα
 ἢ μῆνις αὕτη ἐκ τοσούτων κακῶν συνισταμένη γίνεται ἁμαρτία
 20 μεγάλη καὶ ἀνίατος. 5. Ὅταν γὰρ ταῦτα τὰ πνεύματα ἐν ἐνὶ ἀγ-
 γείῳ κατοικῆ, οὐ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατοικεῖ, οὐ χωρεῖ τὸ
 ἄγγος ἐκεῖνο, ἀλλ' ὑπερπλεονάζει. 6. Τὸ τρυφερόν οὖν Πνεῦμα,
 μὴ ἔχον συνήθειαν μετὰ πονηροῦ πνεύματος κατοικεῖν, μηδὲ
 μετὰ σκληρότητος, ἀποχωρεῖ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ τοιοῦτου
 25 καὶ ζητεῖ κατοικεῖν μετὰ πραότητος καὶ ἡσυχίας. 7. Εἶτα, ὅταν
 ἀποστῆ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου οὐ κατοικεῖ, γίνεται ὁ ἄν-
 θρωπος ἐκεῖνος κενὸς ἀπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ δικαίου, καὶ λοι-
 πὸν πεπληρωμένος τοῖς πνεύμασι τοῖς πονηροῖς ἀκαταστατεῖ ἐν
 πάσῃ πράξει αὐτοῦ, περισπώμενος ὧδε κάκεῖσε ἀπὸ τῶν πνευ-
 30 μάτων τῶν πονηρῶν, καὶ ὅλως ἀποτυφλοῦται ἀπὸ τῆς διανοίας
 τῆς ἀγαθῆς. Οὕτως οὖν συμβαίνει πᾶσι τοῖς ὄξυχόλοις.

8. Ἀπέχου οὖν ἀπὸ τῆς ὄξυχολίας, τοῦ πονηροτάτου πνεύ-
 ματος, ἐνδύσαι δὲ τὴν μακροθυμίαν καὶ ἀντίστα τῇ ὄξυχολίᾳ

ρεῖ νὰ ἐπιδράσει σ' αὐτούς, διότι εἶναι μαζί τους ἡ δύναμη τοῦ Κυρίου, παραπλανᾷ ὁμως τοὺς τελείως κενούς καὶ αὐτοὺς ποὺ εἶναι δύσπιστοι. 2. Διότι, ὅταν δεῖ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ στέκονται καλά, βάζει μέσα στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου τὴν ὀξύθυμία, καὶ ἀπὸ τὸ τίποτε ἢ γυναῖκα ἢ ὁ ἄνδρας πικραίνεται ἐξαιτίας βιωτικῶν πραγμάτων, ἢ φαγητῶν ἢ κάποιας μικροπρέπειας ἢ κάποιου φίλου ἢ γιὰ κάτι ποὺ ἔδωσε ἢ πῆρε ἢ γιὰ τέτοια μωρὰ πράγματα. Διότι ὅλα αὐτὰ εἶναι μωρὰ καὶ κενὰ καὶ ἀσύμφορα γιὰ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. 3. Ἐνῶ ἡ μακροθυμία εἶναι μεγάλη καὶ ὀχυρωμένη καὶ ἔχει ἰσχυρὴ καὶ ρωμαλέα δύναμη, καὶ χαρωπὴ καὶ ἀκμαία σὲ μεγάλο βαθμὸ καὶ γεμάτη ἀγαλλίαση, ἐπειδὴ εἶναι ἀμέριμνη, δοξάζοντας τὸν Κύριο σὲ κάθε στιγμή, καὶ μὴ ἔχοντας μέσα της τίποτε τὸ πικρὸ, ἀλλὰ παραμένοντας γιὰ πάντα ἤπια καὶ ἡσυχῆ. Αὕτη λοιπὸν ἡ μακροθυμία κατοικεῖ μαζί μ' ἐκείνους ποὺ ἔχουν ὀλόκληρη τὴν πίστη.

4. Ἀντίθετα ἡ ὀξύθυμία πρῶτον εἶναι μωρὴ, ἑλαφρὴ καὶ ἀνόητη. Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἀνοησία γίνεται πικρία, ἀπὸ τὴν πικρία θυμὸς, ἀπὸ τὸν θυμὸ ὀργή, καὶ ἀπὸ τὴν ὀργὴ δυνατὴ καὶ παρατεταμένη ὀργή· ἐπειτα ἡ ὀργὴ αὕτη ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τόσο πολλὰ κακά, γίνεται μεγάλη καὶ ἀθεράπευτη ἀσθένεια. 5. Διότι, ὅταν τὰ πνεύματα αὐτὰ κατοικοῦν μέσα σὲ ἓνα δοχεῖο, ὅπου κατοικεῖ καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, δὲν τὰ χωρεῖ τὸ δοχεῖο ἐκεῖνο καὶ ξεχειλίζει. 6. Τὸ τρυφερὸ λοιπὸν Πνεῦμα, ποὺ δὲν συνηθίζει νὰ κατοικεῖ μαζί μὲ τὸ πονηρὸ πνεῦμα, οὔτε καὶ μὲ σκληρότητα, ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν καὶ ψάχνει νὰ κατοικήσει μὲ πραότητα καὶ ἡσυχία. 7. Στὴ συνέχεια, ὅταν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ἐκεῖνο στὸν ὁποῖο κατοικεῖ, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος γίνεται κενὸς ἀπὸ τὸ δίκαιο Πνεῦμα, καὶ ἔτσι, γεμάτος ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα, παρουσιάζει ἀκαταστασία σὲ κάθε πράξη του, συρόμενος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ τὰ κακά πνεύματα, καὶ τυφλώνεται τελείως ἀπὸ τὴν ἀγαθὴ διάνοια. Ἔτσι δηλαδὴ συμβαίνει σὲ ὅλους τοὺς ὀξύθυμους.

8. Νὰ μένεις λοιπὸν μακριὰ ἀπὸ τὴν ὀξύθυμία, αὐτὸ τὸ πολὺ κακὸ πνεῦμα, καὶ φόρεσαι τὴ μακροθυμία καὶ ἀντιστάσου

καὶ τῇ πικρίᾳ, καὶ ἔση εὐρισκόμενος μετὰ τῆς σεμνότητος τῆς ἡγαπημένης ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Βλέπε οὖν μήποτε παρενθυμηθῆς τὴν ἐντολὴν ταύτην· ἐὰν γὰρ ταύτης τῆς ἐντολῆς κυριεύσης, καὶ τὰς λοιπὰς ἐντολὰς δυνήσῃ φυλάξαι, ἃς σοι μέλλω ἐντέλλεσθαι.
 5 Ἴσχυε οὖν ἐν αὐταῖς καὶ ἐνδυναμοῦ, καὶ πάντες ἐνδυναμούσθωσαν, ὅσοι ἐὰν θέλωσιν ἐν αὐταῖς πορεύεσθαι.

Ἐντολὴ ς'.

I. Ἐνετειλάμην σοι, φησὶν, ἐν τῇ πρώτῃ ἐντολῇ, ἵνα φυλάξης τὴν πίστιν καὶ τὸν φόβον καὶ τὴν ἐγκράτειαν.

10 *Ναί, φημί, κύριε.*

Ἄλλὰ νῦν θέλω σοι, φησί, δηλώσαι καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἵνα νοήσης τις αὐτῶν τίνα δυνάμιν ἔχει καὶ ἐνέργειαν. Διπλαῖ γὰρ εἰσιν αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν· κεῖνται οὖν ἐπὶ δικαίῳ καὶ ἀδίκῳ. 2. Σὺ οὖν πίστευε τῷ δικαίῳ, τῷ δὲ ἀδίκῳ μὴ πιστεύσης· τὸ γὰρ δίκαιον ὀρθὴν ὁδὸν ἔχει, τὸ δὲ ἄδικον στρεβλὴν. Ἄλλὰ σὺ τῇ ὀρθῇ ὁδῷ πορεύου καὶ ὁμαλῇ, τὴν δὲ στρεβλὴν ἔασον. 3. Ἡ γὰρ στρεβλὴ ὁδὸς τρίβους οὐκ ἔχει, ἀλλ' ἀνοδίας καὶ προσκόμματα πολλά, καὶ τραχεῖά ἐστι καὶ ἀκανθώδης. Βλαβερὰ οὖν ἐστι τοῖς ἐν αὐτῇ πορευομένοις. 4. Οἱ δὲ τῇ ὀρθῇ
 15 20 ὁδῷ πορευόμενοι ὁμαλῶς περιπατοῦσι καὶ ἀπροσκόπως· οὔτε γὰρ τραχεῖά ἐστιν, οὔτε ἀκανθώδης. Βλέπεις οὖν ὅτι συμφορώτερόν ἐστι ταύτῃ τῇ ὁδῷ πορεύεσθαι.

5. Ἀρέσκει μοι, φημί, κύριε, ταύτῃ τῇ ὁδῷ πορεύεσθαι.

Πορεύση, φησί, καὶ ὅς ἂν ἐξ ὄλης καρδίας ἐπιστρέψῃ πρὸς
 25 Κύριον, πορεύσεται ἐν αὐτῇ.

II. Ἄκουε νῦν, φησί, περὶ τῆς πίστεως. Δύο εἰσὶν ἄγγελοι μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἷς τῆς δικαιοσύνης καὶ εἷς τῆς πονηρίας.

στήν ὀξύθυμία καὶ στήν πικρία, καὶ θὰ βρεθεῖς μαζί μὲ τὴ σεμνότητα τὴν ἀγαπημένη ἀπὸ τὸν Κύριο. Πρόσεχε λοιπὸν μήπως κάποτε λησμονήσεις τὴν ἐντολὴ αὐτῆ· διότι, ἐὰν μπορέσεις νὰ ἐξουσιάσεις αὐτὴ τὴν ἐντολή, θὰ μπορέσεις νὰ φυλάξεις καὶ τὶς ἄλλες ἐντολὲς ποὺ θὰ σοῦ δώσω. Νὰ εἶσαι ἰσχυρὸς λοιπὸν σ' αὐτὲς καὶ νὰ ἐνδυναμώνεσαι, καὶ νὰ ἐνδυναμώνονται ὅλοι ὅσοι θέλουν νὰ πορευτοῦν σύμφωνα μ' αὐτὲς.

Ἐντολὴ 6η

I. Σοῦ παρήγγειλα, λέει, στήν πρώτη ἐντολή, νὰ τηρήσεις τὴν πίστη καὶ τὸ φόβο καὶ τὴν ἐγκράτεια.

Ναί, λέω, κύριε.

Τώρα ὁμως θέλω, λέει, νὰ σοῦ φανερώσω καὶ τὶς σημασίες αὐτῶν, γιὰ νὰ μάθεις τί σημασία καὶ τί ἐνέργεια ἔχει τὸ καθένα ἀπὸ αὐτά. Διότι οἱ ἐνέργειές τους εἶναι διπλές· ἀναφέρονται καὶ στὸ δίκαιο καὶ στὸ ἄδικο. 2. Ἐσὺ ὁμως νὰ πιστεύεις στὸ δίκαιο, καὶ νὰ μὴ πιστεύεις στὸ ἄδικο· διότι ὁ δρόμος τοῦ δικαίου εἶναι εὐθύς, ἐνῶ τοῦ ἄδικου διεστραμμένος. Ἐσὺ ὁμως νὰ βαδίζεις στὸν ἴσιο καὶ ὁμαλὸ δρόμο, καὶ νὰ ἀφήσεις τὸν στραβό. 3. Γιατὶ ὁ στραβὸς δρόμος δὲν ἔχει περάσματα, ἀλλὰ εἶναι τόπος χωρὶς δρόμο καὶ μὲ πολλὰ ἐμπόδια καί, ἀκόμα, εἶναι δύσβατος καὶ γεμάτος ἀγκάθια. Εἶναι δηλαδὴ βλαβερὸς σ' αὐτοὺς ποὺ τὸν ἀκολουθοῦν. 4. Ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ βαδίζουν στὸν ἴσιο δρόμο. περπατοῦν ὁμαλὰ καὶ ἀπρόσκοπτα· διότι οὔτε δύσβατος εἶναι οὔτε γεμάτος ἀγκάθια. Ἐπομένως βλέπεις ὅτι εἶναι περισσότερο συμφέρον νὰ βαδίζεις σ' αὐτὸν τὸ δρόμο.

5. Μοῦ ἀρέσει, κύριε, εἶπα, νὰ περπατῶ σ' αὐτὸν τὸν δρόμο.

Νὰ βαδίζεις, λέει, καὶ ὅποιος ἐπιστρέψει στὸν Κύριο μὲ ὅλη τὴν καρδιά του νὰ βαδίζει σ' αὐτόν.

II. Ἄκουσε τώρα, λέει, γιὰ τὴν πίστη. Ὑπάρχουν δύο ἄγγελοι σὲ κάθε ἄνθρωπο, ἓνας τῆς δικαιοσύνης καὶ ἓνας τῆς πονηριᾶς.

2. Πῶς οὖν, φημί, κύριε, γνώσομαι τὰς αὐτῶν ἐνεργείας, ὅτι ἀμφοτέροισι ἄγγελοι μετ' ἐμοῦ κατοικοῦσιν;

3. Ἔκουε, φησί, καὶ σύνιε. Ὁ μὲν τῆς δικαιοσύνης ἄγγελος τρυφερός ἐστι καὶ αἰσχυνητὸς καὶ πραῦς καὶ ἡσύχιος. Ὄταν
5 οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, εὐθέως λαλεῖ μετὰ σοῦ περὶ δικαιοσύνης, περὶ ἀγνείας, περὶ σεμνότητος, καὶ περὶ ἀνταρκειάς, καὶ περὶ παντὸς ἔργου δικαίου, καὶ περὶ πάσης ἀρετῆς ἐνδόξου. Ταῦτα πάντα ὅταν εἰς τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς δικαιοσύνης μετὰ σοῦ ἐστι. Ταῦτα οὖν
10 ἐστὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης. Τούτῳ οὖν πίστευε καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

4. Ὄρα οὖν καὶ τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας τὰ ἔργα. Πρῶτον πάντων ὀξύχολός ἐστι καὶ πικρὸς καὶ ἄφρων, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά, καταστρέφοντα τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ.
15 ὅταν οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, γινώθι αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

5. Πῶς, φημί, κύριε, νοήσω αὐτόν, οὐκ ἐπίσταμαι.

Ἔκουε, φησὶν· Ὄταν ὀξύχολία σοὶ τις προσπέσῃ ἢ πικρία, γίνωσκε ὅτι αὐτός ἐστιν ἐν σοί· εἶτα ἐπιθυμία πράξεων
20 πολλῶν καὶ πολυτέλεια ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ μεθυσμάτων καὶ κραιπαλῶν πολλῶν καὶ ποικίλων τρυφῶν καὶ οὐ δεόντων, καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν καὶ πλεονεξία καὶ ὑπερηφανία πολλή τις καὶ ἀλαζονεία καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσιά ἐστὶ καὶ ὅμοια. Ταῦτα οὖν ὅταν ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγ-
25 γελος τῆς πονηρίας ἐστὶν ἐν σοί. 6. Σὺ οὖν, ἐπιγνοὺς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἀπόστα ἀπ' αὐτοῦ καὶ μηδὲν αὐτῷ πίστευε, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά εἰσι καὶ ἀσύμφορα τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ.

Ἔχεις οὖν ἀμφοτέρων τῶν ἀγγέλων τὰς ἐργασίας· σύνιε αὐτάς καὶ πίστευε τῷ ἀγγέλω τῆς δικαιοσύνης. 7. Ἀπὸ δὲ τοῦ
30 ἀγγέλου τῆς πονηρίας ἀπόστηθι, ὅτι ἡ διδαχὴ αὐτοῦ πονηρά ἐστὶ παντὶ ἔργῳ· ἐὰν γὰρ ἦ τις πιστότατος ἀνὴρ, καὶ ἡ ἐνθύμη-

2. Πῶς ὁμως, τοῦ λέω, κύριε, θὰ γνωρίζω τὶς ἐνέργειές τους, ἀφοῦ καὶ οἱ δύο ἄγγελοι κατοικοῦν μαζί μου;

3. Ἄκουσε, μοῦ λέει, καὶ θὰ καταλάβεις. Ὁ ἄγγελος τῆς δικαιοσύνης εἶναι τρυφερός καὶ ντροπαλός καὶ πρᾶος καὶ ἡσυχος. Ὄταν λοιπὸν ἔρχεται αὐτὸς στὸ νοῦ σου, ἀμέσως μιλάει μαζί σου γιὰ δικαιοσύνη, γιὰ ἀγνότητα, γιὰ σεμνότητα, γιὰ αὐτάρκεια, καὶ γιὰ κάθε ἔργο δίκαιο καὶ γιὰ κάθε ἀρετὴ δοξασμένη. Ὄταν ἔρχονται ὅλα αὐτὰ στὸν νοῦ σου, νὰ ξέρεις ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς δικαιοσύνης εἶναι μαζί σου. Αὐτὰ λοιπὸν εἶναι τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης. Νὰ πιστεύεις λοιπὸν σ' αὐτὸν καὶ στὰ ἔργα του.

4. Πρόσεχε τώρα καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηριᾶς. Πρῶτα ἀπὸ ὅλα εἶναι ὀξύθυμος καὶ πικρός καὶ ἀνόητος, καὶ τὰ ἔργα του εἶναι πονηρά, ποῦ καταστρέφουν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ· ὅταν λοιπὸν ἔρχεται στὸν νοῦ σου αὐτός, νὰ τὸν ἀναγνωρίζεις ἀπὸ τὰ ἔργα του.

5. Δὲν γνωρίζω ὁμως, κύριε, τοῦ λέω, πῶς θὰ τὸν καταλάβω.

Ἄκουσε, λέει. Ὄταν σοῦ ἔρχεται ὀξύθυμία ἢ πικρία, νὰ ξέρεις ὅτι μέσα σου βρίσκεται αὐτός· τὸ ἴδιο καὶ ὅταν σοῦ ἔρχεται ἐπιθυμία γιὰ πολλές πράξεις καὶ πολλὰ πανάκριβα φαγητὰ καὶ μεθύσια καὶ ὄργια πολλά, γιὰ ποικίλες ἀπολαύσεις καὶ γιὰ πράγματα ποῦ εἶναι ἀπρεπῆ, καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν, καὶ πλεονεξία, καὶ μεγάλη ὑπερηφάνεια καὶ ἀλαζονεία καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι ὅμοια ἢ παραπλήσια μ' αὐτά. Ὄταν λοιπὸν ἔρθουν στὸν νοῦ σου αὐτά, νὰ ξέρεις ὅτι μέσα σου βρίσκεται ὁ ἄγγελος τῆς κακίας. 6. Ἐσὺ λοιπὸν, γνωρίζοντας τὰ ἔργα του, ἀπομακρύνσου ἀπὸ αὐτὸν καὶ μὴ τὸν πιστεύεις, διότι τὰ ἔργα του εἶναι πονηρά καὶ ἀσύμφορα στοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ.

Ἐχεις λοιπὸν τὰ ἔργα καὶ τῶν δύο ἀγγέλων· νὰ τὰ καταλαβαίνεις καὶ νὰ πιστεύεις στὸν ἄγγελο τῆς δικαιοσύνης. 7. Ἀπὸ τὸν ἄγγελο τοῦ κακοῦ ὁμως νὰ ἀπομακρύνεσαι, διότι ἡ διδασκαλία του εἶναι πονηρὴ σὲ κάθε ἔργο· ἐὰν δηλαδὴ κάποιος εἶναι ἄνδρας πολὺ πιστός, καὶ ἔρθει στὸν νοῦ του ἡ ἀνάμνηση τοῦ

σις τοῦ ἀγγέλου τούτου ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, δεῖ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον ἢ τὴν γυναῖκα ἐξαμαρτῆσαι τι. 8. Ἐὰν δὲ πάλιν πονηρότατός τις ἢ ἄνῆρ ἢ γυνὴ καὶ ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης, ἐξ ἀνάγκης δεῖ αὐτὸν 5 ἀγαθόν τι ποιῆσαι. 9. Βλέπετε οὖν, φησὶν, ὅτι καλόν ἐστι τῷ ἀγγέλω τῆς δικαιοσύνης ἀκολουθεῖν, τῷ δὲ ἀγγέλω τῆς πονηρίας ἀποτάξασθαι. 10. Τὰ μὲν περὶ πίστεως αὕτη ἢ ἐντολὴ δηλοῖ, ἵνα τοῖς ἔργοις τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης πιστεύσης, καὶ ἐργασάμενος αὐτὰ ζήση τῷ Θεῷ. Πίστευε δὲ ὅτι τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέ- 10 λου τῆς πονηρίας χαλεπά ἐστι· μὴ ἐργαζόμενος οὖν αὐτὰ ζήση τῷ Θεῷ.

Ἐντολὴ ζ΄.

1. Φοβήθητι, φησί, τὸν Κύριον καὶ φύλασσε τὰς ἐντολάς αὐτοῦ· φυλάσσων οὖν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἔση δυνατὸς ἐν 15 πάσῃ πράξει, καὶ ἡ πράξις σου ἀσύγκριτος ἔσται. Φοβούμενος γὰρ τὸν Κύριον πάντα καλῶς ἐργάση· οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ φόβος ὃν δεῖ σε φοβηθῆναι, καὶ σωθήσῃ. 2. Τὸν δὲ διάβολον μὴ φοβηθῆς· φοβούμενος γὰρ τὸν Κύριον κατακυριεύσεις τοῦ διαβόλου, ὅτι δύναμις ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Ἐν ᾧ δὲ δύναμις οὐκ ἔστιν, 20 οὐδὲ φόβος· ἐν ᾧ δὲ δύναμις ἢ ἔνδοξος, καὶ φόβος ἐν αὐτῷ. Πᾶς γὰρ ὁ δύναμιν ἔχων φόβον ἔχει, ὁ δὲ μὴ ἔχων δύναμιν ὑπὸ πάντων καταφρονεῖται. 3. Φοβήθητι δὲ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, ὅτι πονηρά ἐστι. Φοβούμενος οὖν τὸν Κύριον φοβηθήσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου καὶ οὐκ ἐργάση αὐτά, ἀλλ' ἀφέξῃ ἀπ' αὐ- 25 τῶν. 4. Δισσοὶ οὖν εἰσὶν οἱ φόβοι· εἴαν γὰρ θέλῃς τὸ πονηρὸν ἐργάσασθαι, φοβοῦ τὸν Κύριον καὶ οὐκ ἐργάση αὐτό· εἴαν δὲ θέλῃς πάλιν τὸ ἀγαθὸν ἐργάσασθαι, φοβοῦ τὸν Κύριον καὶ ἐργάση αὐτό. Ὡστε ὁ φόβος τοῦ Κυρίου ἰσχυρός ἐστι καὶ μέγας καὶ ἔνδοξος. Φοβήθητι οὖν τὸν Κύριον, καὶ ζήση αὐτῷ· καὶ ὅσοι ἂν 30 φοβηθῶσιν αὐτὸν τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ζήσονται τῷ Θεῷ.

ἀγγέλου αὐτοῦ, πρέπει ὁ ἄνδρας ἐκεῖνος ἢ ἡ γυναῖκα νὰ διαπράξει κάποια ἁμαρτία. 8. Ἐάν, ἀντίθετα, κάποιος, ἄνδρας ἢ γυναῖκα, εἶναι πολὺ πονηρός, καὶ ἔρθουν στὸν νοῦ του τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης, πρέπει ὅπωςδὴποτε αὐτὸς νὰ κάνει κάτι καλὸ. 9. Βλέπεις λοιπὸν, μοῦ λέει, ὅτι εἶναι καλὸ νὰ ἀκολουθεῖς τὸν ἄγγελο τῆς δικαιοσύνης, καὶ νὰ ἀπαρνηθεῖς τὸν ἄγγελο τῆς κακίας. 10. Τὰ σχετικὰ μὲ τὴν πίστη λοιπὸν τὰ φανερωῦναι ἢ ἐντολὴ αὐτή, ὥστε νὰ πιστέψεις στὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐφαρμόζοντάς τα νὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό. Καὶ νὰ πιστεύεις ὅτι τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς κακίας εἶναι ἐπικίνδυνα· ὅταν λοιπὸν δὲν τὰ κάνεις αὐτά, θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό.

Ἐντολὴ 7η

1. Νὰ φοβᾶσαι, λέει, τὸν Κύριο καὶ νὰ τηρεῖς τὶς ἐντολές του· τηρώντας λοιπὸν τὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ θὰ εἶσαι δυνατὸς σὲ κάθε πράξη, καὶ ἡ πράξη σου θὰ εἶναι ἀσύγκριτη. Διότι, ἐὰν φοβᾶσαι τὸν Κύριο, θὰ τὰ κάνεις ὅλα καλὰ· αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ φόβος ποὺ πρέπει νὰ φοβᾶσαι, καὶ θὰ σωθεῖς. 2. Τὸ διάβολο ὅμως νὰ μὴ τὸν φοβᾶσαι· διότι, ἐὰν φοβᾶσαι τὸν Κύριο, θὰ νικᾷς τὸν διάβολο, ἐπειδὴ σ' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει δύναμη. Καὶ ἐκεῖνος στὸν ὁποῖο δὲν ὑπάρχει δύναμη, δὲν ὑπάρχει οὔτε φόβος· ἐνῶ ἐκεῖνον ὅμως ποὺ ὑπάρχει δοξασμένη δύναμη, ὑπάρχει καὶ φόβος σ' αὐτόν. Διότι, ὁποῖος ἔχει δύναμη, προκαλεῖ καὶ φόβο· ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει δύναμη περιφρονεῖται ἀπὸ ὅλους. 3. Νὰ φοβᾶσαι ὅμως τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, διότι εἶναι πονηρὰ. Φοβούμενος λοιπὸν τὸν Κύριο, θὰ φοβᾶσαι τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου καὶ δὲν θὰ τὰ κάνεις, ἀλλὰ θὰ ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ αὐτά. 4. Ἐπομένως οἱ φόβοι εἶναι δύο εἰδῶν· ἐὰν δηλαδὴ θέλεις νὰ κάνεις τὸ κακὸ, νὰ φοβᾶσαι τὸν Κύριο καὶ δὲν θὰ τὸ κάνεις· ἐὰν πάλι θέλεις νὰ κάνεις τὸ καλὸ, νὰ φοβᾶσαι τὸν Κύριο καὶ δὲν θὰ τὸ κάνεις. Ὡστε ὁ φόβος τοῦ Κυρίου εἶναι δυνατὸς καὶ μεγάλος καὶ ἔνδοξος. Νὰ φοβᾶσαι λοιπὸν τὸν Κύριο καὶ θὰ ζήσεις μ' αὐτόν. Καὶ ὅσοι θὰ τὸν φοβοῦνται, ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ τηροῦν τὶς ἐντολές του, θὰ ζήσουν μὲ τὸν Θεό.

5. Διατί, φημί, κύριε, εἶπας περὶ τῶν τηρούντων τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, 'Ζήσονται τῷ Θεῷ';

Ἔστι, φησί, πᾶσα ἢ κτίσις φοβεῖται τὸν Κύριον, τὰς δὲ ἐντολάς αὐτοῦ οὐ φυλάσσει. Τῶν οὖν φοβομένων αὐτὸν καὶ φυλασσομένων τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ἐκείνων ἡ ζωὴ ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ· τῶν δὲ μὴ φυλασσόντων τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, οὐδὲ ζωὴ ἐν αὐτοῖς.

Ἐντολὴ η'.

1. Εἰπόν σοι, φησὶν, ὅτι τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ διπλᾶ ἐστὶ· καὶ γὰρ ἡ ἐγκράτεια διπλῆ ἐστίν. Ἐπί τινων γὰρ δεῖ ἐγκρατεῦσθαι, ἐπί τινων δὲ οὐ δεῖ.

2. Γνώρισόν μοι, φημί, κύριε, ἐπὶ τίνων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι, ἐπὶ τίνων δὲ οὐ δεῖ.

Ἄκουε, φησί· Τὸ πονηρὸν ἐγκρατεύου καὶ μὴ ποίει αὐτό, τὸ δὲ ἀγαθὸν μὴ ἐγκρατεύου, ἀλλὰ ποίει αὐτό. Ἐὰν γὰρ ἐγκρατεύσῃ τὸ ἀγαθὸν μὴ ποιεῖν, ἀμαρτίαν μεγάλην ἐργάσῃ· ἐὰν δὲ ἐγκρατεύσῃ τὸ πονηρὸν μὴ ποιεῖν, δικαιοσύνην μεγάλην ἐργάσῃ. Ἐγκρατεῦσαι οὖν ἀπὸ πονηρίας πάσης ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθόν.

3. Ποταπαί, φημί, κύριε, εἰσὶν αἱ πονηρίαι ἀφ' ὧν δεῖ με ἐγκρατεῦσθαι;

Ἄκουε, φησὶν· Ἀπὸ μοιχείας καὶ πορνείας, ἀπὸ μεθύσματος ἀνομίας, ἀπὸ τρυφῆς πονηρᾶς, ἀπὸ ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ πολυτελείας πλούτου καὶ καυχήσεως καὶ ὑψηλοφροσύνης καὶ ὑπερηφανίας, καὶ ἀπὸ ψεύσματος καὶ καταλαλιᾶς καὶ ὑποκρίσεως, μνησικακίας καὶ πάσης βλασφημίας. 4. Ταῦτα τὰ ἔργα πάντων πονηρότατά εἰσιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ τούτων οὖν τῶν ἔργων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ. Ὅ γὰρ μὴ ἐγκρατευόμενος ἀπὸ τούτων οὐ δύναται ζῆσαι τῷ Θεῷ.

Ἄκουε οὖν καὶ τὰ ἀκόλουθα τούτων.

5. Ἔτι γάρ, φημί, κύριε, πονηρὰ ἔργα ἐστί;

Καί γε πολλά, φησὶν, ἔστιν, ἀφ' ὧν δεῖ τὸν δοῦλον τοῦ

5. Γιατί, κύριε, λέγω, εἶπες γιὰ ἐκείνους πού τηροῦν τὶς ἐντολές του, ὅτι θὰ ζήσουν μέ τὸν Θεό;

Διότι, λέει, ὅλη ἡ κτίση φοβᾶται τὸν Κύριο, ἀλλὰ δὲν τηρεῖ τὶς ἐντολές του. Ἐπομένως αὐτῶν πού τὸν φοβοῦνται καὶ φυλάγουν τὶς ἐντολές του, αὐτῶν ἡ ζωὴ θὰ εἶναι κοντὰ στὸν Θεό, ἐνῶ σ' ἐκείνους πού δὲν τηροῦν τὶς ἐντολές του, οὔτε ζωὴ θὰ ὑπάρχει σ' αὐτούς.

Ἐντολὴ 8η

1. Σοῦ εἶπα, λέει, ὅτι τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ εἶναι διπλᾶ· διότι καὶ ἡ ἐγκράτεια εἶναι διπλῆ. Σὲ ποιά πρέπει νὰ ἐγκρατεύεσαι, καὶ σὲ ποιά δὲν πρέπει.

2. Γνώρισέ μου, κύριε, τοῦ λέω, σὲ ποιά πρέπει νὰ ἐγκρατεύομαι καὶ σὲ ποιά δὲν πρέπει.

Ἄκουσε, μοῦ λέει· τὸ πονηρὸ νὰ τὸ ἐγκρατεύεσαι καὶ νὰ μὴ τὸ κάνεις, ἐνῶ τὸ καλὸ νὰ μὴ τὸ ἐγκρατεύεσαι, ἀλλὰ νὰ τὸ κάνεις. Διότι, ἐὰν συγκρατεῖσαι νὰ μὴ κάνεις τὸ καλὸ, κάμνεις μεγάλη ἁμαρτία· ἐὰν ὁμως συγκρατεῖσαι νὰ μὴ κάνεις τὸ κακό, διαπράττεις μεγάλη δικαιοσύνη. Νὰ ἐγκρατεύεσαι λοιπὸν ἀπὸ κάθε κακό, κάνοντας τὸ καλὸ.

3. Τί εἶδους, κύριε, εἶπα, εἶναι οἱ πονηρίες ἀπὸ τὶς ὁποῖες πρέπει νὰ ἐγκρατεύομαι;

Ἄκουσε, μοῦ λέει· Νὰ ἐγκρατεύεσαι ἀπὸ τὴ μοιχεία καὶ πορνεία, ἀπὸ μέθες παράνομες, ἀπὸ ἀπόλαυση πονηρῆ, ἀπὸ πολλὰ φαγητὰ καὶ ἀπὸ τὴν πολυτέλεια τοῦ πλούτου, ἀπὸ τὴν καύχηση, τὴν ὑψηλοφροσύνη καὶ τὴν ὑπερηφάνεια, καὶ ἀπὸ κάθε βλασφημία. Τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι τὰ πιὸ πονηρὰ ἀπὸ ὅλα στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. 4. Ἀπὸ αὐτὰ λοιπὸν τὰ ἔργα πρέπει νὰ ἐγκρατεύεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Γιατί, ὅποιος δὲν ἐγκρατεύεται ἀπὸ αὐτὰ, δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει μέ τὸν Θεό. Ἄκουσε λοιπὸν καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῶν.

5. Ὑπάρχουν δηλαδή, κύριε, εἶπα, καὶ ἄλλα πονηρὰ ἔργα;

Καὶ πολλὰ μάλιστα, εἶπε, εἶναι ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα πρέπει

Θεοῦ ἐγκρατεῦεσθαι· κλέμμα, ψεῦδος, ἀποστέρησις, ψευδομαρτυρία, πλεονεξία, ἐπιθυμία πονηρά, ἀπάτη, κενοδοξία, ἀλαζονεία, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοιά εἰσιν. 6. Οὐ δοκεῖ σοι ταῦτα πονηρὰ εἶναι καὶ λίαν πονηρὰ τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ; Τούτων πάντων 5 δεῖ ἐγκρατεῦεσθαι τὸν δουλεύοντα τῷ Θεῷ. Ἐγκράτευσαι οὖν ἀπὸ πάντων τούτων, ἵνα ζήσῃ τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγραφῆσῃ μετὰ τῶν ἐγκρατευομένων αὐτά. Ὡν μὲν οὖν δεῖ σε ἐγκρατεῦεσθαι ταῦτά ἐστιν. 7. Ἄ δὲ δεῖ σε μὴ ἐγκρατεῦεσθαι, φησὶν, ἀλλὰ ποιεῖν, ἄκουε· Τὸ ἀγαθὸν μὴ ἐγκρατεῦου, ἀλλὰ ποίει αὐτό.

10 8. Καὶ τῶν ἀγαθῶν, φημί, κύριε, δήλωσον τὴν δύναμιν, ἵνα πορευθῶ ἐν αὐτοῖς καὶ δουλεύσω αὐτοῖς, ἵνα ἐργασάμενος αὐτὰ δυνηθῶ σωθῆναι.

Ἄκουε, φησί, καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ ἔργα, ἃ σε δεῖ ἐργάζεσθαι καὶ μὴ ἐγκρατεῦεσθαι. 9. Πρῶτον πάντων πίστις, φόβος 15 Κυρίου, ἀγάπη, ὁμόνοια, ῥήματα δικαιοσύνης, ἀλήθεια, ὑπομονή· τούτων ἀγαθώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων. Ταῦτα ἐάν τις φυλάσῃ καὶ μὴ ἐγκρατεῦῃται ἀπ' αὐτῶν, μακάριος γίνεται ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. 10. Εἶτα τούτων τὰ ἀκόλουθα ἄκουσον· χήραις ὑπηρετεῖν, ὀρφανούς καὶ ὑστερουμένους ἐπι- 20 σκέπτεσθαι, ἐξ ἀναγκῶν λυτροῦσθαι τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, φιλόξενον εἶναι (ἐν γὰρ τῇ φιλοξενίᾳ εὐρίσκεται ἀγαθοποίησις ποτε), μηδενὶ ἀντιτάσσεσθαι, ἡσύχιον εἶναι, ἐνδεέστερον γίνεσθαι πάντων ἀνθρώπων, πρεσβύτας σέβεσθαι, δικαιοσύνην ἀσκεῖν, ἀδελφότητα συντηρεῖν, ὕβριν ὑποφέρειν, μακρόθυμον 25 εἶναι, ἀμνησίκακον, κάμνοντας τῇ ψυχῇ παρακαλεῖν, ἐσκανδαλισμένους ἀπὸ τῆς πίστεως μὴ ἀποβάλλεσθαι, ἀλλ' ἐπιστρέφειν καὶ εὐθύμους ποιεῖν, ἀμαρτάνοντας νουθετεῖν, χρεώστας μὴ

νὰ ἐγκρατεύεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ· ἡ κλοπή, τὸ ψέμα, ἡ ὑπεξαίρεση, ἡ ψευδομαρτυρία, ἡ πλεονεξία, ἡ πονηρὴ ἐπιθυμία, ἡ ἀπάτη, ἡ κενοδοξία, ἡ ἀλαζονεία, καὶ ὅλα ὅσα εἶναι ὅμοια μὲ αὐτά. 6. Δὲν νομίζεις ὅτι αὐτὰ εἶναι πονηρὰ, καὶ πολὺ πονηρὰ μάλιστα γιὰ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ; Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἐγκρατεύεται ὁποῖος ὑπηρετεῖ στὸν Θεό. Νὰ ἐγκρατεύεσαι λοιπὸν ἀπὸ ὅλα αὐτά, γιὰ νὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεὸ καὶ νὰ ἐγγραφεῖς μεταξὺ ἐκείνων ποὺ ἐγκρατεύονται ἀπὸ αὐτά. Ἐκεῖνα λοιπὸν ἀπὸ τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἐγκρατεύεσαι εἶναι αὐτά. 7. Ἐκεῖνα δὲ ἀπὸ τὰ ὅποια δὲν πρέπει νὰ ἐγκρατεύεσαι, λέει, ἀλλὰ νὰ τὰ κάνεις, ἄκουσέ τα· Νὰ μὴ ἐγκρατεύεσαι τὸ καλὸ, ἀλλὰ νὰ τὸ κάνεις.

8. Κύριε, φανέρωσέ μου, εἶπα, καὶ τὴ σημασία τῶν καλῶν, γιὰ νὰ πορεύομαι σ' αὐτὰ καὶ νὰ ὑποταχθῶ σ' αὐτά, ὥστε κάνοντάς τα νὰ μπορέσω νὰ σωθῶ.

Ἄκουσε λοιπὸν, λέει, καὶ τὰ καλὰ ἔργα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ κάνεις καὶ νὰ μὴ τὰ ἐγκρατεύεσαι. 9. Πρῶτο ἀπὸ ὅλα εἶναι ἡ πίστη, ὁ φόβος τοῦ Κυρίου, ἡ ἀγάπη, ἡ ὁμόνοια, τὰ λόγια τῆς δικαιοσύνης, ἡ ἀλήθεια, ἡ ὑπομονή· ἀπὸ αὐτὰ δὲν ὑπάρχει πιὸ ἀγαθὸ στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν κανεῖς τὰ φυλάξει αὐτὰ καὶ δὲν ἐγκρατεύεται ἀπὸ αὐτά, γίνεται εὐτυχῆς στὴ ζωὴ του. 10. Στὴ συνέχεια ἄκουσε τὰ ἐπακόλουθα αὐτῶν· νὰ ὑπηρετεῖς τίς χῆρες, νὰ φροντίζεις τὰ ὄρφανὰ καὶ αὐτοὺς ποὺ στεροῦνται, νὰ γλυτώνεις ἀπὸ τίς ἀνάγκες τους τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, νὰ εἶσαι φιλόξενος (διότι στὴ φιλοξενία βρίσκεται κάποτε ἡ ἀγαθοεργία), νὰ μὴ ἀντιστέκεσαι σὲ κανέναν, νὰ εἶσαι ἡσυχος, νὰ γίνεσαι φτωχότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ σέβεσαι τοὺς ἡλικιωμένους, νὰ ἐφαρμόζεις τὴ δικαιοσύνη, νὰ συντηρεῖς τὴν ἀδελφότητα, νὰ ὑπομένεις τὴ βρισιά, νὰ εἶσαι μακρόθυμος, ἀμνησικάκος, νὰ παρηγορεῖς ὅσους εἶναι ψυχικὰ κουρασμένοι, αὐτοὺς ποὺ σκανδαλίζονται ὡς πρὸς τὴν πίστη νὰ μὴ τοὺς ἀποβάλλεις, ἀλλὰ νὰ τοὺς κάνεις νὰ ἐπιστρέφουν καὶ νὰ εἶναι εὐθυμοι, αὐτοὺς ποὺ ἀμαρτάνουν νὰ τοὺς νουθετεῖς, ἐκείνους ποὺ χρεωστοῦν καὶ τοὺ φτωχοὺς νὰ μὴ τοὺς πιέζεις, καὶ ὅποια ἄλλα

θλίβειν καὶ ἐνδεεῖς, καὶ εἴ τινα τούτοις ὁμοιά ἐστι. 11. Δοκεῖ σοι, φησί, ταῦτα ἀγαθὰ εἶναι;

Τί γάρ, φημί, κύριε, τούτων ἀγαθώτερον;

Πορεύου οὖν, φησίν, ἐν αὐτοῖς καὶ μὴ ἐγκρατεύου ἀπ' αὐ-
5 τῶν, καὶ ζήση τῷ Θεῷ. 12. Φύλασσε οὖν τὴν ἐντολὴν ταύτην·
ἐὰν τὸ ἀγαθὸν ποιῆς καὶ μὴ ἐγκρατεύσῃ ἀπ' αὐτοῦ, ζήση τῷ
Θεῷ καὶ πάντες ζήσονται τῷ Θεῷ οἱ οὕτω ποιοῦντες. Καὶ πάλιν
ἐὰν τὸ πονηρὸν μὴ ποιῆς καὶ ἐγκρατεύσῃ ἀπ' αὐτοῦ, ζήση
τῷ Θεῷ, καὶ πάντες ζήσονται τῷ Θεῷ, ὅσοι ἐὰν ταύτας τὰς ἐν-
10 τολάς φυλάξωσι καὶ πορευθῶσιν ἐν αὐταῖς.

Ἐντολὴ θ'.

1. Λέγει μοι Ἰσραὴλ ἀπὸ σεαυτοῦ τὴν διψυχίαν καὶ μηδὲν
ὄλως διψυχῆσης αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ Θεοῦ, λέγων ἐν σεαυτῷ
ὅτι, πῶς δύναμαι αἰτήσασθαι τι παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ λαβεῖν,
15 ἡμαρτηκῶς τοσαῦτα εἰς αὐτόν; 2. Μὴ διαλογίζου ταῦτα, ἀλλ' ἐξ
ὄλης τῆς καρδίας σου ἐπίστρεψον ἐπὶ τὸν Κύριον, καὶ αἰτοῦ
παρ' αὐτοῦ ἀδιστάκτως, καὶ γνώσῃ τὴν πολυσπλαγχνίαν αὐτοῦ,
ὅτι οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπη, ἀλλὰ τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου
πληροφορήσει. 3. Οὐκ ἔστι γὰρ ὁ Θεὸς ὡς οἱ ἄνθρωποι οἱ
20 μνησικακοῦντες, ἀλλ' αὐτὸς ἀμνησικάκος ἐστι καὶ σπλαγχνίζε-
ται ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ. 4. Σὺ οὖν καθάρισόν σου τὴν καρ-
δίαν ἀπὸ πάντων τῶν ματαιωμάτων τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ
τῶν προειρημένων σοι ρημάτων, καὶ αἰτοῦ παρὰ τοῦ Κυρίου,
καὶ ἀπολήψῃ πάντα, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν αἰτημάτων σου ἀνυ-
25 στέρητος ἔση, ἐὰν ἀδιστάκτως αἰτήσῃς παρὰ τοῦ Κυρίου.
5. Ἐὰν δὲ διστάσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου οὐδὲν οὐ μὴ λήψῃ τῶν
αἰτημάτων σου. Οἱ γὰρ διστάζοντες εἰς τὸν Θεόν, οὗτοί εἰσιν οἱ
δίψυχοι, καὶ οὐδὲν ὄλως ἐπιτυγχάνουσι τῶν αἰτημάτων αὐτῶν.
6. Οἱ δὲ ὀλοτελῶς ὄντες ἐν τῇ πίστει πάντα αἰτοῦνται πεποιθό-
30 τες ἐπὶ τὸν Κύριον καὶ λαμβάνουσιν, ὅτι ἀδιστάκτως αἰτοῦνται,

υπάρχουν ὅμοια μ' αὐτά. 11. Νομίζεις, λέει, ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀγαθά;

Τί πιὸ καλό, κύριε, τοῦ λέω, ὑπάρχει ἀπὸ αὐτά;

Νὰ βαδίζεις λοιπὸν, λέει, σύμφωνα μὲ αὐτά, καὶ νὰ μὴ ἐγκατεύεσαι ἀπὸ αὐτά, καὶ θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό. 12. Νὰ τηρεῖς λοιπὸν αὐτὴ τὴν ἐντολή· ἐὰν κάνεις τὸ ἀγαθὸ καὶ δὲν ἐγκρατεύεσαι ἀπὸ αὐτό, θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό, καὶ ὅλοι ὅσοι κάνουν τὸ ἴδιο θὰ ζήσουν μὲ τὸν Θεό. Ἐπίσης, ἐὰν δὲν κάνεις τὸ κακὸ καὶ ἐγκρατεύεσαι ἀπὸ αὐτό, θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό, καὶ ὅλοι ὅσοι θὰ φυλάξουν τὶς ἐντολές αὐτές καὶ συμμορφωθοῦν μ' αὐτές θὰ ζήσουν μὲ τὸν Θεό.

Ἐντολὴ 9η

1. Μοῦ λέει· Βγάλε ἀπὸ πάνω σου τὴν ἀμφιβολία καὶ νὰ μὴ διστάζεις καθόλου νὰ ζητήσεις ἀπὸ τὸν Θεό, λέγοντας μέσα σου, Πῶς μπορῶ νὰ ζητήσω κάτι ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ νὰ τὸ λάβω, ἀφοῦ ἔχω ἀμαρτήσῃ τόσο πολὺ σ' αὐτόν; 2. Νὰ μὴ τὰ σκέφτεσαι αὐτά, ἀλλὰ νὰ ἐπιστρέψεις μὲ ὅλη τὴν καρδιά σου στὸν Κύριο, καὶ ζήτησε ἀπὸ αὐτόν χωρὶς νὰ διστάζεις, καὶ θὰ γνωρίσεις τὴ μεγάλη εὐσπλαχνία του, διότι δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψει, ἀλλὰ θὰ ἐκπληρώσει τὸ αἶτημά σου. 3. Διότι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ὅπως οἱ ἄνθρωποι, ποὺ μνησικακοῦν, ἀλλὰ αὐτὸς εἶναι ἀμνησικάκος καὶ σπλαχνίζεται τὸ δημιούργημά του. 4. Ἐσὺ λοιπὸν καθάρισε τὴν καρδιά σου ἀπὸ ὅλες τὶς ματαιότητες τοῦ κόσμου αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὰ λόγια ποὺ ἔχεις πεῖ στὸ παρελθόν, καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν Κύριο, καὶ θὰ λάβεις τὰ πάντα, καὶ δὲν θὰ τὰ στερηθεῖς ποτὲ ὅλα ὅσα θὰ ζητήσεις, ἐὰν τὰ ζητήσεις ἀπὸ τὸν Κύριο χωρὶς ἀμφιβολία. 5. Ἐὰν ὅμως διστάσεις μέσα σου, δὲν θὰ πάρεις κανένα ἀπὸ ὅσα θὰ ζητήσεις. Διότι αὐτοὶ ποὺ διστάζουν πρὸς τὸν Θεό, αὐτοὶ εἶναι οἱ δίψυχοι, καὶ δὲν πετυχαίνουν καθόλου αὐτὰ ποὺ ζητοῦν. 6. Ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ εἶναι ὀλοκληρωμένοι στὴν πίστη τὰ ζητοῦν ὅλα, ἔχοντας ἐμπιστοσύνη στὸν Κύριο, καὶ τὰ παίρνουν, διότι τὰ ζητοῦν χωρὶς δισταγμό, χωρὶς

μηδὲν διψυχοῦντες. Πᾶς γὰρ δίψυχος ἀνὴρ, εἰ μὴ μετανοήσῃ, δυσκόλως σωθήσεται.

7. Καθάρισον οὖν τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τῆς διψυχίας, ἐνδύσαι δὲ τὴν πίστιν, ὅτι ἰσχυρά ἐστι, καὶ πίστευε τῷ Θεῷ, ὅτι
5 πάντα τὰ αἰτήματά σου ἂ αἰτεῖς λήψῃ. Καὶ εἰ ἀν αἰτησάμενός ποτε παρὰ τοῦ Κυρίου αἴτημά βραδύτερον λαμβάνῃς, μὴ διψυχίης ὅτι ταχὺ οὐκ ἔλαβες τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου· πάντως γὰρ διὰ πειρασμόν τινα ἢ παράπτωμά τι, ὃ σὺ ἀγνοεῖς, βραδύτερον λαμβάνεις τὸ αἶτημά σου. 8. Σὺ οὖν μὴ διαλίπῃς αἰτούμενος τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου, καὶ λήψῃ αὐτό. Ἐὰν δὲ ἐκκακήσῃς καὶ διψυχίης αἰτούμενος, σεαυτὸν αἰτιῶ καὶ μὴ τὸν δίδόντα σοι. 9. Βλέπε τὴν διψυχίαν ταύτην· πονηρὰ γὰρ ἐστι καὶ ἀσύνητος, καὶ πολλοὺς ἐκριζοῖ ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ γε λίαν πιστοῦς καὶ ἰσχυροῦς. Καὶ γὰρ αὕτη ἡ διψυχία θυγάτηρ ἐστὶ τοῦ
15 διαβόλου, καὶ λίαν πονηρεύεται εἰς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. 10. Καταφρόνησον οὖν τῆς διψυχίας καὶ κατακυριεύσον αὐτῆς ἐν παντὶ πράγματι, ἐνδυσάμενος τὴν πίστιν τὴν ἰσχυρὰν καὶ δυνατὴν. Ἡ γὰρ πίστις πάντα ἐπαγγέλλεται, πάντα τελειοῖ, ἡ δὲ διψυχία, μὴ καταπιστεύουσα ἑαυτῇ, πάντων ἀποτυγχάνει τῶν
20 ἔργων αὐτῆς ὧν πράσσει. 11. Βλέπεις οὖν, φησὶν, ὅτι ἡ πίστις ἀνωθὲν ἐστὶ παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ ἔχει δύναμιν μεγάλην, ἡ δὲ διψυχία ἐπίγειον πνεῦμά ἐστὶ παρὰ τοῦ διαβόλου, δύναμιν μὴ ἔχουσα. 12. Σὺ οὖν δούλευε τῇ ἐχούσῃ δύναμιν τῇ πίστει, καὶ ἀπὸ τῆς διψυχίας ἀπόσχου τῆς μὴ ἐχούσης δύναμιν, καὶ ζήσῃ
25 τῷ Θεῷ, καὶ πάντες ζήσονται τῷ Θεῷ οἱ ταῦτα φρονοῦντες.

Ἐντολὴ ἰ'.

1. Ἄρον ἀπὸ σεαυτοῦ, φησί, τὴν λύπην· καὶ γὰρ αὕτη ἀδελφή ἐστὶ τῆς διψυχίας καὶ τῆς ὀξύχολίας.

2. Πῶς, φημί, κύριε, ἀδελφή ἐστὶ τούτων; Ἄλλο γὰρ μοι

νά ἀμφιβάλλουν. Γιατί κάθε δίψυχος ἄνθρωπος, ἂν δὲν μετανοήσῃ, δύσκολα θὰ σωθεῖ.

7. Καθάρισε λοιπὸν τὴν καρδιά σου ἀπὸ τὴν ἀμφιβολία, ντύσου τὴν πίστη, διότι εἶναι δυνατὴ, καὶ πίστευε στὸν Θεό, ὅτι ὅλα τὰ αἰτήματα ποὺ κάνεις θὰ τὰ λάβεις. Καὶ ἂν καμμιά φορὰ ζητήσῃς κάτι ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ τὸ λάβεις ἀργότερα, νὰ μὴ λιποψυχησῇς ἐπειδὴ δὲν ἔλαβες γρήγορα τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου· διότι ὅπωςδήποτε τὸ παίρνεις ἀργότερα ἐξαιτίας κάποιου πειρασμοῦ ἢ κάποιου παραπτώματος τὸ ὁποῖο ἐσὺ ἀγνοεῖς.

8. Ἐσὺ λοιπὸν νὰ μὴ παραλείπεις νὰ ὑποβάλλεις τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου, καὶ θὰ τὸ λάβεις. Ἐάν ὅμως, ὅταν τὸ ζητᾷς λιποψυχεῖς ἢ ἀμφιβάλλεις, τότε νὰ κατηγορεῖς τὸν ἑαυτὸ σου καὶ ὄχι αὐτὸν ποὺ σοῦ τὸ δίνει.

9. Πρόσεχε αὐτὴ τὴ διψυχία· γιατί εἶναι πονηρὴ καὶ ἄσύνετη, καὶ ξερριζώνει πολλοὺς ἀπὸ τὴν πίστη, καὶ μάλιστα πολὺ πιστοὺς καὶ δυνατοὺς. Διότι αὐτὴ ἡ διψυχία εἶναι θυγατέρα τοῦ διαβόλου καὶ πονηρεύει πολὺ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ.

10. Περιφρόνησε λοιπὸν τὴ διψυχία καὶ γίνε κυρίαρχος αὐτῆς σὲ κάθε πρᾶγμα, ἀφοῦ ντυθεῖς τὴν ἰσχυρὴ καὶ δυνατὴ πίστη. Διότι ἡ πίστη τὰ ὑπόσχεται ὅλα, τὰ ὀλοκληρώνει ὅλα, ἐνῶ ἡ διψυχία, ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ της, ἀποτυχαίνει σὲ ὅλα τὰ ἔργα ποὺ κάνει.

11. Βλέπεις λοιπὸν, λέει, ὅτι ἡ πίστη προέρχεται ἀπὸ πάνω, ἀπὸ τὸν Κύριο, καὶ ἔχει μεγάλη δύναμη, ἐνῶ ἡ διψυχία εἶναι ἐπίγειο πνεῦμα ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν διάβολο, καὶ δὲν ἔχει δύναμη.

12. Ἐσὺ λοιπὸν νὰ ὑπηρετεῖς στὴν πίστη ποὺ ἔχει δύναμη, καὶ νὰ ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τὴ διψυχία ποὺ δὲν ἔχει δύναμη, καὶ θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό, καὶ ὅλοι ὅσοι πιστεύουν τὰ ἴδια, θὰ ζήσουν μὲ τὸν Θεό.

Ἐντολὴ 10η

1. Ἀπόβαλε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σου, λέει, τὴ λύπη· διότι αὐτὴ εἶναι ἀδελφὴ τῆς διψυχίας καὶ τῆς ὀξύθυμίας.

2. Πῶς γίνεται, Κύριε, τοῦ λέγω, νὰ εἶναι ἀδελφὴ αὐτῶν:

δοκεῖ εἶναι ὄξυχολία, καὶ ἄλλο διψυχία, καὶ ἄλλο λύπη.

Ἄσύνετος εἶ, ἄνθρωπε. Οὐ νοεῖς ὅτι ἡ λύπη πάντων τῶν πνευμάτων πονηροτέρα ἐστὶ καὶ δεινοτάτη τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ, καὶ παρὰ πάντα τὰ πνεύματα καταφθείρει τὸν ἄνθρωπον
5 καὶ ἐκτρίβει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ πάλιν σώζει;

3. Ἐγώ, φημί, κύριε, ἀσύνετός εἰμι καὶ οὐ συνίω τὰς παραβολὰς ταύτας. Πῶς γὰρ δύναται ἐκτρίβειν καὶ πάλιν σώζειν, οὐ νοῶ.

4. Ἦκουε, φησὶν· Οἱ μηδέποτε ἐρευνήσαντες περὶ τῆς ἀλη-
10 θείας μηδὲ ἐπιζητήσαντες περὶ τῆς θεότητος, πιστεύσαντες δὲ μόνον, ἐμπεφυρμένοι δὲ πραγματεῖαις καὶ πλούτου καὶ φιλίαις ἐθνικαῖς καὶ ἄλλαις πολλαῖς πραγματεῖαις τοῦ αἰῶνος τούτου· ὅσοι οὖν τούτοις πρόσκεινται, οὐ νοοῦσι τὰς παραβολὰς τῆς θε-
15 οτήτος· ἐπισκοποῦνται γὰρ ὑπὸ τούτων τῶν πράξεων καὶ κα-
ταφθεύονται καὶ γίνονται κεχερσωμένοι. 5. Καθὼς οἱ ἀμπελω-
νες οἱ καλοὶ ὅταν ἀμελείας τύχωσι, χερσοῦνται ἀπὸ τῶν ἀκαν-
θῶν καὶ βοτάνων ποικίλων, οὕτως οἱ ἄνθρωποι οἱ πιστεύσαν-
τες καὶ εἰς ταύτας τὰς πράξεις τὰς πολλὰς ἐμπίπτοντες τὰς
προειρημένας, ἀποπλανῶνται ἀπὸ τῆς διανοίας αὐτῶν καὶ οὐ-
20 δὲν ὄλως συνίουσι περὶ τῆς θεότητος· καὶ γὰρ ἐὰν ἀκούσωσι
περὶ τῆς θεότητος, ἡ διάνοια αὐτῶν ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῶν κα-
ταγίνεται καὶ οὐδὲν ὄλως νοοῦσιν. 6. Οἱ δὲ φόβον ἔχοντες Θεοῦ
καὶ ἐρευνῶντες περὶ θεότητος καὶ ἀληθείας καὶ τὴν καρδίαν
ἔχοντες πρὸς Κύριον, πάντα τὰ λεγόμενα αὐτοῖς τάχιον νοοῦσι
25 καὶ συνίουσιν, ὅτι ἔχουσι τὸν φόβον τοῦ Κυρίου ἐν ἑαυτοῖς·
ὅπου γὰρ ὁ Κύριος κατοικεῖ, ἐκεῖ καὶ σύνεσις πολλή. Κολλήθη-
τι οὖν τῷ Κυρίῳ, καὶ πάντα συνήσεις καὶ νοήσεις.

II. Ἦκουε οὖν, φησὶν, ἀνόητε, πῶς ἡ λύπη ἐκτρίβει τὸ
Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ πάλιν σώζει. 2. Ὄταν ὁ δίψυχος ἐπιβάλη-
30 ται πρᾶξιν τινα, καὶ ταύτης ἀποτύχη διὰ τὴν διψυχίαν αὐτοῦ, ἡ
λύπη αὕτη εἰσπορεύεται εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ λυπεῖ τὸ Πνεῦμα

Διότι νομίζω πῶς ἄλλο πράγμα εἶναι ἢ ὄξυθυμία καὶ ἄλλο ἢ δίψυχία καὶ ἄλλο ἢ λύπη.

Εἶσαι ἄμυαλος, ἄνθρωπε· δὲν καταλαβαίνεις ὅτι ἡ λύπη εἶναι ἢ πρὸς πονηρὴ ἀπὸ ὅλα τὰ πνεύματα, καὶ πολὺ φοβερὴ γιὰ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, πρὸς διαφθείρει τὸν ἄνθρωπο περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ πνεύματα, καὶ ἐξοργίζει τὸ ἅγιο Πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ σώζει;

3. Ἐγώ, τοῦ λέω, κύριε, εἶμαι ἀνόητος καὶ δὲν καταλαβαίνω τίς παραβολὴς αὐτῆς. Πῶς δηλαδὴ μπορεῖ νὰ ἐξοργίζει καὶ νὰ σώζει, δὲν τὸ καταλαβαίνω.

4. Ἄκουσε, λέει· ὑπάρχουν αὐτοὶ πρὸς ποτὲ δὲν νοιάστηκαν γιὰ τὴν ἀλήθεια, οὔτε συζήτησαν γιὰ τὴν θεότητα, παρὰ μόνο πιστεύουν, ἀναμιγμένοι μὲ τίς ὑποθέσεις καὶ τὸν πλοῦτο καὶ τίς εἰδωλολατρικὴς φιλίες καὶ μὲ ἄλλες πολλὰς ὑποθέσεις τοῦ κόσμου αὐτοῦ· ὅσοι λοιπὸν συνδέονται μὲ αὐτοὺς δὲν καταλαβαίνουν τίς παραβολὴς τῆς θεότητας· διότι συσκοτίζονται ἀπὸ τίς πράξεις αὐτῆς καὶ καταφθείρονται καὶ καταντοῦν ἄγονοι.

5. Ὅπως τὰ καλὰ ἀμπέλια, ἐὰν παραμεληθοῦν γίνονται ἄγονα ἀπὸ τὰ ἀγκάθια καὶ τὰ διάφορα χόρτα, ἔτσι καὶ οἱ ἄνθρωποι πρὸς πίστεψαν, ἀφοσιωμένοι σ' αὐτῆς τίς πολλὰς πράξεις πρὸς ἀναφέρθηκαν, χάνουν τὸ λογικὸ τους καὶ δὲν καταλαβαίνουν ἐντελῶς τίποτε γιὰ τὸν Θεό· διότι, ὅταν ἀκοῦνε κάτι γιὰ τὴν θεότητα, τὸ μυαλό τους ἀσχολεῖται μὲ τίς δουλειῆς τους καὶ δὲν καταλαβαίνουν τίποτε. 6. Ἐνῶ αὐτοὶ πρὸς ἔχουν φόβο Θεοῦ καὶ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸν Θεό καὶ τὴν ἀλήθεια, καὶ ἔχουν τὴν καρδιά τους δοσμένη στὸν Κύριο, ὅλα ὅσα τοὺς λέγονται τὰ ἐννοοῦν καὶ τὰ καταλαβαίνουν ἀμέσως, διότι ἔχουν τὸν φόβο τοῦ Κυρίου μέσα τους· γιὰτὶ ἐκεῖ ὅπου κατοικεῖ ὁ Κύριος, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ πολλὴ σύνεση. Ἀφοσιώσου λοιπὸν στὸν Κύριο καὶ θὰ τὰ καταλάβεις καὶ θὰ τὰ ἐννοήσεις ὅλα.

II. Ἄκουσε λοιπὸν, ἀνόητε, λέει, πῶς ἡ λύπη ἐξοργίζει τὸ ἅγιο Πνεῦμα καὶ παράλληλα σώζει. 2. Ὅταν ὁ δίψυχος ἀναλαμβάνει μιὰ πράξη καὶ ἐξαιτίας τῆς δυσπιστίας του δὲν τὴν πετυχαίνει, ἡ λύπη αὐτὴ μπαίνει μέσα στὸν ἄνθρωπο καὶ στενο-

τὸ ἅγιον καὶ ἐκτρίβει αὐτό. 3. Εἶτα πάλιν ἡ ὀξυχολία, ὅταν κοληθῇ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ πράγματός τινος καὶ λίαν πικρανθῇ, πάλιν ἡ λύπη εἰσπορεύεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ὀξυχολήσαντος, καὶ λυπεῖται ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ ἢ ἔπραξε, καὶ
 5 μετανοεῖ ὅτι πονηρὸν εἰργάσατο. 4. Αὕτη οὖν ἡ λύπη δοκεῖ σωτηρίαν ἔχειν, ὅτι τὸ πονηρὸν πράξας μετενόησεν. Ἀμφότεραι οὖν αἱ πράξεις λυποῦσι τὸ Πνεῦμα· ἡ μὲν διψυχία, ὅτι οὐκ ἐπέτυχε τῆς πράξεως αὐτῆς, ἡ δὲ ὀξυχολία λυπεῖ τὸ Πνεῦμα, ὅτι ἔπραξε τὸ πονηρὸν. Ἀμφότερα οὖν λυπηρά ἐστὶ τῷ Πνεύματι
 10 τῷ ἁγίῳ, ἢ τε διψυχία καὶ ἡ ὀξυχολία. 5. Ἄρον οὖν ἀπὸ σεαυτοῦ τὴν λύπην καὶ μὴ θλίβε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐν σοὶ κατοικοῦν, μήποτε ἐντεύξεται κατὰ σοῦ τῷ Θεῷ καὶ ἀποστῇ ἀπὸ σοῦ. 6. Τὸ γὰρ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ δοθὲν εἰς τὴν σάρκα ταύτην λύπην οὐχ ὑποφέρει οὐδὲ στενοχωρίαν.

15 III. Ἐνδύσαι οὖν τὴν ἰλαρότητα τὴν πάντοτε ἔχουσαν χάριν παρὰ τῷ Θεῷ καὶ εὐπρόσδεκτον οὔσαν αὐτῷ, καὶ ἐντρύφα ἐν αὐτῇ. Πᾶς γὰρ ἰλαρὸς ἀνὴρ ἀγαθὰ ἐργάζεται καὶ ἀγαθὰ φρονεῖ, καὶ καταφρονεῖ τῆς λύπης, 2. ὁ δὲ λυπηρὸς ἀνὴρ πάντοτε πονηρεύεται· πρῶτον μὲν πονηρεύεται, ὅτι λυπεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ
 20 ἅγιον τὸ δοθὲν τῷ ἀνθρώπῳ ἰλαρόν· δεύτερον δὲ λοιπὸν ἀνομίαν ἐργάζεται, μὴ ἐντυγχάνων μηδὲ ἐξομολογούμενος τῷ Θεῷ. Πάντοτε γὰρ λυπηροῦ ἀνδρὸς ἡ ἐντευξις οὐκ ἔχει δύναμιν τοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ.

3. Διατί, φημί, οὐκ ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἡ ἐντευξις τοῦ λυπομένου;

Ἔτι, φησὶν, ἡ λύπη ἐγκάθηται εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ· μεμιγμένη οὖν ἡ λύπη μετὰ τῆς ἐντεύξεως οὐκ ἀφήσει τὴν ἐντευξιν ἀναβῆναι καθαρὰν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Ὡσπερ γὰρ ὄξος καὶ οἶνος μεμιγμένα ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν αὐτὴν ἡδονὴν οὐκ ἔχουσιν,
 30 οὕτω καὶ ἡ λύπη μεμιγμένη μετὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὴν αὐτὴν ἐντευξιν οὐκ ἔχει. 4. Καθάρισον οὖν σεαυτὸν ἀπὸ τῆς λύπης τῆς πονηρᾶς ταύτης, καὶ ζήση τῷ Θεῷ· καὶ πάντες ζήσονται

χωρεῖ τὸ ἅγιο Πνεῦμα καὶ τὸ ἐξοργίζει. 3. Στὴ συνέχεια ἡ ὀξύθυμία, ὅταν προσκολληθεῖ στὸν ἄνθρωπο γιὰ κάποιο πρᾶγμα καὶ τὸν κάνει νὰ πικραθεῖ πολὺ, μπαίνει πάλι ἡ λύπη στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἐξοργίστηκε καὶ λυπᾶται γιὰ τὴν πράξη ποὺ ἔκανε καὶ μετανοεῖ ἐπειδὴ διέπραξε κάτι κακό. 4. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ λύπη φαίνεται νὰ ἔχει τὴν σωτηρία, ἐπειδὴ αὐτὸς ποὺ διέπραξε τὸ κακὸ μετανόησε. Καὶ οἱ δύο ὁμως πράξεις λυποῦν τὸ ἅγιο Πνεῦμα· ἡ μὲν διψυχία, ἐπειδὴ δὲν ἐπέτυχε τὴν πράξη αὐτή, ἐνῶ ἡ ὀξύθυμία λυπεῖ τὸ Πνεῦμα, ἐπειδὴ διέπραξε τὸ κακό. Καὶ τὰ δύο δηλαδὴ εἶναι λυπηρὰ γιὰ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, καὶ ἡ διψυχία καὶ ἡ ὀξύθυμία. 5. Ἐπομένως βγάλε ἀπὸ πάνω σου τὴ λύπη καὶ μὴ στενοχωρεῖς τὸ ἅγιο Πνεῦμα ποὺ κατοικεῖ μέσα σου, μήπως μιλήσει ἐναντίον σου στὸ Θεὸ καὶ φύγει ἀπὸ σένα. 6. Διότι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ποὺ δόθηκε στὸ σῶμα αὐτὸ δὲν ἀνέχεται τὴ λύπη οὔτε τὴ στενοχώρια.

III. Ντύσου λοιπὸν τὴ χαρὰ ποὺ βρίσκει πάντοτε χάρη στὸ Θεὸ καὶ εἶναι εὐπρόσδεκτη σ' αὐτόν, καὶ νὰ ἐντρυφᾷς σ' αὐτή. Διότι κάθε χαρούμενος ἄνθρωπος κάνει ἔργα ἀγαθὰ καὶ ἀγαθὰ πιστεύει, καὶ περιφρονεῖ τὴ λύπη. 2. Ἐνῶ ὁ λυπημένος ἄνθρωπος κάνει πάντοτε τὸ πονηρό· στὴν ἀρχὴ πονηρεύεται ἐπειδὴ στενοχωρεῖ τὸ ἅγιο Πνεῦμα ποὺ δόθηκε χαρούμενο στὸν ἄνθρωπο· ἔπειτα πάλι κάνει παρανομία ποὺ δὲν προσεύχεται οὔτε καὶ ἐξομολογεῖται στὸν Θεό. Διότι πάντοτε ἡ προσευχὴ τοῦ λυπημένου ἀνθρώπου δὲν ἔχει δύναμη γιὰ νὰ ἀνεβεῖ στὸ θυσιαστήριο τοῦ Θεοῦ.

3. Γιατί, τοῦ λέω, δὲν ἀνεβαίνει στὸ θυσιαστήριο ἡ προσευχὴ τοῦ λυπημένου;

Ἐπειδὴ, λέει, ἡ λύπη ἐγκαθίσταται στὴν καρδιά του· ἀνακατεμένη λοιπὸν ἡ λύπη μὲ τὴν προσευχὴ δὲν ἀφήνει τὴν προσευχὴ νὰ ἀνεβεῖ καθαρὴ στὸ θυσιαστήριο. Διότι, ὅπως τὸ ξίδι καὶ τὸ κρασί ἀνακατεμένα μαζὶ δὲν προκαλοῦν τὴν ἴδια εὐχαρίστηση, ἔτσι καὶ ἡ λύπη ἀνακατεμένη μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα δὲν ἔχει τὴν ἴδια μεσιτευτικὴ δύναμη. 2. Καθάρισε λοιπὸν τὸν ἑαυτό σου ἀπὸ αὐτὴ τὴν πονηρὴ λύπη καὶ θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό.

τῷ Θεῷ ὅσοι ἀποβάλωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν λύπην καὶ ἐνδύσονται πᾶσαν ἰλαρότητα.

Ἐντολὴ ια'.

1. Ἔδειξέ μοι ἐπὶ συμπελλίου καθημένους ἀνθρώπους καὶ
5 ἕτερον ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ καθέδραν. Καὶ λέγει μοι· Βλέπεις τοὺς ἐπὶ συμπελλίου καθημένους;

Βλέπω, φημί, κύριε.

Οὗτοι, φησί, πιστοὶ εἰσι καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν καθέδραν
ψευδοπροφήτης ἐστὶν ἀπολλύων τὴν διάνοιαν τῶν δούλων τοῦ
10 Θεοῦ· τῶν διψύχων δὲ ἀπόλλυσιν, οὐ τῶν πιστῶν. 2. Οὗτοι οὖν οἱ δίψυχοι, ὡς ἐπὶ μάντιν, ἔρχονται καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν τί ἄρα ἐστὶ αὐτοῖς, κάκεῖνος ὁ ψευδοπροφήτης, μηδεμίαν ἔχων ἐν ἑαυτῷ δύναμιν Πνεύματος Θεοῦ, λαλεῖ αὐτοῖς κατὰ τὰ ἐπερωτῆματα αὐτῶν καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς πονηρίας αὐτῶν, καὶ
15 πληροῖ τὰς ψυχὰς αὐτῶν καθὼς αὐτοὶ βούλονται. 3. Αὐτὸς γάρ, κενὸς ὢν, κενῶς καὶ ἀποκρίνεται κενοῖς· ὃ γὰρ ἐὰν ἐπερωτηθῆ, πρὸς τὸ κένωμα τοῦ ἀνθρώπου ἀποκρίνεται. Τινὰ δὲ καὶ ρήματα ἀληθῆ λαλεῖ· ὁ γὰρ διάβολος πληροῖ αὐτὸν τῷ αὐτοῦ πνεύματι, εἴ τινα δυνήσεται ρῆξαι τῶν δικαίων. 4. Ὅσοι οὖν ἰσχυ-
20 ροὶ εἰσιν ἐν τῇ πίστει τοῦ Κυρίου, ἐνδεδυμένοι τὴν ἀλήθειαν, τοῖς τοιούτοις πνεύμασιν οὐ κολλῶνται, ἀλλ' ἀπέχονται ἀπ' αὐτῶν. Ὅσοι δὲ δίψυχοί εἰσι καὶ πυκνῶς μετανοοῦσι, μαντεύονται ὡς καὶ τὰ ἔθνη, καὶ ἑαυτοῖς μείζονα ἁμαρτίαν ἐπιφέρουσιν εἰδωλολατροῦντες· ὁ γὰρ ἐπερωτῶν ψευδοπροφήτην περὶ πρά-
25 ξεῶς τινος εἰδωλολάτρης ἐστὶ καὶ κενὸς ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἄφρων. 5. Πᾶν γὰρ πνεῦμα ἀπὸ Θεοῦ δοθὲν οὐκ ἐπερωτᾶται, ἀλλὰ ἔχον τὴν δύναμιν τῆς θεότητος ἀφ' ἑαυτοῦ λαλεῖ πάντα, ὅτι ἄνωθὲν ἐστὶν ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ θείου Πνεύματος. 6. Τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἐπερωτώμενον καὶ λαλοῦν κατὰ τὰς ἐπιθυ-
30 μίας τῶν ἀνθρώπων ἐπίγειόν ἐστι καὶ ἐλαφρόν, δύναμιν μὴ ἔχον· καὶ ὄλως οὐ λαλεῖ ἐὰν μὴ ἐπερωτηθῆ.

καὶ ὅλοι ὅσοι ἀποβάλουν ἀπὸ πάνω τους τὴ λύπη θὰ ζήσουν μετὸν Θεὸ καὶ θὰ ντυθοῦν κάθε χαρὰ.

Ἐντολὴ 11η

1. Μοῦ ἔδειξε ἀνθρώπους ποὺ κάθονταν σὲ κάθισμα καὶ ἄλλον ἄνθρωπο ποὺ καθόταν σὲ πολυθρόνα, καὶ μοῦ εἶπε· Βλέπεις αὐτοὺς ποὺ κάθονται στὸ κάθισμα;

Τοὺς βλέπω, Κύριε, εἶπα.

Αὐτοί, λέει, εἶναι πιστοί, ἐνῶ αὐτὸς ποὺ κάθεται στὴν πολυθρόνα εἶναι ψευτοπροφήτης, ποὺ διαστρέφει τὸν νοῦ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, καὶ διαστρέφει τὸν νοῦ τῶν διστακτικῶν, ὄχι τῶν πιστῶν. 2. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ ἀμφιρρεπεῖς ἔρχονται σ' αὐτὸν σὰν νὰ εἶναι μάντις καὶ τὸν ρωτοῦν τί θὰ τοὺς συμβεῖ ἄραγε, κι ἐκεῖνος ὁ ψευτοπροφήτης, χωρὶς νὰ ἔχει μέσα του καμμιά δύναμη τοῦ θείου Πνεύματος, τοὺς ἀπαντᾷ σύμφωνα μετὶς ἐρωτήσεις καὶ ἀνάλογα μετὶς ἐπιθυμίες τῆς πονηριᾶς τους, καὶ ἱκανοποιεῖ τὶς ψυχές τους ὅπως θέλουν αὐτοί. 3. Διότι αὐτὸς, ὄντας κενός, ἀπαντᾷ σὲ κενοὺς ἀνθρώπους κατὰ τρόπο κενό. Διότι ὅ,τι καὶ νὰ ρωτηθεῖ, ἢ ἀπόκρισή του ἀπευθύνεται στὴ ματαιότητα τοῦ ἀνθρώπου. Λέει ὅμως καὶ μερικὰ λόγια ἀληθινά· διότι ὁ διάβολος τὸν ἐμπνέει μετὶ τὸ δικό του πνεῦμα, μήπως μπορέσει καὶ ἀποσπάσει κάποιον ἀπὸ τοὺς δίκαιους. 4. "Ὅσοι λοιπὸν εἶναι δυνατοὶ στὴν πίστη τοῦ Κυρίου, ντυμένοι τὴν ἀλήθεια, δὲν προσκολλῶνται σ' αὐτὰ τὰ πνεύματα, ἀλλὰ ἀπομακρύνονται ἀπὸ αὐτά." Ὅσοι ὅμως εἶναι ἄστατοι καὶ συχνὰ μετανοοῦν, συμβουλεύονται τὰ μαντεῖα, ὅπως καὶ οἱ ἐθνικοί, καὶ ἐπισύρουν ἐναντίον τους μεγαλύτερη ἁμαρτία μετὶ τὸ νὰ συμπεριφέρονται εἰδωλολατρικά· διότι αὐτὸς ποὺ ρωτᾷ ψευτοπροφήτη γιὰ κάποια πράξη του, εἶναι εἰδωλολάτρης καὶ κενός ἀπὸ ἀλήθεια καὶ ἀνόητος. 5. Γιατὶ κάθε πνεῦμα, ποὺ δόθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ, δὲν ρωτᾷ, ἀλλὰ ἔχοντας τὴ δύναμη τῆς θεότητος λέει τὰ πάντα ἀπὸ μόνο του, διότι προέρχεται ἀπὸ πάνω, ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ θείου Πνεύματος. 6. Ἐνῶ τὸ πνεῦμα ποὺ δέχεται ἐρωτήσεις καὶ μιλάει σύμφωνα μετὶς ἐπιθυμίες τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἐπίγειο καὶ ἐλαφρό, δὲν ἔχει δύναμη, καὶ δὲν μιλάει καθόλου ἂν δὲν ρωτηθεῖ.

7. Πῶς οὖν, φημί, κύριε, ἄνθρωπος γινώσεται τίς τῶν αὐτῶν προφήτης καὶ τίς ψευδοπροφήτης ἐστίν;

Ἔκουε, φησί, περὶ ἀμφοτέρων τῶν προφητῶν, καὶ ὡς σοι μέλλω λέγειν, οὕτω δοκιμάσεις τὸν προφήτην καὶ τὸν ψευδο-
 5 προφήτην. Ἀπὸ τῆς ζωῆς δοκίμαζε τὸν ἄνθρωπον τὸν ἔχοντα τὸ Πνεῦμα τὸ θεῖον. 8. Πρῶτον μὲν ὁ ἔχων τὸ Πνεῦμα τὸ θεῖον τὸ ἄνωθεν πραῦς ἐστὶ καὶ ἡσύχιος καὶ ταπεινόφρων καὶ ἀπεχόμενος ἀπὸ πάσης πονηρίας καὶ ἐπιθυμίας ματαίας τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἑαυτὸν ἐνδεέστερον ποιεῖ πάντων τῶν ἀνθρώπων,
 10 καὶ οὐδὲν ἀποκρίνεται ἐπερωτώμενος, οὐδὲ καταμόνας λαλεῖ, οὐδὲ ὅταν θέλῃ ἄνθρωπος λαλεῖν, λαλεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ τότε λαλεῖ, ὅταν θελήσῃ αὐτὸ ὁ Θεὸς λαλῆσαι. 9. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔχων τὸ Πνεῦμα τὸ θεῖον εἰς συναγωγὴν ἀνδρῶν δικαίων τῶν ἐχόντων πίστιν θεοῦ Πνεύματος καὶ
 15 ἔντευξις γένηται πρὸς τὸν Θεὸν τῆς συναγωγῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, τότε ὁ ἄγγελος τοῦ προφητικοῦ πνεύματος ὁ κείμενος πρὸς αὐτὸν πληροῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ πληρωθεὶς ὁ ἄνθρωπος τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ λαλεῖ εἰς τὸ πλῆθος καθὼς ὁ Κύριος βούλεται. 10. Οὕτως οὖν φανερόν ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τῆς θεότη-
 20 τος. Ὅση οὖν περὶ τοῦ Πνεύματος τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου ἡ δύναμις αὕτη.

11. Ἔκουε οὖν, φησί, περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπιγείου καὶ κενοῦ καὶ δύναμιν μὴ ἔχοντος, ἀλλ' ὄντος μωροῦ. 12. Πρῶτον μὲν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ δοκῶν πνεῦμα ἔχειν ὑποῖ ἑαυτὸν καὶ
 25 θέλει πρωτοκαθεδρίαν ἔχειν, καὶ εὐθὺς ἰταμός ἐστὶ καὶ ἀναιδής καὶ πολύλαλος καὶ ἐν τρυφαῖς πολλαῖς ἀναστρεφόμενος καὶ ἐν ἐτέραις πολλαῖς ἀπάταις, καὶ μισθοὺς λαμβάνει τῆς προφητείας αὐτοῦ· ἐὰν δὲ μὴ λάβῃ, οὐ προφητεύει. Δύναται οὖν Πνεῦμα θεῖον μισθοὺς λαμβάνειν καὶ προφητεύειν; Οὐκ ἐνδέχεται τοῦτο
 30 ποιεῖν Θεοῦ προφήτην, ἀλλὰ τῶν τοιούτων προφητῶν ἐπίγειόν ἐστὶ τὸ πνεῦμα. 13. Εἶτα ὅλως εἰς συναγωγὴν ἀνδρῶν δικαίων οὐκ ἐγγίζει, ἀλλ' ἀποφεύγει αὐτούς. Κολλᾶται δὲ τοῖς διψύχοις καὶ κενοῖς καὶ κατὰ γωνίαν αὐτοῖς προφητεύει, καὶ ἀπατᾷ αὐ-

7. Πῶς λοιπόν, κύριε, λέω, θὰ ξέρει ὁ ἄνθρωπος ποιὸς εἶναι προφήτης καὶ ποιὸς ψευτοπροφήτης;

Ἐκουσε, λέει, καὶ γιὰ τοὺς δύο προφῆτες, καὶ ὅπως θὰ σοῦ πῶ, ἔτσι νὰ δοκιμάσεις τὸν προφήτη καὶ τὸν ψευδοπροφήτη. Ἀπὸ τῆ ζωῆ του νὰ ἐξετάζεις τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἔχει τὸ θεῖο Πνεῦμα. 8. Πρῶτα-πρῶτα αὐτὸς ποὺ ἔχει τὸ θεῖο Πνεῦμα, τὸ οὐράνιο, εἶναι πρᾶος καὶ ἡσυχος καὶ ταπεινὸς καὶ ἀπέχει ἀπὸ κάθε πονηριᾶ καὶ μάταιη ἐπιθυμία τοῦ κόσμου αὐτοῦ, κάνει τὸν ἑαυτό του φτωχότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ δὲν ἀπαντάει τίποτε σὲ κανέναν ὅταν ρωτιέται, οὔτε καὶ κατ' ἰδίαν μιλάει, οὔτε μιλάει τὸ ἅγιο Πνεῦμα ὅταν θέλει ὁ ἄνθρωπος νὰ μιλήσει, ἀλλὰ μιλάει τότε μόνο, ὅταν θελήσει ὁ Θεὸς νὰ μιλήσει αὐτό. 9. Ὅταν λοιπόν ἔρθει ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἔχει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, σὲ συνάθροιση ἀνθρώπων δικαίων, ποὺ πιστεύουν στὸ θεῖο Πνεῦμα, καὶ γίνεται προσευχὴ στὸν Θεὸ τῆς συναθροίσεως τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, τότε ὁ ἄγγελος τοῦ προφητικοῦ πνεύματος, ποὺ βρίσκεται κοντὰ του, ἐμπνέει τὸν ἄνθρωπο, καὶ ἐμπνευσμένος ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα μιλάει στὸ πλῆθος, ὅπως θέλει ὁ Κύριος. 10. Ἔτσι λοιπόν γίνεται φανερὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἡ δύναμη λοιπόν τοῦ θείου Πνεύματος τοῦ Κυρίου εἶναι αὐτή.

11. Ἐκουσε λοιπόν, λέει, καὶ γιὰ τὸ πνεῦμα τὸ γήϊνο καὶ κενό, ποὺ δὲν ἔχει δύναμη, ἀλλὰ εἶναι μωρό. 12. Πρῶτα πρῶτα ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ποὺ νομίζει ὅτι ἔχει πνεῦμα ὑψώνει τὸν ἑαυτό του καὶ θέλει νὰ ἔχει τὴν πρωτοκαθεδρία, καὶ στὴ συνέχεια γίνεται αὐθάδης, ἀναιδής καὶ φλύαρος, ζεῖ μέσα σὲ πολλές ἀπολαύσεις καὶ σὲ πολλές ἄλλες ἀπάτες, καὶ δέχεται ἀμοιβὲς γιὰ τὶς προφητεῖες του, καὶ ἐὰν δὲν πάρει, δὲν προφητεύει. Μπορεῖ ὁμως τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νὰ παίρνει ἀμοιβὴ καὶ νὰ προφητεύει; Δὲν ὑπάρχει περίπτωση νὰ τὸ κάνει αὐτό προφήτης τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ τὸ πνεῦμα τῶν προφητῶν αὐτοῦ τοῦ εἴδους εἶναι γήϊνο. 13. Ἐπειτα, γενικὰ δὲν προσεγγίζει σὲ συνάθροιση ἀνθρώπων δικαίων, ἀλλὰ τοὺς ἀποφεύγει, καὶ προσκολλᾶται στοὺς ἄστατους καὶ τοὺς μωροὺς, προφητεύει γι' αὐτοὺς ἀπόμε-

τοὺς λαλῶν κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πάντα κενῶς· κενοῖς γὰρ καὶ ἀποκρίνεται. Τὸ γὰρ κενὸν σκεῦος μετὰ τῶν κενῶν συντιθέμενον οὐ θραύεται, ἀλλὰ συμφωνοῦσιν ἀλλήλοις. 14. Ὅταν δὲ ἔλθῃ εἰς συναγωγὴν πλήρη ἀνδρῶν δικαίων ἐχόντων 5 Πνεῦμα θεότητος καὶ ἔντευξις ἀπ' αὐτῶν γένηται, κενοῦται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπίγειον ἀπὸ τοῦ φόβου φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, καὶ κωφοῦται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος καὶ ὄλως συνθραύεται, μηδὲν δυνάμενος λαλῆσαι. 15. Ἐὰν γὰρ εἰς ἀποθήκην στιβάσης οἶνον ἢ ἔλαιον καὶ ἐν αὐτοῖς θῆς κεράμιον 10 ἐκεῖνο ὃ ἔθηκας κενόν, κενὸν καὶ εὐρήσεις· οὕτω καὶ οἱ προφηταὶ οἱ κενοί, ὅταν ἔλθωσιν εἰς πνεύματα δικαίων, ὅποιοι ἦλθον, τοιοῦτοι καὶ εὐρίσκονται. 16. Ἐχεις ἀμφοτέρων τῶν προφητῶν τὴν ζωὴν. Δοκίμαζε οὖν ἀπὸ τῶν ἔργων καὶ τῆς ζωῆς τὸν ἄνθρωπον τὸν λέγοντα ἑαυτὸν πνευματοφόρον εἶναι. 17. Σὺ δὲ πίστευε τῷ Πνεύματι τῷ ἐρχομένῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχοντι δύναμιν, τῷ δὲ πνεύματι τῷ ἐπιγείῳ καὶ κενῷ μηδὲν πίστευε, ὅτι ἐν αὐτῷ δύναμις οὐκ ἔστιν· ἀπὸ τοῦ διαβόλου γὰρ ἔρχεται.

18. Ἄκουσον οὖν τὴν παραβολὴν ἣν μέλλω σοι λέγειν. Λάβε λίθον καὶ βάλε εἰς τὸν οὐρανόν· ἴδε εἰ δύνασαι ἄψασθαι 20 αὐτοῦ· ἢ πάλιν λάβε σίφωνα ὕδατος καὶ σιφώνισον εἰς τὸν οὐρανόν· ἴδε εἰ δύνασαι τρυπῆσαι τὸν οὐρανόν.

19. Πῶς, φημί, κύριε, ταῦτα γενέσθαι δύναται; Ἀδύνατα γὰρ ἀμφότερα ταῦτα ἂ εἶρηκας.

Ὡς ταῦτα οὖν, φησίν, ἀδύνατᾶ ἔστιν, οὕτω καὶ τὰ πνεύματα 25 τα τὰ ἐπίγεια ἀδύνατά ἔστι καὶ ἀδρανῆ. 20. Λάβε νῦν δύναμιν τὴν ἄνωθεν ἐρχομένην. Ἡ χάλαζα ἐλάχιστόν ἔστι κοκκάριον, καὶ ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπὶ κεφαλὴν ἀνθρώπου, πῶς πόνον παρέχει· ἢ πάλιν λάβε τὴν σταγόνα ἢ ἀπὸ τοῦ κεράμου πίπτει χαμαί, καὶ τρυπᾷ τὸν λίθον. 21. Βλέπεις οὖν ὅτι τὰ ἄνωθεν ἐλάχιστα πίπτοντα 30 ἐπὶ τὴν γῆν μεγάλην δύναμιν ἔχουσιν· οὕτω καὶ τὸ

ρα στῆ γωνία, καὶ τοὺς ἐξαπατᾶ μιλώντας τους σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιθυμίες τους πάντοτε ἀνόητα, ἀφοῦ ἄλλωστε σὲ μωροὺς ἀπατᾶ. Διότι τὸ ἄδειο σκεῦος, ὅταν τοποθετεῖται μαζὶ μὲ ἄλλα κενά, δὲν σπάζει, ἀλλὰ συμφωνοῦν μεταξύ τους. 14. Ὅταν ὁμως προσέλθει σὲ συνάθροιση γεμάτη ἀπὸ ἀνθρώπους δικαίους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν Πνεῦμα Θεοῦ, καὶ γίνεται συζήτηση μὲ αὐτούς, ἀδειάζει ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος καὶ τὸ γήϊνο πνεῦμα ἀπὸ φόβο φεύγει ἀπὸ αὐτὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος γίνεται κουφὸς καὶ συντριβεται τελείως, μὴ μπορώντας νὰ πεῖ τίποτε. 15. Διότι, ἐὰν γεμίσεις μιὰ ἀποθήκη μὲ κρασί ἢ λάδι καὶ τοποθετήσεις σ' αὐτὰ ἓνα ἄδειο πιθάρι καὶ θελήσεις νὰ ἀδειάσεις πάλι τὴν ἀποθήκη, τὸ πιθάρι ἐκεῖνο τὸ κενὸ ποὺ ἔβαλες σ' αὐτὰ θὰ τὸ βρεῖς πάλι κενό· ἔτσι καὶ οἱ προφῆτες οἱ κενοί, ὅταν ἔρθουν σὲ πνεύματα δικαίων, ὅπως ἦταν ὅταν ἦρθαν, ἔτσι καὶ θὰ μείνουν. 16. Ἔχεις λοιπὸν τὴ ζωὴ καὶ τῶν δύο προφητῶν. Ἔτσι, νὰ δοκιμάζεις ἀπὸ τὰ ἔργα καὶ τὴ ζωὴ του τὸν ἄνθρωπο ποὺ λέει ὅτι εἶναι φορέας τοῦ Πνεύματος. 17. Ἐσὺ ὁμως νὰ πιστεύεις στὸ Πνεῦμα ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἔχει δύναμη, ἐνῶ στὸ πνεῦμα τὸ γήϊνο καὶ κενὸ νὰ μὴ πιστεύεις καθόλου, διότι σ' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει δύναμη, γιὰτὶ προέρχεται ἀπὸ τὸν διάβολο.

18. Ἄκουσε τώρα τὴν παραβολὴν ποὺ θὰ σοῦ πῶ. Πάρε πέτρα καὶ ρίξε τὴν στὸν οὐρανό, καὶ κοίταξε ἂν μπορεῖς νὰ τὸν ἀγγίξεις· ἢ πάρε ἓνα σωλήνα νεροῦ καὶ ἐκτόξευσέ το στὸν οὐρανό, καὶ κοίταξε ἂν μπορεῖς νὰ τρυπήσεις τὸν οὐρανό.

19. Πῶς εἶναι δυνατόν, κύριε, εἶπα, νὰ γίνουν αὐτά; Διότι καὶ τὰ δύο αὐτὰ ποὺ εἶπες εἶναι ἀδύνατα.

Ὅπως αὐτά, λέει, εἶναι ἀδύνατα, ἔτσι καὶ τὰ γήϊνα πνεύματα εἶναι ἀδύνατα καὶ ἀδρανῆ. 20. Πάρε τώρα τὴ δύναμη ποὺ ἔρχεται ἀπὸ πάνω. Τὸ χαλάζι εἶναι ἓνας πολὺ μικρὸς κόκκος, ὅταν ὁμως πέσει στὸ κεφάλι τοῦ ἀνθρώπου, πόσο πόνο προκαλεῖ· ἢ πάρε τὴ σταγόνα ποὺ ἀπὸ τὸ σταμνὶ πέφτει κάτω καὶ τρυπάει τὴν πέτρα. 21. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι τὰ πολὺ μικρά, ὅταν πέφτουν στὴ γῆ ἀπὸ πάνω, ἔχουν μεγάλη δύναμη. Ἔτσι καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔρχεται ἀπὸ πάνω, εἶναι δυνατό. Σ' αὐτὸ

Πνεῦμα τὸ θεῖον ἄνωθεν ἐρχόμενον δυνατὸν ἐστί. Τούτῳ οὖν τῷ Πνεύματι πίστευε, ἀπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀπέχου.

Ἐντολὴ ιβ'.

I. Λέγει μοι Ἰσραὴλ ἀπὸ σεαυτοῦ πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονη-
 5 ράν, ἔνδυσαι δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἀγαθὴν καὶ σεμνήν· ἐνδεδυ-
 μένος γὰρ τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην μισήσεις τὴν πονηρὰν ἐπιθυ-
 μίαν καὶ χαλιναγωγήσεις αὐτὴν καθὼς βούλει. 2. Ἄγρια γάρ
 ἐστί ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ καὶ δυσκόλως ἡμεροῦται· φοβερὰ γάρ
 ἐστί καὶ λίαν τῇ ἀγριότητι αὐτῆς δαπανᾷ τοὺς ἀνθρώπους· μά-
 10 λιστα δὲ εἰάν ἐμπέσῃ εἰς αὐτὴν δοῦλος Θεοῦ καὶ μὴ ᾗ συνετός,
 δαπανᾷται ὑπ' αὐτῆς δεινῶς. Δαπανᾷ δὲ τοὺς τοιούτους τοὺς μὴ
 ἔχοντας ἔνδυμα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἀγαθῆς, ἀλλὰ ἐμπεφυρμένους
 τῷ αἰῶνι τούτῳ. Τούτους οὖν παραδίδωσιν εἰς θάνατον.

3. Ποῖα, φημί, κύριε, ἐστὶν ἔργα τῆς ἐπιθυμίας τῆς πονηρᾶς
 15 τὰ παραδιδόντα τοὺς ἀνθρώπους εἰς θάνατον; Γνώρισόν μοι, καὶ
 ἀφέξομαι ἀπ' αὐτῶν.

Ἄκουσον ἐν ποίοις ἔργοις θανατοῖ ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ
 τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ.

II. Πάντων προέχουσα ἐπιθυμία γυναικὸς ἀλλοτρίας ἢ ἀνδρός,
 20 καὶ πολυτέλεια πλούτου καὶ ἐδεσμάτων πολλῶν ματαίων καὶ
 μεθυσμάτων καὶ ἑτέρων τρυφῶν πολλῶν καὶ μωρῶν· πᾶσα
 γὰρ τρυφὴ μωρὰ ἐστί καὶ κενὴ τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ. 2. Αὗται
 οὖν αἱ ἐπιθυμίαι πονηραὶ εἰσιν, θανατοῦσαι τοὺς δούλους τοῦ
 Θεοῦ. Αὕτη γὰρ ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ τοῦ διαβόλου θυγάτηρ
 25 ἐστίν. Ἀπέχεσθαι δεῖ ἀπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν πονηρῶν, ἵνα
 ἀποσχόμενοι ζήσητε τῷ Θεῷ. 3. Ὅσοι δὲ ἂν κατακυριευθῶσιν
 ὑπ' αὐτῶν καὶ μὴ ἀντισταθῶσιν αὐταῖς, ἀποθανοῦνται εἰς τέ-
 λος· θανατώδεις γὰρ εἰσιν αἱ ἐπιθυμίαι αὗται. 4. Σὺ οὖν ἔνδυσαι
 τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δικαιοσύνης καὶ καθοπλισάμενος τὸν φόβον

λοιπὸν τὸ Πνεῦμα νὰ πιστεύεις, καὶ νὰ ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Ἐντολὴ 12η

Ι. Μοῦ λέει· Βγάλε ἀπὸ πάνω σου κάθε πονηρὴ ἐπιθυμία καὶ ντύσου τὴν ἐπιθυμία τὴν καλὴ καὶ σεμνὴ· διότι ντυμένος τὴν ἐπιθυμία αὐτὴ θὰ μισεῖς τὴν πονηρὴ ἐπιθυμία καὶ θὰ τὴν χαλιναγωγεῖς ὅπως θέλεις. 2. Διότι ἡ πονηρὴ ἐπιθυμία εἶναι ἄγρια καὶ δύσκολα ἐξημερώνεται· γιατί εἶναι φοβερὴ καὶ μὲ τὴν ἀγριότητά της καταστρέφει πολὺ τοὺς ἀνθρώπους· ἂν μάλιστα πέσει σ' αὐτὴν δούλος τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν εἶναι μυαλωμένος, καταστρέφεται ἀπὸ αὐτὴν φοβερά. Καὶ καταστρέφει ἐκείνους ποὺ δὲν ἔχουν τὸ ἔνδυμα τῆς ἀγαθῆς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ εἶναι ζυμωμένοι μὲ τὸν ἐδῶ κόσμος. Αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς παραδίνει στὸν θάνατο.

3. Ποιὰ εἶναι, κύριε, τοῦ εἶπα, τὰ ἔργα τῆς πονηρῆς ἐπιθυμίας ποὺ παραδίνουν τοὺς ἀνθρώπους στὸν θάνατο; Γνώρισέ μου τα καὶ θὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ αὐτά.

Ἔκουσε μὲ ποιὰ ἔργα ἡ πονηρὴ ἐπιθυμία θανατώνει τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ.

ΙΙ. Περισσότερο ἀπὸ ὅλα προέχει ἡ ἐπιθυμία τῆς ξένης γυναίκας ἢ τοῦ ἀνδρα, ἐπίσης ἡ πολυτέλεια τοῦ πλούτου καὶ τὰ πολλὰ καὶ ἄσκοπα φαγητὰ καὶ ποτὰ, καθὼς καὶ οἱ πολλὲς ἄλλες ἀνόητες ἀπολαύσεις· διότι κάθε ἀπόλαυση εἶναι ἀνόητη καὶ χωρὶς περιεχόμενο γιὰ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. 2. Οἱ ἐπιθυμίες αὐτὲς λοιπὸν εἶναι πονηρὲς καὶ θανατώνουν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. Διότι αὐτὴ ἡ πονηρὴ ἐπιθυμία εἶναι θυγατέρα τοῦ διαβόλου. Πρέπει νὰ ἀπομακρύνεστε ἀπὸ τὶς πονηρὲς ἐπιθυμίες, ὥστε ἀπομακρυνόμενοι νὰ ζήσετε μὲ τὸν Θεό. 3. Ὅσοι ὁμως τυχὸν κυριευθοῦν ἀπὸ αὐτὲς καὶ δὲν ἀντισταθοῦν ἐναντίον τους, θὰ πεθάνουν στὸ τέλος· διότι οἱ ἐπιθυμίες αὐτὲς εἶναι θανατηφόρες. 4. Ἐσὺ λοιπὸν νὰ ντυθεῖς τὴν ἐπιθυμία τῆς δικαιοσύνης καί, ἀφοῦ ὀπλισθεῖς καλὰ μὲ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, ἀντιστάσου σ'

Κυρίου ἀντίστηθι αὐταῖς. Ὁ γὰρ φόβος τοῦ Θεοῦ κατοικεῖ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ. Ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ ἐὰν ἴδῃ σε καθωπλισμένον τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθεστηκότα αὐτῇ, φεύζεται ἀπὸ σοῦ μακρὰν, καὶ οὐκ ἔτι σοι ὀφθήσεται φοβουμένη τὰ ὄπλα σου. 5. Σὺ οὖν στεφανωθείς κατ' αὐτῆς ἐλθὲ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δικαιοσύνης καὶ παραδοὺς αὐτῇ τὸ νῆκος ὃ ἔλαβες, δούλευσον αὐτῇ καθὼς αὐτὴ βούλεται. Ἐὰν δουλεύσης τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ καὶ ὑποταγῆς αὐτῇ, δυνήσῃ τῆς ἐπιθυμίας τῆς πονηρᾶς κατακυριεῦσαι καὶ ὑποτάξαι αὐτὴν καθὼς βούλει.

10 III. Ἦθελον, φημί, κύριε, γινῶναι ποίοις τρόποις με δουλεῦσαι τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ.

Ἄκουε, φησὶν· Ἐργάσῃ δικαιοσύνην καὶ ἀρετὴν, ἀλήθειαν καὶ φόβον Κυρίου, πίστιν καὶ πραότητα, καὶ ὅσα τούτοις ὁμοία ἐστὶν ἀγαθά. Ταῦτα ἐργαζόμενος εὐάρεστος ἔσῃ δοῦλος τοῦ Θεοῦ καὶ ζήσῃ αὐτῷ· καὶ πᾶς ὃς ἂν δουλεύσῃ τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ ζήσεται τῷ Θεῷ.

2. Συνετέλεσεν οὖν τὰς ἐντολὰς τὰς δώδεκα, καὶ λέγει μοι· Ἔχεις τὰς ἐντολὰς ταύτας· πορεύου ἐν αὐταῖς καὶ τοὺς ἀκούοντας παρακάλει, ἵνα ἡ μετάνοια αὐτῶν καθαρὰ γένηται τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν. 3. Τὴν διακονίαν ταύτην ἣν σοι δίδωμι τέλει ἐπιμελῶς καὶ πολὺ ἐργάσῃ· εὐρήσεις γὰρ χάριν ἐν τοῖς μέλλουσι μετανοεῖν καὶ πεισθήσονται σοι τοῖς ῥήμασιν· ἐγὼ γὰρ μετὰ σοῦ ἔσομαι καὶ ἀναγκάσω αὐτοὺς πεισθῆναί σοι.

4. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, αἱ ἐντολαὶ αὗται μεγάλαι καὶ καλαὶ 25 καὶ ἔνδοξοί εἰσι καὶ δυνάμεναι εὐφραῖναι καρδίαν ἀνθρώπου τοῦ δυναμένου τηρῆσαι αὐτάς. Οὐκ οἶδα δὲ εἰ δύνανται αἱ ἐντολαὶ αὗται ὑπὸ ἀνθρώπου φυλαχθῆναι, διότι σκληραὶ εἰσι λίαν.

5. Ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Ἐὰν σὺ σεαυτῷ προθῆς ὅτι δύνανται φυλαχθῆναι, εὐκόπως αὐτὰς φυλάξεις καὶ οὐκ ἔσονται 30 σκληραὶ· ἐὰν δὲ ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἤδη ἀναβῆ μὴ δύνασθαι

αὐτές. Διότι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ κατοικεῖ μέσα στὴν ἀγαθὴ ἐπιθυμία. Ἡ πονηρὴ ἐπιθυμία, ἐὰν σὲ δεῖ ὄπλισμένο μὲ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀντιστέκεσαι σ' αὐτήν, θὰ φύγει μακριὰ ἀπὸ σένα καὶ δὲν θὰ σοῦ ξαναεμφανισθεῖ, ἐπειδὴ φοβᾶται τὰ ὄπλα σου. 5. Ἐσὺ λοιπόν, ἀφοῦ θριαμβεύσεις ἐναντίον της, ἔλα στὴν ἐπιθυμία τῆς δικαιοσύνης καὶ παραδίνοντας σ' αὐτήν τὸ τρόποιο πὺ ἐλαβες, δούλεψε σ' αὐτήν ὅπως αὐτὴ θέλει. Ἐὰν δούλεψεις στὴν ἀγαθὴ ἐπιθυμία καὶ ὑποταγεῖς σ' αὐτήν, θὰ μπορέσεις νὰ νικήσεις τὴν πονηρὴ ἐπιθυμία καὶ νὰ τὴν ὑποτάξεις, ὅπως θέλεις.

III. Ἦθελα, κύριε, τοῦ εἶπα, νὰ μάθω μὲ ποιούς τρόπους πρέπει νὰ ὑπηρετήσω τὴν ἀγαθὴ ἐπιθυμία.

Ἄκουσε, μοῦ λέει· Νὰ ἐφαρμόξεις τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν ἀρετὴ, τὴν ἀλήθεια καὶ τὸν φόβο τοῦ Κυρίου, τὴν πίστη καὶ τὴν πραότητα, καὶ ὅσα ἄλλα ἀγαθὰ εἶναι ὅμοια μ' αὐτά. Κάνοντας αὐτὰ θὰ εἶσαι δούλος τοῦ Θεοῦ ἀρεστὸς καὶ θὰ ζήσεις μαζί του· καὶ καθένας πὺ θὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἀγαθὴ ἐπιθυμία θὰ ζήσῃ μὲ τὸν Θεό.

2. Ἀφοῦ τελείωσε τὶς δώδεκα ἐντολὲς μοῦ εἶπε· Ἔχεις αὐτὲς τὶς ἐντολὲς· βιάδιζε σύμφωνα μ' αὐτὲς καὶ νὰ παροτρύνεις ὄσους σὲ ἀκοῦνε, γιὰ νὰ εἶναι ἢ μετάνοιά τους εἰλικρινῆς τὶς ὑπόλοιπες μέρες τῆς ζωῆς τους. 3. Τὴ διακονία αὐτὴ πὺ σοῦ δίνω νὰ τὴν ἐκτελεῖς μὲ προσοχὴ καὶ νὰ ἐργασθεῖς πολὺ· διότι θὰ βρεῖς χάρη μεταξὺ αὐτῶν πὺ θὰ μετανοήσουν καὶ θὰ πεισθοῦν στὰ λόγια σου· γιὰτὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζί σου καὶ θὰ τοὺς ἀναγκάσω νὰ πεισθοῦν σὲ σένα.

4. Τοῦ λέω· Κύριε, οἱ ἐντολὲς αὐτὲς εἶναι μεγάλες καὶ καλὲς καὶ ἐνδοξεές καὶ μποροῦν νὰ εὐφράνουν τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου πὺ μπορεῖ νὰ τὶς τηρήσῃ. Δὲν γνωρίζω ὅμως ἐὰν μποροῦν οἱ ἐντολὲς αὐτὲς νὰ τηρηθοῦν ἀπὸ ἄνθρωπο, γιὰτὶ εἶναι πολὺ σκληρές.

5. Ἀποκρίθηκε καὶ μοῦ εἶπε· Ἐὰν ἐσὺ πείσεις τὸν ἑαυτό σου ὅτι μποροῦν νὰ τηρηθοῦν, τότε θὰ τὶς φυλάξεις εὐκολα καὶ δὲν θὰ εἶναι σκληρές. Ἐὰν ὅμως μπεῖ στὸν νοῦ σου ἡ ἰδέα ὅτι

αὐτὰς ὑπὸ ἀνθρώπου φυλαχθῆναι, οὐ φυλάξεις αὐτάς. 6. Νῦν δέ σοι λέγω· ἔὰν ταύτας μὴ φυλάξης, ἀλλὰ παρενθυμηθῆς, οὐκ ἔξεις σωτηρίαν, οὔτε τὰ τέκνα σου, οὔτε ὁ οἶκός σου, ἐπεὶ ἤδη σεαυτῷ κέκρικας τοῦ μὴ δύνασθαι τὰς ἐντολὰς ταύτας ὑπὸ ἀν-
5 θρώπου φυλαχθῆναι.

IV. Καὶ ταῦτά μοι λίαν ὀργίλως ἐλάλησεν, ὥστε με συγ-
χυθῆναι καὶ λίαν αὐτὸν φοβηθῆναι· ἡ μορφή γὰρ αὐτοῦ ἠλλοιώ-
θη, ὥστε μὴ δύνασθαι ἄνθρωπον ὑπενεγκεῖν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.
2. Ἴδὼν δέ με τεταραγμένον ὄλον καὶ συγκεχυμένον, ἤρξατό μοι
10 ἐπιεικέστερον λαλεῖν καὶ λέγει· Ἄφρον, ἀσύνετε καὶ δίψυχε, οὐ
νοεῖς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, πῶς μεγάλη ἐστὶ καὶ ἰσχυρὰ καὶ
θαυμαστή, ὅτι ἐκτίσεν τὸν κόσμον ἕνεκα τοῦ ἀνθρώπου καὶ πᾶ-
σαν τὴν κτίσιν αὐτοῦ ὑπέταξε τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὴν ἐξουσίαν
πᾶσαν ἔδωκεν αὐτῷ τοῦ κατακυριεύειν τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
15 πάντων; 3. Εἰ οὖν, φησὶν, ὁ ἄνθρωπος κύριός ἐστι τῶν κτισμά-
των τοῦ Θεοῦ καὶ πάντων κατακυριεύει, οὐ δύναται καὶ τούτων
τῶν ἐντολῶν κατακυριεῦσαι; Δύναται, φησί, πάντων καὶ πα-
σῶν τῶν ἐντολῶν τούτων κατακυριεῦσαι ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔχων
τὸν Κύριον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 4. Οἱ δὲ ἐπὶ τοῖς χεῖλεσιν ἔχον-
20 τες τὸν Κύριον, τὴν δὲ καρδίαν αὐτῶν πεπωρωμένην καὶ μακ-
ρὰν ὄντες ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ἐκείνοις αἱ ἐντολαὶ αὐταὶ σκληραῖ
εἰσι καὶ δύσβατοι. 5. Θέσθε οὖν ὑμεῖς, οἱ κενοὶ καὶ ἐλαφροὶ ὄν-
τες ἐν τῇ πίστει, τὸν Κύριον ὑμῶν εἰς τὴν καρδίαν, καὶ γνώσε-
σθε ὅτι οὐδὲν ἐστὶν εὐκοπώτερον τῶν ἐντολῶν τούτων, οὔτε
25 γλυκύτερον οὔτε ἡμερώτερον. 6. Ἐπιστράφητε ὑμεῖς οἱ ταῖς ἐν-
τολαῖς πορευόμενοι τοῦ διαβόλου, ταῖς δυσκόλοις καὶ πικραῖς
καὶ ἀγρίαῖς ἀσελγείαις καὶ μὴ φοβηθῆτε τὸν διάβολον, ὅτι ἐν
αὐτῷ δύναμις οὐκ ἐστὶ καθ' ὑμῶν. 7. Ἐγὼ γὰρ ἔσομαι μεθ'
ὑμῶν, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας ὁ κατακυριεύων αὐτοῦ. Ὁ διά-
30 βολος μόνον φόβον ἔχει, ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ τόνον οὐκ ἔχει· μὴ
φοβήθητε οὖν αὐτόν, καὶ φεύζεται ἀφ' ὑμῶν.

V. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, ἄκουσόν μου ὀλίγων ρημάτων.
Λέγε, φησὶν, ὁ βούλει.

δὲν μποροῦν αὐτὲς νὰ τηρηθοῦν ἀπὸ ἄνθρωπο, δὲν θὰ τις τηρήσεις. 5. Καὶ τώρα σοῦ λέω· ἐὰν δὲν τις φυλαξεις, ἀλλὰ τις λησμονήσεις, δὲν θὰ σωθεῖς οὔτε ἐσύ, οὔτε τὰ παιδιά σου, οὔτε τὸ σπίτι σου, ἐπειδὴ ἤδη ἀποφάσισες ἀπὸ μόνος σου ὅτι δὲν μποροῦν οἱ ἐντολὲς αὐτὲς νὰ τηρηθοῦν ἀπὸ ἄνθρωπο.

IV. Καὶ αὐτὰ μοῦ τὰ εἶπε πολὺ ὀργισμένα, μὲ ἀποτελεσμα νὰ ταραχτῶ καὶ νὰ τὸν φοβηθῶ πολὺ· γιατί ἡ μορφὴ του εἶχε ἀλλοιωθεῖ, σὲ σημεῖο πὺ νὰ μὴ μπορεῖ ἄνθρωπος νὰ ὑπομείνει τὴν ὀργή του. 2. Βλέποντάς με ὅμως νὰ τρέμω ὀλόκληρος καὶ συγχυσμένο, ἄρχισε νὰ μοῦ μιλάει μὲ περισσότερη ἐπιείκεια, λέγοντας· Ἄμυαλε, ἀνόητε καὶ δίψυχε, δὲν σκέπτεσαι τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, πόσο μεγάλη καὶ δυνατὴ καὶ θαυμαστὴ εἶναι, ὅτι ἔκτισε τὸν κόσμον γιὰ τὸν ἄνθρωπο, καὶ ὅτι ὑπέταξε ὀλόκληρη τὴν κτίση στὸν ἄνθρωπο, καὶ τοῦ ἔδωσε ὅλη τὴν ἐξουσία νὰ εἶναι κύριος ὅλων ὧν βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανό; 3. Ἐφόσον λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος εἶναι κύριος τῶν κτισμάτων τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξουσιάζει σὲ ὅλα, δὲν μπορεῖ νὰ γίνεῖ κύριος καὶ αὐτῶν τῶν ἐντολῶν; Μπορεῖ, λέει, νὰ γίνεῖ κύριος τῶν πάντων καὶ ὅλων τῶν ἐντολῶν αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος πὺ ἔχει τὸν Κύριο στὴν καρδιά του. 4. Ἐνῶ ἐκεῖνοι πὺ ἔχουν τὸν Κύριο στὰ χεῖλη τους καὶ τὴν καρδιά τους πωρωμένη καὶ βρίσκονται μακριὰ ἀπὸ τὸν Κύριο, σ' ἐκείνους οἱ ἐντολὲς αὐτὲς εἶναι σκληρὲς καὶ δύσβατες. 5. Βάλτε λοιπὸν σεῖς, πὺ εἶστε κενοὶ καὶ ἐλαφροὶ στὴν πίστη, στὴν καρδιά σας τὸν Κύριο καὶ θὰ μάθετε ὅτι τίποτε δὲν εἶναι εὐκολότερο ἀπὸ τις ἐντολὲς αὐτὲς, οὔτε πιὸ γλυκὸ οὔτε πιὸ ἡμερο. 6. Ἐπιστρέψετε, σεῖς πὺ ἀκολουθεῖτε τις ἐντολὲς τοῦ διαβόλου, τις δύσκολες καὶ πικρὲς καὶ ἄγριες ἀσέλγειες, καὶ μὴ φοβᾶστε τὸν διάβολο, διότι δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸν δύναμη ἐναντίον σας. 7. Γιατί θὰ εἶμαι ἐγὼ μαζί σας, ὁ ἄγγελος τῆς μετάνοιας, πὺ τὸν ἐξουσιάζω. Ὁ διάβολος ἔχει μόνο φόβο, καὶ ὁ φόβος του εἶναι χωρὶς δύναμη· μὴ τὸν φοβᾶστε λοιπὸν αὐτόν, καὶ θὰ φύγει ἀπὸ σᾶς.

V. Τοῦ λέω· Κύριε, ἄκουσε λίγα λόγια μου.

Λέγε, εἶπε, ὅ,τι θέλεις.

Ὁ μὲν ἄνθρωπος, φημί, κύριε, πρόθυμός ἐστι τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ φυλάσσειν καὶ οὐδείς ἐστιν ὁ μὴ αἰτούμενος παρὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἐνδυναμωθῇ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ ὑποταγῇ αὐταῖς, ἀλλ' ὁ διάβολος σκληρός ἐστι καὶ καταδυναστεύει αὐ-
5 τῶν.

2. Οὐ δύναται, φησί, καταδυναστεύειν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τῶν ἐξ ὅλης καρδίας ἐλπίζόντων ἐπ' αὐτόν. Δύναται ὁ διάβολος ἀντιπαλαῖσαι, καταπαλαῖσαι δὲ οὐ δύναται. Ἐὰν οὖν ἀντισταθῆτε αὐτῷ, νικηθεὶς φεύζεται ἀφ' ὑμῶν κατησχυμμένος.
10 Ὅσοι δέ, φησὶν, ἀπόκενοί εἰσι, φοβοῦνται τὸν διάβολον ὡς δύναμιν ἔχοντα. 3. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος κεράμια ἱκανώτατα γεμίση οἴνου καλοῦ καὶ ἐν τοῖς κεραμίοις ἐκείνοις ὀλίγα ἀπόκενα ἦ, ἔρχεται ἐπὶ τὰ κεράμια καὶ οὐ κατανοεῖ τὰ πλήρη. Οἶδε γὰρ ὅτι πλήρη εἰσὶ· κατανοεῖ δὲ τὰ ἀπόκενα, φοβούμενος μήποτε ὦξι-
15 σαν· ταχὺ γὰρ τὰ ἀπόκενα κεράμια ὀξίζουσι καὶ ἀπόλλυται ἡ ἡδονὴ τοῦ οἴνου. 4. Οὕτω καὶ ὁ διάβολος ἔρχεται ἐπὶ πάντας τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἐκπειράζων αὐτούς. Ὅσοι οὖν πλήρεις εἰσὶν ἐν τῇ πίστει, ἀνθεστήκασιν αὐτῷ ἰσχυρῶς, κάκεινος ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτῶν μὴ ἔχων τόπον ποῦ εἰσέλθῃ. Ἐρχεται οὖν
20 τότε πρὸς τοὺς ἀποκέτους, καὶ ἔχων τόπον εἰσπορεύεται εἰς αὐτούς, καὶ ὁ δὲ βούλεται ἐν αὐτοῖς ἐργάζεται, καὶ γίνονται αὐτῷ ὑπόδουλοι.

VI. Ἐγὼ δὲ ὑμῖν λέγω, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας· Μὴ φοβήθητε τὸν διάβολον. Ἀπεστάλην γὰρ, φησί, μεθ' ὑμῶν εἶναι
25 τῶν μετανοούντων ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν καὶ ἰσχυροποιῆσαι αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει. 2. Πιστεύσατε οὖν τῷ Θεῷ ὑμεῖς οἱ διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἀπεγνωκότες τὴν ζωὴν ὑμῶν καὶ προστιθέντες ἁμαρτίαις καὶ καταβαρύνοντες τὴν ζωὴν ὑμῶν, ὅτι ἐὰν ἐπιστραφῆτε πρὸς τὸν Κύριον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν καὶ ἐργά-
30 σησθε τὴν δικαιοσύνην τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν καὶ δουλεύσητε αὐτῷ ὀρθῶς κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιήσει ἴασιν τοῖς προτέροις ὑμῶν ἁμαρτήμασι καὶ ἔξετε δύναμιν τοῦ κατακυριεῦσαι τῶν ἔργων τοῦ διαβόλου. Τὴν δὲ ἀπειλὴν τοῦ διαβό-

Ὁ ἄνθρωπος, τοῦ λέω, κύριε, εἶναι πρόθυμος νὰ φυλάξει τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν ὑπάρχει κανένας ποὺ νὰ μὴ ζητᾷ ἀπὸ τὸν Κύριο νὰ ἐνισχυθεῖ στὶς ἐντολὲς του καὶ νὰ πειθαρχήσει σ' αὐτές, ὁ διάβολος ὅμως εἶναι σκληρὸς καὶ τοὺς καταδυναστεύει.

2. Δὲν μπορεῖ, λέει, νὰ καταδυναστεύει τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐλπίζουν σ' αὐτὸν μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους. Ὁ διάβολος μπορεῖ νὰ παλαίψει ἐναντίον κάποιου, ὄχι ὅμως καὶ νὰ τὸν νικήσει. Ἐὰν λοιπὸν ἀντισταθεῖτε σ' αὐτὸν, ἀφοῦ νικηθεῖ θὰ φύγει ἀπὸ σᾶς ντροπιασμένος. Μόνο ὅσοι εἶναι, λέει, τελείως κενοί, αὐτοὶ φοβοῦνται τὸν διάβολο, σὰν νὰ ἔχει δύναμη.

3. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος γεμίσει πιθάρια γερὰ μὲ καλὸ κρασί, καὶ μεταξὺ ἐκείνων τῶν πιθαριῶν ὑπάρχουν καὶ μερικὰ τελείως κενά, ἔρχεται στὰ πιθάρια καὶ δὲν κοιτάζει τὰ γεμάτα, διότι γνωρίζει ὅτι εἶναι γεμάτα· κοιτάζει ὅμως τὰ τελείως κενά, γιατί φοβᾶται μήπως ξίνισαν· διότι τὰ ἄδεια πιθάρια ξινίζουν γρήγορα καὶ χάνεται ἡ εὐχάριστη γεύση τοῦ κρασιοῦ. 4. Ἔτσι καὶ ὁ διάβολος ἔρχεται σὲ ὅλους τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ δοκιμάζοντάς τους. Ὅσοι λοιπὸν εἶναι γεμάτοι ἀπὸ τὴν πίστη, ἀντιστέκονται σ' αὐτὸν μὲ δύναμη, καὶ ἐκεῖνος φεύγει ἀπὸ αὐτούς, μὴ ἔχοντας τόπο νὰ μπεῖ. Ἐρχεται τότε στοὺς κενούς, καὶ βρίσκοντας τόπο μπαίνει μέσα σ' αὐτούς, καὶ κάνει αὐτὸ ποὺ θέλει, καὶ ἔτσι γίνονται ὑπόδουλοί του.

VI. Σᾶς λέω λοιπὸν ἐγώ, ὁ ἄγγελος τῆς μετάνοιας· μὴ φοβᾶστε τὸν διάβολο. Διότι ἔχω ἀποσταλεῖ, λέει, νὰ εἶμαι μαζί μὲ σᾶς ποὺ μετανοεῖτε μὲ ὅλη τὴν καρδιά σας καὶ νὰ σᾶς ἐνισχύσω στὴν πίστη. 2. Πιστέψτε λοιπὸν στὸν Θεὸ ἑσεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν σας ἔχετε παραιτηθεῖ ἀπὸ τὴ ζωὴ σας καὶ προσθέτετε ἁμαρτίες καὶ ἐπιβαρύνετε τὴ ζωὴ σας, διότι, ἐὰν ἐπιστρέψετε στὸν Κύριο μὲ ὅλη τὴν καρδιά σας καὶ ἐφαρμόσετε τὴ δικαιοσύνη τὶς ὑπόλοιπες μέρες τῆς ζωῆς σας, καὶ τὸν ὑπηρετήσετε σωστά, σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά του, θὰ θεραπεύσει τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματά σας, καὶ θὰ ἀποκτήσετε δύναμη γιὰ νὰ νικήσετε τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Καὶ νὰ μὴ φοβᾶστε

λου ὅλως μὴ φοβήθητε· ἄτονος γάρ ἐστιν ὡσπερ νεκροῦ νεῦρα.

3. Ἀκούσατε οὖν μου καὶ φοβήθητε τὸν πάντα δυνάμενον, σῶσαι καὶ ἀπολέσαι, καὶ τηρεῖτε τὰς ἐντολὰς ταύτας, καὶ ζήσεσθε τῷ Θεῷ.

5 4. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, νῦν ἐνεδυναμώθην ἐν πᾶσι τοῖς δικαιώμασι τοῦ Κυρίου, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ· καὶ οἶδα ὅτι συγκόψεις τὴν δύναμιν τοῦ διαβόλου πᾶσαν, καὶ ἡμεῖς αὐτοῦ κατακυριεύσομεν καὶ κατισχύσομεν πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὶ ἐλπίζω, κύριε, δύνασθαί με τὰς ἐντολὰς ταύτας ἅς ἐντέταλσαι, 10 τοῦ Κυρίου ἐνδυναμοῦντος, φυλάξαι.

5. Φυλάξεις, φησὶν, ἐὰν ἡ καρδία σου καθαρὰ γένηται πρὸς Κύριον· καὶ πάντες δὲ φυλάξουσιν ὅσοι ἂν καθαρίσωσιν ἑαυτῶν τὰς καρδίας ἀπὸ τῶν ματαίων ἐπιθυμιῶν τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ζήσονται τῷ Θεῷ.

ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΑΣ ΕΛΑΛΗΣΕ ΜΕΤ' ΕΜΟΥ

Παραβολὴ α'.

1. Λέγει μοι· Οἶδατε, φησὶν, ὅτι ἐπὶ ξένης κατοικεῖτε ὑμεῖς οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ· ἡ γὰρ πόλις ὑμῶν μακράν ἐστιν ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης· εἰ οὖν οἶδατε, φησί, τὴν πόλιν ὑμῶν ἐν ἧ ἔμελλετε 20 κατοικεῖν, τί ὧδε ἐτοιμάζετε ἀγροὺς καὶ παρατάξεις πολυτελεῖς καὶ οἰκοδομὰς καὶ οἰκήματα μάταια; 2. Ταῦτα οὖν ὁ ἐτοιμάζων εἰς ταύτην τὴν πόλιν οὐ προσδοκᾷ ἐπανακάμψαι εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. 3. Ἄφρον καὶ δίψυχε καὶ ταλαίπωρε ἄνθρωπε, οὐ νοεῖς ὅτι ταῦτα πάντα ἀλλότρια ἐστὶ καὶ ὑπὸ ἐξουσίαν ἐτέρου εἰσίν; 25 Ἐρεῖ γὰρ ὁ Κύριος τῆς πόλεως ταύτης· Οὐ θέλω σε κατοικεῖν εἰς τὴν πόλιν μου, ἀλλ' ἐξελθε ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, ὅτι τοῖς νόμοις μου οὐ χρᾶσαι. 4. Σὺ οὖν ἔχων ἀγροὺς καὶ οἰκήσεις καὶ ἐτέρας ὑπάρξεις πολλάς, ἐκβαλλόμενος ὑπ' αὐτοῦ τί ποιήσεις σου τὸν ἀγρὸν καὶ τὴν οἰκίαν καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἠτοίμασας σεαυτῷ; Λέγει

καθόλου τὴν ἀπειλὴ τοῦ διαβόλου· γιατί εἶναι χωρὶς δύναμη, ὅπως τὰ νεῦρα τοῦ νεκροῦ. 3. Ἀκούστε με λοιπὸν καὶ φοβηθεῖτε αὐτὸν ποὺ μπορεῖ νὰ κάνει τὰ πάντα, νὰ σώσει καὶ νὰ καταστρέψει, καὶ τηρεῖτε τὶς ἐντολὰς αὐτές, καὶ θὰ ζήσετε μὲ τὸν Θεό.

4. Τοῦ λέγω· Κύριε, τώρα ἐνισχύθηκα σὲ ὅλες τὶς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, διότι ἐσὺ εἶσαι μαζί μου· καὶ γνωρίζω ὅτι ἐσὺ θὰ καταστρέψεις ὅλη τὴ δύναμη τοῦ διαβόλου, καὶ εμεῖς θὰ γίνουμε κύριοί του καὶ θὰ νικήσουμε ὅλα τὰ ἔργα του. Καὶ ἐλπίζω, κύριε, ὅτι, μὲ τὴ δύναμη τοῦ Κυρίου, μπορῶ νὰ φυλάξω τὶς ἐντλὰς αὐτὲς ποὺ μου ἔδωσες.

5. Θὰ τὶς φυλάξεις, λέει, ἐὰν ἡ καρδιά σου γίνῃ καθαρὴ πρὸς τὸν Κύριο· καὶ θὰ τὶς φυλάξουν καὶ ὅλοι ὅσοι θὰ καθαρίσουν τὶς καρδιὰς τους ἀπὸ τὶς ἄσκοπες ἐπιθυμίες τοῦ κόσμου αὐτοῦ, καὶ θὰ ζήσουν μὲ τὸν Θεό.

ΠΑΡΑΒΟΛΕΣ ΠΟΥ ΕΙΠΕ ΣΕ ΜΕΝΑ

Παραβολὴ 1η

1. Μοῦ λέει· Γνωρίζετε, λέει, ὅτι σεῖς οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ κατοικεῖτε σὲ ξένη πόλη· γιατί ἡ πόλη ἡ δική σας βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλη αὐτή· ἐφόσον λοιπὸν γνωρίζετε, λέει, τὴν πόλη στὴν ὁποία πρόκειται νὰ κατοικήσετε, τότε γιατί ἐτοιμάζετε ἐδῶ χωράφια καὶ πολυτελεῖς παρατάξεις καὶ οἰκοδομὰς καὶ ἄσκοπα οἰκήματα; 2. Διότι αὐτὸς ποὺ τὰ ἐτοιμάζει αὐτὰ σ' αὐτὴ τὴν πόλη, δὲν περιμένει νὰ γυρίσει στὴ δική του πόλη. 3. Ἀνῶντε καὶ ἄστατε καὶ ταλαίπωρε ἄνθρωπε, δὲν καταλαβαίνεις ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι ξένα καὶ ἀνήκουν στὴν ἐξουσία ἄλλου; Διότι θὰ πεῖ ὁ Κύριος τῆς πόλεως αὐτῆς· Δὲν θέλω νὰ κατοικεῖς στὴν πόλη μου, βγὲς ἀπὸ τὴν πόλη αὐτή, διότι δὲν ἐφαρμόζεις τοὺς νόμους μου. 4. Ἐσὺ λοιπὸν ποὺ ἔχεις χωράφια καὶ κατοικίες καὶ ἄλλο πολλὰ κτήματα, ἀφοῦ θὰ ἐκδιωχθεῖς ἀπὸ αὐτόν, τί θὰ τὸ κάνεις τὸ χωράφι καὶ τὸ σπῖτι καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ποὺ ἐτοίμασες γιὰ

γάρ σοι δικαίως ὁ Κύριος τῆς χώρας ταύτης· Ἦ τοῖς νόμοις μου
 χρῶ, ἢ ἐκχώρει ἐκ τῆς χώρας μου. 5. Σὺ οὖν τί μέλλεις ποιεῖν,
 5 ἔχων νόμον ἐν τῇ σῇ πόλει; Ἐνεκεν τῶν ἀγρῶν σου καὶ τῆς
 λοιπῆς ὑπάρξεως τὸν νόμον σου πάντως ἀπαρνήση καὶ πορεύση
 5 τῷ νόμῳ τῆς πόλεως ταύτης; Βλέπε μή σοι ἀσύμφορόν ἐστὶν
 ἀπαρνήσαι τὸν νόμον σου· ἐὰν γὰρ ἐπανακάμψαι θελήσης εἰς τὴν
 πόλιν σου, οὐ μὴ παραδεχθήση, ὅτι ἀπηρνήσω τὸν νόμον τῆς
 πόλεώς σου καὶ ἐκλεισθήση ἀπ' αὐτῆς.

6. Βλέπε οὖν σύ· ὡς ἐπὶ ξένης κατοικῶν μηδὲν πλεον ἐτοι-
 10 μαζε σεαυτῷ εἰ μὴ τὴν αὐτάρκειαν τὴν ἀρκετὴν σοι, καὶ ἔτοιμος
 γίνου, ἵνα, ὅταν θέλῃ ὁ δεσπότης τῆς πόλεως ταύτης ἐκβαλεῖν σε
 ἀντιταξάμενον τῷ νόμῳ αὐτοῦ, ἐξέλθῃς ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ
 καὶ ἀπέλθῃς ἐν τῇ πόλει σου καὶ τῷ σῷ νόμῳ χρῆση ἀνυβρί-
 στως ἀγαλλιώμενος. 7. Βλέπετε οὖν ὑμεῖς οἱ δουλεύοντες τῷ
 15 Κυρίῳ καὶ ἔχοντες αὐτὸν εἰς τὴν καρδίαν· ἐργάζεσθε τὰ ἔργα τοῦ
 Θεοῦ μνημονεύοντες τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν
 ὧν ἐπηγγείλατο, καὶ πιστεύσατε αὐτῷ ὅτι ποιήσει αὐτάς, ἐὰν αἱ
 ἐντολαὶ αὐτοῦ φυλαχθῶσιν. 8. Ἐναντὶ ἀγρῶν οὖν ἀγοράζετε ψυχὰς
 θλιβομένας, καθά τις δυνατός ἐστι, καὶ χήρας καὶ ὀρφανούς ἐπι-
 20 σκέπτεσθε καὶ μὴ παραβλέπετε αὐτούς, καὶ τὸν πλοῦτον ὑμῶν
 καὶ τὰς παρατάξεις πάσας εἰς τοιούτους ἀγροὺς καὶ οἰκίας δαπα-
 νᾶτε, ἃς ἐλάβετε παρὰ τοῦ Θεοῦ. 9. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐπλούτισεν
 ὑμᾶς ὁ Δεσπότης, ἵνα ταύτας τὰς διακονίας τελέσητε αὐτῷ· πολὺ
 βέλτιόν ἐστι τοιούτους ἀγροὺς ἀγοράζειν καὶ κτήματα καὶ οἰ-
 25 κους, οὓς εὐρήσεις ἐν τῇ πόλει σου, ὅταν ἐπιδημήσης εἰς αὐτήν.
 10. Αὕτη ἡ πολυτέλεια καλὴ καὶ ἱερά, λύπην μὴ ἔχουσα μηδὲ φό-
 βον, ἔχουσα δὲ χαράν. Τὴν οὖν πολυτέλειαν τῶν ἐθνῶν μὴ
 πράσσετε· ἀσύμφορον γὰρ ἐστὶν ὑμῖν τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ.
 11. Τὴν δὲ ἰδίαν πολυτέλειαν πράσσετε, ἐν ἧ ἴδυσθε χαρῆναι·
 30 καὶ μὴ παραχαράσσετε, μηδὲ τοῦ ἀλλοτρίου ἄψησθε, μηδὲ ἐπι-

τὸν ἑαυτό σου; Διότι ὁ κύριος τῆς χώρας αὐτῆς σοῦ λέει, καὶ μετὸ δίκιο του· Ἡ ἐφαρμόξεις τοὺς νόμους μου, ἢ φύγε ἀπὸ τῆς χώρα μου. 5. Ἐσὺ λοιπὸν τί θὰ κάνεις, ἔχοντας νόμο στὴν πόλη σου; Ἐξαιτίας τῶν χωραφιῶν σου καὶ τῆς ὑπόλοιπης περιουσίας σου θ' ἀπαρνηθεῖς τὸν νόμο σου καὶ θὰ βαδίσεις σύμφωνα μετὸν νόμο τῆς πόλεως αὐτῆς; Πρόσεχε μήπως σοῦ εἶναι ἀσύμφορο ν' ἀπαρνηθεῖς τὸν νόμο σου· διότι, ἐὰν θελήσεις νὰ ξαναγυρίσεις στὴν πόλη σου, δὲν θὰ γίνεις δεκτός, ἐπειδὴ ἀπαρνήθηκες τὸν νόμο τῆς πόλεως σου, καὶ θὰ κλειστεῖς ἔξω ἀπὸ αὐτήν.

6. Πρόσεχε λοιπὸν ἐσὺ· ἐπειδὴ κατοικεῖς σὲ ξένη χώρα μὴ ἐτοιμάζεις τίποτε γιὰ τὸν ἑαυτό σου, παρὰ μόνο ὅ,τι σοῦ εἶναι ἀπαραίτητο, καὶ νὰ εἶσαι ἔτοιμος, ὥστε, ὅταν θελήσει ὁ Κύριος τῆς πόλεως αὐτῆς νὰ σὲ διώξει, ἐπειδὴ ἀντιτάχθηκες στὸν νόμο του, νὰ φύγεις ἀπὸ τὴν πόλη του καὶ νὰ πᾶς στὴ δική σου πόλη, καὶ νὰ ἐφαρμόσεις τὸν δικό σου νόμο, χωρὶς νὰ βρίζεσαι καὶ μετὰ ἀγαλλίαση. 7. Προσέχετε λοιπὸν σεῖς ποὺ ὑπηρετεῖτε στὸν Κύριο καὶ τὸν ἔχετε στὴν καρδιά σας· νὰ κάνετε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐνθουμούμενοι τὶς ἐντολὰς καὶ τὶς ὑποσχέσεις ποὺ σᾶς ἔδωσε, καὶ νὰ πιστεύετε σ' αὐτόν, γιατί θὰ τὶς τηρήσει, ἐὰν τηρηθοῦν οἱ ἐντολές του. 8. Ἀντὶ λοιπὸν γιὰ χωράφια νὰ ἀγοράζετε ψυχὰς πονεμένες, σύμφωνα μετὶς δυνάμεις τοῦ ὁ καθένας, καὶ νὰ ἐπισκέπτεσθε τὶς χῆρες καὶ τὰ ὄρφανὰ καὶ νὰ μὴ τοὺς περιφρονεῖτε, καὶ τὸν πλοῦτο σας καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά σας νὰ τὰ ξοδεύετε σὲ τέτοια χωράφια καὶ σπίτια, τὰ ὁποῖα παραλάβετε ἀπὸ τὸν Θεό. 9. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε σᾶς ἔκανε πλούσιους ὁ Δεσπότης, γιὰ νὰ τοῦ προσφέρετε τέτοιες ὑπηρεσίες· εἶναι πολὺ καλύτερο νὰ ἀγοράζετε τέτοιου εἴδους χωράφια καὶ κτήματα καὶ σπίτια, ποὺ θὰ τὰ βρεῖς στὴν πόλη σου, ὅταν θὰ πᾶς σ' αὐτήν. 10. Αὐτὴ ἡ πολυτέλεια εἶναι καλὴ καὶ ἱερή, διότι δὲν ἔχει λύπη οὔτε φόβο, ἀλλὰ χαρὰ. Τὴν πολυτέλεια λοιπὸν τῶν εἰδωλολατρῶν νὰ μὴ τὴν ἀγοράζετε· διότι εἶναι ἀσύμφορη σὲ σᾶς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. 11. ἀντίθετα, νὰ ἀγοράζετε τὴ δική σας πολυτέλεια, μετὶς τὴν ὁποία μπορεῖτε νὰ χαρεῖτε, καὶ νὰ μὴ τὴν παραχαράσσετε, οὔτε νὰ ἀγίζετε οὔτε νὰ ἐπιθυμεῖτε τὸ ξένο πρᾶγμα, γιατί εἶναι κακὸ νὰ

θυμεῖτε αὐτοῦ· πονηρὸν γάρ ἐστιν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν. Τὸ δὲ σὸν ἔργον ἐργάζου, καὶ σωθήσῃ.

Παραβολὴ β'.

1. Περιπατοῦντός μου εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ κατανοοῦντος πε-
5 λέαν καὶ ἄμπελον καὶ διακρίνοντος περὶ αὐτῶν καὶ τῶν καρπῶν
αὐτῶν, φανεροῦται μοι ὁ ποιμὴν καὶ λέγει μοι· Τί σὺ ἐν ἑαυτῷ
ζητεῖς περὶ τῆς πτελέας καὶ τῆς ἀμπέλου;

Συζητῶ, φημί, κύριε, ὅτι εὐπρεπέσταται εἰσὶν ἀλλήλαις.

2. Ταῦτα τὰ δύο δένδρα, φησί, εἰς τύπον κεῖνται τοῖς δούλοις
10 τοῦ Θεοῦ.

Ἦθελον, φημί, γνῶναι τὸν τύπον τῶν δένδρων τούτων ὧν
λέγεις.

Βλέπεις, φησί, τὴν πτελέαν καὶ τὴν ἄμπελον;

Βλέπω, φημί, κύριε.

15 3. Ἡ ἄμπελος, φησὶν, αὕτη καρπὸν φέρει, ἡ δὲ πτελέα ξύλον
ἄκαρπὸν ἐστίν· ἀλλ' ἡ ἄμπελος αὕτη, ἐὰν μὴ ἀναβῆ ἐπὶ τὴν πτε-
λέαν, οὐ δύναται καρποφορῆσαι πολὺ ἐρριμμένη χαμαί, καὶ ὅν
φέρει καρπὸν, σεσηπότα φέρει μὴ κρεμαμένη ἐπὶ τῆς πτελέας.

Ἢ ὅταν οὖν ἐπιρριφῆ ἡ ἄμπελος ἐπὶ τὴν πτελέαν καὶ παρ' ἑαυτῆς
20 φέρει καρπὸν καὶ παρὰ τῆς πτελέας. 4. Βλέπεις οὖν ὅτι καὶ ἡ
πτελέα πολὺν καρπὸν δίδωσιν, οὐκ ἐλάσσονα τῆς ἀμπέλου, μᾶλ-
λον δὲ καὶ πλείονα.

Πῶς, φημί, κύριε, πλείονα;

Ἢ ὅτι, φησὶν, ἡ ἄμπελος κρεμαμένη ἐπὶ τὴν πτελέαν τὸν
25 καρπὸν πολὺν καὶ καλὸν δίδωσιν, ἐρριμμένη δὲ χαμαὶ σαπρὸν
καὶ ὀλίγον φέρει. Αὕτη οὖν ἡ παραβολὴ εἰς τοὺς δούλους τοῦ
Θεοῦ κεῖται, εἰς πτωχὸν καὶ πλούσιον.

5. Πῶς, φημί, κύριε, γνώρισόν μοι.

Ἢ ἄκουε, φησὶν· Ὁ μὲν πλούσιος ἔχει χρήματα πολλά, τὰ δὲ
30 πρὸς τὸν Κύριον πτωχεύει, περισπώμενος περὶ τὸν πλοῦτον αὐ-

ἐπιθυμεῖτε τὰ ξένα. Ἀλλὰ νὰ κάνεις τὸ δικό σου ἔργο, καὶ θὰ σωθεῖς.

Παραβολὴ 2η

1. Καθὼς περπατοῦσα στο χωράφι καὶ παρατηροῦσα τὴ φτελιὰ¹ καὶ τὴν κληματαριά καὶ ἔκανα σύγκριση τῶν δύο καὶ τῶν καρπῶν τους, μοῦ φανερώθηκε ὁ ποιμένας καὶ μοῦ εἶπε· Τί σκέφτεσαι γιὰ τὴ φτελιὰ καὶ τὴν κληματαριά;

Σκέφτομαι, εἶπα, κύριε, ὅτι μεταξύ τους εἶναι πολὺ εὐπρεπεῖς.

2. Αὐτὰ τὰ δύο δένδρα, λέει, συμβολίζουν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ.

Θὰ ἤθελα, τοῦ εἶπα, νὰ μάθω τὸν συμβολισμό αὐτῶν τῶν δένδρων ποὺ λές.

Βλέπεις, μοῦ λέει, τὴ φτελιὰ καὶ τὴν κληματαριά;

Βλέπω, κύριε, τοῦ λέγω.

3. Ἡ κληματαριά αὐτὴ, λέει, παράγει καρπὸ, ἐνῶ ἡ φτελιὰ εἶναι δέντρο ἄκαρπο· ἀλλὰ ἐὰν ἡ κληματαριά αὐτὴ δὲν σκαρφαλώσει ἐπάνω στὴ φτελιὰ, δὲν μπορεῖ νὰ καρπίσει πολὺ πεσμένη καταγῆς, καὶ τὸν καρπὸ ποὺ παράγει, τὸν παράγει σάπιο, ἐπειδὴ δὲν κρεμιέται πάνω στὴ φτελιὰ. Ὅταν λοιπὸν ἡ κληματαριά σκαρφαλώσει ἐπάνω στὴ φτελιὰ, κάνει καρπὸ καὶ ἀπὸ τὸν ἐαυτό της καὶ ἀπὸ τὴ φτελιὰ. 4. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι καὶ ἡ φτελιὰ παράγει πολὺ καρπὸ, ὄχι λιγότερο ἀπὸ τὴν κληματαριά, ἢ καλύτερα καὶ περισσότερον.

Πῶς, τοῦ λέω, κύριε περισσότερο;

Ἐπειδὴ, λέει, ἡ κληματαριά κρεμασμένη στὴ φτελιὰ παράγει καρπὸν πολὺ καὶ καλὸ, ἐνῶ πεσμένη κάτω παράγει λίγο καὶ σάπιον. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ παραβολὴ ἀναφέρεται στοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, στὸν φτωχὸ καὶ τὸν πλούσιο.

5. Πῶς, εἶπα, κύριε, γνώρισέ μου το.

Ἄκουσε, μοῦ λέει· ὁ μὲν πλούσιος ἔχει πολλὰ χρήματα, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὸν Κύριο εἶναι φτωχός, ἐπειδὴ ἀσχολεῖται μὲ τὸν

τοῦ καὶ λίαν μικρὰν ἔχει τὴν ἐξομολόγησιν καὶ τὴν ἔντευξιν πρὸς
 τὸν Κύριον, καὶ ἦν ἔχει, μικρὰν καὶ βληχρὰν καὶ ἄνω μὴ ἔχουσαν
 δύναμιν. Ὅταν οὖν ἀναβῆ ὁ πλούσιος ἐπὶ τὸν πένητα καὶ χορη-
 γήσῃ αὐτῷ τὰ δέοντα, πιστεύων, ὅτι ὁ ἐργάσεται εἰς τὸν πένητα
 5 δυνήσεται τὸν μισθὸν εὐρεῖν παρὰ τῷ Θεῷ· ὅτι ὁ πένης πλούσιός
 ἐστὶν ἐν τῇ ἐντεύξει καὶ τῇ ἐξομολογήσει, καὶ δύναμιν μεγάλην
 ἔχει ἢ ἔντευξις αὐτοῦ παρὰ τῷ Θεῷ· ἐπιχορηγεῖ οὖν ὁ πλούσιος
 τῷ πένητι πάντα ἀδιστάκτως. 6. Ὁ πένης δὲ ἐπιχορηγούμενος
 ὑπὸ τοῦ πλουσίου ἐντυγχάνει αὐτῷ, τῷ Θεῷ εὐχαριστῶν περὶ
 10 τοῦ δίδόντος αὐτῷ. Κάκεινος ἔτι ἐπισπουδάξει περὶ τοῦ πένητος,
 ἵνα ἀδιάλειπτος γένηται ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οἶδε γὰρ ὅτι ἡ ἔντευξις
 τοῦ πένητος προσδεκτὴ ἐστὶ καὶ πλουσία πρὸς τὸν Θεόν. 7. Ἀμ-
 φότεροι οὖν τὸ ἔργον τελοῦσιν· ὁ μὲν πένης ἐργάζεται τὴν ἔντευ-
 ξιν ἐν ἧ̄ πλουτεῖ, ἣν ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου· ταύτην ἀποδίδωσι
 15 τῷ Κυρίῳ τῷ ἐπιχορηγοῦντι αὐτῷ. Καὶ ὁ πλούσιος ὡσαύτως
 τὸν πλοῦτον ὃν ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου ἀδιστάκτως παρέχει τῷ
 πένητι. Καὶ τοῦτο ἔργον μέγα ἐστὶ καὶ δεκτὸν παρὰ τῷ Θεῷ, ὅτι
 συνῆκεν ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ καὶ εἰργάσατο εἰς τὸν πένητα ἐκ
 τῶν δωρημάτων τοῦ Κυρίου, καὶ ἐτέλεσε τὴν διακονίαν τοῦ Κυ-
 20 ρίου ὀρθῶς. 8. Παρὰ τοῖς ἀνθρώποις οὖν ἡ πτελέα δοκεῖ καρπὸν
 μὴ φέρειν, καὶ οὐκ οἶδασιν οὐδὲ νοοῦσιν ὅτι, ἐὰν ἀβροχία γένη-
 ται, ἡ πτελέα ὕδωρ ἔχουσα τρέφει τὴν ἄμπελον, καὶ ἡ ἄμπελος
 ἀδιάλειπτον ἔχουσα ὕδωρ, διπλοῦν τὸν καρπὸν ἀποδίδωσι καὶ
 ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ ὑπὲρ τῆς πτελέας. Ὅτῳ καὶ οἱ πένητες ἐντυγ-
 25 χάνοντες πρὸς τὸν Κύριον ὑπὲρ τῶν πλουσίων πληροφοροῦσι
 τὸν πλοῦτον αὐτῶν, καὶ πάλιν οἱ πλούσιοι χορηγοῦντες τοῖς πέ-
 νησι τὰ δέοντα πληροφοροῦσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν. 9. Γίνονται οὖν
 ἀμφότεροι κοινωνοὶ τοῦ ἔργου τοῦ δικαίου. Ταῦτα οὖν ὁ ποιῶν
 οὐκ ἐγκαταλειφθήσεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐστὶ γεγραμμένος
 30 εἰς τὰς βίβλους τῶν ζώντων. 10. Μακάριοι οἱ ἔχοντες καὶ συν-
 ιέντες, ὅτι παρὰ τοῦ Κυρίου πλουτίζονται· ὁ γὰρ συνιῶν τοῦτο
 δυνήσεται καὶ διακονῆσαί τι.

πλοῦτο του καὶ ἀπευθύνει μικρὴ δοξολογία καὶ προσευχὴ στὸν Κύριο, καὶ αὐτὴ σύντομη καὶ ἀσθενικὴ, ποῦ δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ ἀνεβεῖ ψηλά. Ὅταν λοιπὸν ὁ πλούσιος ἀνεβεῖ πάνω στὸν φτωχὸ καὶ τοῦ δώσει αὐτὰ ποῦ τοῦ χρειάζονται, πιστεύοντας ὅτι αὐτὸ ποῦ θὰ κάνει στὸν φτωχό, θὰ τὸ βρεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ ὡς ἀνταμοιβή, ἐπειδὴ ὁ φτωχὸς εἶναι πλούσιος στὴν προσευχὴ καὶ τὴ δοξολογία, καὶ ἡ προσευχὴ του ἔχει μεγάλη δύναμη στὸν Θεό, γι' αὐτὸ ὁ πλούσιος δίνει τὰ πάντα στὸν φτωχὸ χωρὶς δισταγμό.

6. Ὁ φτωχὸς πάλι ποῦ ἐπιχορηγεῖται ἀπὸ τὸν πλούσιο, προσεύχεται σ' αὐτόν, εὐχαριστώντας τὸν Θεὸ γιὰ λογαριασμὸ ἐκείνου ποῦ τοῦ δίνει. Καὶ ἐκεῖνος τότε φροντίζει περισσότερο γιὰ τὸν φτωχό, γιὰ νὰ μὴ λείψει ἀπὸ τὴ ζωὴ του· γιατί ξέρει ὅτι ἡ προσευχὴ τοῦ φτωχοῦ εἶναι εὐπρόσδεκτη καὶ πλούσια στὸν Θεό.

7. Ἔτσι τὸ ἔργο τὸ κάνουν καὶ οἱ δύο μαζί. Ὁ φτωχὸς κάνει τὴν προσευχὴ στὴν ὁποία εἶναι πλούσιος, καὶ τὴν ὁποία ἔλαβε ἀπὸ τὸν Κύριο· αὐτὴ τὴν ἀνταποδίδει στὸν κύριο ποῦ τὸν ἐπιχορηγεῖ. Καὶ ὁ πλούσιος κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, δίνει χωρὶς τσιγγουνιὰ στὸν φτωχὸ τὸν πλοῦτο ποῦ πῆρε ἀπὸ τὸν Κύριο. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἔργο μεγάλο καὶ δεκτὸ ἀπὸ τὸν Θεό, ἐπειδὴ κατάλαβε τὸν σκοπὸ τοῦ πλοῦτου του καὶ ἔδωσε στὸν φτωχὸ ἀπὸ αὐτὰ ποῦ τοῦ δώρισε ὁ Κύριος, καὶ ἔτσι ἐκτέλεσε τὴ διακονία τοῦ Κυρίου σωστά.

8. Στους ἀνθρώπους βέβαια ἡ φτελιά δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι δὲν παράγει καρπὸ, καὶ δὲν ξέρουν οὔτε καταλαβαίνουν ὅτι, ὅταν ὑπάρχει ἀνομβρία, ἡ φτελιά τρέφει τὴν κληματαριά μὲ τὸ νερὸ ποῦ ἔχει καὶ ἔτσι, ἔχοντας συνεχῶς ἡ κληματαριά νερό, παράγει διπλάσιο καρπὸ καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ γιὰ τὴ φτελιά. Ἔτσι καὶ οἱ φτωχοί, προσευχόμενοι στὸν Κύριο γιὰ τοὺς πλούσιους, ἐπιβεβαιώνουν τὸν πλοῦτο τους, καὶ οἱ πλούσιοι, δίνοντας στους φτωχοὺς αὐτὰ ποῦ χρειάζονται, ἐξασφαλίζουν τὶς ψυχές τους.

9. Ἔτσι γίνονται καὶ οἱ δύο μέτοχοι τοῦ ἔργου τοῦ δικαίου. Ὅποιος λοιπὸν τὰ κάνει αὐτὰ δὲν θὰ ἐγκαταλειφθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό, ἀλλὰ θὰ εἶναι γραμμένος στὰ βιβλία τῶν ζωντανῶν.

10. Εἶναι μακάριοι ὅσοι ἔχουν καὶ ἀντιλαμβάνονται ὅτι πλουτίζουν ἀπὸ τὸν Κύριο· διότι ὁποῖος τὸ καταλαβαίνει αὐτό, μπορεῖ καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ κάτι.

Παραβολή γ'.

1. Ἔδειξέ μοι δένδρα πολλὰ μὴ ἔχοντα φύλα, ἀλλ' ὡσεὶ
ξηρὰ ἐδόκει μοι εἶναι· ὁμοια γὰρ ἦν πάντα. Καὶ λέγει μοι· Βλέ-
πεις τὰ δένδρα ταῦτα;

Βλέπω, φημί, κύριε, ὁμοια ὄντα καὶ ξηρά.

5 Ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Ταῦτα τὰ δένδρα ἃ βλέπεις, οἱ κατοικ-
κοῦντές εἰσιν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ.

2. Διατί οὖν, φημί, κύριε, ὡσεὶ ξηρὰ εἰσι καὶ ὁμοια;

ἽΟτι, φησὶν, οὔτε οἱ διάκονοι φαίνονται, οὔτε οἱ ἁμαρτωλοὶ
ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλ' ὁμοιοὶ εἰσιν· ὁ γὰρ αἰὼν οὗτος τοῖς δι-
10 καίοις χειμῶν ἐστὶ καὶ οὐ φαίνονται μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν κα-
τοικοῦντες. 3. Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ χειμῶνι τὰ δένδρα ἀποβεβλη-
κότα τὰ φύλλα ὁμοιά εἰσι καὶ οὐ φαίνονται τὰ ξηρὰ ποῖά εἰσιν ἢ
τὰ ζῶντα, οὕτως ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ οὐ φαίνονται οὔτε οἱ δίκαιοι
οὔτε οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀλλὰ πάντες ὁμοιοὶ εἰσιν.

Παραβολή δ'.

1. Ἔδειξέ μοι πάλιν δένδρα πολλὰ, ἃ μὲν βλαστῶντα, ἃ δὲ
ξηρὰ, καὶ λέγει μοι· Βλέπεις, φησί, τὰ δένδρα ταῦτα;

Βλέπω, φημί, κύριε, τὰ μὲν βλαστῶντα, τὰ δὲ ξηρά.

2. Ταῦτα, φησί, τὰ δένδρα τὰ βλαστῶντα οἱ δίκαιοί εἰσιν οἱ
20 μέλλοντες κατοικεῖν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἐρχόμενον· ὁ γὰρ αἰὼν ὁ
ἐρχόμενος θέρος ἐστὶ τοῖς δικαίοις, τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς χειμῶν.

ἽΟταν οὖν ἐπιλάβῃ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου, τότε φανερωθήσονται
οἱ δουλεύοντες τῷ Θεῷ καὶ πάντες φανερωθήσονται. 3. Ὡσπερ
γὰρ τῷ θέρει ἐνὸς ἐκάστου δένδρου οἱ καρποὶ φανεροῦνται καὶ
25 ἐπιγινῶσκονται ποταποὶ εἰσιν, οὕτω καὶ τῶν δικαίων οἱ καρποὶ
φανεροὶ ἔσονται καὶ γνωσθήσονται πάντες εὐθαλεῖς ὄντες ἐν τῷ
αἰῶνι ἐκείνῳ.

Παραβολή 3η

1. Μοῦ ἔδειξε πολλά δένδρα πού δὲν εἶχαν φύλλα καὶ μοῦ φαίνονταν ὅτι εἶναι σὰν ξερά· διότι ἦταν ὅλα ὅμοια. Καὶ μοῦ εἶπε· Τὰ βλέπεις τὰ δένδρα αὐτά;

Βλέπω, τοῦ λέγω, κύριε, ὅτι εἶναι ὅμοια καὶ ξερά.

Ἄποκρίθηκε καὶ μοῦ εἶπε· Αὐτὰ τὰ δένδρα πού βλέπεις, εἶναι αὐτοὶ πού κατοικοῦν στὸν κόσμον αὐτόν.

2. Καὶ γιατί, τοῦ λέγω, Κύριε, εἶναι σὰν ξερά καὶ ὅμοια;

Ἐπειδὴ, λέει, οὔτε οἱ δίκαιοι φαίνονται οὔτε οἱ ἁμαρτωλοὶ στὸν κόσμον αὐτόν, ἀλλ' εἶναι ὅμοιοι· γιατί ὁ κόσμος αὐτὸς γιὰ τοὺς δίκαιους εἶναι χειμῶνας, καὶ δὲν φαίνονται καθὼς κατοικοῦν μαζί μὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. 3. Ὅπως δηλαδὴ κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ χειμῶνα τὰ δένδρα, ἔχοντας ἀποβάλλει τὰ φύλλα, εἶναι ὅμοια, καὶ δὲν φαίνονται ποιά εἶναι τὰ ξερά ἢ τὰ ζωντανά, ἔτσι καὶ στὸν κόσμον αὐτόν δὲν φαίνονται οὔτε οἱ δίκαιοι οὔτε οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀλλὰ ὅλοι εἶναι ὅμοιοι.

Παραβολή 4η

1. Μοῦ ἔδειξε πάλι πολλά δένδρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἄλλα εἶχαν βγάλει βλαστάρια καὶ ἄλλα ἦταν ξερά, καὶ μοῦ εἶπε· Τὰ βλέπεις τὰ δένδρα αὐτά;

Βλέπω, κύριε, εἶπα, ὅτι ἄλλα ἔχουν βλαστήσει καὶ ἄλλα εἶναι ξερά.

2. Αὐτά, λέει, τὰ δένδρα πού βλαστάνουν εἶναι οἱ δίκαιοι πού θὰ κατοικήσουν στὸν κόσμον πού ἔρχεται· διότι ὁ κόσμος πού ἔρχεται εἶναι γιὰ τοὺς δίκαιους καλοκαίρι, ἐνῶ γιὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἶναι χειμῶνας. Ὅταν λοιπὸν θὰ λάμψει ἡ εὐσπλαχνία τοῦ Κυρίου, τότε θὰ φανερωθοῦν ὅσοι δουλεύουν στὸν Θεὸ καὶ θὰ φανοῦν ὅλοι· 3. διότι, ὅπως κατὰ τὸ καλοκαίρι φαίνονται οἱ καρποὶ τοῦ κάθε δένδρου καὶ ἀναγνωρίζονται τί εἶδους εἶναι, ἔτσι καὶ οἱ καρποὶ τῶν δικαίων θὰ φανερωθοῦν καὶ θὰ διαπιστωθεῖ ὅτι ὅλοι εἶναι εὐθαλεῖς κατὰ τὸν καιρὸ ἐκεῖνο.

4. Τὰ δὲ ἔθνη καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἃ εἶδες τὰ δένδρα τὰ ξηρά, τοιοῦτοι εὐρεθήσονται ξηροὶ καὶ ἄκαρποι ἐν ἐκείνῳ τῷ αἰῶνι, καὶ ὡς ξύλα κατακαυθήσονται καὶ φανεροὶ ἔσονται· ὅτι ἡ πρᾶξις αὐτῶν πονηρὰ γέγονεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν. Οἱ μὲν γὰρ ἁμαρτωλοὶ
 5 καυθήσονται, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν κτίσαντα αὐτούς. 5. Σὺ οὖν καρποφόρησον, ἵνα ἐν τῷ θέρει ἐκείνῳ γνωσθῇ σου ὁ καρπός. Ἀπέχου δὲ ἀπὸ τῶν πολλῶν πράξεων καὶ οὐδέποτε οὐδὲν διαμάρτης. Οἱ γὰρ τὰ πολλὰ πράσσοντες πολλὰ καὶ ἁμαρτάνουσι, περισπώμενοι περὶ τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ μηδὲ δουλεύοντες τῷ
 10 Κυρίῳ ἑαυτῶν. 6. Πῶς οὖν, φησὶν, ὁ τοιοῦτος δύναται τι αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ λαβεῖν, μὴ δουλεύων τῷ Κυρίῳ; Οἱ γὰρ δουλεύοντες αὐτῷ, ἐκεῖνοι λήψονται τὰ αἰτήματα αὐτῶν, οἱ δὲ μὴ δουλεύοντες τῷ Κυρίῳ, ἐκεῖνοι οὐδὲν λήψονται. 7. Ἐὰν δὲ μίαν τις πρᾶξιν ἐργάσῃται, δύναται καὶ τῷ Κυρίῳ δουλεῦσαι· οὐ
 15 γὰρ διαφθαρήσεται ἡ διάνοια αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ δουλεύσει αὐτῷ ἔχων τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καθαρὰν. 8. Ταῦτα οὖν ἐὰν ποιήσης, δύνασαι καρποφορῆσαι εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἐρχόμενον, καὶ ὃς ἂν ταῦτα ποιήσῃ, καρποφορήσει.

Παραβολὴ ε'.

20 1. Νηστεύων καὶ καθήμενος εἰς ὄρος τι καὶ εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε μετ' ἐμοῦ, βλέπω τὸν ποιμένα ταρακαθήμενόν μοι καὶ λέγοντα· Τί ὀρθρινὸς ὦδε ἐλήλυθας;

Ἔτι, φημί, κύριε, στατίωνα ἔχω.

2. Τί, φησὶν, ἐστὶ στατίων;

25 Νηστεύω, φημί, κύριε.

Νηστεία δέ, φησί, τί ἐστὶν αὕτη, ἣν νηστεύετε;

Ὡς εἰώθειν, φημί, κύριε, οὕτω νηστεύω.

3. Οὐκ οἴδατε, φησί, νηστεύειν τῷ Κυρίῳ, οὐδέ ἐστι νηστεία αὕτη ἢ ἀνωφελῆς ἣν νηστεύετε αὐτῷ.

30 Διατί, φημί, κύριε, τοῦτο λέγεις;

4. Ἀντίθετα, οἱ ἐθνικοὶ καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, τὰ δένδρα τὰ ξερὰ πὺ εἶδες, θὰ εἶναι τέτοιοι στὸν κόσμον ἐκεῖνο, ξεροὶ καὶ ἄκαρποι, καὶ θὰ καοῦν σὰν ξύλα καὶ θὰ γίνουν φανεροί, γιὰτὶ οἱ ἐνέργειές τους ἦταν πονηρὲς στὴ ζωὴ τους. Οἱ ἁμαρτωλοὶ δηλαδὴ θὰ καοῦν, ἐπειδὴ ἀμάρτησαν καὶ δὲν μετανόησαν, ἐνῶ οἱ ἐθνικοὶ θὰ καοῦν, ἐπειδὴ δὲν ἀναγνώρισαν ἐκεῖνον πὺ τοὺς δημιούγησε.

5. Ἐσὺ λοιπὸν παρουσίασε καρπούς, ὥστε κατὰ τὸ καλοκαίρι ἐκεῖνο νὰ γίνεῖ γνωστὸς ὁ καρπὸς σου. Καὶ νὰ μένεις μακριὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ ἔργα, καὶ ποτὲ δὲν θὰ ἁμαρτήσεις. Διότι ἐκεῖνοι πὺ κάνουν πολλὰ, ἁμαρτάνουν καὶ πολὺ, ἐπειδὴ ἀσχολοῦνται μὲ τὶς πράξεις τους καὶ δὲν ὑπηρετοῦν τὸν Κύριόν τους. 6. Πῶς λοιπὸν, εἶπε, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Κύριον καὶ νὰ λάβῃ, ἀφοῦ δὲν ὑπηρετεῖ τὸν Κύριον; Διότι ἐκεῖνοι πὺ τὸν ὑπηρετοῦν, ἐκεῖνοι θὰ λάβουν αὐτὰ πὺ ζητοῦν, ἐνῶ ἐκεῖνοι πὺ δὲν ὑπηρετοῦν τὸν Κύριον δὲν θὰ τὰ λάβουν. 7. Ἐὰν κάποιος κάνει ἕνα ἔργο μπορεῖ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ τὸν Κύριον· διότι δὲ θὰ διαφθαρεῖ ἢ σκέψη του ἀπὸ τὸν Κύριον, ἀλλὰ θὰ τὸν ὑπηρετήσῃ ἔχοντας τὴ σκέψη του καθαρῇ. 8. Ἐὰν λοιπὸν τὰ κάνεις αὐτά, μπορεῖς νὰ ἀποφέρεις καρπούς στὸν κόσμον πὺ ἔρχεται, καὶ ὅποιος τὰ κάνει αὐτὰ θὰ καρποφορήσῃ.

Παραβολὴ 5η

1. Ἐνῶ νήστευα καὶ ἤμουν καθισμένος σὲ κάποιο βουνὸ εὐχαριστῶντας τὸν Κύριον γιὰ ὅλα ὅσα ἔκανε γιὰ μένα, βλέπω τὸν ποιμένα νὰ κάθεται δίπλα μου καὶ νὰ λέει· Γιατί ἤρθες ἐδῶ τόσο πρῶι;

Ἐπειδὴ, κύριε, εἶπα, ἔχω στατίωνα.

2. Τί εἶναι, λέει, ὁ στατίωνας;

Νηστεύω, κύριε, εἶπα.

Καὶ τί εἶναι, λέει, αὐτὴ ἡ νηστεία πὺ νηστεύετε;

Νηστεύω, κύριε, τοῦ λέω, ἔτσι ὅπως συνήθισα.

3. Δὲν γνωρίζετε, λέει, νὰ νηστεύετε γιὰ τὸν Κύριον, οὔτε εἶναι νηστεία αὐτὴ ἡ ἀνώφελη πὺ νηστεύετε γι' αὐτόν.

Γιατί, τοῦ λέω, τὸ λὲς αὐτό, κύριε;

Λέγω σοι, φησίν, ὅτι οὐκ ἔστιν αὕτη νηστεία, ἣν δοκεῖτε νηστεύειν, ἀλλ' ἐγὼ σε διδάξω τί ἐστὶ νηστεία πλήρης καὶ δεκτὴ τῷ Κυρίῳ. Ἔκουε, φησίν. 4. Ὁ Θεὸς οὐ βούλεται τοιαύτην νηστείαν ματαίαν· οὕτω γὰρ νηστεύων τῷ Θεῷ, οὐδὲν ἐργάση 5 τῇ δικαιοσύνῃ. Νῆστευσον δὲ τῷ Θεῷ νηστείαν τοιαύτην. 5. Μηδὲν πονηρεύσῃ ἐν τῇ ζωῇ σου καὶ δούλευσον τῷ Κυρίῳ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ· τήρησον τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ πορευόμενος ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ καὶ μηδεμίᾳ ἐπιθυμίᾳ πονηρὰ ἀναβήτω ἐν τῇ καρδίᾳ σου· πιστεύσον δὲ τῷ Θεῷ, καὶ ἐὰν ταῦτα ἐργάση καὶ 10 φοβηθῆς αὐτὸν καὶ ἐγκρατεύῃ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, ζήσῃ τῷ Θεῷ· καὶ ταῦτα ἐὰν ἐργάση, μεγάλην νηστείαν ποιεῖς καὶ δεκτὴν τῷ Θεῷ.

II. Ἔκουε τὴν παραβολὴν ἣν μέλλω σοι λέγειν ἀνῆκουσαν τῇ νηστείᾳ. 2. Εἶχέ τις ἀγρὸν καὶ δούλους πολλούς, καὶ μέρος τι 15 τοῦ ἀγροῦ ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα. Καὶ ἐκλεξάμενος δοῦλόν τινα πιστὸν καὶ εὐάρεστον ἔντιμον, προσεκαλέσατο αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Λάβε τὸν ἀμπελῶνα τοῦτον ὃν ἐφύτευσα καὶ χαράκωσον αὐτὸν ἕως ἔρχομαι, καὶ ἔτεον δὲ μὴ ποιήσης τῷ ἀμπελῶνι· καὶ ταύτην μου τὴν ἐντολὴν φύλαξον, καὶ ἐλεύθερος ἔσῃ παρ' ἐμοί. 20 Ἐξῆλθε δὲ ὁ δεσπότης τοῦ δούλου εἰς τὴν ἀποδημίαν. 3. Ἐξελθόντος δὲ αὐτοῦ ἔλαβεν ὁ δοῦλος καὶ ἐχαράκωσε τὸν ἀμπελῶνα, καὶ τελέσας τὴν χαράκωσιν τοῦ ἀμπελῶνος εἶδε τὸν ἀμπελῶνα βοτανῶν πλήρη ὄντα. 4. Ἐν ἑαυτῷ οὖν ἐλογίσατο λέγων· Ταύτην τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου τετέλεκα· σκάψω λοιπὸν τὸν ἀμπε- 25 λῶνα τοῦτον καὶ ἔσται εὐπρεπέστερος ἔσκαμμένος, καὶ βοτάνας μὴ ἔχων δώσει καρπὸν πλείονα, μὴ πνιγόμενος ὑπὸ τῶν βοτανῶν. Λαβὼν ἔσκαψε τὸν ἀμπελῶνα καὶ πάσας τὰς βοτάνας τὰς οὔσας ἐν τῷ ἀμπελῶνι ἐξέτιλλε. Καὶ ἐγένετο ὁ ἀμπελῶν ἐκεῖνος εὐπρεπέστατος καὶ εὐθαλής, μὴ ἔχων βοτάνας πνιγούσας αὐτόν. 30 5. Μετὰ χρόνον τινὰ ἦλθεν ὁ δεσπότης τοῦ δούλου καὶ τοῦ ἀγροῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀμπελῶνα. Καὶ ἰδὼν τὸν ἀμπελῶνα κεχαρακωμένον εὐπρεπῶς, ἔτι δὲ καὶ ἔσκαμμένον καὶ πάσας τὰς βοτάνας ἐκτετιλμένας καὶ εὐθαλεῖς οὔσας τὰς ἀμπέλους.

Σοῦ τὸ λέω, εἶπε, ἐπειδὴ δὲν εἶναι νηστεία, αὐτὴ ποὺ νομίζετε ὅτι νηστεύετε· ἐγὼ ὅμως θὰ σοῦ μάθω τί εἶναι νηστεία σωστὴ καὶ ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὸν Κύριο. ᾠ Ἀκουσε, μοῦ λέει. 4. Ὁ Θεὸς δὲν θέλει τέτοια νηστεία ἄσκοπη· διότι, νηστεύοντας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο γιὰ τὸν Θεό, δὲν κάνεις τίποτε γιὰ τὴ δικαιοσύνη. Νὰ νηστεύεις γιὰ τὸν Θεὸ τὴν ἐξῆς νηστεία· 5. Νὰ μὴ πονηρεύεσαι καθόλου στὴ ζωὴ σου καὶ νὰ ὑπηρετεῖς τὸν Κύριο μὲ καθαρὴ καρδιά· νὰ τηρεῖς τὶς ἐντολές του βαδίζοντας σύμφωνα μὲ τὰ προστάγματά του, καὶ νὰ μὴ ἔρχεται στὸν νοῦ σου καμμιὰ πονηρὴ ἐπιθυμία, καὶ νὰ πιστεύεις στὸν Θεό· ἐὰν τὰ κάνεις αὐτὰ καὶ τὸν φοβᾶσαι καὶ μείνεις ἐγκρατὴς ἀπὸ κάθε πονηρὸ πρᾶγμα, θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό, καὶ ἐφόσον τὰ κάνεις αὐτὰ πραγματοποιεῖς μεγάλη καὶ δεκτὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ νηστεία.

II. ᾠ Ἀκουσε τὴν παραβολὴ ποὺ θὰ σοῦ πῶ, ἡ ὁποία ἀναφέρεται στὴ νηστεία. 2. Κάποιος εἶχε ἓνα χωράφι καὶ πολλοὺς δούλους, καὶ ἓνα μέρος τοῦ χωραφιοῦ τὸ φύτεψε ἀμπέλι, κι ἀφοῦ διάλεξε ἓνα δοῦλον πιστὸ καὶ ἀρεστὸ καὶ ἐντιμο, τὸν κάλεσε καὶ τοῦ εἶπε· Πάρε τὸ ἀμπέλι αὐτὸ ποὺ φύτεψα καὶ περίφραξέ το μέχρι νὰ ἔρθω, καὶ νὰ μὴ κάνεις τίποτε ἄλλο στὸ ἀμπέλι· νὰ φυλάξεις τὴν ἐντολὴ μου αὐτὴ, καὶ θὰ εἶσαι ἐλεύθερος κοντά μου. Καὶ ἀναχώρησε ὁ κύριος τοῦ δούλου σὲ ἀποδημία. 3. Μόλις λοιπὸν ἔφυγε αὐτός, ὁ δοῦλος πῆρε καὶ ἔφραξε τὸ ἀμπέλι, καὶ ὅταν τελείωσε τὴν περίφραξη τοῦ ἀμπελιοῦ, τὸ εἶδε νὰ εἶναι γεμάτο χόρτα. 4. Σκέφτηκε τότε μέσα του καὶ εἶπε· Τὴν ἐντολὴ αὐτὴ τοῦ Κυρίου τὴν ἐκτέλεσα· ἄς σκάψω τώρα τὸ ἀμπέλι αὐτὸ γιὰ νὰ γίνῃ πιὸ ὠραῖο σκαμμένο καὶ νὰ δώσει περισσότερο καρπὸ, ἀφοῦ δὲν θὰ ἔχει χόρτα καὶ δὲν θὰ πνίγεται ἀπὸ τὰ ζιζάνια. Πῆγε λοιπὸν καὶ ἔσκαψε τὸ ἀμπέλι καὶ ξερρίζωσε τὰ χόρτα ποὺ ὑπῆρχαν στὸ ἀμπέλι. ᾠ Ἐτσι τὸ ἀμπέλι ἐκεῖνο ἔγινε πολὺ ὠραῖο καὶ θαλερό, μὴ ἔχοντας χόρτα νὰ τὸ πνίγουν.

5. ᾠ Ὑστερα ἀπὸ κάποιο χρονικὸ διάστημα ἦρθε ὁ κύριος τοῦ δούλου καὶ τοῦ χωραφιοῦ καὶ μπῆκε στὸ ἀμπέλι, καὶ βλέποντάς το περιφραγμένο ὁμορφα καὶ σκαμμένο καὶ ὅλα τὰ χόρτα ξερριζωμένα καὶ τὰ κλήματα νὰ εἶναι θαλερά, χάρηκε πολὺ γιὰ τὶς ἐρ-

ἐχάρη λίαν ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῦ δούλου. 6. Προσκαλεσάμενός οὖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαπητόν, ὃν εἶχε κληρονόμον, καὶ τοὺς φίλους, οὓς εἶχε συμβούλους, λέγει αὐτοῖς ὅσα ἐνετείλατο τῷ δούλῳ αὐτοῦ, καὶ ὅσα εὔρε γεγονότα. Κάκεινοι συνεχάρησαν τῷ 5 δούλῳ ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ ἣ ἔμαρτύρησεν αὐτῷ ὁ δεσπότης. 7. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ τῷ δούλῳ τούτῳ ἐλευθερίαν ἐπηγγειλάμην ἔὰν μου τὴν ἐντολὴν φυλάξῃ ἣν ἐνετειλάμην αὐτῷ· ἐφύλαξε δέ μου τὴν ἐντολὴν καὶ προσέθηκε τῷ ἀμπελῶνι ἔργον καλόν, καὶ ἐμοὶ λίαν ἤρεσεν. Ἀντὶ τούτου οὖν τοῦ ἔργου οὗ εἰργάσατο θέλω 10 αὐτὸν συγκληρονόμον τῷ υἱῷ μου ποιῆσαι, ὅτι τὸ καλὸν φρονήσας οὐ παρενεθυμήθη, ἀλλ' ἐτέλεσεν αὐτό. 8. Ταύτη τῇ γνώμῃ ὁ υἱὸς τοῦ δεσπότου συνηυδόκησεν αὐτῷ, ἵνα συγκληρονόμος γένηται ὁ δοῦλος τῷ υἱῷ.

9. Μετὰ ἡμέρας ὀλίγας δεῖπνον ἐποίησεν ὁ οἰκοδεσπότης 15 αὐτοῦ καὶ ἔπεμψεν αὐτῷ ἐκ τοῦ δείπνου ἐδέσματα πολλά. Λαβὼν δὲ ὁ δοῦλος τὰ ἐδέσματα τὰ πεμφθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ δεσπότου, τὰ ἀρκοῦντα αὐτῷ ἤρε, τὰ λοιπὰ δὲ τοῖς συνδούλοις αὐτοῦ διέδωκεν. 10. Οἱ δὲ σύνδουλοι αὐτοῦ λαβόντες τὰ ἐδέσματα ἐχάρησαν καὶ ἠρξάντο εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ ἵνα χάριν μείζονα 20 εὔρη παρὰ τῷ δεσπότη, ὅτι οὕτως ἐχρήσατο αὐτοῖς. 11. Ταῦτα πάντα τὰ γεγονότα ὁ δεσπότης αὐτοῦ ἤκουσε, καὶ πάλιν λίαν ἐχάρη ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ. Συγκαλεσάμενος πάλιν τοὺς φίλους ὁ δεσπότης καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὴν πράξιν αὐτοῦ ἣν ἔπραξεν ἐπὶ τοῖς ἐδέσμασιν αὐτοῦ οἷς ἔλαβεν· οἱ δὲ ἔτι μᾶλλον 25 συνευδόκησαν αὐτῷ γενέσθαι τὸν δοῦλον συγκληρονόμον τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

III. Λέγω· Κύριε, ἐγὼ ταύτας τὰς παραβολὰς οὐ γινώσκω οὐδὲ δύναμαι νοῆσαι, ἔὰν μή μοι ἐπιλύσῃς αὐτάς.

2. Πάντα σοι ἐπιλύσω, φησί, καὶ ὅσα ἂν λαλήσω μετὰ σοῦ, δεῖξω σοι. Τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου φύλασσε καὶ ἔση εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ ἐγγραφῆση εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. 3. Ἐὰν δέ τι ἀγαθὸν ποιήσῃς ἐκτὸς τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, σεαυτῷ περιποιήσῃ δόξαν περισσοτέραν, καὶ ἔση ἐνδοξότερος παρὰ τῷ Θεῷ οὗ ἔμελλες εἶναι. Ἐὰν οὖν φυλάσσω

γασίες τοῦ δούλου. 6. Φώναξε τότε τὸν ἀγαπητό του γιό, πού τὸν εἶχε κληρονόμο του, καὶ τοὺς φίλους του, πού τοὺς εἶχε συμβούλους, καὶ τοὺς εἶπε αὐτὰ πού εἶχε παραγγείλλει στὸ δοῦλο του καὶ ὅσα βρῆκε νὰ ἐχει κάνει. Ἐκεῖνοι χάρηκαν μαζί μὲ τὸν δοῦλο γιὰ τὴν ὁμολογία πού ἔκανε γι' αὐτὸν ὁ κύριος. 7. Καὶ τοὺς εἶπε: Ἐγὼ εἶχα ὑποσχεθεῖ στὸν δοῦλο αὐτὸν ἐλευθερία ἐὰν τηρήσει τὴν ἐντολὴ πού τοῦ ἔδωσα· καὶ ἐφύλαξε βέβαια τὴν ἐντολὴ μου, ἀλλὰ πρόσθεσε στὸ ἀμπέλι καὶ ἔργο καλὸ πού μοῦ ἄρεσε πολύ. Γιὰ τὸ ἔργο λοιπὸν αὐτὸ πού ἔκανε θέλω νὰ τὸν κάνω κληρονόμο μαζί μὲ τὸν γιό μου, διότι ὅταν σκέφτηκε τὸ καλὸ δὲν τὸ λησμόνησε, ἀλλὰ τὸ πραγματοποιοῖησε. 8. Μὲ τὴ γνώμη αὐτὴ συμφώνησε μαζί του καὶ ὁ γιὸς τοῦ κυρίου, νὰ γίνεῖ δηλαδὴ ὁ δοῦλος συγκληρονόμος μὲ τὸν γιό.

9. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ὁ κύριός του παρέθεσε δεῖπνο καὶ τοῦ ἔστειλε ἀπὸ τὸ δεῖπνο πολλὰ φαγητά. Παίρνοντας τότε ὁ δοῦλος τὰ τρόφιμα πού τοῦ ἔστειλε ὁ κύριος, κράτησε ὅσα τοῦ ἦταν ἀρκετά, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἔδωσε στοὺς ἄλλους δούλους. 10. Οἱ σύνδουλοί του ὅταν πῆραν τὰ φαγητὰ χάρηκαν καὶ ἄρχισαν νὰ εὐχονται γι' αὐτόν, νὰ ἐκτιμηθεῖ περισσότερο ἀπὸ τὸν κύριο, ἐπειδὴ τοὺς φέρθηκε μὲ τὸν τρόπο αὐτόν. 11. Ὅλα αὐτὰ πού ἔγιναν τὰ ἄκουσε ὁ κύριός του καὶ χάρηκε πάλι πολύ γιὰ τὴν πράξη του αὐτῆ, κι ἀφοῦ κάλεσε πάλι τοὺς φίλους του ὁ κύριος καὶ τὸν γιό του, τοὺς ἀνάφερε τὴν πράξη πού ἔκανε μὲ τὰ φαγητὰ του πού πῆρε, καὶ ἐκεῖνοι συμφώνησαν ἀκόμα πιὸ πολὺ μαζί του, νὰ γίνεῖ ὁ δοῦλος συγκληρονόμος μαζί μὲ τὸν γιό του.

III. Κύριε, εἶπα, ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ τις καταλάβω τις παραβολές αὐτές, ἐὰν δὲν μοῦ τις ἐξηγήσεις.

2. Θὰ σοῦ τὰ ἐξηγήσω ὅλα, λέει, καὶ ὅσα θὰ πῶ μαζί σου, θὰ σοῦ τὰ δείξω. Νὰ τηρεῖς τις ἐντολές τοῦ Κυρίου, καὶ θὰ εἶσαι εὐάρεστος στὸν Θεό, καὶ θὰ συμπεριληφθεῖς στὸν ἀριθμὸ ἐκείνων πού φυλάγουν τις ἐντολές του. 2. Ἐὰν ὁμως κάνεις κάποιο ἀγαθὸ πέρα ἀπὸ τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, θὰ κερδίσεις γιὰ τὸν ἑαυτό σου μεγαλύτερη δόξα καὶ θὰ εἶσαι πιὸ δοξασμένος κοντὰ στὸν Θεό, ἀπὸ ὅσο θὰ ἦσουν. Ἐὰν λοιπὸν τηρώντας τις ἐντολές

τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ προσθῆς καὶ τὰς λειτουργίας ταύτας, χαρήση, ἐὰν τηρήσης αὐτὰς κατὰ τὴν ἐμὴν ἐντολήν.

4. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, ὃ ἐάν μοι ἐντείλῃ, φυλάξω αὐτό· οἶδα γὰρ ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ.

5 Ἔσομαι, φησί, μετὰ σοῦ, ὅτι τοιαύτην προθυμίαν ἔχεις τῆς ἀγαθοποιήσεως, καὶ μετὰ πάντων δὲ ἔσομαι, φησὶν, ὅσοι ταύτην τὴν προθυμίαν ἔχουσιν.

5. Ἡ νηστεία αὕτη, φησί, τηρουμένων τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, λίαν καλὴ ἐστίν. Οὕτως οὖν φυλάξεις τὴν νηστείαν ταύτην
10 ἣν μέλλεις τηρεῖν. 6. Πρῶτον πάντων φύλαξαι ἀπὸ παντὸς ρήματος πονηροῦ καὶ πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς, καὶ καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ πάντων τῶν ματαιωμάτων τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἐὰν ταῦτα φυλάξης, ἔσται σοι αὕτη ἡ νηστεία τελεία.

7. Οὕτω δὲ ποιήσεις· συντελέσας τὰ γεγραμμένα, ἐν ἐκείνῃ τῇ
15 ἡμέρᾳ ἧ νηστεύεις μηδὲν γεύση, εἰ μὴ ἄρτον καὶ ὕδωρ, καὶ ἐκ τῶν ἐδεσμάτων σου, ὧν ἐμελλες τρώγειν, συμφηφίσας τὴν ποσότητα τῆς δαπάνης ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἧς ἐμελλες ποιεῖν, δώσεις αὐτὸ χήρᾳ ἢ ὀρφανῷ ἢ ὑστερουμένῳ, καὶ οὕτω ταπεινοφρονήσεις, ἵν' ἐκ τῆς ταπεινοφροσύνης σου ὁ εἰληφὼς ἐμπλήσῃ
20 τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ εὐξῆται ὑπὲρ σοῦ πρὸς τὸν Κύριον. 8. Ἐὰν οὖν οὕτω τελέσης τὴν νηστείαν, ὥς σοι ἐνετειλάμην, ἔσται ἡ θυσία σου δεκτὴ παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ ἔγγραφος ἔσται ἡ νηστεία αὕτη, καὶ ἡ λειτουργία οὕτως ἐργαζομένη καλὴ καὶ ἰλαρὰ ἐστὶ καὶ εὐπρόσδεκτος τῷ Κυρίῳ. 9. Ταῦτα οὕτω τηρήσεις σὺ μετὰ
25 τῶν τέκνων σου καὶ ὄλου τοῦ οἴκου σου· τηρήσας δὲ αὐτὰ μακάριος ἔσῃ· καὶ ὅσοι ἂν ἀκούσαντες αὐτὰ τηρήσωσι, μακάριοι ἔσονται, καὶ ὅσα ἂν αἰτήσωνται παρὰ τοῦ Κυρίου λήψονται.

IV. Ἐδεήθην αὐτοῦ πολλά, ἵνα μοι δηλώσῃ τὴν παραβολὴν τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ δεσπότου καὶ τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τοῦ δούλου
30 τοῦ χαρακώσαντος τὸν ἀμπελῶνα καὶ τῶν χαρακῶν καὶ τῶν βοτανῶν τῶν ἐκτετιλμένων ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῶν φίλων τῶν συμβούλων. Συνῆκα γὰρ ὅτι παραβολὴ τις ἐστὶ ταῦτα πάντα.

2. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς μοι εἶπεν· Αὐθάδης εἶ λίαν εἰς τὸ ἐπερω-
35 τᾶν. Οὐκ ὀφείλεις, φησὶν, ἐπερωτᾶν οὐδὲν ὄλως· ἐὰν γὰρ σοι δέη δηλωθῆναι, δηλωθήσεται.

τοῦ Θεοῦ προσθέσεις καὶ τὶς λειτουργίες αὐτές, θὰ χαρεῖς, ἂν τὶς τηρήσεις σύμφωνα μὲ τὴ δική μου ἐντολή.

4. Τοῦ εἶπα· Κύριε, ὅ,τι μὲ διατάξεις θὰ τὸ τηρήσω· γιατί γνωρίζω ὅτι εἶσαι μαζί μου.

Θὰ εἶμαι, λέει, μαζί σου, ἐπειδὴ ἔχεις τόσο μεγάλη προθυμία γιὰ ἀγαθὰ ἔργα, ἀλλὰ θὰ εἶμαι, εἶπε, καὶ μαζί μὲ ὄλους ὄσους ἔχουν τὴν προθυμία αὐτή.

5. Ἡ νηστεία αὐτή, λέει, ὅταν τηροῦνται οἱ ἐντολές τοῦ Κυρίου εἶναι πολὺ καλή. Τὴ νηστεία λοιπὸν ποὺ θὰ κάνεις νὰ τὴν κάνεις ὡς ἐξῆς· 6. πρὶν ἀπὸ ὄλα νὰ προφυλάγῃσαι ἀπὸ κάθε πονηρὸ λόγο καὶ ἀπὸ κάθε πονηρὴ ἐπιθυμία καὶ νὰ κρατᾷς τὴν καρδιά σου καθαρὴ ἀπὸ ὄλα τὰ ἄσκοπα πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Ἐὰν τὰ τηρεῖς αὐτά, θὰ εἶναι ἡ νηστεία σου τέλεια. 7. Καὶ νὰ κάνεις τὸ ἐξῆς· ἀφοῦ ἐκτελέσεις ὄλα τὰ γραμμένα, τὴν ἡμέρα ἐκείνη ποὺ νηστεύεις νὰ μὴ φᾶς τίποτε, παρὰ μόνο ψωμί καὶ νερό, καὶ ὑπολογίζοντας τὸ ποσὸ τῆς δαπάνης τῶν φαγητῶν ποὺ θὰ ἔτρωγες τὴν ἡμέρα ἐκείνη ποὺ θὰ τὸ ἔκανες, νὰ τὸ δίνεις σὲ χήρα ἢ ὄρφανὸ ἢ φτωχὸν, καὶ ἔτσι θὰ δείξεις ταπεινοφροσύνη, ὥστε ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνη σου αὐτὸς ποὺ θὰ τὸ πάρει νὰ χορτάσει καὶ νὰ προσευχηθεῖ γιὰ σένα στὸν Κύριο. 8. Ἐὰν λοιπὸν κάνεις ἔτσι τὴ νηστεία, ὅπως σοῦ εἶπα, θὰ εἶναι δεκτὴ ἡ θυσία σου ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ θὰ γραφεῖ ἡ νηστεία αὐτή, καὶ ἡ λειτουργία σου αὐτή ποὺ γίνεται ἔτσι θὰ εἶναι καλὴ καὶ χαρωπὴ καὶ εὐπρόσδεκτη στὸν Κύριο. 9. Ἔτσι νὰ τὰ τηρήσεις αὐτὰ ἐσὺ μαζί μὲ τὰ παιδιά σου καὶ ὄλο τὸ σπίτι σου, καὶ ἐὰν τὰ τηρήσουν, θὰ εἶναι εὐτυχισμένοι, καὶ ὄσα τυχὸν ζητήσουν ἀπὸ τὸν Κύριο θὰ τὰ ἔχουν.

IV. Τὸν παρακάλεσα πολὺ νὰ μοῦ ἐξηγήσει τὴν παραβολὴ τοῦ χωραφιοῦ καὶ τοῦ κυρίου καὶ τοῦ ἀμπελιοῦ καὶ τοῦ δούλου ποὺ ἔφραξε τὸ ἀμπέλι καὶ τοῦ σκαψίματος καὶ τῶν ζιζανίων ποὺ εἶχαν ξερριζωθεῖ ἀπὸ τὸ ἀμπέλι καὶ τοῦ γιοῦ καὶ τῶν φίλων του τῶν συμβούλων. Διότι κατάλαβα ὅτι ὄλα αὐτὰ εἶναι κάποια παραβολή.

2. Καὶ ἐκεῖνος ἀπαντώντας μοῦ εἶπε· Γίνεσαι πολὺ αὐθάδης μὲ τὶς ἐρωτήσεις σου. Δὲν πρέπει, λέει, νὰ ρωτᾷς γενικὰ τίποτα· γιατί, ἂν κάτι πρέπει νὰ ἐξηγηθεῖ, θὰ ἐξηγηθεῖ.

Λέγω αὐτῷ· Κύριε, ὅσα ἂν μοι δείξῃς καὶ μὴ δηλώσης, μάτην ἔσομαι ἑωρακῶς αὐτὰ καὶ μὴ νοῶν τί ἐστίν· ὡσαύτως καὶ ἂν μοι παραβολὰς λαλήσῃς καὶ μὴ ἐπιλύσῃς μοι αὐτάς, εἰς μάτην ἔσομαι ἀκηκοῶς τι παρὰ σοῦ.

5 3. Ὁ δὲ πάλιν ἀπεκρίθη μοι λέγων· Ὅς ἂν, φησί, δοῦλος ἢ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχη τὸν Κύριον ἑαυτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ, αἰτεῖται παρ' αὐτοῦ σύνεσιν καὶ λαμβάνει, καὶ πᾶσαν παραβολὴν ἐπιλύει, καὶ γνωστὰ αὐτῷ γίνονται τὰ ρήματα τοῦ Κυρίου τὰ λεγόμενα διὰ παραβολῶν· ὅσοι δὲ βληχροὶ εἰσι καὶ ἄργοι πρὸς τὴν ἔντευξιν,
10 ἐκεῖνοι διστάζουσιν αἰτεῖσθαι παρὰ τοῦ Κυρίου· 4. ὁ δὲ Κύριος πολυεύσπλαγχνός ἐστι καὶ πᾶσι τοῖς αἰτουμένοις παρ' αὐτοῦ ἀδιαλείπτως δίδωσι· σὺ δὲ ἐνδυναμούμενος ὑπὸ τοῦ ἀγίου ἀγγέλου καὶ εἰληφῶς παρ' αὐτοῦ τοιαύτην ἔντευξιν καὶ μὴ ὦν ἄργος, διατί οὐκ αἰτῆ παρὰ τοῦ Κυρίου σύνεσιν καὶ λαμβάνεις παρ' αὐ-
15 τοῦ;

5. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, ἐγὼ ἔχων σὲ μεθ' ἑαυτοῦ ἀνάγκην ἔχω σὲ αἰτεῖσθαι καὶ σὲ ἐπερωτᾶν· σὺ γάρ μοι δεικνύεις πάντα καὶ λαλεῖς μετ' ἐμοῦ· εἰ δὲ ἄτερ σοῦ ἔβλεπον ἢ ἤκουον αὐτά, ἠρώτων ἂν τὸν Κύριον, ἵνα μοι δηλωθῇ.

20 V. Εἶπόν σοι, φησί, καὶ ἄρτι, ὅτι πανοῦργος εἶ καὶ αὐθάδης, ἐπερωτῶν τὰς ἐπιλύσεις τῶν παραβολῶν. Ἐπειδὴ δὲ οὕτω παράμονος εἶ, ἐπιλύσω σοι τὴν παραβολὴν τοῦ ἀγροῦ καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀκολούθων πάντων, ἵνα γνωστὰ πᾶσι ποιήσῃς αὐτά. Ἄκουε νῦν, φησί, καὶ σύνιε αὐτά. 2. Ὁ ἀγρὸς ὁ κόσμος οὗτός
25 ἐστίν· ὁ δὲ κύριος τοῦ ἀγροῦ, ὁ κτίσας τὰ πάντα καὶ ἀπαρτίσας αὐτὰ καὶ ἐνδυναμώσας. Ὁ δὲ υἱὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιόν ἐστίν, ὁ δὲ δοῦλος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστίν· αἱ δὲ ἄμπελοι ὁ λαὸς οὗτός ἐστίν ὃν αὐτὸς ἐφύτευσεν· 3. οἱ δὲ χάρακες οἱ ἅγιοι ἄγγελοί εἰσι τοῦ Κυρίου οἱ συγκρατοῦντες τὸν λαὸν αὐτοῦ· αἱ δὲ βοτάναι αἱ ἐκτε-
30 τιλμέναι ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος αἱ ἀνομίαι εἰσὶ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ· τὰ δὲ ἐδέσματα, ἃ ἐπεμψεν αὐτῷ ἐκ τοῦ δειπνοῦ, αἱ ἐντολαί εἰσιν ἃς ἔδωκε τῷ λαῷ αὐτοῦ διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ· οἱ δὲ φίλοι καὶ σύμβουλοι, οἱ ἅγιοι ἄγγελοι οἱ πρῶτοι κτισθέντες· ἢ δὲ ἀποδημία τοῦ δεσπότη ὁ χρόνος ὁ περισσεύων εἰς τὴν παρουσίαν
35 αὐτοῦ.

Τοῦ λέω· Κύριε, ὅσα καὶ ἂν μοῦ δείξεις, ἂν δὲν μοῦ τὰ ἐξηγήσεις, ἄδικα θὰ τὰ ἔχω δεῖ, χωρὶς νὰ καταλαβαίνω τί σημαίνουν· ἐπίσης, ἐὰν μοῦ μιλήσεις μὲ παραβολές καὶ δὲν μοῦ τὶς ἐξηγήσεις, ἄδικα θὰ ἔχω ἀκούσει κάτι ἀπὸ σένα.

3. Καὶ ἐκεῖνος πάλι μοῦ ἀπάντησε λέγοντας· Αὐτὸς, λέει, ποὺ εἶναι δοῦλος τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχει τὸν Κύριο μέσα στὴν καρδιά του, ζητᾷ ἀπὸ αὐτὸν σύνεση καὶ τὴν παίρνει, καὶ ἐξηγεῖ κάθε παραβολή, καὶ τοῦ γίνονται γνωστὰ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου ποὺ λέγονται μὲ παραβολές· ἐνῶ ὅσοι εἶναι ἀσθενεῖς καὶ νωθοὶ στὴν προσευχή, αὐτοὶ διστάζουν νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν Κύριο· 4. καὶ ὁ Κύριος εἶναι πολὺ σπλαχνικὸς καὶ δίνει ἀσταμάτητα σὲ ὅσους ζητοῦν ἀπὸ αὐτόν· ἐσὺ λοιπὸν ποὺ εἶσαι ἐνισχυμένος ἀπὸ τὸν ἅγιο ἄγγελο καὶ ἔχεις δεχθεῖ ἀπὸ αὐτὸν τόση συζήτηση καὶ δὲν εἶσαι νωθρός, γιατί δὲν ζητᾷς ἀπὸ τὸν Κύριο σύνεση, τὴν ὁποία θὰ λάβεις ἀπὸ αὐτόν;

5. Τοῦ λέγω· Κύριε, ἐγώ, ἔχοτας ἐσένα μαζί μου, ἔχω ἀνάγκη νὰ ζητῶ ἀπὸ σένα καὶ νὰ σὲ ἐρωτῶ· διότι ἐσὺ μοῦ τὰ δείχνεις ὅλα καὶ μιλᾷς μαζί μου· ἐὰν ὅμως τὰ ἔβλεπα αὐτὰ ἢ τὰ ἄκουα χωρὶς ἐσένα, θὰ ρωτοῦσα τότε τὸν Κύριο γιὰ νὰ μοῦ ἐξηγηθοῦν.

V. Σοῦ εἶπα, λέει, καὶ προηγουμένως, ὅτι εἶσαι πανοῦργος καὶ αὐθάδης, ζητώντας τὶς ἐξηγήσεις τῶν παραβολῶν. Ἐπειδὴ ὅμως εἶσαι τόσο ἐπίμονος, θὰ σοῦ ἐξηγήσω τὴν παραβολή τοῦ χωραφιοῦ καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ποὺ ἀκολουθοῦν, γιὰ νὰ τὰ κάνεις γνωστὰ σὲ ὅλους. Ἄκουσε τώρα, λέει, καὶ κατάλαβέ τα. 2. Τὸ χωράφι εἶναι ὁ κόσμος αὐτὸς, ὁ κύριος τοῦ χωραφιοῦ εἶναι αὐτὸς ποὺ δημιούργησε τὰ πάντα καὶ τὰ ὀλοκλήρωσε καὶ τὰ ἐνδυνάμωσε, ὁ υἱὸς εἶναι τὸ ἅγιο Πνεῦμα, ὁ δοῦλος εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ κλήματα εἶναι ὁ λαὸς αὐτὸς, τὸν ὁποῖο φύτεψε αὐτὸς. 3. Τὰ σκαψίματα εἶναι οἱ ἅγιοι ἄγγελοι τοῦ Κυρίου ποὺ συγκρατοῦν τὸν λαὸ του, τὰ χόρτα τὰ ξερριζωμένα ἀπὸ τὸ ἀμπέλι εἶναι οἱ ἁμαρτίες τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τὰ φαγητά, ποὺ τοῦ ἔστειλε ἀπὸ τὸ δεῖπνο, εἶναι οἱ ἐντολές ποὺ ἔδωσε στὸ λαὸ του μέσω τοῦ Υἱοῦ του, οἱ φίλοι του καὶ οἱ σύμβουλοι εἶναι οἱ ἅγιοι ἄγγελοι ποὺ δημιουργήθηκαν πρῶτοι, καὶ ἡ ἀποδημία τοῦ κυρίου, εἶναι ὁ χρόνος ποὺ ὑπολείπεται γιὰ τὴν παρουσία του.

4. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, μέγਾਲως καὶ θαυμαστῶς πάντα ἐστὶ καὶ ἐνδόξως πάντα ἔχει. Μὴ οὖν, φημί, ἐγὼ ἡδυνάμην ταῦτα νοῆσαι; Οὐδὲ ἕτερος τῶν ἀνθρώπων, κἂν λίαν συνετὸς ἦ τις, οὐ δύναται νοῆσαι αὐτά. Ἔτι, φημί, κύριε, δῆλωσόν μοι ὃ μέλλω σε
5 ἐπερωτᾶν.

5. Λέγε, φησὶν, εἴ τι βούλει.

Διατί, φημί, κύριε, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰς δούλου τρόπον κεῖται ἐν τῇ παραβολῇ;

VI. Ἄκουε, φησὶν· Εἰς δούλου τρόπον οὐ κεῖται ὁ Υἱὸς τοῦ
10 Θεοῦ, ἀλλ' εἰς ἐξουσίαν μεγάλην κεῖται καὶ κυριότητα.

Πῶς; φημί, κύριε, οὐ νοῶ.

2. Ὅτι, φησὶν, ὁ Θεὸς τὸν ἀμπελῶνα ἐφύτευσε, τοῦτ' ἐστὶ τὸν λαὸν ἔκτισε, καὶ παρέδωκε τῷ Υἱῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ Υἱὸς κατέστησε τοὺς ἀγγέλους ἐπ' αὐτοὺς τοῦ συντηρεῖν αὐτούς· καὶ αὐτὸς
15 τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν ἐκαθάρισε πολλὰ κοπιήσας καὶ πολλοὺς κόπους ἠντληκῶς· οὐδεὶς γὰρ ἀμπελῶν δύναται σκαφῆναι ἄτερ κόπου ἢ μόχθου. 3. Αὐτὸς οὖν καθάρισας τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς τρίβους τῆς ζωῆς, δούς αὐτοῖς τὸν νόμον, ὃν ἔλαβε παρὰ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ. 4. Βλέπεις, φησὶν, ὅτι αὐτὸς Κύ-
20 ριὸς ἐστὶ τοῦ λαοῦ, ἐξουσίαν πᾶσαν λαβὼν παρὰ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ. Ὅτι δὲ ὁ Κύριος σύμβουλον ἔλαβε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐνδόξους ἀγγέλους περὶ τῆς κληρονομίας τοῦ δούλου, ἄκουε·
5. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ προόν, τὸ κτίσαν πᾶσαν τὴν κτίσιν, κατώκησεν ὁ Θεὸς εἰς σάρκα, ἣν ἐβούλετο. Αὕτη οὖν ἡ σὰρξ, ἐν
25 ἧ κατώκησε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐδούλευσε τῷ Πνεύματι καλῶς ἐν σεμνότητι καὶ ἀγνείᾳ πορευθεῖσα, μηδὲν ὄλως μιάνασα τὸ Πνεῦμα. 6. Πολιτευσαμένην οὖν αὐτὴν καλῶς καὶ ἀγνῶς καὶ συσκοπιήσασαν τῷ Πνεύματι καὶ συνεργήσασαν ἐν παντὶ πράγματι, ἰσχυρῶς καὶ ἀνδρείως ἀναστραφεῖσαν, μετὰ τοῦ Πνεύματος
30 τοῦ ἁγίου εἶλατο κοινωνόν· ἤρεσε γὰρ τῷ Θεῷ ἡ πορεία τῆς σαρκὸς ταύτης, ὅτι οὐκ ἐμίανθη ἐπὶ τῆς γῆς ἔχουσα τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. 7. Σύμβουλον οὖν ἔλαβε τὸν Υἱὸν καὶ τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἐνδόξους, ἵνα καὶ ἡ σὰρξ αὕτη, δουλεύσασα τῷ Πνεύματι ἀμέμ-

4. Τοῦ λέγω· Κύριε, εἶναι μεγάλα καὶ θαυμάσια ὄλα καὶ δοξασιμένα. Μήπως, τοῦ λέω, μπορούσα ἐγὼ νὰ τὰ κατανοήσω; Οὔτε καὶ ἄλλος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἔστω καὶ ἂν εἶναι κάποιος πολὺ συνετός, μπορεῖ νὰ τὰ καταλάβει αὐτά. Φανέρωσέ μου ἀκόμα, κύριε, τοῦ λέγω, αὐτὸ πού θὰ σὲ ρωτήσω.

5. Λέγε, μοῦ εἶπε, ὅ,τι θέλεις.

Γιατί, τοῦ λέγω, κύριε, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ παρουσιάζεται στὴν παραβολὴ μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ δούλου;

VI. Ἦκουσε, μοῦ λέει· ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δὲν βρίσκεται σὲ θέση δούλου, ἀλλὰ σὲ μεγάλη ἐξουσία καὶ κυριαρχία.

Πῶς; λέγω, κύριε, δὲν τὸ καταλαβαίνω.

2. Διότι ὁ Θεός, λέει, φύτεψε τὸ ἀμπέλι, δηλαδὴ δημιούργησε τὸν λαό, καὶ τὸν παρέδωσε στὸν Υἱό του, καὶ ὁ Υἱὸς ἐγκατέστησε τοὺς ἀγγέλους σ' αὐτοὺς γιὰ νὰ τοὺς ἐπιτηροῦν, καὶ αὐτὸς καθάρισε τὶς ἁμαρτίες τους κοπιάζοντας πολὺ καὶ ὑπομένοντας πολλοὺς κόπους· γιὰτὶ κανένα ἀμπέλι δὲν μπορεῖ νὰ σκαφεῖ χωρὶς κόπο ἢ μόχθο. 3. Αὐτὸς λοιπὸν, ἀφοῦ καθάρισε τὶς ἁμαρτίες τοῦ λαοῦ, τοὺς ἔδειξε τοὺς δρόμους τῆς ζωῆς, δίνοντάς τους τὸν νόμο πού πῆρε ἀπὸ τὸν Πατέρα του. 4. Βλέπεις, λέει, ὅτι αὐτὸς εἶναι Κύριος τοῦ λαοῦ, ἔχοντας λάβει ὄλη τὴν ἐξουσία ἀπὸ τὸν Πατέρα του. Τὸ ὅτι ὁ Κύριος ἔλαβε σύμβουλο τὸν Υἱό του καὶ τοὺς ἐνδοξοὺς ἀγγέλους γιὰ τὴν κληρονομία τοῦ δούλου, ἄκουσε· 5. τὸ ἅγιο Πνεῦμα, πού προϋπήρχε καὶ πού δημιούργησε τὴν κτίση, τὸ ἔβαλε ὁ Θεὸς σὲ ἓνα σῶμα πού αὐτὸς ἤθελε. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ σῶμα, στὸ ὁποῖο κατοίκησε τὸ ἅγιο Πνεῦμα, ὑπηρετήσε τὸ Πνεῦμα καλὰ ζώντας μὲ σεμνότητα καὶ ἀγνότητα, χωρὶς νὰ μολύνει καθόλου τὸ Πνεῦμα. 6. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸ σῶμα αὐτὸ ἔζησε καλὰ καὶ ἀγνὰ καὶ κοπίασε μαζὶ μὲ τὸ Πνεῦμα καὶ βοήθησε σὲ κάθε πρᾶγμα, ἐνεργώντας μὲ δύναμη καὶ ἀνδρεία, τὸ διάλεξε μέτοχο μαζὶ μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα· διότι ἄρεσε στὸν Θεὸ ἡ πορεία τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲν μολύνθηκε στὴ γῆ ἔχοντας τὸ ἅγιο Πνεῦμα. 7. Ἦλαβε λοιπὸν σύμβουλο τὸν Υἱὸ καὶ τοὺς ἐνδοξοὺς ἀγγέλους, ὥστε καὶ τὸ σῶμα αὐτό, πού ὑπηρετήσε ἄψογα τὸ Πνεῦμα, νὰ λάβει κάποια θέση νὰ κατασκηνώσει, καὶ νὰ μὴ

πτως, σχῆ τόπον τινὰ κατασκηνώσεως, καὶ μὴ δόξη τὸν μισθὸν τῆς δουλείας αὐτῆς ἀπολωλέκεναι· πᾶσα γὰρ σὰρξ ἀπολήψεται μισθὸν εὐρεθεῖσα ἀμίαντος καὶ ἄσπιλος, ἐν ᾗ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατώκησεν. 8. Ἔχεις καὶ ταύτης τῆς παραβολῆς τὴν ἐπίλυσιν.

5 VII. *Ἡὐφράνθην, φημί, κύριε, ταύτην τὴν ἐπίλυσιν.*

Ἄκουε νῦν, φησί· Τὴν σάρκα σου ταύτην φύλασσε καθαρὰν καὶ ἀμίαντον, ἵνα τὸ πνεῦμα τὸ κατοικοῦν ἐν αὐτῇ μαρτυρήσῃ αὐτῇ καὶ δικαιωθῇ σου ἡ σὰρξ. 2. Βλέπε μήποτε ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρδίαν σου τὴν σάρκα σου ταύτην φθαρτὴν εἶναι καὶ παρα-
10 χρῆσῃ αὐτῇ ἐν μiasμῶ τινι. Ἐὰν γὰρ μιάνῃς τὴν σάρκα σου, μιανεῖς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐὰν δὲ μιάνῃς τὸ Πνεῦμα, οὐ ζήσῃ.

3. Εἰ δέ τις, φημί, κύριε, γέγονε ἄγνοια προτέρα πρὶν ακου-
σθῶσι τὰ ρήματα ταῦτα, πῶς σωθῆ ὁ ἄνθρωπος ὁ μιάνας τὴν
σάρκα αὐτοῦ;

15 Περὶ τῶν προτέρων, φησὶν, ἀγνοημάτων τῷ Θεῷ μόνῳ δυνατὸν ἴασιν δοῦναι· αὐτοῦ γὰρ ἐστὶ πᾶσα ἐξουσία. 4. Ἀλλὰ νῦν φύλασσε σεαυτὸν καὶ ὁ Κύριος ὁ παντοκράτωρ, πολὺσπλαγχνος ὢν, περὶ τῶν προτέρων ἀγνοημάτων ἴασιν δώσει, ἐὰν τὸ λοιπὸν μὴ μιάνῃς σου τὴν σάρκα μηδὲ τὸ πνεῦμα· ἀμφοτέρα γὰρ κοινά
20 ἐστὶ καὶ ἄτερ ἀλλήλων μιανθῆναι οὐ δύναται. Ἀμφοτέρα οὖν καθαρά φύλασσε καὶ ζήσῃ τῷ Θεῷ.

Παραβολὴ ς'.

1. Καθήμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ δοξάζων τὸν Κύριον περὶ πάντων ὧν ἐωράκειν καὶ συζητῶν περὶ τῶν ἐντολῶν, ὅτι
25 καλαὶ καὶ δυναταὶ καὶ ἰλαραὶ καὶ ἐνδοξοὶ καὶ δυνάμεναι σῶσαι τὴν ψυχὴν ἀνθρώπου, ἔλεγον ἐν ἑμαυτῷ· Μακάριος ἔσομαι ἐὰν ταῖς ἐντολαῖς ταύταις πορευθῶ, καὶ ὃς ἂν ταύταις πορευθῆ μακάριος ἔσται.

2. Ὡς ταῦτα ἐν ἑμαυτῷ ἐλάλουν, βλέπω αὐτὸν ἐξαίφνης πα-
30 ρακαθήμενόν μοι καὶ λέγοντα ταῦτα· Τί διψυχεῖς περὶ τῶν ἐντο-

φανεῖ ὅτι ἔχασε τὴν ἀμοιβὴ τῆς ὑπηρεσίας του· διότι κάθε σῶμα πού θὰ βρεθεῖ ἀμόλυντο καὶ ἄσπιλο, στὸ ὁποῖο κατοίκησε τὸ ἅγιο Πνεῦμα, θὰ ἀνταμειφθεῖ. 8. Ἔχεις λοιπὸν καὶ τὴν ἐξήγηση τῆς παραβολῆς αὐτῆς.

VII. Εὐχαριστήθηκα, τοῦ εἶπα, κύριε, ἀκούοντας αὐτὴ τὴν ἐρμηνεία.

Ἄκουσε τώρα, λέει· τὸ σῶμα σου αὐτὸ νὰ τὸ φυλάγεις καθαρὸ καὶ ἀμόλυντο, ὥστε τὸ πνεῦμα πού κατοικεῖ μέσα του νὰ μαρτυρήσει γι' αὐτὸ καὶ νὰ δικαιωθεῖ τὸ σῶμα σου. 2. Πρόσεχε μήπως καμμιά φορά μπεῖ στὸ νοῦ σου ὅτι τὸ σῶμα σου αὐτὸ εἶναι φθαρτὸ καὶ τὸ χρησιμοποιοῦσε σὲ κάποιο μολυσμὸ. Διότι, ἐὰν μολύνεις τὸ πνεῦμα, δὲν θὰ ζήσεις.

3. Καὶ ἐὰν, κύριε, ὑπῆρξε κάποια ἄγνοια προτοῦ ἀκουσθοῦν τὰ λόγια αὐτά, πῶς θὰ σωθεῖ ὁ ἄνθρωπος πού μόλυνε τὸ σῶμα του;

Γιὰ τὰ προηγούμενα, λέει, ἀμαρτήματα μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ δώσει θεραπεία· διότι σ' αὐτὸν ἀνήκει κάθε ἐξουσία. 4. Ἀλλὰ τώρα φύλαγε τὸν ἑαυτό σου καὶ ὁ Κύριος ὁ Παντοκράτορας, πού εἶναι πολὺ σπλαχνικός, θὰ δώσει θεραπεία γιὰ τὰ προηγούμενα ἀμαρτήματα πού ἔγιναν ἀπὸ ἄγνοια, ἐὰν στὸ ἐξῆς δὲν μολύνεις τὸ σῶμα σου οὔτε τὸ πνεῦμα· διότι καὶ τὰ δύο εἶναι κοινὰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ μολυνθεῖ τὸ ἓνα χωρὶς τὸ ἄλλο. Φύλαγέ τα λοιπὸν καὶ τὰ δύο καθαρὰ καὶ θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό.

Παραβολὴ 6η

I. Ἐνῶ καθόμουν στὸ σπῖτι μου δοξάζοντας τὸν Κύριο γιὰ ὅλα αὐτὰ πού εἶδα καὶ σκεπτόμενος γιὰ τὶς ἐντολές, ὅτι εἶναι καλές καὶ δυνατές καὶ χαρωπές καὶ δοξασμένες καὶ μπορούν νὰ σώσουν τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἔλεγα μέσα μου· Θὰ εἶμαι εὐτυχῆς ἐὰν βαδίσω σύμφωνα μὲ τὶς ἐντολές αὐτές, καὶ ὅποιος βαδίσει σύμφωνα μ' αὐτές, θὰ εἶναι εὐτυχῆς.

2. Καθὼς ἔλεγα αὐτὰ μέσα μου, τὸν βλέπω ξαφνικὰ νὰ κάθεται δίπλα μου καὶ νὰ μοῦ λέει τὰ ἐξῆς· Γιατί ἀμφιβάλλεις γιὰ τὶς

λῶν ὧν σοι ἐνετειλάμην; Καλαί εἰσιν· ὅλως μὴ διψυχήσης, ἀλλ' ἐνδυσαι τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου καὶ ἐν αὐταῖς πορεύση· ἐγὼ γάρ σε ἐνδυναμώσω ἐν αὐταῖς. 3. Αὐταὶ αἱ ἐντολαὶ σύμφοροὶ εἰσι τοῖς μέλλουσι μετανοεῖν· ἐὰν γὰρ μὴ πορευθῶσιν ἐν αὐταῖς, εἰς μάτην 5 ἐστὶν ἢ μετάνοια αὐτῶν. 4. Οἱ οὖν μετανοοῦντες ἀποβάλλετε τὰς πονηρίας τοῦ αἰῶνος τούτου τὰς ἐκτριβούσας ὑμᾶς· ἐνδυσάμενοι δὲ πᾶσαν ἀρετὴν δικαιοσύνης, δυνήσεσθε τηρῆσαι τὰς ἐντολάς ταύτας καὶ μηκέτι προστιθέναι ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. Ἐὰν οὖν μηκέτι μηδὲν προσθῆτε, ἀποστήσεσθε ἀπὸ τῶν προτέρων ἀμαρ- 10 τιῶν ὑμῶν. Πορεύεσθε οὖν ταῖς ἐντολαῖς μου ταύταις καὶ ζήσεσθε τῷ Θεῷ. Ταῦτα πάντα παρ' ἐμοῦ λελάληται ὑμῖν.

5. Καὶ μετὰ τὸ ταῦτα λαλήσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, λέγει μοι· Ἔγωμεν εἰς ἀγρὸν καὶ δείξω σοι τοὺς ποιμένας τῶν προβάτων.

Ἔγωμεν, φημί, κύριε.

15 Καὶ ἦλθομεν εἰς τι πεδίον καὶ δεικνύει μοι ποιμένα νεανίσκον ἐνδεδυμένον σύνθεσιν ἱματίων, τῷ χρώματι κροκώδη. 6. Ἔβοσκε δὲ πρόβατα πολλὰ λίαν, καὶ τὰ πρόβατα ταῦτα ὡσεὶ τρυφῶντα ἦν καὶ λίαν σπαταλῶντα, καὶ ἰλαρὰ ἦν σκιρτῶντα ὧδε κάκειῖσε· καὶ αὐτὸς ὁ ποιμὴν πάνυ ἰλαρὸς ἦν ἐπὶ τῷ ποιμνίῳ 20 αὐτοῦ· καὶ αὐτὴ ἡ ἰδέα τοῦ ποιμένου ἰλαρὰ ἦν λίαν καὶ ἐν τοῖς προβάτοις περιέτρεχε. Καὶ ἄλλα πρόβατα εἶδον σπαταλῶντα καὶ τρυφῶντα ἐν τόπῳ ἐνί, οὐ μέντοι σκιρτῶντα.

II. Καὶ λέγει μοι· Βλέπεις τὸν ποιμένα τοῦτον;

Βλέπω, φημί, κύριε.

25 Οὗτος, φησὶν, ἄγγελος τρυφῆς καὶ ἀπάτης ἐστίν. Οὗτος ἐκτρίβει τὰς ψυχὰς τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ καὶ καταστρέφει αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀπατῶν αὐτοὺς ταῖς ἐπιθυμίαις ταῖς πονηραῖς, ἐν αἷς ἀπόλλυνται. 2. Ἐπιλανθάνονται γὰρ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ πορεύονται ἀπάταις καὶ τρυφαῖς μα- 30 ταίαις καὶ ἀπόλλυνται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου τούτου, τινὰ μὲν εἰς θάνατον, τινὰ δὲ εἰς καταφθοράν.

έντολές πού σοῦ ἔδωσα; Εἶναι καλές· νὰ μὴ ἀμφιβάλεις καθόλου, ἀλλὰ φόρεσε τὴν πίστη τοῦ Κυρίου καὶ νὰ πορεύεσαι σύμφωνα μὲ αὐτές· διότι ἐγὼ θὰ σὲ ἐνισχύσω σ' αὐτές. 3. Οἱ έντολές αὐτές εἶναι συμφέρουσες γι' αὐτοὺς πού θὰ μετανοήσουν· διότι, ἐὰν δὲν βαδίσουν σύμφωνα μὲ αὐτές, ἢ μετάνοιά τους εἶναι ἄσκοπη. 4. "Ὅσοι λοιπὸν μετανοεῖτε νὰ ἀποβάλετε ἀπὸ πάνω σας τὶς πονηριές τοῦ κόσμου αὐτοῦ πού σᾶς καταστρέφουν, καὶ φορώντας κάθε ἀρετῆ τῆς δικαιοσύνης, θὰ μπορέσετε νὰ τηρήσετε τὶς έντολές αὐτές καὶ νὰ μὴ αὐξήσετε ποτὲ πιά τὶς ἀμαρτίες σας. Ἐὰν λοιπὸν δὲν προσθέσετε ποτὲ πιά τίποτε, θὰ ἀπομακρυνθεῖτε ἀπὸ τὶς προηγούμενες ἀμαρτίες σας. Νὰ συμμορφώνεσθε λοιπὸν μὲ τὶς έντολές μου αὐτές καὶ θὰ ζήσετε μὲ τὸν Θεό. "Ὅλα αὐτὰ σᾶς ἔχουν εἰπωθεῖ ἀπὸ μένα. 5. Καὶ ἀφοῦ αὐτὸς μοῦ εἶπε αὐτά, μοῦ λέει· Πᾶμε σὲ ἓνα χωράφι καὶ θὰ σοῦ δείξω τοὺς βοσκοὺς τῶν προβάτων.

Πᾶμε, τοῦ λέγω, Κύριε.

Καὶ πήγαμε σὲ κάποιο κάμπο, ὅπου μοῦ ἔδειξε ἓναν νεαρὸ βοσκὸ ντυμένο μὲ ἀρμονικὰ συνδυασμένα ένδύματα, κιτρίνου χρώματος. 6. Αὐτὸς βοσκοῦσε πάρα πολλὰ πρόβατα, τὰ ὁποῖα ἔμοιαζαν σὰν νὰ ζοῦσαν ἀπολαυστικὰ καὶ πολὺ σπάταλα, καὶ ἦταν χαρούμενα πηδώντας ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· καὶ ὁ ἴδιος ὁ βοσκὸς ἦταν πολὺ χαρούμενος γιὰ τὸ κοπάδι του, καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ βοσκοῦ κι αὐτὸ ἦταν χαρωπὸ πολὺ, καὶ ἔτρεχε καὶ αὐτὸς ἀνάμεσα στὰ πρόβατα. Εἶδα καὶ ἄλλα πρόβατα νὰ ζοῦν σπάταλα καὶ ἀπολαυστικὰ σὲ κάποιο μέρος, χωρὶς ὅμως νὰ πηδοῦν.

II. Καὶ μοῦ λέει· Τὸν βλέπεις τὸν βοσκὸ αὐτόν;

Τὸν βλέπω, κύριε, εἶπα.

Αὐτός, μοῦ λέει, εἶναι ὁ ἄγγελος τῆς ἀπόλαυσης καὶ τῆς ἀπάτης. Αὐτὸς διαφθείρει τὶς ψυχές τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἀποτρέπει ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, ἀπατώντας τους μὲ τὶς πονηρὲς ἐπιθυμίες, μὲ τὶς ὁποῖες θὰ χαθοῦν. 2. Διότι λησμονοῦν τὶς έντολές τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ καὶ ζοῦν μὲ ἀπάτες καὶ ἄσκοπες ἀπολαύσεις, καὶ θὰ χαθοῦν ἀπὸ τὸν ἄγγελο αὐτόν, ἄλλα πεθαίνοντας, καὶ ἄλλα μὲ καταστροφή.

3. Λέγω αὐτῶ· Κύριε, οὐ γινώσκω ἐγὼ τί ἐστὶν 'εἰς θάνατον' καὶ τί 'εἰς καταφθοράν'.

Ἦ ἄκουε, φησὶν· Ἦ εἶδες πρόβατα ἰλαρὰ καὶ σκιρτῶντα, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τέλος καὶ παραδε-
 5 δωκότες ἑαυτοὺς ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἐν τούτοις οὖν μετάνοια ζωῆς οὐκ ἔστιν· προσέθηκαν γὰρ ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν, καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐβλασφήμησαν. Τῶν τοιούτων οὖν ὁ θάνατός ἐστιν. 4. Ἦ δὲ εἶδες πρόβατα μὴ σκιρτῶντα, ἀλλ' ἐν τόπῳ ἐνὶ βοσκόμενα, οὗτοί εἰσιν οἱ παραδεδωκότες μὲν
 10 ἑαυτοὺς ταῖς τρυφαῖς καὶ ἀπάταις, εἰς δὲ τὸν Κύριον οὐδὲν ἐβλασφήμησαν. Οὗτοι οὖν κατεφθαρμένοι εἰσιν ἀπὸ τῆς ἀληθείας· ἐν τούτοις ἐλπίς ἐστὶ μετανοίας, ἐν ἧ δύνανται ζῆσαι. Ἡ καταφθορὰ οὖν ἐλπίδα ἔχει ἀνανεώσεώς τινος, ὁ δὲ θάνατος ἀπώλειαν ἔχει αἰώνιον.

15 5. Πάλιν προέβημεν μικρὸν καὶ δεικνύει μοι ποιμένα μέγαν ὡσεὶ ἄγριον τῇ ιδέᾳ, περικείμενον δέρμα αἰγείου λευκόν, καὶ πήραν τινὰ εἶχεν ἐπὶ τῶν ὠμων καὶ ράβδον σκληρὰν λίαν καὶ ὄζους ἔχουσαν, καὶ μαστίγα μεγάλην· καὶ τὸ βλέμμα εἶχε περίπικρον, ὥστε φοβηθῆναί με αὐτόν· τοιοῦτον εἶχε τὸ βλέμμα. 6. Οὗ-
 20 τος οὖν ὁ ποιμὴν παρελάμβανε τὰ πρόβατα ἀπὸ τοῦ ποιμένου τοῦ νεανίσκου, ἐκεῖνα τὰ σπαταλῶντα καὶ τρυφῶντα, μὴ σκιρτῶντα δέ, καὶ ἔβαλεν αὐτὰ εἰς τινὰ τόπον κρημνώδη καὶ ἀκανθώδη καὶ τριβολώδη, ὥστε ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ τριβόλων μὴ δύνασθαι ἐκπλέξαι τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἐμπλέκεσθαι εἰς τὰς ἀκάνθας καὶ
 25 τριβόλους. 7. Ταῦτα οὖν ἐμπλεγμένα ἐβόσκοντο ἐν ταῖς ἀκάνθαις καὶ τριβόλοις καὶ λίαν ἔταλαιπώρουν δαιρόμενα ὑπ' αὐτοῦ· καὶ ὧδε κάκειῖσε περιήλαυνεν αὐτὰ καὶ ἀνάπαυσιν αὐτοῖς οὐκ ἐδί-
 δου, καὶ ὄλως οὐκ εὔσταθοῦσαν τὰ πρόβατα ἐκεῖνα.

II. Βλέπων οὖν αὐτὰ οὕτω μαστιγούμενα καὶ ταλαιπωρού-
 30 μενα ἐλυπούμην ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι οὕτως ἐβασανίζοντο καὶ ἀνοχὴν ὄλως οὐκ εἶχον. 2. Λέγω τῷ ποιμένι τῷ μετ' ἐμοῦ λαλοῦντι· Κύ-

3. Τοῦ λέγω τότε ἐγώ· Κύριε, δὲν γνωρίζω τί σημαίνει μὲ θάνατο καὶ μὲ καταστροφή.

Ἄκουσε, μοῦ λέει· Τὰ πρόβατα ποὺ εἶδες νὰ εἶναι χαρωπὰ καὶ νὰ πηδοῦν, αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ μιὰ γιὰ πάντα καὶ παρέδωσαν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς στὶς ἐπιθυμίες τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Σ' αὐτοὺς λοιπὸν δὲν ὑπάρχει μετάνοια ζωῆς· διότι προσθέτουν καὶ ἄλλες ἁμαρτίες στὶς ἁμαρτίες τοὺς, καὶ βλασφημοῦν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς περιμένει ὁ θάνατος. 4. Τὰ πρόβατα ὁμως ποὺ εἶδες νὰ μὴ χοροπηδοῦν, ἀλλὰ νὰ βόσκουν σὲ ἓνα τόπο, αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ παρέδωσαν βέβαια τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς στὶς ἀπολαύσεις καὶ στὶς ἀπάτες, ἀλλὰ δὲν βλασφήμησαν τὸν Κύριο. Αὐτοὶ λοιπὸν ἔχουν ξεφύγει ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ ὑπάρχει σ' αὐτοὺς μετάνοια, μὲ τὴν ὁποία μποροῦν νὰ ζήσουν. Ἡ διαφθορὰ ἐπομένως ἔχει κάποια ἐλπίδα ἀνάνηψης, ἐνῶ ὁ θάνατος ἔχει αἰώνια ἀπώλεια.

5. Καὶ πάλι προχωρήσαμε λίγο καὶ μοῦ ἔδειξε ἓνα μεγάλο βοσκό, ποὺ εἶχε ἄγρια ὄψη, φοροῦσε λευκὸ κατσικίσιο δέρμα, εἶχε κάποιο ταγάρι στοὺς ὠμούς καὶ ἓνα ραβδί πολὺ σκληρὸ μὲ ρόζους καὶ ἓνα μεγάλο μαστίγιο, ἐνῶ τὸ βλέμμα του ἦταν πικραμένο, ποὺ μὲ ἔκανε νὰ τὸν φοβηθῶ· τέτοιο ἦταν τὸ βλέμμα του. 6. Ὁ βοσκὸς αὐτὸς ἔπαιρνε τὰ πρόβατα ἀπὸ τὸν νεαρὸ βοσκό, ἐκεῖνα ποὺ ζοῦσαν ἀπολαυστικὰ καὶ σπάταλα, ἀλλὰ δὲν χοροπηδοῦσαν, καὶ τὰ τοποθετοῦσε σὲ κάποιο τόπο ἀπόκρημνο καὶ γεμάτον ἀγκάθια καὶ τριβόλια, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν νὰ ξεμπλέξουν τὰ πρόβατα ἀπὸ τὰ ἀγκάθια καὶ τὰ τριβόλια, ἀλλὰ νὰ μπλέκονται μὲ τὰ ἀγκάθια καὶ τὰ τριβόλια. 7. Αὐτὰ λοιπὸν μπλεγμένα ἔβοσκαν στὰ ἀκάθια καὶ τὰ τριβόλια καὶ ταλαιπωροῦνταν πολὺ καθὼς τὰ χτυποῦσε καὶ τὰ πηγαινε πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ, καὶ δὲν τὰ ἄφηνε νὰ ξεκουραστοῦν, καὶ γενικὰ τὰ πρόβατα ἐκεῖνα δὲν ἠσύχαζαν καθόλου.

III. Βλέποντάς τα λοιπὸν αὐτὰ νὰ μαστιγώνονται καὶ νὰ ταλαιπωροῦνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, τὰ λυπόμουνα ποὺ τόσο πολὺ βασανίζονταν καὶ δὲν εἶχαν καθόλου ἀνάπαυση. 2. Λέω λοιπὸν στὸν ποιμένα ποὺ μιλοῦσε μαζί μου· Κύριε, ποιὸς εἶναι ὁ

ριε, τίς ἐστὶν οὗτος ὁ ποιμὴν ὁ οὕτως ἄσπλαγχνος καὶ πικρὸς καὶ ὄλως μὴ σπλαγχνιζόμενος ἐπὶ τὰ πρόβατα ταῦτα;

Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ ἄγγελος τῆς τιμωρίας· ἐκ δὲ τῶν ἀγγέλων τῶν δικαίων ἐστὶ, κείμενος δὲ ἐπὶ τῆς τιμωρίας. 2. Παραλαμβάνει οὖν τοὺς ἀποπλανωμένους ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πορευθέντας ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἀπάταις τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τιμωρεῖ αὐτούς, καθὼς ἄξιοί εἰσι, δειναῖς καὶ ποικίλαις τιμωρίαις.

4. Ἦθελον, φημί, κύριε, γνῶναι τὰς ποικίλας ταύτας τιμωρίας, ποταπαί εἰσιν.

10 Ἦκουε, φησί, τὰς ποικίλας βασάνους καὶ τιμωρίας. Βιωτικάί εἰσιν αἱ βάσανοι· τιμωροῦνται γὰρ οἱ μὲν ζημίαις, οἱ δὲ ὑστερήσειν, οἱ δὲ ἀσθενείαις ποικίλαις, οἱ δὲ πάσῃ ἀκαταστασίᾳ, οἱ δὲ ὑβριζόμενοι ὑπὸ ἀναξίων καὶ ἐτέραις πολλαῖς πράξεσι πάσχοντες. 5. Πολλοὶ γὰρ ἀκαταστατοῦντες ταῖς βουλαῖς αὐτῶν
15 ἐπιβάλλονται πολλά, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὄλως προχωρεῖ. Καὶ λέγουσιν ἑαυτοὺς μὴ εὐοδοῦσθαι ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῶν καὶ οὐκ ἀναβαίνει αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν ὅτι ἔπραξαν πονηρὰ ἔργα, ἀλλ' αἰτιῶνται τὸν Κύριον. 6. Ὄταν οὖν θλιβῶσι πάσῃ θλίψει, τότε ἐμοὶ παραδίδονται εἰς ἀγαθὴν παιδείαν καὶ ἰσχυροποιοῦνται ἐν
20 τῇ πίστει τοῦ Κυρίου καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν δουλεύουσι τῷ Κυρίῳ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ· ἐὰν δὲ μετανοήσωσι, τότε ἀναβαίνει ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν τὰ ἔργα ἃ ἔπραξαν πονηρὰ, καὶ τότε δοξάζουσι τὸν Θεόν, λέγοντες ὅτι δίκαιος κριτῆς ἐστὶ καὶ δικαίως ἔπαθον ἕκαστος κατὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ· δουλεύουσι δὲ λοιπὸν τῷ Κυρίῳ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ εὐο-
25 δοῦνται ἐν πάσῃ πράξει αὐτῶν, λαμβάνοντες παρὰ τοῦ Κυρίου πάντα ὅσα ἂν αἰτῶνται· καὶ τότε δοξάζουσι τὸν Κύριον ὅτι ἐμοὶ παρεδόθησαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲν πάσχουσι τῶν πονηρῶν.

IV. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, ἔτι μοι τοῦτο δήλωσον.

30 Τί, φησὶν, ἐπιζητεῖς;

Εἰ ἄρα, φημί, κύριε, τὸν αὐτὸν χρόνον βασανίζονται οἱ τρυφῶντες καὶ ἀπατώμενοι, ὅσον τρυφῶσι καὶ ἀπατῶνται.

βοσκὸς αὐτός, ὁ τόσο ἄσπλαχνος καὶ σκληρός, ποὺ δὲν λυπᾶται καθόλου τὰ πρόβατα αὐτά;

Αὐτός, λέει, εἶναι ὁ ἄγγελος τῆς τιμωρίας· καὶ εἶναι ἀπὸ τοὺς δίκαιους ἀγγέλους, ἀλλὰ εἶναι τοποθετημένος γιὰ τὴν τιμωρία. 3. Παραλαμβάνει δηλαδὴ αὐτοὺς ποὺ ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ζοῦν σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιθυμίες καὶ τὶς ἀπάτες τοῦ κόσμου αὐτοῦ, καὶ τοὺς τιμωρεῖ, ὅπως τοὺς ἀξίζει, μὲ φοβερὲς καὶ ποικίλες τιμωρίες.

4. Θὰ ἤθελα, τοῦ λέγω, κύριε, νὰ γνωρίσω τὶς διαφορὲς αὐτῆς τιμωρίας τί εἶδους εἶναι.

Ἄκουσε, μοῦ λέει, τὶς διαφορὲς δοκιμασίες καὶ τὶς τιμωρίες. Οἱ δοκιμασίες εἶναι βιωτικές· διότι ἄλλοι τιμωροῦνται μὲ ζημιές, ἄλλοι μὲ στερήσεις, ἄλλοι μὲ διαφορὲς ἀρρώστιες, ἄλλοι μὲ κάθε εἶδους σύγχυση, ἄλλοι βρίζονται ἀπὸ ἀνάξιους καὶ ὑποφέρουν ἄλλες πολλὲς πράξεις· 5. διότι πολλοί, ποὺ ἔχουν σύγχυση στὶς ἀποφάσεις τους, καταπιάνονται μὲ πολλὰ καὶ δὲν εὐοδώνεται γενικὰ τίποτε γι' αὐτούς. Καὶ λένε ὅτι αὐτοὶ δὲν πετυχαίνουν στὶς δουλειές τους, καὶ δὲν τοὺς περνάει ἀπὸ τὸν νοῦ, ὅτι ἔκαναν δουλειὲς πονηρές, ἀλλὰ κατηγοροῦν τὸν Κύριο. 6. Ὅταν λοιπὸν καταπιεστοῦν μὲ κάθε στενοχώρια, τότε παραδίνονται σὲ μένα γιὰ νὰ ἐκπαιδευτοῦν στὸ καλὸ, καὶ ἐνδυναμώνονται στὴν πίστη τοῦ Κυρίου, καὶ τὶς ὑπόλοιπες μέρες τῆς ζωῆς τους ὑπηρετοῦν τὸν Κύριο μὲ καθαρὴ καρδιά· καὶ ἐὰν μετανοήσουν, τότε ἔρχονται στὸ νοῦ τους τὰ πονηρὰ ἔργα ποὺ ἔκαναν καὶ δοξάζουν τὸν Θεὸ λέγοντας ὅτι εἶναι δίκαιος κριτῆς καὶ δίκαια ἔπαθε ὁ καθένας ἀνάλογα μὲ τὶς πράξεις του. Ἔτσι ὑπηρετοῦν τὸν Κύριο μὲ καθαρὴ καρδιά καὶ ἔχουν ἐπιτυχία σὲ ὅλα τὰ ἔργα τους, παίρνοντας ἀπὸ τὸν Κύριο ὅλα ὅσα ζητοῦν· καὶ τότε δοξάζουν τὸν Κύριο ποὺ παραδόθηκαν σὲ μένα καὶ δὲν ὑφίστανται κανένα πιά ἀπὸ τὰ κακά.

IV. Τοῦ λέγω· Κύριε, φανέρωσέ μου ἀκόμα καὶ αὐτό.

Τί ζητᾶς, μοῦ λέει.

Ἐὰν ἄραγε, κύριε, τοῦ λέγω, αὐτοὶ ποὺ ἐπιδίδονται σὲ ἀπολαύσεις καὶ ἀπάτες βασανίζονται ἐπὶ τόσο χρονικὸ διάστημα, ὅσο ἐκεῖνο ποὺ ἀπολαμβάνουν τὶς τρυφές καὶ τὶς ἀπάτες.

Λέγει μοι· Τὸν αὐτὸν χρόνον βασανίζονται.

2. Ἐλάχιστον, φημί, κύριε, βασανίζονται· ἔδει γὰρ τοὺς οὕτω τρυφῶντας καὶ ἐπιλανθανομένους τοῦ Θεοῦ ἑπταπλασίως βασανίζεσθαι.

5 3. Λέγει μοι· Ἐφρων εἶ καὶ οὐ νοεῖς τῆς βασάνου τὴν δύναμιν.

Εἰ γὰρ ἐνόουν, φημί, κύριε, οὐκ ἂν ἐπηρώτων ἵνα μοι δηλώσης.

Ἄκουε, φησίν, ἀμφοτέρων τὴν δύναμιν. 4. Τῆς τρυφῆς καὶ
10 ἀπάτης ὁ χρόνος ὥρα ἐστὶ μία, τῆς δὲ βασάνου ἡ ὥρα λ' ἡμερῶν
δύναμιν ἔχει. Ἐὰν οὖν μίαν ἡμέραν τρυφήσῃ τις καὶ ἀπατηθῇ,
μίαν δὲ ἡμέραν βασανισθῇ, ὅλον ἐνιαυτὸν ἰσχύει ἡ ἡμέρα τῆς βα-
σάνου. Ὅσας οὖν ἡμέρας τρυφήσῃ τις, τοσούτους ἐνιαυτοὺς βα-
σανίζεται. Βλέπεις οὖν, φησίν, ὅτι τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης ὁ χρό-
15 νος ἐλάχιστός ἐστι, τῆς δὲ τιμωρίας καὶ βασάνου πολὺς.

V. Ἔτι, φημί, κύριε, οὐ νενόηκα ὅλως περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀπάτης καὶ τρυφῆς καὶ βασάνου· τηλαυγέστερόν μοι δήλωσον.

2. Ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Ἡ ἀφροσύνη σου παράμονός ἐστι καὶ οὐ θέλεις σου τὴν καρδίαν καθαρίσαι καὶ δουλεύειν τῷ Θεῷ.
20 Βλέπε, φησί, μήποτε ὁ χρόνος πληρωθῇ καὶ σὺ ἄφρων εὐρεθῆς.
Ἄκουε οὖν, φησί, καθὼς βούλει, ἵνα νοήσῃς αὐτά. 3. Ὁ τρυφῶν καὶ ἀπατῶμενος μίαν ἡμέραν καὶ πράσσων ἄ βούλεται, πολλὴν ἀφροσύνην ἐνδέδεται καὶ οὐ νοεῖ τὴν πρᾶξιν ἣν ποιεῖ· εἰς τὴν αὐ-
ριον ἐπιλανθάνεται γὰρ τί πρὸ μιᾶς ἔπραξεν· ἡ γὰρ τρυφή καὶ
25 ἀπάτη μνήμας οὐκ ἔχει διὰ τὴν ἀφροσύνην ἣν ἐνδέδεται, ἡ δὲ τι-
μωρία καὶ ἡ βάσανος ὅταν κολληθῇ τῷ ἀνθρώπῳ μίαν ἡμέραν,
μέχρις ἐνιαυτοῦ τιμωρεῖται καὶ βασανίζεται· μνήμας γὰρ μεγά-
λας ἔχει ἡ τιμωρία καὶ ἡ βάσανος. 4. Βασανιζόμενος οὖν καὶ τι-
μωρούμενος ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν μνημονεύει ποτὲ τῆς τρυφῆς καὶ

Μοῦ λέει· Ναί, βασανίζονται ἐπὶ ἴσο χρονικὸ διάστημα.

2. Πολὺ λίγο, κύριε, τοῦ λέγω, βασανίζονται· διότι ἔπρεπε αὐτοί, πού τόσο πολὺ ἐπιδίδονται στὶς ἀπολαύσεις καὶ λησμονοῦν τὸν Θεό, νὰ βασανίζονται ἑπταπλάσια.

3. Μοῦ λέει· Εἶσαι ἀνόητος καὶ δὲν καταλαβαίνεις τὴ σημασία τῆς δοκιμασίας.

Φυσικά, Κύριε, εἶπα, ἂν τὴν καταλάβαινα, δὲν θὰ σὲ παρακαλοῦσα νὰ μοῦ τὴ φανερώσεις.

Ἄκουσε, μοῦ λέει, τὴ σημασία καὶ τῶν δύο. 4. Ὁ χρόνος τῆς ἀπόλαυσης καὶ τῆς ἀπάτης ἀντιστοιχεῖ πρὸς μία ὥρα, ἐνῶ ἡ ὥρα τῆς δοκιμασίας ἰσχύει γιὰ τριάντα μέρες. Ἐὰν λοιπὸν κάποιος ἐπιδοθεῖ σὲ ἀπολαύσεις καὶ ἀπάτες μιὰ μέρα, καὶ βασανισθεῖ μιὰ μέρα, ἡ ἡμέρα τῆς βασάνου του διαρκεῖ γιὰ ἓνα ὀλόκληρο χρόνο. Ἐπομένως, ὅσες μέρες ἐπιδοθεῖ κανεὶς σὲ ἀπολαύσεις, ἐπὶ τόσα χρόνια θὰ βασανίζεται. Βλέπεις λοιπὸν, λέει, ὅτι ἡ διάρκεια τῆς ἀπόλαυσης καὶ τῆς ἀπάτης εἶναι ἐλάχιστη, ἐνῶ τῆς τιμωρίας καὶ τῶν βασάνων μεγάλη.

V. Ἀκόμα, κύριε, εἶπα, δὲν κατάλαβα καλὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀπάτης καὶ τῆς ἀπόλαυσης καὶ τῆς δοκιμασίας· ἐξήγησέ μοῦ τα μὲ περισσότερη σαφήνεια.

2. Ἀπάντησε καὶ μοῦ εἶπε· Ἡ ἀνοησία σου εἶναι ἐπίμονη, καὶ δὲν θέλεις νὰ καθαρῖσεις τὴν καρδιά σου καὶ νὰ ὑπηρετήσεις τὸν Θεό. Πρόσεχε, εἶπε, μήπως συμπληρωθεῖ ὁ χρόνος καὶ σὺ βρεθεῖς ἀνόητος. Ἄκου λοιπὸν, εἶπε, ὅπως θέλεις, γιὰ νὰ τὰ καταλάβεις. 3. Ἐκεῖνος πού ἐπιδίδεται σὲ ἀπολαύσεις καὶ ἀπάτες μιὰ μέρα καὶ κάνει αὐτὰ πού θέλει ἔχει πολλὴ ἀφροσύνη καὶ δὲν καταλαβαίνει τὴν πράξη πού κάνει· διότι τὴν ἐπόμενη μέρα ξεχνᾷ τί ἔκανε πρὶν μιὰ μέρα, ἀφοῦ ἡ ἀπόλαυση καὶ ἡ ἀπάτη δὲν ἔχουν μνημεις, ἐξαιτίας τῆς ἀφροσύνης πού φοροῦν, ἐνῶ ἡ τιμωρία καὶ ἡ δοκιμασία, ὅταν κολλήσουν στὸν ἄνθρωπο γιὰ μιὰ μέρα, τιμωρεῖται καὶ βασανίζεται γιὰ ἓνα χρόνο· διότι ἡ τιμωρία καὶ τὸ βασάνισμα ἔχουν μεγάλες μνημεις. 4. Ὅταν λοιπὸν βασανίζεται καὶ τιμωρεῖται ὅλο τὸν χρόνο θυμᾶται κάποτε τὴν ἀπόλαυση καὶ τὴν ἀπάτη καὶ καταλαβαίνει ὅτι ἐξαιτίας αὐτῶν ὑπο-

ἀπάτης καὶ γινώσκει ὅτι δ' αὐτὰ πάσχει τὰ πονηρά. Πᾶς οὖν ἄνθρωπος ὁ τρυφῶν καὶ ἀπατώμενος οὕτω βασανίζεται, ὅτι, ἔχοντες ζωὴν, εἰς θάνατον ἑαυτοῦς παραδεδώκασι.

5. Ποῖαι, φημί, κύριε, τρυφαί εἰσι βλαβεραί;

5 Πᾶσα, φησί, πρᾶξις τρυφή ἐστὶ τῷ ἄνθρώπῳ, ὃ ἐὰν ἠδέως ποιῇ· καὶ γὰρ ὁ ὀξύχολος τῷ ἑαυτοῦ πάθει τὸ ἱκανὸν ποιῶν τρυφᾷ· καὶ ὁ μοιχὸς καὶ ὁ μέθυσος καὶ ὁ κατάλαλος καὶ ὁ ψεύστης καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ ὁ ἀποστερητῆς καὶ ὁ τούτοις τὰ ὅμοια ποιῶν, τῇ ἰδίᾳ νόσῳ τὸ ἱκανὸν ποιεῖ· τρυφᾷ οὖν ἐπὶ τῇ πράξει
10 αὐτοῦ. 6. Αὗται πᾶσαι αἱ τρυφαὶ βλαβεραὶ εἰσι τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ. Διὰ ταύτας οὖν τὰς ἀπάτας πάσχουσιν οἱ τιμωρούμενοι καὶ βασανιζόμενοι. 7. Εἰσὶ δὲ καὶ τρυφαὶ σώζουσαι τοὺς ἀνθρώπους· πολλοὶ γὰρ ἀγαθὸν ἐργαζόμενοι τρυφῶσι τῇ ἑαυτῶν ἡδονῇ φερόμενοι. Αὕτη οὖν ἡ τρυφή σύμφορός ἐστὶ τοῖς δούλοις τοῦ
15 Θεοῦ καὶ ζωὴν περιποιεῖται τῷ ἄνθρώπῳ τῷ τοιούτῳ, αἱ δὲ βλαβεραὶ τρυφαὶ αἱ προειρημέναί βασιάνους καὶ τιμωρίας αὐτοῖς περιποιοῦνται· ἐὰν δὲ ἐπιμένωσι καὶ μὴ μετανοήσωσι, θάνατον ἑαυτοῖς περιποιοῦνται.

Παραβολὴ ζ'.

20 1. Μετὰ ἡμέρας ὀλίγας εἶδον αὐτὸν εἰς τὸ πεδῖον τὸ αὐτὸ ὅπου καὶ τοὺς ποιμένας ἐωράκειν, καὶ λέγει μοι· Τί ἐπιζητεῖς;

Πάρειμι, φημί, κύριε, ἵνα τὸν ποιμένα τὸν τιμωρητὴν κελεύσης ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐξελθεῖν, ὅτι λίαν με θλίβει.

25 Δεῖ σε, φησί, θλιβῆναι· οὕτω γάρ, φησί, προσέταξεν ὁ ἔνδοξος ἄγγελος τὰ περὶ σοῦ· θέλει γὰρ σε πειρασθῆναι.

Τί γάρ, φημί, κύριε, ἐποίησα οὕτω πονηρόν, ἵνα τῷ ἀγγέλῳ τούτῳ παραδοθῶ;

2. Ἄκουε, φησὶν· αἱ μὲν ἁμαρτίαι σου πολλαί, ἀλλ' οὐ τοσαῦται, ὥστε τῷ ἀγγέλῳ τούτῳ παραδοθῆναι, ἀλλ' ὁ οἶκός σου

φέρει τὰ δεινά. Κάθε ἄνθρωπος ἐπομένως πὺ ἐπιδίδεται σὲ ἀπολαύσεις καὶ ἀπάτες βασανίζεται κατὰ τὸν τρόπο αὐτό, ἐπειδὴ, ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ζωὴ, παραδίνουν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς στὸν θάνατο.

5. Ποιὲς ἀπολαύσεις, κύριε, εἶπα, εἶναι βλαβερές;

Κάθε πράξη, λέει, εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπόλαυση, ἐὰν αὐτὸ τὸ κάνει μὲ εὐχαρίστηση· διότι καὶ ὁ ὀξύθυμος, ἱκανοποιώντας τὸ πάθος του, τὸ ἀπολαμβάνει· καὶ ὁ μοιχὸς καὶ ὁ μέθυσός καὶ ὁ κακόγλωσσος καὶ ὁ ψεύτης καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ ὁ ἄρπαγας καὶ ὁποῖος κάνει ὅμοια μὲ αὐτούς, κάνει αὐτὸ πὺ ἱκανοποιεῖ τὴν ἄρρώστια του· ἄρα νοιώθει ἀπόλαυση γιὰ τὴν πράξη του.

6. Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀπολαύσεις εἶναι βλαβερές γιὰ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. Ἐξαιτίας αὐτῶν τῶν ἀπατῶν λοιπὸν ὑποφέρουν ὅσοι τιμωροῦνται καὶ βασανίζονται. 7. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἀπολαύσεις πὺ σώζουν τοὺς ἀνθρώπους· διότι πολλοὶ κάνοντας τὸ καλὸ τὸ ἀπολαμβάνουν κυριευμένοι ἀπὸ τὴν εὐχαρίστησή τους. Ἡ ἀπόλαυση αὐτὴ ἐπομένως εἶναι συμφέρουσα στοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξασφαλίζει στὸν ἄνθρωπο αὐτὸν ζωὴ, ἐνῶ οἱ βλαβερὲς ἀπολαύσεις πὺ προαναφέρθηκαν τοὺς ἐπιφυλάσσουν βασανιστήρια καὶ τιμωρίες, κι ἂν ἐπιμείνουν καὶ δὲν μετανοήσουν, ἐξασφαλίζουν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους θάνατο.

Παραβολὴ 7η

1. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες τὸν εἶδα στὸν ἴδιο κάμπο, ὅπου εἶχα δεῖ καὶ τοὺς βοσκούς, καὶ μοῦ εἶπε· Τί γυρεύεις;

Ἦρθα, κύριε, τοῦ εἶπα, γιὰ νὰ διατάξεις τὸν βοσκὸ τὸν τιμωρὸ νὰ φύγει ἀπὸ τὸ σπίτι μου, γιὰτὶ μὲ στενοχωρεῖ πολὺ.

Πρέπει, λέει, νὰ στενοχωρηθεῖς· γιὰτὶ ἔτσι, λέει, διέταξε ὁ ἐνδοξὸς ἄγγελος γιὰ σένα· ἐπειδὴ θέλει νὰ δοκιμασθεῖς.

Τί ἔκανα, κύριε, εἶπα, τὸ τόσο κακό, γιὰ νὰ παραδοθῶ σ' αὐτὸν τὸν ἄγγελο;

2. Ἄκουσε, λέει· Οἱ ἁμαρτίες σου εἶναι πολλές, ἀλλὰ ὄχι τόσο πολλές, ὥστε νὰ παραδοθεῖς στὸν ἄγγελο αὐτόν, τὸ σπίτι

μεγάλας ἀνομίας καὶ ἀμαρτίας εἰργάσατο καὶ παρεπικράνθη ὁ ἔνδοξος ἄγγελος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐκέλευσέ σε χρόνον τινὰ θλιβῆναι, ἵνα κάκεῖνοι μετανοήσωσι καὶ καθαρίσω-
5 σιν ἑαυτοὺς ἀπὸ πάσης ἐπιθυμίας τοῦ αἰῶνος τούτου. Ὅταν οὖν
μετανοήσωσι καὶ καθαρισθῶσι, τότε ἀποστήσεται ἀπὸ σοῦ ὁ ἄγγελος τῆς τιμωρίας.

3. Λέγω αὐτῶ· Κύριε, εἰ ἐκεῖνοι τοιῦτα εἰργάσαντο, ἵνα πα-
ραπικρανθῆ ὁ ἔνδοξος ἄγγελος, τί ἐγὼ ἐποίησα;

Ἄλλως, φησὶν, οὐ δύνανται ἐκεῖνοι θλιβῆναι, ἐὰν μὴ σὺ ἡ
10 κεφαλὴ τοῦ οἴκου θλιβῆς· σοῦ γὰρ θλιβομένου, ἐξ ἀνάγκης κά-
κεῖνοι θλιβήσονται, εὐσταθοῦντος δὲ σοῦ οὐδεμίαν δύνανται θλι-
ψιν ἔχειν.

4. Ἄλλ' ἰδοῦ, φημί, κύριε, μετανενοήκασιν ἐξ ὅλης καρδίας
αὐτῶν.

15 Οἶδα, φησί, κάγῳ ὅτι μετανενοήκασιν ἐξ ὅλης καρδίας αὐ-
τῶν· τῶν οὖν μετανοούντων εὐθὺς δοκεῖς τὰς ἀμαρτίας ἀφίε-
σθαι; Οὐ παντελῶς· ἀλλὰ δεῖ τὸν μετανοοῦντα βασανίσαι τὴν
ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ ταπεινοφρονῆσαι ἐν πάσῃ πράξει αὐτοῦ ἰσχυ-
ρῶς καὶ θλιβῆναι ἐν πάσαις θλίψεσι ποικίλαις· καὶ ἐὰν ὑπενέγκῃ
20 τὰς θλίψεις τὰς ἐπερχομένας αὐτῶ, πάντως σπλαγχνιθήσεται ὁ
τὰ πάντα κτίσας καὶ ἐνδυναμώσας καὶ ἴασίν τινα δώσει αὐτῶ.

5. Καὶ τοῦτο πάντως ἐὰν ἴδῃ τὴν καρδίαν τοῦ μετανοοῦντος
καθαρὰν ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος. Σοὶ δὲ συμφέρον ἐστὶ
καὶ τῶ οἴκῳ σου νῦν θλιβῆναι. Τί δέ σοι πολλὰ λέγω; Θλιβῆναί
25 σε δεῖ καθὼς προσέταξεν ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐκεῖνος, ὁ παραδι-
δούς σε ἐμοί· καὶ τοῦτο εὐχαρίστει τῶ Κυρίῳ, ὅτι ἄξιόν σε
ἠγήσατο τοῦ προδηλῶσαί σοι τὴν θλίψιν, ἵνα, προγνοὺς αὐτήν,
ὑπενέγκῃς ἰσχυρῶς.

6. Λέγω αὐτῶ· Κύριε, σὺ μετ' ἐμοῦ γίνου καὶ δυνήσομαι πᾶ-
30 σαν θλίψιν ὑπενεγκεῖν.

Ἐγὼ, φησὶν, ἔσομαι μετὰ σοῦ· ἐρωτήσω δὲ καὶ τὸν ἄγγελον
τὸν τιμωρητὴν ἵνα σε ἐλαφροτέρως θλίψῃ· ἀλλ' ὀλίγον χρόνον
θλιβήσῃ, καὶ πάλιν ἀποκατασταθήσῃ εἰς τὸν οἶκόν σου· μόνον

σου ὅμως ἔκανε μεγάλες ἀνομίες καὶ ἁμαρτίες καὶ καταπικράθηκε ὁ ἔνδοξος ἄγγελος γιὰ τὰ ἔργα τους, καὶ γι' αὐτὸ διέταξε νὰ στενοχωρηθεῖς γιὰ ἓνα διάστημα, γιὰ νὰ μετανοήσουν καὶ ἐκεῖνοι καὶ νὰ καθαρίσουν τοὺς ἑαυτοὺς τους ἀπὸ κάθε ἐπιθυμία τοῦ κόσμου αὐτοῦ. "Ὅταν λοιπὸν μετανοήσουν καὶ καθαριστοῦν, τότε θὰ φύγει ἀπὸ σένα καὶ ὁ ἄγγελος τῆς τιμωρίας.

3. Τοῦ λέγω· Ἐάν, κύριε, ἐκεῖνοι ἔκαναν τέτοιες πράξεις, ὥστε νὰ πικραθεῖ ὁ ἔνδοξος ἄγγελος, ἐγὼ τί φταίω;

Ἄλλιῶς, λέει, δὲν μποροῦν ἐκεῖνοι νὰ στενοχωρηθοῦν, ἐὰν δὲν στενοχωρηθεῖς ἐσύ, ἡ κεφαλὴ τοῦ σπιτιοῦ· διότι, ὅταν στενοχωρεῖσαι ἐσύ, ἀναγκαστικὰ θὰ θλιβοῦν καὶ ἐκεῖνοι, ἐνῶ, ὅταν ἐσὺ εἶσαι καλά, δὲν θὰ ἔχουν καμμιά στενοχώρια.

4. Ἄλλ' ὅμως, κύριε, εἶπα, ἔχουν μετανοήσει μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους.

Τὸ ξέρω κι ἐγὼ, εἶπε, ὅτι μετανόησαν μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους· νομίζεις δηλαδὴ ὅτι πρέπει νὰ συγχωροῦνται ἀμέσως οἱ ἁμαρτίες ἐκείνων ποὺ μετανοοῦν; "Ὁχι ἐντελῶς, ἀλλὰ πρέπει αὐτὸς ποὺ μετανοεῖ νὰ βασανίσει τὴν ψυχὴ του, καὶ νὰ ταπεινωθεῖ σὲ κάθε πράξη του πολὺ καὶ νὰ στενοχωρηθεῖ μὲ ποικίλες θλίψεις· καὶ ἐὰν ὑπομείνει τὶς θλίψεις ποὺ τὸν βρίσκουν, θὰ τὸν σπλαχνιστεῖ ὅπωςδήποτε αὐτὸς ποὺ δημιούργησε τὰ πάντα καὶ θὰ τὸν ἐνισχύσει καὶ θὰ τοῦ δώσει κάποια θεραπεία· 5. καὶ αὐτὸ βέβαια, ἐὰν δεῖ τὴν καρδιά αὐτοῦ ποὺ μετανόησε καθαρὴ ἀπὸ κάθε πονηρὸ πρᾶγμα. Σὲ σένα λοιπὸν καὶ στὸ σπίτι σου σᾶς συμφέρει νὰ στενοχωρηθεῖτε. Καὶ γιατί νὰ σοῦ λέω πολλά; Πρέπει νὰ στενοχωρηθεῖς ὅπως διέταξε ὁ ἄγγελος ἐκεῖνος τοῦ Κυρίου, ποὺ σὲ παρέδωσε σὲ μένα, καὶ γι' αὐτὸ νὰ εὐχαριστεῖς τὸν Κύριο ποὺ σὲ θεώρησε ἄξιον νὰ σοῦ φανερώσει τὴ θλίψη σου ἐκ τῶν προτέρων, ὥστε, γνωρίζοντάς την, νὰ τὴν ὑπομείνεις μὲ δύναμη.

6. Τοῦ λέγω· Κύριε, νὰ εἶσαι ἐσὺ μαζί μου καὶ θὰ μπορέσω νὰ ὑπομείνω ὅλη τὴ θλίψη.

Ἐγὼ, λέει, θὰ εἶμαι μαζί σου· θὰ παρακαλέσω μάλιστα καὶ τὸν τιμωρὸ ἄγγελο νὰ σὲ στενοχωρήσει πιὸ ἐλαφρά· ἀλλὰ θὰ στενοχωρηθεῖς λίγο χρονικὸ διάστημα καὶ θὰ ἀποκαταστασθεῖς

παράμεινον ταπεινοφρονῶν καὶ λειτοργῶν τῷ Κυρίῳ ἐν πάσῃ
καθαρᾷ καρδίᾳ, καὶ τὰ τέκνα σου καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ πορεύου
ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου αἷς σοι ἐντέλλομαι, καὶ δυνήσεταιί σου ἢ με-
τάνοια ἰσχυρὰ καὶ καθαρὰ εἶναι. 7. Καὶ ἐὰν ταύτας φυλάξης μετὰ
5 τοῦ οἴκου σου, ἀποστήσεται πᾶσα θλιῖσις ἀπὸ σοῦ· καὶ ἀπὸ πάν-
των δέ, φησὶν, ἀποστήσεται θλιῖσις, ὅσοι ἐὰν ἐν ταῖς ἐντολαῖς
μου ταύταις πορευθῶσιν.

Παραβολὴ η'.

I. Ἔδειξέ μοι ἰτέαν μεγάλην, σκεπάζουσαν πεδία καὶ ὄρη,
10 καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἰτέας πάντες ἐληλύθασιν οἱ κεκλημένοι
τῷ ὀνόματι Κυρίου. 2. Εἰστήκει δὲ ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἐνδοξος
λίαν ὑψηλὸς παρὰ τὴν ἰτέαν, δρέπανον ἔχων μέγα, καὶ ἔκοπτε
κλάδους ἀπὸ τῆς ἰτέας, καὶ ἐπεδίδου τῷ λαῷ τῷ σκεπαζομένῳ
ὑπὸ τῆς ἰτέας· μικρὰ δὲ ραβδία ἐπεδίδου αὐτοῖς, ὡσεὶ πηχυαῖα.
15 3. Μετὰ δὲ τὸ πάντας λαβεῖν τὰ ραβδία ἔθηκε τὸ δρέπανον ὁ
ἄγγελος καὶ τὸ δένδρον ἐκεῖνο ὑγιὲς ἦν οἶον καὶ ἐωράκειν αὐτό.
2. Ἐθαύμαζον δὲ ἐγὼ ἐν ἑμαυτῷ λέγων· Πῶς τοσοῦτων κλά-
δων κεκομμένων τὸ δένδρον ὑγιὲς ἐστίν;

Λέγει μοι ὁ ποιμὴν· Μὴ θαύμαζε εἰ τὸ δένδρον ὑγιὲς ἔμεινε
20 τοσοῦτων κλάδων κοπέντων. Ἄλλ' ἀνάμεινον· ἀφ' ἧς δέ, φησί,
πάντα ἴδης καὶ δηλωθήσεταιί σοι τὸ τί ἐστίν. 5. Ὁ ἄγγελος ὁ
ἐπιδεδωκὼς τῷ λαῷ τὰς ράβδους πάλιν ἀπήτει ἀπ' αὐτῶν· καὶ
καθὼς ἔλαβον, οὕτω καὶ ἐκαλοῦντο πρὸς αὐτὸν καὶ εἷς ἕκα-
στος αὐτῶν ἀπεδίδου τὰς ράβδους. Ἐλάμβανε δὲ ὁ ἄγγελος τοῦ
25 Κυρίου καὶ κατενόει αὐτάς. 6. Παρὰ τινων ἐλάμβανε τὰς ρά-
βδους ξηρὰς καὶ βεβρωμένας ὡς ὑπὸ σπητός· ἐκέλευσεν ὁ ἄγγε-
λος τοὺς τὰς τοιαύτας ράβδους ἐπιδεδωκότας χωρὶς ἴστασθαι.
7. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδοσαν ξηρὰς, ἀλλ' οὐκ ἦσαν βεβρωμένοι
ὑπὸ σπητός· καὶ τούτους ἐκέλευσε χωρὶς ἴστασθαι. 8. Ἔτεροι δὲ
30 ἐπεδίδουν ἡμιζήρους· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. 9. Ἔτεροι δὲ

πάλι στὸ σπίτι σου· μόνο νὰ ἐπιμείνεις νὰ εἶσαι ταπεινὸς καὶ νὰ ὑπηρετεῖς τὸν Κύριο μὲ κάθε καθαρὴ καρδιά, καὶ τὰ παιδιά σου καὶ τὸ σπίτι σου, καὶ νὰ βαδίζεις σύμφωνα μὲ τὶς ἐντολές πού σοῦ δίνω, καὶ θὰ μπορέσει ἡ μετάνοιά σου νὰ εἶναι δυνατὴ καὶ εἰλικρινής. 7. Καὶ ἐὰν τὶς φυλάξεις μαζὶ μὲ τὸ σπίτι σου, θὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ σένα κάθε θλίψη, καὶ θ' ἀπομακρυνθεῖ ἐπίσης καὶ ἀπὸ ὄλους, εἶπε, ὅσους θὰ βαδίσουν σύμφωνα μὲ τὶς ἐντολές μου αὐτές.

Παραβολὴ 8η

1. Μοῦ ἔδειξε μιὰ μεγάλη ἰτιά, πὺ σκέπαζε πεδιάδες καὶ βουνά, καὶ κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη τῆς ἰτιάς ἦρθαν ὄλοι οἱ καλεσμένοι στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. 2. Δίπλα στὴν ἰτιά στεκόταν ἕνας ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἐνδοξος καὶ πολὺ ψηλός, κρατώντας ἕνα μεγάλο δρεπάνι, μὲ τὸ ὁποῖο ἔκοβε κλαδιὰ ἀπὸ τὴν ἰτιά καὶ τὰ ἔδινε στὸν λαὸ πὺ σκεπαζόταν κάτω ἀπὸ τὴν ἰτιά· τοὺς ἔδινε καὶ μικρὰ ραβδάκια, ἴσα μὲ ἕναν πῆχυ. 3. Ἀφοῦ πῆραν ὄλοι τὰ ραβδάκια, ἄφησε ὁ ἄγγελος τὸ δρεπάνι, καὶ τὸ δένδρο ἐκεῖνο ἦταν ὑγιές, ὅπως τὸ εἶχα δεῖ. 4. Καὶ ἀποροῦσα ἐγὼ μέσα μου λέγοντας· Πῶς, ἐνῶ κόπηκαν τόσο πολλὰ κλαδιὰ, τὸ δένδρο εἶναι ὑγιές;

Μοῦ λέει ὁ ποιμένας· Μὴν ἀπορεῖς ἂν τὸ δένδρο ἔμεινε ὑγιές ἐνῶ κόπηκαν τόσο πολλὰ κλαδιὰ. Ἀλλὰ περίμενε· ὅταν, λέει, τὰ δεῖς ὄλα, θὰ σοῦ ἐξηγηθεῖ καὶ τί σημαίνουν. 5. Ὁ ἄγγελος πὺ εἶχε δώσει στὸν λαὸ τὰ ραβδιὰ, τὰ ζήτησε πίσω ἀπὸ αὐτούς, καὶ μὲ τὴ σειρά πὺ τὰ πῆραν, ἔτσι καλοῦνταν κοντά του καὶ ἐπέστρεφε ὁ καθένας τὰ ραβδιὰ, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου τὰ ἔπαιρνε καὶ τὰ ἀναγνώριζε. 6. Ἀπὸ μερικοὺς ἔπαιρνε τὰ ραβδιὰ ξερὰ καὶ σὰν νὰ ἦταν σαρακοφαγωμένα, καὶ διέταξε ὁ ἄγγελος ἐκεῖνους πὺ ἔδωσαν αὐτὰ τὰ ραβδιὰ νὰ σταθοῦν χωριστά. 7. Ἄλλοι πάλι τὰ ἐπέστρεφαν ξερὰ, ἀλλὰ δὲν ἦταν σαρακοφαγωμένα· καὶ αὐτοὺς τοὺς διέταξε νὰ σταθοῦν χωριστά. 8. Ἄλλοι πάλι τὰ ἐπέστρεφαν μισόξερα· καὶ αὐτοὶ στέκονταν χωριστά.

ἐπεδίδουν τὰς ράβδους αὐτῶν ἡμιζήρους καὶ σχισμὰς ἐχούσας·
 καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. 10. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ράβδους
 αὐτῶν χλωρὰς καὶ σχισμὰς ἐχούσας· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο.
 11. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ράβδους ἡμισυ ξηρὸν καὶ τὸ ἡμισυ
 5 χλωρόν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. 12. Ἔτεροι δὲ προσέφερον
 τὰς ράβδους αὐτῶν τὰ δύο μέρη τῆς ράβδου χλωρᾶ, τὸ δὲ τρί-
 τον ξηρόν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. 13. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν
 τὰ δύο μέρη ξηρᾶ, τὸ δὲ τρίτον χλωρόν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταν-
 το. 14. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ράβδους αὐτῶν παρὰ μικρὸν
 10 ὄλας χλωρὰς, ἐλάχιστον δὲ τῶν ράβδων αὐτῶν ξηρὸν ἦν, αὐτὸ
 τὸ ἄκρον· σχισμὰς δὲ εἶχον ἐν αὐταῖς· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο.
 15. Ἐτέρων δὲ ἦν ἐλάχιστον χλωρόν, τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ράβδων
 ξηρά· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. 16. Ἔτεροι δὲ ἤρχοντο τὰς ρά-
 βδους χλωρὰς φέροντες ὡς ἔλαβον παρὰ τοῦ ἀγγέλου· τὸ δὲ
 15 πλεῖον μέρος τοῦ ὄχλου ταιαύτας ράβδους ἐπεδίδουν. Ὁ δὲ ἄγ-
 γελος ἐπὶ τούτοις ἐχάρη λίαν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο.
 17. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ράβδους αὐτῶν χλωρὰς καὶ παρα-
 φυάδας ἐχούσας· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο· καὶ ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ
 ἄγγελος λίαν ἐχάρη. 18. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ράβδους αὐ-
 20 τῶν χλωρὰς καὶ παραφυάδας ἐχούσας, αἱ δὲ παραφυάδες αὐ-
 τῶν ὡσεὶ καρπὸν τινα εἶχον. Καὶ λίαν ἰλαροὶ ἦσαν οἱ ἄνθρωποι
 ἐκεῖνοι, ὧν αἱ ράβδοι τοιαῦται εὐρέθησαν. Καὶ ὁ ἄγγελος ἐπὶ
 τούτοις ἠγαλλιᾶτο καὶ ὁ ποιμὴν λίαν ἰλαρὸς ἦν ἐπὶ τούτοις.

II. Ἐκέλευσε δὲ ὁ ἄγγελος Κυρίου στεφάνους ἐνεχθῆναι.
 25 Καὶ ἠνέχθησαν στέφανοι, ὡσεὶ ἐκ φοινίκων γεγονότες, καὶ
 ἐστεφάνωσε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπιδεδωκότας τὰς ράβδους τὰς
 ἐχούσας τὰς παραφυάδας καὶ καρπὸν τινα, καὶ ἀπέλυσεν αὐ-
 τοὺς εἰς τὸν πύργον. 2. Καὶ τοὺς ἄλλους δὲ ἀπέστειλεν εἰς τὸν
 πύργον, τοὺς τὰς ράβδους τὰς χλωρὰς ἐπιδεδωκότας καὶ παρα-
 30 φυάδας ἐχούσας, καρπὸν δὲ μὴ ἐχούσας τὰς παραφυάδας, δοὺς
 αὐτοῖς σφραγίδα. 3. Ἰματισμὸν δὲ τὸν αὐτὸν πάντες εἶχον λευ-
 κὸν ὡσεὶ χιόνα, οἱ πορευόμενοι εἰς τὸν πύργον. 4. Καὶ τοὺς τὰς

9. Ἴλλοι ἐπέστρεφαν τὰ ραβδιά τους μεσόξερα καὶ μὲ σχισμές· κι αὐτοὶ στέκονταν χωριστά. 10. Ἴλλοι ἐπέστρεφαν τὰ ραβδιά τους χλωρὰ μὲ σχισμές· καὶ αὐτοὶ στέκονταν χωριστά. 11. Ἴλλοι ἐπέστρεφαν τὰ ραβδιά κατὰ τὸ μισὸ ξερὰ καὶ κατὰ τὸ ἄλλο μισὸ χλωρὰ· καὶ αὐτοὶ στέκονταν χωριστά. 12. Ἴλλοι ἐπέστρεφαν τὰ ραβδιά τους κατὰ τὰ δύο μέρη χλωρὰ καὶ κατὰ τὸ ἓνα τρίτο ξερὰ· καὶ αὐτοὶ στέκονταν χωριστά. 13. Ἴλλοι πάλι ἐπέστρεφαν τὰ ραβδιά τους κατὰ τὰ δύο τρίτα ξερὰ καὶ κατὰ τὸ ἓνα τρίτο χλωρὰ· καὶ αὐτοὶ στέκονταν χωριστά. 14. Ἴλλοι ἐπέστρεφαν τὰ ραβδιά τους σχεδὸν ὀλόκληρα χλωρὰ, καὶ μόνο ἓνα πολὺ μικρὸ μέρος τῶν ραβδιῶν τους, ἢ ἄκρη τους, ἦταν ξερό, ἀλλὰ εἶχαν σχισμές ἐπάνω τους· καὶ αὐτοὶ στέκονταν χωριστά. 15. Ἴλλων πάλι τὰ ραβδιά ἦταν πολὺ λίγο χλωρὰ, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπο μέρος τους ἦταν ξερό· καὶ αὐτοὶ στέκονταν χωριστά. 16. Ἴλλοι ἔρχονταν φέρνοντας τὰ ραβδιά τους χλωρὰ, ὅπως τὰ παρέλαβαν ἀπὸ τὸν ἄγγελο· τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πλήθους τέτοια ραβδιά ἐπέστρεφαν, καὶ ὁ ἄγγελος χάρηκε γι' αὐτοὺς πολὺ· καὶ αὐτοὶ στέκονταν χωριστά. 17. Ἴλλοι ἐπέστρεφαν τὰ ραβδιά τους χλωρὰ καὶ εἶχαν καὶ παραφυάδες· καὶ αὐτοὶ στέκονταν χωριστά· καὶ γι' αὐτοὺς ὁ ἄγγελος χάρηκε πολὺ. 18. Ἴλλοι, τέλος, ἐπέστρεφαν τὰ ραβδιά τους χλωρὰ μὲ παραφυάδες, οἱ ὁποῖες εἶχαν κάτι σὰν καρπὸ. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, πού τὰ ραβδιά τους βρέθηκαν τέτοια, ἦταν πολὺ χαρούμενοι, καὶ ὁ ἄγγελος δοκίμασε ἀγαλλίαση γι' αὐτούς, καὶ ὁ ποιμένας ἦταν πολὺ χαρούμενος γι' αὐτούς.

II. Διέταξε λοιπὸν ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου νὰ προσκομισθοῦν στεφάνια. Καὶ προσκομίσθηκαν στεφάνια πού φαίνονταν νὰ ἔχουν γίνει ἀπὸ φοινικόδενδρα, καὶ στεφάνωσε τοὺς ἄνδρες πού ἐπέστρεψαν τὰ ραβδιά πού εἶχαν τὶς παραφυάδες καὶ κάποιο καρπὸ καὶ τοὺς ἄφησε ἐλεύθερους στὸν πύργο. 2. Ἴλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους πού ἐπέστρεψαν τὰ ραβδιά τὰ χλωρὰ μὲ τὶς παραφυάδες, πού δὲν εἶχαν καρπὸ, τοὺς ἔστειλε κι αὐτοὺς στὸν πύργο, δίνοντάς τους σφραγίδα. 3. Ἴλλοι ὅσοι πήγαιναν στὸν πύργο φοροῦσαν τὰ ἴδια ροῦχα ἄσπρα σὰν τὸ χιόνι. 4. Καὶ ἐκείνους πού ἐπέ-

ράβδους ἐπιδεδωκότας χλωρὰς ὡς ἔλαβον ἀπέλυσε, δοὺς αὐτοῖς ἱματισμὸν καὶ σφραγιδα.

5. Μετὰ τὸ ταῦτα τελέσαι τὸν ἄγγελον λέγει τῷ ποιμένι· Ἐγὼ ὑπάγω· σὺ δὲ τούτους ἀπολύσεις εἰς τὰ τεῖχη καθὼς ἄξιός ἐστὶ τις κατοικεῖν. Κατανόησον δὲ τὰς ράβδους αὐτῶν ἐπιμελῶς, καὶ οὕτως ἀπόλυσον· ἐπιμελῶς δὲ κατανόησον. Βλέπε μή τις σε παρέλθῃ, φησὶν. Ἐὰν δὲ τις σε παρέλθῃ, ἐγὼ αὐτοὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον δοκιμάσω. Ταῦτα εἰπὼν τῷ ποιμένι ἀπῆλθε.

6. Καὶ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν τὸν ἄγγελον λέγει μοι ὁ ποιμὴν·
10 Λάβωμεν πάντων τὰς ράβδους καὶ φυτεύσωμεν αὐτάς, εἴ τινες ἐξ αὐτῶν δυνήσονται ζῆσαι.

Λέγω αὐτῷ· Κύριε, τὰ ξηρὰ ταῦτα πῶς δύνανται ζῆσαι;

7. Ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Τὸ δένδρον τοῦτο ἰτέα ἐστὶ καὶ φιλόζωνον τὸ γένος· ἐὰν οὖν φυτευθῶσι καὶ μικρὰν ἰκμάδα λαμβάνωσιν αἱ ράβδοι, ζῆσονται πολλαὶ ἐξ αὐτῶν· εἶτα δὲ πειράσωμεν καὶ ὕδωρ αὐταῖς παραχέειν. Ἐὰν τις αὐτῶν δυνηθῇ ζῆσαι, συγχαρήσομαι αὐταῖς, ἐὰν δὲ μὴ ζήσῃ, οὐχ εὐρεθήσομαι ἐγὼ ἀμελής.

8. Ἐκέλευσε δὲ μοι ὁ ποιμὴν καλέσαι καθὼς τις αὐτῶν
20 ἐστάθη. Ἦλθον τάγματα τάγματα, καὶ ἐπεδίδουν τὰς ράβδους τῷ ποιμένι. Ἐλάμβανε δὲ ὁ ποιμὴν τὰς ράβδους καὶ κατὰ τάγματα ἐφύτευσεν αὐτάς, καὶ μετὰ τὸ φυτεῦσαι ὕδωρ αὐταῖς πολὺ παρέχεεν, ὥστε ἀπὸ τοῦ ὕδατος μὴ φαίνεσθαι τὰς ράβδους.

9. Καὶ μετὰ τὸ ποτίσαι αὐτὸν τὰς ράβδους λέγει μοι·
25 Ἄγωμεν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπανέλθωμεν καὶ ἐπισκεψώμεθα τὰς ράβδους πάσας· ὁ γὰρ κτίσας τὸ δένδρον τοῦτο θέλει πάντα ζῆν τοὺς λαμβάνοντας ἐκ τοῦ δένδρου τούτου κλάδους. Ἐλπίζω δὲ κάγώ, ὅτι λαβόντα τὰ ραβδία ταῦτα ἰκμάδα καὶ πο-
30 τισθέντα ὕδατι ζῆσονται τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν.

III. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, τὸ δένδρον τοῦτο γνώρισόν μοι τί ἐστίν· ἀποροῦμαι γὰρ περὶ αὐτοῦ, ὅτι, τοσοῦτων κλάδων κοπέντων, ὑγιὲς ἐστὶ τὸ δένδρον καὶ οὐδὲν φαίνεται κεκομμένον ἀπ' αὐτοῦ· ἐν τούτῳ οὖν ἀποροῦμαι. 2. Ἄκουε, φησί· Τὸ δέν-

δωσαν τὰ ραβδιὰ τὰ χλωρὰ μόλις τὰ πῆρε τοὺς ἄφησε ἐλεύθερους, δίνοντάς τους ρουχισμό καὶ σφραγίδα.

5. Ἀφοῦ ἔκανε αὐτὰ ὁ ἄγγελος εἶπε στὸν ποιμένα· Ἐγὼ πηγαίνω· ἐσὺ ὅμως νὰ τοὺς ἀφήσεις ἐλεύθερους στὰ τείχη νὰ κατοικοῦν ὅπως ἀξίζει στὸν καθένα. Νὰ ἐξετάσεις ὅμως τὰ ραβδιὰ τοὺς μὲ προσοχή, καὶ ἔπειτα νὰ τοὺς ἀφήσεις· νὰ τὰ ἐξετάσεις προσεκτικά. Κοίταξε, λέει, νὰ μὴ σοῦ ξεφύγει κανένας. Ἐὰν ὅμως σοῦ διαφύγει κάποιος, ἐγὼ θὰ τοὺς ἐξετάσω στὸ θυσιαστήριο. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ στὸν ποιμένα, ἔφυγε.

6. Μετὰ τὴν ἀναχώρηση τοῦ ἀγγέλου μοῦ εἶπε ὁ ποιμένας· Ἄς πάρουμε τὰ ραβδιὰ ὅλων καὶ ἄς τὰ φυτέψουμε, μήπως μπορέσουν μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς νὰ ζήσουν.

Τοῦ λέγω· Κύριε, αὐτὰ τὰ ξερὰ πῶς μποροῦν νὰ ζήσουν;

7. Ἀπάντησε καὶ μοῦ εἶπε· Τὸ δένδρο αὐτὸ εἶναι ἰτιά καὶ ἀνήκει στὴν κατηγορία αὐτῶν ποὺ ἀγαποῦν τὴ ζωὴ· ἐὰν λοιπὸν φυτευθοῦν καὶ πάρουν τὰ ραβδιὰ λίγη ὑγρασία, πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ θὰ ζωντανέψουν· ἔπειτα θὰ προσπαθήσουμε νὰ τὰ ρίξουμε καὶ νερό. Ἐὰν κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς μπορέσει νὰ ζωντανέψει, θὰ χαροῦμε μαζί του· ἐὰν πάλι δὲν ζωντανέψει, δὲν θὰ κατηγορηθῶ ἐγὼ ὅτι ἀμέλησα.

8. Μὲ διέταξε λοιπὸν ὁ ποιμένας νὰ τοὺς φωνάξω, ὅπως εἶχαν σταθεῖ ὁ καθένας. Ἦρθαν λοιπὸν κατὰ κατηγορίες καὶ ἐπέδωσαν τὰ ραβδιὰ τοὺς στὸν ποιμένα. Καὶ ὁ ποιμένας ἔπαιρνε τὰ ραβδιὰ καὶ τὰ φύτεψε κατὰ κατηγορίες καὶ ὅταν τὰ φύτεψε ἔχυσε σ' αὐτὰ πολὺ νερό, ὥστε ἀπὸ τὸ νερὸ νὰ μὴ φαίνονται τὰ ραβδιὰ.

9. Καὶ ἀφοῦ πότισε τὰ ραβδιὰ μοῦ εἶπε· Ἄς πηγαίνουμε, καὶ μετὰ ἀπὸ μερικὲς μέρες θὰ ἐπανέλθουμε καὶ θὰ ἐξετάσουμε ὅλα τὰ ραβδιὰ· γιατί ἐκεῖνος ποὺ ἔκανε τὸ δένδρο αὐτό, θέλει νὰ ζήσουν ὅλοι ὅσοι πῆραν κλαδιὰ ἀπὸ τὸ δένδρο αὐτό. Ἐλπίζω καὶ ἐγὼ ὅτι, ἀφοῦ πῆραν τὰ ραβδιὰ αὐτὰ δροσιὰ καὶ ποτίστηκαν μὲ νερό, τὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπὸ αὐτὰ θὰ ζήσουν.

III. Τοῦ λέγω· Κύριε, πές μου τί σημαίνει τὸ δένδρο αὐτό· διότι ἀπορῶ γι' αὐτὸ πῶς, ἐνῶ κόπηκαν τόσα κλαδιὰ, τὸ δένδρο παραμένει ὑγιὲς καὶ δὲν φαίνεται νὰ κόπηκε τίποτε ἀπὸ αὐτό·

δρον τοῦτο τὸ μέγα, τὸ σκεπάζον πεδία καὶ ὄρη καὶ πᾶσαν τὴν γῆν, νόμος Θεοῦ ἐστὶν ὁ δοθεὶς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὁ δὲ νόμος οὗτος Υἱὸς Θεοῦ ἐστὶ κηρυχθεὶς εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς· οἱ δὲ ὑπὸ τὴν σκέπην λαοὶ ὄντες, οἱ ἀκούσαντες τοῦ κηρύγματος καὶ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· 3. ὁ δὲ ἄγγελος ὁ μέγας καὶ ἔνδοξος, Μιχαήλ ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν τούτου τοῦ λαοῦ καὶ διακυβερνῶν αὐτούς. Οὗτος γάρ ἐστὶν ὁ διδοὺς αὐτοῦ τὸν νόμον εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστευόντων· ἐπισκέπτεται οὖν αὐτοὺς οἷς ἔδωκεν, εἰ ἄρα τηρήκασιν αὐτόν. 4. Βλέπεις δὲ ἐνὸς ἐκάστου τὰς ράβδους· αἱ γὰρ ράβδοι ὁ νόμος ἐστί. Βλέπεις οὖν πολλὰς ράβδους ἡχρειωμένας, γνώση δὲ αὐτοὺς πάντας τοὺς μὴ τηρήσαντας τὸν νόμον, καὶ ὄψει ἐνὸς ἐκάστου τὴν κατοικίαν.

5. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, διατί οὗς μὲν ἀπέλυσεν εἰς τὸν πύργον, οὗς δὲ σοὶ κατέλειπεν;

15 Ὅσοι, φησί, παρέβησαν τὸν νόμον, ὃν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ, εἰς τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν κατέλιπεν αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν· ὅσοι δὲ ἤδη εὐηρέστησαν τῷ νόμῳ καὶ τηρήκασιν αὐτόν, ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν ἔχει αὐτούς.

6. Τίνες οὖν, φημί, κύριε, εἰσὶν οἱ ἐστεφανωμένοι καὶ εἰς 20 τὸν πύργον ὑπάγοντες;

Ὅσοι, φησὶν, ἀντεπάλαισαν τῷ διαβόλῳ καὶ κατεπάλαισαν αὐτόν, ἐστεφανωμένοι εἰσὶν· οὗτοί εἰσιν οἱ ὑπὲρ τοῦ νόμου παθόντες. 7. Οἱ δὲ ἕτεροι καὶ αὐτοὶ χλωρὰς τὰς ράβδους ἐπιδεδωκότες καὶ παραφυάδας ἐχούσας, καρπὸν δὲ μὴ ἐχούσας, οἱ 25 ὑπὲρ τοῦ νόμου θλιβέντες, μὴ παθόντες δὲ μηδὲ ἀρνησάμενοι τὸν νόμον αὐτῶν. 8. Οἱ δὲ χλωρὰς ἐπιδεδωκότες οἷας ἔλαβον, σεμνοὶ καὶ δίκαιοι καὶ λίαν πορευθέντες ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ τὰς ἐντολὰς Κυρίου πεφυλακότες. Τὰ δὲ λοιπὰ γνώση ὅταν κατανοῆσω τὰς ράβδους ταύτας τὰς πεφυτευμένας καὶ πεποτισμέ-

30 νας.

IV. Καὶ μετὰ ἡμέρας ὀλίγας ἦλθομεν εἰς τὸν τόπον καὶ ἐκάθισεν ὁ ποιμὴν εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀγγέλου, κἀγὼ παρεστά-

τόσο πολὺ βρίσκομαι σὲ δυσκολία νὰ καταλάβω. 2. Ἄκουσε, μοῦ λέει· Τὸ δένδρο αὐτὸ τὸ μεγάλο, ποὺ σκεπάζει πεδιάδες καὶ βουνὰ καὶ ὀλόκληρη τὴ γῆ, εἶναι ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ποὺ δόθηκε σ' ὄλο τὸν κόσμον, καὶ αὐτὸς ὁ νόμος εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ποὺ κηρῦχθηκε στὰ πέρατα τῆς γῆς· οἱ λαοὶ ποὺ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη του εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἄκουσαν τὸ κήρυγμά του καὶ πίστεψαν σ' αὐτόν, ἐνῶ ὁ μέγας καὶ λαμπρὸς ἄγγελος εἶναι ὁ Μιχαήλ, ποὺ ἔχει τὴν ἐξουσία τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ τοὺς κυβερνᾷ. Διότι αὐτὸς εἶναι ποὺ δίνει τὸν νόμον στὶς καρδιὰς αὐτῶν ποὺ πιστεῦνουν· ἐξετάζει λοιπὸν αὐτοὺς στοὺς ὁποίους ἔδωσε τὸν νόμον, γιὰ νὰ δεῖ ἐὰν τὸν τήρησαν. 4. Καὶ βλέπεις τὰ ραβδιὰ τοῦ καθενός· διότι τὰ ραβδιὰ εἶναι ὁ νόμος. Βλέπεις λοιπὸν πολλὰ ραβδιὰ ἀχρηστευμένα καὶ καταλαβαίνεις ὅλους αὐτοὺς ποὺ δὲν τήρησαν τὸν νόμον, καὶ βλέπεις τὸν τόπον τῆς κατοικίας τοῦ καθενός.

5. Τοῦ λέγω· Κύριε, γιατί ἄλλους τοὺς ἔστειλε στὸν πύργον καὶ ἄλλους τοὺς ἄφησε σὲ σένα;

Ἔτσι, λέει, παρέβησαν τὸν νόμον ποὺ πῆραν ἀπὸ αὐτόν, τοὺς ἄφησε στὴ δική μου ἐξουσία γιὰ νὰ μετανοήσουν, ἐνῶ αὐτοὺς ποὺ προσαρμόστηκαν στὸν νόμον καὶ τὸν τήρησαν, τοὺς κρατᾷ στὴ δική του ἐξουσία.

6. Ποιοὶ λοιπὸν, τοῦ λέγω, κύριε, εἶναι αὐτοὶ ποὺ στεφανώθηκαν καὶ πῆγαν στὸν πύργον;

Ἔτσι, λέει, πάλαιψαν ἐναντίον τοῦ διαβόλου καὶ τὸν νίκησαν εἶναι στεφανωμένοι· αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἔπαθαν γιὰ τὸν νόμον. 7. Ἐνῶ οἱ ἄλλοι ποὺ ἐπέστρεψαν τὰ ραβδιὰ τους χλωρὰ καὶ μὲ παραφυάδες, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχουν καρπὸ, εἶναι αὐτοὶ ποὺ πέρασαν θλίψεις γιὰ τὸν νόμον, δὲν ἔπαθαν ὅμως οὔτε καὶ ἀρνήθηκαν τὸν νόμον τους. 8. Ἐκεῖνοι πάλι ποὺ ἐπέστρεψαν τὰ ραβδιὰ χλωρὰ, ὅπως τὰ πῆραν, εἶναι οἱ σεμνοὶ καὶ πολὺ δίκαιοι, ποὺ ἔζησαν μὲ καθαρὴ καρδιά καὶ φύλαξαν τὶς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. Τὰ ὑπόλοιπα θὰ τὰ μάθεις ὅταν ἐξετάσω τὰ ραβδιὰ αὐτὰ τὰ φυτεμένα καὶ ποτισμένα.

IV. Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες ἦρθαμε στὸν τόπον καὶ ὁ ποιμένας κάθισε στὴ θέση τοῦ ἀγγέλου καὶ ἐγὼ στάθηκα δίπλα

θην αὐτῷ. Καὶ λέγει μοι· Περίζωσαι ὠμόλινον καὶ διακόνει μοι.

Περιεζωσάμην ὠμόλινον ἐκ σάκκου γεγονὸς καθαρὸν.

2. Ἴδὼν δέ με περιεζωσμένον καὶ ἔτοιμον ὄντα τοῦ διακονεῖν αὐτῷ, Κάλει, φησί, τοὺς ἄνδρας, ὧν εἰσιν αἱ ράβδοι πεφυτευμέναι, κατὰ τὸ τάγμα ὡς τις ἔδωκε τὰς ράβδους.

Καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸ πεδίον καὶ ἐκάλεσα πάντας καὶ ἔστησαν τάγματα τάγματα.

3. Λέγει αὐτοῖς· Ἐκαστος τὰς ἰδίας ράβδους ἐκτιλάτω καὶ φερέτω πρὸς με.

4. Πρῶτοι ἐπέδωκαν οἱ τὰς ξηρὰς καὶ κεκομμένας ἐσχηκότες καὶ ὠσαύτως εὐρέθησαν ξηραὶ καὶ κεκομμέναι· ἐκέλευσεν αὐτοὺς χωρὶς σταθῆναι. 5. Εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰς ξηρὰς καὶ μὴ κεκομμένας ἔχοντες· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπέδωκαν τὰς ράβδους χλωρὰς, τινὲς δὲ ξηρὰς καὶ κεκομμένας ὡς ὑπὸ σπητός. Τοὺς ἐπιδεδωκότας οὖν χλωρὰς ἐκέλευσε χωρὶς σταθῆναι, τοὺς δὲ ξηρὰς καὶ κεκομμένας ἐπιδεδωκότας ἐκέλευσε μετὰ τῶν πρώτων σταθῆναι. 6. Εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰς ἡμιζήρους καὶ σχισμὰς ἐχούσας· καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν χλωρὰς ἐπέδωκαν καὶ μὴ ἐχούσας σχισμὰς· τινὲς δὲ χλωρὰς καὶ παραφυάδας ἐχούσας καὶ εἰς τὰς παραφυάδας καρπούς, οἴους εἶχον οἱ εἰς τὸν πύργον πορευθέντες ἐστεφανωμένοι· τινὲς δὲ ἐπέδωκαν ξηρὰς καὶ βεβρωμένας, τινὲς δὲ ξηρὰς καὶ ἀβρώτους, τινὲς δὲ οἶαι ἦσαν ἡμιζηροὶ καὶ σχισμὰς ἔχουσαι. Ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἕνα ἕκαστον χωρὶς σταθῆναι, τοὺς μὲν πρὸς τὰ ἴδια τάγματα, τοὺς δὲ χωρὶς.

V. Εἶτα ἐπεδίδουν οἱ τὰς ράβδους χλωρὰς μὲν ἔχοντες, σχισμὰς δὲ ἐχούσας· οὗτοι πάντες χλωρὰς ἐπέδωκαν, καὶ ἔστησαν εἰς τὸ ἴδιον τάγμα. Ἐχάρη δὲ ὁ ποιμὴν ἐπὶ τούτοις, ὅτι πάντες ἠλλοιώθησαν καὶ ἀπέθεντο τὰ σχισμὰς αὐτῶν. 2. Ἐπέδωκαν δὲ καὶ οἱ τὸ ἡμισυ χλωρόν, τὸ δὲ ἡμισυ ξηρὸν ἔχοντες· τινῶν οὖν εὐρέθησαν αἱ ράβδοι ὀλοτελῶς χλωραῖ, τινῶν ἡμιζηροὶ, τινῶν ξηραὶ καὶ βεβρωμέναι, τινῶν δὲ χλωραὶ καὶ παραφυάδας ἔχουσαι. Οὗτοι πάντες ἀπελύθησαν ἕκαστος πρὸς τὸ

του, καὶ μοῦ εἶπε· Φόρεσε ποδιὰ πού εἶναι ἀπὸ ἀκατέργαστο λι-
νάρι καὶ βοήθησέ με.

Φόρεσα ποδιὰ πού εἶχα κατασκευασθεῖ ἀπὸ καθαρὸ σάκκο.
2. Βλέποντάς με νὰ εἶμαι ἕτοιμος νὰ τὸν ὑπηρετήσω, μοῦ εἶπε·
Φώναξε τοὺς ἄνδρες τῶν ὁποίων τὰ ραβδιὰ εἶναι φυτεμένα, κατὰ
κατηγορίες, ὅπως ἔδωσε ὁ καθένας τὰ ραβδιὰ.

Πῆγα τότε στὴν πεδιάδα καὶ τοὺς φώναξα ὅλους, καὶ στάθη-
καν κατὰ κατηγορίες.

3. Τοὺς λέει· Ὁ καθένας σας νὰ ξερριζώσει τὰ ραβδιὰ του
καὶ νὰ τὰ φέρει σὲ μένα.

4. Πρῶτοι τὰ ἔδωσαν ἐκεῖνοι πού εἶχαν τὰ ξερὰ καὶ σχισμέ-
να, τὰ ὁποῖα βρέθηκαν καὶ πάλι ξερὰ καὶ σχισμένα· τοὺς διέταξε
νὰ σταθοῦν ξεχωριστά. 5. Ἐπειτα τὰ ἔδωσαν ἐκεῖνοι πού εἶχαν
τὰ ξερὰ καὶ ὄχι σχισμένα· μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς ἔδωσαν
τὰ ραβδιὰ τους χλωρά, μερικοὶ πάλι ξερὰ καὶ σχισμένα σὰ σαρα-
κωφαγωμένα· Ἐκείνους πού ἔδωσαν τὰ χλωρὰ τοὺς διέταξε νὰ
σταθοῦν χωριστά, ἐνῶ ἐκείνους πού ἔδωσαν τὰ ξερὰ καὶ σχισμέ-
να, τοὺς διέταξε νὰ σταθοῦν μαζί μὲ τοὺς πρώτους. 6. Ἐπειτα τὰ
ἔδωσαν ἐκεῖνοι πού εἶχαν τὰ μισόξερα μὲ σχισμές· ἀλλὰ πολλοὶ
ἀπὸ αὐτοὺς τὰ ἔδωσαν χλωρὰ καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν σχισμές· μερι-
κοὶ πάλι καὶ μὲ παραφυάδες, στίς ὁποῖες παραφυάδες εἶχαν καρ-
ποὺς τέτοιους πού εἶχαν καὶ ἐκεῖνοι πού πῆγαν στὸν πύργο στε-
φανωμένοι· μερικοὶ ἔδωσαν τὰ ραβδιὰ τους ξερὰ καὶ διαβρωμέ-
να, ἐνῶ ἄλλοι ξερὰ καὶ ἀδιάβρωτα, καὶ ἄλλοι ὅπως ἦταν μισόξε-
ρα μὲ σχισμές. Αὐτοὺς τοὺς διέταξε νὰ σταθοῦν ὁ καθένας χωρι-
στά, ἄλλους στίς δικές τους κατηγορίες καὶ ἄλλους χωριστά.

V. Ἐπειτα ἐπέδωσαν ἐκεῖνοι πού εἶχαν τὰ ραβδιὰ τους
χλωρὰ, ἀλλὰ μὲ σχισμές· ὅλοι αὐτοὶ τὰ ἔδωσαν χλωρὰ καὶ στά-
θησαν στὴ δική τους κατηγορία. Χάρηκε ὁ ποιμένας γι' αὐτούς,
ἐπειδὴ ὅλοι ἄλλαξαν καὶ ἀπέβαλαν τίς σχισμές τους. 2. Ἐδωσαν
τὰ ραβδιὰ τους καὶ αὐτοὶ πού τὰ εἶχαν κατὰ τὸ ἥμισυ χλωρὰ καὶ
κατὰ τὸ ἥμισυ ξέρα· μερικῶν λοιπὸν βρέθηκαν τὰ ραβδιὰ τε-
λείως χλωρὰ, μερικῶν μισόξερα, μερικῶν ξερὰ καὶ σαπισμένα,
καὶ μερικῶν χλωρὰ καὶ μὲ παραφυάδες. Αὐτοὶ ὅλοι ἀφέθηκαν νὰ

τάγμα αὐτοῦ. 3. Εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰ δύο μέρη χλωρὰ ἔχοντες, τὸ δὲ τρίτον ξηρόν· πολλοὶ ἐξ αὐτῶν χλωρὰς ἐπέδωκαν, πολλοὶ δὲ ἡμιξήρους, ἕτεροι δὲ ξηρὰς καὶ βεβρωμένας· οὗτοι πάντες ἔστησαν εἰς τὸ ἴδιον τάγμα. 4. Εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰ δύο μέρη 5 ξηρὰ ἔχοντες, τὸ δὲ τρίτον χλωρόν. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἡμιξήρους ἐπέδωκαν, τινὲς δὲ ξηρὰς καὶ βεβρωμένας, τινὲς δὲ ἡμιξήρους καὶ σχισμὰς ἐχούσας, ὀλίγοι δὲ χλωρὰς. Οὗτοι πάντες ἔστησαν εἰς τὸ ἴδιον τάγμα. 5. Ἐπέδωκαν δὲ οἱ τὰς ράβδους χλωρὰς ἐσχηκότες, ἐλάχιστον δὲ ξηρόν καὶ σχισμὰς ἐχούσας. 10 Ἐκ τούτων τινὲς χλωρὰς ἐπέδωκαν, τινὲς δὲ χλωρὰς καὶ παραφυάδας ἐχούσας. Ἀπῆλθον καὶ οὗτοι εἰς τὸ τάγμα αὐτῶν. 6. Εἶτα ἐπέδωκαν οἱ ἐλάχιστον ἔχοντες χλωρόν, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη ξηρὰ· τούτων αἱ ράβδοι εὐρέθησαν τὸ πλεῖστον μέρος χλωραὶ καὶ παραφυάδας ἔχουσαι καὶ καρπὸν ἐν ταῖς παραφυά- 15 σι, καὶ ἕτεραι χλωραὶ ὄλαι. Ἐπὶ ταύταις ταῖς ράβδοις ἐχάρη ὁ ποιμὴν λίαν, ὅτι οὕτως εὐρέθησαν. Ἀπῆλθον δὲ οὗτοι ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον τάγμα.

VI. Μετὰ τὸ πάντων κατανοῆσαι τὰς ράβδους τὸν ποιμένα λέγει μοι· Εἶπόν σοι ὅτι τὸ δένδρον τοῦτο φιλόζωον ἐστι. 20 Βλέπεις, φησί, πόσοι μετενόησαν καὶ ἐσώθησαν;

Βλέπω, φημί, κύριε.

Ἴνα ἴδῃς, φησί, τὴν πολυευσπλαγχνίαν τοῦ Κυρίου, ὅτι μεγάλη καὶ ἐνδοξὸς ἐστι, καὶ ἔδωκε πνεῦμα τοῖς ἀξίοις οὗσι μετανοίας.

25 2. Διατί οὖν, φημί, κύριε, πάντες οὐ μετενόησαν;

ἽΩν εἶδε, φησί, τὴν καρδίαν μέλλουσαν καθαρὰν γενέσθαι καὶ δουλεύειν αὐτῷ ἐξ ὄλης καρδίας, τούτοις ἔδωκε τὴν μετάνοιαν· ὧν δὲ εἶδε τὴν δολιότητα καὶ πονηρίαν, μελλόντων ἐν ὑποκρίσει μετανοεῖν, ἐκείνοις οὐκ ἔδωκε μετάνοιαν, μήποτε 30 πάλιν βεβηλώσωσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ

3. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, νῦν οὖν μοι δήλωσον τοὺς τὰς ράβδους ἐπιδεδωκότας, ποταπὸς τις αὐτῶν ἐστι, καὶ τὴν τούτων κατοικίαν, ἵνα, ἀκούσαντες οἱ πιστεύσαντες καὶ εἰληφότες τὴν

πᾶνε ὁ καθένας στὴν κατηγορία του. 3. Ἐπειτα ἔδωσαν τὰ ραβδιὰ τοὺς ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν τὰ δύο μέρη τοὺς ξερὰ καὶ τὸ τρίτο χλωρό. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τὰ ἔδωσαν χλωρά, πολλοὶ μισόξερα, καὶ ἄλλοι ξερὰ καὶ σαπισμένα· ὅλοι αὐτοὶ στάθηκαν στὴ δίκη τοὺς κατηγορία. 4. Ἐπειτα τὰ ἔδωσαν ἐκεῖνοι ποὺ ἦταν τὰ δύο μέρη ξερὰ καὶ τὸ τρίτο χλωρό. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τὰ ἔδωσαν μισόξερα, μερικοὶ ξερὰ καὶ σαπισμένα, καὶ μερικοὶ μισόξερα καὶ μὲ σχισμές, καὶ λίγοι χλωρά. Ὅλοι αὐτοὶ στάθηκαν στὴ δίκη τοὺς κατηγορία. 5. Τὰ ἔδωσαν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν τὰ ραβδιὰ τοὺς χλωρὰ καὶ μόνο ἐλάχιστο μέρος τοὺς ξερὸ καὶ μὲ σχισμές. Ἀπὸ αὐτοὺς μερικοὶ τὰ ἔδωσαν χλωρά, καὶ μερικοὶ χλωρὰ καὶ μὲ παραφυάδες. Πῆγαν καὶ αὐτοὶ στὴ δίκη τοὺς κατηγορία. 6. Ἐπειτα τὰ ἔδωσαν ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν ἐλάχιστο μέρος χλωρό, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπο μέρος τοὺς ἦταν ξερὸ· τὰ ραβδιὰ αὐτῶν βρέθηκαν στὸ μεγαλύτερο μέρος τοὺς χλωρὰ καὶ μὲ παραφυάδες, ἔχοντας καὶ καρπὸ στὶς παραφυάδες, καὶ ἄλλα ἦταν ἐξολοκλήρου χλωρά. Γιὰ τὰ ραβδιὰ αὐτὰ χάρηκε πολὺ ὁ ποιμένας, ἐπειδὴ βρέθηκαν ἔτσι. Καὶ πῆγαν κι αὐτοὶ ὁ καθένας στὴ δίκη του κατηγορία.

VI. Ἀφοῦ ἐξέτασε τὰ ραβδιὰ ὄλων ὁ ποιμένας, μοῦ εἶπε· Σοῦ εἶπα ὅτι τὸ δένδρο αὐτὸ ἀγαπάει τὴ ζωὴ. Βλέπεις πόσοι μετανόησαν καὶ σώθηκαν;

Βλέπω, Κύριε, εἶπα.

Γιὰ νὰ δεῖς, λέει, τὴν πολλὴ εὐσπλαχνία τοῦ Κυρίου, ὅτι εἶναι μεγάλη καὶ δοξασμένη, καὶ ἔδωσε πνεῦμα σ' ἐκείνους ποὺ ἦταν ἄξιοι μετάνοιας.

2. Γιατί ὁμως, εἶπα, κύριε, δὲν μετανόησαν ὅλοι;

Ἐκείνων ποὺ εἶδε, λέει, ὅτι ἡ καρδιὰ θὰ γινόταν καθαρὴ καὶ θὰ τὸν ὑπηρετοῦν μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους, σ' αὐτοὺς ἔδωσε τὴ μετάνοια· ἐνῶ ἐκείνων ποὺ εἶδε τὴ δολιότητα καὶ τὴν πονηριά, οἱ ὁποῖοι ἐπρόκειτο νὰ μετανοήσουν μὲ ὑποκρισία, σ' αὐτοὺς δὲν ἔδωσε μετάνοια, μὴ τυχὸν καὶ ξαναβεβηλώσουν τὸ ὄνομά του.

3. Τοῦ λέγω· Κύριε, φανέρωσέ μου τώρα αὐτοὺς ποὺ παρέδωσαν τὰ ραβδιὰ, ποιὸς εἶναι ὁ καθένας ἀπὸ αὐτούς, καὶ ποιά εἶναι ἡ κατοικία του, γιὰ νὰ τὰ ἀκούσουν αὐτοὶ ποὺ πίστεψαν καὶ

σφραγίδα καὶ τεθλακότες αὐτὴν καὶ μὴ τηρήσαντες ὑγιῆ, ἐπιγνόντες τὰ ἑαυτῶν ἔργα μετανοήσωσι, λαβόντες ὑπὸ σοῦ σφραγίδα, καὶ δοξάσωσι τὸν Κύριον, ὅτι ἐσπλαχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἀπέστειλέ σε τοῦ ἀνακαινίσει τὰ πνεύματα αὐτῶν.

5 4. Ἄκουε, φησὶν· Ὡν αἱ ράβδοι ξηραὶ καὶ βεβρωμένοι ὑπὸ σητὸς εὐρέθησαν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποστάται καὶ προδόται τῆς Ἐκκλησίας καὶ βλασφημήσαντες ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν τὸν Κύριον. Ἔτι δὲ καὶ ἐπαισχυνθέντες τὸ ὄνομα Κυρίου τὸ ἐπικληθὲν ἐπ' αὐτούς. Οὗτοι οὖν εἰς τέλος ἀπώλοντο τῷ Θεῷ.
10 Βλέπεις δὲ ὅτι οὐδὲ εἷς αὐτῶν μετενόησε, καίπερ ἀκούσαντες τὰ ρήματα ἃ ἐλάλησας αὐτοῖς, ἃ σοι ἐνετειλάμην· ἀπὸ τῶν τοιούτων οὖν ἡ ζωὴ ἀπέστη. 5. Οἱ δὲ τὰς ξηρὰς καὶ ἀσήπτους ἐπιδεδωκότες, καὶ οὗτοι ἐγγὺς αὐτῶν· ἦσαν γὰρ ὑποκριταὶ καὶ διδαχὰς ξένας εἰσφέροντες καὶ ἐκστρέφοντες τοὺς δούλους τοῦ
15 Θεοῦ, μάλιστα δὲ τοὺς ἡμαρτηκότας, μὴ ἀφιέντες μετανοεῖν αὐτούς, ἀλλὰ ταῖς διδαχαῖς ταῖς μωραῖς πείθοντες αὐτούς. Οὗτοι οὖν ἔχουσιν ἐλπίδα τοῦ μετανοῆσαι. 6. Βλέπεις δὲ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ μετανενοηκότας ἀφ' ἧς ἐλάλησας αὐτοῖς τὰς ἐντολάς μου· καὶ ἔτι μετανοήσουσιν. Ὅσοι δὲ οὐ μετανοήσουσι, ἀπώλε-
20 σαν τὴν ζωὴν αὐτῶν· ὅσοι δὲ μετενόησαν ἐξ αὐτῶν, ἀγαθοὶ ἐγένοντο καὶ ἐγένετο ἡ κατοικία αὐτῶν εἰς τὰ τεῖχη τὰ πρῶτα· τινὲς δὲ καὶ εἰς τὸν πύργον ἀνέβησαν. Βλέπεις οὖν, φησὶν, ὅτι ἡ μετάνοια τῶν ἀμαρτωλῶν ζωὴν ἔχει, τὸ δὲ μὴ μετανοῆσαι θάνατον;

25 VII. Ὅσοι δὲ ἡμιζήρους ἐπέδωκαν καὶ ἐν αὐταῖς σχισμὰς εἶχον, ἄκουε καὶ περὶ αὐτῶν. Ὅσων ἦσαν αἱ ράβδοι κατὰ τὸ αὐτὸ ἡμιζήροι, δίψυχοί εἰσιν· οὔτε γὰρ ζῶσιν οὔτε τεθνήκασιν.
2. Οἱ δὲ ἡμιζήρους ἔχοντες καὶ ἐν αὐταῖς σχισμὰς, οὗτοι καὶ δίψυχοι καὶ κατάλαλοί εἰσι καὶ μηδέποτε εἰρηνεύοντες ἐν ἑαυ-
30 τοῖς, ἀλλὰ διχοστατοῦντες πάντοτε. Ἀλλὰ καὶ τούτοις, φησὶν, ἐπίκειται μετάνοια. Βλέπεις, φησί, τινὰς ἐξ αὐτῶν μετανενοηκότας. Καὶ ἔτι, φησὶν, ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἐλπίς μετανοίας. 3. Καὶ

πῆραν τὴ σφραγίδα καὶ τὴν ἔσπασαν καὶ δὲν τὴν τήρησαν ὑγιῆ, καὶ συνειδητοποιώντας τὰ ἔργα τους νὰ μετανοήσουν, παίρνοντας ἀπὸ σένα τὴ σφραγίδα, καὶ νὰ δοξάσουν τὸν Κύριο, πού τοὺς λυπήθηκε καὶ σὲ ἔστειλε νὰ ἀνακαινίσῃς τὰ πνεύματά τους.

4. Ἴ ακουσε, μοῦ εἶπε· Ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων τὰ ραβδιά βρέθηκαν ξερὰ καὶ σαρακωφαγώμενα, αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀποστάτες καὶ προδότες τῆς Ἐκκλησίας, πού μὲ τὶς ἁμαρτίες τους βλασφήμησαν τὸν Κύριο, καὶ ντράπηκαν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου πού τοὺς δόθηκε. Αὐτοὶ λοιπὸν χάθηκαν μιὰ γιὰ πάντα γιὰ τὸν Θεό. Βλέπεις ὅτι κανένας ἀπὸ αὐτοὺς δὲν μετάνοιωσε, ἂν καὶ ἄκουσαν τὰ λόγια πού τοὺς εἶπες, αὐτὰ πού σοῦ ἔδωσα ἐντολὴ νὰ τοὺς πεῖς· ἀπὸ αὐτοὺς λοιπὸν ἡ ζωὴ ἔφυγε. 5. Καὶ ἐκεῖνοι πού ἔδωσαν τὰ ραβδιά ξερά, ἀλλ' ὄχι σαπισμένα, καὶ αὐτοὶ βρίσκονται κοντὰ σ' αὐτούς· διότι ἦταν ὑποκριτές, πού εἰσάγουν ξένες διδασκαλίες καὶ ξεστρατίζουν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, ἰδιαίτερα μάλιστα ἐκείνους πού ἔχουν ἁμαρτήσῃ, μὴ ἀφήνοντάς τους νὰ μετανοήσουν, ἀλλὰ πείθοντάς τους μὲ τὶς ἀνόητες διδασκαλίες τους. Αὐτοὶ λοιπὸν ἔχουν ἐλπίδα νὰ μετανοήσουν. 6. Καὶ βλέπεις πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ ἔχουν ἤδη μετανοήσῃ ἀπὸ τὴ στιγμή πού τοὺς κήρυξες τὶς ἐντολές μου, καὶ ἀκόμη θὰ μετανοήσουν. Ὅσοι ὄμως ἀπὸ αὐτοὺς δὲν μετανοήσουν, ἔχασαν τὴ ζωὴ τους· ἐνῶ ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς μετανόησαν, ἔγιναν ἀγαθοὶ καὶ κατοίκησαν στὰ τεῖχη τὰ πρῶτα· μερικοὶ μάλιστα ἀνέβηκαν καὶ στὸν πύργο. Βλέπεις λοιπὸν, λέει, ὅτι ἡ μετάνοια τῶν ἁμαρτωλῶν δίνει ζωὴ, ἐνῶ ἡ ἀμετανοησία προξενεῖ θάνατο.

VII. Ἐκεῖνοι πάλι πού τὰ παράδωσαν μισόξερα καὶ μὲ σχισμές, ἄκουσε τί συμβαίνει μ' αὐτούς. Ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων τὰ ραβδιά ἦταν σὲ ἴδιο ποσοστὸ μισόξερα, εἶναι δίψυχοι· διότι οὔτε ζοῦν οὔτε εἶναι πεθαμένοι. 2. Ἐκεῖνοι πού ἔχουν τὰ ραβδιά τους μισόξερα καὶ μὲ σχισμές, αὐτοὶ εἶναι καὶ δίψυχοι καὶ κακολόγοι, πού δὲν ἔχουν ποτὲ μέσα τους εἰρήνη, ἀλλὰ πάντοτε δημιουργοῦν διχοστασίες. Ὅμως καὶ γι' αὐτούς, λέει, ὑπάρχει μετάνοια. Βλέπεις, λέει, μερικοὺς ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ ἔχουν μετανοήσῃ. Καὶ ἀκόμα ὑπάρχει γι' αὐτοὺς ἐλπίδα μετάνοιας. 3. Καὶ ὅσοι ἀπὸ

ὄσοι, φησίν, ἐξ αὐτῶν μετανενοήκασι, τὴν κατοικίαν εἰς τὸν
 πύργον ἔχουσιν. Ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν βραδύτερον μετανενοήκα-
 σιν, εἰς τὰ τεῖχη κατοικήσουσιν· ὄσοι δὲ οὐ μετανοοῦσιν, ἀλλ'
 ἐμμένουσι ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, θανάτῳ ἀποθανοῦνται. 4. Οἱ
 5 δὲ χλωρὰς ἐπιδεδωκότες τὰς ράβδους αὐτῶν καὶ σχισμὰς
 ἐχούσας, πάντοτε οὗτοι πιστοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἐγένοντο, ἔχοντες δὲ
 ζῆλόν τινα ἐν ἀλλήλοις περὶ πρωτείων καὶ περὶ δόξης τινός·
 ἀλλὰ πάντες οὗτοι μωροὶ εἰσιν, ἐν ἀλλήλοις ἔχοντες ζῆλον περὶ
 πρωτείων. 5. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἀκούσαντες τῶν ἐντολῶν μου,
 10 ἀγαθοὶ ὄντες, ἐκαθάρισαν ἑαυτοὺς καὶ μετενόησαν ταχύ. Ἐγένε-
 το οὖν ἡ κατοίκησις αὐτῶν εἰς τὸν πύργον. Ἐὰν δὲ τις πάλιν
 ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν διχοστασίαν, ἐκβληθήσεται ἀπὸ τοῦ πύργου
 καὶ ἀπολέσει τὴν ζωὴν αὐτοῦ. 6. Ἡ ζωὴ πάντων ἐστὶ τῶν τὰς
 ἐντολὰς τοῦ Κυρίου φυλασσόντων· ἐν ταῖς ἐντολαῖς δὲ περὶ
 15 πρωτείων ἢ περὶ δόξης τινός οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ περὶ μακροθυ-
 μίας καὶ περὶ ταπεινοφρονησεως ἀνδρός. Ἐν τοιούτοις οὖν ἡ
 ζωὴ τοῦ Κυρίου, ἐν τοῖς διχοστάταις δὲ καὶ παρανόμοις θάνα-
 τος.

VIII. Οἱ δὲ ἐπιδεδωκότες τὰς ράβδους ἡμισυ μὲν χλωρὰς,
 20 ἡμισυ δὲ ξηρὰς, οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς πραγματείαις ἐμπεφυρμέ-
 νοι καὶ μὴ κολλώμενοι τοῖς ἀγίοις. Διὰ τοῦτο τὸ ἡμισυ αὐτῶν
 ζῆ, τὸ δὲ ἡμισυ νεκρὸν ἐστὶ. 2. Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντές μου τῶν
 ἐντολῶν μετενόησαν. Ὅσοι γοῦν μετενόησαν, ἡ κατοικία αὐ-
 τῶν εἰς τὸν πύργον. Τινὲς δὲ αὐτῶν εἰς τέλος ἀπέστησαν. Οὗτοι
 25 οὖν μετάνοιαν οὐκ ἔχουσι· διὰ γὰρ τὰς πραγματείας αὐτῶν
 ἐβλασφήμησαν τὸν Κύριον καὶ ἀπηνήσαντο λοιπόν. Ἀπώλε-
 σαν οὖν τὴν ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν πονηρίαν ἣν ἔπραξαν. 3. Πολ-
 λοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν· οὗτοι ἔτι ἔχουσι μετάνοιαν, ἐὰν
 ταχὺ μετανοήσωσι, καὶ ἔσται αὐτῶν ἡ κατοικία εἰς τὸν πύργον.
 30 Ἐὰν δὲ βραδύτερον μετανοήσωσι, κατοικήσουσιν εἰς τὰ τεῖχη·
 ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσι, καὶ αὐτοὶ ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν.
 4. Οἱ δὲ τὰ δύο μέρη χλωρὰ, τὸ δὲ τρίτον ξηρὸν ἐπιδεδωκότες,
 οὗτοί εἰσιν οἱ ἀρνησάμενοι ποικίλαις ἀρνήσεσι. 5. Πολλοὶ οὖν
 ἐξ αὐτῶν μετενόησαν καὶ ἐγένετο ἡ κατοίκησις αὐτῶν εἰς τὸν

αυτούς, λέει, έχουν μετανοήσει, κατοικοῦν στὸν πύργο, ἐνῶ ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς μετανόησαν ἀργότερα, θὰ κατοικήσουν στὰ τεῖχη· ὅσοι πάλι δὲν μετανοοῦν, ἀλλὰ ἐπιμένουν στὶς πράξεις τους, θὰ παραδοθοῦν στὸ θάνατο. 4. Ἐκεῖνοι ποὺ παρέδωσαν τὰ ραβδιά τους χλωρὰ μὲ σχισμές, αὐτοὶ πάντοτε ὑπῆρξαν πιστοὶ καὶ ἀγαθοί, ἔχουν ὁμως μεταξὺ τους κάποια ζήλεια γιὰ τὰ πρωτεῖα καὶ γιὰ κάποια δόξα· ἀλλὰ ὅλοι αὐτοὶ εἶναι μωροί, ζηλεύοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλο γιὰ τὰ πρωτεῖα. 5. Ὅμως καὶ αὐτοὶ ὅταν ἄκουσαν τὶς ἐντολές μου, ὄντας ἀγαθοί, καθάρισαν τοὺς ἑαυτοὺς τους καὶ μετανόησαν γρήγορα, κι ἔτσι κατοίκησαν καὶ αὐτοὶ στὸν πύργο. Ἐὰν ὁμως κάποιος ἐπιστρέψει στὴ διχόνοια, θὰ διωχθεῖ ἀπὸ τὸν πύργο καὶ θὰ χάσει τὴ ζωὴ του. 6. Ἡ ζωὴ εἶναι ὅλων ἐκείνων ποὺ τηροῦν τὶς ἐντολές τοῦ Κυρίου, ἐνῶ στὶς ἐντολές γιὰ τὰ πρωτεῖα ἢ γιὰ τὴ δόξα κάποιου δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ γιὰ τὴ μακροθυμία καὶ τὴν ταπεινοφροσύνη τοῦ ἀνθρώπου. Σ' αὐτοὺς λοιπὸν ὑπάρχει ἡ ζωὴ τοῦ Κυρίου, ἐνῶ στοὺς διαφωνοῦντες καὶ παράνομους ὁ θάνατος.

VIII. Ἐκεῖνοι ποὺ παρέδωσαν τὰ ραβδιά τους μισὰ χλωρὰ καὶ μισὰ ξερά, αὐτοὶ εἶναι οἱ μπλεγμένοι μὲ τὶς ἐπιχειρήσεις καὶ δὲν ἀφοσιώνονται στοὺς ἀγίους. Γι' αὐτὸ τὸ μισὸ ἀπὸ αὐτοὺς ζεῖ καὶ τὸ μισὸ εἶναι νεκρὸ. 2. Πολλοὶ λοιπὸν ποὺ ἄκουσαν τὶς ἐντολές μου μετανόησαν. Ὅσοι λοιπὸν μετανόησαν, ἡ κατοικία τους εἶναι στὸν πύργο. Μερικοὶ ὁμως ἀπὸ αὐτοὺς ἀπομακρύνθηκαν ὀριστικά. Αὐτοὶ λοιπὸν δὲν ἔχουν ἐλπίδα μετάνοιας· διότι γιὰ χάρη τῶν ἐπιχειρήσεων βλασφήμησαν τὸν Κύριο καὶ τὸν ἀπαρνήθηκαν. Ἐχασαν δηλαδὴ τὴ ζωὴ τους, ἐξαιτίας τῆς πονηριᾶς ποὺ διέπραξαν. 3. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἔδειξαν διψυχία· αὐτοὶ ἔχουν ἀκόμα ἐλπίδα μετάνοιας, ἐὰν μετανοήσουν σύντομα, καὶ θὰ κατοικήσουν στὸν πύργο. Ἐὰν ὁμως μετανοήσουν ἀργότερα, θὰ κατοικήσουν στὰ τεῖχη· ἐνῶ ἐὰν δὲ μετανοήσουν, θὰ χάσουν κι αὐτοὶ τὴ ζωὴ τους. 4. Αὐτοὶ ποὺ παρέδωσαν τὰ ραβδιά τους κατὰ τὰ δύο τρίτα χλωρὰ καὶ κατὰ τὸ ἕνα τρίτο ξερά, αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἀρνήθηκαν τὸν Θεὸ μὲ διάφορες ἀρνήσεις. 5. Πολλοὶ λοιπὸν ἀπὸ αὐτοὺς μετανόησαν καὶ κατοίκησαν στὸν πύργο·

πύργον· πολλοὶ δὲ εἰς τέλος ἀπέστησαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· οὗτοι οὖν εἰς τέλος ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν καὶ ἐδιχοστάτησαν. Τούτοις οὖν ἐστὶ μετάνοια, ἐὰν ταχὺ μετανοήσωσι καὶ μὴ ἐπιμείνωσι ταῖς ἡδοναῖς αὐτῶν· ἐὰν δὲ ἐπιμείνωσι ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, καὶ οὗτοι θάνατον ἑαυτοῖς κατεργάζονται.

IX. Οἱ δὲ ἐπιδεδωκότες τὰς ράβδους τὰ μὲν δύο μέρη ξηρά, τὸ δὲ τρίτον χλωρόν, οὗτοί εἰσι πιστοὶ μὲν γεγονότες, πλουτήσαντες δὲ καὶ γενόμενοι ἔνδοξοι παρὰ τοῖς ἔθνεσιν· ὑπε-
10 ρηφανίαν μεγάλην ἐνεδύσαντο καὶ ὑψηλόφρονες ἐγένοντο καὶ κατέλιπον τὴν ἀλήθειαν καὶ οὐκ ἐκολλήθησαν τοῖς δικαίοις, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἐθνῶν συνέζησαν, καὶ αὕτη ἡ ὁδὸς ἡδυτέρα αὐτοῖς ἐφαίνεται· ἀπὸ δὲ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀπέστησαν, ἀλλ' ἐνέμειναν τῇ πίστει, μὴ ἐργαζόμενοι δὲ τὰ ἔργα τῆς πίστεως. 2. Πολλοὶ
15 οὖν ἐξ αὐτῶν μετενόησαν καὶ ἐγένετο ἡ κατοίκησις αὐτῶν ἐν τῷ πύργῳ. 3. Ἔτεροι δὲ εἰς τέλος μετὰ τῶν ἐθνῶν συζῶντες καὶ πειθόμενοι ταῖς κενοδοξίαις τῶν ἐθνῶν ἀπέστησαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, δουλεύσαντες ταῖς πράξεσι καὶ τοῖς ἔργοις τῶν ἐθνῶν. Οὗτοι οὖν μετὰ τῶν ἐθνῶν ἐλογίσθησαν. 4. Ἔτεροι δὲ ἐξ αὐ-
20 τῶν ἐδιψύχησαν μὴ ἐλπίζοντες σωθῆναι διὰ τὰς πράξεις αἷς ἔπραξαν. Ἔτεροι δὲ ἐδιψύχησαν καὶ σχίσματα ἐν ἑαυτοῖς ἐποίησαν. Τούτοις οὖν καὶ τοῖς διψυχήσασι διὰ τὰς πράξεις αὐτῶν μετάνοια ἔτι ἐστίν· ἀλλ' ἡ μετάνοια αὐτῶν ταχινὴ ὀφείλει εἶναι, ἵνα ἡ κατοικία αὐτῶν γένηται εἰς τὸν πύργον· τῶν δὲ μὴ μετα-
25 νοούντων, ἀλλ' ἐπιμενόντων ταῖς ἡδοναῖς, ὁ θάνατος ἐγγύς.

X. Οἱ δὲ τὰς ράβδους ἐπιδεδωκότες χλωράς, αὐτὰ δὲ τὰ ἄκρα ξηρὰ καὶ σχισμὰς ἔχοντα, οὗτοι πάντοτε ἀγαθοὶ καὶ πιστοὶ καὶ ἔνδοξοι παρὰ τῷ Θεῷ ἐγένοντο, ἐλάχιστον δὲ ἐξήμαρτον διὰ μικρὰς ἐπιθυμίας καὶ μικρὰ κατ' ἀλλήλων ἔχοντες· ἀλλ'
30 ἀκούσαντές μου τῶν ρημάτων τὸ πλεῖστον μέρος ταχὺ μετενόησαν καὶ ἐγένετο ἡ κατοικία αὐτῶν εἰς τὸν πύργον. 2. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν, τινὲς δὲ διψυχήσαντες διχοστασίαν μείζονα

πολλοὶ ὁμως ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸ ὀριστικά· αὐτοὶ ἐπομένως τελικὰ ἔχασαν τὴ ζωὴ τους. Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἔδειξαν διψυχία καὶ προκάλεσαν διχόνοιες. Γι' αὐτοὺς λοιπὸν ὑπάρχει μετάνοια, ἔάν μετανοήσουν γρήγορα καὶ δὲν ἐπιμείνουν στὶς ἡδονές τους· ἔάν ὁμως ἐπιμείνουν στὶς πράξεις τους, καὶ αὐτοὶ ἐτοιμάζουν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους θάνατο.

ΙΧ. Ἐκεῖνοι ποὺ παρέδωσαν τὰ ραβδιά τους κατὰ τὰ δύο μέρη ξερά, καὶ κατὰ τὸ ἓνα χλωρά, αὐτοὶ πίστεψαν βέβαια, ἀλλὰ πλούτισαν καὶ ἔγιναν διάσημοι στοὺς ἐθνικούς· ἀπέκτησαν μεγάλη ὑπερηφάνεια καὶ ἔγιναν ὑψηλόφρονες, καὶ ἐγκατέλειψαν τὴν ἀλήθεια καὶ δὲν ἀφοσιώθηκαν στοὺς δίκαιους, ἀλλὰ ἔζησαν μαζὶ μὲ τοὺς ἐθνικούς, καὶ αὐτὸς ὁ δρόμος τοὺς φαινόταν πρὸ εὐχάριστος· ἀπὸ τὸν Θεὸ βέβαια δὲν ἀπομακρύνθηκαν, ἀλλὰ παρέμειναν στὴν πίστη, ὁμως δὲν κάνουν τὰ ἔργα τῆς πίστεως. 2. Πολλοὶ λοιπὸν ἀπὸ αὐτοὺς μετανόησαν καὶ κατοίκησαν στὸν πύργο. 3. Ἄλλοι ὁμως ζώντας μέχρι τὸ τέλος μὲ τοὺς ἐθνικούς καὶ πιστεύοντας τὶς ματαιοδοξίες τῶν ἐθνικῶν, ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὸν Θεό, ὑπηρετώντας τὶς πράξεις καὶ τὰ ἔργα τῶν ἐθνικῶν. Αὐτοὶ λοιπὸν συγκαταλέγονται μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν. 4. Ἄλλοι πάλι ἀπὸ αὐτοὺς ἔδειξαν διψυχία μὴ ἐλπίζοντας νὰ σωθοῦν ἐξαιτίας τῶν πράξεων ποὺ ἔπραξαν. Ἄλλοι πάλι ἔδειξαν διψυχία καὶ προκάλεσαν μεταξὺ τους σχίσματα. Γι' αὐτοὺς λοιπὸν, καὶ γι' αὐτοὺς ποὺ διψύχησαν, ἐξαιτίας τῶν πράξεών τους, ὑπάρχει ἀκόμα μετάνοια· ὁμως ἡ μετάνοιά τους πρέπει νὰ γίνει γρήγορα, γιὰ νὰ κατοικήσουν στὸν πύργο· ἐνῶ γιὰ ἐκείνους ποὺ δὲν μετανοοῦν, ἀλλὰ ἐπιμένουν στὶς ἡδονές, ὁ θάνατος εἶναι κοντά.

Χ. Ἐκεῖνοι ποὺ παρέδωσαν τὰ ραβδιά χλωρά, μὲ τὰ ἄκρα τους ὁμως ξερά καὶ μὲ σχισμές, αὐτοὶ ὑπῆρξαν πάντοτε ἀγαθοὶ καὶ πιστοὶ καὶ δοξασμένοι κοντὰ στὸ Θεό, ἀλλὰ ἀμάρτησαν λίγο γιὰ χάρη μικρῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἐπειδὴ εἶχαν μικροδιαφορὲς μεταξὺ τους· ὁμως ἀκούοντας τὰ λόγια μου στὸ μεγαλύτερο μέρος μετάνοιωσαν ἀμέσως καὶ κατοίκησαν στὸν πύργο. 2. Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ὁμως ἔδειξαν διψυχία, μερικοὶ μάλιστα δείχνοντας διψυχία προκάλεσαν μεγαλύτερη διχόνοια. Σ' αὐτοὺς λοιπὸν

ἐποίησαν. Ἐν τούτοις οὖν ἔτι ἐστὶ μετανοίας ἐλπίς, ὅτι ἀγαθοὶ πάντοτε ἐνένοντο· δυσκόλως δέ τις αὐτῶν ἀποθανεῖται. 3. Οἱ δὲ τὰς ράβδους αὐτῶν ξηρὰς ἐπιδεδωκότες, ἐλάχιστον δὲ χλωρὸν ἐχούσας, οὗτοί εἰσιν οἱ πιστεύσαντες μὲν, τὰ δὲ ἔργα 5 τῆς ἀνομίας ἐργαζόμενοι· οὐδέποτε δὲ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπέστησαν καὶ τὸ ὄνομα ἠδέως ἐβάστασαν καὶ εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ἠδέως ὑπεδέξαντο τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. Ἀκούσαντες οὖν ταύτην τὴν μετάνοιαν ἀδιστακτῶς μετενόησαν καὶ ἐργάζονται πᾶσαν ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην. 4. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ θλιβόμενοι 10 ἠδέως ἔπαθον, γινώσκοντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἃς ἔπραξαν. Τούτων οὖν πάντων ἡ κατοικία εἰς τὸν πύργον ἔσται.

XI. Καὶ μετὰ τὸ συντελέσαι αὐτὸν τὰς ἐπιλύσεις πασῶν τῶν ράβδων λέγει μοι· Ὑπαγε καὶ πᾶσι λέγε, ἵνα μετανοήσωσι, καὶ ζήσονται τῷ Θεῷ· ὅτι ὁ Κύριος ἔπεμψέ με σπλαγχνι- 15 σθεῖς πᾶσι δοῦναι τὴν μετάνοιαν, καίπερ τινῶν μὴ ὄντων ἀξίων διὰ τὰ ἔργα αὐτῶν· ἀλλὰ μακρόθυμος ὢν ὁ Κύριος θέλει τὴν κλῆσιν τὴν γενομένην διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ σῶζεσθαι.

2. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, ἐλπίζω ὅτι πάντες ἀκούσαντες αὐτὰ μετανοήσουσι. Πείθομαι γὰρ ὅτι εἷς ἕκαστος τὰ ἴδια ἔργα ἐπι- 20 γνοῦς καὶ φοβηθεῖς τὸν Θεὸν μετανοήσει.

3. Ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Ὅσοι, φησὶν, ἐξ ὄλης καρδίας αὐτῶν μετανοήσωσι καὶ καθαρίσωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν πονηριῶν πασῶν τῶν προειρημένων καὶ μηκέτι μηδὲν προσθῶσι ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν, λήψονται ἴασιν παρὰ τοῦ Κυρίου τῶν 25 προτέρων ἀμαρτιῶν, ἐὰν μὴ διψυχήσωσιν ἐπὶ ταῖς ἐντολαῖς ταύταις, καὶ ζήσονται τῷ Θεῷ. Ὅσοι δέ, φησί, προσθῶσι ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν καὶ πορευθῶσιν ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ αἰῶνος τούτου, θανάτῳ ἑαυτοὺς κατακρίνουσι. 4. Σὺ δὲ πορεύου ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου καὶ ζήση τῷ Θεῷ· καὶ ὅσοι ἂν πορευθῶσιν 30 ἐν αὐταῖς καὶ ἐργάσωνται ὀρθῶς, ζήσονται τῷ Θεῷ.

5. Ταῦτά μοι δείξας καὶ λαλήσας πάντα λέγει μοι· Τὰ δὲ λοιπὰ σοι δείξω μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

ὑπάρχει ἀκόμα ἐλπίδα μετάνοιας, διότι ἦταν πάντοτε ἀγαθοί, καὶ δύσκολα κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς θὰ πεθάνει. 3. Ἐκεῖνοι ὁμως ποὺ παρέδωσαν τὰ ραβδιά τους ξερά, ποὺ εἶχαν ἐλάχιστο μέρος τους χλωρό, αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ πίστεψαν βέβαια, ἀλλὰ ἔκαναν τὰ ἔργα τῆς παρανομίας· ὁμως ποτὲ δὲν ἀποστάτησαν ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἔφεραν μὲ εὐχαρίστηση τὸ ὄνομα, καὶ στὰ σπίτια τους δέχθηκαν μὲ χαρὰ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. Ὅταν λοιπὸν ἄκουσαν αὐτὴ τὴ μετάνοια μετανόησαν ἀδίστακτα, καὶ ἐφαρμόζουν κάθε ἀρετὴ καὶ δικαιοσύνη· 4. μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς βασανιζόμενοι πέθαναν εὐχαρίστως, ἔχοντας γνώση τῶν πράξεων ποὺ διέπραξαν. Ὅλων αὐτῶν λοιπὸν ἡ κατοικία θὰ εἶναι στὸν πύργο.

XI. Καὶ ὅταν τελείωσε τις ἐξηγήσεις ὄλων τῶν ραβδιῶν μου εἶπε· Πήγαινε καὶ κήρυττε σὲ ὄλους νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ζήσουν μὲ τὸν Θεό· διότι ὁ Κύριος μὲ ἔστειλε ἀπὸ εὐσπλαχνία γιὰ νὰ δώσω σὲ ὄλους εὐκαιρία μετάνοιας, ἂν καὶ μερικοὶ δὲν εἶναι ἄξιοι ἐξαιτίας τῶν ἔργων τους· ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ Κύριος εἶναι μακρόθυμος, θέλει ἡ κλήση ποὺ ἔγινε μέσω τοῦ Υἱοῦ του νὰ διασωθεῖ.

2. Τοῦ λέω· Κύριε, ἐλπίζω ὅτι ὄλοι ὅταν τὰ ἀκούσουν αὐτὰ θὰ μετανοήσουν. Διότι πιστεύω ὅτι ὁ καθένας, ὅταν ἀποκτήσει ἐπίγνωση τῶν πράξεων του καὶ φοβηθεῖ τὸν Θεό, θὰ μετανοήσει.

3. Ἀπάντησε καὶ μου εἶπε· Ὅσοι μετανοήσουν μὲ ὄλη τὴν καρδιά τους καὶ καθαρίσουν τοὺς ἑαυτοὺς τους ἀπὸ ὄλες τις πονηριῆς ποὺ προαναφέρθηκαν, καὶ δὲν προσθέσουν ποτὲ πιά τίποτε στὶς ἀμαρτίες τους, θὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸν Κύριο ἀπὸ τις ἀρχικὲς ἀμαρτίες τους, ἐφόσον δὲν ἐκδηλώσουν ἀμφιβολίες γιὰ τις ἐντολὲς αὐτές, καὶ θὰ ζήσουν μὲ τὸν Θεό. Ὅσοι ὁμως ἔξακολουθήσουν νὰ ἀμαρτάνουν καὶ νὰ ζοῦν σύμφωνα μὲ τις ἐπιθυμίες τοῦ κόσμου αὐτοῦ, θὰ καταδικάσουν τοὺς ἑαυτοὺς τους μὲ θάνατο. 4. Ἐσὺ ὁμως νὰ βαδίζεις σύμφωνα μὲ τις ἐντολὲς μου καὶ θὰ ζήσεις μὲ τὸν Θεό, καὶ ὄσοι βαδίσουν σύμφωνα μὲ αὐτές καὶ ἐργασθοῦν σωστά, θὰ ζήσουν μὲ τὸν Θεό.

5. Ἀφοῦ μου ἔδειξε αὐτὰ καὶ μου τὰ εἶπε ὄλα, πρόσθεσε· τὰ ὑπόλοιπα θὰ σοῦ τὰ δείξω μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες.

Παραβολὴ θ'

1. Μετὰ τὸ γράψαι με τὰς ἐντολὰς καὶ παραβολὰς τοῦ ποι-
 μένος, τοῦ ἀγγέλου τῆς μετανοίας, ἦλθε πρὸς με καὶ λέγει μοι·
 Θέλω σοι δεῖξαι ὅσα σοι ἔδειξε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ λαλήσαν
 μετὰ σοῦ ἐν μορφῇ τῆς Ἐκκλησίας· ἐκεῖνο γὰρ τὸ Πνεῦμα ὁ
 5 Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστίν. 2. Ἐπειδὴ γὰρ ἀσθενέστερος τῇ σαρκὶ ἦς,
 οὐκ ἐδηλώθη σοι δι' ἀγγέλου. Ὅτε οὖν ἐνεδυναμώθης διὰ τοῦ
 Πνεύματος καὶ ἰσχυσας τῇ ἰσχυί σου, ὥστε δύνασθαί σε καὶ ἄγ-
 γελον ἰδεῖν, τότε μὲν οὖν ἐφανερώθη σοι διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ
 οἰκοδομὴ τοῦ πύργου· καλῶς καὶ σεμνῶς πάντα ὡς ὑπὸ παρθέ-
 10 νου ἐώρακας. Νῦν δὲ ὑπὸ ἀγγέλου βλέπεις, διὰ τοῦ αὐτοῦ μὲν
 Πνεύματος· 3. δεῖ δέ σε παρ' ἐμοῦ ἀκριβέστερον πάντα μαθεῖν.
 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἐδόθην ὑπὸ τοῦ ἐνδόξου ἀγγέλου εἰς τὸν οἶ-
 κόν σου κατοικῆσαι, ἵνα δυνατῶς πάντα ἴδῃς, μηδὲν δειλαινό-
 μενος ὡς τὸ πρότερον.

15 4. Καὶ ἐπήγαγέ με εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, εἰς ὄρος τι μαστῶδες,
 καὶ ἐκάθισέ με ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὄρους καὶ ἔδειξέ μοι πεδῖον
 μέγα, κύκλω δὲ τοῦ πεδίου ὄρη δώδεκα, ἄλλην καὶ ἄλλην ιδέαν
 ἔχοντα τὰ ὄρη. 5. Τὸ πρῶτον ἦν μέλαν ὡς ἀσβόλη· τὸ δὲ δεύτε-
 ρον ψιλόν, βοτάνας μὴ ἔχον· τὸ δὲ τρίτον ἀκανθῶν καὶ τριβό-
 20 λων πλήρες· 6. τὸ δὲ τέταρτον βοτάνας ἔχον ἡμιζήρους, τὰ μὲν
 ἐπάνω τῶν βοτανῶν χλωρά, τὰ δὲ πρὸς ταῖς ρίζαις ξηρά· τινὲς
 δὲ βοτάναι, ὅταν ὁ ἥλιος ἐπικεκαύκει, ξηραὶ ἐγένοντο· 7. τὸ δὲ
 πέμπτον ὄρος ἔχον βοτάνας χλωρὰς καὶ τραχὺ ὄν. Τὸ δὲ ἕκτον
 ὄρος σχισμῶν ὄλον ἔγεμεν, ὧν μὲν μικρῶν, ὧν δὲ μεγάλων· εἴ-
 25 χον δὲ βοτάνας αἰ σχισμαί, οὐ λίαν δὲ ἦσαν εὐθαλεῖς αἰ βοτάναι,
 μᾶλλον δὲ ὡς μεμαραμμέναι ἦσαν. 8. Τὸ δὲ ἑβδομον ὄρος εἶχε
 βοτάνας ἰλαρὰς καὶ ὄλον τὸ ὄρος εὐθηνοῦν ἦν καὶ πᾶν γένος
 κτηνῶν καὶ ὀρνέων ἐνέμοντο εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο· καὶ ὅσον ἐβό-
 σκοντο τὰ κτήνη καὶ τὰ πετεινά, μᾶλλον καὶ μᾶλλον αἰ βοτάναι
 30 τοῦ ὄρους ἐκείνου ἔθαλλον. Τὸ δὲ ὄγδοον ὄρος πηγῶν πλήρες
 ἦν καὶ πᾶν γένος τῆς κτίσεως τοῦ Κυρίου ἐποτίζοντο ἐκ τῶν

Παραβολή 9η

1. Ἀφοῦ ἔγραψα τὶς ἐντολὰς καὶ τὶς παραβολὰς τοῦ ποιμένα, τοῦ ἀγγέλου δηλαδὴ τῆς μετάνοιας, αὐτὸς ἦρθε κοντά μου καὶ μοῦ εἶπε· Θέλω νὰ σοῦ δείξω ὅλα ὅσα σοῦ ἔδειξε τὸ ἅγιο Πνεῦμα πὺ μίλησε μαζί σου μὲ τὴ μορφή τῆς Ἐκκλησίας· διότι ἐκεῖνο τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. 2. Γιατί, ἐπειδὴ ἤσουν πιὸ ἀσθενὴς ὡς πρὸς τὸ σῶμα, δὲν σοῦ φανερώθηκαν μέσω ἀγγέλου. Ὅταν ὁμως ἐνδυναμώθηκες μὲ τὸ Πνεῦμα καὶ ἔγινες δυνατός, ὥστε νὰ μπορεῖς νὰ δεῖς καὶ ἄγγελο, τότε σοῦ φανερώθηκε μέσω τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ πύργου, καὶ τὰ εἶδες ὅλα καλὰ καὶ σεμνὰ ὑπὸ τὴ μορφή κάποιας παρθένου. Τώρα ὁμως τὰ βλέπεις ἀπὸ ἄγγελο, ἀλλὰ μέσω τοῦ ἰδίου πνεύματος· 3. πρέπει ὁμως νὰ τὰ μάθεις ὅλα ἀπὸ μένα μὲ ἀκρίβεια. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε παραχωρήθηκα ἀπὸ τὸν λαμπρὸ ἄγγελο νὰ κατοικήσω στὸ σπίτι σου, γιὰ νὰ τὰ δεῖς ὅλα καλὰ, ὥστε νὰ μὴ δειλιάζεις ὅπως πρῶτα.

4. Καὶ μὲ πῆγε στὴν Ἀρκαδία, σ' ἓνα βουνὸ πὺ εἶχε σχῆμα μαστοῦ, μὲ ἔβαλε νὰ καθίσω στὴν κορυφή τοῦ βουνοῦ καὶ μοῦ ἔδειξε μιὰ μεγάλη πεδιάδα καὶ γύρω ἀπὸ τὴν πεδιάδα δώδεκα βουνά, πὺ εἶχαν τὸ καθένα διαφορετικὴ ὄψη. 5. Τὸ πρῶτο ἦταν μαῦρο σὰν τὴν κάπνα· τὸ δεύτερο ἦταν γυμνὸ, χωρὶς νὰ ἔχει βλάστησι· τὸ τρίτο ἦταν γεμάτο ἀγκάθια καὶ τριβόλια. 6. Τὸ τέταρτο εἶχε χόρτα μισοξεραμένα, πὺ στὸ ἐπάνω μέρος τους ἦταν πράσινα, ἀλλὰ πρὸς τὴ ρίζα ξερά, ἐνῶ μερικὰ χόρτα ὅταν ἔκαιε ὁ ἥλιος ξηραίνονταν. 7. Τὸ πέμπτο βουνὸ εἶχε χόρτα πράσινα, ἀν καὶ ἦταν κακοτράχαλο. Τὸ ἕκτο βουνὸ ἦταν γεμάτο χαράδρες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἄλλες ἦταν μικρὲς καὶ ἄλλες μεγάλες· καὶ οἱ χαράδρες εἶχαν χόρτα, ἀλλὰ αὐτὰ δὲν ἦταν θαλερά, μᾶλλον ἔμοιαζαν μὲ μαραμένα. 8. Τὸ ἕβδομο βουνὸ εἶχε χόρτα χαρωπὰ καὶ ὅλο τὸ βουνὸ ἔσφιζε ἀπὸ βλάστησι, καὶ ἔβοσκε στὸ βουνὸ αὐτὸ κάθε εἶδος κτηνῶν καὶ πτηνῶν· καὶ ὅσο περισσότερο ἔβοσκαν τὰ κτήνη καὶ τὰ πτηνὰ, τόσο περισσότερο αὐξανόταν τὰ χόρτα τοῦ βουνοῦ ἐκεῖνου. Τὸ ὄγδοο βουνὸ ἦταν γεμάτο ἀπὸ πηγές, καὶ κάθε εἶδος τῆς δημιουργίας τοῦ Κυρίου ποτιζόταν ἀπὸ τὶς πηγές

πηγῶν τοῦ ὄρους ἐκείνου. 9. Τὸ δὲ ἕνατον ὄρος ὅλως οὐκ εἶχεν ὕδωρ καὶ ὄλον ἐρημῶδες καὶ ἐν ἑαυτῷ εἶχεν ἔρπετὰ θανατώδη, διαφθείροντα τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ δὲ δέκατον ὄρος εἶχε δένδρα μέγιστα καὶ ὄλον κατάσκιον ἦν καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν δένδρων πρόβατα κατέκειντο ἀναπαυόμενα καὶ μυρακώμενα. 10. Τὸ δὲ ἐνδέκατον ὄρος λίαν σύνδενδρον ἦν καὶ τὰ δένδρα ἐκεῖνα κατάκαρπα ἦν, ἄλλοις καὶ ἄλλοις καρποῖς κεκοσμημένα, ἵνα, ἰδὼν τις αὐτά, ἐπιθυμήσῃ φαγεῖν ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν. Τὸ δὲ δωδέκατον ὄρος ὄλον ἦν λευκὸν καὶ ἡ πρόσοψις αὐτοῦ ἰλαρὰ 10 ἦν, καὶ εὐπρεπέστατον ἦν ἑαυτῷ τὸ ὄρος.

II. Εἰς μέσον δὲ τοῦ πεδίου ἔδειξέ μοι πέτραν μεγάλην λευκὴν ἐκ τοῦ πεδίου ἀναβεβηκυῖαν, ἡ δὲ πέτρα ὑψηλοτέρα ἦν τῶν ὀρέων, τετράγωνος, ὥστε δύνασθαι ὄλον τὸν κόσμον χωρῆσαι. 2. Παλαιὰ δὲ ἦν ἡ πέτρα ἐκεῖνη, 15 πύλην ἐκκεκομμένην ἔχουσα, ὡς πρόσφατος δὲ ἐδόκει μοι εἶναι ἡ ἐκκόλαψις τῆς πύλης. Ἡ δὲ πύλη οὕτως ἔστιλβεν ὑπὲρ τὸν ἥλιον, ὥστε με θαυμάζειν ἐπὶ τῇ λαμπηδόνι τῆς πύλης. 3. Κύκλω δὲ τῆς πύλης ἐστήκεισαν παρθένοι δώδεκα. Αἱ οὖν δ' αἱ εἰς τὰς γωνίας ἐστηκυῖαι ἐνδοξότεραί μοι ἐδόκουν εἶναι· 20 καὶ αἱ ἄλλαι δὲ ἐνδοξοὶ ἦσαν. Ἐστήκεισαν δὲ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τῆς πύλης, ἀνὰ μέσον αὐτῶν ἀνὰ δύο παρθένοι. 4. Ἐνδεδυμένοι δὲ ἦσαν λινοῦς χιτῶνας καὶ περιεζωσμένοι εὐπρεπῶς, ἔξω τοὺς ὤμους ἔχουσαι τοὺς δεξιοὺς ὡς μέλλουσαι φορτίον τι βαστάζειν. Οὕτως ἔτοιμοι ἦσαν· λίαν γὰρ ἰλαραὶ ἦσαν καὶ 25 πρόθυμοι. 5. Μετὰ δὲ τὸ ἰδεῖν με ταῦτα ἐθαύμαζον ἐν ἑαυτῷ, ὅτι μεγάλα καὶ ἐνδοξα πράγματα βλέπω. Καὶ πάλιν διηπόρουν ἐπὶ ταῖς παρθένοις, ὅτι, τρυφεραὶ οὕτως οὔσαι, ἀνδρείως ἐστήκεισαν ὡς μέλλουσαι ὄλον τὸν οὐρανὸν βαστάζειν. 6. Καὶ λέγει μοι ὁ ποιμὴν· Τί ἐν σεαυτῷ 30 διαλογίζῃ καὶ διαπορῇ καὶ σεαυτῷ λύπην ἐπισπᾶσαι; Ὅσα γὰρ οὐ δύνασαι νοῆσαι, μὴ ἐπιχείρει ὡς συνετὸς ὢν, ἀλλ' ἐρώτα τὸν Κύριον, ἵνα λαβῶν σύνεσιν νοῆς αὐτά. 7. Τὰ ὀπίσω σου ἰδεῖν οὐ

τοῦ βουνοῦ αὐτοῦ. 9. Τὸ ἕνατο βουνὸ δὲν εἶχε καθόλου νερὸ καὶ ἦταν ὄλο ἔρημο, καὶ ὑπῆρχαν σ' αὐτὸ ἔρπετὰ θανατηφόρα, πού θανάτωναν τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ δέκατο βουνὸ εἶχε πάρα πολὺ μεγάλα δένδρα καὶ ἦταν ὀλόκληρο σκιερὸ, καὶ κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα του ὑπῆρχαν πρόβατα πού ἀναπαύονταν ἀναμασώντας. 10. Τὸ ἐνδέκατο βουνὸ ἦταν κατάφυτο ἀπὸ δένδρα, τὰ ὁποῖα ἦταν γεμάτα καρπούς, στολισμένα μὲ διάφορους καρπούς, ὥστε βλέποντας κάποιος νὰ ἐπιθυμήσει νὰ φάει ἀπὸ τοὺς καρπούς τους. Τὸ δωδέκατο βουνὸ ἦταν ὄλο κάτασπρο καὶ ἡ ὄλη θέα του ἦταν χαρούμενη, καὶ καθεαυτὸ τὸ βουνὸ ἦταν μεγαλοπρεπέστατο.

II. Στὴ μέση τῆς πεδιάδας μου ἔδειξε μιὰ μεγάλη πέτρα λευκὴ πού ἔβγαινε μέσα ἀπὸ τὴν πεδιάδα. Καὶ ἡ πέτρα αὐτὴ ἦταν πιὸ ψηλὴ ἀπὸ τὰ βουνά, τετράγωνη, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ χωρέσει ὄλο τὸν κόσμο. 2. Ἦταν παλιὰ ἡ πέτρα ἐκείνη καὶ εἶχε πύλη σκαλιστὴ, ἡ κατασκευὴ ὅμως τῆς πύλης μου φαινόταν σὰν νὰ ἔγινε πρόσφατα. Καὶ ἡ πύλη αὐτὴ ἔλαμπε τόσο πιὸ πολὺ ἀπὸ τὸν ἥλιο, ὥστε νὰ θαυμάζω γιὰ τὴ λάμψη της. 3. Γύρω δὲ ἀπὸ τὴν πύλη στέκονταν δώδεκα παρθένες. Οἱ τέσσερες λοιπὸν πού στέκονταν στὶς γωνίες μου φαίνονταν πὼς ἦταν λαμπρότερες. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλες ἦταν λαμπρές, καὶ στέκονταν στὶς τέσσερες πλευρὲς τῆς πύλης, δύο παρθένες στὸ μέσον κάθε πλευρᾶς. 4. Καὶ ἦταν ντυμένες μὲ λινοῦς χιτῶνες καὶ ζωσμένες μὲ εὐπρέπεια, ἔχοντας ἔξω τοὺς δεξιούς ὄμους, σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ σηκώσουν κάποιον φορτίο. Ἔτσι ἦταν ἐτοιμασμένες, διότι ἦταν πολὺ χαρούμενες καὶ πρόθυμες. 5. Ὅταν τὰ εἶδα αὐτὰ θαύμαζα μέσα μου, ἐπειδὴ ἔβλεπα μεγάλα καὶ σπουδαῖα πράγματα. Καὶ πάλι ἀποροῦσα γιὰ τὶς παρθένες, γιατί, ἂν καὶ ἦταν τόσο λεπτεπίλεπτες, στέκονταν σὰν ἄνδρες, σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ βαστάξουν ὄλο τὸν οὐρανό. 6. Μου εἶπε τότε ὁ ποιμένας· Τί σκέφτεσαι μέσα σου καὶ ἀπορεῖς καὶ προκαλεῖς λύπη στὸν ἑαυτό σου; Διότι ὅσα δὲν μπορεῖς νὰ τὰ καταλάβεις, σὰν συνετὸς πού εἶσαι, νὰ μὴ προσπαθεῖς νὰ τὰ καταλάβεις, ἀλλὰ νὰ παρακαλεῖς τὸν Κύριο, νὰ σοῦ δίνει φρόνηση γιὰ νὰ τὰ κατανοεῖς. 7. Αὐτὰ πού βρίσκονται

δύνη, τὰ δὲ ἔμπροσθέν σου βλέπεις. Ἄ οὖν ἰδεῖν οὐ δύνασαι, ἔασον καὶ μὴ στρέβλου σεαυτόν· ἃ δὲ βλέπεις, ἐκείνων κατακυρίευε, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μὴ περιεργάζου· πάντα δέ σοι ἐγὼ δηλώσω, ὅσα ἐάν σοι δείξω. Ἔμβλεπε οὖν τοῖς λοιποῖς.

5 III. Εἶδον ἕξ ἄνδρας ἐληλυθότας ὑψηλοὺς καὶ ἐνδόξους καὶ ὁμοίους τῇ ιδέα, καὶ ἐκάλεσαν πλῆθός τι ἀνδρῶν. Κάκεινοι δὲ οἱ ἐληλυθότες ὑψηλοὶ ἦσαν ἄνδρες καὶ καλοὶ καὶ δυνατοί, καὶ ἐκέλευσαν αὐτοὺς οἱ ἕξ ἄνδρες οἰκοδομεῖν ἐπάνω τῆς πέτρας καὶ ἐπάνω τῆς πύλης πύργου
10 τινά. Ἦν δὲ θόρυβος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων μέγας τῶν ἐληλυθότων οἰκοδομεῖν τὸν πύργον, ὧδε κάκειῖσε περιτρεχόντων κύκλω τῆς πύλης· 2. αἱ δὲ παρθένοι, αἱ ἐστήκεισαν λύκλω τῆς πύλης, ἔλεγον τοῖς ἀνδράσι σπεύδειν τὸν πύργον οἰκοδομεῖσθαι. Ἐκπεπετάκεισαν δὲ τὰς χεῖρας αἱ παρθένοι
15 ὡς μέλλουσαί τι λαμβάνειν παρὰ τῶν ἀνδρῶν. 3. Οἱ δὲ ἕξ ἄνδρες ἐκέλευον ἐκ βυθοῦ τινος λίθους ἀναβαίνειν καὶ ὑπάγειν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. Ἀνέβησαν δὲ λίθοι ἰ' τετράγωνοι λαμπροί, μὴ λελατομημένοι. 4. Οἱ δὲ ἕξ ἄνδρες ἐκάλουν τὰς παρθένους καὶ ἐκέλευσαν αὐτὰς τοὺς λίθους πάντας τοὺς μέλλοντας εἰς
20 τὴν οἰκοδομὴν ὑπάγειν τοῦ πύργου βαστάζειν καὶ διαπορεύεσθαι διὰ τῆς πύλης καὶ ἐπιδιδόναι τοῖς ἀνδράσι τοῖς μέλλουσιν οἰκοδομεῖν τὸν πύργον. 5. Αἱ δὲ παρθένοι τοὺς δέκα λίθους τοὺς πρώτους τοὺς ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβάντας ἐπετίθουν ἀλλήλαις καὶ κατὰ ἕνα λίθον ἐβάσταζον ὁμοῦ.

25 IV. Καθὼς δὲ ἐστάθησαν ὁμοῦ κύκλω τῆς πύλης, οὕτως ἐβάσταζον αἱ δοκοῦσαι δυναταὶ εἶναι καὶ ὑπὸ τὰς γωνίας τοῦ
30 λίθου ὑποδεδυκυῖαι ἦσαν· αἱ δὲ ἄλλαι ἐκ τῶν πλευρῶν τοῦ λίθου ὑποδεδύκεισαν καὶ οὕτως ἐβάσταζον πάντας τοὺς λίθους· διὰ δὲ τῆς πύλης ἔφερον αὐτούς, καθὼς ἐκελεύσθησαν, καὶ
30 ἐπεδίδουν τοῖς ἀνδράσιν εἰς τὸν πύργον· ἐκεῖνοι δὲ ἔχοντες τοὺς λίθους ὠκοδόμουν. 2. Ἡ οἰκοδομὴ δὲ τοῦ πύργου ἐγένετο ἐπὶ

πίσω σου δὲν μπορεῖς νὰ τὰ δεῖς, ἐνῶ αὐτὰ ποὺ εἶναι μπροστά σου τὰ βλέπεις. Ἐφησε λοιπὸν αὐτὰ ποὺ δὲν μπορεῖς νὰ τὰ δεῖς, καὶ μὴ βασανίζεις τὸν ἑαυτὸ σου· ἐκεῖνα ὅμως ποὺ τὰ βλέπεις, ἐκείνων νὰ γίνεσαι κάτοχος, ἐνῶ τὰ ἄλλα μὴ τὰ περιεργάζεσαι· ἐγὼ βέβαια θὰ σοῦ τὰ ἐξηγήσω ὅλα ὅσα θὰ σοῦ δείξω. Πρόσεχε λοιπὸν τὰ ἄλλα.

III. Εἶδα νὰ ἔρχονται ἕξι ἄνδρες ψηλοὶ καὶ σπουδαῖοι καὶ ὅμοιοι στὴν ὄψη, καὶ κάλεσαν ἓνα πλῆθος ἀνδρῶν, καὶ αὐτοὶ ποὺ ἦρθαν ἦταν ἄνδρες ψηλοὶ, ὠραῖοι καὶ δυνατοί· τοὺς κάλεσαν λοιπὸν αὐτοὺς οἱ ἕξι ἄνδρες νὰ κτίσουν πάνω στὴν πέτρα καὶ πάνω ἀπὸ τὴν πύλη κάποιον πύργον. Ὁ θόρυβος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ποὺ ἦρθαν νὰ κτίσουν τὸν πύργον ἦταν μεγάλος, καθὼς ἔτρεχαν ἐδῶ κι ἐκεῖ γύρω ἀπὸ τὴν πύλην· 2. οἱ παρθένες πάλι ποὺ στέκονταν γύρω ἀπὸ τὴν πύλην, ἔλεγαν στοὺς ἄνδρες νὰ βιαστοῦν νὰ κτίσουν τὸν πύργον, καὶ εἶχαν ἀπλωμένα τὰ χέρια τους οἱ παρθένες, σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ πάρουν κάτι ἀπὸ τοὺς ἄνδρες. 3. Καὶ οἱ ἕξι ἄνδρες διέταξαν νὰ βγοῦν ἀπὸ κάποιον βυθὸς πέτρες καὶ νὰ πᾶνε στὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ πύργου. Βγῆκαν λοιπὸν δέκα τετράγωνοι λίθοι λαμπεροὶ ποὺ δὲν ἦταν κομμένοι ἀπὸ λατομεῖο. 4. Καὶ οἱ ἕξι ἄνδρες κάλεσαν τὶς παρθένας καὶ τὶς διέταξαν νὰ πάρουν τοὺς λίθους ὅλους ποὺ ἐπρόκειτο νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ πύργου, καί, περνώντας μέσα ἀπὸ τὴν πύλην, νὰ τοὺς δώσουν στοὺς ἄνδρες ποὺ θὰ οἰκοδομοῦσαν τὸν πύργον. 5. Καὶ οἱ παρθένας τοποθετοῦσαν τοὺς δέκα πρώτους λίθους ποὺ εἶχαν βγεῖ ἀπὸ τὸν βυθὸν ἢ μιὰ στὴν ἄλλη, καὶ σήκωναν ὅλες καὶ ἀπὸ ἓνα λίθον.

IV. Καὶ ὅπως στέκονταν μαζὶ γύρω ἀπὸ τὴν πύλην, ἔτσι τοὺς κρατοῦσαν, αὐτὲς ποὺ ἔδειχναν πὼς εἶναι δυνατές, καὶ εἶχαν μπεῖ κάτω ἀπὸ τὶς γωνίες τοῦ λίθου, ἐνῶ οἱ ἄλλες κάτω ἀπὸ τὶς πλευρὰς τοῦ λίθου, καὶ ἔτσι σήκωναν ὅλους τοὺς λίθους, καὶ μέσω τῆς πύλης τοὺς ἔφερναν, ὅπως διατάχθηκαν, καὶ τοὺς ἔδιναν στοὺς ἄνδρες στὸν πύργον, καὶ ἐκεῖνοι παίρνοντας τοὺς λίθους ἔχτιζαν. 2. Τὸ χτίσιμο τοῦ πύργου γινόταν πάνω στὴ μεγάλη πέτρα καὶ πάνω ἀπὸ τὴν πύλην. Τοποθετήθηκαν λοιπὸν οἱ δέκα

τὴν πέτραν τὴν μεγάλην καὶ ἐπάνω τῆς πύλης. Ἠρμόσθησαν οὖν οἱ ι' λίθοι ἐκεῖνοι καὶ ἐνέπλησαν ὅλην τὴν πέτραν. Καὶ ἐγένοντο ἐκεῖνοι θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πύργου. Ἡ δὲ πέτρα καὶ ἡ πύλη ἦν βαστάζουσα ὅλον τὸν πύργον.

5 3. Μετὰ δὲ τοὺς ι' λίθους ἄλλοι ἀνέβησαν ἐκ τοῦ βυθοῦ κε' λίθοι· καὶ οὗτοι ἠρμόσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου βασταζόμενοι ὑπὸ τῶν παρθένων καθὼς καὶ οἱ πρότερον. Μετὰ δὲ τούτους ἀνέβησαν λε'· καὶ οὗτοι ὁμοίως ἠρμόσθησαν εἰς τὸν πύργον. Μετὰ δὲ τούτους ἕτεροι ἀνέβησαν λίθοι μ'. Καὶ οὗτοι
10 πάντες ἐβλήθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου· ἐγένοντο οὖν στοῖχοι τέσσαρες ἐν τοῖς θεμελίοις τοῦ πύργου. 4. Καὶ ἐπαύσαντο ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβαίνοντες· ἐπαύσαντο δὲ καὶ οἱ οἰκοδομοῦντες μικρόν.

Καὶ πάλιν ἐπέταξαν οἱ ἕξ ἄνδρες τῷ πλήθει τοῦ ὄχλου ἐκ
15 τῶν ὀρέων παραφέρειν λίθους εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου.

5. Παραφέροντο οὖν ἐκ πάντων τῶν ὀρέων χροαῖς ποικίλαις λελατομημένοι ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐπεδίδοντο ταῖς παρθένοις, αἱ δὲ παρθένοι διέφερον αὐτοὺς διὰ τῆς πύλης καὶ ἐπεδίδουν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. Καὶ ὅταν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐτέθησαν οἱ λίθοι οἱ ποικίλοι, ὅμοιοι ἐγένοντο λευκοὶ καὶ τὰς χροὰς τὰ ποικίλας ἤλλασσον. 6. Τινὲς δὲ λίθοι ἐπεδίδοντο ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ οὐκ ἐγένοντο λαμπροί, ἀλλ' οἷοι ἐτέθησαν, τοιοῦτοι καὶ εὐρέθησαν· οὐ γὰρ ἦσαν ὑπὸ τῶν παρθένων ἐπιδεδόμενοι οὐδὲ διὰ τῆς πύλης παρενηνεγμένοι. Οὗτοι
25 οὖν οἱ λίθοι ἀπρεπεῖς ἦσαν ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου. 7. Ἰδόντες δὲ οἱ ἕξ ἄνδρες τοὺς λίθους τοὺς ἀπρεπεῖς ἐν τῇ οἰκοδομῇ, ἐκέλευσαν αὐτοὺς ἀρθῆναι καὶ ἀπενεχθῆναι κάτω εἰς τὸν ἴδιον τόπον ὅθεν ἠνέχθησαν. 8. Καὶ λέγουσι τοῖς ἀνδράσι τοῖς παρεκφέρουσι τοὺς λίθους· Ὅλωσ ὑμεῖς μὴ ἐπιδίδοτε εἰς τὴν οἰκοδομὴν λίθους· τίθετε δὲ αὐτοὺς παρὰ τὸν πύργον, ἵνα αἱ παρθένοι
30 διὰ τῆς πύλης παρενέγκωσιν αὐτοὺς καὶ ἐπιδιδῶσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν. Ἐὰν γάρ, φασίν, διὰ τῶν χειρῶν τῶν παρθένων τούτων μὴ παρενεχθῶσι διὰ τῆς πύλης, τὰς χροὰς αὐτῶν ἀλλάξαι οὐ δύνανται· μὴ κοπιᾶτε οὖν, φασίν, εἰς μάτην.

ἐκεῖνοι λίθοι καὶ γέμισαν ὀλόκληρη τὴν πέτρα, καὶ ἔγιναν θεμέλιο τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πύργου. Ἔτσι ἡ πέτρα καὶ ἡ πύλη στήριζαν ὄλο τὸν πύργο.

3. Μετὰ τοὺς δέκα ἐκείνους λίθους βγῆκαν ἀπὸ τὸν βυθὸ εἴκοσι πέντε λίθοι, καὶ τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, μεταφερόμενοι ἀπὸ τὶς παρθένες ὅπως καὶ πρίν. Καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς βγῆκαν τριάντα πέντε, οἱ ὅποιοι τοποθετήθηκαν κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο στὸν πύργο. Καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς βγῆκαν ἄλλοι σαράντα λίθοι καὶ ὄλοι αὐτοὶ μπῆκαν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου. 4. Καὶ ὕστερα ἔπαυσαν νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ βυθὸ λίθοι καὶ σταμάτησαν καὶ οἱ οἰκοδόμοι γιὰ λίγο.

Καὶ πάλι οἱ ἕξι ἄνδρες διέταξαν τὸ πλῆθος τοῦ κόσμου νὰ μεταφέρουν λίθους ἀπὸ τὰ βουνὰ γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ πύργου. 5. Μεταφέρονταν λοιπὸν ἀπὸ ὄλα τὰ βουνὰ λίθοι διαφόρων χρωμάτων κομμένοι ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, πὺ παραδίνονταν στὶς παρθένες, καὶ οἱ παρθένες τοὺς μετέφεραν μέσα ἀπὸ τὴν πύλη καὶ τοὺς παρέδιναν γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ πύργου. Καὶ ὅταν τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ οἱ ποικιλόχρωμοι, ἔγιναν ὄλοι ἴδιοι λευκοί, ἀλλάζοντας τὰ διάφορα χρώματά τους. 6. Μερικοὶ ὄμως λίθοι παραδίνονταν ἀπὸ τοὺς ἄνδρες στὴν ἀνοικοδόμηση, καὶ δὲν γίνονταν λαμπεροί, ἀλλὰ παρέμεναν ὅπως ἦταν ὅταν τοποθετήθηκαν· διότι δὲν εἶχαν παραδοθεῖ ἀπὸ τὶς παρθένες, οὔτε εἶχαν μεταφερθεῖ μέσα ἀπὸ τὴν πύλη. Οἱ λίθοι αὐτοὶ λοιπὸν ἦταν ἀταίριαστοι στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου. 7. Βλέποντας τότε οἱ ἕξι ἄνδρες τοὺς ἀταίριαστους λίθους στὴν οἰκοδομὴ, τοὺς διέταξαν νὰ τοὺς πάρουν καὶ νὰ τοὺς μεταφέρουν κάτω στὸν ἴδιο τόπο ἀπὸ ὅπου εἶχαν μεταφερθεῖ. 8. Καὶ εἶπαν στοὺς ἄνδρες πὺ μετέφεραν τοὺς λίθους· Ἔσεῖς νὰ μὴ παραδίνετε καθόλου λίθους γιὰ τὴν οἰκοδομὴ· νὰ τοὺς τοποθετεῖτε κοντὰ στὸν πύργο, γιὰ νὰ τοὺς μεταφέρουν οἱ παρθένες μέσα ἀπὸ τὴν πύλη καὶ νὰ τοὺς παραδίνουν στὴν οἰκοδομὴ. Διότι, ἐὰν δὲν μεταφερθοῦν, τοὺς εἶπε, μετὰ τὰ χέρια τῶν παρθένων αὐτῶν μέσα ἀπὸ τὴν πύλη, δὲν μποροῦν νὰ ἀλλάξουν τὰ χρώματά τους· μὴ κουράζεστε λοιπὸν, λέει, ἄδικα.

V. Καὶ ἐτελέσθη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡ οἰκοδομή, οὐκ ἀπετελέσθη δὲ ὁ πύργος· ἔμελλε γὰρ πάλιν ἐποικοδομεῖσθαι· καὶ ἐγένοντο ἀνοχὴ τῆς οἰκοδομῆς. Ἐκέλευσαν δὲ οἱ ἐξ ἄνδρες τοὺς οἰκοδομοῦντας ἀναχωρῆσαι μικρὸν πάντας καὶ ἀναπαυθῆναι, 5 ταῖς δὲ παρθένοις ἐπέταξαν ἀπὸ τοῦ πύργου μὴ ἀναχωρῆσαι· ἐδόκει δέ μοι τὰς παρθένους καταλελειῖφθαι τοῦ φυλάσσειν τὸν πύργον.

2. Μετὰ δὲ τοῦ ἀναχωρῆσαι πάντας καὶ ἀναπαυθῆναι λέγω τῷ ποιμένι· Τί ὅτι, φημί, κύριε, οὐ συνετελέσθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ 10 πύργου;

Οὐπω, φησί, δύναται ἀποτελεσθῆναι ὁ πύργος, εἰ μὴ ἔλθῃ ὁ κύριος αὐτοῦ καὶ δοκιμάσῃ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην, ἵνα, εἰάν τινες λίθοι σαπροὶ εὐρεθῶσιν, ἀλλάξῃ αὐτούς· πρὸς γὰρ τὸ ἐκείνου θέλημα οἰκοδομεῖται ὁ πύργος.

15 3. Ἦθελον, φημί, κύριε, τούτου τοῦ πύργου γνῶναι τί ἐστὶν ἡ οἰκοδομὴ αὕτη, καὶ περὶ τῆς πέτρας καὶ πύλης καὶ τῶν ὀρέων καὶ τῶν παρθένων καὶ τῶν λίθων τῶν ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβεβηκότων καὶ μὴ λελατομημένων, ἀλλ' οὕτως ἀπελθόντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν. 4. Καὶ διατί πρῶτον εἰς τὰ θεμέλια 1' λίθοι 20 ἑτέθησαν, εἶτα κε', εἶτα λε', εἶτα μ', καὶ περὶ τῶν λίθων τῶν ἀπεληλυθόντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ πάλιν ἠρμένων καὶ εἰς τόπον ἴδιον ἀποτεθειμένων· περὶ πάντων τούτων ἀνάπυσον τὴν ψυχὴν μου, κύριε, καὶ γνώρισόν μοι αὐτά.

5. Ἐάν, φησί, κενόσπουδος μὴ εὐρεθῆς, πάντα γνώσῃ. 25 Μετ' ὀλίγας γὰρ ἡμέρας ἐλευσόμεθα ἐνθάδε καὶ τὰ λοιπὰ ὄψει τὰ ἐπερχόμενα τῷ πύργῳ τούτῳ καὶ πάσας τὰς παραβολὰς ἀκριβῶς γνώσῃ.

6. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἦλθομεν εἰς τὸν τόπον οὗ κεκαθήκαμεν καὶ λέγει μοι· Ἄγωμεν πρὸς τὸν πύργον· ὁ γὰρ αὐθέντης 30 τοῦ πύργου ἔρχεται κατανοῆσαι αὐτόν.

Καὶ ἦλθομεν πρὸς τὸν πύργον καὶ ὅλως οὐθεὶς ἦν πρὸς αὐτόν, εἰ μὴ αἱ παρθένοι μόναι. 7. Καὶ ἐπερωτᾷ ὁ ποιμὴν τὰς παρθένους, εἰ ἄρα παραγεγόνει ὁ δεσπότης τοῦ πύργου. Αἱ δὲ ἔφησαν μέλλειν αὐτὸν ἔρχεσθαι κατανοῆσαι τὴν οἰκοδομὴν.

V. Καὶ τελειώσε τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἡ ἀνοικοδόμησις, ἀλλὰ δὲν ὀλοκληρώθηκε ὁ πύργος, διότι ἐπρόκειτο νὰ πάλι νὰ οἰκοδομηθεῖ καὶ ἄλλο, καὶ ἐγένε παύσις τῆς ἀνοικοδόμησις. Καὶ διέταξαν οἱ ἕξι ἄνδρες τοὺς οἰκοδόμους νὰ ἀναχωρήσουν γιὰ λίγο ὅλοι καὶ νὰ ἀναπαυθοῦν, ἐνῶ τὶς παρθένας τὶς διέταξαν νὰ μὴ φύγουν ἀπὸ τὸν πύργο· μοῦ φάνηκε ὅτι οἱ παρθένας ἀφέθησαν νὰ φυλάνε τὸν πύργο.

2. Ὑστερα λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἀναχώρησις ὅλων γιὰ ἀνάπαυσις, λέω στὸν ποιμένα· Γιατί, κύριε, δὲν ὀλοκληρώθηκε ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ πύργου;

Δὲν μπορεῖ, εἶπε, ἀκόμα νὰ τελειώσῃ ὁ πύργος, ἐὰν δὲν ἔρθῃ ὁ Κύριος τοῦ πύργου νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἀνοικοδόμησις αὐτή, ὥστε, ἂν μερικοὶ λίθοι βρεθοῦν ἄχρηστοι, νὰ τοὺς ἀλλάξῃ· διότι γιὰ τὸ δικό του θέλημα χτίζεται ὁ πύργος.

3. Ἦθελα, τοῦ εἶπα, κύριε, νὰ μάθω τί σημαίνει ἡ ἀνοικοδόμησις αὐτοῦ τοῦ πύργου, καθὼς καὶ γιὰ τὴν πέτρα καὶ τὴν πύλη καὶ τὰ βουνὰ καὶ τὶς παρθένας καὶ τοὺς λίθους ποὺ βγήκαν ἀπὸ τὸν βυθὸ χωρὶς νὰ κοποῦν, ἀλλὰ μεταφέρθηκαν ἔτσι ὅπως ἦταν στὴν οἰκοδομή. 4. Καὶ γιὰ τὴν ἀρχὴ τοποθετήθηκαν στὰ θεμέλια δέκα λίθοι, ἔπειτα εἴκοσι πέντε, ἔπειτα τριάντα πέντε, ἔπειτα σαράντα, καθὼς καὶ γιὰ τοὺς λίθους ποὺ μεταφέρθηκαν στὴν οἰκοδομή καὶ ξαναπάρθηκαν καὶ τοποθετήθηκαν στὸν τόπο τους· γιὰ ὅλα αὐτά, Κύριε, κάνε μου τὴ χάρις καὶ γνώρισέ μου τα.

5. Ἐάν, εἶπε, δὲν εἶσαι περίεργος, θὰ τὰ μάθῃς ὅλα. Διότι μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες θὰ ἔρθουμε ἐδῶ, καὶ θὰ δεῖς τὰ ὑπόλοιπα ποὺ θὰ συμβοῦν στὸν πύργο αὐτὸν καὶ θὰ μάθῃς ἀκριβῶς ὅλες τὶς παραβολές.

6. Καὶ μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες ἦρθαμε στὸν τόπο ὅπου εἶχαμε καθίσει καὶ μοῦ εἶπε· Ἄς πᾶμε στὸν πύργο· διότι ἔρχεται ὁ ἀφέντης τοῦ πύργου νὰ τὸν ἐλέγξῃ.

Καὶ ἦρθαμε στὸν πύργο· καὶ δὲν ὑπῆρχε γενικὰ κανένας σ' αὐτὸν παρὰ μόνο οἱ παρθένας. 7. Ρῶτησε τότε ὁ ποιμένας τὶς παρθένας μήπως ἦρθε ὁ δεσπότης τοῦ πύργου. Καὶ ἐκεῖνες εἶπαν ὅτι πρόκειται νὰ ἔρθῃ γιὰ νὰ ἐλέγξῃ τὴν οἰκοδομή.

VI. Καὶ ἰδοὺ μετὰ μικρὸν βλέπω παράταξιν πολλῶν ἀνδρῶν ἐρχομένων, καὶ εἰς τὸ μέσον ἀνὴρ τις ὑψηλὸς τῷ μεγέθει, ὥστε τὸν πύργον ὑπερέχειν. 2. Καὶ οἱ ἐξ ἀνδρες οἱ εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐφειστώτες, ἐκ δεξιῶν τε καὶ ἀριστερῶν περιεπάτησαν μετ' αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐργασάμενοι μετ' αὐτοῦ ἦσαν, καὶ ἕτεροι πολλοὶ κύκλω αὐτοῦ ἔνδοξοι. Αἱ δὲ παρθένοι αἱ τηροῦσαι τὸν πύργον προσδραμοῦσαι κατεφίλησαν αὐτὸν καὶ ἤρξαντο ἐγγὺς αὐτοῦ περιπατεῖν κύκλω τοῦ πύργου. 3. Κατενόει δὲ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος τὴν οἰκοδομὴν ἀκριβῶς, ὥστε αὐτὸν καθ' ἓνα λίθον ψηλαφᾶν. Κρατῶν δὲ τινα ράβδον τῇ χειρὶ κατὰ ἓνα λίθον τῶν ὠκοδομημένων ἔτυπτε. 4. Καὶ ὅταν ἐπάτασεν, ἐγένοντο αὐτῶν τινὲς μέλανες ὡσεὶ ἀσβόλη, τινὲς δὲ ἐψωριακότες, τινὲς δὲ σχισμὰς ἔχοντες, τινὲς δὲ κολοβοί, τινὲς δὲ οὔτε λευκοὶ οὔτε μέλανες, τινὲς δὲ τραχεῖς καὶ μὴ συμφωνοῦντες τοῖς ἐτέροις λίθοις, τινὲς δὲ σπίλους πολλοὺς ἔχοντες· αὗται ἦσαν αἱ ποικιλίαι τῶν λίθων τῶν σαπρῶν εὐρεθέντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν. 5. Ἐκέλευσεν οὖν πάντας τούτους ἐκ τοῦ πύργου μετενεχθῆναι καὶ τεθῆναι παρὰ τὸν πύργον, καὶ ἐτέρους ἐνεχθῆναι λίθους καὶ ἐμβληθῆναι εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. 6. Καὶ ἐπήρωτησαν αὐτὸν οἱ οἰκοδομοῦντες, ἐκ τίνος ὄρους θέλη ἐνεχθῆναι λίθους καὶ ἐμβληθῆναι εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ὄρέων οὐκ ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι, ἐκ δὲ τίνος πεδίου ἐγγὺς ὄντος ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι. 7. Καὶ ὠρύγη τὸ πεδίον καὶ εὐρέθησαν λίθοι λαμπροὶ τετράγωνοι, τινὲς δὲ καὶ στρογγύλοι. Ὅσοι δὲ ποτε ἦσαν λίθοι ἐν τῷ πεδίῳ ἐκείνῳ, πάντες ἠνέχθησαν καὶ διὰ τῆς πύλης ἐβαστάζοντο ὑπὸ τῶν παρθένων. 8. Καὶ ἐλατομήθησαν οἱ τετράγωνοι λίθοι καὶ ἐτέθησαν εἰς τὸν τόπον τῶν ἠρμένων· οἱ δὲ στρογγύλοι οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν, ὅτι σκληροὶ ἦσαν εἰς τὸ λατομηθῆναι αὐτοὺς καὶ βραδέως ἐγένετο. 9. Ἐτέθησαν δὲ παρὰ τὸν πύργον, ὡς μελλόντων αὐτῶν λατομεῖσθαι καὶ τίθεσθαι εἰς τὴν οἰκοδομὴν· λίαν γὰρ λαμπροὶ ἦσαν.

VII. Ταῦτα οὖν συντελέσας ὁ ἀνὴρ ὁ ἔνδοξος καὶ κύριος ὄλου τοῦ πύργου, προσεκαλέσατο τὸν ποιμένα καὶ παρέδωκεν

VI. Καὶ νὰ· μετὰ ἀπὸ λίγο βλέπω παράταξη πολλῶν ἀνδρῶν ποὺ ἔρχονταν καὶ στὴ μέση ἓνας ἀνδρας ψηλὸς στὸ ἀνάστημα, κατὰ τρόπο ποὺ νὰ ξεπερνᾷ τὸν πύργο. 2. Καὶ οἱ ἕξι ἄνδρες ποὺ ἦταν στὴν οἰκοδομὴ περπατοῦσαν δεξιὰ καὶ ἀριστερά του καὶ ἦταν μαζί του ὅλοι ὅσοι ἐργάστηκαν στὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ πύργου, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπίσημοι γύρω του. Καὶ οἱ παρθένες ποὺ φύλαγαν τὸν πύργο ἔτρεξαν καὶ τὸν φίλησαν καὶ ἄρχισαν νὰ περπατοῦν κοντὰ του γύρω ἀπὸ τὸν πύργο. 3. Ὁ ἀνδρας ἐκεῖνος παρατηροῦσε τὴν οἰκοδομὴ μὲ προσοχὴ, ἔτσι, ὥστε νὰ ἀγγίζει τὸν κάθε λίθο, καὶ κρατῶντας στὸ χέρι του μιὰ ράβδο χτυποῦσε τὸν κάθε λίθο ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ εἶχαν χτιστεῖ. 4. Ὅταν τοὺς χτυποῦσε μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς γίνονταν μαῦροι σὰν καπνιά, μερικοὶ ψωριασμένοι, ἄλλοι παρουσίαζαν σχισμές, ἄλλοι πάλι γίνονταν ἀκρωτηριασμένοι, ἄλλοι οὔτε μαῦροι οὔτε ἄσπροι, ἄλλοι τραχεῖς καὶ δὲν ταίριαζαν μὲ τοὺς ἄλλους λίθους, καὶ ἄλλοι ἐμφάνιζαν πολλοὺς λεκέδες. Αὐτὲς ἦταν οἱ ποικιλίαι τῶν ἀχρηστων λίθων ποὺ βρέθηκαν στὴν οἰκοδομὴ. 5. Διέταξε τότε ὅλοι αὐτοὶ οἱ λίθοι νὰ ἀφαιρεθοῦν ἀπὸ τὸν πύργο καὶ νὰ τοποθετηθοῦν κοντὰ στὸν πύργο, νὰ μεταφερθοῦν δὲ ἄλλοι λίθοι καὶ νὰ μποῦν στὴ θέσιν τους. 6. Τὸν ρώτησαν οἱ χτίστες, ἀπὸ ποιὸ βουνὸ θέλει νὰ μεταφερθοῦν λίθοι καὶ νὰ μποῦν στὴ θέσιν αὐτῶν, καὶ αὐτὸς τοὺς διέταξε νὰ μὴ μεταφερθοῦν ἀπὸ τὰ βουνά, ἀλλὰ ἀπὸ κάποια πεδιάδα ποὺ βρισκόταν ἐκεῖ κοντὰ. 7. Ἔτσι σκάφτηκε ἡ πεδιάδα καὶ βρέθηκαν ὠραῖοι τετράγωνοι λίθοι καὶ μερικοὶ στρογγυλοὶ καὶ μεταφέρθηκαν ὅλοι οἱ λίθοι ποὺ ὑπῆρχαν στὴν πεδιάδα ἐκεῖνη καὶ μέσα ἀπὸ τὴν πύλη τοὺς κρατοῦσαν οἱ παρθένες. 8. Οἱ τετράγωνοι λίθοι πελεκήθηκαν καὶ τοποθετήθηκαν στὴ θέσιν ἐκείνων ποὺ ἀφαιρέθηκαν, ἐνῶ οἱ στρογγυλοὶ δὲν τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ, ἐπειδὴ ἦταν σκληροὶ γιὰ νὰ πελεκηθοῦν, πρᾶγμα ποὺ ἐγινε σιγά-σιγά. Τοποθετήθηκαν λοιπὸν κοντὰ στὸν πύργο, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ πελεκηθοῦν καὶ νὰ τοποθετηθοῦν στὴν οἰκοδομὴ, διότι ἦταν πολὺ λαμπεροί.

VII. Ὅταν λοιπὸν τὰ τελείωσε αὐτὰ ὁ ἀνδρας ὁ ἐνδοξος καὶ κύριος ὅλου τοῦ πύργου, προσκάλεσε τὸν ποιμένα καὶ τοῦ

αὐτῶ τοὺς λίθους πάντας τοὺς παρὰ τὸν πύργον κειμένους, τοὺς ἀποβεβλημένους ἐκ τῆς οἰκοδομῆς, καὶ λέγει αὐτῶ· 2. Ἐπιμελῶς καθάρισον τοὺς λίθους πάντας καὶ θές αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, τοὺς δυναμένους ἀρμόσαι τοῖς λοιποῖς· τοὺς
5 δὲ μὴ ἀρμόζοντας ρῖψον μακρὰν τοῦ πύργου.

3. Ταῦτα κελεύσας τῶ ποιμένι ἀπήει ἀπὸ τοῦ πύργου μετὰ πάντων ὧν ἐληλύθει. Αἱ δὲ παρθένοι κύκλω τοῦ πύργου ἐστήκεισαν τηροῦσαι αὐτόν.

4. Λέγω τῶ ποιμένι· Πῶς οὗτοι οἱ λίθοι δύνανται εἰς τὴν
10 οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἀπελθεῖν ἀποδοκιμασμένοι;

Ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Βλέπεις, φησί, τοὺς λίθους τούτους; Βλέπω, φημί, κύριε.

Ἐγώ, φησί, τὸ πλεῖστον μέρος τῶν λίθων τούτων λατομήσω καὶ βαλῶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ ἀρμόσουσι μετὰ τῶν λοι-
15 πῶν λίθων.

5. Πῶς, φημί, κύριε, δύνανται περικοπέντες τὸν αὐτὸν τόπον πληρῶσαι;

Ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Ὅσοι μικροὶ εὔρεθήσονται εἰς μέσην τὴν οἰκοδομὴν βληθήσονται, ὅσοι δὲ μείζονες, ἐξώτεροι τε-
20 θήσονται καὶ συγκρατήσουσιν αὐτούς.

6. Ταῦτά μοι λαλήσας λέγει μοι· Ἄγωμεν καὶ μετὰ ἡμέρας δύο ἔλθωμεν καὶ καθαρίσωμεν τοὺς λίθους τούτους καὶ βάλωμεν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκοδομὴν· τὰ γὰρ κύκλω τοῦ πύργου πάντα καθαρισθῆναι δεῖ, μήποτε ὁ δεσπότης ἐξάπινα ἔλθη καὶ τὰ περὶ
25 τὸν πύργον ρυπαρὰ εὔρη καὶ προσοχθίση, καὶ οὗτοι οἱ λίθοι οὐκ ἀπελεύσονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, κἀγὼ ἀμελῆς δόξω εἶναι παρὰ τῶ δεσπότη.

7. Καὶ μετὰ ἡμέρας δύο ἦλθομεν πρὸς τὸν πύργον καὶ λέγει μοι· Κατανοήσωμεν τοὺς λίθους πάντας καὶ ἴδωμεν τοὺς δυνα-
30 μένους εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἀπελθεῖν.

Λέγω αὐτῶ· Κύριε, κατανοήσωμεν.

VIII. Καὶ ἀρξάμενοι πρῶτον τοὺς μέλανας κατενοοῦμεν λίθους. Καὶ οἱοὶ ἐκ τῆς οἰκοδομῆς ἐτέθησαν, τοιοῦτοι καὶ εὔρέ-

παρέδωσε ὄλους τοὺς λίθους ποὺ βρίσκονταν κοντὰ στὸν πύργο, οἱ ὅποιοι εἶχαν ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὴν οἰκοδομῆ, καὶ τοῦ εἶπε· 2. Καθάρισε προσεκτικὰ ὄλους τοὺς λίθους καὶ τοποθέτησε στὴν οἰκοδομῆ τοῦ πύργου αὐτοὺς ποὺ μποροῦν νὰ ταιριάσουν μὲ τοὺς ἄλλους, ἐνῶ ἐκείνους ποὺ δὲν ταιριάζουν πέταξέ τους μακριὰ ἀπὸ τὸν πύργο.

3. Ἀφοῦ διέταξε αὐτὰ στὸν ποιμένα ἀναχώρησε ἀπὸ τὸν πύργο μαζί μὲ ὄλους ὄσους εἶχε ἔρθει, ἐνῶ οἱ παρθένες στάθηκαν γύρω ἀπὸ τὸν πύργο φυλάγοντάς τον.

4. Λέω τότε στὸν ποιμένα· Πῶς μποροῦν οἱ λίθοι αὐτοὶ νὰ πᾶνε στὸ χτίσιμο τοῦ πύργου ἀφοῦ ἔχουν ἀποδοκιμαστεῖ;

Ἀποκρίθηκε καὶ μοῦ εἶπε· Τοὺς βλέπεις τοὺς λίθους αὐτούς; Τοὺς βλέπω, κύριε, εἶπα.

Ἐγώ, λέει, θὰ πελεκήσω τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν λιθων αὐτῶν καὶ θὰ τοὺς βάλω στὴν οἰκοδομῆ καὶ θὰ ταιριάσουν μὲ τοὺς ἄλλους λίθους.

5. Πῶς μποροῦν, κύριε, εἶπα, ἀφοῦ πελεκηθοῦν νὰ ἀναπληρῶσουν τὴν ἴδια θέση;

Ἀπάντησε καὶ μοῦ εἶπε· Ὅσοι βρεθοῦν μικροὶ θὰ τοποθετηθοῦν στὴ μέση τῆς οἰκοδομῆς, καὶ ὄσοι εἶναι μεγαλύτεροι, θὰ μποῦν ἀπ' ἔξω καὶ θὰ συγκρατοῦν αὐτούς. 6. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτά, μοῦ λέει· Ἄς πηγαίνουμε καὶ ἄς ἔρθουμε μετὰ ἀπὸ δύο μέρες νὰ τοὺς καθαρίσουμε τοὺς λίθους αὐτούς καὶ νὰ τοὺς τοποθετήσουμε στὴν οἰκοδομῆ· διότι πρέπει ὄλα ὄσα βρίσκονται γύρω ἀπὸ τὸν πύργο νὰ καθαριστοῦν, μὴ τυχὸν κι ἔρθει ξαφνικὰ ὁ δεσπότης καὶ βρεῖ τὰ γύρω ἀπὸ τὸν πύργο μέρη ἀκαθάριστα καὶ θυμώσει, ὄποτε καὶ αὐτοὶ οἱ λίθοι δὲν θὰ μεταφερθοῦν στὴν οἰκοδομῆ, κι ἐγώ θὰ θεωρηθῶ ἀπὸ τὸν δεσπότη ὅτι εἶμαι ἀμελής.

7. Πράγματι μετὰ ἀπὸ δύο μέρες ἦρθαμε στὸν πύργο καὶ μοῦ εἶπε· Ἄς ἐξετάσουμε ὄλους τοὺς λίθους, γιὰ νὰ δοῦμε αὐτούς ποὺ μποροῦν νὰ τεθοῦν στὴν οἰκοδομῆ.

Τοῦ εἶπα· Ἄς τοὺς ἐξετάσουμε, Κύριε.

VIII. Καὶ ἀρχίσαμε ἐξετάζοντας πρῶτα τοὺς μαύρους λίθους, οἱ ὅποιοι βρέθηκαν τέτοιοι ποὺ ἦταν ὄταν ἀφαιρέθηκαν

θησαν. Καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς ὁ ποιμὴν ἐκ τοῦ πύργου μετενε-
 χθῆναι καὶ χωρισθῆναι. 2. Εἶτα κατενόησε τοὺς ἐψωριακότας,
 καὶ λαβὼν ἐλατόμησε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ ἐκέλευσε τὰς παρ-
 θένους ἄραι αὐτοὺς καὶ βαλεῖν εἰς τὴν οἰκοδομὴν. Καὶ ἦσαν αὐ-
 5 τοὺς αἱ παρθένοι καὶ ἔθηκαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου μέ-
 σην. Τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκέλευσε μετὰ τῶν μελάνων τεθῆναι· καὶ
 γὰρ καὶ οὗτοι μέλανες εὐρέθησαν. 3. Εἶτα κατενόει τοὺς τὰς
 σχισμὰς ἔχοντας· καὶ ἐκ τούτων πολλοὺς ἐλατόμησε καὶ ἐκέ-
 λευσε διὰ τῶν παρθένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἀπενεχθῆναι· ἐξώ-
 10 τεροι δὲ ἐτέθησαν, ὅτι ὑγιέστεροι εὐρέθησαν. Οἱ δὲ λοιποὶ διὰ
 τὸ πλῆθος τῶν σχισμάτων οὐκ ἠδυνήθησαν λατομηθῆναι· διὰ
 ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ
 πύργου. 4. Εἶτα κατενόει τοὺς κολοβούς, καὶ εὐρέθησαν πολλοὶ
 ἐν αὐτοῖς μέλανες, τινὲς δὲ σχισμὰς μεγάλας πεποιηκότες· καὶ
 15 ἐκέλευσε καὶ τούτους τεθῆναι μετὰ τῶν ἀποβεβλημένων. Τοὺς
 δὲ περισσεύοντας αὐτῶν καθάρισας καὶ λατομήσας ἐκέλευσεν
 εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθῆναι. Αἱ δὲ παρθένοι αὐτοὺς ἄρασαι εἰς
 τὴν μέσσην τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἤρμωσαν· ἀσθενέστεροι
 γὰρ ἦσαν. 5. Εἶτα κατενόει τοὺς ἡμίσεις λευκοὺς, ἡμίσεις δὲ μέ-
 20 λανας· καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εὐρέθησαν μέλανες. Ἐκέλευσε δὲ
 καὶ τούτους ἀρθῆναι καὶ τεθῆναι μετὰ τῶν ἀποβεβλημένων. Οἱ
 δὲ λοιποὶ πάντες ἤρθησαν ὑπὸ τῶν παρθένων· λευκοὶ γὰρ ὄντες
 ἠρμόσθησαν ὑπ' αὐτῶν τῶν παρθένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν· ἐξώ-
 τεροι δὲ ἐτέθησαν, ὅτι ὑγιεῖς εὐρέθησαν, ὥστε δύνασθαι αὐτοὺς
 25 κρατεῖν τοὺς εἰς τὸ μέσον τεθέντας· ὅλως γὰρ ἐξ αὐτῶν οὐδὲν
 ἐκολοβώθη. 6. Εἶτα κατενόει τοὺς τραχεῖς καὶ σκληροὺς, καὶ
 ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἀπεβλήθησαν διὰ τὸ μὴ δύνασθαι λατομηθῆ-
 ναι· σκληροὶ γὰρ λίαν εὐρέθησαν. Οἱ δὲ λοιποὶ αὐτῶν ἐλατομή-
 θησαν καὶ ἤρθησαν ὑπὸ τῶν παρθένων καὶ εἰς μέσσην τὴν οἰκο-
 30 δομὴν τοῦ πύργου ἠρμόσθησαν· ἀσθενέστεροι γὰρ ἦσαν. 7. Εἶτα
 κατενόει τοὺς ἔχοντας τοὺς σπίλους, καὶ ἐκ τούτων ἐλάχιστοι
 ἐμελάνησαν, καὶ ἀπεβλήθησαν πρὸς τοὺς λοιπούς. Οἱ δὲ περισ-
 σεύοντες λαμπροὶ καὶ ὑγιεῖς εὐρέθησαν· καὶ οὗτοι ἠρμόσθησαν

ἀπὸ τὴν οἰκοδομή. Αὐτοὺς ὁ ποιμένας διέταξε νὰ μεταφερθοῦν ἀπὸ τὸν πύργου κάπου χωριστά. 2. Ἐπειτα ἐξέτασε αὐτοὺς ποὺ ἦταν ψωριασμένοι καὶ πῆρε πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς καὶ τοὺς πελέκησε καὶ κάλεσε τὶς παρθένες νὰ τοὺς πάρουν καὶ νὰ τοὺς τοποθετήσουν στὴν οἰκοδομή. Τοὺς πῆραν λοιπὸν οἱ παρθένες καὶ τοὺς τοποθέτησαν στὴ μέση τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πύργου. Οἱ ἄλλοι διέταξε νὰ τοποθετηθοῦν μαζὶ μὲ τοὺς μαύρους, γιὰτις κι αὐτοὶ βρέθηκαν μαῦροι. 3. Ἐπειτα ἐξέτασε τοὺς λίθους ποὺ εἶχαν σχισμές· καὶ ἀπὸ αὐτοὺς πολλοὺς τοὺς πελέκησε καὶ διέταξε νὰ μεταφερθοῦν ἀπὸ τὶς παρθένες στὴν οἰκοδομή, ὅπου τοποθετήθηκαν ἐξωτερικά, γιὰτις βρέθηκαν πιὸ ὑγιεῖς, ἐνῶ οἱ ἄλλοι, ἐπειδὴ εἶχαν πολλὰς σχισμές, δὲν μπόρεσαν νὰ λαξευτοῦν· γι' αὐτὴν λοιπὸν τὴν αἰτία ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου. 4. Ἐπειτα ἐξέτασε τοὺς κολοβούς, καὶ βρέθηκαν ἀνάμεσά τους πολλοὶ μαῦροι, καὶ μερικοὶ μὲ μεγάλες σχισμές· διέταξε νὰ τοποθετηθοῦν μαζὶ μὲ ἐκείνους ποὺ πετάχτηκαν. Τοὺς περισσότερους ὅμως ἀπὸ αὐτούς, ἀφοῦ τοὺς καθάρισε καὶ τοὺς λάξευσε, διέταξε νὰ τοποθετηθοῦν στὴν οἰκοδομή. Καὶ οἱ παρθένες παίρνοντας τους τοὺς τοποθέτησαν στὴ μέση τῆς οἰκοδομῆς· διότι ἦταν πιὸ ἀδύνατοι. 5. Ἐπειτα ἐξέτασε ἐκείνους ποὺ ἦταν μισοὶ λευκοὶ καὶ μισοὶ μαῦροι, καὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς βρέθηκαν μαῦροι. Διέταξε λοιπὸν καὶ αὐτοὶ νὰ παρθοῦν καὶ νὰ τοποθετηθοῦν μαζὶ μὲ ἐκείνους ποὺ πετάχτηκαν. Ἐνῶ οἱ ἄλλοι πάρθηκαν ἀπὸ τὶς παρθένες, διότι, ἐπειδὴ ἦταν λευκοὶ, τοποθετήθηκαν ἀπὸ αὐτὰς τὶς παρθένες στὴν οἰκοδομή, καὶ τοποθετήθηκαν ἐξωτερικά, ἐπειδὴ βρέθηκαν δυνατοί, ὥστε νὰ μποροῦν νὰ κρατήσουν ἐκείνους ποὺ τοποθετήθηκαν στὴ μέση· διότι δὲν ἀφαιρέθηκε ἀπολύτως τίποτε ἀπὸ αὐτούς. 6. Ἐπειτα ἐξέτασε τοὺς ἀνώμαλους καὶ σκληροὺς, καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πετάχτηκαν ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν νὰ λαξευτοῦν· διότι βρέθηκαν πολὺ σκληροί. Ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι ἀπὸ αὐτοὺς λαξεύτηκαν καὶ πάρθηκαν ἀπὸ τὶς παρθένες καὶ τοποθετήθηκαν στὴ μέση τῆς οἰκοδομῆς· γιὰτις ἦταν πιὸ ἀδύνατοι. 7. Ἐπειτα ἐξέτασε ἐκείνους ποὺ εἶχαν λεκέδες, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς πολὺ λίγοι εἶχαν μαυρίσει καὶ πετάχτηκαν στὸ μέρος

ὑπὸ τῶν παρθένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν· ἐξώτεροι δὲ ἐτέθησαν διὰ τὴν ἰσχυρότητα αὐτῶν.

IX. Εἶτα ἦλθε κατανοῆσαι τοὺς λευκοὺς καὶ στρογγύλους λίθους καὶ λέγει μοι· Τί ποιοῦμεν περὶ τούτων τῶν λίθων;

5 Τί, φημί, ἐγὼ γινώσκω, κύριε;

Οὐδὲν οὖν ἐπινοεῖς περὶ αὐτῶν;

2. Ἐγώ, φημί, κύριε, ταύτην τὴν τέχνην οὐκ ἔχω, οὐδὲ λατόμος εἰμί, οὐδὲ δύναμαι νοῆσαι τι.

Οὐ βλέπεις αὐτούς, φησί, λίαν στρογγύλους ὄντας; Καὶ ἐὰν 10 αὐτοὺς θελήσω τετραγώνους ποιῆσαι, πολὺ δεῖ ἀπ' αὐτῶν ἀποκοπῆναι· δεῖ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐξ ἀνάγκης τινὰς εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθῆναι.

3. Εἰ οὖν, φημί, κύριε, ἀνάγκη ἐστί, τί σεαυτὸν βασανίζεις καὶ οὐκ ἐκλέγῃ εἰς τὴν οἰκοδομὴν οὓς θέλεις καὶ ἀρμόζεις εἰς 15 αὐτήν;

Ἐξελέξατο ἐξ αὐτῶν τοὺς μείζονας καὶ λαμπροὺς καὶ ἐλατόμησεν αὐτούς, αἱ δὲ παρθένοι ἄρασαι ἤρμωσαν εἰς τὰ ἐξώτερα μέρη τῆς οἰκοδομῆς. 4. Οἱ δὲ λοιποὶ περισσεύσαντες ἤρθησαν καὶ ἀπετέθησαν εἰς τὸ πεδῖον ὅθεν ἠνέχθησαν, οὐκ ἀπεβλήθησαν δέ, Ὅτι, φησί, λείπει τῷ πύργῳ ἔτι μικρὸν οἰκοδομηθῆναι. Πάντως δὲ θέλει ὁ δεσπότης τοῦ πύργου τούτους ἀρμωσθῆναι τοὺς λίθους εἰς τὴν οἰκοδομὴν, ὅτι λαμπροὶ εἰσι λίαν.

5. Ἐκλήθησαν δὲ γυναῖκες δώδεκα, εὐειδέσταται τῷ χαρακτῆρι, μέλανα ἐνδεδυμέναι, περιεζωσμένοι καὶ ἔξω τοὺς ὦμους 25 ἔχουσαι καὶ τὰς τρίχας λελυμένας. Ἐδοκοῦσαν δέ μοι αἱ γυναῖκες αὗται ἄγριαι εἶναι. Ἐκέλευσε δὲ αὐτὰς ὁ ποιμὴν ἄραι τοὺς λίθους τοὺς ἀποβεβλημένους ἐκ τῆς οἰκοδομῆς καὶ ἀπενεγκεῖν αὐτοὺς εἰς τὰ ὄρη ὅθεν καὶ ἠνέχθησαν. 6. Αἱ δὲ ἰλαραὶ ἦσαν καὶ ἀπῆνεγκαν πάντας τοὺς λίθους καὶ ἔθηκαν ὅθεν ἐλήφθησαν.

6. Ὁ ζωσμένος χιτώνας καὶ ἑτερομάσχαλος, ἔχοντας δηλαδὴ τὸν δεξιὸ ὦμο ἐλεύθερο, ἦταν τὸ χαρακτηριστικὸ ἐνδύμα τῶν χειρονακτῶν καὶ δούλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Πρβλ. Π. Παπαευαγγέλου, Ἡ διαμόρφωση τῆς ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἐλληνικοῦ κλήρου, Θεσσαλονίκη 1965, σελ. 13.

τῶν ἄλλων, ἐνῶ οἱ περισσότεροι βρέθηκαν λαμπεροὶ καὶ σωστοί, καὶ αὐτοὶ τοποθετήθηκαν ἐξωτερικά, ἐπειδὴ ἦταν δυνατοί.

ΙΧ. Ἐπειτα ἦρθε νὰ ἐξετάσει τοὺς λευκοὺς καὶ στρόγγυλους λίθους καὶ εἶπε· Τί κάνουμε μὲ τοὺς λίθους αὐτούς;

Τί ξέρω ἐγώ, κύριε, τοῦ ἀπάντησα;

Δὲν μπορεῖς δηλαδὴ νὰ σκεφθεῖς τίποτε γι' αὐτούς;

2. Ἐγώ, κύριε, τοῦ λέω, δὲν γνωρίζω τὴν τέχνη αὐτή, οὔτε λατόμος εἶμαι, οὔτε μπορῶ νὰ σκεφτῶ κάτι.

Δὲν τοὺς βλέπεις, λέει, ὅτι εἶναι ὄλοστρόγγυλοι; Ἐὰν λοιπὸν θελήσω νὰ τοὺς κάνω τετράγωνους, πρέπει νὰ κοπεῖ μεγάλο μέρος τους· πρέπει ὅμως κάποιοι ἀπὸ αὐτοὺς ἀναγκαστικὰ νὰ τοποθετηθοῦν στὴν οἰκοδομή.

3. Ἐὰν λοιπὸν, κύριε, εἶπα, εἶναι ἀνάγκη νὰ τοποθετηθοῦν μερικοὶ στὴν οἰκοδομή, γιατί βασανίζεις τὸν ἑαυτό σου καὶ δὲν ἐκλέγεις αὐτοὺς ποὺ θέλεις γιὰ τὴν οἰκοδομή καὶ νὰ τοὺς προσαρμόσεις σ' αὐτήν;

Διάλεξε ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς πιὸ μεγάλους καὶ γυαλιστεροὺς καὶ τοὺς λάξευσε, καὶ οἱ παρθένες τοὺς πῆραν καὶ τοὺς προσάρμοσαν στὰ ἐξωτερικὰ μέρη τῆς οἰκοδομῆς. 4. Καὶ οἱ ὑπόλοιποι, ποὺ ἦταν περισσότεροι, πάρθηκαν καὶ πετάχτηκαν στὴν πεδιάδα ἀπὸ ὅπου μεταφέρθηκαν, ἀλλὰ δὲν ἀπορρίφθηκαν, ἐπειδὴ, ὅπως εἶπε, ὑπολείπεται νὰ οἰκοδομηθεῖ ἓνα μικρὸ ἀκόμα μέρος στὸν πύργο. Ὅπωςδήποτε ὁ δεσπότης τοῦ πύργου θέλει νὰ προσαρμοσθοῦν οἱ λίθοι αὐτοὶ στὴν οἰκοδομή, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ λαμπεροί.

5. Προσκλήθηκαν τότε δώδεκα γυναῖκες, μὲ πολὺ ὠραῖα χαρακτηριστικά, ντυμένες μαῦρα, φορώντας ζώνη στὴ μέση καὶ ἔχοντας ἔξω τοὺς ὤμους⁶ καὶ τὰ μαλλιά λυτά. Μοῦ φαίνονταν οἱ γυναῖκες αὐτές ὅτι εἶναι ἄγριες. Τὶς διέταξε τότε ὁ ποιμένας νὰ πάρουν τοὺς λίθους τοὺς πεταμένους ἀπὸ τὴν οἰκοδομῆ καὶ νὰ τοὺς μεταφέρουν στὰ βουνὰ ἀπὸ ὅπου εἶχαν μεταφερθεῖ. 6. Ἐκεῖνες τοὺς πῆραν χαρούμενες καὶ μετέφεραν ὄλους τοὺς λίθους καὶ τοὺς ἔβαλαν ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου εἶχαν παρθεῖ.

Καὶ μετὰ τὸ ἀρθῆναι πάντας τοὺς λίθους καὶ μηκέτι κεῖσθαι λίθον κύκλω τοῦ πύργου, λέγει μοι ὁ ποιμὴν· Κυκλώσωμεν τὸν πύργον καὶ ἴδωμεν μή τι ἐλάττωμά ἐστιν ἐν αὐτῷ.

Καὶ ἐκύκλωσα ἐγὼ μετ' αὐτοῦ. 7. Ἴδὼν δὲ ὁ ποιμὴν τὸν πύργον εὐπρεπῆ ὄντα τῇ οἰκοδομῇ λίαν ἰλαρὸς ἦν· ὁ γὰρ πύργος οὕτως ἦν ὠκοδομημένος, ὥστε με ἰδόντα ἐπιθυμεῖν τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ· οὕτω γὰρ ἦν ὠκοδομημένος, ὡσὰν ἐξ ἑνὸς λίθου, μὴ ἔχων μίαν ἀρμογὴν ἐν ἑαυτῷ. Ἐφαίνετο δὲ ὁ λίθος ὡς ἐκ τῆς πέτρα ἐκκεκολαμμένος· μονόλιθος γὰρ μοι ἐδόκει εἶναι.

10 Χ. Κἀγὼ περιπατῶν μετ' αὐτοῦ ἰλαρὸς ἦμην τοιαῦτα ἀγαθὰ βλέπων.

Λέγει δὲ μοι ὁ ποιμὴν· Ὑπαγε καὶ φέρε ἄσβεστον καὶ ὄστρακον λεπτόν, ἵνα τοὺς τύπους τῶν λίθων τῶν ἠρμένων καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν βεβλημένων ἀναπληρώσω· δεῖ γὰρ τοῦ πύργου τὰ κύκλω πάντα ὁμαλὰ γενέσθαι.

2. Καὶ ἐποίησα καθὼς ἐκέλευσε καὶ ἤνεγκα πρὸς αὐτόν.

Ὑπηρετεῖ μοι, φησί, καὶ ἐγγὺς τὸ ἔργον τελεσθήσεται.

Ἐπλήρωσεν οὖν τοὺς τύπους τῶν λίθων τῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἀπεληλυθόντων καὶ ἐκέλευσε σαρωθῆναι τὰ κύκλω τοῦ πύργου καὶ καθαρὰ γενέσθαι. 3. Αἱ δὲ παρθένοι λαβοῦσαι σάρους ἐσάρωσαν καὶ πάντα τὰ κόπρια ἦραν ἐκ τοῦ πύργου καὶ ἔρραναν ὕδωρ καὶ ἐγένετο ὁ τόπος ἰλαρὸς καὶ εὐπρεπέστατος τοῦ πύργου.

4. Λέγει μοι ὁ ποιμὴν· Πάντα, φησί, κεκάθαρται· ἐὰν ἔλθῃ ὁ κύριος ἐπισκέψασθαι τὸν πύργον οὐκ ἔχει ἡμῶν οὐδὲν μέμψασθαι.

5. Ἐγὼ δὲ ἐπελαβόμεν αὐτοῦ τῆς πῆρας καὶ ἠρξάμην αὐτὸν ὀρκίζειν κατὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα μοι ἐπιλύσῃ ἃ ἔδειξέ μοι.

Λέγει μοι· Μικρὸν ἔχω ἀκαιρεθῆναι καὶ πάντα σοι ἐπιλύσω· ἐκδειξαί με ὧδε ἕως ἔρχομαι.

6. Λέγω αὐτῷ· Κύριε, μόνος ὢν ὧδε τί ποιήσω;

Και ἀφοῦ πάρθηκαν ὅλοι οἱ λίθοι καὶ δὲν ὑπῆρχε λίθος γύρω ἀπὸ τὸν πύργο, ὁ ποιμένας μοῦ εἶπε· Ἄς κάνουμε ἓνα κύκλο γύρω ἀπὸ τὸν πύργο γιὰ νὰ δοῦμε μήπως ὑπάρχει κανένα ἐλάττωμα σ' αὐτόν. Καὶ πῆγα κι ἐγὼ μαζί του γύρω ἀπὸ τὸν πύργο. 7. Βλέποντας ὁ ποιμένας ὅτι ὁ πύργος εἶναι μεγαλόπρεπα οἰκοδομημένος, ἦταν γεμάτος χαρά· διότι ὁ πύργος ἦταν μὲ τέτοιο τρόπο χτισμένος, ὥστε μόλις τὸν εἶδα νὰ ἐπιθυμῶ τὸ χτίσιμό του· γιατί ἔμοιαζε σὰν νὰ εἶναι χτισμένος μὲ μιὰ πέτρα, χωρὶς νὰ ἔχει καμμιά συναρμογή, καὶ φαινόταν ἡ πέτρα σὰν νὰ εἶχε ἐκκολληθεῖ ἀπὸ τὸν βράχο· διότι μοῦ φαινόταν πὼς ἦταν κατασκευασμένος ἀπὸ μιὰ μόνο πέτρα.

Χ. Κι ἐγὼ περπατώντας μαζί του ἤμουν χαρούμενος βλέποντας τέτοια καλὰ πράγματα.

Μοῦ λέει τότε ὁ ποιμένας· Πήγαινε καὶ φέρε ἀσβέστη καὶ ἓνα λεπτὸ κομμάτι κεραμιδιοῦ, γιὰ νὰ συμπληρώσω τὰ σημάδια τῶν λίθων ποὺ πάρθηκαν καὶ τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομή· γιατί πρέπει ὅλα γύρω ἀπὸ τὸν πύργο νὰ εἶναι ὁμαλά.

2. Καὶ ἔκανα ὅπως διέταξε καὶ τὰ ἔφερα σ' αὐτόν.

Βοήθησέ με, εἶπε, γιὰ νὰ γίνει τὸ ἔργο γρήγορα.

Κάλυψε λοιπὸν τὰ σημάδια τῶν λίθων ποὺ εἶχαν τοποθετηθεῖ στὴν οἰκοδομή καὶ διέταξε νὰ σκουπιστοῦν τὰ γύρω ἀπὸ τὸν πύργο μέρη καὶ νὰ γίνουν καθαρά. 3. Καὶ οἱ παρθένες, παίρνοντας σκουῖπες σκούπισαν καὶ ἀπομάκρυναν ὅλες τὶς κοπριές ἀπὸ τὸν πύργο, καὶ ράντισαν μὲ νερὸ καὶ ὁ τόπος τοῦ πύργου ἔγινε εὐπρεπῆς καὶ χαρωπός.

4. Μοῦ λέει τότε ὁ ποιμένας· Ὅλα ἔχουν καθαριστεῖ· ἐὰν ἔρθει ὁ κύριος νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸν πύργο, δὲν ἔχει νὰ μᾶς κατηγορήσει γιὰ τίποτε. Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ἤθελε νὰ φύγει.

5. Ἐγὼ ὅμως τὸν ἔπιασα ἀπὸ τὸ ταγάρι καὶ ἄρχισα νὰ τὸν ἐξορκίζω στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, νὰ μοῦ ἐξηγήσει αὐτὰ ποὺ μοῦ ἔδειξε.

Καὶ μοῦ εἶπε· Πρέπει νὰ ἀπουσιάσω γιὰ λίγο, καὶ ἔπειτα θὰ σοῦ τὰ ἐξηγήσω ὅλα· περιμένέ με ἐδῶ μέχρι νὰ γυρίσω.

6. Τοῦ εἶπα· Κύριε, τί νὰ κάνω ἐδῶ μόνος;

Οὐκ εἶ, φησί, μόνος· αἱ γὰρ παρθένοι αὐταὶ μετὰ σοῦ εἶσι.
Παράδος οὖν, φημί, αὐταῖς με.

Προσκαλεῖται αὐτὰς ὁ ποιμὴν καὶ λέγει αὐταῖς· Παρατίθε-
μαι ὑμῖν τοῦτον ἕως ἔρχομαι· καὶ ἀπῆλθεν.

5 7. Ἐγὼ δὲ ἤμην μόνος μετὰ τῶν παρθένων· ἦσαν δὲ ἰλα-
ρώτεραι καὶ πρὸς ἐμὲ εὖ εἶχον· μάλιστα δὲ αἱ δ' αἱ ἐνδοξότεραι
αὐτῶν.

XI. Λέγουσί μοι αἱ παρθένοι· Σήμερον ὁ ποιμὴν ὧδε οὐκ
ἔρχεται.

10 Τί οὖν, φημί, ποιήσω ἐγώ;

Μέχρις ὄψε, φασίν, περίμενον αὐτὸν καὶ ἐὰν ἔλθῃ λαλήσει
μετὰ σοῦ, ἐὰν δὲ μὴ ἔλθῃ, μενεῖς μεθ' ἡμῶν ὧδε ἕως ἔρχεται.

2. Λέγω αὐταῖς· Ἐκδέξομαι αὐτὸν ἕως ὄψε, ἐὰν δὲ μὴ
ἔλθῃ, ἀπελεύσομαι εἰς τὸν οἶκον καὶ πρῶτὸν ἐπανήξω.

15 Αἱ δὲ ἀποκριθεῖσαι λέγουσί μοι· Ἡμῖν παρεδόθης· οὐ δύ-
νασαι ἀφ' ἡμῶν ἀναχωρῆσαι.

3. Ποῦ οὖν, φημί, μενῶ;

Μεθ' ἡμῶν, φασί, κοιμηθήσῃ ὡς ἀδελφὸς καὶ οὐχ ὡς
ἀνὴρ. Ἡμέτερος γὰρ ἀδελφὸς εἶ καὶ τοῦ λοιποῦ μέλλομεν μετὰ
20 σοῦ κατοικεῖν· λίαν γάρ σε ἀγαπῶμεν.

Ἐγὼ δὲ ἡσχυρόμην μετ' αὐτῶν μένειν.

4. Καὶ ἡ δοκοῦσα πρώτη αὐτῶν εἶναι ἠρξάτο με καταφι-
λεῖν· καὶ αἱ ἄλλαι δὲ ἰδοῦσαι αὐτὴν καταφιλοῦσάν με καὶ αὐταὶ
ἠρξάντο με καταφιλεῖν καὶ περιάγειν κύκλῳ τοῦ πύργου καὶ
25 παίζειν μετ' ἐμοῦ.

5. Κάγῳ ὡσεὶ νεώτερος ἐγεγόνειν καὶ ἠρξάμην καὶ αὐτὸς
παίζειν μετ' αὐτῶν. Αἱ μὲν γὰρ ἐχόρευον, αἱ δὲ ὠρχοῦντο, αἱ δὲ
ἦδον· ἐγὼ δὲ σιγὴν ἔχων μετ' αὐτῶν κύκλῳ τοῦ πύργου περιε-
πάτουν καὶ ἰλαρὸς ἤμην μετ' αὐτῶν.

30 6. Ὀψίας δὲ γενομένης ἠθέλον εἰς τὸν οἶκον ὑπάγειν, αἱ δὲ
οὐκ ἀφῆκαν, ἀλλὰ κατέσχον με. Καὶ ἔμεινα μετ' αὐτῶν τὴν νύ-

Δὲν εἶσαι μόνος, μοῦ λέει· διότι μαζί σου εἶναι καὶ οἱ παρθέ-
νες αὐτές.

Παράδωσέ με λοιπόν, σ' αὐτές, εἶπα.

Τὶς προσκάλεσε ὁ ποιμένας καὶ τὶς εἶπε· Σᾶς παραδίνω αὐ-
τὸν μέχρι νὰ ἐπιστρέψω· καὶ ἔφυγε.

7. Ἔτσι ἐγὼ ἔμεινα μόνος μαζί μὲ τὶς παρθένες, πὺ ἦταν
πιὸ χαρούμενες καὶ φέρονταν σὲ μένα καλά, καὶ μάλιστα οἱ τέσ-
σερις πιὸ σπουδαῖες ἀπὸ αὐτές.

XI. Μοῦ εἶπαν οἱ παρθένες· Σήμερα δὲν ἔρχεται ὁ ποιμένας
ἐδῶ.

Τί λοιπόν, εἶπα, θὰ κάνω ἐγώ;

Περίμενέ τον μέχρι τὸ βράδυ, εἶπαν, καὶ ἐὰν ἔρθει θὰ μιλή-
σει μαζί σου, ἐὰν ὁμως δὲν ἔρθει, θὰ μείνεις μαζί μας μέχρι νὰ
ἐπιστρέψει.

2. Τὶς λέω· Θὰ τὸν περιμένω μέχρι νὰ βραδυᾶσει, ἐὰν ὁμως
δὲν ἔρθει, θὰ πάω στὸ σπίτι μου καὶ θὰ ἐπιστρέψω τὸ πρωί.

Ἐκεῖνες ἀποκρίθηκαν καὶ μοῦ εἶπαν· Ἔχεις παραδοθεῖ σ'
ἐμᾶς· δὲν μπορεῖς νὰ φύγεις ἀπὸ μᾶς.

3. Καὶ ποῦ, εἶπα, θὰ μείνω;

Θὰ κοιμηθεῖς μαζί μας, εἶπαν, σὰν ἀδελφὸς καὶ ὄχι σὰν ἄν-
δρας. Διότι εἶσαι ἀδελφός μας καὶ θὰ κατοικήσουμε στὸ μέλλον
μαζί σου· γιατί σὲ ἀγαπᾶμε πολὺ.

Ἐγὼ ὁμως ντρεπόμουν νὰ μείνω μαζί τους.

4. Καὶ τότε αὐτὴ πὺ ἔδειχνε νὰ εἶναι ἡ πρώτη ἀπὸ ὄλες, ἄρ-
χισε νὰ μὲ φιλάει πολλὰς φορές, ἐνῶ οἱ ἄλλες, βλέποντας αὐτὴν
νὰ μὲ φιλάει, ἄρχισαν καὶ αὐτὲς νὰ μὲ φιλοῦν καὶ νὰ μὲ περιφέ-
ρουν γύρω ἀπὸ τὸν πύργο καὶ νὰ παίζουν μαζί μου.

5. Κι ἐγὼ αἰσθάθηκα σὰν νὰ ἦμουν νεώτερος καὶ ἄρχισα κι
ἐγὼ νὰ παίζω μαζί τους, διότι ἄλλες χοροπηδοῦσαν, ἄλλες χό-
ρευαν καὶ ἄλλες τραγουδοῦσαν· ἐγὼ ὁμως χωρὶς νὰ βγάζω μιλιὰ
περπατοῦσα γύρω ἀπὸ τὸν πύργο, καὶ ἦμουν χαρούμενος μαζί
τους.

6. Ὅταν βράδυασε ἤθελα νὰ πάω στὸ σπίτι μου· ὁμως αὐτὲς
δὲν μὲ ἄφησαν, ἀλλὰ μὲ κράτησαν. Ἔτσι ἔμεινα μαζί τους τὴ νύ-

κτα καὶ ἐκοιμήθην παρὰ τὸν πύργον. 7. Ἔστρωσαν δὲ αἱ παρ-
 θένοι τοὺς λινοῦς χιτῶνας ἑαυτῶν χαμαὶ καὶ ἐμὲ ἀνέκλιναν εἰς
 τὸ μέσον αὐτῶν, καὶ οὐδὲν ὄλως ἐποίουν, εἰ μὴ προσηύχοντο·
 κἀγὼ μετ' αὐτῶν ἀδιαλείπτως προσηυχόμεν καὶ οὐκ ἔλασσον
 5 ἐκείνων. Καὶ ἔχαιρον αἱ παρθένοι οὕτω μου προσευχομένου.
 Καὶ ἔμεινα ἐκεῖ μέχρι τῆς αὔριον ἕως ὥρας δευτέρας μετὰ τῶν
 παρθένων.

8. Εἶτα παρῆν ὁ ποιμὴν καὶ λέγει ταῖς παρθένοις· Μὴ τινα
 αὐτῶ ὕβριν πεποιήκατε;

10 Ἐρώτα, φασίν, αὐτόν.

Λέγω αὐτῶ· Κύριε, εὐφράνθην μετ' αὐτῶν μείνας.

Τί, φησίν, ἐδείπνησας;

Ἐδείπνησα, φημί, κύριε, ρήματα Κυρίου ὄλην τὴν νύκτα.

Καλῶς. φησίν, ἔλαβόν σε;

15 Ναί, φημί, κύριε.

9. Νῦν, φησί, τί θέλεις πρῶτον ἀκοῦσαι;

Καθῶς, φημί, κύριε, ἀπ' ἀρχῆς ἔδειξας· ἐρωτῶ σε, κύριε,
 ἵνα, καθῶς ἂν σε ἐπερωτήσω, οὕτω μοι καὶ δηλώσης.

Καθῶς βούλει, φησίν, οὕτω σοι καὶ ἐπιλύσω καὶ οὐδὲν
 20 ὄλως ἀποκρύψω ἀπὸ σοῦ.

XII. Πρῶτον, φημί, πάντων, κύριε, τοῦτό μοι δήλωσον· ἡ
 πέτρα καὶ ἡ πύλη τίς ἐστιν;

Ἡ πέτρα, φησί, αὕτη καὶ ἡ πύλη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστι.

Πῶς, φημί, κύριε, ἡ πέτρα παλαιά ἐστιν, ἡ δὲ πύλη καινὴ;

25 Ἄκουε, φησί, καὶ σύνιε, ἀσύνετε. 2. Ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ
 πάσης τῆς κτίσεως αὐτοῦ προγενέστερός ἐστιν, ὥστε σύμβου-
 λον αὐτὸν γενέσθαι τῷ Πατρὶ τῆς κτίσεως αὐτοῦ· διὰ τοῦτο καὶ
 παλαιός ἐστι.

Ἡ δὲ πύλη διατί, φημί, κύριε;

30 3. Ὅτι, φησίν, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τῆς συντελείας
 φανερός ἐγένετο, διὰ τοῦτο καινὴ ἐγένετο ἡ πύλη, ἵνα, οἱ μέλ-

χτα καὶ κοιμήθηκα κοντὰ στὸν πύργο. 7. Οἱ παρθένες τότε ἔστρωσαν τοὺς λινοὺς χιτῶνες τους κάτω καὶ μὲ ξάπλωσαν ἀνάμεσά τους, καὶ δὲν ἔκαναν τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνο προσεύχονταν, καὶ μαζί τους προσευχόμεουν κι ἐγὼ διαρκῶς, καὶ ὄχι λιγότερο ἀπὸ ἐκεῖνες. Καὶ οἱ παρθένες χαίρονταν πὺ προσευχόμεουν τόσο πολὺ. Καὶ ἔμεινα ἐκεῖ μέχρι τὴν ἐπόμενη μέρα ὡς τὴ δευτέρη ὥρα μαζί μὲ τὶς παρθένες.

8. Ἐπειτα ἦρθε ὁ ποιμένας καὶ εἶπε στὶς παρθένες· Μήπως τοῦ κάνατε καμμιά ἀσέλγεια;

Ρώτησε τὸν ἴδιο, τοῦ εἶπαν.

Καὶ ἐγὼ τοῦ εἶπα· Κύριε, εὐχαριστήθηκα πολὺ πὺ ἔμεινα μαζί τους.

Τί, λέει, ἔφαγες γιὰ δεῖπνο;

Ἐφαγα, κύριε, τοῦ εἶπα, λόγια τοῦ Κυρίου ὄλη τὴ νύχτα.

Σοῦ φέρθηκαν, λέει, καλά;

Ναί, κύριε, τοῦ εἶπα.

9. Τώρα τί θέλεις, μοῦ λέει, νὰ ἀκούσεις πρῶτα;

Μὲ τὴ σειρά πὺ μοῦ τὰ ἔδειξες, κύριε, εἶπα, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ· σὲ παρακαλῶ, κύριε, νὰ μοῦ τὰ ἐξηγήσεις μὲ τὴ σειρά πὺ θὰ σὲ ρωτήσω.

Ὅπως θέλεις, λέει, ἔτσι θὰ σοῦ τὰ ἐξηγήσω, καὶ δὲν θὰ σοῦ ἀποκρύψω ἀπολύτως τίποτε.

XII. Πρῶτο ἀπὸ ὄλα, κύριε, τοῦ εἶπα, ἐξήγησέ μου τὸ ἐξῆς· τί σημαίνουν ἡ πέτρα καὶ ἡ πύλη;

Αὐτὴ ἡ πέτρα, λέει, καὶ ἡ πύλη εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Πῶς, κύριε, τοῦ λέω, ἡ πέτρα εἶναι παλιά, ἐνῶ ἡ πύλη εἶναι καινούργια;

Ἄκουσε, μοῦ λέει, καὶ κατάλαβε, ἄμυαλε. 2. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι προγενέστερος ἀπὸ ὄλη τὴν κτίση του, ἀφοῦ ἔγινε σύμβουλος τοῦ Πατέρα γιὰ τὴ δημιουργία του· γι' αὐτὸ εἶναι καὶ παλιός.

Ἡ πύλη ὁμως, κύριε, τοῦ λέω, γιὰτί εἶναι καινούργια;

3. Ἐπειδὴ, λέει, φανερώθηκε κατὰ τὶς ἔσχατες ἡμέρες τῆς συντέλειαι τοῦ κόσμου, γι' αὐτὸ ἡ πύλη ἔγινε καινούργια, ὥστε

λοντες σώζεσθαι, δι' αὐτῆς εἰς τὴν βασιλείαν εἰσέλθωσι τοῦ Θεοῦ.

4. Εἶδες, φησίν, τοὺς λίθους τοὺς διὰ τῆς πύλης εἰσεληλυθό-
τας εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου βεβλημένους, τοὺς δὲ μὴ εἰσε-
5 ληλυθότας πάλιν ἀποβεβλημένους εἰς τὸν ἴδιον τόπον;

Εἶδον, φημί, κύριε.

Οὕτω, φησίν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς εἰσελεύσε-
ται, εἰ μὴ λάβοι τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. 5. Ἐὰν γὰρ εἰς πόλιν
θελήσῃς εἰσελθεῖν τινα, κάκεινη ἢ πόλις περιτετειχισμένη
10 κύκλω καὶ μίαν ἔχει πύλην, μή τι δυνήσῃ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην
εἰσελθεῖν, εἰ μὴ διὰ τῆς πύλης ἧς ἔχει;

Πῶς γάρ, φημί, κύριε δύναται γενέσθαι ἄλλως;

Εἰ οὖν εἰς τὴν πόλιν οὐ δυνήσῃ εἰσελθεῖν, εἰ μὴ διὰ τῆς πύ-
λης αὐτῆς, οὕτω, φησί, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἄλλως
15 εἰσελθεῖν οὐ δύναται ἄνθρωπος, εἰ μὴ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ
Υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ ἠγαπημένου ὑπ' αὐτοῦ.

6. Εἶδες, φησί, τὸν ὄχλον τὸν οἰκοδομοῦντα τὸν πύργον;

Εἶδον, φημί, κύριε.

Ἐκεῖνοι, φησί, πάντες ἄγγελοι ἔνδοξοί εἰσι. Τούτους οὖν
20 περιτετείχισται ὁ Κύριος. Ἡ δὲ πύλη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστίν·
αὕτη μία εἰσοδὸς ἐστὶ πρὸς τὸν Κύριον. Ἄλλως οὖν οὐδεὶς εἰσε-
λεύσεται πρὸς αὐτόν, εἰ μὴ διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ.

7. Εἶδες, φησί, τοὺς ἕξ ἄνδρας καὶ τὸν μέσον αὐτῶν ἔνδοξο
καὶ μέγαν ἄνδρα τὸν περιπατοῦντα περὶ τὸν πύργον καὶ τοὺς λί-
25 θους ἀποδοκιμάσαντα ἐκ τῆς οἰκοδομῆς;

Εἶδον, φημί, κύριε.

8. Ὁ ἔνδοξος, φησίν, ἀνὴρ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστὶ, κάκεινοι οἱ
ἕξ οἱ ἔνδοξοι ἄγγελοί εἰσι δεξιὰ καὶ εὐώνυμα συγκρατοῦντες αὐ-
τόν. Τούτων, φησί, τῶν ἀγγέλων τῶν ἐνδόξων οὐδεὶς εἰσελεύ-
30 σεται πρὸς τὸν Θεὸν ἄτερ αὐτοῦ· ὃς ἂν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μὴ λάβῃ,
οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

XIII. Ὁ δὲ πύργος, φημί, τίς ἐστίν;

Ὁ πύργος, φησίν, οὗτος ἢ Ἐκκλησία ἐστίν.

2. Αἱ δὲ παρθένοι αὗται τίνες εἰσίν;

αὐτοὶ ποὺ θὰ σωθοῦν νὰ μποῦν στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπὸ αὐτήν. 4. Εἶδες, μοῦ λέει, τοὺς λίθους ποὺ πέρασαν μέσα ἀπὸ τὴν πύλη ὅτι τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ δὲν πέρασαν, νὰ ἔχουν πεταχτεῖ πάλι στὴ θέση τους;

Εἶδα, κύριε, εἶπα.

Ἔτσι, λέει, στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ μπεῖ κανεὶς, ἐὰν δὲν λάβει τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ του. 5. Διότι, ἐὰν θελήσεις νὰ μπεῖς σὲ κάποια πόλη, καὶ ἡ πόλη ἐκείνη εἶναι περικλεισμένη ἀπὸ παντοῦ μὲ τεῖχος καὶ ἔχει μόνο μιὰ πύλη, μήπως μπορεῖς νὰ μπεῖς στὴν πόλη ἐκείνη ἀπὸ ἄλλοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πύλη ποὺ ἔχει;

Πῶς θὰ μποροῦσε, κύριε, εἶπα, νὰ γίνεῖ ἀλλιῶς;

Ἐφόσον λοιπὸν δὲν θὰ μπορέσεις νὰ μπεῖς στὴν πόλη, παρὰ μόνο μέσω αὐτῆς τῆς πύλης, ἔτσι, λέει, καὶ στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν μπορεῖ νὰ μπεῖ ἄνθρωπος μὲ ἄλλον τρόπο, παρὰ μόνο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγαπημένου Υἱοῦ του.

6. Εἶδες, λέει, τὸ πλῆθος ποὺ ἔχτιζε τὸν πύργο;

Τὸ εἶδα, κύριε, εἶπα.

Ὅλοι ἐκεῖνοι, λέει, εἶναι ἐπιφανεῖς ἄγγελοι. Διότι ἀπὸ αὐτοὺς περιστοιχίζεται ὁ Κύριος. Ἐνῶ ἡ πύλη εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· αὐτὴ εἶναι ἡ μοναδικὴ εἴσοδος στὸν Κύριο. Ἐπομένως, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μπεῖ σ' αὐτὸν μὲ ἄλλο τρόπο, παρὰ μόνο μέσω τοῦ Υἱοῦ του.

7. Εἶδες, μοῦ λέει, τοὺς ἕξι ἄνδρες καὶ ἐκεῖνον τὸν ἔνδοξο καὶ ψηλὸ ἄνδρα ποὺ ἦταν ἀνάμεσά τους καὶ περπατώντας γύρω ἀπὸ τὸν πύργο ἀποδοκίμασε τοὺς λίθους τῆς οἰκοδομῆς;

Τὸν εἶδα, κύριε, εἶπα.

8. Ὁ ἔνδοξος ἄνδρας, εἶπε, εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἕξι ἐκεῖνοι ἄνδρες ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ του εἶναι ἄγγελοι ποὺ τὸν συνοδεύουν. Ἀπὸ αὐτούς, εἶπε, τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἐπιφανεῖς κανένας δὲν θὰ μπεῖ στὸν Θεὸ χωρὶς αὐτόν· ὁποῖος δὲν θὰ δεχθεῖ τὸ ὄνομά του, δὲν θὰ μπεῖ στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

XIII. Καὶ ὁ πύργος, ρώτησα, τί εἶναι;

Ὁ πύργος, λέει, αὐτὸς εἶναι ἡ Ἐκκλησία.

2. Καὶ οἱ παρθένες αὐτές ποιές εἶναι;

Ἅγια πνεύματά εἰσι, καὶ ἄλλως ἄνθρωπον οὐ δύναται εὐρεθῆναι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἐὰν μὴ αὐταὶ αὐτὸν ἐνδύσωσι τὸ ἔνδυμα αὐτῶν· ἐὰν γὰρ τὸ ὄνομα μόνον λάβῃς, τὸ δὲ ἔνδυμα παρὰ τούτων μὴ λάβῃς, οὐδὲν ὠφελήσῃ. Αὐταὶ γὰρ αἱ παρθένοι
 5 δυνάμεις εἰσὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν οὖν τὸ ὄνομα φορῆς, τὴν δὲ δύναμιν μὴ φορῆς αὐτοῦ, εἰς μάτην ἔσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φορῶν.

3. Εἰ τοὺς λίθους, φησὶν, οὓς εἶδες ἀποβεβλημένους, οὗτοι τὸ μὲν ὄνομα ἐφόρεσαν, τὸν δὲ ἱματισμὸν τῶν παρθένων οὐκ
 10 ἐνεδύσαντο.

Ποῖος, φημί, ἱματισμὸς αὐτῶν ἐστί, κύριε;

Αὐτὰ τὰ ὀνόματα, φησὶν, ἱματισμὸς ἐστὶν αὐτῶν. Ὅς ἂν τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ φορῆ, καὶ τούτων ὀφείλει τὰ ὀνόματα φορεῖν· καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ Υἱὸς τὰ ὀνόματα τῶν παρθένων τούτων
 15 φορεῖ. 4. Ὅσους, φησί, λίθους εἶδες εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου εἰσεληλυθότας, ἐπιδεδομένους διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ μείναντας εἰς τὴν οἰκοδομὴν, τούτων τῶν παρθένων τὴν δύναμιν ἐνδεδυμένοι εἰσὶ. 5. Διὰ τοῦτο βλέπεις τὸν πύργον μονόλιθον γεγονότα μετὰ τῆς πέτρας. Οὕτω καὶ οἱ πιστεύσαντες τῷ Κυρίῳ
 20 διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνδεδυσκόμενοι τὰ πνεύματα ταῦτα, ἔσονται εἰς ἓν πνεῦμα, εἰς ἓν σῶμα, καὶ μία χροῶ τῶν ἱματισμῶν αὐτῶν. Τῶν τοιούτων δὲ τῶν φορούντων τὰ ὀνόματα τῶν παρθένων ἐστὶν ἡ κατοικία εἰς τὸν πύργον.

6. Οἱ οὖν, φημί, κύριε, ἀποβεβλημένοι λίθοι διατί ἀπεβλήθησαν; Διήλθον γὰρ διὰ τῆς πύλης καὶ διὰ τῶν χειρῶν τῶν παρθένων ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου.

Ἐπειδὴ πάντα σοι, φησί, μέλει καὶ ἀκριβῶς ἐξετάζεις, ἄκουε περὶ τῶν ἀποβεβλημένων λίθων. 7. Οὗτοι, φησί, πάντες τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἔλαβον, ἔλαβον δὲ καὶ τὴν δύναμιν
 30 τῶν παρθένων τούτων. Λαβόντες οὖν τὰ πνεύματα ταῦτα ἐνεδυναμώθησαν καὶ ἦσαν μετὰ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ καὶ ἦν αὐτῶν ἐν πνεῦμα καὶ ἐν σῶμα καὶ ἐν ἔνδυμα· τὰ γὰρ αὐτὰ ἐφρόνουν καὶ δικαιοσύνην εἰργάζοντο. 8. Μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἀνεπίσθησαν ὑπὸ τῶν γυναικῶν ὧν εἶδες μέλανα ἱμάτια ἐνδεδυμένων, τοὺς

Εἶναι ἅγια πνεύματα, καὶ δὲν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος μὲ ἄλλο τρόπο νὰ βρεθεῖ στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἂν δὲν τὸν ντύσουν αὐτὲς μὲ τὸ ἔνδυμά τους· διότι, ἐὰν λάβεις μόνο τὸ ὄνομα, ἀλλὰ δὲν λάβεις ἀπὸ αὐτὲς τὸ ἔνδυμα, δὲν θὰ ὠφεληθεῖς καθόλου. Διότι οἱ παρθένες αὐτὲς εἶναι δυνάμεις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν λοιπὸν φορεῖς τὸ ὄνομα, ἀλλὰ δὲν φορεῖς καὶ τὴ δύναμή του, ἄδικα φορεῖς τὸ ὄνομά του. 3. Καὶ οἱ λίθοι, λέει, πὺ εἶδες νὰ ἀπορρίπτονται, αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πὺ φόρεσαν βέβαια τὸ ὄνομα, ἀλλὰ δὲν φόρεσαν καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν παρθένων.

Ποιά, εἶπα, εἶναι τὰ ἐνδύματα αὐτῶν, κύριε;

Τὰ ἴδα τὰ ὀνόματά τους, λέει, εἶναι τὰ ἐνδύματά τους. Ὅποιος φορεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὀφείλει νὰ φορεῖ καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν. 4. Ὅσους λίθους, λέει, εἶδες νὰ μπαίνουν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, μεταφερόμενοι μὲ τὰ χέρια αὐτῶν καὶ νὰ μένουν στὴν οἰκοδομὴ, εἶναι αὐτοὶ πὺ φοροῦν τὴ δύναμη αὐτῶν τῶν παρθένων. 5. Γι' αὐτὸ βλέπεις τὸν πύργο ν' ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα λίθο μαζὶ μὲ τὴν πέτρα. Ἔτσι καὶ αὐτοὶ πὺ πίστεψαν στὸν Κύριο μέσω τοῦ Υἱοῦ του καὶ φοροῦν τὰ πνεύματα αὐτά, θὰ γίνουν ἓνα πνεῦμα, ἓνα σῶμα, καὶ θὰ ἔχουν ἓνα χρῶμα τὰ ροῦχα τους. Καὶ αὐτοὶ πὺ φοροῦν τὰ ὀνόματα τῶν παρθένων αὐτοὶ θὰ κατοικήσουν στὸν πύργο.

6. Οἱ λίθοι ὅμως, κύριε, πὺ ἀπορρίφθηκαν, γιατί ἀπορρίφθηκαν; Γιατὶ πέρασαν ἀπὸ τὴν πύλη καὶ μὲ τὰ χέρια τῶν παρθένων τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου.

Ἐπειδὴ, λέει, σὲ ἐνδιαφέρουν ὅλα καὶ τὰ ἐξετάζεις σχολαστικά, ἄκουσε καὶ γιὰ τοὺς λίθους πὺ ἀπορρίφθηκαν. 7. Ὅλοι αὐτοί, λέει, δέχθηκαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔλαβαν καὶ τὴ δύναμη τῶν παρθένων αὐτῶν. Παίρνοντας λοιπὸν τὰ πνεύματα αὐτὰ ἐνδυναμώθηκαν καὶ συγκαταλέγονταν ἀνάμεσα στοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶχαν ἓνα πνεῦμα, ἓνα σῶμα καὶ ἓνα ἔνδυμα, διότι πίστευαν τὰ ἴδια καὶ ἀσκοῦσαν τὴ δικαιοσύνη. 8. Μετὰ ἀπὸ κάποιον χρονικὸ διάστημα ὅμως μεταπίστηκαν ἀπὸ τὶς γυναῖκες πὺ εἶδες νὰ φοροῦν τὰ μαῦρα ροῦχα καὶ νὰ ἔχουν ἔξω τοὺς ὤμους καὶ τὰ μαλλιά τους λυτὰ καὶ νὰ εἶναι ὁμορφες. Βλέποντάς

ὤμους ἔξω ἔχουσῶν καὶ τὰς τρίχας λελυμένας καὶ εὐμόρφων. Ταύτας ἰδόντες ἐπεθύμησαν αὐτῶν καὶ ἐνεδύσαντο τὴν δύναμιν αὐτῶν, τῶν δὲ παρθένων ἀπεδύσαντο τὸ ἔνδυμα. 9. Οὗτοι οὖν ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖναις παρεδόθησαν. 5 Οἱ δὲ μὴ ἀπατηθέντες τῷ κάλλει τῶν γυναικῶν τούτων ἔμειναν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ. Ἔχεις, φησί, τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἀποβεβλημένων.

XIV. Τί οὖν, φημί, κύριε, ἐὰν οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, τοιοῦτοι ὄντες, μετανοήσωσι καὶ ἀποβάλωσι τὰς ἐπιθυμίας τῶν γυναικῶν τούτων καὶ ἐπανακάμψωσιν ἐπὶ τὰς παρθένους καὶ ἐν τῇ 10 δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν πορευθῶσιν, οὐκ εἰσελεύσονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ;

2. Εἰσελεύσονται, φησὶν, ἐὰν τούτων τῶν γυναικῶν ἀποβάλωσι τὰ ἔργα, τῶν δὲ παρθένων ἀναλάβωσι τὴν δύναμιν καὶ ἐν 15 τοῖς ἔργοις αὐτῶν πορευθῶσι. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῆς οἰκοδομῆς ἀνοχὴ ἐγένετο, ἵνα, ἐὰν μετανοήσωσιν οὗτοι, εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. Ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσι, τότε ἄλλοι εἰσελεύσονται, καὶ οὗτοι εἰς τέλος ἐκβληθήσονται.

3. Ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ἠὲ χαρίστησα τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἐσπλαγχνίσθη ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐξάπεστειλε τὸν ἄγγελον τῆς μετανοίας εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτήσαντας εἰς αὐτόν, καὶ ἀνεκαίνισεν ἡμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἤδη κατεφθαρμένων ἡμῶν καὶ μὴ ἐχόντων ἐλπίδα τοῦ ζῆν ἀνενέωσε τὴν ζωὴν ἡμῶν.

25 4. Νῦν, φημί, κύριε, δήλωσόν μοι, διατί ὁ πύργος χαμαὶ οὐκ ὠκοδόμηται, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πέτραν καὶ ἐπὶ τὴν πύλην;

Ἔτι, φησὶν, ἄφρων εἶ καὶ ἀσύνητος;

Ἄνάγκην ἔχω, φημί, κύριε, πάντα ἐπερωτᾶν σε, διότι οὐδ' ὄλως οὐδὲν δύναμαι νοῆσαι· τὰ γὰρ πάντα μεγάλα καὶ ἔνδοξα 30 ἔστι καὶ δυσνόητα τοῖς ἀνθρώποις.

5. Ἄκουε, φησί· Τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ μέγα ἐστὶ καὶ ἀχώρητον καὶ τὸν κόσμον ὅλον βαστάζει. Εἰ οὖν πᾶσα ἡ κτίσις διὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ βαστάζεται, τί δοκεῖς τοὺς κεκλημένους ὑπ' αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα φοροῦντας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ πορευ-

τις αὐτὲς τις ἐπιθύμησαν καὶ φόρεσαν τὴ δύναμή τους, καὶ ἔβγαλαν τὴ δύναμη τῶν παρθένων. 9. Αὐτοὶ λοιπὸν διώχθηκαν ἀπὸ τὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ καὶ παραδόθηκαν σ' ἐκεῖνες. Ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ξεγελάστηκαν ἀπὸ τὴν ὁμορφιὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν, ἔμειναν στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ. Νὰ λοιπὸν, λέει, ἡ ἐξήγηση αὐτῶν ποὺ διώχθηκαν.

XIV. Τί λοιπὸν, κύριε, εἶπα, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ποὺ εἶναι τέτοιοι μετανοήσουν καὶ ἀποβάλουν τις ἐπιθυμίες τῶν γυναικῶν αὐτῶν καὶ ξαναγυρίσουν στὶς παρθένες καὶ βαδίσουν σύμφωνα μὲ τὴ δύναμη καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν, δὲν θὰ μποῦν στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ;

2. Θὰ μποῦν, λέει, ἐὰν ἀποβάλουν τὰ ἔργα τῶν γυναικῶν αὐτῶν καὶ ξαναλάβουν τὴ δύναμη τῶν παρθένων καὶ βαδίσουν σύμφωνα μὲ τὰ ἔργα αὐτῶν. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε ἐγινε καὶ ἡ ἀναστολή τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ πύργου, ὥστε, ἐὰν μετανοήσουν αὐτοί, νὰ μποῦν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου. Ἐὰν ὁμως δὲν μετανοήσουν, τότε θὰ μποῦν ἄλλοι, ἐνῶ αὐτοὶ θὰ ἀποβληθοῦν ὀριστικά.

3. Γιὰ ὅλα αὐτὰ εὐχαρίστησα τὸν Κύριο, ποὺ λυπήθηκε ὅλους ἐμᾶς ποὺ ἐπικαλούμαστε τὸ ὄνομά του, καὶ ἔστειλε τὸν ἄγγελο τῆς μετάνοιας σὲ μᾶς ποὺ ἁμαρτήσαμε σ' αὐτόν, καὶ ἀνανέωσε τὸ πνεῦμα μας, καὶ ἐνῶ ἤδη ἤμασταν κατεστραμμένοι καὶ δὲν εἶχαμε ἐλπίδα νὰ ζήσουμε, ἀνανέωσε τὴ ζωὴ μας.

4. Τώρα, κύριε, τοῦ εἶπα, φανέρωσέ μου, γιατί ὁ πύργος δὲν χτίστηκε χαμηλά, ἀλλὰ πάνω στὴν πέτρα καὶ στὴν πύλη.

Ἄκόμα, λέει, εἶσαι ἄμυαλος καὶ ἀνόητος;

Ἔχω ἀνάγκη, κύριε, εἶπα, νὰ σὲ ἐρωτῶ γιὰ ὅλα, γιατί ἀπολύτως τίποτε δὲν μπορῶ νὰ κατανοήσω· διότι ὅλα εἶναι μεγάλα καὶ σπουδαῖα καὶ δυσκολονόητα στοὺς ἀνθρώπους.

5. Ἄκουσε, μοῦ λέει· Τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἶναι μεγάλο καὶ ἀχώρητο καὶ βαστάζει τὸν κόσμον ὁλόκληρο. Ἐφόσον λοιπὸν ὅλη ἡ κτίση βαστάζεται ἀπὸ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, τί γνώμη ἔχεις γιὰ ἐκείνους ποὺ ἔχουν κληθεῖ ἀπὸ αὐτόν καὶ φοροῦν τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ πορεύονται μέσα στὰ πλαίσια τῶν

ομένους ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ; 6. Βλέπεις οὖν ποίους βαστάζει; Τοὺς ἐξ ὅλης καρδίας φοροῦντας τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Αὐτὸς οὖν θεμέλιον αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡδέως αὐτοὺς βαστάζει, ὅτι οὐκ ἐπαισχύνεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ φορεῖν.

5 XV. Δήλωσόν μοι, φημί, κύριε, τῶν παρθένων τὰ ὀνόματα καὶ τῶν γυναικῶν τῶν τὰ μέλανα ἱμάτια ἐνδεδυμένων.

Ἔκουε, φησί, τῶν παρθένων τὰ ὀνόματα τῶν ἰσχυροτέρων, τῶν εἰς τὰς γωνίας σταθεισῶν. 2. Ἡ μὲν πρώτη Πίστις, ἡ δὲ δευτέρα Ἐγκράτεια, ἡ δὲ τρίτη Δύναμις, ἡ δὲ τετάρτη Μακρο-
10 θυμία· αἱ δὲ ἕτεραι ἀνὰ μέσον τούτων σταθεῖσαι ταῦτα ἔχουσι τὰ ὀνόματα· Ἀπλότης, Ἀκακία, Ἀγνεΐα, Ἰλαρότης, Ἀλήθεια, Σύνεσις, Ὀμόνοια, Ἀγάπη. Ταῦτα τὰ ὀνόματα ὁ φορῶν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, δυνήσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

15 3. Ἔκουε, φησί, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν τῶν τὰ ἱμάτια μέλανα ἐχουσῶν. Καὶ ἐκ τούτων δ' εἰσὶ δυνατώτεραι· ἡ πρώτη Ἀπιστία, ἡ δευτέρα Ἀκρασία, ἡ δὲ τρίτη Ἀπειθία, ἡ δὲ τετάρτη Ἀπάτη. Αἱ δὲ ἀκόλουθοι αὐτῶν καλοῦνται Λύπη, Πονηρία, Ἀσέλγεια, Ὁξύχολία, Ψεῦδος, Ἀφροσύνη, Καταλαλιά, Μῖ-
20 σος. Ταῦτα τὰ ὀνόματα ὁ φορῶν τοῦ Θεοῦ δοῦλος, τὴν βασιλείαν μὲν ὄψεται τοῦ Θεοῦ, εἰς αὐτὴν δὲ οὐκ εἰσελεύσεται.

4. Οἱ λίθοι δέ, φημί, κύριε, οἱ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἠρμοσμένοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τίνες εἰσίν;

Οἱ μὲν πρῶτοι, φησίν, οἱ ι' οἱ εἰς τὰ θεμέλια τεθειμένοι,
25 πρώτη γενεά· οἱ δὲ κ' δευτέρα γενεὰ ἀνδρῶν δικαίων· οἱ δὲ λε' προφήται τοῦ Θεοῦ καὶ διάκονοι αὐτοῦ· οἱ δὲ μ' ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι τοῦ κηρύγματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

5. Διατί οὖν, φημί, κύριε, αἱ παρθένοι καὶ τούτους τοὺς λίθους ἐπέδωκαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, διενέγκασαι διὰ
30 τῆς πύλης;

6. Οὗτοι γάρ, φησί, πρῶτοι ταῦτα τὰ πνεύματα ἐφόρεσαν καὶ ὄλως ἀπ' ἀλλήλων οὐκ ἄπέστησαν, οὔτε τὰ πνεύματα ἀπὸ

ἐντολῶν του; 6. Βλέπεις λοιπὸν ποιούς βαστάζει; Αὐτοὺς ποὺ φοροῦν τὸ ὄνομά του μὲ ὄλη τὴν καρδιά τους. Αὐτὸς λοιπὸν ἔγινε γι' αὐτοὺς θεμέλιο καὶ τοὺς σηκώνει μὲ εὐχαρίστηση, διότι δὲν ντρέπονται νὰ φοροῦν τὸ ὄνομά του.

XV. Φανέρωσέ μου, κύριε, εἶπα, τὰ ὀνόματα τῶν παρθένων καὶ τῶν γυναικῶν ποὺ φοροῦσαν τὰ μαῦρα.

Ἄκουσε, μοῦ λέει, τὰ ὀνόματα τῶν πιὸ δυνατῶν παρθένων, ποὺ στάθηκαν στὶς γωνίες. 2. Ἡ πρώτη λέγεται Πίστη, ἡ δευτέρα Ἐγκράτεια, ἡ τρίτη Δύναμη, καὶ ἡ τετάρτη Μακροθυμία, καὶ οἱ ἄλλες, ποὺ στάθηκαν ἀνάμεσα σ' αὐτές, ἔχουν τὰ ἐξῆς ὀνόματα: Ἀπλότητα, Ἀκακία, Ἀγνότητα, Χαρά, Ἀλήθεια, Σύνεση, Ὁμόνοια καὶ Ἀγάπη. Ὅποιος φορεῖ τὰ ὀνόματα αὐτὰ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, θὰ μπορέσει νὰ μπεῖ στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

3. Ἄκουσε, μοῦ λέει, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν ποὺ ἔχουν τὰ μαῦρα ἐνδύματα. Καὶ ἀπὸ αὐτές οἱ τέσσερις εἶναι πιὸ δυνατές: ἡ πρώτη λέγεται Ἀπιστία, ἡ δευτέρα Ἀκρασία, ἡ τρίτη Ἀπείθεια καὶ ἡ τετάρτη Ἀπάτη. Καὶ αὐτές ποὺ τίς ἀκολουθοῦν λέγονται, Λύπη, Πονηρία, Ἀσέλγεια, Ὁξυθυμία, Ψέμα, Ἀφροσύνη, Κακολογία καὶ Μῖσος. Ὅποιος δοῦλος τοῦ Θεοῦ λοιπὸν φορεῖ τὰ ὀνόματα αὐτὰ, θὰ δεῖ βέβαια τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δὲν θὰ μπεῖ μέσα σ' αὐτήν.

4. Καὶ οἱ λίθοι, κύριε, εἶπα, ποὺ βγῆκαν ἀπὸ τὸν βυθὸ καὶ ἦταν ταιριασμένοι στὴν οἰκοδομὴ ποιοὶ εἶναι;

Οἱ δέκα πρῶτοι, λέει, ποὺ μπῆκαν στὰ θεμέλια, εἶναι ἡ πρώτη γενεά: οἱ ἄλλοι οἱ εἴκοσι πέντε εἶναι ἡ δευτέρα γενεὰ τῶν δικαίων: οἱ τριανταπέντε εἶναι οἱ προφῆτες καὶ οἱ διάκονοι τοῦ Θεοῦ: καὶ οἱ σαράντα εἶναι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ δάσκαλοι τοῦ κηρύγματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

5. Τότε γιατί, κύριε, εἶπα, οἱ παρθένες ἔδωσαν κι αὐτοὺς τοὺς λίθους στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, περνώντας τους μέσα ἀπὸ τὴν πύλη;

6. Ἐπειδὴ αὐτοί, λέει, φόρεσαν πρῶτοι τὰ πνεύματα αὐτὰ, καὶ δὲν χωρίστηκαν καθόλου ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, οὔτε τὰ πνεύ-

τῶν ἀνθρώπων, οὔτε οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν πνευμάτων, ἀλλὰ παρέμειναν τὰ πνεύματα αὐτοῖς μέχρι τῆς κοιμήσεως αὐτῶν. Καὶ εἰ μὴ ταῦτα τὰ πνεύματα μετ' αὐτῶν ἐσχήκεισαν, οὐκ ἂν εὐχρηστοὶ γεγόνεισαν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου τούτου.

5 XVI. Ἔτι μοι, φημί, κύριε, δήλωσον.

Τί, φησίν, ἐπιζητεῖς;

Διατί, φημί, κύριε, οἱ λίθοι ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀνέβησαν καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἐτέθησαν, πεφορηκότες τὰ πνεύματα
10 ταῦτα;

2. Ἀνάγκην, φησίν, εἶχον δι' ὕδατος ἀναβῆναι, ἵνα ζωοποιηθῶσιν· οὐκ ἠδύναντο γὰρ ἄλλως εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ τὴν νέκρωσιν ἀπέθεντο τῆς ζωῆς αὐτῶν τῆς προτέρας. 3. Ἔλαβον οὖν καὶ οὗτοι οἱ κεκοιμημένοι τὴν σφραγίδα τοῦ
15 Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· πρὶν γάρ, φησί, φορέσαι τὸν ἄνθρωπον τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, νεκρὸς ἐστίν, ὅταν δὲ λάβῃ τὴν σφραγίδα, ἀποτίθεται τὴν νέκρωσιν καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ζωὴν. 4. Ἡ σφραγὶς οὖν τὸ ὕδωρ ἐστίν· εἰς τὸ ὕδωρ οὖν καταβαίνουνσι νεκροί, καὶ ἀναβαίνουνσι
20 ζῶντες. Κάκεινοις οὖν ἐκηρύχθη ἡ σφραγὶς αὕτη καὶ ἐχρήσαντο αὐτῇ, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

5. Διατί, φημί, κύριε, καὶ οἱ μ' λίθοι μετ' αὐτῶν ἀνέβησαν ἐκ τοῦ βυθοῦ, ἤδη ἐσχηκότες τὴν σφραγίδα;

Ἵτι, φησίν, οὗτοι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ διδάσκαλοι οἱ κηρύ-
25 ξαντες τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, κοιμηθέντες ἐν δυνάμει καὶ πίστει τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐκήρυξαν καὶ τοῖς προκεκοιμημένοις, καὶ αὐτοὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν σφραγίδα τοῦ κηρύγματος. 6. Κατέβησαν οὖν μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ πάλιν ἀνέβησαν. Ἄλλ' οὗτοι ζῶντες κατέβησαν, καὶ πάλιν ζῶντες ἀνέβησαν· ἐκεῖνοι δὲ
30 οἱ προκεκοιμημένοι νεκροὶ κατέβησαν, ζῶντες δὲ ἀνέβησαν. 7. Διὰ τούτων οὖν ἐζωοποιήθησαν καὶ ἐπέγνωσαν τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ συνανέβησαν μετ' αὐτῶν καὶ συναρμόσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου καὶ ἀλατόμητοι συνωκοδομήθησαν· ἐν δικαιοσύνῃ γὰρ ἐκοιμήθησαν καὶ ἐν μεγάλῃ

ματα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὰ πνεύματα, ἀλλὰ παρέμειναν τὰ πνεύματα σ' αὐτοὺς μέχρι τὴν κοιμήσῃ τους. Καὶ ἐὰν δὲν εἶχαν αὐτὰ τὰ πνεύματα μαζί τους, δὲν θὰ ἦταν χρήσιμοι στὴν οἰκοδομὴ αὐτοῦ τοῦ πύργου.

XVI. Φανέρωσέ μου, κύριε, εἶπα, καὶ ἄλλα.

Τί ἐπιθυμεῖς, μοῦ λέει.

Γιατί, κύριε, τοῦ λέω, οἱ λίθοι βγῆκαν ἀπὸ τὸν βυθὸ καὶ τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, ἀφοῦ εἶχαν φορέσει τὰ πνεύματα αὐτά;

2. Εἶχαν ἀνάγκη, λέει, νὰ ἀνεβοῦν μέσα ἀπὸ τὸ νερὸ γιὰ νὰ ἀναγεννηθοῦν· γιατί ἀλλιῶς δὲν μπορούσαν νὰ μποῦν στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἂν δὲν ἀπέβαλαν τὴ νέκρωση τῆς προηγούμενης ζωῆς τους. 3. Ἔλαβαν λοιπὸν καὶ αὐτοὶ οἱ πεθαμένοι τὴ σφραγίδα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ μπῆκαν στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· διότι πρὶν ὁ ἄνθρωπος φορέσει τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἶναι νεκρός, ἐνῶ ὅταν λάβει τὴ σφραγίδα, ἀποβάλλει τὴ νέκρωση καὶ ξαναβρίσκει τὴ ζωὴ. 4. Ἡ σφραγίδα αὐτὴ λοιπὸν εἶναι τὸ νερό· κατεβαίνουν δηλαδὴ στὸ νερὸ νεκροὶ καὶ βγαίνουν ζωντανοί. Ἡ σφραγίδα αὐτὴ λοιπὸν κηρύχτηκε καὶ σ' ἐκείνους καὶ τὴν χρησιμοποίησαν γιὰ νὰ μποῦν στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

5. Γιατί, κύριε, εἶπα, μαζί μ' αὐτοὺς βγῆκαν ἀπὸ τὸν βυθὸ καὶ οἱ σαράντα λίθοι, ἀφοῦ εἶχαν ἤδη δεχθεῖ τὴ σφραγίδα;

Ἐπειδὴ, λέει, αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ δάσκαλοι, ποὺ κήρυξαν τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅταν κοιμήθηκαν, μὲ τὴ δύναμη καὶ τὴν πίστη τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ κήρυξαν καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ εἶχαν πεθάνει πρὸ μπροστά, καὶ αὐτοὶ τοὺς ἔδωσαν τὴ σφραγίδα τοῦ κηρύγματος. 6. Κατέβηκαν λοιπὸν μαζί τους στὸ νερὸ καὶ ξανανέβηκαν πάλι. Ἀλλὰ αὐτοὶ κατέβηκαν ζωντανοὶ καὶ ἀνέβηκαν πάλι ζωντανοί, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν κοιμηθεῖ πρὸ πρὶν, κατέβηκαν νεκροὶ καὶ ἀνέβηκαν ζωντανοί. 7. Μέσω αὐτῶν δηλαδὴ ζωντάνεψαν καὶ γνώρισαν τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ἀνέβηκαν μαζί μ' αὐτοὺς καὶ τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, καὶ οἰκοδομήθηκαν μαζί τους, χωρὶς νὰ λαξευθοῦν· διότι κοιμήθηκαν μὲ δικαιοσύνη καὶ μὲ πολλὴ ἀγνό-

ἀγνεία· μόνον δὲ τὴν σφραγίδα ταύτην οὐκ εἶχον. Ἔχεις οὖν καὶ τὴν τούτων ἐπίλυσιν.

Ἔχω, φημί, κύριε.

XVII. Νῦν οὖν, κύριε, περὶ τῶν ὁρέων μοι δήλωσον· Διατί
5 ἄλλαι καὶ ἄλλαι εἰσὶν αἱ ἰδέαι καὶ ποικίλαι;

Ἄκουε, φησί· Τὰ ὄρη ταῦτα τὰ δώδεκα, δώδεκα φυλαί εἰσιν αἱ κατοικοῦσαι ὄλον τὸν κόσμον. Ἐκηρύχθη οὖν εἰς ταύτας ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἀποστόλων.

2. Διατί δὲ ποικίλα, καὶ ἄλλη καὶ ἄλλη ἰδέα ἐστὶ τὰ ὄρη,
10 δήλωσόν μοι, κύριε.

Ἄκουε, φησὶν· Αἱ δώδεκα φυλαὶ αὗται αἱ κατοικοῦσαι ὄλον τὸν κόσμον, δώδεκα ἔθνη εἰσὶ. Ποικίλα δὲ εἰσὶ τῇ φρονήσει καὶ τῷ νοῦ· οἷα οὖν οἶδες τὰ ὄρη ποικίλα, τοιαῦταί εἰσιν καὶ τούτων αἱ ποικιλίαι τοῦ νοῦς τῶν ἐθνῶν καὶ ἡ φρόνησις. Δηλώσω
15 δέ σοι καὶ ἐνὸς ἐκάστου τὴν πρᾶξιν.

3. Πρῶτον, φημί, κύριε, τοῦτο δήλωσον, διατί οὕτω ποικίλα ὄντα τὰ ὄρη, εἰς τὴν οἰκοδομὴν ὅταν ἐτέθησαν οἱ λίθοι αὐτῶν μιᾷ χρόῳ ἐγένοντο λαμπροί, ὡς καὶ οἱ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβεβηκότες λίθοι;

20 4. Ὅτι, φησί, πάντα τὰ ἔθνη τὰ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν κατοικοῦντα, ἀκούσαντα καὶ πιστεύσαντα ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἐκλήθησαν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Λαβόντες οὖν τὴν σφραγίδα μίαν φρόνησιν ἔσχον καὶ ἓνα νοῦν, καὶ μία πιστις αὐτῶν ἐγένετο καὶ μία ἀγάπη, καὶ τὰ πνεύματα τῶν παρθένων μετὰ τοῦ ὀνόματος ἐφόρεσαν· διὰ τοῦτο ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου μιᾷ χρόῳ ἐγένετο λαμπρὰ ὡς ὁ ἥλιος.
25

5. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ γενέσθαι ἐν σῶμα, τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐμίαναν ἑαυτοὺς καὶ ἐξεβλήθησαν ἐκ τοῦ γένους τῶν δικαίων, καὶ πάλιν ἐγένοντο οἷοι πρότερον ἦσαν, μᾶλλον δὲ καὶ χεῖρονες.

30 XVIII. Πῶς, φημί, κύριε, ἐγένοντο χεῖρονες, Θεὸν ἐπεγνωκότες;

Ὁ μὴ γινώσκων, φησί, Θεὸν καὶ πονηρευόμενος ἔχει κόλα-

τητα, και μόνο τῆ σφραγίδα αὐτῆ δὲν εἶχαν. Ἔλαβες λοιπὸν και αὐτῶν τὴν ἐξήγηση.

Τὴν ἔλαβα, κύριε, τοῦ εἶπα.

XVII. Καὶ τώρα, κύριε, φανέρωσε μου και τὰ σχετικά με τὰ βουνά. Γιατί δηλαδή οἱ ὄψεις τους εἶναι ποικίλες και διαφορετικές;

Ἄκουσε, λέει· Τὰ βουνά αὐτὰ τὰ δώδεκα εἶναι οἱ δώδεκα φυλές πού κατοικοῦν σ' ὄλο τὸν κόσμο. Κηρύχθηκε λοιπὸν σ' αὐτὲς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ με τοὺς ἀποστόλους.

2. Πές μου ὅμως, κύριε, γιατί εἶναι ποικίλα και ἔχουν διαφορετικὴ ἐμφάνιση τὰ βουνά.

Ἄκουσε, λέει· Οἱ δώδεκα αὐτὲς φυλές πού κατοικοῦν σ' ὄλο τὸν κόσμο, εἶναι δώδεκα ἔθνη, τὰ ὅποια εἶναι διαφορετικὰ στὴ φρόνηση και στὸν νοῦ· ὅπως λοιπὸν εἶδες τὰ βουνά διαφορετικὰ, τέτοιες εἶναι και οἱ διαφορὲς τοῦ μυαλοῦ τῶν ἐθνῶν και ἡ φρόνησή τους. Νὰ σοῦ φανερώσω ὅμως και τὰ ἔργα τοῦ καθενός.

3. Πρῶτα, κύριε, τοῦ εἶπα, ἐξήγησέ μου γιατί, ἐνῶ τὰ βουνά εἶναι τόσο διαφορετικὰ σὲ χρώματα, ὅταν οἱ λίθοι τους τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ πῆραν ἓνα λαμπερὸ χρῶμα, ὅπως και οἱ λίθοι πού ἀνέβηκαν ἀπὸ τὸν βυθό;

4. Ἐπειδὴ, λέει, ὄλα τὰ ἔθνη, πού κατοικοῦν κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανό, ἀφοῦ ἄκουσαν και πίστεψαν, ὀνομάστηκαν με τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Παίρνοντας λοιπὸν τὴ σφραγίδα, ἀπέκτησαν μιὰ φρόνηση και ἓναν νοῦ, και ἡ πίστη και ἡ ἀγάπη τους ἔγιναν μία, και μαζί με τὸ ὄνομα φόρεσαν και τὰ πνεύματα τῶν παρθένων· γι' αὐτὸ και ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου εἶχε ἓνα χρῶμα λαμπερὸ σὰν τὸν ἥλιο. 5. Ὅμως, ἀφοῦ μπῆκαν ὄλοι μαζί και ἔγιναν ἓνα σῶμα, μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς μόλυναν τοὺς ἑαυτοὺς τους και διώχθηκαν ἀπὸ τὴ γενιὰ τῶν δικαίων, και ἔγιναν πάλι τέτοιοι πού ἦταν και πρίν, ἢ καλύτερα και χειρότεροι.

XVIII. Πῶς ἔγιναν χειρότεροι, κύριε, εἶπα, ἀφοῦ γνώρισαν τὸν Θεό;

Ἐκεῖνος πού δὲν γνωρίζει τὸν Θεό, λέει, και κάνει πονη-

σὶν τινὰ τῆς πονηρίας αὐτοῦ, ὁ δὲ Θεὸν ἐπιγνοὺς οὐκέτι ὀφείλει πονηρεῦσθαι, ἀλλ' ἀγαθοποιεῖν. 2. Ἐὰν οὖν ὁ ὀφείλων ἀγαθοποιεῖν πονηρῆται, οὐ δοκεῖ πλείονα πονηρίαν ποιεῖν παρὰ τὸν μὴ γινώσκοντα τὸν Θεόν; Διὰ τοῦτο οἱ μὴ ἐγνωκότες Θεὸν καὶ 5 πονηρευόμενοι κεκριμένοι εἰσὶν εἰς θάνατον, οἱ δὲ τὸν Θεὸν ἐγνωκότες καὶ τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ ἑωρακότες καὶ πονηρευόμενοι, δισσῶς κολασθήσονται καὶ ἀποθανοῦνται εἰς τὸν αἰῶνα. Οὕτως οὖν καθαρισθήσεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. 3. Ὡς δὲ εἶδες ἐκ τοῦ πύργου τοὺς λίθους ἠρμένους καὶ παραδεδομένους 10 τοῖς πνεύμασι τοῖς πονηροῖς καὶ ἐκεῖθεν ἐκβληθέντας· καὶ ἔσται ἓν σῶμα τῶν κεκαθαρμένων, ὥσπερ καὶ ὁ πύργος ἐγένετο ὡς ἐξ ἑνὸς λίθου γεγωνῶς μετὰ τὸ καθαρισθῆναι αὐτὴν ἀποβληθῆναι τοὺς πονηροὺς καὶ ὑποκριτὰς καὶ βλασφήμους καὶ διψύχους καὶ πονηρευομένους ποικίλαις πονηρίαις. 4. Μετὰ τὸ τούτους ἀπο- 15 βληθῆναι ἔσται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἓν σῶμα, μία φρόνησις, εἷς νοῦς, μία πίστις, μία ἀγάπη. Καὶ τότε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀγαλλιάσεται καὶ εὐφρανθήσεται ἐν αὐτοῖς ἀπειληφῶς τὸν λαὸν αὐτοῦ καθαρὸν.

Μεγάλως, φημί, κύριε, καὶ ἐνδόξως πάντα ἔχει. Ἔτι, φημί, 20 κύριε, τῶν ὁρέων ἑνὸς ἐκάστου δήλωσόν μοι τὴν δύναμιν καὶ τὰς πράξεις, ἵνα πᾶσα ψυχὴ πεποιθυῖα ἐπὶ τὸν Κύριον ἀκούσασα δοξάσῃ τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ ἑνδοξὸν ὄνομα αὐτοῦ.

Ἄκουε, φησί, τῶν ὁρέων τὴν ποικιλίαν καὶ τῶν δώδεκα ἔθνῶν.

25 XIX. Ἐκ τοῦ πρώτου ὄρους τοῦ μέλανος οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ἀποστάται καὶ βλάσφημοι εἰς τὸν Κύριον καὶ προδόται τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ. Τούτοις δὲ μετάνοια οὐκ ἔστι, θάνατος δὲ ἔστι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ μέλανές εἰσι· καὶ γὰρ τὸ γένος αὐτῶν ἄνομόν ἐστιν. 2. Ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου ὄρους τοῦ ψιλοῦ οἱ 30 πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ὑποκριταὶ καὶ διδάσκαλοι πονηρίας. Καὶ οὗτοι οὖν τοῖς προτέροις ὁμοιοί εἰσι, μὴ ἔχοντες καρ-

ριές, τιμωρεῖται κάπως γιὰ τὴν πονηριά του, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ γνώρισε τὸν Θεὸ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ κάνει πονηριές, ἀλλὰ ἀγαθοεργίες. 2. Ἐὰν λοιπὸν αὐτὸς ποὺ ὀφείλει νὰ ἀγαθοεργεῖ, κάνει πονηριές, δὲν νομίζεις ὅτι κάνει περισσότερη πονηριά ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ δὲν γνωρίζει τὸν Θεό; Γι' αὐτὸ αὐτοὶ ποὺ δὲν γνώρισαν τὸν Θεό, ὅταν κάνουν πονηριές, καταδικάζονται σὲ θάνατό, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ γνώρισαν τὸν Θεὸ καὶ εἶδαν τὰ μεγαλεῖα του, ὅταν κάνουν πονηριές, θὰ τιμωρηθοῦν διπλᾶ καὶ θὰ πεθάνουν αἰώνια. Ἔτσι λοιπὸν θὰ καθαριστεῖ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, 3. ὅπως ἀκριβῶς εἶδες νὰ παίρνονται οἱ λίθοι ἀπὸ τὸν πύργο καὶ νὰ παραδίνονται στὰ πονηρὰ πνεύματα καὶ νὰ διώχνονται ἀπὸ ἐκεῖ· καὶ θὰ γίνεῖ ἓνα σῶμα τῶν καθαρῶν, ὅπως ἔγινε καὶ ὁ πύργος, σὰν νὰ εἶχε κατασκευασθεῖ ἀπὸ ἓνα λίθο, ὅταν καθαρίστηκε. Ἔτσι θὰ εἶναι καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ὅταν καθαριστεῖ καὶ διωχθοῦν οἱ πονηροὶ καὶ οἱ ὑποκριτὲς καὶ οἱ βλάσφημοι καὶ οἱ δίψυχοι καὶ ὅσοι διαπράττουν διάφορες πονηριές. 4. Ὅταν ἐκδιωχθοῦν αὐτοὶ θὰ γίνεῖ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἓνα σῶμα, μιὰ φρόνηση, ἓνας νοῦς, μιὰ πίστη, μιὰ ἀγάπη, καὶ τότε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θὰ δοκιμάζει ἀγαλλίαση καὶ εὐφροσύνη γι' αὐτούς, ἀφοῦ θὰ ἔχει λάβει τὸν λαὸ του καθαρό.

Εἶναι μεγάλα, κύριε, εἶπα, καὶ δοξασμένα ὄλα. 5. Ὅμως, κύριε, τοῦ εἶπα, φανέρωσε μου ἀκόμα καὶ τὴ σημασία καὶ τὰ ἔργα τοῦ καθενὸς βουνοῦ, γιὰ νὰ τὰ ἀκούσει κάθε ψυχὴ ποὺ πιστεύει στὸν Κύριο καὶ νὰ δοξάσει τὸ μεγάλο καὶ ἀξιοθαύμαστο καὶ δοξασμένο ὄνομά του.

Ἄκουσε, λέει, καὶ τὴν ποικιλία τῶν βουνῶν καὶ τῶν δώδεκα ἐθνῶν.

XIX. Ὅσοι πίστεψαν ἀπὸ τὸ πρῶτο βουνὸ τὸ μαῦρο εἶναι ἀποστάτες καὶ βλάσφημοι πρὸς τὸν Κύριο καὶ προδότες τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτούς δὲν ὑπάρχει μετάνοια, ἀλλὰ ὑπάρχει θάνατος, γι' αὐτὸ καὶ εἶναι μαῦροι· διότι τὸ γένος αὐτῶν εἶναι παράνομο. 2. Ἐκεῖνοι ποὺ πίστεψαν ἀπὸ τὸ δεύτερο βουνὸ τὸ ψηλὸ εἶναι ὑποκριτὲς καὶ δάσκαλοι τῆς πονηριᾶς. Καὶ αὐτοὶ δηλαδὴ εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς προηγούμενους, γιὰτὶ δὲν ἔχουν

πον δικαιοσύνης· ὡς γὰρ τὸ ὄρος αὐτῶν ἄκαρπον, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ τοιοῦτοι ὄνομα μὲν ἔχουσιν, ἀπὸ δὲ τῆς πίστεως κενοί εἰσι, καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς καρπὸς ἀληθείας. Τούτοις οὖν μετάνοια κεῖται, ἐὰν ταχὺ μετανοήσωσιν· ἐὰν δὲ βραδύνωσι, μετὰ
5 τῶν προτέρων ἔσται ὁ θάνατος αὐτῶν.

3. Διὰ τί, φημί, κύριε, τούτοις μετάνοιά ἐστὶ, τοῖς δὲ προτέροις οὐκ ἔστι; Παρά τι γὰρ αἱ αὐταὶ αἱ πράξεις αὐτῶν εἰσι.

Διὰ τοῦτο, φησί, τούτοις μετάνοια κεῖται, ὅτι οὐκ ἐβλασφήμησαν τὸν Κύριον αὐτῶν, οὐδὲ ἐγένοντο προδόται τῶν δούλων
10 τοῦ Θεοῦ, διὰ δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λήμματος ὑπεκρίθησαν καὶ ἐδίδαξαν κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀμαρτανόντων. Ἀλλὰ τίσουσι δίκην τινά· κεῖται δὲ αὐτοῖς μετάνοια διὰ τὸ μὴ γενέσθαι αὐτοὺς βλασφήμους μηδὲ προδότας.

XX. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ τρίτου τοῦ ἔχοντος ἀκάνθας καὶ
15 τριβόλους οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν πλούσιοι, οἱ δὲ πραγματεῖαις πολλαῖς ἐμπεφυρμένοι. Οἱ μὲν τρίβολοί εἰσιν οἱ πλούσιοι, αἱ δὲ ἀκανθαὶ οἱ ἐν ταῖς ποικίλαις πραγματεῖαις ἐμπεφυρμένοι. 2. Οὗτοι νῦν, οἱ ἐν πολλαῖς καὶ ποικίλαις πραγματεῖαις ἐμπεφυρμένοι, οὐ κολλῶνται τοῖς δούλοις τοῦ
20 Θεοῦ, ἀλλ' ἀποπλανῶνται πνιγόμενοι ὑπὸ τῶν πράξεων αὐτῶν· οἱ δὲ πλούσιοι δυσκόλως κολλῶνται τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ, φοβούμενοι μὴ τι αἰτισθῶσιν ὑπ' αὐτῶν. Οἱ τοιοῦτοι οὖν δυσκόλως εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 3. Ὡσπερ γὰρ ἐν τριβόλοις γυμνοῖς ποσὶ περιπατεῖν δύσκολόν ἐστίν, οὕτω καὶ τοῖς
25 τοιούτοις δύσκολόν ἐστίν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. 4. Ἀλλὰ τούτοις πᾶσι μετάνοιά ἐστὶ, ταχινὴ δέ, ἴν', ὃ τοῖς προτέροις χρόνοις οὐκ εἰργάσαντο, νῦν ἀναδράμωσιν ταῖς ἡμέραις καὶ ἀγαθόν τι ποιήσωσιν. Ἐὰν δὲ ἐπιμείνωσι ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, παραδοθήσονται ταῖς γυναιξὶν ἐκείναις, αἵτινες αὐτοὺς θανατώ-
30 σουσιν.

30 XXI. Ἐκ δὲ τοῦ τετάρτου ὄρους τοῦ ἔχοντος βοτάνας πολ-

ἔργα δικαιοσύνης· ὅπως δηλαδή τὸ βουνό τους εἶναι ἄκαρπο, ἔτσι καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοῦ τοῦ εἴδους, ἔχουν βέβαια ὄνομα, ἀλλὰ εἶναι κενοὶ ἀπὸ πίστη καὶ δὲν ὑπάρχει σ' αὐτοὺς κανένας καρπὸς ἀλήθειας. Γι' αὐτοὺς λοιπὸν ὑπάρχει μετάνοια, ἐὰν μετανοήσουν γρήγορα· ἐὰν ὁμως ἀργήσουν, θὰ πεθάνουν μαζί με τοὺς προηγούμενους.

3. Γιατί, κύριε, τοῦ εἶπα, ὑπάρχει μετάνοια γι' αὐτούς, ἐνῶ γιὰ τοὺς προηγούμενους ὄχι; Διότι οἱ πράξεις τους εἶναι παραπλήσιες.

Γι' αὐτό, λέει, ὑπάρχει μετάνοια γι' αὐτούς, ἐπειδὴ δὲν βλασφήμησαν τὸν κύριό τους, οὔτε ἔγιναν προδότες τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τοῦ κέρδους ὑποκρίθηκαν καὶ δίδαξαν σύμφωνα με τὶς ἐπιθυμίες τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἁμαρτάνουν. Ὅμως θὰ ὑποστοῦν κάποια τιμωρία· ἀλλὰ ὑπάρχει γι' αὐτοὺς μετάνοια, ἐπειδὴ δὲν ἔγιναν βλάσφημοι οὔτε προδότες.

XX. Αὐτοὶ πάλι ποὺ πίστεψαν ἀπὸ τὸ τρίτο βουνό, ποὺ ἔχει τὰ ἀγκάθια καὶ τὰ τριβόλια, εἶναι ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς πλούσιοι καὶ ἄλλοι ἀναμιγμένοι μετ' ὑποθέσεις πολλές. Τὰ τριβόλια εἶναι οἱ πλούσιοι, ἐνῶ τὰ ἀγκάθια οἱ πνιγμένοι μέσα στὶς διάφορες ὑποθέσεις. 2. Αὐτοὶ λοιπὸν, οἱ μπλεγμένοι σὲ πολλές καὶ ποικίλες ὑποθέσεις, δὲν ἀφοσιώνονται στοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ παραπλανῶνται πνιγόμενοι ἀπὸ τὶς πράξεις τους· οἱ πλούσιοι πάλι δύσκολα προσκολλῶνται στοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ φόβο μήπως ζητήσουν κάτι ἀπ' αὐτούς. Αὐτοὶ λοιπὸν δύσκολα θὰ μποῦν στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 3. Διότι, ὅπως εἶναι δύσκολο νὰ περπατήσῃ κανεὶς μετ' ἄγυμνα πόδια μέσα σὲ τριβόλια, ἔτσι καὶ σ' αὐτοὺς εἶναι δύσκολο νὰ μποῦν στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 4. Ὅμως γιὰ ὄλους αὐτοὺς ὑπάρχει μετάνοια, ἀλλὰ γρήγορη, ὥστε, αὐτὸ ποὺ δὲν ἔκαναν στὰ προηγούμενα χρόνια, τώρα νὰ ἀνατρέξουν στὶς μέρες ἐκεῖνες καὶ νὰ κάνουν κάποιο καλό. Ἐὰν λοιπὸν μετανοήσουν καὶ κάνουν κάποιο καλό, θὰ ζήσουν μετ' ἄνθε Θεό, ἐνῶ, ἐὰν ἐπιμείνουν στὶς πράξεις τους, θὰ παραδοθοῦν στὶς γυναῖκες ἐκεῖνες, οἱ ὁποῖες θὰ τοὺς θανατώσουν.

XXI. Ἀπὸ τὸ τέταρτο βουνό, ποὺ ἔχει πολλὰ χόρτα, τῶν

λάς, τὰ μὲν ἐπάνω τῶν βοτανῶν χλωρά, τὰ δὲ πρὸς ταῖς ρίζαις
 ξηρά, τινὲς δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ξηραινόμεναι, οἱ πιστεύσαντες
 τοιοῦτοί εἰσιν· οἱ μὲν δίψυχοι, οἱ δὲ τὸν Κύριον ἔχοντες ἐπὶ τὰ
 χεῖλη, ἐπὶ τὴν καρδίαν δὲ μὴ ἔχοντες. 2. Διὰ τοῦτο τὰ θεμέλια αὐ-
 5 τῶν ξηρά ἐστὶ καὶ δύναμιν μὴ ἔχοντα, καὶ τὰ ῥήματα αὐτῶν μόνα
 ζῶσι, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν νεκρά ἐστίν. Οἱ τοιοῦτοι οὔτε ζῶσιν οὔτε
 τεθνήκασιν. Ὅμοιοι οὖν εἰσὶ τοῖς διψύχοις· καὶ γὰρ οἱ δίψυχοι
 οὔτε χλωροί εἰσιν, οὔτε ξηροί· οὔτε γὰρ ζῶσιν οὔτε τεθνήκασιν.
 3. Ὡσπερ γὰρ αὐτῶν αἱ βοτάναι ἡλιον ἰδοῦσαι ἐξηράνθησαν,
 10 οὔτω καὶ οἱ δίψυχοι, ὅταν θλίψιν ἀκούσωσι, διὰ τὴν δειλίαν αὐ-
 τῶν εἰδωλολατροῦσι καὶ τὸ ὄνομα ἐπαισχύνονται τοῦ Κυρίου
 αὐτῶν. 4. Οἱ τοιοῦτοι οὖν οὔτε ζῶσιν οὔτε τεθνήκασιν. Ἀλλὰ καὶ
 οὔτοι ἐὰν ταχὺ μετανοήσωσιν, δυνήσονται ζῆσαι· ἐὰν δὲ μὴ με-
 τανοήσωσιν, ἤδη παραδεδομένοι εἰσὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς ἀποφερο-
 15 μέναις τὴν ζωὴν αὐτῶν.

XXII. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ πέμπτου τοῦ ἔχοντος βοτάνας
 χλωρὰς καὶ τραχέος ὄντος οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσι· πιστοὶ
 μὲν, δυσμαθεῖς δὲ καὶ αὐθάδεις καὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκοντες, θέλον-
 τες πάντα γινώσκειν, καὶ οὐδὲν ὄλως γινώσκουσι. 2. Διὰ τὴν αὐ-
 20 θάδειαν αὐτῶν ταύτην ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν ἡ σύνεσις καὶ εἰσῆλθεν
 εἰς αὐτοὺς ἀφροσύνη μωρά. Ἐπαινοῦσι δὲ ἑαυτοὺς ὡς σύνεσιν
 ἔχοντας, καὶ θέλουσιν ἐθελοδιδάσκαλοι εἶναι, ἄφρονες ὄντες.
 3. Διὰ ταύτην οὖν τὴν ὑψηλοφροσύνην πολλοὶ ἐκενώθησαν
 ὑψοῦντες ἑαυτούς· μέγα γὰρ δαιμόνιον ἐστὶν ἡ αὐθάδεια καὶ ἡ
 25 κενὴ πεποίθησις· ἐκ τούτων οὖν πολλοὶ ἀπεβλήθησαν, τινὲς δὲ
 μετενόησαν καὶ ἐπίστευσαν καὶ ὑπέταξαν ἑαυτοὺς τοῖς ἔχουσι
 σύνεσιν, γνόντες τὴν ἑαυτῶν ἀφροσύνην. 4. Καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ
 τοῖς τοιούτοις κεῖται μετάνοια· οὐκ ἐγένοντο γὰρ πονηροί, μᾶλ-
 λον δὲ μωροὶ καὶ ἀσύνητοι. Οὔτοι οὖν, ἐὰν μετανοήσωσι, ζήσον-
 30 ται τῷ Θεῷ· ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσι, κατοικήσουσι μετὰ τῶν
 γυναικῶν τῶν πονηρευομένων εἰς αὐτούς.

XIII. Οἱ δὲ ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ ἕκτου τοῦ ἔχοντος σχισμὰς με-
 γάλας καὶ μικρὰς καὶ ἐν ταῖς σχισμαῖς βοτάνας μεμαραμμένας

ὁποίων τὰ ἐπάνω μέρη εἶναι χλωρὰ καὶ τὰ πρὸς τὶς ρίζες μέρη ξερά, καὶ μερικὰ ξηραίνονται καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιο, αὐτοὶ ποὺ πίστεψαν εἶναι, ἄλλοι δίψυχοι καὶ ἄλλοι ἔχουν τὸν Κύριο στὰ χεῖλη τους, ἀλλὰ δὲν τὸν ἔχουν στὴν καρδιά τους. 2. Γι' αὐτὸ τὰ θεμέλιά τους εἶναι ξερὰ καὶ ἀδύνατα, καὶ ζοῦν μόνο τὰ λόγια τους, ἐνῶ τὰ ἔργα τους εἶναι νεκρά. Αὐτοὶ οὔτε ζοῦν οὔτε πεθαίνουν. Εἶναι ὅμοιοι δηλαδή μὲ τοὺς δίψυχους· διότι καὶ οἱ δίψυχοι οὔτε χλωροὶ εἶναι οὔτε ξεροί· διότι οὔτε ζοῦν οὔτε ἔχουν πεθάνει. 3. Ὅπως δηλαδή τὰ χόρτα αὐτῶν βλέποντας τὸν ἥλιο ξηραίνονται, ἔτσι καὶ οἱ δίψυχοι, ὅταν ἀκούσουν θλίψη, ἐξαιτίας τῆς δειλίας τους γίνονται εἰδωλολάτρες καὶ ντρέπονται γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τους. 4. Αὐτοὶ οὔτε ζοῦν, οὔτε ἔχουν πεθάνει. Ἀλλὰ καὶ αὐτοί, ἂν μετανοήσουν σύντομα, θὰ μπορέσουν νὰ ζήσουν· ἐὰν ὅμως δὲν μετανοήσουν, ἤδη εἶναι παραδομένοι στὶς γυναῖκες, οἱ ὁποῖες ἀφαιροῦν τὴ ζωὴ τους.

XXII. Ἐκεῖνοι πάλι ποὺ πίστεψαν ἀπὸ τὸ πέμπτο βουνό, ποὺ ἔχει τὰ χλωρὰ χόρτα καὶ εἶναι δύσβατο, αὐτοὶ εἶναι πιστοί, ἀλλὰ ἀνόητοι καὶ αὐθάδεις καὶ αὐτάρεσκοι, ποὺ θέλουν νὰ τὰ ξέρουν ὅλα καὶ δὲν γνωρίζουν ἀπολύτως τίποτε. 2. Ἐξαιτίας τῆς αὐθάδειάς τους αὐτῆς ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ αὐτοὺς ἡ σύνεση καὶ μπῆκε μέσα τους ἡ μωρὴ ἀνοησία. Ἐπαινοῦν βέβαια τοὺς ἑαυτούς τους, πὼς τάχα ἔχουν σύνεση, καὶ θέλουν νὰ κάνουν τὸν αὐτόκλητο δάσκαλο, ἐνῶ εἶναι ἀνόητοι. 3. Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς ὑπερηφάνειας τους πολλοὶ ἔγιναν κενοὶ ὑψώνοντας τοὺς ἑαυτούς τους· διότι ἡ αὐθάδεια καὶ ἡ κενοδοξία εἶναι μεγάλο δαιμόνιο· ἀπὸ αὐτοὺς λοιπὸν πολλοὶ διώχθηκαν, ἐνῶ μερικοὶ μετανόησαν καὶ πίστεψαν καὶ ὑποτάχθηκαν σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν σύνεση, γνωρίζοντας τὴ δικὴ τους ἀνοησία. 4. Καὶ γι' αὐτοὺς τοὺς ὑπόλοιπους ὑπάρχει μετάνοια· διότι δὲν εἶναι πονηροί, ἀλλὰ μᾶλλον μωροὶ καὶ ἀνόητοι. Αὐτοὶ λοιπὸν ἐὰν μετανοήσουν θὰ ζήσουν μὲ τὸν Θεό, ἐνῶ ἐὰν δὲν μετανοήσουν, θὰ κατοικήσουν μαζί μὲ τὶς γυναῖκες ποὺ σκέφτονται πονηρὰ γι' αὐτούς.

XXIII. Ἐκεῖνοι ποὺ πίστεψαν ἀπὸ τὸ ἕκτο βουνό, ποὺ ἔχει σχισμὲς μεγάλες καὶ μικρὲς καὶ μέσα στὶς σχισμὲς χόρτα μαρα-

πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν. 2. Οἱ μὲν τὰς σχισμὰς τὰς μικρὰς ἔχοντες οὗτοί εἰσιν οἱ κατ' ἀλλήλων ἔχοντες καὶ ἀπὸ τῶν καταλαλιῶν ἑαυτῶν μεμαραμμένοι εἰσιν ἐν τῇ πίστει· ἀλλὰ μετενόησαν ἐκ τούτων πολλοί. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ μετανοήσουσιν, ὅταν
 5 ἀκούσωσί μου τὰς ἐντολὰς· μικραὶ γὰρ αὐτῶν εἰσιν αἱ καταλαλιαὶ καὶ ταχὺ μετανοήσουσιν. 3. Οἱ δὲ μεγάλας ἔχοντες σχισμὰς, οὗτοι παράμονοι εἰσὶ ταῖς καταλαλιαῖς αὐτῶν καὶ μνησικάκοι γίνονται μνηιῶντες ἀλλήλοις. Οὗτοι οὖν ἀπὸ τοῦ πύργου ἀπερρίφησαν καὶ ἀπεδοκιμάσθησαν τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ. Οἱ τοιοῦτοι
 10 οὖν δυσκόλως ζήσονται. 4. Εἰ ὁ Θεὸς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ πάντων κυριεύων καὶ ἔχων πάσης τῆς κτίσεως αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, οὐ μνησικακεῖ τοῖς ἐξομολογουμένοις τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν, ἀλλ' ἴλεως γίνεται, ἄνθρωπος φθαρτὸς ὢν καὶ πλήρης ἀμαρτιῶν, ἀνθρώπῳ μνησικακεῖ ὡς δυνάμενος ἀπολέσαι ἢ σῶσαι αὐτόν;
 15 5. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας, ὅσοι ταύτην ἔχετε τὴν αἵρεσιν, ἀπόθεσθε αὐτὴν καὶ μετανοήσατε, καὶ ὁ Κύριος ἰάσεται ὑμῶν τὰ πρότερα ἀμαρτήματα, εἰ καὶ καθαρῶς ἑαυτοὺς ἀπὸ τούτου τοῦ δαιμονίου· εἰ δὲ μὴ, παραδοθήσεσθε αὐτῷ εἰς θάνατον.

20 **XXIV.** Ἐκ δὲ τοῦ ἐβδόμου ὄρους, ἐν ᾧ βοτάναι χλωραὶ καὶ ἰλαραὶ καὶ ὄλον τὸ ὄρος εὐθηνοῦν, καὶ πᾶν γένος κτηνῶν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐνέμοντο τὰς βοτάνας ἐν τούτῳ τῷ ὄρει, καὶ αἱ βοτάναι ὡς ἐνέμοντο μᾶλλον εὐθαλεῖς ἐγίνοντο, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσι· 2. πάντοτε ἀπλοῖ καὶ ἄκακοι καὶ μακάριοι ἐγίνοντο, μηδὲν κατ' ἀλλήλων ἔχοντες, ἀλλὰ πάντοτε ἀγαλλιώμενοι ἐπὶ τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνδεδυμένοι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τούτων τῶν παρθένων καὶ πάντοτε σπλάγγνον ἔχοντες ἐπὶ πάντα ἄνθρωπον, καὶ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν παντὶ ἀνθρώπῳ ἐχορήγησαν ἀνονειδίστως καὶ ἀδιστακτως. 3. Ὁ οὖν Κύριος ἰδὼν τὴν
 30 ἀπλότητα αὐτῶν καὶ πᾶσαν νηπιότητα ἐπλήθυνεν αὐτοὺς ἐν τοῖς κόποις τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἐχαρίτωσεν αὐτοὺς ἐν πάσῃ πράξει αὐτῶν. 4. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς τοιούτοις οὖσιν, ἐγὼ ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας· διαμείνατε τοιοῦτοι, καὶ οὐκ ἐξαλειφθήσεται τὸ

μένα, εἶναι οἱ ἐξῆς· 2. αὐτοὶ ποὺ ἔχουν τὶς μικρὲς σχισμὲς εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν προβλήματα μεταξύ τους, καὶ ἀπὸ τὶς κακολογίες τους εἶναι μαραμμένοι στὴν πίστη τους· πολλοὶ ὁμως ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουν μετανοήσει, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι θὰ μετανοήσουν ὅταν ἀκούσουν τὶς ἐντολές μου· διότι οἱ κακολογίες τους εἶναι μικρὲς καὶ θὰ μετανοήσουν σύντομα. 3. Ὅσοι ὁμως ἔχουν μεγάλες σχισμὲς, αὐτοὶ εἶναι σταθεροὶ στὶς κακολογίες τους καὶ γίνονται μνησικάκοι, ἐξοργιζόμενοι ὁ ἓνας ἐναντίον τοῦ ἄλλου. Αὐτοὶ λοιπὸν ἀπορρίφθηκαν ἀπὸ τὸν πύργο καὶ ἀποδοκιμάστηκαν ἀπὸ τὴν οἰκοδομή του. Αὐτοὶ λοιπὸν δύσκολα θὰ ζήσουν. 4. Ἐάν δηλαδὴ ὁ Θεὸς καὶ Κυριὸς μας, ποὺ κυριαρχεῖ σὲ ὅλα καὶ ἐξουσιάζει σὲ ὅλη τὴν κτίση του, δὲν μνησικακεῖ ἐναντίον αὐτῶν ποὺ ἐξομολογοῦνται τὶς ἁμαρτίες τους, ἀλλὰ δείχνει τὴν εὐσπλαχνία του, ὁ ἄνθρωπος ποὺ εἶναι φθαρτὸς καὶ γεμάτος ἁμαρτίες μνησικακεῖ ἐναντίον ἀνθρώπου, σὰν νὰ μπορεῖ νὰ τὸν καταστρέψει ἢ νὰ τὸν σώσει; 5. Σᾶς λέω λοιπὸν, ἐγὼ ὁ ἄγγελος τῆς μετάνοιας, ὅτι ἔχετε αὐτὴ τὴν ἐκλογή, νὰ ἀποβάλετε τὴν μνησικακία καὶ νὰ μετανοήσετε, καὶ ὁ Κύριος θὰ θεραπεύσει τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματά σας, ἐάν καθαρίσετε τοὺς ἑαυτὸς σας ἀπὸ τὸ δαιμόνιο αὐτό· ἀλλιῶς θὰ παραδοθεῖτε σ' αὐτὸ γιὰ νὰ θανατωθεῖτε.

XXIV. Ἀπὸ τὸ ἔβδομο βουνό, στὸ ὁποῖο ὑπάρχουν χόρτα χλωρὰ καὶ χαρωπά, καὶ ὅλο τὸ βουνὸ σφίζει ἀπὸ ζωὴ, καὶ κάθε εἶδος κτηνῶν καὶ τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ βόσκουν τὰ χόρτα στὸ βουνὸ αὐτό, καὶ τὰ χόρτα ποὺ τρῶνε γίνονται περισσότερο θαλερὰ, ἐκεῖνοι ποὺ πίστεψαν εἶναι τέτοιοι· 2. εἶναι πάντοτε ἀπλοῖ καὶ ἄκακοι καὶ ζοῦν εὐτυχισμένοι, χωρὶς νὰ ἔχουν τίποτε μεταξύ τους, ἀλλὰ πάντοτε χαίρονται γιὰ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, εἶναι ντυμένοι τὸ ἅγιο Πνεῦμα αὐτῶν τῶν παρθένων, καὶ σπλαχνίζονται πάντοτε κάθε ἄνθρωπο, καὶ ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων τους δίνουν ἀγόγγιστα καὶ ἀδίστακτα σὲ κάθε ἄνθρωπο. 3. Ὁ Κύριος λοιπὸν, βλέποντας τὴν ἀπλότητά τους καὶ τὴ νηπιακὴ ἀθωότητά τους, τοὺς ἔδωσε πλούσιους τοὺς καρποὺς τῶν χειρῶν τους καὶ τοὺς ἔκανε χαρούμενη κάθε τους πράξη. 4. Λέω λοιπὸν σὲ σᾶς ποὺ εἴστε τέτοιοι, ἐγὼ ὁ ἄγγελος τῆς μετάνοιας· ἔξακο-

σπέρμα ὑμῶν ἕως αἰῶνος. Ἐδοκίμασε γὰρ ὑμᾶς ὁ Κύριος καὶ ἐνέγραψεν ὑμᾶς εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν ἡμέτερον, καὶ ὄλον τὸ σπέρμα ὑμῶν κατοικήσει μετὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἐκ γὰρ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ ἐλάβετε.

5 ΧΧV. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ ὀγδόου, οὗ ἦσαν αἱ πολλαὶ πηγαί, καὶ πᾶσα ἡ κτίσις τοῦ Κυρίου ἐποτίζετο ἐκ τῶν πηγῶν, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· 2. ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι οἱ κηρύξαντες εἰς ὄλον τὸν κόσμον καὶ οἱ διδάξαντες σεμνῶς καὶ ἀγνῶς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ μηδὲν ὄλως νοσφισάμενοι εἰς
10 ἐπιθυμίαν πονηράν, ἀλλὰ πάντοτε ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ πορευθέντες, καθὼς καὶ παρέλαβον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Τῶν τοιούτων οὖν ἡ πάροδος μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐστίν.

ΧΧVI. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ ἐνάτου τοῦ ἐρημώδους, τοῦ τὰ ἔρπετὰ καὶ θηρία ἐν αὐτῷ ἔχοντος τὰ διαφθείροντα τοὺς ἀνθρώ-
15 πους, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· 2. οἱ μὲν τοὺς σπίλους ἔχοντες διάκονοί εἰσι κακῶς διακονήσαντες καὶ διαρπάσαντες χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τὴν ζωὴν, καὶ ἑαυτοῖς περιποιησάμενοι ἐκ τῆς διακονίας ἧς ἔλαβον διακονῆσαι· ἐὰν οὖν ἐπιμείνωσι τῇ αὐτῇ ἐπιθυμίᾳ, ἀπέθανον καὶ οὐδεμία αὐτοῖς ἐλπίς ζωῆς· ἐὰν δὲ ἐπι-
20 στρέψωσι καὶ ἀγνῶς τελειώσωσι τὴν διακονίαν αὐτῶν, δυνήσονται ζῆσαι.

3. Οἱ δὲ ἐψωριακότες, οὗτοι οἱ ἀρνησάμενοί εἰσι καὶ μὴ ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν Κύριον ἑαυτῶν, ἀλλὰ χερσωθέντες καὶ γενόμενοι ἐρημώδεις, μὴ κολλώμενοι τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ
25 μονάζοντες, ἀπολλύουσι τὰς ἑαυτῶν ψυχάς. 4. Ὡς γὰρ ἄμπελος ἐν φραγμῷ τινι καταλειφθεῖσα, ἀμελείας τυγχάνουσα, καταφθείρεται καὶ ὑπὸ τῶν βοτανῶν ἐρημοῦται, καὶ τῷ χρόνῳ ἀγρία γίνεται, καὶ οὐκέτι εὐχρηστός ἐστι τῷ δεσπότη ἑαυτῆς, οὕτω καὶ οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἑαυτοὺς ἀπεγνώκασιν καὶ γίνονται ἄχρηστοι
30 τῷ Κυρίῳ ἑαυτῶν ἀγριωθέντες. 5. Τούτοις οὖν μετάνοια γίνεται, ἐὰν μὴ ἐκ καρδίας εὐρεθῶσιν ἠρνημένοι· ἐὰν δὲ ἐκ καρδίας εὐ-

λουθῆστε νὰ εἶστε τέτοιοι καὶ δὲν θὰ ἐκλείψει τὸ γένος σας στοὺς αἰῶνες. Διότι ὁ Κύριος σᾶς δοκίμασε καὶ σᾶς ἔγραψε στὸν ἀριθμὸ τὸν δικό μας, καὶ ὅλοι οἱ ἀπόγονοί σας θὰ κατοικήσουν μαζί μὲ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ· διότι ἔχετε πάρει μέρος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα του.

XXV. Ἀπὸ τὸ ὄγδοο βουνό, ὅπου ὑπῆρχαν οἱ πολλές πηγές, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ποτιζόταν ὅλη ἡ κτίση, ἐκεῖνοι ποὺ πίστεψαν εἶναι οἱ ἐξῆς· 2. εἶναι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ δάσκαλοι ποὺ κήρυξαν σ' ὅλο τὸν κόσμον καὶ δίδαξαν σεμνὰ καὶ ἀγνὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου, καὶ δὲν ὑποχώρησαν ποτὲ σὲ πονηρὴ ἐπιθυμία, ἀλλὰ πάντοτε πορεύθηκαν μὲ δικαιοσύνη καὶ ἀλήθεια, ὅπως παρέλαβαν τὸ ἅγιο Πνεῦμα. Ἡ εἴσοδος αὐτῶν στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ θὰ γίνεῖ μαζί μὲ τοὺς ἀγγέλους.

XXVI. Ἐκεῖνοι ποὺ πίστεψαν ἀπὸ τὸ ἕνατο βουνό, τὸ ἔρημο, ποὺ εἶχε τὰ ἔρπετὰ καὶ τὰ θηρία, ποὺ καταστρέφουν τοὺς ἀνθρώπους, εἶναι οἱ ἐξῆς· 2. ὅσοι ἔχουν τοὺς λεκέδες εἶναι διάκονοι ποὺ διακόνησαν κακῶς καὶ λεηλάτησαν τὴ ζωὴ χηρῶν καὶ ὄρφανῶν, καὶ περιποιήθηκαν τοὺς ἑαυτοὺς τους ἀπὸ τὴ διακονία ποὺ ἀνέλαβαν νὰ ὑπηρετήσουν· ἐὰν λοιπὸν ἐπιμείνουν σ' αὐτὴ τους τὴν ἐπιθυμία, πέθαναν, καὶ δὲν ὑπάρχει γι' αὐτοὺς καμμιά ἐλπίδα ζωῆς· ἐὰν ὅμως ἐπιστρέψουν καὶ τελειώσουν τὴ διακονία τους μὲ ἀγνότητα, θὰ μπορέσουν νὰ ζήσουν.

3. Οἱ ψωριασμένοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἀρνήθηκαν καὶ δὲν ἐπέστρεψαν στὸν Κύριό τους, ἀλλὰ, ἀφοῦ ἐκχερσώθηκαν καὶ ἔγιναν ἔρημοι, ἐπειδὴ δὲν προσκολλῶνται στοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ζοῦν μόνοι τους, καταστρέφουν τὶς ψυχές τους. 4. Διότι, ὅπως ἡ κληματαριά ποὺ ἐγκαταλείπεται μέσα σὲ κάποιο φράχτη, ἐπειδὴ παραμελεῖται καταστρέφεται καὶ ἐρημώνεται ἀπὸ τὰ χόρτα, καὶ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου γίνεται ἄγρια καὶ δὲν εἶναι χρήσιμη πὰ στὸν δεσπότη της, ἔτσι καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐγκαταλείπουν τοὺς ἑαυτοὺς τους καὶ γίνονται ἄχρηστοι στὸν κύριό τους ἐπειδὴ ἐξαγριώνονται. 5. Γι' αὐτοὺς λοιπὸν ὑπάρχει μετάνοια, ἐὰν δὲν βρεθοῦν ὅτι ἔχουν ἀρνηθεῖ τὸν Κύριο μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά τους· ἐὰν ὅμως κάποιος βρεθεῖ ἀρνητῆς

ρεθῆ ἡρνημένος τις, οὐκ οἶδα εἰ δύναται ζῆσαι. 6. Καὶ τοῦτο οὐκ εἰς ταύτας τὰς ἡμέρας λέγω, ἵνα τις ἀρνησάμενος δοκεῖ κεῖσθαι μετάνοια. Εἴ τις οὖν μέλλει μετανοεῖν, ταχινὸς γενέσθω πρὶν τὸν πύργον ἀποτελεσθῆναι· εἰ δὲ μὴ, ὑπὸ τῶν γυναικῶν καταφθαρή-
5 σεται εἰς θάνατον.

7. Καὶ οἱ κολοβοί, οὗτοι δόλιοί εἰσι καὶ κατάλαλοι· καὶ τὰ θηρία ἃ εἶδες εἰς τὸ ὄρος οὗτοί εἰσιν. Ὡσπερ γὰρ τὰ θηρία διαφθείρει τῷ ἑαυτῶν ἰῶ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπολλύει, οὕτω καὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τὰ ρήματα διαφθείρει τὸν ἄνθρωπον
10 καὶ ἀπολλύει. 8. Οὗτοι οὖν κολοβοί εἰσιν ἀπὸ τῆς πίστεως αὐτῶν, διὰ τὴν πρᾶξιν ἣν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς· τινὲς δὲ μετενόησαν καὶ ἐσώθησαν. Καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τοιοῦτοι ὄντες δύνανται σωθῆναι, ἐὰν μετανοήσωσιν· ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσιν, ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἐκείνων, ὧν τὴν δύναμιν ἔχουσιν, ἀποθανοῦνται.

15 ΧΧVII. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ δεκάτου, οὗ ἦσαν δένδρα σκεπάζοντα πρόβατά τινα, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· 2. ἐπίσκοποι καὶ φιλόξενοι, οἵτινες ἠδέως εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν πάντοτε ὑπεδέξαντο τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἄτερ ὑποκρίσεως· οἱ δὲ ἐπίσκοποι πάντοτε τοὺς ὑστερημένους καὶ τὰς χήρας τῇ δια-
20 κονίᾳ ἑαυτῶν ἀδιαλείπτως ἐσκέπασαν καὶ ἀγνῶς ἀνεστράφησαν πάντοτε. 4. Οὗτοι οὖν πάντες σκεπασθήσονται ὑπὸ τοῦ Κυρίου διαπαντός. Οἱ οὖν ταῦτα ἐργασάμενοι ἔνδοξοί εἰσι παρὰ τῷ Θεῷ καὶ ἤδη ὁ τόπος αὐτῶν μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐστίν, ἐὰν ἐπιμείνωσιν ἕως τέλους λειτουργοῦντες τῷ Κυρίῳ.

25 ΧΧVIII. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ ἑνδεκάτου, οὗ ἦσαν δένδρα καρπῶν πλήρη, ἄλλοις καὶ ἄλλοις καρποῖς κεκοσμημένα, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· 2. οἱ παθόντες ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, οἱ καὶ προθύμως ἔπαθον ἐκ ὄλης τῆς καρδίας καὶ παρέδωκαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του, δὲν γνωρίζω ἂν μπορεῖ νὰ ζήσει. 6. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ λέω γιὰ τὶς μέρες αὐτές, ὥστε κάποιος ποὺ ἀρνήθηκε νὰ μετανοήσῃ· διότι εἶναι ἀδύνατο νὰ σωθεῖ αὐτὸς ποὺ τῶρα πρόκειται νὰ ἀρνηθεῖ τὸν Κύριό του· ἀλλὰ τὸ λέω γιὰ ἐκείνους ποὺ παλιότερα τὸν ἀρνήθηκαν, γιὰ τοὺς ὁποίους νομίζω πῶς ὑπάρχει μετάνοια. Ἐὰν λοιπὸν κάποιος πρόκειται νὰ μετανοήσῃ, νὰ τὸ κάνει γρήγορα, πρὶν ὀλοκληρωθεῖ ὁ πύργος· γιατί ἀλλιῶς θὰ καταστραφεῖ ἀπὸ τὶς γυναῖκες μὲ θάνατο.

7. Καὶ οἱ κολοβωμένοι, αὐτοὶ εἶναι δόλιοι καὶ κακόγλωσσοι, καὶ τὰ θηρία ποὺ εἶδες στὸ βουνό, αὐτοὶ εἶναι. Διότι, ὅπως τὰ θηρία καταστρέφουν μὲ τὸ δηλητήριό τους τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἐξαφανίζουν, ἔτσι καὶ τὰ λόγια τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καταστρέφουν καὶ ὀδηγοῦν στὴν ἀπώλεια τὸν ἄνθρωπο. 8. Αὐτοὶ λοιπὸν ἔχουν κολοβωμένη τὴν πίστη τους, ἐξαιτίας τῶν ἔργων τους ποὺ ἔχουν μέσα τους· μερικοὶ ὅμως μετανόησαν καὶ σῶθηκαν. Καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι εἶναι τέτοιοι μποροῦν νὰ σωθοῦν ἂν μετανοήσουν· ἐὰν ὅμως δὲν μετανόησουν, θὰ πεθάνουν ἀπὸ τὶς γυναῖκες ἐκεῖνες, τῶν ὁποίων τὴ δύναμη ἔχουν.

XXVII. Ἀπὸ τὸ δέκατο βουνό, ὅπου ὑπῆρχαν δένδρα ποὺ σκέπαζαν μερικὰ πρόβατα, αὐτοὶ ποὺ πίστεψαν εἶναι οἱ ἐξῆς· 2. εἶναι ἐπίσκοποι καὶ φιλόξενοι, οἱ ὁποῖοι εὐχαρίστως δέχθηκαν στὰ σπίτια τους τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ χωρὶς ὑποκρισία· οἱ ἐπίσκοποι πάντοτε σκέπασαν μὲ τὴ διακονία τους ἀσταμάτητα τοὺς στερημένους καὶ τὶς χῆρες, καὶ συμπεριφέρθηκαν πάντοτε μὲ εἰλικρίνεια. 3. Ὅλοι αὐτοὶ λοιπὸν θὰ σκεπαστοῦν γιὰ πάντα ἀπὸ τὸν Κύριο. Ἐπομένως αὐτοὶ ποὺ τὰ ἔκαναν αὐτὰ εἶναι δοξασμένοι ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ ἤδη ἡ θέση τους εἶναι μεταξὺ τῶν ἀγγέλων, ἐὰν ἐξακολουθήσουν νὰ υπηρετοῦν μέχρι τέλους τὸν Κύριο.

XXVIII. Ἀπὸ τὸ ἐνδέκατο βουνό, ὅπου ὑπῆρχαν δένδρα γεμάτα καρπούς, στολισμένα τὸ καθένα μὲ διαφορετικούς καρπούς, ἐκεῖνοι ποὺ πίστεψαν εἶναι οἱ ἐξῆς· 2. ὡς νήπια βρέφη εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἔπαθαν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, οἱ ὁποῖοι ἔπαθαν πρόθυμα μὲ ὅλη τὴ καρδιά τους καὶ παρέδωσαν τὶς ψυχές τους.

3. Διατί οὖν, φημί, κύριε, πάντα μὲν τὰ δένδρα καρποὺς ἔχει, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καρποὶ εὐειδέστεροί εἰσιν;

Ἄκουε, φησὶν· Ὅσοι ποτὲ ἔπαθον διὰ τὸ ὄνομα, ἔνδοξοί εἰσι παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πάντων τούτων αἱ ἁμαρτίαι ἀφηρέθησαν, 5 ὅτι ἔπαθον διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Διατί δὲ οἱ καρποὶ αὐτῶν ποικίλοι εἰσιν, τινὲς δὲ ὑπερέχοντες, ἄκουε. 4. Ὅσοι, φησὶν, ἐπ' ἐξουσίαν ἀχθέντες ἐζητάσθησαν καὶ οὐκ ἠρνήσαντο, ἀλλ' ἔπαθον προθύμως, οὗτοι μᾶλλον ἔνδοξότεροί εἰσι παρὰ τῷ Κυρίῳ· τούτων ὁ καρπὸς ἐστὶν ὁ ὑπερέχων. Ὅσοι δὲ δειλοὶ καὶ 10 ἐν δισταγμῷ ἐγένοντο καὶ ἐλογίσαντο ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν πότερον ἀρνήσονται ἢ ὁμολογήσουσι, καὶ ἔπαθον, τούτων οἱ καρποὶ ἐλάττους εἰσιν, ὅτι ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἡ βουλή αὕτη· πονηρὰ γὰρ ἡ βουλή αὕτη, ἵνα δοῦλος Κύριον ἴδιον ἀρνήσῃται. 5. Βλέπετε οὖν ὑμεῖς οἱ ταῦτα βουλευόμενοι, μήποτε ἡ 15 βουλή αὕτη διαμείνῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν καὶ ἀποθανεῖσθε τῷ Θεῷ. Ὑμεῖς δὲ οἱ πάσχοντες ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος, δοξάζειν ὀφείλετε τὸν Θεόν, ὅτι ἀξίους ὑμᾶς ἠγάγατο ὁ Θεός, ἵνα τοῦτο τὸ ὄνομα βαστάζητε καὶ πᾶσαι ὑμῶν αἱ ἁμαρτίαι ἰαθῶσιν. 6. Οὐκοῦν μακαρίζετε ἑαυτούς· ἀλλὰ δοκεῖτε ἔργον μέγα πεποιηκέναι, 20 ἐάν τις ὑμῶν διὰ τὸν Θεὸν πάθῃ. Ζωὴν ὑμῖν ὁ Κύριος χαρίζειται καὶ οὐ νοεῖτε· αἱ γὰρ ἁμαρτίαι ὑμῶν κατεβάρησαν, καὶ εἰ μὴ πεπόνθατε ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος Κυρίου, διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν τεθνήκατε ἂν τῷ Θεῷ. 7. Ταῦτα ὑμῖν λέγω τοῖς διστάζουσι περὶ ἀρνήσεως ἢ ὁμολογήσεως. Ὁμολογεῖτε ὅτι Κύριον ἔχετε, μήπο- 25 τε ἀρνούμενοι παραδοθήσεσθε εἰς δεσμωτήριον. 8. Εἰ τὰ ἔθνη τοὺς δούλους αὐτῶν κολάζουσιν, ἐάν τις ἀρνήσῃται τὸν κύριον ἑαυτοῦ, τί δοκεῖτε ποιήσει ὁ Κύριος ὑμῖν, ὃς ἔχει πάντων τὴν ἐξουσίαν; Ἄρατε τὰς βουλάς ταύτας ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, ἵνα διὰ παντὸς ζήσητε τῷ Θεῷ.

30 ΧΧΙΧ. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ δωδεκάτου τοῦ λευκοῦ οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ὡς νήπια βρέφη εἰσιν, οἷς οὐδεμία κα-

3. Γιατί ὅμως, εἶπα, κύριε, ὅλα τὰ δέντρα ἔχουν καρπούς, ἀλλὰ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς καρπούς αὐτοὺς εἶναι πιὸ ὠραῖοι;

Ἄκουσε, μοῦ εἶπε· Ὅσοι ἔπαθαν κάποτε ἐξαιτίας τοῦ ὀνόματός του, εἶναι δοξασμένοι κοντὰ στὸν Θεό, καὶ ὅλων αὐτῶν οἱ ἁμαρτίες ἔχουν ἀφαιρεθεῖ, ἐπειδὴ ἔπαθαν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἄκουε γιατί οἱ καρποὶ τους εἶναι ποικίλοι, ἀλλὰ μερικοὶ ὑπερέχουν. 4. Ὅσοι, λέει, ὀδηγήθηκαν μπροστὰ στὴν ἐξουσία, ἐξετάστηκαν καὶ δὲν ἀρνήθηκαν, ἀλλὰ ἔπαθαν πρόθυμα, αὐτοὶ εἶναι περισσότερο δοξασμένοι κοντὰ στὸν Κύριο· αὐτῶν ὁ καρπὸς εἶναι πὺ ὑπερέχει. Ἐνῶ ὅσοι ἀποδείχθηκαν δειλοὶ καὶ διστακτικοὶ καὶ σκέφτηκαν μέσα τους ποιὸ ἀπὸ τὰ δύο, νὰ ἀρνηθοῦν ἢ νὰ ὁμολογήσουν, καὶ τελικὰ ἔπαθαν, αὐτῶν οἱ καρποὶ εἶναι κατώτεροι, ἐπειδὴ ἦρθε στὸ νοῦ τους ἡ σκέψη αὐτῆ· διότι ἡ σκέψη αὐτῆ, νὰ ἀρνηθεῖ ὁ δούλος τὸν κύριό του, εἶναι πονηρή. 5. Προσέχετε λοιπὸν ἐσεῖς πὺ τὰ σκέφτεστε αὐτά, μήπως ἡ σκέψη αὐτῆ μείνει μόνιμα στὶς καρδιές σας καὶ πεθάνετε γιὰ τὸν Θεό. Ἐσεῖς πὺ πάσχετε ἐξαιτίας τοῦ ὀνόματός του, πρέπει νὰ δοξάζετε τὸν Θεό, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς σᾶς θεώρησε ἄξιους νὰ σηκώσετε τὸ ὄνομα αὐτό, καὶ ὅλες σας οἱ ἁμαρτίες θὰ θεραπευθοῦν. 6. Νὰ μακαρίζετε λοιπὸν τοὺς ἑαυτοὺς σας, ἀλλὰ νὰ πιστεύετε ὅτι κάνατε ἔργο μεγάλο, ἐὰν κάποιος ἀπὸ σᾶς πάθει γιὰ τὸν Θεό. Ὁ Κύριος σᾶς χαρίζει ζωὴ καὶ δὲν τὸ καταλαβαίνετε· ἐπειδὴ οἱ ἁμαρτίες σας σᾶς πίεσαν πρὸς τὰ κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τους, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν παθαίνατε γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, θὰ πεθαίνατε ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν σας γιὰ τὸν Θεό. 7. Αὐτὰ τὰ λέω σὲ σᾶς πὺ διστάζετε γιὰ τὴν ἄρνηση ἢ τὴν ὁμολογία. Νὰ ὁμολογεῖτε ὅτι ἔχετε Κύριο, γιὰ νὰ μὴ παραδοθεῖτε, ἐὰν τὸν ἀρνηθεῖτε, στὸ δεσμωτήριον. 8. Ἐὰν οἱ ἔθνηκοὶ τιμωροῦν τοὺς δούλους τους, ἂν κάποιος ἀρνηθεῖ τὸν κύριό του, τί νομίζετε ὅτι θὰ κάνει ὁ Κύριος σὲ σᾶς, αὐτὸς πὺ ἔχει τὴν ἐξουσία ὅλων; Βγάλτε τις σκέψεις αὐτὲς ἀπὸ τις καρδιές σας, γιὰ νὰ ζήσετε γιὰ πάντα μὲ τὸν Θεό.

XXIX. Ἀπὸ τὸ δωδέκατο βουνὸ τὸ λευκό, ἐκεῖνοι πὺ πίστεψαν εἶναι οἱ ἐξῆς· σὰν νήπια βρεφικῆς ἡλικίας εἶναι ἐκεῖνοι,

κία ἀναβαίνει ἐπὶ τὴν καρδίαν, οὐδὲ ἔγνωσαν τί ἐστὶ πονηρία, ἀλλὰ πάντοτε ἐν νηπιότητι διέμειναν. 2. Οἱ τοιοῦτοι οὖν ἀδιστακτως κατοικήσουσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐν οὐδενὶ πράγματι ἐμίαναν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μετὰ νηπιότητος 5 διέμειναν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐν τῇ φρονήσει. 3. Ὅσοι οὖν διαμενεῖτε, φησί, καὶ ἔσεσθε ὡς τὰ βρέφη, κακίαν μὴ ἔχοντες, πάντων τῶν προειρημένων ἐνδοξότεροι ἔσεσθε· πάντα γὰρ τὰ βρέφη ἐνδοξά ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πρῶτα παρ' αὐτῷ. Μακάριοι οὖν ὑμεῖς, ὅσοι ἂν ἄρητε ἀφ' ἑαυτῶν τὴν πονη- 10 ρίαν, ἐνδύσεσθε δὲ τὴν ἀκακίαν· πρῶτοι πάντων ζήσεσθε τῷ Θεῷ.

4. Μετὰ τὸ συντελέσαι αὐτὸν τὰς παραβολὰς τῶν ὀρέων λέγω αὐτῷ· Κύριε, νῦν μοι δήλωσον περὶ τῶν λίθων τῶν ἡρμένων ἐκ τοῦ πεδίου καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθειμένων ἀντὶ τῶν 15 λίθων τῶν ἡρμένων ἐκ τοῦ πύργου, καὶ τῶν στρογγύλων τῶν τεθέντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν, καὶ τῶν ἔτι στρογγύλων ὄντων.

XXX. Ἄκουε, φησί, καὶ περὶ τούτων πάντων· Οἱ λίθοι οἱ ἐκ τοῦ πεδίου ἡρμένοι καὶ τεθειμένοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἀντὶ τῶν ἀποβεβλημένων, αἱ ρίζαι εἰσὶ τοῦ ὄρους τοῦ λευκοῦ 20 τούτου. 2. Ἐπεὶ οὖν οἱ πιστεύσαντες ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ λευκοῦ πάντες ἄκακοι εὐρέθησαν, ἐκέλευσεν ὁ Κύριος τοῦ πύργου τούτους ἐκ τῶν ριζῶν τοῦ ὄρους τούτου βληθῆναι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου· ἔγνω γὰρ ὅτι, ἐὰν ἀπέλθωσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου οἱ λίθοι οὗτοι, διαμενοῦσι λαμπροί, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν με- 25 λανήσει. 3. Ἐπεὶ, εἰ προστεθήκει λίθους ἐκ τῶν ἄλλων ὀρέων, ἔδει κατ' ἀνάγκην ἐπισκέψασθαι πάλιν τὸν πύργον ἐκεῖνον καὶ ἀποκαθάραι αὐτόν. Πάντες δὲ οὗτοι εὐρέθησαν λευκοί, ὅσοι ἐπίστευσαν καὶ ὅσοι μέλλουσι πιστεῦσαι· ὅτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους εἰσὶν, οἳ τε πιστεύσαντες καὶ οἱ μέλλοντες πιστεῦειν· ἐκ τοῦ αὐ- 30 τοῦ γὰρ γένους εἰσὶν. Μακάριον οὖν τὸ γένος τοῦτο, ὅτι ἄκακόν ἐστίν.

4. Ἄκουε νῦν καὶ περὶ τῶν λίθων τῶν στρογγύλων καὶ λαμπρῶν. Καὶ οὗτοι πάντες ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ λευκοῦ τούτου εἰ-

στῶν ὁποίων τὴν καρδιά δὲν φτάνει καμμιά κακία, οὔτε γνώρισαν τί εἶναι πονηριά, ἀλλὰ παρέμειναν πάντοτε σὲ ἀθωότητα νηπιακή. 2. Αὐτοὶ λοιπὸν θὰ κατοικήσουν ἀδίστακτα στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ σὲ κανένα πρᾶγμα δὲν μόλυναν τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μὲ νηπιακὴ ἀθωότητα παρέμειναν ὅλες τὶς μέρες τῆς ζωῆς τους στὴν ἴδια φρονιμάδα. 3. Ὅσοι λοιπὸν θὰ παραμείνετε, λέει, καὶ θὰ εἴσαστε σὰν τὰ βρέφη, χωρὶς νὰ ἔχετε κακία, θὰ εἶστε πιὸ ἐνδοξοὶ ἀπὸ τοὺς προηγούμενους· διότι ὅλα τὰ βρέθη εἶναι δοξασμένα κοντὰ στὸν Θεὸ καὶ πρῶτα δίπλα του. Εἴσαστε λοιπὸν μακάριοι ἐσεῖς ὅσοι θὰ βγάλετε ἀπὸ μέσα σας τὴν πονηριά καὶ θὰ φορέσετε τὴν ἀκακία· θὰ ζήσετε πρῶτοι ἀπὸ ὅλους κοντὰ στὸν Θεό.

4. Ὅταν τελείωσε τὶς παραβολὰς τῶν βουνῶν τοῦ εἶπα· Κύριε, ἐξήγησέ μου τώρα καὶ τοὺς λίθους ποὺ πάρθηκαν ἀπὸ τὴν πεδιάδα καὶ τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομή, στὴν θέση τῶν λίθων ποὺ ἀφαιρέθηκαν ἀπὸ τὸν πύργο, καὶ τῶν στρόγγυλων ποὺ τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομή, καὶ ἐκείνων ποὺ εἶναι ἀκόμα στρόγγυλοι.

XXX. Ἄκουσε, λέει, καὶ γιὰ ὅλα αὐτά. Οἱ λίθοι ποὺ πάρθηκαν ἀπὸ τὴν πεδιάδα καὶ τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, στὴ θέση ἐκείνων ποὺ ἀπορρίφθηκαν, εἶναι οἱ ρίζες τοῦ λευκοῦ αὐτοῦ βουνοῦ. 2. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἐκεῖνοι ποὺ πίστεψαν ἀπὸ τὸ λευκὸ ὄρος ὅλοι ἦταν ἄκακοι, πρόσταξε ὁ κύριος τοῦ πύργου νὰ τοποθετηθοῦν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου ἀπὸ τὶς ρίζες αὐτοῦ τοῦ βουνοῦ· διότι ἤξερε, ἂν μεταφερθοῦν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου αὐτοῦ οἱ λίθοι αὐτοί, θὰ παραμείνουν λαμπεροὶ καὶ δὲν θὰ μαυρίσει κανένας ἀπὸ αὐτούς. Διότι, ἂν εἶχε προσθέσει λίθους ἀπὸ τὰ ἄλλα βουνά, θὰ ἔπρεπε ἀναγκαστικὰ νὰ ξαναεπισκεφθεῖ καὶ πάλι τὸν πύργο ἐκεῖνο καὶ νὰ τὸν καθαρίσει. Ὅλοι ὅμως αὐτοὶ ποὺ πίστεψαν βρέθηκαν λευκοί, ὅπως καὶ ὅσοι πρόκειται νὰ πιστέψουν, διότι εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια γενιά. Εἶναι μακάρια ἡ γενιά αὕτη, διότι εἶναι ἄκακη.

4. Ἄκουσε τώρα καὶ γιὰ τοὺς λίθους τοὺς στρόγγυλους καὶ λαμπεροὺς. Καὶ αὐτοὶ ὅλοι εἶναι ἀπὸ αὐτὸ τὸ λευκὸ βουνό. Καὶ

σίν. Ἐκουσον δὲ διατί εὐρέθησαν στρογγύλοι. Ὁ πλοῦτος τούτων ἐσκότισε τούτους ἐπ' ὀλίγον ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἡμαύρωσεν, οὐδέποτε δὲ οὗτοι ἀπέστησαν ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, οὐδὲ κακός τις λόγος ἐξῆλθεν ἐκ στόματος αὐτῶν, ἀλλὰ πᾶσα ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς ἀληθείας. 5. Ὅτε οὖν ὁ Κύριος διέγνω τὴν διάνοιαν τῶν τοιούτων, ὅτι δηλαδὴ οὗτοι δύνανται τε διακοινοῦν τὴν ἀρετὴν, καὶ ὡσαύτως ἀγαθοὶ παραμεῖναι, διέταξε περικοπῆναι τὰς δυνάμεις αὐτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ἀρθῆναι ὅλως, ἵνα δυνηθῶσι ποιῆσαι τι καλόν, ἐξ ἐκείνου οὐδέ ἀπέμεινεν αὐτοῖς, καὶ ζῆσαι ἐν Θεῷ, ὅτι ἐκ γένους ἀγαθοῦ εἰσιν. Διὸ περιεκόπησαν ὀλίγον τι καὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου τούτου.

XXXI. Οἱ δὲ ἕτεροι, οἵτινες μέχρι τοῦδε παρέμειναν στρογγύλοι καὶ οὐκ ἠρμόσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην, ἐπεὶ οὐκ ἐδέχθησαν ἔτι τὴν σφραγίδα, ἐτέθησαν πάλιν εἰς τὴν ἑαυτῶν θέσιν. 2. Δεῖ γὰρ ὁ αἰὼν οὗτος καὶ αἱ ματαιότητες τῶν δυνάμεων αὐτῶν περικοπῆναι ὑπ' ἐκείνων, καὶ τότε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Οὗτοι γὰρ δεῖ εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἐπεὶ ὁ Κύριος ἠλόγησε τὸ γένος τοῦτο τὸ ἄκακον. Ἐκ τοῦ γένους οὖν αὐτοῦ οὐδεὶς ἀπολεσθήσεται. Ἐπεὶ, καὶ εἴ τις τούτων, δοκιμασθεὶς ὑπὸ τοῦ οὔτιδανου διαβόλου, περιπέσει εἰς ἀμαρτίαν, ταχέως προσδραμεῖν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ Κύριον. 3. Μακαρίους ὑμᾶς πάντα ἡγοῦμαι, ἐγὼ ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας, ὅσοι ἀθῶοί ἐστε, ὡς τὰ νήπια, ὅτι ἡ θέσις ὑμῶν καλὴ ἐστὶ καὶ τετιμημένη παρὰ τῷ Θεῷ. 4. Λέγω δὲ πᾶσιν ὑμῖν, οἵτινες ἐλάβετε τὴν σφραγίδα ταύτην, ἔχετε ἀπλότητα, μὴ ἐστε μνησίκακοι, μηδὲ ἐμμένετε εἰς τὴν ὑμετέραν κακότητα ἢ τὴν μνησικακίαν τῆς πικρίας, ἀλλ' ἔχετε ὁμόνοιαν, θεραπευόμενοι ὑπὸ τῶν κακῶν τούτων τραυμάτων καὶ ἀπαλλασσόμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἵνα ὁ Κύριος τῶν ποιμνίων χαίρῃ δι' αὐτά. 5. Χαρήσεται γὰρ εἰ ἀνεύρει πάντα ὑγιῆ. Εἰ δὲ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀνεύρει διεσπαρμένα οὐαὶ τοῖς ποιμέσιν. 6. Εἰ γὰρ οἱ ποιμένες οὗτοι εὐρεθῶσι διεσπαρμένοι, τί ἐροῦσι περὶ τῶν

ἄκουσε γιατί βρέθηκαν στρόγγυλοι. Ὁ πλοῦτος τους τοὺς σκότισε για λίγο ἀπὸ τὴν ἀλήθεια καὶ τοὺς σκίασε, ἀλλὰ αὐτοὶ ποτὲ δὲν ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ Θεό, οὔτε βγῆκε λόγος κακὸς ἀπὸ το στόμα τους, ἀλλὰ μόνο ὄλη ἢ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς ἀλήθειας. 5. Ὅταν λοιπὸν ὁ Κύριος διέγνωσε τὴ σκέψη αὐτῶν, ὅτι δηλαδὴ αὐτοὶ μποροῦν νὰ ἐξυπηρετήσουν τὴν ἀρετὴ καὶ νὰ παραμείνουν ἀγαθοί, διέταξε νὰ περιοριστοῦν οἱ δυνάμεις τους, ὄχι ὁμως καὶ νὰ ἀφαιρεθοῦν ἐξολοκλήρου, για νὰ μποροῦν νὰ κάνουν κάτι καλό, ἀπ' ἐκεῖνο ποὺ ἀπέμεινε σ' αὐτούς, καὶ νὰ ζήσουν μετὸν Θεό, ἐπειδὴ ἀνήκουν σὲ ἀγαθὴ γενιά. Γι' αὐτὸ λατομήθηκαν λίγο καὶ τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πύργου αὐτοῦ.

XXXI. Ἐνῶ οἱ ἄλλοι, ποὺ μέχρι τώρα παρέμειναν στρόγγυλοι καὶ δὲν ταίριασαν στὴν οἰκοδομὴ αὐτὴ, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν ἀκόμα δεχθεῖ τὴ σφραγίδα, ξανατοποθετήθηκαν πάλι στὴ θέση τους. 2. Γιατὶ ὁ κόσμος αὐτὸς καὶ οἱ μάταιες δυνάμεις του πρέπει νὰ περικοποῦν ἀπὸ ἐκείνους, καὶ τότε θὰ μπορέσουν νὰ μποῦν στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ αὐτοὶ πρέπει νὰ μποῦν στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, διότι τὴν ἄκακη αὐτὴ γενιά τὴν εὐλόγησε ὁ Κύριος. Ἐπομένως ἀπὸ τὴ γενιά αὐτὴ δὲν θὰ ἀφανιστεῖ κανένας. Διότι, καὶ ἂν ἀκόμα κάποιος ἀπὸ αὐτούς, δοκιμαζόμενος ἀπὸ τὸν πονηρὸ διάβολο, πέσει στὴν ἁμαρτία, γρήγορα θὰ τρέξει πάλι στὸν Κύριό του. 3. Σᾶς θεωρῶ ὄλους εὐτυχισμένους, ἐγὼ ὁ ἄγγελος τῆς μετάνοιας, ὅσοι εἴσαστε ἀθῶοι σὰν τὰ νήπια, ἐπειδὴ ἡ θέση σας κοντὰ στὸν Θεὸ εἶναι καλὴ καὶ τιμημένη. 4. Καὶ λέγω σὲ ὄλους ἐσᾶς, ποὺ ἔχετε δεχθεῖ τὴ σφραγίδα αὐτὴ, νὰ ἔχετε ἀπλότητα καὶ νὰ μὴ εἴσατε μνησίκακοι, οὔτε νὰ ἐπιμένετε στὴν κακότητά σας ἢ στὴ μνησικακία τῆς πικρίας, νὰ ἔχετε ὁμόνοια καὶ νὰ θεραπεύετε τὰ κακὰ αὐτὰ τραύματα, καὶ νὰ ἀπαλλάσεσθε ἀπὸ αὐτά, ὥστε ὁ Κύριος τῶν ποιμνίων νὰ χαίρεται γι' αὐτά. 5. Γιατὶ θὰ χαίρεται ἂν τὰ βρεῖ ὄλα ὑγιῆ. Ἐὰν ὁμως κάποια ἀπὸ αὐτὰ τὰ βρεῖ διεσπαρμένα, ἀλλοίμονο στοὺς ποιμένες. 6. Διότι, ἂν οἱ ἴδιοι οἱ ποιμένες βρεθοῦν διεσπαρμένοι, τί θὰ ἀπαντήσουν γιατὶ τὰ ποιμνιά τους; Μήπως θὰ ποῦν ὅτι

ποιμνίων τούτων; Μὴ ἐροῦσι διὰ τί ἐκακοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ ἑαυ-
 τῶν ποιμνίου; Οὐκ ἂν γένωνται πιστευτοί. Ἀπίστευτον γὰρ ἐστὶ,
 διὰ τὸ δυνατόν ἐστὶ τοῦ ποιμένου παθεῖν τι ὑπὸ τοῦ ποιμνίου· οὕτω
 ὑποστήσεται μείζονα τιμωρίαν ἕνεκεν τοῦ ψεύδους τούτου. Καὶ
 5 ἐγὼ γὰρ ποιμὴν εἰμι, καὶ δεῖ με μάλιστα λόγον δοῦναι περὶ ὑμῶν.

XXXII. Θεραπεύσατε οὖν τοὺς ἑαυτοὺς ὑμῶν, ὅσον ὁ πύρ-
 γος ἔτι οἰκοδομεῖται. 2. Ὁ γὰρ Κύριος κατοικεῖ τοῖς ἀνθρώποις,
 τοῖς ἀγαπῶσι τὴν εἰρήνην· τῶ ὄντι γὰρ ἡ εἰρήνη προσφιλέσθαι ἐστὶ
 αὐτῷ, πόρρω δὲ ἀπέχει αὐτὴ ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τῶν ἀπο-
 10 λωλότων τῆς κακίας. Ἀνταποδώσατε οὖν αὐτῷ πνεῦμα ἀκέ-
 ραιον, ὡς τοῦτο παρελάβετε. 3. Εἰ γὰρ παραδώσεις εἰς γναφεὰ
 ἔνδυμα καινουργῆς ἄσχιστον καὶ βούλει λαβεῖν πάλιν τοῦτο τὸ
 ἄσχιστον, ὁ δὲ γναφεὺς ἀποδώσει σοι τοῦτο ἐσχισμένον, μὴ ἂν
 παραλάβοις τοῦτο; Οὐ μὴ ἐπιτεθῆς πάραυτα αὐτῷ καὶ κατα-
 15 διώξης αὐτὸν μετὰ κραυγῆς λέγων, Ἐνδυμα ἄσχιστον δέδωκά
 σοι· διατί ἐσχισας τοῦτο καὶ κατέστησας αὐτὸ ἄχρηστον, καὶ διὰ
 τὴν σχισμὴν, ἣν ἐποίησας αὐτῷ, οὐ δύναται χρησιμοποιοῦναι;
 Οὐχὶ οὖν εἶπες εἰς τὸν γναφεὰ πάντας τούτους τοὺς λόγους ἕνε-
 κεν τῆς σχισμῆς ἣν ἐποίησε τῷ σῶ ἔνδυματι; 4. Εἰ οὖν σὺ οὕτω
 20 λυπῆ διὰ τὸ σὸν ἔνδυμα καὶ διαμαρτύρη, διὰ τὸ μὴ παραλαμβά-
 νειν τοῦτο ἄσχιστον, τί οἶει ποιήσει ὁ Κύριος, ὃς ἔδωκέ σοι πνεῦ-
 μα ἀκέραιον, καὶ σὺ ὄλον τοῦτο κατέστησας ἄχρηστον, ὥστε μὴ
 δύνασθαι οὐδόλως τοῦτο χρησιμοποιοῦναι ὑπὸ τοῦ ἑαυτοῦ Κυ-
 ρίου; Καὶ γὰρ ἀνωφελέσθαι ἀρχεται γίνεσθαι ἡ χρῆσις αὐτοῦ, ὡς
 25 διαφθαρὲν ὑπὸ σοῦ. Οὐχὶ οὖν ὁ Κύριος τοῦ πνεύματος ἐκείνου τι-
 μωρῆσαι σε διὰ θανάτου ἕνεκεν τῆς πράξεώς σου ταύτης;
 5. Ἀπροκαλύπτως, λέγω, διὰ πάντας ἐκείνους, οὓς ἂν ἀνεύρη
 ἐμμένοντας τῇ μνησικακίᾳ, τιμωρῆσει. Μὴ καταφρονεῖτε, φησί,
 τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον τιμᾶτε αὐτόν, διότι τόσον
 30 ἀνεκτικός ἐστὶ πρὸς τὰ παραπτώματα ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐστὶ ὡς
 ὑμεῖς. Ἀσκήσατε οὖν μετάνοιαν, ἥτις ἐστὶ ὑμῖν ὠφέλιμος.

XXXIII. Πάντα ταῦτα, ἃτινα ἐγράφησαν ἄνωθεν, ἐγὼ ὁ
 ποιμὴν, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας, κατέδειξα καὶ ἐλάλησα τοῖς

κακοποιήθηκαν ἀπὸ τὸ ποίμνιό τους; Δὲν θὰ γίνουν πιστευτοί. Γιατί εἶναι ἀπίστευτο πρᾶγμα, ὅτι εἶναι δυνατόν ποιμένας νὰ πάθει κάτι ἀπὸ τὸ ποίμνιο· καὶ θὰ τιμωρηθεῖ περισσότερο γιὰ τὸ ψέμα του. Καὶ ἐγὼ εἶμαι ποιμένας καὶ πρέπει μάλιστα ἐγὼ νὰ λογοδοτήσω γιὰ σᾶς.

XXXII. Θεραπεύσετε λοιπὸν τοὺς ἑαυτοὺς σας, ὅσο ἀκόμα ὁ πύργος χτίζεται. 2. Ὁ Κύριος κατοικεῖ στοὺς ἀνθρώπους πὺ ἀγαποῦν τὴν εἰρήνην, γιὰτὶ πραγματικὰ ἡ εἰρήνη εἶναι ἀγαπητὴ σ' αὐτόν, καὶ ἀπέχει αὐτὴ πολὺ ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἀπὸ αὐτοὺς πὺ ἔχουν ὀδηγηθεῖ στὴν ἀπώλεια ἀπὸ τὴν κακία. Ἀνταποδῶστε λοιπὸν σ' αὐτόν πνεῦμα ἀκέραιο, ὅπως παραλάβετε αὐτό. 3. Διότι, ἂν παραδώσεις σὲ βαφέα ἓνα ἔνδυμα καινούργιο ἄσχιστο, καὶ τὸ ἄσχιστο αὐτὸ θέλεις νὰ τὸ πάρεις πάλι, καὶ ὁ βαφέας σοῦ τὸ ἐπιστρέψει σχισμένο, θὰ τὸ παραλάβεις; Δὲν θὰ ἐπιτεθεῖς ἀμέσως καὶ δὲν θὰ τὸν καταδιώξεις μὲ κραυγές, λέγοντας· ἔνδυμα ἄσχιστο σοῦ ἔδωσα· γιὰτὶ τὸ ἔσχισες καὶ τὸ ἔκανες ἄχρηστο, καὶ ἐξαιτίας τοῦ σχισίματος πὺ ἔκανες σ' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ; Δὲν θὰ πεῖς στὸν βαφέα τὰ λόγια αὐτά, γιὰ τὸ σχίσσιμο πὺ ἔκανε στὸ ἔνδυμά σου; 4. Ἐὰν λοιπὸν ἐσὺ λυπᾶσαι τόσο πολὺ γιὰ τὸ ἔνδυμά σου καὶ παραπονιέσαι, ἐπειδὴ δὲν τὸ παραλαμβάνεις ἄσχιστο, τί νομίζεις ὅτι θὰ κάνει ὁ Κύριος σὲ σένα, ὁ ὁποῖος σοῦ ἔδωσε Πνεῦμα ἀκέραιο, καὶ σὺ τὸ ἔκανες ὀλόκληρο αὐτὸ ἄχρηστο, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ μὲ κανένα τρόπο νὰ χρησιμοποιηθεῖ ἀπὸ τὸν Κύριό του; Διότι ἡ χρησιμοποίησή του εἶναι πᾶ ἀνώφελη, ἀφοῦ καταστράφηκε ἀπὸ σένα. Ὁ Κύριος λοιπὸν τοῦ πνεύματος ἐκείνου δὲν θὰ σὲ τιμωρήσει μὲ θάνατο γιὰ τὴν πράξη σου αὐτήν; 5. Λέγω ἀπροκάλυπτα, ὅτι ὄλους ὄσους βρεῖ νὰ ἐπιμένουν στὴ μνησικακία, θὰ τοὺς τιμωρήσει. Μὴ περιφρονεῖτε, λέει, τὴν ἐπιείκειά του, ἀλλὰ νὰ τιμᾶτε μᾶλλον αὐτόν, γιὰτὶ εἶναι τόσο ἀνεκτικὸς στὰ παραπτώματά σας, καὶ δὲν εἶναι σάν ἐσᾶς. Ἐξασκῆστε λοιπὸν τὴ μετάνοια, ἡ ὁποία σᾶς εἶναι ὠφέλιμη.

XXXIII. Ὅλα αὐτὰ πὺ γράφτηκαν παραπάνω, τὰ ἔδειξα καὶ τὰ εἶπα ἐγὼ ὁ ποιμένας, ὁ ἄγγελος τῆς μετάνοιας, στοὺς

δούλοις τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν οὖν πιστεῦσητε καὶ ἀκούσητε τοὺς ἑμοὺς λόγους καὶ ὀδεύσετε κατ' αὐτοὺς καὶ κατευθύνητε τὴν πορείαν ὑμῶν κατ' αὐτούς, δυνήσεσθε ζῆσαι. Ἐὰν δὲ παραμείνητε εἰς τὴν κακότητα καὶ τὴν μνησικακίαν, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ζήσει ἐν Θεῷ. Πάντα ταῦτα, ἅτινα ἔδει ὑπ' ἑμοῦ λεχθῆναι, ἐλέχθησαν ὑμῖν.

2. Λέγει μοι ὁ ποιμὴν οὗτος· Ἡρώτησάς με τὰ πάντα;
Καὶ ἐγὼ εἶπον· Ναί, κύριε.

Διατί οὖν οὐκ ἠρώτησάς με περὶ τῶν σχισμῶν τῶν λίθων, οἵτινες ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκοδομήν, διατί ἐλατομήσαμεν τὰς σχισμάς;

Καὶ ἐγὼ εἶπον· Ἐλησμόνησα, κύριε.

3. Ἄκουσε νῦν, φησί, περὶ ἐκείνων. Οὗτοί εἰσι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἤκουσαν νῦν τὰς ἐντολάς μου καὶ ἐξ ὅλης καρδίας μετενόησαν. Καὶ ὡς εἶδεν ὁ Κύριος, ὅτι καλὴ ἦν καὶ εἰλικρινῆς ἡ μετάνοια αὐτῶν καὶ ὅτι δύνανται οὗτοι ἐμμεῖναι αὐτῇ, διέταξε σβεσθῆναι τὰ ἀμαρτήματα αὐτῶν. Καὶ γὰρ τὰ σχίσματα ταῦτα τὰ ἀμαρτήματα αὐτῶν ἦσαν, ἅτινα ἰσοπεδώθησαν, ἵνα μὴ φανερὰ ᾖ.

Παραβολὴ 1'.

1. Ὅτε οὖν συνέγραψα τὸ βιβλίον τοῦτο, ἦλθεν ὁ ἄγγελος ἐκεῖνος, ὅστις με εἶχε παραδώσει εἰς τὸν ποιμένα τοῦτον, εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εὕρισκόμην, καὶ ἐκάθισεν ὑπεράνω τῆς κλίνης, δεξιὰ δὲ ἔστην ὁ ποιμὴν οὗτος. Εἶτα ἐκάλεσέ με καὶ εἶπέ μοι τὰ ἐξῆς· 2. Παρέδωκα, φησί, σέ καὶ τὴν οἰκίαν σου εἰς τὸν ποιμένα τοῦτον, ἵνα δυνηθῆς προστασίαν λαβεῖν παρ' αὐτοῦ.

Μάλιστα, φημί, κύριε.

Ἐὰν οὖν, φησί, βούλει προστασίαν ἔχειν ἀπὸ πάσης κακοποιήσεως καὶ πρόοδον ἐπὶ πᾶν ἀγαθὸν ἔργον καὶ ἐπὶ πᾶσαν ἀρετὴν δικαιοσύνης, ὀδευε κατὰ τὰ παραγγέλματα τούτου, ἅτινα ἔδωκά σοι, καὶ δυνήσῃ ὑπερισχῶσαι πάσης οὐτιδανότητος. 3. Ἐπεὶ, ἐὰν σὺ τηρῆς τὰ παραγγέλματα τούτου, ὑποταγήσεται

δούλους τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν λοιπὸν πιστέψετε καὶ ἀκούσετε τὰ λόγια μου καὶ βαδίστε σύμφωνα μ' αὐτὰ καὶ κατευθύνετε ἔτσι τὴν πορεία σας, θὰ μπορέσετε νὰ ζήσετε. Ἀλλιῶς, ἂν ἐπιμείνετε στὴν κακότητα καὶ τὴ μνησικακία, κανένας ἀπὸ τὴ γενεὰ αὐτὴ δὲν θὰ ζήσει μὲ τὸν Θεό. Ὅλα αὐτὰ ποῦ ἔπρεπε νὰ εἰπωθοῦν ἀπὸ μένα, εἰπώθηκαν σὲ σᾶς.

2. Μοῦ λέει ὁ ποιμένας αὐτός· Μοῦ τὰ ρώτησες ὅλα;
Καὶ εἶπα· Ναί, κύριε.

Τότε γιατί δὲν μὲ ρώτησες γιὰ τὶς σχισμὲς καὶ γιὰ τοὺς λίθους ποῦ τοποθετήθηκαν στὴν οἰκοδομῆ, γιατί λαξεύσαμε τὶς σχισμὲς του;

Καὶ εἶπα; Τὸ λησμόνησα, κύριε.

3. Ἄκουσε τώρα, εἶπε, καὶ γι' αὐτά. Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ ἄκουσαν τώρα τὶς ἐντολές μου καὶ μετανόησαν μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους, καὶ ὅταν ὁ Κύριος εἶδε ὅτι ἢ μετάνοιά τους εἶναι καλὴ καὶ εἰλικρινὴς καὶ ὅτι αὐτοὶ μποροῦν νὰ ἐμμείνουν σ' αὐτὴν, διέταξε νὰ σβηστοῦν τὰ ἁμαρτήματά τους. Διότι τὰ σχήματα αὐτὰ ἦταν τὰ ἁμαρτήματά τους καὶ ἰσοπεδώθηκαν γιὰ νὰ μὴ φαίνονται.

Παραβολὴ 10η

1. Ἀφοῦ εἶχα γράψει τὸ βιβλίο αὐτό, ἦρθε ὁ ἄγγελος, ποῦ μὲ εἶχε παραδώσει σ' αὐτὸν τὸν ποιμένα, στὸ σπίτι ποῦ βρισκόμουν, καὶ κάθισε πάνω στὸ κρεβάτι, ἐνῶ ὁ ποιμένας στάθηκε δεξιά. Ἐπειτα μὲ φώναξε καὶ μοῦ εἶπε τὰ ἐξῆς· 2. Παρέδωσα, εἶπε, ἐσένα καὶ τὸ σπίτι σου στὸν ποιμένα αὐτόν, γιὰ νὰ μπορεῖς νὰ προστατευθεῖς ἀπ' αὐτόν.

Μάλιστα, κύριε, τοῦ εἶπα.

Ἐὰν λοιπὸν θέλεις πραγματικὰ νὰ προστατευθεῖς, λέει, ἀπὸ κάθε κακοποίηση, καὶ νὰ προοδέψεις σὲ κάθε ἔργο καὶ λόγο ἀγαθὸ καὶ σὲ κάθε ἀρετὴ δικαιοσύνης, νὰ βαδίζεις σύμφωνα μὲ τὶς ἐντολές αὐτοῦ, τὶς ὁποῖες σοῦ ἔδωσα, καὶ θὰ μπορέσεις νὰ νικήσεις κάθε μηδαμινότητα. 3. Διότι, ἐὰν τηρεῖς τὰ παραγγέλ-

εἰς σὲ πᾶσα ἐπιθυμία καὶ ἀπόλαυσις τοῦ κόσμου τούτου, ἀκολουθήσει δὲ ἡ ἐπιτυχία εἰς πᾶν ἀγαθὸν ἔργον. Ἐνστερνίσου τὴν τελειότητα τοῦτου καὶ τὴν μετριοφροσύνην καὶ εἶπε πᾶσι, ὅτι οὗτος ἔχει μεγάλην τιμὴν καὶ ἀξίωμα παρὰ τῷ Κυρίῳ, προϊστάμενος μεγάλης δυνάμεως καὶ ὧν ἰσχυρὸς εἰς τὴν ἑαυτοῦ διακονίαν. Εἰς τοῦτον μόνον παρεχωρήθη ἡ ἐξουσία τοῦ συγχωρεῖν. Οὐ δοκεῖ σοι οὖν ὅτι οὗτος ἰσχυρὸς ἐστι; Ἄλλ' ὑμεῖς περιφρονεῖτε τὴν τελειότητα αὐτοῦ καὶ τὴν εὐλάβειαν, ἣν πρὸς ὑμᾶς δεικνύει.

II. Λέγω αὐτῷ· Ἐρωτήσον τὸν ἴδιον, κύριε, εἰ, ἀφ' ὅτου εὐ-
10 ρίσκεται εἰς τὸν ἐμὸν οἶκον, ἔπραξά τι, δι' οὗ προσέβαλον αὐτόν.

2. Καὶ ἐγώ, φησί, οἶδα ὅτι σὺ οὐδὲν ἔπραξας παρὰ τὴν αὐτοῦ ἐντολήν, οὐδὲ ὅτι μέλλεις πράξαι. Καὶ διὰ τοῦτο λέγω ταῦτά σοι, ἵνα ἐγκαρτερῆς. Οὗτος γὰρ καλῶς ὠμίλησεν ἐμοὶ περὶ σοῦ. Σὺ δὲ εἶπε ἐτέροις τοὺς λόγους τούτους, ἵνα κάκεῖνοι, οἵτινες ἐπέδει-
15 ξαν ἢ μέλλουσιν ἐπιδειῖξαι μεταμέλειαν, φρονοῦσι τὰ αὐτὰ ὡς καὶ σὺ, καὶ οὗτος καλῶς θὰ διερμηνεύσῃ ἐμοὶ περὶ τούτων, κάγῳ εἰς τὸν Κύριον.

3. Κάγῳ, φημί, κύριε, πᾶσι ἀνθρώποις διηγοῦμαι τὴν μεγα-
λωσύνην τοῦ Κυρίου· ἐλπίζω δὲ ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες
20 προηγουμένως ἠμάρτησαν, ἐὰν ἀκούσωσι ταῦτα, θὰ ἔλθωσι εἰς μετάνοιαν καὶ θὰ ἐπανακτήσωσι τὴν ζωὴν. 4. Ἐγκαρτέει οὖν, φησί, εἰς τὴν διακονίαν ταύτην καὶ ἄσκει ταύτην. Ὅσοι δὲ ἐκτελοῦσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἔξουσι ζωὴν, καὶ οὗτος τιμὴν μεγάλην παρὰ τῷ Κυρίῳ. Ὅσοι δὲ οὐ τηροῦσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἀλλ'
25 ἐκφεύγουσι τῆς ἑαυτῶν ζωῆς καὶ ὀδεύουσι ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐδὲ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἀκολουθοῦσι, ἀλλὰ παραδίδωσι ἑαυτοὺς εἰς τὸν θάνατον, οὗτοι ἔνοχοι γίνονται ἕκαστοι τοῦ αἵματος αὐτῶν. Σοὶ δὲ λέγω τηρεῖν σε τὰς ἐντολὰς ταύτας, καὶ ἔξεις ἴασιν τῶν ἁμαρτιῶν.

30 II. Ἀπέστειλα δὲ σοὶ τὰ παρθένους ταύτας, ἵνα κατοικῶσι μετὰ σοῦ· εἶδον γὰρ ὅτι αὗται εἰσι εὐπροσήγοροι πρὸς σέ. Ἐχεις οὖν ταύτας βοηθούς, πρὸς τὸ δύνασαι καλύτερον τηρεῖν τὰς ἐντο-

ματά του, θὰ ὑποτάσσεται σὲ σένα κάθε ἐπιθυμία καὶ ἀπόλαυση τοῦ κόσμου αὐτοῦ, καὶ θὰ σὲ ἀκολουθεῖ ἢ ἐπιτυχία σὲ κάθε ἀγαθὸ ἔργο. Νὰ ἀποδεχθεῖς τὴν τελειότητα καὶ τὴ μετριοφροσύνη του, καὶ νὰ πεῖς σὲ ὄλους, ὅτι αὐτὸς ἔχει μεγάλη τιμὴ καὶ ἀξίωμα κοντὰ στὸν Κύριο, ὅτι εἶναι ἀρχηγὸς μεγάλης δύναμης καὶ εἶναι δυνατὸς στὴν ὑπηρεσία του. Μόνο σ' αὐτὸν ἔχει δοθεῖ ἢ ἐξουσία νὰ συγχωρεῖ. Δὲν νομίζεις δηλαδὴ ὅτι εἶναι δυνατὸς; Ἐσεῖς ὁμως περιφρονεῖτε τὴν τελειότητα καὶ τὴν εὐλάβεια πού δείχνει πρὸς ἐσᾶς.

II. Τοῦ λέγω· Ρώτησε, κύριε, τὸν ἴδιο, ἂν, ἀπὸ τότε πού βρίσκεται στὸ σπίτι μου, ἔκανα κάτι μὲ τὸ ὁποῖο τὸν ἔχω προσβάλει.

2. Καὶ ἐγὼ, λέει, γνωρίζω ὅτι ἐσὺ δὲν ἔκανες τίποτε πέρα ἀπὸ τὴν ἐντολὴ μου, οὔτε ὅτι πρόκειται νὰ κάνεις, καὶ γι' αὐτὸ σοῦ τὰ λέω αὐτά, γιὰ νὰ κάνεις ὑπομονή. Γιατὶ αὐτὸς μίλησε σὲ μένα γιὰ σένα καλά. Ἐσὺ ὁμως νὰ πεῖς στοὺς ἄλλους τὰ λόγια αὐτά, ὥστε καὶ ἐκεῖνοι, πού ἐδειξαν ἢ πρόκειται νὰ δείξουν μεταμέλεια, νὰ πιστεύουν αὐτὰ πού καὶ σὺ πιστεύεις, καὶ αὐτὸς θὰ μιλήσει γι' αὐτὰ σὲ μένα εὐνοϊκὰ καὶ ἐγὼ στὸν Κύριο.

3. Καὶ ἐγὼ, κύριε, τοῦ εἶπα, διηγοῦμαι σὲ κάθε ἄνθρωπο τὴν μεγαλωσύνη τοῦ Κυρίου, καὶ ἐλπίζω ὅτι ὄλοι οἱ ἄθρωποι, πού πρὶν εἶχαν ἀμαρτήσῃ, ἂν τὰ ἀκούσουν αὐτά, θὰ μετανοήσουν εὐχαρίστως καὶ θὰ ἐπανακτήσουν τὴ ζωὴ. 4. Κάνε λοιπὸν ὑπομονή, μοῦ εἶπε, στὴ διακονία αὐτὴ καὶ νὰ ἀσκεῖς αὐτήν. Ὅσοι τηροῦν τὶς ἐντολές του θὰ ἔχουν ζωὴ, καὶ αὐτὸς τιμὴ μεγάλη κοντὰ στὸν Κύριο. Ὅσοι ὁμως δὲν τηροῦν τὶς ἐντολές του, ἀλλὰ ξεφεύγουν ἀπὸ τὴ ζωὴ τους καὶ βαδίζουν ἀντίθετα καὶ δὲν ἀκολουθοῦν τὶς ἐντολές του, ἀλλὰ παραδίνουν τοὺς ἐαυτοὺς τους στὸ θάνατο, ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς γίνεται ἔνοχος τοῦ αἵματός του. Σὲ σένα λοιπὸν λέγω νὰ τηρεῖς τὶς ἐντολές καὶ θὰ ἔχεις θεραπεία τῶν ἀμαρτιῶν σου.

III. Σοῦ ἔστειλα τὶς παρθένες αὐτὲς νὰ κατοικοῦν μαζί σου, ἐπειδὴ εἶδα ὅτι αὐτὲς εἶναι καταδεκτικὲς μαζί σου. Νὰ τὶς ἔχεις λοιπὸν βοηθούς σου, γιὰ νὰ μπορεῖς καλύτερα νὰ ἐκτελεῖς

λὰς τούτου· ἐπεὶ οὐκ ἔστι δυνατὸν αἱ ἐντολαὶ αὗται τηρηθῆναι ἄνευ τῶν παρθένων τούτων. Ἄλλ' ἐγὼ συμβουλεύσω ταύτας, ἵνα οὐδέποτε φύγωσι ἀπὸ τοῦ σοῦ οἴκου. 2. Μόνον σὺ ἀποκάθαρε τὸν σὸν οἶκον· εὐχαρίστως γὰρ κατοικήσουσι εἰς οἶκον καθα-
 5 ρόν. Ἐπεὶ καὶ αὗται καθαραὶ καὶ ἀγναὶ εἰσι καὶ φιλόπονοι καὶ ἅπασαι ἔχουσι χάριν παρὰ τῷ Κυρίῳ. Εἰ οὖν καθαρὰν ἔξουσι τὸν σὸν οἶκον, παραμενοῦσι μετὰ σοῦ· εἰ δ' ἄλλως ὀλίγος τις γένοιτο ρύπος ἐν αὐτῷ, παρευθὺς ἀποχωρήσωσι ἀπὸ τοῦ σοῦ οἴκου. Ἐπεὶ οὐδαμῶς ἀρέσκονται αἱ παρθένοι εἰς τὸν ρύπον.

10 3. Λέγω αὐτῷ· Ἐλπίζω, κύριε, ὅτι μέλλω ἀρέσκειν αὐταῖς, ἵνα κατοικήσωσιν εὐχαρίστως εἰς τὸν οἶκον μου διὰ παντός. Καὶ ὡς οὗτος, εἰς ὃν παρέδωκάς με, οὐδὲν παράπονον ἔχει κατ' ἐμοῦ, οὕτως οὐδὲ ἐκεῖναι ἔξουσί τινα δυσἀρέσκειαν.

4. Φησὶ τῷ ποιμένι ἐκείνῳ· Ὁρῶ, φησὶ, ὅτι ὁ δοῦλος τοῦ
 15 Θεοῦ βούλεται ζῆν καὶ τηρεῖν τὰς ἐντολὰς ταύτας, καὶ ὅτι θὰ ἐγκαταστήσῃ τὰς παρθένους ταύτας εἰς οἶκον καθαρόν.

5. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ πάλιν με παρέδωκε τῷ ποιμένι ἐκείνῳ, καὶ καλέσας τὰς παρθένους ἐκεῖνας, εἶπεν αὐταῖς· Ἐπεὶ ὁρῶ ὑμᾶς κατοικεῖν εἰς τὸν οἶκον τούτου, συνίστημι ὑμῖν τοῦτον καὶ
 20 τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἵνα οὐδέποτε ἀποχωρήσητε ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

Ἐκεῖναι δὲ εὐχαρίστως ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους.

IV. Εἶτα φησὶ ἐμοί· Νὰ συμπεριφερθῆς γενναίως εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, διηγούμενος εἰς πάντα ἄνθρωπον τὴν μεγα-
 λωσύνην τοῦ Κυρίου, καὶ ἔξεις χάριν ἐν τῇ διακονίᾳ ταύτῃ. Καὶ
 25 ὅστισδήποτε ὀδεύσει κατὰ τὰς ἐντολὰς ταύτας, οὗτος ζήσεται, καὶ ἔσται εὐτυχὴς ἐν τῇ αὐτοῦ ζωῇ. Πᾶς ὅστις δὲ ραθυμήσει, οὐ ζήσεται, καὶ ἔσται δυστυχὴς ἐν τῇ αὐτοῦ ζωῇ. 2. Εἶπε πᾶσι ἵνα μὴ ὑποχωρῶσι, ὅσοι δύνανται πράττειν ὀρθῶς· ὠφέλιμόν ἐστιν αὐτοῖς πράττειν ἔργα ἀγαθὰ. Φημὶ δὲ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος δεῖ ἐξαρ-
 30 πασθῆναι ἐκ τῶν δεινῶν. Καὶ γὰρ ἐκεῖνος ὅστις ὑστερεῖται καὶ ὑφίσταται δεινὰ εἰς τὴν καθ' ἡμέραν αὐτῶν ζωὴν, εὐρίσκεται εἰς μέγαν βασανισμόν καὶ ἀνάγκην. 3. Ὅστις οὖν ἐξαρπάξει τοιαύτην

τις ἐντολὲς αὐτοῦ· διότι οἱ ἐντολὲς αὐτὲς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τηρηθοῦν χωρὶς αὐτὲς τις παρθένες. Καὶ βλέπω ὅτι αὐτὲς μένουν εὐχαρίστως μαζί σου. Ὡστόσο ἐγὼ θὰ τις συμβουλέψω νὰ μὴ φύγουν ποτὲ ἀπὸ τὸ σπίτι σου. 2. Ἐσὺ καθάρισε μόνο τὸ σπίτι σου, γιατί σὲ σπίτι καθαρὸ θὰ κατοικήσουν εὐχαρίστως, ἐπειδὴ εἶναι καθαρὲς καὶ ἀγνὲς καὶ φιλόπρονες καὶ ὅλες ἔχουν χάρη κοντὰ στὸν Κύριο. Ἐὰν λοιπὸν βροῦν τὸ σπίτι σου καθαρὸ, θὰ μείνουν μαζί σου, ἐὰν ὁμως ὑπάρξει κάποια βρωμιά, θὰ φύγουν ἀμέσως ἀπὸ τὸ σπίτι σου. Διότι οἱ παρθένες αὐτὲς δὲν ἀνέχονται καθόλου τὴν ἀκαθαρσία.

3. Τοῦ εἶπα· Κύριε ἐλπίζω ὅτι θὰ ἀρέσω σ' αὐτὲς καὶ ἔτσι θὰ κατοικήσουν εὐχαρίστως στὸ σπίτι μου γιὰ πάντα. Καὶ ὅπως αὐτὸς στὸν ὁποῖο μὲ παρέδωσες δὲν ἔχει κανένα παράπονο ἐναντίον μου, ἔτσι οὔτε αὐτὲς θὰ παραπονεθοῦν.

4. Λέει στὸν ποιμένα ἐκεῖνον. Βλέπω, λέει, ὅτι ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ θέλει νὰ ζήσει, ὅτι θὰ τηρήσει τις ἐντολὲς αὐτὲς καὶ θὰ ἐγκαταστήσει τις παρθένες αὐτὲς σὲ καθαρὸ σπίτι.

5. Ἀφοῦ τὰ εἶπε αὐτὰ καὶ μὲ παρέδωσε πάλι στὸν ἴδιο ποιμένα, κάλεσε τις παρθένες καὶ εἶπε σ' αὐτὲς· Ἐπειδὴ βλέπω ὅτι εὐχαρίστως μένετε στὸ σπίτι αὐτοῦ, σᾶς συστήνω αὐτὸν καὶ τὸ σπίτι του, γιὰ νὰ μὴ φύγετε ποτὲ ἀπὸ τὸ σπίτι του.

Καὶ ἐκεῖνες ἄκουσαν μὲ εὐχαρίστηση τὰ λόγια αὐτά.

IV. Ἔπειτα εἶπε σὲ μένα· Νὰ συμπεριφέρεσαι γενναῖα στὴ διακονία αὐτή, νὰ διηγεῖσαι σὲ κάθε ἄνθρωπο τὴ μεγαλωσύνη τοῦ Κυρίου, καὶ θὰ ἔχεις χάρη σ' αὐτὴ τὴ διακονία. Ὅποιοσδήποτε βαδίζει πραγματικὰ σύμφωνα μὲ τις ἐντολὲς αὐτὲς θὰ ζήσει καὶ θὰ εὐτυχήσει στὴ ζωὴ του· ὁποιοσδήποτε ὁμως ἀδρανήσει, δὲν θὰ ζήσει καὶ θὰ εἶναι στὴ ζωὴ του δυστυχισμένος. 2. Πὲς σὲ ὄλους νὰ μὴ ὑποχωροῦν ὅσοι μποροῦν νὰ ἐνεργοῦν σωστά· εἶναι ὠφέλιμο σ' αὐτοὺς νὰ κάνουν ἀγαθὰ ἔργα. Καὶ σοῦ λέω ὅτι κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὰ δεινά. Διότι καὶ αὐτὸς πού στερεῖται στὴ καθημερινὴ ζωὴ του καὶ ὑποφέρει δεινά, βρίσκεται σὲ μεγάλο βασανισμό καὶ ἀνάγκη. 3. Ὅποιος λοιπὸν ἐλευθερώσει μιὰ τέτοια ψυχὴ ἀπὸ τὴν

ψυχὴν ἐκ τῆς ἀνάγκης, οὗτος μεγάλην χαρὰν προσπορίζει εἰς
 ἑαυτόν. Ὁ γὰρ κατατρυχόμενος ἐκ τοιούτου δεινοῦ, πάσχει καὶ
 βασανίζει ἑαυτὸν δι' ὁμοίου βασανισμοῦ πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις εὐ-
 ρίσκεται εἰς εἰρκτήν. Πολλοὶ γὰρ ἔνεκεν τοιούτων συμφορῶν,
 5 μὴ δυνάμενοι ὑποφέρειν αὐτάς, αὐτοκτονοῦσιν. Ἐκεῖνος οὖν
 ὅστις γινώσκει τὴν συμφορὰν τοιούτου ἀνθρώπου καὶ οὐκ ἐξαρ-
 πάζει αὐτόν, μέγα ἀμάρτημα ποιεῖ καὶ γίνεται ἔνοχος τοῦ αἵματος
 ἐκείνου. Ποιεῖτε οὖν ἔργα ἀγαθὰ, ὅσοι ἐλάβετε παρὰ τοῦ Κυρίου,
 ἵνα μὴ, βραδύνοντες τοῦ ποιεῖν ταῦτα, πέρας λάβη ἡ ἀνοικοδόμη-
 10 σις τοῦ πύργου. Καὶ γὰρ δι' ὑμᾶς ἐγένετο ἡ διακοπὴ τῆς ἀνοικο-
 δομήσεως αὐτοῦ. Εἰ οὖν μὴ σπεύσητε πράξαι ὀρθῶς, συντελε-
 σθήσεται ὁ πύργος, καὶ ὑμεῖς ἔξω κλεισθήσεσθε.

5. Συνομιλήσας οὖν μετ' ἐμοῦ, ἠγέρθη ἐκ τῆς κλίνης, καὶ
 λαβὼν τὸν ποιμένα καὶ τὰς παρθένους ἀπῆλθε, λέγων ἐμοί, ὅτι
 15 μέλλει ἀποστεῖλαι τὸν ποιμένα ἐκεῖνον καὶ τὰς παρθένους εἰς τὸν
 ἐμὸν οἶκον.

ανάγκη, θὰ δώσει στὸν ἑαυτό του μεγάλη χαρά. Γιατὶ ἐκεῖνος ποὺ βασανίζεται ἀπὸ τέτοιου εἴδους δεινό, ὑποφέρει καὶ βασανίζει τὸν ἑαυτό του μὲ βασανισμὸ ἴδιο μ' ἐκεῖνον ποὺ βρίσκεται στὴ φυλακή. Πολλοὶ δὲ ἐξαιτίας τέτοιων συμφορῶν, ἐπειδὴ δὲν μποροῦν νὰ τὶς ὑποφέρουν, αὐτοκτονοῦν. Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ γνωρίζει τὴ συμφορὰ ἐνὸς τέτοιου ἀνθρώπου καὶ δὲν τὸν ἐλευθερώνει, κάνει μεγάλο ἀμάρτημα καὶ γίνεται ἔνοχος γιὰ τὸ αἷμα ἐκείνου. Νὰ κάνετε λοιπὸν ἔργα ἀγαθὰ, ὅσοι ἐλάβετε ἀπὸ τὸν Κύριο, γιὰ νὰ μὴ τελειώσει ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ πύργου, καθὼς ἐσεῖς θὰ κάνετε ἀγαθοεργίες. Διότι ἐξαιτίας σας ἀνεστάλη τὸ ἔργο τῆς ἀνοικοδόμησής του. Ἐὰν λοιπὸν δὲν βιαστεῖτε νὰ ἐνεργήσετε ὅπως πρέπει, θὰ τελειώσει ὁ πύργος καὶ θὰ κλειστεῖτε ἀπ' ἔξω.

5. Καὶ ἀφοῦ μίλησε μαζί μου, σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι καὶ παίρνοντας τὸν ποιμένα καὶ τὶς παρθένας ἔφυγε, λέγοντας μάλιστα σὲ μένα, ὅτι θὰ στείλει τὸν ποιμένα ἐκεῖνον καὶ τὶς παρθένας στὸ σπίτι μου.

ΠΑΠΙΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

ΜΕΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

I

Τότε ἡ κτίσις ἀνανεωμένη καὶ ἐλευθερωμένη θὰ καρποφορήσῃ πλῆθος τροφῶν κάθε εἴδους, διὰ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς εὐφορίας τῆς γῆς. Τοῦτο λέγουσι οἱ πρεσβύτεροι, οἵτινες εἶδον τὸν μαθητὴν τοῦ Κυρίου Ἰωάννην, ὅτι ἤκουσαν αὐτοὶ οὗτοι
5 ἐξ ἐκείνου λέγοντα, ὅτι τοὺς χρόνους ἐκείνους διδάσκων ὁ Κύριος ἔλεγε·

«Ἐλεύσονται ἡμέραι, καθ' ἃς οἱ ἄμπελοι θὰ γεννῶνται ἔχουσαι ἐκάστη δέκα χιλιάδας κλήματα, καὶ πᾶν κλῆμα δέκα χιλιάδας κληματοβέργας, καὶ πᾶσα κληματόβεργα δέκα χιλιάδας
10 παρακλάδους, καὶ πᾶσα παράκλαδος δέκα χιλιάδας σταφυλάς, καὶ πᾶσα σταφυλὴ δέκα χιλιάδας ράγας, καὶ πᾶσα ρὰξ πιεζομένη δώσει εἴκοσι πέντε μετρητὰς οἴνου. Καὶ τρυγωμένης τινὸς τῶν σταφυλῶν τούτων τῶν ἀγίων, ἡ ἑτέρα φωνῆ μεγάλη θὰ λέγῃ· Ἐγὼ εἶμι καλύτερα σταφυλὴ, τρύγησον ἐμέ, εὐλόγησον ἐξ ἐμοῦ
15 τὸν Κύριον.

Ὅμοίως καὶ ὁ κόκκος τοῦ σίτου θὰ γεννᾷ δέκα χιλιάδας στάχνας, καὶ πᾶς στάχυς θὰ ἔχῃ δέκα χιλιάδας κόκκους, καὶ πᾶς κόκκος πέντε δίλιτρα σεμιδάλεως καθαροῦ. Καὶ πάντα τὰ δένδρα θὰ δίδωσι καρποὺς καὶ κλάδους μετὰ τῆς αὐτῆς ἀρμονίας
20 καὶ ἀκολουθίας. Καὶ πάντα τὰ ζῶα ποιήσουσι χρῆσιν τῶν τροφῶν ὧν παρέχει ἡ γῆ, ἔσονται ἡμερα καὶ ὁμονοοῦντα ἀλλήλοις καὶ ὑπακούοντα τοῖς ἀνθρώποις μετὰ πλήρους ὑποταγῆς.

1. Μέτρο ὑγρῶν στὴν ἀρχαία Ἀθήνα, ἴσο μὲ 144 κοτύλες, εἶδος ποτηριῶν

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΠΙΑ

ΜΑΖΙ ΜΕ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Τότε ή κτίση ανανεωμένη και έλευθερωμένη θα καρποφορήσει πλήθος από κάθε είδους τροφές, με τη δροσιά του ουρανού και την εύφορία της γης· έτσι αναφέρουν οι πρεσβύτεροι, οι όποιοι είδαν τον μαθητή του Κυρίου Ιωάννη, ότι άκουσαν οι ίδιοι από εκείνον (τον Ιωάννη) να λέει, ότι εκείνα τα χρόνια διδάσκοντας ο Κύριος έλεγε·

«Θα έρθουν μέρες κατά τις όποίες τα άμπέλια θα γεννιούνται έχοντας το καθένα δέκα χιλιάδες κλήματα, και κάθε κλήμα δέκα χιλιάδες κληματοβεργες, και κάθε κληματοβεργα δέκα χιλιάδες παρακλάδια, και κάθε παρακλάδι δέκα χιλιάδες τσαμπιά, και κάθε τσαμπι δέκα χιλιάδες ρώγες, και κάθε ρώγα πιεζόμενη θα δίνει είκοσι πέντε μετρητές¹ κρασί. Και όταν θα τρυγιέται κάποιο από τα άγια αυτά τσαμπιά, το άλλο θα φωνάζει· Έγώ είμαι καλύτερο τσαμπι, μάζεψε έμένα, ελόγησε από μένα τον Κύριο.

Κατά τον ίδιο τρόπο και το σπυρι του σιταριου θα γεννά δέκα χιλιάδες στάχυα, και κάθε στάχυ θα έχει δέκα χιλιάδες σπυριά, και το κάθε σπυρι πέντε δίλιτρα σιμιγδαλιου καθαρου. Και όλα τα δένδρα θα δίνουν καρπους και κλαδιά με την ίδια αρμονία και συνέπεια. Και όλα τα ζώα θα κάνουν χρήση των τροφών που τους παρέχει ή γη, θα είναι ήμερα και μονοιασμένα μεταξύ τους και υπάκουα στους ανθρώπους με πλήρη υποταγή».

με δύο λαβές, με τα όποια οι αρχαίοι έπιναν κρασί.

Ταῦτα δὲ καὶ ὁ Παπίας, ὁ Ἰωάννου μὲν ἀκουστῆς, Πολυκάρπου δὲ ἑταῖρος γεγονώς, ἀρχαῖος ἀνὴρ, ἐγγράφως ἐπιμαρτυρεῖ ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἑαυτοῦ βιβλίων· ἔστι γὰρ αὐτῷ πέντε βιβλία συντεταγμένα».

5 Καὶ προσθέτει λέγων·

«Ταῦτα οὖν ἔστι πιστευτὰ τοῖς πιστεύουσι εἰς ταῦτα. Καὶ τῷ Ἰούδα, φησί, τῷ προδότῃ, τῷ μὴ πιστεύοντι καὶ ἐρωτῶντι, 'Πῶς ἄρα γενήσονται αἱ γενέσεις αὐταὶ ὑπὸ τοῦ Κυρίου', ὁ Κύριος ἔφη αὐτῷ· "Ἴδωσι ὅσοι φθάσουσι εἰς τοὺς χρόνους ἐκεί-
10 νους'».

II

1. Τοῦ δὲ Παπία συγγράμματα πέντε τὸν ἀριθμὸν φέρεται, ἃ καὶ ἐπιγέγραπται, Λογίων Κυριακῶν ἐξηγήσεις. Τούτων καὶ Εἰρηναῖος ὡς μόνων αὐτῷ γραφέντων μνημονεύει, ὧδέ πως λέ-
15 γων· Ταῦτα δὲ καὶ κτλ. 2. Καὶ ὁ μὲν Εἰρηναῖος ταῦτα. Αὐτός γε μὴν ὁ Παπίας κατὰ τὸ προοίμιον τῶν αὐτοῦ λόγων ἀκροατὴν μὲν καὶ αὐτόπτην οὐδαμῶς ἑαυτὸν γενέσθαι τῶν ἱερῶν ἀποστόλων ἐμφαίνει, παρεληφέναι δὲ τὰ τῆς πίστεως παρὰ τῶν ἐκείνοις γνωρίμων διδάσκει δι' ὧν φησι λέξεων·

20 3. «Οὐκ ὀκνήσω δέ σοι καὶ ὅσα ποτὲ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων καλῶς ἔμαθον καὶ καλῶς ἐμνημόνευσα, συγκατατάξαι ταῖς ἐρμηνείαις, διαβεβαιούμενος ὑπὲρ αὐτῶν ἀλήθειαν. Οὐ γὰρ τοῖς τὰ πολλὰ λέγουσιν ἔχαιρον ὥσπερ οἱ πολλοί, ἀλλὰ τοῖς τάληθῆ διδάσκουσιν, οὐδὲ τοῖς τὰς ἀλλοτρίας ἐντολὰς μνημονεύουσιν,
25 ἀλλὰ τοῖς τὰς παρὰ τοῦ Κυρίου τῇ πίστει δεδομένας καὶ ἀπ' αὐτῆς παραγινομένοις τῆς ἀληθείας. 4. Εἰ δέ που καὶ παρηκολουθηκῶς τις τοῖς πρεσβυτέροις ἔλθοι, τοὺς τῶν πρεσβυτέρων ἀνεκρινον λόγους· τί Ἀνδρέας ἢ τί Πέτρος εἶπεν ἢ τί Φίλιππος ἢ τί

Αὐτὰ τὰ ἐπιβεβαιώνει ἐγγράφως καὶ ὁ Παπίας, ὁ ὁποῖος διετέλεσε μαθητὴς τοῦ Ἰωάννη καὶ συμμαθητὴς τοῦ Πολυκάρπου, ἄνδρας ἀρχαῖος, στὸ τέταρτο ἀπὸ τὰ βιβλία του· διότι ὑπάρχουν πέντε βιβλία πού ἔχουν συνταχθεῖ ἀπὸ αὐτόν².

Καὶ προσθέτει λέγοντας:

Αὐτὰ λοιπὸν εἶναι πιστευτὰ σ' αὐτοὺς πού πιστεύουν. Καὶ στὸν Ἰούδα, εἶπε, τὸν προδότη, πού δὲν πίστευε καὶ ρωτοῦσε, «Μὲ ποιὸν τρόπο θὰ γίνουν οἱ γενέσεις αὐτὲς ἀπὸ τὸν Κύριο», ὁ Κύριος ἀπάντησε· «Θὰ δοῦν ὅσοι φτάσουν στὰ χρόνια ἐκεῖνα»³.

II

Μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Παπία φέρονται πέντε τὸν ἀριθμὸ συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ἐπιγράφονται, Λογίων κυριακῶν ἐξηγήσεις. Αὐτὰ τὰ ἀναφέρει καὶ ὁ Εἰρηναῖος, ὅτι τάχα γράφτηκαν μόνο γι' αὐτόν, λέγοντας τὰ ἐξῆς· «αὐτὰ δὲ καὶ ...»⁴. 2. Καὶ ὁ Εἰρηναῖος βέβαια λέγει αὐτά. Ὁ ἴδιος ὁμοίως ὁ Παπίας στὸ προοίμιον τῶν λόγων του δὲν ἀναφέρει τὸν ἑαυτό του καθόλου, ὅτι ὑπῆρξε μαθητὴς ἢ αὐτόπτης τῶν ἱερῶν ἀποστόλων, καὶ διδάσκει ὅτι τὰ τῆς πίστεως τὰ παρέλαβε ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς ἐκείνων (τῶν ἀποστόλων), μὲ τὰ ἐξῆς λόγια:

3. «Δὲν θὰ διστάσω νὰ καταχωρήσω στίς ἐρμηνεῖες καὶ ὅσα ἔμαθα κάποτε καλὰ ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τὰ θυμᾶμαι καλὰ, ἐπιβεβαιῶνοντας τὴν ἀλήθειά τους. Διότι δὲν ἀφοσιωνόμουν σ' ἐκείνους πού ἔλεγαν τὰ πολλά, ὅπως κάνουν πολλοί, ἀλλὰ σ' ἐκείνους πού δίδασκαν τὰ ἀληθινά, οὔτε σ' ἐκείνους πού ἀνέφεραν τίς ἐντολὲς ἄλλων, ἀλλὰ σ' ἐκείνους πού ἔρχονταν νὰ διδάξουν τίς ἐντολὲς πού δόθηκαν ἀπὸ τὸν Κύριο μὲ τὴν πίστη καὶ προέρχονταν ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀλήθεια. 4. Ἐὰν ἐρχόταν καὶ κανένας πού εἶχε παρακολουθήσει τοὺς πρεσβυτέρους, ἐξέταζα τοὺς λόγους τῶν πρεσβυτέρων· δηλαδὴ τί εἶπε ὁ

3. Εἰρηναίου, 4,33,3.

4. Εἰρηναίου, 4,34,4.

Θωμᾶς ἢ Ἰάκωβος ἢ τί Ἰωάννης ἢ Ματθαῖος ἢ τις ἕτερος τῶν τοῦ Κυρίου μαθητῶν, ἃ τε Ἀριστίων καὶ ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, οἱ τοῦ Κυρίου μαθηταί, λέγουσιν. Οὐ γὰρ τὰ ἐκ τῶν βιβλίων τοσοῦτόν με ὠφελεῖν ὑπελάμβανον, ὅσον τὰ παρὰ ζώσης φωνῆς
5 καὶ μενούσης».

5. Ἐνθα καὶ ἐπιστῆσαι ἄξιον δις καταριθμοῦντι αὐτῶ τὸ Ἰωάννου ὄνομα, ὧν τὸν μὲν πρότερον Πέτρῳ καὶ Ἰακώβῳ καὶ Ματθαίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις συγκαταλέγει, σαφῶς δηλῶν τὸν εὐαγγελιστήν, τὸν δ' ἕτερον Ἰωάννην διαστείλας τὸν
10 λόγον ἑτέροις παρὰ τὸν τῶν ἀποστόλων ἀριθμὸν κατατάσσει, προτάξας αὐτοῦ τὸν Ἀριστίωνα, 6. σαφῶς τε αὐτὸν πρεσβύτερον ὀνομάζει, ὡς καὶ διὰ τούτων ἀποδείκνυσθαι τὴν ἱστορίαν ἀληθῆ τῶν δύο κατὰ τὴν Ἀσίαν ὁμωνυμῖα κεχρηῆσθαι εἰρηκότων, δύο τε ἐν Ἐφέσῳ γενέσθαι μνήματα καὶ ἑκάτερον Ἰωάννου ἔτι νῦν
15 λέγεσθαι. Οἷς καὶ ἀναγκαῖον προσέχειν τὸν νοῦν· εἰκὸς γὰρ τὸν δεύτερον, εἰ μὴ τις ἐθέλοι τὸν πρῶτον, τὴν ἐπ' ὀνόματος φερομένην Ἰωάννου ἀποκάλυψιν ἑωρακένας. 7. Καὶ ὁ νῦν δὲ ἡμῖν δηλούμενος Παπίας τοὺς μὲν τῶν ἀποστόλων λόγους παρὰ τῶν αὐτοῖς παρηκολουθηκότων ὁμολογεῖ παρεληφέναι, Ἀριστίωνος
20 δὲ καὶ τοῦ πρεσβυτέρου Ἰωάννου αὐτήκοον ἑαυτὸν φησι γενέσθαι. Ὄνομαστὶ γοῦν πολλάκις αὐτῶν μνημονεύσας, ἐν τοῖς αὐτοῦ συγγράμμασι τίθησιν αὐτῶν καὶ παραδόσεις. Καὶ ταῦτα δ' ἡμῖν οὐκ εἰς τὸ ἄχρηστον εἰρήσθω.

8. Ἄξιον δὲ ταῖς ἀποδοθείσαις τοῦ Παπία φωναῖς προσά-
25 ψαι λέξεις ἑτέραις αὐτοῦ, δι' ὧν παράδοξά τινα ἱστορεῖ καὶ ἄλλα, ὡς ἂν ἐκ παραδόσεως εἰς αὐτὸν ἐλθόντα. 9. Τὸ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἱεράπολιν Φίλιππον τὸν ἀπόστολον ἅμα ταῖς θυγατράσι διατρίψαι, διὰ τῶν πρόσθεν δεδήλωται, ὡς δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς ὁ Παπίας γενόμενος διήγησιν παρεληφέναι θαυμασίαν ὑπὸ τῶν τοῦ
30 Φιλίππου θυγατέρων μνημονεύει, τὰ νῦν σημειωτέον. Νεκροῦ

Ἄνδρέας καὶ τί ὁ Πέτρος, ἢ τί εἶπε ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Θωμᾶς καὶ ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Ματθαῖος, ἢ κάποιος ἄλλος ἀπὸ τοῦς μαθητῆς τοῦ Κυρίου, καὶ αὐτὰ ποὺ λένε ὁ Ἀριστίων καὶ ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, οἱ μαθητῆς τοῦ Κυρίου. Διότι δὲν δεχόμενοι ὅτι μὲ ὠφελοῦν τόσο πολὺ ὅσα μάθαινα ἀπὸ τὰ βιβλία, ὅσο ἐκεῖνα ποὺ ἄκουα ἀπὸ τῆ ζωντανῆ φωνῆ ποὺ μένει».

5. Ἐδῶ εἶναι ἄξιο παρατήρησης, ὅτι αὐτὸς ἀναφέρει δύο φορές τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο τὸ συγκαταλέγει μὲ τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ματθαῖο καὶ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους, ἐννοώντας σαφῶς τὸν εὐαγγελιστὴ, ἐνῶ τὸν ἄλλο Ἰωάννη, διαχωρίζοντας τὸν λόγο, τὸν κατατάσσει μὲ ἄλλους ἔξω ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀποστόλων, βάζοντας πρὶν ἀπ' αὐτὸν τὸν Ἀριστίωνα, 6. καὶ τὸν ὀνομάζει σαφῶς πρεσβύτερο, γιὰ νὰ ἀποδείξει καὶ μὲ αὐτοὺς ἀληθινὴ τὴν ἱστορία αὐτῶν ποὺ εἶπαν, ὅτι στὴν Ἀσία χρησιμοποιοῦν δύο τὸ ἴδιο ὄνομα, καὶ ὅτι στὴν Ἐφεσο ὑπάρχουν δύο τάφοι, ποὺ ὁ καθένας λέγεται μέχρι τώρα, ὅτι εἶναι τοῦ Ἰωάννη. Σ' αὐτοὺς εἶναι ἀνάγκη νὰ δίνεται ἰδιαίτερη προσοχή, διότι εἶναι εὐλόγο, ὁ δεύτερος, ἂν κάποιος δὲν θέλει τὸν πρῶτο, νὰ ἔχει δεῖ τὴν ἀποκάλυψη, ἢ ὁποῖα φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννη. 7. Καὶ ὁ ἐδῶ τώρα ἀναφερόμενος Παπίας ὁμολογεῖ ὅτι τοὺς λόγους τῶν ἀποστόλων τοὺς παρέλαβε ἀπὸ ἐκείνους ποὺ τοὺς παρακολούθησαν, ἐνῶ λέει ὅτι ὁ ἴδιος ἄκουσε τὸν Ἀριστίωνα καὶ τὸν πρεσβύτερο Ἰωάννη. Ἀναφέροντας λοιπὸν πολλὰς φορές αὐτοὺς ὀνομαστικὰ στὰ συγγράμματά του, παραθέτει καὶ παραδόσεις τους. Καὶ αὐτὰ σὲ μᾶς ἄς εἰπωθοῦν ὄχι χωρὶς ὄφελος.

8. Ἀξίζει ὅμως νὰ ἐπισυνάψουμε στὰ λόγια ποὺ ἀποδίδονται στὸν Παπία καὶ ἄλλες λέξεις τοῦ ἰδίου, μὲ τίς ὁποῖες ἐξιστορεῖ μερικὰ παράδοξα πράγματα, καὶ ἄλλα, ποὺ ἔφτασαν σ' αὐτὸν τάχα ἀπὸ τὴν παράδοση. 9. Τὸ ὅτι λοιπὸν ὁ ἀπόστολος Φίλιππος ἔμεινε στὴν Ἱεράπολη μαζί μὲ τίς θυγατέρες του ἔγινε φανερό μὲ τὰ προηγούμενα· ὅτι ὅμως ὁ Παπίας πηγαίνοντας σ' αὐτοὺς ἀναφέρει ὅτι παρέλαβε ἀπὸ τίς θυγατέρες τοῦ Φιλίππου διήγηση θαυματουργική, πρέπει τώρα νὰ τὴν σημειώσω. Διότι

γὰρ ἀνάστασιν κατ' αὐτὸν γεγонуῖαν ἱστορεῖ, καὶ αὖ πάλιν ἕτερον παράδοξον περὶ Ἰουστον, τὸν ἐπικληθέντα Βαρσαββᾶν γεγονός, ὡς δηλητήριον φάρμακον ἐμπιόντος καὶ μηδὲν ἀηδὲς διὰ τὴν τοῦ Κυρίου χάριν ὑπομείναντος. 10. Τοῦτον δὲ τὸν Ἰουστον μετὰ τὴν 5 τοῦ Σωτῆρος ἀνάληψιν τοὺς ἱεροὺς ἀποστόλους μετὰ Μαθθία στήσαι τε καὶ ἐπεύξασθαι ἀντὶ τοῦ προδότου Ἰούδα ἐπὶ τὸν κληρὸν τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ αὐτῶν ἀριθμοῦ, ἢ τῶν πράξεων ὧδέ πως ἱστορεῖ γραφή· «καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰουστος, καὶ μαθθίαν· καὶ προσ- 10 ευξάμενοι εἶπαν». 11. Καὶ ἄλλα δὲ ὁ αὐτὸς ὡσάν ἐκ παραδόσεως ἀγράφου εἰς αὐτὸν ἤκοντα παρατέθεται, ξένας τέ τινες παραβολὰς τοῦ Σωτῆρος καὶ διδασκαλίας αὐτοῦ, καὶ τινὰ ἄλλα μυθικώτερα. 12. Ἐν οἷς καὶ χιλιάδα τινὰ φησιν ἐτῶν ἔσεσθαι μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, σωματικῶς τῆς Χριστοῦ βασιλείας 15 ἐπὶ ταυτησί τῆς γῆς ὑποστησομένης. Ἄ καὶ ἡγοῦμαι τὰς ἀποστολικὰς παρεκδεξάμενον διηγήσεις ὑπολαβεῖν, τὰ ἐν ὑποδείγμασι πρὸς αὐτῶν μυστικῶς εἰρημένα μὴ συνεωρακότα. 13. Σφόδρα γάρ τοι σμικρὸς ὢν τὸν νοῦν, ὡσάν ἐκ τῶν αὐτοῦ λόγων τεκμηράμενον εἰπεῖν, φαίνεται· πλὴν καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν πλείστοις 20 ὄσοις τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς ὁμοίας αὐτῶ δόξης παραίτιος γέγονε, τὴν ἀρχαιότητα τάνδρὸς προβεβλημένοις, ὡσπερ οὖν Εἰρηναίῳ, καὶ εἴ τις ἄλλος τὰ ὁμοία φρονῶν ἀναπέφηνεν.

14. Καὶ ἄλλας δὲ τῇ ἑαυτοῦ γραφῇ παραδίδωσιν Ἀριστίωνος τοῦ πρόσθεν δεδηλωμένου τῶν τοῦ Κυρίου λόγων διηγήσεις 25 καὶ τοῦ πρεσβυτέρου Ἰωάννου παραδόσεις, ἐφ' ἃς τοὺς φιλομαθεῖς ἀναπέμψαντες, ἀναγκαίως νῦν προσθήσομεν ταῖς προεκτεθείσαις αὐτοῦ φωναῖς παράδοσιν, ἧ περὶ Μάρκου, τοῦ τὸ εὐαγγέλιον γεγραφότος, ἐκτέθεται διὰ τούτων.

ἀναφέρει ὅτι ἔγινε ἀνάστασις νεκροῦ ἀπὸ αὐτόν, καθὼς ἐπίσης καὶ ἄλλο παράδοξο γεγονός σχετικά μὲ τὸν Ἰουστο, ποῦ ἐπονομάστηκε Βαρσαββᾶς, ὅτι ἤπιε δηλητήριο φάρμακο καὶ χάρις στὸν Κύριο δὲν ἔπαθε τίποτε τὸ δυσάρεστο. 10. Καὶ αὐτὸν τὸν Ἰουστο, μετὰ τὴν ἀνάληψη τοῦ Σωτήρα, οἱ ἱεροὶ ἀπόστολοι τὸν πρότειναν μαζί μὲ τὸν Μαθθία καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκαν τὸν κλήρωσαν στὴ θέση τοῦ προδότη Ἰούδα, γιὰ τὴ συμπλήρωση τοῦ ἀριθμοῦ τους, γεγονός ποῦ τὸ βιβλίον τῶν Πράξεων τὸ ἐξιστορεῖ ὡς ἐξῆς· «καὶ πρότειναν δύο, τὸν Ἰωσήφ ποῦ ὀνομαζόταν καὶ Βαρσαββᾶς καὶ ὀνομάστηκε Ἰουστος, καὶ τὸν Μαθθία· καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκαν εἶπαν»⁵. 11. Ὁ ἴδιος ὁμοῦς παραθέτει καὶ ἄλλα ποῦ ἔφτασαν σ' αὐτὸν σὰν ἀπὸ κάποια ἄγραφη παράδοση, κάποιες παράξενες παραβολὲς καὶ διδασκαλίαι τοῦ Κυρίου, καὶ μερικὰ ἄλλα πιὸ παραμυθένια. 12. Μεταξὺ αὐτῶν λέει, ὅτι θὰ ἔρθει μετὰ τὴν ἀνάστασις τῶν νεκρῶν καὶ μιὰ χιλιετία, κατὰ τὴν ὁποία θὰ ἐγκατασταθεῖ ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ σωματικὰ πάνω σ' αὐτὴ τὴ γῆ. Αὐτὰ νομίζω ὅτι τὰ ὑποθέτει παρερμηνεύοντας τὶς ἀποστολικὰς διηγήσεις, μὴ μπορώντας νὰ διεισδύσει σ' αὐτὰ ποῦ λένε ἐκεῖνοι μυστικὰ ὡς παραδείγματα. 13. Ἐπειδὴ δηλαδὴ εἶναι πολὺ καθυστερημένος πνευματικὰ, φαίνεται ὅτι τὰ λέει σὰν συμπεράσματα τῶν δικῶν του λόγων. Ὅμως ἔγινε αἷτιος καὶ σὲ πολλοὺς μετὰ ἀπὸ αὐτὸν ὁμοϊδεάτες τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀντρες, οἱ ὁποῖοι προβάλλουν τὴν ἀρχαιότητά του, ὅπως ὁ Εἰρηναῖος, καὶ ὁποῖος ἄλλος ἐμφανίστηκε πιστεύοντας τὰ ἴδια.

14. Μᾶς διασώζει ὁμοῦς μὲ τὸ βιβλίον του καὶ τοῦ Ἀριστίωνα, ποῦ ἀναφέρθηκε πιὸ μπροστά, διηγήσεις τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, καὶ παραδόσεις τοῦ πρεσβύτερου Ἰωάννη, στὶς ὁποῖες, ἀφοῦ παραπέμψαμε τοὺς φιλομαθεῖς, ἀναγκαστικὰ θὰ προσθέσουμε τώρα, στὶς ἄλλες παραδόσεις του ποῦ ἀναφέρθηκαν πιὸ πρὶν, καὶ μιὰ παράδοση, ἡ ὁποία μιλάει γιὰ τὸν Μᾶρκο, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον.

5. Πράξ. 1,23.

15. «Καὶ τοῦτο ὁ πρεσβύτερος ἔλεγε· Μάρκος μὲν ἐρηνευ-
 τῆς Πέτρου γενόμενος, ὅσα ἐμνημόνευσεν, ἀκριβῶς ἔγραψεν, οὐ
 μέντοι τάξει, τὰ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἢ λεχθέντα ἢ πραχθέντα. Οὔτε
 γὰρ ἤκουσε τοῦ Κυρίου, οὔτε παρηκολούθησεν αὐτῷ, ὕστερον
 5 δέ, ὡς ἔφην, Πέτρῳ, ὃς πρὸς τὰς χρείας ἐποιεῖτο τὰς διδασκα-
 λίας, ἀλλ' οὐχ ὡσπερ σύνταξιν τῶν Κυριακῶν ποιούμενος λο-
 γίων, ὥστε οὐδὲν ἤμαρτε Μάρκος, οὕτως ἔνια γράψας ὡς ἀπε-
 μνημόνευσεν. Ἐνὸς γὰρ ἐποιήσατο πρόνοϊαν, τοῦ μηδὲν ὧν
 ἤκουσε παραλιπεῖν ἢ ψεύσασθαι τι ἐν αὐτοῖς».

10 Ταῦτα μὲν οὖν ἰστόρηται τῷ Παπία περὶ τοῦ Μάρκου.

16. Περὶ δὲ τοῦ Ματθαίου ταῦτ' εἴρηται·

«Ματθαῖος μὲν οὖν Ἑβραῖδι διαλέκτῳ τὰ λόγια συνεγρά-
 ψατο, ἠρμήνευσε δ' αὐτὰ ὡς ἦν δυνατὸς ἕκαστος».

Κέχρηται δ' αὐτὸς μαρτυρίαις ἀπὸ τῆς Ἰωάννου προτέρας
 15 ἐπιστολῆς καὶ ἀπὸ τῆς Πέτρου ὁμοίως. Ἐκτέθειται δὲ καὶ ἄλλην
 ἱστορίαν περὶ γυναικὸς ἐπὶ πολλαῖς ἀμαρτίαις διαβληθείσης ἐπὶ
 τοῦ Κυρίου, ἣν τὸ καθ' Ἑβραίου εὐαγγέλιον περιέχει. Καὶ ταῦτα
 δ' ἡμῖν ἀναγκαίως πρὸς τοῖς ἐκτεθειῖσιν ἐπιτετηρήσθω.

III

Ἀπολιναρίου· Οὐκ ἀπέθανε τῇ ἀγχόνῃ Ἰούδας, ἀλλ' ἐπεβίω
 καθαιρεθεὶς πρὸ τοῦ ἀποπνιγῆναι. Καὶ τοῦτο δηλοῦσιν αἱ τῶν
 ἀποστόλων πράξεις, ὅτι πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ
 ἐξεχύθη τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ σαφέστερον ἱστορεῖ Πα-
 25 πίας, ὁ Ἰωάννου μαθητῆς, λέγων οὕτως ἐν τῷ δ' τῆς ἐξηγήσεως
 τῶν Κυριακῶν λόγων·

«Μέγα δὲ ἀσεβείας ὑπόδειγμα ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ περιε-

15. «Ὁ πρεσβύτερος ἔλεγε καὶ τὸ ἐξῆς· Ὁ Μᾶρκος, ποῦ ἔγινε ἀκόλουθος τοῦ Πέτρου, ὅσα θυμόταν τὰ ἔγραψε πιστά, ὄχι βέβαια μὲ τὴ σειρά ὅπως τὰ εἶπε ἢ τὰ ἔκανε ὁ Χριστός. Ἐλλωστε δὲν ἄκουσε τὸν Κύριο, οὔτε τὸν ἀκολούθησε, ὅστε-
ρα ὁμως, ὅπως εἶπα, ἀκολούθησε τὸν Πέτρο, ὁ ὁποῖος ἔκανε τὶς διδασκαλίαις του ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις, καὶ ὄχι σὰν νὰ ἔκανε σύνταξη τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, γι' αὐτὸ δὲν ἔκανε λάθος ὁ Μᾶρκος γράφοντας ἔτσι μερικᾶ ὅπως τὰ ἀπομνημόνευσε. Διότι γιὰ ἓνα μόνο πρᾶγμα προνόησε· νὰ μὴ παραλείψει τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ποῦ ἄκουσε ἢ νὰ διαστρέψει κάτι ἀπὸ αὐτά».

Αὐτὰ λοιπὸν ἐξιστοροῦνται ἀπὸ τὸν Παπία γιὰ τὸν Μᾶρκο.

Γιὰ τὸν Ματθαῖο πάλι λέει τᾶ ἐξῆς·

«Ὁ Ματθαῖος ἔγραψε τὰ λόγια στὴν ἑβραϊκὴ γλῶσσα, καὶ τὰ ἐρμήνευσε αὐτὰ ὅπως μποροῦσε ὁ καθένας».

Χρησιμοποιεῖ αὐτὸς μαρτυρίες ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Πέτρου. Ἀναφέρει ὁμως καὶ μιὰ ἄλλη ἱστορία γιὰ κάποια γυναίκα, ἣ ὁποία κατηγορήθηκε γιὰ πολλὰς ἀμαρτίαις στὸν Κύριο, τὴν ὁποία περιέχει τὸ καθ' Ἑβραίους εὐαγγέλιο. Καὶ αὐτὰ πρέπει ἀναγκαστικὰ νὰ προσέχονται ἀπὸ μᾶς, μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα ποῦ ἐκτέθηκαν⁶.

III

Τοῦ Ἀπολιναρίου· Δὲν πέθανε στὴν ἀγχόνη ὁ Ἰούδας, ἀλλὰ ἐπέζησε, ἐπειδὴ κατεβάστηκε πρὶν νὰ πνιγεῖ. Καὶ αὐτὸ τὸ φανερῶνουν οἱ Πράξεις τῶν ἀποστόλων, ὅτι πέφτοντας μπρούμυτα ἀνοιξε ἡ κοιλία του καὶ χύθηκαν τὰ σπλάγχνα του. Αὐτὸ ὁμως τὸ λέει πῶς καθαρὰ ὁ μαθητὴς τοῦ Ἰωάννη Παπίας λέγοντας τὰ ἐξῆς στὸ τέταρτο βιβλίο τῆς ἐξηγήσεως τῶν λόγων τοῦ Κυρίου.

«Μεγάλον παράδειγμα ἀσέβειας σ' αὐτὸ τὸν κόσμον ἀποτέ-

6. Εὐσεβίου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία* 3,39.

πάτησεν ὁ Ἰούδας πρησθεὶς ἐπὶ τοσοῦτον τὴν σάρκα, ὥστε μηδὲ ὀπόθεν ἄμαξα ραδίως διέρχεται ἐκεῖνον δύνασθαι διελθεῖν, ἀλλὰ μηδὲ αὐτὸν μόνον τὸν τῆς κεφαλῆς ὄγκον αὐτοῦ. Τὰ μὲν γὰρ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ φασὶ τοσοῦτον ἐξοιδῆσαι, ὡς αὐτὸν
 5 μὲν καθόλου τὸ φῶς μὴ βλέπειν, τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲ αὐτοῦ μηδὲ ὑπὸ ἰατροῦ διὰ διόπτρας ὀφθῆναι δύνασθαι· τοσοῦτον βάθος εἶχεν ἀπὸ τῆς ἔξωθεν ἐπιφανείας, τὸ δὲ αἰδοῖον αὐτοῦ πάσης μὲν ἀσχημοσύνης ἀηδέστερον καὶ μεῖζον φαίνεσθαι, φέρεσθαι δὲ δι' αὐτοῦ ἐκ παντὸς τοῦ σώματος. Συρρέοντας ἰχθῶράς τε καὶ
 10 σκώληκας, εἰς ὕβριν δι' αὐτῶν μόνων τῶν ἀναγκαίων. Μετὰ πολλὰς δὲ βασάνους καὶ τιμωρίας ἐν ἰδίῳ, φασί, χωρίῳ τελευτήσαντος, ἀπὸ τῆς ὀσμῆς ἔρημον καὶ ἀοίκητον τὸ χωρίον μέχρι τῆς νῦν γενέσθαι, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι τῆς σήμερον δύνασθαί τινα ἐκεῖνον τὸν τόπον παρελθεῖν, ἐὰν μὴ τὰς ρῖνας ταῖς χερσὶν ἐπι-
 15 φράξῃ. Τοσαύτη διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἔκρυσις ἐχώρησεν».

IV

Παπίας δὲ οὕτως ἐπὶ λέξεως· «Ἐνίοις δὲ αὐτῶν, δηλαδὴ τῶν πάλαι θείων ἀγγέλων, καὶ τῆς περὶ τὴν γῆν διακοσμήσεως
 20 ἔδωκεν ἄρχειν, καὶ καλῶς ἄρχειν παρηγγύησε». Καὶ ἐξῆς φησιν· «Εἰς οὐδὲν δέον συνέβη τελευτῆσαι τὴν τάξιν αὐτῶν».

V

Περὶ μέντοι τοῦ θεοπνεύστου τῆς βίβλου (τῆς ἀποκαλύψεως Ἰωάννου) περιττὸν μηκύνειν τὸν λόγον ἡγούμεθα, τῶν μακα-
 25 ρίων Γρηγορίου, φημί, τοῦ Θεολόγου καὶ Κυρίλλου, προσέτι δὲ

λεσε ὁ Ἰούδας, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα πρήστηκε τόσο πολὺ, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ ἐκεῖνος νὰ περάσει οὔτε ἀπὸ ἐκεῖ ποῦ περνάει εὐκολὰ ἄμαξα, ἀλλὰ οὔτε μόνο ὁ ὄγκος τοῦ κεφαλιοῦ του. Διότι, λένε, ὅτι τὰ βλέφαρα τῶν ματιῶν του εἶχαν τόσο πολὺ πρηστεῖ, ὥστε αὐτὸς νὰ μὴ βλέπει καθόλου τὸ φῶς, ἐνῶ τὰ μάτια του νὰ μὴ μπορεῖ νὰ τὰ δεῖ οὔτε ὁ γιατρὸς μὲ τοὺς φακούς· τόσο πολὺ βάθος εἶχαν ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια· καὶ τὸ αἰδοῖο του φαινόταν πιὸ ἀηδιαστικὸ ἀπὸ κάθε ἀσχημοσύνη καὶ μεγαλῦτερο, καὶ ἐκτεινόταν σ' ὀλόκληρο τὸ σῶμα του. Καὶ ἔτρεχαν πύωδη δῦσοσμα ὑγρὰ καὶ σκουλήκια μαζί, γιὰ νὰ ἐκτίθεται μέσω αὐτῶν τῶν μόνων ἀναγκαίων. Ὅταν, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα καὶ τιμωρία, πέθανε στὸ χωριό του, λένε ὅτι ἀπὸ τὴ δυσσομία τὸ χωριὸ ἔμεινε ἔρημο καὶ ἀκατοίκητο μέχρι τῶρα, ἀλλὰ οὔτε καὶ μέχρι σήμερα μπορεῖ νὰ περάσει κανεὶς ἀπὸ τὸν τόπο ἐκεῖνο, ἂν δὲ φράξει μὲ τὰ χέρια του τὰ ρουθούνια του. Τόσο μεγάλη ἔκχυση δυσσομίας ἐγίνε ἀπὸ τὴ σάρκα του πάνω στὴ γῆ»⁷.

IV

Ὁ δὲ Παπίας λέει κατὰ λέξη τὰ ἐξῆς· «Σὲ μερικοὺς ἀπὸ αὐτοὺς, δηλαδὴ τοὺς θείους ἀγγέλους τῆς παλιᾶς ἐποχῆς, τοὺς ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ ἐξουσιάζουν καὶ τὴ διακόσμηση τῆς γῆς, καὶ τοὺς ἔδωσε ἐντολὴ νὰ τὴν ἐξουσιάζουν καλά». Καὶ στὴ συνέχεια λέει· «Δὲν συνέβη σέ τίποτε πρέπον νὰ σταματήσῃ ἡ τάξη τους»⁸.

V

Γιὰ τὴ θεοπνευστία τῆς Βίβλου (τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου) νομίζουμε πὼς εἶναι περιττὸ νὰ μακρύνουμε τὸν λόγο, ἐπειδὴ οἱ μακάριοι, ἐννοῶ ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ ὁ Κύ-

8. Ἄνδρ. Καισ. Ἑρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, c. 34, Λόγ. 12,40, ed. Morel. Opp. s. Chrysost. σελ. 52.

καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων Παπίου, Εἰρηναίου, Μεθοδίου καὶ Ἰππολύτου ταύτη προσμαρτυρούντων τὸ ἀξιόπιστον.

VI

Λαβόντες τὰς ἀφορμὰς ἐκ Παπίου τοῦ πάνυ τοῦ Ἱεραπολίτου, τοῦ ἐν τῷ ἐπιστηθίῳ φοιτήσαντος, καὶ Κλήμεντος, Πανταίου τῆς Ἀλεξανδρέων ἱερέως καὶ Ἀμμωνίου σοφωτάτου, τῶν ἀρχαίων καὶ πρώτων συνῶδων ἐξηγητῶν, εἰς Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν τὴν ἐξαήμερον νοησάντων.

VII

10 Οἱ μὲν οὖν ἀρχαιότεροι τῶν Ἐκκλησιῶν ἐξηγητῶν, λέγω δὴ Φίλων ὁ φιλόσοφος καὶ τῶν ἀποστόλων ὁμόχρονος καὶ Παπίας ὁ πολὺς, ὁ Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ φοιτητῆς ὁ Ἱεραπολίτης, ... καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς πνευματικῶς τὰ περὶ παραδείσου ἐθεώρησαν εἰς τὴν Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἀναφερόμενοι.

VIII

Τοὺς κατὰ Θεὸν ἀκακίαν ἀσκοῦντας παῖδας ἐκάλουν, ὡς καὶ Παπίας δηλοῖ βιβλίῳ πρώτῳ τῶν Κυριακῶν ἐξηγήσεων καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τῷ Παιδαγωγῷ.

IX

20 Ταῦτά φησιν αἰνιττόμενος οἶμαι Παπίαν τὸν Ἱεραπόλεως

11. Ἀναστασίου Σιναΐτου, "Ο.π. lib. I VII. σελ. 269· Graece primus Nolte ea edid. in. Tüb. Theol. Quartalchr. 1867. σελ. 56.

12. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Schol. in libr. Dionys. opp. Dionys.* ed. Cord. I, σελ. 32. De eccl. hierarch. v. 2.

ριλλος, καὶ ἀπὸ τοὺς πιὸ παλιούς ὁ Παπίας, ὁ Εἰρηναῖος, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Ἰππόλυτος ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀξιοπιστία της⁹.

VI

Παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὸν Παπία τὸν σπουδαῖο, τὸν Ἱεραπολίτη, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ ἐπιστήθιου μαθητῆ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸν Κλήμεντα, τὸν Πάνταινο, ποὺ ἦταν ἱερέας τῆς Ἀλεξάνδρειας, καὶ τὸν σοφότατο Ἀμμώνιο, τοὺς ἀρχαίους καὶ σύμφωνους ἐρμηνευτές, οἱ ὁποῖοι κατανόησαν τὴν ἐξαήμερο σύμφωνα μὲ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία¹⁰.

VII

Οἱ ἀρχαιότεροι ἀπὸ τοὺς ἐρμηνευτές τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐννοῶ ὁ φιλόσοφος καὶ σύγχρονος τῶν ἀποστόλων Φίλων, καὶ ὁ σπουδαῖος Παπίας, ὁ φοιτητὴς τοῦ εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη, ὁ Ἱεραπολίτης ... καὶ οἱ γύρω ἀπὸ αὐτούς, ἐρμήνευσαν πνευματικὰ τὰ σχετικὰ μὲ τὸν παράδεισο, ἀναφερόμενοι στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ¹¹.

VIII

Ἐκείνους ποὺ καλλιεργοῦσαν τὴν κατὰ Θεὸν ἀκακία τοὺς ὀνόμαζαν παιδιά, ὅπως σημειώνει καὶ ὁ Παπίας στὸ πρῶτο βιβλίο τῶν Κυριακῶν ἐξηγήσεων καὶ ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρέας στὸν Παιδαγωγό¹².

IX

Αὐτὰ λέει μὲ ὑπαινιγμὸ, νομίζω, ὁ Παπίας, ποὺ ἐγίνε τότε

9. Ἄνδρ. Καισ. Πρόλογος εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν.

10. Ἀναστασίου Σιναΐτου, Ἑρμηνεία εἰς τὴν Ἑξαήμερον lib. I B. pp, Paris 1589, t. I, σ. 183.

τῆς κατ' Ἀσίαν τότε γενόμενον ἐπίσκοπον καὶ συνακμάσαντα τῷ
 θεῷ εὐαγγελιστῇ Ἰωάννῃ. Οὗτος γὰρ ὁ Παπίας ἐν τῷ τετάρτῳ
 αὐτοῦ βιβλίῳ τῶν Κυριακῶν ἐξηγήσεων τὰς διὰ βρωμάτων εἶ-
 πεν ἐν τῇ ἀναστάσει ἀπολαύσεις. Καὶ Εἰρηναῖος δὲ ὁ Λουγδού-
 5 νου ἐν τῷ Κατὰ αἱρέσεων πέμπτῳ λόγῳ τὸ αὐτὸ φησι, καὶ παρά-
 γει μάρτυρα τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένων τὸν λεχθέντα Παπίαν.

X

..οὐ μὴν, ἀλλ' οὐδὲ Παπίαν τὸν Ἱεραπόλεως ἐπίσκοπον καὶ
 μάρτυρα, οὐδὲ Εἰρηναῖον τὸν ὄσιον ἐπίσκοπον Λουγδούνων
 10 (ἀποδέχεται Στέφανος), ἐν οἷς λέγουσιν αἰσθητῶν τινῶν βρωμά-
 των ἀπόλαυσιν εἶναι τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν.

XI

Μετὰ δὲ Δομετιανὸν ἐβασίλευσε Νερούας ἔτος ἕν, ὃς ἀνα-
 καλεσάμενος Ἰωάννην ἐκ τῆς νῆσου ἀπάλυσεν οἰκεῖν ἐν Ἐφέσῳ.
 15 Μόνος τότε περιῶν τῷ βίῳ ἐκ τῶν ἱβ' μαθητῶν καὶ συγγραψάμ-
 μενος τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον μαρτυρίου κατηξίωται. Παπίας
 γὰρ ὁ Ἱεραπόλεως ἐπίσκοπος, αὐτόπτης τούτου γενόμενος, ἐν
 τῷ δευτέρῳ λόγῳ τῶν Κυριακῶν λογίων φάσκει, ὅτι ὑπὸ Ἰου-
 δαίων ἀνηρέθη· πληρώσας δηλαδὴ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τὴν τοῦ
 20 Χριστοῦ περὶ αὐτῶν πρόρρησιν καὶ τὴν ἑαυτῶν ὁμολογίαν περὶ
 τούτου συγκατάθεσιν. Εἰπὼν γὰρ ὁ Κύριος πρὸς αὐτούς· «δύνα-
 σθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω;» καὶ κατανευσάντων προθύ-
 μως καὶ συνθεμένων, «τὸ ποτήριόν μου», φησί, «πίεσθε καὶ τὸ
 βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε». Καὶ εἰκότως·
 25 ἀδύνατον γὰρ Θεὸν ψεύσασθαι. Οὕτω δὲ καὶ ὁ πολυμαθὴς Ὠρι-
 γένης ἐν τῇ κατὰ Ματθαῖον ἐρμηνείᾳ διαβεβαιοῦται, ὡς ὅτι με-

13. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Ὁ.π., De eccl. hierarch. c. 7.

14. Φωτίου, Βιβλιοθήκη, (ed. Bekker 1824, σελ. 291).

15. Πρόκειται γὰρ τὴν νῆσο Πάτμο, ὅπου ὁ Ἰωάννης ἦταν ἐξόριστος.

ἐπίσκοπος τῆς Ἱεραπόλεως τῆς Ἀσίας καὶ ἦταν σύγχρονος τοῦ εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη. Διότι αὐτὸς ὁ Παπίας στὸ τέταρτο βιβλίο του τῶν Κυριακῶν ἐξηγήσεων ἀναφέρει τὶς ἀπολαύσεις τῶν τροφῶν κατὰ τὴν ἀνάσταση. Ἀλλὰ καὶ ὁ Εἰρηναῖος, ὁ ἐπίσκοπος Λουγδούνου, στὸν πέμπτο λόγο Κατὰ τῶν αἰρέσεων λέει τὸ ἴδιο, καὶ ἐπικαλεῖται μάρτυρα αὐτῶν ποὺ λέει τὸν Παπία ποὺ ἀναφέραμε¹³.

X

... Ὅχι μόνο, ἀλλὰ οὔτε τὸν Παπία, τὸν ἐπίσκοπο τῆς Ἱεραπόλεως καὶ μάρτυρα, οὔτε τὸν Εἰρηναῖο, τὸν ἅγιο ἐπίσκοπο τῶν Λουγδούνων (παραδέχεται ὁ Στέφανος), ἐπειδὴ λένε ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι ἀπόλαυση κάποιων ὑλικῶν τροφῶν¹⁴.

XI

Μετὰ τὸν Δομετιανὸ βασίλευσε ὁ Νέρβας ἐπὶ ἓνα ἔτος, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἀνακάλεσε τὸν Ἰωάννη ἀπὸ τὸ νησί¹⁵, τὸν ἄφησε νὰ ζεῖ ἐλεύθερος στὴν Ἔφεσο. Ἐξακολουθώντας τότε νὰ εἶναι ὁ μόνος ἀπὸ τοὺς δώδεκα μαθητὲς ποὺ βρισκόταν στὴ ζωὴ, καὶ ἀφοῦ εἶχε συγγράψει τὸ Εὐαγγέλιο ποὺ φέρει τὸ ὄνομά του, ἀξιώθηκε νὰ μαρτυρήσει. Διότι ὁ ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως Παπίας, ποὺ τὸν εἶχε δεῖ μὲ τὰ μάτια του, στὸν δεῦτερο λόγο τῶν Κυριακῶν λογίων λέει, ὅτι σκοτώθηκε ἀπὸ Ἰουδαίους· ἐκπλήρωσε δηλαδὴ μαζί μὲ τὸν ἀδερφό του τὴν πρόρρηση τοῦ Χριστοῦ γι' αὐτοὺς καὶ τὴν ὁμολογία τους γι' αὐτὸ καὶ τὴν συγκατάθεσή τους. Διότι λέγοντάς τους ὁ Κύριος, «Μπορεῖτε νὰ πιεῖτε τὸ ποτήρι ποὺ πίνω ἐγώ;» Καὶ ὅταν αὐτοὶ συγκατάνευσαν πρόθυμα καὶ συμφώνησαν, εἶπε· «τὸ ποτήρι μου θὰ τὸ πιεῖτε καὶ τὸ βάπτισμα ποὺ ἐγὼ βαπτίζομαι θὰ τὸ βαπτισθεῖτε». Καὶ πολὺ σωστά· διότι εἶναι ἀδύνατο νὰ ψευσθεῖ ὁ Θεός. Τὸ ἴδιο ἐπιβεβαιώνει καὶ ὁ πολυμαθὴς Ὠριγένης στὴν ἐρμηνεῖα τοῦ Κατὰ

μερτύρηκεν Ἰωάννης, ἐκ τῶν διαδόχων τῶν ἀποστόλων ὑποση-
μαινόμενος τοῦτο μεμαθηκέναι. Καὶ μὲν δὴ καὶ ὁ πολυῖστωρ Εὐ-
σέβιος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ φησί· Θωμᾶς μὲν τὴν Παρ-
θίαν εἴληχεν, Ἰωάννης δὲ τὴν Ἀσίαν, πρὸς οὗς καὶ διατρίψας
5 ἐτελεύτησεν ἐν Ἐφέσῳ.

XII

Διέπρεπέ γε μὴν κατὰ τούτους ἐπὶ τῆς Ἀσίας τῶν ἀποστό-
λων ὁμιλητῆς Πολύκαρπος, τῆς κατὰ Σμύρναν Ἐκκλησίας πρὸς
τῶν αὐτοπτῶν καὶ ὑπηρετῶν τοῦ Κυρίου τὴν ἐπισκοπὴν ἐγκε-
10 χειρισμένος. Καθ' ὃν ἐγνωρίζετο ὁ Παπίας τῆς ἐν Ἱεραπόλει πα-
ροικίας καὶ αὐτὸς ἐπίσκοπος (ἀνὴρ τὰ πάντα ὄτι μάλιστα λογιώ-
τατος καὶ τῆς Γραφῆς εἰδήμων).

XIII

Ἰωάννην τὸν Θεολόγον καὶ ἀπόστολον Εἰρηναῖος καὶ ἄλλοι
15 ἱστοροῦσι παραμεῖναι τῷ βίῳ ἕως χρόνων Τραϊανοῦ, μεθ' ὃν
Παπίας Ἱεροπολίτης καὶ Πολύκαρπος Σμύρνης ἐπίσκοπος
ἀκουσται αὐτοῦ ἐγνωρίζοντο.

XIV

Παπίας, μαθητῆς ὢν τοῦ Ἰωάννου Ἱεραπολίτου καὶ ἐπί-
20 σκοπος ἐν Ἀσίᾳ, πέντε τόμους ἔγραψεν, οὗς καὶ ἐπέγραψεν,
«Ἐξήγησις τῶν λόγων τοῦ Κυρίου». Ἐν αὐτοῖς, ὡς αὐτὸς βε-
βαιοῖ ἐν τῷ προλόγῳ, οὐκ ἠκολούθησε δαφόρους γνώμας, ἀλλὰ
μάρτυρας εἶχε ἀποστόλους. «Ἀνέκρινον», φησί, «τί εἶρηκε Ἀν-
δρέας καὶ Πέτρος, τί Φίλιππος, τί Θωμᾶς, τί Ἰάκωβος, τί Ἰωάν-
25 νης, τί Ματθαῖος ἢ τις ἕτερος τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, τί ἔτι

16. Γεωργίου Ἀμαρτωλοῦ, *Χρονικόν*, Ἔκδ. Muralto, 1859. Πρὸλ. σ. 17.

17. Εὐσεβίου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, 3,36,1.2.

18. Ὁ Τραϊανὸς ἐξῆσε στὰ χρόνια 53–117 μ.Χ.

Ματθαῖον Εὐαγγελίου, ἀφήνοντας νᾶ νοηθεῖ πὼς τὸ ὅτι μαρτύρησε ὁ Ἰωάννης τὸ ἔμαθε ἀπὸ τοὺς διαδόχους τῶν ἀποστόλων. Ἀλλὰ καὶ ὁ πολυμαθὴς Εὐσέβιος στὴν Ἐκκλησιαστικὴ τοῦ ἱστορία λέει: «ὁ Θωμᾶς ἔλαχε τὴν Παρθία, ἐνῶ ὁ Ἰωάννης τὴν Ἀσία, στὴν ὁποία ἔζησε καὶ πέθανε στὴν Ἔφεσο¹⁶.

XII

Διέπρεπε βέβαια σύμφωνα μὲ αὐτοὺς στὴν Ἀσία ὁ συνομιλητὴς τῶν ἀποστόλων Πολύκαρπος, ποὺ εἶχε δεχθεῖ ἀπὸ τοὺς αὐτόπτες καὶ ὑπηρέτες τοῦ Κυρίου τὴν ἐπισκοπὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης. Μὲ αὐτὸν γνωρίζοταν ὁ Παπίας, ἐπίσκοπος καὶ αὐτὸς τῆς παροικίας τῆς Ἱεραπόλεως (ἄνδρας κατὰ πάντα λογιώτατος καὶ γνώστης τῆς Γραφῆς)¹⁷.

XIII

Ὁ Εἰρηναῖος καὶ ἄλλοι διηγοῦνται ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καὶ ἀπόστολος παρέμεινε στὴ ζωὴ μέχρι τὰ χρόνια τοῦ Τραϊανοῦ¹⁸. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸν ὁ ἱεραπολίτης Παπίας καὶ ὁ ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος ἦταν γνωστοὶ ὡς μαθητὲς του¹⁹.

XIV

Ὁ Παπίας, μαθητὴς τοῦ Ἰωάννη Ἱεραπολίτη καὶ ἐπίσκοπος στὴν Ἀσία, ἔγραψε πέντε τόμους, τοὺς ὁποίους ἐπέγραψε «Ἐξήγηση τῶν λόγων τοῦ Κυρίου». Σ' αὐτούς, ὅπως βεβαιώνει στὸν πρόλογο, δὲν ἀκολούθησε διάφορες γνώμες, ἀλλὰ εἶχε μάρτυρες ἀποστόλους. «Ἐξέταζα», λέει, «τί εἶχαν πεῖ ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Πέτρος, τί ὁ Φίλιππος, τί ὁ Θωμᾶς, τί ὁ Ἰάκωβος, τί ὁ Ἰωάννης, τί ὁ Ματθαῖος, ἢ ὁποῖος ἄλλος ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ Κυρίου, τί ἐπὶ πλέον ὁ Ἀριστίων καὶ ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης,

19. Εὐσεβίου, *Χρονικόν*, (SynceI 655,14) ad Oly mp. 220. Ἔκδ. Α. Scvhone, τόμ. II, σ. 162.

Ἄριστίων καὶ ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, μαθητῆς τοῦ Κυρίου, ἔλεγον. Ἐμοὶ γὰρ οὐ τοσοῦτον προέχει τὰ βιβλία, ὅσον ἡ ζῶσα φωνή, ἢ ἀπαύστως ἠχοῦσα σήμερον τοῖς συγγραφεῦσιν».

Ἐξ αὐτοῦ φανερόν ἐστι, ὅτι ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὀνομάτων
 5 ἄλλος ἐστὶ ὁ Ἰωάννης, ὁ μετὰ τῶν ἀποστόλων ταπτόμενος, καὶ ἕτερος ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, ὃν ἀριθμεῖ μετὰ Ἀριστίωνα. Καὶ τοῦτο ἔφημεν διὰ τὴν ὡς ἀνωτέρω γνώμην, ἣν καὶ καταγράφομεν, ἐπεὶ ὑπὸ τῶν πλειόνων παραδέδοται, ὅτι αἱ δύο τελευταῖαι ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰωάννου οὐκ εἰσὶ τοῦ ἀποστόλου, ἀλλὰ τοῦ πρε-
 10 σβυτέρου. Ἐν ταύταις γὰρ λέγεται ὅτι συμβήσεται ἡ ἰουδαϊκὴ δευτέρωσις τῶν χιλίων ἐτῶν, ἣν ἀκολουθοῦσιν Εἰρηναῖός τε καὶ Ἀπολινάριος καὶ ἕτεροὶ τινες, οἵτινες φάσκουσιν, ὅτι μετὰ τὴν τῶν σωμάτων ἀνάστασιν μέλλει βασιλεῦσαι τὸν Κύριον μετὰ τῶν ἀγίων. Ἔτι δὲ Τερτυλλιανὸς ἐν τῷ βιβλίῳ Περὶς ἐλπίδος
 15 τῆς πίστεως, ὡς καὶ Βικτωρῖνος ὁ Πεταβιώνιος καὶ Λακτάντιος διέπονται ὑπὸ τῆς αὐτῆς σκέψεως.

XV

Οὐκοῦν διήλθε καὶ διὰ σοῦ ἡ ἐσφαλμένη φήμη, ὅτι τάχα τὰ βιβλία τοῦ Ἰωσήπου καὶ τῶν ἀγίων Παπία καὶ Πολυκάρπου με-
 20 τεφράσθησαν ὑπ' ἐμοῦ· καὶ γὰρ οὔτε τῆς ἐμῆς ἀπραγμοσύνης ἐστὶ οὔτε τῶν ἡμετέρων δυνάμεων τοσαῦτα πράγματα μετατραπῆναι μετὰ τοσαύτης χάριτος εἰς ἑτέραν γλῶτταν.

XVI

Φασὶ Εἰρηναῖος ..., μαθητῆς ὦν τοῦ Παπία καὶ ἀκουστῆς
 25 τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου...

XVII

Σὺν τῷ ἀγίῳ δὲ Πολυκάρπῳ καὶ ἄλλοι θ' ἀπὸ Φιλαδελ-

20. Ἰερωνόμου, *De viris ill.*, 18. Opp. ed. Vallarsius, τόμ. II, σελ. 859.

21. Hieronym. *Ad Lucinium*. Ep. 71, c 5. Opp. ed. Vall. τόμ. I, σελ. 434.

μαθητῆς τοῦ Κυρίου, ἔλεγαν. Γιατί γιὰ μένα δὲν προέχουν τόσο τὰ βιβλία, ὅσο ἡ ζωντανὴ φωνή, πὺ ἀντηχεῖ διαρκῶς σήμερα στοὺς συγγραφεῖς».

Ἄπὸ αὐτὸ γίνεται φανερό, ὅτι στὸν κατάλογο τῶν ὀνομάτων, ἄλλος εἶναι ὁ Ἰωάννης πὺ κατατάσσεται μεταξὺ τῶν ἀποστόλων, καὶ ἄλλος ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, τὸν ὁποῖο ἀριθμεῖ μετὰ τὸν Ἀριστίωνα. Καὶ αὐτὸ τὸ εἶπαμε ἐξαιτίας τῆς πὺ πάνω γνώμης, τὴν ὁποῖα καταγράφουμε, ἀφοῦ ἀπὸ τοὺς περισσότερους ἔχει παραδοθεῖ, ὅτι οἱ δύο τελευταῖες ἐπιστολὲς τοῦ Ἰωάννη δὲν εἶναι τοῦ ἀποστόλου, ἀλλὰ τοῦ πρεσβυτέρου. Σ' αὐτὲς λέγεται ὅτι θὰ συμβεῖ ἡ ἰουδαϊκὴ δευτέρωση τῶν χιλίων ἐτῶν, τὴν ὁποῖα ἀκολουθοῦν ὁ Εἰρηναῖος καὶ ὁ Ἀπολινάριος καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι λένε ὅτι μετὰ τὴν ἀνάσταση τῶν σωμάτων, θὰ βασιλεύσει ὁ Κύριος μὲ τοὺς ἀγίους. Ὁ Τερτυλλιανὸς ἐπίσης στὸ βιβλίον του γιὰ τὴν ἐλπίδα τῆς πίστεως, καὶ ὁ Βικτωρίνος ὁ Πεταβιώνιος καὶ ὁ Λακτάντιος διέπονται ἀπὸ αὐτὴ τὴ σκέψη²⁰.

XV

Λοιπὸν πέρασε καὶ σὲ σένα ἡ λανθασμένη φήμη, ὅτι τάχα τὰ βιβλία τοῦ Ἰωσήπου καὶ τῶν ἁγίων Παπία καὶ Πολυκάρπου, ἔχουν μεταφραστεῖ ἀπὸ μένα· γιατί οὔτε τῆς δικῆς μου ἀπραγμοσύνης οὔτε τῶν δυνάμεών μου εἶναι τόσα πράγματα νὰ ἔχουν μεταφερθεῖ σὲ ἄλλη γλώσσα μὲ τόση χάρη²¹.

XVI

Ἄναφέρει ὁ Εἰρηναῖος ... μαθητῆς τοῦ Παπία, ἀκροατῆς τοῦ εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη ...²²

XVII

Μαζὶ μὲ τὸν ἅγιο Πολύκαρπο μαρτυροῦν στὴ Σμύρνη καὶ

22. Hieronym. Ad Theodoram, Ep. 75, c. 3. Opp. ed. Vall. τόμ. I, σ. 454.

φείας μαρτυροῦσιν ἐν Σμύρνῃ· καὶ ἐν Περγάμῳ δὲ ἕτεροι, ἐν οἷς ἦν καὶ Παπίας καὶ ἄλλοι πολλοί, ὧν καὶ ἔγγραφα φέρονται τὰ μαρτύρια.

XVIII

5 Ἔρχεται ἀπόδειξις κατὰ τὸν Ἰωάννην.

Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου ἐφανερώθη καὶ ἐδόθη ταῖς Ἐκκλησίαις ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου, ὅστις ἄχρι νῦν ζῶν ἐστι, ὡς φασὶ Παπίας ὁ Ἱεραπολίτης, ἀγαπητὸς μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου, ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς, ἤτοι ἐν τοῖς τελευταίοις πέντε βιβλίοις. Ὁ γράψας
10 τὸ εὐαγγέλιον, ὡς οὗτος ἔλεγεν, ὄντως ὁ Ἰωάννης ἐστι. Ὁ δὲ αἰρετικὸς Μαρκίων, ὅστις ἀπεδοκιμάσθη ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ἐναντία πιστεύων, ἀπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου. Ὄντως δὲ οὗτος ἔφερε γεγραμμένα ἢ ἐπιστολὰς ἐκ τῶν ἐν τῷ Πόντῳ ἀδελφῶν βιούντων.

XIX

Ἦστατος γὰρ τούτων Ἰωάννης, ὁ τῆς βροντῆς υἱὸς μετακληθείς, πάνυ γηραλέου αὐτοῦ γενομένου, ὡς παρέδοσαν ἡμῖν ὅτε Εἰρηναῖος καὶ Εὐσέβιος καὶ ἄλλοι πιστοὶ κατὰ διαδοχὴν γεγονότες ἱστορικοί, κατ' ἐκεῖνο καιροῦ αἰρέσεων ἀναφυσῶν δει-
20 νῶν ὑπηγόρευσε τὸ εὐαγγέλιον τῷ ἑαυτοῦ μαθητῇ Παπία εὐβιώτῳ τῷ Ἱεραπολίτῃ, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν πρὸ αὐτοῦ κηρυζάντων τὸν λόγον τοῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἔθνεσιν.

ἄλλοι ἐννιά ἀπὸ τῆ Φιλαδέλφεια· καὶ στὴν Πέργαμο ἐπίσης ἄλλοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν καὶ ὁ Παπίας καὶ πολλοὶ ἄλλοι, τῶν ὁποίων τὰ μαρτύρια ὑπάρχουν γραμμένα²³.

XVIII

Ἀρχίζει ἀπόδειξη κατὰ τὸν Ἰωάννη.

Τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννη φανερώθηκε καὶ δόθηκε στὶς Ἐκκλησίες ἀπὸ τὸν Ἰωάννη, ὁ ὁποῖος μέχρι τώρα εἶναι ἀκόμα ζωντανός, ὅπως ἀναφέρει ὁ Παπίας ὁ Ἱεραπολίτης, ἀγαπητὸς μαθητὴς τοῦ Ἰωάννη, στὰ ἐξωτερικά, δηλαδὴ στὰ τελευταῖα πέντε βιβλία. Ἐγραψε πράγματι Εὐαγγέλιο, ὅπως ἔλεγε, ὁ Ἰωάννης. Ὅμως ὁ αἰρετικὸς Μαρκίων, ποὺ εἶχε ἀποδοκιμασθεῖ ἀπὸ αὐτόν, ἐπειδὴ πίστευε ἀντίθετα, ἀποβλήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰωάννη. Αὐτὸς (ὁ Μαρκίων) ἔφερε πράγματι γραπτὰ ἢ ἐπιστολὰς ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ποὺ ὑπῆρχαν στὸν Πόντο²⁴.

XIX

Διότι τελευταῖος ἀπὸ αὐτοὺς ὁ Ἰωάννης, ποὺ ἐπονομάστηκε γιὸς τῆς βροντῆς, ὅταν ἦταν πολὺ γέρος, ὅπως μᾶς παρέδωσαν καὶ ὁ Εἰρηναῖος καὶ ὁ Εὐσέβιος καὶ ἄλλοι πιστοὶ ἱστορικοὶ ποὺ τοὺς διαδέχθηκαν, ὅταν κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἐμφανίστηκαν φοβερὲς αἰρέσεις, ὑπαγόρευσε τὸ Εὐαγγέλιό του στὸν ἐντιμο Μαθητὴ του Παπία, τὸν Ἱεραπολίτη, γιὰ τὴ συμπλήρωση ἐκείνων ποὺ εἶχαν πρὶν ἀπὸ αὐτόν κηρύξει τὸν λόγο στὰ ἀνά τὴν οἰκουμένη ὀλόκληρη ἔθνη²⁵.

23. Χρον. Πασχάλιον ad Olymp. 235b ed. Dimdorf Vol. I. σελ. 481.

24. Vatic. Alex. Nr. 14 Bibl. Lat. (Evng.) saec. IX, ed. I. M. Thomasius Cardinalis. Opp. I. p. 344. Romae 1747. cf. Tischendorf, Nov. Test, Graece. Edit. VIII crit. mai 1869. Vol. I, p. 967 ἔ.

25. Ex Catena Graec. PP. in S. Ioan. ex antiquissimo Graeco cod. msto. nunc primum in lucem edita a B. Corderio. Antverp. 1630.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

Οί αριθμοί παραπέμπουν κατά σειρά για τὰ χωρία τῆς Γραφῆς στοῦ κεφάλαιου, τὸν στίχο καὶ τὴ σελίδα πού βρίσκονται, ἐνῶ γιὰ τὰ ὀνόματα καὶ πράγματα ἀπλῶς στὴ σελίδα πού βρίσκονται.

1. Εὐρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς

	Γένεσις					
				9		58
1	26	30. 34. 36. 294	33	1-3		34
	27	294		3		34
	28	34. 36		15		36
2	2	60	34	28		26
	7	34				
3	19	188		Ἀριθμοὶ		
9	3	302	1	26έ.		390
14	14	44	2	3		164. 192
15	6	58	6	1έ.		182
17	23	44	19	1έ.		40
19	24	294	21	9		248
25	21-23	56	27	16-17		272
48	9	56	27	17		310
	11	56				
	14έ.	56		Λευιτικόν		
49	10	242	11	1		44
				3		48
				10		46
4	10	192		13-16		46
16	18	182	16	7		38
17	14	54		8		38
20	8	60. 62	23	29		38
24	18	58	26	12		332
31	13	60				
	26	58. 58		Δευτερονόμιον		
32	28	28. 58	1	16		70

4	1	46		Τωβίτ	
6	4	294. 312	4	10	348
	13	324			
	16	322		Ψαλμοί	
10	16	44	1	1	48
12	32	70		3	100
13	19	230		3-6	50
14	4έ.	44	2	11	340
18	15	294	4	3	70
27	15	54		5	350
31	1έ.	308	5	7	306
	7	310	6	1	188
32	15	170		6	254
			7	5	166
	Βασιλειῶν Α'		11	1	188
3	4-19	180	17	45	42
	13	274	21	7	34
	21	274		17	32. 34
8	7	182		19	34
9	9	274		21	32
13	1έ.	182	23	4	60
16	1έ.	276	32	9	86
18	1έ.	182	33	13	42
24	7έ.	164	40	11	208
			41	21	36
	Βασιλειῶν Β'			23	36
20	1έ.	182	50	11	236
				19	24
	Βασιλειῶν Γ'		67	6	304
3	1έ.	180		7	284
	16-18	274	81	8	210
			84	10	202
	Βασιλειῶν Δ'		89	4	62
22	1έ.	180	90	13	322
23	1έ.	276	103	15	304
			109	1	56. 286
	Παραλειπομένων Α'		111	24	34
17	16	192	115	3	222
			117	22	34
	Παραλειπομένων Β'		118	1	164
26	1έ.	182		120	32

	51	158		᾽Ωσηὲ	
129	3	188	5	1	202
138	21	230			
151	1	276		᾽Αββακοῦμ	
	Ἰὼβ		2	4	284
31	13	234		Ζαχαρίας	
	13-14	298	3	1	252
32	9	180	8	17	22
	Παροιμῖαι		9	15	304
			12	10	208. 250
1	17	36	13	7	32
3	4	346			
	34	80. 158		Μαλαχίας	
8	17	280	2	10	312
	22-25	288			
	27-28	286		Ἡσαΐας	
9	1	248	1	10	42
	17	324		11-12	22
10	24	318		13	22
	25	160		19	302
11	3	160		20	42
15	27	306		23	70
18	9	202	3	9-10	34
	17	100. 192	5	21	28
22	29	158		26	132. 246
24	21	254	7	14	172. 294. 314
30	4	312		6	294
	Ἐκκλησιαστής		16	1-2	50
			28	11	32
2	25	304	33	13	42
	᾽Ασμα ᾽Ασμάτων			16	50
				17-18	50
1	34	172	35	4	188
	Σοφία Σολομῶντος		40	3	42
				10	72
4	31	68		12	64
	Σοφία Σειράχ		42	6-7	60
			43	26	192
19	4	308	44	6	294

45	1	56		5-6	296
	2-3	50		24	60
49	6-7	60	23	15	228
	17	64		Ίεζεκιήλ	
	22	246			
50	6-7	32	11	19	36
	7	34	18	23	244
	8-9	32		32	244
	10	42	36	26	36
52	2	106	47	1έ.	52
	5	204. 350		Σωσάννα	
53	4	262		45έ.	274
	5	30		Δανιήλ	
	7	30			
56	10	160. 296			
58	4-5	24	2	44	184
	6	240	7	7-8	26
	6-10	188		24	26
3	19	24	9	24	64
61	1-2	60	13	1έ.	180
62	2	190		Ένώχ	
	11	254			
	12	190	89	56	64
65	2	54		61-64	26
66	1	64		Ματθαῖος	
	2	202			
	Ίερεμίας		1	1	294
			3	15	132. 246
1	6	180	4	3	320
	7	274		4	322
2	12-13	50		6	322
4	3	44		9	324
4	4	42		10	322. 324
7	2-3	42		23	190. 316
	22-23	22	5	3	342
8	4	164		4	164
9	24	44		6	322
10	23	280		10	342
11	9	294		11	166
15	19	164		45	230
17	5	210		48	230

6	13	348	23	34	166
	14	204	24	39	248
7	1	342			
	15	228. 304			
	23	326		Ἰωάννης	
8	17	142. 262	1	1	288. 294
9	13	32		3	286
0	16	144. 264	9-11	288	
	41	256		14	160. 206. 248.
12	33	86. 170			414.
	40	206		18	312
13	43	252	2	19	248
15	13	108. 124. 210	3	8	126. 240
16	18	226		19	248
	26	118. 220		36	158
8	20	80. 156	4	10	118
19	12	136. 252	5	25	288
22	14	30		28	288
22	35	168		30	186
	40	252		46	186
24	29	62	6	38	288
26	7ε.	86	8	29	96. 154
	35	358		44	236
	41	348		46	206
27	52	98. 206		56	186
28	19	242. 314		58	186. 288
			0	9	242
	Λουκάς			11	222. 242
6	27	352	1	25-26	210
	37	342	13	34	252
	46	182	14	6	164. 242
9	25	220		24	162
10	16	158	15	19	216
	18	322	16	13	162. 236
	27	168. 252		14	162
13	17	326	17	3	252
14	11	192		4	162
16	15	192		6	162
17	10	192		11-12	156
22	31	252	20	18	286
	32	256		27-28	248

	Πράξεις			31	198
1	1	170	3	19	188. 308
	3	248	2	8	210. 316. 320
	11	250		9	354
	25	94	3	16	86
2	24	340	4	4	116. 218
9	5	240		16	298
10	41	134. 248		20	170
11	26	190. 292	6	2	350
12	2	286	6	9	124. 170.. 346
14	4	8		9-10	288
20	24	282		10	86. 346
21	14	358		14-16	172
26	14	240	7	22	218. 232
	23	284	8	4	296
28	13-14	336		6	286. 312
				21	346
	Ρωμαίους		9	27	110
1	3	246	10	13	178
	4	132		14	242
2	6	192	11	1	154
	24	166		11	306
4	9ε.	58	12	1	312
4	17	322		13	312
8	18	280	13	3	304
	32	204	5	13-32	290
10	10	170		28	286
12	9	70		53	288
13	1	364		58	352
	7	364	16	13	284
	14	290		22	298
14	10	346			
	12	346			
15	19	280	2	17	188. 200
			4	18	216
			5	17	186
			6	16	332
1	10	154. 200. 312	13	12	300
	18	172			
	20	88			
	23-24	172	1	1	122. 228
				Γαλάτας	

	4	302		Κολοσσαεῖς	
2	5	284	1	15	174. 246. 310
	19-20	222		16-17	286
3	28	234		18	326. 298
4	9	178			
4	26	342		Θεσσαλονικεῖς Α΄	
6	2	302	4	5	230
	7	346			
	14	284		Θεσσαλονικεῖς Β΄	
	17	284	3	10	188. 298
				15	350
	Ἐφεσίους				
1	1	154		Τιμόθεον Α΄	
2	2	238. 254. 314	1	1	196
	8	340		4	96. 186
	9	340		16	154
4	1	292	2	2	352
	4	312		4	230
	4-6	158		5	236. 286. 296
	5	232. 296. 312		24-25	164
	26	350	3	5	188
5	2	152	4	10	162. 178. 310
	5	346		12	180. 304
	21	232	5	3	304
	25	146. 266 298		6	300
6	4	234. 290		8	204
	11ε.	146		11	300
	1-3	298	6	7	344
	12	168		10	344
10	27	168			
				Τιμόθεον Β΄	
	Φιλιππησίους		1	18	258. 310
2	2	238. 312	2	4	304
	3	240		26	228
	4	354	4	1	192
	16	348		6	298
	25	236			
3	8	298		Τίτον	
	16	312. 348	2	5	204
	18	210. 352		7	96
	18-19	188. 296		14	232

	Ἑβραίους			22	348
10	13	206		24	348
12	23	156	3	9	342
13	17	196	4	7	166. 348
			5	2	298
	Ἰακώβου			5	80. 306
1	6	308		7	190
	8	308		14	292
4	6	306			
	Πέτρου Α'			Ἰωάννου Α'	
			2	22	296
1	8	340	4	2-3	346
	13	340			
	21	342		Ἰωάννου Β'	
2	3	166		7	346
	6	232			
	9	164		Ἀποκάλυψις	
	11	346	1	9	286
	12	348	21	3	86
	13	364		5	34

2. Εύρετήριο ονομάτων και πραγμάτων

Α

- Ἄαρών 182.
 Ἄβεδδαδάν 182.
 Ἄβειρών 182.
 Ἄβελ 252. 324.
 Ἄβεσσαλώμ 182.
 Ἄβραάμ 34. 40. 42. 58. 128. 186. 190.
 192. 222. 232. 242. 286. 294. 308.
 ἀγαθοποίησις 450 490.
 Ἄγαθόπους 130. 244. 258. 292. 300.
 326.
 ἀγαθωσύνη 22.
 ἀγαλλίασις 20.
 ἀγάπη 20. 34. 42. 52. 72. 76. 84. 86. 92.
 94. 96. 100. 104. 106. 112. 118.
 120. 122. 128. 130. 132. 136. 140.
 142. 146. 152. 154. 156. 162. 168.
 174. 178. 184. 186. 192. 194. 198.
 200. 204. 212. 214. 216. 222. 226.
 230. 238. 255. 246. 258. 260. 262.
 266. 268. 302. 312. 328. 332. 334.
 336. 340. 342. 344. 354. 408. 410.
 450. 560. 564. 566.
 ἄγγελος δικαιοσύνης 442. 444. 446.
 ἄγγελος μετανοίας 470. 472. 530. 582.
 584.
 ἄγγελος πονηρίας 442. 444. 446.
 ἄγγελος τιμωρίας 502. 508.
 ἄγγελος τρυφῆς καὶ ἀπάτης 498.
 ἀγίασμα 396.
 ἀγνεία 84. 146. 232. 266. 344. 430.
 434. 436. 444. 494. 560. 564.
 ἀγνισμὸς 40.
 ἀγνοήματα 496.
 ἄγνοια 172. 174. 316. 320.
 ἀγνότης 406. 436.
 ἀγνωσία 274.
 Ἄδὰμ 34. 210. 252. 306.
 ἄδης 206. 340.
 ἀδικία 24. 172. 240.
 ἀδοξία 252.
 ἀθανασία 90. 174. 288.
 Αἰγύπτιοι 42.
 Αἴγυπτος 22. 28. 58. 318.
 Αἰθίοπες 274.
 αἷμα 122. 124. 134. 136. 140. 152. 178.
 204. 222. 226. 230. 232. 242. 252.
 αἵρεσις 80. 106. 158. 210. 292. 614.
 αἰσχρολογία 290.
 αἰσχύνη 296.
 αἰχμαλωτισμὸς 382.
 ἀκαθαρσία 48. 66.
 ἀκακία 384. 390. 408. 410. 580. 606.
 ἀκαυχησία 146. 266.
 ἀκεραιότης 24. 46.
 ἀκηδία 414.
 ἀκρασία 560.
 ἀκροβυστία 42. 59.
 ἀκρόβυστος 126.
 ἀλαζονεία 202. 444. 450.
 Ἄλεξανδρεῖς 606.
 ἀλήθεια 70. 80. 134. 158. 172. 174.
 184. 208. 228. 230. 232. 236. 248.
 250. 268. 284. 286. 340. 342. 344.
 352. 402. 404. 406. 428. 430. 450.
 456. 460. 468. 498. 500. 526. 560.
 568. 574. 582. 596.
 Ἄλκης 140. 148. 260. 268. 370.
 Ἄμαλήκ 54.
 ἀμάρτημα, - τα 58. 382. 396. 472. 572.
 586. 592.
 ἀμαρτία 26. 28. 30. 32. 34. 38. 50. 52.
 58. 64. 68. 70. 136. 168. 192. 206.
 246. 284. 288. 302. 318. 332. 340.
 342. 346. 348. 380. 382. 384. 388.
 390. 394. 408. 424. 426. 430. 432.

434. 436. 440. 448. 460. 472. 494.
498. 500. 506. 508. 522. 530. 572.
578. 582. 602.
- ἄμαρτωλός, — οἱ 26. 32. 38. 48. 50. 54.
192. 244. 370. 434. 482. 522.
584.
- ἄμέλεια 172.
- ἄμεριμνία 268.
- Ἄμμώνιος 606.
- Ἄναζαρβός 310.
- ἀνάθεμα 298.
- ἀνάληψις 600.
- ἀνάστασις 30. 70. 88. 98. 102. 122.
128. 132. 134. 136. 140. 148. 166.
174. 196. 198. 206. 210. 226. 240.
242. 246. 252. 260. 284. 346. 368.
600. 608.
- Ἄνδρέας 596. 610.
- Ἄνεγκλητος 204.
- ἀνεξικακία 228.
- Ἄννα 234.
- ἀνόμημα 384.
- ἀνομία 26. 30. 46. 58. 62. 66. 202. 388.
404. 430. 448. 458. 492. 508. 528.
- ἀνταπόδομα 70.
- Ἄντιόχεια 128. 138. 146. 242. 268.
272. 290. 310. 326. 330. 332. 338.
- Ἄντιοχεῖς 176. 258. 308.
- Ἄντίχριστος 304. 346.
- ἀπάτη 200. 236. 274. 292. 450. 498.
500. 502. 505. 506. 560.
- ἀπειθεια 254. 314. 560.
- ἀπιστία 82. 160. 560.
- ἀπλότης 384. 390. 396. 408. 572. 582.
- ἀπόλαυσις 608.
- Ἄπολινάριος 612.
- Ἄπολλώνιος 92. 178.
- ἀπραγμοσύνη 912.
- ἀπώλεια 188. 236. 292. 296. 314. 316.
500.
- ἀργία 234.
- ἀρετὴ 426. 444. 468. 498. 528. 582.
586.
- Ἄρμαθία 206.
- Ἄριστίων 598. 600. 612.
- Ἄρκαδία 530.
- Ἄρμενία 330.
- ἄρπαγὴ 48.
- ἀρσενοκοῖται 288. 344.
- ἄρτος ζωῆς 22.
- ἀσέβεια 160. 322. 602.
- ἀσέλγεια 388. 406. 470. 560.
- Ἄσια 76. 102. 122. 132. 152. 246. 334.
364. 598. 608.
- ἀσυγκρασία 410.
- ἀσχημοσύνη 604.
- Ἄτταλος 268.
- αὐθάδεια 70. 570.
- αὐτάρκεια 444. 476.
- ἄφεςις (ἁμαρτιῶν) 30. 64. 434. 436.
- ἄφθαρσία 86. 96. 128. 144. 172. 210.
232. 264. 288. 368. 370. 372.
- ἄφροσύνη 440. 504. 560. 570.

B

- βάπτισμα 50. 146. 158. 198. 232. 266.
312. 320. 608.
- Βαρσαββᾶς 600.
- βασιλεία Θεοῦ (Κυρίου) 28. 38. 40. 70.
124. 170. 184. 200. 230. 232. 276.
288. 302. 342. 344. 372. 374. 554.
556. 562. 568. 580. 582.
- Βασιλείδης (αἵρεσιάρχης) 210.
- βασκανία 118. 220.
- Βάσσος 92.
- βδέλυγμα 22. 192.
- Βικτωρίνος 612.
- Βελίαρ 172. 322.
- Βίρρος 154.
- Βιτάλιος 326.
- Βίτος 308.
- βλασφημία 82. 164. 298. 448.

Βούργος 244. 258.
Βούρρος 76. 78. 130. 140.

Γ

Γάϊος 244. 258. 374.
γαλακτοτροφία 318. 320.
γάμος 146. 232.
Γαυῖα 260.
γένενα 170. 230.
γενναιότης 354. 346.
γέννησις 318. 324.
Γερμανικός 346.
γνώσις 20. 22. 30. 34. 58. 72. 86. 242.
γοητεία 300.
Γόμορρα 294.
Γραπτή 392.
Γρηγόριος Θεολόγος 604.

Δ

Δαβίδ 48. 54. 56. 88. 90. 106. 118. 132.
164. 172. 174. 192. 206. 222. 246.
276. 294.
Δαθάν 182.
Δᾶκες 328.
δαμόνιον 64. 134. 248. 330. 572.
δαίμων 180. 274. 328.
Δαμᾶς 92. 178. 300. 308.
Δανιήλ 180. 184. 274. 282.
Δάφνος 140. 260.
δειλία 356.
διαβολή 344.
διάβολος 84. 106. 116. 138. 166. 168.
184. 210. 220. 230. 236. 296. 306.
344. 346. 356. 434. 436. 438. 446.
454. 460. 464. 466. 470. 472. 474.
516. 582.
διαθήκη 58. 60.
δικαιοσύνη 20. 24. 28. 30. 58. 60. 70.
170. 246. 342. 344. 348. 390. 394.
404. 410. 426. 436. 438. 442. 444.
446. 450. 468. 472. 486. 498. 528.

556. 562. 568. 574. 582. 586.
δικαίωμα,– τα 46. 64. 70. 474.
διπλοκαρδία 70.
διχοστασία 412. 426. 524. 526.
διψυχία 406. 414. 452. 454. 456. 458.
δίψυχος,– οι 460. 470. 474. 570.
διωγμὸς 328. 336. 354.
δολιότης 520.
δόλος 70. 80.
Δομετιανὸς 328. 608.
δόξα (Θεοῦ) 24. 72. 76. 84. 120. 136.
148. 168. 172. 174. 192. 194. 210.
250. 264. 268. 280. 316. 320. 322.
324. 338. 342. 344. 372. 376. 386.
394. 470.
δουλεία 496.
δύναμις (Θεοῦ) 446. 560.
δυσαρέσκεια 590.
δυσσέβεια 204.
δυσωδία 86.

Ε

Ἐβίων 238.
ἐγκράτεια 22. 344. 390. 408. 442. 448.
560.
εἰδωλολατρία 70. 350.
εἶδωλον,– α 42. 172.
εἰκὼν (κατ' εἰκόνα Θεοῦ) 30. 34.
Εἰρηναῖος 374. 376. 596. 600. 606.
608. 612. 614.
εἰρήνη 20. 72. 84. 140. 168. 256. 260.
280. 282. 302. 310. 340. 402. 404.
584.
ἐλεημοσύνη 306.
ἐλεος 140. 212. 260. 282. 310.
ἐλευθερία 144. 266.
Ἐλισσαῖος 232.
Ἐλλάδ 390.
Ἐλλην,– ες 316.
ἐλπίς 20. 28. 32. 52. 90. 96. 98. 102.
104. 126. 130. 152. 164. 166. 186.

192. 196. 198. 208. 236. 244. 242.
258. 312. 348. 438. 500. 522.
ἐλπίς ζωῆς 20.
ἐλπίς μετανοίας 82.
Ἐμμανουήλ 172. 294.
ἐνανθρώπησις 294. 296. 316.
ἐνότης 80. 124. 128. 140. 148. 156.
168. 228. 234. 240. 242. 260. 268.
ἐνσωμάτωσις 238. 296.
ἐνωσις 100. 108. 126. 128. 142. 146.
178. 194. 240. 262. 266.
Ἐνώχ 26.
ἐξομολόγησις 480.
ἐξουσία 36. 66. 494. 596.
ἐπίγνωσις ἀληθείας 230.
ἐπιείκεια 122. 166. 228. 584.
ἐπιθυμία 72. 146. 160. 266. 290. 318.
332. 344. 382. 384. 406. 444. 460.
462. 464. 474. 498. 500. 502. 508.
526. 568. 588.
ἐπιθυμία ἀγαθῆ 466. 468.
ἐπιθυμία δικαιοσύνης 466. 468.
ἐπιθυμία πονηρὰ 466. 468.
ἐπιμέλεια 142.
ἐπιστήμη 72. 408. 410.
Ἐπίτροπος 148. 268.
Ἐρμᾶς 380. 382. 384. 388. 390. 394.
396. 410. 418.
ἔρωσ (ὁ Χριστός) 118. 220.
ἐτεροδοξία 96. 186.
Εὐα 54. 306.
Εὐάρεστος 372.
εὐδαιμονία 238.
εὐεργεσία 190.
εὐθηνία 438.
εὐλάβεια 346. 588.
Εὐλόγιος 272.
εὐνομία 256.
Εὐόδιος 232. 296.
εὐποιΐα 148. 268.
Εὐπλος 78. 154.

εὐσέβεια 188. 276.
Εὐσέβιος 610. 614.
εὐταξία 80. 158. 194. 256. 290.
Εὐτεκνος 260.
εὐτραπελία 290.
Εὐφάνιος 326.
εὐφροσύνη 20. 36. 48. 62. 332.
εὐχαριστία 84. 124. 136. 138. 168. 230.
Ἐφέσιοι 100. 110. 120. 130. 140. 160.
166. 194. 212. 222. 244. 258. 300.
Ἐφεσος 152. 164. 606. 610.
Ἐφραϊμ 56.

Z

Ζαρβὸν 272.
Ζαχαρίας 228.
ζῆλος 104. 200.
ζύμη κακῆ 98. 190.
ζύμη νέα 98. 190.
ζωῆ 20. 98. 160. 164. 184. 204. 220.
296.
ζωῆ αἰώνιος 88. 144. 172. 190. 252.
264. 390. 408. 422.
ζωῆ ἀληθινῆ 80.
Ζώσιμος 348.
Ζωτίων 92. 178.

H

ἡδονῆ 106. 118. 124. 220. 228. 238.
458. 472. 506. 526.
Ἡλεὶ 180. 274.
Ἡλίας 232.
Ἡμελάπη 272.
ἡμέρα κρίσεως 68.
ἡμερότης 164.
Ἡπειρος 334.
Ἡρώδης 132. 190. 246. 318.
Ἡρώδης (εἰρήναρχος) 358. 360. 370.
372.
Ἡρῶν (διάκονος) 282. 302. 308. 310.
Ἡσαίας 234.

Θ

θάνατος 30. 128. 170. 172. 184. 196.
240. 248. 312. 316. 500.

Θεγρί (ἄγγελος) 420.

θέλημα 76. 88. 102. 112. 122. 138. 152.
194. 196. 214. 258. 264. 288. 340.
342. 354. 358. 472.

Θεόδοτος 210.

θλιψίς 54. 350. 390. 396. 404. 418.
422. 508. 570.

θυμίαμα 22.

θυμός 288. 364. 440.

θυσία 22. 38. 116. 152. 156. 254. 320.
368.

θυσιαστήριον 38. 80. 96. 106. 114.
124. 156. 202. 216. 232. 276. 290.
458. 514.

Θωμᾶς 248. 598. 610.

Ι

Ἰακώβ 34. 40. 52. 56. 128. 192. 232.
242.

Ἰάκωβος 204. 286. 304. 598. 610.

Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος 76. 92. 102. 112.
122. 132. 142. 152. 168. 178. 196.
214. 226. 246. 262. 272. 278. 282.
292. 302. 310. 328. 330. 332. 338.
348. 352.

Ἰεράπολις 598. 608. 610.

ιεράτευμα: βασιλείον ιεράτευμα 164.

Ἰερεμίας 210. 232. 274.

Ἰεροσόλυμα 304.

ιερωσύνη 182. 256. 274. 276.

Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ 54. 232.

ἰλαρότης 438. 460. 560.

Ἰλλυρικόν 284.

Ἰουδαῖος, -οι 132. 190. 206. 210. 238.
248. 274. 286. 304. 316. 326. 366.
370. 608.

Ἰουδαϊσμός 98. 126. 190.

Ἰούδας (προδότης) 314. 358. 600. 602.

Ἰοῦστος 600.

Ἰπόλυτος 606.

Ἰσαὰκ 34. 38. 40. 56. 128. 232. 242.

Ἰσοκράτης 376.

Ἰσραήλ 30. 34. 38. 40. 50. 52. 54. 64.

Ἰωάννης (ὁ εὐαγγελιστής) 166. 286.
328. 332. 594. 596. 598. 602. 604.
606. 608. 610. 612. 614.

Ἰωάννης ὁ πρεσβύτερος 598. 600.

Ἰωάννης Πρόδρομος 132. 208. 232.
246. 320.

Ἰώβ 234. 252. 298. 324.

Ἰωσεδὲκ 252.

Ἰώσηπος 612.

Ἰωσήφ 206. 234.

Ἰωσήφ (Ἰοῦστος) 600.

Ἰωσίας 180. 275.

Κ

Καῖν 252. 324.

κακία 70. 88. 204. 210. 290. 316. 332.
578. 580. 584.

κακοδιδασκαλία 124. 228.

κακόνοια 320. 322. 324.

κακοτεχνία 146. 266.

κακότης 582. 586.

καλοκογαθία 84. 168.

Καμπανή 418.

Κασσιανός 282. 300.

καταδίκη 314.

καταλαλιά 342. 344. 426. 448. 560.
572.

κατάλαλος 506.

κατάρα 70. 342.

καταφθορά 64. 498. 500.

καύχησις 448.

κενοδοξία 98. 122. 190. 226. 322. 450.

κηδεμονία 276.

Κιλικία 130. 244.

κίνδυνος 84.

κλέμμα 450.

Κλεόβουλος 210.
 Κλήμης 204. 232. 280. 392. 606.
 κληρονομία 58.
 Κόϊντος 346.
 Κόρινθος 374.
 Κοῦμαι 380. 386.
 κραυγή 298.
 Κρέσκεντος 352.
 κρίσις 68. 136. 346. 350.
 Κρόκος 78. 154. 222.
 Κυριακή 188. 326.
 Κύριλλος 604.

Λ

λαγνεία 290.
 Λακτάντιος 612.
 Λαοδίκεια 310.
 λατρεία 64.
 λείψανον 338.
 Λῆνος 204. 280.
 λοιδορία 298. 342.
 Λουγδοῦνον 608.
 Λουκᾶς 170.
 λύπη 238. 350. 414. 416. 422. 428. 454.
 456. 458. 560.

Μ

μαγεία 70. 88. 316.
 Μαγνησία 92. 178. 300.
 Μαίανδρος 92. 178.
 Μακεδονία 334.
 μακροθυμία 22. 78. 84. 154. 160. 438.
 440. 524. 560.
 μαλακία 416.
 Μανασσῆς 56.
 Μαρία (ἡ Θεοτόκος) 80. 88. 106. 160.
 172. 190. 206. 208. 246. 288. 318.
 Μαρία (παρά Ζαρβῶ) 272. 278. 284.
 310.
 Μάρις 272. 310.
 Μαρκίων 372.

Μαρκίων (αἵρεσιάρχης) 376.
 Μᾶρκος 600. 602.
 μαρτύριον 334. 354.
 ματαιολογία 340.
 ματαιότης 28. 164. 346.
 Ματθαῖος 598. 602. 608. 610.
 Ματθίας 600.
 μεγαλειότης 112. 214.
 μεγαλορρημοσύνη 82.
 μεγαλωσύνη 372. 588. 590.
 μέθη 290. 298.
 Μεθόδιος 606.
 Μένανδρος 210.
 μέριμνα 414, 420.
 μερισμὸς 124. 126. 136. 228. 240.
 μετάνοια 64. 164. 230. 244. 350. 364.
 390. 406. 418. 424. 428. 432. 434.
 436. 468. 498. 500. 510. 516. 520.
 522. 524. 526. 530. 558. 566. 568.
 570. 572. 574. 576. 585. 586. 588.
 μετριοφροσύνη 588.
 μῆνις 440.
 μῖσος 240. 560.
 μνησικακία 390. 448. 582. 584. 586.
 μοιχεία 70. 430. 448.
 μοιχὸς 46. 506.
 μολυσμὸς 228. 238.
 μυστήριον 88. 98. 104. 198.
 Μωδατ 390.
 Μωσῆς – Μωσῆς 26. 28. 34. 42. 46.
 48. 52. 54. 58. 6. 134. 164. 182.
 186. 192. 236. 242. 250. 272. 294.
 308. 312.

Ν

Νεάπολις 148. 268. 310. 334.
 Νεῖλος 274.
 νέκρωσις 562.
 νεομηνία 22. 62.
 Νερούας 608.
 νηπιότης 572.

νηστεία 24. 38. 302. 320. 328. 348.
484. 486. 490.
νήψις 350.
Νικήτης 360. 370.
Νικολαΐται 210. 238.
νουθεσία 78. 154. 234. 290.

Ο

ὁδὸς διδαχῆς 66.
ὁδὸς φωτὸς 66. 70.
ὁδὸς σκότους 66. 70.
οἰκονομία Θεοῦ 88. 158. 172. 174.
οἰκοφθόρος 86.
ὀλοκαύτωμα 22. 366.
ὁμοίθεια 96. 142. 262.
ὁμοίωσις (Θεοῦ) 34.
ὁμόνοια 78. 84. 94. 100. 108. 122. 130.
156. 168. 184. 194. 212. 232. 244.
256. 292. 450. 560. 582.
Ὁνήσιμος 76. 78. 80. 152. 154. 158.
300. 308.
ὄξυχολία 438. 440. 444. 454. 456. 458.
560.
ὄξύχολος 506.
ὄργη 82. 84. 128. 158. 164. 166. 240.
298. 346. 404. 420. 440. 480.
ὄρκος 22.
Οὐάλης (πρεσβύτερος) 350.

Π

πάθημα 204.
πάθος 34. 88. 94. 102. 108. 122. 124.
128. 132. 136. 140. 174. 184. 190.
196. 202. 206. 210. 230. 238. 242.
252. 260. 296. 304. 316. 320. 326.
πάθος Θεοῦ 118.
παιδεία 234. 290. 298. 344. 390. 412.
παιδεραστία 300.
παιδοφθόρος 46.
πανουργία 172.
Πάνταινος 606.

Παπίας 594. 602. 604. 606. 608. 610.
612. 614.
Παράκλητος 174.
παρακοή 182.
παράνοια 316.
παρανομία 210. 318.
παραπληξία 324.
παράπτωμα 436. 454.
παρθενία 88. 172. 280. 290. 318.
Παρθένος 160. 172. 190. 202. 206.
208. 246. 248. 272. 306. 314. 316.
318.
Παρθία 610.
Πάρθοι 330.
παροργισμὸς 350.
παρρησία 362.
Πάσχα 326.
Πάτμος 286.
Παῦλος 84. 116. 154. 158. 164. 166.
168. 170. 190. 200. 204. 218. 234.
240. 280. 284. 286. 296. 312. 332.
336. 342. 348. 350.
πεῖνα 320.
πειρασμὸς 348. 454.
πέλαγος Ἀδριατικὸν 334.
πέλαγος Τυρρηρικὸν 334.
πενία 252.
Πέργαμος 614.
περιτομὴ 42. 126. 186. 236. 320.
Πέτρος 116. 134. 190. 200. 204. 218.
234. 248. 280. 286. 296. 596. 598.
610.
πικρία 440. 444. 582.
Πιλᾶτος Πόντιος 98. 106. 132. 190.
206. 208. 246. 330.
Πιόνιος 374. 376.
πίστις 20. 22. 28. 36. 52. 64. 76. 78. 82.
84. 90. 92. 94. 100. 106. 128. 130.
132. 136. 140. 146. 152. 154. 158.
160. 162. 164. 168. 174. 178. 184.
186. 192. 214. 230. 232. 238. 240.

244. 246. 252. 254. 260. 266. 278.
 284. 302. 310. 312. 340. 342. 344.
 348. 352. 386. 402. 404. 408. 416.
 418. 438. 446. 450. 452. 454. 460.
 462. 468. 470. 472. 496. 502. 526.
 560. 562. 564. 566. 568. 572. 576.
 596. 612.
- πλάνη 24. 26. 54. 58. 82. 162. 200.
 236. 292. 332. 342. 350.
- πλεονέκτης 506.
- πλεονεξία 46. 70. 342. 444. 450.
- πλοῦτος 478. 480.
- Πολύβιος Τραλλαίων 102. 300. 308.
- πολυθεΐα 190.
- Πολύκαρπος 90. 100. 140. 148. 174.
 194. 196. 260. 262. 268. 300. 308.
 326. 332. 334. 340. 354. 346. 358.
 360. 362. 364. 366. 368. 370. 372.
 374. 376. 596. 610. 612.
- πολυσπλαγχνία 384. 390. 420. 452.
 520.
- πονηρία 28. 46. 168. 184. 226. 384.
 388. 390. 402. 404. 406. 410. 426.
 442. 444. 446. 448. 460. 462. 498.
 520. 524. 528. 560. 562. 580.
- Πόντος 614.
- πορνεία 318. 430.
- πορνοσκόπος 298.
- Πόρτον 336.
- Ποτίολοι 336.
- πράτης 104. 142. 146. 164. 192. 198.
 200. 204. 228. 440. 468.
- πραῦπάθεια 106.
- πραῦτης 70. 264. 268.
- προθυμία 256. 352.
- πρόνοια 236. 290. 386.
- προσευχή 70. 76. 80. 82. 84. 88. 96.
 100. 108. 110. 120. 124. 128. 136.
 140. 142. 152. 156. 166. 186. 194.
 212. 234. 240. 242. 258. 262. 268.
 290. 300. 326. 328. 360. 388.
- προσκύνησις 320.
- προσωποληψία 346.
- προφήτης 462. 464.
- πρωτοκαθεδρία 462.
- πρωτόπλαστος 306. 324.
- πρωτότοκος 56. 156. 174. 246. 256.
 286. 346.
- Σ
- Σάββατον 326.
- Σαδδουκαῖοι 314.
- Σαμουήλ 180. 182. 274. 276.
- Σαοὺλ 182.
- σατανᾶς 66. 84. 168. 308. 324. 346.
- Σελεύκεια 332.
- σεμνότης 290. 402. 408. 410. 426. 436.
 442. 494.
- Σενέκιος (ὑπατος) 338.
- Σίβυλλα 392.
- Σίμων (ὁ μάγος) 210.
- Σινᾶ 50. 58. 60.
- σίτος Θεοῦ (ὁ Ἰγνάτιος) 114. 218.
- Σιών 32.
- σκληροκαρδία 408.
- σκολιότης 410.
- σκότος 170.
- Σκύθαι 328.
- Σμυρναῖοι 100. 110. 130. 142. 212.
 244. 162. 300. 332.
- Σμύρνη 90. 100. 102. 108. 174. 194.
 210. 222. 246. 354. 364. 368. 372.
 376. 610. 614.
- Σόβηλος 272.
- Σόδομα 294.
- Σολομῶν 180. 274.
- σοφία 22. 260. 314. 386.
- σοφία κοσμική 174.
- Στάτιος Κοδράτος 372.
- σταυρὸς 38. 42. 50. 52. 82. 88. 108.
 128. 132. 170. 172. 190. 196. 202.
 208. 210. 240. 246. 248. 252. 284.

296. 304. 314. 316. 318. 346. 352.
 στενοχωρία 422. 458.
 Στέφανος 204. 286. 304.
 στοργή 334.
 συγγνώμη 116. 218.
 συκοφαντία 290. 316.
 συμφορὰ 592.
 σύνεσις 22. 72. 142. 180. 262. 432.
 434. 456. 492. 560.
 συντέλεια 410.
 Σύρας (ὑπατος) 338.
 Συρία 76. 90. 100. 110. 114. 116. 120.
 128. 130. 138. 140. 146. 148. 152.
 166. 176. 190. 194. 212. 216. 218.
 222. 224. 242. 244. 258. 268. 282.
 292. 294. 352.
 Σωκράτης 374.
 σωτηρία 24. 60. 66. 88. 170. 230. 236.
 248. 252. 256. 282. 296. 370. 374.
 390. 404. 458. 470.
 σωφροσύνη 84.

Ρ

Ρεβέκκα 56.
 Ρέος Ἀγαθόπους 130. 138.
 Ρηγειῶν 326.
 Ρόδη 380.
 Ροῦφος 348.
 Ρωμαῖοι 112. 152. 206. 214. 328. 334.
 336. 338. 376.
 Ρώμη 76. 90. 120. 166. 176. 218. 224.
 280. 282. 326. 332. 376. 380.

Τ

Ταουῖα 140.
 ταπεινοφροσύνη 414. 490. 524.
 ταφή 206.
 τελειότης 588.
 Τερτυλλιανὸς 612.
 Τίβερις 380.

τιμὴ 266. 372.
 Τιμόθεος 158. 166. 180. 204. 232.
 τιμωρία 70. 256. 358. 502. 504. 506.
 508. 584. 604.
 Τίτος 232.
 Τραϊανὸς 328. 330. 332. 610.
 Τράλλεις 102. 196. 300.
 τρυφή 448. 498. 500. 504. 506.
 Τρωὰς 130. 140. 148. 244. 258. 268.
 334.
 τῦφος 162. 202.

Υ

ὑβρις 248. 450. 604.
 ὑπερηφανία 70. 306. 444. 448. 526.
 ὑπεροψία 202.
 ὑπόκρισις 66. 70. 72. 346. 404. 520.
 576.
 ὑπομονή 22. 70. 72. 78. 102. 120. 140.
 146. 154. 196. 224. 260. 266. 284.
 310. 348. 352. 356. 372. 450.
 ὑποταγή 78. 300.
 ὕσσωπος 40.
 ὑψηλοφροσύνη 448.

Φ

Φαρισαῖοι 314.
 φθόνος 290. 298. 306.
 φαρμακεία 70.
 φθορὰ 68. 118. 160. 220.
 Φιλαδέλφεια 122. 226. 372.
 φιλανθρωπία 152.
 φιλαργυρία 342. 344. 346. 350.
 Φιλιππήσιοι 290.
 Φίλιπποι 300. 308. 310. 334. 340.
 Φίλιππος (ὁ ἀπόστολος) 598. 610.
 Φίλιππος (ἀρχιερεὺς Τραλλιανῶν)
 372.
 Φίλιππος Ἀσιάρχης 364.
 φιλοδοξία 290.

Φιλομήλιον 354.
 φιλονεικία 370.
 φιλοξενία 450.
 φιλοχρηματία 322.
 Φίλων (διάκονος) 130. 138. 140. 244.
 258. 260. 292. 300. 326.
 Φίλων ὁ φιλόσοφος 606.
 φόβος Θεοῦ – Κυρίου 22. 28. 50. 52.
 70. 232. 340. 344. 442. 446. 450.
 456. 468. 470
 φόνος 70. 300.
 φρόνησις 180.
 Φρόντος 78.
 Φρόντων 154.
 Φρυγία 346.
 φυσίωσις 202. 290.
 φῶς 170.
 φῶς ἀληθείας 124.

X

Χαναναῖοι 274.
 χαρᾶ. 332. 386. 416.
 χάρις 112. 130. 140. 142. 214.
 χάρισμα 86. 132. 144. 246. 264. 312.
 334.

χαρμονή 238.
 χρηστότης 98. 136. 166. 188. 228. 230
 Χριστιανισμός 98. 114. 126. 190. 362.
 Χριστιανός, – οἱ 84. 94. 114. 148. 182
 200. 216. 328. 346. 362. 364.
 Χριστοκτόνος 304. 326.
 χριστομαθία 128. 240.
 Χριστοτόκος 306.

Ψ

ψευδάδελφος 346.
 ψευδαπόστολος 236.
 ψευδοδιδασκαλία 346.
 ψευδοδοξία 172.
 ψευδολογία 306.
 ψευδομαρτυρία 342. 450.
 ψευδοπροφήτης 236. 460. 462.
 ψεῦδος 172. 208. 250. 306. 428. 450.
 560. 584.
 ψεῦσμα 448.
 ψεύστης 506.

Ω

Ὠριγένης 608.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	20–615
Α΄ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΒΑΡΝΑΒΑ	20–72
Β΄ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΙΓΝΑΤΙΟΥ	76–149
1. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ	76
2. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΟΥΣ	92
3. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΡΑΛΛΗΣΙΟΥΣ	102
4. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ	112
5. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΣ	122
6. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥΣ	132
7. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΝ	142
Γ΄ ΕΚΤΕΝΕΣΤΕΡΑ ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΙΓΝΑΤΙΟΥ	
1. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ	152
2. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΟΥΣ	178
3. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΡΑΛΛΗΣΙΟΥΣ	196
4. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ	214
5. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΣ	226
6. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥΣ	246
7. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΝ	262
Δ΄ ΑΜΦΙΒΑΛΛΟΜΕΝΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ	
1. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΑΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΝ	272
2. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΠΡΟΣ ΜΑΡΙΑΝ	278
3. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΑΡΣΩι	282
4. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ	292
5. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΗΡΩΝΑ	302
6. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ	310
ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ	328
Ε΄ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ	
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ	340
ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ	354
ΣΤ΄ Ο ΠΟΙΜΗΝ ΤΟΥ ΕΡΜΑ	380–592
Ζ΄ ΠΑΠΙΑ ΙΕΡΑΠΟΛΕΩΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ	594–615
ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ	617–636
1. Εύρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς	617
2. Εύρετήριο ὀνομάτων καὶ πραγμάτων	625

*Φωτοστοιχειοθεσία: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ
Μενελάου 3 – Τηλ. 283 880 – Θεσσαλονίκη*

Έκτύπωση Ύφσετ: «GRAFO A. E» Τηλ. 281 188 – Θεσσαλονίκη

*Βιβλιοδεσία: Άφοι ΒΑΡΟΥΣΙΑΔΗ
Λαχανᾶ 17 – Τηλ. 839 414 – Θεσσαλονίκη*

*Κεντρική διάθεση: Βιβλιοπωλεῖο Ε. ΜΕΡΕΤΑΚΗ
Μενελάου 3 – Θεσσαλονίκη – Τηλ. 283 880*